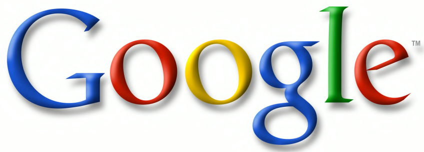
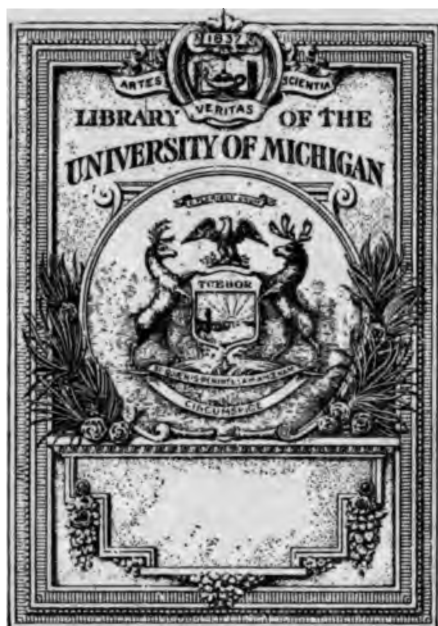
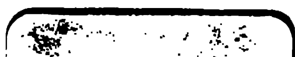

Google

ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

VERHANDELINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

DEEL XLV.

BATAVIA,
ALBRECHT & RUSCHE,
1891.

INHOUD.

MANDJAU ARI,

MINANGKABAUSCHE VERTELLING

VERTAALD DOOR

J. L. VAN DER TOORN.

VOORWOORD.

De *"Mandjau Ari"* behoort tot de mondelinge overleveringen, door den Maleier van de Padangsche Bovenlanden met den naam van *chabar* of ook wel *chabar pandjang* bestempeld. Dergelijke verhalen zijn er in groote menigte, doch het eene geniet hier, het andere weêr daar een zekere voorliefde, welke natuurlijk afhangt van de plaats, waar zij hun oorsprong vonden. Zoo staat b. v. de *Mandjau Ari* bij de bevolking van oud Agam, de *"Manang kérang"* ([1]) bij die van Solok en Singkara' bovenaan.

Even als de geschreven legenden zijn ook deze overleveringen samengesteld uit regels van acht of negen lettergrepen, die echter door den zanger niet zelden vermeerderd, en ook wel eens een enkel maal tot zeven gebracht worden.

De wijze van voordracht zou men zingen, liever echter zingend opdreunen, kunnen noemen, en niet zelden is het daarbij merkbaar, hoe de zanger een of ander woord lang aanhoudt ten einde gelegenheid te vinden zich een volgend — door hem vergeten — te herinneren, of met een passend te verwisselen. De slotwoorden zijn echter doorgaans dezelfde; alleen gebeurt het wel eens, dat sommige deelen van het verhaal op verschillende tijden verschillende plaatsen erlangen. Kan het laatste woord van een regel niet spoedig genoeg gevonden worden, dan behelpt men zich eenvoudig met dat van den voorgaanden, waarbij dan, ter wille van de *lagoe* de beginletter veranderd wordt. Dat er op die wijze dikwijls woorden zonder zin geuit worden, schijnt geen ernstig punt van overweging te wezen.

Deze verhalen zijn doorweven met een menigte *pantoen's* en *ibarat's*, terwijl de verteller hier en daar een eigen opmerking tusschenvlecht en niet zelden ondeugende toespelingen maakt of steken onder water geeft. Een en ander dient natuurlijk om het verhaal op te sieren en de belangstelling bij de hoorders te verlevendigen. Wat die pantoen's betreft, sommige ervan behooren tot de algemeen bekende; vele echter zijn door den zanger zelven vervaardigd, en daar dit menigmaal tijdens de voordracht geschiedt, zijn deze laatste dan ook van veel minder allooi, zoowel ten opzichte van den inhoud, als van de taal.

Van die chabars kennen velen het een of ander brokstuk; enkelen echter hebben er hun werk van gemaakt om ze in hun geheel van buiten te leeren, en zulke Maleische troubadours, *toekang-chabar* of *dendang* genoemd, vinden met het voordragen

([1]) De vertaling van deze hoop ik weldra beeindigd te hebben.

ervan menigen avond of nacht bij dezen of genen feestvierende een gul onthaal. Menigeen onder de toehoorders doorleeft voor zich zoowel de vroolijke als de treurige perioden uit het leven des helds, en nu eens getuigt een hartelijke lach dan weder een stille zucht, hoe de schilderingen van den verteller de gemoederen aandoen en met welk een genot de opgesierde voorstellingen en bovennatuurlijke gebeurtenissen gevolgd worden.

Ofschoon op menige plaats uitmuntende door fraaie schildering, levert de inhoud van deze traditie's voor ons weinig aanlokkelijks op, doch voor de taalwetenschap en de kennis der gewoonten des volks zijn zij van groot belang, en het was ook hierom dat ik een paar dezer volksvertellingen onder mijn toezicht op schrift deed stellen.

Ik heb de spelling gevolgd, die men in de oude handschriften aantreft en waarin men, behoudens enkele uitzonderingen, eenige vrij algemeen gevolgde regels terugvindt.

Ik hoop door deze bijdrage weder een bewijs geleverd te hebben, dat meerdere toewijding aan het Minangkabausche dialect in het belang der taalwetenschap en met deze in dat der bevolking niet minder dan noodzakelijk kan genoemd worden.

FORT DE KOCK 29 *September* 1882.

J. L. VAN DER TOORN.

(*) منجواري

كايت بركايت روتن ساڠت تركايت دي اكر باهر سمڤي كلاڠيت تربريت جاتوه ككومي جادي كابر تركابر تقدير الله تركابر داتوء بندهارا ايتوله اوراڠ نن اوراڠ ݢاداڠن ايندا‌ق ممبالي كيان سوندوت برسوندوت ݢاداڠن اسل براسل ڤوساك تورون دي ڤيڤيڠن ايندا‌ق برسيمڤڠ برساڽه مڠكوت دالم نكري ڤايوڠ ݢاداڠ دي تاڠه كوت سولوه بينداڠ دالم نكري اي‌ل نكري ڤاداڠ تارڤا نكري نن ليم كوت سواين سوڠي برلنتيء نن ترچيلق نمڤاء جاوه نن تربرومبوڠ نمڤاء همڤيڠ نن داكت جولوڠ برسواني ترسابوت ككلواران ڤرينتهن ساداڠ برتوروت تيتهن ساداڠ برجوجوڠ كتان ساداڠ برداڠر ممبونوه ايندا‌ق ممباڠون منجنچڠ ايندا‌ق ممڤس ايله داتوء بندهارا اوراڠ بردوا برقدوسي ديرء لام بركلماءن له سبولن دوا بولن له سمڤي ڤول سموسين سكيتو لام برباول برميمڤي ڤوتي ليندوڠ بولن ميمڤي ممالوء٢ ݢونوڠ ميمڤي ممڤرسليندا‌ڠ بولن باء ايتو ميمڤي ڤدوسين دي كتاكنن‌له ميمڤين توان داتوء بندهارا بركات داتوء بندهارا كالو باء ايتو ميمڤي اديق تند نكري كبرهوڤي ديء لام بركلماءن له دالم تين انڤلاي تيب دي اوكور جڠكان له سمڤي سبيلاڠن له لاهير ڤول انقن سهاري ادا سهاري بركات له داڤت نام جوݢلرن لي كيتيء سيمنجو ساميڠ له ݢاداڠ سيمنجواري دي ماس سهاري لاهير تيب دي لنتي٢ ڤوتوس تيب دي راسوء٢ كودوڠ تيب دي سندي٢ باله ايتوله كبساران سيمنجو بركات مندي جوباڤق انق كندوڠ داراسله ݢاداڠ ڤموڤوس مالو دي كاڤيڠ ڤمبڠكيت باتڠ تراندام ڤمينن هاتي جومات اوبت جاريه ڤلاري دامم اوبوڠ ڤاوا رڠكي هاتيكو انق كندوڠ سيمنجواري دي ڤيلين سڤيلين لاي ترڤيلين اورات مڠكودو دي تيندين سانيندين لاي له تاهو تاݢق دي ڤيننتو ݢاداڠ باء دي امبر٢ تيڠكي باء دي بوبوت٢ باء لوبق دي ڤيياران باء جاݢوڠ تاڠه دوا بولن ݢاداڠ اله بركلاكر چرديق اله بربيچارا بركات داتوء بندهار انق كندوڠ سيمنجو

(*) De *oe* en *au*, de *i* en *ai* klank zijn ook in 't schrift van elkander onderscheiden, daar de Maleiers de *au* teruggeven doch een و en een ا er boven en de *ai* met een ي insgelijks van een ا vergezeld. Daar het voor den drukker moeielijk was, die ا op de juiste plaats te zetten, heb ik ze ter voorkoming van onduidelijkheid weggelaten.

اري داراس٢ له اڠ ݣاداڠ باءُ چرديق دي اجر٢ انق كندوڠ سيمنجواري چرديق الله
برڤيكيران له تاهو دي موراه ماهل له تاهو دي لاب روݢي تاهو دي عادات دي
ڤوساكُ اوراڠ ڤعاريس بيجق سان ديرُ لام بركلماءن سيمنجو بر ميمڤي انيلاي بركات
سيمنجواري ݣاداڠ اير مڤاراق ساواه هاڽوت باتڠ توڠݢڠ هالينتڠ دين منديڽچت كباتو
ݣاداڠ دودوءُ برديري دين دي سانن دين مهاداف لورس كبيلة ميمڤي ممڤرسليندڠ
بولن ميمڤي ممڤرسونتيڠ متهاري ممڤرچاچه ݣارام اوري ممفرݣاتڤ لاد سوله
ميمڤي ممالوء٢ ݢونوڠ باءُ ايتو ميمڤي دين باڤق كاما تاءويه ميمڤي دين انق كندوڠ
سيمنجواري ماءُ دين چاري هاري كتيكُ دي تيڤ٢ دي تاهوني دي ڤاڤر٢ دي
بولني دى بيلڠ٢ دي هاريي برسوا كتيكُ ميمفي كالو باءُ ايتو ميمڤي انق كجوارا
ماله اڠ منجو اموهكن دي اڠ مڽابوڠ ناءُ دين تيتيڠ باتڠ بولڠ ماءُ دين تيتيتكن اڠ
تاجي اموهكن دي اڠ جوارا ايلوءُ باني كايو هارا تومبوهن دي تاڠه ڤاداڠ له دي
ايڤكوڠ كايو انق اموهكن دي اڠ جوارا دودوءُ دي سودوت ݢلڠݢڠ لاي دي ليڠكوڠ
راڠ نن باڽق باءُ ايتو عادات راڠ جوارا كوءُ اموهله اڠ جوارا امس ڤيراق باڽق دي
كيت نن كيتيءُ كتونداس ڤاجر نن ݣاداڠ كڤوڤوءُ اڤي ساواه لاداڠ باڽق دي كيت
ساواه نن توجوه بواه بندار كربو بنتيڠ نن باڽق باني بوداق نن سكارات كوت ڤڤيريڠ
دوا كالي لاڤن نن برعادات برڤوساكُ راڠ بايكُ سليندڠ دنيا راڠ. كاڽي سوكُ برالت
مندي كاڽي باڤق برتواه اورڠ مڤاداف بركوليليڠ راڠ كاڽي سيمنجواري دي لوروڠ
كڤدا رومه٢ ݣاداڠ سيسڠكُ ݣاديڠ سلنجر كودا برلاري سڤاكيق بوداق ماهيمبو هاتڤن
لابه مڠيراف توتوراتن هالڠ برببيݢر هلامن چران بااسه اوري ترتابور ايندان هيلڠ كونون
هيلڠ ݢندا اتا دى سيليق باكس چيبوءن چيبوءن كڤسا برلاريق جنجڠن ڤيراق سدون
انجوڠ ڤيراق انجوڠ سواسا كتيكُ جو انجوڠ امس منجاواب سيمنجواري اموه باني
دين مڽابوڠ كوءُ بركوسوت ݢونجوڠ امي كوءُ مورام. موكُ نن موراق ساواه نن لاواس
كوءن هيرون ساواه نن ڤنجڠ كوءن كابوڠ كوءُ برسوسوت ڤرسماين ايتو مكُ دين
تاءاموه انق كندوڠ سيمنجواري ماءُ دين ساراهكن اڠ كدوبالڠ ايلوءُ برڤاراق برلاداڠ٢ دي
تانمي ڤادي٢ دي سال جو جاݢوڠ ايلوءُ اورڠ جادي دوبالڠ ايلوءُ چرديق ڤماݢر نݢري براني
ڤماݢر كمڤوڠ بركات سيمنجواري اوكن موراه كوچيڠ بالڠ له دي ݢندوه كوچيڠ چيم
اوكن موراه اورڠ دوبالڠ دين برجالن سيڠ مالم ڤاتڠ ڤاݢي ايندان برانتي ماكن دين
سمبيڠ برلاري دي ما تابوه نن بربوني انق اميڽ تيب داهول باءايتو عادات راڠ
دوبالڠ دي ما ڤاريت نن ترانتڠ دي ما رانجو نن برتوند انق اميڽ له سينن فول

ماٴ دين باليكن اڠ بالم۲ تمباکٔ تيکٔ ڬاءيل سڤكل ڤيراق توكڤن امس ناٴ ترجالڠ
دوسون اوراڠ ناٴ تاهو اوراڠ دي اواٴ۲ ناٴ تاهو دي اوراڠ باٴ ايتو عادات راڠ كاءيل
بركات سيمنجواري اوكن موراه اوراڠ بربالم اوراڠ بربالم اوراڠ دالڠ اوراڠ برڤيكت اوراڠ
بيڠوڠ تاٴ تاهو دلاب روڬي تاٴ تاهو دي سيڠ مالم كبرڤاسيق۲ مندي كبردالڠ۲ باڠق
ڤيتيس دي باري برسايف كوٴ ايندا‌ق اموه اڠ بربالم ناٴدين باليكن اڠ كودا۲ نن باڠڠ
سمبوراني كاكي نن راجه كاامڤتن ايكور نن ڤوتيه ستندانن كانيڠ نن بڠكه داون
بودي دي تيليق ڤد فلانان۲ امس سمات اينجه۲ فيراق سدون كاكڤن ڤيراق جوامس
تالي كاكڠ سوترا سدون منجاواب سيمنجواري بوكن موراه اوراڠ بركود ڤيڤيت ڤاريت
تربڠ سبويوڠ هيڠكڤن دي باتو تابل ناٴ لالو ككوت توا اموه باني دين بركودا تايق
سابيت سنداڠ ڬروندوڠ منچاري رومڤوت نن تابل باٴ ايتو تندا توكڠ كودا
بركات مندي جوباڤق جن ايتو ڤول اڠ روسوهكن ايندا‌ق اڠ كمڤابيت رومفوت
ايندا‌ق كممنديكن كودا بوداق لاي سكارات كوت ڤڠيريڠ دوا كالي لاڤن انق كندوڠ
اوتڠ مڤوره منجاواب سيمنجواري اوكن موراه مڤوروه اوراڠ كيت سام انق چوچو ادام
تركاني كيت ڤد الله له بيراڠ مندي جو باڤق اڤ تيته دين تاٴ برجوجوڠ اڤ
سوروه دين تاٴ برتوروت اڤ كات دين له برجاواب مان اڠ سيمنجواري انق
كندوڠ سيبيران تولڠ برسيراق سيريه له كيت بركودوڠ كودوڠن روتن مناڠيس سيمنجواري
منداڠر كات نن بڠكين اين منڠكوت كبومي اين منيڠاداه كلاڠيت اير مات برداري۲
بركات مندي جوباڤق اموهكن دي اڠ مڠاجي منجاواب سيمنجواري كوٴ باٴ ايتو
كات مندي فوچوٴ دي سادار اولم تيب ساجق دي راحيم بنداكندوڠ مڠاجي
جوا نيت هاتي بركات مندي جو باڤق ساايلوٴ ايلوٴن كاين۲ كڤنوڠكوس كوندور
ساايلوٴ ايلوٴن معليم۲ كفنجاڠوٴ كوبور منجاواب سيمنجواري سبوروٴ بوروٴن كاين۲
كڤنوڠكوس لابو سبوروٴ بوروٴن معليم دودوٴن دي كڤال جامو كوٴ اڠ ناٴ مڠاجي جوا
توانكو ناما همب جاڤوت سيق ناما همب جڤكو بركات سيمنجواري كوٴسوكٔ
باڤق منجاڤوت جاڤوت توان سيق لابي ڤنجڠ ڬورو اوراڠ دالم نڬري ايمام اورڠ سبواه
سيداڠ بركات باڤق سيمنجو مان اڠ سالم سلامت چاريله دي اڠ بواه ڤينڠ۲ اواڠين
برتونتون سيريه نن سيراه۲ ڬاڬڠ ساداه باٴچندا بانق بالم ڬمبير سڤنتون امس ماته
برواري سالم سلامت ريڤن كاكي چاڤت تاڠن اوراڠ فعاريس سالم سلامت الون دي
سوروه ايلله ڤاي الون دي تاڬه الله برهنتي دي چاري سيريه جو ڤينڠ الله داڤت
سيريه جو ڤينڠ دي لاتقكنن كچران ساداڠ كدالم چران امس تاڤي برتاته اسواسا

اري داراس٢ له اڠ ݢاداڠ باءُ چرديق دي اجر٢ انق كندوڠ سيمنجواري چرديق الله
برڤيكيران له تاهو دي موراه ماهل له تاهو دي لاب روݢي تاهو دي عادات دي
ڤوساكْ اوراڠ ڤعاريس بيجق سان ديرُ لام بركلماءن سيمنجو بر ميمڤي انڤلاي بركات
سيمنجواري ݢاداڠ اير مڤاراق ساواه هاڤوت باڠڠ توڠݢڠ هاليننڠ دين منديڠچت كباڠو
ݢاداڠ دودوءُ برديري دين دي سانن دين مهاداڤ لورس كبيلة ميمڤي ممڤرسليڠنداڠ
بولن ميمڤي ممڤرسونتيڠ متهاري ممڤرچاچه ݢارام اوري ممڤرݢاتڤ لاد سوله
ميمڤي ممالوءُ٢ ݢونوڠ باءُ ايتو ميمڤي دين باڤق كاما تاءُويه ميمڤي دين انق كندوڠ
سيمنجواري ماءُ دين چاري هاري كنيكْ دي تيڤ٢ دي تاهوني دي ڤاڤر٢ دي
بولني دى بيلڠ٢ دي هاريي برسوا كتيكْ ميمڤي كالو باءُ ايتو ميمڤي انق كجوارا
م'له اڠ منجو اموهكن دي اڠ مڤابوڠ ناءُ دين تيتيڠ باڠڠ بولڠ ماءُ دين تيتيتكن اڠ
تاجي اموهكن دي اڠ جوارا ايلوءُ باني كايو هارا تومبوهن دي تاڠه ڤاداڠ له دي
ايڤكوڠ كايو انق اموهكن دي اڠ جوارا دودوءُ دي سودوت ݢلڤݢڠ لاي دي ليڤكوڠ
راڠ نن باڤق باءُ ايتو عادات راڠ جوارا كوءُ اموهله اڠ جوارا امس ڤيراق باڤق دي
كيت نن كيتيءُ كتونداس ڤاجر نن ݢاداڠ كڤوڤوءُ اڤي ساواه لاداڠ باڤق دي كيت
ساواه نن توجوه بواه بندار كربو بنتيڠ نن باڤق باني بوداق نن سكارات كوت ڤڤيريڠ
دوا كالي لاڤن نن برعادات برڤوساكْ راڠ بايكْ سليڠنداڠ دنيا راڠ كايل سوكْ برالت
مندي كايل باڤق برتواه اورڠ مڤاداڤ بركوليليڠ راڠ كايل سيمنجواري دي لوروڠ
كڤدا رومه٢ ݢاداڠ سيسڤكْ ݢاديڠ سلنجر كودا برلاري سڤاكيق بوداق ماهيمبو هاتڤن
لابه مڤيراڤ دوتورانن هالڠ بربيݢر هلامن چران بااسه اوري ترتابور ايڠداق هيلڠ كونون
هيلڠ ݢندا اتا دى سيليق باكس چيبوءن چيبوءن كڤسا برلاريق جنجڤن ڤيراق سدون
انجوڠ ڤيراق انجوڠ سواسا كتيكْ جو انجوڠ امس منجاواب سيمنجواري اموه باني
دين مڤابوڠ كوءُ بركوسوت ݢونجوڠ امي كوءُ مورام. موكْ نن موراق ساواه نن لاواس
كوءن هيرون ساواه نن ڤنجڠ كوءن كابوڠ كوءُ برسوسوت ڤرسماين ايتو مكْ دين
تاءُاموه انق كندوڠ سيمنجواري ماءُ دين ساراهكن اڠ كدوبالڠ ايلوءُ برڤاراق برلاداڠ٢ دي
تانمي ڤادي٢ دي سال جو جاݢوڠ ايلوءُ اورڠ جادي دوبالڠ ايلوءُ چرديق ڤماݢر نݢري براني
ڤماݢر كمڤوڠ بركات سيمنجواري اوكن موراه كوچيڠ بالڠ له دي ݢندوه كوچيڠ چيم
اوكن موراه اورڠ دوبالڠ دين برجالن سيڠ مالم ڤاتڠ ڤاݢي ايڠداق برانتي ماكن دين
سمبيڠ برلاري دي ما تابوه نن بربوني انق امڽ تيب داهول باءُايتو عادات راڠ
دوبالڠ دي ما ڤاريت نن ترانتڠ دي ما رانجو نن برتوند انق امڽ له سيڠن ڤول

ماء دين باليكن اڠ بانم۲ تمباكٓ تيكٓ كٓايڽ سڤكل ڤيراق توكڤن امس ناء ترجالڠ دوسون اوراڠ ناء تاهو اوراڠ دي اواء۲ ناء تاهو دي اوراڠ باء ايتو عادات راڠ كايڽ بركات سيمنجواري اوكن موراه اوراڠ بربانم اوراڠ بربانم اوراڠ دالڠ اوراڠ برڤيكت اوراڠ بيڤوڠ تاء تاهو دلاب روڠي تاء تاهو دي سيڠ مالم كبرڤاسيق۲ مندي كبردانڠ۲ باڤق ڤيتيس دي باري برسايڤ كوء ايندا‌ق اموه اڠ بربانم ناءدين بانيكن اڠ كودا۲ نن باڠ سمبوراني كاكي نن راجه كامڤتن ايكور نن ڤوتيه ستندانن كانيڠ نن بڤكه داون بودي دي تيليق ڤد فلانان۲ امس سمات اينجه۲ فيراق سدون كاكفن ڤيراق جوامس تالي كاكڠ سوترا سدون منجاواب سيمنجواري بوكن موراه اوراڠ بركود ڤيڤيت ڤاريت تربڠ سبويوڠ هيڤڠڤن دي باتو تابل ناء لالو ككوت توا اموه باني دين بركودا تايق سابيت سنداڠ ڬروندوڠ منچاري رومڤوت نن تابل باء ايتو تندا توكڠ كودا بركات مندي جوباڤق جن ايتو ڤول اڠ روسوهكن ايندا‌ق اڠ كمڤابيت رومڤوت ايندا‌ق كممنديكن كودا بوداق لاي سكارات كوت ڤڤيريڠ دوا كالي لاڤن انق كندوڠ اونڠ مڤوره منجاواب سيمنجواري اوكن موراه مڤوروه اوراڠ كيت سام انق چوچو ادام تركاني كيت ڤد الله له بيراڠ مندي جو باڤق اڤ تيته دين تاء برجوجوڠ اڤ سوروه دين تاء برتوروت اڤ كات دين له برجاواب مان اڠ سيمنجواري انق كندوڠ سيبيران تولڠ برسيراق سيريه له كيت بركودوڠ كودوڠن روتن مناڠيس سيمنجواري منداڠر كات نن بڠكين اين منڠكوت كبومي اين منيڠاداه كلاڠيت ايرمات برداري۲ بركات مندي جوباڤق اموهكن دي اڠ مڤاجي منجاواب سيمنجواري كوء باء ايتو كات مندي فوچوء دي سادار اونم تيب ساجق دي راحيم بنداكندوڠ مڤاجي جوا نيت هاتي بركات مندي جو باڤق سايلوء ايلوءن كاين۲ كڤنوڠكوس كوندور سايلوء ايلوءن معليم۲ كفنجاڠوء كوبور منجاواب سيمنجواري سبوروء بوروءن كاين۲ كڤنوڠكوس لابو سبوروء بوروءن معليم دودوءن دي كڤال جامو كوء اڠ ناء مڤاجي جوا توانكو ناما همب جاڤوت سيق ناما همب جڤكو بركات سيمنجواري كوءسوك باڤق منجاڤوت جاڤوت توان سيق لابي ڤنجڠ ڬورو اوراڠ دالم نڬري ايمام اوڠ سبواه سيداڠ بركات باڤق سيمنجو مان اڠ سالم سلامت چاريله دي اڠ بواه ڤينڠ۲ اواڠين برتونتون سيريه نن سيراه۲ ڬاڬڠ ساداه باءچندا بانق بالم ڬمبير سڤنتون امس ماته برواري سالم سلامت ريڤن كاكي چاڤت تاڠن اوراڠ فعاريس سالم سلامت الون دي سوروه ايڽله ڤاي الون دي تاڬه الله برهنتي دي چاري سيريه جو ڤينڠ اله داڤت سيريه جو ڤينڠ دي لاتقكنن كچران ساداڠ كدالم چران امس تاڤي برتاءه اسواسا

اري داراس٢ له اغ ݢاداغ باٴ چرديق دي اجر٢ انق كندوغ سيمنجواري چرديق اله
برڤيكيران له تاهو دي موراه ماهل له تاهو دي لاب روڬي تاهو دي عادات دي
ڤوساكٴ اوراغ ڤعاريس بيجق سان ديرٴ لام بركلماٴن سيمنجو بر ميمڤي انڤلاي بركات
سيمنجواري ݢاداغ اير مڠاراق ساواه هاڤوت باتڠ توغݢڠ هاليننڠ دين منديڽچت كباتو
ݢاداغ دودوٴ برديري دين دي سانن دين مهاداڤ لورس كبيلة ميمڤي ممڤرسليينداغ
بولن ميمڤي ممڤرسونتيڠ متهاري ممڤرچاچه ݢارام اوري ممفرݢاتڤ لاد سوله
ميمڤي ممالوٴ٢ ݢونوغ باٴ ايتو ميمڤي دين باڤق كاما تاٴويه ميمڤي دين انق كندوغ
سيمنجواري ماٴ دين چاري هاري كتيكٴ دي تيڤ٢ دي تاهوني دي ڤاڤر٢ دي
بولني دى بيلڠ٢ دي هاريي برسوا كتيكٴ ميمڤي كالو باٴ ايتو ميمڤي انق كجوارا
م'له اغ منجو اموهكن دي اغ مڤابوغ ناٴ دين تيتيڠ بانڠ بولڠ ماٴ دين تيتيتكن اغ
تاجي اموهكن دي اغ جوارا ايلوٴ باني كايو هارا تومبوهن دي تاڠه ڤاداغ له دي
ليڤكوغ كايو انق اموهكن دي اغ جوارا دودوٴ دي سودوت ݢلڤݢڠ لاي دي ليڤكوغ
راغ نن باڤق باٴ ايتو عادات راغ جوارا كوٴ اموهله اغ جوارا امس ڤيراق باڤق دي
كيت نن كيتيٴ كتونداس ڤاجر نن ݢاداغ كڤوڤوٴ اڤي ساواه لاداغ باڤق دي كيت
ساواه نن توجوه بواه بندار كربو بنتيڠ نن باڤق باني بوداق نن سكارات كوت ڤڤيريڠ
دوا كالي لاڤن نن برعادات برڤوساكٴ راغ بايكٴ سليينداغ دنيا راغ. كايل سوكٴ برالت
مندي كايل باڤق برتواه اورغ مڠاداڤ بركوليليڠ راغ كايل سيمنجواري دي لورروغ
كڤدا رومه٢ ݢاداغ سيسڠكٴ ݢاديڠ سلنجر كودا برلاري سڠاكيق بوداق ماهيمبو هاتڤن
لابه مڠيراڤ توتوراتن هالڠ بربيڬر هلامن چران بالسه اوري ترتابور ايينداق هيلڠ كونون
هيلڠ ݢندا اتا دى سيليق باكس چيبوٴن چيبوٴن كڤسا برلاريق جنجڤن ڤيراق سدون
انجوغ ڤيراق انجوغ سواسا كتيكٴ جو انجوغ امس منجاواب سيمنجواري اموه باني
دين مڤابوغ كوٴ بركوسوت ݢونجوغ امي كوٴ مورام. موكٴ نن موراق ساواه نن لاواس
كوٴن هيرون ساواه نن ڤنجڠ كوٴن كابوغ كوٴ برسوسوت ڤرسماين ايتو مكٴ دين
تاٴاموه انق كندوغ سيمنجواري ماٴ دين ساراهكن اغ كدوبالڠ ايلوٴ برڤاراق برلاداغ٢ دي
تانمي ڤادي٢ دي سال جوجاݢوغ ايلوٴ اورغ جادي دوبالڠ ايلوٴ چرديق ڤماݢرنڬري براني
ڤماݢر كمڤوغ بركات سيمنجواري اوكن موراه كوچيڠ بالڠ له دي ݢندوه كوچيڠ چيم
اوكن موراه اورغ دوبالڠ دين برجالن سيڠ مالم ڤاتڠ ڤاݢي اينداق برانتي ماكن دين
سمبيڠ برلاري دي ما تابوه نن بربوني انق امڽل تيب داهول باٴايتو عادات راغ
دوبالڠ دي ما ڤاريت نن ترانتڠ دي ما رانجو نن برتوند انق امڽل له سيڠن فول

ماٴ دين باليكن اغ بالم٢ تمباكٴ تيكٴ كاٴي سڤكل ڤيراق توكڤن امس ناٴ ترجالغ
دوسون اوراغ ناٴ تاهو اوراغ دي اواٴ٢ ناٴ تاهو دي اوراغ باٴ ايتو عادات راغ كاٴي
بركات سيمنجواري اوكن موراه اوراغ بربالم اوراغ بربالم اوراغ دالغ اوراغ برڤيكت اوراغ
بيڠوغ تاٴ تاهو دلاب روڭي تاٴ تاهو دي سيڠ مالم كبرڤاسيق٢ مندي كبردالغ٢ باڤق
ڤيتيس دي باري برسايف كوٴ ايندان امو اغ بربالم ناٴدين باليكن اغ كودا٢ نن بائغ
سمبوراني كاكي نن راجه كاامڤتن ايكور نن ڤوتيه ستندانن كانيغ نن بڤكه داون
بودي دي تيليق ڤد فلانان٢ امس سمات اينجه٢ فيراق سدون كاكڤن ڤيراق جوامس
تالي كاكغ سوترا سدون منجاواب سيمنجواري بوكن موراه اوراغ بركود ڤيڤيت ڤاريت
تربغ سبويوغ هيڠكڤن دي باتو تابل ناٴ لالو ككوت توا امو باني دين بركودا تايق
سابيت سنداغ ڬروندوغ منچاري رومڤوت نن تابل باٴ ايتو تندا توكڠ كودا
بركات مندي جوباڤق جن ايتو ڤول اغ روسوهكن اينداق اغ كمڤابيت رومفوت
اينداق كممنديكن كودا بوداق لاي سكارات كوت ڤڤيريغ دوا كالي لاڤن انق كندوغ
اونغ مڤوره منجاواب سيمنجواري اوكن موراه مڤوروه اوراغ كيت سام انق چوچو ادام
تركاني كيت ڤد الله له بيراغ مندي جو باڤق اڤ تيته دين تاٴ برجوجوغ اڤ
سوروه دين تاٴ برتوروت اڤ كات دين له برجاواب مان اغ سيمنجواري انق
كندوغ سيبيران تولغ برسيراق سيريه له كيت بركودوغ كودوغن روتن مناڠيس سيمنجواري
منداغر كات نن بڠكين اين منڤكوت كبومي اين منيڠاداه كلاڠيت ايرمات برداري٢
بركات مندي جوباڤق اموهكن دي اغ مڤاجي منجاواب سيمنجواري كوٴ باٴ ايتو
كات مندي فوچوٴ دي سادار اولم تيب ساجق دي راحيم بنداكندوغ مڤاجي
جوا نيت هاتي بركات مندي جو باڤق ساايلوٴ ايلوٴن كاين٢ كڤنوغكوس كوندور
ساايلوٴ ايلوٴن معليم٢ كفنجاغوٴ كوبور منجاواب سيمنجواري سبوروٴ بوروٴن كاين٢
كڤنوغكوس لابو سبوروٴ بوروٴن معليم دودوٴن دي كڤال جامو كوٴ اغ ناٴ مڤاجي جوا
توانكو ناما همب جاڤوت سيق ناما همب جڤكو بركات سيمنجواري كوٴسوكٴ
باڤق منجاڤوت جاڤوت توان سيق لابي ڤنجغ ڬورو اوراغ دالم نڬري ايمام اورغ سبواه
سيداغ بركات باڤق سيمنجو مان اغ سالم سلامت چاريله دي اغ بواه ڤينغ٢ اواڠين
برتونتون سيريه نن سيراه٢ ڬاڬغ ساداه باٴچندا بانق بالم ڬمبير سڤنتون امس ماته
برواري سالم سلامت ريڤن كاكي چاڤت تاڠن اوراغ فعاريس سالم سلامت الون دي
سوروه ايلاه ڤاي الون دي تاڬه الله برهنتي دي چاري سيريه جو ڤينغ الله داڤت
سيريه جو ڤينغ دي لاتقكنن كچران ساداغ كدالم چران امس تاڤي برتاته اسواسا

اري داراس٢ له اغ ݢاداغ باءُ چرديق دي اجر٢ انق كندوغ سيمنجواري چرديق الله
برقيكيران له تاهو دي موراه ماهل له تاهو دي لاب روݢي تاهو دي عادات دي
ڤوساكُ اوراغ ڤعاريس بيجق سان ديرُ لام بركلماءُن سيمنجو بر ميمڤي انپلاي بركات
سيمنجواري ݢاداغ اير مڤاراق ساواه هاپوت باتغ توڠݢغ هاليننغ دين مندينچت كباتو
ݢاداغ دودوءُ برديري دين دي سانن دين مهاداف لورس كبيلة ميمڤي ممڤرسليندا‌غ
بـولن ميمڤي ممڤرسونـتـيغ متهاري ممڤرچاچه ݢارام اوري ممڤرݢاتف لاد سوله
ميمڤي ممالوءُ٢ ݢونوغ باءُ ايتو ميمڤي دين باڤق كاما تاءُويه ميمڤي دين انق كندوغ
سيمنجواري ماءُ دين چاري هاري كتيكُ دي تيڤ٢ دي تاهوني دي ڤاڤر٢ دي
بولني دى بيلغ٢ دي هاريي برسوا كتيكُ ميمڤي كالو باءُ ايتو ميمڤي انق كجوارا
م٢له اغ منجو اموهكن دي اغ مپابوغ ناءُ دين تيتيغ بانغ بولغ ماءُ دين تيتينكن اغ
تاجي اموهكن دي اغ جوارا ايلوءُ باني كايو هارا تومبوهن دي تاڠه ڤاداغ له دي
ليڠكوغ كايو انق اموهكن دي اغ جوارا دودوءُ دي سودوت ݢلڠݢغ لاي دي ليڠكوغ
راغ نن باپق باءُ ايتو عادات راغ جوارا كوءُ اموهله اغ جوارا امس ڤيراق باپق دي
كيت نن كيتيءُ كتونداس ڤاجر نن ݢاداغ كڤوڤوءُ اڤي ساواه لاداغ باپق دي كيت
ساواه نن توجوه بواه بندار كربو بنتيغ نن باپق باني بوداق نن سكارات كوت ڤڠيريغ
دوا كالي لاڤن نن برعادات برڤوساكُ راغ بايكُ سليندا‌غ دنيا راغ كاپي سوكُ برالت
مندي كاپي باڤق برتواه اورغ مڤاداف بركوليليغ راغ كاپي سيمنجواري دي لوروغ
كڤدا رومه٢ ݢاديغ سيسڠكُ ݢاديغ سلنجر كودا برلاري سڠاكيق بوداق ماهيمبو هاتڠن
لابه مڠيراف توتوراتن هالغ بربيݢر هلاس چران بااسه اوري ترتابور ايندا‌ق هيلغ كونون
هيلغ ݢندا اتا دى سيليق باكس چيبوءُن چيبوءُن كڤسا برلاريق جنجڤن ڤيراق سدون
انجوغ ڤيراق انجوغ سواسا كتيكُ جو انجوغ امس منجاواب سيمنجواري اموه باني
دين مپابوغ كوءُ بركوسوت ݢونجوغ امي كوءُ مورام موكُ نن موراق ساواه نن لاواس
كوءُن هيرون ساواه نن ڤنجغ كوءُن كابوغ كوءُ برسوسوت ڤرسماين ايتو مكُ دين
تاءُموه انق كندوغ سيمنجواري ماءُ دين ساراهكن اغ كدوبالغ ايلوءُ برڤاراق برلاداغ٢ دي
تانمي ڤادي٢ دي سال جو جاݢوغ ايلوءُ اورغ جادي دوبالغ ايلوءُ چرديق ڤماݢر نڬري براني
ڤماݢر كمڤوغ بركات سيمنجواري اوكن موراه كوچيغ بالق له دي ݢندوه كوچيغ چيم
اوكن موراه اورغ دوبالغ دين برجالن سيغ مالم ڤاتغ ڤاݢي ايندا‌ق برانتي ماكن دين
سمبيغ برلاري دي ما تابوه نن بربوني انق امپ تيب داهول باءُايتو عادات راغ
دوبالغ دي ما ڤاريت نن ترانتغ دي ما رانجو نن برتوند انق امپ له سيڤن فول

ماء دين باليكن اڠ بالم٢ تمباڠ تيڠ ݢاي سڤكل ڤيراق توكڤن امس ناء ترجالڠ
دوسون اوراڠ ناء تاهو اوراڠ دي اواء٢ ناء تاهو دي اوراڠ باء ايتو عادات راڠ كاي
بركات سيمنجواري اوكن موراه اوراڠ بربالم اوراڠ بربالم اوراڠ دالڠ اوراڠ برڤيكت اوراڠ
بيڠوڠ تاء تاهو دلاب روݢي تاء تاهو دي سيڠ مالم كبرڤاسيق٢ مندي كبردالڠ٢ باڠق
ڤيتيس دي باري برسايف كوء ايندات اموه اڠ بربالم ناءدين باليكن اڠ كودا٢ نن باڠ
سمبوراني كاكي نن راجه كالمڤتن ايكور نن ڤوتيه ستندانن كانيڠ نن بڠكه داون
بودي دي تيليق ڤد فلانان٢ امس سمات اينجه٢ فيراق سدون كاكڤن ڤيراق جوامس
تالي كاكڠ سوترا سدون منجاواب سيمنجواري بوكن موراه اوراڠ بركود ڤيڤيت ڤاريت
تربڠ سبويوڠ هيڠكڤن دي باتو تابل ناء لالو ككوت توا اموه باني دين بركودا تايق
سابيت سنداڠ ݢروندوڠ منچاري رومڤوت نن تابل باء ايتو تندا توكڠ كودا
بركات مندي جوباڠق جن ايتو ڤول اڠ روسوهكن ايندات اڠ كمڤابيت رومڤوت
ايندات كممنديكن كودا بودات لاي سكارات كوت ڤڤيريڠ دوا كالي لاڤن انق كندوڠ
اونڠ مڤوره منجاواب سيمنجواري اوكن موراه مڤوروه اوراڠ كيت سام انق چوچو ادام
تركاني كيت ڤد الله له بيراڠ مندي جو باڠق اف تيته دين تاء برجوجوڠ اف
سوروه دين تاء برتوروت اف كات دين له برجاواب مان اڠ سيمنجواري انق
كندوڠ سيبيران تولڠ برسيراق سيريه له كيت بركودوڠ كودوڠن روتن مناڠيس سيمنجواري
منداڠر كات نن بڠكين اين منڠكوت كبومي اين منيڠاداه كلاڠيت ايرمات برداري٢
بركات مندي جوباڠق اموهكن دي اڠ مڠاجي منجاواب سيمنجواري كوء باء ايتو
كات مندي فوچوء دي سادار اولم تيب ساجق دي راحيم بنداكندوڠ مڠاجي
جوا نيت هاتي بركات مندي جو باڠق سايلوء ايلوءن كاين٢ كڤنوڠكوس كوندور
سايلوء ايلوءن معليم٢ كڤنجاڠوء كوبور منجاواب سيمنجواري سبوروء بوروءن كاين٢
كڤنوڠكوس لابو سبوروء بوروءن معليم دودوءن دي كڤال جامو كوء اڠ ناء مڠاجي جوا
توانكو ناما همب جاڤوت سيق ناما همب جڠكو بركات سيمنجواري كوءسوك
باڠق منجاڤوت جاڤوت توان سيق لابي ڤنجڠ ݢورو اوراڠ دالم نݢري ايمام اورڠ سبواه
سيداڠ بركات باڠق سيمنجو مان اڠ سالم سلامت چاريله دي اڠ بواه ڤينڠ٢ اواڠين
برتونتون سيريه نن سيراه٢ ݢاݢڠ ساداه باءچندا بانق بالم ݢمبير سڠنتون امس ماته
برواري سالم سلامت ريڠن كاكي چاڤت تاڠن اوراڠ فعاريس سالم سلامت الون دي
سوروه ايهله ڤاي الون دي تاݢه اله برهنتي دي چاري سيريه جو ڤينڠ اله داڤت
سيريه جو ڤينڠ دي لاتقكن كچران ساداڠ كدالم چران امس تاڤي برتاته اسواسا

هاري جمعت سهاري تو مان اڠ سالم سلامت كيت برجالن ايڠى جوا كيت ڤي
جاڤوت توانكو بركات سالم سلامت انشاءالله جديله انكو له دي تاريقن توچران
برجالن باڤق سيمنجو مڠيريڠ سالم سلامت ديرڽ لام نمبت دي جالن له تيب ڤول
دي مسجيد باسوه كاكي باڤق سيمنجو نايكله ڤول كمسجيد نه نايك سالم سلامت
برجاوات سالم توانكو تاڠق برديري باڤق سيمنجو ممباري سلم ايري كانن نه بردت
باڤق سيمنجو ايتن باء رومن راڠ كنن ممباوا سنوداڠ اوفيه توانكو كونيه مانه ڤيڽڠ
نه لام ايندا ماكن سيريه ڤنتون برباس دي توانكو كوڽ سينيڽديه كديناكن ترلاتق انس ڤراهو
كوڽ سيريه كاهمب ماكن ذمي دي ذراج ايندا تاهو منحاواب باڤق سيمنجو
سانه سيتينديه كديتاكن دي باوا اوراڠ بانڠ هاري سنه سيريه كانكو ماكن تندا
علامت ڤوتيه هاتي بركات باڤق سيمنجو كوڽ بونيه ڤمنتڽ دي توانكو همب ڤڠكيل
ترباوا اوراڠ سدون ڬاداڠ كيتي تو مود باايتو نبهداق انق ننذوڠ بردت مانه
توانكو انشاءالله جديله ايتو مان كوه كيت اوراڠ سدون ڬداڠ كيني تو مود باڤق سيمنجو
ممڠكيل ماي كيت ڤاي سدون كرومه ڤوني موري راندبن ادبق ننذوڠ سيمنجواري اوراڠ
بردوا براڠ انق نن ڬاداڠ سيمنجواري نن كيتي سيموري رانديں بردت مانه توانكو كيت
برجالن كيني٢ تورون توانكو انس مسجيد نورونله اوراڠ سدون عموتيه چندان معليم
اينداق برفوتوس ريريت اوڠ سنجق دي مسجيد سمڠي ڤونڠ بربوي٢ بروين ممبيلوبوڽ
باروڽ توڠڠن مرانتاء كود سمبوراني مالنتو بانم نمباك منذنجيڠ سليندبت جنتن
منداراق كتيتيران كوروڠ باء بويي سروني سڠكث كن باڬي نليمنوڠ راج جاوا نن
كوڽ اورڠ ڤراڤوه هاتي ايلوڽ دي رانث دي ناڤيسي دوڽ نن ڬاراف دڬيلن٢ ايلوڽ دي
رانتاء دي تاريكن باايتو بويي بويين بردات سيموري راندبن بويي بويين بربويي سوتن
دي مان نن له تيب راج دي مان نن نه نيب كمبڠ سيلونه كفينتو كوڽ اينداق
نمڠاء دي ڤينتو برلاريله كو كلوار تيذنجونه باكس نن تيڠڠب بواڠ ڤنداڠ كيري كانن
برلاري سيكمبڠ ماڤيس تاڠق برديري دي ڤينتو سوراڠ اوراڠ فون تيداق نمڠاء لاو
برلاري ڤول تورون تيب دي تاڠه هلامن لالو كتيڠنتو كڤورو دي چابق باكس نن
نيڠڬي دي ڤنداڠ هيلير جو موديق دي بواڠ فنداڠ جاوه٢ نه نمڠاء دبن توانكو عموتيه
چندان معليم برباليق مالهن ڤونڠ برلاري٢ دي جالن لالو تيب فول دي لامن انڤانه
نايك كاانس انجوڠ٢ ڤيراق انجوڠ سواسا كنيڠث جو انجوڠ امس برتيري برلاڠيت٢
بركات سيكمبڠ ماڤيس چيق كندوڠ سيموري راندين امڤونله همب فد اچيق امڤون
بريبو كالي امڤون٢ دي باواه ناڤق داكي دي سوروه همباله ڤاي دي تاڠه همباله

همب كروءه ميڠتاءُ ناسي همب دي بڠدا لاڤر نن بوكن الىءِ٢ بڠد باريله٢ باڬ
ناسي٢ راسن باڬا كوءُ سيسا بڠدا همب باڬ كوءُ ريمه سيموري كاوبت ڤاروت
مڠكيڠيت هاوس نن تيداق ترنڠكوڠكن راس كاروڠكس بوبون٢ راس كڠنداق ڤنداڠ
ديڠي بركات بڠد انس رومه ايڠداق كامي اكن براڬيه هايم دو ايتيق كامي باري
انجيڠ دين٢ باري ماكن بوليه ڤڠوڠكو هلامن دين له دي تيڠكت ماله جڠجڠ بڠدا
برلاري انس روءه نه دي تاريق تابوڠ ديديه برجالن ڤول كڤيڠتو سيمڠجو تاڬق دي
جڠجڠ دي تواڠ جو اير ديديه لالو مناڠيسله سيمڠجو دودوءث دي باواه لومبوڠ
ايرمات برداري٢ دبيءُ لام دودوءُ دي سانن تاڬق برديري انڤلاي بركات سيمڠجواري
مڠاله بڠد كڠدوڠ همب باريله سكالي نڠك باڬ كوءُ كاراق٢ هاڠوس باڬ كوءُ
دي لاواءُ٢ هايم باڬ كوءُ سيسا٢ مڠدي بركات مڠدي انس رومه ايڠداق كامي
اكن براڬيه ايلوءُ انجيڠ دين باري ماكن بوليه ڤڠوڠكو هلامن دين له دي تيڠكتث
ڤول جڠجڠ دوا بواه جڠجڠ دي تيڠكتث برلاري ڤول اڤڤن برلاري كبيليق داڤور له
دي تاريق توڠكو تاڠه برجالن ڤول كڤيڠتو سيمڠجو تاڬق دي جڠجڠ دي همڤوءث
ڤول دي اڤڤث برداري باتو دي كڤال مڠديڠڤت ايث كهلامن مناڠيس سيمڠجواري
مناڠيس كلاسوڠ ڬاداڠ مڠڠاوت ايث كبومي دي، تيڠاداهكڠث كلاڠيت اڤي برجالن
كهلامن ايله ڽايك كروءه له دي لوڠكبين بڠدول برلاري ڤول مماءن دي امڤوءن
جوكوراميءُ نه ڤوتوس سيبر باجون اڤي ماهمبور كهلامن تركات سيمڠجواري ايك موه
باءسن مڠج ڤڠداي باني موه باڤق دين كاسيه باني موه مڠدي دين مڠدي دين
مليهوي دين باڤق دين مڠاسيءي دين مماءُ دين مڠكونتيڠ باجومڠاله مڠدي كڠدوڠ همب
كوءُ حكوم الون كماتي كوءُ ڬنتڠ الون كڤانوه كوءاجل الون كسمڤي ايتواه تاڠوڠ دي
باڤق دين كوءُ اده٢ نن مڠديڠديڠ برداري باتو دي كڤال دين بركات سيمڠجواري
مناله بڠد جڠن همب كوءُ بانر بڠداله جاجوءُ ماءُ دين برجالنله دي سيك برسوك
بريله كيت داهول ريلهكن ريبن مماٰوءُ ريبكن جاريه ڤايه بڠد ريلهكن اير سوسو بڠد
ريلهكن بادان ديري دين ماءُ برجالن دين سيك مڠجاواب بڠد انس رومه ريلهله جاريه
ڤايه دين ريلهله ريبن دين مماٰوءُ ريليله اير سوسو دين ريله دي دنيا كااخيراة بركات
سيمڠجواري تيريق دي امي نن بربواه ناءُ كڠنداں نن بربوڠ تيريق دي امي نن
برتواه ناءُ برجالن نن چيلاك، مناله بڠد كڠدوڠ همب داڠركن سبواه لاي ڤنتون عيبارات
راڠ چيلاك دي ماله دلڠ ترتاڬق مول تيباراو توءبوه جوا دي ماله مالڠ ترلانق مول
ساراو تومبوه جوا داڠركن باني دي بڠد سيتاڤوڠ تاڠه هلامن دين امبيل كيليران تاجي

هاري جمعة سهاري تو مان اڠ سالم سلامت كيت برجالن كيني جوا كيت ڤي جاڤوت توانكو بركات سالم سلامت انشاءالله جديله انكو له دي تاريقن توچران برجالن باڤق سيمنجو مڠيريڠ سالم سلامت ديرئ لام امبت دي جالن له تيبپ ڤول دي مسجيد باسوه كاكي باڤق سيمنجو نايكله ڤول كمسجيد له نايك سالم سلامت برجاوات سالم توانكو تاڠن برديري باڤق سيمنجو ممباري سلم كيري كانن له بردات باڤق سيمنجو ايتن باء رومن راڠ كامڠ ممباوا سلوداڠ اوفيه توانكو كونڤه ماله ڤيڽڠ نه لام ايندات ماكن سيريه ڤنتون برباس دي توانكو كوء سيتيينديه كديتاكن ترلاتق اتس ڤراهو كوء سيريه كاهمب ماكن كامي دي كاراج ايندات تاهو منجاواب باڤق سيمنجو ساله سيتيينديه كديتاكن دي باوا اوراڠ باتڠ هاري ساله سيريه كالانكو ماكن تندا علامت فوتيه هاتي بركات باڤق سيمنجو كوء بوليه ڤينتاء دي توانكو همب ڤڠڬيل ترباوا٢ اوراڠ سدون ڬاداڠ كيتيء توا مود باءايتو كبنداق انق كندوڠ بردت ماله توانكو انشاءالله جديله ايتو مان كوه كيت اوراڠ سدون ڬاداڠ كيتيء توا مود باڤق سيمنجو ممڠڬيل ماي كيت ڤاي سدون كرومه ڤوتي موري رانديڽ اديق كندوڠ سيمنجواري اوراڠ بردوا براڠ انق نن ڬاداڠ سيمنجواري نن كيتيء سيموري رانديڽ بركات ماله توانكو كيت برجالن كيني٢ تورون توانكو انس مسجيد تورونله اوراڠ سدون مموتيه چندان معليم ايندات برفوتوس ريريت اورڠ ساجق دي مسجيد سمڤي ڤولڠ بربوڤي٢ بوڤيان ممبيلوبوء باروء توڠڬ مراتتاء كود سمبوراني مالنتو بالم نمباك مندنچيڠ سليندبيت جنتن منداراق كتيتيران كوروڠ باء بوڤي سروني سڠك كان باڬي تليمڤوڠ راج جاوا نن كوء اورڠ فراڤوه هاتي ايلوء دي رانڤ دي تاڠيسي كوء نن ڬاراف كاڬيلن٢ ايلوء دي رانتاء دي تاريكن باءايتو بوڤي بوڤين بركات سيموري رانديڽ بوڤي بوڤين بربوڤي سوتن دي مان نن له تيبپ راج دي مان نن له تيبپ كمبڠ سيلوله كڤينتو كوء ايندات نمڤاء دي ڤينتو برلاريله كو كلوار تينجوله باكس نن تيڠڬي بواڠ ڤنداڠ كيري كانن برلاري سيكمبڠ ماڤيس تاڠق برديري دي ڤينتو سوراڠ اوراڠ ڤون تيدات نمڤاء لالو برلاري ڤول تورون تيبپ دي تاڠه هلامن لالو كڤينتو كڤورو دي چاليق باكس نن تيڠڬي دي ڤنداڠ هيلير جو موديق دي بواڠ فنداڠ جاوه٢ له نمڤاء دين توانكو مموتيه چندان معليم برباليق مالهن ڤولڠ برلاري٢ دي جالن لانو تيبپ ڤول دي لامن انڤانه نايك كالانس انجوڠ٢ ڤيراق انجوڠ سواسا كتيك جو انجوڠ امس برتيري برلاڠيت٢ بركات سيكمبڠ ماڤيس چيق كندوڠ سيموري رانديڽ امڤونله همب ڤد اچيق امڤون بريبو كالي امڤون٢ دي باواه تاڤق كاكي دي سوروه همبانه ڤاي دي تاڠه همبانه

ديم نن همب ليهت كسانن بوكن سوتن نن كماري اوكڤن راج نن له تيب توانكو
لابي نن كماري سرت جو انق رعيتن تيداق تربادا بايق اوداڠ تيداق تربوات دي
داون تالس دي داون باتوڠ ڤاڠوه ڤول اينداق تربادا بايق اوراڠ اينداق تربوات دي
نن لاواس دي نن لاكوڠ ڤاڠوه ڤول تركاجوت سيموري راندين ساداڠ برتانون اتس
انجوڠ ريڠتڠ مڠوليس مناروڠ مڠدڠر كات نن بڬين اين مريڠتاء انڤلاي اله دي تاريق
كيڤس چين ترسيراق ابوء نن ڤنجڠ ترتابور بوڠ دالم سڤڬول كلوار دالم كولمبو٢ نن توجوه
لمڤيس اينتن جو ڤودي بركيلاتن ملايوء سيموري راندين مليڠڬڠ انجوڠ نن تيڠڬي
برجالن سيموري راندين برداراق رومه نن ݢاداڠ له تورون دي اتس انجوڠ له تيب
دي تاڠه رومه برلاله چاچق دي ڤاران مڤيمبر بايڠ٢ن برجالن كرواڠ تاڤي منچهڤوڠ
كبيليق دالم دي لڠتاء ڤيتي ليواڠ ݢاديڠ مڠداڠوڠ تالي بوبوتن برداروڠ تالي نق
كونچي دي بوكق ڤيتي ليواڠ لاڠيت دي امبيل الت ڤكاين كلوار تيري لاڠيت٢
لاڠيت٢ برجمبور ڤيراق تيرين برجمبور امس دي تيليق كڤد تابير٢ اليج براواچي دي
تيليق ڤد كولمبو٢ برنام كاسه امبون ايتوله ڤكاين رومه ݢاداڠ لاكتله تيري لاڠيت٢
تابير٢ ترڤاسڠ ڤول لاڠيق٢ ترسمبيل ڤول ترڤاسڠ ڤكاين رومه دي تيليق كڤد تيلوڠ سلاڤن
ڤولوه سلاڤن سكيتو بايق تيلوڠن توانكو تيب دي هلامن هيران توانكو ممڠداڠي رڠكيڠ
توجوه سجاجر نن ݢاداڠ سيبايو٢ نن تيڠڬي سيتيڠنجو لاوت كتيكا راج بربنديڠ نن
كيتيىء سال مڤال دي تيليق ڤد هلامن٢ چران بالسه اوري تر تابور اينداق هيڠڬ
چيبوءن كڤس برلاريق باتو تاڤقن تيمه ساميڠ جنجڤن امس جو ڤيراق بڠدولن باء
ايتو جوا اوكير نن باڠي اكر چين بايق ݢمباران دالم اوكير دي نماءي تاء ترنماءي
دي ڤڠداڠ جاوه كيلوكوميلو دي ڤڠداڠ همڤيڠ دي تاونن بركات سيموري راندين
سيتاڤوڠ تاڠه هلامن دين امبيل كيليران تاجي جن لام انكو دي هلامن كو اير ڤمباسوه
كاكي چيريء اويڠ ڤمباسوه كاكي چيريء ڤيراق ڤمباسوه تاڠن اير سڠتن ڤمباسوه موك
ممباسوه كاكيله توانكو٢ نايك كاانس رومه هيرانله هاتي توانكو ممڠداڠي ڤركاكس رومه
اينداقله اد نن باءتڠك چرمين ݢاداڠ براتوس٢ چرمين كيتيء اينداق ترباد بركات
سيموري راندين توانكو جن لام تاڠق سيڠن توانكو دودوءله كماري له دودوء معليم
سدون دبىء لام بردودوءدودوء هاري برساراڠ ڤاتڠ جوا ڤاتڠ برجاوات جو سنج٢ برجاوات
جو مالم دي ڤاسڠ ڤليتا انڤلاي ڤليتا امس باء منتاري ڤليتا ڤوتيه ڤنتون بولن ترڤاسڠ
ڤليتا سدون دي مالم سمالم نڠتون مالم سروف جو سيڠ ڤليتا سڤانوه هلامن بركات
سيموري راندين امڤونله همب ڤد انكو٢ كونڽه ماله ڤيڠڠ انكو ماكن ماله سيريه انكو

ايسڤ ماٴه سنت اين برڤنتون انڤلاي كربو برتونتون داري اچيه سيڠڮه مناسڤ
كٴوارا دي باوا نق راڠ ڤكٴنتن تيمباكو برتوڠكوس جو كرانس ڤينڠ برڮاتڤ جو سوارا
ڤينتاٴ همب هنداق دي ماكن منجاواب ماٴه تواناو كوٴ سيتيندية كديتاكن بايڠ
باج كڤراهو كوٴ سيرية كٴكامي ماكن كٴمي دي كراج ايڽداق تاهو ساله
سيتيندية كديتاكن بايڠ باج كسوڮي ڮيڮي ساله سيرية انكو ماكن كراج دي همب
سنديري ماسق ڤينڠ سكاڤور سوراڠ هابيس ڤايسڤ سباڽڠ سوراغ بركات سيمنجواري
اديق كندوڠ سيموري رانديڽ له ماسق ڤيسڠ دي ڤاراق هنداق برتاروٴ انڤلاي له
ماسق اديق برتانق اكن برسندوٴ انڤلاي منجاواب سيموري رانديڽ بربواه كاچڠ دي
ڤاراق هنداق منجولي انڤلاي له ماسق همب برتانق همب مڠڮولي انڤلاي
له ماسق ڤيسڠ دي كوري ڤادي برتاروٴ انڤلاي له ماسق كاٴي مڠڮولي كاٴي
برسندوٴ انڤلاي دي سندوٴ دي ڤيڠڮن ڤوتيه بركات سيمنجواري ايڽداق ڮورو ديڽ
ماكن سيكٴ دي سندوٴ دي ڤيڠڮن ڤيراق بركات سيمنجواري ايڽداق انكو ديڽ ماكن
سيكٴ دي سندوٴ دي ڤيڠڮن امس دي سيكٴ ڮورو ديڽ ماكن برواري سيموري
رانديڽ چيت كراج نن دي كاكڤن دوا تيڮٴ كراج نن جادي سكالي مراڠكوه دايوڠ
دوا تيڮٴ ڤولو ترلهڤو بيجق سان سيموري رانديڽ توان ديڽ سيمنجواري له سوداه
همب برسندوٴ چوكڤ هيداڠن سدوڽ دي تيليق راڮم ماكنن باڽقنه راڮم٢ ننتون
سرانوس راڮم ڤمكانن منانيڠ سيموري رانديڽ مڤيراه چنداڽ ڤيڠڮن امس مموتيه
ڤيڠڮن ڤيراق برسوڠكوڤ ڤول جو دالامڽ نن برتوليس جوباڽڠ امس نن برچوچوٴ
ماكو ڤيراق بتراواڠ جو ماكو امس. چوكوڤله هيداڠن سدوڽ لانق جمبر باٴ دي هاتڤ
ساڽڤله هاتي ممنداڠي بركات سيموري رانديڽ انكو باسوه ماٴه تاڠن انكو ماكن
ماٴهكٴ ناسيٴله لام جمبر ترلاتق دي باسوه تاڠن دي توانكو برڤنتون سيموري رانديڽ
ايڽداق ديڽ ڤندي منڠڮوٴ تڠڮوٴ ديڽ هويوڠ٢كن دي باوا راڠ بنو همڤو ايڽداق ديڽ
ڤندي برسندوٴ٢ ديڽ تويوڠ٢كن بدان ديڽ كن كيتيٴ باروله دي سيڠكوٴ ماٴه جمبر
برواري سيموري رانديڽ دي تيليق ڤد ڤر سندوٴن دي تاڤي ساموت بربريت دي
تاڠه اوان برجومڤ اينڽتڠ سام اليڽتڤن سبواه ناسي ايڽداق ڤاته نن ڤاته برڤرتمڤونكن
بيجاٴسان سيموري رانديڽ له مڤواڤ ماله توانكو سكالي اين مڤواڤ باٴ دي لاريق
كوبڠ جنتي دوا كالي اين مڤواڤ باٴ دي لاريق كومبڠ هيجو چوكوڤ كتيڮان
له سوداه كالمڤت ممباسوه تاڠن سكيتو ماكن اوراڠ بايكٴ سوداه مينوم سوداه ماكن
لالو ماايسڤ ماكن سيرية له ماسق ڤينڠ سكاڤور ساري لامڽ جانوه كڤاروت ساري

موراق تيڠڬل دي موك سيراهن تيڠڬل دي بيبير هابيس ماڤيس تربواڠ ساڠه بركات مالە توانكو موري رانديڽ انق كندوڠ ا مقصود سڤاچ كو كڽاكن كات نن بانر منجاواب سيموري رانديڽ امڤونله همب ڤد انكو امڤون دي باواه تاڤق كاكي ڬ.داڠ نيت دين ڤد انكو سبب انكو مك دين جاڤوت توان دين سيمنجواري له برسوروهكن مڤابوڠ ايڽداق اموهن مڽابوڠ له برسوروهكن دوبالڠ ايڽداق اموهن دوبالڠ له كديباليكنن بالم ايڽداق اموهن بربالم بركودا باء ايتو ڤول مڠجي نن دي هانين ايتو توانكو همب جاڤوت توان دين كدين سراهكن تونجوء اجاري ديىء توانكو منجاواب مالە توانكو انشاءالله جديله ايتو موري رانديڽ اونق كندوڠ باواله سيمنجو كماري ماء دين تونجوء دين اجاري بركات سيموري رانديڽ توان دين سيمنجواري توان ماريله كماري ماء دين تونجوء دين اجاري ماء تاهو عادات برڬورو باء ايتو اداڤ باكس ڬورو مڤمبه مڤيمڤوه اواء مڠاداڤ هداڤن ڬورو دي سوسون جاري نن سڤولوه ممباري سالم باكس ڬورو باء ايتو اداڤ باكس ڬورو له توبت سيمنجواري توان دين سيمنجواري ڤاچيتكن مرتبت برڬورو ا كتان اوسه دي جاواب ا سوروهن كيت توروت باراڠ تاڬهن كيت هنتيكن توان دين سيمنجواري باء ايتو مرتبت اوراڠ براجر ا تيتهن كيت جوجوڠ ا كتان دي داڠركن٢ سبواه لاي تيڠڬي مليڬي راج بانق ڤوتي برڬاراڠ دي هلامن ڤيڬڠ ڤيتاروه باڽق٢ سڠڬوه لام لوڤ جاڠن كتان نن جن دي جاواب اڤ سوروهن كيت توروت ا تاڬهن دي هنتيكن ايتوله نن ڤيتاروه دين ڤيتاروه جاڠن دي اوبه بركات سيموري رانديڽ توان دين له دين سراهكن تونجوء اجاري دي توانكو دين برڤيتاروه دي توانكو سبارات ڬومي جولاڠيت كوءلي لاكس اين معليم انته لي معليم ڤدا انكو انتهن لابيه ڤد انكو داتڠ ڤڠاجر كڤدان انكو جن برهاني باڠيس كوءباڠيس هاتي توانكو تركاني انكو ڤد الله ايتوله نن ڤيتاروه دين ديىء لام بركلماءن اين برجالن انڤلاي ديىء لام لمبت دي جالن تيباله ڤول دي مسجيد نايك سيمنجو جوڬورون هاري برساڠ ڤاتڠ جوا دي مالم سمالم ننتون دي تيليق ڤد سيمنجو دي ما دودوء دي ما برمانوڠ دي ما تاڬق دي ما ترچاڠڠ اوراڠ تاء تاهو دي اواء٢ تاء تاهو دي اوراڠ الله سهاري دوا هاري سيمنجو ايڽداق مڠاجي سيمنجو ايڽداق برڬورو اوراڠ برماين نن برماين برچوڠكق چانور نن دي بواتن اوراڠ برڬورو ايث لالڤ له سبولن لام دي سورو ايڽداقث رينتڠ مڠاجي كوء سيڠ هاري نن برماين كوء مالم هاري نن لالڤ ديىء لام بركلماءن مڠادو اوراڠ نن باڽق امڤونله كامي ڬورو كامي سلام ڬورو تيڠڬلكن سيمنجو ايڽداق مڠاجي بركات مالە توانكو منجواري اونق كندوڠ اسالث ايڽداق برڬورو اسبب

ايندات مڠاجي كالو ساڮن هاتي برڮورو كوݢ مالس هاتي مڠاجي ماٴ دين اولوركنله اڠ
ڤولڠ اوسهث همب دائت بوروݢ مڽاواب سيمڽجواري اوكن برابه ماكن ڤادي دي
باوا انق اوراڠ تيكو ايندااقنله اوبه داري كامي براوبه داتڠ داري ڮورو همب برتان
باكس انكو باري لوروس همب برتان باٴا بانر راڠ جادي. ڮورو ناما بانرنن دي اجاري
سبب همب ايندات مڠاجي توانكو نن تاٴ مالجر دبيٴ ايتو سبب دين تاٴ مڠاجي
دي اليف ايندات دين ڤندي دي اس ايندات دين تاهو مڽجو كماري اڠ دين اجر
برلاري سيمڽجواري برجاوات سالم جو توانكو مڠكيڮير تاڠن توانكو دي تونجوٴكن مڠاجي
اليف سيمڽجو كاجي قراٴن دي تونجوٴكن كاجي قراٴن ايڤه مڠاجي سراڤ چيت
كاجي نن دي تونجوٴكن امڤت ليم كيتاب نن دائت دي اجركن ڤول بربيلڠ دي
تونجوٴكن بربيلڠ اس ايڤاله بربيلڠ دوا دي تونجوٴكن بربيلڠ دوا ايڤاله بربيلڠ تيڮ
دي تونجوٴكن بربيلڠ ڤولوه سيمڽجو بربيلڠ رانوس له هابيس ڤندي توانكو سيمڽجو
بربيلڠ جوا ڤانڠ ڤاڮي ايث بربيلڠ سيڠ مالم ايث مڠاجي ايندات ميڽوم ايندات
ماكن كوݢ سيڠ ايندات برجالن كوݢ مالم ايندات لانڤ ايث نن ريڠتڠ دي كاجيث
ميڽوم ايندات ماكن ڤون ايندات باٴ ايتو عادات راڠ برڮورو ماكن نن سوداه داهولون
ميڽومن سوداه داهول ساجق دي راحيم بندا كندوڠ انه سبولن دوا بولن سكيتو لام
برڮورو هاري جمعت سهاري تو اوراڠ نن ساداڠ سمبهيڠ ايث ناايك كاتس مليڮي
تيب ديانسث برديكير الله راسو بوڤي ديكير الله رابي بوڤي سوارا بربوڤي دي اواڠ٢
اداڠ٢ دي دالم تانه اداڠ٢ باٴاتس لاڠيت تورون ڤيتونڠ نبي دوات ايندات تربادا ايلوݢ
ديكير مڽداڠر سٴوراڠ ڤدوسي ساداڠ برتادون انس انجوڠ چاچه ترلانق دي سواڤ ريڽچوڠ
ترلاتق دي كيدال ديىٴ ايلوݢ ديكير سيمڽجو هيرانله هاتي مڽداڠركن ايندات ث ايڠت
دي كرجاث ايله دي تاوان ديكير چاچه تركتاكن ريڽچوڠ٢ تركتاكن چاچه ريڽچوڠ
تراوات سواڤ كيدال تادون ترانتڠ له ترارڤ ديىٴ ايلوݢ ديكير سيمڽجو مڽداڠر اوراڠ
مڽجاهور٢ كتانه ترتوڠڮكن مڽداڠر ديكير سيمڽجو اوراڠ مماديكن انق ديىٴ ايلوݢ ديكير
سيمڽجو انقله اڤوت ايندات تاهو اوراڠ سمبهيڠ انس سورو اوراڠ نن ساداڠ سمبهيڠ
ستاڠه ماهيمبو انق لوڤوت ڤيڮاڠن سوراڠ٢ ساراڠ ڮوروث لاي ڮاوال ديىٴ ايلوݢ ديكير
سيمڽجوله سوداه ايث برديكير بركات ماله توانكو مناله معليم سدوث انق سيا نن
برديكير تو انق بيڽچاچق بيڽچاچو انق ڠيڠ٢ ريمب كوݢ دين جوال جاوه٢ كوݢ دين بونوه
ماتي٢ كوݢ دين ڮنتوڠ تيڠڮي٢ مڽجاواب اوراڠ نن باڤق امڤونله كامي ڮورو كامي ايندااقنله
كامي نن برديكير انق توانكو نن برديكير سيمڽجواري نماث مڽداڠر كات توانكو هاتي

نى باڠيس تاءُ بركاسن له لام ڤول انتارات سوداه ايت برديکير برجالن اوراڠ سدوث تيڠڬل له ڬورو سيمنجو ايله ساداڠ اتس سورو سوداه سبولن دوا بولن هاري جمعة سهاري تو له راڤت اوراڠ سدوث بركات ماله توانکو منجو برجالن اڠ داهول اماءُ ماماجر٢ اڠکه اماءُ کلوار ڤالوه بوروءُ برجالن سيمنجواري ديىءُ لام برکلماءُن تيمب٢ وقتون سمبيڠ بركات ماله توانکو مڠاله توانکو سدوث داڠرکن بانر کات همب لاي اموه باءُجنث همب منجاواب اوراڠ سدوث سوکاله کامي بيس منوروت اي منوروت کات انکو کيت چيلاکاءُيله سيمنجو سکات کيت مڠتاکن کوءُ داڠ سودي سياست کيت نى جاڠن ممبانرکن ديرءُ ايت لابيه ڤد همب کوءُ بوليه ڤيڠناءُ نى باڤق ماءُجاجوءُ مندي باڤقث ترجيبانم جوا سيمنجو کوءُ تاءُ برجالنث دي سيکث اواءُ کيتاله دي حکومث کوءُ باءُايتو نى کات انکو سکات کامي راڠ نى باڤق منوروت کات انکو ننتون له برجالن اوراڠ نى باڤق سيمنجو سوروت کسورو ديىءُ مالم سمالم ننتون بركات ماله ڬوروث ماءُ دين اولورکنله اڠ ڤولڠ مندي باڤق اڠ مماسنکن کوءُ تيمب کيت دي روءه تيڠڬي ماليڬي راج باتق ڤوتي بڬيراق دي هلاءن ڤيڬڠ ڤيتاروه باڤق٢ سڠڬوه لام لوڤ جاڠن کوءُ دين سوروه مامبيل سيريه ڤوچقث نى کالڠ امبيل کوءُ دين سوروه مامبيل ڤيڠڠ ارين نى کالڠ امبيل کوءُ دين هيمبو اڠ کروءه جن اڠ داڠ نايکث کروءه کوءُ برتاث مندي جوباڤق جن اڠ کناکن دين مڤوروه باءُ ايتو نى ڤيتاروه دين ديىءُ مالم سمالم ننتون سکاڤ ايداق دي تيدورکن دوا کالي هايم برکوکوءُ چوکڤ کتيکث هاري سيڠ اي برجالن انڤلي لماله ڤول انتارات له تيمب ڤول دي هلامن توانکو نايکث کاتس روءه بركات ماله توانکو منجو نايکث ماله کروءه منجاواب سيمنجواري ديمله همب تاءُ کرومه منجواري انق کندوڠ کوءُ ايداق اڠ ککرومه برجالن٢ له کڤاراق مڤيلو تينم٢من برجالن سيمنجواري ديىءُ لام بردودوءُ٢ ترهنتر ناسي جو کوڤي له مينوم ماکن توانکو سوداه ماکن سوداه مينوم بركات ڤول توانکو توان داتوءُ بندهار امي ڤوتي ليندوڠ بولن مکا دين باوا ايت ڤولڠ راڠ مودا سيمنجواري کڤايه هاراڤ ماله منديث راڠ چيلاکث سيمنجواري نى باءُ سيبيدي ترکيراڤ ڤانه سيسيق دي بلاکڠ راڠ چيلاکث سيمنجواري راڠ لابيه ڤد ڬوروث بواڠله سيمنجواري هيدوڤي سيموري رانديں کوءُ دي هيدوڤي سيمنجو مڠيراڤ امس جو ڤيراق کوءُ تيڠڬل ايث دي کمڤوڠ باراس جوڤادي تاءُ منجادي ترانق ماتي سدوث سکالي ماکن دي روءه ماتي سيموري رانديں کوءُ هيدوڤي سيموري رانديں باراس جوڤادي منجادي ديىءُ لام برکلماءُن راڠ مودا سيمنجواري دي امبيلث ڤوچق سيريه له دي امبيلث اري ڤيڠڠ برباليق ماله‌ث ڤولڠ

له تيب ڤول دي هلامن لالو برهيمبو انڤلاي مڠاله بند كندوڠ همب ايكت سيريه ڤيڠڠ
بنداء برلاريله كڤيڠتو له دي تاريق سيريه جوڤيڠڠ مڠجواري انق كندوڠ ڤرچوڽ سيريه
نن اڠ امبيل اري ڤيڠڠ نن اڠ باوا سيا مڠونجوڽ ماجاري مڠجاواب سيمڠجواري
سيا كماجاري دين سيا كمڠونجوكي دين ديبي ايكت نن همب امبيل ايكت نن لامق
دي ݢورو دين بركات ڤول بنداث كتربواڠ ماله اڠ مڠجو رنچاڽ تاء بوايه كامي چاليق
تربواڠ ساءيڠ ايلو اڠ مڠاڠيس سيمڠجواري جن بند ساسلكن لاي كاريس ڤڠالي
مڠكودو٢ اڠه هلامن جن بندا ساسلكن لاي باريس له سوداه دهول ترسورات دي
تاڤق تاڠن داڠركن سبواه لاي ماوڠݢون دي تاڤي ريمب اسڤث سمڠي كجرامي
ديبي اونتوڠ سڠݢوهنه ڤات سوران تاڠن انڤلاي بركات ماله تونكو مڠجو ماريله اڠ
مڠجو كيت بربانيق كسورو دبي لام لمبت دي جالن له تيب ڤول دي سورو
توانكو نايكت كسورو سيمڠجو تيڠݢل دي هلامن بركات ماله توانكو مڠجو اوسه اڠ
كسورو مڠجو سوروتله اڠ ڤولڠ جن لام٢ اڠ ديروم٢ اوسه كتوجو راسن كمڤوڠ لاكس٢
اڠ بربانق مڠجاواب سيمڠجواري امڤونله همب ڤد انكو امڤون بريبو كالي امڤون٢
دي باواه تاڤق كاكي كوڽ دي سوروه همب ڤاي كو دي تاݢه همب ديم سبواه
هات ڤيڠت همب٢ كبربانيق ڤولڠ توانكو كتيڠݢل اتس سورو برجاوات سالم داهول
انق كڤاي ݢورو كتيڠݢل برجاوات سالم جو توانكو مڠݢيڠݢير تاڠن بوانكو ڤاچيت ڤيتاروه
دين دي انكو ڤيڠڠ اومانت بايكت٢ ايلو٢ ڤڠاجر انكو اوسه دي بوات سروڤ نڠكت
امڤله ساداڠ دي دين سوراڠ بارات ڤيتاروه ڤدا انكو سبارات بومي جولاڠيت
بركات ڤول سيمڠجو انكو كتيڠݢل دين كڤاي سلامت هيدوڤ توانكو سيڠجو
بربانيق ڤولڠ مڠداكي مڠݢو نوڠ٢ مڠورون كڤنچو٢ مڠاڠيس براوندوڠ٢ له باسه
باجو ديداد ديبي لام لمبت دي جالن ايله سمڠي ماته ڤولڠ ڤيڠتو برساهڤ
سدوث بركات سيمڠجواري مڠاله ايه بند همب باء ا بندا مماسن همب باء ا همب
دي هيمبو ڤولڠ همب باݢورو دي سورو مڠجاواب بندا اتس روءه ايڠداق كامي
مماسڠكن اڠ ايڠداق ݢون دي كامي لاي مڠجو برجالن اڠ دسيكت ڤد رومڤوت ايلوله
ڤادي مڠجواري انق كندوڠ ڤد هيدوڤ ايلوڽ اڠ ماتي جن مراݢو٢ كامي مڠاڠيس
سيمڠجو دي هلامن ايڠداق ڤاتوت بندا باء ايتو ايڠداق سايڠ دي همب لاي بركات
بندا دي رومه مڠجو برجالن اڠ دي سيكت سبواه انق جنجڠ اڠ تيڠكت ستاهون ڤادي
ماڠيندار باءايتو كات ݢورو اڠ دوا انق جنجڠ اڠ تيڠكت مڠيراڤ امس جو ڤيراق
باءايتو كات ݢورو اڠ مڠجاواب سيمڠجواري امڤونله همب بند همب كوڽ تاءبوايه

همب كروڠ ميڠڠاءُ ناسي همب دي بندا لاڠر نن بوكن الـڠ٢ بند باريله٢ باڠ
ناسي٢ راسن باڠا كوءُ سيسا بندا همب باڠ كوءُ ريمڠ سيموري كااوبت ڤاروت
مڠگيڠيت هاوس نن تيداق ترنڠگوڠكن راس كاروڠكس بوبون٢ راس كڠنداق ڤنداڠ
ديڽي بركات بند انس رومڠ ايڽداق كامي اكن براڠيه هايم ـو ايتيق كامي باري
انجيڠ دين٢ باري ماكن بوليه ڤنوڠكو هلامن دين له دي تيڠكت ماله جنجڠ بندا
برلاري انس رومڠ نه دي تاريق تابوڠ ديديه برجالن ڤول كڤيڽتو سيمنجو تاڠق دي
جنجڠ دي تواڠ جو اير ديديه لالو مناڠيسله سيمنجو دودوءث دي باواه لومبوڠ
ايرمات برداري٢ دبىءُ لام دودوءُ دي سانن تاڠق برديري انڤلاي بركات سيمنجواري
منانه بند كندوڠ همب باريله سكالي نڠك باڠ كوءُ كاراق٢ هاڠوس باڠ كوءُ
دي لاواء٢ هايم باڠ كوءُ سيسا٢ مندي بركات مندي انس رومڠ ايڽداق كامي
اكن براڠيه ايلوءُ انجيڠ دين باري ماكن بوليه ڤنوڠكو هلاءن دين له دي تيڠكتث
ڤول جنجڠ دوا بواه جنجڠ دي تيڠكتث برلاري ڤول اڤقن برلاري كبيليق داڤور له
دي تاريق توڠكو تاڠه برجالن ڤول كڤيڽتو سيمنجو تاڠق دي جنجڠ دي همڤوءث
ڤول دي اڤقث برداري باتو دي كڤال منديتڃت ايث كبلامن مناڠيس سيمنجواري
مناڠيس كلاسوڠ كاداڠ منڠكوت ايث كبومي دي، تيڠاداهكنث كلاڠيت ايلي برجالن
كبلامن ايله نايكث كرومڠ له دي لوڠكبين بندول برلاري ڤول مماءن دي امووءث
جوكوراهبيءُ له ڤوتوس سيبر باجون ايلي ماههبور كبلامن تركات سيمنجواري ايكث موه
بءسن منج ڤنداي باني موه باڤق دين كاسيه باني موه مندي دين مندي دين
مليهوي دين باڤق دين مڠاسيءي دين مماء دين مڠكونتيڠ باجو منانه مندي كندوڠ همب
كوءُ حكوم الون كماتي كوءُ ڬنتڠ الون كڤانوه كوءاجل الون كسمڤي ايتواه تاڤوڠ دي
باڤق دين كوءُ ادء٢ نن منديندڠ برداري باتو دي كڤال دين بركات سيمنجواري
مناله بند جنن همب كوءُ باڽر بنداله جاجوءُ ماء دين برجالنله دي سيكث برسوكث
بريله كيت داهول ريلهكن ريبن مماڤوءُ ريبكن جاريه ڤايه بند ريلهكن اير سوسو بند
ريلهكن بادان ديري دين ماء برجالن دين سيكث منجاواب بند انس رومڠ ريلهله جاريه
ڤايه دين ريلهله ريبن دين مماڤوءُ ريلهله اير سوسو دين ريله دي دنيا كااخيراة بركات
سيمنجواري تيريق دي امي نن بربواه ناء كڤنداڽ نن بربوڠ تيريق دي امي نن
برتواه ناءبرجالن نن چيلاكث، منانه بند كندوڠ همب داڠركن سبواه لاي ڤنتون عيبارات
راڠ چيلاكث دي ماله تاڠ ترناڠق مول تيباراو تومبوه جوا دي ماله مالڠ ترلانق مول
ساراو تومبوه جوا داڠركن باني دي بند سيتاڤوڠ تاڠه هلامن دين امبيل كيليران تاجي

تيڠكل كمڤوڠ تيڠكل هلامن تيڠكل له سومور باكس مندي بركات سيمنجواري تيڠكي ملنجوتله كو باتوڠ ايندات كدين تابڠ لاي ملڠكواس ڤادي لومڤوت دين تيڠكل منچاڠوتله كو كمڤوڠ ايندات كدين جاڠ لاي ماڠواس هاتي امي دين اڽل برجالن انڤلاي له لام اين جالن برلاري ڤول مندين سمبيل برلاري اڽل بركات منجو تاكڠ اڠ دي سينلله دودوء سيمنجواري بركات سيمنجواري باء دين بندالاهي بركات سيمنجواري لي كاسيه بند دي همب لي سايڠ بند دي همب منجاواب مندي كندوڠن ايندات كامي كاسيه دي بادان اڠ ناء كامي سايڠ دي توبوه اڠكاسيه دي كاين باجو كامي سايڠ دي امس ڤيراق كامي باء ايتو كات مندين اوڠكي كاين تو سدوت برتاريق كوڤيه امس برتوكاري جوكوليت كمڤير بربوكق باجو دالم بادان برڬنتي جو باجو بوروء بربوكق ڤول سراوال برتوكاري ڤول جونن بوروء ڤنديڠ امس برڬنتي جو سليسيه ترڠكت امس برڬنتي جو تيمباراو مندي كڤاي انڤلاي نمبت بند بربائيق ڤولڠ چينچين دين لي تيڠكل جوا سمبوڠ ڬيڠكي دين تيڠكل جوا چڠكي كوكو دين تيڠكل جوا برلوروت چينچين دي جاري دي توكاري جو چينچين هيجوئه دي اوڠكين سمبوڠ ڬيڠكين له دي اوڠكين چڠكين كوكون دي بارين باكس مندين بركات سيمنجواري بند بربائيق ماله ڤولڠ باڤق دين كوليتق كيڤي سيا كممباري ناسي سيموري كن كيتيء بارو بركات سيمنجواري سمبيل برڤنتون برعيبراب سراڠكي بواه ڤيتول سيڠكولوڠ داون سيكاناري باء ان كاسيق ڤاري جوا همب تاني باڬي مڠكوت همب جوجوڠ باڬي منتهاري باء ان كاسيه چاراي جوا داڠركن سبواه لاي رومه ڬاداڠ بربندول ڤيراق دي اوكير انق راج٢ تاكڠ ايندات كندول ڤون ايندات مڠان تالي ڤوتوس ساج منانه بند كندوڠ همب ماري كيت برجاوات سالم همب برجالن انڤلاي انته ساكيت دي رانتوا اوراڠ ڬاراق الله سيانن تاهو داڠركن جوا دي مندي برلاداڠ ڤنجڠله كيت جن تارا منانم رومڤوت تواق بلاكڠله كيت جن تارا مايڤا سوروت بركات ڤول سيمنجو هاروم ماڤيس باون كوبيق دي باوا سوتن كملاك بند هيلير همب ناء موديق تواق بلاكڠ ماله كيت مندين برجائيق ڤولڠ سيمنجو برجالن جاوه ديىء لام لمبت دي جالن ماسوء ريمب كالوار ريمب ملي بوكيت له ديداكي ملي لوره له دي توروني انه سڠاكن دواڤاكن ميڠوم ايندات ماكن ڤون ايندات هاوس كمان مينتاء اير لاڤر كمان مينتاء ناسي دالم ريمب ڤياتو ننتون ديىء لام لمبت دي جالنله سبولن دوا بولن اير مات برداراي٢ انق راڠ دي بنو همڤو نق لالو كبانڠ هاري دي دالم ريمب ڤياتو ليتاء كمانه مينتاء ناسي ديىء لام بركلماءن اير مات برداراي٢

دي هاڤوس اير مات جو كيدال دي سيڤتكن ڤالوه جونن سواف منداكي مڠݢونوڠ٢ مڤورون
كڤلمونن مناڠيس براوندوڠ٢ تركذل دي ڤرونتوڠن له لام ڤول انتاران ايله تيب دسينن
دي كرمبيل اتور توڠكو دي ڤينڠ نن ليڠݢايوران دي بانو سنداران راج اين برهنتي
انڤلاي دودوءُ مااوري اير مات ديىءُ لام دودوءُ دي سينن سوراڠ ڤون ايندان اوراڠ
نن لالو سبولن دودوءُ دي سينن كوءُ اونتوڠ ترسيڠت ديىن لااوله راج دي كينالي
بركات ماله راج ننتون اديق كندوڠ سيمنجواري الله كوه مراوا٢ اير ترݢانڠ دي ڤلوڤوه
الله كوه ممباوا٢ اوا راڠ سانڠ دڤروسوه منجاواب سيمنجواري داڠركن ماله دي توان تيڠݢي
بوبوڠن رومه دارات نمڤاءُ نن داري بوكيت تيڠݢي ڤرونتوڠن ممباوا لارات ايتو همب
مكَ كماري منجاواب راج دي كينالي كوءُ هوجن هاري دي ريمب كامادين مامبيل
تودوڠ كڤاراق بكيند الي باءُ اكوه جادي باءُ نڠكَ تاايسوءُ دي باليق ݢونوڠ مكَ
اديق سمڤي كماري بركات سيمنجواري ايكت برايكت ڤاروه اڠݢڠ ماكن براولڠ
كجرامي ملايكت ممباوا تربڠ مكَ همب سمڤي كماري بركات راج دي كينالي
اديق كندوڠ سيمنجواري داڠركن بانر كات همب اف باني سبب كرنان مكَ برجالن
اڠ دي كمڤوڠ سيا باني نن ممبيراڠي بركات سيمنجواري داڠركن بانر ڤنتون همب
ڤاسر ݢاداڠ ڤاراڠ بركابوت اولند ڤولڠ مانيمباءُ دورين ڤوڤور بوڠان توان ديني راج
دي كينالي سمبوتله باءُا داڠڠ هاڤوت ڤواس دي لامون٢ اومباءُ ايسوءُ ناءُ همب بالس
ݢون بركات راج دي كينالي لاير بيدوءُ ماج بايكَ برلاير لااو كسوباراڠ ناءُ لالو كباتڠ
هاري سالي اونتوڠ اديق كبايكَ ڤواس ترتوڠكوف ترتيللنتڠ ترچاڤي جوا تانه تاڤي
بركات سيمنجواري انق راڠ دي كوت توا ناءُ سيڠݢه كڤداڠ ڤنجڠ ناءُ لالو كباتڠ
هاري باري لوروس همب برتان باري كوسوس همب مناراڠ كماله توان كڤاي بركات
راج دي كينالي نن كوءُ ايتو اديق تڤاكن نن لوروس بانر دي همب٢ كڤاي كسانن
دي سانن اوراڠ برݢلڠڠ٢ ڤوتي كسومب ݢلڠڠ منچاري جودو همب هنداق كاكين
كلالو ككڤوڠ سيموري راندين دي سينن كمڤوڠ سيموري دي رومه ڤايوڠ سكاكي ايندااه
كمڤوڠ بوكن كڤانڠ لابوه ڤنجڠ چندي تربنتڠ لابوه ڤنداق سيكو برسيكو جيلواڠ برتيمبل
جالن ڤوديڠ امس ڤاݢر دي لوار داون سيلايو برايباران ڤمينن انق سوتن٢ ڤماينن
انق راج٢ بركات سيمنجواري توان ديني راج دي كينالى كوءُ ايڤ توان ككسا نن
جن دي تولوڠ ملولي تولوڠ مڠݢنتيه جوا جن دي تولوڠ مروݢي تولوڠ جوجاريه دين
جوا كران الله توان همب باوا جواله ڤاسن همب ماءُ مانڠ توان مڤابوڠ ماءُ كاسيه
بوجڠ جوارا سوروه باوا جوه ڤكاين دين سوروه باوا جوه باجو دين سوروه جوه باوا

رينچوغ همب سوروه جوه باوا ڤداغ همب كتاكنله دي سيموري سوروه باوا امس
ڤيراق دين دي سيكڠ دين متتيكن دي كرمبيل اتور توڠكو دي ڤينڠ نن ليڠكايوران
دي باتو سنداران راج بركات راج دي كينالي انشاءالله جديله ايتو برجالن راج دي
كينالي كود نن بالڠ سمبوراني راجه كاكي كالمڤتن ڤلڤان امس ساميڠ اينجه ڤيراق
برهيل اڤي برجالن انڤلاي دي لوروڠ ڤد كود ننتون ساداڠ منداو ڤنداق مرانتو ڤنجڠ
انڤلاي ڬنت بربوڤي باء تليمڤوڠ باڬي تليمڤوڠ راج جاوا دييء لام لمبت دي جالن
دييء لام برساراڠ همڤيڠله تيب ڤول دي سيڤن دي كمڤوڠ سيموري رانديڽ لالو كتاڠه
لامڽ برتاڽ ماڽ تو راج موري لاي كو ديرومه منداڠر سيموري رانديڽ باء دين تاء
كديرومه اباني كديروسوهكن مندي كاڤي باڤق برتواه اوراڠ مڠاداڤ بركوليليڠ
كات همب ساداڠ برداڠر تيته دين ساداڠ برجوجوڠ ڤلينته دين ساداڠ
برتوروت كاڤي دين سوندوت برسوندوت انق ڤوتي اسل براسل باڤق دين
اوسالي راج بركات ساداڠ انس انجوڠ ساداڠ برتانون انس انجوڠ اوراڠ
بايڬ سيموري رانديڽ راڠ كاڤي سوكڠ دي ماكن بركات سيموري رانديڽ كمبڠ
سيا تو دي هلامڽ انق بينچاچق بينچاچو انق ڠيڠ ريمب اينداڤن برباس
اينداڤن تاهو دي لاراڠن اينداق تاهو دي لامڽ فوتي راڠ ايلوء سيموري رانديڽ
بوداڽنن سكارت كوت لماڽ ڤول انتاران برلاري سيكمبڠ مايڽس برلاري كڤينتو
ڬاداڠ بركات سيكمبڠ مايڽس توان نن تاڬه دي هلامڽ توان نن تيداق برڤڠاجر اينداق
برتونجوء براجاري نن تاء تاهو دي لامڽ راج انق بينچاچق بينچاچو باء ايتو كات
اچيق دين كتاڽ نن دين كتاكن توان لي سام منيڠاران منجاواب راج دي كينالي
نن كوء باء ايتو كتاڽ معلوم ڤد ديري همب سابر جوريله همب ڤاكي مكڠ دين
جالڠ كمڤوڠ نڠكڠ مكڠ دين تمڤوه هلامڽ بارانله ڤاسن همب باوا بارات ڤيتاروه
همب ڤاچيت انته سيمنجو انته بوكن اي برڤاسن باكس همب مڤوره ممباوا
رينچوڠن سيموري نن كممباوا كاين باجو نن كديباوا هيرانله همب مليهتن مڠاڠيس
جوا اي كيني مينوم اينداق ماكن ڤون اينداق داتڠ هوجن كهوجانن داتڠ ڤانس
كڤناس دي سينن اي مننتيكن دي كرمبيل اتور توڠكو دي ڤينڠ نن ليڠكايوران
دي باتو سنداران راج اوراڠ مود سيموري رانديڽ منداڠر كات نن بڠكين بارو ترسابوت
دانسانڤن بارو تركات منجواري ممبوبوڠ پاوا نن ساتي ترسيمبور داراه دي داد ڬومنتر
تولڠ جو داڬيڠ برتڠكوت ڬومي جو لاڠيت مڠاڠيس سيموري رانديڽ بارو ترسابوت
دييء سيمنجو تانون ترانتڠله تركرسوت ايڠون تاڬن انڤلاي ترسيراق رمبوت نن ڤنجڠ

ترنابور بوڠ دانم سڠݢول رامبوت نن ڤنجڠ سيڠݢن توميت ترايوء ڤيڠݢڠ نن لمه راڠ
ايلوء سيموري راندين نه سيلارءاي‌نه سيلولور٢ اي باء ايتو سايڠ ديرانسانق موكت
نن موراق انه مورام رامبوت نن ڤنجڠ ڤونله كوسوت كلوار دانم كولمبو٢ نن توجوه
لمڤيس باڤقله راݢم كولمبون نه لاڤس ڤول داري سيڤن مالنڤوق سيموري راندين راس
كرونتوه انجوڠ تيڠݢي مليڠݢڠ سيموري راندين منداڤوڠ رومه نن ݢداڠ ايله تورون انس
انجوڠ له تيب دي تاڠه رومه برلاري كڤينتو ݢداڠ توان ديني راج دي كينالي
اوڠݢس ݢاواي تربڠ كچاڤ تيب دي چاڤ ماكن ڤادي ادوه ديني اتو چاكت اولڠله
سكالي لاي منجاواب راج دي كينالي برلاير تنتڠ ڤولو چين برلابوه تنتڠ ڤولو ڤيسڠ
داڠركن باني ڤات٢ ماء تنتو براه كات اوراڠ منجاواب سيموري راندين توان جن
باڠيس باكس همب توان جن بيراڠ باكس همب له باڤق كات دين ترسوروڠ باري امڤون
همب دي توان ممينتاء امڤون باڤق٢ دي باواه تاڤق كاكي توان كتاكن باني سڠݢوه٢ كتاكن
ماله نن دي ليهت ايسوء ماء همب بالس ݢون منجاواب راج دي كينالي اديق
كندوڠ سيموري راندين ڤاسن سيمنجو نن دين باوا اولوركن رينچوڠ جو ڤكينن ايتوله ڤاسن
نن دين باوا دي سينن اي مننتيكن دي كرمبيل اتور توڠݢو دي ڤينڠ نن ليڠݢايوران دي
باتو سنداران راج بركات سيموري راندين توان دين راج دي كينالي توان نايكت موه
كرومه نايكت كرومه ماكن سيريه منجاواب راج دي كينالي ديمله همب تاء كررمه
ترجالڠ دي همب هلامن كو لابيه باء مينوم جو ماكن ترنمڤوه دي دين كمڤوڠ اديق
كيتيىء باء راس كݢداڠ بيڤوڠ باء راس لي كچرديق برجالن راج دي كينالي اي
برجالن انڤلاي راڠ مود سيموري راندين مناڠيس برݢولت٢ بوكن راج نن دي
تاڠيسي اي تركنل دي سيمنجو بركات سيموري راندين بركات ساداڠ مناڠيس٢
مماكيق ڤنجڠ توان مڤاوت همب هيمبو توان دين سيمنجواري ريمب نن مان
دي اوڤيكن كمڤوڠ نن مان دي اوڤيكن توان مڤاوت همب هيمبو دي سيا دين
توان تيڠݢلكن كيت بردوا بردانسانق هيلڠ توان هيلڠله ديني جاوه توان جاوهله
ديني مناڠيس دي تاڠه رومه بركات سيكمبڠ ماڤيس كڤاسيق ماله كو اچييء اوراڠ
برجالن دي تاڠيسي كمبڠ ماڤيس اديق كندوڠ كتاكن ماله بانر٢ جو سيالهن براڠق
مكتن برجالن سوراڠ اواء همب دي تيڠݢلكنن كوء تاء كو اموه ممبانركن كو دين
ڤنچوڠ كيني٢ كو دين بونوه كيني نڠكت دييء تاكوت سيكمبڠ ماڤيس باء ايتو باني
سببن مول توان دين كلارات چيلاكت جنن ݢورون اورڠ سارو جنن ݢورون كوء اونتوڠ
بادان كجاوه باڤق جو مندي ميراڠ ڤول سماس اين كبرجالن هيباله همب منداڠز

اير ساتيتيق تاء برباري مناڠيس ممينتاء ناسي تاء سوك مندي براݢيه مڠݢاروڠ تاڠن هلامن ممينتاء اير نن ساتيتيق ممينتاء ناسي نن سسوڤ بركات مندي جو باڤق ڤد كامي براݢيه كاڠ جيبيء انجيڠ باء٢ كامي اݢيه باء ايتو كات مندي كيت مكن برجالن جاوه بركات سيموري راندين كمبڠ ماڤيس اديق كندوڠ كوءن برتان مندي كيت كتاكن همب ڤاي كاݢين كبوكيت جالن نن كودوڠ كليواڠ ڤيڠتو منتهاري ككايو برڤونچق سيره كرومه ڤوتي كسومب كيون همب مڤالڠ سوري دي سيڠن سوري نن ايلوء سوري نن برتاڤي ڤيراق لڠكه لالو سباري ننتون بندان ايندق دي رومه دي هاري سباري ننتون اڤيننتاءن برلاكو ساميڠ ا كهنداقن بوليه ساج كمبڠ تيڠݢل كو تيڠݢل٢ جو امس دڠن ڤيراق تيڠݢل جو ساواه دڠن لاداڠ منجاواب ماله سيكمبڠ امس ڤيراق دي سيا تيڠݢل ساواه لاداڠ دي سيا تيڠݢل منجاواب سيموري راندين ايندق ݢون امس جو ڤيراق ايندق ݢون ساواه جو لاداڠ امس ڤيراق دين دانساڤق دين ساواه لاداڠ سيمنجواري توان دين سيمنجواري ككنتي سوبڠ جو ݢالڠ ككنتي امس جو ڤيراق امس ڤيراق داڤت دين چاري منچمڤوڠ كبيليق دالم دي لنتق ڤيتي ليوڠ ݢاديڠ منداڠوڠ تالي بوبوتن تربوكق ڤيتي نن كيتيبيء دي امبيل رينچوڠ دالم ڤيتي دي تاريق امس جو ڤيراق دي بوڠكوس كاين جو باجو دي امبيل ڤداڠ جناوي موتوس رانتي سسكيتيبيء ايندق دي سيساكن اي كلوار داري بيليق لالون كبيليق داڤور دي سندوء ڤول ماله ناسي دي لانقكن ككاينن كولي دي لاڤق دالم سڠكول دي باوا اڤي دالم چڠكير برجالن كڤينتو ݢاداڠ اي مناڠيس انڤلاي مناڠيس ساداڠ مڤارو ياالله يانوانكو ياسيدي يامولي كوء بوليه ڤينتاء ڤد الله ممبالي ممينتاء همب كڤد الله جو محمد براكت كبساران نينيق همب نن برتمڤت دي ݢونوڠ ليداڠ هيدڤ نن باكس اوراڠ بركاول ممبالي ممينتاء كبومي جولاڠيت كڤد سيڠ جو مالم مسان الله ماونتوڠكن كهنداق برلاكو ڤينتاء بوليه بركات سيموري راندين كربو نن امڤت ڤولوه امڤت كربو منجادي كربو جالڠ بنتيڠ نن امڤت ڤولوه امڤت منجادي روس سدون كود نن امڤت ڤولوه امڤت منجادي كيجڠ سدون ايتيق نن تايڤ دي هلامن هابيس ماتي بركرابڤن ڤرڤاتي ليندوڠ جو لاڠيت هابيس مڠيراڤ سدون دي باكرن كومايڽ ڤوتيه كربو لاري ماسوء ريمب بنتيڠ له لاري ماسوء ريمب كودان باء ننتون جوا هايم جو ايتيق هابيس ماتي ايتيق جاوان جادي اوندان ڤرڤاتي تربڠ مڠيراڤ ساواه نن توجوه بواه بندار ساواه منجادي ريمب ݢاداڠله تورون سيموري راندين كمبڠ ماڤيس اديق كندوڠ تورون كو دي اتس رومه چاليق دي اديق كاي الله ݢمڤو ݢلومت نن كتيب ماهمبور سيكمبڠ ماڤيس بركات سيموري

راندين رومه ݢاداڠ منجادي موڠكو رڠكيڠ منجادي توڠكڠ ڤادي دين منجادي كاسيق
كليكيس دي لاداڠ كاڤس دي باوا انق راڠ تنجوڠ باراڠ نن هابيس مائن تنداس
مائاواس هاتي مندي كندوڠ دي لايوكڽ سلايوله رونتوه رومه نن ݢاداڠ مليڠكڠ
سيموري راندين له تابن سيبايو٢ مڠلكه سيموري راندين ترجوڠكڠ سيتيڽجو لاوت نن
كيتيي له كمورانتڠ براكت ڤينتائ سيموري برلاري٢ كڤينچوران اي برساوت برسڠكون
كو بوليه ڤينتائ ڤد الله ڤينچوران امس جادي باتو ڤينچوران ݢاديڠ جادي تانه كونتڠ
توهورله سومور نڠك سومور نڠك كدين تيڠكلكن مائ سانڠ هاتي مندي كندوڠ ممباسوه
موك انڤلاي ڤينتائ برلاكو ساداڠ ايتو فينچوران امس جادي باتو ڤينچوران ݢاديڠ جادي
تانه لوبوڠن له كونتڠ توهور اين مناڠيس انڤلاي ديماله بواين همب دي باواه مندوڠ
نن ݢاداڠ دي سيڠن بواين امس دي سيڠن بواين ڤيراق لالو برلاري ماله كاكين
بركات سيموري راندين كو بوليه ڤينتائ ڤد الله بواين امس جادي اورات بواين ڤيراق
جادي اكر بواين كدين تيڠكلكن دي كايوه سكايوه لالو اين تورون انس بواين دالم
سچاچه ننتون جوا بواين امس جادي اورات بواين ڤيراق جادي اكر مناڠيس
سيموري راندين تيڠكلاه تيڠكل دانسانق سودار تيڠكل اه تولن سهوبت ݢاداڠ كيتي
توا دان مود لكلاكي دڠن ڤدوسي همب برجالن انڤلاي منداڠر كات نن بڠكين
برلاري اوراڠ دالم كمڤوڠ بركاجر سام ݢاداڠن بركات تولن سهوبتن هي موري بائ ا
بركات بائ ايتو اڤ سالهن كبرجالن سيكونر اوراڠ دي تياڠن دي باوا اوراڠ باتڠ هاري
اديق ترداڠر كبرجالن مول ترچامس اوائ كامي منجاواب سيموري راندين هي تولن
سهوبت همب اوسه دي روسوهكن تيكر تيكرله دين كباروهكن كتيكو اوراڠ ڤرڤامن اوسه
روسوه تولن كتيڠكل تيڠكل له دين ڤيتاروهكن انتار ڤينتو جو هلامن بركات ماله راڠ
كمڤوڠ باڠ بائ ايتو كات اديق ايندان اموه كامي ملاڤس ككنتي ايڤيق مامق كامي
ككنتي سوبڠ جو ݢالڠ مك تائ سوك كامي ملاڤس اديق كندوڠ سيموري راندين
سولوه بينداڠ دالم نكري مراوال ݢاداڠ تاڠه كوت ڤايوڠ ڤنچي اوراڠ نكري نن ترسابوت
ككلواران اديق نن چرديق بياڤري ڤندي مااكڠ مااكيبهكن ڤندي مناكڤ دالم راهيت
ڤنوڠسوڠ راج نن داتڠ ڤننتي هاليي تاڠه رومه نن ترچيلق نمڤائ جاوه نن ترباروموڠ
نمڤائ همڤيڠ اديق كندوڠ سيموري راندين ديي لام بركلمائن ڤانت بركيڤيه جو برتڠكر
مرينتائ سيموري راندين له بندوڠ چندان راتڤ ݢاداڠ كيتيي توا مود ڤهوڤي
كمڤوڠله برجالن٢ ڤنجڠ انڤلاي بركات سيموري راندين سيتاڤوڠ تاڠه هلامن دين امبيل
كيليران تاجي تيڠكل كمڤوڠ تيڠكل هلامن تيڠكل له سومر باكس مندي ديي لام ماس

برجالن له لاڤس ڤول داري كمڤوڠ منمڤوه ريمب انڤلاي مناڠيس سيموري رانديݘ انق راڠ دي كوت توا ناءْ لالو كمندا هيليڠ مناڠيس كماسوءْ ريمب تاءْ بوليه كاوان سريريڠ دي تمڤوه ماله سوراڠ ساميڠ مناڠيس دالم ريمب نمتون توان دين سيمنجواري مڤاوت توان دين هيمبو ناسيله راسن همب باوا توان مڤاوت موه دين هيمبو ريمب مان توان هوڤيكن كمڤوڠ مان نن دي توڠڬوي ديىءْ لام ماس دي جالن اير مات برداراي۲ مات دي هاڤوس جو كيدال دي سيڤتكن ابوءْ جو نن سواڤ مالي ريمب له دي ريمباﺍي مالي بوكيت له دي داكي برجالن سوراڠ ڤدوسي سوراڠ ڤون اينداق راڠ برسوا ايندق بوليه تمڤت برتان سيڠ مالم برجالن جوا دي ماڤانت دي مابرانتي له سبولن لام دي جالن له تيب اين دي سينن دي بواڠ ڤنداڠ سواڤ كيدال برچمڤوران هاراڤ جو چامس ايندق اين نمڤاءْ سيمنجو مناڠيس مڠڬاروڠ ڤنجڠ كاني اومبوءْ دين نن اي كاني كيچوه موه دين دي اوراڠ دي سيكْ توان دين جنن توان مڤاوت موه دين هيمبو دي چاليق هيليو جو موديق دي چاليق ماله سڠڬوه۲ له تمڤاءْ دين سيمنجو اين برلاري انڤلاي مناڠيس مڠڬاروڠ ڤنجڠ منڠڬوت كريبن كاكق توان دي سيكْ موه توان له ڤانت همب منوروت اڽله ڤايه همب ديىءْ منچاري توان دي سيكْ موه كيران مناڠيس سيمنجواري منداڠر كات اديق كندوڠ بركات سيمنجواري موري جن كو مناڠيس كڤالو كڤال اديق كساكيت اديق باايكْ ساكيت كمان مينتاءْ اوبت بركات سيموري رانديݘ توان ماكنله كْ ناسي۲ دين سندوءْ دي كاين دين ڬولي دين توڠكوس جو ابوءْ دين كوءْ سوكْ ماكن دي توان كوءْ ايندق ڤيكيران توان له مينوم ماكن سيمنجو له برانتي مينوم ماكن بركات سيموري رانديݘ توانله سوداه مينوم ماكن ايكْ كاين باجو توان دي تاريق كاين دي سيمنجو دي امبيل باجو دي سيمنجو اي مماكي انڤلاي له سوداه اي مماكي بركات سيمنجوري موري رانديݘ اديق كندوڠ كوءْنن بانر دي هاتي همب موري برباليق كو ڤولڠ اواءْ دين جن كو توروتكن امس ڤيراق دي سيا تيڤڠڬل منجاواب سيموري رانديݘ جن توان كتاكن جوا ايندق ڬون امس ڤيراق ايندق برڬون ساواه لاداڠ امس ڤيراق دين اواءْ توان ساواه لاداڠ دين اواءْ توان توان ككْنتي ايڤيق مامق ككْنتي مندي جو باڤق ككْنتي رومه نن ڬاداڠ مناڠيس سيمنجواري اديق كندوڠ سيموري رانديݘ دين ساكه ايندق ترساكه دي رڠكواه بردوا۲ دين تاڬه ايندق ترتاڬه ماءْ دين سوروهله كو جوا بركات برسيموري رانديݘ ايلوءْ كتيديڠ جو راڬي۲ كتيديڠ جو راڬْ دي باوا انق راڠ كامڠ ايلوءْ ساايريڠ جو ادي۲ ساايريڠ جوكاكْ ايندق بارات

ترينجيغ سوراغ بركات سيمنجواري اديق كندوغ سيموري رانديں كوء كيت برجالن
جاوه موسوه جو لاوان تاء سمات انته هريمو مماكن كو انته كَاجه مندوروغ كيت انته
اولر ملواور اديق منجاواب سيموري رانديں كونتيغ بيندور سهالي جوبه دي باوا سيتي
ڤولغ مندي جن دي دوا كات الله دي ما جنجي دي تاڤتي دغركن سبواه لاي بركوكوء
هايم اوراغ راوا بركوكوء سڤنجغ جالن كوء غاموه توان ممباوا ترايندار موسوه دي جالن
نن كوء ايتو توان تاكوتكن بير همب ڤلاوان موسوه بير ديني ماني داهول توان توروتكن
دين توان جنجين ساسوكت تاء سكَنتغ برجالن سيموري رانديں منوروت سيمنجواري
له برجالن كدوان اواء بردوا براغسانق مالي ريمب دي ريمبا اي له سهاري دوا
هاري له تيب دالم ريمب كَاداغ بركات سيموري رانديں ناء راغ كوت مراڤق ناءهيلير
برتوغكت تابو هاري ڤانس هوجن برداڤق كيت برانتي موه داهول باء ا ڤاروت دين
مڤكَيكَيت بركات سيمنجواري كوء سامق جالن ككوري كماديں ممبالي ڤادي انتهكوء
كبنو همڤو كوء ليتاءله كث سيموري كماديں مينتاءكن ناسي دي دالم ريمب ڤياتو مناغيس
سيمنجواري ساجق سمول دين لتاكن ايندات دي لاتق دالم ڤادي دي لاتق جوا دي ڤماتغ
ڤندانكث جوا ملادوغكن ساجق سمول دين كتاكن ايندات كو لاتق دالم هاتي دي لاتق جوا
دي بلاكغ بادان كو جو منڠكَوغكن بركات سيموري رانديں توان دين سيمنجواري ايندات
ايلوء اوراغ ڤنچامس اوراغ تنچامس كهيلاغن ايندات ايلوء اوراغ ڤاروسوه اوراغ ڤاروسوه لاكس
جاوه ايندات ايلوء اوراغ ڤڠكَامڠ اوراغ ڤڠكَامڠ ماني جانوه توان داغركن دين كتاكن
ا نن ايندات دي ريمب انتهكوء بمبن جو كتاري بمبن بوليه دي ليڤكركن ا نن ايندات
دي كيت انتهكوء بولن جو منتهاري بولن بوليه دين كَمبركن توان امبيلله ڤوچرء
ڤوار ماء دين. ماكن كااوبت ڤلروت دييء هيب كَاران دي ادي له دي امبيل
ڤوچوء ڤوار دي باريكفن كس سيموري له دي تاريقن دي سيموري لالو دي كودوغ
ڤوچوء ڤوار بركات سيموري رانديں ماكن دي توان نن سكودوغ اماء دين ماكن نن
سكودوغ بركات سيمنجواري اديق كندوغ سيموري رانديں انق راغ دي سوڠي ڤوار
ناء لالو كبوكيت تيڠكَي ايندات لامق دي دين ڤوچوء ڤوارڤنتاغن انق لاكي٢ منجاواب
سيموري رانديں انق راغ دي كَادوغ توبا ناء لالو كاايندارگيري ايندات لامق دي دين
ڤوچوء ڤوار ڤنتاغن انق ڤدوسي بركات سيموري رانديں توان جوا دين اكَاءي كونونله
بادان همب سوراغ ايندات دين ليتق دي ناسي ايندات دين هاوس دي اير مينوم
ماكنله داهول ساجق دي راحيم بنداكندوغ توان ماري كيت برجالن ريمب نن مان
كيتا هوبي كمڤوغ نمان كيت توغكَو مناغيس سيمنجواري منداغر كات نن بڠكين اديق

كندوڠ سيموري راندين اوسه توكو كات٢كن انته كيت ككما٢ انته لاڤوءُ دي ريمب
ݢاداڠ انته ماتي دي تاڠه جالن بركات سيموري راندين توان دين سيمنجواري جن
دي دوا كات الله دي ما جنجين دي داڤتي توان توروتكن دين توان برجالن
سيموري راندين منوروت سيمنجواري ماسوءُ ريمب كلوار ريمب دييءُ لام نمبت
دي جالن له سبولن دوا بولن بركات سيموري راندين كيت برانتيله داهول ڤايه دين
اوكن الڠ الڠ هاوس نن اينداق بوليه اير ماءُ دين برانتيله دي سيكت ايتو لاڤيق
تركمبڠ جوا بركات سيمنجواري اديق كڤيل ماله ان اينداق اوراڠ برلاڤيق سيكت
كن ايكت نن هولر بيدي اواءُ كو كديڤولوڠن اواءُ كو كدي هيروتن بركات سيموري
راندين بير دين ماءُ دي ماكنن ڤد هيدڤ ايلوءُله ماتي له دي توروتن توهولر بركات
سيموري راندين اوهولر نن ݢاداڠ نڠكت ڤينتاءُ دي ماكن بادان همب اوسه همب
دي ماكن سوراڠ ماكنله كامي كدوان كامي بردوا براديق منجاواب هولر نن ݢاداڠ
اينداق كجادي كو دين ماكن ڠاموه باني هيب مماكن بادان همب كماتي ڤول
اوكن اواءُ كو نن چيلاكت مندي جوباڤق نن چيلاكت اوكن سيمنجو نن سارو ايڤيق
مامق كو نن سارو بايڠ٢ كو سمڤي كلاڠيت همب هيب بوكن كڤالڠ جواله اديق كدين
لاڤس براواڠ برڤيتيس ايتداق برامس برڤيراق تيداق لاي چينچين دين سبنتوءُ. لاي
رينا دين سبواه موري امبيل چينچين نڠكت چينچين برنام چينتا٢ ا دي چينتا ا
بوليه ادي ڤينتاءُ برلاكو جوا ميڽوم ماكن له دي سيكت اكنداقكو بوليه منداڤت
ككنتي مندي جوباڤق دي تاريق چينچين دي سيموري سيمنجو مناريق رينا اوراڠ
بردوا بردانسانق بوليه ڤكاين كدوان ڤكاين دنيا اخيراة اي برجالن انڤلاي له سكيجوءُ
ڤول برجالن برسوا هريمو ݢاداڠ مڠاون هريمو ݢاداڠ راساكن لولوس ريمب ݢاداڠ راساكن
هنچور بومي الله بركات هريمو ݢاداڠ سيكت ڤاروت دين مكت كنڤڠ سيكت سليرمكت
ڤواس اوراڠ دنيا ساست كريمب منداڠر كات هريمو كونونله سيمنجواري اواءُ نن
كنتر٢ تاكوت داره دي داد تورون نايكت ݢومنتر تولڠ سدون راڠ مود سيموري راندين
ڤندي توريت ڤندي تانوڠ ڤندي مناكڤ دالم راهيت اوراڠ نن تاكوت تنتو
دين توان جو ديني دي توان جنله هاتي دي ڤرتاكوت جنله بادان دي ڤروسوه
كوءُله اونتوڠ كدي ماكنن باكت دي دالم كراند باس باكت داتس انجوڠ تيڠݢي
كونون بيڠين كدي ماكنن تنتو دي ماكنن جوا كوءُ اينداق اونتوڠ كدي سيكت
ايندق كيت كدي ماكنن اوراڠ مود سيموري راندين دي ݢيراقكنن ابوءُ نن ڤنجڠ
دي سوڠسوڠكنن هريمو اين بركات انڤلاي هريمو نن ݢاداڠ نڠكت نن دي ڤينتاءُ

سيڠ جو ماسيه ماکن جو بادن همبا اوراڠله بواڠ. بايرن تاءڤ بوليه ديم دي کمڤوڠ
مندي جو باڤق له جاجوء دي ݢيراڤکن رمبوتن رمبوت نن ڤنجڠ سيڤݢکن توميت
ايلوء نن بوکن الڠ٢ دي تيليق کڤد روڤ سڤنتون بوني امڤت بانس جاليڤ ڤوݢاݢ
امبون کورڤس دامر کڤادام منجاواب هريمو ݢاداڠ ايندق کجادي اديق دين ماکن
اموه باني دين مماکن کماتي ڤول بادن دين باينڠ٢ کو سمڤي کلاڠيت اوکن اواء کو
نن چيلاک اوکن سيمنجو نن ساراو اديق کندوڠ سيموري راندين ماري کو دين اجر
ڤنديکر ماء دين تونجوءاي کو برسيلت ماء دين تونجوءاي لڠکه تيݢک لڠکه نن سواڤ
برجنجياء لڠکه نن کيدال برجنجيلو ماء دين باري کو ايليمو ماء دين باري کو ڤيتوا٢
کوات جو کواس ماء دين تونجوءاي کو مڤيمبر سيمبر ساسمبر مموتوس ماء دين
تونجوءاي کو منڠکڤ تڠکڤ ستڠکڤ منداڤت ماء دين تونجوءاي کو مڠݢايوڠ٢ ݢايوڠ
سڠݢايوڠ مموتوس ڤاکي دي کو سلام هيدڤ الله دي اجر انڤلاي برواري سيموري راندين
الون دي کتاکن اي تاهو الون دي، اجرن له ڤندي چيت دي تونجوءکن دوا داڤت
اوراڠ بردوا براديق دي اجر کدوان دييء لام برکلماءن اي برجالن انڤلاي سبنتر ݢاران
ڤرجلانن برسوا ڤول کنديق ݢاداڠ٢ن اوکن کڤالڠ٢ اي برکات انڤلاي سيک ڤاروت مک
کنڤيڠ سيک سلير مک ڤواس منجاواب سيموري راندين ڤينتاء دي ماکن بادن
کامي ڤد هيدڤ بايکله ماتي برکات کنديق نن ݢاداڠ ايندق کجادي کو دين ماکن
جواله کو کدين لاڤس براواڠ برڤيتيس دين ايندق تاريکله ديکو رانتي دين کوءکو
تاريق رانتي ننتون ايندق کو تالڤ دي نن تاجم ايندق کو دي ماکن باسي
ايندق کو دي ماکن باتو له دي تاريقن رانتي ننتون ايڽ برجالن انڤلاي ساداڠ
سبولن ڤرجلانن ڤانس نن بوکن الڠ٢ کوء ڤانس کاماکبر ليندوڠ سباتڠ ايندق برکايو
سرومڤون ايندق برکنجو ليتاء کاما مينتاء ناسي هاوس کاما مينتاء اير ليتاء بادن
اوکن کڤالڠ هاوس بادن اوکن کڤالڠ مناڠيس سيموري راندين توان مينتاءکن دين
باءا ناسي توان چاريکن باءا اير برکات سيمنجواري ناسي دي ما کيت چاري اير
دي ما کيت مينناء دي تاڠه ڤاداڠ ڤرساواڠن کاوان ايندق کاون اديق
کندوڠ سيموري راندين اديق کوء تيڠݢل دي رومه بارالله کسانڠن بادن رينتڠ دي
امس جو ڤيراق منجاواب سيموري راندين اڤ ݢونان امس ڤيراق کوء ايندق راڠسانق
کندوڠ مناڠيس سيموري راندين توان ديني سيمنجواري ايتن مواه رومه اوراڠ
مينتاءکن باءا دين ناسي برجالن جوا سيمنجو دي سڠکاکن رومه تولن ڤداڠن رومه
راڠ مڤامون ايله دي ڤاداڠ ڤرڤامونن سيانن لالو دي سينن ايندق اوراڠ نن سمڤي

ڤونڠ دي سيڠن بادان هابيس ماني كوات كابل ماني جوا بركات سيموري رانديڽ
كيت برانتيله داهول ڤايه بادان بوكن كڤالڠ بركات سيمنجواري اديق كندوڠ سيموري
رانديڽ اديق ككيل ماله انن دي سيكڽ كيت كبرانتي تاڠه ڤاداڠ ڤرڤاموڽن ايكوله
جيندس بڠكي اوراڠ٢ ماتي دي ساموڽ اوراڠ بادان اوراڠ برتيمبوڽ٢ داراه باءچند
انق سوڠي اديق كدي بونوه اوراڠ جن كيت برانتي سيكڽ كيت ملمڠو داري
سيكڽ بركات سيموري رانديڽ ڤڠت سوداه دين ڤڠتاكن دي باوا اوراڠ كوت توا
كات سوداه دين كتاكن ڤڠتڠ همب براسق سيكڽ هيدڤ ماني كيت تنتوكن كوء
اي ڤاداڠ ڤرڤاموڽن كيت چوب اڬق سبنتر كيت تاهن هاڠت ديڠين روسوه سانڠ
بوروء ايلوء برسوا دي بادان كيت باء ايتو عادات راڠ مرانتو مڠاڠيس سيمنجواري
موري رانديڽ اديق كندوڠ مايله كيت برجالن كماني اديق باايكڽ منجاواب سيموري
رانديڽ هيدڤ ماني ايندق برچاري هيدڤ جو ماني توان كاجي سلڠكه توروڽ
دي رومه ماني جوان همب نيتان برانتي سيموري رانديڽ له مماكي امس جو
ڤيراق دي ڤاكيڽ اينتن جو ڤودي بركات سيمنجواري ايكڽ ڤكاين نن كو ڤاكي
اديق كوء سياه٢ امت موسوه جن دي هاري كوء برسوا جن دي ايندارين ساداڠ نن
سوكر دي ساموڽن اوكن اوراڠ مڤاموڽ امس اوكن اوراڠ مڤاموڽ ڤيتيس اوراڠ مڤاموڽ
ڤاوا بادان بركات سيموري رانديڽ توان دين جو دين دي توان ڬونتيڠ بيندور سهالي
جوبه دي باوا سيتي ڤولڠ منندي جن دي دوا كات الله دي ما جنجين دي داڤتي
دييء لام بركلماءن له تيب باروء نن ڤنجاڬوڠله نمڤاء دين سيموري دييء منچاليق
امس جو ڤيراق هاراڤ هاتي اوكن كڤالڠ اي برباليق ماله ڤونڠ له تيب ڤول دي
رومه بركات باروء نن ڤنجاڬوڠ توان دين ماهمڠڠ باسي مڠاڤ توان لالي جوا نن
ايندق دين چاليق له دين چاليق الون دين چاليق سالومور بادان ايلوء اوراڠ اوكن
كڤالڠ امس جو ڤيراق دي ڤاكين اينتن جو ڤودي بركيلانن نن كوء ترساموڽ اوراڠ
ننتون تربايو اونڠ بركيتيىء٢ اندوء جواداه لاڤس ڤول بركاين برباجو انق كيت دييء
هاراڤ ماهمڠڠ باسي دي تاريق ڤداڠ نن لاواس ڤداڠ سلاواس داون ڤيسڠ الله
دي اسه ڤداڠ ننتون له تاجم اسه ڤداڠن اي برلاريله كسيڠن له تيب اي دي
سيڠن بركات ماهمڠڠ باسي منجو الله موه اڠ تيب له لام دين مننتيكن هاڠڤ اڠ
نن كاڠ ريلهكن سيموري اڬيهكن دي اڠ بركات سيمنجواري كوء هاڠڤ دين كدين
باريكن كوء سيموري كدي باوا لاوان سيموري داهول له دي توروت دي همڠڠ باسي
بركات ماهمڠڠ باسي موري ڤاي كو جوهمب منجاواب سيموري رانديڽ جن توان

سابوت دوا كالي مراممْ بولو منداڤركن بركات ماهمڤغ باسي كوءُ ايندا ق اموه كوڤاي اوراقله امس ڤيراق كو دي هاري سهاري نڠك اڠكأ ڤاي بادان ماني اموه ڤاي بادان هيدڤ بركات سيموري راندين توان ديني ماهمڤغ باسي ڤد امس دين توان باوا اڠڤ دين امبيل داهول اوكن دين تقبور ڤدا الله دين ڤاء منچوب توان باني توان ترداڠر كوات كابل كيت برچوب اڬأ سبنتر ماء تاهو دي ساكيت هيدڤ ماء تاهو دي هاڠت ديڠين بركات ماهمڤغ باسي موري راندين اديق كندوڠ سلاروت سلام نڠك بالوم كات دين برجاواب الوم ڬايوڠ دين برسمبوت منجاواب سيموري راندين كوءُ باء ايتو كات توان كات ايندا ق برجاواب كوءُ ڬايوڠ ايندا ق برسمبوت ايڬاران تيڤاء دي همب دي هاري سهاري نڠك ماتوان٢ سدون برسيڠڤ توان سدون با ايتو كات سيموري بركات ماهمڤغ باسي ڤاء ماني ناء اوراڠ نڠك ليهتله دي كو ڤداڠ همب ڤداڠ سلاواس داون ڤيسڠ اوكن سكيتيءُ ممبونوه اوراڠ ايلوءُ كوءُ تربواڠ ساميڠ منجو ڬنجور باء برتانم رنچق كوءُ ڤاء سايو ساميڠ بركات سيموري راندين توان ديني ماهمڤغ باسي ڬنجور سوروت باءُ برتانم ڬاداڠ كوءُ ڤلابوءُ تانه كوات كوءُ ڤاء سايو ساميڠ نامون انق نن سوراڠ نڠك برڤننڠ كارم دي لاوت برڤننڠ ماتي دي ريمب انته كوءُ ماني تاڠه رومه كوءُ باء ايتو كات توان٢ چاليق ڤداڠ همب ڤداڠ جناوي موتوس رانتي دين سينتاء بركات٢ دين ساروڠكن مبروڠوس اسم داراه كيليران داڬيڠ تيب دي تواڠ لامق مانيس تاڬق برديري٢ن سيموري ڬيل مڠيسي٢ ابوءُ ڬيل ملنتيق٢ جاري له بيراڠ هاتي ماهمڤغ باسي اله دي ڤاكوءُ انڤلاي دي ڬيراقكن ابوڤن ابوءُ نن ڤنجڠ سيڠكن تومبت دي ڤاكوءُ سكالي لاي بركات سيموري راندين توان نمبت موه داهول ماء دين ايكت ماله سڠكول دين ساداڠ ممبلوءُ٢ اي سڠكول دي ڤاكوءُ سكالي لاي بركات سيموري راندين توان ديني ماهمڤغ باسي ايندا ق بوليه ممينتاء جنجي ساداڠ ممبلوءُ٢ اي ابوءُ مك توان ڤاكوءُ جوا توان كڤاسيق ماله انن جوسيا توان برماين توان برهنتيله داهول له باڠيس ماهمڤغ باسي كاني كات سدميكين بركات سيموري راندين ايندا ق ايلوءُ اوراڠ ڤمباڠيس اوراڠ ڤمباڠيس هيلڠ عقل اوراڠ ڤراب دالم كاني ايندا ق ايلوءُ اوراڠ ڤهارڤ اوراڠ ڤهارڤ ايندا ق بوليه ايندا ق ايلوءُ اوراڠ ڤنچامس اوراڠ ڤنچامس كهيلاڠن صبركن هاتي داهول دي ڤاكوءُ سكالي لاي بركات سيموري راندين له سمڤي سكاڤور سيريه همب ممبالس انڤلاي اي برڤنتون انڤلاي توان ديني ماهمڤغ باسي داڠركن دي توان ڤنتون همب كوءُ مندي اوسه دي بندار دي بندار راڠ امڤت اڠكت كوءُ ماني اوسه مناسل برماين جو ڤاجر كيتيءُ داڠركن سبواه

لاي انق سيڤونداڠ اونداڠ ديڠكت برساراڠ دي ڤونچق ڤاوه نن كوءً دي ڬنجور كاني امڤت كوءً دي تمڤوه كاني توجوه دي ڤاكوءً سكالي لاي له دي سينتاءن ڤداڠن اوراڠ موډ سيموري راندين ڤداڠ جناوي موتوس رانتي ذي سينتاءً بركات٢ دي ساروڠكن مبروڠوس اسم داراه كيليران داڬيڠ تيب دي تولڠ ڤوتوس٢ تيب دي اورات باءً دي ڬونتيڠ اين برماين انڤلاي لڠكه برسالوءً كيري كانن تردوروڠ ماهمڤڠ باسي له دي ڤاكوءن دي سيموري كاني ليوءً٢ ڤيڠكڠ تيب دي اولق٢ باهو برڤنترن سيموري راندين توان ديني ماهمڤڠ باسي تمڤن تو كلاريق لاي دي باوا اوراڠ ڤاداڠ ڤنجڠ ناءً لالو كبانو همڤو توان ديني ماهمڤڠ باسي تمڤن تو كبايك لاي كاني ليوءً٢ ڤيڠكڠ تيب دي اولق٢ باهو له ماتي ماهمڤڠ باسي برديري سيموري راندين ڬيل مڠيڤس٢ داد دانڠن نن سوراڠ لي برنام مرونتون مانو ڬاڬه نن اوكن الڠ٢ كوات نن ايندق بوليه لاوان نن مڠاڠ نن مڠاڠم نن نن مڠنڤم اسڤ باديل باءيتو باڬق راڠ ڤياءون بركات مرونتون مانو منجو ماريله اڠ منجو موري ماريله كو موري بركات سيمنجواري كوءً ڤاوا دين كدين باريكن كوءً سيموري كتوان باوا لاوان سيموري داهول له دي توروتن انڤلاي ايڤ دي مرونتون مانو ساتو تيب ڤداڠ دي سينتاءً دي ڤاكوءكن ڤداڠن بركات سيموري راندين چامس ماني دين تو چاك دين ممبلاكڠ توان ڤاكوءً ايڤ كوات اوا- توان ايڤ تاجم ڤداڠ توان٢ نمبت موه داهول ننتي دين سڠڬول ابوءً دين دي ڤاكوءً سكالي لاي دي ڤاكوءً تيڠڬين مرانداه دي ڤاكوءً رانداهن مانيڠڬي ديم دي امبوڠ٢ ڤداڠ دي ربه ايندقن كني ڤوتوس٢ باتڠ كايو كاني ڤداڠ مرونتون مانو بركات سيموري راندين ايڤ موه كوات اواءً توان اي موه تاجم ڤداڠ توان سالي سكوات نڠك بانر جن توان دودوءً مڤامون توان ڤايله جو همب ماءً دين باري كاين باجوماءً دين باري ميڽوم ماكن كوءً ڠاموه توان دين باوا كڤر ميكول٢ نن بارات ككاجه ڤراڠكوت هابو كڤر نومبوءً٢ جامور ككنتي ممبالي بوداق له باڠيس مرونتون مانو دي ڤاكوءً سكالي لاي بركات سيموري راندين له دي سينتاءن ڤداڠن ايله برماين انڤلاي سكالي باريڠجيڠ نايك سكالي بارونتون تورون مڠابوت چند تاڠه ڤداڠ ديىءً لام لمبتن برماين ساست لڠكه مرونتون مانو دي سيڤءيكن دي سيموري له كاني مرونتون مانو برچاري بادان جو كڤال نه ماني مرونتون مانو انق رعيت لاري سدوڠ برجالن سيموري راندين توان دين سيمنجواري ڤايه دين اوكن الڠ٢ بركات سيمنجواري اديق برانتيله كوءً ڤايه بركات سيموري راندين ديمله كيت تاءً برانتي كيت برجالن كيني٢ ايڤ برجالن ماله ڤول اواءً بردوا برادنسانق بركات

سيموري رانديں توان كمان كيت ڤاي اديق كندوڠ سيموري رانديں انته كمان٢ ڤاي ديىٔ لام لمبت دي جالن ماسوٚ ريمب كلوار ريمب برسوا توا راڠ مڤامون برنام مهايون بوكيت تيڠڬي نن ايندا ق بوليه لاوان ڬاداڠ نن ايندا ق سام جون ڬولوڠ سيريهن سيكور كربو تمڤت تيمباكو سيكور بنتيڠ مماكن سيريه جو اوراتن مماكن ڤينڠ جو تندانن مماكن ڬمبيل بأ مماهم ايدوڠ سڬاداڠ راڠكيڠ سكالي ملڠسيڠ هيڠور ترڤاكوٚ موار اني چيت مات سڬاداڠ مومبڠ بركات مهايون بوكيت منجو انه موه اڠ تيب له لام ديني منتيكن منجو ماريله اڠ منجو سيمنجو انق كڤڤينڠ سيموري ڠڠاسوه ڤاجر بركات سيمنجواري جن بأ ايتو كات توان٢ له لام منتيكن دين برمقصود باكس توان٦ ترسابوت راڠ براڤي توان تربيلڠ راڠ براڤي سمڤي كلاوت جو كرانتو توان براڤي جڠن اوراڠ له باڤق رانتو نن دين تمڤوه باڤق ڤڤامونن نن دين جاڠ ايندا ق اوراڠ برلاوان جو دين سيڠڬن سيموري له بيس ماتي كينيله كيت برچوبأن نن كوٚ ماتي همب دي توان امبيل اي امس ڤيراق دين باوا سيموری دي توان اڤل برماين انڤلاي بركات ساداڠ برماين موراي رانديں اديق كندوڠ فاچيت ڤيتاروه دين دي اديق ڤاڠڠ اومانت تاڬوه٢ جڠك مالڠ تيب دي كيت نن كوٚ ماتي بادان ديري دين اواٚ دين اوسه كو تاڠيسهي انشاٚالله بايكله توان ديىٔ لام لمبتن ماين له سبولن دوا بولن له تيڠك بولن لام ماين ايندا ق بركانين جوا له سمڤي هابو سيڠڬن لوتوڠ دي لونپه مهايون بوكيت له كستاهون انڤلاي نه ڤاته ڤداڠ سيمنجو مناڠيس سيموي رانديں هيب دي بادان كجاوه دانسانق ماتي دالم ريمب اي مناڠيس انڤلاي توان دين مهايون بوكيت اوسه توان دين دي بونوه برڤنتون ساداڠ مناڠيس توان دين سيمنجواري جراجق دي تانه تابن سيمنتوڠ دي ڤاريت ڤوتوس كماكمنجولي لاي باكس برڤيجق له تابن باكس برڬنتوڠ له ڤوتوس كماكمڠڬابي لاي بركات مهايون بوكيت موري ماريله كو موري سيمنجو انه دين بونوه بركات سيموري رانديں ڤينتاٚ توان راس كبوليه كهنداق راس كبرلاكو همب ممينتاٚ باكس توان كوٚ كڤاي همب جو توان كوٚ بوليه ڤينتاٚ دي توان ماٚ دين ڤاي ممينتاٚ ايذين ماٚ همب ڤاي مينتاٚ ريله باٚ ايتو عاداة بردانسانق باٚ ايتو عاداة برسودار توان دين تيڠڬل دالم ريم - همب كڤاي جو توان ديىٔ هاراڤ مهايون بوكيت موري ڤايله كو برجالن ممينتاٚ ايذين كو داهول ماٚ همب ننتيكن سيكك برجالن سيموري رانديں بركات سيموري رانديں كاني تيڠو كني تيڠوٚ كاني اومبوٚ اڤ كنداڤل بركات سيموري رانديں باٚ اونداڠ٢ اوراڠ توا توان ديني مهايون بوكيت لاڤس دي تاڠن جن دي هاراڤ

لاي انق سيڠونداڠ اونداڠ ديڤكت برساراڠ دي ڤونچق ڤاوه نن كوءُ دي ݢنجور
كاني امڤت كوءُ دي تمڤوه كاني توجوه دي ڤاكوءُ سكالي لاي له دي سينتاءُن
ڤداڠن اوراڠ مود سيموري راندين ڤداڠ جڠاوي موتوس رانتي ذي سينتاءُ بركات٢
دي ساروڠكن مهروڠوس اسم داراه كيليران داݢيڠ تيب دي تولڠ ڤوتوس٢ تيب
دي اورات باءُ دي ݢونتيڠ اين برماين انڤلاي لڠكه برسالوءُ كيري كانن تردوروڠ
ماهمڤڠ باسي له دي ڤاكوءُن دي سيموري كاني ليوءُ٢ ڤيڠݢڠ تيب دي اولق٢ باهو
برڤنتن سيموري راندين توان ديني ماهمڤڠ باسي تمڤن تو كلاريق لاي دي باوا
اوراڠ ڤاداڠ ڤنجڠ ناءُ لالو كباڠو همڤو توان ديني ماهمڤڠ باسي تمڤن تو كباڽك لاي
كاني ليوءُ٢ ڤيڠݢڠ تيب دي اولق٦ باهو له ماتي ماهمڤڠ باسي برديري سيموري
راندين ݢيل مڠيڤس٢ داد دانڤن نن سوراڠ لي برنام مرونتون ماڽو ݢاݢه نن اوكن
الڠ٢ كوات نن ايڽداق بوڽيه لاوان نن مڠاڠ نن مڠاڠم نن نن مڠنڽم اسڤ باديل
باءيتو باݢق راڠ ڤڽاءون بركات مرونتون ماڽو مڠجو ماريله اڠ مڠجو موري ماريله
كو موري بركات سيمڠجواري كوءُ ڤاوا دين كدين باريكن كوءُ سيموري كتوان باوا لاوان
سيموري داهول له دي توروتن انڤلاي ايڽ دي مرونتون ماڽو ساتو تيب ڤداڠ دي
سينتاءُ دي ڤاكوءُكڽن ڤداڠن بركات سيموري راندين چامس ماني دين تو چاك
دين ممبلاكڠ توان ڤاكوءُ ايڽ كوات اوا توان ايڽ تاجم ڤداڠ توان٢ نمبت موه داهول
ننتي دين سڠݢول ابوءُ دين دي ڤاكوءُ سكالي لاي دي ڤاكوءُ تيڠݢين مرانداه دي
ڤاكوءُ رانداهن مانيڠݢي ديم دي امبوڠ٢ ڤداڠ دي رمبه ايڽداقن كاني ڤوتوس٢ باتڠ
كايو كاني ڤداڠ مرونتون ماڽو بركات سيموري راندين ايڽ موه كوات اواءُ توان اي
موه تاجم ڤداڠ توان سالي سكوات نڠك بانر جن توان دودوءُ مڤامون توان ڤايله جو
همب ماءُ دين باري كاين باجو ماءُ دين باري ميڽوم ماكن كوءُ ڠاموه توان دين باوا كڤر
ميكول٢ نن بارات ككاجه ڤراڠكوت هابو كڤر نومبوءُ٢ جامور ككنتي ممبالي بوداق له
باڠيس مرونتون ماڽو دي ڤاكوءُ سكالي لاي بركات سيموري راندين له دي سينتاءُن
ڤداڠن ايله برماين انڤلاي سكالي باريڽجيڠ ناڽك سكالي بارونتون تورون مڠابوت چڽد
تاڠه ڤداڠ دييءُ لام لمبتن برماين ساست لڠكه مرونتون ماڽو دي سيڠءُيكڽن دي
سيموري له كاني مرونتون ماڽو برچاري بادان جو كڤال نه ماني مرونتون ماڽو انق
رعيت لاري سدوڽ برجالن سيموري راندين توان دين سيمڠجواري ڤايه دين اوكن
الڠ٢ بركات سيمڠجواري اديق برانتيله كوءُ ڤايه بركات سيموري راندين ديمله كيت
تاءُ برانتي كيت برجالن كيني٢ ايڽ برجالن ماله ڤول اواءُ بردوا بردانسانق بركات

سيموري رانديڽ توان كمان كيت ڤاي اديق كندوڠ سيموري رانديڽ انته كمان٢ ڤاي دييء لام لمبت دي جالن ماسوء ريمب كلوار ريمب برسوا توا راڠ مڤامون برنام مهايون بوكيت تيڠݢي نن ايندات بوليه لاوان ݢاداڠ نن ايندات سام جوڠ ݢولوڠ سيريڽ سيكور كربو تمڤت تيمباكو سيكور بنتيڠ مماكن سيريه جو اورڠ مماكن ڤينڠ جو تنداڠ مماكن ݢمبيل باء مماهم ايدوڠ سݢاداڠ راڠكيڠ سكالي ملڠسيڠ هيڤور ترڤاكوء موار اني چيت مات سݢاداڠ مومبڠ بركات مهايون بوكيت منجو اله موه اڠ تيمب له لام ديڽي مننتيكن منجو ماريله اڠ منجو سيمنجو انق كڤڤيڠ سيموري ڤڤاسوه ڤاجر بركات سيمنجواري جن باء ايتو كات توان٢ له لام مننتيكن دين برمقصود باكس توان٢ ترسابوت راڠ براڤي توان تربيلڠ راڠ براڤي سمڤي كلاوت جو كرانتو توان براڤي جنڠ اوراڠ له باڤق رانتو نن دين تمڤوه باڤق ڤڤامونڠ نن دين جالڠ ايندات اوراڠ برلاوان جو دين سيڠݢن سيموري له بيس ماتي كينيله كيت برچوباءن نن كوء ماتي همب دي توان امبيل اي امس ڤيراق دين باوا سيموري دي توان ايل برماين انڤلاي بركات ساداڠ برماين موراي رانديڽ اديق كندوڠ فاچيت ڤيتاروه دين دي اديق ڤاݢڠ اومانت تاݢوه٢ جكٔ مالڠ تيمب دي كيت نن كوء ماتي بادان ديري دين اواء دين اوسه كو تاڠيسهي انشاءالله بايكله توان دييء لام لمبتن ماين له سبولن دوا بولن له تيكٔ بولن لام ماين ايندات بركانين جوا له سمڤي هابو سيڠݢن لوتوڠ دي لونڤه مهايون بوكيت له كستاهون انڤلاي له ڤاته ڤداڠ سيمنجو مناڠيس سيموي رانديڽ هيمب دي بادان كجاوه دانسانق ماتي دالم ريمب اي مناڠيس انڤلاي توان دين مهايون بوكيت اوسه توان دين دي بونوه برڤنتون ساداڠ مناڠيس توان دين سيمنجواري جراجق دي تانه تابن سيمنتوڠ دي ڤاريت ڤوتوس كماكمنجولي لاي باكس برڤيجق له تابن باكس برݢنتوڠ له ڤوتوس كماكمڤݢابي لاي بركات مهايون بوكيت موري ماريله كو موري سيمنجو اله دين بونوه بركات سيموري رانديڽ ڤينتاء توان راس كبوليه كهنداق راس كبرلاكو همب ممينتاء باكس توان كوء كڤاي همب جو توان كوء بوليه ڤينتاء دي توان ماء دين ڤاي ممينتاء ايذين ماء همب ڤاي مينتاء ريله باء ايتو عاداة بردانسانق باء ايتو عاداة برسودار توان دين نيڠݢل دالم ريمب . همب كڤاي جو توان دييء هاراڤ مهايون بوكيت موري ڤايله كو برجالن ممينتاء ايذين كو داهول ماء همب ننتيكن سيكٔ برجالن سيموري رانديڽ بركات سيموري رانديڽ كاني تيڤوكني تيڤوء كاني اومبوء اڤ كنداءيل بركات سيموري رانديڽ باء اونداڠ٢ اوراڠ توا توان ديڽي مهايون بوكيت لاڤس دي تاڠن جن دي هاراڤ

دي مولوت ماڤيس جن ڤرچاي ساڠ جو تمڤورروڠ دين تاء مندي كوء كونون برتيمب
تاڠن سالڠ تركوروڠ دين تاء ماني كوء كونون دي تاڠه جالن برجالن جوا سيموري
دي داڤيڠين سيمنجو٢ ساداڠ منڠيس٢ دالم ريمب بركات سيموري راندين جن
توان منڠيس جوا داڠركن بانر كات همب ريبوت جن ڤنداراس اميىء ڤلاڠه كوء
هيتم٢ هيدڤ جن ڤنچامس اميىء هايم ڤانه كوء لي مانيكم كوء ڤته ڤداڠ سهالي
كوت ريڠچوڠ له دين باوا ريڠچوڠ اچيه بواتن ماكه ستاهون لام دالم اڤي سموسين
لام مڤاڤوهن دوا بالس توكڠ مانيتيت دوا ڤولوه توكڠ مڤاڤوه راتق منوروت ڤنجوت
ڤنجڠ ستاهون بوكيس برلاير جاجق دي تيكم ماني جوا ريڠچوڠ اچيه ريڠچوڠ برتواه
ريڠچوڠ اچيه ريڠچوڠ برايڤوه ريڠچوڠ اچيه ريڠچوڠ بربيسا بيسا نن ايڠداق كتواران
دي ناريق ريڠچوڠ دييء سيمنجو بركات سيمنجواري مهايون جو دين ديڠ اي كيت
ماين سكالي لاي الون لاڤس اواس٢ دين الون لي ساڠ هاني دين ايله ماين انڤلاي
دييء لام لمبتن ماين له ستومڤق ريمب نن انه دي لونڤه مهايون بوكيت نه لام
ڤولان ماين دييء ايڠداق بركانين جوا بركات ريڠچوڠ سيمنجو توان دين سيمنجواري
لاڤسكن همب دي توان ماء دين بونوه مهايون بوكيت بركات سيمنجواري مهايون
جو دين ديڠ اي دييء هاري نن سهاري ك حكوم سمڤي اجل اڠ سوداه ريڠچوڠ
دين بركات جنتن دي لاڤسكن ريڠچوڠن اين مندونچت اين مندونچڠ هيلڠ عقل
مهايون بوكيت دي ڤاكوء دي مهايون بوكيت برسيتوكيقن كڤوڠڤوڠ برڤنتون سيموري
راندين كرانجڠ ڭاداڠ دي ڤولو باكس اوراڠ برجوال ايتيق كوء ڭاداڠ كونونله اوڠو
ريڠچوڠ دي ڤوڠڤوڠ برسيتوكيق له ماسوء كدالم بادان نه ڤاڤيڠ مهايون بوكيت دييء لام
بركلماءن له روسوه مهايون بوكيت بركات سيموري راندين انق راڠ دي همڤڠ ڭاداڠ
ناء لالو ككوت توا له ماني نن ڭاداڠ ڤنجڠ له دي لابوءن ريمب راي انق راڠ
دي كوت ڭاداڠ لالو كڤاكن سيمابور له ماني نن ڭاداڠ ڤنجڠ داراهله برڭابور٢ منڠيس
سيموري .راندين توان ديڠي مهايون بوكيت باا دين توان چاديكن كات توان كتوان
باوا بركات سيمنجواري موري راندين اديق كندوڠ كڤاسيق ماته كو اديق اوراڠ ماتي
نن كو تاڠيسهي موري ماريله كو موري لاڤس دي ڤاداڠ ڤڤامونن دييء لام لمبت
دي جالن بركات سيموري راندين كيت برانتيله داهول اي برانتي انڤلاي بركات
سيمنجوري اديق كندوڠ سيموري راندين دين كلاڤ دين دي سيك ايڠداق ترتڠڭوڠ
كنتوء دين ايڠداق ترتاهن ادا لاي موري راندين اديق كندوڠ ماء دين لاڤ اڭق سبنتر
كوء لاڤ همب بالايك ڤاچيت ڤيتاروه دين اديق تيڠڭي منيڭي راج باتق ڤوتي

برݢيري دي هلامن ڤاڠڠ ڤيتاروه باڤق٢ سڠݢوه برچاري لوڤ جاڠن كوءُ ترلانڤ همب
بالايكْ ريڠچوڠ دين جاڠن اديق سيڠتاءُ نن كوءُ دي سيڠتاءُ ريڠچوڠ ننتون عمركو
ڤنداق موري راندين دييءُ لام كلمااُن نه لالڤ سيمنجواري دييءُ لام لمبتن لالڤ
كلوسوءُ سونو سيموري ساكيت كما ميڠتاءُ اوبت دامم دي سيا دي كتاكن كدي
جاݢكن دانسانق اوااُنه مالو منجݢاكن دافتله ڤيڠڠ سبواه له دي كوبق ماله ڤيڠڠ ڤيڠڠله
سوداه تركوبق كدي باله انيلاي دي باڠن ماله جو ساكين ڤاته ڤرتيڠݢ ساكينن ساكيت
باءُ راس كباروبه له دي سيڠتااُن له ريڠچوڠ دي ݢاتڠكنن كڠيڠڠ ڤيڠڠ تركاتڤ تاڠن
اوكْ دراهله ممنجوت٢ دييءُ ساكيت برتمبه ساكيت مڠاڠيس سيموري راندين مڠاڠيس
مڠݢاروڠ ڤنجڠ توان دين سيمنجواري توان دين جݢانه تيدور باا ترلالڠكن لالڤ كدي
جݢاكن راڠسانق اوااُنه مالو منجݢاكن بركات سيموري راندين انق راڠ دي سوماراسڤ
ناءُ لالو كهوجوڠ ݢوݢوءُ سلام نڠكْ موه لالڤ هاروسله بادان كݢاڤوءُ كلوسوءُ سونو سيموري
موكْ نن موراق نه مورام ابوءُ نن ڤنجڠ نه كوسوت دييءُ لام بركلمااُن له ڤايه
سيموري راندين ڤالوهله برچريچيڠن برتڠكوت ݢومي جولاڠيت له كالم٢ نن تاراڠ اڠڤ
برچاراي جوبادان له ماتي سيموري راندين له جاكْ سيمنجواري دي ليهت اديقله
ماتي مڠݢاروڠ ڤنجڠ انيلاي اواءُ بردوا تيڠݢل سوراڠ موري راندين اديق كندوڠ جو
سيا همب دي تيڠݢلكن دي سيا دي ڤتاروهكن مڠاڠيس مڠݢاروڠ ڤنجڠ اديق
كتيڠݢل دالم ريمب مڠاڠيس ساداڠ مرانڤ موري راندين اديق كندوڠ راڠ بايكْ
سليندڠ دنيا راڠ كاي سوكْ دي ماكن ماني ايندان كبركوبور ماتي كدي سندار
تابيڠ ماتي كدي اوراس امبون سبواه نن دين هيباكن جاريه ايندان كبرداس كوءُ
تومبوه كممنديكن دين كوسوءُ سيا مڤندار دين سندار سيا منديروس اواءُ بردوا تيڠݢل
سوراڠ اديق كوءُ ماتي تاڠه رومه الڠكه سانڠ هاني همب نه دي سندارن جو هلوتوڠ
تاڠن نن كيدان مماچييءُ تاڠن نن سواڤ مڠݢوسوءُ اي له سوداه دي منديكنن له
لاكت كاين جو باجو له لاكت امس جو ڤيراق لاكتله اينتن سدون دي ليهت سروڤ
هيدڤ دي ساڤ ايندان بربوڤي مڠاڠيس سيمنجواري ملاچوت لاچوتكن بادان مهمڠس
همڠسكن توبوه اديق منديي همب مڤاوءُ ناءُ سام برباسه٢ دي لوبوءُ راڠ كوت توا
اديق ماتي همب مڠاموءُ ناءُ سام بركالڠ تانه سكوبور كيت بردوا ماءُسام لاڤوءُ دالم
ريمب له دي سيڠتااُن تو سيوان دي لڠتڠكنن كدادان اوسه كرانق ريتي ايندان
سيوان ڤاته ڤرتيڠݢ دييءُ لام بركلمااُن دي سندارڬنن اديقن موري راندين اديق
كندوڠ اديق تيڠݢل له دي سيكْ تيڠݢل جو امس جو ڤيراق تيڠݢل جو الت جو

ڤكاين اديق نن سداغ برڤكاين دي تيڠݢلكن دي دالم ريمب ڤوچوء ليڠݢلله٢ ڤوچوء
جاوي٢ مود اديق تيڠݢلله٢ ايسوء دين بربايق ڤول اي برجالن انڤلاي له سبنتر
ڤرجلانن مماكيق سيموري رانديين توان بربايق موه داهول جو سيا دين توان تيڠݢلكن
مايڠا سيمنجو سوروت تيڠاران اديق ماهيمبو برلاري٢ن بربايق ديدافيئين اديقن
روڤان باءايتو جوا سڠواس٢ مناغيس برجالن ڤول سيمنجو مماكيق سيموري رانديين
بربايق سوروت سيمنجو ديدافيئين اديقن روڤ نن باء ايتو جوا برݢوليق٢ مناغيس
دييء اونتوغ تقديرالله تورون سوار داري لاڠيت بركات سوار داري لاڠيت منجواري
اونقكندوغ اوسه اغ ڤاسيق دي سيموري اوسه اغ دالڠ دي سيموري ڤتاروهكن دي
اغ سيموري مكان بوليه دي تيڠݢلكن ڤتاروهكن دي اغ ككايو ڤتاروهكن دي اغ دي
ريمب ڤتاروه ساداغ ديداغر نه جاتوه سورات سڠوچوء هيران سيمنجو سكتيك مميكير٢
اي سورات تيدافله تنتو برݢونان بركات سوار انس لاڠيت جاڠن اغ دودوء ترڤاكور
سورات نڠك ݢاداغ ݢونان ايندان بوليه دي باچ كيني له اد انق اغ كودين بوليه
اغ باچ سورات ننتون منچاليق سيمنجواري دي ايڠا ككيدال ايندان دي ايڠا
كسواڤ ايندان سوار ساميڠ نن تيڠاران توبوه نن ايندان كلميهانن له دي ڤتاروهكنن
اديقن ريمب ڤاچيت ڤتاروه دين اديق دين٢ ڤتاروهكن اديق دين كوء رانق ريتي
اديق دين كوء لواق لمبڠ ايسوء دين ڤڠكڠ ريمب نڠك كايو نن برڤوچوء سيراه
ڤاچيت ڤتاروه دين دي كايو اديق دين كوء لواق لمبڠ ايسوء دين تابڠ كايو نڠك
نه سوداه دي ڤتاروهكن برجالن سيمنجواري ايندانن باايمبو لاي تيڠݢل جو امس
جو ڤيراق تيڠݢل جو اينتن جو ڤودي لڠكڤ جو ڤايوغ نن سباڠ برجالن ڤنجڠ انڤلاي
دييء جاوه ݢاران برجالن اواء برجالن سوراغ ديري مناغيس سڠنجڠ جالن بارو تركانل
دي اديقن دودوء مناغيسله سيمنجو نه سبولن ڤرجلانن كاوان ايندان كاوم ڤون ايندان برجالن
برهيمب هاتي برسوا جو باتڠ اير باتڠ اير دوا برسيمڤڠ ساسيمڤڠ ايرن جرنيه ساسيمڤڠ كاروه٢
كاراق راݢوله هاتي سيمنجو نماكه نن كدين توروت كوء دين توروتكن نن كاروهك
اد بيڠاتڠ دي هولون كوء دين توروتكن نن جرنيهك اد مانسي دي هولون دي
توروتكن ماله نن جرنيه دييء لام لمبت دي جالن له سبولن ڤرجلانن تيڠاران دين
بوڤي موري اين بركات انلايي اد ڤولو اداله باكوغ اد باكوغ دي اتس دولڠ اد
موري اداله كمڠوغ٢ ايتو برايسي اوراڠن ترڤاسه ككمڠوغ اوراغ برسوا جيرات سبواه
ايندان جيرات اوكن كڤالڠ رانچق نن اوكن الڠ٢ برتيري برلاڠيت٢ اوكير برتانه اير
امس بركات سيمنجواري راج دي ماكه نن ماتي سونن دي ماكه نن ماتي ستاڠه

هاتي. تاء منمڤوه كديتمڤوه بادانله تاكوت بركات نق راڠ ڬوبال توان جو دين دي
توان جن لام٢ تاڬق دي سان جيرات اوراڠ جيرات لاراڠن ايندق بوليه دي تمڤوه
اوراڠ نن ڤون ڤوتي كسومب اوراڠ بردوا بردنسانق نن توا ڤوتي كسومب نن كيتيء
سيڤوتي بڠسو كونونله ڤوتي نن بڠسو لاكين اوراڠ بوڤين كوء دي تمڤوه جيرات نڠك
نن كوء هاتي٢ ساميڠ كوء سيا ماسوء كسانن كوء ماني ايندق مماڠون بركات سيمنجواري
دبيء لام بركلماءن دين تمڤوه جواله جيراتك جنجي كماني ماني جوا له سمڤي
ڤول كدالم نمڤاء دين بوڤي٢ين لڠكڤ سالوڠ دڠن رابب لڠكڤ بڠسي دان سروني
رڠكڤ كنداڠ جو كوچاڤي اين برابب انڤلاي ڤواس برابب بركوچاڤي هاري نن
ساداڠ تاڠه هاري دي بوڤيكن ڤول له سالوڠ اداڠ٢ دي داڠركن باءبوڤي انس
لاڠيت اداڠ٢ دي اواڠ٢ تورون ڤيتونڠ نبي داوت منداڠر ڤوتي كسومب لانو
بركات انڤلاي كمبڠ اديق كندوڠ ساداڠ ڤڠاڤن هاري كيني منتهاري ترايڤف٢ دي
ڤڠاكنن دين كيني داراه دين ترسيراف٢ كمبڠ دي ماراڠ برسالوڠ باء بوڤي دي بوبون٢
باء بوڤي دي اونق بانق او كمبڠ سيلو جوه كجيرات برجالن سيكمبڠ ماڤيس له تيب
ڤول دي جيرات هاتي چامس برچمڤور هاراف چاليق سكيلس٢ انته لاي تنتو انته
ايندق اوراڠ دي سڠكان توانن اله برلاري اين ڤولڠ اڠوء اڠاء تيب دي رومه
بركات مندي روبيه مندي كندوڠ ڤوتي كسومب مندي كندوڠ سيڤوتي بڠسو
كمبڠ اي انق كندوڠ دين باا مك كو برلاري ا نن باكس كو تاكوت ا نن برسوا دي
كو منجاواب سيكمبڠ ماڤيس مك همب برلاري٢ اواء دين ڤاي كجيرات برسوا همب
جو اوراڠ روف باء روف توان دين سكيتيء ايندق برلاين ڬاداڠ كيتيءن سام ساميڠ امبوس
سالوڠ باء ايتو جوا بركات مندي روبيه كبوهوڠ ماله كو كمبڠ كدوت ماله كو كمبڠ
دي ماراڠ ماني كهيدوف منجاواب سيكمبڠ ماڤيس مندي تاء ڤيچاي دي دين
چوباله سيلو دي مندي بركات مندي روبيه جن همب ڤاي مڤيلو اواء كو جواله
ڤاي باواله ناسي جوكوڤي باواله ڤينڠ جو تيمباكو دي سندوء ناسي دي سيكمبڠ دي
باوا كوڤي دي كيندي ساداڠ دي دالم. كيندي ڤيراق اي برجالن انڤلاي دييء لم
امبت دي جالن له تيب ڤول. دي جيرات بركات سيكمبڠ ماڤيس توان كاچييء
جونجوڠن همب جن توان برسالوڠ جوا توان ماكنله ك ناسي اوسه لي اي كمڤاوت
منچاليق ساميڠ اين ايندق له تيك كالي دي تڤاي ايندقن منچاليق جوا ترهيب
هاتي سيكمبڠ اوراڠ دي ساف تاء بربوڤي اوراڠ دي هيمبو تاء مڤاوت ايت مناڠيس
انڤلاي بادان تاء تاهو دي اونتوڠن اين بربانيق ماله ڤولڠ له تيب ڤول دي رومه

دي كانن دين ڤرامبيل كيندي انس انجوڠ اكن ڤڤاڤو٢ ساراڤ ايتو كڴونان دي
همب مناڠيس ڤوتي نن بڠسو انق كندوڠ راڠين ڤمينن كمبايك الله انق كندوڠ
ماء دين سوروتكن بانر٢ ايله باڤق جادي راج كوء برجالن انق كسانن رينچوڠ اچيه
ماسوء كڤاروت انق ماتي كاميڤون ماتي منجاواب راڠين ڤمينن ديىء ڤاءكوه دين
ڤاءبركنجي ناء برسودو بيلڠ٢كوء تواه ماءن ممنجي كوء تاء بادان ماءن هيلڠ اڤي برجالن
انڤلاي تيب دي تاڠه هلامن منااه امي كندوڠ همب هيدڤ جو ماتي تاء برچاراي
ڤاوا نن ڤنجڠ٢ جوا جاڠن مندي برهاتي بيمبڠ جن كامي مندي روسوهكن اڤي برجالن
انڤلاي اڤي برجالن بردوا براديق له تيب ڤول دي سانن دي رانه كمڤوڠ توانكو كرانه كمڤوڠ
كلواران ايله نايك كاتس رومه بركات راڠين ڤمينن مان كلين سمون كيت برجالن
كيني٢ مڤاوت اوراڠ نن باڤق امڤونله كامي توان كاچيء اڤله ساله بادان كامي اوتڠ
ايندا ڤيوتڠ ايندا بركات راڠين ڤمينن جنله باڤق٢ جاواب بايرله اوتڠ كيني٢ اوكن
تو اوتڠ امس ڤيراق اوتڠ بادان باير جو بادان اوتڠ مالو باير جو مالو تورون كلين سموت
مناڠيس ماله سدون اڠڤن تاء بوليه دي كتاكن برسيننتاء ڤداڠ انڤلاي راڠ مود راڠين
ڤمينن دي ايريڠكن جو ڤداڠ له سبنتر ڤرجلانن ايله تيب انڤلاي دي كمڤوڠ سيموراي
راندين له كرومه راڠين ڤمينن مندي دين ڤوتي نن بڠسو مندي كندوڠ ڤوتي
كسومب الله له سانڠ هاني كامي ايكوله لامق همب ماكن ايك تيدو ر مك لالڤ اوتڠ
مالو ترباير دي دين اوتڠ ڤاوا ترباير دي دين باء ايتو عاداة راڠ برمالو مندي كندوڠ
ه بوليه بوداق ايتوله اين دي هلامن ايتو كمناكن توانكو مندي بوليه مااڴيه٢ باري
برتاكڤ سدون بردوا بوداق دي داڤور بردوا بوداق كااير برتيڠك بوداق ڤذومبوء برامڤت
بوداق كونداڠن برمانوڠ ڤوتي نن بڠسو بركات ڤوتي كسومب روسوه نن بوكن الڠ٢
منچاليق لاكو انق كندوڠ كوء تومبوه ڴادوه ڤد كيت كوء دانڠ توكق جو كلاي اڤله
ڤيكيران كيت٢ دي دالم كمڤوڠ اوراڠ منجاواب ڤوتي نن بڠسو كوء دي لاڠيت
ماءن تابن كوء دي بومي ماءن ملاسوت ڤولڠ ڤيكيران كس سيبويوڠ له سهاري دوا
هاري له سڤاكن دوا ڤاكن اوسور ايندا ڤريكسا ايندا سمڤي سبولن دوا بولن بركات
ڤوتي نن بڠسو له كسانڠ هاتي اديق همب ممينتاء باكس اديق له سلاروت ايك
دين سيك كيني تركير دي مندي دين مندي كندوڠ دين راس نمڤاء ناء ڤولڠ له
دين داهولو اوراڠ مود سيموراي راندين بارو منداڠر كات ننتون ترداڠر كات له ڴڤواڠ
هيب دي بادان تيڠڴل سوراڠ منجاواب سيموراي راندين اچيىء كندوڠ ڤوتي نن
بڠسو بارو تركات نن كڤولڠ هاتي نن ايندا سانڠ لاي دي سيك اچيىء داهول

اڬاءُ سثاهون دوا تاهون مكان سانڠ هاني همب ديىءُ لام برتڠكل٢ دي لاڤسن دي سيموراي اچيىءُ كندوڠ سڠڬوه دين لاڤس تيڠڬلكن انق كندوڠ كيت كوءُ تاءُ كتيڠڬل كدوان سانه سوراڠ تيڠڬل جوا باواله سيراج ياي تيڠڬلكن راڠين ڤمينن كڤراوبت٢ روسوه كوءُ تيڠڬل راڠين ڤمينن ككنتي بادان توبوه اچيىءُ منجاواب ڤوتي نن بڤسو دي تيڠڬلكن انقن نن بڤسو برباليق ڤولڠ برلاري سيموراي راندين برلاري نايكث كاتس انجوڠ ناءُ كندوڠ راڠين ڤمينن انق كندوڠ ماري كماري له نايكث راڠين ڤمينن له تيب دي اتس انجوڠ اين برچوڠكق اتس انجوڠ ڤانة برچوڠكق اين برچاتوو ايتو ڤرينتڠ٢ هاتي بركات سيموراي راندين كبرڤنتون همب سبواه بربوڤي سالوڠ بنتو دي باليق ريمب كوت تاڠه لاوت ڤات ڬونوڠله تنتو روسوه جو اڤ كدي ليڠه منجاواب راڠين ڤمينن مكان روسوه كترليڠه كيت جالڠ مندي كندوڠ دين مايله كيت برجالن له برجالن تو بردوا له لام اين برجالن ايله تيب ڤول سانن ساكيلس نمڤاءُ دي سيبڤسو اچيىءُ كندوڠ ڤوتي كسومب سيموراي له دانڠ ڤول برلاري تورون كهلامن منوڠسوڠ سيموراي راندين دي باوا نايكث كرومه دودوءُ برتيكث براديق داتڠله كيڤس كيري كانن ساداڠ مڠيڤس٢ داد ايي بروندينڠ انڤلاي بركات ڤوتي نن بڤسو اڬاءُ ترچامس اواءُ كامي كوءُ لاي سيلڠ جوسليسيه منجاواب راڠين ڤمبنن سيلڠ ايندات سليسيه اينداتدي دالم مالم نن سمالم باا رسان كلالف دي دالم ڤاكن نن سڠاكن سكالي ايندات لامق ماكن سلام مندي تيڠڬلكن ايي مندي سيموراي راندين ايتو سبب مكث كماري تراڬاءُ اوكن الڠ٢ مندي همب سيموراي راندين هيب برچاراي جو مندي ديىءُ سمڤي كاسيه باكس مندي له سهاري. دوا هاري ماسوتن هاتي ڤاءُ ممباوا سلام كيت برچاراي انته باءُ مان هاتي همب منجاواب ڤوتي نن بڤسو كبرتڠڬوه همب تاءُ بوليه ايلوءُله كيت برجالن له تيڠڬل منديرن سوراڠ له تيب ڤول دي سانن اڬق سڠاكن دوا ڤاكن بركات ڤوتي نن بڤسو اڤق دين داتوءُ بندهار مندي دين ڤوتي ليندوڠ بولن داڠركن بانر كات همب نن سوراڠ ماءُن بردوا مكث باءُايتو كات همب دي تيليق ڤد سيموراي دي سيلو كڤد عمر موسينله سمڤي دي سيموراي ايلوءُله اين كيت كاوينكن بركات ڤوتي ليندوڠ بولن دين تاءُ تاهو دين تاءُ ڤنداي ڤولڠ ڤيكيران دي كلين سوتن دي مان نن كمنونڠ راج دي مان نن له داڤت منجاواب ڤوتي نن بڤسو كوءُ نن ايتو مندي تڤاكن توناڠن سيموراي راندين توناڠن سماس ڬيتيءُ برڬالر سوتن دي كينالي انق كندوڠ راج دي كينالي ايتوله راج نن اسل اسلن تورون تومورون بركات مندي ليندوڠ بولن انق كندوڠ ڤوتي نن بڤسو كوءُ ايتو نن دي هانين باءُ مان تيڠڬڠ كلين اوراڠ

جاوه كيت ڤون جاوه سيا اوراڠ نن كدي باوا منجاواب ڤوتي نن بڠسو جن ايتو مندي روسوهكن له سوكٿ مندي جو اڤق ايندان نن جاوه دي كامي كوء تاء اير سومور دي كالي كوء تاء كايو جنجڠ دي كاڤيڠ باء ايتو اوراڠ برعاداة ايندان اوراڠ نن تاء ڠاموه ڤوتي٢ داڤت دي دين ايتو كتولوڠ بادان همب دي ݢوال تابوه لاراڠن ساوت مڤاوت تابوه باڤق ممباس تابوه دي كوت تركاجوت اوراڠ نڬري لالو كسواڤ جو ككيدان سمڤي كاهيلير جو كموديق تايڠله اوراڠ سدوڽ ڤرينته داتوء بنداهارا برتاڤوء اوراڠ كسانن باڤقله ڤوتي نن كسانن براله انق راند ݢاديس باء كلولوس كمڤوڠ سيموراي براله بوڤي بوڤين له داتڠ راج ڤڠهول ايڽ مناراڠ جو مڤوسوس شبب كامي اڬق نرچامس تابوه لراڠن له برݢوال مڤاوت تابوه نن باڤق لايكه ڤاريت نن ترانتڠ لايكه راند بوليه مالو دي ما ڤڠهول بوليه باس منجاواب ڤوتي نن بڠسو مناله ڤڠهول همب مناله راج سموڽ كوء ايت نن دتراڠي ايندان نن تومبوه دي نڬري اداله كراج كبايئكن كيت كمامنچڠ ݢلڠݢڠ سيموراي راندين ككاوين اوراڠ نن كتوناڠنڽ ايندافله چاري مندي جو باڤق ايندافله عقل بودي همب ايله منچاري سنديرين بوكن تو انق راج سيكٿ انق راج داري كينالي برنام سوتن دي كينالي اديق كندوڠ ڤوتي تاروس مات اديق ڤوتي نن برانم اينوله اوراڠ كيت جاڤوت بركات ڤوتي نن بڠسو مينتاء ڤيكير دين تيكٿ هاري سمڤي جنجي كيت برتامو دي دالم هاري نن تيكٿ داتڠ سدوڽ انق مود سرات انق راند ݢاديس اوراڠ برجباتن له سدوڽ سڬل انق ڤوتي٢ مڠاراڠ الة جو ڤكاين انق مود مڠاراڠ بوڠ بارا باڤق راڬم ڤكاين دي تيليق راڬم ڤمكانن ايندافله اد كچودوڽ دالم هاري نن تيكٿ هاري لاكتله تيراي سدوڽ تربنتڠ تابير تاڠه رومه كلمبو برجمبور امس تيراين برجمبور ڤيراق دي ڤاسڠ ڤول تمڤت تيدور دي سانن اينتن بركيلاتن دي كلاچيئي اير بوڠ باڤق راڬم ميڤق دي ڤاكي سوداء تاكيئي سدوڽ جنجي سمڤي نڬري تيب بركات ڤوتي نن بڠسو چريكن همب اوراڠ چرديق٢ ڤنداي نن بيجق سان ككاوان همب برجالن كرانه كمڤوڠ كينالي داڤتله اوراڠ چرديق ڤنداي له داڤت اوراڠ برانم برجالن ڤوتي نن بڠسو ككمڤوڠ ڤوتي تاروس مات برجالن برݢاڬس٢ دييء كوات اي برجالن لاكسله تيب دي سانن له تيب ڤول دي هلامن اچييء كندوڠ ڤوتي تاروس مات لايله دي رومه كيني منجاواب ڤوتي تاروس مات باا دين تاء كدي رومه هاري نن ساداڠ تاڠه هاري سيتڤوڠ تاڠه هلامن دين امبيل كيليران تاجي جن لام اديق دي هلامن ايكٿ اير باسوهله كاكي له سوداء ممباسوه كاكي ايله نايكٿ كاتس رومه له نايكٿ اي سدوڽ

له دودوءُ ثوتي نن بڠسو اواءُ نن برتوجوه اوراڠ ترلانق چران ڤيراق بركات ثوتي نن
بڠسو داڠركن بانر دين كتاكن كيت دودوءُ برسام٢ ماكن سيريه برسوكٓ٢ له دودوءُ ثوتي
تاروس مات ماكن سيريهله سدون ماسق سيريه سكاڤور سوراڠ بركات ثوتي نن بڠسو
نق راڠ دي بوكيت تيڠكي ناءُ لالو ككمڤوڠ ڤيراق تراكٓ هاري بالوم تيڠكي ايلوءُله
كات كيت بوكق منجاواب ثوتي تاروس مات اديق كندوڠ ثوتي نن بڠسو نمبت
برڬولوت برڬاسڠ برڬولق كولي ناءُن لام ديىءُ لام برڤاچه٢ برواري سيكمبڠ ماڤيس ماسق
كوڤي ماسقله ناسي اڽل برسندوءُ انڤلاي بركات ثوتي تاروس مات اديق كندوڠ ثوتي
نن بڠسو اديق كندوڠ باسوهنه تاڠن منجاواب ثوتي نن بڠسو كوءُ ناسي ككامي ماكن
جاڤوتله كاكق نن بردوا منجاواب ثوتي تاروس مات انشاءالله جديله اديق دي
جاڤوت اديق نن بردوا اديق كندوڠ ثوتي راڠكٓ ايڽل اديق كندوڠ ثوتي ليڠكڠ
لاوت اديق ماريله كماري ماري كيت سجمبر ماكن ايله تورون انس انجوڠ برتامو
جو ثوتي نن بڠسو هيرانله ثوتي ليڠكڠ لاوت منچاليق رومن ثوتي نن بڠسو ترچاڠڠ
ثوتي نن بڠسو مليهت ثوتي ليڠكڠ لاوت بركات ثوتي ليڠكڠ لاوت كيت ماكنله
كٓ ناسي له ماكن برسام٢ سوداه ماكن سوداه ميڽوم بركات ثوتي ليڠكڠ لاوت انق
اوراڠ داري بتاوي ناءُ لالو كبو كيت تيڠكي مكٓ كيني اچيىءُ كماري اڤ ماسوت
دي دالم هاني منجاواب ثوتي نن بڠسو بوكن باتڠ كيناري ساميڠ كيناري جو باتڠ
ڤيلاداڠ بوكن دين كماري ساميڠ ڬداڠ ماسوت نن دين جالڠ سلڠكه تورون دي رومه
همب دي لاڤس دي سيموري تكال ماس داهول اين برنيت دي هاتين كامي
مڽمڤيكن نيت منجاڤوت سوتن دي كينالي ايت كات نن دي باوا منجاواب
ثوتي تاروس مات جن ايتو اديق كتاكن برنام سوتن دي كينالي بوكن كامي
مناڬهكن بوكن كامي ماامبتكن عاداة ڤوساكٓ الون تاهو اديق كيت كن كيتيىءُ
بارو كوءُ ڠاموه كامي ملاڤس له سوكٓ اديق منريم كوءُ برسوا هين جو مالو
كامي جن اديق سسل اي منجاواب ثوتي نن بڠس جن ايت اچيءُ چامسكن
عاداة ڤوساكٓ كامي تاهو هين مالون له تاهو تند بربالوءُ انڤلاي له سوداه بربالوءُ
تند برلاري ثوتي تاروس مات اديق كندوڠ سوتن دي كينالي اڤ كتيڠكڠ بچار دين
ثوتي نن بڠسو منجاڤوت اديق٢ دي باوان كسانن كرانه كمڤوڠ سيموراي كرومه
سيموراي راندين جاڤوت ترباوا دي نن بڠسو اڠكن تاءُ بوليه دي كتاكن نن لابيه
همب روسوهكن اديق كبر جالن سوراڠ نماكه سوتن كدي جاڤوت دي ماراڠ مود نن
ككاوان بركات سوتن دي كينالي جن ايتو كاكق روسوهكن سچاچه بوليه. دين كاوان دي

ڬوال تابوه لراڠن بردوندوڠ تابوه ڽ باڽق مماكي انق سوتن٢ مماكي انق مود٢ مماكي انق راندا ڬاديس دييء لام بركلماءن له ڤانوه اوراڠ دي هلامن اڽ راسو باڽق اوراڠ ايندا‌ق تربوات دي ڽ لاواس دي ڽ لاكوڠ ڤانوه ڤول بركات ڤوتي تاروس مات ايريڠكن سوتن دي كينالي ككمڤوڠ سيموراي رانديڽ برسيبوت سيكمبڠ ماڤيس ممباوا ڤكاين سوتن ستاڠه ممباوا بوڠ ستاڠه ممباوا كيڤس ڽ ڤاتوت ممينڠ كاريس برلاري سالم سلامت دي كمبڠ ڤايوڠ ڽ ڬاداڠ ڤايوڠ كوڤيڠ برجمبور امس ايتو ڤكاين راج٢ اي برجالن انڤلاي سوراق سداروس٢ بوڽي ڬاڠق بردااراي٢ بوڽي ڤنتون بربواه٢ بربوڽي ڤوڤوت جو سروني بربوڽي رابب جو كوچاڤي ڤهاراق سوتن دي كينالي دي سهاري ننتون ڬاراق تيب دي ڤوتي كسومب ايله تاهو دي راڠ كتيب ممباري خبر كدالم كمڤوڠ براله باڽق سوتن٢ مننتيكن سوتن دي كينالي ايله امڤير انڤلاي بوڽي باديل مرانداڠ كاچڠ ڤاسڠ مريم چيت٢ راس لولوس كمڤوڠ سيموراي ايله تيب دي هلامن برلاري سالم سلامت مماچيت كود سوتن دي كينالي برلاري دوبالڠ سوراڠ لاي ماامبيل اير دالم چيريق له دي باسوه كاكيڽ ايله نايك كاانس رومه دودوء دي انس كاسور ڬاداڠ براله انق مود٢ ستاڠه مڠاڤور ڤينڠ ستاڠه ممبرات ڤاايسڤ ستاڠه مماچيت اڤي ڽ سوراڠ مڠيڤس دادا دييء لام بردودوء٢ ناسي ترهنتر كهداڤن هاري برساراڠ ڤاتڠ جوا ڤاتڠ برجاوات جو سنج٢ برجاوات جو مالم دي مالم سمالم ننتون دي ڤاسڠ تيلوڠ سدوڽ برديري قضي جو سوتن ترهاداڤ سقسي ڽ برامڤت برديري توانكو جو معليم له ايذين مندي جو باڤق له دي مينتاءن تو كاوين دي كاوينكنڽ دي توانكو دي مالم سمالم ننتون سكاڤ ايندا‌ق دي تيدوركن بريسوء هاريله سيڠ له تيڠكي چنداڽ هاري براله باڽق راڬم ماين سوتن٢ برماين كود راج٢ برماين چاتور اوراڠ باڽق برسوك هاتي دي هاري تيڬ هاري براله باڽق راڬم ماين لاڤس دي هاري تيڬ هاري ستاڠه اوراڠ له بيس ڤولڠ ستاڠه اوراڠ كڬمڬڠ٢ رامي تيڬ بولن دييء لام بركلماءن بركات ڤوتي ڽ بڠسو اديق كندوڠ سيموراي رانديڽ اله كساڠڠ هاتي اديق كوء كهنداق اڽ برلاكو نيت جو كاول اڽ سمڤي ناء كامي ڤولڠ له داهول منجاواب سيموراي رانديڽ ننتيله سبولن لاي كوء ڤولڠ انون كماڠ بركات ڤوتي ڽ بڠسو روميتله همب تنتڠ ايتو منجاواب كات ايتو بركات كامي تاء كو داڠر سلاروت سلام نڠكڤ مندي كامي٢ تيڠڬلكن له تراڬق اواء كامي كوء بونيه كامي برجالن ايندا‌ق لام كامي تيڠڬلكن لاكس٢ كامي بربااليق منجاواب سيموراي رانديڽ كوء باءايتو ڤينتاء كاكق ماء همب لاڤس ماله ڤولڠ ايله ڤولڠ سدوڽ له تيڠڬل

سيموراي راندين اواءْ بردوا جو سوامي دي تيليق ڤد سيموراي توجوه هاري ترڤچاريكن بركات سيموراي راندين توان سوتن دي كينالي كيت جڠكو انق كيت انق كندوڠ راڠين ڤمينن منجاواب سوتن دي كينالي كوءْ باءْ ايتو كات اديق مايله كيت برجالن اي برجالن انڤلاي له تيب ڤول دي سانن دي رومه ڤوتي نن بڠسو ايله نايكْ كاتس رومه براله سوكْ مندي روبيه منچائيق انق جو بيننتو بركات ڤوتي نن بڠسو امي دين مندي روبيه تيڠڬل له مندي دي رومه ماءْ كامي ڤاي جو سيموراي لام لمبت مروسوه جوا ماءْ كامي مناڠله دي سانن منجاواب مندي روبيه انق كديم دي سانن سام دي سانن ماله كيت بيرماءْ تيڠڬل رومه ڬاداڠ نه دي اڠكوت ڤكاين رومه٢ تيڠڬل اينداق برايسي له برجالن اي سدوڽ سمڤي كرومه سيموراي ترچاڠڠ مندي سيمنجو منچاليق بابن دي باوا اوراڠ اڬق ترچامس دالم هاتي برلاري ڤوتي نن بڠسو ماءْ سانڠ هاني سيموراي له براڠكوت كامي كماري منجاواب مندي سيموراي انق كندوڠ ڤوتي نن بڠسو ايتوله نن دين نيت بانر ناءْ بوليه برسوكْ٢ كونونله مندي روبيه اي برسوا انڤلاي ساداڠ جو ڤوتي ليندوڠ بولن دييءْ لام بروندينڠ٢ بركات مندي سيمنجو كڤق اواي مندي روبيه هيرانله همب ممنداڠ انق كندوڠ ڤوتي نن بڠسو دييءْ چرديق بيجق سنان دييءْ ڤنجڠ عقل جو بودي نن تاءْ كداڤت دين داڤت براله سيلڠ جو سليسيه نن كوسوت سلاسي دين نن كاروه دي ڤرجانيهن نن بوروءْ دي ڤرايلوءن كوءْ نن جاوه دي جاڤوتن ايتو ڤنداين ڤوتي بڠسو اوتڠ عاداة تربايير دين اوتڠ مالو بربڠكيت دين ايتوله كراج نن له

هابيس سوداهله خبر هيڠڬكْ ايتو بوهوڠ اوراڠ كامي تاءْ ساتو دوت اوراڠ كامي تاءْ تاهو*—

MANDJAU ARI.

(De rotan sagŏ haakt zich aan elkander vast en is gestrengeld om de akar bahar); het wordt verteld tot aan den hemel en op de aarde neergedaald, is het een verhaal geworden.

Er wordt verteld wat de beschikking van God was, omtrent Datoek Bandahara. Deze was iemand, den naam van man ten volle waardig; zijn grootheid had hij niet door aankoop verkregen; zijn rijkdommen bestonden van geslacht tot geslacht; zijn aanzien was erfelijk; het was een nalatenschap in rechte linie van zijn voorouders afkomstig; hij was de kroon van het land, de groote pajoeng in de kota, de heldere fakkel in de landstreek Padang Taro*, dat verdeeld is in 5 Kŏta's en waartoe Soeajan en Soengai Balantie* ook behooren. Hij was beroemd en wijd en zijd bekend; zijn bevelen werden opgevolgd, zijn wetten gehoorzaamd, en wat hij zeide deed men. Hij beschikte vrij over het leven en den dood zijner onderdanen; hij heette Datoek Bandahară en had een vrouw.

Langzamerhand was het eindelijk een jaar geleden, dat zij getrouwd waren, toen de prinses, Lindoeng Boelan, droomde. Zij droomde dat zij een berg in den schoot had en de maan als salendang droeg. Zoo droomde zijn vrouw. Toen zij het aan haar echtgenoot vertelde, zeide deze: „als gij dat gedroomd hebt, is het een teeken dat er een beroemd man in de negorij zal geboren worden." Zij werd zwanger en toen de tijd daar was werd haar een kind geboren. Op den zelfden dag dat het in 't leven kwam, sprak het reeds, het kreeg toen al een naam en een galar. Klein zijnde, zou het slechts Mandjau, groot geworden, Mandjau Ari heeten.

Toen hij bij zijn geboorte op den vloer kwam, brak deze; toen hij op de onderleggers kwam, knapten deze af en op de steenen neuten vallende, barstten zij in tweeën. Dat was de grootheid van Mandjau. Zijn vader en moeder zeiden: „moogt gij spoedig groot worden, opdat door u de schande van ons voorhoofd weggewischt en 't kwaad, ons vroeger aangedaan, gewroken worde; en opdat ons oog en hart zich in u verlustigen mogen. Kind! gij zijt het, door wien wij onze zorgen niet voelen zullen, door wien ziekte van ons zal wegblijven, de verlenger van ons leven, de pees van ons hart. (Er werd nog een strengeltje gestrengeld, toen vlocht men de wortels van den mangkoedoe in een; er werd nog een zwaai gemaakt;) Hij kon al tegen de deur staan, hij was voorspoedig opgegroeid evenals lobak, op een plaats waar vroeger gebrand werd, of zooals de djagoeng na verloop van anderhalve maand. Hij was

groot en verstandig; hij was scherpzinning en kon .al een oordeel uitbrengen. Datoek Bendahară zeide: „mijn Kind, si Mandjau Ari! groei toch spoedig op; word wijs als of gij altijd geleerd hebt." En hij was knap en verstandig geworden en had reeds begrip van duurte en goedkoopte, van winst en verlies, van de zeden en erflating zijns volks; hij was een vernuftig mensch.

Eenigen tijd later droomde Mandjau Ari, en vertelde daarvan het volgende: „een watervloed stroomde de sawahs weg, boomstammen dreven schots en scheef door elkander; ik sprong op een grooten steen en ging daarop zitten met 't gezicht naar Makkah gekeerd; de maan droeg ik als salendang, de zon als oorhanger; ik proefde stofgoud als zout en knabbelde soelah peper fijn met de tanden; in mijn schoot had ik een berg. Zoo droomde ik, vader! wat zou dat nu te beteekenen hebben?" „Kind!" sprak de vader, „ik zal den dag zoeken, die de beteekenis van uw droom aangeeft." Daarop ging hij het jaar, de maanden en de dagen na en vond eindelijk den tijd, die aangaf wat zijn droom beteekende.

„Als dat uw droom geweest is (zeide de vader) dan moet gij djoearŏ worden; neem er genoegen mee hanen te laten vechten, dan zal ik garen voor u maken om de sporen te omwinden; en ik zal u sporen smeden. Stem nu toe djoearŏ te worden. (De kajoe arŏ is zeer mooi en groeit in 't midden des velds, omgeven door jong geboomte), wil toch djoearŏ worden; ge vindt dan uw plaats aan den hoek van den galanggang en wordt omgeven door de groote menigte; zoo zijn de gebruiken voor den djoearŏ. Moget ge djoearŏ willen worden, want we hebben veel goud en zilver; het kleine daarvan kan dienen voor het tondehspel der kinderen en het groote om 't vuur aan te wakkeren. We bezitten veel sawahs en ladangs; we hebben sawahs waardoor zeven waterleidingen loopen; een groote menigte buffels en koeien, een halve stad vol dienstknechten en twee maal acht volgelingen. Mandjau Ari was van aanzienlijke en rijke geboorte, van lieden, die in weelde leefden en er van hielden feesten te geven. Zijn moeder was rijk en zijn vader batoeah, men omringde hem met eerbied. Wat de woning betrof, deze was zeer groot en behoorde tot de soort si Sangkŏ gadiĕng geheeten; zij was zoo groot als de afstand, dien een hardloopend paard in een oogenblik aflegt en die door een slaaf kan overschreeuwd worden; het dak zag er uit als een menigte bijen in dichten drom uit vliegende; de kanten er van zoo zuiver als de cirkel door een alang beschreven; het voorplein was effen als een gepolijste betelschaal; het stofgoud, dat er op verstrooid raakte, ging niet verloren en al mocht het ook verdwijnen, men vond het in dubbele mate terug. Wat de tjiboek betreft, deze was van uitgewerkt klokkenmetaal de trappen waren geheel van zilver, het had een andjoeng van zilver, een van asŏ-asŏ en zelfs een van goud.

Mandjau Ari antwoordde „ik zou mij wel op hanen kloppen toeleggen, maar wellicht zou ik moeder daardoor verdriet aan doen, wellicht zouden er van die uitgestrekte sawahs stukken verloren gaan en onze kweekbeddingen er door verminderen en daarom wil ik het niet."

„Mandjau Ari! dan wil ik u bestemmen tot doebalang (het is aangenaam tuinen

en velden te bezitten, velden beplant met rijst, waar tusschen djagoeng groeit); het is goed als iemand doebalang wordt; als hij verstandig is, dan is hij de beschermer van het land en bezit hij moed, de verdediger van de kampoeng." Mandjau Ari zeide „(het is niet gemakkelijk bonte katten te krijgen, vermengd met Siameesche katten;) het is niet gemakkelijk om doebalang te worden, want ik zou dag en nacht op weg moeten zijn en 's morgens noch 's avonds rust hebben; hard loopende zou ik moeten eten, waar de taboeh klinkt diende ik het eerst te wezen; zoo zijn de gewoonten van een doebalang; waar de gracht gegraven is en de beschutting tegen den grond ligt, daar zou ik ingelijks moeten verschijnen."

„Dan wil ik u een woudduif koopen, een tambagö met een drieslag; haar kooi zal van zilver zijn met een gouden overkleedsel, ge kunt dan vreemde dorpen gaan bezoeken om andere menschen te leeren kennen; zoo zijn de gebruiken van den aanzienlijken stand."

Mandjau Ari zeide „het is geen licht werk er woudduiven op na te houden; zij die het doen zijn idioot; lieden die vogels lokken zijn onverstandig, zich niet bekommerende om winst of verlies en niet wetende van tijd; 't zou voor moeder zijn om krankzinnig en voor vader om idioot te worden zooveel geld voor vogels te moeten geven."

„Indien ge geen woudduiven wilt hebben, dan zal ik u een paard koopen, een bontpaard zooals samboerani met witte enkels, een geheel witten staart en met een witte vlek op het voorhoofd zooals een boediblad; wat zijn zadel aangaat het zal van louter goud, zijn stijgbeugels zullen geheel van zilver, zijn toom van goud en zilver, en de teugels van enkel zijde zijn."

Mandjau Ari antwoordde „het is niet gemakkelijk een paard te houden (de pipit parit vliegt in zwermen en zet zich neer te Batoe Taba om naar Kötö toeă door te vliegen); wilde ik een paard houden, dan zou ik een grasmes moeten nemen en met een grasmand op de schouders dik gras gaan zoeken, dit is het kenteeken van de paardejongens.

De vader en moeder zeiden: „maak u daarover niet bezorgd, ge behoefdet geen gras te snijden of het paard te laten baden; wij hebben een halve stad vol slaven en twee maal acht volgelingen, ge hadt slechts te gebieden."

Mandjau Ari antwoordde: „'t is geen licht werk om anderen te bevelen, we zijn gelijkelijk nakomelingen van Adam en treden daardoor in Gods rechten."

Zijn vader en moeder werden boos. „Wat wij bevelen", zeiden zij, „wilt gij niet opvolgen, wat wij gelasten, wilt ge niet ten uitvoer brengen en wat we zeggen spreekt gij tegen; welnu Mandjau Ari, ons eigen vleesch en bloed, laten wij dan voor immer scheiden!"

Mandjau Ari schreide, toen hij zulke woorden hoorde, hij viel ter aarde en blikte ten hemel terwijl de tranen hem langs de wangen biggelden.

Zijn vader en moeder zeiden toen „ge dient dan in den koran te gaan leeren:" waarop Mandjau Ari antwoordde: „als moeder dat beveelt des te beter, want van af

den tijd, dat ik in den buik mijner moeder was, koesterde ik het voornemen reeds den koran te leeren."

De vader en moeder zeiden „(hoe mooi een kain ook is, zij dient om er koendoer in te wikkelen); hoe bekwaam een malim ook moge zijn, hij dient toch maar om zich met de graven te bemoeien. Mandjau Ari antwoordde: „(hoe slecht een kain ook is, zij wordt gebruikt om er de laboe in te wikkelen); hoe gebrekkig een malim ook zij, hij zit toch altijd aan het hoofd van het gastmaal."

„Indien ge dan toch den koran wilt leeren, (zeide zijn vader) welken toeankoe zal ik dan halen?"

Mandjau Ari zeide „als vader zoo goed wil zijn iemand te halen, haal dan den Sech Labai Pandjang, den onderwijzer dezer gemeente, den imam van één sidang."

De vader van Mandjau zeide: „Welaan, Salam salame'! ga pinang wangi halen, pinang die ingewikkeld is, benevens sirih met roodachtige nerven; kalk zoo wit als de hersenen van een woudduif en gambir zoo geel als gouderts.

Salam salame' was licht van voet, rap van hand en vlug van begrip; men behoefde het hem niet te gelasten of hij ging al, het was hem nog niet verboden of hij liet het al. Hij haalde pinang en sirih en toen hij ze had, legde hij ze op een betelschaal, een betelschaal van goud, welks rand was ingelegd met asŏ-asŏ.

Het was toen vrijdag. „Kom aan Salam Salame' (zeide de vader) we zullen terstond gaan om den toeankoe af te halen." waarop Salam Salame' antwoordde: „Zoo God wil, is dat goed angkoe". Hij nam den betelschaal en de vader van Mandjau ging op weg, gevolgd door Salam Salame'.

Nadat zij eenigen tijd op weg waren, kwamen zij aan de moskee, waar de vader van Mandjau zijn voeten waschte en naar binnen ging, gevolgd door Salam Salame'. Nadat hij met den toeankoe zijn groet gewisseld had, stond de vader van Mandjau op om links en rechts zijn groet te doen. Vervolgens zeide de vader van Mandjau „(Kijk daar is iemand zooals de lieden van Kamang, die salodang en oepièh bij zich hebben;) kom toeankoe eet wat pinang, sedert lang toch hebt ge geen sirih gebruikt. De pantoen werd door den toeankoe beantwoord.

(Als men den onderlegger betreden wil, ligt zij in de parahoe); al mocht ik sirih eten, wat er gedaan moet worden, begrijp ik daarom nog niet".

De vader van Mandjau antwoordde: „(als er maar een onderlegger is om betreden te worden, dan zal hij gebracht worden door lieden van Batang Hari); als angkoe maar sirih eet, is dit een kenteeken van een oprecht hart."

De vader van Mandjau vervolgde: „als ik een verzoek aan u mag doen dan noodig ik u uit, om met alle anderen, groot en klein, oud en jong, met mij mee te gaan; dit is op het verlangen van mijn zoon."

De toeankoe antwoordde „als God wil, is dat goed" Komt aan, allen, groot en klein, oud en jong! de vader van Mandjau noodigt ons allen uit; wij zullen naar de woning van prinses Moerai Randin gaan; zij is de jongere zuster van Mandjau

Ari; zij zijn met hun tweeën broer en zuster; de grootste van hen is Mandjau Ari en de kleinste Moerai Randin (1).

„Wij zullen", zoo ging hij voort, terstond op weg gaan."

De toeankoe en alle anderen verlieten den tempel. Het zag wit van de malims en van af de moské tot aan de woning vormden de menschen een onafgebroken rij. De muziekinstrumenten klonken; de eenige aap schreeuwde, het paard samboerani trappelde, de woudduif tambagŏ kirde, de mannetjes salindit floot, de katitiran met de kraag koerde; het was een leven zooals de bazuin op den dag der opstanding; het was gelijk aan de telempong van Javaansche vorsten. Voor weemoedig gestemde lieden was het schoon er bij te weeklagen en te schreien, voor de liefhebbers van vroolijkheid was het verlokkelijk er bij te huppelen en te dansen; zoo klonken hun muziekinstrumenten.

Moerai Randin zeide: „er klinken muziekinstrumenten: welke Sultan mag er verschenen, welke vorst mag er aangekomen zijn? Kambang ga eens zien aan de deur en als daar niets zichtbaar is, loop dan gauw naar buiten, ga dan op een hoogte op den uitkijk staan en werp uw blikken rechts en links."

Kambang Manjih ijlde heen en bleef aan de deur staan, maar zag geen sterveling, vervolgens ging zij gauw naar beneden; zij verscheen eerst op het erf en liep toen naar de hoofdpoort; zij keek daar van af een hoogte, blikte stroomaf- en opwaarts, tuurde in de verte en kreeg den toeankoe in het gezicht, terwijl het wit van de malims zag. Hard loopende keerde zij terug en nadat zij weer op het erf gekomen was, ging zij boven, waar zij, aan gekomen zijnde, gauw naar de andjoengs liep; — een andjoeng was van zilver, een van asŏ-asŏ en de derde van goud; zij waren voorzien van gordijnen en een hemel.

Si Kambang Manjih zeide: „Moerai Randin! ik smeek u duizend maal nederig om vergiffenis, ik doe steeds wat gij mij gebiedt. Wat ik daar ginds gezien heb was geen Sultan, die hier heen komt; geen vorst die in aantocht is; het is de toeankoe, die hier met zijn onderhoorigen is verschenen. (De garnalen zijn ontelbaar; in de keladibladeren kunnen zij niet gedaan worden; de bladeren van den betoeng zouden er daarenboven ook nog mee gevuld kunnen worden,) hoeveel menschen er wel zijn is niet te zeggen; op een groote vlakte kunnen zij niet, ook de dalen zijn er vol van."

Moerai Randin, die op de andjoeng bezig was met weven, patronen teekenen, en borduren, verschrikte. Toen zij het hoorde, stond zij haastig op; zij nam een Chineeschen waaier en trad met loshangende haren, waarvan de bloemen uit den wrong vielen, van achter de gordijnen te voorschijn; die gordijnen waren zeven dubbel en glinsterden van diamanten en brillanten. Toen Moerai Randin voortzweefde, schudde de hooge andjoeng en toen zij liep kraakte de groote woning. Toen zij van de andjoeng afgestegen en in het middenvertrek gekomen was, schoten de hagedissen op

(1) De benamingen kakaᶠ, adiĕᶠ, mandé, enz: heb ik ter vermijding van lange omschrijvingen gewoonlijk door broer, zuster, moeder, tante, vertaald.

haar schaduw toe; zij ging vervolgens naar de uiterste roeang en verdween in een binnenkamer.

Daar sloeg zij met de vuisten op een kist van paarlemoer, zoo wit als ivoor, zoodat het koord er van dreunde en de sleutel klonk; zij maakte nog een kist van hemelsblauw paarlemoer open, nam er allerlei kleederen uit benevens gordijnen en hemels, — hemels met zilveren, en gordijnen met gouden franjes. Wat de tapijten, ter versiering van de wanden betrof, deze waren van aledjobarawatji, de bedgordijnen waren van kasah amboen; dat was het bekleedsel van haar woning. De gordijnen en hemels werden vastgehecht, de muurkleeden neergelaten, de vloertapijten uitgespreid en alles in gereedheid gebracht. Wat de Chineesche lantarens betreft, er waren er acht en tachtig. Toen de toeankoe op het erf verscheen, was hij verwonderd zeven rijstschuren op een rij te zien staan; — de grootse was de si Bajau bajau, de hoogste de Tindjau Laoet en de derde de Radja Babanding; daartusschen stonden kleinere. Wat het voorplein aangaat, dit was zoo effen als een gepolijste betelschaal zoodat het stofgoud, dat er verstrooid raakte niet verloren ging; de tjiboek was van uitgewerkt klokkenmetaal de stoep van enkel tin, de trap van goud en zilver en zoo ook de kozijnen; het snijwerk was als aka tjina met veel figuren er in. Het zou (niet mogelijk zijn alls op te noemen; — van uit de verte gezien, schitterde het ons tegen en als men het van nabij beschouwde, dan kon men er de oogen niet van afwenden.

Moerai Randin zeide: „(de sitapoeng, midden op het erf, zal ik nemen tot slijpsteen voor hanesporen); blijf daar niet zoo lang op het erf staan toeankoe! hier is water om uw voeten te wasschen." Een koperen ketel diende tot reiniging van de voeten, een zilveren tot het wasschen van de handen en er was klapperwater om zijn gelaat schoon te maken. De toeankoe reinigde zijn voeten en ging de woning binnen. Hij was verwonderd toen hij de meubelen in het huis zag; want het was zonder weerga; er hingen honderden groote spiegels en de kleine waren niet te tellen.

Moerai Randin zeide: „blijf daar niet zoo lang staan toeankoe, maar neem hier plaats!" Alle malims zetten zich neder. Dewijl zij zoo lang bleven zitten, naderde allengs de achtermiddag, het werd schemerdonker en eindelijk nacht, zoodat men de lampen aanstak. Er waren gouden lampen, die schitterden als de zon en zilveren, die een licht verspreidden zooals de maan. Toen al de lampen aangestoken waren, was de nacht helder als de dag, want het erf was vol met lampen.

Moerai Randin zeide: „als ik u verzoeken mag, eet dan een weinig pinang en sirih en rook eens." Daarop droeg zij een pantoen voor zeggende: „(een geblindoekte buffel van Atjeh vertoefde om te drinken aan de riviermonding, en werd weggebracht door lieden van Pakantan;) de tabak wordt in papier gewikkeld en de pinang met den mond fijn gemalen); ik verzoek u er wat van te gebruiken."

De toeankoe antwoordde: „Als de onderlegger betreden zal worden, valt de schaduw van de badjö in de parahoe); waarom ik sirih eten moet, begrijp ik niet." („Als de onderlegger maar betreden wordt en de schaduw van dè badjö op het pruimpje achter de kiezen valt); als augkoe maar wat sirih gebruikt; wat er te doen valt is mijn zaak."

Toen ieder een betelpruim gekauwd en een sigaar opgerookt had, zeide Mandjau Ari: „Moerai „Randin, mijn zuster! (de pinang in den tuin is al rijp en wil opnieuw uitschieten) als ge gereed zijt met koken, gelieve het eten dan op de schotels te doen."

Moerai Randin antwoordde: „(de katjang in den tuin draagt al vrucht en zal nieuwe ranken krijgen), wij zijn klaar met koken en zullen goelai maken; (de pinang in Koerai is al rijp en de padi heeft nieuwe halmen); we zijn gereed met de goelai en wij zullen het eten opdisschen."

Toen het eten op witte borden gedaan werd zeide Mandjau Ari: „mijn onderwijzer eet van deze niet" Toen het op zilveren werd opgeschept, hernam hij: „ook van deze eet hij niet." en toen men het op gouden borden deed, zeide hijvan deze zal mijn onderwijzer eten." Wat Moerai Randin betreft, als zij een ding bij de hand nam, dan bracht zij er twee of drie ten uitvoer: Moerai Randin was zeer bedreven.

Moerai Randin zeide: „broeder Mandjau Ari! ik heb reeds opgeschept." Al de gerechten waren voltallig; wat de soorten van eten betreft, er waren er velerlei en honderd verschillende gebakken. Toen Moerai Randin klaar zette, zag het rood van de gouden en wit van de zilveren schotels, die daarenboven nog overdekt waren met kleedjes geborduurd met goudgaren, gestikt met zilverdraad en doorwerkt met gouddraad. De gerechten waren voltallig en de schotels netjes gerangschikt, zoodat het een lust was om ze te aanschouwen.

Moerai Randin zeide: „angkoe wees zoo goed uw handen te wasschen en deze rijst te eten want de schotels zijn reeds lang klaar gezet!" Toen de toeankoe de handen reinigde, zeide Moerai Randin bij wijze van pantoen: „(ik heb er geen verstand van om met een schepnet te visschen; want het schepnet steek ik in 't wilde in 't water; het wordt meegenomen door lieden van Banoea hampoe;) ik heb er geen verstand van op te scheppen en verricht dit werk nog zeer onhandig, ik ben immers nog maar klein." Nu werden de schotels ontdekt. Wat de opgeschepte rijst betreft, aan den kant lag zij als achter elkander loopende mieren, en in het midden als elkander ontmoetende wolken; de rijstkorrels, die dwars lagen, lagen evenwijdig; geen korreltje scheen er gebroken want die stuk waren, lagen netjes tegen elkander gepast. Moerai Randin was toch bekwaam! De toeankoe begon te eten; bij den eersten mond, dien hij nam was het alsof de koembang djati een gat in de rijst geboord had; bij den tweeden keer was zij als uitgehold door een koembang idjau; bij de derde maal had hij genoeg en het vierde, wat hij deed, was zijn handen reinigen. Op deze wijze eten personen van den gegoeden stand. Na gegeten en gedronken te hebben ging men over tot rooken en pruimen. Men had een pruimpje genuttigd; het lekkere er van viel in den buik, de glans bleef op het gelaat, het rood op de lippen en na het aangename er van genuttigd te hebben, werd de uitgekauwde pruim weggeworpen.

De toeankoe zeide: „Moerai Randin! zeg mij nu naar waarheid, wat uw bedoeling is." Het antwoord van Moerai Randin was; „ik bid u nederig om vergiffenis angkoe, want ik heb u een gewichtig voorstel te doen. De reden dat ik u ontboden

heb is, omdat mijn broeder Mandjau Ari bestemd was om zich toe te leggen op hanenkloppen en hij dit niet wilde; men wilde hem doebalang laten worden maar ook daarin had hij geen zin; men zou hem een wouddnif koopen, maar hij weigerde ze en eveneens was het met het houden van een paard. In den koran leeren, dat was hetgeen hij verlangde en daarom heb ik u ontboden, daar ik mijn broeder aan u wilde toevertrouwen om hem onderwijs te geven."

De toeankoe antwoordde: "Zoo God wil zal zulks geschieden, Moerai Randin! breng Mandjau Ari hier opdat ik hem onderrichte." Moerai Randin zeide: "Mandjau Ari kom hier bij mij! ik wil u op de hoogte stellen, opdat gij weet hoe de gewoonte is als men onderwijs ontvangt. Uw verschijnen voor den onderwijzer moet aldus zijn: als ge voor hem komt, moet ge den sembah maken en knielen, waarbij gij de tien vingers op elkander legt en uw leermeester groet; zoo moet de eerbewijzing tegen over den onderwijzer geschieden." Mandjau Ari was reeds tot inkeer gekomen. "Mandjau Ari gedraag u waardig als ge een onderwijzer hebt; men moet hetgeen hij zegt, niet tegenspreken; wat hij beveelt, moeten wij opvolgen; wat hij verbiedt, moeten wij nalaten. Zoo, Mandjau, is de plicht van iemand, die onderwijs ontvangt; zijn bevelen ontvangen wij eerbiedig, aan het geen hij zegt gehoorzamen wij." Luister nog even "(het paleis van een Bataksch vorst is hoog, de prinses staat er met loshangende haren in den voorhof); onthoud de vele vermaningen, vergeet ze niet, al gaat er ook een lange tijd over heen. Men mag hem niet tegenspreken; wat hij gebiedt moeten wij doen en wat hij verbiedt moeten wij laten. Dit is mijn gebod, een gebod dat ge niet overtreden moogt." Moerai Randin vervolgde: "toeankoe! nu ik mijn broeder heb overgegeven om door u onderwezen te worden, druk ik u ernstig op het hart dat, als hij wellicht spoedig malim zal worden en misschien beter malim dan gij, of indien hij wellicht verstandiger worde dan gij zijt, gij hem dan geen kwaad hart moogt toedragen; want als gij boos wordt, zondigt gij tegen God; dit is mijn raadgeving aan u."

Eindelijk gingen zij op weg en nadat zij eenigen tijd geloopen hadden, kwamen zij weer aan de moskee, waar Mandjau met zijn onderwijzer binnentrad, toen het reeds donker begon te worden. Wat Mandjau in dien nacht betreft, waar hij zat, was hij in gepeins verzonken; waar hij stond, keek hij met verbazing rondom zich; men kende hem niet en ook hij kende niemand. Er waren reeds een, twee dagen voorbij gegaan, zonder dat hij in den koran leerde of onderwijs ontving. Als anderen speelden dan deed hij mee; tjongkak en tjatoer spelen was alles wat hij uitvoerde en als anderen leerden, dan sliep hij. Toen hij reeds een maand in de soerau was, hield hij zich nog niet bezig met leeren maar speelde als het dag, en sliep als het nacht was. Eindelijk ging de menigte daarover klagen (zeggende): "met uw verlof, meester! zoolang gij weg waart, heeft Mandjau niet geleerd." Hierop zeide de toeankoe: "Mandjau Ari, wat scheelt er aan, dat gij niet leert of u in den koran oefent? Als ge een tegenzin hebt om onderwijs te ontvangen of te lui zijt om in den koran te lezen, dan zal ik u naar huis terug brengen; het is niet noodig dat ik een slechten naam krijg."

Mandjau Ari antwoordde „(de barabah eet geen padi; hij wordt door lieden van Tikoe meegenomen;) wij veranderen niet uit ons zelven maar wel door den onderwijzer. Ik vraag aan angkoe om mij met oprechtheid te vertellen, hoe men in waarheid onderwijzer kan zijn en wat men toch eigenlijk moet leeren. Wijl angkoe mij niet onderrichten wil, leer ik niet in den koran en weet ik niet wat een alif of wat een *één* is." „Madjau! kom hier, ik zal u onderrichten!" Mandjau Ari snelde toe en gaf den toeankoe de hand waar bij die van den laatste beefde. Toen hem pas de alif gewezen werd, kon Mandjau Ari reeds in den koran lezen; toen hem onderricht in den koran gegeven werd was Mandjau al aan de spraakkunst; als hem *één* boek verklaard werd dan begreep hij er reeds vier of vijf. Toen men hem vervolgens tellen leerde en vertelde wat *één* was telde hij reeds twee werd hem twee geleerd, dan telde hij drie, telde men hem tot tien voor, dan telde Mandjau tot honderd; ging men tot duizend dan telde hij tot tien duizend. Toen de toeankoe niet meer kende, ging Mandjau steeds verder met tellen; 's morgens en 's avonds telde hij, dag en nacht las hij in den koran, hij at of dronk niet, ging des daags niet uit en bracht den nacht slapeloos door, maar was steeds bezig met werken. Zonder eten en drinken te blijven, is het gebruik van hen die onderwijs ontvangen; eten en drinken hebben zij vroeger reeds gedaan, toen hun moeder hen nog onder het hart droeg.

Nadat hij een of twee maanden geleerd had ging hij op een vrijdag, toen de menschen aan het bidden waren, naar het boven gedeelte van de moskië en toen hij boven gekomen was, begon hij te zingen. God en zijn afgezant, wat klonk dat! Mijn God wat klonk die stem! Nu eens klonk het hoog in de lucht, dan weer was het als of het geluid uit de aarde, dan weer was het als of het uit den hemel kwam. De geest van den propheet David was in hem nedergedaald, het was onuitsprekelijk schoon zijn zingen! Een vrouw die op de andjoeng aan het weefgetouw zat, terwijl de tjatjah rechts en de rentjong links van haar lag, hoorde het; en, door het schoone zingen opgetogen, dacht zij niet meer aan haar werk; zij werd er door mee gesleept, zoodat zij dacht dat de tjatjah, de rentjong, en de rentjong, de tjatjah was; en links en rechts naar de rentjong grijpende, scheurde het uitgespannen weefsel. Toen het gehoord werd door hen, die de rijst gingen te drogen leggen stortte de rijst op den grond. Iemand, die een kind ging baden hoorde het gezang van Mandjau Ari; en door het schoone zingen getroffen, dreef het kind weg, zonder dat hij het wist. Van hen, die in de soerau aan het bidden waren, begonnen sommigen om hun kinderen te roepen en allen vergaten waarom zij daar waren; terwijl ook de onderwijzer van zijn stuk raakte door het schoone gezang van Mandjau. Toen Mandjau ophield met zingen zeide de toeankoe: „zegt gij allen malin's! wie was hij die zoo gezongen heeft? Hij is een bintjatja* bintjatjau een ngiang ngiang rimbö, als ik hem in den vreemde verkoop, als ik hem dood of ophang, wie zou er dan iets van zeggen."

De menigte antwoordde „vergiffenis, toeankoe! niet wij hebben gezongen, maar het kind van toeankoe, Mandjau Ari, geheeten." Toen de toeankoe dat hoorde, was hij inwendig boos. Lang nadat Mandjau gezongen had, gingen de menschen naar huis,

maar de onderwijzer van Mandjau bleef. Toen er een of twee maanden verloopen waren, was het op een vrijdag, dat al de lieden vergaderden. De toeankoe zeide: „Mandjau! ga maar wandelen ten einde te leeren loopen, opdat het luie zweet er bij u wat uitkome!" Mandjau Ari ging heen. Langzamerhand brak de tijd voor het gebed aan en ging men bidden. Toen men daarmede geeindigd had, zeide de toeankoe: „wel aan, toeankoe's en leerlingen! luistert goed, naar het geen ik zeggen zal. Zoudt gij willen doen, zooals ik u zal zeggen?" 'Allen antwoordden: heel gaarne zouden wij uw woorden willen opvolgen." „Dan zullen wij Mandjau in 't ongeluk storten; laten wij het daar omtrent eens zijn, en als er onderzoek naar gedaan wordt, moeten wij niet voor de waarheid uitkomen. Wijl hij knapper is dan ik, zal Mandjau, als ons aller bede verhoord wordt, in het verderf geraken; zijn vader en moeder moeten afkeerig van hem worden; want als hij niet van hier gaat, zal hij over ons den baas opelen."

Als dat het gevoelen van u is, dan zijn wij het daarmede eens en zullen wij doen zooals u gezegd hebt." Toen de menigte heen gegaan was, keerde Mandjau in de soerau terug.

Des avonds zeide zijn onderwijzer: „ik wil u naar huis terug brengen, want moeder en vader hebben om u gezonden. Als wij aan uw woning komen (het paleis van de Bataksche vorsten is hoog, de prinses staat er met hangende haren in den voorhof): gedraag u dan naar de vele lessen, die gij ontvangen hebt en mocht er een langen tijd overheen gaan, vergeet ze daarom evenwel niet. Als ik u om sirihbladeren zend, neem dan de jonge uitspruitselen er van; en als ik u pinang laat halen, breng dan de bloesem er van; mocht ik u verzoeken in huis te komen, kom dan niet binnen; maar als uw vader en moeder er naar vragen, dan moogt gij niet zeggen, dat ik het u gelast heb, zie daar wat ik u raden wilde." In dien nacht deed hij geen oog dicht; de haan kraaide reeds voor de tweede maal en toen bij 't derde hanegeschrei de dag aangebroken was gingen zij op weg. Na verloop van eenigen tijd waren zij weer op het erf aangekomen en toen de toeankoe naar binnen, ging zeide hij „Mandjau kom in huis!" maar Mandjau antwoordde: „laat mij liever blijven, waar ik ben." Mandjau Ari, kind! als gij niet binnen wilt komen, wandel dan naar den tuin en ga daar naar de plantjes kijken." Mandjau verwijderde zich. Nadat men lang gezeten had, werd er rijst en koffie opgebracht en de toeankoe zette zich aan den maaltijd. Na afloop daarvan, zeide de toeankoe weer. Datoek Bandahara en Poeti Lindoeng Boelan, de rede dat ik het jongemensch, Mandjan Ari, naar huis breng is omdat zijne moeder alle hoop op hem kan opgeven; want Mandjau Ari is iemand, die voor het ongeluk geboren is," 't is met hem als met een bidai, die opgelicht raakt, en even als de schubben aan de achterpooten van de kip, die gebroken zijn. Mandjau is een ongeluksvogel, wijl hij meer wil zijn dan zijn onderwijzer is; en daarom verstoot hem en wijdt u toe aan Moerai Randin. Als gij Mandjau blijft verzorgen, dan gaat uw goud en zilver verloren; als hij in de kampong blijft, zal de rijst mislukken en het vee zal sterven en als hij slechts een maal in huis eet, dan verliest Moerai Randin het leven. Wijdt gij u daarentegen aan Moerai Randin, dan zal de rijstoogst goed zijn".

Na verloop van eenigen tijd had Mandjau Ari jonge sirihuitspruitsels en pinangbloesems geplukt en keerde hij huiswaarts. Toen hij weer op het erf gekomen was, riep hij: „waar zijt gij moeder, hier is sirih en pinang voor u!" Zijn moeder snelde naar de deur en, de pinang en sirih aannemende, zeide zij: „Mandjau Ari! het zijn sirihuitspruitsels en pinang bloesems die gij brengt, wie heeft u dat gezegd."? Mandjau antwoordde, wie zou mij dat gezegd hebben; ik heb ze geplukt, omdat mijn onderwijzer ze lekker vindt." De moeder hernam „ge zijt waard verstooten te worden, uw schoonheid is ons onverschillig, zij dient toch tot niets." Mandjau Ari begon te schreien en zeide „ge moogt daar over geen spijt gevoelen moeder; (de kris dient om de mangkoedoe uit te graven, de mangkoedoe midden op het erf;) want het is vroeger reeds zoo bepaald, het staat geschreven in de palm mijner hand. Hoor nog eens: (aan den zoom van het woud wordt het vuil op hoopen verbrand en de rook er van drijft tot aan het padi stroo); mijn lot is ongewijfeld zeker, het staat in de lijnen van mijn hand." De toeankoe zeide „kom, Mandjau! wij zullen naar de Soerau terug keeren."

Na eenigen tijd geloopen te hebben, kwamen zij weer aan de Soerau; de toeankoe ging er binnen, maar Mandjau bleef op het erf staan. De toeankoe sprak: „Mandjau! ge behoeft niet binnen te komen, ga naar uw woning terug; doch blijf niet te lang thuis, want het is niet noodig, dat ge gehecht wordt aan de gewoonten in de kampoeng; keer dus spoedig weder."

Mandjau Ari antwoordde; „ik smeek u nederig om vergiffenis, ik heb u steeds gehoorzaamd; slechts één verzoek heb ik u te doen; daar ik naar huis terug keer en toeankoe in de soerau blijft, laten wij daarom eerst elkander de hand tot afscheid geven." Toen zij elkander de hand gaven, beefde die van den toeankoe. „Moge angkoe mijn raad in acht nemen en het hem toevertrouwde met zorg bewaren; wees een goed onderwijzer, angkoe! het is niet noodig, dat ge weer zoo handelt, laat het er met mij mee blijven; deze les druk ik u ernstig op het hart." Mandjau Ari voegde daar nog bij: „angkoe zal blijven en ik zal gaan, (vaarwel!) moge het u welgaan in het leven."

Mandjau Ari keerde huiswaarts; (hij trok over bergen en door dalen, en met de kain over het hoofd geslagen, schreide hij, zoodat het baadje hem vochtig werd, tot op de borst.) Na eenigen tijd op weg te zijn geweest, kwam hij bij zijn woning, waarvan alle deuren gesloten waren.

Mandjau Ari zeide: „moeder en vader! waar zijt gij, waarom heeft moeder om mij gezonden, waarom werd ik naar huis geroepen; ik kreeg immers onderwijs in de soerau"! Hierop antwoordde de moeder van uit de woning: „wij hebben niet om u gezonden, wij hebben toch niets meer aan u. Mandjau Ari! ga weg van hier, (padi is beter dan gras) voor u is de dood verkieselijk boven het leven, maak het ons dus niet meer moeielijk!" Mandjau weeklaagde op het erf: „dat is niet behoorlijk van moeder, hebt gij mij dan niet meer lief!" Zijn moeder zeide van uit de woning: „Mandjau! verwijder u van hier, want als ge een trede de trap opkomt, dan is de padi voor een jaar verloren; zoo zeide uw onderwijzer, en als ge er twee beklimt, verdwijnt ons goud en

zilver!" MandjauAri antwoordde: „vergiffenis moeder indien ik niet in huis mag komen, dan vraag ik u slechts een weinigje rijst; ik heb een onbeschrijfelijken honger; moeder geef, ach geef mij iets al is het slechts wat zure rijst; al zijn het de overblijfselen van u of de kruimeltjes van Moerai om mijn knagenden honger te stillen; de dorst dien ik lijd, is niet om uit te houden; ik heb een gevoel alsof mijn schedel scheuren en mijn gezicht benevelen zal." Zijn moeder antwoordde van boven: „wij geven u niets; de kippen en eenden deelen wij mede en den honden geven wij eten, want zij kunnen het erf bewaken."

Toen hij den trap opklom, kwam zijn moeder toeschieten; zij nam een bamboe met kokend water, liep er mede naar de deur en wierp het Mandjau, die op den trap stond, over het lichaam. Schreiende zette deze zich nu neder onder een rijstschuur en de tranen biggelden hem langs de wangen. Toen hij daar eenigen tijd gezeten had, stond hij weer op en sprak: „ach, moederlief! geef mij voor dezen keer slechts, al is het ook maar een gebrande rijstkorst, al is het maar uit het etensbakje van de kippen, al zijn het slechts de restantjes van uw eten!" Zijn moeder herhaalde van uit de woning; „wij geven u niets; liever geven we het aan de honden, zij kunnen op ons erf passen." Hij klom nogmaals den trap op, doch toen hij de tweede trede er van bereikt had, kwam zijn vader weer toeschieten; deze liep naar de keuken, nam daar een steen uit den oven, liep er mede naar de deur en smeet er Mandjau, die op den trap stond mede, zoodat hij van zijn hoofd in gruis neerviel.

Mandjau sprong op het erf en begaf zich schreiende naar het rijstblok; daar wierp hij zich ter aarde en blikte ten hemel. Nogmaals liep hij het erf op en klom naar boven; en reeds had hij den eenen voet over het kozijn, toen zijn oom kwam toeloopen, die hem met een mes een stoot toebracht, zoodat het baadje hem onder den arm scheurde. Hij sprong naar beneden en zeide: „dit is dan het gevolg dat ge me in alles hebt toegegeven, dit is dan de wijsheid van mijn vader en de toegenegenheid mijner moeder. Moeder heeft mij met limau water gewasschen, vader heeft me met bedak ingewreven en oom heeft een baadje voor mij geknipt! Ach, moeder! wellicht is mijn tijd nog niet gekomen; wat het slaan van mijn vader aangaat, misschien is er iets geweest dat mij beschutte en de steen daarom in gruis is neergevallen." Mandjau Ari vervolgde: „wel aan moeder! zeg ik, indien gij werkelijk afkeerig van mij geworden zijt, wil ik van hier gaan; doch laten wij daarmede vrede vinden; laat het welbehagelijk zijn aan de schoot, die mij gedragen heeft; maak u geen verwijtingen over de betoonde zorgen en moeiten, heb er geen spijt van dat ik aan uw borst gezogen heb; stel u tevreden met hetgeen ik ben, dan zal ik van hier gaan." De moeder anwoordde van uit de woning: „ik heb er vrede mede, dat ik zorgen en moeiten voor u gehad heb; de moederschoot klaagt er niet over dat zij u gedragen heeft, en ook de moederborst neemt er genoegen mede nu en in eeuwigheid."

Mandjau Ari zeide: (voor moeder worde bestemd, wat vruchten draagt; en wat bloemen heeft, moge voor de pandan zijn;) alles wat geluk aanbrengt, zij het deel mijner moeder; moge het onheil aanbrengende, van haar heen gaan. Zeg, moeder!

hoor nog deze eene pantoen, die zinspeelt op iemand, wiens levenslot ongeluk is: (waar de talang staat groeit de tibarau ook) waar 't ongeluk zetelt ontwikkelt zich slechts rampspoed. Moeder luistere goed (de sitapoeng op het erf, wil ik nemen als slijpsteen voor hanesporen) vaarwel, mijn kampoeng, vaarwel, mijn erf, vaarwel, mijn badplaats!" Mandjau Ari vervolgde: »schiet nu maar welig op o betoeng, ik zal u niet meer omkappen; mijn padi loemoet zal zich als kurkema gaan voordoen, ge zult in verlaten toestand achterblijven, ach mijn kampong! ik zal niet meer in u ronddolen; opdat mijn moeder gerust gesteld zij."

Eindelijk ging hij heen, doch na eenigen tijd geloopen te hebben, kwam zijn moeder nogmaals aansnellen, zeggende: »Mandjau, blijf daar staan!" Mandjau zette zich neder en zeide: »waarom loopt u mij achterna, hebt gij weer liefde voor mij gekregen, wilt ge u over mij ontfermen!" De moeder antwoordde »niet u hebben wij lief, niet voor u vinden wij het jammer, maar voor onze kleederen, ons goud en zilver." Zoo sprak de moeder. Zijn kleederen werden uitgetrokken, zijn gouden hoofddeksel afgenomen en verwisseld met een versleten zakje; zijn baadje werd uit gedaan en vervangen door een dat afgedragen was; zijn gouden gordel werd geruild voor een nerf van een pisangblad en in de plaats van zijn met goud beslagen wandelstok, kreeg hij een riet. Toen de moeder heengaan wilde (zeide hij) »wacht even voordat ge huiswaarts keert, want mijn ring is nog vergeten, en mijn samboeng gigi benevens mijn tjanggai koekoe heb ik nog." Hij trok zijn ring van den vinger en verwisselde hem met een van idjoek; het gouden verlengsel van zijn tand en aan den nagel maakte hij los en gaf hij aan zijn moeder. Daarop zeide Madjau Ari: »keer thans huiswaarts, moeder! want mocht vader naar eten verlangen, wie zal hem dan rijst brengen daar Moerai immers nog zoo klein is." Daarop vervolgde hij, bij wijze van pantoen: (een tros pitoelŏ vruchten en een singgoeloeng van katari bladeren; hoe kan het zand toch verspreid raken); ik ontzag u als een vorstenkroon, ik had eerbied voor u als voor de zon; hoe kunt gij mij dan uw liefde ontnemen! Luister ook naar deze nog »(groote woningen met zilveren kozijnen, uitgesneden door vorsten kinderen;) gespannen was het niet en slap was het ook niet; waarom brak het koord dan toch! Doch wel aan, moeder! laten wij elkander, nu ik heen ga, de hand reiken, ik weet niet of ik in den vreemde door ziekte zal getroffen worden; want wie kan Gods wil weten? Moeder! hoor nog eens: (laten wij een langen tuin aanleggen, maar er geen gras in planten) laten wij van elkander heen gaan, zonder meer om te kijken." En nogmaals sprak Mandjau (welriekend zoet is de geur van gepelde rijstkorrels, die door Sultans naar Malaka gebracht worden); moeder gaat stroom af — ik zal stroom opwaarts gaan; laten wij dus afscheid nemen!"

Zijn moeder keerde naar huis terug en Mandjau begon zijn zwerftocht. Langen tijd was hij op weg; hij dwaalde bosch in bosch uit; waar bergen waren beklom hij ze, waar dalen waren daalde hij er in af en reeds in ongeveer twee weken had hij gegeten noch gedronken. Hij leed dorst, doch waar zou hij water vragen; hij had honger, doch waar was er rijst te vinden in die uitgestrekte wildernis! Er waren nu

al ongeveer twee maanden voorbij dat hij onderweg was, en de tranen biggelden hem zonder ophouden langs de wangen. (De lieden van Banoeă hampoe willen naar Batang hari gaan); waar zal men als men honger heeft, in een eenzame wildernis rijst vragen! De tranen, die geruimen tijd hem langs de wangen rolden, veegde hij weg met de linkerhand, terwijl hij zijn zweet met de rechter afdroogde. Over bergen en door velden trekkende ging hij, met de kain over het hoofd geslagen, schreiende voorwaarts en dacht steeds aan zijn lot. Na verloop van langen tijd kwam hij aan, op de plaats waar klapperboomen in den vorm van een toengkoe groeiden, daar waar de slanke pinang boom stond en men den steen vond waar vorsten tegen leunden. Hij ging daar zitten en liet zijn tranen den vrijen loop.

Hij vertoefde daar geruimen tijd, maar niemand kwam er voorbij; doch toen hij er een maand was, scheen het lot zich over hem te willen ontfermen, want de vorst van Kinali trok er langs.

Deze zeide: „Mandjau Ari (Wat doet het er hier als een moeras uitzien, het water staat in plassen op den vloer;) Wat heeft u hier gebracht, u die vrij van zorgen waart?" Mandjau Ari antwoordde: luister mijnheer (de nok van de huizen in de bovenlanden is hoog en van uit Boekit Tinggi zichtbaar); het lot bracht mij aan het zwerven en daarom ben ik hier." Hierop hernam de vorst van Kinali: „Als het in de wildernis regent, waar zal ik dan een tadoeng halen om naar den tuin van Bagindo Ali te gaan;) hoe komt ge toch in dezen toestand, vroeger waart ge aan de andere zijde van het gebergte en nu zijt ge hier heen gekomen." Mandjau Ari zeide „(de anggangs komen met aan elkander gebonden snavels herhaaldelijk van de rijst stoppels eten); de engelen hebben mij in hun vlucht meegenomen en daarom ben ik hier." „Mandjau Ari!" hernam de vorst weder „luister toch goed naar het geen ik zeg; wat is nu de ware reden, dat ge uw kampoeng verlaten hebt; wie toch is er toornig op u geweest? Luister naar mijn pantoen, zeide Mandjau Ari; (op de groote vlakte wordt hevig gevochten, de Hollanders keeren van het schieten terug en de doerian heeft uitgebloeid;) vorst van Kinali! ontferm u over een zwerveling, die uitgeput is door allerlei wederwaardigheden, eenmaal wensch ik het u te vergelden." — De vorst van Kinali antwoordde (laat het bootje van Madjo Baik zeilen; het vaart naar de overzijde om naar de Batang Hari te gaan;) indien uw lot gunstig moet worden, hoelang ge dan ook er door geteisterd wordt, eenmaal breken er weer betere dagen aan en zult ge uw geboortegrond weder betreden." Mandjau Ari hernam: „(de bewoners van Koto toeŏ willen te Padang Pandjang aanleggen, om door te gaan naar de Batang Hari;) antwoord mij naar waarheid op het geen ik u vraag en verklaar mij datgeen, waarvan ik u opheldering verzoek, waar gaat u heen?" De vorst van Kinali zeide: „indien ge dat vraagt, dan kan ik u naar waarheid zeggen, dat ik naar de plaats ga, waar men een galanggang heeft opgericht, een galanggang voor de prinses Kasoembŏ ten einde voor haar een partij te zoeken; als ik daar heen ga, dan moet ik voorbij de kampoeng van Moerai in de nabijheid van Ranah pajoeng sakaki. Die kampoeng is onbeschrijfelijk schoon, men vindt er wegen, lang als een uitgespannen

buikgordel en korte paden die recht op elkander toeloopen; de djiloeang groeit er aan weerskanten van den weg, goudkleurige poedings staan er aan de buitenzijden en de bladeren van de silajoe verspreiden er hun geur; zij dienen tot speelgoed voor de kinderen van Sultans en 't is het uitspanningsoord voor prinsen." „Vorst van Kinali!" zeide Mandjau Ari, indien ge daarheen gaat, (ge behoeft mij niet te helpen kapas te rollen of te spinnen), behoeft u me ook niet ten uwen nadeele bij te staan; doch getroost u slechts eenige moeite voor mij en wil om Godswil mijn boodschap overbrengen; dan moget ge overwinnaar zijn bij de hanen gevechten en de toegenegenheid der boedjang djoeara's erlangen! Laat men mijn sieraden, mijn kleederen, mijn rentjong en mijn zwaard brengen. Zeg aan Moerai, dat zij mijn goud en zilver brengt; ik zal hier wachten onder de klapperboomen, die als een toengkoe zijn geplaatst; onder den slanken pinang waar de steen ligt, die tot steun van vorsten dient." De vorst van Kinali zeide „Zoo God wil zal ik zulks doen."

Daarop ging hij verder, gezeten op zijn bont paard met witte enkels; zijn zadel was van louter goud en zijn stijgbeugels van getrokken zilverdraad. Wat 't paard betrof, terwijl het nu eens met korte sprongen voortgaloppeerde, draafde het een andermaal zonder ophouden door, waarbij zijn schellen klonken als de talempong's van Javaansche vorsten. De reis duurde lang, maar hij naderde al meer en meer en eindelijk kwam hij in de kampoeng van Moerai Randin, waar hij het erf opging en vroeg: Moerai zijt gij thuis"? Toen deze dit hoorde zeide zij: „Waarom zou ik niet thuis zijn! mijn moeder is immers rijk en mijn vader batoeah, men behandelt mij met eerbied, wat ik zeg doet men, wat ik gebied wordt ten uitvoer gebracht; mijn rijkdom bestaat van ouder tot ouder, ik ben een prinses van geboorte en mijn papa een vorst uit den bloede." Zij zeide dit, terwijl zij op de andjoeng bezig was met weven; zij was een welgestelde vrouw, rijk en gastvrij. Moerai Randin zeide: Kambang! wie is er op het erf, het lijkt mij een brutaal mensch te zijn, hij kent geen manieren, weet niet wat verboden is en begrijpt niet, dat hij op het erf van een prinses is." Moerai Randin was een aanzienlijke vrouw, die een halve stad vol slaven bezat. Na eenige oogenblikken liep Kambang Manjih naar den grooten ingang en zeide: „gij, die daar op het erf staat, zijt iemand zonder opvoeding, die niets geleerd heeft, die niet weet wat het erf van een vorst is, een brutaal mensch: zoo zegt mijn meesteres; wat ik u hier overbreng, hebt ge trouwens zelf wel gehoord."

De vorst van Kinali antwoordde: „als zij dat gezegd heeft, moet ik zelf erkennen dat het waar is, en ik heb er vrede mede; maar de reden dat ik deze kampoeng aandeed en dit erf betrad is omdat ik een gewichtige boodschap, een uitdrukkelijken last heb over te leggen; Ik weet niet of het Mandjau of iemand anders was die mij de boodschap meegaf, dat Moerai zijn rentjong en kleederen zou brengen. Ik was verwonderd toen ik hem zag; hij doet thans niets dan schreien; is zonder eten en drinken en blootgesteld aan regen en zonnehitte. Hij zit daar ginds te wachten onder de klapperboomen, die als een toengkoe bij elkander staan, onder den slanken pinang, bij den steen waar tegen vorsten een steun vinden."

Moerai Randin hoorde dat en pas was er sprake van haar broeder, pas was de naam van Mandjau genoemd of het was haar als of haar ziel naar boven steeg; het bloed drong haar naar het hart terug; haar geheele lichaam beefde, het was haar als of de aarde en hemel omkeerden. Zij begon te schreien. Zoodra de naam van Mandjau uitgesproken was, geraakte het uitgespannen weefsel in de war; zij stond op, het lange hoofdhaar hing los over haar schouders, de bloemen in heur haarwrong vielen op den grond, heur haren hingen tot op de hielen, haar lenige lendenen bewogen zich. Moerai Randin was een schoone vrouw. Zij liep nu eens heen en weer en wentelde zich dan weder op den grond. Zoo groot is de liefde tusschen broeders en zusters.

Haar glanzend gelaat was bleek geworden en heur lange hoofdhaar was verward, toen zij van achter de zeven gordijnen te voorschijn kwam. Er uitgekomen zijnde, begon zij te stampvoeten en toen was het als of de hooge andjoeng zou instorten; terwijl, toen zij zich voort bewoog, de groote woning schudde. Zij daalde van de andjoeng af, verscheen in 't middenvertrek en liep naar den hoofdingang. »Vorst van Kinali!" zeide zij (de gawai vliegt naar de tjapö en als hij daar is, gaat hij padi eten;) wat verteldet gij daar straks, wees zoo goed het nog eens te herhalen." De vorst van Kinali antwoordde »(varen langs poelau Tjina en ankeren tegen over poelau Pinang) men dient goed te luisteren, als men met zekerheid weten wil, wat anderen zeggen."

Moerai Randin antwoordde: »wees niet boos op mij en knor niet op me; er is mij veel uit den mond gevallen, maar schenk mij vergiffenis, ik smeek u daar nederig om; spreek naar waarheid en wil mij vertellen, wat gij gezien hebt, een maal zal ik uw dienst vergelden."

De vorst van Kinali hernam: »Moerai Randin! het is een boodschap van Mandjau die ik heb, om hem zijn rentjong, benevens zijn kleederen te brengen; ziedaar wat ik u te zeggen had. Ginds zit hij te wachten, onder de klappers die als een toengkoe bij elkander staan, bij den slanken pinang en den steen waar vorsten tegen rusten."

»Vorst van Kinali!" hervatte Moerai Randin, wees zoo goed binnen te komen en wat sirih te gebruiken." De vorst van Kinali antwoordde »dring er niet op aan, dat ik in huis kom; dat ik op uw erf heb mogen komen is meer dan eten en drinken, dat ik uw kampoeng betreden mocht is voor mij, gering mensch, een gevoel als of ik een aanzienlijk persoon zal worden en 't is mij, die onwetend is, als of ik daardoor verstandig zal worden."

Daarop ging de vorst van Kinali verder. Moerai Randin wentelde zich van droefheid heen en weder, doch het was de vorst niet, dien zij beweende, maar omdat zij dacht aan Mandjau. Moerai Randin gilde schreiende uit »broeder! antwoord op mijn roepen! In welke wildernis houdt gij u op, in welke kampoeng zijt ge gaan wonen? Antwoord mijn broeder! ik roep u; aan wie hebt ge me overgelaten; wij waren met ons tweeën, broeder en zuster, nu gij heen gegaan zijt, wil ik ook heen gaan,

nu gij zoo ver van hier zijt, wil ik ook ver heen gaan!" Zoo schreide zij in haar woning.

Kambang Manjih zeide «ge lijkt wel dwaas, moeder, iemand die heen gegaan is te beweenen."

«Kambang Manjih zeg mij naar waarheid, met wien hij twist gekregen heeft, dat hij zoo geheel alleen is heen gegaan en mij heeft achtergelaten. Indien ge mij de waarheid niet zeggen wilt, zal ik je oogenblikkelijk het hoofd afslaan, ik zal je op het staande oogenblik om 't leven brengen."

Daar Kambang Manjih bevreesd was, zeide zij: «de ware oorzaak, dat hij moest gaan zwerven is, omdat zijn onderwijzer gezegd heeft dat hij voor ongeluk en tegenspoed geboren was; wellicht was het zijn lot dat hij in den vreemde zou gaan, want zijn vader en moeder zijn ook boos op hem geworden. Toen hij heen gaan zou, had ik deernis over hetgeen ik hoorde, geen druppel water werd hem gegeven en ofschoon hij schreiende een weinig rijst vroeg, wilde zijn moeder hem niets geven. Weeklagende stond hij op het erf om een druppel water en een hapje rijst doch vader en moeder zeiden: «liever dan het aan u te geven, deelen wij het aan de honden. En toen zijn moeder zoo sprak is hij den vreemde ingegaan." Moerai Randin hernam nu: «Kambang Manjih, als moeder er naar vraagt, zeg dan dat ik gegaan ben naar Boekit djalan nan koedoeng naar lewang pintoe mantari, naar kajoe poentja' siriĕh, (¹) naar de woning van prinses Kasoembŏ, waar ik een weeftoestel ben gaan leenen wijl er daar een fraai is met zilver afgezet." Het was dien dag een goede gelegenheid, want haar moeder was niet thuis, haar wenschen en verlangens zouden dus voldaan worden. «Kambang! gij moet hier blijven, met mijn goud en zilver mijn rijstvelden en akkers." Kambang antwoordde: «aan wie zullen uw goud en zilver, uw sawahs en ladangs overgelaten worden?" Moerai Randin hernam: «goud en zilver, rijstvelden en akkers zijn mij niet noodig, want ik vind ze in mijn broeder; het bezit van mijn broeder Mandjau Ari, vergoedt mij mijn oorsieraden en mijn armbanden en mijn goud en zilver, want als ik zoek kan ik de laatste welvinden."

Zij snelde naar een binnenkamer, sloeg op een kist van paarlemoer zoodat het koord er van dreunde; zij opende een kleinere kist, haalde daar een rentjong benevens goud en zilver uit, bond de kains en baadjes bij elkander en nam er het zwaard djanawi uit, waarmede een ketting kon doorgehakt worden; niet het geringste liet zij er in. Daarna verliet zij kamer en begaf zij zich naar de keuken, waar zij wat rijst opschepte, die zij in haar kain legde; terwijl zij de bijspijzen in haar haarwrong en wat vuur in een kopje deed. Vervolgens ging zij naar de deur, terwijl zij schreiende en weeklagende uit riep: «O God mijn Heer! o groote en verheven propheet! mocht mijn bede door u, o God, vervuld kunnen worden! Ik smeek dit aan u en Moehamad, ter wille van de macht en de grootheid mijner voorvaderen, die begraven liggen op den heiligen berg Ledang en aan wie, zoowel bij hun leven als na hun

(¹) Wat die namen beteekenen, ben ik niet te weten kunnen komen. De verhaler houdt ze voor gefingeerd om het vreemde van de geschiedenis te verhoogen.

dood, zij die een geloften hadden af gelegd, hun offers brachten. Hemel en aarde, dag en nacht! ik smeek u mijn bede te verhooren!" God wilde genadig zijn, haar wensch zou vervuld en haar bede verhoord worden.

Moerai Randin sprak: mijn 44 buffels mogen in wilde veranderen, mijn 44 koeien mogen roesa's, mijn 44 paarden kidjangs worden; mijn groote menigte eenden mogen uitsterven en mijn ontelbare duiven voor immer verdwijnen!" Daarop ontstak zij een reukoffer van witte benzoë en nu snelden haar buffels, koeien en paarden het woud in; haar kippen en eenden stierven allen; haar Java eenden werden wilde ganzen, haar duiven verdwenen en haar uitgestrekte sawah's veranderden in een groote wildernis.

Moerai Randin ging naar beneden (en zeide): »Kambang Manjih! kom naar buiten en aanschouw de macht van God, want er zal een hevige aardbeving komen." Kambang Manjih sprong naar beneden en Moerai zeide: »aanzienlijke woning verander in een zandheuvel, rijstschuren stort in een, padi wordt zand (de papajah in den katoentuin is gebracht door personen van Tandjoeng;) wat het ook zijn moge, het verdwijne opdat moeder gerust gesteld zij!" Slechts een maal bewoog zij zich en de aanzienlijke woning stortte in; toen zij met de armen slingerde, viel de bajau-bajau in elkander en voortschrijdende tuimelde de tindjau laoet omver, terwijl de kleinere voorraadschuren achter elkander in puinhoopen vielen. Dit was door de kracht van Moerai's gebed. Thans snelde zij naar de pintjoeran en smeekte ernstig: »indien God mijn gebed wil verhooren, dan verandere mijn gouden pintjoeran in steen, mijn zilveren in aarde, moge deze put, die ik thans ga verlaten geheel uitdrogen, ter bevrediging van 't hart mijner moeder! Daarop wiesch zij zich het gelaat. Haar bede werd verhoord. Op 't zelfde oogenblik was de gouden pintjoeran steen, de zilveren aarde geworden en de waterput was uitgedroogd. Weeklagende riep zij: »waar zijt gij mijn wiegjes!" Onder een grooten mandangboom hingen twee wiegjes, een van goud en een van zilver. Zij snelde er heen en zeide: »zoo God mijn gebed verhooren wil, dan verandert deze gouden wieg in oerat en de zilveren in akar. Mijn wiegen ook u moet ik achterlaten! Nog een enkel maal wiegelde zij er in, daarna steeg zij af en een oogenblik later was de gouden wieg in oerat en de zilveren in akar veranderd. Thans riep zij weenende: — vaarwel! mijn bloedverwanten en vrienden, groot en klein, oud en jong, mannen en vrouwen, ik ga van u heen! Die woorden hoorende snelden de bewoners van haar kampong benevens haar gelijken toe. Haar vrienden zeiden: »ach, Moerai! waarom spreekt gij zoo; wat scheelt er aan dat gij van hier gaan wilt? (Een schoener van de lieden van Tiagan werd gebracht door menschen van de Batang Hari); we hebben gehoord dat gij wilt weggaan en daarover zijn wij zeer beangstigd." Moerai Randin antwoordde: »zegt vrienden (weest niet bezorgd over een mat, want de mat heb ik reeds naar buiten gebracht en de bewoners van Priaman gaan naar Tikoe,) weest niet bedroefd, dat ge achterblijft; want ofschoon ik u verlaat, zijt ge toch aan goede zorgen toevertrouwd!" De kampongbewoners zeiden: »ofschoon u zoo spreekt, wij laten u toch niet vertrekken, want gij zijt ons even veel waard als onze ooms:

gij zijt ons even lief als onze oorsieraden en armbanden en daarom willen wij niet scheiden van u. Moerai Randin! gij zijt de heldere fakkel in de negorij, de groote banier in de stad, het vorstelijk scherm voor de inwoners; buiten de kampoeng zijt ge overal bekend, gij zijt even verstandig als de rechtsgeleerden; ge zijt bekwaam om naar omstandigheden te handelen; gij zijt vaardig in het ontsluieren van geheimen; gij zijt het die de vorsten inhaalt en de gasten in huis afwacht, gij zijt wijd en zijd beroemd, gij, onze zuster Moerai Randin!" Nadat haar op den langen duur het twisten en krakeelen verveelde, stond Moerai Randin met drift op; het gejammer van groot en klein, oud en jong was nu zeer hevig, want de ziel van de kampoeng zou heen gaan; heen gaan in den vreemde. Moerai Randin riep hun nog toe: „(de tapoeng op het erf zal ik gebruiken tot het slijpen van hanesporen;) vaarwel mijn kampoeng, vaarwel mijn erf, vaarwel mijn badput!" Nadat zij eenigen tijd geloopen had, was zij de kampoeng voorbij en zou zij de wildernis intreden. Zij schreide: (Iemand van Kotö toeö wilde naar Mandaheling gaan;) bij het binnen gaan van het woud schreide hij, wijl hij niemand tot reisgezel had." „Toen zij geheel alleen het woud betrad, weeklaagde zij: „Mandjau Ari mijn broeder, antwoord mij toch, ik roep U; de rijst die ik meenam wordt al zuur, antwoord mij toch, ik roep u!" Welke wildernis bewoont ge, in welke kampong toeft ge!" Reeds langen tijd was zij op weg, de tranen biggelden haar langs de wangen en terwijl zij zich met de linkerhand de oogen af veegde streek zij met de rechter de haren naar achteren. Waar een wildernis was ging zij er in, waar een berg zich vertoonde, beklom zij hem; zij was als vrouw geheel alleen op weg, zonder een levend wezen te ontmoeten, zonder iemand te vinden, wien zij iets vragen kon; nacht en dag liep zij door, rustende wanneer zij zich vermoeid gevoelde. Nadat zij een maand onderweg was, kwam zij op de aangeduide plaats aan. Dobberende tusschen hoop en vrees tuurde zij links en rechts om zich heen, doch Mandjau zag zij niet. Schreiende gilde zij: „ik ben dan toch wellicht bedrogen, ik ben dan toch het slachtoffer van list geworden, want men zeide dat mijn broeder hier was! Broeder! antwoord toch op mijn roepen"! Zij zag stroom op- en afwaarts, keek zoo nauwkeurig mogelijk en kreeg Mandjau eindelijk in het gezicht. Zij snelde naar hem heen, schreide en gilde, en 't hoofd in den schoot van haar broeder leggende, zeide zij: „broeder heb ik u dan eindelijk toch; ik was reeds uitgeput door u te volgen en doodelijk vermoeid van 't zoeken, maar eindelijk ik heb ik u toch gevonden!" Mandjau Ari schreide, toen hij de woorden van zijn zuster hoorde en zeide: „ge moet niet weenen Moerai, dat zou u hoofdpijn bezorgen en ge zoudt straks ziek worden, en indien ge ziek waart, waar zouden wij dan geneesmiddelen vragen moeten!" Hierop antwoordde Moerai Randin: „eet nu de rijst op broeder, die ik in mijn kain gedaan en de goelai die ik in mijn hoofdhaar heb gewikkeld, indien ge er trek in hebt, eet er dan van, zoo niet, doe dan zooals ge goedvindt. Mandjau Ari at en dronk en toen hij daarmede klaar was, zeide Moerai Randin: „broeder! ge hebt nu gegeten en gedronken; hier zijn uw kleederen." Mandjau nam zijn kain en badjoe en kleedde zich aan.

Toen hij zich gekleed had, zeide hij: „Moerai Randin, mijn zuster! zooals ik er ernstig over denk, moet ge naar huis terug keeren en mij niet volgen, want bij wien zal ons goud en zilver blijven; onze kampoeng en erf zouden verlaten zijn en wie zouden voor vader en moeder zorgen." Moerai Randin antwoordde „goud en zilver hebben wij niet noodig evenmin als sawah's en ladang's; goud en zilver, sawah's en ladang's vind ik in mijn broeder, gij zult de plaats vervullen van onze ooms, gij zult onzen vader en moeder vervangen en ter vergoeding dienen van onze groote woning."

Mandjau Ari zeide schreiende „Moerai Randin, mijn zuster! (ik wil afbreken maar het is niet af te breken, wij halen het samen naar ons toe) ik wil u weerhouden, maar gij zijt dit niet te doen, ge moet dan maar meegaan." Moerai Randin hernam: „(De katiding met allerlei kleuren er in is mooi,) er zijn kleuren in de katiding en ragŏ, zij worden gebracht door lieden van Kamang); het is aangenaam een jongen broeder tot reisgezel te hebben, want wat zwaar is kan door een mensch alleen niet opgetild worden."

Mandjau Ari antwoordde: „Moerai Randin als wij zoover heengaan, dan is het niet een enkelen vijand of niet een enkelen tegenspoed waarmede wij te kampen zullen hebben); wie weet of niet een tijger u verslinden, een olifant ons vertrappen, of een groote slang u inzwelgen zal!"

Moerai Randin hernam: (een priesterkleed van Mindoera'sch maaksel werd door Siti meegenomen toen zij van het baden huiswaarts keerde); wat God gezegd heeft moet ge niet in twijfel trekken, want wat er boven ons besloten is, wordt ook ons deel." Luister, er is er nog een: („de hanen van de Rauenaars kraaien langs den weg,) indien ge mij meenemen wilt, zullen de vijanden op onzen weg voor ons wijken." Als het dat is, wat u bevreesd maakt, welnu, dan zal ik den vijand tegenstand bieden en het eerst sterven. Broeder! volg mij, wat bepaald is, een soekat te zijn, kan immers geen gantang worden."

Moerai Randin begaf zich op weg en Mandjau Ari volgde haar. Beiden, broeder en zuster liepen steeds verder, bosch in en bosch uit. Na verloop van een, à twee dagen kwamen zij in een groot woud. Toen sprak Moerai Randin: (de lieden van Koto Marapak willen, leunend op een stok van suikerriet, stroom afwaarts gaan); het is warm en er beginnen regendruppels te vallen, laten wij toch eerst wat uitrusten, ik heb daarenboven een hevigen honger." Mandjau Ari antwoordde: „(als de weg naar Koerai een wildernis was, waar zou men dan padi moeten gaan koopen, wellicht naar Banoea Hampoe,) indien ge thans honger gevoelt, waar moet ik dan rijst vragen hier in dit eenzame woud!" Schreiende vervolgde hij: „(Toen ik het vuil gemaakt had heb ik het niet in de padi gelegd maar bij eengegooid op den dijk; terwijl ik uw paudan ook om gebogen heb;) toen ik met u sprak, naamt ge het niet ter harte maar waart ge er onverschillig voor, ge moet het nu dus zelf gevoelen. „Mandjau Ari!" antwoordde Moerai Randin „het is niet goed dat iemand altijd bevreesd is; want de vreesachtige wordt door verlies getroffen; het is niet goed dat

iemand zich op den duur bekommerd maakt, want hij die dit doet verlaat spoedig de zijnen; 't is niet goed dat iemand schrikachtig is, want de schrikachtige valt dood. Hoor naar het geen ik zeg, broeder! (wat zouden wij in de wildernis niet kunnen vinden; wellicht de bamban en de katari niet; de bamban kan opgerold worden); wat zou er ons niet toebehooren, misschien de zon en de maan niet: doch de maan kan ik wel in beeltenis brengen. Broeder! neem de uitspruitsels van den poearboom, ik wil die eten om mijn hevigen honger te stillen."

Uit liefde voor zijn zuster haalde hij poear uitspruitsels en gaf ze aan Moerai. Moerai nam ze aan en sneed ze door midden waarop zij zeide: „eet gij nu een stuk, dan zal ik het ook doen."

Hierop antwoordde Mandjau Ari: „Moerai Randin „(lieden van Soengai Poear wilden naar Boekit Tinggi gaan;) poearloten zijn niet lekker voor mij, zij zijn ook aan jongelingen verboden."

Moerai Randin antwoordde: („lieden van Toba wilden naar Indragiri gaan;) poearuitspruitsels staan ook mij niet aan en ook meisjes mogen ze niet eten." En, zoo vervolgde Moerai Randin, ik wilde u slechts op de proef stellen, want wat mij zelve betreft, ik heb geen behoefte te eten, noch dorst naar water; want eten en drinken deed ik reeds, toen moeder mij nog onder het hart droeg. Kom, broeder! laten wij gaan, doch in welke wildernis zullen wij blijven en in welke kampoeng zullen wij toeven!" Toen Mandjau Ari dat hoorde, zeide hij schreiende: Moerai Randin, mijn zuster! ge hoeft dat niet ieder maal te zeggen; want wie weet waar wij heendwalen zullen, mogelijk zullen wij in het uitgestrekte woud voor immer blijven of wellicht onderweg sterven."

„Mandjau Ari, mijn broeder!" hernam Moerai Randin „twijfel niet aan 't geen God beschikt heeft, want wat er voor ons is weggelegd, krijgen wij ook; kom volg mij nu"! Moerai Randin ging verder en Mandjau Ari volgde bosch in en bosch uit. Nadat zij lang onderweg en er weer een of twee maanden voorbij waren, zeide Moerai Randin: „laten wij eerst wat rusten, want ik ben onbeschrijfelijk moe, in heb een onleschbaren dorst, ik wil hier gaan zitten, hier ligt een matje uitgespreid."

Mandjau Ari antwoordde hierop: „ge schijnt niet wijs te zijn zuster! want niemand toch is er hier, die er een matje op na houdt, 't is immers een bidai slang, die u zou kunnen omstrengelen en opslokken." Wel nu! hernam Moerai Randin, laat hij mij opeten; sterven is voor mij beter dan in het leven te blijven. Zij ging op de slang af en zeide: „Och, machtige slang! ik verzoek u mij te verslinden, niet mij alleen doch ons beiden, wij zijn broer en zuster." „Het zal niet gaan dat ik u op eet;" antwoordde de slang, want mocht ik dit willen, dan zou ik zelf ook sterven; niet gij zijt de ongelukkige, maar uw vader en moeder zijn dit; niet Mandjau is een ellendige, maar uw ooms zijn dit. Uw schaduw komt tot aan den hemel, ik heb u onuitsprekelijk lief, doch waarmede zal ik u van mij laten gaan, daar ik geen geld en ook geen goud of zilver bezit, maar ik heb toch een ring en een renŏ. Neem nu dezen ring, wiens naam is tjinto-tjintŏ, want alles wat ge verlangt kunt gij door

dezen krijgen; wat ge vraagt zal ingewilligd worden, eten en drinken zult ge hier vinden, wat gij begeert zult ge hebben, hij zal als een vader en moeder voor u zijn."

Moerai nam den ring en Mandjau de renŏ aan. Broeder en zuster hadden nu iets gekregen, wat zij zoowel op aarde als hier namaals konden gebruiken. Zij gingen verder en ontmoetten een oogenblik later een grooten tijger, die zoo hevig brulde, dat men een gevoel kreeg als of het woud in den grond zou zakken en het aardrijk vergruizeld zou worden. De groote tijger sprak: „hier zal ik nu eens volop kunnen eten, hier zal ik mijn eetlust kunnen verzadigen, aan menschelijke wezens, die in het woud verdwaald zijn." Wat Mandjau Ari aangaat, toen hij hoorde wat de tijger zeide, sidderde hij van angst; het hart klopte hem sneller in den boezem en al zijn leden beefden. Moerai Randin, die in de toekomst kon zien en de kunst van waarzeggen verstond, wetende welke personen bang waren, zeide: „broeder ik heb u gezegd dat ge u niet zoo bevreesd en bekommerd moet maken. Wanneer het ons lot is, door hem opgegeten te worden, al waren wij dan in een ijzeren doodkist, al zaten wij op de hoogste andjoeng, hij zou ons ongetwijfeld verslinden en wanneer dat ons lot hier niet zal wezen, zal het ook niet gebeuren." Daarop liet Moerai Randin het lange hoofdhaar naar beneden hangen, zij ging den tijger te gemoet en zeide: „groote tijger! dag en nacht smeek ik opgegeten te worden; want ik ben iemand die ter vergelding voor bedreven kwaad verstooten is; ik kon in de kampoeng niet blijven, want vader en moeder zijn afkeerig van mij geworden." Toen zij het hoofdhaar liet afhangen reikte dit tot aan haar hielen, zij was onbeschrijfelijk schoon; wat haar gelaat betreft dit was als de volle maan, haar oogopslag was als de poegagŏ waarop dauwdruppelen blinken, haar blik als de damar die op het punt is uit gaan.

De tijger antwoordde „ik zal u niet kunnen opeten; mocht ik willen, dan zou ik zelf ook sterven, want uw beeltenis komt tot aan den hemel; immers niet gij zijt de aanbrengster van ongeluk of niet Mandjau is de oorzaak van ellende. Moerai Randin! kom ik wil u schermen leeren; ik zal u onderrichten hoe ge pareeren moet, ik zal u den pas van drie wijzen en den sierlijken uitval rechts en links; ik zal u allerlei wetenschappen leeren, ik zal u pitoea's mede deelen, pitoea's om sterk en machtig te worden; ik zal u leeren hoe ge in de vlucht iets moet grijpen, zoodanig dat het bij den eersten greep reeds in uw bezit is; ik zal u wijzen hoe ge iets vangen moet, zoodanig dat ge 't reeds bij den eersten keer in uw macht hebt; ik zal u wijzen hoe ge doen moet om bij den eersten stoot uw tegenpartij in tweeën te slaan. Ge kunt daar uw levenlang gebruik van maken." Daarna begon hij onderwijs te geven. Moerai Randin was nog niets gezegd of zij wist het al. Zij was reeds knap zonder geleerd te hebben; als men haar één ding zeide, had zij er reeds twee begrepen. Beiden, broeder en zuster werden onderwezen. Na verloop van eenigen tijd gingen zij verder. Een oogenblik op weg zijnde, kwamen zij een buitengewoon groot boschzwijn tegen. „Hier krijg ik volop te eten en kan ik mijn eetlust verzadigen" zeide het. Ik wilde u vragen ons op te eten; want het is voor ons beter te sterven dan te leven gaf Moerai Randin ten antwoord. Het zwijn hernam „u op te

eten zal niet gaan en wat zal ik u meegeven, daar ik geen geld bezit; doch neem mijn rantai, want indien ge dien neemt, dan zijt ge ontkwetsbaar, wat scherp is kan u dan niet in 't lichaam dringen, staal of steen zal u niet kunnen wonden." Zij liepen weer een maand lang en hadden het zeer warm; doch ofschoon zij verhit waren, waar zouden zij een lommerrijk plaatsje vinden; er was geen boom zelfs geen hennep plant. Zij leden honger, doch waar zouden zij om wat rijst vragen: zij hadden dorst, doch waar was er water voor hen te vinden; hun honger en dorst waren zeer groot. Moerai Randin klaagde „ach broeder vraag toch wat rijst en wat water voor mij." Doch Mandjau Ari antwoordde: „waar zullen wij rijst vinden, waar om water vragen; wij zijn op een woeste onherbergzame vlakte, waar noch vrienden noch betrekkingen wonen. Moerai Randin, mijn zuster! ach waart ge thuis gebleven, wat zoudtge gelukkig geweest zijn, u slechts bemoeiende met uw rijkdommen!" Waartoe zouden die rijkdommen mij dienen," hernam Moerai Randin! „als ik mijn broeder niet bij mij had;" en schreiende ging zij voort: zie! daar is een woning, vraag dan als 't u belieft wat rijst voor mij." Mandjau Ari ging, denkende dat het de woning van een zijner gelijken was, maar het was een huis waarin roovers woonden. Zij waren op een vlakte gekomen waar roovers waren, en van hen, die daar voorbij kwamen, was er nog nooit iemand thuis gekomen; elk een was hier gedood; al was men nog zoo sterk en onkwetsbaar, men moest toch sterven.

Laat ons eerst wat uitrusten," zeide Moerai Randin, want ik ben zeer vermoeid"; maar Mandjau Ari antwoordde daarop „ge schijnt niet wijs te zijn zuster; we zouden hier rusten, hier in dat oord van roovers! Hier liggen allerlei lijken van personen, die uitgeplunderd en vermoord zijn; zij liggen in stapels bij elkander, het bloed stroomt hier als een beek, men zou u dooden zuster, en daarom moeten we hier niet toeven maar verder gaan." Moerai Randin hernam (de vlam heb ik al in 't hout gebrand, gebracht door lieden van Kotŏ Toeŏ;) ik heb het eenmaal gezegd en 't is mij nu verboden van hier weg te gaan. We zullen nu uitmaken of we leven dan wel sterven zullen; al is dit een rooversoord, we moeten even probeeren want wij moeten tegen alles bestand zijn; droefheid en blijdschap, goed en kwaad zijn ons beschoren, wijl dit het gewone leven van zwervelingen is."

„Moerai Randin mijn zuster!" klaagde Mandjau Ari, kom laten wij gaan; want aanstonds zult gij gedood worden." Moerai Randin antwoordde: „leven en dood kunnen niet gescheiden worden; doch als ge daaraan denkt, ik voor mij had, toen ik slechts een schrede buiten de woning deed, het voornemen reeds het leven te verliezen. Moerai Randin zette zich neder. Zij deed haar goud en zilver aan benevens haar edelgesteenten en brillanten. Daarom zeide Mandjau Ari „is dit nu een kleeding, die ge aan hebt; wat zijn ge toch onvoorzichtig; als men den vijand ontmoet, moet men hem wel niet ontwijken, doch hem zoeken mag men ook niet; zelfs arme menschen plunderen zij, 't is hen niet zoo zeer te doen om goud of geld te rooven, maar zij ontnemen iemand het leven." Moerai Randin hernam: „broeder ik zeg u (een priesterkleed van Bindaro'sch snid, werd door Siti meegenomen toen zij

uit het bad terug keerde;) wat God besloten heeft, mag men niet in twijfel trekken, want wat hij bepaald heeft, wordt ook ons deel."

Eindelijk verscheen Baroek nan pandjagoeng en toen hij Moerai zag, kreeg hij door den aanblik op zooveel goud en zilver een sterk verlangen daarnaar. Hij keerde huiswaarts en in zijn woning gekomen zeide hij: „Mahampang besi, mijn meester! waarom zijt gij zoo zorgeloos! Wat ik nog nooit gezien heb, zag ik nu en zoo lang ik leef, heb ik zoo iets nog niet aanschouwd; ik heb iemand gezien van onbeschrijfelijke schoonheid, behangen met goud en zilver, schitterend van diamanten. Indien wij haar konden uitplunderen, dan zouden wij onze kleine schulden kunnen betalen; terwijl wij, 't geen we aan gebak geborgd hebben, tevens konden afdoen en bovendien nog kleederen konden koopen." Aangevuurd door hoop nam Hampang besi zijn zwaard, dat zoo breed wat als een pisangblad en ging het slijpen. Toen het gescherpt was, liep hij naar de aangeduide plaats en daar aangekomen sprak hij: „Zoo Mandjau zijt ge dan toch gekomen, ik heb lang op u zitten wachten. Uw leven zult ge goedschiks geven en Moerai aan mij overlaten!" Mandjau Ari zeide: „indien ik mijn leven moet geven en Moerai door u meegenomen wordt, dan zult ge toch eerst tegen haar moeten strijden." Mahampang besi kwam nader en zeide: „Moerai! ge moet met mij meegaan"; waarop Moerai antwoordde: ge moet dat geen tweemaal zeggen, want mijn haren rijzen te berge als ik het hoor." Als ge niet meegaan wilt, hernam Mahampang besi, doe dan uw goud en zilver af, want zoo ge thans niet meegaat zult ge sterven en volgt ge mij, dan schenk ik u het leven." „Mahampang besi" hernam Moerai Randin, „alvorens mijn goud mee te nemen, zult ge mij eerst moeten dooden en daarom wil ik de proef eens met u nemen; ge zijt bekend wegens uw kracht en ontkwetsbaarheid, wij kunnen ons dus even met elkander meten opdat ge wetet wat het pijnlijke van het leven, wat voor- en tegenspoed is." Moerai Randin! tot op heden heeft men mijn woorden niet durven tegenspreken." „Als het is zooals ge zegt, dat ge nog nimmer zijt tegengesproken en men u nog nooit een gepast antwoord gaf, dan is het thans mijn beurt dit te doen. Welaan gij allen maakt u gereed." Zoo sprak Moerai Randin. Mahampang besi zeide „dit mensch schijnt te willen sterven. Bekijk mijn zwaard eens, het is zoo breed als een pisangblad en heeft niet weinig menschen gedood en wellicht zult gij er uw schoonheid ook door kwijt raken. Mandjau ga een stap achteruit, anders zou uw schoonheid vruchteloos verloren gaan." Moerai Randin antwoordde: „Mahampang besi ga achteruit, want uw grootheid zal wellicht dienen tot mest voor de aarde, uw kracht zal u niets helpen. Wat mij betreft, het is bepaald dat ik niet op zee zal vergaan of in de wildernis mijn graf zal vinden, waarschijnlijk sterf ik thuis. Doch als ge zoo spreekt, bekijk dan mijn zwaard eens, het zwaard Djanawi genaamd dat ketenen doorklieft; als ik het uittrek spreekt het; als ik het in de schede steek, dan bromt het; bloed is het zuur waarmede de roestvlekken er uit gemaakt worden en vleesch de slijpsteen; en als het op beenderen komt dan gaat het er zacht doorheen." Moerai stond pal, zich onderwijl bezig houdende met het hoofdhaar te ontwarren en de vingers om te buigen. Ma-

hampang besi was woedend, maar toen hij naar haar sloeg, wierp zij haar hoofdhaar naar achteren; het was zoo lang dat het tot aan de hielen reikte. Toen hij voor de tweede maal toesloeg zeide zij „wacht toch even; ik wil mijn haarwrong opbinden." Terwijl zij deze in orde bracht hieuw hij nogmaals naar haar, doch nu sprak Moerai Randin „Mahampang besi! mag ik geen uitstel vragen, want terwijl ik bezig ben mijn haar in orde te brengen, slaat gij maar toe. Ge lijkt wel krankzinnig; tegen wien schermt gij toch, wacht toch even!" Toen Mahang besi boos werd, op het hooren van die woorden, ging Moerai Randin voort; het is niet goed dat iemand toornig wordt, want daardoor verliest hij zijn zinnen; zoo ook raakt iemand, die onbesuisd te werk gaat, in het ongeluk; 't is ook niet goed dat iemand zich op zijn hoop verlaat, want wie dat doet krijgt niets gedaan; evenmin is het goed vreesachtig te zijn, want de vreesachtige komt in het verderf; daarom kalmeer eerst goed"! Toen hij nu weer op nieuw een slag naar haar deed, zeide Moerai Randin; „er is nu een kwartier voorbij, thans zal ik het u vergelden." Een pantoen zingende (vervolgde zij): „Mahampang besi luister naar mijn pantoen (Als men baadt, moet men dit niet in de bandar doen; een bandar van de lieden uit IV Angkat)! als ge sterft moet het u niet berouwen dat ge hebt geschermd met een klein kind. Hoor ook deze nog (de jonge oendang dingke* nestelen in den top van den paoeh), als ge achteruit wijkt, zal ik u viermaal en als ge vooruit komt zevenmaal raken." Toen hij nogmaals op haar inhieuw onblootte Moerai Randin haar Djanawi zwaard, dat ketenen kon doorhakken, dat sprak, als het uitgetrokken, bromde wanneer het in de schede gedaan werd; waarvoor bloed gebruikt werd om de roestvlekken weg te maken en vleesch om het aan te scherpen; als het op beenderen kwam, dan braken deze in stukken en pezen werden er door als afgeknipt. Zij begonnen te schermen en hun schreden te kruisen en toen Mahampang besi te ver vooruit kwam, sloeg Moerai Randin op hem toe en raakte hem tusschen de lendenen en in de holte onder het sleutelbeen. Zij zong daarbij een pantoen: „Mahampang besi (het schijnt dat het niet uitgehold is; het wordt door lieden van Padang Pandjang naar Banoeă hampoe gebracht); het schijnt dat ge niet beter zult worden; want gij zijt in de lendenen en in de holte onder het sleutelbeen geraakt." Mahampang besi was dood en Moerai Randin stond bij hem, druk in de weer met zich de borst af te koelen. Daar kwam weer een ander aan Maroentoen Manau genaamd, van een buiten gewone sterkte, tegen wiens kracht men niet kon strijden, die alles inslikte en zelfs kruiddamp proefde,- Daarin bestaat de dapperheid van roovers.-Maroentoen Manau zeide: „Kom hier Mandjau en Moerai." Mandjau Ari antwoordde „als ik mijn leven aan U moet afstaan, indien gij Moerai met U wilt nemen, zult gij haar eerst bestrijden moeten" Maroentoen Manau kwam op haar af en pas was hij bij haar, of hij trok zijn zwaard en hakte er mee naar haar.-Moerai Randin sprak: daar was ik zoo even bijna dood geweest, want terwijl ik U den rug toekeerde, sloegt gij naar mij, gij zijt waarlijk sterk en Uw zwaard is scherp; doch wees zoo goed een oogenblik geduld te hebben, totdat ik mijn haar opgebonden heb. Hij hieuw nogmaals op haar toe; doch als hij hoog sloeg, dan bukte Moerai, en sloeg hij

laag, dan sprong zij in de hoogte, terwijl zij voordurend in aanraking met de punt van het zwaard was; en of hij al in het wild sloeg, hij raakte haar toch niet. De boomen braken in stukken, getroffen door het zwaard van Maroentoen Manau. Moerai Randin zeide: „gij zijt waarlijk sterk en uw sabel scherp, doch als gij zoo sterk zijt, moet ge niet blijven rooven; ga met mij mee ik zal U een badjoe, eten en drinken geven. Mocht ge er zin in hebben, dat ik U mee neem, dan zal ik U gebruiken om zware lasten te dragen, tot olifant om de asch weg te brengen en om de rijst te stampen; ik behoef dan geen slaaf te koopen" Maroentoen Manau werd toornig en hieuw nogmaals op haar in. Terwijl Moerai Randin sprak, trok zij haar degen uit en begon te schermen; zij hief haar zwaard rechtstandig in de hoogte en liet het toen met een ruk weer dalen, waarbij het veld in een stofwolk gehuld werd. Nadat zij lang gestreden hadden, deed Maroentoen Manau een misstap, Moerai Randin sloeg zijwaarts uit en Maroentoen Manau werd getroffen, zoodat hem het hoofd van het lichaam werd gescheiden. Toen Maroentoen Manau dood was, namen al zijn dienaren de vlucht. Toen Moerai Randin op weg zou gaan sprak zij: „Mandjau Ari, mijn broeder! ik ben nu onbeschrijfelijk vermoeid;" waarop Mandjau Ari antwoordde: „rust dan wat uit, als gij vermoeid zijt". Het is niet noodig dat wij rusten, hernam Moerai Randin, wij zullen onmiddelijk verder gaan." Beiden, broer en zuster liepen voort. Waar heen zullen we gaan?" sprak Moerai Randin, waarop Mandjau Ari hernam „ik weet niet waar heen we gaan zullen."

Nadat zij langen tijd onderweg en bosch in, bosch uit getrokken waren, ontmoetten zij een rooverhoofdman Mahajoen Boeki' geheeten, groot en zwaar zonder wederga, Zijn rol sirih was zoo groot als een buffel, zijn tabaks buidel zoo groot als een koe; hij at de sirih met wortel en al, de pinang verslond hij met de tandan er aan en van de gambir nam hij een geheele handvol. Zijn neus was zoo groot als een rijstschuur, een keer te snuiten was genoeg om de uitmonding van de Anai te verstoppen, terwijl het vuil in zijn oogen zoo groot was als een jonge klapper.

Mahajoen Boeki' zeide: Wel Mandjau! zijt ge daar eindelijk, sedert lang heb ik op u gewacht. Kom hier, Madjau! ik zal u als volgeling en Moerai voor kindermeid gebruiken." Spreek zoo niet „antwoordde Mandjau Ari, mocht ge lang gewacht hebben, ik was toch van plan bij u te komen, want gij zijt bekend wegens uw moed; en tot aan de kusten der zee zegt elk een, dat gij dapper zijt. Veel afgelegen oorden hebben wij reeds betreden en bij menige rooversplaats zijn wij geweest, doch niemand durfde zich met mij te meten en waagden zij het met Moerai, dan verloren allen het leven. Laten wij het nu tegen elkander wagen en mocht ik door U omgebracht worden, neem dan mijn goud en zilver en voer Moerai met U mede!"

Het tweegevecht nam een aanvang. Gedurende den strijd (sprak Mandjau Ari): „zusterlief! prent mijn lessen goed in uw geheugen, onthoud steeds wat ik U toevertrouw; mocht het ongeluk ons treffen dat ik het leven laat, beween mij dan niet." „Zoo God wil, heb ik daar vrede mede, broeder!" Zij streden lang en reeds waren zij zoowat drie maanden bezig, zonder dat zij elkander hadden geraakt; de grond

was al mul tot aan hun knieën door 't trappen van Mahajoen Boeki' Het liep reeds naar het jaar, toen het zwaard van Mandjau brak. Moerai Randin schreide, bekommerd over het geen er met haar gebeuren zou, als haar broeder in de wildernis dood moest achterblijven. Weeklagende riep zij: „Mahajoen Boeki' mijn meester! ge behoeft mijn broeder niet te dooden en in pantoen ging zij voort: Mandjau Ari, mijn broeder; (de borstbeenderen in den ingezakten grond en de Mantoeng op de afgebroken dijk, waar zou het henen kruipen,) de plaats om de voeten te zetten is ingezakt, en wat dienen moet om er aan te hangen is gebroken, waar moet ik nu hulp vragen!" Mahajoen Boeki' zeide: „kom mede, Moerai! Mandjau heb ik reeds gedood „Hierop antwoordde Moerai Randin „Uw verzoek gevoel ik te moeten inwilligen en aan uw wenschen te voldoen; ik vraag U echter om, als ik met u meega, mijn verzoek toe te staan n. l, ik wil verlof gaan vragen en hooren of mijn broeder er in berust; dit is zoo het gebruik tusschen broers en zusters; want mijn broeder zal ik dan in de wildernis achterlaten en met U meegaan." Wijl Mahajoen Boeki' vol hoop was (zeide hij): „Moerai ga dan maar eerst toestemming vragen, ik zal U hier wachten."

Moerai Randin verwijderde zich en sprak (tot zich zelve): „als men bedrogen wordt en de dupe is van zoete praatjes, wat zal men dan doen!" Zij vervolgde: 't is zooals de ouden van dagen zeggen: „als het eenmaal uit de hand is, moet men niet meer hopen, en vriendelijk spreken moet men niet vertrouwen. (Zelfs een klapperdop gebruik ik niet bij het baden, hoeveel te minder zal ik het water met mijn handen scheppen;) toen ik in uw macht was stierf ik niet eens, hoeveel te minder nu ik vrij ben." Steeds voorloopende vond zij Mandjau Ari weenende in het bosch. Zij sprak tot hem: „ge moet niet schreien mijn broeder, doch luister goed naar het geen ik zeg: (de stormwind moet niet al te sterk zijn, de palapah zou wellicht zwart worden;) zoo lang men leeft, moet men niet al te angstig zijn, een verslagen haan kan immers nog wel eens steken. Al is dat eene zwaard gebroken, zie, hier heb ik een rentjong bij mij, een rentjong van Makahsch maaksel; het heeft een jaar in het vuur gelegen en is een moesim lang glad gewreven, twaalf werklieden hebben er aan gesmeed en twintig polijstten het; de scheurtjes er in loopen evenwijdig met de vlammen; al is een Boeginees een jaar op zee, wanneer zijn spoor er mee gestoken wordt, dan sterft hij toch. Het is een rentjong van Atjeh, heilig en vergiftig en voor het vergif dat er aan zit is geen tegengif." Mandjau nam de rentjong aan en zeide: Mahajoen! ik zeg U dat we nog eenmaal vechten moeten, want mijn lust is nog niet bevredigd en ik ben nog niet gerust van hart. Zij begonnen op nieuw te strijden. Zij vochten zoo lang dat er reeds een gedeelte van het woud door Mahajoen vertrapt was. Toen de strijd zeer lang geduurd had en zij elkander toch niet geraakt hadden, sprak de rentjong van Mandjau: „Mandjau Ari, mijn meester! laat mij los, ik zal Mahajoen Boeki' dooden." Nu zeide Mandjau Ari: „Mahajoen! ik zeg U, dat uw laatste uur van daag geslagen is, want wat mijn rentjong zegt, daarop kan men rekenen." Toen hij zijn rentjong losliet, sprong deze heen, terwijl Mahajoen in verbijstering raakte en terwijl deze toehakte, ging de rentjong hem door den rug.

Moerai Randin begon nu een pantoen te zingen: („groote manden op het eiland dienen voor de lieden, die in eenden handelen;) al waart ge groot, gij waart toch niet stevig want de rentjong is U door den rug gegaan." Toen zij in zijn lichaam gedrongen was, werd Mahajoen Boeki[5] duizelig en eindelijk zakte hij in elkander. Nu sprak Moerai Randin: („iemand van Hampang gadang wilde naar Koto toeö doorgaan;) Hij die dik en lang was is dood en kan het woud bemesten." (Iemand van Kotö Gadang wil naar de markt van si Maboer gaan:) die groot en lang was is gestorven zijn bloed gudste." Weenende riep Moerai Randin: „Mahajoen Boeki[5], mijn meester; waarom zijt gij onverschillig voor mij geworden, daar ge zeidet dat ge me meenemen zoudt!" „Moerai Randin, mijn zuster!" sprak Mandjau Ari, gij lijkt wel dwaas, want hij, dien gij beweent, is dood! Kom, ga mede Moerai!"

Toen zij de roovervlakte achter den rug hadden en zij langen tijd onderweg waren, zeide Moerai Randin „laten wij hier eerst uitrusten." Zij zetten zich neder en Mandjau Ari sprak: „Moerai Randin, mijn zuster! ik zou hier willen slapen, ik kan mijn slaap niet meer bedwingen, ik wil daarom een oogenblikje de oogen sluiten' doch mocht ik aanstonds ingesluimerd zijn, onthoud dan wat ik U zeg: (het paleis van de Bataksche vorsten is hoog, de prinses staat er met los hangende haren in den voorhof;) onthoud de vele lessen; al mochten er veel zijn, ge moet ze toch niet vergeten. Zoo ik in slaap gevallen ben, moet gij de rentjong niet onblooten, want doet gij dat, dan zal uw leven kort zijn."

Na eenigen tijd was Mandjau Ari ingedommeld, en toen hij een poosje sliep begon Moerai zich van pijn onrustig heen en weer te bewegen; zij voelde zich ziek doch waar zou zij geneesmiddelen vragen en aan wien zou zij zeggen dat zij koorst had; en om haar broeder te wekken daarvoor was zij verlegen. Zij vond een pinang noot en ontbolsterde haar. Dit gedaan hebbende, wilde zij haar doorsnijden en gebruikte daartoe haar pinangmesje, dat echter in drie stukken brak. Het scheen haar toe dat zij beter zou worden en daarom trok zij de rentjong uit de schede; zij sneed er de pinang mee door, doch toen dit gebeurd was, was haar hand gewond, zoodat het bloed er met geweld uit sprong. Daar de pijn steeds heviger werd, begon Moerai Randin te schreien en luid weeklagende riep zij: „Mandjau Ari, mijn broeder! ontwaak toch, hoe kunt ge zoo vast slapen. Om u te wekken, daarvoor ben ik verlegen." Moerai Randin vervolgde: (iemand van si Moerasö* wil naar Oedjoeng Goegoea* gaan); als men toch zoo heerlijk slapen kan, moet men wel dik worden!" Moerai kromp ineen van pijn, de glans van haar gelaat verdoofde en heur lange hoofdhaar hing verward neder. Eindelijk was zij uitgeput, het zweet parelde op haar lichaam, het was haar als of hemel en aarde tegen elkander kwamen, zij kreeg een waas voor de oogen, de ziel werd van het lichaam gescheiden en Moerai Randin was niet meer.

Toen Mandjau Ari ontwaakte en zag dat zijn zuster dood was, riep hij luid weeklagende „Moerai Randin, mijn zuster: ik ben nu alleen van ons beiden achtergebleven! aan wien hebt ge me achtergelaten, aan wien hebt ge me toevertrouwd!" Weenende ging hij voort: „mijn zuster zal nu in de wildernis moeten blijven!" „Moerai

Randin, mijn zuster!" jammerde hij "gij die goed en het sieraad der wereld waart, gij die rijk en gastvrij waart, gij zijt gestorven doch zult geen grafkuil hebben, slechts de steile helling zal U tot steunplaats dienen en de dauw zal U bevochtigen! over een ding vooral gevoel ik leed en dat is, dat al uw moeiten te vergeefs zullen geweest zijn. Als het oogenblik komt dat ik U moet baden, wie zal U dan ondersteunen, terwijl ik u reinig en steun ik u, wie zal u dan besproeien! Ik ben alleen achter gelaten! Zuster, hoe gelukkig zou ik geweest zijn indien ge te huis gestorven waart!"

Hij liet haar tegen zijn knie leunen, met de linkerhand hield hij haar vast en met de rechter wreef hij haar schoon. Toen hij haar gebaad had, kleedde hij haar en deed haar heur goud en zilver, benevens al haar edelgesteenten aan. Als men haar aanschouwde scheen zij te leven, doch sprak men haar aan, dan kwam er geen geluid over haar lippen. Terwijl hij zich zelven sloeg, en op den grond wierp schreide hij: "(toen mijn zuster baadde schepte ik water opdat wij beiden nat zouden worden, aan de put van de bewoners van Koto Toeö); nu mijn zuster dood is, zal ik mij ook doodsteken, opdat wij dezelfde aarde tot rustplaats kunnen hebben, een zelfde graf ons deel zal zijn en we samen in de wildernis tot stof mogen vergaan!" Hij trok zijn dolk, doch toen hij deze in zijn borst stak brak het wapen, zonder dat hij het minste letsel bekomen had, in drie stukken.

Nadat hij haar langen tijd ondersteund had, (zeide hij): "Moerai Randin, mijn zuster! gij moet hier blijven, met al uw goud en zilver, met al uw sieraden en kleederen! Met uw kleederen aan zal ik u in het woud moeten achter laten; (uitspruitsels vaartwel; uitspruitsels van den jongen djawi djawi boom); zuster vaarwel! vaarwel! eenmaal zal ik tot u weder keeren!

Daarop ging hij verder. Toen hij een oogenblik op weg was riep Moerai Randin: "broeder. kom toch eerst terug! Aan wien laat gij mij achter!" Toen hij zijn zuster hoorde roepen, keek hij achter zich en liep hard naar haar terug, doch hij vond haar onveranderd. Hevig schreiende ging hij weer heen, doch Moerai Randin riep nogmaals. Ten tweede male keerde hij terug, doch ook nu vond hij haar dezelfde. Weenende wentelde hij zich over den grond. Door de beschikking van God daalde er een stem uit den hemel, die tot hem sprak: "Mandjau Ari, mijn kind! ge behoeft u om Moerai niet zoo dwaas aan te stellen. Bezorg si Moerai goed, dan kan zij achter gelaten worden, vertrouw haar toe aan het geboomte, laat het woud haar bewaarplaats zijn!"

Terwijl deze woorden gehoord werden viel er een geschrift op den grond. Mandjau Ari was een oogenblik verbaasd, doch hoe hij over den brief ook dacht, het was hem niet duidelijk waartoe die dienen moest. De stem uit den hemel sprak "gij moet daarover niet zitten te peinzen, dit geschrift is van groot nut, doch moogt ge thans niet lezen. Wanneer gij later kinderen hebt, zie dan wat er in staat."

Mandjau Ari keek om zich heen; hij blikte links, doch zag niets; hij blikte rechts, doch ook daar kon hij niets bepeuren. Slechts een stem had hij gehoord, een menschelijk lichaam was er niet te zien. Hij vertrouwde haar nu aan het woud toe

zeggende: „Wildernis, onthoud wat ik u zeg: ik heb u mijn zuster toevertrouwd, doch als zij maar eenigzins geschonden is, zal ik dit woud in de asch leggen. Geboomte met uw roode kruinen, neem ter harte wat ik U laat hooren: indien mijn zuster maar eenig letsel mocht bekomen, dan zult gij door mij geveld worden!"

Toen hij haar bezorgd had, ging hij verder en werd niet weder geroepen. Hij had het goud en zilver, de diamanten en edelgesteenten achter gelaten en een regenscherm boven haar uitgespreid. Hij legde geheel alleen een vrij verren afstand af, onder weg steeds schreiende, en zoodra hij aan zijn zuster dacht ging hij zitten om te weenen. Zoo liep hij zonder reisgezel of bloedverwant een maand lang toen hij bij een rivier kwam; het water van haar eenen arm was troebel, doch dat van den anderen helder. Hij wist nu niet, wat te doen, en sprak bij zich zelven: „welken zal ik nu volgen; volg ik dien, wiens water troebel is, dan zijn er bovenstrooms waar schijnlijk beesten, doch neem ik de richting van den helderen stroom dan ontmoet ik hooger op wellicht menschen." Hij volgde nu den helderen. Nadat hij weer een maand onderweg geweest was, hoorde hij een moerai fluiten; en nu sprak hij (waar de poelai is, vindt men ook de bakoeäng op de doelang;) waar de moerai zich laat hooren, daar zijn ook bewoonde kampoeng's. Hij kwam bij een kampoeng en ontmoette een graf, dat er zeer fraai uitzag; het was van gordijnen en hemels voorzien, uitgesneden en ingelegd met goud. Welke vorst, welke sultan kan er hier toch gestorven zijn!" sprak hij bij zich zelven en de begeerte kwam bij hem op het te betreden, doch hij durfde niet. Een herdersknaap zeide tot hem: „gij moet daar niet zoo lang blijven staan, want dat graf is een verboden plaats, waar niemand op mag komen. Het behoort aan prinses Kasoembo, die nog een jongere bloedverwant heeft, prinses Boengsoe geheeten. Wat deze laatste betreft, zij is getrouwd met een geest. Als men dat graf betreedt en men komt er om het leven, lijdt dit geen navraag; voor alwie daar binnentreedt, wordt, zoo hij sterft, geen bangoen betaald."

Na eenigen tijd dacht Mandjau Ari. „ik wil dat graf toch betreden; mocht het mijn lot zijn te sterven, dan sterf ik maar." Toen hij er binnen gegaan was, zag hij er alberlei muziekinstrumenten bij een liggen, men vond er een saloeng en een rabab, een bangsi een saroenai een gandang en een koetjapi. Hij begon op de rabab te spelen en toen hij zich hier aan verzadigd had, begon hij op de koetjapi te tokkelen. Het was reeds middag geworden, toen hij nog op de fluit speelde. Nu eens was het of het in den hemel, dan weder alsof het door de wolken weerklonk. Het scheen dat de geest van propheet David was neergedaald.

Toen de vorstin Kasoembo het hoorde, sprak zij: (Kambamg hoe laat zou het nu wezen, de zon heeft haar hoogste punt bereikt); wat zou mij toch moeten overkomen, dat mijn hart zoo klopt. Kambang! waar is die fluitspeler, 't is als of het in mijn hersens klinkt. Och, Kambang, ga toch eens kijken bij 't graf." Kambang Manjih ging heen en toen zij bij het graf gekomen was, verkeerde zij tusschen hoop en vrees. Zij keek slechts een enkel oogenblik en wist niet of zij goed of niet goed zag, maar zij dacht dat die persoon haar meester was. Zij haastte zich naar huis,

waar zij buiten adem aankwam. Roebiah, de moeder van prinses Kasoembo en tante van prinses Boengsoe sprak: »Kambang, mijn kind! wat heeft u ontsteld gemaakt, wat hebt gij gezien, dat gij zoo hard komt aanloopen!" Kambang Manjih antwoordde: »ik liep zoo hard, omdat ik naar het graf geweest ben en daar iemand ontmoet heb, die op mijn meester geleek; er mankeerde niets aan, zijn grootte was volmaakt dezelfde en hij blies ook op dezelfde wijze op de fluit" Moeder Roebiah zeide »het schijnt dat ge onwaarheid spreekt en mij foppen wilt, hoe kunnen dooden weer levend worden!"

Zoo moeder mij niet gelooven wil, probeer dan zelf eens te gaan kijken »antwoordde Kambang Manjih. Niet ik, maar gij zelf zult daar nog eens heengaan" zeide Roebiah, met rijst en koffie, pinang en tabak bij u."

Kambang schepte wat rijst op en nam, in een zilveren kendi, koffie mede. Zij ging op weg en kwam na eenigen tijd weer aan het graf.

Kambang Manjih zeide: »mijn gebieder ge moet niet alleen op de fluit spelen, doch ook wat eten, Hier is rijst." Hij zag haar echter niet eens aan, laat staan dat hij haar antwoord gaf. Tot drie malen toe vroeg zij hem, maar hij keek toch niet op. Kambang werd bedroefd omdat zij op haar vragen geen geluid en op haar roepen geen antwoord kreeg;" en weeklagende »ach ik ongelukkig mensch", keerde zij huiswaarts.

Toen zij thuis gekomen was, zeide Roebiah: »waarom schreit gij en waarom is de rijst, die gij mee genomen hebt, niet opgegeten en het water niet uitgedronken."

Kambang Manjih antwoordde: ik heb geen harde woorden gebezigd en ben niet te ver gegaan in mijn spreken; ik heb behoorlijk mijn groet gemaakt en voor hem ter aarde gebogen en meer dan eenmaal vergiffenis gevraagd, toen ik hem wilde toespreken. Ik had reeds uitgesproken en hem reeds drie maal ondervraagd, zonder dat hij mij antwoord gaf. Daar ik verlegen werd, keerde ik naar huis terug, en zoo komt het dat er van de rijst of het water geen gebruik gemaakt is". Goed, dan zal ik er zelf maar heen gaan" zeide Roebiah »ik zal dan de rijst en koffie brengen; doch als ik weg ben en prinses Kasoembo vraagt naar mij zeg haar dan, dat ik naar het water ben gegaan; en mocht prinses Boengsoe het vragen, vertel haar dan dat ik ben gaan zien naar de padi, die te drogen gelegd is.

Roebiah ging heen en kwam na eenigen tijd aan het graf, waar zij de tonen der fluit vernam. In haar hoop dacht zij dat het haar eigen kind was, daar zijn voorkomen niet anders en zijn grootte geheel de zelfde was. Mijn kind, (sprak zij) houd u toch niet alleen met fluit spelen bezig, doch nuttig de rijst en koffie, die ik heb meegebracht". Mandjau Ari antwoordde: gij schijnt niet wel bij 't hoofd te zijn, moeder! om een verworpene eten en drinken te geven". »Ik breng u rijst en koffie" hernam Roebiah, omdat mijn gestorven kind op u, jongeling, geleek en ik daardoor aan hem herinnerd werd.

Mandjau Ari begon te eten en te drinken, hij nuttigde drie hapjes en reinigde zich daarna de handen. Nadat hij gedaan had, sprak moeder Roebiah: »antwoord nu eens

naar waarheid op hetgeen ik vraag; wie is uw vader en moeder jongeling?" Mandjau Ari antwoordde: "indien het dat is, wat moeder vraagt, hoe zou ik die namen mogen noemen?" Moeder Roebiah hernam: "den naam van God zegt men wel, hoeveel te meer dien van vader en moeder!" Hij noemde den naam zijner ouders, zeggende "mijn vader heet Datoeă Bandaharŏ en mijn moeder prinses Lindoeng Boelan". Het scheelde niet veel of gij waart voor ons verloren geweest, mijn kind!" "sprak moeder Roebiah. Ge zijt aangeland in de kampoeng van uw voorouders, want ik ben familie van prinses Lindoeng Boelan, doch wij zoeken elkander niet op, omdat wij zoover van elkander wonen. Met wien hebt ge toch eigenlijk twist gehad mijn kind, Mandjau Ari? Wie heeft u verstooten?" Mandjau Ari antwoordde: "kwaad of zonden heb ik niet gedaan, twist of oneenigheid hebben wij niet gehad en beknord ben ik ook niet. De reden dat ik hier ben, is, omdat ik een paard hoedde, dat mijn vader voor mij gekocht had en dit het woud ingeloopen is; ik heb dit paard niet meer kunnen vinden en keerde niet naar huis terug omdat ik bang was beknord te worden." Moeder Roebiah zeide: "We moeten hier niet lang blijven; kom, laten wij naar de kampoeng gaan, dan kunt ge, als het mijn kind behaagt, mijn armoedige woning zien."

Mandjau Ari antwoordde: "zou ik met moeder meegaan, nu ik er zoo uitzie; ik ben verlegen tegenover de kampoeng bewoners". "Maak u niet bezorgd over uw kleeding" hernam moeder Roebiah "er zijn kleederen in overvloed door Manangkai Ali nagelaten en daarover kunt gij beschikken". Daar hij geen weerstand kon bieden; ging hij mede naar de woning van moeder Roebiah. Toen hij daar aangekomen was, ging hij zitten bij de plaats waar de parian's staan". Waarom gaat gij daar zitten mijn kind", zeide de moeder, neem hier plaats!" Mandjau Ari antwoordde: "ik zal daar nooit gaan zitten, mijn afkomst brengt dat niet mede".

"Kambang," sprak moeder Roebiah kom hier! ik heb een boodschap voor u. Ga naar de andjoeng, en laat prinses Kasoembŏ naar beneden komen, laat haar heur kleeren verwisselen en zeg, dat ik haar roep". Kambang liep snel naar de andjoeng en zeide: "prinses Kasoembŏ, kleed u spoedig, moeder roept u, ge moet terstond beneden komen!" Zij sprong op en trok met een kloppend hart al haar kleederen aan. Zij daalde de andjoeng af, verscheen in het woonvertrek en vleide zich met het hoofd in den schoot der moeder. Terwijl zij zich boog zeide zij: "vergiffenis mijn moeder, welke bevelen heb ik te volvoeren? "Prinses Kasoembo, mijn kind!" sprak moeder Roebiah, haal dien persoon hier en breng hem op de andjoeng". Prinses Kasoembŏ begaf zich naar de deur en Mandjau Ari zeide zij bij zich zelve: "dit mensch met datoek aan te spreken, zou niet te pas komen, hem toean te noemen is onbehoorlijk, en angkoe tegen hem te zeggen, zou ook nog niet betamelijk wezen, hoe zal ik hem nu noemen?" Prinses Kasoembŏ zeide: "Datoek moedŏ, kom, laten wij op de andjoeng plaats nemen! waarom zijt ge hier gaan zitten, kom laat ons naar de andjoeng gaan!" Mandjau Ari antwoordde "laat mij maar niet naar de andjoeng gaan, want het komt mij niet toe, daar te gaan zitten; want van af den tijd mijner

voorouders is hier mijn rechtmatige plaats. „Ge moogt geen grapjes uithalen" zeide prinses Kasoembŏ; ik zou u wel aankijken, doch mijn blik zou u bijblijven; ik zou u wel aanraken, maar de lucht van mijn handen zou niet van u gaan, (ik ben verlegen u aan te zien of aan te raken); kom laten wij ons op de andjoeng nederzetten!

Hij begaf zich naar de andjoeng en toen hij achter de gordijnen was, begon Mandjau Ari zich te kleeden. Hij trok een langen broek aan, met gouddraad gestikt en met honderden edelgesteenten aan de ondereinden en een badjoe van groene stof; als het schitterde, dan was het als de zonneschijn; en als het beschaduwd werd, als water; hij zette een destar op met groene strepen, iedere punt er van was van een toovermiddel voorzien; op elke plaats, waar de punten doorgestoken waren, zat een talisman en in het midden was er een toovermiddel, om de menschen verliefd te maken. Eindelijk had hij zijn kleederen aan, en onder aanhoudende scherts was het langzamerhand namiddag, schemering en eindelijk avond geworden. Toen zij van de andjoeng gedaald waren, brandden rechts en links lampen, zoodat het dag scheen in de groote woning. Nadat Mandjau Ari was gaan zitten op een groote matras, werd door Kambang de rijst opgeschept en toen de edangan en de rijst was neergezet, zeide Mandjau Ari (de padi rani en de padi djintan, de padi katie is rijk aan bladeren en wordt gebracht door lieden van Padang Pandjang;) de rijst is op de borden geschept; maar met wien zal ik uit den zelfden schotel eten? (wie zal mijn dischgenoot zijn) want 't is mij verboden alleen te eten". Kambang Manjih antwoordde: „(de padi rani en de padi djintan, de padi kete" is rijk aan bladeren en wordt gebracht door de bewoners van Katŏ Toeŏ;) de rijst heb ik op de borden gedaan, met wien zal mijn meester samen eten; met mijn meesteres, prinses Kasoembŏ".

Zij gingen beiden tegen over elkander zitten; de een was zoo schoon als de maan, en de andere als de zon; beiden zagen er even bekoorlijk uit. Zij begonnen te eten. Als Mandjau het hoofd afwendde, gluurde prinses Kasoembŏ naar hem, en keek de prinses om, dan wierp Mandjau zijn blikken op haar. De een kwam onwillekeurig in aanraking met het matje, en de andere met de pink van zijn eetgezel. Na afloop van den maaltijd werden door Kambang de borden weggenomen. Er werd dien ganschen nacht tot aan den morgen geen oog dicht gedaan. Na eenige dagen werd er op de taboeh larangan geslagen en weerklonken de gewone taboehs rechts en links; waarop alle inwoners naar de woning van moeder Roebiah kwamen. De tjadië" pandai zeiden: vergiffenis, moeder! waarom wordt er toch op de taboeh geslagen, waar kunnen de randjau's omvergeworpen, waar kan er oorlog ontstaan, waar de panghoeloe vernederd zijn?" Moeder Roebiah antwoordde: „indien ge daarnaar om opheldering vraagt, geen van dat alles is er gebeurd maar ik laat op de taboehslaan, omdat er iemand onverwachts bij mij gekomen is, en ik plannen heb. Wij willen n. l. een galanggang oprichten om een partij te zoeken voor prinses Kasoembŏ; wij willen pret maken en lachen". Wat Roebiah zeide vond men goed. Indien u dat beveelt, dan willen wij daarvoor de moeiten wel op ons nemen, indien u den dag maar bepaalt" (antwoordde de menigte). Moeder Roebiah hernam: „geef mij eerst

eenig uitstel, ik verzoek u om drie dagen te wachten." Binnen die drie dagen rustte zij geen oogenblik om de toebereidselen voor den galanggang te maken. Toen die drie dagen voorbij waren, was de menigte gereed, en bracht ieder het goud en zilver, dat er noodig was, terwijl op dien dag op den galanggang geslagen werd. Er heerschte bij het hanengevecht een groote drukte; de kippenveeren vlogen bij hoopen naar boven, het bloed der hanen stroomde, en wat den inzet betreft, men telde niet bij tienen, maar bij honderden en duizenden. Toen er zeven dagen voorbij waren, traden zij in het huwelijk. Wat waren er een prinsessen! Wat een menigte vrouwen, maagden en jongelingen! zoons van Sultans wedijverden er met elkander, vorstenkinderen en aanzienlijken uit de negorij waren in groote getale bij een. Het was dien nacht of de groote woning zou instorten: er werden allerlei spelen uitgevoerd; de vorsten vermaakten zich met het tjatoer spel en de soetans reden paard.

In dien nacht verscheen de priester en de wali, benevens vele malims en toeankoe's en toen de vier getuigen gekomen waren, werden zij in het huwelijk verbonden, waarop prinses Kasoembö en Mandjau Ari naast elkander gingen zitten.

Wat de kleeding van prinses Kasoembö betreft, de waarde er van was niet te bepalen; zij vertegenwoordigde die van een gansche negerij, zoo schitterde zij van edelgesteenten en diamanten; en even zoo was het met die van Mandjau Ari.

Na verloop van een paar maanden, toen de hanengevechten reeds afgeloopen waren, sprak prinses Boengsoe: "Zeg mijn zuster prinses Kasoembö, 't is niet beleefd zooals gij gedaan hebt, met mij geen kennis te geven van het goede werk dat ge gedaan hebt en het plan dat door u reeds volvoerd is." Toen nu prinses Boengsoe begon te weenen, zeide Mandjau Ari "Mijn zuster, prinses Boengsoe! ge moet niet schreien! Kom aan, we zullen dischgenooten zijn, en naast elkander aanzitten". Zij zetten zich met hun drieën op de andjoeng aan den maaltijd en keerden na afloop er van, naar hun vertrekken terug.

Na verloop van eenigen tijd was het oogenblik gekomen, dat prinses Boengsoe zwanger was, en eenige dagen later verkeerden beide zusters in dien toestand. Er gingen eenige maanden voorbij en toen de bepaalde tijd daar was, bracht prinses Boengsoe een kind ter wereld en wel een knaapje. Toen het op de onderleggers kwam braken deze, op de steenen komende, sprongen deze in stukken, en op den leeftijd van een dag, sprak het reeds. "Mijn broeder! sprak prinses Boengsoe, welken naam zullen wij het kind, dat ik ter wereld gebracht heb, geven?" Maak u, wat dien naam betreft, niet ongerust," antwoordde Mandjau Ari; die naam was er vroeger reeds, geopenbaard in een brief, die is neergedaald uit den hemel en afkomstig is van zijn vader! Hij haalde den brief te voorschijn, waarin de naam Rangin Pamenan stond.

Eenige dagen later beviel prinses Kasoembö en deze zeide: "Mandjau Ari hoe zal ons kind heeten"? Zijn naam is vroeger reeds aangegeven in een brief' antwoordde Mandjau Ari, "Radjö Njajö is hij".

Zoo waren er eenige maanden voorbij gegaan, toen Mandjau Ari bij zich zelf

zeide: „mijn kinderen, Rangin Pamenan en Radjŏ Njajŏ ik wil u eens wiegen! O boeai, boeai, O boeai, slaapt mijn kinderen, slaapt!" Terwijl hij zoo zong begon hij te schreien, daar hij aangedaan werd door de gedachte aan haar, die ver van hem weg was en Moerai hem voor den geest kwam „Moget ge spoedig groot worden, mijn kinderen! opdat de schande, die over ons gekomen is, door u weggewischt en het kwaad door u vergolden worde!" Toen beide kinderen voorspoedig opgegroeid waren, bezaten zij een verstand als of zij onderwijs genoten hadden; zij waren groot en tevens verstandig; zij waren schrander en konden een oordeel uitbrengen. Nu zeide Mandjau Ari: „Rangin Pamenan en Radjŏ Njajŏ we zullen eens gaan wandelen, komt aan! laten wij eens naar de markt gaan, opdat de menschen ons, en wij hen leeren kennen en opdat wij op de hoogte komen van hun dorpen, en hun zeden en gewoonten. Vraag daarom aan prinses Boengsoe twintig rials. Rangin Pamenan spoedde zich heen (en vroeg): moeder! geef mij twintig rials om inkoopen te doen op de markt." Uit liefde voor haar kind, wien zij alles toestond, wat het begeerde, gaf zij hem twintig rials, waarop zij zich, met hun drieen naar de markt begaven. Toen zij daar aangekomen waren, begon er reeds een groote drukte te heerschen onder de menschen, die in groepen bij elkander stonden. Mandjau wandelde rond, ging den eenen weg in, en den anderen uit en kwam eindelijk op de plaats van de kalkverkoopers. Plotseling stond hij vóór zijn ouders, die met kalk te koop zaten, en voor zijn oom, die varens verkocht.

Hij ontroerde toen hij hen aanschouwde, en sprak; „Rangin Pamenan, werp de kalk van die lieden weg!" Deze wierp hun kalk in de lucht. De vader van Mandjau schreide: „Waar zullen wij ons beklagen, aan wien het vertellen!" „Moedertje! sprak Mandjau „hoe ligt uw kalk hier zoo; wie heeft ze weggeworpen?" Een klein kind heeft ze weggesmeten, „hernam de vader, doch ik weet niet wiens kind het is." „Het is mijn kind" zeide Mandjau Ari, het is zeer lastig maar ik zal de kalk van u en moeder vergoeden en daarvoor twintig rials geven."

Toen hij dit geld betaald had, sprak hij „kom aan, mijn kinderen! laten wij naar huis keeren, terwijl het nog niet al te warm en nog niet laat is" Samen naar huis gaande, zeide Rangin Pamenan „laten wij eerst wat uitrusten, want ik ben zeer vermoeid." Toen zij stil hielden zeide Rangin Pamenan weder: „Toen wij naar de markt zouden gaan, liet vader mij twintig rials vragen en nadat ik dat geld gekregen had, gingen wij derwaarts; aangekomen zijnde, liepen wij hier en daar rond, tot dat wij kooplieden in kalk ontmoetten; vader gelast mij hun kalk weg te werpen, doch toen ik zulks gedaan heb, vergoodt vader ze." Dit doet mij vermoedens koesteren en ik vraag u beleefdelijk in welke betrekking die personen tot u staan en of de vrouw familie van uw moeder, dan wel of de man een bloedverwant van uw vader is." „Mijn kind, Rangin Pamenan." zeide Mandjau Ari, „ik had medelijden met die lieden, ik had te doen met die stumperds, omdat ik weet wat het zeggen wil arm te zijn, want vader en moeder heb ik achter gelaten in even armoedigen toestand als die menschen." Rangin Pamenan hernam: (ofschoon het in een gantang

verborgen kan worden, een parioeă* is er prop vol door); mocht het voor de menschen geheim gehouden worden, God weet het toch.*

Zij gingen verder en kwamen werder te huis. Het waren, dagen, weken en eindelijk twee maanden geworden, dat zij thuis waren, toen Rangin Pamenan zeide: »vader is tot heden geen oogenblik bekommerd geweest; maar hoe kunt gij toch smakelijk eten, hoe kunt ge uw oogen tot slapen sluiten! Uw hart schijnt wel van palapah te zijn; (ge zijt wel onverschillig) waar is mijn tante toch, mijn tante si Moerni Randin?" »Waar hebt ge haar achtergelaten?" Mandjau begon te schreien, toen hij hoorde, wat zijn kind zeide (en sprak) »mijn kind! Rangin Pamenan, wat niet zoo is moet ge ook niet zeggen; ik heb geen zuster." Vader houdt het voor mij verborgen (de uitspruitsels van den jongen djawi-djawi boom) al ging vader in den hemel voor bij, ik zou toch aan de andere zijde zijn, (hoe geheim vader iets houdt, ik weet het toch). Ik weet omtrent tante, dat zij in het woud gestorven is, niet aan een ziekte maar ten gevolge van een andere oorzaak, want zij heeft zich aan een rentjong gesneden. Wanneer moeder zou sterven, wist ik reeds vooruit, wat er gebeurde tusschen haar dood en het oogenblik dat gij haar achterliet, was mij vooraf reeds bekend. Zij werd tegen een grooten boom neergezet, behangen met versierselen en kleederen en een pajoeng boven zich." Schreiende ging Rangin Pamenan voort: »toen tante sterven zou, lag vader te slapen." »Radjŏ Njajŏ!" vervolgde hij, hoe denkt gij over onze tante, die in het woud gestorven is."? Indien gij dat vraagt, antwoordde Radjŏ Njajŏ, ik denk er even als gij over, doch gij weet het beter dan ik, wilt ge er dus heen gaan, dan zal ik u volgen. In dat geval zullen wij onze tante gaan halen, want anders zal er schande over ons komen en later een smet op ons rusten."

Prinses Boengsoe zeide: »mijn kind, Rangin Pamenan! waarover schreit gij toch; wij hebben goud en zilver in overvloed, en gij kunt alles krijgen, wat gij begeert." Rangin Pamenan antwoordde (»er is geen stamper zooals deze, de stamper die in de steilte gestoken is, in de steilte van de bewoners van Koto Toeŏ;) er is geen schande zoo groot als die, welke op ons voorhoofd staat geschreven, omdat tante in het woud gestorven is. Radjŏ Njajŏ, kom aan, volg mij!"

Toen Rangin Pamenan heen ging, snelde prinses Boengsoe toe en hield haar kind vast; zij trachtte vruchteloos hem terug te halen, te vergeefs wilde zij hem tegenhouden. Zoo kwam het, dat zij met hun vijven op weg gingen. Nadat zij langen tijd op weg waren, zeide Rangin Pamenan »indien gij de macht van God aanschouwen wilt, dan zal er een weg ontstaan, dien wij volgen moeten, en waardoor wij een afstand van een maand in vier dagen kunnen afleggen!" Toen zij den boom met den rooden top in het oog kregen, zeide Mandjau Ari »mijn kinderen! blijft een weinig achter; ik wil eerst wat voorgaan om te zien of zij er nog is, of niet; of zij wellicht verrot en in aarde veranderd, dan wel of zij vloeibaar geworden en in dauw overgegaan is."

Mandjau Ari ging vooruit en vond zijn zuster nog in den zelfden toestand,

leunende tegen den grooten boom zitten; zelfs geen scheurtje, laat staan een barst, was er in haar lichaam; geen deuk was er te zien, veel minder waren er stukken uit; (zij was geheel ongedeerd gebleven); zelfs haar pajoeng was nog boven haar uitgespreid. Hij ontblootte het gelaat zijner zuster en ook dat was in het minst niet geschonden; haar kleur was schooner geworden, zij zag er nog veel beter uit. Schreiende riep Mandjau Ari „mijn zuster, Moerai Randin! Moerai, ontwaak uit uw slaap; uw kinderen zijn gekomen om u te halen, uw broeder is hier!" Terwijl hij zich weenende heen en weer wentelde, kwam Rangin Pamenan aanloopen, zeggende „vader ge schijnt niet wel bij het hoofd te zijn, met te weenen over iemand, die al dood is. Ga weg van hier, ik wil even met mijn tante spreken, en op deze wijze doet men dat niet." Toen de vader was weg gegaan (zeide Rangin Pamenan): Radjŏ Njajŏ het geen wij zochten, hebben wij gevonden; maar op ons roepen wordt geen geluid gegeven. Wat denkt ge er van, mijn broeder! nu het lichaam er zoo uitziet?" Schreiende antwoordde Radjŏ Njajŏ „ik heb het immers reeds lang gezegd; ik heb er geen verstand van, ik ben niet kundig genoeg en laat alles aan u over." Indien gij er zoo over denkt, tracht dan wat vuur te krijgen dan zal ik een reukoffer ontsteken en wij zullen den grooten Bora' aanroepen. Hij sloeg vuur uit een steen, en nadat zij het wat aangewakkerd hadden, steeg de rook in wolken op tot aan den hemel. Toen zij den vogel Bora' onder het op stijgen van den benzoërook aanriepen, kwam deze naar beneden. De Bora' is een vogel met baard, zijn vederen zijn beschilderd met goudwater, zijn vleugelen afgezet met asŏ, zijn snavel is van louter goud, zijn bek maakt onophoudelijk geluid en zijn nagels kraken bij voortduring, en dit klinkt even als de poepoet en Saroenai, evenals de talempong der Javaansche vorsten. Toen hij op de aarde gekomen was, zeide Rangin Pamenan: „mijn gebieder, vogel Bora'! luister goed naar het geen ik u zeggen zal. Mijn tante is in het woud gestorven en ik verzoek u haar weder in het leven te roepen. Indien ge haar niet weer levend maakt, dan moge de vloek van God en den koran u treffen! al vliegt ge ook naar den hemel, ge zult door den boozen geest Garedŏ pedŏ gevangen worden; er moge een geweldige orkaan ontstaan, zoodat al uw voedsel verdwijne en uw drinken opdroge!" Ofschoon gij dit verzoek tot mij richt, ben ik het toch niet, die haar in het leven kan terugroepen." Hij liet hem aiar mawar achter en gaf hem zeven lidis, waarna hij weg vloog, en in het luchtruim verdween.

Nu sprak Rangin Pamenan: („heldere ster, morgenster, ster van de bewoners van Raŏ Raŏ!), tante! ontwaak uit uw sluimering, hier is olie ter verlenging van uw leven!" Toen hij haar in den mond druppelde, begon Moerai Randin adem te halen. „(Heldere ster, morgenster van Raŏ-Raŏ!) tante! ontwaak uit uw slaap, hier is olie om uw leven te verlengen!" Nu begon hij haar de lendenen te wrijven en gaf haar eenige tikjes met de lidis, tot dat Moerai Randin overeind ging zitten; en toen hij haar vervolgens op de tong druppelde, sprak zij: „ana' bintjatja; ana' ngiang-ngiang rimbŏ! ik sliep, waarom hebt gij mij wakker gemaakt?" „Tante schijnt mal te zijn," zeide Rangin Pamenan „hoe kunt ge toch meenen geslapen te

hebben, daar gereeds jaren lang dood waart." Toen Moerai Randin opgestaan was, kwam prinses Boengsoe aanloopen (roepende): hier is dan toch mijn zuster Moerai Randin! Terwijl zij elkander omhelsden zeide prinses Boengsoe: "Kom kom mijn zuster, laten wij naar huis gaan!" Prinses Boengsoe barstte in tranen los, als zij dacht aan het lot van Moerai. Zij brachten haar huiswaarts, vroeger met hun vijven zijnde, waren zij nu met hun zessen. De jonge vrouw Moerai Randin verwijderde zich, uit liefde voor de kinderen, geen voetstap van hen.

Nadat zij eenigen tijd op weg waren, zeide Moerai Randin: "Mijn broeder, luister goed naar 't geen ik zeggen zal: (hard loopen naar de stad, naar de woningen van de oude Hollanders), ik heb in het verborgene gezien, dat onze moeder in ellendigen toestand verkeert." Hierop antwoordde Mandjau Ari "Zij zijn ellendig geworden door eigen schuld; zij zelf zijn de oorzaak van hun armoede, wij weten wel niet hoe ons lot zal worden, maar hoe kan men geruineerd worden als men goud en zilver in overvloed bezit!"

Na nog eenigen tijd onder weg geweest te zijn, kwamen zij aan de woning van moeder Roebiah, waar zij binnen traden en op het groote kussen gingen zitten. Toen zij daar een poosje gezeten hadden, werd de rijst en koffie opgebracht en na gegeten en gedronken te hebben, lagen zij zich met hun drieën, benevens de kinderen, op den zilveren andjoeng te slapen. Reeds langen tijd waren zij in die woning, toen prinses Boengsoe sprak: mijn zuster, Moerai Randin! hoor naar het geen ik zeggen zal: "Zoo lang wij hier zijn, ben ik met u naar huis willen gaan, want ik wil uw kampoeng en erf zien, en ik verlang uw woning te aanschouwen, en daarom of het ver of nabij is, laten wij er heen gaan, zooals de gewoonte tusschen aangehuwde broers en zusters dit meebrengt. Moerai Randin begon te schreien (zeggende): "ik heb noch een kampoeng, noch een erf, noch een woning; mijn woning is in het woud, waar zoudt gij mij dus heen geleiden?" "Dat gij zoo spreekt," weeklaagde prinses Boengsoe "en mijn verzoek niet kan ingewilligd worden is niet betamelijk van u, want boosheid moet toch in goedheid veranderen." "Rangin Pamenan!" ging zij voort, tracht gij nu haar dit verzoek te doen, het staat mij al tegen, haar op allerlei wijzen te vragen" Hierop antwoordde Rangin Pamenan: "Zoo God wil is dit goed, moeder!" Tante, Moerai Randin!" vervolgde Rangin Pamenan "zoo lang gij hier zijt, hebt gij niet aan uwen vader gedacht; thans verzoek ik u om u naar huis te brengen, en uw kampoeng op te zoeken, want dit toch is de gewoonte van hen, die een tante bezitten; het moge ver of dicht bij zijn, ik wil ze bezoeken." "Ofschoon gij zoo spreekt, mijn kind, is het moeielijk voor mij, u, in mijn omstandigheden, uw zin te geven." "Tante" hernam Rangin Pamenan "verspil er niet zooveel woorden over; als ge niet wilt, dat ik u naar huis breng, dan heb ik een ander verzoek aan u: indien ge ons niet meer als kind wilt hebben, indien ge geen liefde voor ons meer gevoelt en ge, in weerwil van al het goede, dat wij voor u gedaan hebben, toch onverschillig voor onze moeite blijft, laten wij dan van elkander scheiden. Als ge niet hebben wilt, dat ik u terug breng, laten wij dan voor

immer van elkander gaan. Is 't u lang genoeg kinderen gehad te hebben, dan denk ik er ook zoo over."

Moerai begon luidkeels te schreien, toen zij den jongeling zoo hoorde spreken, Zij had de kinderen onuitsprekelijk lief en was alleen bevreesd van hen te scheiden; de weldaden door hen bewezen waren zeer groot en noch hier, noch hiernamaals konden die hen vergolden worden. Indien dat uw verzoek is „antwoordde zij, dan wil ik dat toestaan!" „Nu tante aan den wensch harer kinderen gehoor wil geven," hernam Rangin Pamenan „en het geen ik gevraagd heb naar uw genoegen is, laten wij dan nu ook terstond opweg gaan" „Moeder, prinses Boengsoe!" zoo vervolgde hij, waar is mijn andere tante; wij willen dadelijk vertrekken en tante Moerai Randin naar haar kampoeng geleiden, naar Ranah Pajoeäng sakaki."

Toen alles gereed was, begaven zij zich op weg naar de kampoeng van Moerai Randin, die Ranah Pajoeäng sakaki heette en onbeschrijfelijk schoon was. Eindelijk kwamen zij daar na verloop van een paar maanden aan. Wat de kampoeng aangaat deze was sedert den tijd, dat zij verlaten was, onbewoond gebleven; de woning was in aarde veranderd, de buffels en koeien waren er niet meer, de sawah's en ladangs waren wildernis geworden. Moerai Randin barstte in tranen los, toen zij zich haar lot voor den geest haalde; zij dacht aan God en Moehamad en ontving van hen een teeken. „Moerai Randin, ons kind!" spraken God en Moehamad, zit daar toch niet zoo in gepeins verzonken, doch vraag om uw groote woning terug!"

Wat Moerai Randin betreft, zij herinnerde zich den ring, die den naam had van Tjinto-tjinto. Zij brandde witte benzoë en daar haar wenschen welgevallig zouden zijn en haar verzoek toegestaan zou worden, smeekte zij om haar sawah's, ladangs', buffels, koeien, goud, zilver en haar groote woning terug. Zij kreeg alles weerom zooals het vroeger geweest was. Haar aanzienlijke woning stond daar weer geheel zooals vroeger, zonder dat het geringste er aan mankeerde en aan het goud ontbrak er geen korreltje, het was zelfs wellicht meer en fraaier dan voorheen. Zij trad haar woning binnen en opende al de deuren die, de kleine niet meegerekend, acht en tachtig in getal waren. Zij beklom de andjoeng en vond daar ook haar weefgetrouw nog uit gespannen. Nu riep Moerai Randin; „moedertje, prinses Boengsoe! komt allen binnen.

Eenigen tijd later kwam de vader en moeder van Mandjau voorbij het erf zijner woning en nu zeide hij: „mijn zoon, Rangin Pamenan! koop de varens, welke die oude lieden daar bij zich hebben; koop ze maar, hoeveel zij ook vragen." Rangin Pamenan kocht niet alleen de varens, doch alles wat zij bij zich hadden. Zoo gebeurde het een paar malen dat zij, met het geen zij meebrachten, niet teruggezonden werden. Bewogen met het lot zijner ouders, gaf Mandjau Ari hen ook kleederen. Toen zijn ouders naar de woonplaats van den toeankoe, den onderwijzer van Mandjau, teruggekeerd en weer in de soerau gekomen waren, en de toeankoe zag, dat de vader en moeder een kain en badjoe aanhadden, liet hij hun die kleederen uittrekken. De kleederen, hen door anderen gegeven, mochten zij niet eens dragen; dat was de straf voor Mandjau's moeder, dat was de wraak van den toeankoe. Wat hij zeide

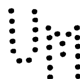
durfde men niet tegen spreken, want er was niemand meer voor wien hij bang was, daar hij alleen voor Mandjau Ari vrees gevoeld had. Zoo waren de ouders een poosje later weer eens weggegaan en bij de woning van Mandjau gekomen. Zij kenden hun zoon niet, maar deze hen wel. Omdat Prinses Boengsoe zoo schrander was, verzocht zij hen in huis te komen, doch Mandjau deed als of hij niet wist wie zij waren, omdat hij beschaamd was voor prinses Boengsoe. Toen zij in het huis van Mandjau waren, en langen tijd hadden gezeten, zeide de vader: „indien ge ons lief hebt, geef ons dan geen kleederen meer, want wij mogen ze niet dragen van toeankoe Sia' Labai Pandjang, die ons tot zijn slaven gemaakt heeft, sedert ons kind van ons is weggegaan. In zijn huis mogen wij niet wonen, doch wij hebben onze plaats onder de rijstschuur; hij behandelt ons als honden. Prinses Boengsoe antwoordde:" Kom, moeder! eet wat, hier is rijst. Toen de ouders klaar waren met eten en drinken, zeide prinses Boengsoe: „zie moeder, de reden dat gij veel te lijden hebt is, omdat gij op den Toeankoe vertrouwdet en maar deedt wat hij zeide; dit is nu het loon daarvoor. Ik wil u iets vragen; doch als ik ongepaste vragen doe en ik zoowel naar het kwade als goede vraag en wellicht, omdat ik nog jong ben, niet weet wat ik zeg, dan vraag ik u vergiffenis. Mij dunkt indien ik vader en moeder aanschouw, dat zij het voorkomen van rijke en aanzienlijke lieden hebben. Wat hebt gij misdaan, dat gij nu zoo geworden zijt? De vader van Mandjau antwoordde: wat betreft hetgeen gij vraagt, vroeger was ik vorst in deze streek, ik was de rijkste in de kampoeng en werd daar door iedereen gehoorzaamd." Hierop antwoordde prinses Boengsoe: „wat is dan de oorzaak dat gij in dezen toestand zijt gekomen?" „De oorzaak onzer ellende is ons eigen schuld, omdat wij maar volgden wat anderen zeiden, en daarom zijn wij, sedert onze kinderen ons verlaten hebben geworden, wat wij nu zijn. Wij hadden twee kinderen, een zoon en een dochter, die beiden van ons weggegaan zijn. Dit moesten wij verduren, omdat de onderwijzer van Mandjau ongeluk voorspelde. De toeankoe toch, zeide tegen ons, dat wij ons kind van ons heen zenden moesten, en omdat wij bevreesd voor hem waren, deden wij dit; wij verdreven hem verre, verre van ons." „Wie was dat verbannen kind? Zeg mij zijn naam, toen hij nog klein, en zijn galar, toen hij groot was!" „Zijn galar" hernam de vader „was Mandjau Ari, zijn naam slechts Mandjau." „Dat is de vader van mijn kind hernam prinses Boengsoe; zijn vader heette Datoeă' Bandaharŏ en zijn moeder prinses Lindoeng Boelan, zij woonden in kampong Ranah Pajoeăng sakaki." Ik ben Datoeă Bandaharŏ" riep de vader van Mandjau, dit is prinses Lindoeng Boelan; zij woonden in kampoeng Ranah Pajoeng sakaki, de kampoeng van Moerai Randin." Hierop begon Mandjau Ari te schreien en wierp zich in den schoot zijns vaders, terwijl prinses Boengsoe zich naar de andjoeng spoedde, waar zij Moerai ook weenende vond. „Wij moeten niet schreien, zeide prinses Boengsoe, laten wij liever naar vader en moeder gaan!" Prinses Boengsoe!" antwoordde Moerai Randin, „ik heb geen vader of moeder." „Hebt gij dan uw vader niet meer lief, en bezit ge geen toegenegenheid voor uw moeder meer, hernam prinses Boengsoe, dat ge zoo spreekt?"

„Liefde en toegenegenheid hebben wij genoeg gehad, en daarin is van onze zijde geen verandering gekomen; de schuld lag niet aan ons, zij lag aan vader en moeder." Mochten onze vader en moeder misdreven hebben „hernam prinses Boengsoe, 't zou niet behoorlijk zijn, dat zij de minsten waren; maar 't is aan ons, om tot inkeer te komen.

Nadat zij langen tijd geredetwist hadden, begaf Moerai Randin zich naar haar ouders en weeklagende riep zij: „dit is er dan van uw rijkdom en grootheid geworden, als loon dat ge steeds instemdet met het geen anderen zeiden en altijd den wil van den Toeankoe volgdet." En toen vader en moeder begonnen te schreien zeide zij: „Waarover weent gij, vader! als ik toch denk aan hetgeen er vroeger geschied is, hoe boos vader op Mandjau was, hoe hem wat rijst en water werd geweigerd, hoe hij met een steen gesmeten en met kokend water overgoten werd, dan was dit toch de schuld van u. Het was dan ook daarom dat ik, met deernis vervuld, mijn woning verliet en geen liefde voor vader en moeder meer gevoelende, alleen toegenegenheid voor mijn broeder bleef behouden. Geen goud of zilver verlangende, reikhalsde ik slechts naar mijn broeder, die het verlies van mijn sawah's en ladang's, mijn goud en zilver zou vergoeden." Op het hooren van deze woorden, deden de ouders niets dan schreien. Zij dachten terug aan het kwaad, door hen bedreven. „Moerai Randin!" sprak nu prinses Boengsoe, 't is onnoodig over het vroeger gebeurde te spreken, laten wij dit ver uit onze gedachten bannen."

Eindelijk begon Rangin Pamenan op de taboeh larangan te slaan en terwijl andere taboeh's rechts en links antwoord gaven, kwam de groote menigte toestroomen. Toen zij om opheldering vroegen waarom de taboeh geslagen werd, antwoordde Rangin Pamenan: „'t is niet omdat wij kwaad te vergelden hebben of omdat wij een geschil beslechten willen. Treedt daarom allen binnen, groot en klein, oud en jong, mannen zoowel als vrouwen!"

Er werden zeven buffels geslacht; alle panghoeloe's en vorsten in het land kwamen bij een en er waren vier rechters tegenwoordig om de oneenigheid tusschen Mandjau en zijn ouders uit den weg te ruimen. Nadat Rangin Pamenan nu alles verteld had, wat hij zeggen wilde en alle panghoeloe's met hem instemden vervolgde hij „Mandjau Ari, mijn vader! neem nu genoegen met het geen ik gezegd heb, opdat het geschil geeindigd zij. Maak uw hart rein, tegenover uw vader en kom terug van uw oordeel omtrent uw moeder." Mandjau Ari stemde toe en zijn vader insgelijks, waarna men zich samen tot God wendde en met een gebed besloot. Toen de malim's gebeden hadden en klaar waren met eten en drinken, sprak Rangin Pamenan „panghoeloe's in dit gewest van het eene einde tot het andere! luistert goed naar hetgeen ik zeggen zal! „Laat de kampoeng een panghoeloe en dit land een vorst hebben, want langen tijd waren zij zonder bestuur. Laten wij thans dien vorst benoemen en moge dit worden mijn vader, die den naam draagt van Mandjau Ari!" Niemand van de menigte gaf antwoord en met algemeene stemmen werd zijn vader tot vorst verheven. Ieder ging nu naar huis terug. Zoo moet de toegenegenheid zijn van hen, die ouders bezitten.

Na verloop van eenigen tijd zeide Rangin Pamenan: "mijn vader, Mandjau Ari! ik ben toch nog niet te vreden; en zal dit eerst zijn, indien de schuld aan ons voldaan en onze schande uitgewischt is; als vader dien onderwijzer om het leven brengt, dan eerst zal ik vrede hebben." Hoe kunt ge er van spreken hem te vermoorden antwoordde Mandjau Ari; een onderwijzer mogen wij niet weerstreven, noch hem dooden; want een onderwijzer blijft altijd onderwijzer. "Wat dat betreft hervatte Rangin Pamenan, 't is waar, wat vader zegt; maar de wetten onzer voorouders zeggen: tegen onrechtvaardige vorsten mag men zich verzetten, rechtvaardigen moeten geeerbiedigd worden. Hoeveel te meer is dit dus met onzen onderwijzer, dien wij mogen dooden, omdat hij geen waarheid leerde en geen onderwijs gaf in het geen goed is. Hij mag vermoord worden, want zijn onderwijs deugde niet. Die van nu tot in eenwigheid den naam van onderwijzer mag dragen, is alleen hij wiens lessen ten eenemale goed zijn en die leert wat deugdzaam is en zulk een mogen wij niet ongehoorzaam zijn. Wil daarom luisteren naar mijn verzoek om hem te dooden." Hoe kan ik toch bevelen, hem om het leven te brengen!" "Indien gij bevreesd zijt, hem te dooden hernam Rangin Pamenan, geef ons dan de vrijheid daarvoor." Hierop antwoordde Mandjau Ari: "Verbieden doe ik het u niet, doch gelasten evenmin, handel naar uw eigen goeddunken."

Nu sprak Rangin Pamenan: "Radjŏ Njojŏ, wij zullen den toeankoe om het leven gaan brengen; vader heeft er geen zin in en daarom zullen wij het doen, opdat daardoor onze schande uitgewischt worde." "Als gij er zoo over denkt, antwoordde Radjŏ Njojŏ, dan zal ik u volgen."

Op een vrijdag gingen zij naar de moskee. De lieden hadden reeds gedaan met bidden en zouden den tempel verlaten. "Zegt gij allen, die hier vergaderd zijt!" sprak Rangin Pamenan, is siă' Labaï Pandjang op dit oogenblik in de soerau? Ik ben iets van plan met hem. De menigte werd vertoornd, toen zij zulke woorden hoorden; sommigen sloegen met het geen zij in de hand hadden, anderen staken met hun dolken; Toen de menigte zoo deed, zeide Rangin Pamenan; "ik ga geen stap uit den weg, ik wijk geen schrede achteruit; als ik er door wil, zal ik er toch door." Hij begon rechts en links te slaan, zoodat de menigte uit elkander stoof en toen nu toeankoe Labai Pandjang alleen over bleef, begaf hij zich naar de soerau. "Wel siă Labai Pandjang!" sprak Rangin Pamenan "wat doet gij in de soerau, wat onderwijst gij hier?" Er volgde geen antwoord. Rangin Pamenan vervolgde: "Radjo Njajo! kom hier!" Radjo Njajo kwam aanloopen (en zeide): ik zal hooren naar het geen gij te zeggen hebt." "Wij zullen den Toeankoe ieder bij een been nemen, want zijn zonden zijn vele; hij was boosaardig tegen over zijn leerlingen en dit zal nu het loon voor zijn slechtheid, de vergelding voor zijn misdaden zijn." Zij grepen hem vast bij beide beenen, zonder dat de toeankoe zich verdedigde, zij sleepten hem naar het erf en van daar naar hun woning. Hij schreeuwde en smeekte om vergiffenis, doch zij gaven hem geen vergeving. Toen zij eenigen tijd onderweg waren, had hij een onuitsprekelijke pijn. Dit was de straf voor den toeankoe. Op het erf

aangekomen smeten zij hem daar neer. Nu kwam prinses Boengsoe aansnellen zeggende: »mijn zoon »Rangin Pamenan! een onderwijzer durft gij zoo te behandelen, hem die imam in de moskee is! Indien men ons eens komt aanvallen, indien men eens onderzoek komt doen, en er dan twist en strijd ontstaan!" Rangin Pamenan antwoordde: »maak u daarover niet ongerust moeder! Mocht er iemand schaamte over gevoelen en mocht men opheldering verlangen, wel nu laat men dan hier komen. Ik ben aan niemand verantwoording verschuldigd, want ik ben hier de baas." Zij plaatsten den toeankoe in een kuil, zijn schouders dienden om op te stappen en zijn hoofd om de voeten af te vegen. Zoo is de straf voor hen die zondigen en nimmer waarheid spreken; zoo is hun loon.

Eenigen tijd nadat zij den toeankoe in den kuil geplaatst hadden, zeide Rangin Pamenan: »daar hij niet oprecht jegens de menschen was en geen vertrouwen in God stelde, was dit zijn loon, en moest hij dit ondervinden. Nadat nu gedurende een paar weken zijn schouders gediend hadden om er op te trappen en zijn hoofd om er de voeten aan af te vegen, was de toeankoe dood en sprak Rangin Pamenan: »wij hebben geen zonde jegens God bedreven, zijn dood is niet aan ons te wijten, doch aan zijn eigen verkeerdheden en zonden." Daarna begroeven zij hem.

Eenigen tijd later zeide Rangin Pamenan: »moeder luister eens naar dezen pantoen (de bloemen van den haroboom en allerlei andere bloemen, zijn door elkander gekronkeld achter de beschutting; de bloemen van de langkoeas en kinanga worden gesteund door een peperstruik) al breng ik de wereld in opschudding, al maak ik er kalamai van, ik zal er toch wel een plaatsje van over laten, zoo groot dat er deze kampoeng op staan kan (welke opschudding ik ook veroorzaak, ik zal wel zorgen dat deze kampoeng geen gevaar loopt). Hoor nu, waarom ik die pantoen aanhaalde: Ik wil de schande van mijn voorhoofd wegwisschen, ik wil op vroeger gedane zaken terugkomen, ik wil een oude schuld terug eischen en daarom al de zusters kinderen van den toeankoe hier halen. Wij kunnen hen tot slaven maken, die onze paarden zullen vasthouden en onze regenschermen dragen, daar voor zal ik ze gebruiken. Wat de vrouwen betreft, die zullen dienen om water te halen, den waaier rechts van mij te houden, de waterkruik op de andjoeng te brengen en het vuil weg te vegen! Prinses Boengsoe begon te schreien (en zeide) »Rangin Pamenan, mijn kind! daarvoor moge God u bewaren; ik raad u dit af daar uw vader immers vorst is. Indien gij daarheen gaat, zal ik mij met een Atjehsche dolk doodsteken, want als mijn kind het leven verliest, dan sterf ik ook." Rangin Pamenan antwoordde: »(ik verlang Koeah en Kandji en zal de bilang-bilang als lepel gebruiken) mocht ik onkwetsbaar zijn, laat dit dan overal bekend worden en zoo niet laat ik dan sterven."

Hij ging heen en op het erf gekomen (sprak hij): »wel aan, moeder! leven en dood zijn onafscheidelijk verbonden; wien een lang leven toegedacht is, zal dit ook hebben; maak u dus niet bekommerd of bedroefd over ons. Hierop gingen zij met hun tweeën broeders op weg.

Toen zij in Ranah, de kampoeng van den toeankoe, aangekomen en zijn

woning binnengetreden waren, zeide Rangin Pamenan: „Wel aan, gij allen gij moet terstond met mij meegaan!" De menigte antwoordde „vergiffenis jonge meester, welk kwaad toch hebben wij gedaan! Wij zijn aan niemand iets verschuldigd, en hebben van anderen niets te vorderen!" Maak maar niet zooveel praatjes, „hernam Rangin Pamenan; gij zult thans voldoen, het geen gij schuldig zijt, dit is geen goud of zilver, want een menschenleven kan slechts met een menschenleven betaald en schande slechts met schande vergolden worden. Gaat nu allen naar buiten!" Zij schreiden zonder te durven tegenspreken. Met uitgetrokken sabel werden zij door Rangin Pamenan gevolgd. Na eenigen tijd kwamen zij in de kampoeng van Moerai Randin en toen Rangin Pamenan in huis was, zeide hij: „prinses Boengsoe, mijn moeder! en prinses Kasoembŏ mijn tante, thans kunnen wij te vreden zijn en met smaak eten en als wij voortaan ons nederliggen, zullen wij ook inslapen, want de schande is door mij gewroken. Zoo moeten lieden handelen, die schande hebben ondervonden. Mijn tante zal nu voortaan slaven bezitten; zij zijn daar op het erf; het zijn de neven en nichten van den toeankoe, gij kunt ze onder elkander verdeelen en aanwijzen wat zij te verrichten hebben. Twee kunnen er in de keuken werken, twee water halen, drie rijst stampen en vier als volgelingen dienen."

Prinses Boengsoe weeklaagde luid, terwijl prinses Kasoembŏ, onbeschrijfelijk bedroefd toen zij het gedrag van haar kind zag, zeide: „indien dit een aanleiding geeft tot krakeelen en vechten, wat zullen wij dan doen, wij die in een vreemde kampoeng zijn!"

Prinses Boengsoe antwoordde: „als hij (de vijand) in den hemel is, laat hij dan naar beneden komen, en is hij in de aarde laat hij dan te voorschijn treden; laten wij alles maar aan boejoeng overlaten." Er waren al eenige dagen en weken verloopen, zonder dat er onderzoek naar de zaak gedaan werd, en toen het nu reeds maanden geleden was, zeide prinses Boengsoe. „Zijt gij nu tevreden! zoo ja, dan heb ik een verzoek aan u; daar ik nu reeds zoo langen tijd hier ben, begin ik naar mijn tante te verlangen en 't is mij als of zij voor mij staat, ik zou daarom eerst naar huis willen."

Nauwelijks had Moerai Randin deze worden vernomen, nauwelijks had zij hooren spreken van huiswaarts keeren of zij werd bedroefd, omdat zij alleen zou achterblijven. „Prinses Boengsoe." antwoordde zij „zoodra gij er van spreekt naar huis te gaan, ben ik niet gerust meer; indien gij hier een paar jaren zijt dan eerst zal ik tevreden zijn." Nadat zij hierover geredetwist hadden, gaf Moerai haar toestemming om tegaan (zeggende): „U laat ik wel vertrekken, maar laat onze kinderen bij mij blijven; kan het niet beiden, laat er dan maar één achter; neem dan Radjŏ Njajŏ mede en laat Rangin Pamenan hier, ter verlichting mijner smart; Indien Rangin Pamenan mag blijven, dan zal hij uw plaats bij mij innemen. Prinses Boengsoe antwoordde, dat zij dezen zoon zou achterlaten, en den jongsten zou meenemen naar huis.

Hierop liep Moerai Randin hard naar de andjoeng, uitroepende: „Rangin Pamenan kom hier!" Rangin Pamenan ging op de andjoeng, waar hij zich verlustigde

met het tjongka*, en als hem dat begon tegen te staan, met het tjatoerspel. Dit was om hem afleiding te geven. Moerai Randin sprak: „ik wil u een pantoen laten hooren: (de poepoet en saloeng bantoe klinken achter het woud van Kötö Tengah), de zee kunnen wij zien en waar bergen leggen weten wij, doch waarmede zullen wij onze droefheid verdrijven." Hierop antwoordde Rangin Pamenan „onze kommer kan verdreven worden door naar moeder tegaan." Kom laten wij ons dan op weg begeven „hernam Moerai Randin.

Zij gingen heen en kwamen na eenigen tijd daar weer aan. Zij waren nauwelijk voor prinses Boengsoe zichtbaar, of deze zeide: „zeg, prinses Kasoembö! Moerai Randin komt daar aan!" zij liepen haar op het erf te gemoet en brachten haar in huis. Zij zetten zich met hun drieen neder en terwijl zij zich aan alle kanten bewaaierden, praatten zij wat te zamen. „Wij waren al ongerust of er misschien verschil of oneenigheden ontstaan waren," sprak prinses Boengsoe. „Noch het een noch het ander „antwoordde Rangin Pamenan;" doch hoe zou tante Moerai, zoo lang zij verlaten was, des nachts hebben kunnen slapen. In geen weken heeft zij met smaak gegeten. Nu zijn wij hier gekomen, omdat wij een onuitsprekelijk verlangen naar u hadden en tante Moerai Randin bedroefd was, omdat zij gescheiden was van u, die zij zoo lief heeft."

Na verloop van eenige dagen wilde zij (Moerai Randin) haar (Boengsoe en Kasoembö) weer mee terugnemen. „Zoo lang wij gescheiden zijn" sprak zij, „kan ik u niet zeggen, wat er in mij om gaat." „Ik kan u dat niet weigeren, 't is goed, wij zullen gaan." Hun moeder bleef nu alleen achter. Na verloop van een paar weken zeide prinses Boengsoe: „Datoeä Bandaharö, mijn vader! en prinses, Lindoeng Boelan, mijn moeder! luister eens goed naar hetgeen ik zeggen wil: laat, wie alleen is, met zijn tweeen zijn! Ik zeg dat zoo met het oog op Moerai Randin; want wat de ouderdom van deze aangaat, zij heeft een geschikten leeftijd bereikt en het zou dus goed zijn haar uit te huwelijken." Lindoeng Boelan antwoorde: „ik weet het niet, ik heb er geen verstand van; wat gij doet is goed, doch welken Soetan of vorst zullen wij voor haar vinden?"

„Wat die vraag betreft," hernam prinses Boengsoe, „Moerai Randin had reeds een verloofde toen zij nog jong was; hij draagt den galar van Soetan di Kinali en is de zoon van den vorst aldaar; hij is een vorst uit den bloede in rechte linie afstammende." „Indien dat in uw bedoeling ligt, prinses Boengsoe", hernam Lindoeng Boelan, hoe zullen wij dat dan aanleggen? Wij wonen zoover van elkander, wie zal men daarheen medenemen." „Maak u daar niet ongerust over" hernam prinses Boengsoe; „als vader en moeder er genoegen mee nemen, dan is er niets te ver voor ons. Indien er geen water is, wordt er een put gegraven en is er geen hout, dan wordt de trap aan stukken geslagen (men moet van den nood een deugd maken), zoo is de gewoonte van hen, die de adat volgen; maar er is niemand, die niet zou willen en prinsessen om mij behulpzaam te zijn, kan ik wel vinden."

Nu werd de taboeh larangan geslagen, waarop de gewone taboeh's antwoordden

en toen nu ook die in de Kotŏ weerklonken, waren alle bewoners in het land verschrikt en kwam de geheele bevolking, in het gebied van Datoeă' Bandaharŏ, toestroomen. De menigte prinsessen, vrouwen en maagden was zoo groot en er klonken zooveel muziek instrumenten, dat het was alsof de kampoeng van Moerai in elkander zou storten!

Toen de panghoeloes gekomen waren vroegen zij om opheldering zeggende: „de reden, dat wij bevreesd zijn, is omdat er op de taboeh larangan geslagen is en de andere taboehs weerklonken hebben. Is er een gracht gegraven, is de kampoeng in staat van verdediging gesteld, zijn er vrouwen beleedigd geworden of hebben er panghoeloe's smaad moeten verduren?"

Prinses Boengsoe antwoordde: „panghoeloes en radja's, wat de opheldering daaromtrent betreft, zulks is in de negorij niet gebeurd. Er is echter een goed werk te verrichten; wij willen n. l. een galanggang oprichten en Moerai Randin uithuwelijken. Haar bruidegom is echter niet door haar ouders gezocht en 't is ook niet de gedachte van mij, maar zij zelve heeft hem gekozen. Het is geen vorsten zoon van hier, maar 't is het kind van den vorst van Kinali, Soetan di Kinali geheeten, de jongste broer van prinses Taroeih Matŏ, de jongste broer van zes prinsessen. Deze is het, dien wij zullen afhalen. Ik vraag nu drie dagen beraad en als die voorbij zijn, zullen wij bij elkander komen."

Op den derden dag kwamen alle jongelingen, vrouwen en maagden, bij elkander. Allen hadden hun werkzaamheden. De prinsessen brachten de sieraden in orde en de jongelingen maakten bloemkransen. Er was een groote verscheidenheid van van kleederdrachten en wat de soorten van gebak betreft, zij waren zonder wederga. Binnen drie dagen waren al de gordijnen en tabirs in de woning opgehangen, de koelamboe's hadden gouden en de gordijnen zilveren franjes, terwijl de slaapstede schitterde van edelgesteenten en met bloemenwater en allerlei reukoliën was besprenkeld. Toen alles gereed was, verschenen op den bepaalden tijd de inwoners van het land. Nu sprak prinses Boengsoe: „Zoekt nu voor mij bekwame en verstandige menschen om met mij mee tegaan naar Ranah, de kampoeng van Kinali." Toen er zes knappe personen gevonden waren, begaf prinses Boengsoe zich met spoed naar de woonplaats van prinses Taroeih Matŏ. Daar zij flink liep, kwam zij daar spoedig aan. Op het erf gekomen (vroeg zij): „Zijt gij thuis prinses Taroeih Matŏ"? „Waarom zou ik niet thuis zijn, 't is pas twaalf uŭr" antwoorde prinses Taroeih Matŏ. („De tapoeng op het erf zal ik nemen om hanesporen te slijpen,) doch blijf daar niet zoolang op het erf staan; hier is water om uw voeten te reinigen." Nadat zij haar voeten gewasschen had, trad zij de woning binnen, gevolgd door al de anderen. Toen prinses Boengsoe en de zes anderen gezeten waren, werd er een zilveren betelschaal neergezet en prinses Boengsoe sprak nu: „hoor goed naar het geen ik zal zeggen, doch ga eerst bij ons zitten om op ons gemak wat sirih te eten." Prinses Taroeih Matŏ zette zich en men ging over tot het gebruiken van de sirih.

Toen ieder een betelpruimpje gebruikt had, zeide prinses Boengsoe: „(lieden

van Boekit Tinggi willen naar kampoeng Pira' gaan). Terwijl het nog niet laat is, zou het goed zijn, dat wij de zaak begonnen te bespreken." Prinses Taroeih Matŏ antwoordde „prinses Boengsoe, wees niet zoo haastig, laten wij eerst wat keuvelen opdat het wat lang dure." Nadat zij druk gepraat hadden, had Kambang Mangih koffie en rijst klaar gemaakt en het eten opgediend; waarna prinses Taroeih Matŏ sprak: „prinses Boengsoe! laten wij nu de handen reinigen". Prinses Boengsoe antwoordde hierop: „indien wij eten moeten, haal dan de twee andere prinsessen". „Goed"! hernam prinses Taroeih Mato. Zij haalde haar twee jongere zusters tot wie zij zeide: „prinses Ranggŏ Inai en prinses Lenggang Laoei' komt hier! wij zullen te samen aan zitten". Toen zij van de andjoeng kwam en prinses Boengsoe zag, was prinses Lenggang Laoei' verwonderd, terwijl prinses Boengsoe verbaasd was, toen zij prinses Lenggang Laoei' zag. Prinses Lenggang Laoei' zeide: „laten wij nu gaan eten" waarop zij te zamen gingen aanzitten. Toen men met eten en drinken gedaan had, zeide prinses Lenggang Laoei': „(iemand van Batavia wil naar Boekit Tinggi gaan) wat is nu het doel van uw komst hier"? Hierop antwoordde prinses Boengsoe; (niet alleen de kinariboom, de kinari en de piladang) ik ben hier niet voor niemendal gekomen, maar met een belangrijk doel. Ik ben van huis gegaan, gezonden door Moerai Randin, die reeds lang geleden een plan had, welk plan wij thans volvoeren door n. l. Soetan di Kinali als bruidegom af te halen. Dit alleen heb ik maar te zeggen" „Spreek niet over Soetan di Kinali" hernam prinses Taroeih Matŏ; „niet omdat wij hem weerstreven willen, maar omdat hij van zeden en gewoonten nog niets afweet, wijl hij nog jong is; doch als wij hem vergunning geven, zoudt gij hem dan met genoegen aannemen? Er kan smaad en schande uit voortkomen en dan moet gij dat niet aan ons wijten" „Maak u daarover niet ongerust" hernam prinses Boengsoe, „van de zeden en gewoonten zijn wij op de hoogte, en wat vernedering en schande is, zal Soetan wel weten. Laten wij dus de panden wisselen".

Toen dit gedaan was, snelde prinses Taroeih Matŏ weg (en zeide tegen Soetan di Kinali) „Broeder, wat hebben wij kunnen zeggen? Prinses Boengsoe is u komen afhalen en wilde u meenemen naar Ranah, de kampoeng van Moerai en wel naar haar woning. Gij zult met de prinses moeten meegaan. Wij hebben dit niet kunnen weigeren, doch wat ons bezorgd maakt is, dat gij alleen zult moeten gaan, want welken Soetan zult gij meenemen, welke jongelingen zullen u vergezellen"? „Maak u daarover niet ongerust, mijn zuster!" sprak Soetan di Kinali „in een oogenblik heb ik reisgezellen". Toen nu de taboeh larangan geslagen werd en de gewone taboehs weerklonken, staken alle Soetans, jongelingen, vrouwen en maagden zich in feestgewaad en langzamerhand was het erf vol menschen. Mijn God, wat een groote menigte! In de ruimte zouden zij niet kunnen, ook de holten zouden er mee gevuld zijn. (Zij was ontelbaar)? Prinses Taroeih Matŏ zeide nu: „volgt Soetan di Kinali naar de Kampoeng van Moerai Randin!" Kambang Manjih had het druk met de kleederen van Soetan te brengen. Sommigen brachten bloemen, nog anderen waaiers; terwijl eenige aanzienlijken zijn kris vast hielden. De slaaf Sa-

lam Salame' kwam aanloopen en opende het groote, gele scherm, met gouden franjes, het waardigheidsteeken der vorsten.

Nu begaven zij zich op weg; nu eens schreeuwden zij allen te gelijk, dan weder weerklonk hun schaterlachen; verscheidene pantoens werden er gezongen, de poepoet en saroenai, de rabab en koetjapi lieten zich, ter begeleiding van Soetan di Kinali, hooren.

Op dien dag verscheen er aan prinses Kasoembŏ een teeken, waaruit zij begreep dat er menschen zouden komen; en toen zij kennis in de kampoeng gegeven had, kwamen er een menigte Soetan's, om Soetan di Kinali af te wachten. Toen deze dicht bij kwam, knetterde het geweervuur, terwijl er tusschenbeide ook een kanon gelost werd. Het was alsof de kampoeng van Moerai zou instorten. Op het erf gekomen, kwam Salam Salame' aanloopen, om het paard van Soetan di Kinali vast te houden, er snelde er ook een doebalang toe om water in den schenkketel te halen en nadat hij (Soetan di Kinali) zijn voeten gewasschen had, trad hij de woning binnen, waar hij op het staatsiekussen ging zitten. Wat een menigte jongelieden waren daar! sommigen om betel klaar te maken, anderen om sigaartjes te rollen, nog anderen om het vuur vast te houden en daarenboven was er een' die hem de borst met een waaier afkoelde.

Nadat zij eenigen tijd gezeten hadden, werd de rijst opgediend en toen deze klaar gezet was, begonnen zij den maaltijd. Langzamerhand werd het avond en toen werden alle lampen aangestoken; de kali met de Soetans, benevens de vier getuigen, de toeankoe en de malim's verschenen er en, nadat de ouders (van Moerai) toestemming gegeven hadden, vroeg hij (Soetan di Kinali) of men hem trouwen wilde, waarop de toeankoe hem in het huwelijk verbond. De nacht ging voorbij zonder dat men een oog look, en den volgenden dag laat hield men zich nog met verschillende spelen bezig. De Soetans reden paard, de vorsten speelden tjatoer en de groote menigte maakte zich vroolijk. Gedurende drie dagen werden er allerlei spelen uitgevoerd. Op den derden dag gingen sommigen naar huis, terwijl anderen zich naar den galanggang begaven, die drie maanden aanhield.

Eindelijk zeide prinses Boengsoe: „zoo gij nu tevreden zijt, omdat uw wenschen vervuld zijn en gij uw doel bereikt hebt, laat ons dan naar huis gaan". Moerai Randin antwoordde: „wacht nog een maand, naar huis gaan doet er nu nog niets toe!" „Het is moeielijk daarop te antwoorden," hernam prinses Boengsoe, wijl gij toch niet naar ons luistert; doch wij hebben moeder al dien tijd alleen gelaten en thans beginnen wij naar haar te verlangen. Als wij dus gaan mogen, dan zullen wij niet lang van u wegblijven, doch spoedig terug keeren".

„Indien dat uw verzoek is, dan zal ik u toestaan huiswaarts te keeren" antwoordde Moerai Randin.

Allen gingen nu haar huis, doch Moerai Randin bleef met haar echtgenoot achter. Wat Moerai Randin betreft, toen zij zeven dagen van hen gescheiden was, zeide zij: „heer, Soetan di Kinali! laten wij ons kind, Rangin Pamenan, gaan afhalen!"

Soetan di Kinali antwoordde: »Als gij zoo spreekt, kom aan, dan zullen wij gaan!" Zij gingen op weg en kwamen weer aan de woning van Prinses Boengsoe. Toen zij binnen traden, was moeder Roebiah zeer verheugd haar kind en schoonzoon te zien. Nu zeide prinses Boengsoe: »moeder Roebiah! blijf gij nu hier wonen, dan zullen wij met Moerai meegaan, want vroeg of laat zullen er toch onaangenaamheden ontstaan en daarom willen wij maar voor goed dáár blijven." Moeder Roebiah antwoordde: »Als mijn kind daar gaat wonen, dan zullen wij er allen te zamen heen gaan, laat dan dit huis maar ledig blijven." Toen de meubelen uit het huis waren genomen en de woning ledig was, gingen allen te zamen op weg. Toen zij aan de woning van Moerai gekomen waren, was de moeder van Mandjau verwonderd, lieden te zien, die goederen brachten en inwendig was zij er een weinig verschrikt door. Prinses Boengsoe liep echter hard naar haar heen (roepende) »om Moerai te vreden te stellen, hebben wij alles hierheen gebracht." De moeder van Moerai antwoordde hierop: »prinses Boengsoe, dat lag ook geheel in mijn plan, opdat wij genoegelijk samen zouden leven!" Moeder Roebiah vervoegde zich tot prinses Lindoeng Boelan en nadat zij te zamen eenigen tijd gesproken hadden, zeide de moeder van Mandjau »Ach, moeder Roebiah! als ik prinses Boengsoe aanzie, ben ik verwonderd over haar-bekwaamheid en overleg; wat niet te krijgen was, heeft zij gevonden; hoeveel twisten en verschillen heeft zij niet uit den weg geruimd; wat troebel was, heeft zij helder, wat kwaad was, heeft zij goed gemaakt; wat ver was heeft zij nabij gebracht. Daaruit blijkt het verstand van prinses Boengsoe; wat volgens de adat verplichting was, is zij nagekomen, geledene schande heeft zij vergolden; dat is alles haar werk geweest."

Tot dus ver luidt het verhaal. Heeft men leugens verteld, dan was dat buiten onzen wil; heeft men onwaarheid gesproken, dan wisten wij dat niet.

WOORDEN MET EEN KLANK BEGINNENDE.

aboeă^s — hoofdhaar, *ba*^{s} *hajam tamakan di aboea*^{s} zegt men van iemand, die er hoe langer hoe slechter gaat uitzien.

atŏ — uitspraak van *harta*.

atjie^s — aan de strandplaatsen en in sommige negorijen hier, in de beteekenis van moeder, oudere vrouw.

ara^s — (Zie v. d. W.) *mangara*^{s} in den tekst genomen in den zin van wegstoomen, meevoeren.

asŏ — uitspraak van *asa* en *esa* (zie v. d. W. I) ook om iets geven, zich om iets bekreunen; meenen, zich voorstellen, zich verbeelden, vooruitweten. *Djan toean aso lai*, bekommer u daarom niet meer; *inda*^{s} *den asŏ kaba*^{s} *nangkŏ* = ik dacht niet, dat het zoo zou zijn.

asa^s — *maasa*^{s} verplaatsen, overplaatsen, verhuizen (tr), van zijn plaats laten nemen,
barasa^s verhuizen (intr); verplaatst, enz. worden.
maasa^s *kadji* = overgaan tot de behandeling van een ander onderwerp of eene andere les.
asa^s *taga*^{s} van houding veranderen; op een andere wijs probeeren.
baasa^s *asa*^{s} onstandvastig.
asa^s *ketjë*^{s} het gesprek zoolang staken om bv. koffie te drinken of een weinig te eten; *diasa*^{s} *lajoeă*, *diboeboei*^{s} *mati* overgeplaatst wordende, verwelken en uitgetrokken wordende, sterven fig: wordt een afspraak of overeenkomst gewijzigd of veranderd, dan komt het verkeerd uit; 't is niet goed een afspraak of gezegde te veranderen.

angŏ^s — *maangŏ*^{s} adem halen, hijgen;
loena^s *angŏ*^{s} zwakke ademhaling, *nan loena*^{s} *angŏ*^{s} voor een vrouw, die er goed uitziet;
inda^s *maangŏ*^{s} niet naar boven of beneden gaan, niet veranderen bv. van prijzen; ook zonder zich te bedenken, oogenblikkelijk bv. iets doen of zeggen.

oengkai — in 't algemeen openen, losmaken, losknoopen, afdoen, ontdoen van kleederen, wapenen en andere voorwerpen. *Maoengkai roemah*, een woning afbreken of openbreken, op eene plaats waar reparatie noodig is; *maoengkai lamari* een kast uit elkander nemen, enz.

angga^{s} onwillig; *maangga^{s}* niet willen, beletten, weigeren, neen schudden.

oenggoen hoop, stapel; *maoenggoen* zich als een stapel voor doen, op een hoop brengen of leggen, bv. *maoenggoen sarŏ^{s}*, *tanah*, *batoe* enz.
saoenggoen pitihnŏ voor veel geld bezitten.

aka luchtwortels, ranken zoοals bv. van den wingerd; *aka tjinŏ* een soort van snijwerk.

agiĕh *maagiĕh* geven, uitdeelen;
soearang baragieĕh sarikĕ^{s} babalah wat gemeenschappelijk is, wordt verdeeld, wat in compagnonschap is, in tweeën gesplitst.
paragiĕh mild, vrijgevig; geschenk, gift.

alintang het zelfde als *lintang*.

aloeran *aloeran mandé* (*mandĕh*) benaming voor: eigen tante; aangetrouwde tante n. l. de vrouw van den broer des vaders; de zusters en nichten van die tante heeten ook zoo.
aloeran bapa^{s} twee of meer zusters hebben zoons en deze laatsten hebben kinderen, nu zijn de zoons van de eene zuster *aloeran bapa^{s}* van de kleinzoons der anderen.

aledjŏ } een soort van gekleurde stof (men zegt ook saledjŏ); het laatste
barawatji } woord is waarschijnlijk *berotji*. (zie v d. W.)

aga^{s} overwegen, nadenken, gissen, probeeren, beproeven.
taraga^{s} verlangende, begeerende zijn, *aga^{s}kan* naar goedvinden verdeelen; *aga^{s} maaga^{s}* met goede zoowel als booze bedoelingen tegenover elkander bezield zijn.

aga^{s} wordt ook gebruikt bij een beleefd verzoekende wijs van spreken bv. *aga^{s} pai kaken*, ga daar eens even heen; *aga^{s} kabawah* een weinig meer naar beneden.
baraga^{s} klarigheid maken, zich voorbereiden tot iets; *inda^{s} taaga aga^{s}* niet te gissen, niet te zeggen.

amba *maamba* door aanvoeging of bijvoeging iets een grooteren, steviger vorm geven bv. een dijk door er natte aarde aan vast te plakken of als de wortels van een boom bloot raken, nieuwe aarde er op leggen.
gadang ba^{s} diamba-amba fig. welig opgeschoten, buitengewoon snel groot geworden.

amboeăng amboeăng ook in de hoogte werpen; opspingen; grassoort met scherpe zaden, punten van eenig wapen.

oemboeă^{s} *maoemboeă^{s}* trachten over te halen, op bedriegelijke wijze zijn plan willen bereiken; *oemboeă^{s}-oembi* zoete praatjes, vleierijen.

ama^{s} een beleefd uitnoodigen, of gebieden in zinnen waar wij achter aan „ja” of „goed” of niet waar gebruiken; ook ja, goed, niet waar, bv.

pai ang kasoerau amaˢ ge gaat naar de soerau, niet waar?— **ook ik** wil wel, ik stem er mee in; ik dank u. *Angkoe doedoeăˢ! Amaˢ toean.* Ga zitten angkoe! Als ik zoo vrij mag zijn, mijnheer.

amoeaˢ *maamoeaˢ* steken; *baramoeaˢ* elkander steken.

amoeăh willen, begeeren, wenschen.
baamoeăh-amoeăh beraadslagen, overleggen.
saamoeăh het eens zijn;
hati amoeăh-amoeăh anggaˢ het met zich zelf niet eens zijn.
bakaamoeăhan het omtrent zeker punt met elkander eens zijn; van weerszijden durven b. v. van twee hanen.

amai moeder.

anŏ = hanja.

anaˢ sasian leerling.

antau *maantau-antan* een weemoedig neuriën van den Maleier.
II *maantaukan* vogels lokken voornamelijk door hun geluid na te bootsen; eten neerzetten voor de booze geesten op de plaats, waar zij iemand ziek gemaakt hebben.

andjoeăng een soort van opkamer, die men aan één of ook wel aan beide zijden van een Maleische woning vindt; zij bestaat uit drie treden, die dikwijls ook *andjoeng* genoemd worden.

andoeaˢ *maandoeaˢ* borgen, op krediet koopen; *parandoeaˢ* wat op krediet gekocht wordt.
maandoeaˢkan voor iemand op krediet koopen, *mamparandoeăˢkan* iets op krediet verkoopen.
mamparandoeăˢi aan iemand op krediet verkoopen.
maandoeaˢi allerlei waren op krediet koopen.
indaˢ takamèhi parandoeaˢ fig. te veel werk om eenmaal af te doen.
indaˢ takatòkan parandoeaˢ lai fig. niet kunnen zeggen, welke zorgen men heeft.

anaˢ baiĕˢ en *oerang patoeiˢ* voor hen die van zuiver Maleischen oorsprong zijn.

oeboeăng (Zie v. d. W.) ook het te kort komende er bij geven, vermeerderen, helpen, bijstaan.
maoeboeăng iets bijvoegen bij iets anders.
oeboeăng njaŏ in de beteekenis van lieveling, schat, verlenger mijns levens.
singkĕˢ nan kamaoeboeăng koerang nan kamanambah, fig. voor iemand die ons helpt, tot steun verstrekt.

oerĕˢ aardwortels, ader, zenuw, vezel,
hambòlah mandanga dioerĕˢnŏ ik heb het gehoord uit de eerste hand.
oerĕˢ ilemoe vlijt, ijver, *lah nan oerĕˢnŏ* zoo is het, dat het is ware.

oesaˢ aangebroken, aangesneden, niet meer in zijn geheel zijnde.

oengau ledig, niet gevuld, luchtig in elkander; van hem, wiens kracht niet veel te beteekenen heeft.

oekoeă *oekoeă djangkŏ* vastgestelden tijd, de tijd waarop iets moet plaats hebben.

oeloeă *maoeloeăkan* iets wegbregen, vervoeren, aangeven, aanreiken.

oeloeă maoeloeăkan aan elkander wederkeerig toereiken, teruggeven; elkander, wederkeerig thuis brengen.

maoeloeări tandŏ ook het pand of teeken overhandigen van iemand, die kwaad gedaan heeft.

taoeloeă zichtbaar van iets, dat behoort gedekt of verborgen te blijven.

taoeloeă oeloeă lidah fig. voor iemand, die weer terugvraagt, wat hij eerst gegeven heeft.

oela[s] (vergelijk v. d. W.) *maoela[s]* terugvloeien, terugkeeren van het water; het laten terugstroomen bv. door het plaatsen van een dam, plank of eenig ander voorwerp.

maoela[s] djandji van een gezegde, belofte terugkomen;

oela[s] ook gebezigd voor landstreek; voornamelijk het lager gelegene tusschen hoogere deelen.

oela[s] alai katŏnŏ om op het gesprek terug te komen.

oela[s] oela[s]bahoe holte boven het sleutelbeen.

awĕ[s] *maawĕ[s]* grijpen, reiken, vatten naar iets.

aloen awĕ[s]-awĕ[s] nŏ lai 't is nog zoover niet, daar zijn wij nog niet.

awĕ[s] awĕ[s]i vruchtelooze pogingen doende om iets te krijgen.

awĕ[s]-awĕ[s] sampai bijna genoeg, op een klein weinig na.

awèh voor *poeĕh*

oelam *poetjoeă[s] ditjintŏ oelam tibŏ* jonge uitspruitsels verlangen en eetbare blaadjes krijgen fig. nog beter, meer dan men verlangt, des te beter.

e ten zooveel als: Kijk daar, daar is.

iroei[s] *mairoei[s]* gewoonlijk met een *h* uitgesproken, opzwelgen, inzwelgen, opslorpen, den adem inhalen wanneer men pijn heeft.

inda[s] loekŏ nan ta[s] iroei[s] er wordt geen leed ons aangedaan, of men is er gevoelig voor.

iri[s] zie *mengeret* v. d. W.

iroen *mairoen* verminderen, afnemen, afsnijden, uitsnijden, uitknippen, afknippen van kleedingstukken.

barang ta iroen na[s] tadagiăng als het toch te veel afgesneden, wordt, laat het dan maar tot in het vleesch afgesneden worden; fig. 't komt er niet op aan, al moet ik er nog zoo onder lijden. (*)

isŏ voor = *sisŏ* (*sisa.*)

(*) Gewoonlijk zegt men *na[s] tadaoen.*

isoeă' te eeniger tijd, eenmaal, later; *barisoea'* morgen, *barisoea' tjakō* of *tadi barisoea'* van morgen; *saisoea'* eens, vroeger, vroeger eens, te eeniger tijd in het verledene.

ingō omkijken; links of rechts kijken bv. als men iemand hoort roepen. *maingōkan* nog eens bij anderen zien of hooren, wat hun denkwijze is, als men die van anderen reeds gehoord heeft.

ipa zwager, zwagerin, de broer of zuster van een getrouwd man ten opzichte zijner vrouw (als de eersten met dien man van één vader zijn); *ipa kandoeăng* zoo zij van één vader en moeder zijn.

ipoeăh vergif, waarmee men wapens bestrijkt.

anjoea' *maanjoea'* overbuigen, het bovenlichaam van de eene naar de andere zijde overbuigen, wijze van loopen waar bij zulks plaats heeft.

ingō' nauwelijks zichtbaar, van heel uit de verte te voorschijn komen, opdoemen,

B.

batoe tapa'an. een groote steen in den grond voor de deur van een Maleische woning, waarop gewoonlijk de voeten schoon gewasschen worden.

badjō Zie v. d. W. I en III.

badō (Zie bade v. d. W.) *tida' tabadō* niet te zeggen, niet te tellen, niet te gissen.

basoeăh = *basoh*; ook *mambasoeăh moekō* fig. zich van schuld vrijpleiten; *pambasoeăh moekō* wat daartoe dient bv. een presentje, flink spreken; *den basoeăh djadja' nō* ik wil hem volstrekt niet bij mij zien.

bakèh spoor, indruk, aan, naar, van, om te, voor of dienende tot; *di bakèh* bij of op de plaats van, gevolg van iets, uitvloeisel, *mambari bakèh nan baië'* nut, dienst geven, *mambari bakèh nan djahè'* het tegenovergestelde; *bakèh basoeăh* wantrouwen.

bagō ofschoon, immers, hoewel, al is 't maar *bagō hari hoedjan bă a ang badjalan djoeō* het regent immers, waarom gaat ge nu toch? *barilah bagō nasi rasan* geeft me, al is het maar wat zure rijst.

baga' stout, moedig, onverschrokken, dapper.

bagai (Zie v. d. W.) dit woord wordt ook gebruikt in de beteekenis van: ook, nog, er bij, daarenboven;
andji' nō bagai = voor hem ook; *hambō saki' djō ana' ana' bagai* ik ben ziek en de kinderen ook.
mampabagai-bagaikan allerlei verwijtingen doen.
bagaikan soengoei' als of zij boos wil worden.

babaloea' elkander denzelfden dienst bewijzen; wederkeerig doen; *babaloea' tandō* de huwelijkspanden wisselen.

balam soort van boschduif; *kajoe balam* een houtsoort; *gatah balam* de gom

uit dien boom; *balam tambagò* een koperkleurige duif met een soort van drieslag; *balam adoean* een voorvechter, woordvoerder, ijsbreker; *ba' ana' balam* voor één broertje en één zusje.

banang *banang boelang* draad, waarmede de hanesporen worden vastgemaakt; *taboelang di indoea' hajam*, bij vergissing een hen een spoor aangebonden hebben fig. zich in het kiezen van een persoon of zaak vergist hebben bv. als men denkt, dat hij knap is en hij is het niet.

sibajau bajau. met de *radjă babandiĕng* de grootste onder de padischuren.

barabah = *merbah* een soort van zangvogel met witten kop en bruin lichaam.

barauari een woord, dikwijls aan het hoofd van zinnen voorkomende in den zin van *maka*.

bangkah de bles op 't hoofd van een dier; ongelukkig; *bangkah kanjiĕng roentjiĕng tandoea'* fig. bekend staan als niet te vertrouwen.

bilobŏ' *mambilobo'* het geluid van apen vooral; ook de korte, zware blaf van een hond; ook driftig of knorrig uitvallen van iemand.

bamban een soort van riet, een koel vocht bevattende, dat als geneesmiddel gebruikt wordt.

bantang *mambantang* spreiden, uitspreiden.

bantiĕng (Zie v. d. W.) algemeene naam voor koe; *mambantiĕng toelang* zich uitsloven; met ijver of inspanning zich op iets toeleggen.

bantoea' gebogen; vorm, gestalte; *mambantoeă den* juisten vorm of gestalte geven; *mambantoeă'kan* buigen; *inda' tabantoeă* koppig, eigenwijs.

bandoeă kozijn, dorpel. (*bendoel* v. d. W.)

bendang helder, verlicht, glanzend; *bendang sampai kalangi'* overal bekend, klaar en duidelijk voor iedereen; *tarang bendang* klaar als de dag.

boeboeăng vol tot aan den rand; *boeboengan* nok van een dak; *mamboeboeăng* al hooger en hooger stijgen.

bora' een groote, heilige vogel, die volgens het bijgeloof de zielen van afgestorvenen naar den hemel brengt; de beschrijving er van doet eenigzins aan den pauw denken.

boenoeăh *mamboenoeăh inda' mambangoen, mamtjantjang inda' mamampèh* een uitdrukking voor willekeurig, onbeperkt regeeren.

bŏjong *babŏjong* met velen tegelijk, *in massa's*.
babŏjong oerang kapakan de menschen stroomen naar de markt.

bidai een grof gevlochten mat, gebruikt om er rijst, koffie, enz: op te droogen.

biŏpari zie *biapari* v. d. W. geleerden, rechtsgeleerden ook van personen, die veel overleg hebben.

berang boos, kwaad; *mamberang* zich zoo voor doen; *pamberang* een driftkop.

bisan mannen, die met zusters getrouwd zijn.

bega *babéga* in de rondte draaien, springen of wenden; *pabégaran* plaats, waar men paarden in 't rond laat loopen; manege; *mambegari* fig. er

om heen draaien, niet rechtstreeks voor zijn gevoelen willen uitkomen, langs omwegen tot zijn doel trachten te komen.

babéga-béga in kringen voortbewegen.

T.

taban naar beneden vallen, ineenzakken (zie v. d. W.); ook *taban ana' kō di pakaian*, dat kind is overladen met kleederen.

taboeăh een uitgehold gedeelte van een boomstam, waarvan een der openingen met huid bespannen is en waarop bij verschillende gelegenheden geslagen wordt b. v. om het uur aan te geven, als er bezoek komt, als er brand is; om in de poeasa het begin en einde van den etenstijd te melden; — de *taboeăh larangan* is die, waarop slechts bij buitengewone gelegenheden geslagen wordt in tegenoverstelling van de *taboeăh nan banja'*

tatiĕng *manatiĕng* optillen, met de vlakke hand oplichten, ook op die wijze dragen, brengen; bv. het eten opbrengen.

manatiĕng sidakah, aalmoezen uitdeelen; *manatiĕng-natiĕng hati oerang* iemand vleien, lekker maken.

ba' manatiĕng minja' panoeăh heel voorzichtig behandelen.

manatiĕng sapandjang adat (plaatselijk voor het geven van zekere geldsom aan den gastheer, bij wien men uitgenoodigd is, ter bijwoning van een feest).

tadoeăng een slangensoort; naam voor een haan met zwarte pooten en roodachtige vederen.

tarang = *terang* zie v. d. W.

manarangi behalve verlichten ook schoonmaken; nog eens vragen.

manarang om opheldering, inlichting vragen.

tarang didadŏ het goed weten.

tarang hati vlug van begrip.

bakatarangan ook voor iets geen verhindering of beletsel zijnde bv. *dikatŏkannŏ bakatarangan samiĕng* hij zegt het maar op den man af:

tarang hari helder maanlicht.

tarang larĕh heldere avond zonder maanlicht.

taroeă' knop, eerste uitspruitsel (zie v. d. W.)

bataroeă' knoppen krijgen, uitschieten.

tarie' (zie v. d. W.) *manariĕ'* nemen; uit, van iets nemen; plukken; — ook van de panghoeloe's een stuk vee of andere bezitting weghalen van hem, die den hem opgelegden plicht niet nakomt;

manariĕ' oerang kabinantoe iemand tot schoonzoon nemen.

manariĕ' njaŏ den laatsten snik geven.

tariĕ'an een werktuig, voorzien van openingen, die opvolgend kleiner worden, om gouddraad te trekken.

boeang daoen, *tarièˢ boeah* fig. kort en bondig.

taroeăh (zie taroh v. d. W). *manaroeăh* komt gewoonlijk voor in de beteekenis van hebben, bezitten, er op na houden.
manaroeăhkan in bewaring geven; *pitaroeăh* last, lastgeving, opdracht, *panaroeăhan* hetgeen bewaard wordt, bewaarplaats, ook fig. kunde, gedrag, geheim; *bapitaroeăh atah ditikoeih* fig. zijn goederen aan niet te vertrouwen personen in bewaring geven.

tapat ook *tapèˢ* uitgesproken (zie tapat v. d. W.) recht, precies, juist, ook dicht bij, bv: *roemah hambŏ indaˢ djaoeăh ditapèˢ djalan gadang nangkonŏ:*
bakatapatan roendièng overeenstemmen, ook overeenkomstig hetgeen er gezegd of gedacht is.
bakatapatan djandji overeenkomstig de belofte.
bakatapèan roeèh djŏ boekoe fig. overeenkomende met eikander.
manapati djandji zijn woord houden.

tapoeăng I tepoeng.
II *manapoeăng* slaan met de vuist of eenig voorwerp.
batapoeăng vechten.
tapoeăng bij verschillende werkzaamheden als versterking gebruikt bv. *tapoeăng makan; tapoeăng badjalan;*
inai tatapoeăng koekoe tangga nadat de *inai* fijn gemalen is, valt de nagel af fig. ongelukkig zijn door b. v. iets te hebben, waarvan men geen gebruik meer maken kan; *sitapoeăng* een boomsoort.

tapoeăˢ (vergelijk tepok v. d. W.) *manapoeăˢ* met de vlakke hand slaan.
batapoeăˢ in de handen klappen.
batapoeăˢ oerang datang van alle kanten bij elkander komen.

takoeăˢ bukken, vooroverbuigen.

takŏˢ gissen, raden, op 't oog iets bepalen.

talŏˢ (telap zie v. d. W.) *manalŏˢ* kwetsen, verwonden door steken, slaan, vallen, branden enz. bv. *talŏˢ kaki den di api; pisau indaˢ manalŏˢ* fig. het verstand is niet groot.
indaˢ talŏˢ diadja niet luisteren of niet vatbaar zijn voor goeden raad.
talŏˢ ook een donkerbruine verfstof.

tali (zie v. d. W.) ook *tali tali* een vischsoort.
tali talian pijn in de gewrichten, *tali katajŏ* het koord of touw voor de borst van den buffel;
tali aroeăng halster, *tali kaloean* touw door den neus van een koe of buffel;
tali djoeè-djoeè de lijnen als vogelverschrikkers in de sawah's gebruikt; *batali-tali* lang, uitgebreid gemaakt van een zaak, vermaagschapt, aan elkander verbonden; *aka batali tali* zeer uitgeslapen, listig zijn; *tali boeboetan* koord waarmede een kist aan den zolder verbonden is,

of tusschen het deksel en de kist; *tali saro* een koord tusschen de borst en het gebit van een paard om het te dwingen het hoofd niet gedurig naar boven te lichten; *talinŏ* verbond, ook in de beteekenis van *kapalō bajaran;* — *tagantoeăng inda*ʼ *batali* zonder reden aanhangig blijven van eene zaak; ook van een vrouw, wier man niet voor haar zorgt en ook niet bij haar komt en toch niet van haar wil scheiden; *tali lioeăng* een buikband van gouddraad vervaardigd; *makan tali* arm, behoeftig; *lah dapè*ʼ *talinŏ* reeds op het spoor zijn van iets, reeds in zeker opzicht zekerheid gekregen hebben; *kai*ʼ*an djan patah*, *tali djan poetoeih* fig. ge moet niet oneenig worden.

tanai — *mananai* op de handen dragen.
mananai hati oerang het iemand naar den zin maken; zorgen dat een ander zich niet onaangenaam over ons gevoelt.

tawan — krijgsgevangene; *tatawan* ook in de netten verlokt zijn van een schoone; met de gedachte aan iets vervuld zijn; *tatawan matō* de oogen van iets niet kunnen afhouden.

tajōʼ — ontelbaar veel, *manajō*ʼ in ontelbare menigte bij elkander zijn; met veelheid overdekken.

taiĕʼ — plaatselijke uitspraak voor tarieʼ (zie aldaar).

tabarau — een soort van riet (zie teberau v. d. W).

tibarau — zie het vorige, men zegt ook *timbarau*.

tingadah — *maningadah* (*tengadah*) naar den hemel blikken, naar boven kijken, ook brutaal zijn, *maningadah matăhari* zich verzetten tegen een verbod, bevel enz. van hooger hand.
tatingadah recht, overeind, opgericht.

tingaran — hoorbaar, te hooren, *maningaran* gehoor hebben, kunnen hooren als tegenoverstelling van doof.

tangkoeiʼ — *manangkoei*ʼ met het hoofd voorover liggen bv. bij 't bidden, als eerbewijzing, als men hoofdpijn heeft of bedroefd is.
*manangkoei*ʼ *bakaradjŏ* vlijtig werken.
*batangkoei*ʼ voorovervallen.
*manangkoei*ʼ*kan oentoeăngnŏ* in den zin van zich zelven trachten te helpen; zelf raad schaffen.

tingkèʼ — (zie tingkat v. d. W.) sport, trede,
*maningkè*ʼ klimmen, stijgen in aanzien.
*tingkè*ʼ*-tingkè*ʼ stijgbeugel; *tingkè*ʼook mank.

tangka — eigenzinnig, koppig, bij zijn stuk blijvend, *batangka* redetwisten, twisten.

toengkoe — drie steenen, zoodanig geplaatst dat zij aan de voorzijde een opening vormen, aanwezig in de Mal. keukens en dienende om er boven te koken; treeft (zie v. d. W.)

toenggang — I bereid zijn, lust hebben tot iets.

II steil.
III *manoenggangkan* uitgieten, uitstorten, overgieten; *mampa toenggang* ten onderste boven plaatsen, omkeeren; *bapatoenggang* zich in omgekeerden toestand bevinden; *toenggang langgang* tuimelend, buitelend; *toenggang hati* verdenken.
toenggang tenggang hobbelig; *tatoenggang hati* voorliefde, genegenheid voor iemand of iets gevoelende; *bakatoenggangan* het op iemand gemunt hebben, voordurend vitten; *toenggang tarah* loodrecht; steil naar beneden; *oere' toenggang* penwortel; *basitoenggang* met het hoofd of den kop naar beneden, *basitoenggang roeroeăh* alles uitstorten, ook alles uitgeven; *pitoenggang* endeldarm *toenggang hilang ba'anji mati* bereid zijn heen te gaan en durven sterven fig. voor moedig zijn om zich in gevaar te begeven.

tinggang — middel, *batinggang* op middelen bedacht zijn, raad weten.

tonggŏ' — (zie v. d. W.) met opgetrokken beenen zitten op een hoog voorwerp; bv. het zitten van vogels op een tak of hoogte; *manonggŏ'kan* op iets anders plaatsen, gewoonlijk een klein voorwerp op een hoog; fig. als onderpand geven; *manonggŏ'i* voor iets tot pand geven; *oeăng tonggŏ'* geld, bijeengebracht door de familieleden van iemand, die gestorven is; (voor stapel of hoeveelheid voorwerpen op elkander gezet zegt men hier *onggŏ'*) *tonggŏ'* uit den tekst is hoogstwaarschijnlijk een vergissing en beter door *onggŏ'* te vervangen.

tanggoeă' — een werktuig om visch te vangen, bestaande uit een rondgebogen rotan, waartusschen een netwerk en voorzien van een steel; *tanggoeă' rapĕ' karandjang boeboeih* fig. even gauw verliezen als ontvangen; even gauw vergeten als hooren; *poerŏ tanggoeă'* beurs; *ditanggoeă' mambali* alles opkoopen.

toenggoe — *manoenggoe* wordt anders hier gebruikt in de beteekenis van manen, de betaling eener schuld vorderen of eischen.
(de beteekenis van wachten of waken is zeldzaam.)

tanggoeăh — *batanggoeăh* onwillig, weerbastig zijn, weigeren.

talempong — een muziekinstrument bestaande uit eenige aan elkander verbonden koperen bordjes.

timba — *timbal*; ook *timba baliĕ'* aan weers zijden, aan beide zijden; *batimba* tegen over elkander bv. *doedoea' batimba* tegenover elkander zitten.
batimba djalan aan beide zijden van den weg.

tambagŏ — een soort van koperkleurige woudduif.

tampă' — (zie v. d. W.) en *nampă'* beide gebruikelijk, ook *tampă' tampă' apoeăng* heel in de verte eventjes zichtbaar worden; ook van een zaak: er begint een klein weinig licht te komen; *katampă'an* en *kanampă'an* wat zichtbaar of aan den dag gekomen is. *Kapai tampă' poeng-*

goeăng, *kapoelang tampă' moekŏ* vaarwel zeggen, en welkom heeten; handelen volgens de regelen der welvoegelijkheid *dipanampă'kan banai koeroeik ta' babadjoe* hij laat goed zien, dat hij van de smalle gemeente is.

toempă' gedeelte, afdeeling, groep, als onderdeel van een geheel; *batoempă' toempă'* bij groepen, afdeelingen enz.

tampau (zie v. d. W.) welgemaakt, flink, ferm; voorkomen, aanzien; er uit zien als, zich voordoen als, het voorkomen hebben van; *tampan katjarai* alsof zal men gaan scheiden b. v. van een echtpaar, dat altijd kibbelt; *tampan kamati* er uit zien als of men zal sterven; *tampan koedŏ bată' koedŏ Agam kŏ* dit Agampaard ziet er uit als een Bataker.

tampan kaboeroeă' oerangtoe het laat zich aanzien dat hij een slecht mensch zal worden.

tampan soedah langgam tabaŏ op zijn voorkomen valt niets af te dingen en de kleeren zitten hem netjes aan het lijf (*langgam* = orde, regelmaat); *tampan tampani* iets goed opnemen, naar het wezen der zaak onderzoeken; *manampan* zich zelf bekijken bv. of de kleeren goed zitten; geschikt zijn voor iets of iemand.

tampoen = *tampoeng* zie v. d. W.

(*manampoeăng* is echter in het Min. iets opvangen in eenig voorwerp; en ook de handen vouwen bij het bidden zooals de Mal. dit doen). *manampoeăng rodi* bevelen ontvangen; onder bestuur zijn.

tampoeăh (zie v. d. W.) inloopen tegen iets bv. tegen den brand, tegen de menigte, begaan, beloopen, loopen over iets bv. *manampoeăh halaman* over het erf loopen, het erf begaan; *manampoeăhi* inzetten tegen een anderen inzet.

manampoeăhkan ook ergens heen geleiden bv. *kabau lia ditampoeăhkan kadjalan rajŏ.*

tintiĕng (zie vdw) *manintiĕng* wannen door tegen de zijden van het werktuig daarvoor te kloppen; ook de snelle beweging van vogels in de lucht als zij op hun prooi willen toeschieten; stuiptrekkend slaan met de vleugels, bv. van een kip, wie de hals is afgesneden.

tintiĕngan toestel om de fijne van de grove goudkorrels te scheiden; *tintiĕng angin* soort van roofvogel; *tatintiĕng darah* van het hart opspringen, kloppen; *manintiĕng* wijze van garen maken, waarbij de afzonderlijke draden door een snel rond draaiende beweging ineen gestrengeld worden; *satintiĕngan* een streng garen.

toentoen *manoentoen* blinddoeken, inwikkelen van vruchten aan den boom bv. om te voorkomen dat de dieren ze opeten.

mambali kabau batoentoen iets koopen wat men nog niet gezien heeft
tabali dikabau batoentoen een kat in den zak gekocht hebben.

tindjau (zie v. d. W.) *manindjau* met uitgestrekten hals naar iets zien, van uit de hoogte naar iets zien, uitkijken; uitvisschen om van een zaak op de hoogte te komen; *manindjau paham* zoeken op de hoogte te komen van iemands gedrag, inborst, karakter; *katindjauan* geheel bekend zijn wat betreft gedrag, zienswijze; *djarah bapanindjau* voorhoede, verkenner; *katindjau lavei*[s] een soort padischuur, zoo genoemd omdat zij zoo hoog is.

toendŏ (zie v. d. W.) een plank met een steel of trektouw er aan om den bovengrond te schuiven naar plaatsen, waar de grond met gaten of oneffenheden is; *manoendŏ* dat werk doen; *manandŏkan* duwen, voortschuiven; *bă*[s] *ditoendŏ* geheel op, weg; *batoendŏlah ang sikŏ* maak je weg van hier; somtijds ook vechten, *batoendŏ* tegen den grond geslagen met velen of in groote hoeveelheid b.v. padi door den wind, boeloe ajam *batoendŏ-toendŏ* van de kippenveeren in hoopen opgenomen worden.

tandèh op, weg, uit, verbruikt, 't komt er niet op aan, 't is me onverschillig b.v. *nă*[s] *tandèh nŏlah indă*[s] *ka didèn* 't komt er niet op aan ik heb er niets aan; *batandèh* opmaken, verkwisten.

tondèh of kemiri wordt als knikker gebruikt.

tindièh (zie tindèh v. d. W.) *manindièh* drukken op iets, iets zwaars op iets anders zetten, in het nauw brengen, zorg veroorzaken; *tindièh-manindièhi* b.v. bij het kaartspelen een hoogere kaart opleggen; ook al meer en meer doen worden; *sitindièh* balk of onderlegger.
sapoeloeăh batang batindièh nan dibawah djoeŏ nan tahimpi[s] fig. zij, die de mindere functiën bekleeden, dragen den last en de moeite ten gevolge der bevelen van hooger geplaatsen.

tandiĕng gebruikt voor *sandiĕng* kant, kantlijn; zijde,

tandau stengel met bloemen of vruchten er aan; tros; ook dat gedeelte waaruit de staart voorkomt bij viervoetige dieren en kippen, vooral het bovenste gedeelte van den neus.
ikoeă poetièh satandannŏ een geheel witte staart.

tindin de zwaardere toon op trom of dergelijke, die tusschen de andere lichtere tonen, somtijds voortgebracht wordt; *manindin* dien toon voortbrengen, slaan met de vuisten.
batindin vechten.

tŏ de ontkenning.

toeri[s] zienerskunst, tooveren.

toekoei[s] deksel, kleed ter overdekking.

toka[s] *batoka*[s] twisten, krakeelen.

toekiĕˢ inkeping, kerf; *manoekoei* een kerf of inkeping maken; *manoekoeiˢ api* vuurslaan.

toeankoe zie achteraan.

tŏjong *manŏjong* bijgieten, bijdoen; *batŏjong* van dat geen waar bijgegoten is, door bijgieten vermeerderd; *manŏjongkan* iets bijgieten, bij iets anders (in den tekst), zonder te letten of dit in genoegzame hoeveelheid is; in het wilde bijgieten; zonder nadenken of in 't wilde het werk van bijgieten verrichten; *manŏjongi* door bijgieten vermeerderen.

tibŏ (zie v. d. W.) aankomen, gebeuren *kŏˢ bŭˢ itoe tibŏnŏ* als dat het geval is; *katibŏan* krijgen, overvallen of getroffen worden, bv. *katibŏan panjakiˢ*, *satibŏ* bv. *satibŏ hambŏ diroemah*, pas was ik thuis.
tibŏ diparoeiˢ dihampekkan, *tibŏ dimatŏ dipitjiĕngkan* onrechtvaardig zijn, waar 't familie of vrienden betreft.

titiˢ kloppen, hameren, smeden, ook: ranselen en bij sommige uitdrukkingen ter verstrekking gebruikt b.v. *manitiˢ makan* enz.

tereˢ plaatselijk voor tariĕˢ (nemen).

tipaˢ aan den kant van en in dien zin ook: beurt b.v. *sipaˢ hambŏ bakatŏ* 't is nu aan mij om te spreken, *batipaˢ sipaˢ* om de beurt, *tipaˢ disia padja toe* van wien is dat kind familie; zoo ook voor deel, aandeel b.v. *ambieˢ nan tipaˢ diang* neem u aandeel (wat van u is).

tepŏ veelal gebruikt in vereeniging met *tipoe* ter verstrekking; vleierijen bedriegelijke praatjes.

tilieˢ naast *tjalieˢ* voor zien, aanschouwen; *ditilieˢ* wat betreft, wat aangaat.

Dj.

djadjŏˢ afkeer, verachting, *mandjadjŏˢ* een afkeer hebben, afkeerig zijn van.

djadjau *mandjadjau* overal heenloopen; alles beginnen zonder te slagen.
sadjadjau een rij, gewoonlijk zegt men hiervoor *sadjadjaˢ*.

djariĕh vermoeid, vermoeidheid, moeite, inspanning, aamborstig; *padjariĕhan* vrucht van den arbeid; *madjariĕhkan* vermoeid maken, inspannen zorg, moeite veroorzaken *mampadjariĕhkan* zich moeite of inspanning geven voor iets, *djariĕh tantang boeliĕh* zich moeite geven om iets te krijgen, of te verdienen *oebèˢ djariĕh palarai damam* een geneesmiddel voor de vermoeidheid en een middel om de koorts te verdrijven fig. benaming voor een kind van wien men veel houdt (vergelijk *djereh* v. d. W.)

djaradjaˢ (zie djeredjak v. d. W.), ook borstribben.

djapoeiˢ voor *djempoet; mandjapoeiˢ* halen; *mandjapoeiˢ djapoeiˢ* tegemoet gaan, inhalen, afhalen; *mandjapoeiˢ djapoeiˢ katŏ* uitlokken een of ander gezegde.
mandjapoeiˢ ook een echtgenoot nemen voor zijn dochter, zuster, of

andere vrouwelijke bloedverwant; *maoesoeä palang mandjapoei' pagi* van de panghoeloe's of andere aanzienlijke personen, bij hen den vorigen avond onderzoeken, of zij den volgenden dag een feest willen bijwonen en ze dan dien dag afhalen.

djalang (zie *djalang of djelang* v. d. W.) ook vloeibaar, *mandjalangkan* vloeibaar maken; *mandjalang* richten, doen toekomen aan hoogere personen; *badjalangan* bezoeken bij elkander afleggen; *mandjalang kandang* (plaatselijke feestelijke formaliteit, waarbij de vrouwelijke bloedverwanten van den jong getrouwden man, eenigen tijd na het huwelijk, het een en ander naar het huis zijner vrouw brengen; *mandjalang pasaharan* een feestelijke formaliteit, waarbij de echtgenoot de vrouwelijke familieleden zijner vrouw, op het einde der poeasa, onthaalt.

djanö = djanja; *djanö den* ik zeg; *djanö ang* gij zegt; *djanö* hij zegt.

djawe' (vergelijk djabat) *mandjawè'* ontvangen, aannemen, vervangen; *mandjawè' poesakö* erven; *pandjawè'* vervanger, opvolger; *mandjawè' aïë* van het wasschen der lichaamsdeelen voor het gebed; *badjawè' salam* elkander de hand geven; *sandjö badjawè' djö malam* de schemering wordt door den nacht vervangen.

djarami (zie djerami) hier bekend voor de droge padi halmen zonder korrels er in, stroo; *basasö' badjarami bapandam bapakoeboeäran* om uit te drukken, dat iemand geen vreemdeling maar inboorling van 't land is. *sasasö' sadjarami* van dezelfde afkomst.

djoengkang *mandjoengkang* met de pooten naar boven liggen; op den rug of achterover liggen, in zijn gansche lengte op den grond liggen, b.v. van boomen, pagers; ten onderste boven vallen; *djoengkang djoengkè'an* ongelijk of afgesleten van het onderste gedeelte eens voorwerps, waardoor het opwipt of waggelt b.v. van een stoel, oude bruggen enz.; ook ongelijk en in verschillende richting door elkander b.v. van de tanden.

djangkau *mandjangkau* halen, met uitgestrekte armen grijpen *sapandjangkauan* als maat zoover als men reiken kan, *pandjapoei' nan djaoeäh pandjangkau nan hampièng* fig. voor de rechterhand van iemand of voor hem, die een ander in alles van dienst is.

djalintèh *djali djalintèh* gezocht voor de lagoe.

djaliö' een blik waarin zekere bedoeling ligt uitgedrukt; *mandjaliö'* wulpsch kijken van vrouwen naar mannen; *djaliö' dama kapadam* zoo kijken als de damar die op het punt is van uit te gaan, voor de smachtende blikken van een schoone.

djiloeang voor *andjiloeang* een plant met roode bladeren.

djamboeä franje, kwast.

djandjiè' dit is met het volgende woord de benaming van een pas bij het

schermen; de eerste van den rechtervoet die, naar voren gebracht, niet met den hiel op den grond komt; en de *djandjiloe* van den linkervoet die naar achteren gebracht wordt en niet met de teenen den grond raakt.

djö — dengan.

djoearö — (zie v. d. W.) een persoon, die bij alle feestelijke gelegenheden de zaken regelt; ceremoniemeester; ook voorspraak.
boedjang djoearö de god of beschermgeest bij de hanengevechten.

djoga* — wedijveren met elkander b.v. in kleeding enz. (plaatselijk)

djolong — pas, kortelings, begin, aanleiding, oorzaak, rede, bv. *djolong tibö* pas gekomen.
djölong gadang nog niet lang groot, *djolong baboeah* voor de eerste maal vruchten dragen; *oerang djölong* iemand die voor de eerste maal getrouwd is.
manggih djolong bamoesin de manggis beginnen druk te worden; *a djolongnö moengko ang batjakä** wat was het begin, de aanleiding voor uw vechten.

djoelai — *mandjoelai* zich vasthechten; van de uiteinden der takken slingeren om, overkruipen naar een andere plant.

djöh — toch, dan.

dji* — voor *andji** deel, aandeel.

djérong — krom, bochtig, slingerend.

djélö — *tadjélö* op den grond liggen van lange voorwerpen; afhangen, zoodat het onderste gedeelte over den grond sleept.

djinih — I voor djinis.
II rein, schoon.

Tj.

tjatoeă — = *tjatoer* ook een spel op de wijze van een belegeringspel, waarbij de stukken tijgers en geiten voorstellen.
mantjatoeă stikken, met zijde of gouddraad doorstikken b.v. van matrassen.
patjatoeăran schaakbord of bord bij dergelijke spelen.

tjatjĕ* — likteeken; *mantjatjĕ** schimpen.

tjatja* — voor *tjetjak; mantjatja** knijpen, aangrijpen of beetpakken b v. van den tijger; zakkerollen; *pantjatja** zakkenroller; *mantjatja* toengga* een begin maken met het hakken van gaten in balken.

tjatjau — haastig, snel, vluchtig in zijn handelingen, veranderlijk, ongestadig bij het geen men doet.

tjatjah — (zie v. d. W.) *tjatjah* en *tjetah; mantjatjah* even aanraken b.v. met de vingertoppen, als men iets proeven wil.

tjatjah aangeraakt; *satjatjah* een oogenblik, een klein weinig; *tjatjah nangkŏ* zoo even; *tjatjah lai* zoo aanstonds, nog een oogenblik; *indă* boelièh mantjatjahkan ikoeă* men kan geen oogenblik gaan zitten; fig. overladen zijn met werk; *hati koeman samŏ ditjatjah hati gadjah samŏ dilapah* als er weinig is om te verdeelen, krijgt ieder maar een klein stukje, maar is er veel, dan krijgt men een groot deel.

tjadiè* pandai — voor hen, die als raadsman, raadgever optreden.

tjadai — *mantjadaikan* onverschillig zijn omtrent iets, achteloos, met geringschatting behandelen, niet tellen.

tjangoei^{s} — *mantjangoei^{s}* wachten; verlaten achterblijven; met de armen over elkander zitten, toekijken; *tatjangoei** teleurgesteld; *sitjangoei** een ledig looper; ook van vruchten, die lang zijn blijven hangen en beursch geworden zijn.

tjangang — (zie *tjengang* v. d. W.) *mantjangang* wezenloos zitten; gedachteloos zitten, suffen *si tjangang* een suffer, *tjangang tjangangi* heele maal in de war zijn, in 't geheel niet weten wat te doen (men heeft ook *tjengang* wezenloos, verschrikt op kijken, b. v. *tjatjengang kaban takadjoei^{s} di badie.*

japŏ — een boompje.

japai — (zie v. d. W.) *mantjapai* reiken naar iets, grijpen naar iets, trachten iets te verkrijgen, b. v. kunde, eene betrekking; trachten bij iemand te komen; *inda* tatjapai* niet gelukt, niet kunnen, geen gelegenheid hebben; *sapantjapaian* zoover men reiken kan.

jakas — gevecht, *batjaka^{s}* vechten.

alies — *mantjalie^{s}* kijken, zien.

jameh — *tjemas*; nevens dit woord wordt ook *tjamièh* gebruikt voor bijna, op het punt van (zie v. d. W.).

jarede^{s} — goed geproportioneerd, van personen die kort en stevig gebouw zijn; bevallig, aangenaam van vorm.

tjongka^{s} — (zie v. d. W.) in de benedenlanden wordt dit spel dikwijls gespeeld door de jonggehuwden op het eind der feestelijkheden; hier doen het de mannen of kinderen.

tjanggai koekoe — (zie v. d. W.) gouden of zilveren verlengstuk aan de nagels.

tjampoeăng — *mantjampoeăng*, verdwijnen in iets; *mantjampoeăngkan* indompelen; *tatjampoeăng* fig. ondergegaan van de zon; *mantjampoeăngi* zich indompelen, zich bemoeien met eens anders zaken.

tjintŏ-tjintŏ — de naam van een tooverring, door welks bezit men alles kan krijgen, wat men wenscht.

tjantjang — (zie *tjentjang* v. d. W.) *mantjantjang* ook draven van een paard; *tjantjang tadadè* madjadi oekiè* (*tadadè^{s}* noemt men o. a. uitglijden of uit de richting springen van een werktuig, dat men gebruikt om te

beitelen of uit te snijden) fig. voor datgeen, wat men dacht verkeerd gedaan te hebben en dat juist goed uitvalt; *tangan mantjantjang, bahoe mamikoeă* de handen hakken, de schouders dragen het weg, fig. die iets doet moet de gevolgen wachten.

mantjantjang inda' mamampeh, mamboenoeăh inda' mambangoen, fig. straffeloos, willekeurig handelen.

tjandŏ — = *tjenda; ba' tjandŏ* zooals, gelijk; *ba'tjandŏ aiĕ* als van een leien dakje.

batjandŏ-tjandŏ stoeien, gekheid maken, schertsen, dikwijls door het zinspelen op woorden die tweeërlei beteekenis hebben; zoo zegt men b. v. *harang lukĕ' dibah hidoeăng* hij die 't hoort en niet zoo gauw begrijpt, dat men hem voor 't lapje houdt, begint zich onder den neus te wrijven, denkende dat het daar zwart is; *harang* beteekent hier echter mond.

tjindai — (zie v. d. W.) de buikgordels voor lieden van hoogen stand worden ook zoo genoemd; *sitjindai* ook een spook, dat zich in eene vrouwelijke gedaante vertoont.

tjiboeă' — eenige bamboezen bij elkander in den grond voor het huis van den Maleier staande, waarin water tot reiniging van de voeten wordt bewaard.

mantjiboeă'i aiĕ wateruitscheppen, uithoozen.

tjiĕ' — voor *atjiĕ'* aan strandplaatsen en in sommige negorijen in de bovenlanden gebruikt voor een vrouw, die men als moeder beschouwt, oude vrouw.

tjiè' — één.

tjéla' — *tatjéla'* glinsterend, glimmend, glanzend; uitkomend of afstekend, beroemd van personen *mampatjéla'kan* poetsen; glimmend maken van; *nan tatjéla' nampa' djaoeăh, nantabarombong nampa' hampiĕng* dat glinstert van uit de verte gezien en zich als een groote massa voordoet, als men dicht bij is; gebezigd in de beteekenis van beroemd zijn; zoo ook *nan dakò' djolong basoeŏ; tasaboei' kaloeuran* en dergelijke.

D.

daba' — (zie debak v. d. W.). geluid van een menigte vallende voorwerpen b. v. groote regendroppels, kleinere vruchten enz.

hoedjan badaba' als er groote regendroppels beginnen te vallen; *mandaba'* plotseling komen, onverwachts komen.

dara' — = *derak* krak! *mandara'* kraken ook flink, ferm spreken of opzeggen.

darai — (zie *derai* v. d. W.). uit elkander, in stukken, rul, van voorwerpen die niet aan elkander willen kleven, korrelen, *badarai-darai* in druppels neervallen, biggelen van tranen, vallen van kleine voorwerpen b. v. kralen; *gala' badarai* schaterlachen; *salerŏ badarai* eetlustig; *koekoeă'*

ajam badarai-darai van een haan zuiver kraaien, ook achtereenvolgend geluid van verscheidene hanen.

dasö verdienste, waarde; *badasö* verdienstelijk op prijs gesteld, welkom zijn (zie *djasa* v. d. W.).

dakoeaʼ krakend geluid van de gewrichten.

dalang idioot.

dajoeăng *mandajoeăng* roeien; *dajoeăng* ook bij andere werken gebruikt om het voortduren der handeling aan te duiden b. v. *mandajoeăng badjalan* langzaam voortgaan b. v. van personen, die vermoeid zijn doch niet willen ophouden; *sakali marangkoeah dajoeăng doeö tigö poelau talampau*, twee of meer zaken tegelijk verrichten, twee vliegen in een klap.

dajoeăh ook wel *daoeăh; tadajoeăh hati* aangedaan, met medelijden vervuld, bewogen.

dèʼ redegevend of oorzaak aanduidend voegwoord of voorzetsel met de beteekenis van omdat, dewijl, daar, vermits, b. v. *deʼ awaʼ nö maleh* omdat hij lui is; het komt ook voor in de beteekenis van aangaande, wat betreft; (zie den tekst) *dèʼ hambö, indaʼ baʼ itoe dö*, wat mij betreft, ik denk er niet zoo over; *dèʼ lamö bakalamöan* reeds lang geleden.

doebalang is een persoon, die de bevelen van den panghoeloe aan de bevolking overbrengt en voor de orde in de negorij zorgt; men koos daarvoor vroeger den dapperste. Het woord zou afkomstig zijn van *oedoe* aandurven, opgewassen zijn tegen, en *balang* tijger (men zie echter hoeloebalang).

dentjĕʼ of *dontjĕʼ mandontjĕʼ* springen; *badontjĕʼan* in alle richtingen rollende of vallende b.v. geldstukken; *tădontjĕʼ katö* ontvallen van een woord.

pantjiĕng een klinkend geluid zooals b. v. dat van glasscherven.

dandang *pidandang* zie *pedendang* (v. d. W.).

dansanaʼ en *rangsanaʼ* of *oerang sanaʼ* (zie *doesanak* en *sanak* v.d. W.) gebruikt men ook hier voor bloedverwant, naastbestaande b. v. alle personen uit de zelfde soekoe zijn *dansanaʼ* van elkander, *dansanaʼ saiboe* broeders en zusters van een moeder, *dansanaʼ sabapaʼ* van één vader, *dansanaʼ kandoeăng* van één vader en één moeder, *dansanaʼ diloea* in tegenstelling daarvan gewoonlijk alleen *dansanaʼ*.

pasanaʼan of *dansanaʼ* behalve voor bloedverwant, familielid ook voor dingen waarvan het een de weerga, het evenbeeld is van het andere, ook van twee personen, die met elkander overeenkomen in karakter, gevoelen, betrekking enz. bv. *kain nangkö indaʼ badansanaʼ sikö; pasanaʼan* benaming voor de pokken, als liefkozing gegeven om minder kans te hebben ze te krijgen of er aan te sterven.

doelang *mandoelang* zich als een doelang voordoen; in den tekst van den rook gezegd die kronkelend opstijgt.

R.

rabŏ (zie *raba* v. d. W.) *marabŏ* tasten, opstuiven, uit zijn humeur geraken; *marabŏ marabŏ djalan* stokjes of stekjes zetten bij een gat in den weg, versperren; *marabŏ badjalan* den weg tastende zoeken; onbesuisd doorloopen, boos weggaan; *rabŏ-rabŏi* overal rondstasten, overal om hulp vragen; onbesuisd te werk gaan, tegen velen boos worden; *parabŏ* iemand, die gauw boos wordt of onbesuisd te werk gaat; *lita^{s} tarabŏ haoeih takatja* uit nood doen wat het eerst voor de hand ligt, van den noord een deugd maken.

rato^{s} (ratap zie vdw) weeklagen, jammeren; *ratŏ^{s} baboeah-boeah* luide weeklagen (zie *ratap berbidji-bidji*); *ratŏ^{s} mai^{s} katoeroen* het weeklagen als het lijk weggedragen wordt.

boeah ratŏ^{s} datgeen wat men weeklagende uitroept.

radjah zegt men van een paard, bij wien het onderste gedeelte der beenen of enkels een andere kleur, doorgaans een witte, heeft; ook *radjak* (zie v. d. W.); *maradjah* iemand strepen in 't gezicht geven, om hem belachelijk te maken.

rarŏ^{s} *mararŏ^{s}* opensnijden van geslachte dieren om er de ingewanden uit te halen, opensnijden, lostornen van kleeren.

tararŏ^{s} opengehaald aan iets scherps,

rasan bedorven, zuur, tot bederf overgaande van spijzen; *rasan-rasan* het overblijfsel van eten en drinken, restantje op schalen en in flesschen; menschenlucht in een kamer; slaaplucht; *rasan-rasan oelandŏ* iemand wiens uiterlijk doet vermoeden dat er Europeesch bloed in hem zit; *asiëng toe moeah rasan katŏ-katŏ toe* voor: daar schuilt wat achter.

ranga^{s} leven, drukte, opschudding, twist; *baranga^{s}* twisten, kijven.

rapoeăh (zie rapoh v. d. W.). komt ook voor in de beteekenis van zwak van wil; zijn begeerte niet kunnen beteugelen; *rapoeăh pagangan* onstandvastig; *paroei^{s} rapoeăh* zwak in den buik, van personen die sommige spijzen niet kunnen verdragen.

parapoeăh hati weemoedig, weekhartig.

ragŏ (zie *raga* v. d. W.). een van rotting gevlochten bal; tusschentijd, intusschen, terwijl, (waarvoor ook *taragŏ-ragŏ*); *ragŏ-ragŏ* mand, korf, het gevlochten gedeelte aan de halsketting der vrouwen.

baragŏ balspelen; *paragŏ* een liefhebber daarvan; *ragŏ badiëng nasi masa^{s}* fig op twee wijzen tegelijk profiteeren, het mes van twee kanten laten snijden; *indă^{s} baragŏ răgŏ mătinŏ oerang toe* dat mensch is plotseling doodgebleven.

ragò manjoeroeă^{s} ikoeă habih terwijl hij zich verschuilt, gaat het

achtereinde weg zooals b.v. de naald onder het naaien; fig. terwijl men iets nieuws leert, het oude weer vergeten.

ragoe in de war, onzeker, niet weten wat te doen.

ragi (zie v. d. W. II en III) teekening, patroon; het metaal, dat dient om het met een ander te vermengen b.v. zilver met goud.

ramang (zie *remang* v. d. W.) *maramang* overeind gaan staan, te berge rijzen; *boeloe ramang* dons, de fijne haartjes op het lichaam; *maramang koedoeä** zeer bang, huiverig voor iets.

rani* zeer klein, fijn.

raö uitspraak van *rawa* moeras, poel, plas, soort van duif.

rongkèh met geweld afgebroken, uitgerukt, gebarsten, opengebroken; in 't algemeen een los, weg, stuk zijn van de deelen eens geheels; *rongkèh saö pintoe diangin* van een deur die, ten gevolge van wind, uit haar hengsels valt.

rangkiang een soort van rijstschuur; ook wel de algemeene naam daarvoor.

rangkoeäh komt voor in de beteekenis van *raièh*, doch zelden voor in 't groot opkoopen.

rangkai (zie v. d. W.) *barangkai* tot één verbonden zijn; ook van de inwendige lichaamsdeelen; *rangkai hati* fig. voor lieveling.

rintang druk, bezig met iets, verslaafd zijn.

marintang met zorg vervuld zijn omtrent iets; ook plagen, storen b.v. *djan dirintang djoeö oerang toe karadjö*; *marintang ana** een kind stil doen zijn door het 't een of ander in de hand te geven of te laten zien; *marintangkan* zijn best doen om eenig doel te bereiken; *rintangan* drukte, werk, bezigheid; *rintang di main* verslaafd zijn aan het spelen; *marintang-rintang hati* afleiding zoeken.

parintang matö wat dient om het oog te bekoren; *parintang hati* wat dient om het hart te verblijden; *rintang dibaroeä* barajoen* zich niet kunnen verzadigen met het zien naar iets, dat wij toch niet krijgen kunnen.

rantau de landstreek langs de kust, het land waar men als vreemdeling is; *marantau*, reizen, naar een vreemd land gaan; *marantau pandjang* ver weggaan, voor lang weggaan; *sarintau pahimbauan* op een afstand zoo ver, als men, hard schreeuwende, beroepen kan.

roentoen afrukken, met geweld ergens aan trekken, met geweld naar zich toetrekken.

rantai *rantai Kandië* zou een ringvormig gebogen stukje staal zijn, uit twee schalmen bestaande; het bevindt zich in den kop van hoogst enkelen dezer dieren en brengt den vinder geluk aan.

rendjèng *marendjeng* optillen, oplichten, zoodat het voorwerp hangt, de eerste beweging bij het schermen, plaatselijk ook voor oververtellen; *maren-*

djeng kain de kain optillen b.v. als men door het water loopt; ***ma-rendjeng lidah*** spreken, praten, zeggen.

rentjong — soort van tweesnijderd zwaard.

randö — een vrouw die van haar man gescheiden is; weduw, ook weduwnaar.

randam — *marandam* in het water zetten; weeken, *tarandam* fig. verborgen gehouden, in den doofpot gedaan, in het vergeetboek geraakt; *tabangki' batang tarandam* oude zaken oprakelen, oude geschillen nog eens beginnen.

roesoeäh — bedroefd, bekommerd; *maroesoeähkan* zich bekommerd of bezorgd maken over iets of iemand.

roeang — heet de open ruimte tusschen ieder viertal palen in een Maleische woning, ook in 't algemeen tusschen ruimte, dal.

rono — voor *warna.*

retai — dun, afgesleten, vergaan, versleten, gekerfd door langdurig gebruik: geringe ontvelling.

riri' — voor lirit.

ririëng — voor *iriëng.*

renö — is volgens sommigen de geheimzinnige glans, die er o. a. uitgaat van plaatsen, waar zich dingen bevinden waarvoor de Maleier grooten eerbied heeft; men ontwaart dien glans b.v. op plaatsen waar veel goud in den grond zit, ook daar waar zich tijgers ophouden. Volgens anderen is het bij goud een zeer glinsterend gedeelte en bij den tijger een stukje been in het voorhoofd; in beide gevallen bezit het bovennatuurlijke kracht.

S.

sarang — (zie v. d. W.) uitspraak voor *sarang* en *serang; basarang* ook naderen, al nader en nader komen en nevens *sarang* gebruikt voor *makin* of *tambah* b. v. *sarang* of *basarang lama sarang gadang* hoe langer hoe grooter, *basarang toeö basarang hampiëng.*
manjarang aanvallen, bestormen; *manjarang hari* den regen bezweren door het prevelen eener tooverformule.
sarang oenggèh vogelnest; *sarang nanah* een verhard gedeelte van een zweer.
basarang een nest maken of hebben; *sarang menjarang* elkander trachten vast te zetten bij damspel en dergelijke; *inda' tampoeö basarang randah, kö' ta' baadö-adö;* de *tampoeö* (een vogel) maakt zijn nest niet laag als er geen reden voor is, n.l. als er geen bijen in de nabijheid zijn, fig. voor 't geen men doet een doel hebben.

saroe — (*seroe* v. d. W.) aanroepen, een schietgebed doen; bezweren van geesten.

ongelukkig, tegenspoed hebbende; *oerang sarau* ongeluksvogel; *dipasaraunŏ kidoei^{s}nŏ* hij verwoest zijn leven.

(zie *sesat* v. d. W.) van den rechten weg af, verdwaald, afgedwaald; *sasĕ^{s} laloe* een verkeerden weg gevolgd, ook in fig. zin; *sasĕ^{s} manjoerĕ^{s}* verkeerd geschreven; *sasĕ^{s} aka* gek zijn; *sasĕ^{s} poesĕ^{s}* iets verkeerd doende, in de war zijn.

maloe batanjŏ sasĕ^{s} didjalan als men beschaamd is te vragen verdwaalt men; als men beschaamd is om raad te vragen, komt men slecht terecht; *sasĕ^{s} soeroei^{s} talangkah koembali* in fig. zin vergiffenis vragen voor hetgeen men misdaan heeft; zijn verkeerdheden inzien.

I *manjasŏ^{s}* ook wel *manasŏ^{s}* opslurpen, achter elkander leegdrinken; het drinken van paarden, koeien en dergelijken.

II *sasŏ^{s}* verlaten plaats, overblijfselen, sporen van vroegere bevolking; gevolg; uitvloeisel.

bijaar, bijstengel; kleine tros aan een groote zittende, een deel of stuk van iets afgescheurd; *manjapiĕh* van elkander scheuren of trekken b.v. de *bamboe* nadat er eerst een kap in gegeven is.

sapiĕh balakan een gedeelte van iets, dat uit onderscheidene deelen bestaat; fig. voor de nakomelingen van een familie, die zich op een andere plaats vestigt.

basapiĕh-sapiĕh paratian alles willen maar niets uitvoeren.

afgescheurd, afgebroken van een tak.

manjakah afscheuren, afbreken (zie *sekah* v. d. W.).

(zie *segan* v. d. W.) verlegen, bedeesd, onwillig, afkeerig van iets.

(zie v. d. W.) tusschenruimte, plaats tusschen andere voorwerpen in; *salŏ djari* tusschenruimte van de vingers.

manjalŏ tusschen geplaatst zijn, zich bevinden tusschen andere voorwerpen.

manjalŏ ketjĕ^{s} in de rede vallen; *basalŏ* vermengd, van twee of meer voorwerpen van verschillende kleur of teekening.

doedoeă^{s} basalŏ dooreen zitten b.v. geringen en aanzienlijken.

I *manjalang* leenen van; *manjalangkan* leenen voor een ander; *manjalangi* leenen van velen of veel voorwerpen leenen van; *salang tenggang* hulp vragen.

II naast *sarang* en *sadang* gebruikt voor zelfs, doorgaans in vereeniging met *koenoen* b.v. *salang dinŏ tă dapĕ^{s} kŏ^{s} koenoen diden* zelfs hij kent het niet, des te minder ik.

van twee voorwerpen over elkander geslagen b.v. van de beenen, van haken, die in elkander grijpen; *basaloeă^{s}* gekruisd ook van brieven, gearmd; in verschillende richtingen over elkander liggende, verschillende richtingen uitgaande; aan elkander verplichting hebben;

aan elkander geparenteerd zijn; ***tasaloeă*ˢ *bakeh nan boeroeŭ*ˢ** overgegaan tot, zich overgegeven hebben aan het kwade: ***manjaloeă*ˢ*kan hoetang*** de schuld die men heeft bij een ander betaalbaar stellen, als deze ons een dergelijke som schuldig is.

salah — ***sa*** de verkorting van ***asa*** (***asal***) indien slechts, zoo maar enz. b. v. ***asa inda*ˢ *hoedjan hambŏ pai*** als 't maar niet regent dan ga ik; ***asa dikatŏkan samiĕng*** als 't maar gezegd wordt.

salah silah — is hier ook bekend voor oorzaak, reden, aanleiding gewoonlijk van twist (zie ***sala sila*** v. d. W). (men hoort hier ***h*** achter de tweede lettergreep).

samiĕng — slechts, alleen, maar, niets anders dan.

saoeiˢ — (zie v. d. W. ***sahoet***) ***manjaoei*ˢ**

I antwoorden; ***manjaoei*ˢ*i*** beantwoorden; ***basaoei*ˢ*an katŏ*** disputeeren, redetwisten, twisten; ***mampasaoei*ˢ*kan*** geluk of ongeluk over een ander afbidden b. v. ***den pasaoei*ˢ*kan djoeŏ awă*ˢ *nŏ nă roegi.***

II glad maken en uit elkander kammen van garen, draden, vezels enz. b. v. ***manjaoei*ˢ *pandan*** de bladeren van de pandan glad en buigzaam maken door ze met een stukje bamboe te schuren.

sawang — (zie v. d. W.) onafzienbare ruimte rondom ons b. v. op zee, op een vlakte enz.

sawang padjalanan een eenzame weg of reis zonder rustplaats.

pasawangan onherbergzame streek, woestenij.

sawang pikiran denkbeelden waarop men niet vertrouwen kan; onbestemde gedachte.

manampoeăh pasawangan fig. voor in zeer benarde omstandigheden verkeerende; moeielijke zaken te doorstaan hebben b.v. examen doen, gevaarlijk ziek liggen.

sawang tida*ˢ *pagantoeăngan (waarin het laatste een versterking van het eerste is) een woestenij waar volstrekt geen hulp te verwachten is. Men heeft meer zulke vormen b.v. ***bodoh nan tida*ˢ *baraka; mikin nan tida*ˢ *baoeang.***

saoeăˢ — uitscheppen, een gedeelte van iets nemen, ontleenen aan, uitvisschen van een zaak.

sangkŏ — ***si sangkŏ gadiĕng*** naam als loftuiting van een aanzienlijke woning. Tegenwoordig minder bekend.

soengkoeiˢ — (zie ***soengkoeb*** v. d. W.) deksel.

manjoengkoei*ˢ** dicht doen, sluiten, overdekken; ***inda*ˢ *tasoengkoei*ˢ *kamaloean hij is zoo arm als Job; ***mantjarikan kapalŏ nan ta*ˢ *basoengkoei*ˢ *poenggoeăng nan ta*ˢ *basaŏ***, zoeken voor 't hoofd dat niet gedekt en den rug, die naakt is, fig. zijn levensonderhoud zoeken.

singkö[s] (zie *singkap* v. d. W.) *manjingkö[s]* openmaken, ontblooten, ontdekken, ontsluieren, bekend maken; voor den dag brengen.
kati tasingko[s] openhartig, opgeruimd, blijmoedig; *tasingkö[s] hati bagoeroe* vlug in het leeren; *inda[s] basingkö[s] kaloemoen* guur, koud, somber van het weder; *singkö[s] daoen ambië[s] boeah* ronduit, zonder omwegen zeggen, er geen doekjes om winden.

singgan = *singga*.

singoeloeăng een blad, doek of iets dergelijks, opgerold op het hoofd gelegd, bij het dragen van zware vrachten; *kŏkŏh- kŏkŏh singgoeloeŭng* alles gereed maken, niets vergeten bij het klaar maken; *baban barē[s] singgoeloeŭng batoe* fig. in zeer moeilijke omstandigheden verkeeren, zoodat men bezwaarlijk doen kan wat plicht of volgens bevel is (voor *senggoeloeng* zie v. d. W). gebruikt men hier gewoonlijk *boengka-boengka*).

sanggah *manjanggah* zich verzetten, tegenstribbelen; zich onwillig toonen.

silajoe een plantje.

salindi[s] naam van een vogeltje serindit.

salendang (zie v. d. W.) *mampasalendang* als *salendang* gebruiken; *mampasalendang doenia* aan alle wereldsche genoegens meedoen.

alödang (*seloedang* zie v. d. W.) hulsel van den bloesem der palmgewassen en sommige bloemen; ook een vaartuigje.
manjalŏdang fig. oppervlakkig of in algemeene trekken iets meedeelen.

salérö (zie v. d. W.) trek, eetlust, lust tot iets.
manjalérö makan met smaak of lekker eten; *manjalérŏ tidoeă* lekker slapen; *patah salérŏ* geen lust of trek hebben; *aia salérö* slijm of speeksel uit den mond loopende, ten gevolge van etenstrek; *tabi[s] salérö dèn* ik watertand.

salisië de vezels in de schil van een pisangbast, die tot binden gebruikt worden; *manjalisiĕ* van versleten kleeren alleen nog de draden overgebleven zijnde (sommigen spreken *salisiĕh* uit).

samboei[s] (zie v. d. W.) aangrijpen, aannemen, opvangen met de handen.
panjamboei[s] alĕ[s] ceremoniemeester.
katŏ badjawab, gajoeăng basamboei[s] een gepast antwoord geven, met gelijke munt betalen.
manjamboei[s] katŏ in de rede vallen; *mampasamboei[s] kan* koopwaren door een ander laten verkoopen en hem daarvoor een gedeelte van de winst geven, ook op die wijs in leen geven of op krediet verkoopen; *mampasamboei[s]i* aan iemand goederen op krediet verkoopen om daarmede handel te drijven of ze verder om te zetten; *manjamboei[s]* ook ontvangen of leenen van iemand, of bovengemelde wijze; *manjamboei[s] kan* leenen of ontvangen van een ander.

semba (zie *sambar* v. d. W.).

simboeă — (zie v. d. W.) *manjimboeă* met de holle hand naar de hoogte werpen van vloeistoffen, losse aarde enz., zoodat deze in druppels of korrels uit elkander vallen; *manjimboeăi* met water op die wijs begieten; *tasimboeă darah* plotseling opstijgen van het bloed naar 't hart b. v. als men schrikt.

samboerani — naam van een heilig paard veel in de Minangkab. verhalen voorkomende.

samboeăng gigi — een gouden verlengstuk aan de tanden.

sambiĕng — voor *sambil* ook plaatselijk gebruikt voor *samiĕng*.

sambiĕ — I *sambil; manjambiĕ* een kind dragen, terwijl men tegelijkertijd iets anders doet.

II richting kant, zijde b.v. *sambiĕ kamantari mati roemah hambō goedang* aan de westzijde van mijn huis staat het pakhuis.

simpong — (zie *sempong* v. d. W.).

simpoeăh — *basimpoeăh* knielen; *sambah simpoeăh* in knielende houding, de *sembah* maken fig. smeeken; *tasimpoeăh* op de knieën gevallen; gestort b. v. van een paard.

soemirö' darah — het zelfde als *tasirö' darah*.

santŏ — tabak; *santŏ-santŏi* tot vermoeid wordens toe; onder iets ten zeerste lijden; snakken, smachten, reikhalzen naar iets.

sinta' — (zie v. d. W.) *manjinta'* rukken, uit de schede halen van een wapen; *basinta' pisau* van een uitgetrokken mes voorzien; *tasinta'* ontwaakt, wakker uit den slaap; *tasinta' hati* tot andere gedachten gekomen, driftig; *manjinta' gadang* ook *manjinta' roeĕh* spoedig groot worden, welig opschieten; *tasinta'-sinta' lalö'* iedermaal wakker worden.

santan — (zie v. d. W.) kokosmelk, ook in de beteekenis van het ware; het beste, voornaamste enz. b. v. *lah satannō nan hambŏ katŏkan nantoen* wat ik daar zeide is 't ware.

basantan rijk aan middelen; *kö' santannŏ basajŏ' tabang hambŏ kakioen*, als ik vleugels had, zou ik daarheen vliegen.

soendoei' — *soendoei' basandoei'* van geslacht tot geslacht, erfelijk.

sanda — (zie v. d. W). *basanda* leunen.

manjanda steunen, ondersteunen, medehelpen; gewoonte onder de maleische vrouwen om bij den dood van een vriendin gedurende zeven dagen in het huis van den overledene te helpen, en onder de mannen om, als er een man sterft, gedurende drie jaren van tijd tot tijd iets aan zijn kinderen te geven; *panjandaran* stel kleeren dat de nabestaanden van den overledene geven aan hen, die op bovenbedoelde wijze helpen; *doedoea' sandaran tanggoeli* zitten met de beenen opgetrokken over elkander gekruist en de armen om de knieën geslagen; *sanda manjanda ba' aoeā djō tabiĕng* elkander helpen (even-

als de bamboe en de kant waarop zij groeit); *sanda lamang* (de bamboezen kokers waarin de kleefrijst gekookt wordt staan schuin tegen een soort van galg of dwarshout en daaronder ligt het vuur) fig. van alle voorwerpen, die schuin staan of liggen b. v. zooals een stok tegen den wand; in zeer gemakkelijke houding zitten met de beenen recht uit en den rug gesteund.

sandang (zie v. d. W). *manjandang* over de schouders dragen b. v. een doek, sarong, koord enz. op zich nemen; *manjandang lamang ange' oerang* fig. de kastanjes voor een ander uit het vuur halen.

soearö in den tekst ter wille van de *lagoe* voor mond gebruikt,

soebang (zie v. d. W). schijfvormig oorversiersel; *soebang-soebang* het binnenste van een boompje *basoeăng* genaamd, waarvan versierselen aan de bedgordijnen gemaakt worden.

soedi (vergelijk v. d. W.) *manjoedi* nauwkeurig onderzoeken, nadrukkelijk ondervragen.

soeroei' (zie v. d. W.) terug, verminderd, gezakt, gevallen b.v. van het water; zijn vorige gedaante terugnemen; *basisoeroei'* achteruitloopen b.v. van paarden; *damam soeroei'* afnemende in ook terugkomende koorts; *hati soeroei'* niet meer boos zijn; teruggekomen van vroegere plannen enz.; *inda' mangana pasang soeroei'* fig. niet denken aan de gevolgen van iets of aan het geen later gebeuren kan; *soeroei' didjalan* een plan waaraan reeds begin van uitvoering gegeven is, weer laten varen; *tasoeroei' kalamboeai* teruggetrokken zooals een zeeslak in zijn huisje fig. van personen, die eerst graag iets willen doch zich daarna terugtrekken.

sŏrong (zie v. d. W.) *manjorŏng* schuiven, voortduwen, aanbieden van geld en dergelijke ter omkooping; *tasŏrong* onwillekeurig, te veel, te veel vooruit, voorbij, bij vergissing terecht komen op een plaats, die niet in onze bedoeling lag; *tasŏrong katŏ-katŏ* zich voorbij praten, zich vergaten bij het praten; *ba' galèh tasŏrong ka Tikoe* alsof men op Tikoe is terecht gekomen om handel te drijven fig. iets beneden de waarde of met verlies moeten verkoopen; *kanai sŏrong* omgekocht zijn; *manjŏrongkan tangan kabadjoe* de handen door de mouwen van een badjoe steken.

soerau bijgebouw van de moskee; bidkapel; school voor godsdienstig onderwijs.

soeri het raam bij het weeftoestel om de draden vast aan te schuiven en gelijk te maken.

soesoeă' *manjoesoeă'* begin maken met iets, aanleggen; *basoesoeă' kajŏ* beginnen rijk te worden. Knoopsgat is hier *sasŏ' an* of *sasapan* en schuif *talingŏ* (zie v. d. W.).

soesoen (zie v. d. W.) *manjoesoen* op, naast, in elkander zetten of leggen van

voorwerpen, bijeenbrengen, verzamelen van personen, bijeen of in rust brengen van twistende personen; *soesoen pakoe* opeenvolgend in grootte of leeftijd.

soeke' een inhoudsmaat van 4 gantang's.

soegi (zie v. d. W.) alles wat gebruikt wordt om de tanden schoon te wrijven, doch hoofdzakelijk een soort van hout (*kajoe soegi*) en tabak; pruimpje; *basoegi* de tanden schuieren; *soegi-soegi* een boompje welks bladeren als geneesmiddel gebruikt worden; *soegi landa'* pennen van een stekelvarken; men zegt ook *sigoelanda'* en *sagalanda'*; (voor uitpeuteren van de tanden, zie Pijnap., zegt men hier *tjoekiĕ*).

soeloeăh (zie v. d. W.) toorts, fakkel, *manjoeloeăh* met een fakkel bijlichten; *manjoeloeăh njoeloeăhi* onderzoeken, trachten opheldering te krijgen; *inda' basoeloeăh batang pisang bagalanggang matŏ rang banja'* in de beteekenis van: deze zaak is geen geheim, iedereen heeft het gezien of weet het.

siba (zie v. d. W.) baan, geer, zijstuk onder den arm van een *badjoe* (in 't kruis heet het hier *pisa'*).

sibiĕ klein stukje of brokje van iets; partijdig; *manjibiĕ* den een boven den ander verkiezen; *sibiĕran toelang* deel van mijn gebeente.

basiboei' het druk hebben (zie *sebok* v. d. W.).

sidang (zie v. d. W.) een vergadering van minstens 44 personen in de moskee; in *sidang toean* door N. (zie v. d. W.) opgegeven komt het mij voor, dat men te doen heeft met *dang* een woordje in de Min. verhalen dikwijls als stopwoord en ook uit eerbied gebruikt.

seră' (zie v. d. W.) verstooid, uit elkander, van elkander verspreid; *manjeră'kan* uitstrooien, iets strooien, verspreiden, van elkander of uit elkander doen; *taseră' boenjinŏ* rondverteld, openbaar gemaakt; *baséra'-séra'* overal verspreid, verspreid door elkander; *mampaséra'kan* iets verstrooien, wegwerpen, versmaden fig. niet willen, zich niet storen aan; *baséra' lari* naar alle kanten uit elkander loopen; *taséra' barèh kau* fig. tegen een vrouw, van wie zeker lichaamsdeel onbedekt is; *manjera'i* bestrooien, *taséra' ramboei'* loshangen van het hoofdhaar, waarvoor men gewoonlijk *tagérai* gebruikt

sisŏ (zie v. d. W). overschot, restantje; *oepeh ratjoen sisŏ mamakan* er heeft werkelijk vergiftiging plaats gehad, als de overblijfselen doodelijk werken; *sisŏ omba' mahampekkan* voor datgeen wat niet meer gebruikt kan worden; voor personen, die nergens toe deugen; voor ontuchtige lieden; voor hen, die pas van eene zware ziekte zijn hersteld; *inda' basisŏ atak dimantji'* fig. het is schoon op gegeten.

sipe' *manjipe'kan* iets snel in zijwaartsche of achterwaartsche richting brengen b. v. *manjipe'kan koelamboe* een gordijn openschuiven; *manjipe'kan*

badjoe een badjoe openslaan b. v. als men het warm heeft; *manjipe*ˢ*kan kajn kabahoe* een kain of doek over een der schouders slaan; *sasipe*ˢ een oogenblik.

sigap ook *sigö*ˢ uitgesproken (zie v. d. W. *sikap* en *sigab*) welgemaakt, goed gevormd, vlug, flink, vaardig; *basigap* zich in postuur stellen, op zijn hoede zijn, zich gereed maken, *basigö*ˢ *makan* eten klaar maken; *sigö*ˢ *katö* vaardig in 't spreken, *manjigö*ˢ*i* uitrusten, zich in postuur stellen tegen over iemand, zich gereed houden om te beletten, dat iemand iets doet wat in ons nadeel is, bespieden, beloeren.

silĕˢ (zie v. d. W.) *basilĕ*ˢ schermen; *basilĕ*ˢ *katö* toespelingen maken op elkander, elkander steken onder water geven; *manjilĕ*ˢ met overleg of nadenken iets verrichten; *mampasilĕ*ˢ*kan* te doen werk verlichten, b.v. *mampasilĕ*ˢ*kan karadjö djö kati saba* om het werk te verlichten, moet men geduldig zijn.

silang gekruist, oneenig, twist, oneenigheid.

siliĕˢ met *tiliĕ*ˢ; *tjiliĕ*ˢ; *tjaliĕ*ˢ; gebruikt voor zien, kijken *manjiliĕ*ˢ*i* waarzeggen.

silau (zie v. d. W.) *manjilau* zien, *silau palihatan* verblind door het zonlicht (zie *siloe* Pijn.); *manjilaui* waarzeggen.

NG.

ngamoeăh dikwijls gebezigd voor *amoeăh*

ngangam *mangangam* de lippen op elkander sluiten, nadat men iets in den mond heeft genomen, ophappen.

ngiang *mangiang* weerschijn, gloed afwerpen of verspreiden, glanzen, weerkaatsen.

tangiang ngiang van geluid niet duidelijk meer hoorbaar door den verren afstand; ook van nieuwsberichten uitgelekt, eenigszins bekend geworden.

*mangiang-ngiang saki*ˢ*nö* steken, kloppen van pijn, vooral bij wonden.

oela mangiang regenboog; *ngiang ngiang rimbö* meestal vergezeld van *bintjatja*ˢ *bintjatjan* gebruikt als scheldwoord in de beteekenis van gemeen, laag mensch.

(Men vertelt dat de geest van kinderen, die buiten den echt geboren, in een of ander woud neergelegd en aldaar omgekomen zijnde, blijft rond waren en voortdurend om hulp schreeuwt).

P.

patjiˢ *mamatji*ˢ persen, in de hand vasthouden; *mamatji*ˢ *pataroeăh* in bewaring nemen; *mamatji*ˢ *gadai* een pand bewaren.

patjah *bapatjah* bespreken.

padang taröˢ nan limö kötö enz. is een landstreek op de grenzen van oud-Agam en Pajakoemboeh.

padi djintan — voor *djintan; padi loemoei'* een padisoort met kleine, bonte korrels.

paroei' — (zie v. d. W.) buik, pens, maag, ingewand; *gadang paroei'* zwanger; *inda' baparoei'* geen verstand, geen nagedachte, geen besef van iets hebben; *asa' paroei'* of *taparoei'* alleen om eten denken, eetzak; *padi baparoei'* de gevulde padi-aren; *tibö diparoei' dikampihkan tibŏ dimatŏ dipitjiĕngkan* fig. verschoonen hen, die ons na aan het hart liggen en hard zijn, voor wie ons onverschillig zijn; partijdig zijn; *saki' paroei'* of *paroei' madoe* groote behoefte gevoelen; *soetŏ saparoei'* een streng zijde; *laī diparoei' pangoeloe* fig. dat weten we al (voor *paroei' kaki* en *paroei' tangan* zegt men hier *djantoeăng kaki* en *tangan*).

para' — tuin; *para' siang* het aanbreken van den dag, *bapara' para'* één voor één.

pasiĕ' — gewoonlijk voor zinneloos, niet recht wijs, idioot.

pasan — (zie v. d. W. en P.) opdracht, boodschap, bestelling; *bapasan* een boodschap meegeven aan; *mamasankan* iemand door tusschenkomst van een ander bij ons laten komen; iets bestellen aan iemand om toe te zenden of mee te geven aan een ander; *mamasani* iemand opdragen een bestelling of boodschap te doen; een last door een ander doen volvoeren.

pasah — *tapasah* uit eenig gevaar ontkomen, aangeland, heengeraakt, ergens aangekomen.

pakoeă' — *mamakoeă'* houwen, hakken; *haroeă' pakoeă'* lawaai, rumoer, leven.

pakiĕ' — (zie Pijnap.) *mamakiĕ'* schreeuwen, *padiĕh sampai katoelang pakiĕ' sampai kalangi'* fig. in zeer ongelukkige omstandigheden verkeeren; *mamakiĕ' pandjang* hard en lang gillen uit verdriet.

sipali' gilŏ — een toovermiddel om liefde op te wekken.

paloeă' — *mamaloeă'* op de schoot laten zitten; *bapaloeă'* op de schoot zitten.

panĕ' — (zie v. d. W.) het vermoeide, pijnlijke gevoel in de ledematen, ook vervelend; *panĕ' mandanga* vervelend om te hooren en in dergelijke uitdrukkingen: een tegenzin hebben, zat zijn van iets; *tapanĕ'* in gunstige beteekenis: ten zeerste met iets ingenomen zijn; in ongunstige beteekenis: geraakt of getroffen zijn; *inda' panĕ' panĕ'nŏ hari hoedjan*, het houdt maar niet op met regenen.

paoeăh — een soort van *mangga*.

pajoeăng — (zie v. d. W.) ook *pajoeăng pakoe* de kop van een spijker; *saboeah pajoeăng* denzelfden panghoeloe hebbende; *pajoeăng pandji* het vorstelijk regenscherm als rijkssieraad; fig. beschermer, de voornaamste.

pitoea — les, raadgeving, dat geen wat nuttig is onthouden of herinnerd te worden.

pitoelŏ — = petola (zie v. d. W.).

pitoenang — geest, geheimzinnige kracht vooral bij het voortbrengen van geluid, waardoor iemand meegesleept, betooverd wordt; *piloeroe bapitoenang* een kogel, die altijd raakt.

padangan — wordt plaatselijk gebruikt in de beteekenis van *kirŏnŏ* (men zegt ook padahkan).

poegagŏ — kruipplantje met ronde blaadjes.

pamatang — dijkje tusschen de *sawah's; pamatang laboeăh* dijken aan den kant van den weg; *pamatang hidoeăng* neusbeen; *katŏ-katŏ inda' bapamatang* zonder eind spreken, een vloed van woorden, razen, tieren.

pantŏ — vlammen in het hout, ook ringen daarin gebrand.

pantang — (zie v. d. W.) verboden, ontzegd, wat niet mag, wat verboden is, verbod; *pantang na' iŏ* wat hij voorgeeft, dat hem verboden is wil hij juist graag; de druiven zijn zuur, zei de vos; *pantang si Ramŏ maminta' tolong* ik houd er niet van om hulp te vragen (si Ramŏ was volgens de overlevering iemand, die steeds verkoos zich zelf te helpen); *inda' mamantang* voor alles geschikt zijn, van alle markten thuis wezen.

pantoen — *sapantoen* zooals, evenals, bij voorbeeld.

pandjoei' — streep of teeken op het lemmet van een wapen, vlam in het staal.

pantjŏ — gekruisd, kruiseling in elkander, van de vingers der eene hand in die van de andere; *bapantjŏ* kruisen; (zie *pantja* v. d. W.) *pantjŏ-pantjŏ* is plaatselijk bekend als de naam van kleine hutten op de *ladangs*, waarin overdag verblijf gehouden wordt.

pantjoeăng — (zie v. d. W.) scheef afgesneden; afgehouwen, punt van een *kalam saga; pantjoeăng hidoeăng* arendsneus; *mamantjoeăng* afhouwen, iets scheef afsnijden fig. beschaamd maken.

pintjoeran — = pantjoeran (zie v. d. W.).

pandan — (zie v. d. W.) een heester, waarvan de bladeren gebruikt worden om er matten en zakjes van te vlechten.

poetiĕh — (zie v. d. W.) wit, blank, *bapoetiĕh matŏ* iets graag willen maar niet kunnen krijgen; ook de toestand van hem, die lang op iemand wacht of met verlangen naar iets uitziet; *mahitam moemoetiĕhkan* heerschen, heerschappij voeren; *poetiĕh taloeă* het wit van het ei; wit zooals eieren, waarvoor ook *poetiĕh diloea koenjiĕng didalam* van iemand, die mooi weet te praten, maar 't niet meent; *mamoetiĕh* zich wit voordoen of zooals wij zeggen: het is wit van de enz.; *poetiĕh hati* oprecht; *nan badarah poetiĕh* de aanzienlijkste; *aloen tantoe hitam poetiĕhnŏ* nog niet bepaald hoe het zal afloopen, in onzekerheid omtrent iets verkeeren.

poediĕng — (zie v. d. W.).

poepoeă — op, weg, verdwenen, uitgeveegd, uitgestorven, kaal van boomen, uitgebloeid van planten.

poepoea' — mest, bemesting, *mamoepoeă'* bemesten; doen smeulen van het vuur; zorgen dat het niet uitgaat door er bv. spaanders, zaagsel, enz. bij te leggen; *api mamoepoeă'* het vuur smeult; *mamoepoeă'* is fig. op-

stoken, opruien; *mamoepoeă ba' api dalam dadŏ* fig. hoe langer hoe erger van ziekte, toenemen van wrok.

pérai — los uit elkander, verspreid, verstrooid.

K.

Kaboeăng — een lengte van 4 hesta, doch alleen bij stukgoederĕn; *sakaboeăng* beteekent anders een stuk, onbepaald hoe lang; b. v. *sakaboeăng taboe* een stuk suikerriet; *mangaboengi* bij *kaboengs* meten; *mangaboeăng* in stukken slaan, b. v. *bamboe*, suikerriet enz.; *mangaboeăng kain* een stuk linnen of katoen afsnijden, zooals de kooplieden doen, nadat het gemeten is; fig. voor het geven van een stuk kain enz. van leerlingen aan den onderwijzer, als zij bij hem onderwijs willen ontvangen.

katŏ djantan — een gezegde waarop te rekenen valt; een flinke, onbewimpelde uitdrukking.

kasab amboen — een soort van fijn neteldoek.

kasan — spoor; *kasannŏ* waarschijnlijk, volgens vermoedens of gegevens; *mangasan* sporen, teekens hebben, merkbaar zijn; *inda' bakasan* onzichtbaar, inwendig, in stilte.

kasai — rijstpoeder; *mangasaii* met rijstpoeder inwrijven.

kapan — *pangapan hari kini* hoe laat is het? *pangapan roemah kini* hoe staat het met dat huis?

kalŏ' — *mangalŏ'* dicht vallen, dicht gaan van de oogen; *mangalŏ'kan* dicht doen; *takalŏ'* in slaap gevallen, ingedommeld; *tidoeă sakalŏ'* een dutje doen.

kanai — = *kena* getroffen, geraakt, gevangen, er in geloopen zijn, doelmatig, passend; *dalam kanai* diep geraakt, gewond, in 't ongeluk geraakt; *djarĕ' manganai* de list gelukt; *tă' tahoe kanai manganai* onverschillig, onwetend zijn; *kanai katŏ* beknord zijn; *gali kanai* huiverig, bang geraakt te worden; *manganai* treffen, raken, winst, of voordeel hebben bij het ruilen of verkoopen, *manganaikan* beetnemen in dat geval; *manganai-i* iets of iemand treffen.

katari — een plant met lange, tongvormige bladeren, veel gebruikt om er het een of ander in te wikkelen.

katitiran — een soort van duif, bij de Maleiers in een reuk van heiligheid staande; zij kan volgens hen voorspoed en ongeluk voorspellen.

katidiĕng — een groote mand; *mangatidiĕng* zich zoo voor doen, een dikken buik hebben; *mangatidiĕngi* met *katidiĕngs* meten.

koerapèh — blik, 't knippen met de oogen; *mangoerapèh* iets met spoed verrichten.

koerambi' — een wapen in den vorm van een sikkel en aan twee kanten snijdend.

karandŏ — doodkist, ook een kast of kist om levende of opgezette dieren in te

bewaren, bv. *karandŏ hariman* een kist, dienende om tijgers in te vervoeren.

kironŏ duidt een toestand of handeling aan, die in tegenstelling van een andere ontstaat of geschiedt, doch waarop men te voren niet rekende; b. v. van iemand, die erg ziek is en tegen verwachting beter wordt, zegt men b v. *den asŏ awa*^{s}*nŏ kamati, kironŏ sanang soeroei*^{s}; zoo zegt men ook *aga*^{s} *hati den inda*^{s} *kadjadi dŏ, kironŏ djadi djoeŏ.* (Men gebruikt ook dikwijls voor *kironŏ*, *tapĕ*^{s} of *apĕ*^{s}).

kalamai een soort van pap.

kaloesoeă^{s} *mangaloesoeă*^{s} dooreen wrijven, in elkander frommelen; *mangaloesoeă*^{s} *api* vuur uitmaken door wrijven met de handen, voeten enz. *kaloesoeă*^{s} *soenoe* zich heen en weer wringen van pijn.

koembang *djanti* een fraai gekleurde tor, waarvan de schilden onder het glas in ringen, spelden, enz. gelegd worden; men gebruikt dit dier ook als doekspeld of ander sieraad.

kamoerantang in groote hoeveelheid neervallen b.v. van vruchten, tranen; kletteren van den regen; knetteren van geweervuur.

kandoeă slap, los, gerimpeld, kwabberig; b.v. *kandoeă djangĕ*^{s}*nŏ* zijn huid is gerimpeld; *kandoeă hati* zacht van aard.

koendoeă zie *koendoer* (v. d. W.).

kandoeăng *mangandoeăng* in den gordel of tusschen den buikband dragen; zwanger zijn; *kandoeăngan* dat geen, wat men in den buikband draagt; baarmoeder; *dansana*^{s} *kandoeăng* echte broers of zusters, kinderen van één vader en moeder, ook in andere familiebetrekkingen b.v. *kaka*^{s} *kandoeăng* enz.

kandiĕ^{s} wild varken.

koendiĕ^{s} uitspraak van het zelfde.

kansŏ blik en klokkenmetaal.

koebiĕ^{s} *mangoebiĕ*^{s} een voor een ontbolsteren; *sakoebiĕ*^{s} een heel klein beetje; *pangoebiĕ*^{s}*an* gebolsterde rijst; *minta*^{s} *dada*^{s} *dirang mangoebiĕ*^{s} padischillen vragen aan hen, die de padi ontbolsteren, fig. vragen aan hen, die zelf niets hebben; *ba*^{s} *rasō koebiĕ*^{s} heel lekker.

kŏrŏng I halskraag bij duiven; *boeloe matŏ kŏrŏng* samengegroeide wenkbrauwen; *kŏrŏng kampoeăng* omtrek, grens van de kampong.
II kajuit, afgeschoten gedeelte in het achterste van een vaartuig.

koesoei^{s} in de war, verward; *oerang koesoei*^{s} lieden, die met elkander in tweespalt leven of het niet eens zijn; *ko*^{s} *bakoesoei*^{s} *gondjong* fig. uitdrukking voor: er mocht eens verdriet worden aangedaan, men mocht eens verdriet krijgen.

koesoeih nadere verklaring, opheldering, uitlegging; *mangoesoeih* om nadere verklaring of opheldering vragen, nogmaals onderzoeken.

koesoeă — *bakoesoeă*^{s} reinigen, het vuil van het lichaam wasschen, afwrijven (wordt nevens *goesoeă*^{s} gebruikt (zie v. d. W.).

koeli^s — vel, bast, schil, omkleedsel enz; oppervlakkig, in enkele trekken, schema; *koeli*^{s} *hari* opperhuid; *bakoeli*^{s} *koeli*^{s} langdurig op eene plaats blijven; *ba*^{s}*koeli*^{s} *dasoen* zeer dun; *hari paneh alang bakoeli*^{s} weemoedig aangedaan zijn (*bakoeli*^{s} het geluid van een kiekendief.)

koenoen — indien, wat betreft, aangaande; in vereeniging met *ko*^{s} wordt het gebruikt in de beteekenis van *apa lagi* b. v. *sadang awa*^{s}*no ta*^{s} *tahoe ko*^{s} *koenoen awa*^{s} *den* als hij het zelfs niet weet, hoeveel te minder ik dan.

kidjŏ^s — het open en dicht gaan van de oogen; *mangidjo*^{s} de oogen open en dicht doen, een teeken met de oogen geven, knipoogen, *boelan bakidjo*^{s} of *hari bakidjŏ*^{s} het afnemen der maan; *takidjo*^{s} *kidjo*^{s} flonkeren, tintelen van de sterren; *sakidjŏ*^{s} eventjes.

kitjoeăh — bedrog, list, streek; *bakitjoeăh* dubbelhartig, veinzende zijn; *mangitjoeăh taga*^{s}*taga*^{s} op brutale wijze bedriegen.

ketjai — *baketjai ketjai* verspreid; aan flarden, uit elkander.

kida — links; *tjape*^{s} *kida* of *mangida* voor iemand, die gewoon is de linkerhand te gebruiken; *samŏ djŏ kida* om het verachtelijke van iets uit te drukken; *hetongan kakida* gemeene praatjes voeren; *langkah kida* fig. een noodlottige stap, een poging met een onaangenamen uitslag; op een ongunstig oogenblik iets doen; *mangidakan* of *mangkakidakan* slechte beteekenis aan iets geven; of iemand met verachting behandelen, links laten liggen.

kiro^s — *mangiro*^{s} of *mangirap* uitschudden; *mangiro*^{s}*kan* door uitschudden verwijderen, uitschudden, afschudden; *mangiro*^{s} ook weggaan of wegvliegen gewoonlijk om niet meer terug te komen; verwijderen, zonder dat men weet wat er van het voorwerp geworden is.

kisai — *mangisai* door uitschudden verwijderen b. v. stof uit een kleed; korrels uit de padihalmen, ook losser maken b.v. *mangisai roempoei*^{s}; *mangisai aboeă*^{s} ontwarren van het hoofdhaar, uitschudden; *kisaian* rijstzeef.

kini — thans, nu, tegenwoordig; *kini-kini* op ditzelfde oogenblik; onmiddelijk, zonder verwijl.

G.

gabai — *mangabai* grijpen, reiken, naar iets; in fig. zin: om hulp vragen.

gato^s — *manggato*^{s} doorbreken, in stukken doen, van de huid ontdoen, het zij met de tanden, de handen, een mes enz: *singgahlah makan siriĕh sagatŏ*^{s} kom een beetje sirih eten.

gadoeăng = *gedoeăng* een huis van Europeesch maakel; *oerang gadoeăng* zijn zij die op een hoofdplaats wonen; *gadoeăng* een soort van aardvrucht als geneesmiddel gebruikt; *pelo gadoeăng* of *oebi gadoeăng* aardappelen.

garoeăng I. een koker van een of meer bamboe geledingen om er water mee te scheppen of in te bewaren..

II. *manggaroeăng* met groote stem huilen, een groote keel opzetten, hard weeklagen.

gara' (zie v. d. W, *gera'*) het trillen van de oogleden, lippen, neusvleugels, vingertoppen enz. door den Maleier beschouwd als een voorteeken beweging brengen; van een voornemen atbrengen, teweegbrengen; *bagara'* zich bewegen, verroeren, werken; ook goud bewerken; *tagara' dihati* op de gedachte gekomen; *pagara'an* werk, bezigheid.

garan een woord om twijfel uit te drukken in de beteekenis van wellicht, misschien, waarschijnlijk, niet zeker; b. v. *lai si anoe disenan* was N, daar? *Inda' garan* ik weet het niet, ik betwijfel het: of dat is niet met zekerheid te zeggen.

gasang haastig, gauw, met spoed.

gagèh gauw, haastig, snel.

galang = *gelang; galang-galang* ingewandswormen; *toedjoe galang-galang* een toovermiddel om die wormen te bezweren.

gamang bang, bevreesd, huiverig voor.

ganang vol met een vloeistof, overdekt met een vloeistof b. v. *sawah lah ganang di aiĕ.*

gawa abuis, verkeerd, beteuterd, in de war.

gajoeăng uitvallende beweging bij het schermen; *manggajoeăng* uitvallen; *bagajoeăng* wederkeerig uitvallen; door redeneering het van elkander trachten te winnen.

garondong een soort van vlechtwerk, zooals b. v. dat, waarin het gras verkocht wordt.

garedŏ pedŏ een booze geest of duivel.

galanggang een stellage als kampplaats voor hanen, en waarbij de toeschouwers in een kring om heen staan.

galŏmat rumoer, hevige ontsteltenis, opschudning.

goemanta = gementar.

ganta bang, bevreesd, huiverig; *takoei' ganta* versterking voor zeer bevreesd; *piganta* middel om iemand bang, huiverig te maken (zie v. d. W.)

gantiĕh = *ganteh.*

gandjŏ onkruid met onaangenaam riekende bladeren.

gandjoeă *manggandjoeă* weggaan, zich verwijderen van iemand, ruimte maken, achteruitgaan, achteruittrekken; met een ruk trekken b.v. aan het touw van een vlieger.

gandoeăh datgeen wat bij het ruilen op een der voorwerpen wordt toegegeven; *kanai gandoeăh* bij het ruilen beetgenomen zijn; *bagandoeăh* komt ook plaatselijk voor in de beteekenis van door elkander, vermengd b.v. *bagandoeăh samiĕng roepiah djŏ oeang soekoe.*

goeloei^s gauw, haastig, vlug, met spoed, (vergelijk *golot* v. d. W.).

goeliĕ^s *manggoeliă^s* omkantelen, omrollen fig. plagen, lastig vallen, oneenigheid voortbrengen; *bagoeliĕ^s* om en om vallen; om en om rollen.

gola^s golai voor ŏla^s-ŏlai praatjes houden, met elkander schertsen, kouten.

goemi plaatselijk voor *boemi.*

géra^s gewoonlijk *gérai*, los, uit elkander; *manggera^s* losafhangen van de haren, kleederen enz. *manggera^{s}kan* loslaten afhangen; *manggera^s gera^s* zegt men van hen, die druk op straat loopen om te pronken met hun mooie kleeren.

gigiĕh koppig, vasthoudend aan eigen idées; *gigiĕh bakaradjŏ* zonder ophouden werken; *bagigiĕh* ruzie maken, redetwisten.

gégé zenuwachtig beven b.v. zooals het hoofd of de handen van sommige menschen.

gilŏ gek, zinneloos, verzot op iets; *manggilŏ* gek, verzot of zinneloos maken; *manggilokan* zich bezig houden met iets; *bagilŏ-gilŏ* om niets anders denken, dan om datgeen wat men doen wil; zich geheel toewijden aan iets.

L.

laboeă^s I los van den grond.
II *malaboeă^{s}kan* laten vallen; *balaboeă^s* vallen; *talaboeă^s moeloei^s* onbedacht iets zeggen; *balaboeă^s laboeă^s mati* in menigte sterven, *palaboeă^s* datgeen waardoor de aarde los wordt, mest.

laboe een soort van pompoen of kalebas.

latŏ vuil, gemeen, laag, stinkend; *malatŏ* de indigo in het water zetten, ten einde de verfstof er van te krijgen; wriemelen, krioelen; *binatang malatŏ* kruipend gedierte; *malatŏkan* bekladden, een gemeenen naam geven, vuil maken, doen stinken.

ladoeăng gebogen, omgekruld; *maladoeăngkan* iets buigen.

larè^s ver, verwijderd, afgedwaald van de gedachte, *balarè^s larè^s* ver weg gaan, zwerven; *oerang larè^s* zwerveling; *larè^s hati* met de gedachte steeds op verwijderde plaatsen zijn, denken aan hen, die heengegaan of achtergebleven zijn.

laroei^s ook lang van tijd; *balaroei^s laroei^s* zeer lang, langwijlig.

lariĕ^s *malariĕ^s* draaien van meubels en dergelijke; van een opening hoe langer hoe dieper worden; b. v. van een wond, invreten, een gat maken.

lapoeă' *malapoeă'* geluidnabootsing zoo als *lapa'* doch doffer; met de vlakke hand slaan; *lapoeă'* versleten, vergaan, verrot; *matjŏ lapoeă'* droge visch, die door het lange liggen tot bederf is overgegaan, fig. oude vrijster; *lapoeă' dibanaman* verrotten, terwijl het in het water gelegd was, fig. van iets, wat men heeft, geen gebruik maken zoodat het intusschen bederft of vergeten wordt.

lakoeăng holte, holligheid, kuil (zie *lekoeng*).

lala *malala* gedurig heen en weer loopen; slenteren, straatslijpen, suffen, wanhopig op en neer loopen; *silala-silalaï* wordt gezegd van iemand die, door groote droefheid overmeesterd, niets doet, dan op en neer loopen of zich heen en weer wentelen.

lalŏ' slapen, *talalŏ'* in slaap gevallen, ingedommeld, zich verslapen, *lalŏ'* van olie verstijven; *lalŏ' lalŏ' ajam* een dutje doen, sluimeren.

lalin voor thalim.

lalah *malalah* toeschieten, toesnellen, ergens opafkomen, nazetten, achternajagen.

lama' vet, lekker, aangenaam; *nasi lama'* met klappermelk gekookte kleefrijst; *nan lama' dinŏ* wat hij goed vindt, waar hij van houdt; *inda' tahoe dinan lama'* dom zijn.

lamoen *malamoen* op een hoop doen b. v. van kleeren; *balamoen batindjoe* hevig vechten; *malamoen* verbergen gewoonlijk door er iets anders op te leggen, onder iets anders leggen, of zetten; *malamoen dihati* in het verborgen; *malamoen tanah* den grond in groote stukken omkeeren.

lamah zwak, buigbaar, lenig, licht, jong; *lamah hati* met tegenzin; *lamah pangoeih* bedeesd, er slecht uitziende; *lamah paloepoeă' matŏ* de oogen niet durven opslaan, iemand niet durven aankijken.

lawa' lawa' ruif; etensbakje van een vogel; *tinggi lawa' lawa'* van hem, die niet gauw zijn doel bereikt; van iemand, die niet vlug van begrip is, ook hij, die een trotsche houding aanneemt.

laï zijn, wezen, bestaan, b.v. *laï ang bapitih* hebt gij geld; *hambo laï poeiŏ kaken* ik ben ook daar geweest; *balaï* zeggen dat er is; bekennen; *malaïkan* zeggen dat iets er is; *laï samŏ dimakan inda' samŏ bahanti* als er is 't samen opeten, en als er niet is samen vasten, fig. trouwe vrienden zijn; *salaï sainda'* hetzelfde.

lajoeă' *malajoea'* heen en weer buigen zooals b.v. de takken door de wind, een zwevende wijze van loopen, waarbij de lendenen en armen sterk heen en weer bewogen worden.

lingka = *lengkar*.

lingkoeăng (zie *lengkong* v. d. W.).

langkoeèh een soort van kurkema (*langkoeas*).

lingga — voor *tingga* ter wille van de *lagoe.*

linggajoeran — slank en hoog van boomen.

lantă* — (zie P.) *malanta'* ook steken van wonden of zweeren, stompen of slaan met de vuist; *malanta'kan* steken met iets.

lantiĕ* — uitspraak voor *lentik*, hier niet buigzaam maar gebogen, want het voorwerp moet in den toestand gebracht zijn; van de tanden door uitvijlen, in dien toestand gebracht; *malantiĕ'* buigen, naar achteren ombuigen.

II. klapwiekende komen toepikken b.v. van kippen, wier jongen geplaagd worden.

landjoei' — (komt hier gewoonlijk voor bij *pikiran* en *aku*) lang; *landjoei' kètjè'* een lang gesprek; *malandjoei'* ook hoog worden, welig opgroeien.

lŏrong — wat aangaat, wat betreft.

loeă* — minder dan 't geweest is, aangebroken.

loeloeă* — *maloeloeă'* inzwelgen, inslikken, doorslikken; *inda' taloeloeă'* zich niet tevreden stellen met hetgeen anderen omtrent ons willen.

loeloeih — ergens doorheen kunnen, doorheen gaan; *maloeloeih badjoe* een *badjoe* uittrekken; *maloeloeihkan* er doorheen laten gaan of vallen; *kain maloeloeih* verschieten, verkleuren; *kadja diloeloeihkan sapakan* het werk werd in één week afgemaakt; *dansana' saloeloeih* broers en zusters van de zelfde ouders; *kaloeloeihan* miskraam hebben.

balola'lolai — gewoonlijk *balalai lalai* den tijd met kout, scherts door brengen.

loeli — *maloeli* is de kapas in kleine hoeveelheden om een stukje bamboe rollen, alvorens het door middel van de *kintjir*, tot draden te maken; men gebruikt het ook somtijds voor het rollen van weeke zelfstandigheden tusschen de vlakke handen.

loemoei* — mos, de groene, draadachtige zelfstandigheid in het water; (schimmel is hier *tjendawan* of *lendawan*; kroos is *kiambang*).

lé — (de *é* zooals in heer) andere uitspraak van *laï*; *lé ba'a ang kini?* hoe gaat het tegenwoordig? *lé bakaa* het begint al (beter te worden;) *lé hamba paï kaken awa' nö saki'* toen ik daarheen ging, was hij ziek.

lita* — honger, uitgeput, zeer vermoeid.

léga — *baléga* om de beurt; *maléga mandjapoei'* om de beurt of den een na den ander uitnoodigen; *malégai djŏ aka* op alle mogelijke wijzen probeeren; *légaran* beurt.

limau — limoen; *balimau* met limauwater reinigen, fig. beschaamd gemaakt.

lewang — in *lewang gadiĕng* voor *géwang* gebruikt, het woord komt meermalen voor in vereeniging met *langi'* en schijnt dan de hemelruimte te beteekenen of wel het blauw des hemels; *peti lewang langi'* zou dus ook kunnen zijn een kist zoo schoon of zoo groot als de hemelruimte. Sommigen geven voor *léwang* deur op.

lioeă' *lioeă' lioeă' pinggang* tusschen de lendenen; *malioeă'* de lendenen heen en weer bewegen.

M.

marĕh plaatselijk voor *marah*.

malah heeft de beteekenis van wanneer, als, indien, b.v. *malah ba' nan toen, kaba'a poelŏ lai*, als dat zoo is, wat is er dan nog aan te doen; dan, toch, maar in beleefd vragenden of gebiedenden vorm b.v. *tolong malah sakèlè'* help mij toch een weinig; in sommige zinnen beteekent het zooveel als immers; *hari hoedjan, basah malah awa'* het regent, ik zou immers nat worden.

malin of malim (zie achteraan.)

manŏ wel! wel aan! zeg!

manoeăng *bamanoeăng* in gedachte verzonken, peinzen; *tamanoeăng* stil van verwondering, door verbazing getroffen zijn; *mamanoeăngkan* overdenken, nadenken over iets.

maoeih voor *maăï*.

marawa een Maleische vlag.

maham *mamaham* een handvol te gelijk naar den mond brengen.

mangkŏ of *moengka* voor *maka*.

mangkoedoe een boomsoort met onaangenaam riekende vruchten (zie *bengkoedoe*).

moenggoe verhevenheden van den grond, zandheuvel.

mandjŏ naast *andjŏ* gebruikt: voor den zin gegeven, toegegeven, doen kunnen wat men wil, bedorven van kinderen; *maandjŏkan* en *mamandjŏkan* toegeven, door de vingers zien.

mandé moeder (é zooals in heer).

mandoeăng een boomsoort.

moram dof, treurig, zonder glans.

mora' het tegenovergestelde van *moram*, glinsterend, glanzend, vriendelijk, vroolijk van het gelaat.

moh in de beteekenis van toch, dan, dan toch, zoo, gewoonlijk in uitroepende zinnen of waar verwondering of blijdschap uitgedrukt wordt. b.v. *ba'tjandŏ ikŏmoh* o, ziet het er zoo uit! *laï moh pitih den* ik heb toch geld!; ook ter aansporing, kom, komaan; *mohlah kitŏ pai*, kom laten wij gaan; *pai moh kapakan* ga toch naar de markt!

merang = *berang*.

N.

nambĕ' geduld! wacht! niet zoo haastig; *basinambĕ'* telkens wacht zeggen.

manonsong naast *manjonsong*.

H.

haroengoeih	*maharoengoeih* brieschen, brommen.
halimboeboe	wervelwind, hoos.
höjong	ook *öjong* uitgesproken, waggelen, b.v. van een beschonkene; met het hoofd heen en weer bewegen; *mahojongkan* van de *tanggoeă'* op tastende wijze dit vischgereedschap in het water steken.

Nj.

njanjang	ondeugend, lastig, hinderlijk.
nja'	voor *na'* of *handa'*.
nja' sajŏ	men gebruikt ook *nji' sajŏ* vruchteloos, te vergeefs, ook van personen zich verslingerd, bedorven hebben, tot niets dienende.
Toeankoe	is een geestelijke titel voor hem, die aan het hoofd van het onderwijs in den godsdienst staat. Lieden van hoogen leeftijd, die trouw hun godsdienstplichten waarnemen, worden ook *toeankoe* genoemd.
Imam	is de voorganger in het gebed (*imam sambahjang*); de *imam nageri* is de voorganger bij het gebed in de moskee; de *imam hadat* staat in aanzien gelijk met den *panghoeloe andikŏ*.
Malin (*m*)	zijn in het algemeen personen, die een geestelijke functie waarnemen zooals: de *toeankoe*, *pakir*, *imam*, *chatib*, enz. Meer in het bijzonder is het de titel van hem, die de *zakat* int, tegenwoordig is bij sterfgevallen en huwelijken, en zorgt voor het in orde houden der sawah's en waterleidingen. *Lah malin* is een veelvuldig gebruikte uitdrukking voor knap, volleerd zijn in iets.

TJINDOER MATO

MINANGKABAUSCH-MALEISCHE LEGENDE

VERTAALD

DOOR

J. L. VAN DER TOORN.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1886.

VOORWOORD.

In de Minangkabausch-Maleische letterkunde neemt de „Tjindoer Matŏ" of de Geschiedenis van Toeankoe Rang Moedŏ een der voornaamste plaatsen in.

Wie de samensteller van deze legende, die men onder de Maleische heldendichten zou kunnen rangschikken, is, waar en wanneer zij werd opgesteld, valt moeielijk na te gaan.

Te oordeelen echter naar het groot aantal woorden, die er in voorkomen en die meer aan de kusten dan in de Bovenlanden bekend zijn, zou men tot de meening komen, dat zij in de Benedenlanden haren oorsprong vond.

Hier en daar stuit men in 't handschrift op uitdrukkingen, die verouderd of in onbruik zijn geraakt, zoodat het dikwijls moeielijk viel er goede verklaringen voor te vinden.

Ofschoon 't handschrift gewoonlijk in brokstukken voorkomt, ben ik toch in de gelegenheid geweest er enkele te krijgen, die òf ongeschonden òf op een paar bladzijden na kompleet waren. Zij verschillen over het algemeen zeer weinig, en waar zij niet geheel hetzelfde zijn, betreft dit toch slechts ondergeschikte punten zooals de beschrijving van eenig persoon of diens kleederdracht, enz.

De spelling is, behoudens een hoogst enkele wijziging, onveranderd teruggegeven.

Wat de aanteekingen betreft, vele daarvan vindt men ook opgegeven in 't woordenboek van wijlen den heer v. d. Wall, doch daar de heer Nix dikwijls zoo onjuist gespeld en verklaard heeft, was 't m. i. niet overbodig, die woorden nogmaals op te nemen.

Het verhaal beslaat ruim vijf honderd bladzijden Arabisch schrift, waarvan ik hier ± de eerste honderd vijftig laat volgen met het voornemen zoo spoedig mogelijk een tweede gedeelte te bewerken.

Fort de Kock, 30 September 1885.

J. L. VAN DER TOORN.

TJINDOER MATO.

Wij vragen duizendmaal om vergiffenis, daar wij slechts verhaald hebben wat de menschen vertellen. Hebben dezen nu gelogen, dan hebben wij daar geen schuld aan.

Reeds langen tijd geleden was er een vorstin in Tandjoeng Boengŏ in 't rijk van Minangkabau en wel te Pagar Roejoeng, ook Parit-Kotŏ Dalam geheeten. Zij was niet door aankoop vorstin geworden, zij was ook niet cijnsbaar, ook geen afstammelinge van een *marah* of *soetan*, maar had zich zelve tot vorstin verheven, in den zelfden tijd dat haar rijk ontstaan was. Zij was de evenboortige van den vorst van Roem en van China, zoowel als van den *Radjŏ laoet*, zoodat haar rijk een der vier deelen uitmaakte, waarin het groote geheel verdeeld was. Zij torschte de kroon, die *Koelah Kamar* heette en was de bezitster van de veelkleurige *kain si Gandoem-gandoem*, die, uitgespreid zoo groot was als het geheele rijk en opgerold, zoo groot als een nagel. Zij was geweven door een nimph, die jaarlijks slechts een slag op het weeftoestel deed, terwijl de kain zich zelve inspoelde. Zij bezat ook een heilige kris, *Madang Geri* genaamd, waarvan 't gevest van khamathout gemaakt was en dat thans in drie stukken is verdeeld. Een daarvan bevindt zich in Roem, het tweede in China en het derde hier op Poelau Amas; en bij hunne hereeniging zal het einde der wereld dáár zijn. — Zij had ook een bovennatuurlijk baadje met allerlei schoone kleuren, een erfstuk van den propheet Adam en geweven door engelen. — Zij was in 't bezit van wondergoud, waaronder de draagstok brak, als men het op de schouders droeg. Zij bezat ook een *lambing lamboeran*, den baard van een *djanggi*, een lansstang van *idjoek* en een schild van luizenhuid gemaakt. De pilaren van haar woning waren vervaardigd uit het binnenste van de *djilatang* en de dwarsbalken van *loendang*wortel. Zij had een *taboeh* van *poeloet-poeloet* en een *gandang* van *saligoeri*; de kozijnen in haar huis waren van *bajamstammen* en haar zitmatje van *hilalang*.

Op zekeren middag, — op den tijd, dat de zon in het zenith staat en de honden hongerig zijn, als het in de kampoeng rustig en op de markt druk is; op het uur, dat het weven begint te vermoeien; terwijl het warm en winderig was en er een droge donder rolde, — gebeurde het door Gods beschikking, dat de vorstin op een denkbeeld kwam (en sprak) „welaan *Kambang Bandahari!* mijn steun, sleutel van mijn schatkist! en gij *Kambang Boengŏ Tjinŏ! Anggoen tjandai nan goerawan*, *Tjatjau baragoe hati*, *Anggoeng g[illegible] djalan basimpang*, *dang Lelo ragam sigandŏ*, *si Langkai mambang di-*

hawan, si Rindoe batjintö baik, Kasoembö hambalan pegoe, si Kasah salendang dajang, Haning djanih soemoer dinapar, Tjarmin tjinö bakilatan, si Kasih anggan batjarai, si Marasah goenoeng Marapi, Djaroem perak koelindan soetö, Talipoek poelang panggilan, Hamping taserak hari hoedjan"! „Weest zoo goed si Boejoeng te wekken, die sluimert op de andjoeng. Laat hem naar beneden komen, ik zal hem hier in de gaanderij wachten" Dit was het wat Boendö Kandoeng beval.

Toen zij hoorde, wat er gezegd was, zeide Kambang Bandahari „vergiffenis gebiedster! doch indien dat uw bevel is, dan schromen wij er gevolg aan te geven, want wellicht zouden wij daarmede iets onwelvoegelijks doen. Immers, als men een schrede te ver doet, dan brengt hij ongeluk aan en als men voor hem heenloopt verlamt hij de ledematen, en dat zouden wij dus ook te lijden hebben. Men kan hem volstrekt niet aanschouwen, daar hij schittert gelijk de zon Indien men slechts aan hem denkt, dan wordt men reeds aangedaan; door zijn naam uit te spreken verstijft de tong, en door hem aan te staren wordt men blind. Hoe kunnen wij hem dus wekken! Vergeef het ons daarom Boendö Kandoeng, al zijt gij er ook ontstemd over!"

Toen zij die woorden vernam, stond Boendö Kandoeng op; zij ging naar het vóórvertrek en beklom vervolgens de trappen van de andjoeng, waarvan zij de zijden gordijnen openschoof, zeggende: „word wakker Boejoeng! ontwaak mijn vader; mijn eenige woudduif; voorwerp mijner zorgen; enkelvoudige strik die, brekende, niet hersteld kan worden; verlenger mijns levens; pees van mijn hart, middel tegen vermoeienis; verdrijver van de koorts; sidingin als verkoeling op het hoofd gelegd; bovengedeelte van mijn hart, ingesloten milt; gij aan wien het geheele Minangkabausche rijk zijn hulde brengt; opperste van de vier rijksgrooten; kroon van Tandjoeng Boengö; gij die het genoegen uitmaakt van Boeö en Sampoe Koedoes; de lieveling van uw moeder; troetelkind van uw tante Lindoeng Boelan!"

Op het hooren dezer woorden werd de vorst wakker; hij zat op, staarde rechts en links om zich heen en, zijn moeder ontwarende, ontstelde hij. Vervolgens daalde hij af en ging naar het oppereinde van de zaal, omringd door een drukke stoet van hofjuffers, die hem van beide zijden als om strijd bewaaiden. Zijn volgelingen droegen de sirihdoos, waarover een kleedje van geel lijnwaad lag; zij, die daarvoor aangewezen waren droegen zijn kris, anderen zijn hoofdband, nog anderen zijn zwaard; de *tandil mandjahil* droegen zijn spiegel; men omringde hem met lansen, waaraan lange haarbundels hingen; acht voorname hofdames droegen zijn kleederen, die met gond versierd en met bloemen van goudwater beschilderd waren, terwijl een slavin in een zilveren kruik water bracht, om het gelaat van den vorst te reinigen. Hij nam plaats op een klein matras afkomstig uit Bengkalis en Tahata Madjoeu Alam geheeten; het lag onder gordijnen en hemelen met een zeer fijn gewerkt matje er op en daarover een kleed met passement, waarop edelgesteenten en diamanten schitterden. Allen, vrouwen zoowel als mannen, stonden opgetogen in de aanschouwing er van; en toen de schare van menschen den Toeankoe zagen zitten, geraakte elkeen buiten zich zelve, want hij schitterde met verschillende kleuren zoodat, als men dacht rood te

zien, de kleur geel en waar men groen aanschouwde, de kleur blauw was. Daarbij bespeurde men bij hem een gedurige verandering van gelaat, dat nu eens glansde als de volle maan, dan weer een kleur had zooals goud van tien karaat. Zijn hoofdhaar was gekruld en deed denken aan een *tjintjin taroehan;* het bovenste gedeelte van zijn voorhoofd was als de maan van een dag oud; het daaronder gelegen gedeelte was gebogen als een hanespoor; zijn wangen hadden den vorm van een schijf marapalam; zijn oogen fonkelden als de morgenster; zijn neus geleek op een wit uitje; zijn ooren zagen er uit als een verwelkte talipoek; zijn lippen als uitgewerkte lontar; zijn tanden schitterden als een Chineesche spiegel; zijn tong was als een rijpe hampalam; zijn kin had den vorm van een drijvende wolk; zijn hals was even fraai als die van Medan Chiali; en zijn spraak zoet en welluidend, zoodat het moeilijk geweest zou zijn zelfs een prinses te vinden, die er zoo schoon uitzag. Mocht dat van zijn uiterlijk voorkomen kunnen gezegd worden; ook zijn inborst vond geen weerga. Zeldzaam waren de prinsessen, die voor hem een goede partij konden zijn; noch op zijn voorkomen noch op zijn manieren viel iets aan te merken; het was alsof hij geschilderd was; hij geleek een edelgesteente schitterende op goud.

Toen hij een oogenblik gezeten was, zeide de Toeankoe: „vergiffenis moeder! wat hadt gij te bevelen?"

De moeder antwoordde hierop: „wel, mijn jongen, de reden waarom ik u wakker gemaakt heb, is de volgende: ik ben al oud en 't is daarom wenschelijk dat wij, terwijl ik nog leef, eens met elkander overleggen en redeneeren. Ik wil u daarom iets leeren en verklaren, dat voor U moet zijn als de *oendang-oendang*, want als ik wilde ondernemen om U de oude *tambŏ* uit te leggen, dan zou er geen regel vergeten, geen tittel overgeslagen mogen worden.

Hier in 't rijk van Minangkabau, aan de oevers van de Bangkoewas, rondom den berg Merapi, zijn er drie vorsten, die gelijk in aanzien zijn; dee ene is de vorst van Bŏcŏ, de tweede, die van Soempoe Koedoes en de derde, die van Pagar Roejoeng. Zij zijn als een koord getwijnd uit drie draden, doch ieder mijn kind heeft zijn eigen gezag. Hoor nu goed mijn zoon, naar hetgeen ik U van hen zal verhalen. Wat de vorst van Boeŏ aangaat, hij heeft het gezag in alle zaken, de *adat limbago* betreffende en moet daarbij de strikste rechtvaardigheid in acht nemen. Deze verplichting rust op den vorst van Boeŏ, dien wij daarom den vorst over de adat noemen. Wat verder den vorst van Soempoe Koedoes aangaat mijn kind, hij doet uitspraak in zaken den godsdienst betreffende. Hij houdt zich dag en nacht met de koran bezig; hij is de uitvoerder van Gods bevelen en doet volgens de geboden van den propheet; hij is streng omtrent de goddelijke voorschriften, zijn Godsvereering is klaarblijkelijk, zijn daden getuigen van vromen ijver, en zijn rechtspleging wordt overal nagevolgd, daar hij een hoogst rechtvaardig vorst is. Zoo zijn de functies van den beheerscher van Soempoe Koedoes, dien wij den vorst van de eeredienst noemen. Wat eindelijk dit rijk betreft, mijn zoon, hetwelk den naam draagt van Pagar Roejoeng, daarvan zijt gij de gekroonde vorst! Gij zijt het, die het bewind voert

over het geheele Minangkabausche rijk, dat zich uitstrekt tusschen den berg Malintang, de zee, Doerian ditakoeă' radjŏ, si Kalang balantă' basi en si Loeloeă' poenai mati. Dit alles behoort tot ons gebied. Wat de rijksgrooten betreft er zijn er vier, in vier verschillende landstreken; n: l: de Bandaharŏ van Soengai Tarab, de Kadli van Padang Gantiĕng, de Mangchoedoem van Soemaniĕ' en de Toean Pandjang van Soeroasŏ, die den naam dragen van Datoek Pamoentjak en aan wie de beslissing van alle zaken is opgedragen. Zij hebben de meest moeielijke betrekking, daar zij van U de bevelen ontvangen en dag en nacht de kust moeten bezoeken, om bij de geheele bevolking de belasting te innen, zoowel wat betreft de opbrengsten der gronden als de inkomende en uitgaande rechten, die alle ons toekomen. Die vier rijksgrooten zijn als de rijkgevederde vleugelen van Pagar-Roejoeng; zij hebben hun macht aan ons te danken, en kunnen in de benedenlanden geheel naar goedvinden handelen, daar zij aan niemand verantwoording schuldig; zij mogen de rijkskleuren en de groote pajoeng dragen alsmede het *lapiĕ sorong* gebruiken; dit alles echter met onze toestemming. Behalve dezen is er nog een ander, mijn kind! n: l: de groote heer van Batipoeh, die zich van ieder onafhankelijk beschouwt en de kracht zoekt in zijn eigen persoon. Hij mag doen wat anderen niet doen, behoeft zich nimmer in 't spreken te ontzien en heeft een afkeer van op nederigen toon iets te zeggen. Wij noemen hem dan ook den tijger van Kotŏ Piliang. Wij zullen hier eens even bij blijven stilstaan.

Als er verschil onstaat tusschen de adat en limbagŏ in dit rijk, dan is dit overgelaten aan den Bandaharŏ van Soengai Tarab. Wordt er echter, aan hetgeen hij vordert, niet voldaan, ofschoon de uitspraak volgens algemeen gevoelen rechtvaardig is, dan kan de Bandaharŏ zich er niet verder mede bemoeiën, maar verschijnt dan op de gebruikelijke wijze voor den vorst van Boeŏ. Kan ook deze niet beslissen, dan begeeft hij zich volgens de voorgeschreven vormen naar hier om voor U te verschijnen, mijn zoon, en aan ons is dan het eindoordeel overgelaten. Aldus zijn de voorschriften en wettelijke bepalingen. Bovendien mijn kind is er nog iemand anders, n. l. wanneer er geschillen omtrent zaken, den godsdienst betreffende, onder de geestelijken onstaan zijn, dan verschijnen dezen, van hun boeken voorzien, voor den Kadli van Padang Gantiĕng, ten einde ze te vergelijken met het voornaamste boek; en mochten zij het dan niet eens worden, dan gaat de Kadli met hen en al de imam's, Chatib's en 44 moekim's naar den vorst van Soempoe Koedoes, om het oordeel van dezen te hooren. Kan men ook daar tot geen belissing komen, dan verschijnt de vorst van Soempoe Koedoes voor U en hier wordt dan de zaak uitgemaakt.

Ook dit is volgens voorschriften en bepalingen.

Eindelijk, mijn kind, indien er twist ontstaat in 't rijk van Minangkabau; als men de wapenen wil opvatten en men tot geen bevrediging kan komen, dan moet de zaak voor den Mangchoedoem van Soemaniĕ' gebracht worden, opdat deze ze bespreken en onderzoeken kan. Na 't einde der beraadslagingen verschijnt de Mangchoedoem met alle raadsheeren volgens de bepaalde formaliteiten hier voor U,

waarna gij de zaak uitmaakt. Ook dit is voorschrift en wet en daarom noemt men U den grooten haard, en het middelpunt van het vischnet, waarin alle visschen van het Minangkabausche rijk zich verzamelen.

Er is echter nog iets anders, waarom ik U gewekt heb, mijn zoon! — Ik heb n. l. reeds sedert lang vernomen, dat de Bandaharŏ van Soengai Tarab een galanggang heeft opgericht in Koerimbang Batang Halang. Die galanggang is geheel met goud behangen en versierd met hemels en gordijnen met gele franjes. Er moet daar een zeer groote drukte heerschen; de hanenveeren vliegen er in hoopen over den grond, men hoort er voortdurend het gerammel van dukaten, realen en klein zilvergeld, terwijl het kopergeld in goenizakken staat opgepakt en er kati's goud en stapels koopwaren liggen. Zijn dochter, n. l. Langgŏ Gani geheeten is reeds volwassen en nu wordt er reeds drie maanden lang een bruidegom voor haar gezocht. Men heeft al drie schuren padi verbruikt, reeds drie djemat's goud uitgegeven en drie pakhuizen ledig gemaakt ten behoeve van de prinsen, die daar bijeen zijn. Geen vorst of hij is er, geen soetan of men kan hem daar vinden. Drie kemoening's, die dienden om er de paarden aan vast te binden van hen, die naar haar hand kwamen dingen, zijn reeds doorgesleten zonder dat zij een geschikte partij kan doen en het schijnt dus, dat zij onder den invloed van de *Santoeng-pilalai* is. Weet gij, wat gij nu volgens mijn gedachte doen moet? Gij moet aan den galanggang van den Bandaharŏ een bezoek brengen. Uw verplichtingen toch bepalen zich niet tot een enkele, maar van af dat gij den troon beklommen hebt, moest gij er naar streven de gevoelens en gewoonten van de inwoners te leeren kennen en U van hun adat en limbago op de hoogte te stellen. De voorschriften van de adat en rechtspleging zijn velerlei en 't is ons niet bekend of zij daar tot op heden nog onveranderd zijn. De vormen van hen, die vorst zijn, brengen mede, dat zij weten dit, hoe hooger men geplaatst is, hoe nederiger men moet wezen, en daarbij wordt van ons, vorsten, gevorderd, dat wij onze onderdanen in stilte eerbiedigen, zooals zij ons dit in het openbaar doen. Indien dit nageleefd wordt, dan komt alles tot stand en rust er zegen op hetgeen er gedaan wordt. De verplichtingen die op de raadslieden rusten zijn, dat zij op den dag slapen maar des nachts waken en geen gebrek aan wapens hebben; dat zij standvastig zijn in hun handelen, onpartijdig in het opleggen van straffen, dat zij altijd bezig zijn en immer een oog in het zeil houden. Verstandige lieden moeten weten te verbeteren, wat niet goed is en in alle moeielijke omstandigheden te voorzien. Macht uit te oefenen is niet gemakkelijk en men heeft daaromtrent wel acht verschillende gevallen. De vorsten, de parapatih's, de kooplieden, de biopari's, de adat, de vergaderingen, het verstand en de boeken hebben daaromtrent ieder hun eigen verklaringen. Ge moogt ze niet met elkander verwarren en ze ook niet gelijkstellen als gij ze met den Bandaharo behandelt. Luister daarom goed, mijn zoon! en onthoud daarbij dat de oorzaken van de misdrijven der onderdanen vijfderlei zijn: ten eerste worden er verkeerdheden begaan met de handen, ten tweede met de voeten, ten derde met den mond, ten vierde met de oogen en ten vijfde door het

gedrag. Ziedaar waaraan de verschillende feilen der onderdanen zijn toeteschrijven. De rechtspleging nu van den vorst is tweërlei: ten eerste zij is *hidoep* en ten tweede zij is *mati*. *Hidoep* wil zeggen: zijn uitspraak kan niet door anderen voor ongeldig verklaard worden; *mati*, beteekend dat dit wel kan geschieden.

Die van de parapatih's bepaalt zich tot drie gevallen: ten eerste geven zij bepalingen omtrent de betaling van schulden; ten tweede voor het innen van schuldvorderingen; ten derde voor het verdeelen van de gemeenschappelijke bezittingen. De voorschriften der kooplieden zijn van vierderlei aard: zij mogen niet afwijken van het vroeger door hen bepaalde of in het later door hen vastgestelde; wat voor anderen geheim is, mogen zij niet vertellen, doch wat bekend gemaakt mag worden, dienen zij aan anderen mede te deelen. De verplichtingen van de rechtsgeleerden bepalen zich tot drie zaken, ten eerste zij zien, ten tweede zij hooren en ten derde moeten zij het bewijs van de overtreding hebben. Voor de adat bestaan er drie voorschriften; ten eerste moet de misdaad duidelijk zijn, ten tweede moet zij door getuigen gestaafd kunnen worden, en ten derde dienen de bewijzen in handen van den rechter te zijn. De vergaderingen houden zich aan twee bepalingen n: 1: wat het eerst afgesproken is, moet nagekomen en wat er voor het gevolg te bepalen valt, later behandeld worden. Het oordeelen volgens het verstand geschiedt op drieërlei wijzen: ten eerste iets kan noodig of plichtmatig; ten tweede het kan geoorloofd, ten derde het kan ongerijmd of onmogelijk bevonden worden. Wat de boeken betreft, die hebben hoofdstukken en artikelen, waarvan de eerste den inhoud aangeven en de laatste dien nader toelichten.

De wijze waarop de menschen zich uitdrukken draagt het kenmerk van misleiding zooals in Atjeh, of het zijn zinspelingen zooals bij de Maleiers of het is gebloemde taal zooals bij de bewoners van Baroes.

Verder, mijn zoon! indien gij in Soengai Tarab zijt aangekomen en de Bandaharo doet iets, wat hij niet doen mag, of indien hij wat te ver gaat in het spreken en maar zegt wat hem voor den mond komt, dan moet gij er U ditmaal maar niet aan storen, wijl het voor de eerste keer is. Gij zult zoodoende verstandig handelen mijn kind! en hij zal U vreezen en liefhebben; afgescheiden hiervan is het niet goed, te zijn zooals een *haroean*, die kinderen opeet.

Wat gij daarenboven ook vooral onthouden moet, mijn kind! is dat er voor hen, die op den vorstelijken zetel zitten nog zeven zaken zijn nateleven; n: 1: zij moeten rechtvaardig zijn, voorzichtig en moedig, in hooge mate milddadig, behoedzaam in het spreken, geduldig, niet zorgeloos en maar niet alleen aan genoegen denken.

Verder wensch ik mijn kind, dat gij zonder schande of onheilen van daar moogt terugkeeren en gij, zoo God mijn gebeden verhoort, een lang en kalm leven moogt leiden, waarin gij al uw verlangens bevredigd ziet!

Verder brengen de voorschriften mede, dat, indien gij door die oorden heentrekt en te Soeroasö aangekomen zijt, gij met den Indomo van daar beraadslaagt en tracht het met hem eens te worden. Te Padang Ganting gekomen moet gij met den Kadli in overleg komen en trachten ook met hem tot dezelfde zienswijze te geraken. Komt ge

van daar te Soemanië* dan handelt ge insgelijks zoo ten opzichte van den Mangchoedoem en zijt gij later in Batipoeh dan doet ge ook zoo omtrent den Grooten heer daar. Als ge dan niet meer met de grooten der vier balai's in gevoelen verschilt, dan zijn de twisten de wereld uit; doch is er nog iets, waarover gij het niet eens kunt worden, dan brengt ge de zaak tot haar einde; daarna brengt gij de rijksbestuurders met den Toean Gadang van Batipoeh bij elkander en verschijnt met hem voor de vorsten van Boeŏ en Soempoe Koedoes; wat de adat en limbago betreft, daaromtrent mag men niet van gevoelen verschillen; men moet wat tot de sjara' behoort ook volgens deze en wat adat is, volgens de adat behandelen. Niettegenstaande dit, moeten die twee zaken elkander steunen, dewijl zij elkanders grondslag uitmaken. Tracht het daarom met elkander eens te worden en onthoudt dat, als gij met de vorsten van Boeŏ en Soempoe Koedoes en de rijksgrooten eendrachtig samenwerkt, de harten van Uw onderdanen gerust zullen zijn. Als men weet, dat de rechtspleging van het begin tot het einde rechtvaardig is, dan zal uw naam immer het toppunt van roem zijn en het zal overal bekend worden dat de vorsten dezelfde denkbeelden hebben van hun hooge waardigheid, de rijksgrooten één zijn in hunne bevelen, de oerang toeŏ dezelfde begrippen hebben omtrent het naleven der wetten, de panghoeloe's op de zelfde wijze recht uitoefenen; de manteris eendrachtig samen werken en de hoeloebalangs dezelfde denkbeelden hebben omtrent datgeen wat schande voor hen is. Dat nu zou ik gaarne wenschen, opdat het land in vrede zij, zoodat de ongetrouwde vrouwen zonder geleide over den weg kunnen gaan en de kooplieden uit verre oorden naar hier komen, om hun waren te verkoopen.

Indien ge Soengai Tarab zonder ongelukken moogt bereiken, hoe verheugd zullen dan de Bandaharo en de rijksgrooten, de panghoeloe's met alle manteri's, de bantaro's en jongelieden, groot en klein, oud en jong, geringen en aanzienlijken, armen en rijken zijn!

„Als gij op reis gaat, neem dan ook uw jongsten broer, Katjindoean, mijn oogappel, mede; want deze is zeer verstandig, spreekt vriendelijk en boezemt anderen ontzag in; hij is gelijk de vlugste haan op den galanggang, of zooals de *limpapeh* in onze woning; hij is de vertrouweling van alle inwoners in het rijk van Minangkabau. Het zal voldoende zijn dat gij met U zessen gaat."

„Als gij op reis gaat" zoo vervolgde zij „moet gij ook den haan meenemen, den haan Kinantan met zijn langen staart, die over dag met uitgespreide vleugels neerstrijkt en des nachts zich verbergt (?) die uit de holte van de hand eet en uit de *boengŏ koekoe* drinkt. Het is de vlugste haan van het paleis en uit één ei gekomen met Biring Sanggoenani, den haan, die op den berg Marapi woont, die hoog in het hemelruim kraait, die van zephijrs leeft en bloemenwater drinkt en die nestelt op den talang *parindoe*, daar, waar de wilde vogels sterven en waar het nest is van de zwarte civetkatten.

Neem ook Goemarang mede. Goemarang heeft een dikken, vollen staart een zwart streepje in de hoeven, een sterk gevormde borst, zwarte lippen en onder de

tong een IJ-vormig teeken; zijn beenderen zijn zwaar gebouwd en hij heeft een snellen loop; hij wordt gerekend tot de Tedji-paarden en is een afstammeling van het paard *Samboerani*. Wat den haan Kinantan aangaat, deze is voor hanesporen onkwetsbaar.

Laat U tevens vergezellen van djoearŏ Medan Labiĕh met een koker hanesporen en een streng bindgaren bij zich. 't Is niet noodig, dat ge er met U velen heen gaat; want het geheele rijk behoeft er niet mee bekend te zijn; Uw onderdanen behoeven niet te weten, dat gij het zijt en daarom behoeft ge slechts met uw zessen te gaan en kunnen si Barakat, si Baroeliĕh en si Tambahi U volgen.

Zijt ge op de plaats van Uw bestemming aangekomen, mijn kind, tracht dan in overleg te treden met den Bandaharo; onderhoud U ernstig en in het geheim over alles met hem en laat Datoek zeggen, of het hem behaagt om mijn lieveling, Tjindoer Matŏ tot schoonzoon te nemen. In geval hij niet wil zou ik gaarne zien, dat niemand er iets van te weten kwam, opdat er voor U geen schande uit voortvloeie. Mocht hij daarentegen er wel toe bereid zijn, dan zal hij in hem slechts een zwakken steun vinden, want Tjindoer Matŏ is doodarm. Bespreek vooral ook de hoedanigheden en het karakter van uw jongeren broeder. Deze toch stoort zich aan niemand en als er iets is, dat hem niet aanstaat, dan gaat hij met zijn achterste naar boven staan, en spuwt, onder het uiten van allerlei brutale woorden, op den grond; hij is zeer driftig en in plaats van zich tot bedaren te laten brengen, wordt hij hoe langer hoe erger; hij heeft daarenboven een ongestadig humeur, spreekt anders dan een gewoon mensch, en zegt gewoonlijk iets, dat voor tweeërlei uitlegging vatbaar is of waarop niet te rekenen valt. Ik zeg dat zoo, omdat, indien er later iets met hem gebeurt, gij daardoor schande zoudt ondervinden en het dan zijn zou alsof ik aan anderen om hulp gevraagd had, maar daarbij toch mijn eigen zin heb gevolgd, en toch zou ik voor mij hem altijd bij mij willen houden."

„Ja, (antwoordde de Toeankoe)" als gij uw zin hadt, zoudt U gelukkig zijn, indien wij thuis mochten sterven, wij zouden alleen van huis naar de *tapian* mogen gaan en ons mogen verlustigen met balwerpen, paardrijden en vlieger oplaten. Nu dit echter niet zoo zijn kan, is uw hart niet tevreden. Als gij drukte en gejoel hoort, als gij verneemt, dat er vreugde is onder de jongelieden van mijn leeftijd en het te lang duurt, voordat ge weet wat er gaande is, dan gunt ge U den tijd niet den trap af te gaan, maar ge springt, zonder aan iets te denken, naar beneden. Daarom zal ik, om niet verder te gaan dan ik mag, maar alles aan U overlaten." Toen Boendo Kandoeng dit hoorde, begon ze te glimlachen zeggende: welaan mijn jongen! mijn eenige woudduif, voorwerp mijner zorgen, als ge zoo spreekt bevalt mij dit des te meer. Er is echter nog iets, n: l: morgen ochtend wil ik alles klaar maken en djoearo Medan Labieh, die in Solok dalam woont, ontbieden. Daarenboven is Katjindoean ook niet hier."

Het was zoodoende reeds achtermiddag, schemering en eindelijk avond geworden, zoodat men de damar aanstak. In dien nacht werd er geen oog geloken maar leerde de moeder aan haar kind allerlei wetenschappen, die betrekking hadden

op het tegenwoordige zoowel als op de toekomst. Zoo leerde hij de *pindoedoek*, de *pilajah*, de *pigaring*, de *pigantar* en de *tjoetjo karakoetŏ*. Behalve deze werd hij ook onderricht in de kunst om zich in 't licht onzichtbaar te maken, tegenover een groote menigte vijanden plotseling te verdwijnen, zich te verbergen voor de punt van een vijandelijk wapen door juist en net zijn passen te maken en heel hoog op te springen; hij verkreeg de kennis om anderen in hun begeerten tegen te werken, booze harten tot bedaren en in zichzelf gekeerden tot spreken te brengen.

God vergunde hem kennis te krijgen van alles, wat er onder de zon is.

Daarna sprak Boendŏ Kandoeng: kom aan, mijn kind! luister nu goed hoe uw moeder aan al die kundigheden gekomen is. In vroeger jaren, toen ik U onder het hart droeg, had ik allerlei sterke begeerten, zoodat ik zelfs het hart van een krokodil verlangde te eten; doch waar ik den meesten trek naar had, was een *gading* klapper. Het behaagde God, dat ik alles kreeg en wel door toedoen van Salamat Pandjang Gombă', een trouwen bediende van mij. Eenigen tijd daarna viel ik, zoo wat om vier uur in slaap en begon te droomen. Ik droomde dat er een Wali, de bezitter van de kabat te Mekkah, kwam. Zijn baard was een hesta lang, de schoonheid van zijn gelaat kan ik U niet beschrijven, doch de kleur ervan was fraai en geelwit; hij was van een middelmatige, uiterst bevallige gestalte en schitterde als een Chineesche spiegel, zoodat men den glans niet verdragen kon; zijn kleed en tulband waren wit en verspreidden een zeer aangenamen geur van zich evenals amber en muskus, even als kurkema en spijknardus. Hij stond aan 't hoofdeinde en sprak aldus: „Vorstin! Gij draagt een kostbaar kleinnood onder het hart, dat den naam heeft van Goemala Sati, dat in het vuur niet verbranden, in het water niet vochtig worden kan en bestand zal zijn tegen knijpen en knippen, kruisigen en steenigen. Zoodra het ter wereld gekomen is, zal het daar de plaats van God innemen; reeds gedurende zijn leven zal het een oerang Kiramat zijn, vorsten zullen er elken dag voor verschijnen; als men er te dicht bij komt, zal het met ongeluk treffen en wie het in den weg treedt, zal het met lamheid slaan; het zal de heerscher worden van dit rijk en over de inwoners van Poelau Pertjŏ zal het onbeperkt regeeren. Voorts, vorstin! als 't kind geboren wordt en in het leven blijft, is 't uw plicht er goed voor te zorgen. De naam en galar er van zullen dezelfde wezen en wel Oerang Moedŏ Soetan Roemandoeng; het zal een vorst zijn even aanzienlijk als die van Rcem, van China en de Radjŏ Laoetan."

Toen mijn droom uit was, onwaakte ik. Ik keek rechts en links, doch bespeurde niets; wellicht was het dus een geest geweest, die een menschelijke gedaante had aangenomen of een duivel, die spreken kon. Ik was verwonderd en dacht dat het niet anders kon, of de droom had een beteekenis; het scheen mij toe alsof het een gunstbewijs was van God, die mij iemand gezonden had om mij te onderrichten, en dat het dus de woorden van een vriend Gods waren."

De Toeankoe glimlachte, toen hij die woorden hoorde.

Dien ganschen nacht deed men geen oog meer dicht en toen het zoowat acht

uur in den morgen was, zeide Boendö Kandoeng: „kom aan, Barakat! ga nu djoearö Medan Labieh halen in de kampong Solok Dalam. Hij is opgegroeid in het hanenkloppen; het is hem een verbod om bij 't partuur maken van hanen, bedrogen te worden en hij geeft geen draadje toe. Zeg hem, dat ik bevolen heb, dat hij hier komt en hij niet talmen mag. Laat hem ook een koker met hanesporen en een kluwen garen meebrengen."

Toen si Barakat dit bevel ontvangen had, ging hij naar beneden en liep op een drafje weg. Zoodoende kwam hij eindelijk in de kampoeng, waar djoearö Medan Labieh woonde, dien hij toevallig op het erf aantrof, bezig zijnde met het slijpen van hanesporen en het uitpluizen van bindgaren. Toen de djoearö zag, dat er iemand gekomen was en hij si Barakat bespeurde, viel de hanespoor hem van schrik en verbazing uit de handen, terwijl het bindgaren in de war raakte.

Vervolgens zeide hij: „waar gaat gij heen Barakat, wat heeft Boendo Kandoeng bevolen? Heeft wellicht mijn laatste uur geslagen?"

Si Barakat glimlachte op deze woorden en zeide: „wees niet bevreesd Datoeă*, zoo iets is volstrekt het geval niet, maar er is iets anders, wat onze gebiedster heeft gelast n. l. of ge zoo goed wilt zijn U oogenblikkelijk naar haar heen te begeven?

Bovendien heeft Boendö Kandoeng bevolen, dat gij een koker met hanesporen en een kluwen garen zoudt meebrengen. Gij moogt ditmaal niet talmen."

Djoearö Medan Labiĕh, dit vernomen hebbende, ging de toebereidselen voor zijn vertrek maken; hij pakte zijn kleederen bij elkander en begaf zich op weg, gevolgd door si Barakat. Beurtelings voor elkander loopende, naderden zij al meer en meer en kwamen eindelijk bij den hoofdingang, waar zij den weg naar de vorstelijke woonplaats insloegen. Nadat zij op het erf gekomen waren, ging djoearö Medan Labiĕh, gevolgd door si Barakat naar boven en, Boendö Kandoeng gewaar wordende, zei hij nederig: „duizendmaal vergiffenis! ik ben zeer beangst, wat U te gebieden moogt hebben!"

Dit hoorende sprak de moeder: „wel djoearö Medan Labieh! wacht een oogenblik, ik wenschte U te spreken;" waarop zij vervolgde: „gij Baroelich! moet den jongen gaan zoeken, Kantjindoean, mijn oogappel. Ik heb zoowat drie dagen geteld, dat hij dit erf niet betreden heeft; en het schijnt nu eenmaal mijn lot te zijn, dat mijn kind van een geheel buitengewoon gedrag is Er gaan dagen en zelfs maanden voorbij, dat hij deze woning niet ziet; het is alsof hij geen rust in het paleis heeft, hij maakt het iedereen lastig, weet niet wat hij wil, denkt niet aan de omstandigheden, waarin hij verkeert en doet niets dan spelen en alle woningen, de een voor de andere na, binnenloopen."

Hierop zeide Kambang Bandahari: „'t is wel waar, dat moeder te ver gaat in haar liefde voor Katjindoean en hem geheel bederft. Wat mij betreft, reeds sedert lang doe ik niets anders dan voor en na rijst koken en de bijspijzen wegnemen en weer door andere vervangen; de kommen breken in de *hidangan*, omdat zij zoolang staan moeten, wachtende op den grooten mijnheer; en toch, als ik maar een weinig

nalatig ben, kijkt U reeds donker. Ik voor mij zou, indien het U niet hinderde, liever niets met hem te maken willen hebben; en ik zou zelfs de sirih in de beteldoos klaarmaken en naar de balai brengen, om Katjindoean wegens zijn slecht gedrag uit de negorij te verwijderen.

Natuurlijk zal, zoo moeder lang in het leven blijft, alles gebeuren, wat hij doen wil, hij zal al zijn plannen ten uitvoer brengen en ongestoord zijn gang gaan; hij zal telkens nieuwe kleeren willen hebben en niet dulden kunnen, dat er maar een zoompje gekreukt is of dat zijn baadje slechts een weinig naar zweet ruikt; en als er maar het geringste aan ontbreekt, zult gij er ander voor in de plaats geven. Het gevolg daarvan zal zijn, dat Tjindoer Matö, klein zijnde verwend geworden, op lateren leeftijd zich door zijn luimen laat regeeren en als Boendö Kandoeng dan komt te sterven zal er niets van hem te recht komen en niemand zal van hem willen weten."

De moeder zeide daarop: „Kom, Kambang Bandahari zoo moet gij niet spreken, want hij mocht het eens hooren. Hij is, zooals gij zelf bespeurd hebt, zeer trotsch en daar hij sterk en gezond is, zou hij wellicht wegloopen en ons vergeten. Bemoei er U dus liever niet mede!"

Hierop zweeg Bandahari stil.

Vervolgens hernam Boendö Kandoeng: „Kom Baroeliëh! ga nu mijn kind!" Si Baroeliëh sprak nu: „vergiffenis Boendö Kandoeng! waar toch moet ik hem zoeken, het zal mij onmogelijk zijn hem te vinden, wijl wij niet weten of hij stroomop of afwaarts gegaan is. Men kan immers nooit met zekerheid zeggen waar hij is; hij is evenals een sprinkhaan op de katjang, en heeft veel van de vogels op de eilanden, die overnachten, waar zij tegen den avond aankomen; steeds allerlei plannen vormende, brengt hij er nooit een ten einde; want hij is te onrustig.

Toen de moeder dit hoorde, zeide zij: „welaan Baroeliëh, wat dat aangaat, kan ik U op de hoogte stellen. Tjindoer Matö zal wel dààr zijn, waar de *hadap* klinkt; daar waar veel jongelieden bijeen zijn en op de *rabab* gespeeld wordt. Zoo ge hem echter daar niet vindt, mijn kind! dan moet ge eens zoeken op de plaats, waar men zich bezighoudt met balspelen, of waar vliegers opgelaten worden; daar waar men schijfschiet of de schermmeesters zich vermeien in het wapenspel; daar, waar gejoel en getier is. Mocht hij echter ook daar niet zijn, loop dan door naar de vlakte van Sariboelan, de plaats, waar men zich oefent in het toebrengen van steken met lansen, waar men balanceert en schilden kruist. Zoo gij hem ook daar niet aantreft, zoek dan verder te Padang Pandjang rechts van Periangan, want daar houdt de jeugd zich bezig met paardrijden."

De Toeankoe voegde erbij: „zeg Baroeliëh! ga eerst zien op de vlakte van Kajoe Tanam, waar hij volgens mijn gedachte zal heen gegaan zijn om bal te spelen en vliegers op te laten; want van daag is het Maandag en dan komen daar velen uit den gegoeden en adelijken stand bijeen. Indien hij daar niet is, zoek dan op de markt te Manggojang en vindt ge hem ook dààr niet, ga dan maar ergens anders kijken."

Na dit bevel ontvangen te hebben liep si Baroeliëh op een drafje weg en kwam hij eindelijk in den omtrek van Kajoe Tanam's vlakte, waar men zich, terwijl er een zacht windje waaide, verlustigde in het balspel en het oplaten van vliegers.

Eenige oogenblikken later hoorde hij het gegons der vliegers en toen hij nu naar de hoogte keek, zag hij ze daar als vleermuizen in de schemering, ronddwarrelen. Baroeliëh liep door, het begin der vliegerkoorden zoekende en na een oogenblik gaans kwam hij bij de menigte, die onder het geboomte bij Kajoe Tanam aan het schreeuwen en joelen was. Dit kon wel niet anders, want de jongelieden uit den gegoeden en aanzienlijken stand waren er aan het pret maken; natuurlijk omdat zij rijk waren, uitgedoscht in allerlei kleeding.

Toen Tjindoer Matŏ si Baroeliëh gewaar werd schrikte hij zoo hevig, dat hij het koord van zijn vlieger onwillekeurig liet vieren. Van angst hikkende zeide hij: „waar gaat gij heen Baroeliëh? Wat mag er met moeder gebeurd zijn? Wordt zij door zware hoofdpijn geplaagd of is de Toeankoe onwel geworden? want deze drie nachten heb ik onrustige droomen gehad."

Deze woorden hoorende sprak si Baroeliëh eerbiedig: „vergiffenis mijn jeugdige meester, er is niets van dat alles! Onze oude gebiedster heeft alleen maar bevolen, dat wij huiswaarts zouden keeren en wij niet mochten talmen en dit bevel kom ik U overbrengen."

Toen hij dit hoorde liet Tjindoer Matŏ zijn vliegerkoord los en nadat Baroeliëh het opgenomen had ging hij, gevolgd van dezen naar huis. Met onrust in het hart zich voortspoedende, naderde hij allengs het pad, dat naar het vorstelijk verblijf leidde en nadat hij op het erf voor de woning gekomen was, klom hij naar boven. Op dit oogenblik begonnen de dieren, die hij er uit liefhebberij op nahield allerlei leven te maken; zijn aap bootste de luit, zijn moesang de trom na; zijn beo begon op weemoedige wijs te neuriën, zijn pauw zat op het dak de vleugels uit te schudden, en de haan Kinantan met zijn langen staart begon te kraaien, zoodat het geluid door het luchtruim weergalmde.

Daar keek Boendŏ Kandoeng op wie er was en Tjindoer Matŏ bemerkende, zeide zij, „verlenger mijns levens, pees van mijn hart, geneesmiddel tegen vermoeienis; verdrijver van de koorts; *sidingin* ter verkoeling op het hoofd gelegd; bovenste deel van mijn hart; ingesloten milt, gij die geslepen, kundig en bekwaam zijt, wiens lippen steeds zoete taal uiten; gij die gelijk zijt aan den vlugsten haan van den galanggang, de limpapèh in onze groote woning, de vertrouwde van iedereen; mijn vadertje, zijt gij eindelijk toch gekomen!"

Hierop sprak Tjindoer Matŏ, „vergiffenis moeder; vergiffenis Toeankoe Duizendmaal smeek ik vergiffenis aan den verheven gebieder van het rijk, wiens bevelen ik met nederigheid zal ontvangen."

„Wel aan mijn jongen" hernam de moeder, „ik heb U door Baroeliëh laten roepen omdat ik, volgens mijn gedachte, een goede tijding vernomen heb. In Soengai Tarab, en wel in de Kampoeng Koerimbang Batoe Alang heeft de Banda-

harŏ reeds sedert drie maanden een galanggang opgericht, ter eere van zijne dochter, prinses Lenggŏ-Geni, met het doel zich een schoonzoon te zoeken. Geen vorst of hij is er, geen soetan of hij kwam er heen; en van daar dat ik op het denkbeeld gekomen ben, dat het goed zou zijn, indien mijn kinderen een blijk van belangstelling gaven met er ingelijks te gaan kijken. Ofschoon ge niet uitgenoodigd zijt, is het toch goed, dat ge er uit U zelven heen gaat, want de Bandaharŏ zal daar nog meer over in zijn schik zijn. Neem djoearŏ Medan Labiëh mede, benevens mijn haan, een koker met hanesporen en een kluwen garen."

Op het hooren dezer woorden begon Tjindoer Matŏ te schaterlachen, terwijl hij zeide: „Wat heeft U toch gedroomd, dat gij zoo in uw schik zijt! Gelieve echter eerst eens goed over uw plan na te denken. Vertrouwt gij het werkelijk ons daarheen te zenden of is 't u onbekend, dat het gewoonte in Soengai Tarab is, dat de vorsten van den morgen tot den avond bedriegerijen en onrechtvaardigheden plegen, dat zij tuk zijn op allerlei zwendelarijen en men er niets doet dan vechten en krakeelen. De vreemdelingen, die er komen, wie ook, ontzien zij niet doch verkoopen zij op staanden voet, den koopprijs uitmakende in hun tegenwoordigheid, ja zelfs hun eigen vrienden bedriegen zij, en daarom vertrouw het toch niet moeder! want als er personen zooals wij in Soengai Tarab komen, dan loopt dit altijd slecht voor hen af, (dan worden zij, slim zijnde, gedood en dom zijnde verkocht, terwijl men ze als betaalmiddel bezigt, indien zij zich de eene of andere vrijheid veroorloven). Heeft moeder ons dan niet meer lief, moeder, die dag en nacht bezorgd voor ons was, toen wij doodarm waren, en die ons behoedde voor het minste leed? (als maar een enkele mug ons hinderde, joeg moeder deze weg.) Wij voor ons denken er anders over en hopen dat gij de liefde voor ons, die gij van jongs af hebt grootgebracht, volmaken moogt door, indien zulks kan, overal bevel te geven om een groote hoeveelheid padi te koopen die wij, op ons gemak levende, kunnen opeten; benevens zes of zeven potten met olie als vooraad voor dit paleis. Laat ons niet weggaan, doch na een kalm en rustig leven hier in uw woning sterven. Dan eerst zal ook uw wensch vervuld zijn." (*)

Toen de Toeankoe dit hoorde, begon hij te glimlachen en zeide: „vergiffenis moeder! doch over hetgeen si Boejoeng gezegd heeft, moogt u eerst wel goed nadenken, opdat gij later geen berouw zult hebben; want moeder heeft nu zelf gehoord, wat hij verklaard heeft, en hij is vroeger reeds naar Soengai Tarab geweest. De bewoners daar zijn zeer slecht, zij houden zich bezig met plunderen, sluipmoorden en vergiftigen en iedereen door mooie praatjes en vleierijen te bedriegen. Moeder koestert toch nog liefde voor ons, die zij van jongs af heeft grootgebracht, en mag daarom niet zoo roekeloos wezen!"

(*) De wensch van Tjindoer Matŏ is naar Soengai Tarab te gaan; daarom maakt hij gebruik van het zoogenaamde *kias*.

Het gelaat van Boendŏ Kandoeng betrok op 't hooren van deze woorden." "Mijn lichaam, zoowel als mijn mond zijn voor het ongeluk geboren," zeide zij "en toch kan ik mijn gevoelens niet uitdooven. Soetan Roemandoeng en Tjindoer Matŏ hebben, hetgeen ik welgemeend zeide, kwalijk opgenomen en oprecht gesproken woorden hebben twist uitgelokt. Tot nu toe had ik meer vertrouwen, dat gij den naam van mensch waardig waart. Luistert eens goed, doet de ooren goed open en neemt ter harte, wat ik zeggen zal. Er zijn zesderlei menschen: ten eerste zij, die den naam van mensch hebben, ten tweede nagemaakte menschen, ten derde zij, die het voorkomen van menschen hebben, ten vierde zij, die op menschen gelijken, ten vijfde zij, die menschen en ten zesde zij, die werkelijk mensch zijn. Hoort nu goed toe, nagemaakte menschen zijn b. v. afgodsbeelden; het uiterlijk voorkomen van een mensch heeft b. v. datgeen, wat van verre zichtbaar is, maar nog niet onder bepaalde vormen kan gebracht worden; schijnmensch zijn zij, die zich voordoen als bewegelijke beelden, die zich alleen bewegen wanneer zij in beweging gebracht worden; menschen zijn zij, die slechts van gewone zaken op de hoogte zijn; doch werkelijk menschen kan men eerst hen noemen, die verstand hebben van hetgeen openbaar of geheim is; die het onderscheid kennen tusschen den dienstbare en den gebieder; die weten waar begin en eind van iets is; die het wettige van het onwettige onderscheiden; die verschil maken tusschen het verdienstelijke en noodzakelijke; die grondstellingen van voorschriften kunnen onderscheiden. Dat zijn eerst ware menschen!"

Beiden glimlachten toen zij bemerkten, dat Boendŏ Kandoeng uit haar humeur was en zeiden: "vergeef 't ons moeder! wat U beveelt willen wij ten uitvoerbrengen; wat gij ook gebieden moogt, wij zullen gehoorzamen!"

De moeder zweeg nu een oogenblik stil en djoearŏ Medan Labiĕh, die dien woordenstrijd gehoord had, sprak ook niets, daar hij ten zeerste bevreesd was.

"Komaan, Kambang Bandahari!" hernam de moeder, "gij mijn steun, sleutel van mijn schatkist, gij, die alles in dit paleis bestiert! en ook gij Kambang Boengŏ Tjinŏ, Anggoen Tjandai nan Goerawan en Tjatjau bangai hati, haast U alles in gereedheid te brengen, daar de zon nog niet hoog aan den hemel staat.

Kambang Bandahari n. l. moet naar het binnenvertrek gaan, den sleutel van mijn schatkist nemen, de doos van paarlemoer openmaken en daar de kris Madang Geri uitnemen. Wees er echter hoogstvoorzichtig mede, want als gij er over henen stapt, dan brengt zij ongeluk aan en als gij voorbij haar heen loopt, dan maakt zij de beenen krachteloos. Zij is ingewikkeld in een stuk geel lijnwaad. Neem er ook de andere uit n. l. de Samponŏ gandjŏ erah, die omwonden is met een blauw stuk doek en waarschijnlijk in de ivoren doos ligt. Haal dan ook de *tjintjin tjanago* in welks edelgesteente zich alles scheef afspiegelt en waarop de aarde en hemel afgebeeld staan. Men weet niet of zij van goud of van zilver, van rood dan wel van geel koper is; zij schittert met allerlei kleuren en is tot dus ver nog nooit gebruikt geworden. Deze ring is een erfenis van den vorst van Roem en door hem achter-

gelaten, toen hij mij is komen bezoeken. Neem dan ook nog het donkergekleurde sandelhouten kistje, dat aan het boveneinde van de bewaarplaats onder de legerstede staat en haal daaruit twee stel kleederen, die volgens uw gedachte voor deze gelegenheid geschikt zijn!"

Kambang Bandahari dit hoorende, legde vuur op de rookpan, ging naar het middenvak van de woning en trad in het binnenvertrek, dat zij met benzoë berookte en met geel gemaakte rijst bestrooide; waarna zij, onder het doen van een schietgebedje, den sleutel omdraaide en vervolgens de uitrustingen van hare plaats nam. Toen zij alles had, daalde zij af naar de soerambi om ze Boendŏ Kandoeng aan te bieden met de woorden: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! hier zijn al de kleederen!"

Hierop zeide de moeder: „Goed! Komaan nu Kambang Bandahari, Kambang Boengŏ Tjinŏ en Anggoen Tjandai nan Goerawan, maak nu verder alles in orde, terwijl het nog niet laat is; want mijn kinderen zullen op reis gaan en vreemde, oorden bezoeken, waar zij geen hulp te verwachten hebben.

Kambang Boengŏ Tjinŏ dit hoorende, antwoordde; „vergiffenis moeder! de rijst is reeds in de hedang en de *goelai* al klaar, zoodat men slechts behoeft op te dienen."

De Toeankoe zette zich nu aan tafel, daarin gevolgd door Tjindoer Matŏ, djoearŏ Medan Labiĕh, si Barakat, si Baroeliĕh en si Tambahi, die allen met hem meegaan zouden. Nadat men gegeten en gedronken en ook een betelpruimpje genuttigd had, sprak Boendŏ Kandoeng: „Welaan Barakat en Baroeliĕh! haalt nu Goemarang, (Goemarang met zijn dikken staart, gestreepte hoeven, breede borst, wiens lippen zwart en wiens tong van een IJvormig teeken is voorzien; wiens beenderen uit één stuk bestaande, gelijk zijn aan ivoren *pintjoeran's*, die dik in het vleesch zit en snel kan loopen, die gerekend wordt tot de Tedjŏ paarden en een afstammeling is van Samboerani) en breng dan ook te gelijker tijd zijn tuig mede. En gij si Barakat kunt daarna Balang Kandai halen."

Op dit bevel ging si Barakat heen en bracht Balang Kandai op het erf; hij had tevens olie en een kam bij zich en begon Goemarang en Balang Kandai in te wrijven en te kammen. Toen hij hiermede klaar was, sprak Boendŏ Kandoeng: „Welaan, Goemarang! zij gaan allen op reis en ge zult nu voor de eerste maal in den vreemde gaan; ge zult als gast de kampoengs binnentreden en Soengai Tarab n. l. Koerimbang Batoe Alang, bezoeken. Ge moogt nu niet buiten het spoor gaan en de planten vertrappen, noch volgens eigen begeerten handelen; want gij zijt daar in een vreemd land en zoudt mij, als ge zoo deedt, beschaamd maken."

Bij 't hooren dezer woorden begon Goemarang te hinniken. „Balang Kandai!" hernam de moeder weder, „luister goed toe en wees voorzichtig in uw loopen; als ge meegaat, dan moet gij steeds achterblijven, ge moogt geen stap vooruit gaan en Goemarang niet voor de voeten komen, maar altijd blijven volgen!"

Dit hoorende, begon ook Balang Kandai te hinniken. Nu ging de moeder

naar boven en zeide: »Komaan, mijn jongen! mijn eenige woudduif, voorwerp mijner zorgen, mijn eenigste strik die, stuk gaande, niet meer hersteld kan worden, mijn eenig kind dat geen weerga heeft en van vlekkelooze afkomst is! Kom, trek uw kleederen aan, mijn lieveling, hier zijn ze!"

De Toeankoe richtte zich bij deze woorden op en stond zoo recht als een kaars. Vervolgens begon hij zich te kleeden. Hij trok een lange broek aan van Halahansch naaisel en Manangkabausch snit; het waren geen valsche edelgesteenten, die er aan waren, maar echte, die bij honderden aan de pijpen zaten, terwijl de band met duizenden brillanten schitterde, Dalama' Makah geheeten; juweelen en saffieren fonkelden er op als gloeiende kolen in de duisternis, zoodat men er de blikken voor moest neerslaan, evenals voor het zonlicht. In vroeger tijd had Boendŏ Kandoeng deze broek geweven met het stille voornemen ze aan den vorst van Roem ten geschenke te geven.

Nadat de vorst zijn broek aangetrokken had, deed hij zijn kain aan. Deze had een goudgele kleur en een fraai bewerkten zoom van een span breedte; het patroon er van was een hesta groot en doorwerkt met gouddraad; zij was van een onschatbare waarde, een handbreedte er van kostte wel tien *amas* en een span wel vijf thail, terwijl men voor haar geheel wellicht een heele negorij had kunnen koopen. Het was een nabootsing van de kains in den hemel, die den naam van Sandoesin dragen en het had in moeders bedoeling gelegen haar cadeau te doen aan den vorst van China.

Na de kain trok de vorst zijn baadje aan, dat een fraaien weerschijn had en uit veelkleurige driehoekige stukjes fluweel was vervaardigd, terwijl de opgezette zijstukken onder de armen van gouddraad waren; het was een maaksel van Djambak Djamboe Erang, en afgezet met bloedkoralen, waartusschen saffieren en katoogen; het was onvergelijkelijk schoon en vroeger door Boendŏ Kandoeng bestemd geweest als geschenk voor den vorst van Atjeh.

Toen de Toeankoe zijn baadje aangetrokken had, deed hij zijn gordel om van zeven hestas lengte met passement en gele franjes en van Arabisch maaksel. De stof ervan was gesponnen door *oerang barparoeh*, uitgeplozen door *oerang barisang* en geweven door de *garagasi*; in het water was er de eerste hand aan gelegd en in het vuur was hij afgewerkt; als men hem oprolde, was hij zoo groot als een nagel en uitgerold besloeg hij een koninkrijk; het was een oud familiestuk, oorspronkelijk van Roem afkomstig en meegebracht door de zwaluwen.

Daarna zette de Toeankoe een destar op met diamanten ingelegd, en deed daarom een doek met gekleurde strepen van zeven hesta's lengte, schitterende van loovertjes, waartusschen saffieren en katoogen en omzoomd met gouden boorlint; als zij door den wind in beweging gebracht werden, veroorzaakten zij een zacht koeltje; als de kwasten zich bewogen, boog zich de groote menigte, die opgetogen stond, waar de destar slechts even zichtbaar werd.

De Toeankoe deed een ring aan, die den naam had van *Tjinagŏ taroeăhan* en

waarin een edelgesteente zat, dat alles scheef terugkaatste, en bij welks flonkering de onderdanen op de knieën vielen.

Tusschen den buikband stak hij de heilige kris, *Madang Geri* geheeten, die hinnikte als hij in de schede gestoken en bromde als hij er uitgetrokken werd; zij was overdekt met vlammen en vlekken, waartusschen kleine spatjes; haar lemmet en *gandjŏ* bestonden uit één stuk, terwijl de punt ervan zich zelve gedraaid had, en vol vergif zat; als dit lemmet een weinig van de gandjŏ afweek, dan was er een jaar onafgebroken droogte, zoodat alle planten stierven; in geen enkele maand viel er een drupje regen, zoodat de kikvorschen en schildpadden omkwamen en de garnalen dood bleven tusschen de steenen; dan droogden de beekjes uit, de *pojoeăk's* en de *pikau's* kwamen om en de *bilalang's* sprongen zich dood. Het vergif, dat er aan zat, was van den hemel afkomstig en als iemands schaduw daarmede slechts in aanraking kwam, moest hij dit reeds met zijn leven boeten; als het spoor van iemand er door getroffen werd, dan had dit reeds den dood ten gevolge. Zij behoefde nooit tweemaal in het lichaam te dringen; zij was gelijk aan het ijzer *koersoesani* en klonk uit zich zelve.

Toen de Toeankoe zich eindelijk gekleed had sprak Boendŏ Kandoeng: „kom-aan, Katjindoean! kleed U nu ook vadertje! terwijl het nog niet laat is. Hier zijn al uw kleederen; ik wil eens zien, hoe gij er uit ziet!"

Op deze woorden maakte Tjindoer Matŏ zijn sembah en ging zich kleeden.

Hij trok een lange broek aan met driehoekige stukjes aan den binnenkant der pijpen, die van af den zoom tot aan den band met een groote menigte glaasjes versierd waren; het patroon ervan bestond uit driehoeken; het naaisel was Boegineesch en het snit Mangkasaarsch; terwijl de stof ervan geweven was door prinses Dandani, de dochter van den vorst aldaar, die het, toen hij vernomen had, dat de Toeankoe den rijkszetel had beklommen, ten geschenke gezonden had. Dit was de afkomst ervan. (1)

Vervolgens deed Tjindoer Matŏ een kain aan, vervaardigd van effen zijde, afkomstig uit Atjeh en in de breedte doorweven met goud en zilverdraad en zijde van Patani. Zij was gemaakt door bewoners van Balati en kon verschillende kleuren aannemen, zoodat zij blauw scheen, als zij rood en geel, als zij blauw was. De stof ervan was geweven door Maädjib, de dochter van den vorst van Djohor, die hem den Toeankoe had toegezonden, toen hij vernomen had, dat deze rijksbestierder geworden was.

Hierna trok Tjindoer Matŏ een baadje aan doorweven met gouddraad en met lange mouwen; de zijstukken onder de armen waren van een afstekende kleur en afgezet met bloedkoralen. Als 't slechts even door de zon beschenen werd, dan schitterde het met zeven kleuren, en was dan schoon zooals de glans op de vleugelen van de *koembang djati*. Nu eens had het een kleur als purper dan weder was het donkerrood. Het was geweven door prinses Gandam Saerah, de dochter van den vorst van

(1) Deze laatste zinsnede is, in de vertaling in 't vervolg weggelaten.

Bangkalis en door deze ten geschenke gezonden, toen hij vernomen had, dat de Toeankoe als vorst gehuldigd was.

Hierover deed hij een tweede baadje, terwijl hij om de lendenen een zijden band bond van zeven hesta's lengte en met schitterenden glans. Hij zette een destar op, doorstikt met bloemen en met figuren van goudwater beschilderd, waardoor zilveren strepen liepen. Het was het maaksel van prinses Dandani de dochter van den vorst van Moehamad Bandar, die hem aan den Toeankoe had geschonken op de tijding, dat deze tot vorst verheven was.

Vervolgens zette Tjindoer Matŏ nog een destar op, welks purperkleur verkregen was door hem eerst in *kasoembŏ*, die tweemaal overgehaald was, en daarna in Atjehsche indigo te dompelen. Als hij in het water gestoken werd, dan werd hij niet nat; in het vuur kon hij niet verbranden en door het dragen niet verslijten; hoe langer men hem gebruikte, hoe meer hij waard werd; het stiksel ervan stelde tjangkasbloemen voor, waartusschen jonge loten van de pandanbloem geteekend waren. Kambang Moelia, de dochter van den koning van Siam, had hem geweven en deze laatste had hem, op de tijding dat de Toeankoe den troon beklommen had, toegezonden.

Na zich gekleed te hebben, stak hij een kris, *Samponŏ gandjŏ erak* geheeten, tusschen den gordel. Als men haar dwars droeg, dan geleek zij een woudduif, die naar beneden schoot; zij was gepolijst op Malaka en had twee en een halve kromming. De punt ervan had zich zelve gedraaid en tusschen de pangoer's waren kleine scheurtjes. Zij maakte twee dooden tegelijk, omdat het een verbod voor haar was slechts één mensch om het leven te brengen. Zij stak uit zich zelve; bloed was het middel om er de roestvlekken van te verdrijven en vleesch om haar schoon te maken; beenderen werden door haar vermorzeld en in het vleesch drong zij zachtjes door. Zij was als geschenk gezonden door den sultan van Malaka, toen deze hoorde, dat de Toeankoe den rijkszetel beklommen had.

Eindelijk stak hij een ring aan den vinger met een juweel *Hakik Soeleman* er in, *Goemala Sati*, geheeten.

Toen nu de Toeankoe en Tjindoer Matŏ gereed waren met zich te kleeden, zeide Boendŏ Kandoeng glimlachende: „Welaan Kambang Bandahari en Kambang Boengŏ Tjinŏ, hofjuffers en verdere bewoners van dit paleis! komt nu allen hier en laten wij ons verlustigen in het aanschouwen van den hemel op aarde!"

Op het hooren van deze woorden verschenen alle paleisbewoners, en nu sprak Boendŏ Kandoeng: „Welaan, mijn jongen, mijn eenige woudduif, voorwerp mijner zorgen! en ook gij mijn jongste, mijn lieveling, vertrouweling in het paleis, *sirih gadang* van uw moeder! Een uwer is de maan en een de zon en indien ik niet dacht verkeerd te handelen, hoe weinig ook, dan zou ik geen voetstap van u scheiden willen, daar gij 't dierbaarste zijt, wat ik bezit."

Toen Kambang Bandahari dit hoorde, zeide zij: „Vergiffenis Boendŏ Kandoeng! doch spreek toch niet zoo, want gij zult Tjindoer Matŏ nog meer bederven."

„Kambang Bandahari!" hernam de moeder, „laat hem maar stil zijn gang gaan en bemoeien wij ons niet met hem. Het zou kunnen zijn, dat ik sterf als de Toeankoe op reis is naar Soengai Tarab (en daarom wil ik u nu maar alles zeggen.) Als gij in Soengai Tarab zijt aangekomen en de *adat limbagö* nauwkeurig onderzocht hebt, dan moet blijken, dat de vorsten van hetzelfde gevoelen zijn omtrent hun hooge waardigheid, de aanzienlijken het eens zijn in hunne bevelen, de oerang toeö omtrent de uitvoering der wetten, want als dat niet meer zoo was mijn vadertje! dan zou dit rijk in groote ongelegenheid komen. Neem gij dus en allen, die met U meegaan zullen, ook deze les nog ter harte.

Wat de hoedanigheden der vorsten betreft, die zijn van tienderlei aard: ten eerste moeten zij flink en dapper zijn; ten tweede aangenaam van voorkomen; ten derde verstandig; ten vierde kundig; ten vijfde voorzichtig in het spreken; ten zesde niet achteloos; ten zevende standvastig in hun denkwijze: ten achtste geduldig; ten negende niet te veel, doch ook niet te weinig verlangen en ten tiende het maatschappelijk standpunt van hun onderdanen in het oog houden. Indien een vorst hieraan voldoet, dan bestaat zijn geluk voor eeuwig."

Hierop vervolgde zij: „en ook gij Katjindoean, zult op reis gaan en dan dienst doen als panghoeloe. Daarvoor hebt gij zes zaken te onthouden: een panghoeloe moet verstandig, rechtvaardig en edelmoedig zijn; niet te toegevend, maar ook niet te streng; hij moet vriendelijk in zijn spreken, behoedzaam in zijn raadgevingen en geduldig zijn. Panghoeloe's die zoo zijn, zijn voor immer gelukkig."

„Wat U betreft, djoearö Medan Labiëh!" zoo vervolgde zij, „van hen, die mee op reis gaan, zijt gij gelijk een hoeloebalang in 't gevolg van mijn zoon en zulk een moet vierderlei hoedanigheden bezitten: hij moet moed hebben, voorzichtig zijn in het spreken, de gevolgen weten van hetgeen hij doet en inschikkelijk wezen. Wie op deze wijze hoeloebalang is, is voor immer gelukkig."

„Verder djoearö Medan Labiëh, en gij met U drieën si Barakat, si Baroeliëh en Tambahi! gij zult zijn even als zijn speelgenooten en die moeten op zes zaken letten: zij moeten getrouw zijn aan hun beloften en in hun daden tegenover hun kameraden en vrienden; zindelijk op hun kleeding en lichaam; vriendelijk in hun spreken; aangenaam van voorkomen, verstandig en oprecht. Zulke jonge lieden zullen voor immer gezegend zijn. Daarenboven, mijn kinderen! brengt de waardigheid van een man mede, dat hij overdag slaapt en des nachts waakt; dat hij altijd van wapenen voorzien is; dat hij krachtig is in hetgeen hij doet; rechtvaardig in het oordeelen en voorzichtig met zijn tong; want deze is gelijk aan een tijger, daar er gevaar op huisvest. Bij het loopen moet hij goed letten, waar hij de voeten zet; want daar deze ons overal heen brengen, kunnen zij onze vijanden worden. Zoolang ik leef zal ik u omtrent dit alles op de hoogte brengen."

Gelijk gekleed zijnde hadden de Toeankoe en Tjindoer Matö bijna hetzelfde voorkomen, en toen Boendö Kandoeng zich verdiepte in de beschouwing van hen,

gevoelde zij een mengeling van vreugde en droefheid en geraakte zij geheel in twijfel, wat zij doen zoude.

Boendŏ Kandoeng stond op en liep hevig snikkende en steeds bedroefder wordende van het midden naar den wand en van daar naar het oppereinde van de zaal, om vervolgens weer in de Soerambi terug te keeren en, zich afkoelende met haar waaier, sprak zij in zich zelve: „ik zal er een eindeloos berouw van hebben en te midden daarvan sterven en toch, hoe langer ik er over denk, hoe meer ik talmen zal hen van mij te zenden en doe ik dit niet, hoe kunnen zij dan gaan!"

Toen dit eenige oogenblikken geduurd had, sprak zij: „komt mijn kinderen! gaat nu! daar het nog niet laat op den dag is. Het vreemde land, dat gij bezoeken zult, is ver en de weg er heen zeer onherbergzaam."

Dit hoorende stonden de Toeankoe, Tjindoer Matŏ, djoearŏ Medan Labiĕh, Barakat, Baroeliĕh en Tambahi op en zeiden: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! wij zullen thans gaan."

De Toeankoe ging nu naar beneden en toen hij de trap afklom, begonnen zijn lievelingsdieren hun kunstjes te vertoonen. Op de eerste sport zijnde, begon zijn moesang met het *biloeari;* bij de tweede begon de aap de luit na te bootsen; bij de derde liet de beo een weemoedig lied hooren; bij de vierde zat de papegaai de Klingaleezen na te praten; bij de vijfde zat de *salindi djantan* te roepen, de gespikkelde *tanan* zat met den snavel te knappen, de koperkleurige woudduif kirde, de bruine kwartel schreeuwde en de katitiran met den kraag koerde. Toen de Toeankoe op het voorplein was, bogen zich alle gewassen op het veld; de rand van het dakboog zich naar boven om en de steenen neuten verschoven van hun plaats. Eensklaps liet zich een enkele donderslag hooren en werd het zwerk door den bliksem verlicht; de glans weerkaatste aan de overzijde der rivier tot Goedam Balai Djangga en vervolgens tot aan Boekĭˢ Gombaˢ, zoodat de menigte God begon aan te roepen.

De Toeankoe besteeg si Goemarang en ging zitten op een gouden zadel, ingelegd met soeasŏ, geschakeerd met zilver en rondom afgezet met edelgesteenten; de leidsels waren van gevlochten zilverdraad, de buikriem van zijde afkomstig van Patani; de *tatah koendai* was van uitgeslagen goud en vervaardigd door de bewoners van Sianok Kotŏ Gadang; de riemen aan de stijgbeugels waren voorzien van kwasten en van Siameesche stof met gekleurde strepen; de staartriem was van fluweel, doorwerkt met gouddraad en de schellen waren van uitgeboord metaal, een maaksel van Agam Balai Goerah.

Vervolgens steeg ook Tjindoer Matŏ te paard en de Toeankoe benevens Tjindoer Matŏ reden weg. Wat djoearo Medan Labiĕh betreft, hij had den haan Kinantan onder den arm, Barakat hield de lans, Baroeliĕh droeg het regenscherm en Tambahi het goud, dat op den haan moest ingezet worden.

Nadat de Toeankoe Goemarang aangespoord had, begon hij eerst te galoppeeren om later in telgang over te gaan. Als men het paard hoorde loopen, dacht men aan het geluid, dat vechtende krabben maken of aan dat van klapperdoppen, die met

hun zessen tegen elkander stootende, drie aan drie gelijkmatig naar boven vliegen. Nu eens ging het in gestrekten draf, dan weer in een sierlijk trippelen voorwaarts; het eene oogenblik was het alsof er een hevige orkaan loeide, het andere weer alsof men het neuriën van de bewoners van Priaman hoorde en dikwijls schenen de schellen te zullen bersten.

Toen zij de kampoeng verlaten hadden, kwamen zij eerst op den grooten weg en van daar op een bebouwd stuk grond, vervolgens staken zij de vlakte van Kajoe Tanam over, waar de jeugd balspeelt en vliegers oplaat en daarna trokken zij al verder en verder. Eenigen tijd later kregen zij een landstreek in het gezicht met schoone kampoeng's die eenigszins hooggelegen waren op een terrein, vlak alsof het gehamerd was.

De Toeankoe vroeg nu: „zeg Tjindoer Matö! welke negorij doet zich daar voor ons op?"

Tjindoer Matö antwoordde: „met uw welmeenen Toeankoe! dat is Simpoeroei' Kotö Badampiĕng waar twee panghoeloe's, beiden strikt rechtvaardig, het bestuur hebben. Een van hen heet Datoeă' Menggojang Boemi en de andere Datoeă' Menggojang Langi'. Zij hebben een groot aantal onderdanen die, zoowel vrouwen als mannen, allen eensgezind zijn.

Op deze woorden nam Tjindoer Matö een betelpruimpje en herinnerde zich zijn tooverformule omtrent de schellen. Goemarang begon nu allerlei kunstjes te verkoopen [1] en trippelde en danste lustig voort, waarbij het geluid zijner schellen, schoon als dat van de *sangkadoe* en *bangsi Tjinö*, het hart in beweging bracht.

Zoodoende naderden zij de kampoeng's waar iedereen, man en vrouw, groot en klein, oud en jong en aanzienlijken, de deur uitvloog, vol onrust en verlangen.

„Wat kan dat toch zijn vrienden!" riepen zij. „Nu eens is het voor ons gehoor alsof die toonen uit de aarde komen, dan weder alsof zij in het hooge hemelruim weerklinken, zoodat zij ons alle rust en kalmte ontnemen!"

Intusschen trok de Toeankoe met Tjindoer Matö voorbij; de menigte gaapte hen aan, zich zelve geheel vergetende. Sommigen klommen tegen den wand op, anderen braken het dak open; zij, die om het rijstblok stonden, deden de rijst over den grond stuiven en stampten in gedachte op de zeef, toen zij den Toeankoe en Tjindoer Matö zagen. Niemand durfde hen aanspreken; 't was hen alsof er hun iets zwaars op het hart lag en hun mond met een sleutel gesloten was.

Intusschen was de Toeankoe verder gereisd en op een groote vlakte gekomen van waar hij, door kleine kampoengs trekkende, op een open veld kwam. Een eind verder kregen zij een stad in 't gezicht, die omringd was door een gracht en met hooge pinang en schuin groeiende tjoebadakboomen.

De Toeankoe vroeg nu: „zeg djoearo Medan Labiĕh, welke stad ligt daar voor ons?"

---

[1] Om niet in herhalingen te vervallen, heb ik deze beschrijving weggelaten.

Medan Labiëh antwoordde: „met uw welmeenen Toeankoe! dat is si Djongë en Kotö nan pandjang, twee negorijen, die naast elkander liggen en die bestuurd worden door twee panghoeloe's n. l. Datoeä Panghoeloe Alam en Datoeä Panghoeloe Labiëh. Wat die twee panghoeloe's aangaat, zij hebben nooit twist. Hun gebied bevat honderden woningen met een groot aantal inwoners, waaronder vele zeer verstandige manteri's. De onderdanen zijn er rijk en vertrouwen ten zeerste op u.

Tjindoer Mato dit hoorende, dacht aan de tooverformulen en trok, na het nemen van een betelpruimpje, weer verder. Goemarang begon dartel te worden, in welk voorbeeld hij door Balang Kandai gevolgd werd. Na het maken van eenige juist afgepaste sprongen, schoten zij nu eens in gestrekten draf, dan weder in sierlijken telgang in een rechte lijn vooruit en dit veroorzaakte een geluid gelijk aan het geroep van de *moerai kandang*.

De huppelende tonen der schellen, deden daarbij denken aan vechtende krabben en smolten geheel in elkander. Zij, die dit hoorden, werden er geheel door ontroerd en meegesleept. Toen de dorpelingen ze hoorden, werden zij aangedaan en met weemoed vervuld, zoodat zij begonnen te snikken en te zuchten. Zij vlogen de deur uit, maar als zij naar den hemel blikten, hoorden zij ze weer in de aarde. De hofjuffers en jonge vrouwen maakten wel een dozijn mesjes onbruikbaar, met ze tusschen de openingen in den wand te steken.

„Nog nimmer hoorden wij van menschen, die zulk een voorkomen hebben als deze, die glinsteren als Chineesche spiegels en geheel op elkander gelijken;" zeide de een.

„Waar toch, vrienden, zagen wij ooit vorsten zoo schoon als deze en zulke fraaie paarden!" sprak een ander. „Ziet mijn nagels eens: zij zijn van de vingers gescheurd, omdat ik aan niets anders dacht dan aan kijken!"

Een derde zeide weer: „mij is het eveneens gegaan! Wellicht zal ik bezwijken, want ik heb mij, zonder het te weten, het voorhoofd gestooten, zoodat mij het bloed uit den neus sprong."

Een volgende sprak: „volgens mijn gedachte, moet het de vorst van Pagar Roejong, de beheerscher van 't Minangkabausche rijk zijn."

„Indien het de opperbestuurder uit Tandjoeng Boengö was, dan zou hij niet zoo op reis gaan," liet zich een ander weer hooren. Hij zou dan een groot gevolg bij zich hebben en kennis gegeven hebben, dat hij hier langs kwam en wij met hem mee zouden gaan."

Intusschen was de Toeankoe voorbij getrokken en over uitgestrekte sawah's gekomen, waarop geen druppel water stond en waar de buffels, die er liepen te grazen, bang werden en de koeien begonnen te loeien. Van hier kwamen zij weer door kleine kampoengs. Goemarang galoppeerde met korte sprongen voort, door Balang Kandai steeds op den voet gevolgd. Zoodoende naderden zij al meer en meer en toen zij eindelijk Soengai Tarab in 't gezicht kregen, vroeg de Toeankoe: „zeg djoearö Medan Labiëh! welke negorij is dat, mijn vriend? Zij ziet er zeer schoon

uit; het schijnt, dat zij eenigszins hooger gelegen is en men er schuin groeiende klapperboomen vindt, terwijl er een gracht en een omheining van *aoeä koeniëng* om heen is.

„Met uw welmeenen Toeankoe!" antwoordde Medan Labiëh, „die negorij is Soengai Tarab, het gebied van Datoeä* Bandaharö, waarheen het doel onzer reis is."

Hierop zeide Tjindoer Mato: „vergiffenis Toeankoe, doch laten wij eerst even uitrusten!"

Op deze woorden steeg de Toeankoe van zijn paard, daarin gevolgd door Tjindoer Matö, terwijl ook djoearö Medan Labiëh en de anderen stil hielden. Zij rustten nu geheel uit onder een waringinboom, terwijl de Toeankoe en Tjindoer Matö een betelpruimpje nuttigden, waarop zij driemaal kouwden en waarvan zij het sap driemaal doorslikten om vervolgens het overblijvende links en rechts om zich heen te spuwen. Daarop blikten zij eerst naar den hemel, bogen zich toen ter aarde en brachten naar alle zijden hun salam. Terzelfder tijd kwamen hun nu allerlei tooverkunsten te binnen; zooals het bezweren van ziekten; het middel om iemand te beletten zijn voornemen ten uitvoer te brengen; het middel om zich voor anderen onzichtbaar te maken; de kunst om anderen voor zich te doen buigen, vrees in te boezemen en te verstommen. Hiermede gereed zijnde, deed men het paard si Goemarang, behalve de schellen ook nog de *siranjang* en de *siradjö bangang* om, waarna Tjindoer Mato zeide: „vergiffenis Toeankoe! doch laten wij nu weer verder gaan, terwijl het nog niet laat is, want wij hebben nog een heel eind te rijden en zullen nergens een pleisterplaats aantreffen."

Toen de Toeankoe deze woorden hoorde, stond hij op, hij veegde zijn paard wat af, zette de voeten in de stijgbeugels en ging te paard zitten, waarna ook Tjindoer opsteeg.

„Komaan Goemarang!" sprak nu de Toeankoe, loop nu eens zooals het behoort!"

Goemarang begon eerst voor en achter uit te trippelen, sprong daarna in een korten galop over en snelde toen in bevalligen telgang voorwaarts. Het was alsof zijn schellen barsten zouden; men meende een hevige aardbeving te gevoelen, terwijl het geklingel al op en neer ging. Balang Kandai volgde Goemarang steeds op den voet. Somtijds meende men het geluid in de aarde dan weder in 't hooge luchtruim te hooren; men kreeg er een gevoel van verlangen en weemoed door, want die tonen waren schoon als die van de *rabab* en *koetjapi*, van de *salempong*, de *saroenai* en *sangkadoe*.

Dichterbij gekomen drongen door Gods beschikking de klank der schellen door in de ooren van hen, die bij den galanggang waren. Het hanenkloppen was hier reeds in vollen gang. Hier was men bezig met hanen te laten vechten; daar met ze met elkander portuur te stellen; ginds met ze tegen elkander op te hitsen; elders weer met het aangaan van weddenschappen. Overal hoorde men het gerammel van dukaten, realen en klein zilvergeld; de guldens konden bij soekat's afgemeten worden en het kopergeld was niet te tellen. Allerlei koopwaren stonden in hoopen opgestapeld; het goud lag er bij kati's afgewogen en de sommen, als inzet gesteld, beliepen een zeer hoog bedrag.

De menigte keek verbaasd op en geraakte in opschudding; „Stil toch, vrienden!" hoorde men hier zeggen. „Welk geluid kan dat toch zijn? Nog nooit, zelfs van af den tijd onzer voorouders heeft men iets dergelijks gehoord."

„Laten wij toch eens hooren! zeiden weer anderen, want het schijnt van het hooge luchtruim te komen!"

Zoodoende ontstond er twist en geschreeuw bij den galanggang. Sommigen werden boos, anderen scheiden; allen werden door weemoed en verlangen overmeesterd. Sommige djoearŏ's zagen geheel rood van het bloed, daar zij zich gewond hadden aan de hanesporen. Zij dachten niet meer aan de hanen, die zij op den arm droegen, en deze dieren begonnen elkander te vermoorden. Zoodra het geluid der schellen gehoord werd, was men opgehouden met hanenkloppen en in troepen bij elkander gaan staan.

Intusschen werden die tonen ook vernomen door de dorpelingen, vrouwen zoowel als mannen, en drongen zij door Gods beschikking ook door tot prinses Langgŏ Geni, die zich met haar stoet hofjuffers en vrouwelijke volgelingen op den zilveren *andjoeng* bevond. De tonen, nu eens hooger dan weer lager, vervulden ook haar met weemoed en verlangen. Nog slechts even van uit de verte hoorbaar, zoodat zij nog niet duidelijk te onderscheiden waren, schenen zij van uit den hemel te komen en verwekten zij onrust en gejaagdheid in het hart.

Prinses Langgŏ Geni nam haar zakmesje en daalde naar de galerij of, om zich zelve te doorsteken, ten gevolge waarvan er een groote opschudding onder de hovelingen ontstond; terwijl haar moeder, ziende dat haar onderhoorigen deden als kranzinnigen, lieden liet halen, die verstand van geneesmiddelen hadden.

Allen hadden door de *pitoea* het verstand verloren. Daar sommigen beweerden, dat het geluid van verre en anderen, dat het van nabij kwam, ontstond er aan den galanggang een hevig leven; men begon er te twisten en weldra te vechten. Wat ouden van jaren zeiden, werd niet aangenomen; naar goede raadgevingen werd niet geluisterd; de straffen der panghoeloe's hielpen niet; ieder deed, wat hij goed vond en niemand van die groote menigte was het met een ander eens.

Het geklingel der schellen hoorende, beweerden sommigen dat het geluid boven hen, anderen, dat het beneden hen was; terwijl er ook zeiden, dat het van uit de aarde kwam. Zoodoende kregen zelfs echtgenooten ongenoegen met elkander en werd de liefde tusschen verloofden verbroken, en terwijl men bij den galanggang aan het twisten was, begon men op de markt elkander op te ruien, zoodat zij, die gemeenschappelijk handel dreven, daarmede eindigden en afrekenden.

De schellen van het paard waren tevens oorzaak, dat bloedverwanten tegen elkander begonnen te zweren en oneenig werden. Zij, die elkander haat toedroegen, verzoenden zich met elkander en beloofden, God tot getuige roepende, elkander niet te beleedigen; droevig gestemden begonnen te lachen; verstandeloozen kregen hun denkvermogen terug; vijanden gaven elkander de hand en vrouwen van denzelfden man sloten vrede met elkander. Omtrent het geluid van Goemarang's schel-

len was niemand het met een ander eens, en God alleen weet welk een toestand er op dat oogenblik bij den galanggang heerschte! Zoo scheen de galanggang een plaats van ellende te zullen worden en over de kampoeng onheil te zullen komen en omdat niemand er meer aan God noch aan den profeet dacht, kwam men er ook niet toe Gods hulp in te roepen.

Tjindoer Matŏ kwam nu op het gelukkige denkbeeld, om de tooverformule, die het bovenstaande had veroorzaakt, krachteloos te maken; en toen de vorstelijke pajoeng open ging, knalde er een enkele donderslag, het begon zachtjes te regenen en aan den hemel verscheen de regenboog.

Zoodra de menigte dit zag, ging zij in groepen bij elkander staan; men keek den Toeankoe en Tjindoer Matŏ aan en volgde hen op den voet; men fluisterde onder elkander, keek met schuwe blikken om, gaf elkander onophoudelijk oogjes en kon zich in het aanschouwen van hen maar niet verzadigen.

Intusschen dacht Tjindoer Matŏ bij zich zelf: „als er zoo gedaan wordt, en wij niemand aanspreken, met wien zal de Toeankoe dan het een en ander kunnen overleggen. Niemand zal zich met hem bemoeien en het eind zal zijn, dat wij onvoorzichtig gehandeld hebben. Hoe kan men weten wie wij zijn, als wij het niet vertellen! En toch zal Toeankoe aanstonds een boos gezicht zetten en dan loopt het zeker slecht af, terwijl Boendŏ Kandoeng het wellicht ook nog te weten komt. Als wij dus de zaak te erg maken, kan zij niet zonder onaangenaamheden afloopen.

Terwijl de menschen intusschen aan elkander vroegen, welke vorsten of soetans het konden zijn, die daar aangekomen waren, kwam door Gods beschikking de oude vertrouweling van den vorst aanloopen. Hij was geheel buiten adem, zijn neusvleugels gingen op en neer en zijn hart klopte. In zijn spreken niet verlegen uitgevallen zijnde, riep hij onder het opzetten van een paar groote oogen op luiden toon: „zegt gij allen! waarom zijt gij zoo onverschillig. Weet gij dan niet, dat dit de Toeankoe uit Pagar Roejoeng, onze vorst, is. Hij is niet door aankoop vorst geworden, hij is ook niet cijnsbaar, maar vorst van den bloede. Komaan! haalt Datoeă' Bandaharŏ hier opdat hij, het wetende, begrijpen zal, wat hij doen moet. Ge moet hem echter maar niet zoo gaan afhalen maar tevens de twee vorstelijke schermen met de rijkssieraden en wapenen, zwaarden en *goelewang's*, pieken en lansen naar den galanggang laten mede nemen. Laat hem den vorst tegemoet komen met al zijn onderdanen, met lauwerkransen om het hoofd en onder begeleiding van de feesttrommen. De gewoonten van de vorsten vorderen, dat niemand achterblijft maar allen, vrouwen zoowel als mannen, zich bij den optocht aansluiten."

Toen de ceremoniemeester dit hoorde, spoedde hij zich heen, en in de kampoeng aangekomen zeide hij tot Datoeă' Bandaharŏ: „vergiffenis Toeankoe! kom onverwijld mede, want de Groote Heer uit Pagar Roejoeng bevindt zich in eigen persoon op dit oogenblik bij den galanggang. Gelieve daarenboven bevel te geven om alles in gereedheid te brengen, wat noodig is om den vorst in te halen!"

Datoeă' Bandaharŏ, een bekwaam man en geheel op de hoogte van de vorstelijke gebruiken, liet alles, wat noodig was, bijeen brengen, en ging toen op weg, gevolgd door al zijn onderdanen, groot en klein, oud en jong, aanzienlijken en geringen, vrouwen zoowel als mannen. God wat een menigte menschen! Het geleek wel een troep witte mieren, die uitgevlogen waren! Met lauwerkransen om het hoofd en onder het slaan 'op de feesttrommen gingen zij den vorst afhalen. De Bandaharŏ, die aan het hoofd van den optocht was, legde reeds van uit de verte de handen op het voorhoofd en naderbij gekomen boog hij zich diep voorover, waarna hij zich voor de voeten van den vorst op de knieën werpende, sprak: „vergiffenis, gebieder der wereld! duizendmaal smeek ik om vergiffenis aan U, die onze ziel en onze steun zijt; die over ons leven en onzen dood kunt beschikken; van wien wij alles moeten verdragen; gij die de zegen zijt van Uw onderdanen en aan wien zij in den nood om hulp roepen!"

Hierop vielen allen op de knieën. Vervolgens nam Datoeă' het woord weer zeggende: „vergiffenis, machtige vorst! Gelieve thans met mij mee te gaan en laten Uw onderdanen U mogen volgen, verlangende als zij zijn om voor U te verschijnen!"

De Toeankoe antwoordde: „zoo God wil, is dit goed!" Nu begaf de vorst zich, gevolgd door de groote menigte, op weg. Het gele rijksscherm was opengespreid, rechts er van werd een groen en links een rood gedragen; aan weerskanten liep men met uitgetrokken zwaarden; zij, die daarvoor aangesteld waren, droegen den hoofdband, anderen de kris; de *tandjil mandjahil* hielden den vorstelijken spiegel vast en daarachter kwam de dichte drom van Soengai Tarab's inwoners.

De volksmenigte was opgetogen van verwondering, iedereen keek met snelle blikken over de schouders, men fluisterde en wenkte elkander toe.

Om den Toeankoe te kunnen zien, klommen sommigen op elkanders rug; anderen hadden een hoogte opgezocht om van daar op hun gemak te kunnen kijken; elders weer zag men er, die op handen en voeten zelfs op de ellebogen voortkropen, zoodat hun kin den grond raakte. Het gevolg daarvan was, dat men alles om zich heen vergat.

Toen de optocht in de kampoeng was aangekomen, klommen de ongetrouwde vrouwen op de zolders en de atappen niet kunnende uittrekken, braken zij ze maar open, ten einde den Toeankoe te kunnen aanschouwen.

Anderen klommen op de vensterbanken, die zij te vergeefs getracht hadden uit te breken; en zoo verzonnen, vrouwen zoowel als mannen, allerlei listen om toch maar te kunnen zien.

Intusschen was men op het voorplein gekomen, waar de Toeankoe, gevolgd door Tjindoer Matŏ en de anderen, de woning van den Bandahara binnentrad, terwijl de paarden werden vastgebonden. Thans klonken de zware tonen van de *taboeh* in Soengai Tarab door het luchtruim en daartusschen hoorde men de lichtere van die van het benedeneinde der negorij; ook de *taboeh djoemaät* liet zich hooren, er werd op de *tjanang, sipaneh miang* genaamd, geslagen en een geweerschot gelost.

Een oogenblik later waren al de inwoners van Koerimbang Batang Alang aangekomen om den vorst hun hulde te brengen. Dezen boden een buffel, genen een koe, anderen een geit aan; doch men bracht ook kleinigheden zooals sirih en pinang; want die weinig missen kon, gaf weinig en die over veel te beschikken had, bood veel aan.

Toen nu langzamerhand de avond begon in te vallen, werden de damarpijpen aangestoken en ging men rijst en goelai koken die, toen zij gaar waren in de *elangan's* gedaan en opgediend werden.

De Toeankoe zette zich nu aan den maaltijd, hierin door Tjindoer Matö en de anderen gevolgd en toen zij klaar waren met eten, bracht de Bandahara de betelschaal met sirih, die hij onder het maken van een sambah neerzette, zeggende „gelieve nu wat sirih te gebruiken, Toeankoe!"

„Zoo God wil, is 't goed!" was 't antwoord van den Toeankoe.

Terwijl nu ieder een betelpruimpje nuttigde, nam de Toeankoe aldus het woord: „welaan Rankajö Bandaharö, gij, die de eerste zijt in Kotö Piliang! wees zoo goed naar mij te luisteren. Wij zijn hier gekomen op bevel van Boendö Kandoeng ten einde met U te beraadslagen, of er ook zaken zijn, die in orde gebracht moeten worden. Wij hebben elkander slechts zelden ontmoet en ten opzichte van de maatschappelijke instellingen zou er dus licht het een of ander veranderd kunnen worden."

Op het hooren dezer woorden bracht de Bandaharö de beide handen naar het voorhoofd, hij wierp zich op de knieën en zeide met het hoofd ter aarde gebogen: „vergiffenis! In datgeen, waarvan gij gesproken hebt, is nog niets veranderd. Van af 't begin der eerste stichting van deze negorij bestaan bij ons de gewoonten en gebruiken van het Minangkabausche rijk, waarboven zich deze hemel uitstrekt en dat gebouwd is op dit gedeelte der aarde en wel rondom den berg Marapi tot aan Pintoe rajö hilië en Selo kandi moedië en die wij ontvangen hebben van Katoemanggoengan en Parapatiëh sabatang en die tot zes artikelen te brengen zijn:

1ste de *tjoepă's oesali*, de gewoonten en gebruiken, die van de vroegste tijden af bestaan, waarin geen verandering mag gebracht worden en die den grondslag voor alle nieuwere instellingen uitmaken;

2de de *tjoepă's boeatan*, die, welke in overeenstemming met de eerste in den loop der tijden in het leven geroepen zijn;

3de de *katö poesakö*, de stelregels, spreuken en zegswijzen van de voorvaderen afkomstig, dikwijls in tegenspraak met de *sjară'*;

4de de *katö moepakat*, de overeenkomsten en bepalingen na onderlinge beraadslaging door de schrandersten en aanzienlijksten ingesteld;

5de de *katö dahoeloe batapati*, de voorschriften, die uit de oude adat en *sjară'* zijn voortgevloeid, doch die niet in toepassing gebracht mogen worden dan wanneer zij na gezamenlijk overleg van kracht blijken te zijn;

6de de *kamoedian batjari*, besluiten en voorschriften van latere dagteekening, waarin door de eene of andere omstandigheid wijziging kan gebracht worden.

Al deze instellingen hebben eerlijkheid en rechtvaardigheid tot grondslag en de toepassing ervan geschiedt zonder afwijking volgens eenmaal aangenomen bepalingen.

Verder houdt men zich aan de volgende voorschriften:

1e *Salah tarië' mangoembalikan*, die zich wederrechterlijk iets toeeigent, moet het teruggeven;

2d *Sasë' soeroei' talangkah koembali*, die op den verkeerden weg of te ver gegaan is, moet terugkeeren;

Salah padŏ Allah tobat, die tegen God gezondigd heeft, moet daarvan belijdenis afleggen;

djokŏ' gawa injŏ maisi, die iets verkeerd doet, moet daarvoor boeten;

adië dipakai, wat rechtvaardig is, mag men in toepassing brengen;

babatoelan babajaran, erkende schuld moet betaald worden;

basalahan bapatoeï', geschillen moeten bijgelegd worden;

gai' bakalamoelah, wat duister is, moet met een eed bekrachtigd worden;

djaoeăh bahambatan hampiëng batoenggoean, wanneer een schuldenaar de plaats zijner inwoning verlaat zonder zijn schuld te voldoen en hij laat verder niets van zich hooren, dan heeft de schuldeischer het recht daarvoor aan te houden elk inwoner van die nieuwe woonplaats, als hij dezen bij de eene of andere gelegenheid in zijn stad ontmoet; is de schuldenaar echter in de nabijheid of op dezelfde plaats woonachtig, dan wordt de betaling van hem op de gewone wijze gevorderd;

katŏ baraboeï' dikatangahkan, waar niet duidelijk uit te maken is, wie gelijk heeft, wordt de tusschenkomst van een rechter of van een derden persoon ingeroepen;

soearang diagiëh, wat gemeenschappelijk eigendom is, moet verdeeld worden;

djokŏ' majalang mamoelangken, wat men geleend heeft, moet men teruggeven.

oetang dibajar pioetang ditarimŏ, schulden moeten betaald en schuldvorderingen geïnd worden.

Ook houdt men zich aan het volgende:

katŏ radjŏ malimpahkan, de vorst vaardigt de bevelen uit;

katŏ panghoeloe manjalasaikan, de panghoeloes beslissen de zaken;

katŏ malim katŏ hakikat, wat de godgeleerden zeggen is waarheid;

katŏ pagawai katŏ bahoeboeng, de pagawai's zijn gewoon 's vorsten bevelen te overdrijven;

hoeloebalang katŏ mandareh, de hoeloebalang is streng of ruw in 't geen hij zegt;

oerang banja' katŏ balaloeü', de groote menigte uit verschillende denkbeelden;

katŏ dagang katŏ mamatjah, de vreemdelingen veroorzaken, door 'tgeen zij zeggen, oneenigheid.

katŏ parampoean marandahken dirinjŏ manoeroei' katŏ soeaminjŏ, de vrouwen spreken van zich zelve op nederigen toon en zijn onderdanig aan haar echtgenooten.

Daarenboven Toeankoe heeft Boendŏ Kandoeng ons geleerd dat de verplichtingen van den fiskaal vier in getal zijn: ten eerste moeten zij aan de tegenpartij bekend maken, wat de beschuldiger zegt, ten tweede het antwoord daarop weer aan den eerste mededeelen, ten derde de onderpanden der beide partijen in ontvangst nemen en ten vierde aan den rechter de zaak in handen stellen.

Voor hen, die rechter zijn, bestaan er vijfderlei voorschriften: ten eerste den beklager, ten tweede den beklaagde te hooren; ten derde beide partijen nauwkeurig in 't verhoor nemen; ten vierde uitspraak te doen; ten vijfde hij moet zijn vonnis aan de toets durven onderwerpen.

Wat betreft het rijststampen dit geschiedt in het rijstblok en even zoo het koken in een pot; geiten blaten, koeien loeien, buffels *mangoeĕ*, paarden hinneken, hanen kraaien, de moerai fluit, de panghoeloe's beslissen in zaken die de adat en de godgeleerden in die welke de godsdienst betreffen; de hoeloebalang is gewoon te overvallen, de djoearŏ aan te hitsen en draden om te winden; de kooplieden met schaal en gewicht te gaan, de vrouwen katoen en garen te pluizen; verstandigen kunnen over veel spreken, dommen zijn gemakkelijk te bedriegen; de godgeleerden oordeelen alleen volgens de zaak, het oordeel van de panghoeloe's geschiedt langs omwegen; de hoeloebalang's maken korte metten, de manteri's trachten door redeneeren de zaak te beslechten; het oordeel der groote menigte veroorzaakt verdeeldheid; wat lieden van geringe afkomst zeggen leidt tot onheil en listigen zijn steeds op bedrog uit.

Verder Toeankoe heeft Boendŏ Kandoeng gezegd, dat de verstandige acht zaken in 't oog heeft te houden:

Sonsong roenoeĭ' (het spoor volgen in tegenovergestelde richting), uit het spreken van iemand nagaan, welke bedoeling hij heeft, of wat hem bewogen kan hebben aldus te spreken of te handelen;

balie' *tilantang* (zich omkeeren, met op den rug te gaan liggen), zich aan een of ander feit onschuldig willen houden, door te zeggen, dat men zich geheel onderwerpt aan 'tgeen de rechter goedvindt te doen;

badjalan roesoeă' (ter zijde loopen), ook volgens omwegen tot zijn doel trachten te komen;

lapoeă' *dalam saroeăng* (in de schede of in het omhulsel vergaan of vermolmd zijn), zich dom voor doen, maar niet zijn;

manggăti tagă' (van stand veranderen), zijn houding of zienswijze veranderen naar de omstandigheden;

balindoeăng tangah tarang, de kunst verstaan om zijn bedoelingen of de omstandigheden, waarin men verkeert, voor anderen verborgen te houden;

balindoeăng tangah kotŏ, zijn steun zoeken in datgeen, wat volgens onderlinge overeenkomst of volgens de adat of sjară' is vastgesteld;

tjantjang aïĕ tida poetoeih (het water, dat gescheiden wordt, gaat toch niet van elkander), niet ophouden het welzijn van zich en de zijnen te vermeerderen.

In het rijk van Minangkabau zijn de vorsten van hetzelfde begrip hunne hooge waardigheid; de grooten zijn dit omtrent het geven van bevelen; de oudsten in hun opvatting van de wetten; de panghoeloe's in die van de rechtspleging. Dit is zoo de gewone weg van zaken en daaraan zal ik immer de hand blijven houden.

Dit was het wat Boendŏ Kandoeng mij op het hart drukte, toen ik bij haar was in den tijd dat U als vorst gehuidigd werd."

Toen de Toeankoe deze woorden hoorde, begon hij te glimlachen en sprak: „nu Rangkajŏ Bandaharŏ! de reden van onze komst hier is, omdat wij vernomen hebben, dat er hier een galanggang is opgericht en daarmede hebt u een goed werk gedaan. Hier is nu een haan en een kleinigheid als inzet op hem; zoek nu een tegenpartij voor hem die er even onbeduidend uitziet, al zouden we 't nu alleen maar doen om het vleesch; en laten wij dan met de hanengevechten een begin maken.

De Bandaharŏ hernam: „vergiffenis Toeankoe mocht dat U behagen, mij doet het nog meer genoegen, dat gij mij met U wilt meenemen. Het zij dus zoo als U het gelieft, ik heb uw bevelen slechts op te volgen en zoo God wil, is het dus goed!"

„Zeg Datoeă' Bandaharŏ", hernam de Toeankoe, „tot in Tandjoeng Boengŏ zijn er van hier goede berichten doorgedrongen. Sedert langen tijd hebt ge daarmede nu al heel wat geld uitgegeven, doch hebt gij daarmede nu ook al Uw doel bereikt en zijn dus de panden al in ontvangst genomen of de ringen al verwisseld!"

Datoeă' Bandaharŏ antwoordde: „vergiffenis Toeankoe, ik ben er verlegen mede U mijne omstandigheden te vertellen. Mijn kind toch legt een vreemd gedrag aan den dag en veroorzaakt mij daardoor reeds sedert lang zorgen, terwijl ik al mijn geld voor niemendal uitgeef en het zich laat aanzien, dat ook U er last van krijgen zult. Tot op heden wilde zij van al de vorsten noch van de soetan's, die haar ten huwelijk gevraagd hebben, iemand hebben; en 't schijnt dus haar lot te zijn, een oude vrijster te moeten worden met grijze haren en een vijzeltje, waarin zij haar sirih fijn maakt Zoo is nu het lot mij beschoren; gelukkig dus, dat gij hier gekomen zijt!"

De Toeankoe begon hierop te glimlachen en zeide: „zie eens hier Datoeă' Bandaharŏ, Boendŏ Kandoeng heeft gezegd, dat zij het aangenaam vinden zou, indien U voor Lenggŏ Geni, zoo zij nog niet verloofd en het naar Uw genoegen was, een echtgenoot onder ons zocht. Gij zoudt dan echter een behoeftig mensch, van wien zij weinig steun te verwachten heeft, als schoonzoon krijgen, want men heeft Tjindoer Matŏ op 't oog. Ik moet U hierbij ook nog opmerkzaam maken, dat Boendŏ Kandoeng omtrent het gedrag van Tjindoer Matŏ gezegd heeft, en U zoowel als ik hebben ons daarvan ook kunnen overtuigen, dat hij zeer driftig van aard is en hij in plaats van te bedaren hoe-langer hoe erger wordt. Hij is in zijn spreken zeer onbeschaamd en heeft een wispelturig karakter; hij is iemand vol eigenwaan die, als hem iets niet bevalt, zijn achterste naar boven keert en op den grond spuwt; de onbeschaamdheid in zijn uitdrukkingen doet zien, dat het hem een verbod is de nederigheid in 't oog te houden. Hij spreekt niet zooals een gewoon mensch, maar wat hij zegt is nu eens voor tweeërlei uitlegging vatbaar, dan weer met een verborgen bedoeling; terwijl hij een andermaal

van alles door elkander praat, zoodat men niet weet, waaraan zich te moeten houden. Moge het U dus later nooit berouwen!"

Hierop antwoordde de Bandaharö: »met uw welmeenen gebieder der wereld! van zijn gedrag ben ik reeds op de hoogte en het is juist zijn karakter, dat mij het meest bevalt, daar ik niet zie naar groote rijkdommen. Waarom dus zouden wij het beletten, als zij voor elkander bestemd zijn. Wij zullen er maar niet verder over denken, maar handelen volgens uw inzichten, daar wij dan, omdat gij het best weet of het goed of kwaad is, er nooit berouw over kunnen hebben. De zaak alzoo voor afgesproken houdende, zullen wij het huwelijk in Tandjoeng Boengö doen sluiten, dan kan Boendö Kandoeng er getuige van wezen. Ik voor mij heb er niet lang over te denken; U kunt over beiden beschikken."

Van slapen kwam er dien nacht niet; men besteedde hem geheel aan het afdoen van de zaak. De Toeankoe gaf als onderpand een *rentjong batatah mandi angin*, terwijl de Datoeä' een stel ringen gaf, als teeken dat Tjindoer Matö en Linggö Geni met elkander zouden trouwen. Zoo brak langzamerhand de morgenstond aan en was de bevolking om acht uur reeds op de been, om zes à zeven stuks buffels te slachten, die dienen zouden voor het feestmaal ter eere van den Toeankoe.

Kom aan Bandaharö!" sprak toen de Toeankoe» laten wij nu naar den galanggang gaan, terwijl het nog vroeg is, dan kunnen wij het hanenkloppen bijwonen!"

De Bandaharö ontbood op deze woorden de djoearo's Medan Labiëh en Mambang Pileh benevens den ouden rijksbestierder en zei: »kom laat de ceremoniemeester nu de lieden naar den galanggang geleiden, want de Toeankoe wenscht daarheen te gaan.

De Toeankoe en Datoeä' Bandaharö, gevolgd door de groote menigte begaven zich onder het slaan op de *taboeh's* op weg, terwijl si Baroeliëh Goemarang en Balangkandai aan de teugels voortleidde. Aan den galanggang gekomen, nam de Toeankoe plaats op de balai, waarop de beide djoearo's ieder met hun haan en wel de laatste met een Pileh hanau toeö verschenen. De twee hanen werden met elkander portuur gemaakt en de djoearo's het met elkander eens zijnde, dat zij tegen elkander opgewassen waren, werden hun de sporen op gelijke hoogte aan den rechterpoot vastgebonden, waarop het inzetten begon. Daar djoearö Medan Labieh zelfs de geringste sommen aannam, bedroeg de inzet op den haan Kinantan een soekat met de holte onderaan ervan geheel vol benevens nog een *koendi* en een tiende deel daarvan. Toen nu ook het hanenkloppen onder de groote menigte en daarmede het inzetten begonnen was, hoorde men niets dan het rammelen der realen en kleine zilverstukken, terwijl het kopergeld niet te tellen was. Het goud lag er bij kati's bij elkander, de koopwaren waren er bij hoopen opgestapeld en er heerschte een onbeschrijfelijke drukte.

Op dat tijdstip had Tjindoer Matö zich verwijderd en liep hij de markt rond den eenen weg voor, den anderen na inslaande, totdat hij eindelijk aan het pad kwam, waar de kooplieden hun lijnwaadkraampjes opgestald hadden. Zoo voortloopende werd hij, bovenstrooms ziende, door Gods beschikking een paar rondreizende kooplieden met hanen bij zich gewaar. Het waren twee broeders van wie de een Lang kanas

en de andere Lalat Toeah heette. Men kon zeggen, dat zij de onruststokers van de negorij waren en als zoodanig elkander getrouw hielpen. Een lange tong hebbende, was 't alsof er voor hen een vloek op rustte om een geheim te bewaren; hun dagelijksch werk bestond in het rondstrooien van allerlei laster en leugens.

Tjindoer Matö vroeg hun: „zegt kooplieden! van waar komt gij en met welke oogmerken zijt gij hierheen gereisd?"

Daarop antwoordden de kooplieden: „ mijnheer! wij hebben zulk een langen tocht gemaakt om te zien of wij, arme stumperds, hier iets verdienen kunnen. Wij zijn van Tandjoeng Soengai Ngiang in Kalawi uit de negorij si Malidi aan deze zijde van Rantau si Malintang."

Dit hoorende hernam Tjindoer Matö: „ maar kooplieden scheelt het U dan wellicht in het hoofd! want om van zulke verre oorden hierheen te reizen is niet anders dan vruchtelooze moeite doen. Welke hanenklopperijen toch zouden er in Tandjoeng Soengai Ngiang niet bestaan en welke markt zou daar niet gehouden worden, dat gij zoover kondet heengaan!"

Nu hernamen de kooplieden: „ luister eens naar ons jongeheer! In Tandjoeng Soengai Ngiang doet men in de laatste drie maanden niets anders (dan hetgeen gij hooren zult). De vorst daar nl. Toeankoe Imbang Djajö zal zich in den echt begeven met prinses Bongsoe, de dochter van Toeankoe Radjö Moedö. Zij zijn reeds lang verloofd, maar het huwelijk zal nu toch de volgende maand voltrokken worden. De reden van die lange verloving is omdat Toeankoe Radjö Moedö iedermaal te kennen geeft, dat de regeerende vorst van Tandjoeng Boengö, die in Pagar Roejoeng resideert, reeds sedert haar geboorte aan de prinses was toegezegd, maar hij (R. M.) niettegenstaande dit, Imbang Djajö toch als schoonzoon wil aannemen, omdat zijn dochter al groot is en hij vreest, dat zij een oude vrijster zal worden. Daarbij komt nu nog, dat hij iets gehoord heeft dat zeer gunstig is voor zijn plannen, ofschoon het hem inwendig grieft.

Zijn neef nl. (de Toeankoe) zou uit de negorij gezet zijn, omdat hij door allerlei besmettelijke ziekten is aangetast. Daar hij niet in de kampoeng mocht blijven wonen, heeft hij een huisje aan den waterkant gebouwd, waar hij nu leeft, bedekt met groote groene vliegen en verafschuwd door al zijn onderdanen. Zoo luidt de tijding door Toeankoe Radjö vernomen. Wat nu Imbang Djajö aangaat, deze doet niets anders dan dag en nacht personen zoeken, die bij hem dienen willen. Aan allerlei gemeene lieden en schelmen schenkt hij kleederen, terwijl hij hun schulden, hoe groot ook, nog bovendien betaalt; hij heeft de uitgezochtste en dapperste doebalangs; lieden, die tegen alles bestand zijn en dezen geeft hij elk oogenblik geld voor hun uitgaven. Zoo zijn er nu, de minderen niet mee gerekend, zeventig beruchte personen bij elkander, die hij onder aanvoering van hun opperhoofden naar Boekĭ Tamboen Toelang heeft gezonden om daar te rooven; terwijl al wie in de kampoeng achterbleven, gebruikt worden om dijken op te werpen, *randjau's* te planten, de grenzen te versterken en hier en daar verbetering aan te brengen. Elk een is van een geweer voor-

zien; men giet er kogels en is er druk bezig met het maken van kruit en krijgsgereedschappen. Dit nu is de arbeid, waarmede de vorst zich dag en nacht bezig houdt."

Zoo vertelden de kooplieden.

Toen Tjindoer Matŏ dat hoorde, ontroerde hij zeer; hij beet zich op de lippen, knarste op de tanden en kneep zich in de ooren; zijn gelaat werd zoo rood als een djamboe, zijn oogen waren geheel beloopen en de tranen biggelden hem langs de wangen. Op een drafje keerde hij naar den galanggang terug, waar iedereen hem met verbazing en schrik zag aankomen.

Djoearŏ Medan Labiëh was juist bezig met het uitroepen van de bovennatuurlijke eigenschappen van den haan Kinantan, terwijl het koord reeds lang uit op den grond lag; (Kinantan barantan antan zit op een *balai* van een *roeang*; als kinantan getroffen wordt, dan schreit men; hij heeft tweeërlei kleur, zijn vederen zijn als die van de *tadoeng* die door een *alang* in den bek wordt meegenomen en die *tadoeng moerai kentjă** wordt genoemd. Aan de riviermonding wordt op de *hadap* geslagen; de lieden van Gantiĕng vangen poejoeh's en als zij deze niet krijgen kunnen, vangen ze balam's) de haan Kinantan kan niet anders dan overwinnen."

Dit riep djoearŏ Medan Labiëh.

Toen Mambang Pileh dit hoorde, begon ook hij de eigenschappen van den haan Pileh hanau toeŏ uit te roepen, wiens koord insgelijks op den grond lag. Hij zeide: "(de haan Pileh basidjampileh heeft vederen als de draaibijtel van de jonge lieden van Bangkinang) als de haan Pileh het verliest dan komt Soengai Ngiang in ongelegenheid; want hij is een geschenk van Imbang Djajo en de beste vechthaan uit het oosten, die nimmer gekwetst kan worden."

Dit riep djoearŏ Mambang Pileh."

Intusschen was Tjindoer Matŏ bij de losgelaten hanen gekomen, doch hij bekommerde zich om deze niet en ging op den Toeankoe af, tot wien hij zeide: "vergiffenis Toeankoe voor 't geen ik zeggen zal. Kom laten wij naar huis terugkeeren, hoezeer gij hier ook op Uw gemak schijnt te zijn, leunende tegen groote kussens met fraaie matrassen en tapijten onder U en op dien vorstelijken zetel gehuldigd door Uw onderdanen. Indien gij het echter aangenaam vindt hier te blijven, dan ga ik alleen naar huis, want er is ons een groote schande aangedaan en wij zijn het voorwerp van verachting in geheel Tandjoeng Soengai Ngiang geworden. Onze moeder heeft nu haar zin!" Toen nu Tjindoer Matŏ opstond en Balangkandai besteeg, zeide de Toeankoe: "maar Boejoeng, mijn broeder! 't is mij niet duidelijk wat ge meent. Ik gevoel wel, dat er iets gaande is, maar het ware van de zaak begrijp ik niet; het is dus beter, dat ge 't geen openbaar gemaakt mag worden, niet verborgen houdt."

Tjindoer Matŏ luisterde echter niet naar hetgeen de Toeankoe zeide en toen deze begreep, dat hij alleen zou achter blijven, gaf ook hij zijn paard de sporen en sloeg eveneens den weg naar huis in. Woest als de orkaan en snel als de bliksem joegen zij steeds voort, totdat zij eindelijk weer aan den baringinboom gekomen waren-

Djoearŏ Medan Labiĕh, si Barakat, si Baroeliĕh en si Tambahi volgden hen verbaasd en verschrikt zich niet meer bekommerende om de vechtende hanen en toen nu de menigte zag wat er gebeurde, ontstond er bij den galanggang een groote opschudding, en was iedereen er als door den donder getroffen.

„Wat zullen wij nu aanvangen," zeide men; „de schrik is ons om het hart geslagen, want het heeft er op het oogenblik al den schijn van, alsof het land in ongelegenheid zal komen, alsof de dag des oordeels aangebroken en ons laatste uur geslagen is. Te oordeelen naar de handelwijze van onzen heer, die toch niets deed, dan hij doen mag, zullen wij allen ongelukkig, onze kampoengs en erven verlaten, onze kinderen verkocht en onze neven verpand worden!"

Het duurde niet lang of het gebeurde kwam ook ter oore van de lieden in de kampoeng en ook onder hen ontstond er een groote ontsteltenis. Sommigen vertelden, dat de Toeankoe reeds een begin gemaakt had met onthoofden en anderen, dat Tjindoer Matŏ reeds bezig was met iedereen over hoop te steken. Zoo waren er allerlei verhalen in omloop en was het in de kampoeng als op den dag der opstanding.

Mijn God welk een tijd! Allen liepen met loshangende haren over het erf; men wist niet meer wie vriend of vijand was en vloog overal als radeloos binnen. De angst die er heerschte, was onbeschrijfelijk.

Intusschen was de haan Kinantan twee malen opgevlogen en weer neergekomen en de haan Pileh hanau toeŏ door hem gedood en toen nu de eerste bemerkte dat de Toenkoe er niet meer was, vloog hij naar huis met zijn spoor en bindgaren om de pooten.

Nu sprak Rangkajŏ: „ wat zal er toch met ons gebeuren, ingezetenen van deze negorij! Volgens hetgeen er voorgevallen is, lijdt het geen twijfel of ons land zal in groote moeilijkheden komen. De omstandigheden zijn zorgvol en wellicht is er ons leven mede gemoeid, zonder dat wij een middel van uitkomst weten." De menigte antwoordde hierop „ja wij zijn geheel terneergeslagen!"

„Houdt U echter voorloopig stil! (hernam hij) en spreekt geen woord van 't geen er voorgevallen is, daar ik U wilde voorstellen om over twee of drie dagen naar den Toeankoe in Tandjoeng Boengŏ te gaan en hem nederig te vragen, welke verkeerdheden wij begaan hebben en wat den inzet op den haan Kinantan betreft, als hij dat goedvindt, zullen wij dien zevenvoudig teruggeven. Mocht hij het vergunnen, dan zullen wij de zaken goed bespreken, maar dan mag ook geen van allen eenige vrees aan den dag leggen; want die bang is, bekent schuld, terwijl onverschrokkenheid het teeken is, dat men het recht op zijn zijde heeft. Boendŏ Kandoeng heeft ons geleerd, dat wij rechtvaardige vorsten moeten gehoorzamen; doch hen, die willekeurig regeeren, weerstreven mogen."

Toen de menigte deze woorden hoorde, was zij gerustgesteld.

Intusschen was de Toeankoe verder gereisd en bij si Djongĕ' in Kotŏ nan Pandjang gekomen, vanwaar hij, over een onvruchtbare vlakte getrokken zijnde, een eind verder aan de grenzen van Tandjoeng Boengŏ kwam.

Hij ging gevolgd van Tjindoer Matŏ de kotŏ binnen, waar zij het erf oversteekende hun woning betraden en zich regelrecht naar de *andjoeng* begaven, de Toeankoe op de eene en na hem Tjindoer Matŏ op de andere plaats nemende.

Eenige oogenblikken later verschenen ook djoearŏ Medan Labiĕh, Barakat, Baroeliĕh en Tambahi benevens de haan Kinantan, die met zijn spoor en bindgaren om de pooten op de vensterbank nederstreek en daar begon te kraaien. Boendŏ Kandoeng, haar blikken naar de gaanderij wendende, bemerkte hem. Zij ging hem halen, ontdeed hem van zijn koord en zeide: „ zeg djoearŏ Medan Labiĕh wat heeft dat te beteekenen! Heeft mijn haan het nu gewonnen of verloren, dat hij teruggekeerd is met zijn spoor aan!"

Djoearŏ Medan Labiĕh antwoordde hierop: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! dat is mij niet bekend. De haan was wel reeds losgelaten, doch ik weet niet of hij al dan niet overwinnaar was, want de Toeankoe en onze jonge meester zijn boos geworden; zij hebben hun paarden de teugels gegeven en zijn weggereden, waarop wij hen gevolgd zijn. Zoo Boendŏ Kandoeng dus opheldering verlangt, dan gelieve zij het aan den Toeankoe te vragen."

Dit hoorende stond Boendŏ Kandoeng op; zij beklom de andjoeng, schoof de zijden gordijnen open en, den Toeankoe in gepeins verzonken ziende, sprak zij: „wel mijn jongen! mijn eenige woudduif; voorwerp mijner zorgen; eenige strik uwer moeder; beschermer van Tandjoeng Boengŏ! kroon van Pagar Roejoeng! hoofd der rijksgrooten; middelpunt van het werpnet, waarin al de visschen van het Minangkabausche rijk zich verzamelen! hoe komt het, dat gij zoo gehandeld hebt! Wat heeft de Bandaharŏ van Soengai Tarab misdaan, of waarin is hij nalatig geweest! Is hij te kort geschoten in zijn bewijzen van eerbetoon of heeft hij U oneerbiedig toegespoken! Zijn de manteri's niet nederig geweest, of heeft men U geen hulde gebracht, dat ge zoo gehandeld hebt! Hoor mijn zoon! Als de Bandaharŏ ditmaal verkeerd gedaan heeft, dan zal ik U daarvoor voldoening geven; indien hij U beleedigd heeft, zal ik de daarvoor vastgestelde boete betalen. Ik verzoek U daarmede genoegen te willen nemen, vadertje!"

„Dat is er niet gebeurd", antwoordde de Toeankoe, „doch er is iets anders en wanneer moeder dat weten wil, vraag er dan Katjindoean naar, wellicht is hij ervan op de hoogte."

Op dit antwoord zette Boendŏ Kandoeng een ontevreden gezicht en zeide: „zoo word ik, oude vrouw nu behandeld; men gaat altijd met draaierijen tegenover mij om en zendt mij van den een naar den ander, zoodat ik in werkelijkheid nooit voldaan kan zijn!"

Hierop ging Boendŏ Kandoeng naar beneden en de andere andjoeng beklommen hebbende, maakte zij Tjindoer Matŏ wakker, roepende: „ sta op Boejoeng! sta op vadertje! ik wil U iets vragen, doch kom eerst naar beneden!"

Toen Tjindoer Matŏ haar hoorde daalde hij af en sprak: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! Wat verlangt U van mij!"

„Hoe komt het toch jongen! dat gij allen zoo ontstemd teruggekeerd zijt! Ik ben daarover niet op mijn gemak. Vertel mij dus de waarheid, opdat ik gerust kan zijn!"

Op deze woorden hernam hij: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! gelieve dan met ernst te luisteren. Toen wij op weg waren naar Soengai Tarab en in kampoeng Koerimbang Batoe Alang gekomen waren, heerschte daar bij onze aankomst een groote drukte op den galanggang en waren de hanenkloppers, waaronder verscheidene kinderen van vorsten, reeds in groote getale bijeen. Men was verbaasd den Toeankoe te zien verschijnen, die anders nooit uitgaat en allen bogen zich met eerbied ter aarde. Een oogenblik later kwam Datoeă' Bandaharŏ met zijn grooten, panghoeloe's en herauten uit de vier soekoe's, die allen den vorst omringden. Mijn God wat een menigte menschen waren daar bij elkander! Het geleek wel een zwerm witte mieren, die uitgebroken waren of vleermuizen, die in den vooravond uitvlogen. De Bandaharŏ, een schrander en verstandig man, zeer vriendelijk in zijn spreken en voor zijn hooge betrekking wel berekend, was aan het hoofd van den optocht en werd gevolgd door al de onderdanen met de noodig eereteekenen bij zich. Die daarvoor aangewezen waren droegen spiegels, anderen zonneschermen, nog anderen krissen en zoo kwam men onder begeleiding van de feesttrommen den vorst hulde brengen. Toen men een oogenblik bij den galanggang getoefd had, werd de Toeankoe in optocht naar de kampoeng gebracht, waar hij onder een aanhoudend slaan op de *taboeh's* het paleis binnen trad. Sommige inwoners kwamen hem eenden, anderen kippen aanbieden, terwijl er ook sirih en pinang brachten; die weinig kon missen, gaf weinig, die veel bezat bood groote geschenken aan. Toen wij aangekomen waren, was de duisternis reeds ingevallen. Er werd dien nacht geen oog dicht gedaan, maar de Toeankoe bleef met den Bandaharŏ alleen en er mocht niemand bij hem toegelaten worden. Dewijl ook ik teruggezonden werd, ging ik naar buiten en begaf mij naar de woning van den ouden rijksbestierder, verwonderd wat de Toeankoe toch wel met den Bandaharŏ kon te bespreken hebben. Toen eindelijk de dag aangebroken was en de menigte naar de *balai* ging, gebood de Toeankoe mij, mij te verwijderen, zonder te zeggen wat ik moest gaan doen en alzoo heb ik van het hanenkloppen of van het portuur stellen der hanen niets gezien. Een ding echter bevreemdde mij: de *rentjong batatah mandi angin* scheen verkocht of verpand of wie weet waar gebleven te zijn. Met een vol gemoed en niemand hebbende aan wien ik mijn nood kon klagen, dwaalde ik de geheele markt over, en die mij gezien heeft, heeft moeten denken, dat ik beschonken was. Door Gods beschikking hoorde ik weer iets goeds, dat mij wat rustiger stemde en een teeken was, dat ik goede ooren heb. Naar alle kanten heen ziende, ontwaarde ik nl. twee personen, die hanen te koop hadden en van het oosten uit si Malidŏ nl. van Tandjoeng Soengai Ngiang in Kalawi kwamen. Hun negorij is in benarde omstandigheden, want het schijnt, dat men er ongenoegen gekregen heeft, zonder dat men de reden weet of het moest zijn omdat oom zijn dochter wil laten trouwen met den vorst van daar, Toeankoe Imbang Djajŏ; wijl hij gehoord heeft, dat de Toeankoe

uit de negorij gezet is, wegens besmettelijke ziekten. In de kampoeng niet mogende blijven, zou hij zich een hutje gebouwd hebben aan den waterkant. U zal nu wel in Uw schik zijn, daar Uw toestand nu erger is dan vroeger en ge U daaruit moeielijk zult kunnen redden. Mocht U het echter onaangenaam vinden, ik lijd er niet minder onder."

Toen hij zoo alles naar waarheid aan Boendŏ Kandoeng verteld had, werd deze zoo boos, dat zij het zakje, dat zij aan de hand droeg neersmeet, waardoor het zilveren kalkdoosje in stukken viel en de kalk op den grond stoof. Zij sloeg met de hand op de vensterbank, zoodat haar gouden armband in stukken vloog en het groote paleis waggelde. De toorn van Boendŏ Kandoeng veroorzaakte een doodsche stilte in de woning; niemand durfde een woord te spreken, ieder was door verbazing getroffen.

„Radjŏ Moedŏ handelt zeer onbetamelijk en denkt, dat hij maar doen mag wat hij wil. Welke vader of moeder heeft hem dat geleerd em welke adat houdt hij er toch op na, dat hij de verloofde van een ander zoo maar uithuwt. Was zijn moeder een andere dan de mijne of had hij de zelfde ouders als ik? Ik zal ook doen wat deze pantoen zegt (een vloer van batang Sitakŏ en een kapokboom, die in een gat groeit) ik zal ditmaal Soengai Ngiang geheel verwoesten."

Hierop hernam Tjindoer Matŏ: „wanneer U daartoe bevel wilt geven, dan moogt U er eerst wel een oogenblik over nadenken en het goede en kwade ervan overwegen. Laat U niet door wrevel of toorn vervoeren; want de toornige verliest zijn vertrouwen op God en die wrevelig is zijn verstand, terwijl hij die ruw te werk gaat zelf de grootste schade lijdt. U dient zich te houden aan de gewoonten der ouden van dagen en dezen moeten van alles verdragen kunnen, daar zij de vraagbaak voor iedereen zijn. Ik zeg U dat het niet de nalatigheid van oom, maar die van U is; U zijt voor alles verantwoordelijk, daar U die zaak van het huwelijk op den langen baan geschoven hebt en geen reden hadt om zoolang daarmede te wachten."

Boendŏ Kandoeng, die reeds hevig vertoornd was, werd het nu nog erger. „Radjŏ Moedŏ is een lastig man, die zeer eigendunkelijk handelt. De gewoonten, die de vorsten onder elkander volgen, brengen mede dat zij van hun vrouw niet scheiden, dan na vooraf kennis gegeven te hebben. Mocht de echtgenoot op reis zijn, dan wordt er op hem gewacht, totdat hij teruggekeerd is. De voorschriften voor verloofden vorderen, dat er, zoo hun negorijen ver van elkander gelegen zijn, brieven gezonden worden om de zaak tot een einde te brengen, terwijl zij daarenboven voor den vorst met zijn panghoeloe's en alle overheidspersonen verschijnen met een *kati limo* bij zich, benevens een betelschaal met sirih op een stuk geel lijnwaad. Als nu de termijn is, bepaald, binnen welken de zaak moet beslist zijn en de vastgestelde geldsom voldaan is, dan eerst is alles afgehandeld. Laat er nu van komen wat er wil, doe ik er verkeerd aan, dan zal ik mijn straf er voor krijgen, maar ditmaal zal ik Soengai Ngiang tot een puinhoop maken; ik zal het geheel laten afbranden, de wallen slechten, de kruinen der klapperboomen doen

schudden, de grondvesten verplaatsen, van de palen der woningen zal ik bruggen laten maken en de grenssteenen zal ik laten verleggen; want wat hij gedaan heeft is mij onmogelijk te verdragen. Wij zullen onze namen verwisselen; hij zal Poeti Toeŏ en ik Radjŏ Moedŏ heeten en dan zullen wij voortaan ieder onzen eigen weg gaan; dan moge hij ondervinden, wat het zeggen wil mij weerstreefd te hebben. Zoo Radjŏ Moedŏ zich ongenaakbaar acht voor ongelukken, laat hij dan Soengai Boengŏ verwoesten en onze woningen leegplunderen; laat hij vorst worden van dit rijk tot aan Boeŏ en Soempoe Koedoeih, Goedam, Balai Djanggŏ en Ranah Boekĭ' Gombă', dan zal niets mij aangenamer zijn!"

Intusschen was de Toeankoe, die het kijven gehoord had, naar beneden gekomen en naar de soerambi gegaan om zijn moeder te ontmoeten, tot wie hij zeide: "vergiffenis Boendŏ Kandoeng! wat is dit toch voor een onaangenaam gesprek? Deel het mij mede, want voor zoover ik zien kan, verkeert U in moeilijkheden."

Dit hoorende, keek Boendŏ Kandoeng boos en zeide: "gij zijt een schaamteloos en dom kind; ge hebt nogal veel verstand om raad te geven; gij die rijk zoudt willen worden zonder een hand uit te steken; die moedig zoudt willen heeten met de gevaren te ontloopen; die den naam van geleerd zoudt willen hebben met niets anders te doen dan naapen; ge hebt er immers geen besef van wat in uw belang of in uw nadeel is. In gewichtige zaken als deze kunt ge wel uw buik vol eten en lekker slapen, maar nadenken, dat kunt ge niet. Gij zijt beiden ongevoelige en domme wezens, en als dat altijd zoo blijven moet, dan valt dit rijk in handen van een ander en zullen uwe onderdanen zich overal heen verspreiden, om zich onder het bestuur van een ander vorst te stellen. Stel u dus maar zoo wijs niet aan, met naar zaken te vragen, die ge zelf reeds weet. Geen van u beiden zal mensch worden; zoowel de een als de ander moest aan zijn lot worden overgelaten!"

Deze woorden hoorende keerde de Toeankoe zich om, om zijn lachen te verbergen, terwijl ook Tjindoer Matŏ een glimlach op het gelaat kreeg.

De Toeankoe sprak nu: "vergeef het ons moeder, doch al mocht oom ook zoo handelen, denk dan toch eerst goed na, opdat het u later niet berouwe. Zoo is mijn gevoelen over de zaak. Als ge den oorlog beginnen wilt, dan dienen wij een groote hoeveelheid geweren, kruit en kogels bijeen te brengen; wij zullen de kampoengs moeten versterken en van wallen voorzien en er zullen voorvechters en zwaarden gezocht moeten worden; en is men met dit alles klaar, dan dienen de grenzen van ons gebied nauwkeurig bepaald te worden. Het laat zich aanzien, dat U den oorlog wilt ondernemen, maar dan moogt ge ook niet onvoorzichtig te werk gaan (als men slaapt, kan men bestolen worden; als men iets vergeet raakt men het gewoonlijk kwijt en als men niet ernstig onderzoekt, handelt men onbedacht) want ge zoudt daar zelf het slachtoffer van worden. Geef er daarom dus eerst kennis van aan de rijksgrooten nl. aan den Bandaharŏ van Soengai Tarab, den Kali van Pandang Ganting, den Mangchoedoen van Soemaniĕ, den Indomŏ van Soeroasŏ en ook aan den Toean Gadang van Batipoeh; daar dezen het zijn die door u tot aanzien in dit rijk gebracht

werden. Laat hen ontbieden, bespreek deze zaak met hen en hoor dan, hoe zij er over denken."

Hierop hernam Boendŏ Kandoeng: „wel mijn zoon! daarin hebt ge zeker gelijk; doch wat het oorlogvoeren betreft, ik weet zelf wel wat daarvoor noodig is en ben er niet bang voor. Luister naar mij, dan zal ik U zeggen, wat ik wil. Wat de onkosten aangaat, voor ditmaal zie ik daar niet tegen op, en 't was dus niet noodig mij daarop te wijzen. Wat zijt ge toch een vreemd mensch, en wat doet ge U toch dom voor, (daar ge moest weten) dat ik in dit geval met geen duit geholpen zou willen worden. Zijt ge dus niet verstandig genoeg om te spreken, dan is het beter dat ge maar stilzwijgt."

De Toeankoe antwoordde hierop: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! al mocht ik ook ronduit zeggen hoe 't is. Zoo ge den oorlog begint, zal dit veel geld kosten en er mag dus geen gebrek aan de noodige middelen zijn; en als ge die nu niet bezit, wat moet ge dan aanvangen; want uw plannen dan niet voort te zetten, zou schande over ons brengen. Wat de bezittingen van dit paleis betreft, wij hebben een weinig geld, kleederen, en slaven, benevens buffels, geiten, eenden en ganzen en daarenboven ook nog wat goud, zilver, en sawah's en eens in de maand zeilt er een *adjoeng* uit, zoodat men niet zeggen kan, dat wij slechts kleinhandel drijven. Wij allen, bewoners van dit paleis, zijn gelukkig dit te mogen aanschouwen, en dit slechts heb ik u willen zeggen."

Hierop hernam Boendŏ Kandoeng: „luister eens mijn zoon en ook gij Tjindoer Matŏ, hoe wij in onze tegenwoordige omstandigheden zijn gekomen. In vroegere tijden was ik wijd en zijd beroemd, doch tegenwoordig ben ik maar een arme stumperd. Toen ik nog jong was en pas twee *kain's* begon te dragen, werd ik zorgvuldig in huis gehouden; ik mocht niemand zien en ging slechts eenmaal in de week uit en dat nog wel alleen bij goed weder. Ik werd bewaakt door hofjuffers en hield me alleen bezig met stikken en borduren. Als om strijd koelde men mij aan alle kanten met waaiers af, terwijl er een ivoren waaier voor de aanzienlijke bezoekers steeds in gereedheid lag. Wanneer ik bezweet was, baadde men mij met water uit zilveren kruiken. Ik deed niets anders dan bij me zelve nagaan, wat er noodig was om een wijs en verstandig mensch te worden; want die dat zijn wil, moet van alles weten. (Een schrander mensch toch weet op allerlei wijzen naar iets te onderzoeken; een geslepene kan alles tot een einde brengen; een slimme is alleen op eigen voordeel uit ten koste van anderen; terwijl een listige ook toelaat, dat men hem bedriegt; de achterdochtige krijgt dikwijls twist; de verstandige weet te overleggen en een geleerd mensch steeds met goede denkbeelden voor den dag te komen.) Ik wenschte dit, omdat ik toegenegenheid voor het rijk en liefde voor zijn onderdanen koesterde. Na verloop van eenigen tijd hoorde door Gods beschikking de vorst van Roem over mij spreken, en deze stevende nu naar Poelau Amèh. Hij bracht een schip met lading mede, want, daar hij van Roem kwam, was hij, zooals van zelf spreekt, zeer rijk. Hij had pikoels goud, zakken realen en hoopen koopwaren in ontelbare soorten bij zich.

Hier gekomen zijnde, had elk een er drukte door. Toen zijn verblijf zoowat een maand geduurd had, was hij verlangend om mij te huwen en zond hij iemand om mij te vragen en te zeggen, dat hij Uw moeder tot echtgenoot begeerde. Na beraadslaagd te hebben was de afloop der zaak, dat vader en moeder benevens de rijksgrooten er genoegen mede namen en daarop kwamen de inwoners bijeen en werden de huwelijkspanden gewisseld. Wijl de echtverbintenis drie jaren werd uitgesteld, keerde hij naar Roem terug, zijn schip van welks lading niet het minst werd afgenomen, achterlatende. Na verloop van anderhalf jaar gebeurde er evenwel iets, dat voor anderen een ongeluk doch voor ons een geluk te noemen was; want terwijl het schip als onderpand in onze bewaring was, stierf de vorst en alles werd ons eigendom. Men had twee maanden noodig om het leeg te dragen. Dit is de oorsprong van onzen rijkdom.

Door Gods beschikking kwam volgens mijn berekening zoowat drie jaren later de vorst van China met een volgeladen *pélang* hierheen; daar hij zeer rijk was, kon hij een groote hoeveelheid koopwaren meebrengen. Toen hij hier aangekomen was, had iedereen het er druk door.

Ook deze vorst zond iemand om te zeggen, dat hij met mij in het huwelijk wilde treden en mijn ouders zoowel als de rijksgrooten waren er mede ingenomen. De inwoners kwamen bijeen en de panden werden gewisseld, waarbij hij zijn groote vaartuig met de gansche lading als onderpand stelde. Ook nu echter werd de voltrekking van het huwelijk twee jaar uitgesteld en keerde de vorst daarom naar China terug.

Ik reken dat er zoowat een jaar voorbij gegaan zal zijn, toen het lot voor anderen een ramp doch voor ons een groot fortuin bereidde; want terwijl het vaartuig nog in onze bewaring was, stierf de vorst en wij kwamen in het bezit van alles. Dit was dus ook een oorzaak van onzen rijkdom. Na verloop van zoowat drie jaren kwam weer de vorst van Atjeh met een *goerab*, waarin natuurlijk, daar hij van Atjeh kwam, een lading van allerlei goederen was. Hij was gevolgd door inwoners van drie *sagi's* aldaar en hier zijnde, liet hij aan moeder weten, dat hij mij tot gade begeerde, hetgeen geheel naar den zin mijner ouders en dien der rijksgrooten was. Nogmaals werd tot drie jaar uitstel besloten en keerde de vorst, nadat hij de geheele lading tot pand gegeven had, naar Atjeh terug. Toen er echter volgens mijn berekening zoowat twee jaar verloopen waren, moest het ongeluk dat anderen trof ons weer voorspoed aanbrengen; want terwijl wij het schip nog als onderpand bezaten, overleed de vorst en werd het alzoo ons eigendom. Ziedaar nog een oorzaak van onzen rijkdom."

Toen de Toeankoe deze woorden gehoord had, zeide hij: „vergiffenis moeder! zooals blijkt wilt ge dan toch den oorlog beginnen, maar waar toch zult gij voorvechters vinden, zooals ge vroeger hadt in den jongsten Permatö Alam en den oudsten Mambang Doebalang, in wien ge vroeger Uw steun vondt. Waar zult ge tegenwoordig hulp en bijstand vinden en tot hoever strekt zich Uw gebied uit, welks onderdanen U onder alle omstandigheden getrouw zullen blijven, zoodat wij gerust kunnen zijn."

(Wat samen verloren gaat en voor den dag komt; wie zich houdt aan de zeden en gewoonten; wie de bevelen van U opvolgt; wat niet verrot door den regen en niet barst door de warmte; wat is als de groote weg, waar men over steenen loopt; wie geen stap voor- of achteruit gaat en voor wien wijken een verbod is.)

Hierop hernam Boendŏ Kandoeng: „welaan mijn zoon! ik zal U weder het een of ander verklaren, dat even goed is als de oendang oendang, want als ik ondernam om U de geheele tambŏ te vertellen, dan zou ik daarvan geen regel, zelfs geen stip vergeten mogen.

In het rijk van Minangkabau, waar ik onbeperkt regeer en dat een erfenis is van Katoemanggoengan, behoort ook de soekoe Kotŏ Piliang, waarvan Priangan Padang Pandjang het handvat genoemd wordt, tot ons gebied. Verder hebben wij het bestuur over *Soengai Tarab* het groote vaandel, *Sing kară'* en *Saniĕng baka* den spiegel, *Tandjioeăng Bali* en *Soeli' aiĕ* de zweep, *Laboeatan* en *Soengai Djamboe* den spijker, *Boeki' Bataboih* den tijger, *Simawang* en *Boeki' Kandoeăng* de vredeplaats, *Soeroeasŏ* den sleutel, benevens *Talawing* en *Padang Ganting* de fakkel van *Kotŏ Piliang*. Verder behooren tot ons rijk *Laboeăh* en *Parambahan*, *Tabĕ'* en *Sawah Tangah*, *Rambatan* en *Padang Magĕ'*, *Tjoepă'* en *Gantoeăng tjiri*; *Babaloetan* en *Sawah Kareh*; *Goegoeă'* en *si Kaladi*; *si Mabaeă* en *si Alahan*; *Talagŏ Goenoeăng* en *Padang Halai*; *Masadji Galŏ Gandang*, welk laatste een zeer beroemde streek is. Het rijk strekt zich aan die zijde verder uit over *Toerawan*, *Padang Loea*, *Balimbiĕng Kŏtŏ Baroe*, *Batoe Basa*, *Boeki' Tamoesoe*, *Sawah Tangah* tot aan *Mampang Gadang hiliĕ* en *Boekĭ Basi'*, *Limŏ Kaoen*, *Doeŏ Baleh Kotŏ Saboe*, *Handaleh*, *Pitalah*, *Boengŏ Tandjoeăng*, *Kasie'*, *Soemani*, *Paningjahan* en *Moearô Pingai*. (¹)

Hoor verder mijn kind: bovenstrooms, in het gebied van Agam vindt men *Koerai*, *Banoeă Hampoe*, *Lasi*, *Boeki' Bataboeăh*, *Tabĕ' Pandjang*, *Soengai Djanieh*, *Salŏ*, *Galanggang Mage'*, *Kamang*, *Boeki Gadoei'*, *Filatang*, *Agam*, *Balai Goerah*, *si Ano'*. *Kotŏ Gadang*, *Matoea Panta*, *Sarie' Soengai Poea*, *Kotŏ Laweh*, *Panda Sike' Goenoeăng*, *Panindjawan*, *Gantieng*, *Koto Laweh*, *Soeliki' Soengai Rimbang Aie Tabi' Soengai Kamoenieng*, *Si Toedjaeăh*, *Banda Dalam*, *Gadoei'*, *Tabieng Tinggi*, *Tjandoeng*, *Lasi Djao Tambangan*. *In Tanah Data: Rao-Rao*, *Koemango*, *Toengka*, *Tandjoeang Alam*, *Limboeakan*, *Padang Karambie' si Tjintjin* en *Aoea Koeniĕng*. *In Paja Koemboeăh: Koto nan Gadang*, *Piabang*, *Soengai Baringin*, *Tareh*, *Si Moelanggang*, *Goeroen* en *Loeboeă' Batingko'*, die alle tot ons rijk behooren. Benedenstrooms n. l. in de landstreek *Koeboeăng tigo baleh* bezitten wij *Solo' Salajo*, *Goegoeă'*, *Koto Hanau*, *Tjoepa*, *Gantoeăng Tjiri'*, *Taroeăng-Taroeăng*, de vier *Kotŏ's*, *Simalidoe*, *Hampang Poelai*, *Kinari*, *Moearo Paneh*, en deze dertien noemen wij den olifant van *Kotŏ Piliang*. (²)

Luister goed toe vadertje! Tot aan het landschap Limŏ Poeloeăh, tot aan Soengai Pagoe aan de grenzen van Banda nan Sapoeloeăh kunt ge, wanneer ge er heen reist, doen wat ge goedvindt.

(¹) Volgens andere handschriften zijn er overgeslagen.
(²) Alleen deze 12 werden opgegeven.

Hoort allen toch goed toe! Zet oogen, ooren en neusgaten goed open. Mocht de hulp van die streken niet voldoende zijn, dan kunt ge U nog wenden tot de benedenlanden aan de westzijde tot aan de grenzen van Atjeh; want *Kinawi*, *Pandalian*, *Tapoeih*, *Tarieng*, *Pantai Tjamin*, *Padang Rekno Moearo Djati*, *de 44 moekin's*, *Taloea' Rengawan*, *Talang Soeri*, *Tarakih*, *Batoe Bonai*, *Pilihan Simajam*, *Saboeăh Poelau Kajoe*, *Laboeăh Haaji*, *Maye' Tampé' Toean* tot aan *Pintoe Rajo* beneden en *Sëlŏ Kendi* stroomopwaarts en zoo verder tot aan *Si Loeloeă Poenai Mati* behooren alle tot mijn gebied. Daarenboven mijn kind! brengen de wetten omtrent de oostelijke landen mede, dat *Koeantan*, *Batang Hari*, *Siak*, *Indagiri*, *Si Kalawi*, bijgenaamd *Tandjoeng Soengai Ngiang*, *Galanta*, *Goenoeng Malelo Kandiali*, *Djamboe aië*, *Boeki' Tandjoeăng*, *Djati Batoe Baro*, *Koealŏ Patapahan*, *Kampa Keri* en *Kampa Kanan*, *Tapoeăng Keri* en *Tapoeăng Kanan* ons op bepaalde tijden hun schatting brengen, bestaande in een maat die tot aan den rand en in de holte onderaan met stofgoud is gevuld als uit- en inkomende rechten. Nu heb ik vroeger besloten, dat hij (Imbang Djajŏ) daar zou regeeren en vorstelijk aanzien genieten, omdat Radjo Moedo daar woonde en ik heb hem daarom die landen afgestaan, iets waarover ik thans spijt gevoel; want hij maakt misbruik van mijn goedheid; (nu ik hem een nagel gegeven heb, wil hij mij knijpen; nu ik hem een pinang schonk, zou hij een gekauwde sirihpruim willen; nu ik hem op de schouders heb genomen, wil hij op mijn hoofd gaan zitten; nu hem macht gegeven is, zou hij alles ten onderste boven willen smijten; waar hij een span gekregen heeft, wil hij een hesta hebben; waar hem één kain gegeven werd, zou hij er twee willen; nu hij schaduw kreeg, zou hij een heel dak boven zich begeeren; als hij leent, zou hij wel een heelen harŏboom willen leenen en hij zou doen als de Hollanders, wanneer zij om grond vragen; het gaat hem als de geringe man, die tot aanzien gebracht is). Zoo is zijn bestaan en daarom brengt hij schande over mij. Hij houdt zich niet meer aan de oude instellingen der vorsten; die vorsten toch waren het eens in hun denkbeelden omtrent hunne hooge waardigheid; de aanzienlijken hadden dezelfde begrippen in het geven van bevelen; de oerang toeŏ volgden één richting bij 't handhaven der wetten; de panghoeloe's kenden slechts één rechtspleging; de manteri's waren het eens in zienswijze en de doebalang's koesterden dezelfde gedachten omtrent dat, wat schande voor hen was, maar hij houdt zich thans daar niet meer aan. Voorheen was er hier op Poelau Ameh slechts vierderlei grondgebied n. l. *tarata'*, *doesoen*, *kotŏ en nagari*, waarin acht verschillende klassen van personen het gezag hadden n. l. de panghoeloe's, de kali's, de manteri's, de oerang kajŏ, de kooplieden, de afgezanten en de geestelijken, de voorvechters en de andikŏ's. Ieder had in de kampoeng zijn kinderen en magen, die er allen over peinsden het algemeen welzijn te bevorderen. Zoo was toen de toestand.

Verder mijn kind! wil ik er U op wijzen dat ge, zoo ik onverwachts kwam te sterven, vooral goed toezien moet, dat er drie klassen van menschen nimmer het bestuur over een landstreek of over een stad in handen krijgen; nl. zij, die niet van aanzienlijke afkomst zijn; zij, die weinig verstandelijke vermogens hebben en armoedigen.

Vestig op geen dezer uwe keuze; want domme lieden, die tot aanzien gebracht zijn, weten het goede niet van het kwade, de leugen niet van de waarheid te onderscheiden en, geen begrip hebbende van 't geen bij de adat als voorschrift is aangenomen, zou er door hen onheil over stad en land gebracht worden. Zij, die van onaanzienlijke geboorte zijnde, tot grootheid komen, doen niets dan wawelen en houden geen rekenschap met de gevoelens van anderen, zoodat ook onder hen stad en land te gronde gaan.

Verheft men nooddruftigen tot aanzien, dan is geld hun hoofdgedachte en dorstende naar goud, worden zeden en gewoonten door hen verkocht; iets wat natuurlijk is, daar zij pas tot rijkdom beginnen te komen. Stad en land worden zoodoende ook onder hen ongelukkig. Vergeet dus deze lessen niet mijn zoon! Ik wil U echter ook nog zeggen, dat ik, dezen nacht weinig slapende, door ernstig nadenken er toegekomen ben, om niet aan Imbang Djajŏ, maar aan Radjŏ Moedŏ de schuld te geven. (De padi is van de bĕras gescheiden en de zuivere korrels zijn nog eens gewand; omdat er toen nog zemelen in de zeef achterbleven, zijn de gebolsterde korrels nogmaals geschud; de onzuivere, die er nog in waren, er een voor een uitgezocht, en na de rijst nu nog eens gezeefd te hebben, is het achterblijvende vuile stof eruit weggeblazen. — Wanneer men in het ruwe iets verdeelt, dan rekent men naar de stammoeder; bij een nauwkeuriger scheiding naar de soekoe en moet er stuk voor stuk geteld worden, dan doet men dit naar het aantal personen.)"

Toen hij deze woorden vernomen had, sprak de Toeankoe: "vergiffenis moeder! als u zoo spreekt, dan kunnen wij gerust zijn, maar die rust is als van iemand, die met katang-katang wordt ingewreven of zooals van hem, die transpireert en nog een baadje aantrekt. — Uw woorden zullen voor ons tweeën broeders zijn als een talisman; mocht ik onverwachts komen te vallen, dan kan hij die onthouden; of sterft hij plotseling, dan zal ik dat doen."

Intusschen was het reeds laat geworden en daarom zeide de vorstin: "sla op de taboeh!"

Het geluid van deze was alsof men een enkelen donderslag hoorde; het geleek op dat, wat een zeebeving vergezelt of op een onweder, waarbij het regent, en het was alsof de wereld verging; de hulsels van de jonge knoppen vielen er door van de boomen. Hierop weerklonk het gedreun van de taboeh van Priangan Padang Pandjang, ***Mambang Soelaiman*** genaamd, benevens die van Soengai Tarab, ***Goeroeh di Langi'*** geheeten en de ***Awang Labiëh*** van Soeroasŏ en tusschen die alle door klonken de lichtere tonen van de ***Pantja Roembŏ*** in Soemaniĕ', de ***Takoei 'Sajang*** van Padang Gantiëng en de ***Maboeä' Berang*** van Batipoeäh en toen nu ook de statige tonen van de taboeh djoemaät door het luchtruim rolden en het geluid van al de taboeh's in de negorij zich daarmede vermengden, was het alsof Gods aardrijk zou ten ondergaan.

"Kom aan Magĕ' Pandapatan!" (vervolgde Boendŏ Kandoeng) "sla nu ook op de heilige agoeng ***Ganta Alam!*** Gij, Ganggŏ Aman laat het bekken ***si Panéh***

Minang hooren, terwijl gij Lelö Mandjö het geweer *Allah Oerabi* kunt afschieten!"

(Vergiffenis verheven vorstin! Wij zijn Uwe nederige dienaren.)

Op dat tijdstip raakte geheel Pagar Roejoeng in opschudding; het water in Soengai Boengö zwol hoog op, de dakranden der woningen bewogen zich naar boven, de grondsteenen verplaatsten zich, de planten bogen, de heilige klapperboomen wuifden heen en weder en de geheele bevolking kwam in rep en roer.

De rijksgrooten met hunne herauten vernamen het; de Bandaharö van Soengai Tarab, de Kali van Padang Ganting, de Indomö van Soeroasö, de Mangchoedoem van Soemanië', benevens de Groote heer van Batipoeh; de geheele landstreek van de Batang Bangkoeëh, die zich kronkelt om den Berapi hoorde het en onder de bewoners van het Minangkabausche rijk heerschte er een groote ontsteltenis.—

De Bandaharö van Soengai Tarab, de Kali van Padang Ganting, de Indomö van Soeroasö, de Mangchoedoem van Soemanië' en de Groote Heer van Batipoeäh togen op, ieder gevolgd door den dichten drom hunner onderdanen.

Terwijl de rijksgrooten zich voortspoedden, zeiden zij tegen elkander: „wat zou er toch gebeuren moeten, want de wereld schijnt aan haar eind te raken; wat zou ons rijk te verduren krijgen, want het is alsof het met het geluk der vier balai's voorbij is; welk gevaar zou Boeö en Soempoe Koedoeih overkomen moeten? Na de troonsbeklimming van den vorst toch, heeft men zulk een onafgebroken slaan op de taboeh's niet gehoord."

Hevig ontsteld en met een bekommerd hart liepen de rijksgrooten op een sukkeldrafje voort. De onderdanen, van welke niemand achtergebleven was en die eveneens niet weinig bevreesd waren, spoedden zich insgelijks voort zonder te rusten, doch onder die allen waren de bewoners van Soengai Tarab met het oog op de hanengevechten, het meest bezorgd.

Zoo naderde men al meer en meer. De menigte deed denken aan een zwerm vliegende mieren, die uitgebroken waren, of aan kaloeang's, die in den vooravond rondfladderen.

De gebrekkigen kwamen op krukken en de blinden werden voortgetrokken. Er zou geen ruimte geweest zijn groot genoeg om al die menschen groot en klein, oud en jong, gering en aanzienlijk, arm en rijk te bergen. Zij spoedden zich voort evenals schuitjes, die door den wind worden voortgedreven. Nog naderbij gekomen, had men eindelijk de grens van de kampoeng bereikt, maar dewijl allen daar geen plaats konden vinden, verspreidde men zich over het veld. Reeds op grooten afstand bracht de Bandaharö de handen boven het hoofd en dichtbij zijnde, maakte hij voor den vorst het teeken van hulde. Hij bracht de beide handen naar het voorhoofd, ging eerst, met de beenen gekruist en vervolgens met de hielen onder het achterlichaam zitten, liet zich op de knieën vallen en boog het hoofd ter aarde. De menigte volgde dit voorbeeld en allen deden hun groet.

„Vergeving heer, gebieder der wereld, ziel en bloed, handen en voeten, zegen en toevlucht van al Uw onderdanen! Met diepen eerbied willen wij al Uw bevelen

voldoen. Wij zijn vol onrust en vreezen, dat er wellicht een vijand van over zee of land gekomen is, of dat de randjau's vergaan of wellicht ongehuwde vrouwen kwaad bejegend zijn geworden!"

Dit was 't geen de rijksbestierders zeiden.

Deze woorden hoorende sprak Boendŏ Kandoeng: „luistert goed! Er is geen vijand noch van over zee noch van over land aangekomen; ook heeft zich geen vorst verzet of zijn er geen manteri's buiten hun bevoegdheid gegaan; de badplaats is men niet op onkiesche wijze binnengedrongen; de omwalling is niet omvergeworpen en de randjau's zijn niet vergaan. Niets van dien aard is er gebeurd, maar wel iets anders en gij allen, rijksgrooten, inwoners van de acht kota's, dient dit te weten. Ik heb een broeder, Radjŏ Moedŏ geheeten, die, omdat hij tot grootheid gekomen is, mij wil tegenstreven; die zijn slimheid wil aanwenden om mij te onderdrukken; die heerschen wil over adat en limbagŏ en daarom geheel buiten de voorgeschreven wetten handelt. Zijn wij allen onveranderlijk van dezelfde gevoelens, dan wensch ik, dat gij mij zult helpen; gij kunt, omdat hij zoo gehandeld heeft, met hem doen, wat gij goedvindt (ik wensch, dat gij mij de sporen aanbindt en mij tegen hem aanhitst; gij kunt alles opmaken of iets overlaten; gij kunt voor goed doen verloren gaan of weer te voorschijn laten komen.) Wat de uitgaven betreft, die daaraan verbonden zullen zijn, mochten mijn goud en zilver daarvoor niet genoegzaam wezen, dan geef ik er ook dit paleis aan en is ook dat nog niet voldoende, dan offer ik er mijn geheele rijk voor op; als wij voor de schande, mij aangedaan, maar voldoening eischen, want liever dan onder de gedurige herinnering daaraan voort te leven, zou ik wenschen dood te zijn."

Dit hoorende zeiden de rijksgrooten: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng, doch stel de zaak nog wat uit, opdat wij, Uw onderdanen, eerst beraadslagen kunnen!"

Vervolgens stond de vergadering op; zij ging naar buiten en begaf zich naar de vergaderzaal, waar de Bandaharŏ tegen den Kali van Padang Gantiĕng zeide: „wat staat ons nu te doen, want naar aanleiding van hetgeen Boendŏ Kandoeng ons heeft verteld, rust er een zeer zware last op ons, (nemen wij den last op het hoofd dan breekt dit en leggen wij hem op de schouders, dan zakken deze in elkander) en welk bescheid zullen wij haar daaromtrent geven. 't Schijnt, dat het met ons rijk wellicht gedaan zal zijn en daarom zullen wij over de zaak maar niet lang praten; wij zullen gehoorzamen aan het geen zij bevolen heeft en daarom huiswaarts keeren om de noodige toebereidselen te maken."

Dit hoorende wederlegde de Kali van Padang Gantiĕng: „er valt voor ons op dat besluit niet af te dingen, maar toch zou er volgens mijn gedachte, nog wel wat anders kunnen gebeuren. God zou kunnen geven dat door de heiligheid van den Toeankoe, die onafhankelijk vorst en even roemrijk is als dit rijk en wiens naam is Ana' Indodjati, de vorstin betere gedachte kreeg en dit rijk dan niet zou verwoest worden; laten wij daarop onze hoop vestigen. Wij rijksgrooten echter, die het onder alle omstandigheden eens zijn, zullen ons, wat Boendŏ Kandoeng ook gebiedt, gereed

maken. Blijft Boendö Kandoeng in leven, dan zullen wij Soengai Ngiang een bezoek brengen en even beproeven wat het vermag. Met Boendö Kandoeng zullen wij leven en sterven. Wij zullen ons aan God overgeven; want die verkeerd gedaan heeft, zal zijn straf toch niet ontgaan." Hiermede was de raadsvergadering afgeloopen.

Nu spraken de rijksgrooten tot den Toeankoe: „vergiffenis Toeankoe, gebieder der wereld! aldus is het bevel van Boendö Kandoeng en dat is zoo moeilijk uit te voeren. Geef ons dus raad!"

Hierop hernam de Toeankoe: „welaan Bandaharö! laat Boendö Kandoeng hier komen, want ik heb haar daaromtrent eerst iets te zeggen. dat mij van het hart moet; is het goed wat ik zeg, dan zullen wij het volvoeren, doch is het verkeerd, dan verwerpen wij het; als moeder het niet kan toestaan, dan zien wij er maar voor goed van af; zoodoende behoeven wij er later niet meer over te spreken, noch U noch ik."

De Toeankoe wendde zich nu tot de vorstin met deze woorden: „vergiffenis Boendö Kandoeng, doch gelieve goed te luisteren naar hetgeen ik gedacht heb en zelve daarover na te denken. Gij hebt slechts een eenigen broeder en reeds op leeftijd zijnde, zou het kunnen zijn, dat gij kwaamt te sterven en tot wien zouden wij dan onze toevlucht moeten nemen. Bij de gewoonte, die wij mannen volgen om overal heen te trekken (zou de woning geheel verlaten zijn). Nu heeft het God behaagd oom, door Uw groote heiligheid, een dochter te schenken, bij wie Tjindoer Matö en ik steeds hulp zullen kunnen krijgen. Staat gij er nu echter op een schoondochter te hebben, spreek er dan over met de rijksgrooten, onder wier onderdanen, naar ik hoor, personen uit allerlei stand zijn zoowel prinsessen als andere aanzienlijke jonkvrouwen, zoodat gij in dat opzicht onbezorgd kunt wezen. Verlangt gij dus een schoondochter laat mij dan met een van haar trouwen en hebt ge geen geld, vraag dan hulp aan de rijksgrooten. Daarenboven Boendö Kandoeng is het beter dat oom daar zijn zetel blijft houden, wijl hij er gehoorzaamd wordt. De Minangkabauers zijn immers niet gewoon rustig thuis te blijven, maar trekken overal heen om een kleinigheid te verdienen, wijl zij het niet breed hebben. Indien wij nu in hun land komen, dan doen of zeggen zij wellicht iets, dat verkeerd is en komt oom dat te weten, dan zal hij hen beschermen, omdat het Minangkabauwers zijn.

Wat deze zaak (die van prinses Bongsoe) betreft, die doet er niets toe. De prinses is voor ons verloren, maar wanneer dat ons lot moet zijn, wat kunnen wij er dan aan doen. Mocht God haar echter toch voor ons beschikken, welk schepsel zou dat dan kunnen beletten. Wij mogen in dit geval van geluk spreken, daar zij door Gods voorzienigheid op het punt staat een echtgenoot te krijgen en, als het waar is wat men vertelt, huwen zal met den vorst van Soengai Ngiang, die tot in deze streken beroemd is; een flink man zijnde, heeft elkeen hem lief, ook omdat hij hoogst rechtvaardig is. Zijn naam is Toeankoe Imbang Djajö. Wat zou moeder dus verder zoeken of verlangen! Zoo God geeft, dat zij zijn echtgenoot wordt, dan zult gij van het Oosten tot het Westen den scepter zwaaien, daar de grootheid van oom ook die van U is. Wij denken dus anders over de zaak dan U en beschouwen haar

als en stuk trasi, dat in tweeën verdeeld wordt. Ik smeek U daarom er niet langer over te tobben; want gij maakt er U zelve door te schande. Daarenboven Boendŏ Kandoeng schijnt de fortuin ons zeer genegen te zijn, daar wij een vorst van geboorte van wien wij alle mogelijke bescherming zullen erlangen, tot familielid krijgen. (Wij kunnen onder hem in de schaduw zitten, wij kunnen tegen zijn stam leunen en op zijn wortels ons nedervleien. Is hij verstandig, dan kan hij ons onderwijzen; is hij rijk, dan kan men hulp van hem krijgen; is hij vlijtig, dan kan hij voor ons werken; is hij sterk, dan kan hij den zwaren arbeid volvoeren en is hij dapper den vijand bestrijden; want zoo is de adat van den aangehuwde.) Wij zijn daarom zeer tevreden en in alle opzichte blijde. 't Is ons net als met hem die met *katang-katang* wordt ingewreven; evenals dat men transpireert en toch nog een baadje aantrekt; evenals dat men het koud heeft en nog naar het bad gebracht wordt; evenals dat men verzadigd zijnde, aan het eten wordt gezet; evenals dat men gestoken wordt door een kali'-kali'; evenals dat men met een zwaren stamper wordt gestooten; evenals dat men bij ongeluk moeraswater drinkt of rauwe *lamang* eet; evenals dat men met het hoofd naar beneden gekeerd iets inslikt of op den rug liggende in het water duikt; evenals dat men tot *oelam* de jonge bladeren van de *birah* gebruikt; evenals dat men bedrogen wordt door domkoppen; evenals dat een blinde groote oogen tegen ons opzet, een stomme tegen ons schreeuwt of iemand die geen vingers heeft ons iets aanwijst; evenals dat men katjang sibajau-bajau te eten krijgt; evenals iemand, die een krekel in den neus krijgt of aan gebranden peper ruikt; evenals dat men wacht op lieden, die al vooruit zijn of personen naloopt, die nog komen moeten. Zoo blij zijn wij!" (*)

Toen Boendŏ Kandoeng deze woorden hoorde, begon zij te glimlachen, terwijl de rijksgrooten zeiden: „vergiffenis Toeankoe! gelieve ons slechts op te dragen wat U, betreffende de zaak, goedvindt en wij zullen er ons aan onderwerpen."

Hierop antwoordde de Toeankoe: „vergiffenis moeder! zoo gij mijn verzoek benevens dat der rijksgrooten en alle anderen hier vergaderd verhooren wilt, zouden wij oom, nu hij, zooals gij vernomen hebt, zijn dochter prinses Bongsoe met Imbang Djajŏ wenscht uit te huwen, iets dienen aan te bieden. Als hij een kleinigheid (een bilalang, een weinig rijst met wat sirih en pinang) ontvangt zal dat een bewijs zijn, dat gij zijn zuster zijt; het zal geheel naar den vorm wezen en tot teeken strekken, dat moeder het oprecht meent. Gij hebt slechts rekening te houden met de gevoelens van tante; want wat Uw verhouding tegenover oom betreft, hoe kunnen anderen daarover oordeelen, wijl ge U na elke kleine twist toch weer met elkander verzoent.

Indien het U behaagt, kom oom dan tegemoet als bewijs dat gij niet van gevoelens zijt veranderd. Wijl hij op zoo grooten afstand van U is, moet ge aan elkander blijven denken; want bij een toegenegenheid van uit de verte elkander toegedragen, is het alsof men in elkander's nabijheid is. Zoo moet 't zijn."

(*) De Toeankoe geeft door deze wijze van spreken zijn groote ontevredenheid te kennen, zeer gezind zijnde den oorlog te beginnen.

Boendŏ Kandoeng keek boos, toen zij dit hoorde en sprak: „gij zijt waarlijk slim en geheel op de hoogte van onze zeden en gebruiken en goed bekend met de vormen. Door niet te volgen wat voorgeschreven is, zult ge echter nimmer mensch worden; maar gij vindt dit zeker mooi en zijt ongetwijfeld gewoon zoo te doen. Gij wilt het immers nog erger maken dan het reeds is en Radjŏ Moedŏ nog meer bederven, daar ge hem, niettegenstaande het kwaad door hem bedreven, nog onderdanigheid zoudt willen bewijzen!"

De Toeankoe antwoordde: „met Uw welmeenen moeder! ik heb zoo gesproken, omdat gij een buitengewoon mensch zijt. Gij weet immers reeds over een zaak te oordeelen, zonder haar vooraf te kennen en overal is Uw naam beroemd, omdat gij ten uitvoer kunt brengen, wat voor anderen niet mogelijk is. Wat moet er echter van worden, indien gij U houdt aan de vastgestelde gebruiken en daarin verschilt met oom! Wees dus niet onvoorzichtig moeder! de rijksgrooten en ik smeeken U dit. Laat U door geen toorn vervoeren of door drift overmeesteren; want de toornige verliest zijn vertrouwen op God en de driftige zijn overleg. Beter is het geduldig te zijn, daar de geduldige door God bemind wordt en de geloovige de lieveling is van den propheet. Ik zeg dat zoo, omdat moeder niet is zooals andere menschen, gij toch zijt voor iedereen de vraagbaak en moet als bejaard mensch van alles verdragen kunnen."

De Bandaharŏ, dit hoorende, zeide aldus: „duid het mij niet ten kwade Boendŏ Kandoeng, maar wat de Toeankoe zeide is waar; het zou dus raadzaam zijn, dat U zich daaraan hieldt, wijl daardoor Uw roem zal stijgen. Daarenboven Boendŏ Kandoeng hebben wij volgens onze meening ook altijd gezien en gehoord, dat broers en zusters, van elkander verwijderd zijnde, naar elkander verlangen en, in elkander's nabijheid levende, bezoeken bij elkander afleggen, terwijl zij elkander bijstaan als er gebrek is; en dit verheerlijkt immers Uwen naam!"

Nu sprak Boendŏ Kandoeng: „welaan Datoea' Bandaharŏ als de rijksgrooten het dan goedvinden, heb ik er vrede mee. Wat zullen wij dan zoeken, dat behoorlijk is, zoodat er geen verachting of schande over ons kome!"

Op deze woorden sprak de Toean Kali van Padang Gantiĕng: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng! maar wij laten dit geheel aan U over. Wat U goedvindt, zal ook naar den zin van uwe onderdanen zijn."

Hierop hernam Boendŏ Kandoeng: „ik zal er dan een buffel voor bestemmen, benevens wat rijst, sirih, pinang, gambir en tabak. Ik heb een buffel, die grooter is dan de gewone en buitengewoon mak; hij likt ons de handen en baadt zich elken achtermiddag in een poel in roode aarde. Dezen zullen wij zenden."

Toen de Toeankoe dat hoorde begon hij te glimlachen en sprak: „Dat is wel moeder; U denkt in 't geheel niet na; want ge stelt meel met kalk gelijk en hoe kan men dat, wijl hun wit geheel verschillend is. Luister daarom nog eens goed. Moeder is in 't geheele Minangkabausche rijk beroemd; waartoe zou 't nu dienen, dat men over U ging praten en vertellen, dat gij een vorstin even aanzienlijk als ande-

re, zulk een buffel als feestgeschenk hebt toegezonden naar een negorij, waar men overvloed van buffels heeft. Indien ge dus dat dier zendt, zult ge u aan verachting blootgeven en men zal zeggen, dat gij niet weet hoe het hoort en dat ge geen duit kunt missen en overal zullen de Minangkabauers voor gierig worden uitgemaakt Die laster zal dus Uw deel zijn; want de gebruiken brengen mede, dat men elkander op fatsoenlijke wijze helpt. Moeder bezit immers si Binoeang, djantan Gadang, zooals gij hem noemt; hij onderscheidt zich van alle anderen in het veld en is niet zoo heel mak, daar hij in geen jaar thuis geweest is. Dien behoort U te zenden en dan zult ge, denk ik, geen schande inoogsten; want nergens op aardė is er iemand te vinden, die er zulk een grooten buffel op na houdt. Hij toch is grooter dan een olifant en maar weinig kleiner dan de stier die den aardbol draagt. Wanneer hij in si Kalawi verschijnt, dan zal tante zeggen, dat ge haar een oprecht hart toedraagt!"

Dit hoorende sprak de Mangchoedoem van Soemanie*: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng, maar het is volkomen juist zooals de Toeankoe daar gezegd heeft!"

Hierop sprak Boendŏ Kandoeng; „indien dit het gevoelen van den raad is, dan wil ik zelfs nog meer ervoor bestemmen; er is echter een voorwaarde n. l. dat gij U eenige moeite zult moeten geven om si Binoeang te gaan vangen. Gaat dus met U allen heen en gelieve hem hier te brengen!"

De rijksgrooten antwoordden nu: „met Uw welmeenen Boendŏ Kandoeng, wij zullen allen gaan, doch een ding slechts; wij weten n. l. niet op welk veld ergens hij graast, noch in welk dal hij zijn poel heeft of op welken berg hij zijn rustplaats koos!"

„Wat dat aangaat," hernam Boendŏ Kandoeng „dan moet gij maar op alle mogelijke plaatsen zoeken!"

Op deze woorden sprak de Toeankoe: „welaan rijksgrooten! indien het er op aankomt om si Binoeang te vangen dan zijn er wel personen, die wij daarvoor zenden kunnen en wel si Barakat, si Baroeliĕh en si Tambahi. Werden er veel lieden gezonden, dan zouden deze, als zij bij hem kwamen de grootste moeite hebben, daar er voor hem niet veel noodig is om woedend te worden; en mochten er dan gewonden of dooden komen, dan zou moeder daarvan de verantwoordelijkheid dragen. Wat nu si Baroeliĕh betreft, deze weet hoe hij behandeld moet worden, daar hij hem vroeger heeft opgepast en den ganschen dag gelegenheid had, zijn karakter te leeren kennen."

Dit hoorende hernamen de rijksgrooten: „als dat Uw bevel is, dan onderwerpen wij ons daaraan en zullen wij voorloopig hier blijven."

Nu hernam de Toeankoe: „zeg Barakat, Baroeliĕh en Tambahi! morgen ochtend vroeg laat gij eten koken en gaat gij met u drieën si Binoeang halen, zonder wien gij niet moogt terug keeren!"

Daarop antwoordden zij: „vergiffenis Toeankoe! als het er op aan komt si Binoeang te vangen, dit is gemakkelijk te doen; een van ons zal hem tegenhouden en de anderen hem opjagen en als wij hem dan drie rottings om de pooten geslagen hebben, zullen wij hem wel hier brengen!"

Intusschen was het nacht geworden en toen het derde hanengekraai het aanbreken van den dageraad aankondigde, ontwaakte Boendŏ Kandoeng die zich eerst naar de achtergalerij begaf en daarna in het binnenvertrek kwam zitten, waar zij aldus sprak: „rijksgrooten! toen ik dezen nacht was ingeslapen, begon ik te droomen. Ik droomde, dat mijn zeven rangkiang's met de *sibajau-bajau* en de *sitindjau laoei*[*] door een orkaan geheel vernield werden. Daarenboven voelde ik de steenen neuten verschuiven, heen en weer geschud door een aardbeving. Verder was het mij alsof de dakrand op en neer bewogen werd en door een verwelwind wegwoei, gevolgd door mijn zitmatje van hilalang; en eindelijk droomde ik nog dat de Soengai Boengŏ buiten hare oevers trad, waarbij het schuim bovenstrooms kwam afdrijven en het geheele land onder water gezet werd. Toen mijn droom uit was, werd ik wakker en keek ik links en rechts zonder echter iets te ondekken. Weest nu zoo goed eens na tegaan of dat nu ook een droom geweest is, die beteekenis heeft!"

De rijksgrooten begonnen nu, na het hooren dezer woorden, na te denken, doch het mocht hun niet gelukken de beteekenis van den droom te verklaren. Zij werden onrustig en het zweet brak hun uit van angst en schrik. Ieder keek zijn boek na over verklaringen van droomen, maar de uitlegging van den droom te geven vermochten zij niet.

Eindelijk zeide de Toean Kali: „vergeef het ons Boendŏ Kandoeng, dat wij geen kans zien den droom uit te leggen; geen van ons vieren weet daar raad op en wij dienen het dus aan U over te laten."

Toen hernam Boendŏ Kandoeng: „welaan Barakat, ga mijn zoon Katjindoean zoeken: den vlugsten haan op den galanggang; de groote vlinder dezer woning; den vertrouweling van de landstreek; hem, die schrander en verstandig is, die vriendelijk spreekt en wien iedereen vreest." Si Barakat ging hierop Tjindoer Matŏ halen en toen hij verschenen was, herhaalde Boendŏ Kandoeng hetgeen zij gezegd had.

Nadat Tjindoer Matŏ haar had aangehoord, sprak hij: „ik vraag vergiffenis aan moeder, aan Toeankoe en aan de rijksgrooten. Wat de droom omtrent de zeven rijstschuren betreft, die met de *si bajau-bajau* en de *sitindjau laoei*[*] door een orkaan vernield werden, dit beteekent dat er eenmaal een groot aantal gasten van verschillende natiën naar dit rijk zullen komen. Dat Boendŏ Kandoeng de steenen neuten voelde verplaatsen wil zeggen, dat zij in onafgebroken zorg en onrust zal verkeeren. De droom van het zitmatje, dat wegvloog duidt aan, dat alle vorsten met hunne legerhoofden en onderdanen ons in het verderf willende storten, hierheen zullen komen en de stad belegeren. Het overstroomen van de Soengai Boengŏ wijst er op, dat dit rijk in groote ellende zal geraken en het schijnen zal, alsof het zijn ondergang nabij is."

Op het vernemen dezer woorden bleef Boendŏ Kandoeng het stilzwijgen bewaren, doch daar het al later en later op den dag werd, zeide zij eindelijk: „welaan Barakat, Baroeliëh en Tambahi, gaat nu maar op weg, wijl de dag nog niet ver gevorderd is."

De drie mannen spoedden zich hierop voort, beurtelings vooraanloopende. Zoo kwamen zij van de kampoeng op den grooten weg, daarna op een veld, waar men het vee liet grazen, vervolgens in kampoeng Medan Saba en eindelijk op een vlakte, die tot droogplaats gebruikt werd en waar men bezig was rijst te drogen.

Barakat riep hier reeds van uit de verte: „zegt lieden, wat ik U smeeken mag, neemt Uw rijst zoo spoedig mogelijk weg, opdat wij geen onvoorzichtigheid begaan zullen met den buffel, dien wij meebrengen moeten, hierlangs te voeren. Vervolgens kwamen zij op Padang si Katoetoeih, daarna op Padang Lakè' kandji en eindelijk op Padang Randjanŏ matŏ mamandang, waar si Binoeang graasde. Zij liepen nog eenige oogenblikken door en bevonden zich toen in de vallei van Boeki' Rimbŏ bigau, waar een van stekels voorziene *bambansoort*, de *manau malanteh basië* en de *karoemboei' nan batarĕh* groeiden en dat gelegen was aan deze zijde van Boeki' si Goentang-goentang, waar men gewoon is vogels te gaan vangen.

Eenige oogenblikken later ontdekten zij diepe sporen, die naar beneden liepen en toen het hun duidelijk was, dat die van Binoeang waren, bleven zij bleek van schrik en met een kloppend hart stilstaan. Een hunner zeide nu „wat is dat nu hier vrienden? De grond is hier vol diepe kuilen (om erin af te dalen zijn zij te klein en er overheen springen kunnen wij niet."

Barakat antwoordde hierop: „ja Baroelièh! wat nu te doen daar het zich laat aanzien, dat wij hier het leven zullen verliezen!"

Baroelièh zeide hierop: „gij zijt geheel van gedachten veranderd en wat zullen wij er dus nog verder over spreken; maar als wij een buffel niet kunnen bestrijden, hoe zullen wij het dan den vijand doen! Maar genoeg; ik zal hem zelf wel vangen; en wanneer hem dan de drie strikken om de pooten zijn geslagen, zou ik niet weten wat er nog verder noodig was."

Zij daalden nu, beurtelings vooraanloopende, af en kwamen een oogenblik later bij den boom, waaraan de buffel gewoon was zich te schuren. De modder lag daar bij hoopen en kleefde zelfs aan de takken der barŏboomen.

Baroelièh zeide hier ziet eens vrienden! dit is waarschijnlijk de boom, waar aan Binoeang zich schuurt. Indien ik geweten had, dat het er hier zoo uitzag, dan zou ik niet gekomen zijn!"

Tambahan spande nu de strikken en beefde over zijn geheele lichaam, toen hij zag, dat de sporen naar verschillende richtingen uitliepen. Nadat de eerste drie strikken gespannen waren, gingen zij weer verder, totdat zij kwamen aan den rand van een moeras in het woud Rimbŏ bigau, waar zich een groot aantal bidaislangen ophielden en ook hier werd een strik uitgezet. De modder lag er hoog omgewoeld en in de roode aarde onder een madang djatiboom bevond zich een poel. Daar groeide een batoeng met slechts een stam, een papaja met roode bloemen, een paroepoeă' met gekleurde strepen en pimpinggras dat overal even hoog was. Rechts ervan bevond zich een heilige put, waarin een bezoarsteen en links een beschreven talang en daar nu hield zich si Binoeang op.—

Si Barakat naderde zeer dicht en bemerkte si Binoeang, die bezig was zich in den poel om te wentelen, waardoor het water zich kabbelend voortbewoog totdat het in groote golven naar den overkant rolde, waar zij een geluid veroorzaakten als baren, die op de rotsen breken.

Zoodra zij Binoeang in 't oog gekregen hadden, begonnen zij alle drie te schreeuwen en hard te lachen en Binoeang in den modderpoel ziende, riep si Barakat: „rol U toch niet zoo lang, schaamt gij U niet in den modder te baden?"

Toen si Binoeang si Barakat hoorde schreeuwen, richtte hij zich op en keek naar alle kanten om zich heen. Nu schreeuwde Barakat nog eens, waarop zij met hun drieën riepen: „wees nu niet koppig en laat U vangen, opdat gij ook eens moogt ondervinden, hoe het thuis voor U is!"

Binoeang, dit hoorende, keek schuw rondom zich; hij stak den staart tusschen de pooten, schudde de horens, schreeuwde eens zachtjes, zette zich in postuur en vloog op zijn vijanden af. Hij rende voort zoo snel als de wervelwind; de aarde dreunde ervan, de hemel verduisterde door de opgeworpen aarde, de steile kanten van den poel stortten naar beneden en zelfs de gele ondergrond werd zichtbaar. Alle dieren, die hij bij zich had, vlogen van hem weg; de bijen, die op zijn buik nestelden, de gele wespen op zijn staart, de *sitjoetjoeă*[1] in zijn ooren en de *panak liang* in zijn neus, begonnen hun zoo vergiftige beten uit te deelen. Barakat en Baroeliĕh liepen wat zij loopen konden, waarbij zij allerlei luchtsprongen deden, maar si Tambahi deed nog het ergste en gedroeg zich als een krankzinnige.

Alle drie hadden bijna hun bewustzijn verloren; vol angst kropen zij overal rond, daar de ziel moeielijk het lichaam verlaten kon.

Si Barakat had een wond aan het oog gekregen, si Baroeliĕh aan 't hoofd en terwijl si Tambahi in een roekamboom klom, verschool si Baroeliĕh zich in een salak. Alles werd rood geverfd door hun bloed; bovendien hadden zij nog veel te verduren van de vergiftige steken. zoodat zij niets deden dan kreunen.

Dewijl si Binoeang niemand meer zag, keerde hij weer in den poel terug. Langzamerhand kwamen de drie personen weer tot hun bewustzijn, doch zoodra zij bijgekomen waren, gevoelden zij plotseling weer pijn en merkten zij, dat zij gewond waren.

Si Tambahi begon nu in den salak hard te schreeuwen, roepende: „zegt vrienden; hoe zal dat met mij afloopen; ik ben gewond en lijd daarenboven door de vergiftige beten onbeschrijfelijke pijnen; 't is alsof het inwendig bij mij brandt, terwijl ook mijn oog ter groote van een kippenei is opgezwollen!"

Dit hoorende schreeuwde si Barakat van uit den dadap en si Baroeliĕh van uit den roekamboom; „het is met ons nog veel erger; onze ooren zijn geheel doorgescheurd; onze neus is zoo gezwollen, dat er geen gaten meer in zijn en onze oogen doen een pijn alsof zij verbrand zijn."

Si Tambahi voegde er nog bij: „ach vrienden, hoe zal dat toch afloopen; mijn voeten zijn één wond en al!"

Daarop sprong hij naar beneden en kroop op handen en voeten verder.

Si Barakat riep nu: „maak een ladder voor ons, dan kunnen wij afdalen."

Tambahi hakte nu een ladder en plaatste dien tegen den boom, waarop eerst Barakat en daarna Baroeliĕh naar beneden klom.

Hier nu zeiden zij tegen elkander: „wanneer wij vooruit geweten hadden, dat dit gebeuren zou, waarom zouden wij dan hier gekomen zijn! Wat toch kan ons die buffel schelen, om voor hem bijna het leven te verliezen. Wij zijn hierheen gekomen omdat wij dachten, dat het een gewone buffel zijn zou; en al hadden wij daarenboven si Binoeang gevangen, dan zou dat toch niet gegeven hebben. Onze vorstin is al zeer onverstandig met doelloos schade te willen lijden, omdat een vreemde gaat trouwen, terwijl wij daarenboven hier nog veel pijn hebben door te staan. Liever echter dan op deze plaats om te komen, sterven wij op weg naar hnis."

Zij keerden nu, badende in hun bloed, langs den vroegeren weg naar huis terug, nu eens schreiende dan weer lachende bij de gedachte aan hetgeen zij ondervonden hadden.

Zoodoende legden zij een eind wegs af, totdat zij weer langzamerhand de kampoeng Medan Saba genaderd waren, waar de lieden die vroeger rijst te drogen gelegd hadden hen, toen zij het erf overstaken, toeriepen: „wij hebben onze rijst al opgenomen, maar langs welken kant hebt gij den buffel gebracht, waarvoor wij in ons werk gestoord zijn geworden?"

Si Berakat antwoordde: „maakt maar niet zooveel praatjes, als gij er niet van houdt iemand te krenken; ge hebt immers niet gezien, wat er gebeurd is. Kijkt maar eens wat wij moesten verduren; het bloed loopt ons uit voorhoofd, neus en voeten. Dat is gekomen, omdat wij bang waren het leven te verliezen, toen wij door dien verwenschten buffel achterna gezeten werden."

Zij gingen weer verder, naderden al meer en meer en kwamen aan de vorstelijke woning, die zij, het voorplein overstekende, binnentraden.

„Vergiffenis Boendŏ Kandoeng, vergiffenis Toenkoe," zeiden zij schreiende, „wij hebben si Binoeang niet kunnen grijpen en zie eens wat wij ondervonden hebben; wij hebben met den dood geworsteld en gebaad in ons bloed; doch dit is niet het eenige, waaronder wij lijden, maar wij hebben ook wonden en vergiftige beten en als daar nu wellicht koudvuur bij komt, dan zouden wij eindeloos berouw hebben (gegaan te zijn).

Dit hoorende, begon de Toeankoe te glimlachen en zeide hij: „met Uw welmeenen Boendŏ Kandoeng; wien denkt gij, dat wij nu tegen loon zullen uitzenden om si Binoeang te vangen. Door si Barakat te zenden hadden wij bijna dubbele schade geleden en reeds dadelijk heb ik gezegd, dat hij een hoog woord voert, veel te onnadenkend handelt en niet op God vertrouwt.

Op deze woorden sprak Boendŏ Kandoeng: „komaan Mageʾ Pandapatan, haal mijn zoon Tjindoer Matŏ maar. Hij is naar de kampoeng Soloʾ dalam, in de woning van djoearŏ Medan Labiĕh. Zeg hem, dat hij onmiddelijk thuis komt."

Op dat bevel ging Mage' Pandapantan op weg; hij liep op een sukkeldrafje en kwam na eenigen tijd aan de kampoeng van Djoearŏ Medan Labiĕh.

Tjindoer Matŏ ontstelde; hij wierp zijn damarnoten weg en zeide: Zeg Mage' Pandapatan is Boendŏ Kandoeng wellicht ziek of maakt de Toeankoe zich over het een of ander ongerust, dat ge zoo hard loopt!"

Mage' Pandapatan antwoordde hierop: „luister jongeheer, onze meesteres heeft bevolen, dat gij terstond naar huis moet komen en dit bevel breng ik U over!"

Tjindoer Matŏ kwam nu naar beneden en beiden sloegen op een drafje den weg naar huis in. Na eenigen tijd kwamen zij aan het vorstelijk verblijf en, het voorplein overgaande, traden zij het paleis binnen.

Nu sprak Tiindoer Matŏ; „vergiffenis Toeankoe, wat U te bevelen hebt, zal ik eerbiedig op mij nemen."

„Wel mijn kind!" sprak toen Boendŏ Kandoeng, de reden, dat ik U heb laten roepen is, omdat ik ten einde raad ben omtrent iets, dat niet twijfelachtig blijven mag (tusschen rijp en onrijp; over dag dicht en 's nachts geopend zijnde); het is mij onmogelijk terug te komen van hetgeen mij in de raadsvergadering is ontvallen; liever nog zou ik sterven. Welk middel weet ge nu voor me om si Binoeang te vangen, opdat die zaak een goed einde hebbe en ik er niet meer zoo over behoef te tobben. Niemand anders dan gij zult hem kunnen vangen."

Tjindoer Matŏ, dit hoorende, sprak: „vergiffenis Boendŏ Kandoeng, vergiffenis Toeankoe! Waartoe zou mijn leven anders kunnen dienen! Moeder heeft mij van jongs af opgevoed en mij uit gevoel van liefde de teederste zorgen bewezen. Al zou ik dan ook tot aan den hemel of tot in het diepste van de zee moeten gaan, als daardoor Uw schande maar uitgewischt wordt.

Indien ik in 't leven blijf, zal ik het moeilijkste voor U ten uitvoer brengen, mits het voor mij bereikbaar is, (ik zal het in den mond nemen en er mee weg vliegen, tenzij het verdwijnt en in wolken verandert; maar blijft het op de aarde, dan zal ik het tot gruis maken). Heb dus maar geen zorg meer moeder; zoo God wil, ga ik morgen op reis."

Intusschen was de achtermiddag verstreken en de duisternis ingevallen, zoodat men de damarpijpen aanstak. Dien ganschen nacht deed men geen oog dicht, daar Boendŏ Kandoeng, de Toeankoe en Tjindoer Matŏ druk bezig bleven met elkander te onderrichten en samen te beraadslagen; en toen nu de morgen aangebroken en het zoowat zeven uur geworden was, sprak Boendŏ Kandoeng: „komaan Boengŏ Tjinŏ, kook nu wat rijst en *goelai*; want mijn kind zal naar het woud gaan om si Binoeang te vangen, wijl ik te veel gezegd heb en daarover thans in het nauw zit."

Boengŏ Tjinŏ, dit hoorende, antwoordde; „met Uw welmeenen meesteres, de rijst is reeds in de *kedangan* en de *goelai* al klaar; zij behoeven slechts opgediend te worden!"

Hierna zette Tjindoer Matŏ zich aan den maaltijd en toen hij gegeten en

gedronken had, nam hij een betelpruimpje van den voorraad, die in zijn zakdoek klaar gemaakt lag, om op reis te dienen.—

Boendö Kandoeng sprak nu: „ga nu mijn kind! terwijl het nog niet laat is, want het oord, waar ge heen trekt, is ver en zeer onherbergzaam."

Toen Tjindoer Mato gereed stond om te vertrekken, zeide hij: „vergiffenis Boendö Kandoeng, vergiffenis Toeankoe, duizendmaal vergiffenis, machtig gebieder van dit rijk, moge Boendö Kandoeng aan God en den propheet en de 44 *wali's* voor mij bidden; dan zal ik, zoo Boendö Kandoeng, Toeankoe en onze landstreek heilig zijn, si Binoeang meebrengen; dan zal ik geen vergeefsche moeite doen en Boendö Kandoeng niet beschaamd gemaakt worden."

Hierop vervolgde hij: „dan ga ik nu heen."

„Zoo God wil is dat goed! antwoordde Boendö Kandoeng. „Wees gelukkig en leef lang; moogt gij bevrijd blijven van alle onheil en gelukkig met si Binoeang thuis terugkeeren!"

Thans ging Tjindoer Matö op weg. Nadat hij het paleis verlaten had, volgde hij de voetpaden, die naar den grooten weg geleidden; hij stak de vlakte si Kadoedoeă' en daarna die van si Katoetoeih over en kwam toen op die van si Randjanö matö mamandang, de plaats, waar si Binoeang zich ophield. Nadat hij nu nog een eind verder had geloopen, bereikte hij de vallei van Boeki'Rimbö bigau, waar de bamban met dorens, de manau malanteh boenië en de karoemboei'nan batareh groeit, aan deze zijde van den berg si Goentang-goentang, daar waar men gewoon is vogels te vangen. Na eenige oogenblikken ontdekte hij diepe sporen, die naar beneden gingen en toen het hem bleek, dat het die van Binoeang waren, begon hij te glimlachen. Er waren vrij diepe kuilen in den grond, waar Tjindoer Matö over heen sprong. Een oogenblik later kwam hij bij den boom, waaraan de buffel gewoon was zich te schuren, en waar de modder tot aan de takken van de haröboomen opgehoopt lag. Tjindoer Matö liep nog verder en kwam eindelijk aan het moeras van Boeki'Bimbö bigau. Daar nestelden bidai slangen en groeide de papaja met roode bloesems; rechts ervan was een waterput, waarin een bezoar steen en links een beschreven talang; men trof er een paroepoekboom met gekleurde strepen aan; pimpimggras, dat overal even hoog was en een batoeng, die slechts uit een stam bestond. Daar nu lag Binoeang in een poel in bruine aarde; het water bewoog zich kabbelend voorwaarts en bereikte als groote golven den oever, waar zij onder een hevig geweld tegenaan sloegen.

Tjindoer Matö stond aan den rand van den poel stil, deed zijn kain wat steviger om de lendenen, bond hem nog vaster met zijn buikband, trok de mouwen van zijn baadje en de pijpen van zijn broek naar de hoogte, nam zijn *destar* van het hoofd en stak een betelpruimpje in den mond. Daarna blikte hij ten hemel, boog het hoofd ter aarde, maakte rechts en links een sambah en riep de hulp van God in (waarna hij zeide) „zeg Binoeang! kom er nu eerst uit, dan zullen wij samen wat keuvelen en zal ik U verklaren wat er gebeuren moet."

Toen Binoeang dit hoorde, stond hij stil; zijn oogen draaiden in zijn hoofd;

zijn ooren werden rood; hij stak den staart tusschen de pooten, schudde zijn horens, liet een zacht gekreun hooren, kromde zich en holde toen vooruit.

Het was alsof er een orkaan loeide; de grond schudde als bij een zware aardbeving, het zand verduisterde de lucht, de steile oeverwanden stortten in, het gele zand van den ondergrond vloog naar de hoogte en bedekte het veld met een stoflaag. Vervolgens vloog hij op Tjindoer Matŏ af, maar juist toen hij bij hem was, sprong deze ter zijde, slechts even bijtijds om niet door zijn horens geraakt te worden.

Tjindoer Matŏ sprak nu: „wat voert ge toch uit Binoeang; ge lijkt wel mal, doch grapjes maken komt van daag niet te pas!"

Binoeang, dit hoorende, werd zeer boos, zoodat het scheen alsof de duivel en andere booze geesten in hem gevaren waren. Met alle kracht rende hij op Tjindoer Matŏ af en nu vlogen al de dieren, die op zijn lichaam zaten, van hem weg; de bijen van zijn buik, de wespen van zijn kin, de *kararawai* uit zijn ooren, de *panak liang* uit zijn neusgaten; de *piangi*[s] uit de hoeken van zijn oogen, allen vlogen van hem.

Tjindoer Matŏ nam den destar van het hoofd en daarmede rechts en links van zich slaande, zeide hij lachende: „maar venijnige dieren, wat bemoeit ge U met ons; wij willen samen wat pret maken, keert dus naar Uw plaats terug; want anders loopt het verkeerd af!"

Binoeang holde nu zoo verwoed op hem af, dat modder en zand vermengd met het drabbige water van den poel naar omhoog spatten, maar Tjindoer Matŏ sprong naar de rechter zijde (zeggende): „wat zijt ge toch ondeugend Binoeang! Wees toch niet zoo eigenzinnig en geef U liever aan de voorzienigheid over; want te doen zooals ge nu doet, is een hopeloos werk!"

Hierop nam hij zijn geborduurden zakdoek en stak een betelpruimpje in den mond.

Toen nu si Binoeang al weder op hem afkwam, sprong Tjindoer Matŏ ter linkerzijde en hem een klap met de vlakke hand gevende, sprak hij, terwijl hij hem bespuwde: „stil broertje, ge moogt aan kwade ingevingen geen gevolg geven; de booze toch verliest zijn denkvermogen en die haastig te werk gaat, wordt daar zelf het slachtoffer van!"

Daarop klopte hij si Binoeang eens op den rug, waardoor het dier wat kalmer en rustiger werd.

„Luister nu eens!" hernam Tjindoer Matŏ, „ik bid U, denk er nu niet langer over U te verzetten, want ge zoudt slechts vergeefsche moeite doen en alleen U zelven leed berokkenen. Wees dus stil Boejoeng, handel niet eigenzinnig en word niet iedermaal boos, want een boos mensch is altijd onvoorzichtig. Hoor nu goed naar hetgeen ik zeg; ik ben hier niet gekomen uit eigen beweging, maar ik ben gezonden door Boendŏ Kandoeng en op last van den Toeankoe van Tandjoeng Boengŏ en de rijksgrooten. Zoo God wil, zullen wij door onze meesteres naar de landstreek Kalawi en wel naar Soengai Ngiang gezonden worden, waar wij geheel vreemd zijn!"

Toen Binoeang dit hoorde, likte hij de handen van Tjindoer Matŏ; hij lichtte den staart op, bewoog de ooren heen en weer en kreeg tranen in de oogen.

Tjindoer Matŏ begon hem nu schoon te wrijven en nam een rotting, waarmede hij Binoeang vastbond. Hierop stak hij een betelpruimpje in den mond, hij bespuwde Binoeang en hem driemaal op den rug kloppende (sprak hij) „nu moet gij U niet meer verzetten en mij maar volgen; gebruik nu uw verstand en volg niet uw eigen hoofd, opdat wij niet in gevaar komen!"

Binoeang hield zich stil en Tjindoer Matŏ leidde hem uit den bruinen modderpoel in het moeras van rimbŏ bigau en klom met hem van uit het dal naar boven. Van daar kwam hij eerst op de vlakte si Randjanŏ vervolgens op die van si Katoetoeih en daarna op die van Koeni Tamoe. Bij de kampoeng Medan Saba gekomen waren de menschen daar verwonderd en Tjindoer Matŏ met si Binoeang ziende verschijnen, begonnen mannen zoowel als vrouwen, luidkeels te schreeuwen. Alles geraakte er in opschudding; de eekhoren (*toepai djandjang*) keek naar beneden; de simpa-aap begon te schreeuwen; de kippen begonnen te kakelen en de menigte riep: „wat is dat vrienden, nog nooit hebben wij zulk een grooten buffel gezien! Waartoe zou die wel dienen moeten? Onze kinderen zullen er van schrikken en velen ten gevolge daarvan de koorts krijgen en sterven, waardoor wij in leed gedompeld zullen worden." Een ander zeide: „dit geval zou oorzaak kunnen zijn, dat mijn kind plotseling dood bleef, hetgeen mij een eindeloos verdriet zou veroorzaken." Zij droegen hun kinderen weg, maar niemand had zijn eigen kind; zonder het te weten had men dat van een ander genomen.

Van die kampoeng bewoners liepen er sommigen naar den zolder, anderen kropen langs de wanden op; dezen klommen boven in de klapperboomen, genen weer in de palen van hun huis, nieuwsgierig als zij waren om te kijken. Tjindoer Matŏ glimlachte, toen hij dat alles zag en vervolgde zijn weg, si Binoeang achter zich voorttrekkende.

Vervolgens kwam hij op de vlakte Pangimpauan en, de vlakte Pandjamoean overstekende, bereikte hij den grooten weg, van waar hij eindelijk op het pad kwam, dat naar de vorstelijke verblijven leidde. Op het voorplein verschenen, bond hij si Binoeang vast en ging naar boven.

Boendŏ Kandoeng keek op en Tjindoer Matŏ met si Binoeang gewaar wordende, zeide zij: „wel mijn jongen, mijn Tjindoer Matŏ, vlinder van deze groote woning, vlugste haan van den galanggang, vertrouweling in de negorij; gij, die wijs en slim zijt, die inneemt door Uw spreken en immer bereid zijt te sterven, waar het geldt de schande van Uw moeder weg te wisschen, ge zijt dus weer geslaagd in hetgeen ge ten uitvoer zoudt brengen!"

Dit hoorende zeide Tjindoer Matŏ: „met Uw welmeenen Boendŏ Kandoeng en Toeankoe, wat si Binoeang betreft, ik heb hem vastgebonden op het voorplein aan den heiligen kamoeningboom!"

Op deze woorden ging Boendŏ Kandoeng met al haar hofjuffers naar beneden, waar zij zeide: „wel Binoeang, wat zijn wij lang van elkander gescheiden geweest, wel volle twaalf jaren, en wat zijt ge groot geworden in dien tijd!"

Hierop smeerde zij den buffel met olie en begon zij hem te wrijven, totdat hij geheel schoon was. „Nu glimt ge goed Binoeang," vervolgde zij, „en bestond er geen reden voor, ik mag vervloekt zijn als ik een voetstap van U zou scheiden, daar ik U onuitsprekelijk lief heb. Verander nu voortaan Uw gedrag een weinig, dan komt alles wel in orde.

Was er sprake van U te verkoopen, al kon ik dan Uw zwaarte in goud krijgen, ik zou U toch niet willen missen; maar er is iets anders. Gij zult namelijk met Katjindoean en Goemarang op reis gaan en wellicht zal ik U nimmer wederzien. Dat komt, omdat ik in de vergadering te veel gezegd heb en ik mijn woorden niet kan intrekken, wil ik geen schande op mij laden."

Si Binoeang bewoog de ooren, terwijl Boendŏ Kandoeng vervolgde „komaan jongen geef nu bevel om, terwijl het nog vroeg is, het noodige bijeen te brengen."

De Toeankoe beval nu; „Barakat, begin met *limaŭ poeroet* te zoeken, die bij den grooten steen groeit aan de bron en die, met hun zevenen aan één tak zittende, naar het oosten overhangen. Wanneer ge er bijkomt, dan moet ge niet terstond in den stam klimmen, maar eerst drie maal daarop schoppen, vervolgens den adem inhouden en dan pas naar boven gaan. Ge moet de vruchten ook niet met de handen aanraken, maar in den mond naar beneden brengen, waarom gij ook geen antwoord moet geven, als er iemand in dien tijd iets aan U komt vragen. Zijt gij erin geslaagd, die *limau's* te vinden, breng ze dan regelrecht naar huis, zonder achter U te kijken. Ge kunt er dagelijks vinden stroomopwaarts in Pariangan."

Op deze woorden spoedde Barakat zich heen en al meer en meer naderende, kwam hij eindelijk stroomopwaarts in Pariangan, waar hij rondom zich ziende, door Gods beschikking en door de heiligheid van den Toeankoe de bedoelde limau's ontdekte. Zeer verheugd hierover schopte hij driemaal tegen den stam, en nadat hij den adem met kracht had ingehouden, beklom hij den boom welks vruchten hij in den mond naar beneden bracht, om vervolgens zonder om te kijken den terugweg in te slaan.

Uitgelaten van vreugde thuis gekomen, sprak hij: „met Uw welmeenen Toeankoe! zie hier de bedoelde *limau's*."

De toeankoe gaf ze aan Boendŏ Kandoeng en sprak toen: „kom aan Barakat, ga nu ook *pinang tongga* zoeken, aan welks alleen staanden stam de vruchten geheel op zich zelve zitten en naar de oostzijde groeien. De werking ervan is als van de *pinang djamba*, die erge duizelingen veroorzaakt; op zijn stengel nestelen vergiftige wespen; hij staat naast den *ramang*boom, die ook *kilingan hantoe rajŏ* genoemd wordt. Men kan hem dagelijks vinden aan de steile oevers van de Soengai Boengŏ; zijn wortels reiken tot in het water en hij steekt boven alle andere pinangboomen uit. Gij moet hem op dezelfde wijze halen."

Toen si Barakat deze woorden gehoord had, begaf hij zich op weg om die pinang te zoeken en daarin door Gods beschikking en de heiligheid van den Toeankoe eveneens geslaagd zijnde, bracht hij ze naar huis, waar ze aan Boendŏ Kandoeng ter hand gesteld werden. —

Toen alzoo gevonden was, wat er gezocht moest worden, sprak de Toeankoe: „met Uw welmeenen moeder, weet ge wat U nu doen moest? Laat, terwijl het nog licht is, een spierwit bord vol kleine scheurtjes halen; laat het met zorg afwasschen en op de andjoeng leggen; laat men Uw stalen mesje nemen en het goed scherp slijpen benevens wat Barosbenzoë uit Uw bewaarplaats en ook deze op de andjoeng brengen: vervolgens nog wat soelah-peper, drie zuiver witte pennen van een stekelvarken, drie naalden die in de hand gebroken zijn, een gemberwortel, zeven klappernerven, zeven kaarsen en den spiegel (*tjamin taroeih*) uit het gouden kastje. Laat men dit echter doen, nu het nog dag is, want in de duisternis moet men zich te veel haasten."

Boendŏ Kandoeng liet op deze woorden alles op de andjoeng brengen en toen nu de avond begon te vallen, werden de damarpijpen aangestoken. Nadat men gegeten en gedronken had, sprak de Toeankoe: „paleisbewoners, dezen nacht wensch ik met (mijn broeder) nog het een en ander te overleggen!" en zich tot zijn moeder keerende vervolgde hij: „vergiffenis moeder, ik verzoek U laat de lieden nu stil zijn en verbied hen leven te maken of te stoeien, want wij hebben een gewichtig werk te verrichten."

Het gelaat van Boendŏ Kandoeng betrok bij dit gezegde, terwijl zij zeide: „spreek toch niet zoo onbedacht; als ge niet weet, hoe ge spreken moet, zwijg dan liever stil; ik ben toch immers geen slavin! Komt aan lieden," vervolgde zij, „laat uw muziekinstrumenten nu maar eens hooren!"

De paleisbewoners echter durfden geen van allen iets te zeggen, geen haan kraaide, geen kat miauwde, geen plank kraakte er.

„Kom Katjindoean! hernam de Toeankoe, „laten wij nu op de andjoeng gaan!"

Hierop beklom hij, gevolgd door Tjindoer Matŏ, de andjoeng, waar zij eenige oogenblikken later als leeuwen tegen over elkander gezeten waren.

De Toeankoe zeide nu: „Kom Katjindoean zie nu goed toe, en", vervolgde hij, „Tjandai nan Goerawan, maak nu vuur in de rookpan!"

Toen Goerawan dit gedaan had, bracht zij de rookpan naar de andjoeng, waar Kantjindoean ze aannam om daarna de deur af te sluiten. Hierna legde de Toeankoe wat benzoë op het vuur en, de *limau's* in den rook houdende, deed hij zijn heilgroet aan den propheet en vroeg God om hulp; vervolgens strooide hij tawarpoeder met gele rijst vermengd over den grond, begon met een bundel klappernerven om zich heen te slaan, blikte ten hemel, boog zich ter aarde, prevelde nogmaals zijn heilgroet, nam daarop een flesch en sprenkelde daaruit dauwwater om zich heen. Vervolgens ontblootte hij den spiegel *tjamin taroeih;* hij nam het mesje en sneed daarmede, onder het uiten van den *salam*, drie limauvruchten in stukken. De tampoek's vereenigden zich, doch gingen daarna weer van elkander om vervolgens in het bord rond te draaien en eindelijk in den vorm van een drichoek in het midden stil te blijven liggen. Nadat dit afgeloopen was, kneep hij de limau's uit en begon te bidden, waarin hij zich zoo zeer verdiepte, dat zijn blik door een zwar-

ten steen tot in den zevenden hemel en de zevende aardschijf heen drong. Daarna verdiepte hij zich in de bewegingen van de *limau* en zeide: „maak het licht wat helderder, opdat ik goed zien kunne, wat er met de limau's gebeurt."

Het limausap bruischte en kookte, er scheidde zich schuim af, dat eerst lijmerig en daarna helder zijnde den Toeankoe een zucht en vervolgens een glimlach ontlokte. Toen ook deze werkzaamheden afgeloopen waren, borg hij (Tjindoer Matŏ) de benoodigdheden zorgvuldig op, waarna hij zeide: „vergiffenis Toeankoe, maar wat hebt ge nu gezien en wat duiden de bewegingen van de limau's nu aan; want zoolang ik niet weet of zij voorspoed dan wel ongeluk voorspellen, kan ik mij niet op mijn gemak gevoelen!"

De Toeankoe antwoordde hierop: wel Katjindoean! in de bewegingen van de limau, wordt zoowel kwaad als goed voorspeld. Luister nu waar het een en ander op neerkomt. Dat de hulsels (tampoek's) zich eerst vereenigden, toen scheidden en daarna op het bord begonnen te draaien, beteekent dat gij op reis zult gaan en een onherbergzaam oord zult betreden, Padang si Ani* genoemd. Gij zult daar alleen staan tegenover een groote overmacht; het verraad zal er U ten verderve willen voeren; Uw leven zal er elk oogenblik in groot gevaar zijn, zoodat gij er rust noch duur zult hebben. Toen de tampoek's van de limau in den vorm van een driehoek bleven liggen, toen zij begonnen te borrelen en te koken, totdat er schuim op kwam en er zich een lijmerig vocht afscheidde, gaf dit te kennen, dat Gij door Gods beschikking hulp ontvangen zult, niet van menschen maar van si Binoeangen en wel van de giftige dieren, die van hem afvliegen en die U, zooals de teekens mij leeren, bijstaan zullen. Dat het limausap schoon en helder werd geeft te kennen, dat door Gods hulp alle verraders uit den weg geruimd zullen worden.

Verder mijn broeder maken wij, om te weten of iemand slechte bedoelingen omtrent ons heeft, gebruik van den gemberwortel, die den aard der trillingen van 't lichaam aanduidt. Doen deze zich n. l. rechts gevoelen, dan is dit een teeken, dat voorname lieden ons leed berokkenen willen; krijgt men ze links, dan willen menschen van den laagsten stand ons dit doen en heeft men ze in het middengedeelte, dan komt het gevaar van personen uit de gewone volksklasse. De pennen van een stekelvarken gebruiken wij om de *tjoetjŏ karkoeto* en de *toedjoe paramaiŏ* van ons te weeren en het vergif te ontdekken, dat als God wil helpen dan niet meer voor ons verborgen kan blijven. De *sipadeh ladŏ soelăh* dient om de onverschrokkenheid op te wekken en de angst te verbannen. De klappernerven en het garen waren om ons te beschermen tegen bedrog, wangunst en verraad. De zeven waskaarzen moeten dienen om U Gods wil en door de heiligheid van onzen voorvader, die dit rijk regeerde en van Roem kwam en die als een van de vier groote vorsten bezitter was van den berg Merapi en den si Goentang-goentang, waar men netten spant, dag en nacht even helder te doen wezen. Wat verder den spiegel betreft, dien wij genomen hebben, die dient om U door Gods beschikking hulp te verschaffen; want als U op

reis het een of ander overkomt, dan kan ik, door er oplettend in te zien, weten of het goed of kwaad is en alzoo gerust zijn.

Luister verder naar mij: al zoudt ge U elken dag door de punten der wapenen omringd zien, ge zoudt voor het staal toch onkwetsbaar wezen; al gingt gij ook naar het oorlogsveld, gij zoudt, wijl uw tijd nog niet daar is, toch niet sneuvelen. Maak U dus daaromtrent niet ongerust en wees in dit geval niet wankelmoedig; want ge behoeft voor niets te vreezen. Wie schrikachtig is, heeft kans dood te vallen; hij die het altijd koud heeft, vindt gewoonlijk den dood in het water; die weemoedig van hart is, is voorbeschikt ver van de zijnen te gaan; die veel van stoeien houdt, is dikwijls oorzaak van twist, terwijl een oprecht mensch dikwijls het slachtoffer van bedriegerijen wordt. Deze limau's, zoo vervolgde hij, verdrijven vooral de gevaren der wereld. Als ge nu op reis zult gaan, dan zal het zijn alsof gij ten strijde trekt en voor het geval dat gij dan hinderpalen mocht ontmoeten, wil ik U in vertronwen mededeelen, dat gij dan niet moogt wijfelen en geen voetstap terug treden; want dat is den jongeling van Tandjoeng Boengŏ een verbod. Deedt gij het, dan zouden er thuis zemelen in een klapperdop voor U gereed staan en een *saugka*[1] *omin* te broeien, want het zou alle schijn hebben, dat ge een leghen geworden waart. Indien honger en dorst U dan plaagden, zoudt ge wat asch in een kopje kunnen nemen; ge zoudt U aan *sirih karako*[2] moeten vergasten en U daarbij bedienen van oude *pinang*, die door de eekhorentjes weggesmeten is, terwijl de oude bladeren van den kandoengboom U tot *gambir* zouden strekken. Pagar Roejoeng zou U vervloeken en Soengai Boengŏ voor eeuwig U van zich stooten.''

Dit hoorende zeide Tjindoer Matŏ: „met Uw welmeenen Toeankoe! Gij behoeft mij dat niet onder het oog te brengen. Waart ge een ander persoon, dan zou ik U wat anders zeggen; iedereen toch weet, wie ik ben. Het voor een tweedemaal van U te hooren, zou ik niet kunnen dulden. Hoe zouden wij op dit oogenblik al iets kunnen uitmaken. God is machtig en wij hebben nog niets ondervonden, wat wij goed of kwaad kunnen noemen. Volgens mijn gedachten ook zijn wij menschen allen gelijk en kan zoowel de een als de andere sterven. Gij behoeft mij dat niet te leeren!"

Toen de Toeankoe hem zoo hoorde spraken, begon hij te glimlachen en zeide: „als gij behouden in Tandjoeng Soengai Ngiang zijt aangekomen, overleg dan goed bij U zelven, om een middel te vinden prinses Bongsoe alleen te spreken en vertel haar dan al onze omstandigheden. Als si Bongsoe 't hebben wil, dan zou ik begeeren haar te ontmoeten. Boendŏ Kandoeng toch is al oud en kan spoedig sterven. Kwam zij nu te overlijden, dan zou er niemand zijn geschikt om in dit paleis het bestuur op zich te nemen. Ook het verlangen van de rijksgrooten is daarom (dat zij mijn echtgenoote wordt), daar de onderdanen anders slecht zouden worden en de vorsten van Boeŏ en Soempoe Koedoeih zich aan onrechtvaardigheden zouden schuldig maken, waaronder het geheele rijk zou lijden. Mijn eenigste streven is daarom prinses Bongsoe te spreken, al moest zij er ook het leven om verliezen. Als ge haar dus

niet meebrengt, verbied ik U terug te keeren; dit is zoo goed als een doodsbevel voor U. Bespreek de zaken dus goed met haar en zeg haar, dat als zij niet hier verschijnt, ik tot haar komen zal. Mocht het echter zoo ver komen, dan zou er in het geheele rijk opschudding ontstaan, maar dewijl oom zich niet zou kunnen verantwoorden, zou hij er alleen het onaangename van ondervinden; allerlei beslommeringen zouden zijn deel zijn en misschien zou het hem wel het leven kosten, terwijl ook Bongsoe, verteerd door inwendig verdriet, geen rustig uurtje meer zou hebben. Brengt ge haar echter mede, dan zal de zaak gemakkelijker voor ons afloopen; want mocht men den oorlog willen, dan zal de justitie, na gedaan onderzoek, niet anders kunnen zeggen, als dat zij door een tijger verscheurd of door den bliksem getroffen is en dan zal oom zoowel als Imbang Djajŏ het moeten opgeven. Dit zal de afloop zijn, en wij zullen alzoo, zoo God geeft, aan het langste einde trekken. In geval ge echter niet slaagt, dan zullen wij een groote schande te verduren hebben. Zoo de prinses echter niet mocht willen, dring er dan maar niet te veel op aan; want alleen als het met wederzijdsch goedvinden gaat, worden wij voor naberouw bewaard; daarom moet ge trachten de toegenegenheid bij haar voor oom en tante uit te dooven; gij moet haar op den toestand van ons en onze kampoeng wijzen en zeggen, dat het land zonder bestuur is, de godsdienstige wetten zonder kracht, de vorsten onrechtvaardig, de onderdanen ongehoorzaam, de kampoengs verlaten, de markten onbezocht zijn en zeden en gewoonten niet nageleefd worden."

Dit hoorende sprak Tjindoer Matŏ: „vergiffenis Toeankoe! maar dit is een moeilijke opdracht aan mij; want als 't waar is wat men zegt, dan is men bezig met de toebereidselen voor het huwelijkfeest van prinses Bongsoe te maken en mijn gevoel van schaamte doet er mij ten zeerste tegen opzien, daar wij mannen verlegen zijn in de nabijheid van een anders vrouw te komen en daarenboven staat de prinses als bruid immers onder een sterke bewaking."

Hierop hernam de Toeankoe: „kom Boejoeng laat U dat niet verontrusten. Als ge Gods hulp inroept, is het immers gemakkelijk de prinses te ontmoeten. Wanneer ge daar zijt, wacht ge slechts tot het werk bijna afgeloopen is, dan wendt ge U tot oom en tante en vraagt hun eenig voorwerp van waarde ter leen. Is het in Uw bezit, dan maakt ge U uit de voeten en verbergt ge U ergens. Men zal zich dan alle moeite geven om U te zoeken en ofschoon men U niet vinden kan, zal men uit spijt toch doorgaan met U op te sporen. Mocht er iemand U ontmoeten, houd U dan alsof gij krankzinnig zijt en wil men U naar huis brengen, verzet U daar dan tegen zoolang, totdat Bongsoe zelf komt; want zij zal ongetwijfeld daartoe aangedreven worden. Als Bongsoe dan bij U is, zegt ge haar, dat zij van deze talisman gebruik moet maken en laat haar die bewaren in heur haarwrong. De *pitanggang* en *ilemoenan* zitten er in en al is zij ook maar zoo klein als een spinaziezaadje, er is niets of zij bevat het. Maak U dus niet ongerust, want verlaten zal ik U niet. Door Gods hulp en de heiligheid van onze voorvaderen zullen wij, al ontmoeten wij

elkander in geen jaar, toch niet van elkander gescheiden zijn; want mocht Uw lichaam verre van hier gaan, Uw geest zal mij blijven omzweven!"

چيندور ماتوه

1 امفون٢ امفون بربدو كلي امفون
امفونله كامي بندا كندوڠ
امفونله كامي د توانكو
خبر اوراڠ كامي خبركن
دوستا اوراڠ بوهوڠله كامي
بوهوڠ اوراڠ كامي تاٴسرت
دڽ لما بركلماٴن
سداڠله راج فرامڠوان
2 ديدالم اولق تنجوڠ بوڠا
ديدالم علم ميڠڠ كرابواك
ديدالم كوت ڤكر رويوڠ
نن برانما فريت كوت دالم
3 بوكنله راج داڠ ممبلي
بوكنله راج داڠ ممينتاٴ
5— ماراه بوكن سلطن ڤون بوكن
راج براديري سنديرين
سما تراديري جن علمك
تيمبلن راج بڽور روهم
تيمبلن راج بڽور چينا
6 تيمبلن راج ديلاوتن
7 سفيه بلهن امڤت جوري
نن منجوجوڠ داڠ مڠكوت
نن برانما كوله قمر
8 نن براكاين سيكندون٢
ورنان سيڤو ران٢
ديكمبڠ سليبر غلم
ديبلون سبلون كوكو
9 امڤون تانون سڠسيتا
10 لڠكڠ سكلي داڠ ستاهون
ممنتاٴ٢ كنديرين
نن مناروه كريس كستين
نن براهولو كايو كامت
نن برانما مداڠ كيري
ديبهكي تيك بهكي
سكارات كبنور روهم
سكارات كبنور جينا
نن سكارات فدا فولو امسك
جك برانمو كمدين
بيلڠن دنيا سوداه سمڤي
نن براباجو كستين
ورنان سيڤو ران٢
تنكلا ماس داهولون
فوسك داري نبي ادم
11 ديتانون انق بيدداري
12 نن مناروه امس جتاجتي
13 فته ديليوٴ فنداكڠن
14 نن مناروه لمبيڠ لمبوران
15 نن مناروه جڠكوت جڠكي

16—17 نن منارو‍ۀ تتاران سڬرجنتن
نن برافريسي جڠت توما
نن برانيڠ تراس جيلاتڠ
نن برافران اكر لونداڠ
نن براتابو‍ۀ فولوت٢
نن براڬندڠ سليڬوري
18 نن برابندور باتڠ بايم
نن منارو‍ۀ لافيء هيلالڠ
ديء حتي تقدير الله
اونتوڠ فون سوداه ماس ايت
هارين سداڠ تڠه هاري
سداڠ فون بونتاٴ بايڠ٢
سداڠن ليتاٴ٢ انجيڠ٢
سداڠن لاڠڠ اوراڠ ديكمفوڠ
سداڠن رامي اوراڠ ديفكن
19 اولڠ براولڠ ديتنديڽ
هارين فانس براڠين٢
براباول داڠن ڬورو‍ۀ توهور
سداڠله راج فرمفوان
داتڠ فيكيران بندا كندوڠ
منا سيكمبڠ بنداهري
ككي تاڠن بندا كندوڠ
20 انق كونچي امبن فوروٴ
منا كمبڠ بوڠا چينا
21—22 اڠڬون چنديل نن ڬوراون.
23 سيڽاچو براڬو هاتي
24 اڠڬوڠ ڬاي جلن براسيمفڠ
داڠ ليلا راڬم سيڬندا
25—26 سيلڠكيل ممبڠ ديهاوان

سيريندو براچينتا بايك
27 كسومبا همبلوا فيڬو
28 سيكاسه سليندا‌ڠ دايڠ
هانيڠ جرانيه سومور ديڠافر
چرامين چينا براكيلتن
سيكاسيه اڠڬن براچراي
29 سموراسه ڬونوڠ مرافي
جروم فيراق كوليندان سوترا
30 تليفوٴ فولڠ فڠڬيلن
31 همفيڠ تراسيراق هاري هوجن
اڬاٴ باڠونكن جو سيبويوڠ
سداڠ برادو انس ازجوڠ
سورو‍ۀ تورون اين كماري
دينيل مننتي دسورامبي
نن كن تيته بندا كندوڠ
منداڠر كات نن بڠكين
الله مڽمبه انڽلاي.
32 ادو‍ۀ سيكمبڠ بنداهري
امفونله كامي توان توا
جك ايت تيته بندا
تكوتله كامي تننتڠ ايت
ممباڠونكن داڠ توانكو
اف سببن داميكين.
33 انته ترانچه باٴمڽابوڠ
34 جك ترالڠكه اين منوله
نمون تراليننتس اين ملومفو‍ۀ
كامي جوا منڠڬوڠكن
35 تيداق نيان بوليه د تننتڠ
بڬيل چهاي متاهاري

جوكْ ديكڤل هاتي لينتوه
نمون دسبوت ليداه كالو
جوكْ د تنتڠ مات بوتا
باٴاف جو كامي ممباڠونكن
امڤرنله كامي بندا كندوڠ
امڤون بريبو كلي امڤون
36 بڠيكن سوڠوت بندا كندوڠ
منداڠر كات نن بڠكين
انه تڠاٴ بندا كندوڠ
مائكه كرواڠ تڠه
لالو دڤيڠكت تڠكْ انجوڠ
د سيمبيكن كولمبو چيندي
انه منيته بندا كندوڠ
باڠون بويوڠ باڠون بڤاٴ
37 بلم توڠڬل ججتن بندا
جرات سمات بندا كندوڠ
فوتس جن اف اكن داولس
هوبوڠ ڤاوا راڠكي هانيكو
اوبت جريه ڤلاري دامم
سيديڤين تمڤل ديكڤلا
هولو جنتوڠ ليمڤا براكوروڠ
سمبهن علم مينڠ كرابو
مروهم بسر امڤت بلي
مڠكوت اولق تنجوڠ بوڠا
فرمينن بوا سمڤو كودوس
38 يواه هاتي د بندا كندوڠ
تيمڤن٢ ليندوڠ بولن
منداڠر كات نن بڠكين
اله باڠون داڠ توانكو

لالوله دودوٴ داڠ توانكو
دفنداڠ كيري دڠن كانن
اله نمڤاٴ بندا كندوڠ
39 تراسمبور داراه ديدادا
اله تورون انڤلاي
اله دودوٴ لالو كااوجوڠ
40 براڠلوا دايڠ٢ باڤق
كيفس براسابوڠ كيري كانن
ڤڠينڠ ممڠكو فوهن
براهلس دڠن كاين كونيڠ
براڠ نن فاتوت مڠڠ كريس
41 براڠ نن فاتوت مڠڠ ايكت
براڠ نن فاتوت مڠڠ فداڠ
42 تنديل منجهيل مڠڠ چرامين
تومبق برمبو براكوليليڠ
سلافن ڤڠينڠ كبيلڠن
مماكڠ فكاين كاامسن
براتوليس داڠن ايڠ امس
ديباوا اير د سيكمبڠ
سنداڠ ديدالم كيندي فيراق
43 فمباسوه موكْ داڠ توانكو
برواري داڠ توانكو
دودوٴ دانس تيلم قنداق
بواتن اوراڠ ديبڠكلي
44 برانما تحت ماجون علم
ديباواه تيري لاڠيت٢
45 براڠمڤيس تيكر سنديامن
46 د اتس د واڠڠا نن براميستير
هينتيداان فودي براكيلتن

حيران ممنداغ سمهان
لكلاكي فرامفوان
برواري اوراغ نن باپق
تيداق تراكذل اف۲
47 دي ممنداغ داغ تونكو
ورنان برابگي۱۲
د فنداغ ميراه ورنان كونيغ
د فنداغ هيجوا ورنان بيرو
رومفن برالاين۲
گيلغ گميلغ چهيان
سففنتون بولن امفت بلس
ورنان امس سفولوه متو
48 رمبوتن چينچين تروهن
49 داهين سهاري بولن
كنيڤن بنتوء تاجين
50 فيففين فاوه ديلايغ
مات نن بگي بينتغ تيمور
هيدوغ نن بگي داسون تونغكل
تليڠا تليفوء لايور
51 بيبيرن لونتر ديلاريء
گيگي براكيلت چرامين چينا
ليداهن همفالم ماسق
داگوءن هاوان تراگنتوغ
52 ليهيرن ميدان خيالي
بوني كاتن لماء مانيس
53 لاراغنه فوتي كبنديڤن
جكث بوليه روف بڠكين
لاكو فراغي۱ تاء برالاوان
لاراغله فوتي كجودون

سرات جن اروس جن فاسڤن٠
54 تمفن سوداه لڠكم تراباوا
بگي ديلوكيس ديگمبركن
سففنتون هينتن اتس امس
ادا سبنتر اين دودوء
اله منيته داغ تواتكو
امغونله ساي بندا كندوغ
افله تيته بندا كندوغ
ممبري تيته بندا كندوغ
منا جوا لني هڠ بويوغ
سبب بفاء ديني باڠونكن
بدان ديني سوداهله توا
انترا لاي حايت بندا كندوغ٠
55—56 بايك كيت برافدو فدان
ايا براتولوء جن برانديي
اماء ديني چوري ديني ففركن
سورات سبگي اونداغ۲
57—58 كوء ديهاجون سيتمبا لما
داغ سباريس زيداق هيلڠ
كوء ستيتيء برافنتڠ لوفا
ديدالم علم ميزڠ كرابواك
نن سلاراس بانڠ بڠكواس
سڠيدران گونوغ برافي
59 تونغكو نن تيڠك سجاراڠن
راج براتيڠك ذيك نوبت
سڠوراڠ راج دالم بوا
سڠوراڠ راج سمفوكودوس
سڠوراڠ راج فكر رويوغ
بگي تلي ديفيڠين تيڠك

سبݢي فولا انقكندوڠ
ماسيڠ٢ فرينتهن
داڠركن بلر بفاء كندوڠ
لوروڠ راج دالم بوا
مميڠݢ عادة جن ليمبك
مميڠݢ بوڠكن تاءبراتولو
مميڠݢ تراجو تيداق كانن
ايت جبتن راج بوا
كيت نماكن راج عادة
سبݢيفولا انقكندوڠ
لوروڠ د راج سمفوكودوس
ايله راج نن د سنن
مميڠݢ حكم كتاب الله
مميڠݢ كلام سيڠ ملم
داڠ منجوجوڠ تيته الله
مڠراجكن سوروه نبي
شرع كرس عبادة بيان
عمل طاعة حكم براديري
راج عادل بوكن كفالڠ
ايت جبتن راج ننتون
سداڠ ديدالم سمفوكودوس
كيت نماكن راج عبادة
سبݢيفولا انقكندوڠ
لوروڠ فد نكريك
نن برانما فكررويوڠك
ايله بفاء نايك نوبت
مميڠݢ جبتن محكمكن
اياله راج سعلمن
ديدالم علم ميننڠ كرابوك

لالو كڬونوڠ مهليننتڠ
64 لالو كريق نن برادابور
كدورين ديتاكو راج
لالو فولاله كاسنن
سيهالڠ برالنتق بسي
كسيلولو فونى ماتي
ايت فيكڠن كيت جوا
سبݢيفولا انقكندوڠ
اوروڠ دي بسر امفت بلي
امفت بواه نكرين
امفت اوراڠ اكن بسرن
بنداهار د سوڠي تراب
توان‌قضي دفاداڠ ݢنتيڠ
توان منحودم دسوماني
65 توان فنجڠ د سرواس
نن براݢلر داتو فمونچق
66 اين مميڠݢ ݢنتيڠ فوتوس.
67 اين مميڠݢ بيڠ تابو
اين نن لابيه سوسه فايه
نن منجوجوڠ فنيتهن
نن دسوروه سيڠ ملم
منجلني فاسيسير علم نڠك
ممينتاء عادة تيف نكري
68 امس مانه توڠكوب بوبوڠ
حق دنچيڠ فڠلواران
69 اوبور٢ ݢنتوڠ كمودي
فولڠن فد كيت جوا
ايت بسر امفت بلي
كفا ريمبون فكر رويوڠك

70 اين نن ݢداغ كيت لمبوءُ
اين نن تومبوه كيت تانم
مهراج ليلا تو ڤُكندوڠ
دالم علم فاسيسير نڬريث
جكث مليڠكڠ تاءُ ترانفس
جكث تڠاءُ تيداق نراسونداق
71 بوليه ممكيڽ سچوريڠ كونيڠ
جادي ممكيڽ فايوڠ ݢداڠ
72 بوليه ممكيڽ لانيڽُ سوروڠ
تفي فراڬيهن كيت جوا
سبڬيفولا انقكندوڠ
لوروڠ فد سُورڠ لاي
توان ݢداڠ ديباتيفوه
اوراڠ براج ديهاتين
اوراڠ براسوتن ديمانن
اوراڠ براكوات ديتواڠن
73 اوراڠ منمفوه روسوُجلن
74 بركات تيداق براسنتاهو
براتوتور فنتڠ امبيل باواه
كيت نماكن تو فاءُكندوڠ
هاريمو كوت فيليڠ
تتافي فولا انقكندوڠ
اولق الين كات ننتون
جكث تومبوه سيلڠ سليسيه
لوروڠ دعادة جن ليمبكث
ديدالم علم سچوريڠ نڬريث
فولڠ كفد بنداهارا
دالم نڬري سوڠيڽ تراب
جكث عادتن تيداق برتوروت

جكث حكمن سوداه جاتوه
ستهيل ݢانب سوداه برچوب
حكم بنر سوداه ترابنديڠ
هابيس بيچارا بنداهارا
عادة ليمبكث تاءُبراتوروت
براجلن دانوءُ بنداهارا
75 كدالم بوا سمفوكودوس
جالقله راج نن د سني
دڠن ترانيب مجليسن
جكث تاءُهابيس بيچاراتو
مكث براجلن راج بوا
76 رافت فافت مڠيريڠكن
منجالڠ بفاءُ نن كماري
د سيكث بيچارا مكث سوداه
فولڠن فدا كيت جوا
باءُايت تاته باريسن
باءُايت اونداڠن
سبڬيفولا انقكندوڠ
77 لوروڠ فد نن سُورڠ لاي
جكث تومبوه سيلڠ سليسيه
برابنته عليم جن فنديتا
لوروڠ كفد كتاب الله
ديباوا كتاب سُوراڠ
ايا منجالڠ توان تفي
كدالم نڬري فداڠ ݢنتيڠ
اماءُن ليهت كتاب بسر
جكث تاءُهابيس بيچاراتو
مكث براجلن توان تفي
منجالڠ راج سمفوكودوس

رافت ڤافت سمهان
سکل ايمام داڠن خطيب
موقيم نن امڤت ڤولوه امڤت
ممينتاء حکم کسمڤوکودوس
جک تاءهابس بيچارا تو
برجلن راج سمڤوکودوس
منجالڠ بڤاء نن کماري
د سيک بيچارا مک سوداه
ڤولڠن ڤدا بڤاء جوا
باءيت تاته باريسن
باءيت اوندڠ۲ن
سبݢيڤولا انقکندوڠ
جک تومبوه سيلڠ‌سليـ‌يه
ديدالم علم ميڠ‌ڠ کرابواک.
78 جک مڠاچق توهوء ڤراڠ
جک کوسوت تيداق سلاسي
جک کاروه تيداق جرانيه
ڤولڠ بيچارا دمخودم
دالم نݢري داڠ سومانيىء
امائن روندیڠ دبنديڠن
جک له هابيس بيچارانو
مک براجلنله مخودم
منجالڠ بڤاء نن کماري
رافت ڤافت مڠيريڠکن
سکلا ممڤݢڠ بيچاراتو
داڠن تراتيب مجلسن
79 جک اين سمڤي کماري
دسيک بيچارا مک سوداه
ڤولڠن ڤدا بڤاء جوا

باءيت تاته باريسن
باءيت اوندڠ۲ن
80 بڤاء برانما هافر بسر
81 ڤوست جلا ڤومڤونن ايکن
ديدالم علم ميڠ‌ڠ کرابوک
سبݢيڤولا اونقکندوڠ
سبب بڤاء ديڠن باڠونکن
سوداه لما همب مڽداڠر
ديدالم نݢري سوڠين ترب
بنداهارا ممنجڠ ݢلڠݢڠ
دالم کوريمبڠ باتو هلڠ
کلڠݢڠ برانيليت داڠن امس
برانيرين برالاڠيت۲
لاݢي برکولمبو کاين کونيڠ
رامين سابوڠ مهارابوء
82 تولق برانونددا بولو هايم
83 بوني کاتون برادارين۲
بوني ريل برادريڠ۲
اواڠ کچيل برادنچيڠ۲
ديء ڤيتيس براکوني۲
ديء امس براکاتي۲
داݢاڠن براتمبون۲
انقن سوداهله ݢداڠ
برانما ڤوتي لڠݢاݢيني
اين منچاري بينڽتون
الله تيمک بولنله لمان
تيمک رڠکيڠ نن تراسائين
تيمک چامت امس نن هابيس
تيمک بواه ݢوداڠ نن له روسق

كساليڽ انق راج٢
راج نن منا نن تاٴداتڠ
سوتن نن منا نن تاٴسنن
الله تيڠ كمونيڠ كنتيڠ
فا اونن كودا اوراڠ منونڠ
سڠوراڠ فون تيداق دامهكن
84 اوراڠ اموه اين تاٴسوك
اوراڠ سوك اين تاٴاموه
85 اڠكوه٢ن تو ڤڠكندڠ
86 بݢي٢ كاني٢ سنتوڠ فيلالي
ايك باٴ ايت انڤلاي
بايكله بڤاٴ فاي كاسنن
فد فيكيران بندا كندوڠ
منجالڠ ݢلڠݢڠ بنداهارا
بوكن سبواه كراج بڤاٴ
سمولا بڤاٴ نايك نوبت
87 اماٴ تهو ديراسم اوراڠ
اماٴ فندي ديلڠݢم سنن
اماٴ تهو عادة جن ليمبڠ
باڤق عادة فراكارا عادة
باڤق حكم فراكارا حكم
انته بروبه له توكيني
انته براتوكر له توكيني
ليمبڠ اوراڠ جدي راج
عالمو فدي نن ديفكي
كين بريسي كين توندو
عادة اوراڠ براهمب رعية
دالم بطن كيت مپمبه
دالم ظاهر اين مپمبه

باٴايت كراج مك جدي
باٴايت كراج مك سلامت
باٴايت مقصود مك سمفي
ليمبڠ اوراڠ مميڠݢ بيچارا
تيدر سيڠ براجڠ ملم
جاڠن كوراڠ سنجتاناچم
جڠ ميڠݢ تڠوه٢
جڠ برانهيل سما برت
88 جڠ دودو مراوت رانجوا
89 جڠ تڠاٴ منينجو جراه
باٴايت اوراڠ براعقل
براڠ نن تيڠݢي ديداتڠكن
90 براڠ نن فنداق ديهوبوڠي
ملمبوتكن براڠ نن كرس
مڠندوركن براڠ نن تڠڠ
مرافتكن براڠ نن ݢڤڠ
منجينقكن براڠ نن لير
91 ممانوهي براڠ نن لوهق
باٴايت اوراڠ براعقل
بوكن موراه مميڠݢ حكم
حكم سلاٴن فراكاران
92 جڠ راج لاين حكمن
فرافانيه لاين حكمن
سوداݢر لاين حكمن
بيافري لاين حكمن
جڠ عادة لاين حكمن
موفقة لاين حكمن
جڠ عقل لاين حكمن
جڠ كتاب لاين حكمن

تروهكن ديدالم هاتي
جكڤ له فدو بيچارا
دڠن راج نن دواسيلا
دبو جاڠن سمفو كودوس
بولت له بوليه ديݢولتكن
فيغيه له بوليه ديلايڠكن
سرات بسر امت بلي
سوكله هاتي علم نڠكڤ
سانڠله هاتي همب رعية
منداڠر حكم ساڠت عادل
داري اول سمفي كاخر
لابيه مشهور نما بفاء
ترا مشهور كسان سيني
كبيلڠن كمان٢
ايله راج سدولت
108 ادوه بسر سهنديكڤ
اوراڠ توا سا اونداڠ٢
فڠهولو سبواه حكم
دي منتي سما سكات
هلوبلڠ سما سملو
باءيت كهنداق بندا كندوڠ
اماءن سانڠ نݢريكڤ
انق راند براجلن سوراڠ
109 داڠڠ جاوه دانڠ مڠݢالس
سبڠيفولا انقكندوڠ
سلامت بفاء فولڠ فاي
جاڠن چچت مرا ملينتڠ
كنݢري سوڠي تراب
الڠ كسوكڤ بنداهارا

ميلهت بفاء له كماري
ايا بسر نن امفت بلي
سرات بسر جن٢ا فڠهولو
سكلا منتي بذيران
سكلا انق مودا٢
سرات نن رافت سمهان
ݢدڠ كچيل توا مودا
هينا موليا ميسكين كاي
بيراهي هاتي همب رعية
نن كن تيته بندا كندوڠ
سبڠيفولا انقكندوڠ
جكڤ بفاء فاي كاسنن
باواله اديق كندوڠ بفاء
ايله بوجڠ كچيندون
چيندور مات بندا كندوڠ
110 اوراڠ نن چراديق چنداكيا
لاي جواري بيجقسان
مانيس مولوت براكات٢
ديملوي اوراڠ نن باڤق
هايم نن تفكس ديݢلڠݢڠ
111 داڠ ليمفانس رومه ݢداڠ
112 اچڠ٢ دالم نݢري
دالم علم ميڠڠ كرابواكڤ
اكاء برانم بفاء فاي
سبڠيفولا بفاء كندوڠ
جكڤ بفاء فاي كاسنن
باواله هايم اكاء سيكور
113 هايم كيننتن فنجڠ ايكور
سيڠ مراهب ملم مراهي

توجوه فولا داڠ بݢين
فراتما عادل فدا حکم
کدوا ايڠت دان براني
97 کتيݢ سوکه داڠن جݢ
کاامفت جݢ د بيچارا
کليما اوڠما بومي داڠن لاڠيت
کاانم تيادا لالي
کتوجوه تيداق براسوک
98 سبݢيڤولا انقکندوڠ
برابليڽ بفاء داري سنن
99 جاڠن چچت مرا مليننتڠ
برالاکو فيننتاء فدا الله
عمر ڤنجڠ رزقي موراه
-براڠ مقصود سمڤي جوا
100 براڠ داڠن چدي جوا
سبݢيڤولا اونداڠ۲ن
جݢ بفاء لالو کاسنن
سداڠ کدالم سرواس
101 براتولو برانديڽ بفاء سنن
جاڠن ايندوم سرواس
کومفولکن ستو بيچارا تو
مک لالو بفاء کاسنن
سداڠ کدالم فدڠ ݢننتيڠ
براتولو برانديڽ بفاء سنن
داڠن توان قضي فدڠ ݢننتيڠ
کومفولکن ستو بيچارا تو
مک لالو بفاء کاسنن
سداڠ کدالم داڠ سومانيڽ
کومفولکن ستو بيچارا تو

102 داڠن توان مخدوم د سومانيڽ
مک لالو بفاء کاسنن
سداڠ کدالم داڠ باتيڤوه
کومفولکن ستو بيچارا تو
داڠن توان ݢداڠ د يباتيڤوه
103 جݢ تيداق لاي براتوڤڠ
104 بولت له بوليه د يݢولتکن
ڤيڤيه له بوايه د يلايڠکن
داڠن بسر نن امڤت بليڽ
105 هابيس بيچارا سيلڠ سلو
جݢ کانن نن تيداق سوداه
سوداهکن مله د بفاء
جݢ له هابيس بيچارا تو
رافتکن بسر امڤت بليڽ
جاڠن توان ݢداڠ د يباتيڤوه
لالو فولا بفاء کاسنن
106 کدالم بوا سمڤوکودوس
هدابله راج دوا سيلا
لوروڠ عادة جن ليمبݢ
107 جاڠن د يباري سيلڠ سالو
حکم سرع۲ جوا
حکم عادة۲ جوا
نتاڤي فولا انقکندوڠ
اولق الين بيچارا تو
سرات کدوا مک جدي
د ي عادة براسندي شرع
د ي شرع براسندي عادة
با ايت سکاراڠ کيني نڠک
کومڠولکن ستو بيچارا تو

تروهكن ديدالم هاتي
جكث له فدو بيچارا
دڠن راج نن دواسيلا
دبو جاڠن سمفو كودوس
بولت له بوليه ديڬولتكن
فيفيه له بوليه ديلايڠكن
سرات بسر امت بلڤ
سوكله هاتي علم نڠكث
سانڠله هاتي همب رعية
منداڠر حكم ساڠت عادل
داري اول سمفي كاآخر
لابيه مشهور نما بفاء
ترا مشهور كسان سيني
كبيلڠن كمان٢
ايله راج سدوات
108 ادوه بسر سهنديكث
اوراڠ توا سا اونداڠ٢
فڠهولو سبواه حكم
دي٢ منتي سما سكات
هلوبلڠ سما سملو
باءايت كهنداق بندا كندوڠ
اماءن سانڠ نڬريكث
انق راند براجلن سڠوراڠ
109 داڬڠ جاوه داتڠ مڠڬالس
سبڬيفولا انقكندوڠ
سلامت بفاء فولڠ فاي.
جاڠن چچت مرا ملينتڠ
كنڬري سوڠڤ تراب
الڠ كسوكث بنداهارا

ميلهت بفاء له كماري
ايا بسر نن امفت بلڤ
سرات بسر جنا فڠهولو
سڬلا منتي بنديران
سڬلا انق مودا٢
سرات نن رافت سمهان
ڬدڠ كچيل توا مودا
هينا موليا ميسكين كاي
بيراهي هاتي همب رعية
نن كن تيته بندا كندوڠ
سبڬيفولا انقكندوڠ
جكث بفاء فاي كاسنن
باوالله اديق كندوڠ بفاء
ايله بوجڠ كچيندون
چيندور مات بندا كندوڠ
110 اوراڠ نن چراديق چينداكيا
لاي جواري بيجقسان
مانيس مونوت براكات٢
ديملوي اوراڠ نن باڤق
هايم نن تفكس ديڬلڠكڠ
111 داڠ ليمفافس رومه ڬداڠ
112 اچڠ٢ دالم نڬري
دالم علم مينڠ كرابواكث
اڬاء برانم بفاء فاي
سبڬيفولا بفاء كندوڠ
جكث بفاء فاي كاسنن
باوالله هايم اڬاء سڠيكور
113 هايم كيننتن فنجڠ ايكور
سيڠ مراهب ملم مراهي

نن مكن د يهاني تاغن
114 نن مپاسف د بوغا كوكو
هايم نن تفكس داوستاذك
115 هايم نن بندوغ ايت بويوغ
ستو تلور دوا پاوان
جاغن بيريغ سفگونانى
نن ديم اتس گونوغ مراني
116 نن براكوكوۇ د يهاواغ٢
117 نن ممكن بوغا اغين
118 نن مميڤوم اير بوغا
نن ديم اتس تلغ فريندو
تمڤت بوروغ ليرماني
سفن سراغ تيفگاوغ هيتم
سماء جن سيگماراغ
سيگماراغ ريمبون ايكور
فاسق كوكو توغڠغ هروان
هيتم بيبير ليداه براتونغ
تولغ توغڠل فيڤچوران گاديغ
تمبون داگيغ ففتس لاربن
فيهق٢ن كودا تيجي
فرانقكن كودا سمبوراني
جك هايم نن كيننتن
119 برافنتغ دميكن بنتوۇ
باواله جوارا ميدان لابيه
جاغن تاجين سبرومبوغ
120 داغن بنفن ستينتيفن
سبگيفولا انقكندوغ
جاغنله باپق بفاء فاي
جاغن تهو لاراس نن فنجغ

121 جاغن ديكنل همب رعية
اگاء برانم بفاء فاي
سيبر اكت سيبروليه
نن كتيك جو سيتمهي
سبگيفولا انقكندوغ
جك سمفي بفاء كاسنن
چوبا فرانواۇ فراندايكن
ايا جو دانو بنداهارا
بيلفكن بفر سوغگوه٢
روسيكن بفر سما ساوراغ
بيلغ ديداتوۇ بنداهارا
جك ايبن لاي سوك
مفريما كچيندون
چيندور مات بندا كندوغ
جك ايبن تيداق سوك
اصل جاغن اوراغ تهو
122 تيداق تومبوه سوفن د بفاء
سبگيفولا انقكندوغ
جك ايبن لاي سوك
منريما اوراغ ميسكين
123 براگنتوغ داكر لافوۇ
سوكر نن بوكن الغ٢
124 كاين د نفكب مك گودوۇ
سمفيغ د ففگغ تاۇ براباون
سبگيفولا انقكندوغ
ففركن بفر سوغگوه٢
بيلفكن بفر هابيس٢
لاكو فراغي اديق بفاء
ايله بوجغ كچيندون

چيندور مات بندا كندوغ
125 اوراغ براچ ديهاتين
اوراغ براسوتن ديماتن
اوراغ ملابيه دفنداين
اوراغ براكوات ديتولقت
اوراغ منمفوه روسوء جلن
جك تاءكانڽ ديهاتين
126 تكاء مڤوليغ ايڽ ملوداه
127 براكات سيغر لنچڠ
هاتين ڤلا روسن
128 اوسهكن فدام تمبه كامب
129 باء اوراغ بوهق كن
بيچارا لاين داري اوراغ
كاتن دوا سبڠس
اداغ دوا سبوني
130 اداغ كات براڠك
131 دالم دو نفه تيڠك
اف سببن داميكين
جك ادا ني بروبه
جك لڽ ادا ني براتوكر
بوكن بفاء بوليه ملو
ميارا براكهنداق هاتي
132 داڠ برافسن براتوروتكن
جك سلوروغ بدان ديغڽ
تيداق جدي ممبوروغ لفكه
133 بكيڽ انق دالم سوسوان
جك لاي بوليه فيننتا بندا
مكن سانڠ دالم هاتي
اماء ماتي برافايوغ رومه

134 داري رومه كتافين
135 فاي براهمبوغ سيفاء لاكت
فاي برامايڽ كودا
فاي ملفس لايڠ
كاتفه فداڠ لاواس ننتون
ساراڠ فون تيداق دميكين
هاني بندا تيداقله سانغ
نمون ديداغر سوكت رامي
136 مداغر سوره داڠن سوراي
مداغر اوراغ سوكت رامي
سكلا انق موداء
ني سماء جن همب
جك لمبت بوليه تنتون
بندا كندوغ تاجون داهولو
سمفڽ تورون تيداق برانقكت
تيداق تهو ديلاون كاوان
ايكت باء ايت انڤلاي
جاغن همب ترادوروغ جوا
ففنجڠ فنداقن لڽ دبندا
ني كن كات داغ توانكو
مداغر كات ني بكين
كلق سڤم بندا كندوغ
الله منيته بندا كندوغ
منا جوا لڽ هڠ بويوغ
بلم نوڠكل ججتي بندا
جك ايت كات بفاء
لابيه سوكن بندا كندوغ
انو انن اكن سبواه
ايسوء هاري ديغڽ براحاصل

ماۤ ديڠي نڤڬيل جوار ميدان لابيه
ديم ديکمڤوڠ سوبوۤ دانم
ننتي ڤڬي٢ هاري سيڠ
سبڬيڤولا انقکندوڠ
اديق بڠاۤ تيداق ديسن
ايله بوجڠ کچيندوان
چيندور مات بندا کندوڠ
نمون سهاري٢ ننتون
هاريله ننتڠ انڤلاي
ننتڠ براجاوات داڠن سنجا
سنجا براجاوات داڠن ملم
الله لالو ترانسڠ دامر
نمون سملم ننتون
سکلب تيداق دنيدورکن
دتونجوۤ داجر بندا کندوڠ
عليمو دنيا داجرکن
عليمو اخرة داجرکن
هابيسله ايت سمهان
137 لوروڠ ڤدا ڤکاين دنيا
ديدانم علم مينڠ کرابواکن
دافتله ايت سمهان
139-138 داڠ ڤيتوندوۤ دان ڤيلايه
140 کوۤ ڤيڠريڠ دان ڤيڠنتر
141 سرات چوچا کراکوت
هابيسله ايت سمهان
براليندوڠ دتڠه تراڠ
براکيلت سمبيل براهدافن
براتادوه دهمبوڠ٢
214 چنچڠ اير تيداق ڤوتوس
نيمڤت ننن سمڤي کالودار
سنتوڠ ڤيلالي عليمو
نن منوتوڤي هاتي نن امراه
ممبوکڠکن هاتي نن سوني
نمون ديواه لاڠيت نڠک
143 هابيسله ايت سمهان
انه منيته بندا کندوڠ
منا جوالي بوبوڠ
سبب دافت د بندا کندوڠ
ڤقتهوان سباڤق ايت
داڠرکن بنر سوڠڬوه٢
تتکلا ماس داهولون
ماس بڠاۤ ديدالم رحيم
ديدالم تيان بندا کندوڠ
هاوا نفسو برابڬي٢
هاتي بوايا دهنداقکن
144 بواه کلاڤ نيور کاديڠ
ايت نن لابيه بندا هنداقکن
سماس الله اکن ممباري
دافتله ايت سمهان
ديچاري سلامت ڤنجڠ ڬومباۤ
ايتله انق سيتي هاوان
سلما لمبت نن بڠکين
اداله ڬاران ڤوکول امڤت
تراکلب لالو براسين
جدي براميمڤي انڤلاي
داتڠ والي داري مکه
نن ممڤوڤاي کعبة الله
سهيتا ڤنجڠ جڠڬوتن

ايندا٢ روفاث تاٴ منڠݢوڠ
145 فوتيه كونيڠ ورنان فيڠڬي
سدرهان سمڤرن بيسي
زوبوه براكيلت چرامين چينا
تيداق بوليه دڤنداڠ ڤات
جوبه فوتيه سروبن فوتيه
هاروم بوكن الڠ٢
باون همبر باون كستوري
146-147 باون كومكوما نيرواتو
براديري دكلڠ هولو
باٴ ايت بوني كاتن
148 اوسه فوتي برادو جوا
149 فوتي مڠندوڠ داڠ مونتيك
150 نن برانما كملا ستي
جك دڤڠݢڠ تيداق هاڠوس
جك ديراندم تيداق باسه
منهن سنيت داڠن ݢونتيڠ
منهن سولا داڠن راجم
جك سمڤي ظاهر كدنيا
ككنتي الله اتس دنيا
اوراڠ كيرامت هيدوف٢
راج سمبهن فتڠ فڬي
جك ترالڠكه اين منوله
نمون تراليننس اين ملومڤوه
ايتله راج سعلمن
دالم علم ميڠڠ كرابواك
ديدالم علم فولوا فراچك
رعيه ايت سمهان
جدي دهيتم دفوتيهكن
جدين نوڠكوت تيلنتڠكن
سبكيفولا نن دي فوتي
جك سمڤي ظاهر كدنيا
سلامت عمرن فنجڠ
فليهراكن بنر بايك٢
سبكيفولا له دي فوتي
نما سنن ݢلرن سنن
اوراڠ مودا سلطن رومندوڠ
تيمبلن راج بنور روهم
تيمبلن راج بنور چينا
تيمبلن راج ديلاوتن
ميمفي سمڤي بندا تراباڠون
همب فنداڠ كيري دان كانن
ستو فون تيداق كليهتن
انتهن جيهين مڤروفا
انتهن سيطان براسوارا
حيرانله بندا ماس ايت
فيكير فندافت بندا كندوڠ
تيداقله لاين تيداق بوكن
ايتله سمڤي سبڠرن
اڠكو٢ هدية الله
ايله اوراڠ نن مهاجر
نوروڠ كفد بندا كندوڠ
ايتله كات والي ننتون
نن كن تيته بندا كندوڠ
منداڠر كات نن بكين
ݢلق سڤم له توانكو
نمون سملم٢ ننتون
سكلب تيداق دتيدوركن

دوا كلي هايم براكوكوٗ
سمفيِ كتيكٗ هاري سيغ
سفقكٗله منتري نايكٗ
كيوا٢ فوكول سلافن
اله منيته بندا كندوغ
منا جوا هغ براكت
براجلن جوا له داهولو
جافوت جوارا ميدان لابيه
سداغ ديكمفوغ سولوٗ دالم
اوراغ نن كٗداغ انس بليِ
برافنتغ كانيِ دفدان
تيداق اوندور سبانغ بولغ
كاتكن دينيِ منيته
سوروه داتغ اين كماري
تيداق جدي برانقكٗوه٢
سوروه باوا ايت بويوغ
جاغن تاجين سبرومبوغ
ايا بانقن ستينتيفن
منداغر كات نن بٗكين
اله تورون سيبراكت
داري اتس رومه كداغ
براجلن لاري٢ الغ
سلما لمبت نن بٗكين
لما براسراغ داكت جوا
داكتله كمفوغ جوارا ميدان لابيه
سوداه تيبا تفه هلامن
كيران جوارا ميدان لابيه
سداغ ملمفس٢ تاجي
سداغ ماوسيِ بانغ بولغ

مليهت اوراغ له داتغ
اله تمفاءٗ سيبراكت
اله لغس تاجي ديتاغن
سوداهله كوسوت بانغ بولغ
تراسمبور داراه ديدادا
تراكاجوت تراچفغ ديري
ايا جوارا ميدان لابيه
لالو براكات انپلاي
151 هنداق كمنا هغ براكت
افكه تيته بندا كندوغ
اتوكه سمفيِ اجل دينيِ
سمفيِ بيلغن سهاريكٗ
منداغر كات بٗكين
كٗلق سپم انپلاي
ايله فولا سيبراكت
جاغن داتوٗ تكوت سنن
152 حرمليله نن بٗكين
153 اتو هان اكن سبوه
نن تيته توان توا
داري كوت كمفوغ دالم
154 فرانيي كيت كاسنن
ايا سبنتر كيني نغكٗ
سبكٗيفولا ديِ داتوٗ
نن تيتهن توان توا
باواله تاجي سبرومبوغ
داغن بانقن ستينتيفن
تيداق ادا جدي برانقكٗوه
نمون اين سكاي نغكٗ
نن كن كات سيبراكت

برواري جوارا ميدان لابيه
منداغر كات نن بڠكين
لالو براكوكوه انپلاي
د امبيل فكاين سمهان
لالو براجلن انپلاي
سيبراكت مڠيريڠ د يبلاكڠ
لالو براجلن كدوان
ڠنتي داهولو منداهولوي
كين لما براسراڠ داكت
اله سمڤي كافيننتو ڠابڠ
155 ماسوء كجيروڠ كمفوڠ دالم
سوداه تيب تڠه هلامن
اله نايك جوارا ميدان لابيه
نايكله فولا ـ يبراكت
اله تمفاء بندا كندوڠ
امفون بريبو كلي امفون
چمس بذر بدان همب
افله تيته بندا كندوڠ
سمبه جوارا ميدان لابيه
منداڠركات نن بڠكين
اله مينته بندا كندوڠ
منا جوارا ميدان لابيه
ننتي سساعت سكتيك
ايا ديڽ هنداق برابيچارا
اله منيته بندا كندوڠ
156 منا فولا هڠ براكت
چاري جواله سيبويوڠ
انق ديڽ كچيندون
چيندور مات بندا كندوڠ

ايا ديڽ بيلڠكن٢ جوا
سمفيله ڠاران تيڠك هاري
نن تيداق منجاجق هلامنك
سوداهله اونتوڠ بدان ديڽ
انق سڠوراڠ لاين لاكون
157 هابيس هاري براڠنتي هاري
هابيس بولن براڠنتي بولن
تيداق فاذه مليهت رومه
158 فانس ميڠ دالم اوستانك
انق مڤلق اوراڠ نن باڤق
159 انق ماڤيسو علم نڠك
تيداق كتوان نن ديچاري
160 انق تاءنهو د اونتوڠن
تيداق نن لاين كهنداقن
ايا براماين٢ سجا
ذايك رومه تورون سرومه
ممبيلڠ تڠڠك نن باڤقك
منڠر كات نن بكين
براكات سكمبڠ بنداهاري
ايا بنر بندا كندوڠك
كاسيه سايڠ ترادوروڠ لالو
سداڠ كفد كچيندون
161 توڠڠڠ٢ بولوه سروس
162 سفنتون اڠيه٢ فوكڠ
163 بڠيڽ براننق ديكواڽي
ايك له مواه داڠ لمان
لوروڠ فدا بدان همب
هابيس ناسي براڠنتي ناسي
هابيس ڠوليڽ براڠنتي ڠوليڽ

بروري سيبروليه
ممنداڠ اين كالتس
سوداهله تمفاٴ لايڠ٢
فنتون كلواڠ بيبرفاتڠ
لالو جوا سيبروليه
لالو د يچاري فڠكل تلي
اد سجوروس فراجلن
اداله اوراڠ نن بابقت
سداڠ دفوهون كايو تانم
براوني سورٴ داڠن سوراي
نمان اوراڠ سوك رامي
سڬلا انق مودا٢
سرات انق موليا٢
برابڬي٢ فكاينن
174 نمان اوراڠ كاي٢
بروري چيندور مات
كليهتن سيبروليه داتڠ
ترسمبور داره ديدادا
ترالفس تلي لايڠ٢
اله براكات داڠن چمس
سمبيل براباول سلهسدان
هنداق كمان هڠ بروليه
مڠاف ڬارن بندا كندوڠ
اتوكه سكيت ڠلو فانيڠ
اتوكه ڬاريڠ داڠ توانكو
ميمڠي ديني بوروٴ سجا
دالم نن تيڠك هاري نڠك
منداڠر كات نن بڬين
اله مڤمبه سيبروليه

امفونله همب تون بوجڠ
تيداقله ادا دميكين
اتو هان اكن سبوا٢
نن تيتهن توان توا
فولڠ كيت كيني نڠك
تيداق ادا جدي برانڠكوه
ايتله تيته ساي جوجوڠ
منداڠر كات نن بڬين
175 ديلافسكن تلي لايڠ٢
لالو ديتاريق سيبروليه
لالو براجلن جوا فولڠ
اله منوروت سيبروليه
جلنن لاري٢ الڠ
منارره سوسه دالم هاتي
سلما لمبت نن بڬين
كين لما براسراڠ داكت
داكت كجيروڠ كمفوڠ دالم
اله تيبا تڠه هلامن
176 اله دتيڠكت نڠك انجوڠ
اله برابوني فرامينن
بروٴن فندي براكوچفي
177 موسڠن فندي بيلواري
179-178 تيوڠن فندي ديندا‌ڠ‌رانتو
180 مورٴ مڠيكير ديبوبوڠن
براكوكوٴ هايم نن كيننتن
نن كيننتن فنجڠ ايكور
بونين ديهاواڠ٢
اله منجاڠوه بندا كندوڠ
اله تمفاٴ كجيندوان

جکٓ سلوروغ تذتغ ايت
بوليه فولا ديني‌ل تونجوءکن
لوروغ کفد کچيندوان
ديمنا هداب نن برانلون
اداله سنن چيندور مات
ديمنا انق مودا٢
اداله سنن چيندور مات
ديمنا رابب نن برابوني
اداله سنن چيندور مات
سبگيفولا انقکندوغ
جکٓ اين تيداق د سنن
چاري فو لله دبفاٴ
کاتمفت براهمبوغ سيفاٴراٴکٓ
بکس ملفس لايغ٢
تمفت علامت ماين بديل
سنن فنديکر ماين فداغ
د سنن سورٴ داغن سوراي
جکٓ تيداق اين د سنن
لالو فولا بفاٴ کاسنن
سداغ کفداغ سريبولن
تمفت براسيکب فراموءکن
د سنن لمبيغ نن براتيمغ
د سنن فريسي‌ل نن براسلوٴ
جکٓ تيداق اين د سنن
چاري فولا کفداغ ننجغ
مبيل ديکانن فرياغن
سنن انق مودا٢
ت مماسغ ماين کودا
کن تيته بندا کندوغ

منداغر کات نن بکين
اله منيته داغ توانکو
منا جوا هغ بروليه
ليهتي جواله داهرلو
کيرا٢ هاني ديني‌ل
فاي براهمبوغ سيفاٴراٴکٓ
فاي ملفس لايغ٢
سداغ کفداغ کايو تانم
هاري اسنين سهاريکٓ
فرا دامين تو د سنن
سکلا انق مودا٢
سکلا انق موليا٢
173 سکلا انق فراتيافن
جکٓ تيداق اين د سنن
چاري کفکن سيمفکويغ
جکٓ تيداق اين د سنن
مکٓ چاري کسان سيني
منداغر کات نن بکين
اله براجلن سيبروليه
براجلن لاري٢ الغ
کين جاوة برسراغ داکت
اله تيبا گارن د سنن
سداغ د فداغ کايو تانم
تمفت براهمبوغ سيفاٴراٴکٓ
بکس ملفس لايغ٢
اغينن تيوف٢ الغ
ادا سسامت سکتيکٓ
ادا ستاريٴ سفيتانق
کداغن بوني داغوغ٢

عادة ليمبڠ سوڠيڽ تراب
183 راج نياي فاتڠ ڤڠݢي
حکمن ظلم سيڠ ملم
184 ݢيلا برامايڽ کيجوه کيڽچڠ
اوراڠ ڤچکاءُ ڤڠدوهن
تيداق مليهت داڠڠ لالو
هنداقن جوال تڠاءُ۲
برفاي سمبيل براهدافن
185 مڠݢونتيڠ دالم ليفتن
جاڠن فراچهاي بندا کندوڠ
جک باءُ بڠس کامي نڠک
سمفيڽ کدالم سوڠيڽ تراب
چراديق ماتي بيڠوغ تراجوال
اولوءُ۲ فمباير هوتڠ
تيداقله بندا کاسيه سايڠ
سداڠ کفد بدان کامي
بنداله سوسه سيڠ ملم
براسليموت اڠين داڠن امبون
186 دييدوفکن فکو دان کومبهڠ
ڤاموءُ سئيکور بندا هلوا
دڠي کامي تيداق باءُ ايت
اماءُ سمفيڽ کاسيه سايڠ بندا
داري کچيل بندا ݢداڠکن
فدا فيکيران هاتي کامي
نن سهيڠک ايک نايک
جک ادا جدي باءُ ايت
منيتهله بندا سنا سيني
بليله فدي باڤق۲
نن کن ديمکن لالب تيدور

ايسي تمفاين انم توجوه
جدي تمفاين اوستازک
تيداقله کامي تورون۲
بايک ماتي برافايوڠ رومه
دالم اوستان بندا نڠک
187 ݢيلا دڠي دودوءُ۲ تيدور
بوليه برالاکو فينتاءُ بندا
منداڠر کات نن بڠکين
ݢلق سڤمله توانکو
لالو منيته انڤلاي
امفونله ساي بندا کندوڠ
جک ايت کات سيبويوڠ
فيکيرله بندا هابيسن۲
جاڠن مڤسل کمدين
ايت بونين بندا داڠر
ايله کات داڠ سيبويوڠ
اين سوداه فاي کاسفن
کنڠري سوڠيڽ تراب
لابيه جاهتن اوراڠ د سنن
ݢيلا مڤامون دان مڤکل
ݢيلا ماوفس دان مراچون
188 ݢيلا ماومبوءُ دان ماومبي
تيداقله بندا سايڠ ديکامي
داري کچيل بندا ݢداڠکن
189 جاڠنله بندا سياه۲
منداڠر کات نن بڠکين
سوداهله سوڠوت بندا کندوڠ
بدان ملڠ مولوت چيلاک
تيداق ترابونوه فراتين

جوك اين سوتن رومندوغ
جاغن سيبويوغ چيندور مات
كات ديني بنر جدي سله
كات ديني سوڠگوه جدي سليسيه
سلاوت سلما نڠك
لابيه هربن بدان ديني
جوك ادا برانما اوراغ
داغركن بنر ديكلين
اڠك ڤاريڠكن جو تليڠا
اڠك ماسوكن دالم هاتي
ادافون اوراغ انم جينيسن
190 فرانما برانما اوراغ
كدوا اوراغ٢
كتيك نمفن٢ اوراغ
كاامفت اڠكوه٢ اوراغ
كليما برانما اوراغ
كاانم سبنر٢ اوراغ
داغركن بنر سوڠگوه٢
ادافون معني اوراغ٢
191 اونما كمبران براهلا
معني تمفن٢ اوراغ
اونما تمفاء داري جاوه
بلوم ادا تنتو روفان
معني اڠكوه٢ اوراغ
192 اونما هيوان داغن كرء
ديكرء اين براكرء
ديتاهن اين براهنتي
معني اوراغ
تهو اين ديبايك جاهت

تهو اين د تيڠكي رانداه
معني سبنر٢ اوراغ
تهو د ظهر داغن بطن
تهو د همب داغن توهن
تهو داول داغن اخر
تهو د صح داغن بطل
تهو د حلل داغن حرم
تهو د سنة دان فرض
مفتهوي روكن دان اشارة
ايتو سبنر٢ اوراغ
نن كن تيده بندا كندوغ
كلق سيم كدوان
د يليهت بندا سوده سوغوت
لالو ميمبه انڤلاي
امفونله كامي بندا كندوغ
براغ كات ناء كامي جوجوغ
براغ كات ناء كامي توروت
بروراي بندا كندوغ
ديمله فولا سكيتيدك
بروراي جوارا ميدان لابيه
193 كداغران تيڠكه براتيڠكه
اله براديم ديري سجا
اله تكوت٢ الغ
بروراي بندا كندوغ
اله منيته انڤلاي
منا كمبڠ بندا هري
ككي تاغن بندا كندوغ
انق كونچي امبن فورو
اوراغ مميكڠ كلڠكانن

عادة ليمبڠ سوڠاي تراب
183 راج نياي فاتڠ ڤڠݢي
حکمن ظلم سيڠ ملم
184 ݢيلا براماين کيجوه کينچڠ
اوراڠ ڤچکاء ڤڠدوهن
تيداق مليهت داݢڠ لالو
هنداقن جوال تڠکاء٢
برڤاي سمبيل براهدافن
185 مڠݢونتيڠ دالم ليڤتن
جاڠن فراچهاي بندا کندوڠ
جک باء بڠس کامي نڠک
سمڤي کدالم سوڠاي تراب
چراديق ماتي بيڠوڠ تراجوال
اولو٢ ڤمباير هوتڠ
تيداقله بندا کاسيه سايڠ
سداڠ کڤد بدان کامي
بنداله سوسه سيڠ ملم
براسليموت اڠين داڠن امبون
186 ديهيدوڤکن ڤکو دان کومبهڠ
ڤامو سکيکور بندا هلوا
دڠي کامي تيداق باء ايت
اماء سمڤي کاسيه سايڠ بندا
داري کچيل بندا ݢداڠکن
ڤدا ڤيکيران هاتي کامي
نن سهيڠک ايک نايک
جک ادا جدبي باء ايت
منيتهله بندا سنا سيني
بليله ڤدي باڤق٢
نن کن ديمکن لالب تيدور

ايسي تمڤاين انم توجوه
جدي تمڤاين اوستاذک
تيداقله کامي تورون٢
بايک ماتي برافايوڠ رو
دالم اوستان بندا نڠک
187 ݢيلا دڠي دودو٢ تيدور
بوليه برالاکو ڤينتاء بندا
منداڠر کات نن بکين
ݢلق سڤمله توانکو
لالو منيته انڤلاي
امڤونله ساي بندا کندو
جک ايت کات سيبو
ڤيکيرله بندا هابيس٢
جاڠن مڤسل کمدين
ايت بوذين بندا داڠر
ايله کت داڠ سيبويوڠ
اين سوداه ڤاي کاسڤن
کڠکري سوڠاي تراب
لابيه جاهقن اوراڠ د سنر
ݢيلا مڤامون دان مڤکل
ݢيلا ماالوڤس دان مراچو
188 ݢيلا ماالومبو دان مالومب
تيداقله بندا سايڠ ديکام
داري کچيل بندا ݢداڠ
189 جاڠنله بندا سياه
منداڠر کات نن بکين
سوداهله سوڠوت بندا ک
بدان ملڠ مولوت چيلاک
تيداق ترابونوه فراتين

چوک اين سوتن رومندوڠ
جاڠن سيبويوڠ چيندور مات
كات ديني بنر جدي سله
كات ديني سوڠݢوه جدي سليسيه
سلاوت سلما نڤك
لابيه هربن بدان ديني
چوک اد برانما اوراڠ
داڠركن بنر ديكلين
اڠکاءُ ڤاريڤكن جو تليڤا
اڠکاءُ ماسوءكن دالم هاتي
ادافون اوراڠ انم جينيسن
19 ڤرانما برانما اوراڠ
كدوا اوراڠ۲
كتيک نمڤن۲ اوراڠ
كاامڤت اڠكوه۲ اوراڠ
كليما برانما اوراڠ
كاانم سبنر۲ اوراڠ
داڠركن بنر سوڠݢوه۲
ادافون معني اوراڠ۲
19 اوڤما ݢمبران براهلا
معني تمڤن۲ اوراڠ
اوڤما تمڤاءُ داري جاوه
بلوم اد تنتو رڤاڽ
معني اڠكوه۲ اوراڠ
19 اوڤما هيوان داڠن ݢرُ
ديݢرُ اين براݢرُ.
ديتاهن اين براهنتي
معني اوراڠ
تهو اين ديبايک جاهت

تهو اين د تيڠݢي رانداه
معني سبنر۲ اوراڠ
تهو د ظهر داڠن بطن
تهو د همب داڠن توهن
تهو داول داڠن اخر
تهو د صح داڠن بطل
تهو د حلل داڠن حرم
تهو د سنة دان فرض
مڠتهوي روكن دان اشارة
ايتو سبنر۲ اوراڠ
نن كن تيده بندا كندوڠ
ݢلق سڤم كدوان
د يليهت بندا سوده سوڠوت
لالو مڤمبه انڤلاي
امڤونله كامي بندا كندوڠ
براڠ كات ناءُ كامي جوجوڠ
براڠ كات ناءُ كامي توروت
برواري بندا كندوڠ
ديمله ڤولا سكيتيک
برواري جوارا ميدان لابيه
193 كداڠران تيڠكه براتيڠكه
اله براديم ديري سجا
اله تكوت۲ الڠ
برواري بندا كندوڠ
اله منيته انڤلاي
منا كمبڠ بندا هري
ككي تاڠن بندا كندوڠ
انق كونچي امبن فوروءُ
اوراڠ مميڠݢ كلڤكانن

داڠرکن مله بلڠ کنداي
ايڠت٢ ديلڠکه ديري
جکڤ سليريڠ مڠوديڽ
ستڤا' جاڠن تراداهولو
سيڬماراڠ جاڠن ترالينتس
مڠيريڠ جوا ديبلاکڠ
منداڠر کات بڬين
مهريڠيس بلڠ کندي
الله نايکڤ بندا کندوڠ
سرات نايکڤ اين منيته
مڠا جوالي هڠ بويوڠ
بلم توڠڬل ججتن بندا
جرات سمات بندا کندوڠ
ڤوتوس جن اف کديهولس
توڠڬل نن تيداق مندواي
هانيڠ نن تيداق براچمڤوران
براکاين براباجو مله
ايکڤ ڤکاين سمهان
منداڠر کات بڬين
الله تڬاء داڠ توانکو
براديري سڤنتون اليف
لالو ممکڤ انڤلاي
ديسروڠکن سراول ڤنجڠ
جاهيتن چارا سيهلبن
ڬونتيڠن چارا مينڠ کرابو
تيداق ممکڤ بڠس چرامين
مرانوس اينتن ديککي
مريبو ڤودي دڤيڠکڠ
برانما دلماء مکه

208 ڤرامات نيضم براڬينديڠن
بڬي بارا دسيڠکب ملم
تيداق بوليه دڤنداڠ ڤات
دڤنداڠ٢ تراتوندوءُ
بڬي چهاي منتري
تتکلا ماس داهولون
مولا٢ بندا براتانون
مقصود سڤاج دالم هاتي
هنداق ڤڤلين راج روهم
سوداه توانکو برسروال
له براکاين داڠ توانکو
کاين وارن چمڤور ڤراداه
209 سجڠکل برکنايکن
210 سهيتا ڤوچوءُ رابوڠن
211 سلا مڤلا کاسب رومين
ديهرڬاي تيداق تراهرڬاي
ستمڤوءُ سڤولوه امس
212 سجڠکل سکاني ليما
انته ستيمبڠ جو نڬري
تيروان کاين دالم سروڠڤ
213 کاين برانما سندوسين
مقصود سڤاج دالم هاتي
هنداق ڤڤلين راج چينا
سوداه توانکو براکاين
هنداق براباجو انڤلاي
214 براباجو ادون تومدون
216-215 تورءُ توراڠ بيلودو ڬمدون
217 سيبر براتنتي کدوان
بواتن جمباء جمبو ايراڠ

218 براتته ڤولم ڤسيروكم
براچمڤور نيضم بيداداري
اينداهن بوكن الڠ٢
مقصود سڤاج دالم هاتي
هنداق ڤيلين راج اچس
سوداه توانكو براباجو
لالو دايكت ڤولا ڤيڠݢڠ
داݢڠ چنداي ڤنجڠ توجوه
براميسير براجمبور كونيڠ
219 براتڽ داري تاده بسر
220 ديݢنتيه اوراڠ براڤروه
222-221 دجوجوت اوراڠ برايسڠ
223 ديتانون انق ݢراݢاسي
ديمولاي ديدالم اير
دسوداهي كدالم اڤي
ديبلون سبلون كوكو
ديكمبڠ سليبر علم
تتكلا ماس داهولوڽ
ڤوسك داري اوراڠ توا
داتڠڽ داري بنور روهم
سما٢ جن لايڠ٢
مك اين سمڤي كماري
كعلم ميڠڠ كرابوك
ايت اصلڽ چنداي ننتون
اله براديستر داڠ توانكو
براديستر اينتڽ تراكاراڠ
ايكت ڤلڠي ڤنجڠ توجوه
براكيلت براڤي٢
براچمڤور نيضم بيداداري

ريندا براميسير كيري كانن
براڤوسيڠ دتيوڤ اڠين
اوڤما سلانڽ جولوڠ جدي
224 جك براݢر٢ جومبي٢ الي
مليو٢ مليمبي٢ اوراڠ باڤق
225 نمون ترسيڤيت ديستر تو
226 تراݢو٢ اوراڠ باڤق
اته براچينچين داڠ توانكو
برانما چينچين چنك تروهن
ڤرامات بومي ترانيليڠ
جك تراكيلت ڤراماتڽ
هابيس سوجود همب رعية
ديڤكي ڤولا مداڠ كيريڠ
ادوه كريس كستين
ديساروڠكن مهريڤيس
227 جك دسينتا٢ مهروڠوس
228 كوراي براچمڤور داڠن ڤاڠور
ڤاڠور براچمڤور ڤنجوت ڤوتيه
مات سڤارا جو ككنجا
ڤونچا براڤيداين كنديرين
بيسان بوكن الڠ٢
نمون تراݢنجا٢ ديݢنجان
ستاهون ݢمارو ڤنجڠ
تانم تينامن هابيس ماني
سبولن براڤنتڠ هوجن
ماني كتا٢ ماتيله كانم
ماني اوداڠ ديدالم باتو
كاريڠ٢ انق سوڠي
229 ماني ڤويوه ماتيله ڤيكو

داڠركن مله بلڠ كنداي
ايڠتء ديلڠكه ديري
جكت سليريڠ مڠودين
ستڠاء جاڠن تراداهولو
سيڠماراڠ جاڠن ترالينتس
مڠيريڠ جوا ديبلاكڠ
منداڠر كات بݢكين
مهريڠيس بلڠ كندي
الله نايك بندا كندوڠ
سرات نايك اين منيته
مڠا جوالي هڠ بريوڠ
بلم توڠݢل جهتن بندا
جرات سمات بندا كندوڠ
ڤتوس جن اف كديهولس
توڠݢل نن تيداق منداي
هانيڠ نن تيداق براچمڠوران
براكاين براباجو ملة
ايكت ڠكاين سمهان
منداڠر كات بݢكين
الله تڠاء داڠ توانكو
براديري سڠنتون اليف
لالو ممكي انڤلاي
ديسروڠكن سراول ڠنجڠ
جاهيتن چارا سيهلن
ݢونتيڠن چارا ميڠڠ كرابو
تيداق ممكي بڠس چرامين
مرانوس اينتن ديككي
مربڠو ڤودي دڠيڠݢڠ
برانما دلماء مكة

208 ڤرامات نيضم براݢيندينڠن
بݢݢل بارا دسيڠكب ملم
تيداق بوليه دنداڠ ڤات
دنداڠء تراتوندوء
بݢݢل چهاي منتري
تتكلا ماس داهولون
مولاء بندا براناون
مقصود سڠاچ دالم هاتي
هنداق ڠڤلين راج روهم
سوداه توانكو برسروال
له براكاين داڠ توانكو
كاين وارن چمڠور ڠراداه
209 سجڠكل بركنايكن
210 سهيتا ڤوچوء رابوڠن
211 سلا مڤلا كاسب رومين
ديهرݢاي تيداق تراهرݢاي
ستمڠوء سڠولوه امس
212 سجڠكل سكاني ليما
انته ستيمبڠ جو نݢري
تيروان كاين دالم سروݢ
213 كاين برانما سندوسين
مقصود سڠاچ دالم هاتي
هنداق ڠڤلين راج چينا
سوداه توانكو براكاين
هنداق براباجو انڤلاي
214 براباجو ادون تومدون
216-215 تورء توراڠ بيلودو ݢمدون
217 سيبر براتنتي كدوان
بواتن جمباء جمبر ايراڠ

218 براتته فولم فسيروكم
براچمفور نيضم بيداداري
ايندا‌هن بوكن الغ٢
مقصود سفاج دالم هاتي
هنداق فيلين راج اجس
سوداه توانكو براباجو
لالو دايكت فولا فيغكغ
داغن چنداي فنجغ توجوه
براميسير براجمبور كونيغ
219 بواتن داري تانه بسر
220 ديكننتيه اوراڠ برافروه
221-222 دجوجوت اوراڠ برايسڠ
223 ديتانون انق كراكاسي
ديمولاي ديدالم اير
دسوداهي كدالم افي
ديبلون سبلون كوكو
ديكمبڠ سليبر علم
تتكلا ماس داهولوث
فوسكث داري اوراڠ توا
داتڠن داري بنور روهم
سماء٢ جن لايڠ٢
مكث اين سمفڽ كماري
كعلم ميڠڠ كرابوكث
ايت اسلن چنداي ننتون
اله براديستر داغ توانكو
براديستر اينتن تراكاراغ
ايكت فلڠڽ فنجڠ توجوه
براكيلت برافي٢
براچمفور نيضم بيداداري

ريڠدا براميسير كيري كانن
برافوسيڠ دتيوف اغين
اوفما سلانن جولوڠ جدي
224 جكث براكر٢ جومبي الي
مليو٢ مليمبي اوراڠ باڤق
225 نمون ترسيفيت ديستر تو
226 تراغو٢ اوراڠ باڤق
اله براچينچين داغ توانكو
برانما چينچين چنكث تروهن
فرامات بومي ترانيليڠ
جكث تراكيلت فراماتن
هابيس سوجود همب رعية
ديفكي فولا مداڠ كيريڠ
ادوه كريس كستين
ديساروڠكن مهريفيس
227 جكث دسينتا٢ مهروڠوس
228 كوراي براچمفور داغن فاغور
فاغور براچمفور فنجوت فوتيه
مات سڤاوا جو ككنجا
فونچا برافياين كنديرين
بيسان بوكن الغ٢
نمون تراكنجا٢ ديكنجان
ستاهون كماراو فنجڠ
تانم تينامن هابيس ماني
سبولن برافنتڠ هوجن
ماني كتا٢ ماتيله كانم
ماني اوداڠ ديدالم بانو
كاريڠ٢ انق سوڠي
229 ماني فويوه ماتيله فيكو

مندا‌ڠر كات لن بڬين
اله داتڠ سمهان
سكلا انق اوستاذك
اله منيته بندا كندوڠ
منا بويوڠ جان ديني
بلم توڠڬل ججتن بندا
منا بڠسو كچيندوان
اچڠ اوستاذك
243 سيربه ڬداڠ د بندا كندوڠ
سوروڠ بولن سوروڠ منتري
جوك جاڠن سله سديكيت
ستفاء ديني اڠكن چري
ككنتي سوبڠ داڠن ڬلڠ
244 ككنتي فريفيه فوهن تاڠن
ككنتي چڠكي ديكليڠكيڠ
مندا‌ڠر كات نن بڬين
ايا سيكمبڠ بنداهري
امفونله ساي بندا كندوڠ
جاڠنله ايت ديكاتكن
براتمبه منجا چيندور مات
اله منيته بندا كندوڠ
منا كمبڠ بندا هري
انترا ديني لاي هيدوف
براڠكن اوله ماء اولهن
براڠكن ليوء ماء ليمبين
براڠكن لالو ماء لڠكهن
245 جاڠنله ايت ديفردوليكن
جوك بندا هيلڠ باءكيني
ايا بفاء اكن براجلن

جوك سمفي كسوڠي تراب
لوروڠ د عاداة جن ليمبك
246 براهينداڠ براتمفي تراس
247 باء داداق تيڠكل د نيرو
248 برافيليه براتري انه
249 براتيننتيڠ براهمبوس كلم
ايله راج سدولت
ادوه بسر سهنديك
اوراڠ تو ساوندا‌ڠ٢
جوك بروبه تو فاء كندوڠ
هابيس بيناس علم نڠك
سبڬيفولا انق كندوڠ
ايا كلين اكن براجلن
فيكڠ فيتاروه ديلي سمهان
لوروڠ مراناوت راج٢
اتس سفولوه داڠ بكين
فراتما ڬڠه دان براني
كدوا بايك روفن
كتيك براعقل
كاامفت براعليمو
كليما ايڠت دبيچارا
كاانم تيادا لالي
كتوجوه تاتب عقلن
كسلافن صبر هاتين
كسمبيلن ممنوهي كهنداق هاتين
انترا لمبوت داڠن كراس
كسفولوه تهو اكن فڠكت همب رعية
باءيت اوراڠ جدي راج
سلامت دنيا اخرة

اللو دايكت فولا فيڠڬڠ
داڠن چنداي ڤنجڠ توجوه
كيلت براكيلت چهاين
براسوجي ديستر بوڠا كمبڠ
براتوليس داڠن اير امس
235 براسلاڤ اير فيرق
بواتن فوتي دانداني
236 انق راج محمد بندر
منداڠر توانكو نايك نوبت
كيريمن راج نن د سنن
باءيت اسل مولن
اله براديڠر چيندور مات
براديستر كسومبا ماسق
دوا كلي منولق فتي
237 ماسق سجلوت منسي اچيه
جك ديراندم تيداق باسه
جك دڤڠڬڠ تيداق هاڠوس
238 ديفكي برافنتڠ لوسوه
هراڬن براكنايكن
اوكير ڬمبران بوڠا چڠكس
توليس سيلايو بوڠا فندان
ديتانون فوتي كمبڠ موليا
انق راج دبنور سيم
ترداڠر توانكو نايك نوبت
كيريمن راج نن دسنن
باءيت اسل مولن
اله سوداه اين ممكي
دتمباءكن فولا دوڬڠ ڬيريڠ
239 كريس سمڠون ڬنچا ايراس

همفڠ لابوه بلم كايڠكڤ
چلق اوبوء بندر ملاك
براليڠكوء تڠه تيڠك ليڠكوء
فونچا برافيلين كنديرين
راناء سديكيت دالم ڤڠور
مايت نن دوا سهوسوڠن
برافنتڠ ماتي سما سوراڠ
تهو منيكم كنديرين
240 هاسم داراه فوڬرن داڬيڠ
تيبا ديتولڠ لماء مانيس
241 تيبا ديداڬيڠ راموء
كيريمن سوتن ديملاك
242 منداڠر توانكو نايك نوبت
ديفكي فولا مله چينچين
چينچين فرامات حقيق سليمان
برانما كملا ستي
سلما لمبت نن بڬين
سوداه ممكي كدوان
توانكو داڠن چيندور مات
اله منيته بندا كندوڠ
سمبيل تراتاوا ڬلق سڤم
منا كمبڠ بندا هري
منا كمبڠ بوڠا چينا
مري كلين سمهان
سڬلا سيتي سيداڠ توان
سڬلا انق اوستادك
اماء كيت سما مليهت
اماء كيت سما ممنداڠ
ممنداڠ سروك انس دنيا

منداغر كات لن بݢين
اله داتغ سمهان
سݢلا انق اوستاذك
اله منيته بندا كندوغ
منا بويوغ جان ديني
بلم تونڠݢل ججتن بندا
منا بفسو كچيندوان
اچڠ اوستاذك
243 سيربه ݢداڠ د بندا كندوغ
سورڠ بولن سورڠ منتري
جوك جاڠن سله سديكيت
ستفاء ديني اڠكن چري
كڠنتي سوبڠ داڠن ݢلڠ
244 كڠنتي فريفيه فوهن تاڠن
كڠنتي چڠكڠ ديكليڠكيڠ
منداغر كات نن بݢين
ايا سيكمبڠ بنداهري
امفونله ساي بندا كندوغ
جاڠنله ايت ديكاتكن
براتمبه منجا چيندور مات
اله منيته بندا كندوغ
منا كمبڠ بندا هري
انترا ديني لاي هيدوف
براڠكن اوله ماء اولهن
براڠكن ليوء ماء ليمبين
براڠكن لالو ماء لڠكهن
245 جاڠنله ايت ديفردوليكن
جوك بندا هيلڠ باءكيني
ايا بفاء اكن براجلن

جوك سمفي كسوڠي تراب
لوروڠ د عاداة جن ليمبك
246 براهينداڠ براتمفي تراس
247 باء داداق تيڠݢن د نيرو
248 برافيليه براتري انه
249 براتيننتيڠ براهمبوس كلم
ايله راج سدولت
ادوه بسر سهنديك
اوراڠ تو ساوانداڠ٢
جوك بروبه تو فاء كندوغ
هابيس بيناس علم نڠك
سبݢيفولا انق كندوغ
ايا كلين اكن براجلن
فيكڠ فيتاروه ديلي سمهان
لوروڠ مراناڠت راج٢
اتس سفولوه داڠ بكيرن
فراتما ݢڠه دان براني
كدوا بايك روفن
كتيك براعقل
كاامفت براعليمو
كليما ايڠت دبيچارا
كاانم تيادا لالي
كتوجوه تاتب عقلن
كسلافن صبر هاتين
كسمبيلن ممنوهي كهنداق هاتين
انترا لمبوت داڠن كراس
كسفولوه تهو اكن فڠكت همب رعية
باءيت اوراڠ جدي راج
سلامت دنيا اخرة

نن کن تيته بندا کندوڠ
منا جوالي بوبوڠ
ايله بوجڠ کچيندوان
ايا بڤاء اکن براجلن
ايا بڤاء صيفة ڤڠهولو
انم ڤولا ڤراکاران
ڤراتما مناروه عليمو
کدوا عادل ڤدا حکم
کتيݢ کاي
کاامڤت انترا موراه دڠن مهل
براکات٢ لماء مانيس
کليما جک دبيچارا
کاانم صبر هاتين
باءيت اوراڠ جدي ڤڠهولو
سلامت دنيا اخرة
نن کن تيته بندا کندوڠ
منا جوارا ميدان لابيه
ايا کلين اکن براجلن
بڤاء اوڤما هلوبلڠ
مڠيريڠکن داڠ سيبويوڠ
امڤت ڤولا مراتابتن
ڤراتما براني
کدوا جک دبيچارا
کتيݢ تهو داخر ڤکرجاءن
کاامڤت موراه کلاکوان
باءيت اوراڠ جدي هلوبلڠ
سلامت دنيا اخرة
نن کن تيته بندا کندوڠ
منا جوارا ميدان لابيه

منا کلين کتيݢن
سيبراکت جن سيبروليه
نن کتيݢ جو سيتمبهي
ايا کلين اکن براجلن
مڠيريڠکن داڠ سيبويوڠ
ايا کلين نن براني‌ݢ
اوڤما انق موداء٢
اتس انم ڤراکاران
ڤرانما تڠوه ستيا دان بواتن
ڤدا تولن دان صحبتن
کدو سوچي ڤکاينن دان توبوهن
کتيݢ مانيس مولوتن
کاامڤت بايک روڤن
کليما مناروه عليمو
کاانم بذر هاتين
ڤدا توان دان صحبتن
باءيت اوراڠ موداء٢
سلامت دنيا اخرة
سبڬيڤولا انقکندوڠ
مراتابت عليمو لکلاکي
تيدور سيڠ براجݢ ملم
جاڠن کوراڠ سنجات تاجم
جک مميکڠ تڠوه٢
جک براتهيل سما برات
براکات ڤليهراکن ليداه
ليداه ايت بݢاي هريموا
سبب بيناس اتس ليداه
جک براجلن ڤليهراکن ککي
ککي ايت منجدي موسوه

سبەب ممباوا سان سيني
انترا دينيٓ لاي هيدوف
اماٴ دينيٓ تونجوٴ دينيٓ اجري
نن كن تيته بندا كندوغ
سوداه ممكيٓ كدوان
توانكو داغن چيندور مات
اڠاٴ سروف كدوان
برراري بندا كندوغ
دفنداغ٢ ديتمفني
ديليهت٢ ديروفاي
ديليهت انق كدوان
هاتي روسوه برچمفور سوك
راڠوله هاتي بندا كندوغ
سفنتون براسيغ سكواي 251
جك دسيغ انته فدي
تيداق دسيغ انته رومفوت
راڠوله بندا تنتغ ايت
اله براديري بندا كندوغ
براكات سمبيل سله سادان
لابيه سوسهن دالم هاتي
داري تفه اين كتفي
داري تفي اين كاوجوغ
داري اوجوغ لالو كسورمبي
سمبيل براٴيفس كيري كانن
لالو براكات سما سوراغ
سسل تيداق بركسوداهن
هيلغ بدان د تفه٢
كين لما براسراغ لاليٓ
جك تيداق دينيٓ سوروهكن

252 ديمنا اين اكن براجلن
سلما لمبت نن بكين
اله منيته بندا كندوغ
براجلن مله انق كندوغ
انترا هاري بلوم تيڠڬي
رانتو جاوه اكن ديجالڠ
ساواغ تيداق فراڠنتوغن
منداغر كات نن بكين
اله تڠاٴ داغ توانكو
داغن بوجڠ چيندور مات
سرات جوارا ميدان لابيه
سيبراكت جو سيبرولية
نن كتيك جو سيتمبهي
لالو مڤمبه سمهان
امفونله كامي بندا كندوغ
كامي براجلن انڤلاي
اله تورون داغ توانكو
تورون ستفك انق جنجڠ
اله براڠم فرامينن
موسڠن فنديٓ بيلواري
تورون كدوا انق جنجڠ
بروٴن فنديٓ براكوچفي
تورون كتيك انق جنجڠ
تيوڠن فنديٓ ديندڠ رانتاو
تورون كالمفت انق جنجڠ
كيكيسن فنديٓ بڠس كليغ
تورون كليما انق جنجڠ
253 منداريغ سليڠديت جنتن
255-254 براكوبيت تانوا بلغ چنچڠ

256 براسيفوتو بلم تمبڠ
257 منداڠوت ڤويه بريڠ
مرانتوا كتيتيرن كوروڠ
تونكو سمڤي كهلامن
اله سوجود تانم تيناسن
اله مڠيراب ڤنوتوران
اله مڠݢنجاء باتو سندي
اله برادانتوڠ ڤتوس توڠݢل
براكيلت مڠليمباج
براكيلو لالو كسوبراڠ
لالو كݢودام بلي جڠݢڠ
سمڤي كراته بوكيت ݢومباء
258 مڠوچڤ اوراڠ سمهان
برواري داڠ توانكو
لالوله نايك انڤلاي
داڠ كاافس سيݢماراڠ
دودوء داتس ڤلان امس
براتوراب داڠن سواس
براڠݢ٢ داڠن ڤيرء
براتته ڤرامات كيري كانن
259 تلي ككڠ ڤيرء برالفيه
امبن ڤروت سوترا ڤتني
261-260 تته كندي امس برانجر
بواني سيانب كوت ݢداڠ
262 ثلي ككي براكنداي٢
ڤالڠ ڤلاڠي داري سيم
امبن ايكور چنداي بيلودو
براچمڤور دڠن كاسب رومين
دڤي ݢنتا كلسا برالاريڽ

برواتن اݢم بلي ݢوراه
اله نايك ڤولا چيندور مات
داڠ كااتس بلڠ كنداي
263 اولق الين بوڠا الي
اله براجلن داڠ توانكو
سرت بوجڠ كچيندوان
چيندور مات بندا كندوڠ
لوروڠ جوار ميدان لابيه
ممڠكو هايم نن كيننتن
سيبراكت مميڠݢ تومباء
سيبروليه مميڠݢ ڤايوڠ
سيتمبهي مندوكوڠ امس
تاروه هايم نن كيننتن
برواري داڠ توانكو
264 اله ديڤاچو سيݢماراڠ
اله مندوا٢ كتاء
اله دچنچڠ ݢراتيهكن
باء بوني سيراڠكاء لاݢث
باء تمڤوروڠ لاݢث انم
ڤاي تيݢث تيڠݢل تيݢث
265 بيلڠن سكيتو جوا
باء بيلڠن ڤاء كوريمبڠ
امڤت ݢنجيل ليما ݢانڤ
اداڠ٢ ݢلورو ڤنجڠ
اداڠ٢ ݢراتيه لونق
266 بݢي ريبوت سيكانو٢
باء بوني دهنداڠ اوراڠ ڤيامن
باءكن بله ݢنتا كودا
كلوار داري دالم كمڤوڠ

267-268 منمڤوه لابوه نن ڤنجڠت
لڤسله ڤولا داري سنن
269 منمڤوه ڤداڠ ݢورون تندس
نڤسله ڤولا داري سنن
منمڤوه ڤداڠ كايو تانم
تمڤت براهمبوڠ سيڤاءراڽ
بكس ملڤس لايڠ٢
سکلا انق موda٢
لڤسله ڤولا داري سنن
270 مرانتو ڤنجڠ انڤلاي
سلما لمبت بءكين
تمڤاء نݢري كن سبواه
اينده كمڤوڠن كتيڠݢين
تانهن داتر باء ديتمڤو
اله منيته داڠ توانكو
منله بوجڠ چيندور مات
ايا نݢري تمڤاء ننتون
نݢري سياڤ تو دݢي كندوڠ
منداڠر كات بءكين
اله ميمبه انڤلاي
امڤونله ساي دتوانكو
ايا نݢري تمڤاء ننتون
چمڤوروت كوت بدمڤيڠ
دوا ڤڠهولو ميكڠ حكم
ساعت عادل كدوان
سءوراڠ داتوء مڠݢويڠ بومي
نن سءوراڠ داتوء مڠݢويڠ لاڠيت
ايتله نما ڤڠهولون
اوراڠ نن باهق انق بواه

لكلاكي ڤرامڤوان
اوراڠ سكات سمهان
منداڠر كات بءكين
بروراي داڠ توانكو
ديمكن سيريه سكاڤور
271 اله تراكنل دالم هاتي
اله براݢم سيڠماراڠ
سيڠماراڠ ريمبون ايكور
ڤاسق كوكو توڠݢڠ هراوان
هيتم بيبير ليداه براتوڤڠ
تولڠ توڠݢل ڤينچوران ݢاديڠ
تمبون داݢيڠ ڤنتس لارين
ڤيهق٢ن كودا تيجي
ڤرانقكن كودا سمبوراني
272-273 اله ديرانچه له ديرانچم
274-275 سيݢوديدي ڤيلواري
276 براسيرينق رينوا هاتي
277-278 براسيمادو مايڠ هاتي
بوني ݢنتاڽ باءكن بله
279 باء سڠكادو بڠسي چينا
كين لما براسراڠ داكت
اله سمڤاي ديلوار كمڤوڠ
منداڠر اوراڠ نن باڤقت
لكلاكي ڤرمڤوان
ݢداڠ كچيل توا مودا
براڤ انق موليا٢
لالو تراجون تيداق براتڠݢڠ
دݢي منداڠر ݢنتا ننتون
ديباوا دودوء تيداق سانڠ

ديباو تڠاءُ ݢلوه كاسه
280 اڤ ايكٹ اونديه كاوان
اداڠ٢ ديداڠركن
باءُ بوني ديدالم تانه
اداڠ٢ ديداڠركن
باءُ بوني د اوڠ٢
281 برسيريڠ ڤانس ميڠ
باءُ ديرانڠ باءُ ديبكر
باءُ ديليمبڤ اڤي ڤلا
282 كاتڤ اوراڠ ڽن باڤقت
سلما لمبت بُݢين
الله لالو داڠ توانكو
داڠن بوجڠ كچندوان
الله تراچڤڠ اوراڠ باڤق
لوفكن ديري سُوراڠ٢
ستڠه مانيڠكت ديڽديڠ
ستڠه منوتوه هاتب
برواري اوراڠ منومبوءُ
هابيسله ڤدي دسيراڤكن
283 ڤداهن نيرو ڽن ترانومبوءُ
دئي ممنداڠ موه توانكو
284 دئي مليهت چيندور مات
سُوراڠ ڤون تيداق ڽن مڤاڤ
دئي اوراڠ سباڤق ايتو
بݢيڤ ديتكن دالم هاتي
بݢيڤ ديكونچي چندا مواوت
سلما لمبت بُݢين
الله براجلن داڠ توانكو
لفسله ڤولا داري سنن

منمڤوه ڤداڠ لاواس ننتون
لفس ڤولا داري سنن
منمڤوه كمڤوڠ كچيل٢
لفس ڤولا داري سنن
منمڤوه ڤداڠ انڤلاي
سلما لمبت بُݢين
تمڤاءُ ڠݢري كن سبواه
ڤريت رانتڤن براكوليليڠ
285 روڤ ڤينڠن ليڠݢايوران
چندا چوبداق چوندوڠ٢
الله منيته داڠ توانكو
منا جوار ميدان لابيه
ايا ڠݢري تمڤاءُ ننتون
ڠݢري سياڤ ايت داڠيڤ
مڤمبه جوارا ميدان لابيه
امڤونله ساي دئي توانكو
ايا ڠݢري ڽن تمڤاءُ تو
سيجاڠت كوت ڽن ڤنجڠ
286 ڠݢري دوا سسايڠ
دوا ڤڠهولو نايكٹ بسر
سُوراڠ داتوءُ ڤڠهولو علم
ڽن سُوراڠ داتوءُ ڤڠهولو لابيه
لوروڠ ڤڠهولو ڽن دوا تو
تيداق ڤنه سيلڠ سليسيه
رومه مرانوس ديدالمن
اوراڠ ڽن باڤق انق بواه
منتين باڤق چراديق٢
اوراڠ دسنن كاءيڤ٢
لابيه يكيڤن دتونكو

سمبه جوارا ميدان لابيه
برواري چيندور مات
منداغر كات بڠكين
الله تراكنل دالم هاتي
ديمكن سيريه سكافور
سوداه اين مكن سيريه
لالو براجلن انڤلاي
الله براڠم سيڠماراغ
سوداهله سوك بلغ كنداي
287 انه داڬاء داجونكن
اداغ٢ ڬلورو فنجغ
اداغ٢ ڬرانيه لونق
288 ديبيلا سوروت باء براتانم
دجمباء باء براسيغ
براسيڬيچوا موراي كندغ
براسيريڠق رينوا هاتي
براسيمادو مايغ هاتي
بوني ڬنتا تيڠكه براتيڠكه
289 باء بوني سيرڠكاء لاڬء
امفت ڬنجيل ليما ڬانف
الله منداغر اوراغ دالم كمفوغ
تراهيباء دالم هاتي
ترادايوه٢ فراتين
الله منداغوس٢ سجا
لوروغ اوراغ نن بايقت
الله مڠلوه٢ سجا
لالو تراجون تيداق براتڠك
الله ممنداغ اين كلاڠيت
كداڠران ديدالم تانه

سڬلا سيتي سيداغ توان
سڬلا انق راند ڬاديس
الله هابيس سكين سلوسين
290 دڠي فيوڠكيت لوبغ دينديغ
براكات سماء ديري
تيداق فنه كيت مليهت
تيداق فنه كيت منداغر
روفان اوراغ نن بڠكين
توبره براكيلت چرامين چينا
سما سروف كدوان
براكات فولا سڠورغ لاي
منا كيت اونديه كاوان
ديمنا كيت مليهت
ايا راج سڠينداه ايك
كودان نن بايك سوڠڬوه
ليهت فولله كوكو همب
سوداهله تڠڬل داري تاڠن
تيداق تراكنل ايت داڠي
دڠي ممندغ٢ جوا
براكات فولا سڠوراغ لاي
دڠي همب باء ايت فولا
انته كماتي انڤلاي
291 كانيغ ترالنتوغ تيداق تهو
سمفي كلوار داراه هيدوغ
براكات فولا سڠوراغ لاي
فيكير فندافت هاتي همب
ايكله راج فكرريوغ
ديدالم علم ميڠغ كرابو
نن منجوجوغ داغ مڠكوت

براكاتڽ فولا سأورڠ لاڬي
جكڤ توانكو ساله علم
نن د اولق تنجوڠ بوڠا
تيداقله ادا دميكين
جكڤ ايڽ اكن براجلن
مڠيريڠكن لارس نن فنجڠكڤ
ممبري تيته ايڽ كماري
كيت فون سما مڠيريڠكن
نن كاتڽ اوراڠ نن باڤق
سلما لمبت نن بڬكين
براجلن جوا داڠ توانكو
سوداه سمفاي د ايكور كمفوڠ
لفسله فولا داري سنن
منمفوه ساواه لاوس ننتون
ستيبڽ تيداق لاڬي برايير
براكجوتن كربو مكن
292 براالڠوهن بوڽي بنتيڠ
لفسله فولا داري سنن
منمفوه كمفوڠ كچيل٢
بروارڬي سيكماراڠ
اله مندوا٢ كتاڽ
كمنا لڠكه نن كماراڠ
كاسنن لڠكه بلق كنداي
سلما لمبت بڬكين
كين لما براسراڠ داكت
اله تمفاڽ رانه سوڠاي تراب
اله منيته داڠ توانكو
منا جوارا ميدان لابيه
ايا نڬري تمفاڽ ننتون

نڬري منا ايت كاوان
ايندااه نڬري تاڽ منڠكوڠ
اڠكوه٢ن كتيڠكين
293 چندا نيورن فنتي
فريت رانتڠن بركوليليڠ
برافڠو سسق اول كونيڠ
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بڬكين
مڤمبه جوارا ميدان لابيه
امفونله ساي د توانكو
لوروڠ نڬري تمفاڽ ننتون
ايا نڬري سوڠاي تراب
نڬري داتوڽ بنداهارا
نن كن كيت توروت نڠكڤ
سمبهن جوارا ميدان لابيه
294 منداڠر كات بڬكين
اله مڤمبه چيندور مات
امفونله ساي د توانكو
كبت برهنتيله داهولو
منداڠر كات بڬكين
اله تورون داڠ توانكو
داري انس سيكماراڠ
تورونله فولا چيندور مات
داري انس بلڠ كنداي
براهنتي جوارا ميدان لابيه
سيبراكت جو سيبروڽه
نن كتيكڤ جو سيتمبهي
سلما لمبت بڬكين
سفواس٢ براهنتي

سداڠ ديباواه بريڠين تو
مکن سيريه داڠ توانکو
مکن سيريه چيندور مات
لالو ديکوڤه تيڠݢ کوڤه
لالو ديراݢوء تيڠݢ راݢوء
لابيهن دسمبورکن کيري کانن
منيڠاداه اين کلاڠيت
لالو منکور اين کبومي
ممبري سلام کيري کانن
سوداه تراکنل دالم هاتي
ايله چوچا کراکوت
ايا فيتڠݢ عليمونن
ايا فيتوندوء دان فيلايه
دان فيڠريڠ دان فيڠنتر
توتوب مولوت تاکنکن ليداه
اله سوداه دميکين
ديلاکتکن فولا ݢنتا کودا
سوداهله فولا ديلاکتکن
295 سيراڤڠ سيراج باڠڠ
اله ميمبه چيندور مات
امڤونله ساي ديتوانکو
باء ايت مله دتوانکو
بايکله کيت کن براجلن
انترا هاري بلوم تيڠݢي
رنتو جاوه اکن ديجالڠ
ساواڠ تيداق فراڠنتوڠن
منداڠر کات بڠکين
اله تڠاء داڠ توانکو
لالو ديڠوسوء سيڠماراڠ

لالو دتيڠکت تلي کاکي
اله نايک انڤلاي
نايک فولا چيندور مات
داڠ کاانس بلڠ کنداي
اله منيته داڠ توانکو
منا جوا هڠ ݢماراڠ
نن ݢماراڠ ريمبون ايکور
فاسق کوکو توڠݢڠ هراوان
هيتم بيبير ليداه براتوفڠ
تولڠ توڠݢل فينچوران ݢاديڠ
تمبون داݢيڠ فنتس لارين
فيهق٢ن کودا تيجي
فرانقکن کودا سمبوراني
296 اڠاء کوراڠکن د نن لابيه
اڠاء لابيهکن د نن کوراڠ
اماءن سماء باڤق
اڠاء اݢيه فاء کلندوت
ايک امبيل ايت جاڠن
برواري سيڠماراڠ
اله ديرانتاء ݢراتيهکن
ديهيلا سوروت باء براتانم
دجمباء باء براسيڠ
اله مندواء کتاء
اله ديچنچڠ ݢراتيهکن
بڠيکن بله ݢنتا کودا
بڠي ݢرء ݢمفا راي
297 بونين ݢنتا باء براتيمڠ
کمنا لڠکه سيڠماراڠ
کاسنن اڠکه بلڠ کنداي

براوچڤ اورڠ براخسومت .
سما مڽابوت نما الله
نن تيداق چوند منچنداكن
ݢلق سڤم اورڠ نن روسوه
اله چراديق اورڠ نن بيڠوڠ
براجاوات تاڠن اورڠ براموسوه
306 سوداه برادامي اورڠ برامدو
سبب منداڠر ݢنتا سيݢماراڠ
تيداقله اورڠ نن سكات
دالم اورڠ سباڽق ايت
دالم ݢلڠݢڠ رامي ننتون
الله رابي نن ݢن تهو
سلما لمبت بݢين
راس كمولارات ديݢلڠݢڠ
تمڤن بيناس دالم كمڤوڠ
تيداق تراكنل ڤدا الله
لوڤكن نبي سمهان
سئوراڠ ڤون تيداق نن مڠوچڤ
لوروڠ مڽابوت نما الله
برواري چيندور مات
سوداه داتڠ ڤيكيران بايك
307-308 دڤولڠكن مينتا تادي
ڤدا ماس ديواس ايت
309 سوداه تراكمبڠ ڤايوڠ كونيڠ
اله مندنتوڠ ڤتوس توڠكل
داڠ منديروس هوجن ڤانس
310 اله ممباڠون اولر مڠيڠ
برواري اورڠ نن باڽق
سوداه مليهت داميكين

اله براتوبوه٢ سجا
همب الله ديݢلڠݢڠ
دڠي ممنداڠ داڠ توانكو
داڠن بوجڠ چيندور مات
كمنا لڠكه داڠ توانكو
اله كاسڠن اورڠ باڽق
بوني بيسڠ براداسوس٢
چندا ليڠوڠ برافي٢
311 كريجوء برتيمڤاه٢
بلوم ڤواس مات ممنداڠ
سلما لمبت بݢين
اله داتڠ ڤيكيران بايك
ايا بوجڠ كچيندوان
جك سلاكو دميكين
جك تيداق كيت مڽاڤ
جو سياڤ توانكو براتولوء جن برانداي
جك دودوء سدودوء اوء
جك تݢاء ستݢاء اوء
سياه مله سوداهن
ديمنا اورڠ نن كاتهو
جك تيداق ديچوريل ديڤافركن
سوڠوت توانكو كمدين
ادوه منجدي مرا بسر
جك منداڠر بندا كندوڠ
سمڤيل كا اولق تنجوڠ بوڠا
جك ملابيه٢ سوڠݢوه
312 ديمنا ڤنجڠ تيداق ڤته
ديمنا ليبر تيداق چريء
باء ايت ڤيكيران چيندور مات

313 الله براكات سما ديري
راج ديمنا ايت كاوان
سوتن ديمنا ايت داڠي
سلما لمبت بڠكين
سوداه اونتوڠ تقدير الله
الله داتڠ ڤرادانا منتي توا
داتڠن برالاري٢
314 چندا اڠوڠن ݢداڠ كچيل
315 روڤ هيدوڠن كمبڠ كوچوت
داراه ديدادا تورون نايك
316 اوراڠ نن ݢيلا٢ باس
براكات ڤرادانا منتي توا
318-317 سرات هريڠ بولالڠن
منا كلين سمهان
مڠاف مك لالي جوا
تيداق كلين تهو ڤندي
ايت توانكو راج كيت
ايتله توانكو ساه علم
ديدالم كوت ڤݢررويوڠ
بوكنله راج داڠ ممبلي
بوكنله راج داڠ ممينتاء
راج اوسلي دعلمك
منا كلين نن باڤقك
جاڤوت داتوء بنداهارا
اماء اين تهو ڤندي
جاڠن ديجاڤوت٢ سجا
سوروه باوا ككلڠكڠ
باواله ڤايوڠ دوا بواه
باواله الت دان سنجات

باواله ڤداڠ دان ݢليواڠ
باواله تومباء داڠن لمبيڠ
319 سونسوڠ جن ݢنداڠ ڤلاراكن
320 تيكولوء ڤوچوء سمهان
سڠلا ݢڠݢمن بنداهارا
دالم نݢري سوڠي تراب
عادة ليمبݢ راج٢
جاڠن تيڠݢل سوراڠ جوا
راڤت ڤاڤت سمهان
لكلاكي ڤرامڤوان
كات ڤرادانا منتي توا
برواري راج جنڠ
منداڠر كات بڠكين
لالو براجلن انڤلاي
جلنن لاري٢ الڠ
اڽ سمڤي ديدالم كمڤوڠ
لالو براكات انڤلاي
كڤد داتوء بنداهارا
امڤونله ساي ديداتوء
باڠت٢ مله داتڠ
توانكو براڠكت كنديرين
داري اولق تنجوڠ بوڠا
دنݢري ڤݢر رويوڠ
ديݢلڠݢڠ بلياو كيني
سبݢيڤولا ديداتوء
سوروه اسيلكن كلڠكاڤن
ايا ڤيڤونسوڠ داڠ توانكو
برواري داتوء بنداهارا
اوراڠ نن ڤندي مڠرجكن

تهو دعادة فراتونن
الله داسيلكن سمهان
الله براجلن بنداهارا
مڤيريڠ رعية سمهان
ݢداڠ کچيل توا مودا
هينا موليا ميسکين کاي
لکلاکي فرامڤون
الله رابي همب الله
سڤنتون انيڠ٢ بوبوس
تيکولوݢ فوچوݢ سمهان
دسونسوڠ جن ݢندڠ نلاراکن
بنداهارا کڤلا سمبه
داري جاوه منجوجوڠ تاڠن
سوداه داکت منجوجوڠ ککي
ديتکورکن باتو کڤلا
ديهونجمکن لوتوت نن دوا
321 امڤون توانکو ساه علم
امڤون بريبو کالي امڤون
ڤاوا داراه ککي تاڠن
322 جکت ديجوال جاوه٢
جکت ديݢنتوڠ تيڠݢي٢
323 منهن سولا داڠن راجم
دولت سروان رعية باڤق
سوجود ميمبه سمهان
سلما لمبت بݢکين
ميمبه داتوݢ بنداهارا
امڤون توانکو ساه علم
برهورݢ سيلاله توانکو
داڤريڠکن همب رعية

324 رعية بيراهي هنداق مڤادف
الله منيته داڠ توانکو
انشاء الله بايکله ايت
الله براجلن داڠ توانکو
دايريڠکن رعية باڤق
سوداه تراکمبڠ فايوڠ کونيڠ
ديکانن فايوڠ نن هيجاو
ديکيري فايوڠ نن ميره
فداڠ براچابوت کيري کانن
براڠ نن فانوت مڠڠ ايکت
براڠ نن فاتوت مڠڠ کريس
تنديل مجهيل مڠڠ چرمين
رافت مڤيريڠ سمهان
دالم دايݢراه سوڠيڠ تراب
بروراي اوراڠ نن باڤق
تراچڤڠ ديري سمهان
325 چندا ليڠوڠ برافي٢
چندا بيسيڠ براداسوس٢
کريجوݢ براتيمڤاه
دݢي ممنداڠ موه توانکو
ستڠه اوراڠ نن باڤقت
تيڠکت منيڠکت فوڠݢوڠ کاوان
ديليهت فولا ستوبوه لاي
ستڠه منچاري تانه نن تيڠݢي
بوليه سانڠ ايرن ممنداڠ
ديليهت فولا ستوبوه لاي
مراڠݢاݢ براکي امڤت
منجولور٢کن ديري
سيکوت سجا نن براجلن

هابيس داݢوڠ کانن تانه
اسل لالو بوليه اين مليهت
لاب روڤي تيداق ديکنل
اوله اولهن اوراڠ باڤق
سلما لمبت بݢين
اله سمڤي کدالم کمڤوڠ
براوري انق راندا ݢديس
ستڠه اين نايک ڤڠو
لالو ديتوتوه بڠکاون هاتب
ديچابوت٢ تيداق ماو
دئ مات ممنداڠ جوا
سداڠ کڤدا داڠ توانکو
ستڠه مڤوڠکيت٢ بندور
ديبوکاء٢ تيداق ماو
دئ مات هنداق مليهت
براجينيس٢ بݢي
کلالوان همب الله
لکلاکي٢ فرامڤوان
سلما لمبت بݢين
اله سمڤي تڠه هلامن
اله نايک داڠ توانکو
نايکله فولا چيندور مات
نايکله اوراڠ سمهان
کودا ترافاوت کدوان
برابوني تابوه انڤلاي
دالم نڠري سوڠي تراب
منيڠکه تابوه ديهيلير
ممبالس تابوه جمعت
ديݢوݢوه چنڠ نن فمڠݢيل

326 نن براناما سيفانس ميڠ
ديلفس بديل سلاتوس
اله سساعت سکتيک
براهيمڤون رعية سمهان
دالم نڠري کوريمبڠ باتو هلڠ
سوجود مڤمبه سمهان
ستڠه ممڤراسمبهکن کراباو
ستڠه ممڤراسمبهکن جاوي
ستڠه ممڤرسمبهکن کمبيڠ
ادا ممباوا اف٢
ادا ممباوا سيريه فينڠ
کچيل کايو کچيل بهنن
ݢداڠ کايو ݢداڠ بهنن
نمون سهاري٢ ننتون
هاريله فتڠ انڤلاي
فتڠ برجاوات داڠن سنجا
سنجا براجاوات داڠن مالم
اله لالو ترافاسڠ دامر
براتانق مڠݢولي نن باڤقن
ماسقله ناسي داڠن ݢولي
لالو مهيداڠ انڤلاي
اله سوداه اين مهيداڠ
جمبر براتانيڠ انڤلاي
اله مڤنتف داڠ توانکو
مکنله فولا چيندور مات
مکنله اوراڠ سمهان
اله سوداه مينوم دان مکن
برواري بنداهارا
ديباوا سيريه ديچران

سيريه ترالقاٴ سمبه تيبا
سنتفله سيريه دتوانكو
نن كن سمبهن بنداهارا
انشاٴ الله بايكله ايت
الله سوداه مينوم دان ماكن
ماكن سيريه سكافور سٴورڠ
لالو براكات انڤلاي
منا راڠكاي بنداهارا
فايوڠ فنجي كوت فيليڠ
داڠركن مله دڽي داتوٴ
ايا كماري نڠكت
ديتيتهكن بندا كندوڠ
هنداق برانولوٴ جن برنديڽ
327 اوسڠ٢ دبهاروي
لافوٴ٢ ديڬنتي
لما لوف باڤق لاڬو
كيت نڠكت لاراڠ براسوا
لوروڠ د عادة جن ليمبڠت
انته بروبهله توكيني
انته براتوكرله توكيني
منداڠر كات نن بڬين
سوجود مپمبه بنداهارا
دسوسون جاري نن سفولوه
داونجمكن لوتوت نن دوا
ديتكوركن كفلا ستو
امفون توانكو ساه علم
امفون دولت توان كيت
سروان رعية باڤق
امفون بريبو كلي امفون
لوروڠ كفدا بيچارا تو
بلوم ادا نن بروبه
بلوم ادا نن براتوكر
تتكلا ماس داهولو
مولا٢ سومور براكلي
328 نڬري بهارو براچاچق
عادة ليمبڠت مينڠ كراباو
329 نن دسوڠكوت لاڠيت نڠكت
نن ديتانيڽ بومي نڠكت
سهيدران ڬونوڠ برافي
نن سهيڠڠت فينتو رايڽ هيلير
لالو كاسيلو كندي مودڽ
حكم عادة نن ديتريما
درفدا كتمڠڬوڠن
جاڠن فرافاتيه نن سباتڠ
ايله انم فركاران
330 فرانما چوفاٴ اصلي
كدوا چوفاٴ بواتن
كتيڬت كات فوسكت
كاامفت كات دهولو براتفتي
كمدين كات براچاري
كليما كات موفقت
331 كاانم بوڠكل نن بتول
تراجو نن تيداق كانن
نراچا نن تيداق فليڠن
نن براچوفاٴ نن براڬنتڠ
نن براتيرو براتولدان
نن براجنجڠ نايكت
براتڠڬت تورون

332 سيله ترڠڬ مڠومبليكن
سله مكن مموتهكن
سسست سوروت تراڠكه كمبلي
سله فدا الله توبت
جك ڬاول اين مايسي
جك عادل اكن ديفكي
برابتولن برابايران
براسلهن برافاتوت
عايب بركلام الله
جاوه براهمباتن
همفيڠ براتوڠڬوان
كات راج مليمفهكن
كات برابوت كتڠهكن
جك سواراڠ اكن داڬيه
بونتر ديكافيڠ
جك مڤلڠ ممولڠكن
هوتڠ ديبايار فيهوتڠ ديتريما
كات ڤڠهولو مڤلاسيكن
كات معليم كات حقيقت
كات ڤڠاواي كات براهوبوڠ
اوراڠ باڤق كات برابلو
هلوبلڠ كات منداراس
كات داڬڠ كات ممچه
كات فرامڤوان كات مراندهكن ديرين
منوروت كات سواميڽ
سبڬيفولا دتوانكو
نن فيتاروه بندا كندوڠ
ليمبڬ اوراڠ جدي منتي
امڤت فولا داڠ بڬين

فراتما مڤمڤيكن دعوا
كدوا مڤمڤيكن جاوب
333 كتيك ممڤرساوهكن تندا
كاامڤت ممباوا كڤد حكيم
334 ليمبڬ اوراڠ جدي حكيم
انس ليما داڠ بڬين
فراتما منداڠر دعوا
ڬدوا منداڠر جواب
336-335 كتيك مڠانڠكن سودي دان سياست
كاامڤت ممبري حكم
كليما مناهن بنديڠ
جك منومبو ديلاسوڠ
جك براتانق ديفريو
كمبيڠ بياس ممبيبڠ
بنتيڠ بياس ملاڠوه
337 كراباو بياس مڠوڬ
كودا بياس مهريڠيس
هايم بياس براكوكو
موراي بياس براكيچو
ڤڠهولو بياس محكمكن عادة
جك حكيم بياس محكمكن شرع
338 هلوبلڠ بياس منجاراه
339 جوارا بياس براوجا دان ممبولڠ
سوداڬر بياس ماين بوڠكل دان ترجو
340 فرمڤون بياس ممڤروسيكن
كافس دان بنڠ
اوراڠ چراديق باڤق توتورن
342-341 اوراڠ بيڠوڠ راجن تراكيچوه
343 حكم فنديتا تيتيس باڽق

حکم فڤهولو روسوٴ باتڠ
حکم هلوبلڠ فڤڬل باتڠ
حکم منتري هوبوڠ باتڠ
اوراڠ باڤق حکم مماچه
نن کچيل حکم ممبيناسکن
اوراڠ چراديق هنداق نياي
سبڬيڤولا دتوانکو
نن فيتاروه بندا کندوڠ
344 جک عقل سلاڤن ڤراکاران
ڤراتما سونسوڠ رونوت
کدوا بلڠ تيلنتڠ
کتيڬ براجلن روسوٴ
کامفت لاڤوٴ دالم سروڠ
کليما مڠڬنتي تڠاٴ
کانم برالينډوڠ دتڠه تراڠ
کتوجوه برالينډوڠ دتڠه کوت
کسلاڤن چنچڠ اير تيداق ڤوتوس
نن تيداق لاڤوٴ ديهوجن
نن تيداق لاکڠ ديڤانس
نن ستڤاٴ تيداق لالو
نن ستڤاٴ تيداق سوروت
نن ديڤڬڠ تڬوه٢
دالم عالم ميڽڠ کراباوک
ايله راج سدولت
ادوه بسر سهنديک
اوراڠ توا ساوونداڠ٢
345 فڤهولو سبواه حکم
346 جلن راي تيتيهن باتو
هيدوف نن ديڤليهراکن

نن ديني هيلير ديني موديقکن
نن ديني هيدوف ديني ماتيکن
ايت فيتاروه بند کندوڠ
فدا ماس ديواس ايتو
همب مڠادف ڤراتوانن
تتکلا توانکو نايک نوبت
نن کن سمبهن بنداهارا
منداڠر کات بکين
ڬلق سڤم داڠ توانکو
اله منيته انڤلاي
منا راڠکاي بنداهارا
ايا کامي کماري نڠک
ترداڠر ڬلڠکڠ رامي
داتوٴ ممبوات کراج بايک
ايکله هايم لي سيکور
جاڠن تروهن لي سکوڤڠ
بڬو کوٴ سما تروه لاوٴ
چريکن لاوان سما بوروٴ
کيت مولاي ڬلڠڬڠک
نن کن تيته داڠ توانکو
اله مڤمبه بنداهارا
امڤونله ساي دتوانکو
جک لاي سوک ڤراتوانن
لابيه سوکان بدان همب
اکن ديباوا دودوٴ تڠاٴ
ڤولڠ معلوم د توانکو
ديجوجوڠ انس کفلا
انشاٴ الله بايکله ايت
داڠ سمبهن بنداهارا

الله منيته داڠ توانكو
منله داتوء بنداهارا
كامي منداڠر خبر بايك
ترامشبور كاتنجوڠ بوڠا
ايكله مواه له لمان
بلنجا سباڤق ايت
اداكه برالو نن كهنداق
اداكه بوليه نن ديچاري
اداكه سمڤڠ نن دمقصود
اداكه تندا نن ديفكڠ
اداكه چينچين نن براتيمبڠ
نن كن تيتهن داڠ توانكو
منداڠر كات نن بڠكين
ايله داتوء بنداهارا
لالو ميمبه انڤلاي
امڤونله ساي دتوانكو
تيداق ايلوء ساي كتكن
اونتوڠ سورانن بدان ساي
انق سڠوراڠ لاين لاكون
لاي مروسوه هاتي فولا
ايكله مواه له لمان
347 هابيس بلنجا تيداق براداس
تمڤن ممبرات دتوانكو
سلاوت سلما نڠك
براف راج نن مڤوروه
براف سوتن ناء سمندا
سڠوراڠ فون تيداق داموهكن
اوراڠ اموه اين ناء سوك
اوراڠ سوك اين ناء اموه

اونتوڠ سوراتن دبدانن
اكن منجدي توا راندا
سمڤڠ توا منجوجوڠ اوبن
تمڤن مڠونچڠ كيريڠ٢
ايك باء ايت انڤلاي
تواه تيبا دبدان همب
توانكو براسيلا سيك
ايتله لاكو اونتوڠ همب
نن كن سمبه بنداهارا
منداڠر كات بڠكين
ڬلق سيم داڠ توانكو
لالو منيته انڤلاي
باء ايت مله ديداتوء
تيتهن ڬاران بندا كندوڠ
لوروڠ سيهوڤڠ لڠڬاڬينن
جك بلوم دتونڠ اوراڠ
جك داتوء لاي سوك
بايكله سماه اوء
منريما اوراڠ ميسكين
براڬنتوڠ د اكر لاڤوء
ايا سيبويوڠ چيندور مات
سبڬيڤولا دڠي داتوء
اولق الين كات ننتون
فنيتهن بندا كندوڠ
لوروڠ لاكون چيندور مات
سما ديليهت ديفنداڠي
هاتين ڤ٢ رومن
اوسهكن فدام تمبه كلب
348 كاتن سيڤر٢ لنچڠ

باء اوراڠ بوهڠ ٢كن
اوراڠ براسوتن ديماتن
اوراڠ براكوت ديتولقن
اوراڠ براج د هاتين
جك تيداق كاني د هاتين
تڠاء مڤوليڠ اين ملوداه
براكات تيداق براسنتاوا
براتوتور فنتڠ امبيل باوه
كاتن لاين داري اوراڠ
كاتن دوا سبقس
اداڠ٢ دوا سبڬي
اداڠ٢ كات براليفت
اداڠ٢ كات براڠك
ديدالم دوا تڠه تيڠك
جاڠن مڤسل كمدين
اله مڤمبه بنداهارا
امڤون توانكو ساله علم
جك اين بيچارا ايت
تهوله همب ديلاكرن
لوروڠ لاكون چيندور مات
لابيه سوكان هاني همب
تيداق ممنداڠ امس نيرق
تيداق ممنداڠ كاين باجو
باء اف جن كيت ملاراڠكن
جك سوداه فراتموانن
تيداق ممنداڠ كيري كانن
معلوم فولڠ دتوانكو
بوروء بايكن دتوانكو
جك ماني تيداق مڤسل

جك ماني تيداق مڤيرو
داڠ كات اوڤما كات
جك ادا جدي باء ايت
كاسڠ كيت كاوينكن
سداڠ كاالوتن تنجوڠ بوڠا
اماء ديليهت بندا كندوڠ
دهمب تيداق باء ايت
لكلاكي دتوانكو
فرامڤون دتوانكو
نن كن سمبه بنداهارا
نمون سملم٢ ننتون
سكلب تيداق دتيدوركن
بيچارا فوتوس انڤلاي
برواري داڠ توانكو
دلتقكن تندا ماس ايت
رينچوڠ براتته منديااڠين
لوروڠ ديداتوء بنداهارا
ديلتاء چينچين سلبوهن
نڤاوينكن چيندور مات
داڠن فوتي لڠڬا ڬيني
نمون سملم ننتون
سكلب تيداق دتيدوركن
توانكو داڠن بنداهارا
دوا كلي هايم براكوكوء
سمڤي كتيك هاري سيڠ
سڤڠڬاله منتاري نايك
كيراء فوكل سلاڤن
جڠله اوراڠ نن بايقت
دسمبليه كراباو انم توجوه

ڤمبري مكن داڠ توانكو
اله منيته انڤلاي
منا زاڠكاي بنداهارا
كيت براجلن كݢلڠكڠ
انترا هاري بلوم تيڠݢي
كيت مليهت اوراڠ مڤابوڠ
برواري بنداهارا
منداڠر كات بݢين
دڠڠݢيل جوارا ميدان لابيه
دڠڠݢيل جوارا ممبڠ فيلس
سرات ڤرادانا منتي توا
منا اين راج جنڠ
باواله اوراڠ كݢلڠكڠ
توانكو هنداق براڠكت
اله تورون داڠ توانكو
تورونله داتوء بنداهارا
مڠيريڠكن اوراڠ نن باڤق
برابوني تابوه سݢلوݢوس
برواري سيبروليه
اله ديباوا سيڠماراڠ
اله ديباوا بلڠ كنداي
اله سمڤي توانكو كݢلڠكڠ
اله دودوء داتس بلي
اله داتڠ جوارا ميدان لابيه
داتڠ جوارا ممبڠ فيلس
ممباوا هايم سݢيكور سݢورڠ
ايله فيلس هانوا توا
اله ديفدان سكيننتن
سداڠ جو فيلس هانوا توا

سوداه ترسوا داڠ ڤدانن
كچيل، سلي ݢداڠ سلي
سما ديليليت ديباتڠن
ديبولڠ سماء٢ كانن
سوداه جوارا كن ممبولڠ
تروه براتمڤين انڤلاي
برواري جوارا ميدان لابيه
براڠ نن تيتيڽ دتمڤوڠن
براڠ نن ميريس ديڤليتن
هابيسله امس ديتروهكن
ڤڤابوڠ هايم نن كيننتن
سسوكت سااولڠ اليڠ
داڠ سكونديي سكونديا
مك مڤابوڠ اوراڠ نن باڤق
تروه براتمڤين تيمبل بليڽ
بوني ريل براداري٢
اوڠ كچيل برادنچيڠ٢
ديڽ كيڤيڠ تيداق تربيلڠ
جينيس امس براكاتي٢
داڠڤن براتيمبون٢
الله رابي ماس ايت
امڤون توانكو ساه علم
349 امڤون بريبو كلي امڤون
ڤدا ماس ديواس ايت
لوروڠ كڤد چيندور مات
اله براجلن ماس ايت
هيلير ڤاسر موديق ڤاسر
كلوار جيروڠ ماسوء جيروڠ
لالو كجيروڠ براكديڤ كاين

براجلن٢ دالم فكن
سوداه اونتوڠ تقدير الله
مک ممنداڠ سمبيل موديق
اله تمفاءُ اوراڠ مڠݢالس
اين براداوا برادنسانق
ممباوا هايم اكن ديجول
سݢوراڠ برانما سيلڠكانس
نن سݢوراڠ برانما للت توا
جيلاتڠ دالم نݢري
350 اوراڠ تو تومفو منومفوكن
فنجڠ ليداه بوكن كفلڠ
حراملیله ممیکڠ روسيإ
بينچان باڤق ديباوان
نن تيداق داداكنن
نن ادا دتيداقكنن
ايت .بوانن سيڠ ملم
لالو براتان چيندور مات
منا ككاءُ اوراڠ مڠݢلس
داري منا داتڠن كيت
اف مقصود دسڠاج
اله براكات اوراڠ مڠݢلس
منله توان نن براتان
جاوه سوڠݢوه داتڠن كامي
منچريكن فوڠݢوڠ نن تاءُ براساهب
كفلا نن تيداق براتوكوت
351 منچاري بوسوءُ داڠن كوفڠ
منچاري فته داڠن فتي
ايا كامي كماري نڠک
داري رانه سيكلاوي

داري تنجوڠ سوڠي ڠيڠ
داري تنجوڠ سيمليدا
اريُ ماري رانتاو سيمليڠ
منداڠر كات نن بئكين
برواري چيندور مات
منا ككاءُ اوراڠ مڠݢلس
ݢيلا بنر ݢاران ككاءک
دئ رانتاو سجاوه نڠک
هنداق ممبونوه٢ ديري
دالم نݢري سوڠيإ ڠيڠ
سابوڠ باءُ اف نن تاءُ سڠن
فكن باءُ اف نن تاءُ سڠن
مک بدان ديبواڠ٢
اله براكات اوراڠ مڠݢلس
داڠركن مله دتوان كچيل
نن سكاراڠ كيني نڠک
دالم تنجوڠ سوڠيإ ڠيڠ
تيکت بونن له لمان
تيداق نن لاين ديكرجكن
راج سنن هنداق براكاوين
ايا توانكو ايمبڠ جاي
جاڠن توان فوتي بڠسو
352 انق توانكو راج مودا
لمله اين براتونڠن
بولن داتڠ اين سرومه
سبݢيفولا له د توان
سببن لما براتونڠن
ادا تراسبوت٢ جوا
دئ توانكو راج مودا

ديدالم اولق تلجوڠ بوڠا
دالم نݢري فكر رويوڠ
راج ديدالم كراجن
ايا بݢيندا ساه علم
ديدالم اوستان ايت كيني
تونڠن توان فوتي بڠسو
سجاءٔ انت سمولا جدي
نن سكاراڠ كيني نڠكث
مكث منجدي ايمبڠ جايڽ
ديتريما راج مودا
انقن سوداهله ݢداڠ
جاݢن منجدي توا راندا
سبهݢيفولا دتوان
ايڽ منداغر خبر بايكث
تتافي جاهت ديهاتين
كمنكني سوداه ترابواڠ
353 اله كاني فڤكيت بوروٴ
اله ديتوكاٴ له دتيكوڠ
اله ديفورو نمبي بيداي
اله ديلاس فورو هابو
اله ديكوكوت فانوا بسي
تيداق جدي ديم ديكمفوڠ
اله برافوندوٴ تفي اير
اله ديهوروڠي لاݢاو هيجاو
رعيت له بنچي سمهان
ايتله خبر بريتان
ديداغر توانكو راج مودا
نن سكاراڠ كيني نڠكث
تيداق فرادولي اف٢

ايڽ سوسهكن سيڠ ملم
دتوانكو ايمبڠ جايڽ
منچري اوراڠ كن ديݢاجي
سݢلا اوراڠ بفست٢
سݢلا اوراڠ ريساو٢
ديبري سلين فكاين
براف هوتڠ ديبايرن
منچري دوبلڠ نن فيليهن
منهن سفيت داݢن ݢونتيڠ
منهن سولا داݢن راجم
354 منهن ݢودام كراݢاجي
ديبرين بلنجا سيڠ ملم
كتيكث فتڠ داݢن فݢي
باڤقن توجوه فولوه اوراڠ
اوراڠ ترامݢه ترامسهور
نن باڤق جاݢن دسبوت
اڠكف فقليما هلوبلڠ
دسوروهن فڤ مڤامون
سداڠ كبوكيت تمبون تولڠ
براڠ نن تيڠݢل دينݢري
داڠ ديكمفوڠ سݢوراڠ٢
اكن ممريت دان مرانجاو
ديفراتݢوٴ كوروڠ جو كمفوڠ
كوراڠ الت ديفرالت
كوراڠ تݢوه ديفرتݢوه
355 چندا بديل ملاراس تاݢن
مڠݢيليڠ٢ فيلورو
357-356 ݢيلا مبيتم٢ لاسوڠ
الت سنجات داسيلكن

ايت بواتن سيڠ ملم
ايله راج نن دسنن
كاتن اوراڠ مڠݢلس
منداڠر كات بݢكين
برواري چيندور مات
ترسيمبور دارہ ديدادا
358 مڠكاتب٢ چندا بيبير
359 برداريڽ بوني ݢرامن
360 الہ دنيريڽ داڠ تليڠا
ميراہ موكان بݢيڽ جمبو
ميرہ ماتن فننتون سڠت
اير مات ݢيريڠ ݢميريڠ
لالو برابلڽ ككݢلڠكڠ
براجلن لاري٢ الڠ
هابيس تراچڤڠ اوراڠ باڤق
تركجوت اوراڠ سمهان
برواري جوارا ميدان لابيه
دسروكن تواه هايم نن كيننتن
361 تلين سوداه ديرنتڠكن
سيكيننتن برانتن٢
دودوء ديبليڽ نن سرواڠ
جكت ديماكن سيكيننتن
اير مات هابيس ترابواڠ
روڤان دوا سبڠس
بولو تدوڠ ديݢوڠݢوڠ هلڠ
برانما تدوڠ موريڽ كينچاء
هداب براتينديت ديكوالا
اوراڠ ݢنتيڠ برافيكت فويوه
تيداق فويوه بلم نن كانيڽ

الہ نن تيداق بلوي تيداق
كات جوارا ميدان لابيه
منداڠر كات بݢكين
داڠ جوارا ممبڠ فيلس
دسروكن تواه هايم
362 ايله فيلس هانوا توا
تلين سوداه ديرنتڠكن
هايم فيلس براسيجمفيلس
فاهت فوتران بوجڠ بڠكيڠڠ
جكت الہ هايم فيلس
سوسه نݢري سوڠيڽ ڠيڠ
هايمكت داتڠ داري سنن
كيريمن توانكو ايمبڠ جاڽ
هندالن داتڠ داري تيمور
برافنتڠ ديمكن بنتوء
كات جوارا ممبڠ فيلس
سلما لمبت بݢكين
الہ سمفيڽ چيندور مات
كدافتن هايم برالفس
تيداق فرادولي چيندور مات
لالو ديجالڠ داڠ توانكو
امفون توانكو سمبه ساي
مري كيت كمبلي فولڠ
سانڠ بنرله توكيني
براسندار بنتل ݢداڠ
داتس كاسور مڠݢلا
داتس لافيڽ فرامداني
ديباواه تحت ماجون علم
دهداب همب رعية

جکڤ لڤ ساتڠ دودوء جوا
ما٢ همب براجلن فوله
363 ملو ترفوفوء فد کنيڠ
هراڠ تراچوريڠ فد موک
سمڤي منجوجوڠ سڤکاء هايم
ݢيت له سوداه کاني بينچان
داري تنجوڠ سوڠي ڠيڠ
اماء فواس هاتي بندا کندوڠ
تڠاء براديري چيندور مات
نايک کاانس بلق کنداي
الله منيته داڠ توانکو
منا بويوڠ اديق ديني
کات ترالايڠ تو دڠ کندوڠ
باء سبيسو براسين
364 بڬي سيفونتوڠ برالڤکيتڠ
تراس ادا دافت تيداق
کات ظاهر منجدي بطن
نن کن تيته داڠ توانکو
تيداق ديداغر چيندور مات
برواري داڠ توانکو
راسکن تيفڠل انڤلاي
لالو ديفاچو سيڬماراڠ
براجلن فولڠ انڤلاي
مرانتاو فنجڠ کدوان
سڤنتون ريبوت کاف٢
بڬي کيلت يڠ مها تڤکس
الله سمڤي اين کاسنن
سداڠ کافوهون بريڤينت
برواري جوارا ميدان لابيه

سيبراکت جو سيبروليه
نن کتيک جو سيتمبهي
تراکجوت تراچڤڠ ديري
منوروت فولا ديبلاکڠ
هايم لاک تيداق ديکنل
برواري اوراڠ نن باڤق
مليهت روف بڬين
هيرو بيرو ديڬلڤڠ
365 بڬي ديتومبوء فاتوس توڠڬل
مليهت روف بڬين
366 اف تيڤڠ بيچارا کيت
کاتن اوراڠ نن باڤقت
داراه ديدادا هيلڠ٢
سلاکو ستمفن ايک
علامت نڬري نن کن سوسه
سوداه تيبا تندا قيامت
دسيک کيت مک هابيس
ايک لاکون فراتوانن
ايک جينيسن فراتوانن
367 اوراڠ براتانم نن ممبوبوت
هابيس تيڤڠل کمفوڠ هلامن
هابيس تراجوال فجاء٢
تراڬدي انق کمنکن
سلما لمبت بڬين
الله منداغر اوراڠ دالم کمفوڠ
چابوهله اوراڠ سمهان
لکلاکي فرمفوان
ستڠه اوراڠ مڠتاکن
368 توانکو سوداه ممنجوڠ

سنتڠه اوراڠ مڠتاکن
چيندور مات سوداه مڠاموءُ
بريتا برابڠيء۲
بڠيء قيامت دالم کمفوڠ
الله رابي ماس ايت
سما تراوريء ربوت فنجڠ
براجيلا۲ ديهلامن
تيداق کتوان لاوان کاوان
راباءي سنا سيني
روسوه نن بوکن الڠ۲
سلما لمبت بڠکين
بروارڽ سيکيننتن
دوا کلي برامبوڠ نايکڽ
دوا کلي برامبوڠ توروڽ
ماتيله هايم بنداهارا
ايله فيلس هانوا توا
بروارڽ سيکيننتن
ديليهت توانکو تيداق لاي
ترابڠ ممبوبوڠ ايڽ فولڠ
داڠن تاجيڽ دان بولڽ
براواري راڠکايء بنداهارا
باءُ منا اونتوڠ کيت نڽکڽ
نن ساايسي نڬريکڽ
سلاکو ستمفڽ ايکڽ
علامت نڬري سوسه سوڠݢوه
برات نن بوکن الڠ۲
سفننتوڽ بومي داڠن لاڠيت
انته ايکڽ هوتڠ ڤاوا
تيداق ترانيڠکڠ ترابيچارا

لوروڠ ديکامي نن باڤقکڽ
369 اير دمينوم فاهيت
ناسي ديمکن راس سکم
سمبهڽ اوراڠ نن رافنتو
دالم نڬري سوڠيء تراب
370 هاذب۲له داهولو
جاڠن براکات بوروءُ بايکڽ
ايا سبواه داڠ فيننتاءُ همب
ايا کلين نن باڤقکڽ
دوا هاري ݢانب کتيکڽ
رافت ففت کيت سمهاڽ
فيء منجالڠ داڠ توانکو
ايا کاالوڠ تنجوڠ بوڠا
کيت ممينتاءُ سله سيليت
کيت جوجوڠ دولي توانکو
لوروڠ تروهڽ سيکيننتڽ
جکڽ اسا فولڠکن توجوه
کوءُليء معلوم دتوانکو
جکڽ ادا ليء معلوم
کيت چاري بيچارا بايکڽ
جاڠن کلين تکوت سڽ
ديءِ تکوت کران سله
براني کران بنر
ليمبڠکڽ اوراڠ براج۲
جکڽ عادل کيت سمبه
372-371 جکڽ ظالم کيت سڠکه
باءُ ايتو فيتاروه بندا کندوڠ
منداڠر کات بڠکين
سنڠله هاتي نن باڤقت

سلما لمبت بُكين
اله براجلن داڠ توانكو
لفسله فولا داري سنن
اله سمفيلي اين كاسنن
سجاڠت كوت نن فنجڠ
لفسله فولا داري سنن
منمفوه فداڠ ݢورون تندس
ادا سرانتاو فراجلنن
اله سمفيلي اين كاسنن
ديلور كمفوڠ تنجوڠ بوڠا
اله ماسوء كدالم كوت
ماسوءله فولا چيندور مات
اله تيبا تڠه هلامن
نايكله فولا كدوان
لالو سكلي كاانس انجوڠ
اله دودوء داڠ توانكو
نايكله فولا چيندور مات
كاانس انجوڠ سبوه ليلي
ادا سبنتر دوا بنتر
اله داتڠ جوارا ميدان لابيه
سيبراكت جو سيبرولية
نن كتيكٌ جو سيتمبهي
داتڠله هايم نن كيننتن
373 اله هيڠڠف اتس فڠادان
سرات تيبا اين براكوكوء
سرت تاجي جن بولڠن
لوروڠ كفدا بندا كندوڠ
لالو منجاڠوه كسورمبي
اله تمفاء سيكيننتن

لالو دامبيل انڤلاي
اله ديهوراق بنڠ بولڠ
اله منيته بندا كندوڠ
منا جوارا ميدان لابيه
باء اف ايكٌ مكٌ دسيكين
اتاوكه منڠ هايم دينيلي
اتاوكه اله هايم دينيلي
مكٌ اين فولڠ براتاجي
منداغر كات بُكين
مڤمبه جوارا ميدان لابيه
امفونله ساي بندا كندوڠ
تيداقله تنتو فدا همب
هايم سوداه برالفس
انته اله انته منڠ
توانكو باء چندا سوڠوت
توان كچيل باء چندا بيراڠ
لالو ديفاچو سيڠماراڠ
براجلن بليااو كدوان
كامي مڠيريڠ ديبلاكڠ
جكٌ بندا هنداق تراجن
چوب تڤكن دتوانكو
سمبه جوارا ميدان لابيه
منداغر كات بُكين
اله تكاء بندا كندوڠ
لالو دنيڠكت تڠكٌ انجوڠ
دسيمبهكن كولمبو چنديلي
ديليهت توانكو برامنوڠ
اله منيته بندا كندوڠ
منا جواليلي بريوڠ

بلم توڠݢل جچتن بندا
جرت سمات بندا كندوڠ
374 ڤايوڠ ڤنجي اولق تنجوڠ بوڠا
مڠكوت دالم ڤكر روڽوڠ
مروهم بسر امڤت بليڽ
ڤوست جلا ڤومڤونن ايكن
دالم علم مينڠ كراباوك
اڤ سببڽ داميكين
مك بڤاء سلاكو ايك
اڤ سلهڽ بنداهارا
دالم نݢري سوڠيڽ تراب
اڤ تيڠݢلڽ بنداهارا
اتاوكه اين سله سمبه
اتاوكه اين سله كات
اتاوكه منتي تيداق مموهن
اتاو دولت تيداق براديري
ايك باݢ ايت انڤلاي
داڠركن مله ديڤاء كندوڠ
نمون اين سكلي نڠك
جك اين سله بنداهارا
ديڽ له ايت برانيمبڠ
جك ݢاول اين بنداهارا
ديني له ايتو ماايسي
ممينتاء ديڽ بڤاء كندوڠ
منداڠر كات بݢيكين
اله براكات داڠ توانكو
تيداقله ادا دميكين
اتو هارڽ اكن سبواه
جك بندا هنداق تراڠن

چوب تڤكن دسيبيوڠ
سداڠ كبوجڠ چيندور مات
جك اين لاي تهو
جك اين لاي ڤنديڽ
برواري بندا كندوڠ
منداڠر كات بݢيكين
اله سوڠوت بندا كندوڠ
سوداهله اونتوڠ سيتواك
375 كليكي سڤنجڠ اير هيلير
داري نن سوراڠ كا نن سوراڠ
تيداق بوليه براسانڠ هاتي
اله تورون بندا كندوڠ
لالو دتيڠكت تڠݢ انجوڠ
ايله انجوڠ سبواه لاي
دبياڠونكن چيندور مات
باڠون بويوڠ باڠون ڤݢكندوڠ
ايا ديڽ هنداق براتاڽ
تورون جواله داهولو
برواري چيندور مات
منداڠر كات بݢيكين
اله تورون انڤلاي
لالو مڽمبه چيندور مات
امڤونله ساي بندا كندوڠ
اڤ كهنداق بندا كندوڠ
منا جواليڽ بويوڠ
ايا كلين نن ڤولڠك
باݢ اوراڠ براكچيل هاتي
تيداقله سانڠ هاتي بندا
كاتكن جوا سوڠڠوه٢

376 اماء سانغ هاني نن روسوة
منداغر كات بئكين
امفونله ساي بندا كندوغ
داغركن بغر سوغكوة٢
تتكلا كامي براجلن
منجانغ نكري سوغي تراب
ككمفوغ كوريمبغ بانو هلغ
انة سمفي كامي كاسنن
كيرن كلغكغ سداغ رامي
سداغ رافت اوراغ مپابوغ
براف انق راج٢
اكاء تراچمس اوراغ دسنن
سبب براتمو جن توانكو
دغن تيداق ففه براغكت
سوجود مپمبه سمهان
منجوجوغ دولي ساه علم
ادا سبنتر سكتيكث
داتغله داتوء بنداهارا
سرات جن بسر فهلون
سكلا اوراغ توا٢
جاغن منتي بنتران
377 امفت سوكو ممككو راج
الله رابي همب الله
سففتون اني٢ بوبوس
بكي كلواغ بيبر فتغ
بنداهارا كفلا سمبه
اورغ چراديق چنداكيا
لاي جواري بيجقسان
مانيس ميلوت براكابت٢

فاتوتله اين اوراغ بسر
رعية مفيكوت سمهان
سرات ممباوا كلغكافن
براغ نن فاتوت مكغ چرمين
براغ نن فاتوت مكغ فايوغ
براغ نن فاتوت مكغ كريس
مالاغكت دولي سمهان
دسونسوغ جن كنداغ فلاراكن
تيكولوء فوچوء سمهان
سداغ ديدالم سوغي تراب
ادا سبنتر ديكلغكغ
توانكو دارق ماسوء كمفوغ
نايكث اوستان انپلاي
378 برابوني تابوه سكلوكوه
برواري اوراغ دسنن
ستفهن ممفراسمبهكن ايتيغ
ستفهن ممفراسمبهكن هايم
ادا ممباوا سيريه فينغ
كچيل كايو كچيل باهنن
كداغ كايو كداغ باهنن
كامي تيبا هاريفون ملم
نمون سملم٢ ننتون
سكلب تيداق دتيدوركن
توانكو داغن بنداهارا
اوراغ بايق تيداق بوليه همفير
همب سئوراغ براتولق فولا
توورنله همب ملم ننتون
كرومة فرادانا منتي توا
حيرنله همب بندا كندوغ

اڤة اڤ٢ بيچارا اتو
توانکو داتڠ بنداهارا
دڠ نما براکلماٴن
هاريله سيڠ انڤلاي
براجلنله اوراڠ کبلاي
توانکو منيته فدا همب
مڤوروه براجلن٢ سجا
تيداق کتون نن ديچاري
تيداق مليهت اوراڠ مڤابوڠ
تيداق مليهت اوراڠ برافدان
سبواه هارن اکن اوبهن
ريڠچوڠ براتنه مندياڠين
انته ترجول له توکيني
انته تراݢدي له توکيني
انته هيلڠ کلاوت لفس
379 هيبله راسان فراتين
فدا سياف ديکاتکن
براجلنله همب بندا کندوڠ
380 ماسوء جمبور کلوار جمبور
ماسوء فکن کلوار فکن
جک همب دليهت اوراڠ
سروف اوراڠ ݢيلا مابوء
دڠ حتي تقدير الله
منداڠر فولا خبر بايک
براتمبه سانڠ دالم هاتي
علامت تليڠا ڤاريڠ جوا
ممنداڠ همب کيري کانن
ممنداڠ همب سبيل موديق
اله تمفاء اوراڠ برادوا

ممباوا هايم اکن ديجول
داتڠن داري سبله تيمور
داري رانتاو سيمليدو
داري رانه سيکلاوي
داري تنجوڠ سوڠاي ڠيڠ
نݢرين ساعت سوسه
اڠکوه٢ن ݢادوه الڠ
تيداق کتون ديݢادوهکن
اتو هان اکن سبواه
داڠ کرجان اوراڠ دسنن
ماء توان هنداق بکرجا
مڠاويدکن داڠ انقن
داڠن راج نن دسنن
برانما توانکو ايمبڠ جاي
سبب ماء توان له منداڠر
توانکو سوداه ترباوڠ
انه کاني فڤکيت بوروء
انه ديتوکء له دتيکوڠ
انه ديلاس فورو هابو
انه ديکوکوت فانو بسي
انه ديهوروڠي لاڠاو هيجاو
تيداق جدي ديم ديکمفوڠ
انه برافوندوء تفي ايير
نن سکاراڠ کيني نڠک
سانڠله هاني بندا کندوڠ
381 باء براهوراس کانڠ٢
باء فلق براباجو فولا
باء ديکاڤڠ کنجي ايير
نن سکاراڠ کيني نڠک

باءُ براكمڤوه تيڠݢ هيتا
بڠيا مڤنداڠ لوكه تيڠݢ
ڤواسنه هاتي بندا كندوڠ
382 بندا كندوڠ بريمبڠ هاتي
بداڽ جوا منڠݢوڠكن
دسمبهكن بنر هابيس۲
داڠ كفد بندا كندوڠ
دݢ حتي تقدير الله
منداڠر كات بڠكين
ببراڠ باڠيس انڤلاي
383 دهمڤسكن كمڤيل دتاڠن
384 بله دوا كدام ڤيراق
ڤچهله ڤولا لنچڠ امس
الله ممونيه چندا كاڤور
دهمڤسكن تاڠن دڠادان
نڠݢل ڤريڤيه ڤوهن تاڠن
مليڠݢڠ اوستان بسر ننتون
سوداهله سوڠوت بندا كندوڠ
الله هانب هانيڠ سجا
دالم اوستان بسر ننتون
سءوراڠ ڤون تيداق نن برابوني
هابيسله حيران سمبان
بلا بنر سيراج مودا
ايڤله اوراڠ نن راجان
ايڤله اوراڠ نن مڠتن
ايڤله اوراڠ نن موليان
ايهن منا منونجوكي
بونداڽ منا مهاجري
عادة ديمنا اين بوليه

385 بڤرسواميكن ملو اوراڠ
اسيڠكه ݢاران ليا بنداڽ
تيداق سهيبو داڠن ديني
تيداق سبڤاءُ داڠن ديني
386 سمڤي باءُ كات جان اوراڠ
ڤلوڤوه باتڠ سيتكو
كاڤس ڤنجي تومبوه ديلوبڠ
387 ستمڤوه سباهي نڠك
388 ديني كنجي ديني كلامي
ايا نݢري سوڠي ڠيڠ
نن كن كاتن بندا كندوڠ
منداڠر كات بڠكين
الله مڤمبه چيندور مات
جك ايت تيته بندا
ڤيكير داهولو سكتيك
بيچاراكن بوروءُ داڠن بايك
جاڠن ديباوا هاتي باڠيس
جاڠن ديباوا هاتي بيراڠ
اوراڠ ڤمبيراڠ تڠݢل ايمان
اوراڠ ڤمباڠيس هيلڠ عقل
اوراڠ ڤنداراس ݢداڠ كاني
ليمبݢ بند اوراڠ توا
عادة توا منڠݢوڠ راݢم
389 عادة تلوءُ تيمبونن كاڤل
سبب باءُ ايت سمبه همب
تيداقله تيڠݢل ديماءُ توان
تيڠݢلن ڤدا بندا جوا
ڤنجڠ ڤنداقن ليا دبندا
ايكله مواه داڠ لمان

390 اوراڠ دڤاوت تاٴ برانلي
اوراڠ دڤڠڬڠ تاٴ جو اڤي
باٴ اڤ جو اوراڠ مننتيكن
برواري بندا كندوڠ
هاتيله ڤلا٢ روسن
اوسهكن ڤدام تمبه ڬلب
بلا بنر سيراج مودا
ايڤله اوراڠ تاٴ برانان
عادة ليمبڬ راج٢
391 تيداق بوليه براچرلي لاري
جك اين براجلن جاوه
بلوم ڤولڠ دننتي جوا
عادة ليمبڬ براتونڠن
جك نڬري براجاوهن
ڤربوت سورت ديكيريمكن
كاتكن هندق ڬننتيڠ ڤوتوس
كاتكن هنداق بيڠ تابوٴ
سبڬيڤولا نن بڬين
جك هنداق ڬننتيڠ ڤوتوسن
جك هنداق بيڠ تابوٴن
جلڤله راج جو ڤهولو
سڬلا اوراڠ مڠڠ حكم
392 باواله امس سكاني ليما
سيريه براليڠكر ديچران
برالس داڠن كاين كونيڠ
393 تكوٴ كايو تهيلله امس
باٴ ايت بيچارا مك سوداه
ستمڤوه سباهي نڠك
394 براڠ ترانيريس ماٴ تراداڬيڠ
براڠ ترابلوٴ ماٴ كجاوا
براڠ نن لاڤوٴ ماٴن سكه
براڠ براهوتڠ ماٴ تراكوروڠ
395 نن بوڠكوٴ ديمكن سروڠ
جك اين سكلي نڠك
ديني كنجي ديني كلامب
ايا نڬري سوڠي ڠيڠ
396 ماٴ ديني سونو جدي برا
ماٴ ديني ڤڠڬڠ جدي هابو
ماٴ ديني رونتوه ڤريت ڤنجڠ
ماٴ ديني كونجڠ ڤوچوٴ نيور
ماٴ ديني انجاٴ بانو سندي
397 ماٴ ديني تيتيس تيڠ ڤنجڠ
398 ماٴ ديني انجاٴ ڤاسو ڤدان
ايتله ڤننتڠ سيتواك
اماٴ كامي براتوكر نما
اين برانما ڤوتي توا
ديني برانما راج مودا
اڬيله هوتڠ سوراڠ٢
اماٴ تهو دماسين ڬارام
اماٴ تهو دڤداس لادا
جك براتواه راج مودا
تراهابر ترهاراڠ سوڠي بوڠك
399 براسڤو براليلوڠ دالم رومه
اماٴ دحكمن علم نڠك
لالو كبوا سمڤو كودوس
سمڤي ككودام بلي جڤك
لالو كرانه بوكيت ڬومباٴ
لابيه سوكن بدان ديني

نن كن تيته بندا كندوغ
سلما لمبت بڠكين
كداغران تيڠكه برانيڠكه
الله توروت داغ توانكو
داري اوستان بسر ننتون
لالو تورون كسورمبي
ديدافتكن بندا كندوغ
لالو مپمبه انپلاي
امفونله ساي بندا كندوغ
اف بيچارا نن براسكيت
فراليهتكن مله بندا كندوغ
نمون فراليهتن بدان همب
لابيه سوسهن بندا كندوغ
منداغر كات بڠكين
الله سوغوت بندا كندوغ
ايكله انق تيداق براملو
ايكله انق تيداق براسوفن
تيداق تهو دامفت ليما
فنديڽ سوغڠوه بفاء براتيڠڬڠ
هنداق كاي داڠن تيلنتڠ
هنداق براني داڠن لاري
هنداق معليم داڠن تولدان
400 بلوم فنديڽ كاني مڠانيڽ
ايك جينيس ڬداغ بيچار
401 مكن كاڤغ تيدورت لالب
بلوم تهو ديكيرا
نن سڠوراغ تيداق براهاتي
نن سڠوراغ تيداق براجنتوغ
402 هاتي تراسيسيت باء فلانه

جك باء ايت سمفڽ ايسوء
علم نڠك دحكم اوراغ
رعية باڤق منچاري راج
تابور بيبر كسان سيني
اوسه برافنديڽ ديري
سوداه تهو براتان فولا
انقك تيداق جدي اوراغ
سمفڽ ترابواغ كدوان
منداغر كات بڠكين
403 ڬلق برالبه داغ توانكو
ڬلق سڤم چيندور مات
الله مپمبه داغ توانكو
امفونله كامي بندا كندوغ
جك باء ايت تيته ماء توان
فيكيرله بندا هابيس
جاڠن مپسل كمدين
ايتو فيكيران هاتي همب
جك مڠاچق توهوء فراغ
بديل باڤق اكن ديچاري
ايا منسيو اكن ديچاري
كوء فيلورو اكن ديچاري
ادوه ڬمفوغ اكن ديفرتڬوه
فريت رانتڠ براكوليليڠ
هلوبلڠ اكن ديچاري
كوء فداغ اكن ديچاري
سوداهله اسيل سمهان
كوء فداغ رانتقله مانوا
سبڬيفولا بندا كندوغ
سلاكو ستڠه ايك

بندا مڠاچق توهوءْ فراڠ
404 جاڠنله بندا سياء٢
جکٓ لالب کمليڠن
جکٓ لوف کتيڠݢلن
کوراڠ فريقسا سياء٢
بري تهو اين داهولو
ايله بسر امفت بلي
دالم علم ميڠڠ کراباوکٓ
بنداهارا دسوڠݢي تراب
توان قضي دفداڠ ݢنتيڠ
توان مخدوم د سوماني
توان ايندام د سرواس
405 توان ݢداڠ د بانيڠوه
اين نن تومبوه بندا تانم
اين نن ݢداڠ بندا لمبوءْ
دالم علم ميڠڠ کرباوکٓ
سوروه جافوت اين دبندا
براتولوءْ براندي بندا کندوڠ
فولڠکن بيچارا نڠکٓ
سداڠ کابسر امفت بلي
منداڠر کات بڬين
الله منيته بندا کندوڠ
منا جوالي بريوڠ انق ديني
ايلوءْ سوڠݢوه ايت فڬندوڠ
جکٓ انن تنتاڠن ايت
لوروڠ مڠاچق توهوءْ فراڠ
سما ادا ديني فکيکن
تاءْ ديني تکوت ديني ݢنتر
داڠرکن بنر سوڠݢوه٢

ماءْ ديني چوري ديني ففرکن
جکٓ اين اکن بلنجا
ستمفوه سباهي نڠکٓ
406 تيداقله بندا ݢمڠ سدن
جاڠن ديتونجوءْ تنتڠ ايت
اسيڠ بنر انق اوراڠکٓ
407 باءْ اوراڠ برافنديڔ٢
باءْ روف اوراڠ بيڠوڠ سوڠݢوه
جکٓ انن سکلي نڠکٓ
سکيفيڠ ديني جاڠن ديتولوڠ
جکٓ تيداق فندي براکات
بايکله ديم٢ سجا
نن کن تيته بندا کندوڠ
408 بڬيا لوروس سمبه ساي
منداڠر کات بڬين
الله مڤمبه داڠ توانکو
امفونله ساي بندا کندوڠ
بڬيا لوروس سمبه ساي
بڬيا بنر کات همب
جکٓ مڠاچق توهوءْ فراڠ
اڠݢاءْ بافق بلنجان
امس جن فيراق جاڠن کوراڠ
جکٓ تيداق بند مناروه
کمنا بندا براتيڠݢڠ
تيداق ديتوروت تومبوه ملو
سبڬيفولا بندا کندوڠ
ايکٓ جينيسن کلڠکفن
دالم اوستان بندا نڠکٓ
دڠ کيفيڠ لي سکيفيڠ

جکڤ کاين لي سچابڠ
دڠ کاون اي سڠوراڠ
409 کراباو کمبيڠ لي سجولي
ايتڠ اڠسو لي سفاسڠ
410 امس جن فيراق لي سميڠ
ايکڤ جينيسن دالم رومه
جنجڠ ساواه لي سفيريڠ
تيڤ بولن ملفس اجوڠ برالاير
بوکن براجمبور دان براکدي
ايا ملفس اوراڠ برنيکڤ
سانڠله هاتي ممنداڠي
سکلا انق۲ بندا
دالم اوستان بسر نڠکڤ
ايتله هان سمبه همب
بندا کندوڠ سوداهله سوڠوت
نن کن سمبه داڠ توانکو
منداڠر کات بڠکين
اله منيته بندا کندوڠ
داڠرکن مله دبفاءُ
منا بوجڠ چيندور مات
اسل مولان کيت نڠکڤ
مکڤ سروڤ دميکين
باءُ ايت اسل مولان
تتکلا ماس داهولون
بندا ترامڠه ترامشهور
کبيلڠن کسان سيني
تراسبوت خبر بريتان
تربهان کمنا۲
411 تڠه کوءُ ايکڤ دڠ اونتوڠ

کاين ديتڠکڤ مکڤ دودوءُ
سمفيڠ ديفڠکڠ تاءُ براباون
بندا کندوڠ سداڠ کچيل۲
412 مولا۲ براکاين دوا
ديتاروه دسيمفن بندا کندوڠ
ديم داتس انجوڠ سجا
تيداق بوليه مليهت اوراڠ
تورون سکلي سجمعت
سداڠ کتيکڤ هاري بايکڤ
414-413 دکاوال دکمفيس دايڠ
ڬيلا منکت منراوڠ
کيفس براسابوڠ کيري کانن
کيفس کنديڠ ترالتاءُ جوا
براڠ نن فاتوت ناءُ براکيفس
جکڤ نلق ديباوا مندي
اير ديدالم کيندي فيراق
تيداق نن لاين ديکراجکن
416-415 ڬيلا ممبيلڠ صديق ميديق
ايا چراديق چنداکيا
417 تمبهن عريڤ بيجقسان
اوراڠ صديق منچاري۲
اوراڠ ميديق مهابيسي
اوراڠ چراديق هنداق مڠاني
چنداکيا ماوا تراکاني
اوراڠ عريڤ فرابنتهن
بوديمن تهو دکيرا۲
418 جواري منداڠکن بيچارا
بيجقسان سمفرن عقل
سببن سايڠ دعلمکڤ

سهن كاسيه دهمب رعية
دڠ لما براكلماءن
سوداه اونتوڠ تقدير الله
منداڠر فولا راج روهم
چدي برالير كفولو امس نڠكك
ديباوان كفل سبواه
سرات داڠن مواتنن
كاڤل نن بوكن الڠ٢
نين داتڠ داري روهم
چندا امس برافيكول٢
چندا ريل براݢوني٢
داڠن براتمبون٢
بكڤل ماچمن تاء ترابيلڠ
اله سمڤل اين كماري
سوسهله اوراڠ سعلمن
سبولن لما دسيڠك
419 تراݢاء فولا ديراج ننتون
هنداق سمندا فد دينيل
لالو مڤوروه منڤكن
مڠتكن هنداق سمندا
سداڠ كفدا بندا كندوڠ
دڠ رافت برافت جوا
فوتوس بيچارا ماس ايت
سوكله ايه داڠن بندا
سرات بسر امفت بلڤل
رافتله ايسي علم نڠكك
اله جدي براتيمبڠ تندا
420 ديلابوه جنجي تيڠك موسيم
فولڠ كمبلي اين كروهوم

تيڠڬلله كفل ساايسين
سديكيت تيداق لوهق سومبيڠ
دڠ لما براكلماءن
اداله تڠه دوا موسيم
اله تومبوه ملڠ داوراڠ
براتولوڠ موجور فدا كيت
كفد ترانندا راج ماتي
دافت ديكيت سمهان
دوا بولن لما براڠكوت
ايتله مولا اسل كيت كاڤل
نن كن تيته بندا كندوڠ
سلما لمبت بڠكين
سوداه 'ونتوڠ تقدير الله
دڠ بند ممبيلڠ٢كن جوا
اداله ݢاران تيڠك موسيم
داتڠله فولا راج چينا
ممباوا اڤيلڠ ساايسين
كاي نن بوكن الڠ٢
براف باڤق فرانيݢاءن
اوليه كاين راج ننتون
سوداه سمڤل اين كماري
سوسهله اوراڠ سمهان
مڤوروه فولا راج ننتون
سداڠ كفدا بندا كندوڠ
مڠتكن هندق سمندا
سوكله ايه داڠن بندا
سرات بسر امفت بلڤل
رافتله اوراڠ سمهان
لالو فولا براتيمبڠ تندا

دتنداكن ڤيلڠ نن بسرت
لڤكب جو ايسي مواتن
براجنجي ڤولا دوا موسيم
كمبلي ڤولڠ اين كاچينا
بندا ممبيلڠ٢كن جوا
اداله ݢاران ستو موسيم
اونتوڠ ڤون سوداه ماس ايت
اله ملڠ تيبا داوراڠ
براتونوڠ موجور ڤدا كيت
ڤيلڠ تراتندا راج ماتي
دافت دكيت سمهاي
ايتله مولا كيت كاي
نن كن تيته بندا كندوڠ
دڠي لما براكلماءن
اداله ݢران تيدك موسيم
داتڠله ڤولا راج اچس
ممباوا ݢورب سايسين
برابݢي٢ ڤولا موانن
نمن داتڠ داري اچس
رافت ڤفت نن تيدك سݢي
دالم نݢري اچس ننتون
اله سمڤي اين كماري
مڤوروه ڤولا راج ننتون
سداڠ كڤدا بندا كندوڠ
مڠتكن هنداق سمندا
سوكله ايه داڠن بندا
سرات بسر امڤت بلي
براجنجي ڤولا تيدك موسيم
دتنداكن ݢورب سايسين

كمبلي ڤولڠ اين كااچس
اداله ݢاران دوا موسيم
بندا ممبيلڠ٢كن جوا
اله تيبا ملڠ داوراڠ
براتولق موجور ڤدا كيت
ݢورب تراتندا راج ماتي
دافت دكيت سمهاي
ايتله مولا كيت كاي
نن كن تيته بندا كندوڠ
منداڠر كات نن بݢين
اله مڤمبه داڠ توانكو
امڤونله ساي بندا كندوڠ
سلاكو ستمڤن ايك
بند مڠاچق توهو ڤراڠ
مڠا دوبلڠ اكن دچاري
دوبلڠ اوراڠ تواء٢
تون بڠسو ڤرامات علم
نن توا ممبڠ دوبلڠ
تتكلا ماس داهولو
ايتله اوراڠ بنداهارا
نن سكاراڠ كيني نڠك
كمنا بند منچاري بنتو
كمنا بندا مينتاء تولوڠ
هيڠك منا حكمن بندا
هيڠك منا ݢڠݢمن بندا
سمڤي كمنا ݢله بندا
نن سما هيلڠ سما تيمبول
نن مميݢڠ عادة جن ليمبݢ
نن مڠروت تيته بندا

نن تيداق لافوء ديهوجن
نن تيداق لكڠ ديفانس
جلن راي تيتيهن باتو
نن ستفاءُ تيداق لالو
نن ستفاءُ تيداق سوروت
نن اوندور فنتڠ سكلي
اماٴن سنڠ هاتي كامي
برواري بندا كندوڠ
منداڠر كات بڬين
اله منيته بندا كندوڠ
منا لي بربوڠ انق ديني
بوليه فولا ديني چورايكن
بوليه فولا ديني ففركن
سورات سبڬي اونداڠ٢
كوءُ ديهاجون ستمبا لما
نن سباريس تيداق هيلڠ
نن ستيتق برافنتڠ لوف
دالم علم ميبڠ كراباوكڽ
نن ديني فڬڠ تڬوه٢
421 نن ديني هيتم ديني فوتيهكن
نن ديني هيلڠ ديني تيمبولكن
نن ديني هابيس ديني سيساكن
نن ديني توڠكوت تيلنتڠكن
نن ديني هيلير ديني موديقكن
نن ديني همفيڠ فيچاء٢
نن ديني ڬيليڠ بولت٢
فوسڽ كتمڠكوڠن
لوروڠ سوكو كوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا

فرياڠن فداڠ فنجڠ
ايا تڠكى كوت فيليڠ
ايت سيتوجوه بندر دالم
لالو كڬادوت تابيڠ تيڠكي
دالم حكمن كيت جوا
لالو فولا كچندوڠ لاسي
سمفي كجاوا كتمبڠن
دالم حكمن كيت جوا
لالو كلوهق تانه داتر
راو٢جن كومڠا
لالو كتوڠكر تنجوڠ علم
دالم حكمن كيت جوا
ليمبوءكن فداڠ كرمبيل
ايا سيچينجين هاول كونيڠ
فيكمبوه كوت نن ڬداڠ
فيدابڠ سوڠي بريڠين
ايت تاراس سملڠڬڠ
ايا ڬورون لوبوء براتيفكب
دالم حكمن كيت جوا
داڠركن بنر تو فڠكندوڠ
لوروڠ فد سمبيل هيلير نڠكڽ
'يله كوبوڠ تيڬڽ بلس
ايتو سولوءُ جن سلاي
لالو ككوكوءُ كوت هانوا
ايا چوفاءُ ڬنتوڠ چيري
تروڠ٢ كوت نن امفت
سيمليدو همفڠ فولي
ايا كيرناري موارا فانس
ايت نن تيڬڽ بلس كوت

دائم نڠري كوبوڠ نتتون
كيت نمكن تو ڤڠكندوڠ
ايا ڠاجه كوت ڤيليڠ
دائم حكمن كيت جوا
داڠركن بنر تو ڤڠكندوڠ
لالو كرانه ليما ڤولوه
سمڤي كا علم سوڠي ڤڠو
دسيسي بندر نن سڤولوه
جك بڤا ڤلي كاسڤن
422 جك منيڤڠڠ تاڠ ترافاڤس
جك تڠاه تيداق تراسونداق
داڠركن بنر ديكلين
اڠاه تراڠكن جوانه مات
اڠاه ڤريڤكن جوالة تليڤا
چوب باڠهكن لوبڠ هيدوڠ
جك تيداق سمڤي دڠ ايت
چوب مميننا تولوڠ
لالو ڤولله كاسڤن
سمبيل كبيليرن نڠك
لالو ڤولا بڤاء كاسڤن
كڤسيسير برات نڠك
سهيڤڠ اچس كماري
تلوء كيناوي جاڠن ڤندالين
تاڤوس تريڠ ڤڠتي چرامين
ڤداڠ ريكڤا موارا جتي
موكيم نن امڤت ڤولوه امڤت
تلوء ريڤاوان تڠ سوري
تڠكيس جو باتو بوني
لابوهن حجي ايا مكت تمڤت توان

سبيڤڠ نينتو راي هلير
لالو كسيلو كندي موديق
كسيلولوء ڤوني ماتي
ڤرينته ديڤي سمهان
سبڠيڤولا انقكندوڠ
انق اين كات نتتون
نوروڠ سبله تيمور نڠك
باڠ ايت اونداڠه
نڠري كوانتن باتڠ هاري
لالو كاسياه ايندڠيري
لالو كرانه سيكلاوي
برانما تنجوڠ سوڠي ڠيڠ
كڠلنتر ڠونوڠ مليلا
سمڤي كندياي جمبو اير
ايا بوكيت تنجوڠ جاتي
باتو بارا كوالا ڤتاڤن
كمڤر كيري كمڤر كانن
تاڤوڠ كيري تاڤوڠ كانن
دائم حكمن كيت جوا
ايا نڠري سوڠي تراب
ڤايوڠ ڤنجي كوت ڤيليڠ
دائم حكمن كيت جوا
ايا سيڠكار سنيڤبكر
چرامين كوت ڤيليڠ
دائم حكمن كيت جوا
تنجوڠ بليت سولت اير
چوماتي كوت ڤيليڠ
دائم حكمن كيت جوا
هولو براتن سوڠي جمبور

ايت فاسق كوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا
ايله بوكيت جن برتابوه
هريماو كوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا
ايت سيماواڠ بوكيت كندوڠ
فرادامين ݢوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا
ايتو نݢري سرواس
انق كونچي كوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا
ايت تلاوي فداڠ ݢنتيڠ
ايله سولوه كوت فيليڠ
دالم حكمن كيت جوا
ايت لابوه فرمبهن
ايا تابڠ ساواه تڠه
ايت رامبتن فداڠ مڠڬ
ايا چوفق ݢنتوڠ چيري
فربلونن ساوه كراس
ايتو ݢوݢوء سيكلادي
دالم حكمن كيت جوا
سيمابور جن سيهلهن
تلاك ݢونوڠ فداڠ هلي
ايا مسجيد ݢلا ݢنداڠ
ايت تانه يڠ مها موليا
لالو فولله كاسنن
كاتوراون فداڠ لوار
دالم حكمن كيت جوا
ايا بليمبيڠ جن كيناوي

كوت بهارو باتو بسر
بوكيت تموسو ساواه تڠه
دالم حكمن كيت جوا
سهيڠك همفڠ ݢداڠ هيلير
لالو كبوكيت باتو بسي
ليما كاوم دوا بلس كرت
دالم حكمن كيت جوا
ايت سابو جن هندالس
فيتله جن بوڠا تنجوڠ
ايا كاسڠ جن سوماڠ
نڤيڠݢهن موارا فيڠي
دالم حكمن كيت جوا
داڠركن بنر انقكندوڠ
لوروڠ سمبيل موديق نڠك
دالم سفاهوء لوهق اڬم
ايا كوراي بنو همفو
ايا لاسي بوكيت برانابوه
تابڠ فنجڠ سوڠي جرانيه
ايت سلو ݢلڠݢڠ مڠڬ
دالم حكمن كيت حوا
لالو فولا ككمڠ بوكيت
ايت ݢدوت جن تيلاتڠ
ايله اڬم بلي ݢوراه
دالم حكمن كيت جوا
سيهانب جن كوت ݢدڠ
لالو فولا كماتور فنتر
لالو كسرڠ سوڠي فوار
كوت لاواس جن فندان سيكت
لالو كݢونوڠ فنينچاون

دالم حكمن كيت جوا
داعركن بنر انق كندوغ
ايتو گنتيغ كوت لاواس
سوليكي جن سوغي ريمبغ
اير تابيت سوغي كمونيغ
جكث سمفي موسيم٢ن
423 مهنتركن اوفتي فدا كيت
امس مانه توغكوب بوبوغن
هق دنچيغ فقلواران
اوبور٢ گنتوغ كمودي
ديدالم هاتي بندا كندوغ
اما٢ بوليه اين محكم
اما٢ بوليه اين معاداة
اما٢ بوليه اين ليمبكث
سبب كران راج مودا
دئي اين ديم دسني
ايت نن ديني بريكن
سكاراڠ كيني ديني مپسل
لوروغ فدا ايمبغ جاي
ديني بري كوكو نا٢ منچاچق
ديني بري فينغ هنداق سفه
دنيمغ ديباهو هنداق ككفلا
دبري كوت مهمفسكن
١ بوليه سجقكل نا٢ سبيتا
بوليه كاين هنداق٢ براكمفوه
بوليه تادوه هنداق براكاجق
سلغ٢ كايو هارا
با٢ اولفدا مينتا٢ تانه
با٢ تراتري داوراڠ كوراڠ

ايكله لاكو بوالنن
ممبري ملو بدان ديني
تيداق اين فيكغ لي فوسكث
ايا فوسكث راج٢
ايا راج سدولت
ادوه بسر سهنديكث
اوراڠ توا سااوندغ٢
فڠولو سبواه حكم
دئي منتي سما سكات
هلوبلغ سما سملو
نن سكاراڠ كيني نڠكث
تيدق اين توروت اونداڠ
تتكلا ماس داهولو
نگري امفت بواه سجا
دالم فولو امس نڠكث
فراتما تراتا٢ داڠ نمان
كدوا دوسون داڠ نمان
كتيگث كوت داڠ نمان
كاامفت نگري داڠ نمان
اوراڠ سلافن ممرينته
فرتما ففهولو داڠ نمان
كدوا قضي داڠ نمان
كتيگث منتي داڠ نمان
كاامفت اوراڠ كاي داڠ نمان
كليما اوراڠ سوداگر داڠ نمان
كاانم اوتوسن جن فنديتا
كتوجوه هلوبلغ نن براني
كسلافن هنديكث ديكمفوڠ
برانق برانمنكن

دودوٓ ڤدا كيراء
منجلڠكن كهنداق هاتي
ملائوكن مقصود ديهاتي
باٴ ايت اونداڠ٢ن
نن كن تيته بندا كندوڠ
سبݢيڤولا انقكندوڠ
ماٴ ديڽيل تونجوٴ ديڽيل اجركن
جكٴ ديڽيل ماتي باٴ كيتي
ليهت٢ ڤنداڠ٢ڠي
نن تيداق جدي مݢڠ نڠري
اتو ديدالم كوروڠ كمڤوڠ
انس تيڠكٴ ڤركاران
ڤرتما اوراڠ تيداق بربڤس
جاڠن دامبيل تو ڤڠكندوڠ
كدوا اوراڠ بيڤوڠ
جاڠن دامبيل تو ڤڠكندوڠ
كتيݢكٴ اوراڠ ميسكين
جاڠن دامبيل تو ڤڠكندوڠ
جكٴ اوراڠ بيڤوڠ دبسركن
تيداق تهو ديبوروٴ بايكٴ
تيداق منداڠر سله بنر
تيداق تهو ديچوڤاٴ ݢنتڠ
لوروڠ ديعادة جن ليمبكٴ
جدي بيناسله نڠري
انو ديدالم كوروڠ كمڤوڠ
جكٴ اوراڠ تيداق بربڤس دبسركن
424 لالو كاتن لاڤوٴ لاڤق
تيدق منيڠكڠ هاتي اوراڠ
جدي بيناسله نڠري

اتو ديدالم كوروڠ كمڤوڠ
جكٴ اوراڠ ميسكين دبسركن
لابيه تراڤنداڠ اين داواڠ
طمع بنر اين دامس
عادة ليمبكٴ ديجوالن
425 نمان اوراڠ جولوڠ كايل
جدي بيناسله نڠري
اتو ديدالم كوروڠ كمڤوڠ
سببن مكٴ دميكين
باٴ ايت اونداڠ٢ن
جاڠنله لوڤ تو ڤڠكندوڠ
تتاڤي ڤولا انقكندوڠ
ديڽيل ڤيكيركن هابيس٢
براهينداڠ براتمڤي تراس
باٴ داداق تيڤڠكل دنيرو
براهايق براتريٴ اته
براتينڠتيڠ براهمبوس كلم
426 برڠݢوت براتريٴ هيندو
برابيلڠ براتريٴ اوراڠ
427 ملم سملم ديڽيل ڤراتيڠكٴ
تيداقله سله ايمبڠ جايل
سلهن ڤدا راج مودا
نن كن تيته بندا كندوڠ
منداڠر كات بڠمين
برواري داڠ توانكو
الله ميمبه انڤلاي
امڤونله كامي بندا كندوڠ
جكٴ ايت تيته بندا
سنڤله راس هاتي كامي

باڠ براهورس كاتڠ
باڠ فلق براباجو فوتيه
جدي جوسن جدي عديمت
توديكامي
كامي برادوا برادونستق
جكڠ همب ماتي باڠ كيني
اماڠ تيڠكل ديكچيندوان
كچيندوان ماتي باڠ كيني
اماڠ تيڠكل دبدان همب
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بݢيني
هاري برسراڠ تيڠكي جوا
الو منيته بندا كندوڠ
فلوله جوا تابوه ننتون
بونيڽ سفننتون فانوس توڠكل
سما جن ݢڤر ديلاوتن
سما جن ݢوروه تورون هوجن
بݢيكن هنچور علم نڤك
ݢوݢور سيلارا فوچوق بونت
منجواب تابوه فرياڠن فداڠ فننجڠ
نن برانما ممبڠ سليمان
برابوني تابوه سوڠيڽ تراب
نن برانما ݢوروه ديلاڠيت
منجواب تابوه سرواس
نن برانما سيهاواڠ لابيه
منيڠكه تابوه دسومانيڠ
نن برانما سيفنچروب
ممبلس تابوه فداڠ ݢنتيڠ
نن برانما سيتكوت سايڠ

ممبنس تابوه ديياتيفوه
نن برانما سيمابوق بيراڠ
428 مندوندوڠ تابوه جمعت
429 مڤيميڽ تابوه دبهيلير
مڤاهوت تابوه ديموديق
سيميڽ مڤيميڽ تابوه نن باڤق
راساكن نونوس بومي الله
منا هڠ مكت نندافتن
ݢوݢوه جوانه اڠوڠ نن ستي
نن برانما سيݢنتر علم
منا بوجڠ ݢڠݢا امن
430 چچرنه چنڠ فمڠݢيل
نن برانما سيفانس ميڠ
منا بوجڠ ليلا منجا
لفس جواله بديل ننتون
نن برانما الله ربي
امفون دولت تون كيت
ديباوه دولي ساه علم
فدا ماس ديواس ايت
اله براڠݢوق فكر رويوڠ
431 مليمبورڽ سوڠيڽ بوڠا
اله مڠيرب فنوتوران
اله مڠنجاء باتو سندي
ليوق ليمبيڽ تانم تينامن
مليمبيڽ كلاف نيور بليڽ
تراڠمفر رعية سمبان
منداڠر كات بݢيني
اله منداڠر بسر امفت بليڽ
سرات منتي بنتران

بنداهارا دسوڠݢي تراب
توان قاضي دڤداڠ ݢنتيڠ
توان ايندم دسرواس
توان مخدوم دسومانيڠ
توان ݢداڠ دباتيڤوه
منداڠر لاراس نن ڤنجڠ
نن سلاراس باتڠ بڠكواس
سيدران ݢونوڠ براڤي
ديدالم علم ميڠڠ كراباوك
تراݢمڤر اوراڠ سمبهان
الله كلوار بنداهارا
دالم نݢري سوڠݢي تراب
رافت ڤڤت سمبهان
سݢلا انق۲ كمڤوڠ
نن ݢڤݢامن بنداهارا
رافت مڠيريڠ سمبهان
كلوار ڤولا توان قاضي
دالم نݢري ڤداڠ ݢنتيڠ
رافت ڤڤت سمبهان
سݢلا انق۲ كمڤوڠ
نن ݢڤݢمن توان قاضي
رافت مڠيريڠ سمبهان
كلوار ڤولا توان ايندم
دالم نݢري سرواس
رافت ڤڤت سمبهان
سݢلا انق۲ كمڤوڠ
نن ݢڤݢمن توان ايندم
رافت مڠيريڠ سمبهان
كلوار ڤولا توان مخدوم

دالم نݢري داڠ سومانيڠ
رافت ڤڤت سمبهان
سݢلا انق۲ كمڤوڠ
نن ݢڤݢمن توان مخدوم
رافت مڠيريڠ سمبهان
كلوار ڤولا توان ݢداڠ
دالم نݢري داڠ باتيڤوه
رافت ڤڤت سمبهان
سݢلا انق۲ كمڤوڠ
نن ݢڤݢمن توان ݢدڠ
برواري بسر امڤت بلاي
براكات سمبيل برالاري
اڤ ايك نن كدانڠ
الله سمڤاي بيلڠن دنيا
اڤ تڠݢوڠن علم نڠك
سوداهله اونتوڠ امڤت بلاي
اڤ بهاي نن كداتڠ
ڤدا بوا جن سمڤو كودوس
مولا۲ توانكو نايك نوبت
تيداقله اد دميكين
تيداق ديداڠرله ديداڠر
بونيين بݢيكن لولوس
چمسله بسر امڤت بلاي
براجلن سمبيل داڠن روسوه
براجلن لاري۲ الڠ
سلما لمبت بݢين
اوراڠ براجلن تيداق برهنتي
رعية نن تكوت۲ هلڠ
سوراڠ ڤون تيداق لاي نن تيڠݢل

دالم راعية ني باڽقت
سڬلا اوراڠ سوڠݢي تراب
ايت ني لابيه سوسه بنر
سبب كران دڠ مڤابوڠ
كين لما براسراڠ داكت
بڬي سموت باڤقن اوراڠ
سفنتون اني٢ بوبوس
بڬي كلواڠ بيبر فتڠ
ني فته داتڠ براتوڠكت
ني بوتا داتڠ براهيريت
تيداق ترامواة د ني لاوس
ڬداڠ كچيل توا مودا
هينا مولييا ميسكين كاي
دڠ ڬوراب ديباوا اڠين
باڽق رعية تيداق منيڠݢڠ
سمفي بريبو جن براتوس
مڠيريڠكن بسر امفت بلي
كين لما براسراڠ داكت
اكن سمفي ديلوار كمفڠ
تيداق تراموات دالم كمفوڠ
مليمڤه كتڤه فداڠ
برواري بنداهارا
داري جاوه منجوجوڠ تاڠن
سوداه داكت منجوجوڠ دولي
دسوسون جاري ني سفولوه
برسيلا برسيمفوه كتاء
دهونجمكن لوتوت ني دوا
ديتكوركن كفلا ستو
اوراڠ باڽق باء ايت فولا

برادانڠ سمبه سمهان
امفون توانكو ساه علم
ڤاوا داراه ككي تاڠن
دولت سروان رعية باڽق
اف تيته ماء كامي جوجوڠ
چمس بنر بدان كامي
اداله موسوه داري لاوت
اداله موسوه داري دارات
432 اتوكه رانجاو ني له لافوء
ديمنا راند بوليه ملو
سمبهن بسر امفت بلي
منداڠر كات بڬين
اكن منيته بندا كندوڠ
داڠركن مله سوڠڬوه٢
بوكن تو موسوه داري لاوت
بوكن تو موسوه داري دارات
بوكن تو راج ني مندوڠڬ
بوكن منتي لفجر حكم
بوكن تفين ني ترانچه
بوكن فريت ني ترهمفر
بوكنن رانجاو ني له لافوء
تيداقله ادا دميكين
اتو هاني اكن سبواه
433 منا بسر ني امفت بلي
اوراڠ سلافن كوت بنور
تيداقله ادا دميكين
اتو هاني اكن سبواه
اماء تبو داڠ كلين
لوروڠ فدا كامي نڠكن

كامي برادوا برادنسانق
داغن سيبويوغ راج مودا
اين گدغ هنداق مليندا
اين چراديق هنداق منياي
هنداق منداوت عاده جن ليمبڠ
تاءن توروت اونداغ٢
لوروغ فدا بدان ديني
سببن مك داميكين
اداكه كيت نن سملو
اداكه كيت نن سسوفن
نن تيداق لاكڠ ديفانس
نن تيداق لانوء ديهوجن
لوروغ فدا بدان ديني
هنداق ديليليت ديبولڠكن
هنداق دسابوغ داوجاكن
ايكله لاكو بواتنن
هنداق ديهابيس دسيسوكن
هنداق ديهيلغ دتيمبولكن
لوروغ بلنجا فدا ديني
تيداق سداغ امس جن فيرق
هابيسكن اوستان نڠك
تيداق سداغ اوستان نڠك
هابيسكن لاراس نن فنجڠ
اسل لي ملو كيت تونتوت
431 فد هيدوف براچرمين بڠكي
بايك ماتي براكلڠ تنه
نن كن تيته بندا كندوغ
منداڠر كات بڠكين
مڤمبه بسر امفت بلي

امفون بندا كندوغ
ننتي سساعت سكتيك
اماء رافت كامي داهولو
سگل انق٢ بندا
لالو براهيلله موفقت
تورون كباواه انڤلاي
لالو كبلي فراحكمن
مڤمبه راڠكاي بنداهارا
فدا توان تضي فداغ گنتيڠ
باء اف ايك ديكيت
لوروغ تيتهن بندا كندوغ
برت نن بوكن الڠ٢
سفننتون بومي داغن لاڠيت
ديجوجوغ فنچه كفلا
دفيكول رنتوه جن باهو
باء اف جو كيت منجوابن
سوداهله اونتوغ علم نڠك
ايا علامت نن كن هابيس
انته ايك تندا كيامت
بيچاراك جاڠنله فنجڠ
كيت جوجوغ براغ تيتهن
كيت فولڠ مله داهولو
براحـيل مله كيت
منداڠر كات بڠكين
ايا توان تضي فداغ گنتيڠ
اف اوبهن بيچارا تو
لوروغ ديكيت نن امفت بلي
اتو هان اكن سبواه
لوروغ فيكيران همب سوراغ

جک اونتوڠ ڤمبري الله
برکت کيرامت داڠ توانکو
اين براديري سنديرين
435 سما تراجدي جن علمڽ
برانما انق ايندا جاتي
بوليهله اين ڤيکيرن بايک
ترابليق هاتي بندا کندوڠ
جاڠنله هنچور علم نڤکڽ
دسنڠله کيت براڤيکڠ
لوروڠ دبسر امڤت بلي
بوات هرات کراڠن تڠوه
نن تيداق لاڤو ديهوجن
نن تيداق لکڠ ديڤانس
براڠ کمنا بندا سوروه
براحسيل جواله کامي دهولو
کيت تيڤکت کيت سيڬي
ايا نڬري سوڠي ڠيڠ
ماء دچوب اڬاء سجامڠ
انترا لي حايت بندا کندوڠ
بند مايت کامي کاڤن
سما مڤراه ڤدا الله
براڠ نن بوڠکوء ديمکن سروڠ
بيچارا ڤوتوس انڤلاي
مڤمبه بسر امڤت بلي
امڤون توانکو ساه علم
ايت تيتهن بندا کندوڠ
برات نن بوکن انڠ٢
بري حسيلله کامي دتوانکو
برواري داڠ توانکو

منداڠر کات بڬين
اله منيته داڠ توانکو
منا راڠکاي بنداهارا
سوروه کماري بندا کندوڠ
436 ادا تراليننس ڤدا هاتي
ادا تراکلڠ ڤدا مات
باء راس رمبوت مهلينتڠ
جک بايک کيت ڤکي
جک بوروء کيت براڠ
جک تيداق راس براکانن
کيت هاڤوتکن هيلير ايلر
ناء هيلڠ کلاوت لڤس
تيداق منجدي ڤنجڠ ڤنداق
437 ماري دڠ ڤسر امڤت بلي
امڤون بريبو کلي امڤون
ديباواه دولي ساه علم
امڤونله ساي بندا کندوڠ
داڠرکن بنرله د بندا
نن ديدلم هاتي همب
ڤيکيرکن جواله د بندا
بند برادوا برادنسانق
438 جاوه تيداق همڤير ڤون تيداق
بندا کندوڠ سوداهله توا
جک بندا هيلڠ باء کيني
لوروڠ ڤدا تننتڤن کامي
اوس کمنا مينتاء اير
لڤر کمنا مينتاء ناسي
ليمبڬ انق لکلاکي
انته براجلن سان سيني

براللو فينتاء ڤدا الله
ساعت براتواه بندا كندوڠ
ماء توان لاي برڤترا
ماء اداكن انق ڤرامڤوان
تمڤت منومڤڠ تو دكامي
جاڠن سيبوبوڠ چيندور مات
سبڬيڤولا دبندا
جك بيراهي براميننتو
چوب منيته بندا كندوڠ
كڤد بسر امڤت بلڤ
اوراڠ باء اڤ نن تاء سنن
براڤ ڤوتي همب داڠر
براڤ انق موليا٢
براڤ انق بايك٢
ماء سانڠ هاتي بندا كندوڠ
اماء بوليه بندا بيننتو
439 چوب كاوينكن همب كاسنن
جك تيداق ادا بلنجا
چوب٢ ممينتاء تولوڠ
كڤدا بسر امڤت بلڤ
سبڬيڤولا بندا كندوڠ
ايلوء ماء توان ديم سنن
كانن سداڠ براداڠر
ليمبك انق مينڠ كراباو
تيداق ڤنه ديم ديرومه
ݢيلا براجلن سان سيني
منچاري ڤته داڠن ڤتي
منچاري بوسوء داڠن كوڤڠ
سببن اونتوڠن سوكر٢

جك اين ڤڤ كاسنن
انته ككين نن ترالڠكه
انته موابوتن نن ترادوروڠ
جك ادا تهو ماء توان
باء راس بوليه ڤليهارا
ترسبوت انق مينڠ كراباو
سبڬڤولا بندا كندوڠ
جك اين بيچارا ننڠك
تيداق مڠاڤ ايت بندا
ايا اين سوداه مڠيراب
تيداق ارنتوڠ اڤ كن داڤ
تتاڤي ڤولا بندا كندوڠ
سماس الله منجديكن
440 مخلوء منا منهني
ايك باء ايت انڤلاي
انتوڠ تواه سوداهله داتڠ
الله تعلي كاڤ سوڠكوه
همڤيرله اين براسوامي
جك سوڠكوه باء خبر اوراڠ
منريما راج سوڠڤ ڠيڠ
ترامشهور سمڤڤ كماري
441 لاي ݢومبڠ نميڽن سوداه
عادل نن بوكن انڠ٢
برانما توانكو ايمبڠ جاڤ
نن منا ڤولا بند چاري
نن منا ڤولا بندا چيڽتا
جك اونتوڠ نمبري الله
سلامت ڤولڠ كرومهن
داري تيمور سمڤڤ كبارات

تعلوءُ دبند سمبهان
موليا ماءُ توان بوكنكه موليا بندا جوا
دئ كامي تيداق باءُ ايت
442 بلاچن ديكارات دوا
كمبايك بنر بندا كندوڠ
جك لاي بوليه فيننتاءُ همب
جاڠن بروسوه٢ هاتي
443 منچابيق باجو ديدادا
سبڬيفولا بندا كندوڠ
لابيه موجورن بدان كيت
اڠكوه٢ن فندافتن
منريما اوراڠ سمندا
راج اوسلي دينڬري
بوليه براليندوڠ ديباوهن
بوليه براسندر ديباتڠن
بوليه براسيلا داوراتن
جك چراديق تمفت براڬورو
جك كايل تمفت براتيڠكڠ
جك راجن دسوروه٢
جك كوات فميكول بابن
براني فلاوان موسوه
باءُ ايت عادة اوراڠ سمندا
لابيه سانڠن هاتي نڠك
سوك راجن سوڠكوه٢
باءُ براهورس كاتڠ٢
باءُ فلق براباجو فولا
باءُ ديڠين ديباوا مندي
باءُ كاڤڠ ديباوا مكن
444 بڬيل دفننتاءُ كليت٢

باءُ ديتومبوءُ هلو لونچوڠ
ترامينوم د اير راواڠ
باءُ ترامكن دلمڠ مته
باءُ ملولور بُراسيتوڠكڠ
باءُ مڤلم منيلنتڠ
باءُ براهولم فوچوءُ بيراه
باءُ دكيچوه اوراڠ بيڠوڠ
باءُ دبولڠ اوراڠ بوتا
باءُ دهاريق اوراڠ بيسو
باءُ دتونجوءُ اوراڠ كوكوت
445 باءُ ترامكن كاچڠ سيباوا٢
باءُ كوليريق ماسوءُ هيدوڠ
باءُ منچيوم لادا برافڠكڠ
باءُ مننتي اوراڠ داهولو
باءُ مڠچر اوراڠ كودين
باءُ ايت سانڠ هاتي نڠك
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بڬين
ڬلق سڤم بندا كندوڠ
مڤمبه بسر امفت بلي
امفونله كامي دتوانكو
جك انن تنتڠن ايت
اف نن بايك دتوانكو
تيته كن كامي جوجوڠ جوا
منداڠر كات بڬين
الله منيته داڠ توانكو
امفون ساي بندا كندوڠ
جك لي بوليه فيننتاءُ همب
داڠر بسر امفت بلي

سرات نن رافت سمهاڽ
ايكت بونيڽ بندا داڠر
ماءُ توان هنداق بكراج
مڠاوينكن داڠ انقڽ
ايا سيوفيق فوتي بڠسو
داڠن رڠكايڽ ايمبڠ جايڽ
افله ايت اكن ديباوا
جكت دافت بيلاڠ سئكور
سرت براس اڬاءُ سچوفاءُ
داڠن سيريه اڬاءُ سهليڽ
446 داڠن فينڠ اڬاءُ سبواه
تنداڽ بندا برادنسانق
نن برتمفن نن بروف
تنداڽ بندا فوتيه هاتي
نمون بندا داڠن ماءُ توان
باءُ اف جن اورڠ محلمكن
447 چابڠ بولو هايم
جكت بندا لاي سوكت
اكن منولوڠ داڠ ماءُ توان
نمون برانما تاءُ براتوكر
نمون برانما تاءُ بروبه
دڠ جاوه چينتا منچينتا
دڠ جاوه ديمن همفير
كاسيه جاوه ديمن داكت
باءُ ايتو سكاراڠ كيني نڠكت
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بتكين
اله سوڠوت بندا كندوڠ
چراديڽ بنر موه كيراڽ

تهو ديعادة جو ليمبڬت
فنديڽ بنر ديباس٢
تيداق منيرو منولادان
انقكت تيداق جدي اوراڠ
ايلوءُ بنرله تو كيني
كتوجو بنرله تو كيني
448 بياس بنر سوڠڬوه٢
ليڽ جاتوه دتيمفا جنجڠ
ليڽ مندي ليڽ كهوجڽ
كماتين مهنتر ناسي
براتمبه منجا راج مودا
اين سله دسمبه فولا
كتوجو بنرله توكيني
نن كن كات بندا كندوڠ
اله مڤمبه داڠ توانكو
امفونله سايڽ بندا كندوڠ
سببڽ مكت داميكين
اسيڠ بندا لاين اوراڠ
بلوم ادا بندا مليهت
بندا له تهو دروفاڽ
بڬيا بلوم بندا مكن
بنداله تهو د راساڽ
بڬيا بلوم بند بلي
بنداله تهو ديهرڬاڽ
بندا ترامڬه ترمسهور
كبيلڠن كمناه
ممبيلڠ بينتڠ اتس لاڠيت
مڤوكت اير دالم لاوت
مڠڬنتڠ كاسيق دفنتيڽ

براكلم ديهوجوڠ كوكو
براكتاب ديتانق تاڠن
ممباچ منتيڠ جو معني
لوروڠ دعادة جو ليمبڠ
جک ايت بندا كراجكن
اڬاء سليسيه جو ماء توان
ديمنا ايت كن منجدي
جاڠنله بند سياء
مماينتاء كامي بندا كندوڠ
داڠن بسر امڤت بليڽ
ني كن سمبه داڠ توانكو
449 كمبايک بنر بندا كندوڠ
جاڠن ديباوا هاتي بيراڠ
جاڠن ديكنل هاتي باڠيس
اوراڠ نمبيراڠ تڤكل ايمان
اوراڠ نمباڠيس هيلڠ عقل
لابيه بايک برهاتي صبر
اوراڠ صبر كسيهن الله
اوراڠ موءمين كسيهن نبي
اڤ سببڽ داميكين
اسيڠ بندا لاين اوراڠ
ايا بندا اونما تلوء
عادة تلوء تيمبوڽ كڤل
عادة توا منڠكوڠ راكم
ني كن سمبه داڠ توانكو
برواري بنداهارا
منداڠر كات بڬين
الله ميمبه انڤلاي
امڤونله ساي بندا كندوڠ

جک ايت تيته توانكو
ايت بيچارا سبنرڽ
بايكله ايت بندا توروت
ايلوء له ايت بندا ايكوت
لابيه مشهور نما بندا
سبڬيڤولا بندا كندوڠ
كيراء هاتي كامي
باء ايت جوا ني ديداڠر
باء ايت جوا ني ديليهت
ليمبڠ اوراڠ برادنسانق
جک جاوه چينتا منچينتا
450 جک همڤير جلڠ منجلڠ
ككوراڠن توكوء منوكوء
كوء سمڤيت لاڤڠ ملڤڠي
بوكن موليا بندا جوا
الله منيته بندا كندوڠ
منا داتوء بنداهارا
مله باء ايت كن بايكن
كراڤتن ني امڤت بليڽ
سانڤله ايت هاتي دينيڽ
اڤله جوا كيت چاري
ني برانمڤن ني بروڤ
جاڠن تومبوه عايب جن هينا
جاڠن تومبوه ملو جن سوڤن
منداڠر كات بڬين
الله ميمبه انڤلاي
توان قضي ديڤداڠ ڬنتيڠ
امڤونله ساي بندا كندوڠ
نولڠ معلوم ڤدا بندا

منا نن بايكث فدا مات بندا
بايكله فولا فدا كامي
سگلا انق٢ بندا
منداغر كات بئكين
انه منيته بندا كندوڠ
اما٢ ديني٢ چاري كراباو اڬاٴ سئيكور
سرات براس اڬاٴ سچوفق
سرات سيريه جن فينڠت
سرات ڬمبير جن تيمبكاو
لاي كراباو ديني٢ سئيكور
لابيه ڬداڠ داري نن باچق
جينق نن بوكن الڠ٢
اموه منجيلت٢ تاڠن
هاري فتڠ اين براكوبڠ
دالم كوبڠن تنه ميراه
كيت سوروه مله هنتركن
نن كن تيته بندا كندوڠ
منداغر كات بئكين
451 ڬلق سچم داڠ توانكو
ايا بنر بندا كندوڠكث
تيداق داڬاٴ دفيكيركن
دسمكن تافوڠ داڠن كافور
ديمنا ايت كن سروف
سبب فوتيه روف برالاين
داڠركن مله سوڠڬوه٢
بندا ترامڬه ترامشهور
كبيلڠن كسان سيني
تيف٢ نڬري نڠكث
دالم علم ميڠڠ كراباوكث

اف ڬون دسبوت٢ اوراڠ بندا كندوڠ
اياله راج سدولت
ايكث باٴ ايتله دبندا
ايكث جينيسن تمفن كراباو
نن كن ديهنتركن ماسوٴ جمو
كدالم نڬري اوراڠ
كراباو باٴ اف نن تاٴ سنن
جكث دهنتر كن نن بئكين
كهيناٴن تيبا دبندا
دسبوت اوراڠ بندا كندوڠ
452 ديم ديلاوت ماسين تيداق
ديم دبندار تاٴ منيرو
اڠكاٴ مروڬي ليا سكيفيڠ
تربهذا كمناٴ
453 چيكي كوليكي ميڠڠ كراباو
ايت اوفت تيبا دبندا
عادة ليمبكث اوراڠ برتولوڠن
جاڠن ترتيب مجيليسن
سرات جن تمفن جن روفان
باٴ ايت اوراڠ برتولوڠن
بوكن بندا لاي براسيبينواڠ
جننن ڬداڠ بندا نمكن
اين نن فاتوت ترامڬه
معراج ليلا تڠه فداڠ
اين نن جينق٢ الڠ
الله ستاهون تيداق فولڠ
ايت نن فاتوت بندا هنتركن
تيداقله بندا بوليه ملو
ايت فيكيران هاتي همب

جک انن ديباوه لاڠيت نڠک
تيداقله ادا اوراڠ مناروه
ايا کراباو سڠداڠ ايت
ڬداڠ سديکيت داري ڬاجه
کچيل سديکيت داري لمبو
جک سمفي اين کاسن
سداڠ کرانه سيڬلاوي
دسبوت مينتوانن دسن
سمفيله بندا فوتيه هاتي
منداڠر کات بکين
مپمبه مخدوم دسومانڽ
امفون ساي بندا کندوڠ
جک ايت تيته توانکو
ايت بيچارا سبنرن
منداڠر کات بکين
اله منيته بندا کندوڠ
جک ايت کات کرافتن
لابيه د ايت ديني چاري
اتو هان اکن سبواه
براحبريه برافايه داڠ کلين
ادوه بسر امفت بلي
فري منڠکف سيبينواڠ
نن کن تيته بندا کندوڠ
براجلن کلين رافت٢
اماء ترباوا سيبينواڠ
برواري بسر امفت بلي
امفونله کامي بندا کندوڠ
براجلن کامي رافت٢
اتو هلن اکن سبواه

تيداقله تنتو فدا کامي
ديمنا اين تمفتن
ديفداڠ منا اين مکن
ديلوراه منا اين براکوبڠ
ديڬورون منا اين براتنڠ
انه منيته بندا کندوڠ
منله بسر امفت بلي
جک سلوروڠ تنتڠ ايت
چريله کسان سيني
منداڠر کات بکين
اله منيته داڠ توانکو
منا بسر امفت بلي
جک سلوروڠ تنتڠ ايت
داڠ منچاري سيبينواڠ
اداله اوراڠ کيت سوروه
فري منڠکف سيبينواڠ
سيبراکت سيبروليه
نن کتيک جو سيتمبهي
نمون دسوروه اوراڠ بايق
جک برانمو سيبينواڠ
دسنن مک لابيه سوسه
سيبينواڠ موراه برسيطان
کو سمفي اوراڠ لوک ماتي
براتن فدا بندا جوا
لوروڠ کفد سيبروليه
اوراڠ نن تهو ديباس٢
تتکلا ماس داهولون
تتکلا ماس ڬوبلا فتڠ فڬي
اين بياس ديلاکون

منداڠر كات بڠكين
مڤمبه بسر امفت بلي
امفونله كامي دتوانكو
جك ايت فنيتهن
كامي جوجوڠ بڬي مڠكوت
كامي دسيكله داهولو
الله منيته داڠ توانكو
جك ايت تنتڠ بيچارا
منا هڠ براكت داڠ بروليه
نن كتيك جو سيتمبهي
فڬي٢ سوروه براناتق
براجلن كلين كتيكن
في منجافوت سيبيندواڠ
دافت٢ مك برابلڠ
جك تاء دافت جاڠن فولڠ
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بڠكين
الله مڤمبه كتيكن
امفونله كامي دڠ توانكو
جك سلوروڠ سيبينواڠ
موراهله ايت منڠكفن
كامي همبت كامي كجري
454 تيك باتڠ ساول نن لاكت
كامي باوا فولڠ كماري
داڠ كانن سيبراكت
سلما لمبت بڠكين
هاريله ملم انڤلاي
دوا كلي هايم براكوكوء
سمفي كتيك هاري سيڠ

الله باڠون بندا كندوڠ
الله دودوء كسورمبي
الله دودوء دتڠه٢
الله منيته بندا كندوڠ
منا بسر امفت بلي
تيدورله ديني ملم نڠك
تراكلب لالو براسين
جدي براميمفي انڤلاي
راڠكيڠ توجوه سجاجر
سلافن سيبايوا٢
سمبيلن سيتيڠجاو لاوت
455 چيمفي بيري دهمبوس توفن
سبڬيفولا ميمفي ديني
راس تراڬنجاء باتو سندي
دكونچڠ ڬرء ڬمفا راي
سبڬيفولا ميمفي ديني
راس مڠيراب فنوتوران
ترابڠ دهمبوس هليمبوبو
لافڠ هيلاڠ راس تربڠ
سبڬيفولا ميمفي ديني
همفوهله اير سوڠي بوڠا
456 هاڤوتله بوييه داري هولو
ڬداڠله اير همفوه فداڠ
ميمفي سمفي ديني تراباڠون
ديني ليهت كيري دان كانن
ستوفون تيداق كليهتن
فيكيركن جوا د كلين
457 اداكه ميمفي سبنرن
نن كن تيته بندا كندوڠ

منداڠر كات بكين
فيكيرڽ بسر امفت بلي
تيداقنه دافت تاوبتن
ايله ميمفي بندا كندوڠ
ڬيلا دبدو٢ تڠه
سمفيا كلورمله فلوه
تكوت براچمفور داڠن چمس
ديليهت سورت ماسيڠ٢
تيداق جوا دافت٢ن
ايا تاويه ميمفي ننتون
برواري توان قضي
انه ميمبه انڤلاي
امفونله ساي بندا كندوڠ
تيداقله دافت فدا كامي
ايا تاويه ميمفي ننتون
تيداق تراتيفكڠ بيچارا
اوليه دكامي' نن برامفت
معلوم فولڠ فدا بندا
تيداقله دافت علامتن
ايا تاويه ميمفي ننتون
امفون دولت توان كيت
فدا ماس ديواس ايت
اله منيته بندا كندوڠ
منله كونون هڠ براكت
چري جواله انق دينيا
ايله بوجڠ كچيندون
چيندور مات بندا كندوڠ
هايم تفكس دڬلڠڬڠ
داڠ ليمفافس رومه ڬداڠ

اجڠ٢ دانم تكري
اوراڠ چراليق چنداكيا
نيا جواري بيجقسان
متيس ميلوت براكات٢
ديملوي اوراڠ نن بلڤق
برواري سيبراكت
لنو ديجاڤوت چيندور مات
انه داتڠ ماس ايت
انه منيته بندا كندوڠ
هابيسله كات دكاتكن
منداڠر كات بكين
انه ميمبه چيندور مات
امفون ساي بندا كندوڠ
امفون ساي دتواتكو
امفون دبسر امفت بليا
اورڠ كفدا ميمفي بندا
راڠكيڠ توجوه سجاجر
سلافن سيبايرا٢
سمبيلن سيتينجاو لوت
چيمفيا بيري دهمبوس توفن
اخير كلقن كمدين
جمو باڤق نن كن داتڠ
برابڬيا٢ بڠس اوراڠ
ماسوءْ كدالم نڬريڽ
ايتله تندا علامتن
سبڬيفولا ميمفي بندا
راس تراڠنجاء باتو سندي
بندا كندوڠ تيداق سانڠ ديم
براهاتي مابوءْ سيڠ ملم

ايتله تندا علامتڽ
سبڬيفولا ميمفي بندا
لاڤيڠ هيلاڠ راس ترابڠ
براهيمڤون سڬلا راج٢
ممباو راعية هولوبلڠ
مقصودڽ هنداق منياي
مڤراڠ داتڠ كماري
ايتله تندا علامتڽ
سبڬيفولا ميمفي بندا
امڤوڽ تڤين سوڠڬ بوڠا
لابيه سوسهڽ علم نڠك
راس كيامت امڤت بلڬ
نن كن كات چيندور مات
منداڠر كات بڬين
لالوله ديم بندا كندوڠ
سلما لمبت بڬين
هاري براسراڠ تيڠڬي جوا
اله منيته بندا كندوڠ
منا هڠ براكت
منا فولا هڠ بروليه
نن كتيك جو سيتمبهي
براجلنمله كلين
انترا هاري بلوم تيڠڬي
منداڠر كات بڬين
لالو براجلن كتيكڽ
جلنڽ لاري٢ الڠ
ڬنتي داهولو مندهولوي
لفس فولا داري سنن
ديلوار كوت كمفوڠ دالم

منمڤوه لابوه نن فنجڠ
لفس فولا داري سنن
458 منمڤوه فداڠ ڤڠيمڤوان
لفس فولا داري سنن
منمڤوه كمفوڠ ميدان صبر
لفس فولا داري سنن
منمڤوه فداڠ فنجموران
دڠ اوراڠ هابيس منجامور
برواري سيبراكت
داري جاوه اين مهيمباو
منا كلين نن منجامور
كمبايك بنرله كلين
بڠكيتله جامور باڠت٢
جك ترابااوا كراباو كامي
جاڠن منجدي سياه
منجدي تنه دتمڤوهڽ
نن كن كات سيبراكت
لفسله فولا داري سنن
منمڤوه فداڠ سيكاتوتوس
لفسله فولا داري سنن
منمڤوه فداڠ لكينكنجي
لفسله فولا داري سنن
459 منمڤوه فداڠ سيرنجان
سيرنجان مات ممنداڠ
ايتله فداڠ سيبينواڠ
لفسله فولا داري سنن
ادا سبنتر دوا بنتر
براجلن جوا كتيكڽ
اله تيبا اين دسنن

ديلمبه بوكيت ريمبا بيݢاو
دسني بمبڠ ني برادوري
460 سني ماناو ملنتس بنير
سني كروبوت ني براتراس
461 ارت ماري بوكيت سيݢونتڠ۲
ڤنچريڠن ايت دسني
برواري سيبراكت جو سيبروليه
ني كتيك جو سيتمبهي
ادا سبنتر دوا بنتر
462 اله براسوا بڤكل ݢدڠ
اڠكوه منورون انڤلاي
اله براكاسن داڠ جچقن
اله براهنتي كتيكن
اله ڤوچت۲ چندا موك
داراه ديدادا تورون نايك
لمبڠ۲ چنداڽ تنه
463 ديتوروني الڠ۲
ديلومڤتي تيداق سمڤاي
اله براكات سيبراكت
منا ڤولا هڠ بروليه
باءُ اڤ ايك بيچارا كيت
باءُ ايك جينيس تمڤتن
اكن هيلڠ ملك سوداهن
464 سمڤاي دتيمبڠ داڠن ڤاوا
اله براكات سيبروليه
ايك كاءُ تو لاين سوڠكوه
اڤ ڤولا ني ديكاتكن
سداڠ كراباو تيداق ترلاون
كوءُ كونون ملاون موسوه

بيرله ديني منڠكڤن
جك لاكت ساول ني نيك
465 تيداقله ديني تاهو ڤنديڽ
لالو منورون كتيكن
براݢنتي داهولو منداهولوي
ادا سبلتر ايت جوا
سوداه براتمو ݢيسيرن
466 چندا لولوءُ براتمبون۲
سمڤاي كداهن كايو هارا
اله براكات سيبروليه
ليهت ڤولا ايك كاوان
ايكله ݢاران ݢيسيرن
سلاكو ستمڤن ايك
جك ديني تهو ني بكين
ايا ديني كماري نڤك
برواري سيتمبهي
اله ديتاهن ساول ننتون
اله ݢمنتر چندا تولڠ
ايكله بڤكل براسيمڤڠ۲
ديتاهن ساول كتيكن
اله سوداه ساول ديتاهن
براجلن جوا كتيكن
اله سمڤاي اين كاسني
كاتڤين راواڠ ريمبا بيݢاو
دسني رانداسن اولر بيديڽ
ديتاهن ساول سباتڠ
چندا لولوءُ بربڠكاران
سني كوبڠن تنه ميراه
ديباواه كير مداڠ جاتي

دسن تومبوهن باتوڠ توڠݢل
سنن كليكيس ميراه بوڠا
دسن فروفوءْ برافلاڠيڽ
467 دسن فيمفيڠ سما تيڠݢي
دكانن سوءور برامونتيك
دكيري تلڠ براسورت
اله دسن سيبيينواڠ
برواري سيبراكت
دهمفيري بنر سوڠݢوه٢
ديليهت دالم كوبڠن
سيبيينواڠ اين براكوبڠ
مماچه مهلون ݢونتوڠ
مهلون ݢونتوڠ كسوبراڠ
باءْ بوني اومباءْ اتس كراڠ
اله تمفاءْ سيبيينواڠ
جدي براسوراق كتيݢءن
468 سمبيل تراتاوا سله سدان
تمفاءله اين سيبيينواڠ
دالم كوبڠن تنه ميراه
اله براكات] سيبراكت
جاڠن براكوبڠ٢ جوا
تيداق ملو منديء٢ لولوءْ
برواري سيبيينواڠ
منداڠر كات بءكين
منداڠر سوراق سيبراكت
انه تݢاءْ اين منچليڠ
اله ممنداڠ اين ككيري
برواري سيبراكت
دسوراكي سكلي ليڽ

اله تمفاءْ سيبيينواڠ
اله براكات كتيݢءن
469 جاڠن براتڠكر٢ ديري
تمفوهنه ساول نن تيݢك
اماءْ ديراس رومه تيڠݢي
برواري سيبيينواڠ
منداڠر كات بءكين
ديفرلير بنر فنچليكن
470 اله براكوچوت٢ ايكور
اله مڠݢيليڠ٢ تندوءْ
انه مڠوت٢ كچيل
مهيلا سوروت اين مڠاجر
بݢيڽ تروفن هليمبوبو
سفنتون ݢرءْ ݢمفا رايڽ
اله براكابوت چندا تنه
رونتوه٢ چندا تابيڠ
اله بڠكيت تنه كونيڠ
برواري سيبيينواڠ
اله ترابڠ بيناتڠن
لابه براسراڠ ديفاروتن
نانيڠ تبوهن دايكورن
471 سيچوچور دالم تليڠان
فانه ليڠ دالم هيدوڠن
هابيس مڠݢيݢيت سمهان
بيسان بوكن الڠ٢
برواري سيبراكت
472 اله براكاجر٢ لوتوت
سيبروليه باءْ ايت فولا
اله مهمبوڠ٢ ديري

سيتمبهي نن لابيه سوڠݢوه
سفننتون اوراڠ ݢيلا مابوق
برواري نن براتيڠ
اله هيلڠ٢ داڠن ڤاوا
473 راسكن هيلڠ داڠن اروح
474 رباب٢ي سان سيني
475 دڠ ستي ڤاوا كهيلڠ
سيبراكت لوك مانن
476 سيبروليه لوك كانيڠن
سيتمبهي ممنجت روكم
سيبروليه كرومڤون سلق
چندان داراه له مڤيراه
براتمبه ڤولا كبيساءن
اله مهاراڠ٢ سجا
برواري سيبينواڠ
دڠ اوراڠ تيداق تمڤاء
اله سوروت ماسوء كوبڤن
سلما لمبت بڠكين
اله تراكنل دبدانن
ادوه اوراڠ نن برتيڠ
بهارو تراكنل له ترسكيت
كيرات بدان سوداه لوك
سلما لمبت بڠكين
اله مهيمباو سيتمبهي
477 ممكڠ مڠݢروڠ ڤنجڠ
ايا دروماڤون سلق ننتون
منا كاء توا جو كاء تڠه
باء اڤ ايك اونتوڠ ديني
لي لوك كبيساءن ڤولا

سكيت نن بوكن الڠ٢
478 اومايڠ ددالم هاتي
ڤديه٢ د اوجوڠ جنتوڠ
ايك مات له بڠكاء ڤولا
ايا سڠداڠ تلور هايم
منداڠر كات بڠكين
اله براكات كدوان
سيبراكت دانس داداب
نن سوراڠ دانس روكم
ممكيق٢ كدوان
دڠ كامي ترلابيه سوڠݢوه
479 تليڠا له هابيس تابوء٢
لوبڠ هيدوڠ تيداق برليڠ
مات سكيت بڠي دڤڠكڠ
اله براكات سيتمبهي
باء اڤ ايك اونديه كاوان
ككيله هابيس لوك٢
له ملومڤت اين كباواه
مراڠكاء براككي امڤت
اله براكات سيبراكت
481-480 تابڠكن جوا كامي سيڠي
اماء كامي تورون كباواه
برواري سيتمبهي
ديتابڠ سيڠي دسندركن
اله تورون سيبراكت
تورونله ڤولا سيبرونيه
براكات سما٢ ديري
جك ديني اسا نن بڠكين
دݢيلا اڤ ديني كماري

تيداق فرادولي كراباوكْ
بدان ديني همفير ماني
مك ديني داتڠ كماري
كوء لي باء كرباو نن باڤقكْ
دافت سكلي فون دكيت
تيداقله اداكن ݢونن
راج كيت نن بيڤوڠ سوڠكوه
اسيڠ اوراڠ نن سرومه
اين نن روڤي ديم سجا
بدان كيت بوليه نڤكيت
فدا كيت ماتي دسيكْ
بايكله ماتي براجلن فولڠ
الله فولڠ كتيڬن
لالو دتوروت جلن لما
توبوهله مندي٢ داراه
سمنترا سفنجڠ جلن
اداڠ٢ سما مناڠيس
اداڠ٢ سما ݢلق
سبب كران فراسين
سلما لمبت بكين
ادا سرانتاو فراجلنن
كين لما براسراڠ داكت
الله سمفي اين كاسنن
داڠ ككمفوڠ ميدان صبر
الله لالو اين دهلامن
الله براكات اوراڠ منجامور
جامور كامي الله ترابڠكيت
ديمنا اين كراباوتو
كمنا فولا دالوكن

بوات كامي الله تراهمبت
الله براكات سيبراكت
جاڠنله باڤق٢ كات
482 جك سكن ممكن اوراڠ
483 بڬو كلين تيداق مليهت
ايكله جينيس اونتوڠ كامي
كلوار داراه داري كانيڠ
سوداه ترسمبور داراه داري هيدوڠ
مڠيلير داراه داري ككي
دڠ تكوت ڤاوا كن هيلڠ
ديكجري سيبينواڠ
ايا كراباو چيلاك نڎتون
براجلن جوا كتيڬن
كين لما براسراڠ داكت
الله سمفي ككمفوڠ دالم
الله تيبا تڠه هلامن
نايك كرومه انڤلاي
الله ميمبه كتيڬن
امفونله كامي بندا كندوڠ
امفونله كامي دتوانكو
هابيس مناڠيس كتيڬن
تيداق دافت سيبينواڠ
ايك جينيسن اونتوڠ كامي
دڠ ستي ڤاوا كن هيلڠ
سمفيله مندي٢ داراه
بوكن سبواه دتڠݢوڠكن
لي لوك كبيسأن فولا
جك داتڠ نيكيت لاين
484 انته دتيمفا اومڠ لوك

سسل نن تيداق براکسوداهن
منداڠر کات بڠکين
ڬلق سڤمله توانکو
لالو منيته انڤلاي
امڤون ساي بندا کندوڠ
باءُ اف بيچارا بندا
سياف اوراڠ کيت سوروه
سياف اوراڠ کيت اوفه
اکن مڠکف سيبينواڠ
کيت سوروهکن سيبراکت
چمس منوکوءُ کندا سجا
سجاءُ سمولا ديني کاتکن
مولوت ترادوروڠ۲ جوا
کات ترالالو۲ سجا
بدانن ترابورو۲
تيداق براڠنتوڠ فدا الله
منداڠر کات بڠکين
اله منيته بندا کندوڠ
منا کونون مڠت فندافتن
چاري جواله انق ديني
ايله بوجڠ کچيندوان
چيندور مات بندا کندوڠ
داڠ ککمفوڠ سولوءُ دالم
درومه جوارا ميدان لابيه
سوروه فولڠ اين داهولو
تيداق جدي براتفڬوه۲
منداڠر کات بڠکين
بروراي مڠت فندافتن
اله برجلن انڤلاي

جلنن لاري۲ الڠ
سلما لمبت دجلن
اله سمفي مڠت فندافتن
ايا ککمفوڠ جوارا ميدان لابيه
بروراي چيندور مات
تراسيمبور داراه ددادا
اله تراچمفاءُ بوه چاتور
لالو براکات انڤلاي
منا مڠت فندافتن
485 سکيت‌که ڬاران بندا کندوڠ
486 اناوکه ڬاريڠ داڠ توانکو
مک بفاءُ سلاکو ايک
منداڠر کات بڠکين
اله ميمبه مڠت فندافتن
داڠرکن مله دتون کچيل
فنيتهن توان توا
کيت فولڠ داهولو کيني نڠک
تيداق جدي براتفڬوه۲
باءُ ايت تيته همب باوا
منداڠر کات بڠکين
اله تورون چيندور مات
لالو براجلن کدوان
جلنن لاري۲ الڠ
سلما لمبت دجلن
اله سمفي ککمفوڠ دالم
اله تيبا تڠه هلامن
نايک کرومه انڤلاي
اله ميمبه چيندور مات
امفونله ساي دتوانکو

اڤله تيته ساي جوجوڠ
اله مڤمبه داڠ توانكو
كلوار جواله بندا كندوڠ
سوداهله داتڠ داڠ سيبويوڠ
منداڠر كات بݢين
برواري بندا كندوڠ
منا جوالڽ بويوڠ ديڠنڽ
سبب بڤاء ديڠنڽ سوروه جاڤوت
لوروڠ ڤدا بيچاراڽ
هابيسله عقل داڠن بودي
جاڠن جدي ماسق متهن
سيڠ رافت ملم تراڠكڠكڠ
براڤنتڠ سوروت دجلن
كات ترادوروڠ تڠه ميدان
ڤدا سوروت بايكله ماتي
نن كن كات بندا كندوڠ
اڤ تيڠكڠ بيچارا بڤاء
لوروڠ منڠكڤ سيبينواڠ
اماء سلامت كراج نڠك
جاڠن تراس٢ جوا
487 باء تولڠ دالم راكوڠن
باء دوري ددالم داڠيڠ
باء ݢارام دالم ݢرامن
جك نن لاين ڤد بڤاء
تيداقله ادا اكن داڤت
برواري چيندور مات
منداڠر كات بݢين
اله مڤمبه چيندور مات
امڤونله ساي بندا كندوڠ

امڤونله ساي دتوانكو
جك سلوروڠ تننتڠ ايت
اڤ ݢونن بدان نڠك
داري كچيل بندا ݢداڠكن
ڤاموء سݢيكور بندا هلو
سبب دڠي كاسيه سايڠ بندا
بيرله سمڤڽ كلاڠيت هيجاو
اماء لالو كڤوست تاسيق
اسل لڽ ڤوڤوس ملو بندا
نمون لڽ حايت سيبويوڠك
اماء ديڠنڽ ݢوڠݢوڠ دباوا ترابڠ
انته كوء ترابڠ جدي هاوان
نمون دبومي هنچور جوا
جاڠنله سوسه بندا كندوڠ
جك ادا ڤمبري الله
ڤكي٢ همب براجلن
نن كن سمبهن چيندور مات
سلما لمبت بݢين
هاريله ڤتڠ انڤلاي
ڤتڠ براجاوات داڠن سنجا
سنجا براجاوات داڠن ملم
اله لالو ترافاسڠ دامر
نمون سملم٢ ننتون
سكلب تيداق دتيدوركن
ݢيلا براتونجوء دان بلاجر
منچاري بوروء داڠن بايك
چيندور مات داڠن توانكو
برانيڠك داڠن بندا كندوڠ
دوا كلي هايم براكوكوء

سمڤي كتيک هاري سيڠ
سڤڠݢله منتري نايک
كيرا٢ ڤوكول سلاڤن
اله منيته بندا كندوڠ
منا كمبڠ بوڠا چينا
براتنق مڠݢوليڽ مله كلين
انق دينيڽ اكن براجلن
ماسوء هوتن ريمبا رايڽ
اكن منچاري سيبينواڠ
سبب كات دينيڽ له ترلمڤاو
مک سوسه ستمڤن ايک
برواري سيكمبڠ چينا
منداڠر كات بݢين
امڤون ساي توان توا
ايک ناسي له تراهيدڠ
ادوه ݢوليڽ له تراسوجي 488
اكن مناتيڠ انڤلاي
سلما لمبت بݢين
اله مكن چيندور مات
اله سوداه مينوم دان مكن
دمكن سيريه سكاڤور
سيريه له حسيل سمڤاڽ
ايا ددالم سڤوتاڠن
نن كن بكر چيندور مات
اله منيته بندا كندوڠ
براجلن مله انق كندوڠ
انترا هاري بلوم تيڠݢي
رانتاو جاوه اكن دجلڠ
ساواڠ نن تيداق ڤراݢنتوڠن

برواري چيندور مات
اله براسيكڤ اكن براجلن
لالو مڤمبه انڤلاي
امڤونله ساي بندا كندوڠ
امڤونله ساي دتوانكو
امڤون بريبو كلي امڤون
دباوه دولي ساه علم
ممينتاء جوا بندا كندوڠ
كڤدا الله داڠن نبي
جک ليڽ بوليه ڤينتاء بندا
جک براڽواه بندا كندوڠ
جک كيرامت داڠ توانكو
جک ليڽ ستي نݢريک
تراباوا سيبينواڠ
جاڠن جريه تيداق برداس
جاڠنله ملو بندا كندوڠ
اله مڤمبه چيندور مات
همب براجلن انڤلاي
اله منيته بندا كندوڠ
انشاءالله بايكله ايت
سلامت عمر بڤاء ڤنجڠ
جاڠن چچت مرا ملينتڠ
سلامت بڤاء ڤولڠ ڤيڽ
تراباوا جوا سيبينواڠ
لالو براجلن چيندور مات
كلوار داري كمڤوڠ دالم
منمڤوه جيروڠ لابوه ڤنجڠ
نڤسله ڤولا داري سڤن
منمڤوه ڤداڠ سيكادودوء

لفسله ڤولا داري سني
منمڤوه ڤداڠ سيكاتوتوس
لفسله ڤولا داري سني
منمڤوه ڤداڠ سيرنجان
سيرانجان مات ممنداڠ
ايتله ڤداڠ سيبيڽواڠ
سلما لمبت بݢين
براجلن سرانتاو لݢي
اله سمڤاي چيندور مات
دلمبه بوكيت ريمبا بيكوا
دسني بمبن نن برادوري
دسني ماناو ملنتس بنير
دسني كروبوت نن براتراس
اريڠ ماري بوكيت سيݢونتڠ٢
ڤنجريڠن ايتا دسني
ادا سبنتر دوا بنتر
اله براسوا بڠكل ݢداڠ
اڠكوه منورون انڤلاي
اله بركاسن داڠ ججقن
ݢلق سڤم چيندور مات
لمبڠ٢ چنداڽ تنه
دتوروني الڠ٢
دلومڤتي تيداق سمڤئ
لالو ملومڤت چيندور مات
اله براجلن سبنتر لݢي
سوداه ترسوا ݢيسيرن
چندا لولوء براتمبون٢
سمڤاي كداهن كايو هارا
براجلن جوا چيندور مات

اله سمڤاي ايڽ كاسني
كراواڠ بوݢيت ريمبا بيݢوا
سني راندامن اولر بيدڤي
سني كليكيس ميره بوڠا
دكانن سومور براموننتيك
سني ڤروڤوء براڤلاڠي
دسني ڤيمڤيڠ سما تيڠكي
دسني تومبوه باتوڠ توڠݢل
دكيري تلڠ براسورت
اله دسني سيبيڽواڠ
ددالم كوبڠن تنه ميراه
ممچه مريق ڤنجڠ
مهلون ݢونتوڠ كسوبراڠ
سڤنتون اومباء اتس كراڠ
برواري چيندور مات
الد تݢاء تڤي كوبڠن
دڤرهات كاين دڤيڠݢڠ
لالو د ايكت داڠن چنداي
د سينسيڠكن لاڠن باجو
د سينسيڠكن سراول ڤنجڠ
د تڠكف ديستر دكڤلا
د مكن سيريه سكاڤور
برواري چيندور مات
اله ممنداڠ ايڽ كلاڠيت
اله مڠكور ايڽ كبومي
ممبري سلام كيري كانن
لالو براميڽتاء ماس ايت
منا ڤولا هڠ بيڽواڠ
كلورجواله داهولو

489 اماٴ كيت برابينچڠ٢
ايا براتولوڠ دان براندي
اماٴ ديڽي چوري ديڽي ڤڤركن
بوروڠ بايكن سمبهن
برواري سيبينواڠ
منداڠر كات بڠكين
اله تڠݢاٴ سيبينواڠ
اله دڤليڠ ڤنچليكن
اله ميراه تليڤان
اله براكوچوت٢ ايكور
اله مڠكيليڠ٢ تندوق
اله مڠوت٢ كچيل
مهيلا سوروت اين مڠاجر
بڬي توفن هليمبوبو
سڤنتون ݢرڠ ݢمڤا راي
409 اله براكابوت چندا تنه
رونتوه٢ داڠن تابيڠ
اله بڠكيت تنه كونيڠ
براهابو چندان ڤداڠ
لالو دڤيريڠ چيندور مات
راسكن سمڤاي اين ملومڤت
491 باٴ كيلت دهوجوڠ تندوق
اله بركات چيندور مات
مڠاف ڤولا هڠ بينواڠ
ݢيلا ݢاران هڠ بينواڠ
هنداق براسندا جن براݢوراو
تيداق سڤنجڠ هاري نڠݢك
برواري سيبينواڠ
منداڠر كات بڠكين

بيراڠ باڠيس سوڠݢوه٢
اله ماسوق جيهين ڤراماي
دسلف سيطان جن ابيليس
دڤيريڠ بنر سوڠݢوه٢
اله ترابڠ بينانڤن
لابه سيچوچور ديڤاروتن
ناڽيڠ تبوهن ديداݢوڠن
كراراوي ددالم تليڤان
ڤنه ليڠ دلوبڠ هيدوڠن
ڤڽاڠت دسودوت ماتن
هابيس ترابڠ سمبهن
برواري چيندور مات
دامبيل ديستر دكڤلا
لالو دكيڤس كيري كانن
سمبيل ترانناوا ݢلق سڤم
مڽا بيڽاتڠ سڠلا بيسا٢
مڠاف ايت دڤردوليكن
كامي براݢوراو سما كامي
سوروت اڠكو كتمڤت اڠكاو
تمڤن برامرا ايت باٴايك
برواري سيبينواڠ
دڤيريڠ بنر سوڠݢوه٢
492 براكينچا لولوڠ داڠن تنه
براچمڤور داڠن ايرا كوبڠن
اله ملومڤت اين ككاڽ
بلا بنر سيبينواڠك
جاڠن هاني ديڤرتوروتكن
ممينتاٴ تولوڠ ڤدا الله
493 ݢيلا مابوق منجاريڠ اڠين

تراس ادا دافت تيداق
494 دامبيل بوڠكوس برتراواڠ
مكن سيريه چيندور مات
برواري سيبيبنواڠ
دفيرڠي سكلي لي
الله ملوعفت اين ككيري
الله دتمفر سيبيبنواڠ
تمفر لاكت سمبورن تيبا
ديم بريوڠ اديق كندوڠ
جاڠن هاتي ديفرتوروتكن
تيداق ايلوء اوراڠ فمبيراڠ
اوراڠ فمبيراڠ هيلڠ عقل
اوراڠ فنداريس ڬداڠ كانيل
495 الله دنافڠ سيبيبنواڠ
اڬاء ديمله سديكيت
سونيله فولا دالم هاتي
الله براكات چيندور مات
داڠركن جواله بينواڠ
كمبايك بنر سوڠڬوه٢
495 جاڠن دمات٢ جوا
بدان جريه براجاس تيداق
497 هاراڠ هابيس بسي بيناس
اوراڠ منينيت جريه سجا
اوراڠ مهمبوس سياه
نيفيهن هيتم كانيل هاراڠ
ماتن فديه كانيل هابو
ديم بريوڠ اديق دينيل
جاڠن هاتي ديفرتوروتكن
جاڠن هاتي ماراه٢ جوا

اوراڠ فماراه سياه
داڠركن بنر كات دينيل
داڠركن جواله بينواڠ
ايا همب كماري نڠك
تيداقله ڬڠڬه كواس همب
همب دسوروه بندا كندوڠ
سرات تيته داڠ توانكو
ددالم اولق تنجوڠ بوڠا
سرات بسر امفت بلي
جك اونتوڠ فمبري الله
ايا كيت اكن براجلن
ايا دسوروه توان كيت
فيل كرانه سيكالاوي
كنڬري سوڠيل ڠيڠ
منجدي داڬڠ انپلاي
برواري سيبيبنواڠ
منداڠر كات بڬين
الله منجيلت٢ تاڠن
الله منجوڠكت٢ ايكور
الله براكيفس٢ تليڠان
لالوله چوچور اير ماتن
برواري چيندور مات
الله دڬوسوءكي سيبيبنواڠ
دامبيل روتن اكر بولو
ني تلين سيبيبنواڠ
مكن سيريه چيندور مات
لالو د سمبور سيبيفواڠ
لالو د يتافڠ تيڬ كلي
جاڠن براتفكر٢ ديري

توروتكن دينيا براجلن
تيڤكڠ ٢ ايت بينواغ
جاڠن هاتي ديفرتوروتكن
جاڠن منجدي بلا بسر
برواري سيبينواڠ
اله براديم ديري
برواوي له تو كونون
ايله فولا چيندور مات
اله دهيريت سيبينواڠ
داري كوبڠن تنه ميراه
ددالم راواڠ ريمبا بيڠوا
اڠاء منداكي له سديكيت
دلمبه بوكيت ريمبا بيڠوا
لفس فولا داري سنن
منمفوه فداڠ سيرنجان
لفسله فولا داري سنن
منمفوه فداڠ سيكاتوتوس
لفسله فولا داري سنن
منمفوه فداڠ كونيت تمو
اله سمفيا ككمفوڠ ميدان صبر
حيرانله اوراڠ دالم كمفوڠ
برواري اوراڠ دكمفوڠ
اله تمفاء چيندور مات
تمفاءله فولا سيبيبواڠ
براكروڠن برانكيقكن
لكلاكي فرامفوان
هيرو بيرو سمهان
انه منكور توفيا جنجڠ
اله منچريچيه بوني سيمفيا

اله براكونت بوني هايم
اله براكات اوراڠ باپق
اف ايكت اونديه كاوان
تيداق فنه كيت مليهت
ايا كرباو سڠدڠ ايكت
اف ڠونن ايكت كاوان
698 هابيس تركجوت فجاء
جكت تركجوت ترلالو دامم
جكت دامم ترالالو ماني
منجدي سسل كمدين
اله براكات نن سڠوراڠ ليا
جكت سلاكو دميكين
499 جدي ترامس انق دينيا
تيداق سسل بركسوداهن
ددوكوڠ انق دلاريكن
كيرن بوكن انق ديري
انق برتيمبڠ تيداق تهو
تيداق دكنل انق ديري
ستڤه لاري كفڠو
ستڤه ممنجت دينديڠ
ستڤه كاانس نيور
ستڤه ممنجت توڠڠاء
دڠي مات هنداق مليهت جوا
ڠلق سپم چيندور مات
مليهت لاكو دميكين
لالو براجلن انپلاي
ديهيريت جوا سيبينواڠ
لفسله فولا داري سنن
منمفوه فداڠ نڤيمفوان

لفسله فولا داري سڠن   همب فاوتكن دهلامن
منمفوه فداڠ فنجمورن   دفوهن كمونيڠ ستي
بواري چيندور مات   برواري بندا كندوڠ
الله لالو كلابوه فنجڠ   منداڠر كات بڠكين
كين لما براسراڠ داكت   لالوله تورون انڤلاي
الله سمفي كجيروڠ كمفوڠ دالم   تورون سيكمبڠ بنداهري
سوداه تيبا تڠه هلامن   تورون سيكمبڠ بوڠا چينا
دفاوتكن سيبيڠواڠ   تورون چنديڠ نن ڬوروان
الله نايك چيندور مات   سيڤچاچوا براڬو هاني
لالو منچليڠ بندا كندوڠ   اڠڬوڠ ڬاي جلن برسيمفڠ
انه تمفاء سيبيڠواڠ   توروندله اين سمهان
تمفاء فولا چيندور مات   اله منيته بندا كندوڠ
اله منيته انڤلاي   مڠا فولا هڠ بيڠواڠ
مڠا بويوڠ چيندور مات   سوداه لما كيت براچري
چيندور مات بندا كندوڠ   ڬانفله دوابلس موسيم
داڠ ليمفافس رومه ڬداڠ   ڬداڠ فنجڠ كيران بفاء
هايم نن تڠكس دڬلفڬڠ   سلما كيت براچراي
اچڠ٢ دالم نڬري   دميڤكي سيبيڠواڠ
اوراڠ چراديق چنداكيا   لالو د اورس دڬوسوكي
ني جواري بيجقسان   سوداه ترابواڠ لولو تڠه
مانيس مولوت براكات٢   ليچين سوڠڬوه هڠ بيڠواڠ
توڠڬڠ هيلڠ براني ماتي   جك نيداق سبب دڠي ايك
اماڽ فواس هاتي بندا   حرمليله ديڠي چرايكن
الله بوليه فولا نن دچاري   سايڠ نن بوكن الڠ٢
منداڠر كات بڠكين   ستفاء اڠكن ديڠي چوري
انه مڤمبه چيندور مات   نن سهيڠك ايك نايك
امفون بندا كندوڠ   كلاكوان اكاء اوبهي
امفونله ساي دتوانكو   لالو فراڠي نن داهولو
لووڠ فد سيبيڠواڠ   باء ايت فولا مك جدي

501 جک سنتن جول بلي
بڠو ستيمبڠ داڠن امس
تيداقله سوک بندا کندوڠ
اتو هان اکن سبواه
ايا بفاء اکن براجلن
جاڠن سيبوبوڠ کچيندوان
براتيک داڠن سيڠماراڠ
انته کمبلي انته تيداق
سبب باء ايت کات ديني
کات ترادوروڠ تڠه ميدان
تيداق بوليه سوروت ليلي
دڤ سوروت مک دانت ملو
برواري سيبينواڠ
الله مڠيفس تليڠان
الله منيته بندا کندوڠ
منا جوالي بويوڠ انق ديني
داڠ منيته! مله بفاء
سوروه چاري براڠ نن تيداق
جک اف٢ نن کوراڠ
انترا هاري ليلي مودا
امفون بريبو کلي امفون
الله منيته داڠ توانکو
منا کونون هڠ براکت
برجلن جواله داهولو
فيلي منچاري ليماو فوروت
نن تومبوه دباتو ڮداڠ
نن براچمين مات اير
ليماو نن توجوه سراڠکي
نن مڠادف منتري هيدوف
جک تراسوا دميکين
جاڠن ديفنجت٢ سجا
هنتمکن باتڠن توجوه کلي
تاهن نفس مک ديفنجت
502 جاڠن دککوء داڠن تاڠن
ڮوڠڮوڠ جو ڮيڮي باو تورون
جک داتڠ اوراڠ براتاڤ
جاڠن بفاء برابوني٢
سبڮيفولاه براکت
جک سمفي دانت ليماو ننتون
جاڠن ممنداڠ سوروت
باو جوا فولڠ کماري
ليلي دسني تيف٢ هاري
سمبيل دموديق فرياڠن
نن کن تيته داڠ توانکو
منداڠر کات بڠکين
برواري سيبراکت
الله براجلن انڤلاي
جلنن لاري٢ الڠ
کين لما براسراڠ داکت
الله سمفي سيبراکت
داڠ کموديق فرياڠن
دننداڠ کيري داڠن کانن
سوداه اونتوڠ تقديرالله
براکت کيرامت داڠ توانکو
الله براتمو ليماو ننتون
انه کتوجو دالم هاتي
لالو دهنتمکن باتڠن تيک کلي
دتاهن نفس سوڠڮوه٢

لالو دڠنجت ليماو ننتون
دݢوڠݢوڠ ديباو تورون
انه براجلن انڤلاي
تيداق ممنداڠ٢ سوروت
برواري سيبراکت
هاتيله سوك٢ باس
اله سمڤي اين کاسنن
لالو مڤمبه انڤلاي
امڤونله ساي دتوانکو
ايکله اين نيماو ننتون
نن کن سمبهن سيبراکت
برواري داڠ توانکو
دباريکن بندا کندوڠ
اله منيته انڤلاي
منا فولا هڠ براکت
فيلي چاري جوانه فينڠ توڠکل
باتڠن توڠکل بواهن توڠکل
نن مڠادف منتري هيدوف
503 ايا فينڠ جمباݢ ساڠت فملن
504-505 برسراڠ تبوهن دتندنن
براسنتير داڠن کايو رامڠ
کايو کيلڠن هنتو راڤي
دسنن ادا تيف٢ هاري
تومبوه دتابيڠ سوڠي بوڠا
اورڠن سمڤي کدالم اير
لابيه تيڠکي داري نن باڤق
باݢ ايت فولا مڠمبيلن
برواري سيبراکت
منداڠر کات بڠکين

براجلن منچاري فينڠ ننتون
سوداه اونتوڠ تقديرالله
براکت کيرمت داڠ توانکو
بواڤيهله فولا فينڠ ننتون
ديباو فولڠ انڤلاي
دباريکن فدا بندا کندوڠ
براڠ نن فانوت اکن دچاري
هابيسله دافت سمواڽ
انه مڤمبه انڤلاي
امڤونله ساي بندا کندوڠ
باݢ ايت فولاله دبندا
انتارا هاري ليڤ سيڠ
چاريله فيڠکن اڠکاݢ سبوه
براڠ نن سابون فوتيه سوڠکوه
نن راتق سريبو
سوروه باسوه سوچي٢
لتقکن فولا اتس انجوڠ
سکين مليلا اکن دامبيل
سوروه اسه تاجم٢
تريقله فولا کوماين بروس
سداڠ ددالم امبن فوروڠ
لتقکن فولا انس انجوڠ
چاريله فولا لاد سوله
سوڠکي لنداق اڠݢ تيڠک باتڠ
براڠ نن سبون کفوتيهن
چاريله جروم تيڠک بواه
نن فته٢ دتاڠن
تريق فولا سيفادس فدي
باڤقن اڠݢ سريمفڠ

ليديس كروبيل توجوه هليا
تريق ليلين توجوه باتغ
506 تريقله چرامين تروس
ايت ددالم گمبر فيراق
انترا هاري بلوم ملم
كلو ملم براگولوت٢
منداغر كات بڬين ٠
بروارِي بندا كندوغ
دسوروه حسيلكن سمهان
دلتقكن دانس انجوغ
هاريله فتغ انپاي
فتغ براجاوات داغن ملم
اله لالو ترافاسغ دامر
انه سوداه مينوم دان مكن
اله منيته انپاي
ايله فولا داغ توانكو
منا فولا داغ كلين
فجاه دالم اوستانڬ
نمون سملم٢ نڠڬ
ديني هنداق برابيچارا
اله ميمبه داغ توانكو
امفون ساي بندا كندوغ
كمبايڬ بنر بندا كندوغ
سوروه هانف٢ فجاه
دالم اوستان بندا نڠڬ
507 جاغن براكات گراغ٢
جاغن برسندا جن براگوراو
كامي نڠڬ گداغ كرج
منداغر كات بڬين

اله سوغوت بندا كندوغ
جاغن براكات لالو لالغ
جكڬ تيداق فندي براكات
بايكله ديم٢ سجا
تيداق ديني بوداق اوراغ
تيداق ديني جوالن اوراغ
جگلن جاوه سكلي
نن كن كات بندا كندوغ
منا كلين سمهان
سداغ ددالم اوستانڬ
فربونيكن بوني بونين
ايا هداب دان كوچفي
508 فلوله گنداغ جن كتنديت
فلوله اگوغ جن مومغن
500 فانيقله رابب دان كوچفي
فانيق سڠكادو بقسي جينا
منداغر كات بڬين
بروارِي انق اوستان
دالم رومه بسر ننتون
510 اله هانف هانيغ سجا
لكلاكي فرامفوان
گداغ كچيل توا مودا
هايم فون تيداق نن براكوكوء
كوچيڠ فون تيداق نن مڠيوغ
لنتي فون تيداق نن برادانيق
اله منيته داغ توانكو
منا بويوغ كجيندوان
ماري نايڬ كاانس انجوغ
اله منوروت چيندور مات

سلما لمبت بڠكين
انه دودوء كدوان
بكي سيڠا مننتڠ لاون
اله منيته داڠ توانكو
منا ديق كندوڠ كچيندوان
ايڠت٢ جڬ٢
اله منيته داڠ توانكو
منا چندي نن ڬوراوان
فڠكڠ جواله فراسفن
برواري نن ڬوراوان
لالو دفڠكڠ فراسفن
دباوا كاالتس انجوڠ
اله دجاوت كچيندوان
اله دفاسق فينتو انجوڠ
سلما نمبت بڠكين
برواري داڠ توانكو
لالو ديبكرله كوماين
لالو ديهاسف ليماو ننتون
ممبري سلام فدا نبي
ممينتاء تولوڠ فدا الله
دسيراقكن تافوڠ سيتاوال
دتابور داڠن برس كونيت
ليديس كرمبيل دچاموكن
اله ممنداڠ اين كلاڠيت
اله منكور اين كبومي
ممبري سلام كيري كانن
دتاريق فولله سوراهي
دچوچوركن فولا اير امبون
لالو دبوكاء چرامين تروس

اله دفيڠڠ مله سكين
ممبري سلام كيري كانن
انه دساهيت ليماو ننتون
تيڬ بواه ليماو ديساهيت
تمفن براكومفول تمفوء ليماو
سوداه براكومفول اين براچاري
لينوڠ برابيڠر دالم فيڠكن
سوداه برابيڠر اين تانب
ديم دتڠه انور توڠكو
سوداه دساهيت ليماو ننتون
لالو درامس دتوانكو
لالو برمينتاء ماس ايت
تيداق ممنداڠ كيري كانن
عمل تروس بوكن كفلڠ
بوليه دبله باتو هيتم
تروس كلاڠيت توجوه فڠكت
تروس كبومي توجوه لفيس
سلما لمبت بڠكين
توانكو برامانوڠ ماس ايت
مليهت لاكو ڬرء ليماو
اله منيته داڠ توانكو
منا بوجڠ كچيندوان
اڬاء تراڠكن جواله دامر
اماء ديني فندڠ ڤات٢
ايله ڬرء ليماو نڠكت
اله مروهوء مڠكلاكن
511 لالو برابويه اين براجنتڠ
سوداه براجنتڠ اين جرانيه
اله مغلوه داڠ توانكو

سوداه مقلوه اين ترسيم
سلما نمبت بكين
اله سوداه مراسن ليماو
لالو دسيمقن بايك٢
لالو ميمبه انپلاي
امفون ساي دتوانكو
باء اف روف فراليهتن
باء اف لاكو كرء ليماو
اڠاء مراس دالم هاتي
بلوم تقتو بوروء بايكن
اله منيته داڠ توانكو
مڠا بوجڠ كچيندوان
اوروڠ فدا كرء ليماو
بوروء ادا بايك فون ادا
داڠركن مله تو فكندوڠ
بوروء بايكن كرء ليماو نڠك
سبب براكمفول اين براچراي
ليڠوڠ برابيكر دالم فيڠكن
ايله اديق اكن براجلن
منمفوه رانتاو تاء برافولاو
برنما فداڠ سيانيت
512 منچيت سيكور كدا سرانوس
كيانت هنداق منياپل
براپاوا داوجوڠ كوكو
براڠنتوڠ درمبوت سهلي
ايتله تندا علامتن
هاتي سوسه بدان تاء ساڠڠ
513 مكن هاتي براولم چنتوڠ
سبڠيفولا اديق كندوڠ

مك ليماوتو داميكين
ديم دتڠه اتو توڠكو
سوداه مروهوء مڠڠلاڠق
سوداه برابويه اين برجنتڠ
سماس الله اكن ممبري
اداله اديق بوليه تولوڠ
تيداقن اد مهانسي
دانڠن داري سيبيڠواڠ
اين براجلن داودارا
بيڠاتڠ سڠلا بيس٢
ايتله تولوڠ داڠن بڠتو
ايتله تندا علامتن
باء اين دالم فڠكوروان
سبڠيفولا اديق كندوڠ
مك ليماوتو دميكين
سببن سوچي هانيڠ جرانيه
ممينتاء تولوڠ فدا الله
سياف اوراڠ نن كيانت
تلوء ايت سمهان
514 بڠي كورون تاء براموڠكف
داترله فداڠ سمهان
باء ايت دالم فڠكوروان
سبڠيفولا اديق كندوڠ
515 سبب براچراي اين براكومفرل
جك اوراڠ برچينتا جاهت
ايتله كونان سيفداس
فڠنتوكن كرء راس
جك تيبا سمبيل دكانن
علامت اوراڠ بايك٢

جک تيبا سمبيل دكيري
علامت اورڠ تيداق برابڠس
جک تيبا سمبيل دتڠه
علامت اورڠ كباڽكن
سبݢيفولا اديق كندوڠ
سببن سوݢي ننداق كيت چاري
ڤتاهن چوچا كراكوت
سرات توجو ڤرامائيل
ڤمنداڠ اوڤس داڠن راچون
سماس الله اكن ممبري
تيداقله ادا ترابونيكن
سبݢيفولا اديق كندوڠ
ݢونان سيڤاداس لادا سوله
516 ڤمبڠكيتكن بورنسڠ دنيا
تيداق مناروه تكوت ݢنتر
باٴ ايت دالم ڤڠݢوروان
سبݢيفولا اديق كندوڠ
ݢونن ليديس داڠن ڽبڠ
جک اورڠ هنداق نياي
مناروه دڠكي دان كيانت
تيداقله لالو ڤدا كيت
باٴ ايت دالم ڤڠݢوروان
سبݢيفولا اديق كندوڠ
ݢونن ليلين توجوه بتڠ
اديق كندوڠ براجلن جاوه
جک برالاكو ڤينتاٴ ڤدا الله
براكت كيرامت نينيڠ مويڠ
نن ممڤوڽاي تلوٴ رانتاو نڠک
نن داتڠ داري بنور روهم

سڤيه بلهن امڤت جوري
نن ڤون ݢنوڠ مراڤي
نن ممڤوڽاي بوكيت سيݢونتڠ٢
ڤنچريڠن ايت دسنن
سروڤ سيڠ داڠن ملم
تراڠن سما دڤنداڠي
باٴ ايت دالم ڤڠݢوروان
سبݢيفولا اديق كندوڠ
ݢونن چرامين تروس كيت چاري
جک اوندوڠ ڤمبري الله
ادالله اديق بونيه تولوڠ
ايا اديق اكن براجلن
517 جک براتمو بوروٴ بايک
ليهت مله ڤات٢
518 بوليه ديڽل ڤندڠ ڤيتا٢
اماٴ تنتو بوروٴ بايكن
اماٴ سانڠ دالم هاني
ايتو ݢونن چرامين تروس
سبݢيفولا اديق كندوڠ
داڠركن مله ݢرٴ بايک
519 سهاري مندي ايڤوه
تيداق لوک دمكن بسي
اورڠ مودا منمڤوه ڤراڠ
تيداق اجل براڤنتڠ ماتي
تيداق مڠاڤ تو دڤكندوڠ
ستمڤوه سباهي نڠک
520 جاڠن دتاهن٢ تونجوٴ
جاڠن دڠڠكم٢ بارا
دتوڤن جاڠنله ڠري

دبسي جاڠنله تڠوت
اوراڠ ففڠامڠ ماتي جاتوه
اوراڠ فنديڠين ماني هاڤوت
اوراڠ فهيبا راجن جاوه
اوراڠ فراڠنوت فرجڠقكن
اوراڠ لوروس راجن تراڽيچوه
نن كن تيته داڠ نوانكو
ايكله ليماو تونق مارا
ايا بياي ددنديكن
سبڠيفولا اديق كندوڠ
ايا اديق اكن براجلن
سفنتون ممفوه فنراڠن
جكن تراهمبت ترابلينتڠ
ماء ديني بري كات روسيا
موكن نن جاڠن دفليڠكن
ستفاء جاڠن نموه سوروت
فننتڤن انق لكلاكي
فننتڤن اوراڠ تنجوڠ بوڠا
اولق انين بيچارا تو
521 جكن اديق بواڠ بلاكڠ
دادق مننتي دتمفوروڠ
سڠكاء باتوڠ تمفت مهارم
تمفن منجدي ايندوء هايم
جكن تراكنل اوس لفر
امبيل سچاوان تيمبا هابو
مكن سيريه كراكف تنه
522 امبيل فينڠ كلاف توفڽا
امبيل كمبير سيلارا كندوڠ
حرمكن نڠري فڠروريوڠكن

تلق تيڠكن تنجوڠ سوڠيڽا بوڠكن
منداڠر كات بڠاين
انه مبمبه چيندور مات
امفونه ساي دتوانكو
جاڠن دتونجوء تنتڠ ايت
جكن سنتن اوراڠ لاين
523 سوكر بياي مڠفكن
دخبر باڤق اوراڠ تيو
جاڠن دسبوت تنتڠ ايت
جاڠن دسبوت دوا كلي
ايتله فنتڠ سيبوبوڠكن
جكن انن سكاراڠ كيني
دمنا فوتوس بيچاراكن
الله تعلي كاي سوڠڠوه
بلوم برتمو بوروء بايكن
لوروڠ فيكيران هاتي همب
جكن انن سما همب الله
تيداڤوله لابيه تيداق كوراڠ
هاڤنه سما ماتي جوا
جاڠن دتونجوء تنتڠ ايت
نن كن كات چيندور مات
منداڠر كات بڠاين
ڬلق سيم داڠ توانكو
سبڠيفولا اديقكندوڠ
سلامت اديق كاسن
سمفي كتنجوڠ سوڠيڽا ڠيڠ
فيكيره ددانم هاتي
چريله تيڠكڠ جن بيچارا
نوروڠ سيوفڽ فوتي بڠسو

لالوكن بيچارا سما سڠورڠ
كاتكن فولا بورو بايكن
جكڠ سيبڠسو لي سوك
524 ديني منيده داري سيك
هنداق براتمو جن سيبڠسو
بندا كندوڠ سوداهله توا
525 انته برالاكو فرق سيڠ
انته برالاكو فرق سنجا
جك بندا هيلڠ باء كيني
تيداق نن فاتوت ممرينته
ايا مميكڠ كلڠكفن
دالم اوستان بندا نڠك
فينتاء دبسر امفت بلي
هيتمله اوراڠ سعلمن
ظالمله راج دوا سيلا
دباوا جاڠن سمفوكودوس
سمفي ڬڬودم بلي جڠك
لالو كرانه بوكيت ڬومباء
نوروڠ سيوفڠ فوتي بڠسو
بڬو پاوان نن كن هيلڠ
بڬو سفنچوڠ ليهير فوتوس
ملم سملم ديني فرتيك
ديني هنداق براتمو جوا
جاڠن سيوفڠ فوتي بڠسو
تيداق ترا باوا جاڠن فولڠ
سورت ماتي سكلي نڠك
چوري نفركن سوڠڬوه٢
جك تيداق اين سوك
توانكو براڠكت كنديرين

سماس الله اكن ممبري
سمفي براڬر علم نڠك
ڬونوڠ تيڠكي منجدي رانداه
ماء توان جوا نن كن سوسه
ماء توان تراهيمفيت دبيچارا
سوسه نن بوكن الڠ٢
انته ترلالو هيلڠ پاوا
سيبڠسو تيداق ساڠ ديم
مكن هاتي براولم فروت
انق الين بيچارا تو
جك ترا باوان سيبڠسو
بيچارا فوتوس انڤلاي
بيچارا ريڠن لي سديكيت
اف سببن داميكين
جك دكچاء توهو فراڠ
دچاري اوراڠ كبنران
نن مميكڠ عادة جن ايمبك
انته هريمئو نن مڠكف
ايله فانوس نن منومبو
ماء توان سما كهيلڠن
جاڠن راڠكاي ايمبڠ جاي
باء ايت بنر بورو بايكن
باء ايت كسوداهن
جك اونتوڠ فمبري الله
526 كيت تراڬڠكم دهولون
اوراڠ نراڬڠكم دماتن
جك تيداق ادا باء ايت
ملو سوفن تيبا دكيت
سبڬيفولا اديقكندوڠ

اولق اليڽ بيچارا تو
جک سيبڤسو تيداق سوک
527 جاڠن دکايي سوڠڬوه
سما سوک مکڽ جدي
جاڠن مڤس کمدين
هابيسکن سايڠ دماء توان
فوتوسکن کاسيه دمينتوا
بري ايڠت دکوروڠ کمفوڠ
ايک جينيس تمفڽ کيت
نڬري تيداق مڠڠ حکم
سرع لمه راجن طالم
انق بواه تيداق مڠيکوت
کمفوڠ لڠڠ فکن سوني
عادة ليمبڬ تيداق براتوروت
نن کن تيده داڠ توانکو
منداڠر کات بڬين
اله مڤمبه چيندور مات
امڤون کامي دتوانکو
ادا نن سوسه بيچاراک
لوروڠ فدا توان بڤسو
جک سوڠڬوه باء خبر اوراڠ
نماڽ اوراڠ دالم کراج
بوکن ترسبوت تکوت ڬنتر
مناروه ملو داڠن سوفن
ليمبڬ کيت لکلاکي
528 ملو منمڤوه فرامڤوان
دڬي اوراڠ سباڤق ايت
مڠاول مڠمفيس فوتي بڤسو
نماڽ جدي انق دارا

منداڠر کات بڬين
اله براکات داڠ توانکو
منا جواني هڠ هويوڠ
جاڠنله ايت دروسوهکن
جاڠنله ايت دمابوقکن
ممينتاء اديق فدا الله
جک سلوروڠ تنتڠ ايت
موراهله ايت اديقکندوڠ
هنداق براتمو جن سيبڤسو
جک اديق سمفي کاسڽ
ننتيکن کراجن اکن فوتوس
جلڠ ماء توان جن مينتوا
529 سلڠ هرت دروبهن
براڠ٢ اف٢ نن فانوت
جک سمفي کتاڠن اديق
مک براجلن سان سيني
چوبله هنداق سمبونيکن
فواسله اوراڠ دڬي منچاري
جک اديق تيداق کليهتن
سوسبله هاتي اوراڠ باڤق
530 ماسکن تيداق دچارين
جک براتمو داڠن اوراڠ
531 فوراق٢ براکيلا٢
جک اوراڠ ممباوا فولڠ
جاڠنله اديق فردوليکن
ننتيکن سيبڤسو ماءن داتڠ
532 اموه جن اڠکاء داتڠ جوا
سبکيفولا اديقکندوڠ
جک برانمو سيبڤسو تو

ايکله عذيمت سوروه فکيڠ
دسيمفن ددالم سڠکور
ايا فيتڠکڠ عايمونن
سوداه براميننتاء کنديرين
کچيل مندامي بيجا بايم
بومي جن لاڠيت دکندوڠن
جاڠنله ايت دمابوءکن
تيداقله اديق ديني چرايکن

ممينتاء تولوڠ فدا الله
برکت کيرامت نينيء مويڠ
ستاهون کيت تيداق براتمو
ستافق فننڠ براچراي
توبوه اديق براجلن جاوه
ڤاوا اديق تيڠکل فدا ديني
نن کن تيته داڠ توانکو

AANTEEKENINGEN.

1. Een ander handschrift begint: *ampoen-ampoen, ampoen bariboe kali ampoen, ampoenlah saja dang toeankoe, chabar oerang kami chabarkan* of *ampoen-ampoen ampoen bariboe kali ampoen, chabar oerang kami chabarkan, bohong oerang kami ta' satò.*

Onder de bezittingen van de vorsten vindt men in een ander nog: *nan manaroeăh paroeăh nagŏ, nan manaroeăh Goenoeăng Marapi, barapi-api kandirinjŏ, nan manaroeăh boekis Gomba', nan manoroeăh goenoeăng Bongsoe, tampè' aulia toe di sanan, nan manaroeăh sari, moedjari, baoen saboelan padjalanan, nan mamaoei' hajam si Kinantan, nan bakabau si Binoeăng, nan bakoedŏ si Goemarang, nan manaroeăh goelinang nan pitoean.* (*)

(*Sari moedjari* is een welriekend, doch zeer zeldzaam voorkomend plantje).

2. *oela'* landschap, landstreek; *oela' alainjò katŏ nan toen* om op het gezegde terug te komen; *maoela'* terugstroomen van het water b. v. door afdamming; *maoela' djandji* afzeggen, uitstellen van een belofte.

3. *dang* is een praedicaat, gewoonlijk als titel voor personen gebruikt; ook voor andere namen of woorden, vooral als dit noodig is voor de lagoe in stukken zooals dit verhaal. De beteekenis door Nix opgegeven is onjuist.

4. *marah* de zoon van een *soetan* met een gewone vrouw of met een *siti* getrouwd. In 't eerste geval heet hij eenvoudig *marah*, in 't laatste *marah karèh soekoe*. Wanneer een *marah* met een *siti* trouwt, dan krijgen de zoons ook den naam van *marah* en de dochters dien van *siti*, doch de kinderen van een gewone vrouw niet. De kinderen van een *marah karèh soekoe* krijgen bedoelden naam in beide gevallen.

5. *soetan* is in 't algemeen de zoon van een *poetări* onverschillig van welke geboorte de vader is: *soetan, marah, bagindŏ* of *saidi*. De dochter uit het huwelijk van een *poetări* met een *soetan* wordt ook *poetări* genoemd. *Soetan* en *poetări* zijn de hoogste titels. Den titel van *soetan* krijgt ook de zoon die geboren is, tijdens de regeering van zijn vader als vorst, doch niet vóór de troonsbeklimming van deze, tenzij de moeder *poetări* is.

6. *radjŏ laoei'* zou de vorst zijn die over het land van de overzijde van den oceaan regeert.

7. *sapièh balahan ampè' djoerai* (zie *sĕrpih* en *djoerai* bij vdW.) een der vier deelen, waarin de hoofdtros verdeeld is.

(*) Deze aanteekening had later moeten volgen.

سلما لمبت بئكين
اله دودوء كدوان
بݢي سيڤا مننتڠ لاون
اله منيته داڠ توانكو
منا ديق كندوڠ كچيندوان
ايڤت٢ جݢت٢
اله منيته داڠ توانكو
منا چنديڽ نن ݢوراوان
ڤڠݢڠ جواله ڤراسڤن
برواري نن ݢوراوان
لاڽو دڤڠݢڠ ڤراسڤن
دبابوا كاالتس انجوڠ
اله دجاوت كچيندوان
اله دڤاسق ڤينتو انجوڠ
سلما نمبت بئكين
برواري داڠ توانكو
لالو ديبكرله كومايين
لاڽو ديهاسڤ ليماو ننتون
ممبري سلام ڤدا نبي
ممينتاء تولوڠ ڤدا الله
دسيراقكن تاڤوڠ سيتاوال
دتابور داڠن برس كونيت
ليديس كرمبيل دچاموءكن
اله ممنداڠ اين كلاڠيت
اله منكور اين كبومي
ممبري سلام كيري كانن
دتاريق ڤولله سوراهي
دچوچوركن ڤولا اير امبون
لالو دبوكاء چرامين تروس

اله دڤيڠݢڠ ملة سكين
ممبري سلام كيري كانن
اله دساهيت ليماو ننتون
تيݢ بواه ليمو ديساهيت
تمڤن براكومڤول تمڤوء ليماو
سوداه براكومڤول اين براچاريڽ
ليڽوڠ برابيݢر دالم ڤيڠݢن
سوداه برابيݢر اين تانب
ديم دتڠه انور توڠكو
سوداه دساهيت ليماو ننتون
لاڽو درامس دتوانكو
لالو برمينتاء ماس ايت
تيداق ممنداڠ كيري كانن
عمل تروس بوكن كڤلڠ
بوليه دبله باتو هيتم
تروس كلاڠيت توجوه ڤڠكت
تروس كبومي توجوه لمڤيس
سلما لمبت بئكين
توانكو برامانوڠ ماس ايت
مليهت لاكو ݢرء ليماو
اله منيته داڠ توانكو
منا بوجڠ كچيندوان
اݢاء تراڠكن جواله دامر
اماء ديڽيڽ ڤندڠ ڤات٢
ايله ݢرء ليماو نڠݢت
اله مروهوء مڠݢلاݢق
511 لالو برابويه اين براجنتڠ
سوداه براجنتڠ اين جرانيه
اله مڠلوه داڠ توانكو

سوداه مغلوه اين ترسيم
سلما نمبت بـُكين
اله سوداه مرامس نيماو
لالو دسيمفن بايك ٢
لالو مپمبه انپلاي
امفون ساي دتوانكو
باءُ اف روف فراليهتن
باءُ اف لاكو كرُ ليماو
اكاءُ مراس دانم هاني
بلوم تفنتو بوروُ بايكن
انه منيته داغ توانكو
منا بوجغ كچيندوان
لوروغ فدا كرُ ليماو
بوروُ ادا بايك فون ادا
داغركن مله تو فـُكندوغ
بوروُ بايكن كرُ ليماو نفك
سبب براكمفول اين براچراي
لينوغ برابيكر دالم فيغكن
ايله اديق اكن براجلن
منمفوه رانتاو تاءُ برافولو
برنما فداغ سيانيت
512 منچيت سـُيكور كدا سراتوس
كيانت هنداق منياي
براپاوا داوجوغ كوكو
براكنتوغ درمبوت سهلي
ايتله تندا علامتن
هاتي سوسه بدان تاءُ سانغ
513 مكن هاتي براولم جنتوغ
سبكيفولا اديق كندوغ

مك ليماوتو داميكين
ديم دنغه اتو توغكو
سوداه مروهوُ مغكلاكق
سوداه برابويه اين برجنتغ
سماس الله اكن ممبري
ادانه اديق بوليه تولوغ
تيداقن اد مهانسي
داتغن داري سيبيغواغ
اين براجلن داودارا
بيناتغ سكلا بيس ٢
ايتله تولوغ داغن بنتو
ايتله تندا علامتن
باءُ اين دالم فغكوروان
سبكيفولا اديق كندوغ
مك ليماوتو دميكين
سببن سوچي هانيغ جرانيه
ممينتاءُ تولوغ فدا الله
سياف اوراغ نن كيانت
تلوءُ ايت سمهان
514 بكي كورون تاءُ براموغكف
داترله فداغ سمهان
باءُ ايت دالم فغكوروان
سبكيفولا اديق كندوغ
515 سبب براچراي اين براكومفرل
جك اوواغ برچينتا جاهت
ايتله كونان سيفداس
فننتوكن كرُ راس
جك تيبا سمبيل دكانن
علامت اوراغ بايك ٢

جک تيبا سمبيل دکيري
علامت اوراڠ تيداق برابڠس
جک تيبا سمبيل دتڠه
علامت اوراڠ کباڤکن
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
سببڽ سوڬي نداق کيت چاري
ڤتاڽ چوچا کراکوت
سرات توجو ڤراماٴيڽ
ڤمنداڠ اوڤس داڠن راچون
سماس الله اکن ممبري
تيداقله ادا ترابونيکن
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
ڬونان سيڤاداس لادا سوله
516 ڤمبڠکيتکن بورنسڠ دنيا
تيداق منارڠ تکوت ڬنتر
باٴ ايت دالم ڤڠڬوروان
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
ڬونڽ ليديس داڠن بنڠ
جک اوراڠ هنداق نياي
منارڠ دڠکي دان کيانت
تيداقله لاٴو ڤدا کيت
باٴ ايت دالم ڤڠڬوروان
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
ڬونڽ ليلين توجوه بتڠ
اديق کندوڠ براجلن جاوه
جک برالاکو ڤينتاٴ ڤدا الله
براکت کيرامت نينيڽ مويڠ
نن ممڤوڽاي تلوٴ رانتاو ڽڠک
نن داتڠ داري بنور روهم

سڤيه بلهن امڤت جوريڽ
نن ڤون ڬونوڠ مراڤي
نن ممڤوڽاي بوکيت سيڬونتڠ۲
ڤنجريڠن ايت دسڠن
سروڤ سيڠ داڠن ملم
تراڠن سما دڤندڠي
باٴ ايت دالم ڤڠڬوروان
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
ڬونڽ چرامين تروس کيت چاري
جک اونتوڠ ڤمبري الله
اداله اديق بونيه تولوڠ
ايا اديق اکن براجلن
517 جک براتمو بوروٴ باديک
ليڽت مله ڤات۲
518 بوليه ديڽڽ ڤندڠ ڤيتا۲
اماٴ تنتو بوروٴ بايکن
اماٴ ساتڠ دالم هاني
ايتو ڬونڽ چرامين تروس
سبڬيڤولا اديق کندوڠ
داڠرکن مله ڬرٴ باديک
519 سهاري سندي ايڤوه
تيداق لوک دمکن بسي
اوراڠ مودا منمڤوه ڤراڠ
تيداق اجل براڤنتڠ ماتي
تيداق مڠاڤ تو دڤکندوڠ
ستمڤوه سباهي نڠک
520 جاڠن دتاهن۲ تونجوٴ
جاڠن دڬڠڬم۲ بارا
دتوڤن جاڠنله ڠري

دبسي جاڠنله تکوت
اوراڠ ڤڠݢامڠ ماتي جاتوه
اوراڠ ڤنديڠين ماني هاڤوت
اوراڠ ڤهيبا راجن جاوه
اوراڠ ڤراݢلوت ڤرچݢقکن
اوراڠ لوروس راجن تراکيڤچوه
نن کن تيڠه داڠ توانکو
ايکله ليماو تولق مارا
ايا بهاي ددنياکن
سبݢيڤولا اديق کندوڠ
ايا اديق اکن براجلن
سڤنتون منمڤوه ڤڤراڠن
جک تراهمبت ترابلينتڠ
ماء ديڠنڽ بري کات روسيا
موک نن جاڠن دڤليڠکن
ستڤاء جاڠن نموه سوروت
ڤنتڠن انق لکلاکي
ڤنتڠن اوراڠ تنجوڠ بوڠا
اولق الين بيچارا تو
521 جک اديق بواڠ بلاکڠ
دادق مننتي دتمڤوروڠ
سڠکاء باتوڠ تمڤت مهارم
تمڤن منجدي ايندوء هايم
جک تراکنل اوس لڤر
امبيل سچاوان تيمبا هابو
مکن سيريه کراکف تنه
522 امبيل ڤينڠ کلاف توڤڽ
امبيل کمبير سيلارا کندوڠ
حرمکن نݢري ڤݢرريوڠک

تاق تيݢ تنجوڠ سوڠيڽ بوڠک
منداڠر کات بءکين
اله مڤمبه چيندور مات
امڤونله ساي دتوانکو
جاڠن دتونجوء تنتڠ ايت
جک سنتنن اوراڠ لاين
523 سوکر بهاي مڠتکن
دخبر باڤق اوراڠ تهو
جاڠن دسبوت تنتڠ ايت
جاڠن دسبوت دوا کلي
ايتله ننتڠ سيبويوڠک
جک انن سکاراڠ کيني
دمنا فوتوس بيچاراک
الله تعلي کاي سوڠݢوه
بلوم برتمو بوروء بايک
لوروڠ ڤيکيران هاتي همب
جک انن سما همب الله
تيداقوله لابيه تيداق کوراڠ
هاڤله سما ماتي جوا
جاڠن دتونجوء تنتڠ ايت
نن کن کات چيندور مات
منداڠر کات بءکين
ݢلق سڤم داڠ توانکو
سبݢيڤولا اديقکندوڠ
سلامت اديق کاسنن
سمڤي کتنجوڠ سوڠيڽ ڠيڠ
ڤيکيرء ددالم هاتي
چريله تيڠݢڠ جن بيچارا
لوروڠ سيوڤڽ ڤوتي بڠسو

لالوكن بيچارا سما سوروڠ
كاتكن فولا بوروڠ بايكڽ
جک سيبڠسو لي سوک
524 ديني منيته داري سيک
هنداق براتمو جن سيبڠسو
بندا كندوڠ سوداهله توا
525 انته برالاكو فرق سيڠ
انته برالاكو فرق سنجا
جک بندا هيلڠ باء كيني
تيداق نن فاتوت ممرينته
ايا مميڬڠ كلڠكفن
دالم اوستان بندا نڠک
فينتاء دبسر امفت بلي
هيتمله اوراڠ سعلمن
ظالمله راج دوا سيلا
دباوا جاڠن سمفوكودوس
سمفي ڬڬودم بلي جڠک
لالو كرانه بوكيت ڬومباء
نوروڠ سيوفڽ فوتي بڠسو
بڬو ڤاوان نن كن هيلڠ
بڬو سفنچوڠ ليهير فوتوس
ملم سملم ديني فرتيک
ديني هنداق براتمو جوا
جاڠن سيوفڽ فوتي بڠسو
تيداق تراباوا جاڠن فولڠ
سورت ماتي سكلي نڠک
چوري نفركن سوڠڬوه٢
جک تيداق اين سوک
توانكو براڠكت كنديرين

سماس الله اكن ممبري
سمفي براڬڠ علم نڠک
ڬونوڠ تيڠڬي منجدي رانداه
ماء توان جوا نن كن سوسه
ماء توان تراهيمفيت دبيچارا
سوسه نن بوكن الڠ٢
انته ترلالو هيلڠ ڤاوا
سيبڠسو تيداق ساڠڠ ديم
مكن هاتي براولم فروت
الق الين بيچارا تو
جک تراباوان سيبڠسو
بيچارا فوتوس انڤلاي
بيچارا ريڠن لي سديكيت
اف سببن داميكين
جک دكچاء توهوء فراڠ
دچاري اوراڠ كبنران
نن مميڬڠ عادة جن ايمبڠک
انته هريمنو نن منڠكف
ايله فانوس نن منومبوء
ماء توان سما كهيلڠن
جاڠن راڠكاي ايمبڠ جاي
باء ايت بنر بوروء بايكن
باء ايت كسوداهنن
جک اونتوڠ فمبري الله
526 كيت تراڬڠكم دهولون
اوراڠ نراڬڠكم دماتن
جک تيداق ادا باء ايت
ملو سوفن تيبا دكيت
سبڬيفولا اديقكندوڠ

اولق الين بيچارا تو
جکٹ سيبڠسو تيداق سوکٹ
527 جاڠن دکايي سوڠڬوه
سما سوکٹ مکٹن جدي
جاڠن مڤسل کمدين
هابيسکن سايڠ دماٴ توان
فوتوسکن کاسيه دميڼتوا
بري ايڠت دکوروڠ کمفوڠ
ايکٹ جيڼيس تمفڽن کيت
نڬري تيداق مڠڠ حکم
سرع لمه راجن طالم
انق بواه تيداق مڠيکوت
کمفوڠ لڠڠ فکڠن سوني
عادة ليمبڬٹ تيداق براتوروت
نن کن تيته داڠ توانکو
منداڠر کات بڬين
اله مڤمبه چيندور مات
امفون کامي دتوانکو
ادا نن سوسه بيچاراکٹ
لوروڠ فدا توان بڠسو
جکٹ سوڠڬوه باٴ خبر اوراڠ
نمان اوراڠ دالم کراج
بوکن ترسبوت تکوت ڬنتر
مناروه ملو داڠن سوفن
ليمبڬٹ کيت لکلاکي
528 ملو منمفوه فرامفوان
دڠ اوراڠ سباڤق ايت
مڠاول مڠمفيس نوتي بڠسو
نمان جدي انق دارا

منداڠر کات بڬين
اله براکات داڠ توانکو
منا جواني هڠ هويوڠ
جاڠنله ايت دروسوهکن
جاڠنله ايت دمابوٴکن
ممينتاٴ اديق فدا الله
جکٹ سلوروڠ تنتڠ ايت
موراهله ايت اديقکندوڠ
هنداق براتمو جن سيبڠسو
جکٹ اديق سمفي کاسڽن
ننتيکن کراجن اکن فوتوس
جلڠ ماٴ توان جن ميڼتوا
529 سلڠ هرت دروممن
براڠ٢ اف٢ نن فاتوت
جکٹ سمفي کتاڠن اديق
مکٹ براجلن سان سيڽي
چوبله هنداق سمبونيکن
فواسله اوراڠ دڠ منچاري
جکٹ اديق تيداق کليهتن
سوسهله هاتي اوراڠ باڤق
530 ماسکن تيداق دچارين
جکٹ براتمو داڠن اوراڠ
531 فوراق٢ براڬيلا٢
جکٹ اوراڠ ممباوا فولڠ
جاڠنله اديق فردوليکن
ننتيکن سيبڠسو ماٴن داتڠ
532 اموه جن اڠڬاٴ داتڠ جوا
سبڬيفولا اديقکندوڠ
جکٹ براتمو سيبڠسو تو

لالوكن بيچارا سما سوروڠ
كاتكن فولا بوروڠ بايكڽ
جك سيبقسو ليۏ سوك
524 دينيۏ منيته داري سيك
هنداق براتمو جن سيبقسو
بندا كندوڠ سوداهله توا
525 انته برالاكو فرق سيڠ
انته برالاكو فرق سنجا
جك بندا هيلڠ باڽ كيني
تيداق نن فاتوت ممرينته
ايا مميكڠ كلڠكفن
دالم اوستان بندا نڠك
فينتاڽ دبسر امفت بليۏ
هيتمله اوراڠ سعلمن
ظالمله راج دوا سيلا
دباوا جاڠن سمفوكودوس
سمفيۏ ݢݢودم بليۏ جڠكڠ
لالو كرانه بركيت ݢومباڽ
نوروڠ سيوفڽ فوتي بڠسو
بڠو ڤاوان نن كن هيلڠ
بڠو سفنچوڠ ليهير فوتوس
ملم سملم دينيۏ فرتيكڠ
دينيۏ هنداق براتمو جوا
جاڠن سيوفڽ فوتي بڠسو
تيداق ترباوا جاڠن فولڠ
سورت مماتي سكلي نڠك
چوريۏ نفركن سوڠݢوه٢
جك تيداق اين سوك
توانكو براڠكت كنديرين

سماس الله اكن ممبري
سمفيۏ براكر علم نڠك
ݢونوڠ تيڠݢي منجدي راندا٥
ماڽ توان جوا نن كن سوسه
ماڽ توان تراهيمفيت دبيچارا
سوسه نن بوكن الڠ٢
انته ترلالو هيلڠ ڤاوا
سيبقسو تيداق ساڠڠ ديم
مكن هاتي براولم فروت
الق الين بيچارا تو
جك ترباوان سيبقسو
بيچارا فوتوس انڤلاي
بيچارا ريڠن ليۏ سديكيت
اف سببن داميكين
جك دكچاڽ توهوڠ فراڠ
دچاري اوراڠ كبنران
نن ممكڠ عادة جن ايمبڠ
انته هريمو نن مڠكف
ايله فانوس نن منومبوڠ
مماڽ توان سما كهيلڠن
جاڠن راڠكاي ايمبڠ جايۏ
باڽ ايت بنر بوروڠ بايكن
باڽ ايت كسوداهنن
جك اونتوڠ فمبري الله
526 كيت تراݢڠݢم دهولون
اوراڠ تراݢڠݢم دماتن
جك تيداق ادا باڽ ايت
ملو سوفن تيبا دكيت
سبݢيفولا اديقكندوڠ

اولق الين بيچارا تو
جك سيبڤسو تيداق سوك
527 جاڠن دكايي سوڠڮوه
سما سوك مك‌ن جدي
جاڠن مڤسل كمدين
هابيسكن سايڠ دماءُ توان
فوتوسكن كاسيه دميندتوا
بري ايڠت دكوروڠ كمفوڠ
ايك جينيس تمفڠن كيت
نڬري تيداق مڠڠ حكم
سرع لمه راجن طائم
انق بواه تيداق مڠيكوت
كمفوڠ لڠڠ فكڠن سوني
عادة ليمبڬ تيداق براتوروت
نن كن تيته داڠ توانكو
منداڠر كات بڬين
الله مڤمبه چيندور مات
امفون كامي دتوانكو
ادا نن سوسه بيچاراك
لوروڠ فدا توان بڠسو
جك سوڠڮوه باءُ خبر اوراڠ
نمان اوراڠ دالم كراج
بوكن ترسبوت تكوت ڬنتر
مناروه ملو داڠن سوفن
نيمبڬ كيت لكلاكي
528 ملو منمفوه فرامفوان
دڬ اوراڠ سباڤق ايت
مڠاول مڠمفيس فوتي بڠسو
نمان جدي انق دارا

منداڠر كات بڬين
الله براكات داڠ توانكو
منا جواني هڠ بويوڠ
جاڠنله ايت دروسوهكن
جاڠنله ايت دمابوءكن
ممينتاءُ اديق فدا الله
جك سلوروڠ تنتڠ ايت
موراهله ايت اديقكندوڠ
هنداق براتمو جن سيبڠسو
جك اديق سمڤي كاسنن
ننتيكن كراجن اكن فوتوس
جلڠ ماءُ توان جن مينتوا
529 سلڠ هرت دروميهن
براڠ۲ اف۲ نن فاتوت
جك سمڤي كتاڠن اديق
مك براجلن سان سيڤي
چوبله هنداق سمبونيكن
فواسله اوراڠ دڬ منچاري
جك اديق تيداق كليهتن
سوسبله هاتي اوراڠ باڤق
530 ماسكن تيداق دچارين
جك براتمو داڠن اوراڠ
531 فوراق۲ براڬيلا۲
جك اوراڠ ممباوا فولڠ
جاڠنله اديق فردوليكن
ننتيكن سيبڠسو ماءن داتڠ
532 اموه جن اڠڬاءُ داتڠ جوا
سبڬيفولا اديقكندوڠ
جك براتمو سيبڠسو تو

137. *pakaian doenia* alles wat ons als wereldburger te pas komt; ook wereldsche genoegens.

138. *pitoendoeă'* een toovermiddel waardoor men iemand voor zich doet buigen of machteloos tegenover zich maakt.

139. *pilajah* hetzelfde als het vorige.

140. *pigarièng* en *piganta* zijn toovermiddelen waardoor men iemand bevreesd of huiverig voor iets maakt.

141. *tjoetjŏ karakoetŏ* een tooverspreuk prevelen, een wijze van belezen ter verdrijving van een booze ziekte, die overeenkomt met lepra (zie *tjoetja*).

142. *tjantjang aiĕ tida' poetoeih* als men het water klieft, scheiden de deelen toch niet, fig. voor immer aan elkander verbonden zijn, niet gescheiden kunnen worden, gewoonlijk gebezigd van familieleden al zijn zij door twist ook van elkander gescheiden, zij blijven zich toch bloedverwant gevoelen; ook in de beteekenis van onveranderlijk.

143. Bij andere leest men nog *Allah taala maizinkan.*

144. *kalapŏ nioeă gadiĕng* (of *balai* zooals andere geven) is blijkens het andere gedeelte van het verhaal een bovennatuurlijke klapper.

145. *pingai* licht van kleur, geelwit, blank.

146. *koemkoema* ook wel *koekoeman* — *koengkoema* of *kamkoema.*

147. *nirawatoe* = *narwastoe* een welriekende vloeibare stof, spijknardus, lavendel (zie P.).

148. In andere vindt men *oesah poeti badjoedoe djoeŏ, tjintoi bahagian baiĕ'* of *oesah poeti badoeŏ tjinto.*

149. *moentikŏ* (*mantika*) de bezoarsteen in het lichaam van enkele dieren en ook op de plaatsen, waar goud of andere kostbaarheden verborgen zijn, aangetroffen; hij behoedt den vinder tegen ziekten en gevaren, en voorspelt groot geluk.

150. *goemalŏ sati* een bovennatuurlijke kostbare steen, kleinood, volgens den Maleier in het lichaam van sommige dieren te vinden en ook op plaatsen waar kostbaarheden verborgen zijn; hij verspreidt een sterken glans van zich, ook als eigennaam van den vorigen gebruikt.

151. In andere leest men *handa' kamanŏ ang Barakat, apŏ bitjarŏ ditanjŏkan, apŏlah titah Boendŏ Kandoeăng, moengkŏ bapa' salakoe ikŏ, apŏlah titah patoeanan, sampai adja denai saharikŏ.* Waar gaat gij heen, wat hebt gij te vragen, wat heeft Boendŏ Kandoeăng u opgedragen, dat gij zóó hier komt? Wat heeft de vorstin bevolen? Is dezen dag mijn laatste uur geslagen?

152. *haram allah* of *haram lilah* zooals men in andere vindt *haram lilahi.*

153. *atŏ hanjŏ akan saboeah* veel malen voorkomende om aan te duiden, dat met het besprokene bedoeld is, dat er behalve het besprokene, nog iets anders is, dat dan tevens bij wijze van bedenking kan aangeroerd worden.

154. *parenai* zoo goed willen zijn, met welmeenen, gelieve, in 't algemeen een beleefde wijze van verzoeken.

155. *djerong* slingerpad, binnenweg, kleine weg in de kampong.

156. In andere vindt men niet: *manŏlah poelŏ ang Barakat, tjari djoeŏlah si Boejoeăng, ana*ˢ *denai Katjindoean* (anderen hebben Baroeliëh, wat gevolgd is).

157. In andere vindt men alleen het laatste.

158. *panas miang* branderige jeukte, waardoor men niet stil kan zitten (zie *miang* P.); fig. geen rust in het lichaam hebben.

159. *sesŏ* = *seksa*.

160. *inda*ᵉ *tahoe di oentoeăngnjŏ* zegt men bv. van arme lieden, die groote uitgaven doen of van iemand die iets doet, wat tegen zijn welzijn is; zijn eigen welzijn niet kennen.

161. *ba*ᵉ *toenggang-toenggang boeloeăh saroeëh* evenals een bamboe van een geleding, ten onderste boven gekeerd (de geheele inhoud loopt er in eens uit).

162. *sapantoen agiëh-agiëh poekang* zooals het deelen van een spookdiertje (hij werpt n. l. al zijn eten weg, als er iemand te dicht bij hem komt).

163. *bagai batana*ˢ *di koeali*, zooals het geval is, wanneer men in een koeali kookt (bij het omroeren n. l. stort alles over den rand). Deze drie uitdrukkingen worden gebruikt voor in hoogen graad iemand bederven, hem geheel en al zijn zin laten doen.

164. *magè*ᵉ titel, zoowat gelijk staande met *soetan* of *bagindŏ*, *ana*ˢ *magè*, groote mijnheer, seigneur (zie vdW.).

165. *ditjabiè*ᵉ *sirih di tjaranŏ, dibaŏ ka tangah balai* doelt op een gewoonte, die gevolgd werd, als een Maleier een zijner bloedverwanten wilde verbannen.

166. *tarandjŏ* bedorven, te veel toegegeven zijn, men gebruikt ook *tamandjŏ*.

167. *tabang mamboeboeăng djadi aboe* en *hilang loeloeih kapoesè*ˢ *tasiè*ᵉ hebben de beteekenis van: er zal niets van terecht komen, 't is spoorloos verdwenen.

168. In andere bijgevoegd *apalah tinggang badan kitŏ* en wat zouden wij dan moeten doen; men vindt ook *padŏ tanggoeăngan badan kitŏ, djangan itoe dipadoelikan* liever dan zulks te verdragen is het beter, dat wij ons er niet mee bemoeien.

Vóór *alah manitah* enz. vindt men in andere ook *nan kan titah boendŏ kandoeăng. Mandanga katŏ ba*ᵉ*kian, diam si Kambang Bandahari.*

169. In andere *boeroeăng tabang*.

170. *langkahnjŏ banja*ᵉ *anggoeăng gajŏ*, fig. van alles beginnen of ondernemen, doch niets ten einde brengen, de gebezigde uitdrukkingen zinspelen op wispelturigheid, ongestadigheid, onrust.

171. *bataloen* voortdurend geluid, gebrom, gedreun van de *adŏ*ˢ *gandang* enz.

172. In andere *moelia*.

173. *partiapan* lieden van aanzienlijke geboorte, adel.

174. *namŏnjŏ* natuurlijk, het spreekt van zelf. In andere vindt men achter *tioep-tioep alang* niet *adŏ sasaat sakoetikŏ, adŏ satariè*ˢ *sapatana*ᵉ*, kadangaran boeni dangoeăng-dangoeăng*.

175. In andere *ditjampa*ᵉ*kan*.

176. Voor *tanggŏ andjoeăng* leest men ook *tanggŏ oestanŏ*, dat beter is.

177. *bilocari* een Maleische dreun op de gandang.

178. *tioeăng* = *biŏ*.

179. *dendang rantau* een weemoedig neurien, waarbij de Maleier aan zijn lot denkt of aan hen, die ver van hem weg zijn.

180. *mangikië* schudden, uitschudden, zooals de vogels hun veeren doen.

181. *koetikŏ boengŏ kambang* voor het gunstig oogenblik, waarop men iemand iets vragen kan; de tijd dat iemand in zijn nopjes of goed gehumeurd is.

182. *mandanga koekoeă' sanggoenani.* Wie den haan Sanggoenani hoort kraaien, wordt volgens het bijgeloof gelukkig, in dezelfde beteekenis als de vorige gebruikt.

183. *niajŏ* = *aniaja*, onrechtvaardig, willekeurig.

184. *kitjoeăh-kintjang*, zwendelen, met gemeene streken omgaan.

185. *manggoentiëng dalam lipatan* in de vouwen knippen, fig. in het verborgen slecht werk doen, de kat in het donker knijpen onder schijn van vriendschap iemand valsch behandelen of zich ten koste van hem bevoordeelen.

186. *koembahang* een keladisoort.

187. Voor *gilŏ* vindt men in andere *panè'*.

188. *oemboeă' oembi* vleiende en vriendelijke praatjes om iemand te bedriegen.

189. *siŏ-siŏ* onbedacht, onvoorzichtig, roekeloos.

190. *banamŏ oerang* komt in de door mij gebruikte handschriften tweemaal voor; bij de daarop volgende verklaring is in sommige de beteekenis van *banamŏ oerang* weggelaten of men vindt daarvoor wat in andere voor *oerang-oerang* gegeven wordt; verder is achter *roepŏnjŏ* bij sommige nog *mahanoesia* te vinden.

191. *bahalŏ*, *bĕrhala* afgodsbeeld.

192. *hewan* nemen sommigen voor het Arab حيوان (dieren), anderen voor هيون (vergeetachtig); wijl men ook de teekening van een mensch of dier *hewan* noemt, heb ik aan de eerste beteekenis de voorkeur gegeven. Elders leest men *Adapoen manoesia anam djinih paratamŏ oerang, kadoeŏ oerang-oerang, katigŏ tampan-tampan oerang, kaampè' angkoeăh-angkoeăh oerang, kalimŏ banamŏ oerang, kaanam saba-na-bana oerang. Arti oerang itoe tahoe di baië' dan djahè', tahoe di tinggi dan randah, arti oerang-oerang oepamŏ gambaran barahala, arti tampan-tampan oerang oepamŏ kalihatan dari djaoeăh, baloen lagi tantoe roepŏ manoesia, arti angkoeăh-angkoeăh oerang oepamŏ hajoenan, digara'kan injŏ bagara', 'ditahan injŏ bahanti, arti sabana-bana oerang tahoe injŏ di hambŏ dan Toehan, tahoe injŏ di sagalŏ parakarŏ samoeŏnjŏ dalam doenia,* waarin de verklaring van *angkoeăh-angkoeăh oerang* zeker juister is (*banamŏ oerang* is ook hier niet omschreven).

193. *batingkah* twisten, disputeeren.

194. *bagayèh* haastig zijn, zich haasten, *manggayèh* haasten, tot spoed aanzetten.

195. In andere *bakokoh.*

196. *gewang* een soort van paarlemoer (zie vdW.)

197. Enkele geven *Mandoeăng Geri.*

198. *tariē'* nemen, krijgen.

199. In andere leest men *tjintjin tjinagō* een ring als zoodanig gevonden (men zegt ook *tjintjin Bandahari*).

200. *salaoei' salamō nanghō* veel vroeger, tot op den huidigen dag, zoolang ik leef (*laoei'=laroei'*, lang van tijd, vergevorderd, *laroei' malam* diep in den nacht.

201. *basoedji* gereed, klaar maken.

202. *sawang tida' pagantoeāngan* woestenij, onherbergzaam oord.

203. In andere is bijgevoegd *salamō lambē' nan ba'kian*, *djamba ditatiāng anjōlai*, wat beter is.

204. *pasa' koekoe* een zwart streepje onder den nagel of op den hoef.

205. *toenggang harawan* steil van borst, teeken van sterkte.

206. *lidah batoepang* een tong voorzien van Y-vormig teeken, ook een gespleten tong, fig. dubbele tong, dubbelzinnig in het spreken.

207. In andere leest men *mandanga katō ba'kian, alah toeroen kadoeōnjō, adō sasaat sakoetikō, alah tibō tangah halaman, maharingih balang kandai. Barauari Boendō Kandoeāng, laloelah toeroen kahalaman, dibaō minja' dangan sikē'.*

208. *bagendeng*, ook *bagindang* flonkeren, glinsteren.

209. *sadjangka bakanaiē'an* doelt op de breedte van het gedeelte der kain, dat van fraaier stof gemaakt was, de fraai bewerkte zoom of rand; sommigen geven het niet, anderen hebben *sadjangka bakatinggian.*

210. *poetjoeā' raboeāng* naam van een patroon bestaande uit driehoekige figuren.

211. *kasab romin* een soort van goud- of zilverdraad met koralen doorwerkt, ook de naam van een patroon.

212. 1 *kati* = 20 *tahil*, 1 *tahil* = 16 *amēh*; 10 *amēh* = 12 gulden; *sakati limō* is 1 *kati* 5 *tahil.*

213. *sandoesin* of *soendoesin* (zie vdW.) zijden of fluweelen stof met goud-, of zilverdraad doorweven.

214. *adoen-toemadoen* (ook *tadoen-toemadoen*) weerschijn.

215. *toera' toerang* naam van een patroon, bestaande uit veelkleurige driehoekige stukken, *manarawang* borduren, *toera'* (zie vdW.).

216. *biloedoe* fluweel.

217. *siba batanti* de op- of ingezette zijstukken onder de armen van Maleische baadjes, gewoonlijk van goud- of zilverdraad of van afstekende kleur.

218. *polam pasiroekam* een soort van bloedkoralen, misschien met *siroekam* in verband staande (*pasiroekam?*)

219. *tanah Basa* Arabië.

220. *oerang baparoeāh* menschen met een snavel, een soort van bovennatuurlijke wezens.

221. *mandjoedjoei'* uitpluizen.

222. *oerang barisang* menschem met kieuwen, ingelijks bovennat. wezens.

223. *garagasi* of *garagisai*=*gĕrgasi*.

224. *djoembai* kwasten.

225. *tasingi'* een weinig zichtbaar zijn, even voor den dag komende, door een opening te voorschijn komende.

226. Andere hebben *mangoetjap*.

227. *maharoengoeih* een brommend, knorrend geluid maken.

228. *pangoeă* vlekken, vlammen in het staal, damasceersel (zie *pangoeă*).

229. *poejoeăh* en *pikau* kleine kwartelsoorten.

230. *goemarau langkang* sterke droogte (*kĕmarau*).

231. *ipoeăh* een soort vergif, waarmede vooral de punt van eenig wapen bestreken wordt.

232. *pisa'* ingezette driehoekige stukken in het kruis van een broek.

233. *samboeran* heet een zijden kain of baadje met gouddraad doorweven.

334. *limbajoeăng*, purper, karmijn.

335. *basalŏ-salŏ* vermengd, geschakeerd, afgewisseld.

336. Andere hebben *poeti Gandŏ Lajoeă Moehamad Banda* en andere weer *Kandani*.

337. *mansi* het aftreksel van de indigo.

338. *loesoeăh* verteerd, versleten, afgedragen.

339. Bij andere leest men nog *hoeloenjŏ hoedam babidoenam*, *bapandoeă' batarapang poelŏ*; of *hoeloenjŏ bidam biroe nilam bapandoeă'* of *hoeloenjŏ moendam balariĕ'* (*bidam* zal wel *biram* moeten zijn) (*hoedam babidoenam?*)

240. *mamoega* opwrijven, opschuren, poetsen (zie vdW.)

241. *ramoeă'* aan kleine stukken, verbrijzeld, vergruisd.

242. In andere nog bijgevoegd: *nan kan dipakai patang pagi*.

243. *siriĕh gadang* een versierden tempel met sirih benoodigheden er in bij gelegenheid van een trouwplechtigheid naar de bruid gebracht.

244. *paripiĕh* dit woord schijnt den Maleier van hier onbekend te zijn, althans de meesten, dien ik gevraagd heb, verschillen in hun verklaringen. Men geeft een gouden of zilveren beslag aan doozen en dergelijke; een plaatje, waaraan de vrouwen allerlei kleinigheden hangen, zooals tandenpeuters enz., een armband aan den bovenarm gedragen (dit komt mij het best voor). Nix geeft soort van medaillon (zie vdW.). *Kaganti soebang dangan galang* en de andere uitdrukkingen worden gebruikt om uit te drukken, dat men aan iemand zeer gehecht is, hem zeer waardeert.

245. Bij anderen leest men na *padoelikan*: *nan kan titah Boendŏ Kandoeăng*, *manŏ boejoeăng kadoeănjŏ iŏ bapa' akan badjalan*, *djŏkŏ' sampai ka Soengai Tarab*, enz.

246. *bahindang batampi tarèh*, ziften tot het goed zuiver is.

247. *ba'dada' tingga di niroe* evenals wanneer er zemelen in de zeef gebleven zijn (men klopt ze er uit).

248. *bapiliĕh batariĕ' atah* de onzuivere korrels er een voor een uit nemen.

249. *batintiĕng bahamboeih kalam* de fijne stof in de zeef achtergebleven, wordt er door schudden en blazen uit verwijderd.

250. In andere is *Djoearŏ Medan Labiĕh* bij dezen niet genoemd.

251. *Sapantoen basiang sakoeai, djŏkŏ' disiang antah padi, tida' disiang antah roempoei'* t' is er mede als met het schoonmaken van de sakoeai, doet men dat, dan trekt men wellicht padi uit, en laat men 't na, dan groeit er misschien gras tusschen, fig. niet weten wat men doen zal, in de war zijn, verlegen staan met iets.

252. In andere leest men *soedahlah oentoeăng sitoeŏkŏ, matilah badan mangarabang, tadorong padi kabantjah, sasa tida' bakasoedahan, hilang badan di tangah-tangah, injŏ basarang lalai djoeŏ.* Zoo is dus het lot van mij, oude vrouw, ik zal van verdriet sterven (doch er is nu eenmaal niets meer aan te doen), 't is als met de padi, die bij ongeluk in den modder geplant is, daarvan kan niets terecht komen.

253. *salindi'* = *sarindit.*

254. *bakoebi'* een knappend geluid, dat sommige vogels maken met den snavel.

255. *balang tjantjang* bont gespikkeld.

256. *basipoetoe* een dof koerend geluid.

257. *mandangoei'* een dof kropgeluid.

258. In andere leest men *bakilan laloe masoeă' rimbŏ, alah manjera' hoedjan panèh, alah mambangoen oela mangiang, manoemboeă' taga dalam kotŏ mambalèh ka Boeŏ Sampoe Koedoeih, alah maningkah di Boeki' Gomba' sampai karanah ampè' balai laloe ka Goedam balai Djanggo.*

259. *balapiĕh* in een strengelen, vlechten.

260. *talah koendai* een soort van gouden kam, voor op het hoofd gedragen diadeem.

261. *landja, malandja* door slaan langer maken, uitslaan, uitkloppen.

262. *kandŏ-kandŏ* versiersel, gouden of zilveren kwasten, zilveren of gouden beslag om sommige voorwerpen.

263. *oela' alainjŏ boengŏ alai* ter aanduiding, dat men tot een ander gedeelte van het verhaal overgaat.

264. *patjoe* aanzetten, aansporen, de teugels geven, *mampapatjoekan* achter na zetten, *bapatjoe koedŏ* wedrennen (zie vdW.)

265. In andere niet bijgevoegd *ba'bilangan pa' Koerimbang, ampè' gandjiĕ limŏ ganŏ'*, hiermede wordt bedoeld, dat het met die bellen al even wonderlijk gesteld was als met het tellen van *Pa' Koerimbang*, die 4 oneven en 5 even noemde, een zinspeling op 't ineensmelten der tonen.

266. *riboei' sikapŏ-kapŏ* hevige storm. In andere handschr. volgt dan *ba' di hajoen dioendŏkan* even als of 't geslingerd en voortgeduwd werd.

267. *tampoeăh* (zie vdW.) ook begaan, beloopen, betreden.

268. *laboeăh* weg, straat.

269. *tandèh* op, weg, verbruikt; *padang goeroen tandèh* onbebouwde, kale vlakte.

270. *marantau* in den vreemde gaan, *marantau pandjang* een verre reis maken, *sarantau padjalanan* een eind ver.

271. *Soedah takana dalam hati* komt later ook voor en is dan gevolgd *iŏlah tjoetjŏ karakoetŏ*, van daar dat ik hier reeds zoo vertaalde.

272. *rantjah* (zie vdW.) gaan, loopen over iets, gewoonlijk zonder verlof daar voor te hebben, binnendringen, ergens ongevraagd binnenkomen.

273. *rantjam* huppelen, trippelen, gewoonlijk met *rantjah* samen gebruikt.

274. *sikoedidi* = *kĕdidi* naam van een snip, die zeer onrustig van aard is.

275. *bilauari* een zekere dreun op een trom, waarbij afwisselend zware en lichte tonen gehoord worden.

276. *basirina' hati* (gewoonlijk met *rinau*) gejaagd, ongedurig, geagiteerd.

277. *basimadoe* (zie vdW.) *madoe* ook een groote boodschap doen, *paroei' madoe* gevoel alsof men dit doen wil, *hati tamadoe* niet op zijn gemak zijn.

278. *majang* pijnlijk, wee gevoel in den buik, *basimadoe majang hati* knagend, onrustig gevoel.

279. *sangkadoe* een soort van fluit.

280. *ondèh* och! o! hé!

281. *basiririĕng panèh miang* over het gansche lichaam een branderige jeuk hebben; fig. onrustig zijn, gevoel van ongedurigheid (zie vroeger).

282. In andere *mandang katŏ ba' kian* of ook *salamŏ lambè' ba' kian.*

283. *padahan* of *padahkan* voor *kiranja* in plaats van: doch.

284. *de' malihè' Tjindoer Matŏ* bij andere niet aangetroffen.

285. *linggajoeran* hoog en oud van klapperboomen, die gewoonlijk geen vruchten meer dragen, in vdW. vindt men *linggajoeăng*, wat ik in geen enkel handschrift aantrof.

286. *nagari* enz, is bij sommigen weggelaten, in andere vindt men *Datoeă' Mangkoetŏ Alam* en *Datoeă' Gairoellah.*

287. Bij enkele staat *diagiĕhkan* en is nog bijgevoegd *oela' alainjŏ karŏdi dahan* evenals de apen op de takken.

288. *dihelŏ soeroei' ba' balanam, didjambŏ-djambŏ ba' basiang* doelt op het voor en achteruit trappen van paarden en het hoog oplichten der voorbeenen, *djambŏ* is met uitgestrekten arm iets naar zich toe halen of grijpen.

289. *sirangka'* een soort van krab.

290. *manjoengki'* uitlichten van een voorwerp, dat in een ander vastzit, met een puntig voorwerp het verband van iets open of los maken bv. van vlechtwerk (zie *songkit* vdW.).

291. *malantoeăng* stooten, slaan, bv. op de gong.

292. *malangoeăh* loeien van het rund.

293. *pantai* schuin.

294. Bij sommigen wordt *sambahnjŏ djoearŏ Medan Labiĕh* niet gevonden, wel *mandanga katŏ nan ba'kian.*

295. *bangang* het suizen in de ooren, doof worden door een of ander hard geluid.

296. *aga' labiëhkan di nan koerang, aga' koerangkan di nan labiëh* enz. zijn uitdrukkingen, die doelen op de juist afgepaste stappen van den regelmatigen gang van het paard. *Pa' Kalandoei'* schijnt een eerlijk man geweest te zijn, die alleen nam wat hem toekwam. *Kalandoei'* heeft anders een gemeene beteekenis.

297. *ba-imang* wordt ook gezegd van het eigenaardige gevoel, dat door het hooren van het geklingel der schellen wordt opgewekt.

298. *balampin taroeăh* tegen elkander inzetten, *tampin* is datgeen, wat in de plaats van iets of wat als tegenwicht gegeven wordt.

299. *toboh* hoop, troep, menigte, verzameling van personen.

300. *tadajoeăh paratian* aangedaan, weemoedig, onbestemd gevoel van verlangen.

301. In andere staat *hajam balagŏ dipangkoe.*

302. *ana' patiapan* kinderen uit den aanzienlijken stand.

303. *sakin pangidam* een klein zakmesje door de vrouwen gebruikt (zie *idam* vdW.)

304. Sommigen hebben *dè' pitoea* en andere *didapati*, uit welke laatste volgen zou, dat ook de geneeskundigen onder den invloed der tooverformule waren.

305. Bij sommige *soedah marah oerang saoemoen*; *saoemoen* hetzelfde geheim hebben.

306. *oerang bamadoe* vrouwen met denzelfden man getrouwd (zie vdW.)

307. Men vindt ook *sambiĕ tatawa gala' sanjoem, dihantikan balang kandai dimakan siriĕh sakapoeă.*

308. *mantŏ* = *mantĕra.*

309. Bij anderen *soedah oentoeăng takadiĕ Allah, alah mandanga oerang nan banja', alah tampa' koedŏ doeŏ ikioeă, endahnjŏ boekan alang-alang soedah tahambang pajoeăng* enz.

310. *oela mangiang* de regenboog.

311. *mangaridjŏ'* ook *mangoeridjŏ'* knippen met de oogen, *mangaridjŏ'i* wenken, oogjes geven.

312. *dimanŏ pandjang tida' patah, dimanŏ leba tida' tjariĕ'*, waar vindt men iets dat, te lang zijnde, niet breekt en iets, dat, te breed zijnde, niet scheurt, fig. als men te ver gaat met iets, loopt het verkeerd af.

313. *alah bakatŏ* enz. zou voor afgegaan moeten worden door *barauari oerang nan banja'.*

314. *maangŏ'* adem halen, hijgen.

315. *koetjoei'* sluiten, dicht zijn (zie ook later).

316. *oerang nan gilŏ-gilŏ basŏ* iemand, die alles durft te doen of te zeggen; iemand, die niet verlegen uitgevallen is.

317. *hariĕ'* schreeuwen.

318. *boelalang* uitspuilen van de oogen, groote oogen opzetten.

319. De *gandang pararakan* (ook *palara'kan*) bestaat uit twee trommen, een grootere en een kleinere.

320. *tikoeloeä'* is de doek om het hoofd geslagen, zooals de vrouwen in de Padangsche Bovenlanden dit doen nl. met twee slippen naar achteren afhangende; *tikoeloeä' poetjoeä'* een krans van bloemen en bladeren, op die wijze om het hoofd gedragen (zie *tĕngkolok* vdW.)

321. Bij andere *disoesoen djari nan sapoeloeh.*

322. *djökö' didjoea djaoeäh-djaoeäh* en *djökö' digantoeäng tinggi-tinggi* beteekenen doen en laten kunnen wat men wil, volkomen heer en meester zijn.

323. *manahan soelö dangan radjam* alles verdragen, van alles ondervonden hebben, veel kunnen uitstaan.

324. Andere hebben *handa' baradjö.*

325. *lengong barapi-api* (ook *barapiĕh-apiĕh*) snel achter elkander omkijken; *ketjè' barapiĕh-apiĕh* snel achter elkander praten, wouwelen, snateren.

326. *sipanèh miang* is de naam van een soort omroepersbekken.

327. *oesang-oesang dibaroei, lapoeä'-lapoeä' diganti* (gewoonlijk zonder verdubbeling van 't werkwoord) duidt aan dat, hetgeen niet meer deugt of verouderd is, verbeterd of vervangen moet worden.

328. *tjatja'* (zie vdW.) knijpen, in het vleesch zetten van de nagels, zakkerollen; *mantjatja' toengga'* de gaten hakken in de balken, voor den bouw van het huis.

329. *soengkoei' = soengkoep.*

330. Bij het opnoemen van de artikelen *tjoepa' nan oesali* enz. ben ik eenigszins van den tekst afgeweken, omdat deze artikelen gewoonlijk in de oendang-oendang aldus opgenoemd worden en wat in 't handschrift als zesde artikel staat aangegeven niets anders is dan een omschrijving van de vorige, vooral van het eerste; *katö kamoedian batjari* of *katö kamoedian katö batjari* is gewoonlijk het zesde artikel.

331. *boengka nan batoeä, taradjoe nan tida' banan, naratjö nan tida' paliĕngan* doelt op het volmaakte, eerlijke en rechtvaardige van de rechtspleging; *nan batjoepa' nan bagantang* enz. doelt op een behandeling van zaken volgens vastgestelde bepalingen; *tanggö* noemen sommigen de trap van boven naar beneden gaande, volgens anderen (en die verklaring is m. i. beter) een plank en dikwijls een huisje aan het bovengedeelte van den trap, voor den ingang.

332. *salah tariĕ'* enz. en de volgende zijn bepalingen uit de zoogenaamde *oendang-oendang dalam nagari: salah makan mamoetahkan* wordt niet altijd opgegeven; voor *talangkah koembali* vindt men ook *talompè' koembali*; achter *salah padö Allah* enz. vindt men somtijds bijgevoegd: *salah padö manoesia minta' maaf* voor *djökö' gawa injö maisi* vindt men ook *salah gawa mahoebah: gawa* komt voor in de beteekenis: zonder opzet of uit onwetendheid iets doen, wat strijdig is tegen de vormen; bij *adiĕ' dipakai* volgt soms *tjaboeäh diboeang*, waar oneenigheid over ontstaan

kan, moet men verwerpen; voor *hampiëng batoenggoean* heeft men ook *hampiëng batarië'kan*; *djaoeăh bahambatan* wordt niet in elke negorij in dezelfde beteekenis genomen; men geeft er soms ook de volgende uitlegging aan: als iemand niet woonachtig is op de plaats, waar hij schuld heeft en hij laat niet van zich hooren, dan onderzoekt de schuldeischer op welke plaats of in welke plaats of in welke woning de schuldenaar dikwijls komt om dezen op weg daarheen zijnde, voor de betaling aan te houden; *tjaboeăh* in de weer, in rep en roer.

Daar waar *soearang* (gemeenschappelijk) beschouwd word als een attribuut van de goederen, die door een echtpaar tijdens het huwelijk verkregen zijn, drukt men het aldus uit: *soearang di agiëh haratŏ dapatan tingga, haratŏ pambao toeroen*, wat gemeenschappelijk goed is, wordt (bij scheiding of sterfgeval) tusschen de beide echtgenooten verdeeld, wat aan de vrouw toebehoort, komt aan haar of haar familie en wat het eigendom van den man is wordt door hem uit den inboedel meegenomen. *Boenta dikapiëng* vindt men er niet altijd bijgevoegd, door *boenta* verstaat men de grondbezittingen.

Bij bovenstaande artikelen worden gewoonlijk nog opgegeven: *salah boenoeăh mambari balèh* wegens moord wordt doodstraf opgelegd; *salah tjantjang mambari pampèh* voor verwonding is boete vastgesteld. Somtijds vindt men ook opgegeven: *sara' dipapa* de scheiding heeft voor getuigen plaats; *manariĕ' mangoembalikan* wat men (eigendunkelijk) genomen heeft, moet men teruggeven; *mandjapoei' mahantakan* wat men gehaald heeft, moet men terugbrengen.

't Artikel *katŏ radjŏ malimpakkan* hoort hier niet thuis, doch gaat gewoonlijk vooraf aan: *katŏ panghoeloe manjalasaikan* enz:, waarvan *katŏ dagang katŏ mamatjah* slechts zelden voorkomt..

333. *mampasaoeahkan*; andere geven *mampasaoeakan* in dezelfde beteekenis.

334. De verplichtingen van den rechter zijn elders aldus opgegeven:

manoentoei' njatŏ daawa dan djawab den aanklager en beklaagde nauwkeurig hooren.

mangana'kan soedi kapada si moedai dan siasè' kapadŏ si moedai aliĕh (*moedai* de eischer, beschuldiger, *moedai aliĕh* de verweerder, beklaagde) den beschuldiger ondervragen en den beklaagde uithooren, of hetgeen hem ten laste gelegd wordt waar is.

mambari hoekoen straf opleggen.

manahan bandiĕng den toets kunnen doorstaan.

mambaŏ kapadŏ kali, djŏkŏ' basalahan dangan bandiĕng de zaak voor den kali brengen, als er verschil bestaat omtrent de opgelegde straf.

Elders vindt men weer *adapoen hoekoen hakim itoe salapan parakarŏ*:

maniliĕ' saksi nagaan of de getuigen goed zijn.

mandjatoeăhkan hoekoen het vonnis vellen.

manjamŏkan doeŏ oerang jang bakasoemat de beide partijen gelijkstellen.

takoet akan Allah godvreezend zijn.

mambaŏ kapadŏ kali de zaak voor den kali brengen (zoo dit noodig is).

manjimpan tandŏ de panden in bewaring nemen.

manjoearatkan hoekoen over het vonnis beraadslagen.

mahoekoenkan dangan sabĕnarnjŏ rechtvaardig straffen.

Ook vindt men:

manjamŏkan oerang jang bakasoemat, mambaŏ kali, manapatkan kadoeŏ piha', manilie' saksi, mandjatoeahkan hoekoen, manjoeratkan hoekoen, takoei' akan Allah Ta-a'a, hoekoen itoe dangan sabanarnjŏ manoeroei' farman Toehan Allah aza wadjala ([1]).

335. *mangana'kan* aantrekken, aandoen, plaatsen tegen bv. een ladder tegen een muur.

336. *manjiasè'* vragen, ondervragen.

337. *mangoe'* het geluid van den buffel (zie *koeak* vdW.).

338. *mandjarah* met kwade bedoelingen of op verraderlijke wijze ergens komen, beloeren.

339. Anderen hebben *biasŏ mamboelang dan malapĕh.*

340. *oesai* uit elkander gaan, scheiden, op, uit, af, *mamparoesaikan* uit elkander halen, uitpluizen enz.

341. *radjan* graag willen, ingenomen zijn met iets.

342. Anderen hebben *biasŏ mandanga-danga.*

343. *hoekoen panditŏ titih batang* enz. Met *batang* wordt hier bedoeld het feit zelve, het punt van dispuut; de godgeleerden nemen dat alleen als basis om tot hun oordeel te komen, zonder er zich verder om te bekommeren, wie de personen zijn of in welke familiebetrekking zij tot elkander staan, iets wat van de panghoeloes niet gezegd wordt, daar dezen wel in aanmerking nemen wie de personen zijn en welke betrekking er tusschen hen bestaat, wat men uit drukt door *roesoeă' batang.*

344. Met *aka* willen sommigen den verdediger, den pleitbezorger van iemand bedoeld hebben, anderen passen de genoemde artikelen op het verstand toe.

maroenoei' het spoor volgen bv. van een dief; voor *baliĕ' tilantang* staat soms gegeven *ila' tilantang*, ook vindt men *lapoeă' saroeang*, wat volgens de verklaring m. i. beter is; *lapoeă' dalam saroeang* wordt ook verklaard als: een zaak laten rusten, tot zij vergeten is en er dan mede voor den dag komen; voor *mangganti taga'* geeft de *oendang-oendang* ook soms *manaaki'* standvastig, weten wat men wil (zie vdW.).

Van *balindoeăng tangah tarang* geeft de Maleier o. a. dit voorbeeld: *kalau ada soeatoe pĕrkara jang hĕndak dilakoekannja, ditjarinja akal soepaja maksoednja itoe dilahirkan oleh orang asing; maka ia manoengkat sadja*, en van *balindoeăng tangah kotŏ* deze omschrijving: *akal jang berpĕgang dimana kata jang samoefakat atau jang sapandjang adat, atau jang sapandjang sjara'. Kotŏ* is dus genomen voor *moefakat, adat* of *sjara'.*

Voor *balindoeăng* vindt men ook *badindiĕng.*

345. Anderen hebben *dè' manti samŏ sakatŏ hoeloebalang samŏ samaloe.*

([1]) Zie een en ander in »Midden Sumatra", in het gedeelte »Volksbeschrijving en Taal" van den Heer van Hasselt.

346. *djalan rajŏ titihan batoe* de groote weg, waar men over steenen loopt, fig. de gewone gang van zaken, wat altijd gevolgd wordt.

347. *dasŏ* of *djasŏ* verdienste, waarde, *badasŏ* verdienstelijk, waarde hebbend, nuttig.

348. *lantjang* veel praats hebbende, een hoog woord voerende.

349. *ampoen toeankoe* enz. geeft te kennen, dat de schrijver of verhaler vergiffenis vraagt voor hetgeen hij van den besprokene vertelt.

350. *toempoe* (zie vdW.) ook, stuk, steun, paal om iets tegen te houden; *sitoempoe* steunpunt, *basitoempoe* een steunpunt hebben of nemen, drukken op iets, *toempoe-manoempoekan* elkander drukken, aanzetten, steunen in iets.

351. *boesoeă** (vdW. geeft onder artikel *boesoeă** = 1 ¼ *djampal* of als munt ½ *koepang*, zeer nabij een schelling, en onder artikel *koepang* = ¼ *djampal*, terwijl voor een *djampal* een waarde van 120 duiten staat opgegeven.

Een *boesoeă** = ½ *koepang lapan*.

„	*koepang anam*	= 36	duiten	= 30 cts.
„	„ *lapan*	= 48	„	= 40 „
„	„ *poeloeăh*	= 60	„	= 50 „

De *koepang anam* wordt in 2 soorten gescheiden; gewoonlijk zegt men met weglating van *anam*: *koepang sirah* = 36 duiten, die 30 cts of *koepang garih* = 36 duiten, die 10 cts waard zijn.

Bij de *koepang lapan* en *poeloeăh* heeft men die onderscheiding niet.

352. *Radjŏ Moedŏ* is de broer van *Boendŏ Kandoeăng*.

353. *toeka** booze zweer, ellerbuil, *tekong* een soort van melaatschheid, *poeroe* en *mambi bidai* huiduitslag, de eerste vertoont zich vooral op gevoelige plaatsen b. v. onder de armen; *lasŏ* een ziekte, waarbij de ledematen sterk opzwellen en verlamming ontstaat (zie *lasa* en *lĕsoe* vdW.); *poeroe haboe* een uitslag waarbij de huid afschilfert; *koeboei** (zie *kokot* vdW.) krom, samen getrokken van de vingers of toonen, *mangoekoei** uitkrabben, zich schrammen.

354. *goedam* = *godam*, *manggoedam* hard slaan, ranselen.

355. *tjandŏ badiĕ malarèh tangan* (in andere vindt men *balarèh-larèh* veel geweren).

356. *gilŏ* = *gila*, *manggilŏkan* zich bezig houden met iets, aan iets bijzonder zorg besteden, *manggilŏkan koedŏ* paarden verzorgen.

357. *mahitan lasoeăng* het rijstblok zwart maken, omdat dit gebruikt wordt om er kruit in te stampen.

258. *manggatŏ** doorbreken, in stukken doen van de pinang met een mes, anders met de tanden.

359. *dariĕ** het brakend, knarsend geluid van iets b.v. van de schoenen als men op scherven trapt, op de tanden knarst enz.

360. *piriĕ** (zie vdW.) *mamiriĕ** tusschen vinger en duim fijnmaken ook fijnwrijven met de voeten, *mamiriĕ* talingŏ* en de ooren knijpen, ze knijpen, omdraaien als teeken van boosheid.

361. *marantangkan tali* het in de lengte uitleggen van de koorden vóór iederen djoeara, eerdat het hanenkloppen begint. Het touw ligt met het eene einde naar den djoeara en met andere naar het midden van de baan. De djoearas mogen niet verder komen, dan de lengte van het touw aangeeft. Hierna geschiedt het zoogenaamde *manjaroekan toeah* d. i. het uitroepen van allerlei bovennatuurlijke eigenschappen, die de haan bezit om hem daardoor aan te moedigen en te doen winnen.

362. *hajam pilèh* een vechthaan met zwarten snavel en pooten en gespikkelde vederen.

363. *maloe tapoepoeă' padŏ kanièng, harang tatjorèng padŏ moekŏ sampai mandjoedjoeăng sangka' hajam* zijn uitdrukkingen die beteekenen te schande gemaakt zijn; *poepoeă'* (vergelijk *poepoh* vdW.) mest, bemesting, *mamoepoeă'* bemesten, doen smeulen van vuur door het bv. met asch te overdekken, in het geheim opruien *tjorèng* (vergelijk vdW.) smeer, streep, *mantjorèng* strepen, smeeren maken op iets; *sangka' hajam* een korf, vlechtwerk, waarin de kippen eieren liggen.

364. *ba' sipontong balangkitang, tarasŏ adŏ dapè' tida'* evenals iemand zonder vingers langkitang vangen wil, hij voelt ze wel, maar kan ze niet vasthouden (*pontong* van lange voorwerpen, een stukje of eindje er af; *langkitang* een schelpdiertje); *bagai si bisoe barasian* evenals een stomme hardop droomt (hij zou wel willen, maar kan 't niet); uitdrukkingen om aan te duiden, dat men iets wel gevoelt of begrijpt, maar het niet onder goede bewoordingen kan brengen.

365. *patoeih tongga* een horte ofgebroken donderslag.

366. *tinggang* middel, raad (vergelijk vdW.).

367. *boeboei'* (zie vdW. III) uittrekken, uitrukken, hoog uithalen bij het zingen; *oerang batanam nan mamboeboei'* hij die geplant heeft, is 't die uittrekt, fig. hij, de heer en meester, heeft 't zelf gedaan, heeft er zelf aanleiding toe gegeven.

368. *mamantjoeăng* scheef afhouwen of afsnijden.

369. *aië diminoem pahi'-pahi', nasi dimakan rasŏ sakam*, het water, dat wij drinken, smaakt bitter en de rijst, die wij eten, als zemelen, fig. wij zijn geheel moedeloos, wij hebben nergens lust in, wij verkeeren in groote zorgen.

370. *anŏ'* of *hanŏ'* = *enak*, stil bv. van 't water, van den wind, opgehouden, bedaard, stil zwijgen.

371. *lalim* = *thalin*.

372. *manjanggah* zich verzetten, tegenstribbelen, zich onwillig betoonen.

373. *pangadan* de onderste balk van een raam, sloof, bovenbalk van een hekwerk bv. in een galerij.

374. *pajoeăng pandji* een soort van scherm, bij feestelijke gelegenheiden gedragen, boven het hoofd van den jubelaris, ook boven het lijk van aanzienlijke personen.

375. *kaliki sapandjang aië hilië* met draaierijen omgaan, niet voor 't rechte uitkomen (*kalıki?*).

376. *roesoeăh* bedroefd, bekommerd, bezorgd.

377. *mamangkoe radjŏ* den vorst omringen, omgeven bij wijze van eerewacht.

378. *galoegoeăh* of *galogoh* korrelen, roffelen op een trom.

379. *paratian* gevoel, stemming, inborst.

380. *djamboeă* de kraampjes of winkeltjes op de markt.

381. *ba' baoerèh katang-katang ba' pala' babadjoe poelŏ, ba' dikanjang kandji aiĕ* evenals iemand, die met *katang-katang* wordt gewreven, evenals iemand, die transpireert en nog een baadje aantrekt, evenals dat men zijn buik vol heeft met stijfselwater; uitdrukkingen, die beteekenen er nog erger aan toe zijn, in nog onaangenamer toestand geraken.

ba' bakampoeăh tigŏ helŏ, bagai manjandang loekah tigo, evenals dat men een *kampoeh* (*salendang*) van drie hesta's aandoet (deze is te klein daarvoor), evenals dat men drie fuiken op den schouder draagt, beteekenen 't hard te verdragen hebben, in moeielijke omstandigheden verkeerende, *baoerèh* water sprenkelen bv. op planten, die droog zijn, het lichaam ter afkoeling wasschen met water.

katang-katang is een plantje, welks bladeren veel gomdeelen bevatten. Voor het *baoerèh* wordt gewoonlijk *sidingin* en *silawa* gebruikt; door *katang-katang* te gebruiken ontstaat er jeuk. Deze verklaring is niet zeer te vertrouwen.

kampoeăh (zie *kampoh* vdW.) een kain van dubbele breedte nl. twee enkele (*bidang*) aan elkander gezet; *mangampoeăh* aanzetten, aannaaien enz.

382. *barambang* of *barembang hati* ongerust, in het onzekere verkeeren, wijfelmoedig.

383. *kampiĕ* een biezen zakje of taschje, waarin kleinigheden: tabak enz. geborgen worden.

384. *kadam* = kalkdoosje.

385. *maloe oerang* de verloofde of de vrouw van een ander.

386. *ba' katŏ djanjŏ oerang* haalt zij hier uit gewoonte aan, want het zijn haar eigen woorden, die de pantoen uitmaken.

387. *satampoeăh sabahi nangkŏ* ditmaal, *mambahi* werpen gooien, *mambahi banjanji* hard zingen, zingen uit de volle borst, *mambahi makan* enz.

388. *kandji* en *kalamai* (men zegt ook *goelamai* en *galamai*).

mangandji stijfsel maken, *mangalamai kalamai* maken, fig. iets geheel ten onderste boven smijten, verwoesten, vermorselen (de *kalamai* wordt gemaakt van rijstemeel en *tanggoeli*, die met elkander vermengd, hard gekookt wordt, koud geworden is zij een veel gezochte versnapering, die zeer lang bewaard kan worden).

389. *adat taloeă' timboenan kapa* in het algemeen van personen, die door hun maatschappelijke positie de vraagbaak van iedereen zijn en die dus van alles moeten aanhooren.

390. *dipaoei' ta' batali, dipanggang ta' djŏ api*, aanhangig blijven van een zaak, aan de praat houden en dergelijke, vooral van vrouwen gezegd; niet bij haar komen of niet in hare uitgaven voorzien en toch niet scheiden van haar.

391. *batjarai lari* scheiden door weg te loopen (gewoonlijk van den man, zonder dat dus het huwelijk wettig ontbonden is).

392. *amèh sakali limŏ* ter bepaling van een bedrag, waarvan datgeen betaald wordt, wat door de twee laatste woorden is aangegeven = *f* 32.

393. *takoeăʼ* inbeping, insnijding, kerf, dikwijls als teeken van afspraak of overeenkomst.

394. *barang tahirih maʼ tadagièng, barang takaloeăʼ maʼ ba Djao, barang nan lapoeăʼ maʼ njŏ sabah* als er dan toch te diep afgesneden is, laat het dan maar geheel tot in 't vleesch gaan, als er dan toch in 't blok gesloten moet worden, laat er dan ook maar verbanning naar Java plaats hebben, is 't vermolmd, laat 't dan maar heelemaal afbreken, fig. uitdrukkingen, die een groote onverschilligheid te kennen geven, zooals wij zeggen: is 't al zoo ver gekomen of heeft men al zooveel misdreven, laat er dan maar van komen, wat er wil; de laatste van de drie hoort men minder, men heeft echter ook nog *barang tahiroen maʼ tadaoen*.

395. *nan boengkoeăʼ dimakan saroeang*, wat krom is, komt met de schede in aanraking, fig. wie kwaad doet, krijgt straft.

396. *soenoe*; *manjoenoe* aansteken, in brand steken.

397. *manitih* over een balk, bamboe en dergelijke loopen, om aan de overzijde te komen.

398. *pasoepadan* grensbepaling (zie *padan*).

399. *lelong* of *lelang*, uithuizig, afwezig, niet op de plaats waar het wezen moet.

400. *kanai manganai* elkander trachten beet te nemen.

401. *makan kanjang, tidoeă lalŏʼ* eten tot men zat is, gaan liggen en slapen, fig. in Luilekkerland zijn, niets doen dan eten en slapen.

402. *hati tasisiʼ baʼ palapah* het hart is tusschen gestoken zooals de *palapah* (deze wordt tuschen het weefgetouw gestoken, als men den arbeid staakt), zeer dom of onverschillig. Volgens anderen het hart is tusschen gestoken zooals de *palapah* (zie vdW.), dus aan den buitenkant en alzoo verkeerd; dom, ondoordacht.

403. *galaʼ baralièh* met afgewend gelaat, zich omkeerende lachen (zie *aleh* vdW.)

404. *siŏ-siŏ* onvoorzichtig, roekeloos, ondoordacht.

405. De *Toean Gadang* van *Batipoeăh* werd niet gerekend onder de rijksgrooten, zooals vroeger blijkt. Hij moest zorgen voor het bijeenbrengen der legermacht.

406. *gamang* bang, bevreesd, huiverig.

407. *bapandiĕ* (zie vdW. *pandir*) zich dom voordoen.

408. *bagiŏ* ofschoon, hoewel, moge het ook.

409. *sadjoli* een paar, n. l. mannetje en wijfje.

410. *samiang* een weinigje, een ziertje (zie *miang* vdW.)

411. *tagah* komt ook voor in de beteekenis van *tètapi* voor zooverre het verhindering uitdrukt b. v. *hambŏ naʼ toeroen tagah sakiʼ* ik zou naar buiten willen, maar ik ben ongesteld.

412. *bakain doeŏ* wordt gebezigd ter aanduiding dat het een meisje is.

413. *kawa* (vergelijk vdw.), *mangawa* bewaken, de wacht houden, tegenhouden door de armen uit te strekken.

414. *kampih* opsluiten, omringen, omgeven, bewaken.

415. *sidiĕ's* slim, berekend, vlug van begrip, juist van oordeel, verstandig, *manjidiĕ'si* bij zich zelf het goede en kwade van iets overwegen, bij zich zelf de kunde, het gedrag enz. van iemand nagaan. *Hambŏlah manjidiĕ'i oerang nantoen* ik heb mij al op de hoogte gesteld omtrent zijn gedrag.

416. *midiĕ's* geslepen, uitgeslapen, zeer slim, *oerang midiĕ'* iemand die moeielijk te foppen is, vooral als het zijn eigen belang betreft.

417. *arih* achterdochtig.

418. *djoeari* (zie vdW.) knap, verstandig, kundig.

419. *aga'* overwegen, nadenken, wikken, probeeren; *taraga's* verlangende, begeerende zijn.

420. *malaboeăh djandji* (in deze uitdrukking komt *malaboeăh* voor in de beteekenis van klaar of gereed maken) afspraak maken; *malaboeăhkan tanoen* het weefgetouw klaar maken.

421. *nan denai hitam denai poetihkan* en die andere uitdrukkingen gebezigd voor waarmede ik handelen kan, zooals ik wil.

422. *malenggang tida's tapapèh taga' tida' tasonda'* met de armen slingeen en geen boete betalen, en staan zonder zich 't hoofd te stooten, fig. niet verhinderd worden in hetgeen men doen wil, ongestoord zijn gang kunnen gaan (sommigen willen *tapapèh* aan den vischhaak blijven hangen, fig. verhinderd zijn iets te doen.

423. *oepati* = *oepĕti.*

424. *katŏ lapoeă' lapa'* onbeteekenende praatjes, gewawel.

425. *djolong* pas, kortelings, begin, oorzaak.

426. *baranggoei's* met geweld van elkander rukken, op ruwe wijze van elkander scheiden, zich van elkander afkeerig toonen.

427. *malam samalam danai patigŏ*, ik heb slechts een derde gedeelte van den nacht geslapen d. w. z. het grootste gedeelte doorgebracht nadenken, fig. die zaak neemt al mijn gedachten in, ik doe niets anders dan er over denken.

428. *mandoendoeăng* het doffe, zware geluid van de *taboeh.*

429. *manjembai* wuiven met een doek en dergelijke, in de haast wegnemen, overslaan van de vlammen, invallen bv. bij het zingen, in de rede vallen.

430. *mantjatja* herhaaldelijk slaan, tikken, rammelen.

431. *limboeă* zwellen, opzwellen.

432. *ataukah randjau nan lah lapoeă'.* In andere leest men nog *adŏkoh radjŏ nan mandoegang, adŏkoh manti lantja hoekoen, tapian siapŏ nan marantjah, ataukoh pari' nan tarampa* zijn er vorsten, die zich verzet hebben of mantris, die te veel haast maakten bij het opleggen van straf, wie is de badplaats binnen gedrongen of zijn er wallen omgesmeten? Dit past ook beter bij 't antwoord *mandoegang* tegen gaan, zich verzetten, tegen iets indruischen.

433. *manŏ basa — ama'tahoe* wordt in de meeste niet gevonden.

434. *batjamın bangkai* fig. iets moeten aanzien, dat ons schande of vernedering berokkent.

435. Voor *samŏ tadjali* vindt men in andere *samŏ tadiri.* De Maleiers nemen *tadjali* dan ook voor geschapen, ontstaan.

436. *talintèh padŏ hati, takalang padŏ lidah, ba' rasŏ ramboei' mahalitang* 't gaat dwars voor het gemoed voorbij, het ligt onder de tong, alsof er een haar dwars onderligt, fig. er ligt mij iets op het gemoed, ik heb iets op het hart (gewoonlijk zegt men *tara:ŏ dı hati takalang di matŏ.*)

437. *mari* doet in dezen zin dienst voor noch; 't is eigenlijk *mari di hambŏ, masi di basa ampè' balai.*

438. *djaoeàh tida' hampiĕng tida'* geen verre noch naaste bloedverwanten hebben.

439. *tjoebŏlah kawinkan hambŏ kasanan* wordt in de meeste handschr. niet aangetroffen, de uitdrukking is wel wat grof.

440. *moekaloca' = machloek.*

441. *lai gombang pamenan soedah* hij ziet er flink uit, er mankeert niets aan hem.

442. *balatjan dikarè' doeŏ* een stuk tarasi in tweeen deelen, beiden heeft men de onaangename lucht er van, fig. het veroorzaakt aan beiden schande.

443. *mantjabiĕ' badjoe di dadŏ* fig. zijn eigen schande openbaar maken.

444. *kali'-kali'* een insect, dat zeer venijnig steekt; *poetjoeă' birah* heeft een branderige uitwerking in de keel.

445. *katjang sibajau-bajau* verwekt braking.

Al die uitdrukkingen zijn zinspelingen om zijn ongenoegen, zijn tegenzin uit te drukken. De Toeankoe n.l. wil zelf den oorlog beginnen en geeft dit te kennen door gebruik te maken van 't zoogenaamde kias.

446. In andere leest men: *dangan pinang aga' sabocah, tandŏ boendŏ badoensana', itoe tandŏ poetiĕh hati, hati mintoeŏ boendo tenggang, namoen boendŏ djŏ ma' toean* enz.

447. *tjabiĕ'-tjabiĕ' boeloe hajam* zinspelende op den toestand van broers en zusters, die wel twisten maar zich iedermaal weer verzoenen.

448. *lai djatoeăh ditimpŏ djandjang, lai mandi lar kahoedjanan, kamatian mahanta nasi* vallen en de trap nog op zich krijgen, gebaad hebben en een regenbui treffen, een doode in de familie hebben en rijst naar een andere woning brengen ('t is gewoonte, dat bij sterfgeval de vrienden en betrekkingen rijst komen brengen), fig. dubbele schade hebben, in nog onaangenamer toestand gekomen zijn.

449. *kambaiĕ'* een dringend, beleefd, vriendelijk verzoek uitdrukkende.

450. *djalang-mandjalang* bezoeken bij elkander afleggen.

451. *iŏ bana Boendŏ Kandoeăng kŏ: iŏ bana* geeft verwondering, ergenis te kennen zooals wij zeggen, dat is wel, dat is ongehoord, dat is wat moois.

452. *diam di laoei' masin tidŏ, diam di banda ta' maniroe* in de zee leven en geen zout kennen, in de stad wonen en de gewoonten niet volgen, fig. niet weten hoe 't hoort.

453. *tjekè koeliki* in andere *tjeke kiki'* zeer gierig, erg op de penning wezen.

454. *saoeă* een rotan koord of dergelijke bij wijze van strik om de pooten van een dier geslagen ten einde het te laten vallen.

455. *tjempai bérai=tjĕrai-bĕrai.*

456. *boeiĕh* schuim.

457. *mimpi sabananjŏ*; de Maleiers onderscheiden *mimpi* en *angan-angan.* De eerste zijn droomen, die iets te beteekenen hebben, de laatste die welke men heeft als men over een en ander sterk denkt.

458. *mangimpau* hoeden.

459. *padang si randjanŏ matŏ mamandang*, een groote uitgestrekte vlakte.

460. *malantèh* doorheendringen, doorendoorgaan.

461. *arè'* in de richting van, *arè' mari* aan deze zijde.

462. *bangka* spoor, indruk.

463. *ditoeroeni alang-alang, dilompati tida' sampai* te klein om er in af te dalen en er toch niet overheen kunnen springen, fig. vrij groot, vrij diep.

464. *ditimbang dangan njaŏ* verwisselen of ruilen met de ziel, fig. er 't leven bij laten.

465. *tida' lah denai tahoe pandai* is een uitdrukking die te kennen geeft, dat men overtuigd is, dat de zaak zeker slagen zal of geheel is afgeloopen met datgeen wat men gedaan heeft of denkt te doen.

466. *loeloeă'* modder, slijk.

467. *pimpiĕng* een grassoort, hoog opgroeiende.

468. *salah sadan* zegt men gewoonlijk van het huilen.

469. *tangka* eigenzinnig, koppig; *batangka* twisten, disputeeren.

470. *koetjoei'* spits toeloopen, kegelvormig, in knop, nog niet ontloken van bloemen; *koetjoei' awa' banai bérang* ik kroop in elkander toen ik beknord werd, *mangoetjoei'kan talingŏ* de ooren intrekken bv. zooals paarden, die schrikken; *mangoetjoei'kan ikoeă* den staart tusschen de beenen trekken.

471. *sitjoetjoeă* en *panah liang* zijn insecten, wier steken vergiftig zijn.

472. *bakadja-kadja loetoei'* hals over kop.

473. *aroeăh* wordt ook gebruikt in de beteekenis van bewustzijn, denkvermogen; zoo zegt men van iemand, die verschrikt is: *hilang aroeăh dèn mandanga* ik was geheel buiten mij zelve, toen ik dat hoorde.

474. *rabŏ-raboi* op zenuwachtige of onbesuisde wijze alles aangrijpen, overal heen loopen enz.

475. *dè' sati njaŏ na' hilang* komt voor in de beteekenis van moeielijk kunnen sterven, bang zijn te sterven; later leest men ook *dè' takoei' njaŏ kan hilang.*

476. In andere *si Tambahi mamandjè' dadŏ', si Barakat mamandjè' roekam,*

*si Baroelièh karoempoen sala*ˢ. Zooals later blijkt heeft de verhaler niet goed onthouden, waar zijn helden zich verscholen of welke wenden zij gekregen hadden.

477. *manggaroeăng* luidkeels huilen, een groote keel opzetten.

478. *oemajang* een brandende pijn bv. zooals bij 't zuur.

479. *taboeă*ˢ = *tebok* van een gat door en door, *habih taboeă*ˢ*-taboeă*ˢ één gat en al, vol met gaten, geheel doorgescheurd.

480. *tabangkan* heb ik genomen voor maken, wijl 't moeielijk te veronderstellen is, dat er op die plaats reeds een *sigai* aanwezig was.

481. *sigai* een boomstam, waaruit stukken gekapt zijn om er bijwijze van ladder tegen op te kunnen klimmen.

482. *mamakan oerang* in hevige mate verstoord zijn, zooals wij zeggen iemand willen opeten.

483. *bagŏ*, ofschoon, immers.

484. *oemang* koudvuur.

485. *garan* misschien, wellicht, denkelijk, in 't algemeen twijfel of onzekerheid uitdrukkende, 't wordt voor de lagoe ook somtijds tusschen geplaatst zonder de beteekenis van den zin te wijzigen (zie vdW.).

486. *garièng* (zie *gĕring* vdW.) ook ontsteld, bang, bevreesd; men vindt in andere *ngari* wat hetzelfde is.

487. *ba*ˢ *toelang dalam rakoeăngan, ba*ˢ *doeri di dalam dagièng ba*ˢ *garam dalam garaman* evenals dat men een been in de keel, een doorn in het vleesch, zout in de kiezen heeft zitten, fig. tobben over iets, onder den indruk zijn van iets onaangenaams, dat ons is overkomen.

488. *soedji* klaar, gereed.

489. *babintjang-bintjang* praten, keuvelen (zie *bantjang* vdW.).

490. In andere *bahasŏ*ˢ.

491. *ba*ˢ *kilè*ˢ *di hoedjoeăng tandoeă*ˢ evenals de bliksem op de punt van de horens, *ba*ˢ *kilè*ˢ gebruikt om groote snelheid uit te drukken.

492. *kintjŏ* mengen.

493. *gilŏ maboeă*ˢ *mandjarièng angin, tarasŏ adŏ dapè*ˢ *tidŏ* 't is krankzinnig wind te willen vangen, men voelt hem wel, maar grijpen kan men hem niet, fig. een hopeloos werk verrichten, het onmogelijke willen doen.

494. *boengkoeih batarawang* in andere *boengkoeih nan disandang; boengkoeih* op sommige plaatsen gebruikelijk voor zakdoek.

495. *tapiè*ˢ met de vlakke hand slaan, bij wijze van lietkozing.

496. *mamatŏ-matŏi* in 't oog houden, er ten zeerste opletten.

497. *harang habih basi binasŏ* enz. de houtskool is op en 't ijzer bedorven, te blazen zou roekeloosheid zijn; want smeden gaat niet en alleen de wangen zouden zwart kunnen worden door de kool en de oogen zouden gaan steken, omdat er asch in gekomen is, fig. alle moeite besteed hebben, al zijn geld uitgegeven hebben

om eenig doel te bereiken, maar alleen schande krijgen of ongelukkig worden (gewoonlijk wordt alleen de eerste regel gebruikt).

498. *padja*=kind.

499. *ramèh*=*rĕmas; mati taramèh* plotseling doorblijven.

500. *toenggang hilang barani mati* bereid zijn heen te gaan en durven sterven, fig. zeer dapper, den dood niet vreezen.

501. *djŏkŏ' santanŏ* komt voor in de beteekenis van *djikalau kiranja.*

502. *mangakŏ'* met de vingers aanraken, aanvatten, bij de hand hebben.

503. *pamalan* duizelig, bedwelmd (zie *malan* vdW.)

504. *santiĕ* naast, evenbeeld, gelijke, weerga.

505. *kajoe ramang* een boom die bij den Maleier zeer gevreesd is, als bewoond zijnde door duivels en booze geesten; *kajoe kilangan hantoe.rajŏ* eveneens een spookboom.

506. *tjamin taroeih* een waarzeggersspiegel.

507. *garang*, hard, streng, onstuiming (zie vdW.)

508. *katindi'* kleine trom.

509. *patiĕ'* is o. a. tokkelen op snaarinstrumenten, men zegt ook *mamatiĕ' saloeăng* fluitspelen.

510. *haniĕng* of *aniĕng*, stil, eenzaam, doodsch, verlaten (zie vdW.)

511. *djantang* lijmerig, kleverig.

512. *mantji'* muis.

513. *makan hati baoelam djantoeăng*, hinderlijk pijnlijk zijn voor 't gevoel, tobben over iets, waaraan men weinig doen kan, inwendig verdriet hebben.

514. *moenggoe* verhevenheid, hoogte, heuvel.

515. Men leest in een andere, *sabagai poelŏ adiĕ' kandoeăng, sababnjŏ batjarai injŏ bakoempoel, djŏkŏ' oerang batjintŏ djahè' itoelah gara' djan sipadèh.*

516. *boeransang* onverschrokkenheid, doodsverachting.

517. *boeroeă' baiĕ'* wordt dikwijls gebruikt in de beteekenis, die *boeroeă'* alleen heeft.

518. *petŏ* zeker, vertrouwbaar.

519. *ipoeăh* zinspeelt op de punten der wapenen, die met vergift zijn ingewreven.

520. *djangan ditahan-tahan toendjoeă', djangan diganggam-ganggam barŏ* niet doen zooals iemand, die zijn wijsvinger bij het vuur houdt of alsof men gloeiende kolen met de hand aanpakt, fig. aarzelend, wankelmoedig, achter *takoei'* in sommige nog *oerang panakoei' lakèh kanai,* wat echter nooit gebruikt wordt, de gewone uitdrukking is *pandarèh dalam kanai.*

521. *moeang balakang* voor *mamboeang balakang,* zoo ook *mamali* voor *mambali.*

522. *kalapŏ* oud voor sommige vruchten, zooals klappers, penang, peper enz.; *mangalapŏkan* oud laten worden ten einde te doen ontkiemen, voor *silarŏ kandoeăng* vindt men in andere *sarŏ' kandang.*

523. *soeka bahajö mangatökan* in het dagelijksch leven gebruikt voor: 't zou mij moeielijk zijn u te zeggen, welk gevaar ge loopt, wat ge duchten hebt.

534. *bĕrniat* in andere *manitah.*

525. *antah balakoe para' siang antah balakoe para' sandjö.* Wellicht zal 's morgens, wellicht 's avonds haar verzoek (om te sterven) ingewilligd worden.

526. *kita taganggam di hoeloenjö oerang taganggam dimatönjö* het hecht wordt door ons en het scherp door anderen vastgehouden, fig. wij trekken aan het beste eind. 't Komt mij voor dat de zinnen hier verkeerd geplaatst zijn.

Oela' alainjö biljarö toe djökö' tabaönjö si Bonsoe, biljarö ringan lai sadiki', apö sababnjö damikian djökö' dikatja' toekoeă' parang, djökö' oentoeăng pambari Allah, kita taganggam dihoeloenjö oerang taganggam dimatönjö; ditjari oerang kabanaran en dan de nog overblijvende zinnen. De vertaling is dan: want mocht men den oorlog willen, dan zullen wij, zoo God geeft, aan het langste einde trekken en mocht de justitie onderzoek naar de zaak doen, dan zal men allicht op het denkbeeld komen, dat prinses Bonsoe door een tijger verscheurd of door den bliksem getroffen is en ook dan zal oom en Imbang Djajö het moeten opgeven. Zoo zal de afloop zijn.

527. *mangajai* overhalen, dringend verzoeken, aandringen op iets (vergelijk *kajĕh* vdW.).

528. *manampoeăh parampoean* in de nabijheid van een vrouw komen, die niet de onze is.

529. *manjalang* leenen van iemand.

530. *masökan* (zie *masa* vdW.).

531. *poera' poera'* voor *poera-poera* een woord dat langzamerhand hier ingang gevonden heeft.

532. *amoeăh djan angga'* of ze wil of niet wil, 't hangt niet af van haar wil.

PROEVE

VAN EEN

LAMPONGSCH-HOLLANDSCHE WOORDENLIJST,

bepaaldelijk voor het dialect van Kroë,

DOOR

O. L. HELFRICH.

Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur.

L. S.

De hier het publiek aangeboden woordenlijst van het Lampongsch, zooals het in Kroë (residentie Benkoelen) gesproken wordt, heeft men te beschouwen als een proeve, waarvan de bedoeling is anderen den weg tot de kennis van die taal eenigszins te vergemakkelijken.

Zij werd samengesteld met behulp van Radja KAPITAN, gewezen pasirah van Liwa, en Raden MANGKOE, een Lamponger uit Kroë, die om zijne taalkennis zeer bekend is.

De ook opgenomen Aboengsche woorden werden voor het meerendeel ontleend aan een woordverzameling bijeengegaard door den Heer C. VAN HASSELT, daarin geholpen door den dĕmang van Soekadana, en mij tot dat doel door het Bataviaasch Genootschap toegezonden; in dit geval zij zijn steeds gekenmerkt door een daarbij gevoegd v. H. Die uit het dialect van Kalianda kwam ik te weten van een hadji uit die streek.

Bij het neerschrijven van de grammaticale bijzonderheden, die aan de woordenlijst voorafgaan, heb ik mij beperkt tot het meest in het oog loopende; voor het leveren van een meer uitgebreide verhandeling wordt meer kennis van de taal taal vereischt, dan ik heb.

Bij het rangschikken der woorden heb ik deze volgorde voor de medeklinkers in acht genomen:

ka, ga, nga;
pa, ba, ma;
ta, da, na;
tja, dja, nja;
ja, 'a, la, ra
sa, wa, ha.

Voor de klinkers, en sluitende *h*:

a, ĕ, i, oe, o, aw, aj, oej, oj, en *ah.*

Gebruikte afkortingen zijn:

Ab., Aboengsch.
Ab., v. H., Aboengsch VAN HASSELT.
B. d., bangsa dalom, hoog Lampongsch.

Bĕl., Bĕlalawsch, het dialect van de marga's Batoe Bĕrak en Boewaj Bĕloengoe, afdeeling Kroë.
Kal., Kalianda.
Kom., Komĕring.
Nas., Nasal (Kauer).
Ran., Ranaw.
S. d., dialect van de strand-marga's in de afdeeling Kroë.

O. L. HELFRICH.

Eenige aanteekeningen omtrent de taal

VAN DEN

LAMPONGER

IN DE

afdeeling Kroë, residentie Benkoelen.

De taal in de afdeeling Kroë gesproken vertoont zooveel overeenkomst met die, welke in de Lampongsche districten de overheerschende is, dat zij ongetwijfeld als een tongval daarvan moet worden aangemerkt.

Zij bestaat uit twee hoofddialecten nl. het dialect van de strandmargas en van de bergmargas Liwa, Soekaw, Kambahang, Soewoh, en het Bĕlalawsch dialect gesproken in de margas Batoe bĕrak of Boewaj Kanjangan en Boewaj Bĕloengoe. In het Lampongsch van de strandmargas en in dat der bergstreken valt evenwel een gering verschil te constateeren hetgeen zich echter alleen bij eenige woorden in klankverwisseling van den klinker *a* uit; in de strandmargas spreekt men de *a* zuiver uit en in de bergstreken als een *o*; (*kĕlam* en *kĕlom*, *bĕkam* en *bĕkom*, *gijam* en *gijom*)·

Vele woorden, die in het Bĕlalawsch dialect tehuis behooren hebben reeds in het dialect der bergmargas burgerrecht gekregen als *laboeng*, *asoe* etc.

Alhoewel het onderscheid in rang en stand zich in de taal niet in die mate heeft uitgedrukt als in het Javaansch, heeft het zijn invloed doen gelden en twee taalsoorten geboren doen worden. Die taalsoorten zijn: 1e de Bangsa Rama (Laag Lampongsch) en 2e de Bangsa dalom (Hoog Lampongsch). De woorden in de Bangsa dalom zijn voor de verschillende dialecten dezelfde. Het verschil dier taalsoorten is evenwel niet groot en bepaalt zich in hoofdzaak tot voornaamwoorden, een gering aantal werkwoorden en zelfstandige naamwoorden. Was vroeger de afscheiding in rang en stand scherp, thans raakt die meer en meer op den achtergrond, zoodat de veronderstelling dan ook niet gewaagd is, dat binnen een niet te lang tijdsverloop het onderscheid in taalsoorten weldra tot het verledene zal behooren.

De taal bevat Maleische, Javaansche, Soendaneesche en Redjangsche bestanddeelen. Het schrift wordt van de linker- naar de rechterhand geschreven zonder dat de woorden, die tot eene zinsnede behooren en de zinsneden zelven van elkander gescheiden worden.

De medeklinkers zijn 19 in getal; de klinkers worden door bijgevoegde teekens aangewezen, met uitzondering van den *a* klank, die, daar daarvoor geen teeken bestaat, alleen door de afwezigheid van een ander teeken wordt aangeduid.

Moet een medeklinker aan het einde van een lettergreep zonder vocaalklank worden uitgesproken, dan plaatst men achter dien medeklinker een afzonderlijk teeken, *pĕnĕngon* genaamd.

De namen der medeklinkers, der klinkers en van de leesteekens, en de uitspraak ervan, zijn in onderstaande tabel aangegeven. Voor de figuren der letters kan men raadplegen de lithographische tafel, in de „Bijdrage tot de geographische, geologische en ethnographische kennis der afdeeling Kroë", van schrijver dezes, opgenomen in de Bijdragen tot de taal- land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië, 5 volgr., IV, bl. 566.

A. Medeklinkers.

ka; wordt uitgesproken als onze *k;* als sluitletter wordt de *k* opgeslokt, al wordt het gevolgd door een aanhechtsel, dat met een klinker aanvangt, als *kalitoek'an* van *litoek.*

ga; de *g* uit te spreken als in het Engelsch woord gun; als sluiter is het een goed uitgesproken k.

nga; de *ng* uit te spreken als de Hollandsche *ng* in het woord bang.

pa; gelijk aan onze *p*.

ba; „ „ „ *b*.

ma; „ „ „ *m*.

ta; „ „ „ *t*.

da; uit te spreken als tandletter, zooals de *d* aan het eind van een Hollandsch woord.

na; gelijk aan onze *n*.

tja; uit te spreken als de *tj* in het woord tjap.

dja; „ als de Engelsche *j*.

nja; „ „ „ *n* voor een *j*, zooals in het woord kastanje.

ia; komt overeen met de fransche y in il y a.

a; de *a* zuiver, zooals de *a* in ons adel.

la; gelijk aan onze *l*.

ra; de brauwende *r*.

sa; uit te spreken als een scherpe *s*.

wa; „ „ de Engelsche *w* doch minder week.

ha; „ „ onze *h*.

B. Klinkers en andere leesteekens.

'oelan; de klinker *i*; de *i* lang zooals in kies.

kataloengaw; de tweeklank *aw*.

katalobang; de keelneusklank *ng* aan het eind van eene lettergreep tot sluiting als in bang, zang.

bitan; de klinker *oe*.

katalingaj; de tweeklank *aj*.

bitan talingaj (*katalingaj*); de tweeklank *oej*.

bitjak; de *o* klank open zooals in het woord boren; de klinker *ĕ* wordt eveneens door de bitjak aangegeven; de klank is dan kort en komt nagenoeg overeen met dien van de *o* in ons bok en hok.

bitjak talingaj (*katalingaj*); de tweeklank *oj*; komt zelden voor.

badjoendjoeng; hetzelfde als een *r*, maar aan het einde van eene lettergreep tot sluiting.

katalijah; overeenkomende met een *h*, maar aan het einde van eene lettergreep tot sluiting.

roewa di atas; de klank *an*; de klank van de *a* is kort zooals in ons dan, man;

pĕnĕngon; (zie pag. 2).

Van de tweeklanken moet worden aangeteekend, dat zij slechts aan het einde van woorden staan; met het aanhechtsel *an* aan het einde van woorden worden zij *ajan*, *awan*, *oejan* etc.

ka 'oelan ki;

ka kataloengaw kaw;

ka katalobang kang;

ka bitan koe;

ka katalingaj kaj;

ka bitan katalingaj koej;

ka bitjak ko;

ka „ *katalingaj koj*;

ka badjoendjoeng kar;

ka katalijah kah;

ka roewa di atas kan;

De klemtoon valt steeds op den voorlaatsten lettergreep zelfs in afgeleide woorden, die door een aanhechtsel langer dan 't stamwoord zijn geworden bijv. *bâlag*; *kabalâgkan*.

De woorden kunnen worden verdeeld in grondwoorden en afgeleide woorden.

De eersten zijn meestal tweelettergrepig (*soeloeh, ratong, tano, kĕni, hĕni*); eenlettergrepige komen ook voor, doch zijn zeldzaam (*bang, roem*), evenzoo drie- en meerlettergrepige woorden (*kamintjak, halimawoeng, 'alitambar*).

Afgeleide woorden worden gevormd van de grondwoorden:

1e. door voor- of achtervoegsels als *kaboeloe* van *boeloe*; *kakalaw* van *kalaw*; *pĕngĕroet* van *ngĕroet*; *maralang* van *ralang*; *mahalom* van *halom*; *moebatin* van *batin*; *boebanggan* van *banggan*; *boekantja* van *kantja*; *bakoewar* van *koewar*; *paloengga* van *toengga*; *kali'ak* van *li'ak*; *kabalagkan* van *balag*; *koemansa* van *mansa*; *doeli'ak* van *li'ak*; *disilaw* van *silaw*; *sapoeloeh* van *poeloeh*; *mĕdjenh* etc.

2e. door verdubbeling van het grondwoord met of zonder voorvoegsel of aanhechtsel als *tĕmon-temonni* van *tĕmon*; *nihan-nihan* van *nihan*; *boenji-boenji-an* van *boenji*.

3e. door reduplicatie; als *tĕtĕpok* van *tĕpok*; *tĕtĕpaj* van *tĕpaj.*

4e. door samenvoeging van twee woorden, die dezelfde of verschillende beteekenis hebben als *hiroe hara*; *mata rani.*

5e. door invoeging van de korte lettergreep *ĕm, om, oem*; als *gĕmoeroeh* van *goeroeh*; *poemandjak* van *pandjak*; *hoemabang* van *habang*; *hamandak* van *handak.*

De eenvoudige werkwoorden worden gevormd door voor het grondwoord de letters *ng*, *m*, *n*, *nj*, *ma* en daaraan al dan niet het aanhechtsel *ma* of *mĕ* te voegen; begint het grondwoord met eene van die vier letters dan wordt allen het voorvoegsel *ma* of *mĕ* daar voor geplaatst.

Voorbeelden van de vorming van enkelvoudige woorden geven ons de volgende uitdrukkingen:

kawok, ngawok; *kitjik, ngitjik*; *gantoeng, ngagantoeng*; *pakaj, mamakaj* of *makaj*; *bagi, ngambagi*; *tĕpas, nĕpas*; *dĕngi, ngĕndĕngi*; *tjoelik, mĕnjoelik*; *'akoek ngakoek*; *'adjar, mĕngadjar*; *sĕgoeng, njĕgoeng*;

In de taal komen ook woorden voor, die alhoewel zij evenals het werkwoord eene werkzaamheid van het subject te kennen geven, den vorm van het eenvoudig werkwoord niet aannemen; als *mit, ratong, tjakak, koeroek, rĕgah.*

De vorming van het transitief werkwoord geschiedt door achter het werkwoord het aanhechtsel *kon* of *i* te voegen; *ngĕnikon* van *kĕni*; *ngoewati* van *koewat.*

Het toestandswoord vormt men door voor het grondwoord het voorvoegsel *boe* of *ba* te plaatsen als *boegoena* of *bagoena, boekantja, bakoewar.* Bij het woord *'adjar* wordt *boe* in *bĕl* veranderd, dus *bĕladjar* en niet *boe'adjar.* De voorvoegsels *boe* of *ba* komen dus overeen met het Mal. *bĕr.*

Door het voorvoegsel *di* aan de beginletter van het grondwoord te hechten wordt het zuiver passief gevormd; als *disilaw* van *silaw*; *dipandang* van *pandang*; nemen toestandwoorden het zuiver passief aan, dan verandert het voorvoegsel in *poe* of *pa*; als *dipoesani.*

Het subjectief passief vormt men door aan het grondwoord de voorvoegsels *koe,* of *doe* (*noe*; B. Dl.), al naar gelang het subject een persoonlijk voornaamwoord van den eersten of tweeden persoon is, te hechten en indien de derde persoon het subject is, voor het grondwoord het voorvoegsel *di* en achter het grondwoord het aanhechtsel *ni* te plaatsen bijv. van *'akoek*: *koe'akoek* (beter *koewakoek*), *doewakoek, di'akoekni* (*dakoekni*); van *silaw*: *koesilaw, disilawni.* Wil men van toestandwoorden het subjectief passief vormen, dan verandert het voorvoegsel in *poe* of *pa* en heeft de verdere vorming plaats zooals boven werd medegedeeld.

Nevens evengenoemde passiefvormen treft men in de taal nog het accidenteel passief aan, dat gevormd wordt door het voorvoegsel *ka* of *kĕ* voor het grondwoord te plaatsen; dus *kali'ak, kadĕngi* van *li'ak, dĕngi.* Bij transitieve werkwoorden met het aanhechtsel *i* verandert dit aanhechtsel in *an* dus van *tawaj, mĕnawaj'i, kĕtawaj'an.*

Wordt het accidenteel passief gevormd van woorden, die niet als werkwoorden in gebruik zijn, dan neemt het steeds het aanhechtsel *an* achter zich als van *tĕraj katĕraj'an*, van *lĕbon kalĕbonan* en niet *katĕraj, kalĕbon*.

Ik teeken hierbij aan, dat het aanhechtsel *ka* ook de beteekenis heeft van „voorzien zijn van, hebben" wanneer men iets van nature heeft, b. v. *kaboeloe*, behaard zijn, *kaboenji*, geluid geven (zie „Brieven van H. N. VAN DER TUUK betreffende het Lampongsch gericht aan den secretaris van de directie van het B. G. v. K. en W.).

Een andere vorm van het accidenteel passief is die, waarbij het grondwoord het voorvoegsel *ti* of *tĕ* of *ta* bekomt als *tĕtoelis, tintok*, enz.

De gebiedende wijs onderscheidt zich bij de werkwoorden door het verlies van den neusklank met of zonder het voorvoegsel *ma* of *mĕ* of wanneer zij van een toestandwoord afgeleid zijn door verandering van *ba* of *boe* in *pa* of *poe*, en door het achtervoegsel *do*, als *lapoh do, loewarkon do*, etc.

De verbiedende wijs wordt uitgedrukt door het woord *dang* of *dangdo*; *dang rabaj*, *dang kĕni*.

De andere wijzen van de voluntatief wordt op dezelfde wijze gevormd als de gebiedende wijze, doch verschilt alleen door den toon, waarop gesproken wordt.

Afgeleide naamwoordsvormen worden gevormd:

1e. door het woordje *ka* voor het grondwoord te plaatsen, (zie pag. 4).

2e. door het aanhechtsel *an* achter het grondwoord te plaatsen bijv. *kajoenan* van *kajoen*; *kikiran* van *kikir*;

3e. door het voorvoegsel *ka* of *kĕ* en het achtervoegsel *an* aan het grondwoord te hechten, als *kali'ak'an* van *li'ak*; *kadĕngi'an* van *dĕngi*; *kĕbĕnoran* van *bĕnor*.

4e. door het voorvoegsel *pa, pĕ* of *poe* aan het grondwoord te voegen als *poetarak* van *tarak*, *pĕpĕdom* van *pĕdom*;

5e. door het voorvoegsel *pa, poe* of *pĕ* en het achtervoegsel *an* aan het grondwoord te hechten als *pĕngĕni'an* van *kĕni*, *poebangganan* van *banggan*;

Het voorvoegsel *sa* (ook *sĕ* of *saj*) komt in de taal eveneens voor; als *sagĕnok*, *sĕbatin*, *sajbatin*. Tot vorming van bijwoordelijke uitdrukkingen is het voorvoegsel *sa* verbonden met het bezittelijke voornaamwoord van den 3en persoon veelvuldig in gebruik als *satĕmon-tĕmoni*; *salamani*; met het aanhechtsel *an* vormt het voorvoegsel reciproque werkwoorden (zie ook VAN DER TUUK 't Lampongsch en zijn tongvallen); *sajbambangan* of *sabambangan* van *bambang*.

Als aanhechtsel vermelden wij nog het woordje *saj* overeenkomende met het aanhechtsel *tah* in het Maleisch als: *'api saj goena* (*apatah goena*); meestentijds wordt evenwel het aanhechtsel *tah* evenals de aanhechtsels *kah* en *lah* door het woordje *do* aangegeven.

Verdubbeling zoomede reduplicatie der woorden komen in de taal voor, voorbeelden daarvan geven ons de woorden *'api-'api*, *dipa-'ipa*, *moe'ag-moe'ag; hiwang miwang*; *hiroe-hara; djĕdjĕrihan*;

Samengestelde uitdrukkingen worden ook aangetroffen; *matarani, matanidjan, djoeroemoedi*; *'ma bapak.*

De telwoorden kunnen onderscheiden worden in:

a. hoofd- of geheele getallen;

b. breuken;

c. rangschikkende telwoorden;

d. verzamelende;

e. vermenigvuldigende.

De hoofdgetallen zijn: *saj, roewa, tĕloe, pak, lima, nom, pitoe, waloe, siwa, sĕpoeloeh, sabĕlas, roewa bĕlas, tĕloe bĕlas* etc., *salikor roewa likoer* (*roewa ngĕpoeloe*) etc; *tĕloe likoer* (*tĕloe ngĕpoeloeh*); etc; *pak likor* (*pak ngĕpoeloeh*) etc. *lima likor* (*lima ngĕpoeloeh*) of *sawik; nom likor*, (*nom ngĕpoeloeh*) of *sawidak*; etc.; *sĕratoes, sĕratoes lima ngĕpoeloeh* (of *satak*), *sĕriboe* enz.

b. Voor een half bezigt men *pihak*; de overige breuken worden gevormd door het woord *par* tusschen teller en noemer te plaatsen als *partĕloe*; *roewa partĕloe*;

c' *p*· De rangschikkende en verzamelende telwoorden vormt men door het voorvoegsel *ka* voor het hoofdgetal te plaatsen als *karoewa, katĕloe* etc (de eerste is *moe'ag*).

Eene andere soort van verzamelende telwoorden wordt gevormd door verdubbeling van het hoofdgetal en daarvoor het voorvoegsel *ngĕ* te plaatsen als *ngĕroewaroewa, ngĕlimalima*;

e. Vermenigvuldigende telwoorden worden uitgedrukt door voor het hoofdgetal het voorvoegsel *mĕ* met of zonder een volgenden neusklank, te voegen als *mĕntĕloe, mĕmpitoe, mĕwaloe.*

De uitdrukkingen tweemaal zooveel, driemaal zooveel etc vormt men door het woord *kijan* bij het hoofdgetal te voegen, als *roewa kijan, tĕloe kijan.*

Voor optellen gebruikt men het woord *lapok*, $2 + 4$ is 6, *roewa dilapok pak mandjadi nom*; voor aftrekken bezigt men het woord *koerang*, dus 4—2 is 2, *pak dikoerang roewa mandjadi roewa*; voor vermenigvuldigen is het woord *son* in gebruik; 2×4 is 8, *roewa dison pak mandjadi waloe*; voor deelen bezigt men het woord *bagi*, dus 9: 3 is 3, *siwa dibagi tĕloe mandjadi tĕloe.*

Als persoonlijke voornaamwoorden worden gebruikt:

Vóór den eersten persoon enkelwoord *njakkoe* of *njak* (*sikindoewa*, B. d.) voor den eersten persoon meervoud *nĕram* (*nĕram roempok*, B. d), en *sikam* (*sikam roempok* B. d);

Voor den tweeden persoon enkel- en meervoud *nikoe* (*koeti* B. Bĕl; *poesikam*, B. d.)

Voor den derden persoon enkel- en meervoud *ija.*

De bezittelijke voornaamwoorden zijn.

1e. voor den eersten persoon *koe*; *ram, nĕram.*

2e. voor den houden persoon *moe;*

3e. voor den derden persoon *ni* of *ni 'adji* (*ni 'adji* B. Bĕl.)

De zelfstandige bezittelijke voornaamwoorden: de of het mijne, de of het uwe, etc worden uitgedrukt dan het persoonlijk voornaamword als bepaling te verbinden met het woord *kĕdaw*; dit paard is het mijne, *koeda 'indji njak saj kĕdaw.*

Het wederkeerig voornaamwoord bestaat in de taal niet, doch wordt vervangen door de uitdrukking *nĕnggalan*; deze uitdrukking wordt niet gebruikt in den zin ons zelf; hiervoor bezigt men de uitdrukking *badan* als *badankoe,* ik zelf etc.

De aanwijzende voornaamwoorden zijn *'indji, sindji, sino, 'oedi, djoega* etc; de betrekkelijke *saj*, *'asing kadjĕlmani, 'asing saj*, etc; de vragende *'api, 'api djoega, sapa,* etc.

In de taal komen de navolgende bijwoorden voor als *ija, ijapoen, la'in, 'api pikni, sino, rĕno, dipa, doedi, disan, kapan*; *toeroen, radoe, tano, lagi, loewot, sĕkĕdji, nambri,* (*karijan* B. Bĕl.), *karoewa, katĕloe, djĕmoh, dibi, dibingi, mahajoe,*

Tot aanduiding van den toekomenden tijd der zegwoorden bezigt men de woorden *'aga* (*haga*) en *kanah.*

Tot de voorzetsels moeten de uitdrukkingen: *di, djama, ka* (*kabah, ka'atas, kalom, kaloewar*), *djak, 'olihni* gerekend worden.

De voegwoorden, die het meest is de taal gebezigd worden, zijn *dalih, 'atawa kidang, 'ingkah, marini.*

De meest gebezigde tusschenwerpsels zijn *'adoeh, hi, tjih, djah.*

K.

K a, I. eerste letter van het Lampongsche alphabet.

II. voorvoegsel tot vorming van het accidenteel passief.

K a k, tijd, vervaltijd; *kak doerï*, vervolgens, achterna; *kak minti* (B.d.), na, naderhand.

K a k a, woord waarmede men den man van zijne oudere zuster of wel de vrouw van zijn ouderen broeder aanspreekt.

K a k a k, oudere broeder of zuster.

K a k a n g, toom, gebit; *talini kakang*, leidsel.

K a k a p, het betasten, aanraken.

K a k a n, het branden, aansteken; *pĕngakanan damar*, half zeven ure in den avond; *kajoe kakanan* (zie *kajoe*).

K a k a n d o e k, voorhoofdsband (sieraad van jonge meisjes).

K a k a l a, nu en dan, somtijds.

K a k a l a w, moge!

K a k ĕ b a n g, vliegende hond.

K a k ĕ t a k, huig.

K a k o e m b a n g, schulp, schelp.

K a g ĕ g ĕ d o e w a n g, gestreept, gevlekt.

K a n g a w (Kom.; Nas.;), persoonlijk voornaamwoord van den 2en persoon meervoud (gijlieden).

K a p a k, houweel.

K a p a n g, paalworm.

K a p a n (Ab., v. H.), indien, als, wanneer.

K a p a l (ook Ab., v. H.), schip; *kapal lajar*, zeilschip; *kapal 'asok*, stoomschip.

K a p a r, drijven met den stroom.

K a p a r a t, I. een scheldwoord.

II. levensmiddelen, die men bij blijvende verhindering om te vasten den priester ter hand stelt, ter uitdeeling aan de armen.

K a p a s, kapok.

K a p ĕ l a m (S. d.) = *kapĕlom*.

K a p ĕ l o m (*kapĕlam*) (S. d.). de mangga.

K a p i j a h, kallotje; *sanak kapijah*, een kind met den helm geboren.

K a p i l i s, geneesmiddel bestaande uit een mengsel van kurkema en kalk aangewend bij hoofdpijn, alsdan worden daarmede voorhoofd en slapen belegd.

K a p i r, ongeloovige.

K a p i r a, in vroeger tijd, eertijds.

K a p i r i, Afrikaan.

K a p o e n g (Ab., v. H.) = *kampoeng*.

K a p o e r, kalk; *kapoer belanda*, krijt; *pĕkapoeran*, een der doosjes behoorende bij eene sirihdoos om daarin de reeds aangemaakte kalk te doen.

K a p o e s, *ngapoes*, in of onder iets verdwijnen.

K a p o r, het stoppen van een lek, het dichtstoppen van openingen in sawahdijkjes.

K a b a r a n, = *lijom*.

K a b a n a n, een tiental gebruikt bij het tellen van eenden.

K a b a j a, lang wijd baadje.

K a b a r (ook Ab., v. H.), bericht, tijding, nieuws.

K a b a r o e, bruidsjonker, bruidsmeisje.

K a b i n g, palmiet.

K a b i j a n = *kĕbijan*.

K a b i h, allen, alle, alles.

K a b o e; *kaboe-kaboe*, wilde kapok.

K a b o e t, nevel, mist.

K a b o e r, schemerdonker, schemering.

K a m a k, vuil, onrein.

K a m a m a n (ook Ab., v. H.), oom van vaders- of moederszijde.

K a m a n a k a n, *'anak nakan* (Bĕl.), neef, nicht.

K a m a j a n g a n, dank, wel bedankt.

K a m a r a w, droog van het jaargetijde.

K a m a s a n, goudsmid.

K a m a s i, harde stekels op den arenpalm.

K a m a h, gulzig, gierig.

K a m i n a n (ook Ab., v. H.), moei van vaders- of moederszijde.

K a m i n t j a k, kikvorsch; soorten zijn: *kamintjak darak*, *kamintjak waj*, *kamintjak harami*, *kamintjak partoem*, *kamintjak kangkang*.

K a m o e l o n g = *kĕmoelong*.

K a m p a n g, ontuchtige vrouw; *sanak kampang*, kind in overspel verwekt.

K a m p i l (Bĕl.) = *'oentjang*.

K a m p o e n g, I. erf, wijk, aanplant; II. vereeniging van gezinnen (*soembaj*).

K a m p o k (Kom.), taaie bladscheede van de pinang dienende inzonderheid om er iets in te wikkelen.

K a m b a n g, I. bloem, bloesem, bloemkroon; soorten van sierbloemen zijn *kambang sĕlasih*, *kambang sĕratoes*, *kambang tali*, *kambang tahoen*, *kambang matarani*, *kambang pangkat*, *kambang tjangkih*; *kambangan*, nagemaakte bloem; *kambang boenga*, circa half zeven ure in den morgen; *kambang baroe*, inslaggaren.

II. het verlaten van zijn land om niet weder terugtekeeren.

K a m b i n g (ook Ab., v. H.), geit; *kambing beri-beri*, schaap; *anakni kambing*, lam.

K a m b i h; *kambih-kambih*, een *salambok* in het klein (zie *salambok*).

K a m b o e r, vliegen, wegvliegen, opvliegen.

K a m b o n, slendang, gewoonlijk van zijde.

K a t a m, eed.

K a t a n, woord, kwetsuur, gewond, gekwetst.

K a t a l i n g a j, de tweeklank *aj* (leesteeken).

K a t a l i j a h, de *h* aan het einde van een lettergreep (leesteeken).

K a t a l o e n g a w, de tweeklank *aw* (leesteeken).

K a t a l o b a n g, de keelneusklank *ng* aan het einde van eene lettergreep tot sluiting (leesteeken).

K a t ĕ t o e k, vrucht van de *poewar* (*sĕsoek*).

K a t i, I. een gewicht = $^1/_{100}$ pikol.

II. *kati'an* = *kati*.

III. *pĕring kati'an*, *'iwa kati'an*, zie *pĕring* en *'iwa*.

K a t i k, klein, dwergachtig; *manoek katik*, krielkip.

K a t i n g, het in of met de hand vasthouden, het aanvatten.

K a t i l a, eene aardvrucht.

K a t o e n g, zeeschildpad.

K a t o e n, het voorhouden om weg te geven.

K a t o k, dik, niet vloeibaar.

K a d a, indien, bijaldien, ingeval dat.

K a d a k, eerbetoon, eerbewijs.

K a d a m, doosje voor tabak, die bij het sirihkauwen gebruikt wordt.

K a d a m a, ieder, elk.

K a d i, overeenkomstig, evenals, als ware 't, bij voorbeeld.

K a d o e n g d o e n g; *kadoengdoeng pak rani*, 4e dag; — *siwa rani*, 9e dag; — *pak bĕlas rani*, 14e dag; — *siwa bĕlas rani*, 19e dag; — *pak likoer rani*, 24e dag; — *siwa likoer rani* 29e dag van de maand.

K a d o e r o e k; *kadoeroek-doeroek*, een soort van heester (*sikadoedoek*).

K a d o e w a (Bĕl.) = *rik* en *kantja*.

K a n (Ab., v. H.; Kom.) = *kanik*.

K a n a; *mak kanani*, geenszins te ver-

geefs; (*mak kanani nikoe mĕmok parimoe; mak kanani nikoe goemah wang.*)

K a n a n, rechts.

K a n a n i k i (eig. *kanah nikoe*), zie *nikoe*.

K a n a h, I. het wachten, iets afwachten, ergens op wachten; *kanah paj*, wacht even.

II. aanstonds, straks.

K a n i k, eten, fig. in allerlei beteekenissen; *kanik'an*, eetwaren, spijzen; *pĕnganik'an*, overblijfsel van aangerichte schade door dieren.

K a n o e b i, woord waarmede de kinderen van twee zusters elkander aanspreken.

K a n t a n g (Ab., v. H.), aardappel.

K a n t i l, zie *koental*.

K a n t o e (ook Ab., v. H.) = *kintoe*.

K a n d a s, ergens op storten, stranden, aan den grond geraakt van drijvende voorwerpen.

K a n d i k, sirihdoos van bamboe.

K a n d o e n g; *ngandoeng*, zwanger zijn, bevrucht zijn, drachtig zijn.

K a n d o e w a t, medevallend, medeloopend, gelukkig van uitkomst, voorspoed, ten rechte, te pas, te goeder ure.

K a n d o g, I. = *tinggal; 'awan kandog di boelan*.

II. *kandog-kandog*, kuilen, waarin het water achterblijft.

K a n t j a, (*'indaj*, B. d.); (*kadoewa*, Bĕl.), kameraad, makker, medgezel.

K a n t j a h, ijzeren kookpan of pot.

K a n t j i n g, knoop, schroef, klink.

K a n d j a k, toen, ten tijde.

K a t j a, I. glas, van glas, spiegel.

II. *damar katja*, zie *damar*.

K a t j a n g; *katjang goring*, *katjang tanah*, aardvruchten.

K a t j a p, bedorven door vocht, zeebeschadigd.

K a t j a l (plat Lampongsch) = *badan*.

K a t j a r; *makatjar*, snel, gezwind, ras.

K a t j ĕ t j i l, de nek.

K a t j i, (*'asoe*, Bĕl.), hond.

K a t j i p, pinangschaar.

K a t j o e k, (*kĕtoek*, B. d., *kantjil*, Bĕl.), *boekatjoek*, den coitus uitoefenen, paren.

K a t j a w, soort ziekte.

K a t j a j, los, losgelaten, ontlast, ontheven, bevrijd, ontslagen, vrij, ontkomen, voorbij, om, na.

K a d j a n g, mat van de bladeren van de pandan doeri, ook een mat van rotan als onderlegger bij een' bultzak gebruikt.

K a d j i, I. = *'adji*.

II. (Ab., v. H.), rijstwater, vloeibare stijfsel.

K a d j o n g, (*'anggoman*, B. d.; *tĕlahhanaw*, Bĕl.), getrouwde vrouw, echtgenoote; *tijan roewa makadjong*, man en vrouw; *ngadjong*, trouwen, huwen.

K a j a n g a n, firmament, hemel.

K a j o e, boom, hout; *djatini kajoe* of *tijasni kajoe*, kern, hart; *goebalni kajoe*, spint; *pĕnoenggoeni kajoe*, hout; *kajoe'an*, geboomte; *kajoe manis*, zoethout; *kajoe hara*, ficussoort; *kajoe kĕmid*, *kajoe marbaw*, *kajoe kartaw pĕring*, *kajoe toengkah*, *kajoe tajom*, *kajoe taloej*, *kajoe balom dĕrijan*, *kajoe balom sĕsoedoe*, *kajoe balom tijoeng*, *kajoe balom kalimanggoeng*, (de balomsoorten leveren een goede getah); *kajoe pĕnego*, *kajoe mĕrantih baloe*, *kajoe mĕrantih lĕmaj*, *kajoe sĕwang*, *kajoe langsak hoelan*, *kajoe gigitan 'antoepaj*, *kajoe 'andarijoeng*, *kajoe moeloe*, *kajoe boeloeng handak*, *kajoe bajoer*, allen houtsoorten, die materialen leveren voor huis en bruggen-

bouw; de *kajoe pěnago*, bovendien voor scheepsbouw; *kajoe sěboekaw, kajoe roelang, kajoe moenoet, kajoe 'ipoeh, kajoe koeloet bintěnoe, kajoe koejoeng, kajoe sampilangan*, houtsoorten waarvan de bast gebezigd wordt voor omwanding en na geklopt te zijn voor het vervaardigen van kleedingstukken, hoofddekselen en dekens; *kajoe sěpang, kajoe hěling, kajoe kapoenggoel hěling*, houtsoorten wier bast eene roode kleurstof levert; *kajoe poelan toeha*, waartoe de Lamponger alle houtsoorten rekenen in het urwoud aangetroffen; *kajoe poelan ngoera*, houtsoorten in jong bosch aangetroffen als; *kajoe sěmědjoel, kajoe pěnjalaj, kajoe pěpětar, kajoe soerok, kajoe kěsoe, kajoe baroe, kajoe nasi, kajoe roe*, eene casuarine soort (*tjěmara*); *kajoe kakanan*, eene houtsoort, waaruit men bij het branden een sap verkrijgt (*sihoeng*), waarmede jonge meisjes en jongelingen de lippen zwart verven.

K a j o e n g, (*měroe*, Běl.), *ngajoeng kajoeng*, schreeuwen, gillen.

K a j o e n (ook Ab., v. H.), het als gezant, bode zenden, last, boodschap, bevel; *ngajoenkon*, iemand gelasten, bevelen; *kajoenan*, gezant, bode.

K a j o e h, roeiriem.

K a l a, tijd; *kala di nana*, zie *nana; kala-kala*, nu en dan somtijds.

K a l a n g, zoetwatervisch in kunstmatige vijvers geteeld.

K a l a p a (ook Ab., v. H.), de kokospalm; *kalapa poejoeh gading*, eene varieteit.

K a l a b a j, moeder van dieren, wijfje van dieren; *kalabajni sětěra*, cocon van den zijdeworm; *kalabajni rangok*, kozijn; *kalabajni koentji*, slot.

K a l a m, pen, ook de hoornachtige vezel van den arenpalm, die als pen gebezigd wordt.

K a l a m b o e n g = *lamboewaj*.

K a l a n i j a h (K a l.) = *kalalijah*.

K a l a s a, de plaats, waar tijdens een feest gedanst wordt.

K a l a w a n, met, door middel van.

K a l a h, alleen in uitdrukkingen als de volgende voorkomende; *kalah matah*, gezegd van een haan, die zich reeds voor het gevecht vreesachtig toont, en weigert te kampen; *kalah lari*, van een haan die de vlucht neemt, *kalah mati*, van een haan die het gevecht met den dood bekoopt.

K a l ě k o e p, groote trom van hout.

K a l i, I. (ook Ab., v. H.), keer; *sakali* (ook *sajkali*), eens, de eerste keer; ten eenemale, geheel, volkomen, zeer (tot vorming van de superlatief); *sakali mawat*, volstrekt niet, volstrekt nooit.

II. het opbreken van steenen met koevoet, breekijzer of iets dergelijks; *pěngali*, koevoet, breekijzer.

K a l i n g, I. zie *koelang* en *kolang*.

II. (ook Ab., v. H.), blik, petroleumblik.

K a l i m a k, hopen, vertrouwen, bouwen (op iets), hopen (op iets).

K a l i m o e w a t, vuil van de tanden.

K a l i m p o e, duim; *kalimpoeni tjoekoet*, groote toon.

K a l i t o e k'a n (grondwoord *litoek*, dat niet in gebruik is), leed, ellende.

K a l i n t j i k, pink; *kalintjikni tjoekoet*, kleine toon.

K a l i j a n g, dorre bladeren, ook het afvallen daarvan.

K a l i w a n g, een wapen (klěwang).

K a l o e n g, kringen om den hals van

een vogel loopende, *těmoe kaloeng*, als die kringen gesloten zijn.

K a l o e l o e n g, bereide kapas, geschikt om daarvan garen te spinnen.

K a l o e w a n g, vliegende hond.

K a l o e w a n, een ander tegenkomen, elkander ontmoeten, tegen elkander komen, tegen een ander komen, ondervinden.

K a l o e w i h, broodboom.

K a l o e h o e k, het te voorschijn komen van iets, dat in keel of neus zit.

K a l a w, *ngalaw-kalaw*, moge, God geve.

K a l b o e, foetus.

K a l l o, tijdelijke verhindering om te vasten.

K a r, *měkar*, zich ontluiken van bloemen.

K a r a n g, I. koraalrif, koraalbank, klip.
II. het opstellen van brieven, samenschikken, in elkander zetten.

K a r a n g k i n g (Ran.), langwerpige pakmand.

K a r a n a, (*karanani*), dat is de reden daarvan.

K a r a w a n g; *pari karawang*, zie *pari*.

K a r a h, de metalen ring om het handvatsel van een kris of van een ander wapen.

K a r ĕ n i (oud Lampongsch), zelf, op zich zelf, uit zich zelf, bij zich zelf.

K a ri, I. (ook Ab., v. h.) voltooid, klaar, gereed, bereid.
II. (B. d.) *pantok*.

K a r i t a, (*karito*, Ab., v. h.), voertuig, wagen.

K a r i t o (Ab., v. h.) = *karita*.

K a r i n d a n g, (*moebětik*, Běl.), eene getrouwde vrouw, die zich met een anderen man afgeeft.

K a r i n d o e w a, de tweede, de twee waarvan gesproken is, ten tweede.

K a r i j a n (Běl.) = *nambi*.

K a r i w a n (B. d.) (grondwoord *kari*) = *pantok'an*.

K a r o e n g, zak van grof matwerk; *karoeng goeni*, goenizak.

K a r o e m p o e n g, schaal van een ei, ook huid.

K a r o e m p a t, aan lager wal komen, stranden, aan den grond geraakt.

K a r o m, verzonken, vergaan, verongelukt van schepen.

K a r a w, bamboezen hark; *ngarawkon darak*, eene van de bewerkingen bij den ladangbouw, bestaande in het gelijk strijken van de asch, nadat de brand in de ladang gestoken is met een bamboezen hark.

K a r t a w, moerbeiboom.

K a s, I. tred, stap, spoor, lidteeken; *noetoek kas*, een spoor volgen.
II. los, vrij, ontkomen.
III. = *'oemban* en *tok*.

K a s a t, I. voornemen, plan, bedoeling.
III. = *kandas*.

K a s a t o e r i, muskus.

K a s a h, rotanmat.

K a s i, worden, geworden zijn, iets zijn, geboren worden, ontstaan, groeien, gedijen, gelukken; *ngasi do* laat, voldoende zijn.

K a s i k, nauw, niet wijd genoeg, beperkt in ruimte, van eene menigte, dicht bijeen, opeengedrongen, beklemd, benauwd.

K a s o e l o e j a n, miskraam.

K a s o r, (ook Ab., v.h.), bultzak; *kasor pindik*, kleine bultzak om daarop te zitten.

K a s a w, spanrib.

K a w a k, metaaldraad.

K a w a s a, macht, gezag, vermogen, volmacht, machtig, gezaghebbend, in staat.

Kawil (ook Ab., v. H.), vischlijn, hengeltuig.

Kawoem, volk, familie.

Kawo (Ab., v. H.) = *kahwa*.

Kawok; *ngawok*, iets in gemeenschap hebben of bezitten; *kawok'an*, gezegd van iets, dat gemeenschappelijk eigendom is.

Kawaj (ook Ab, v. H.), baadje, buis; *kawaj bĕlah dada*, baadje, dat op de borst open is; *kawaj kĕkĕpi*, baadje met lange wijde mouwen; *kawaj bĕsi*, harnas; *kawaj soelang baujan*, buis, dat met twaalf strikjes wordt dicht geknoopt; *kawaj soeroeman*, nauw buis met eene opening, daar juist het hoofd door kan; *kawaj soenting*, een aan de zijde van eene inkeping voorzien baadje; *kawaj kĕpjang*, lang baadje van chits; *kawaj koetang*, onderbaadje.

Kahimbas, luchtstroom; *kahimbasan*, kwade invloed van een boozen geest in de nabijheid.

Kahoet, I. deernis, medelijden, bejammeren, beklagen, het is jammer; *ngahoetkon*, het zonde van iets vinden, iets sparen.

II. duur, hoog in prijs, zeldzaam.

Kahwa, koffie.

Kĕkak, kraai, raaf.

Kĕkan (B. d.), eten, smullen.

Kĕkal, duurzaam, bestendig.

Kĕkalajang, eene moerasplant.

Kĕkar, dwarshouten rustende op de *'atoeng pĕninggam* (zie *atoeng*).

Kĕkarik, karet; *kĕkarik kajoe*, *kĕkarik 'akar* (ook *tahoej*).

Kĕkarpa, houten zadel voor draagpaarden.

Kĕkĕraj, de ribben.

Kĕkiboer (Bĕl.) = *kĕkoemor*.

Kĕkoek, allerlei pap of brei, die gegeten wordt.

Kĕkoemor, (*kĕkiboer*, Bĕl.), het spoelen van den mond.

Kĕkoela, parasietische planten; *kĕkoela kĕnoej*, *kĕkoela kĕdjang*, twee varieteiten.

Kĕkot, hok van kippen, geiten.

Kĕkor, het graven in de aarde van honden.

Kĕkos; *ngĕkos*, bewaren, bergen, wegleggen, in bewaring hebben, in voorraad hebben; *pĕngĕkosan*, kist, koffer.

Kĕkoej; *ngĕkoej*, krabben, ook de oogen uitkrabben.

Kĕpa, *kĕpani tangan*, de palm van de hand.

Kĕpak, hoewel, ofschoon, al.

Kĕpang, het opwaaien van lichte voorwerpen.

Kĕpala, zie *toembakaw*.

Kĕpalang, ontoereikend, onvoldoende, ongenoegzaam, middelmatig, ten halve.

Kĕpara, ieder, elk.

Kĕpas, gewone vaam, dat de afstand tusschen de toppen van de middenvingers na de armen zijwaarts te hebben uitgestrekt; *kĕpas bĕkom*, de afstand van de knokkels der ringvingers van de handen gebald en de armen zijwaarts uitgestrekt te hebben; *kĕpas landaj*, de gewone vaam vermeerderd met de lengte van een kapmes (*landaj*); *kĕpas samang*, lengtemaat van ± 1.98 meter zijnde de afstand van den middenvinger van de omhoog gestrekte rechter- of linkerhand tot aan den kleinen toon van den linker- of rechtervoet van een manspersoon, die wijdbeens den meest schuinen stand aanneemt.

K ĕ p i, vleugel, vlerk.

K ĕ p i k, I. schoot; *ngĕpik*, op den schoot dragen.

II. een kind op den schoot houdende laten zuigen.

K ĕ p i t, draagkorf.

K ĕ p i t i n g, krab.

K ĕ p o e n g g o e r, boom zonder takken of kruin, stomp.

K ĕ b a k = *kĕdaw*.

K ĕ b a n g; *tikĕbang*, afgedreven, meegevoerd door den wind.

K ĕ b a j a n; *kĕbajan boenting*, naam aan een geschaakt meisje toegekend, zoodra zij in het huis van hare aanstaande schoonouders intrek genomen heeft; *kĕbajan*, eene jong gehuwde vrouw, die nog niet bevallen is.

K ĕ b i k (ook Ab., v. H.) kamer.

K ĕ b i j a n, een dag; *nambi kĕbijan*, gisteren.

K ĕ b i r i gecastreerd; *manok kĕbiri*, kapoen.

K ĕ b o e k = *kĕbog*.

K ĕ b o e n (ook Ab., v. H.), tuin, erf.

K ĕ b o e l o e, flanel, wol; *pijoe kĕboeloe*, wollen deken.

K ĕ b o k; *ngĕbok* (Ab., v. H.), bedekken, toedekken, toemaken, dichtmaken, opsluiten.

K ĕ b o g, vol, geheel, gevuld, volkomen zijn; *sĕkĕbog*, zooveel als noodig is,

K ĕ b o l, onkwestbaar.

K ĕ b o r, het uitschudden van een kleedingstuk.

K ĕ b a w, buffel; *kĕbaw halom, kĕbaw handak*, namen aan buffels gegeven naar de kleur van de huid; *kĕbaw badoer, kĕbaw bĕkang, kĕbaw rangga, kĕbaw soeroej, kĕbaw tjangaj*, namen aan buffels geven naar den vorm van de hoorns.

K ĕ m a s i, harde stekels van den arenpalm.

K ĕ m ĕ d a (Kom.), ten tijde dat, toen.

K ĕ m ĕ n j a n (gewoonlijk *mĕnjan*), benzoë.

K ĕ m i k (ook Ab., v. H.) = *kĕdaw*.

K ĕ m i t, dienstplichtige; *kĕmit pos*, heeredienstplichtige belast met het overbrengen van binnenlandsche brieven.

K ĕ m i l i n g, een soort van boom uit de harde noten waarvan olie geperst wordt (kĕmiri).

K ĕ m i s (ook Ab., v. H.), *rani kĕmis*, Donderdag.

K ĕ m o e t i k, vrucht, die zich pas begint te ontwikkelen.

K ĕ m o e d i, roer.

K ĕ m o e n i n g, een soort van boom met geel hout.

K ĕ m o e n t a j, mannelijke papaja.

K ĕ m o e t j a t, flets van kleur.

K ĕ m o e l o n g, wild vleesch in eene wond, etterprop uit een gezwel.

K ĕ m o e r o e n g, onreinheid na de bevalling.

K ĕ m o n, eetbare moerasplant.

K ĕ t a k, springpoot van een sprinkhaan.

K ĕ t a n g, (Ab., v. H.), aardappel.

K ĕ t a p a n g, eene soort van boom.

K ĕ t a m, schaaf.

K ĕ t a m b a, vrije keus, vrije beschikking, keus der middelen voor iets, de bezorging der middelen, de middelen zelve, beraadslaging daarover, raad, oordeel.

K ĕ t i; *sekĕti* = 10000.

K ĕ t i k, I. inhoudsmaat voor padi.

II. schaar van krabben en kreeften.

III. *kĕtik bĕlalang*, slot van een geweer.

K ĕ t i n g; *kĕkĕting*, wond door eene kunstspoor aan den poot van een haan toegebracht.

K ĕ t i p, prediker; *kĕtip marga*, een lid van de *pĕgawaj marga* (zie *pĕgawaj*) belast met het voorlezen van de preek.

K ĕ t i t, knijpen met den arm, onder den arm dragen.

K ĕ t i r; *ngĕtir*, wegwerpen, verwerpen, verwijderen.

K ĕ t o e p a n g (Kal.), kallotje.

K ĕ t o e p o e n g = *kĕtoepang, kapijah, koepjah.*

K ĕ t o e m b o r, korianderzaad.

K ĕ t o e p a t, rijst gaar gestoomd in mandjes van kokosbladeren.

K ĕ t o e n = *ringgit.*

K ĕ d a r, *sakĕdar*; alleen, slechts.

K ĕ d a h; meer worden, meer en meer; *sakĕdahni saka, sakĕdahni balaq*, hoe langer hoe grooter.

K ĕ d o (Ab., v. H.), wat, welke, welk, wat voor, hoe.

K ĕ d o k (ook Ab., v. H.), stevig, hevig van den wind of van den regen; *tĕraj kĕdok*, slagregen.

K ĕ d a w (ook Ab., v. H.), bezitten, de heer van (het Mal. *ampoenja*).

K ĕ d a j, soort ziekte.

K ĕ n a, raak zijn, geraakt worden, goed getroffen, doelmatig zijn, passend.

K ĕ n a n g a, boom met geurige bloemen.

K ĕ n a n = *kĕna.*

K ĕ n a j a = *naja.*

K ĕ n a w a t (Kom., Ab.,) = boelan.

K ĕ n i (ook Ab., v. H.), *ngĕni*, geven, schenken, toestaan, toelaten, veroorloven, inwilligen.

K ĕ n i n g, het voortdurend om eene as, om een middenpunt draaien.

K ĕ m o e w i h, olielamp; als reservoir bezigt men de *kima* (zie *kima*).

K ĕ n o e j, kuikendief; *kĕnoej bĕboeta*, de gespikkelde kuikendief, *kĕnoej tambikar*, eene soort van sperwer.

K ĕ n d i (Ab., v. H.), waterkruik.

K ĕ n d j i r o e, vuur, dat aangelegd wordt om zich aan te warmen.

K ĕ t j a p, smakken bij het eten.

K ĕ t j a m b a h, uitgeloopen van zaden, erwten en boonen.

K ĕ t j a t; *ngĕtjat*, spreiden, uitspreiden uitspannen.

K ĕ t j a l, vlug van bewegingen, snel van gang.

K ĕ t j a r (Ab., v. H.), sterk, geweldig.

K ĕ t j a s = *kĕtjap.*

K ĕ t j a h, helder, zuiver, rein.

K ĕ t j ĕ p o e n g, nabootsend geluid van iets, dat in het water valt.

K ĕ t j i k = *kalintjik.*

K ĕ t j i l; *ngĕtjil*, uitwringen, uitknijpen, uitpersen.

K ĕ t j o e p, zuigen, slurpen.

K ĕ t j o r l a p, het braken van zuigende kinderen.

K ĕ d j a n g, lang, uitgestrekt, uitgerekt van den hals.

K ĕ d j a p, het knippen met de oogen; *sakĕdjap mata*, een oogenblik.

K ĕ d j a ' o e m, zie *dja'oem.*

K ĕ d j a l a, roet.

K ĕ d j a r o e m, zie *djaroem.*

K ĕ d j o e k; *ngĕdjoek* (Ab., v. H.) = *kĕni.*

K ĕ n j a k = *kinjak.*

K ĕ l a n g k a w a n, naam van een ongehuwd meisje gegeven, indien haar jongere zuster reeds gehuwd is.

K ĕ l a b o e, grijs; *koeda kĕlaboe*, zie *koeda.*

K ĕ l a m (S. d.) = *kĕlom.*

K ĕ l a m b i t, vledermuis.

K ĕ l a m b o e, gordijn, bedgordijn.

K ĕ l a d j o e, verkoopbaar, gangbaar zijn, gewild zijn, aftrek hebben.

K ĕ l a w i s, kwijl, speeksel.

K ĕ l i k, *ngĕlih*, valsch, oneerlijk spelen.

K ĕ l i p a k, classificeerende eenheid bij het tellen van planken.

K ĕ l i m, genaaide smalle zoom.

K ĕ l i n d a n g, opeenstapeling van balken, die kruislings op elkander geplaatst zijn, waarop de huizen rusten.

K ĕ l i l i n g, rondom, in het rond, overal in het rond.

K ĕ l i r o e, misleiding, dwaling.

K ĕ l o e k, gebogen van de vingers.

K ĕ l o e p i k, *kĕloepikni niboeng*, hulsel van de *niboeng*; *kĕloepikni mata*, ooglid.

K ĕ l o e p a h; *bah kĕloepah*, oksel.

K ĕ l o k (ook Ab., v. H), touw, touwwerk van karbouwenhuid vervaardigd om groot hoornvee vast te leggen.

K ĕ l o p, wordt gezegd van een drenkeling, die bijna het bewustzijn verloren heeft.

K ĕ l o m, (*kĕlam*, S.-d.), duister, donker van een vertrek, van den nacht, van de maan.

K ĕ l o t, wrang, ook niet lekker van het gevoel.

K ĕ l a w, eene grassoort op modderige plaatsen en rondom de moerassen groeiende.

K ĕ l a j (Ab., v. H.) = *kĕsak*.

K ĕ l p a h (B. d.) = *sanak*.

K ĕ l p i s, ingevallen van buik en wangen.

K ĕ r a, de gewone aap.

K ĕ r a g, boer (oprisping), rispen, oprispen.

K ĕ r a n g, het drogen in de zonnewarmte.

K ĕ r a p, dicht aaneen; *ngĕrapkon boemi*, dicht aaneen uitstrooien van de bibit op het kweekbad.

K ĕ r a b o e, oorring.

K ĕ r a m a t, heilig graf.

K ĕ r a m b i k, eene soort van wapen met gebogen lemmer (*kĕrambit* Mal.).

K ĕ r a n d j a n g, mand, korf.

K ĕ r a s, hard, stijf, onbuigzaam.

K ĕ r ĕ k a j, grind.

K ĕ r i d a s, huiduitslag.

K ĕ r i j a (Bĕl.) = *parwatin*.

K ĕ r i l o h, streken, manieren.

K ĕ r i s (ook Ab., v. H.); een wapen; *kĕris santan*, *kĕris loedjoer*, *kĕris loek*, *kĕris sĕpoekal*, soorten van dat wapen; *pĕkĕrisan*, bergplaats van het wapen, gewoonlijk met glaskoralen versierd.

K ĕ r o e k, *ngĕroek*, rimpelen, kruipen, inkrimpen.

K ĕ r o e n g, I. het weeken van *langkoet* (zie dit woord) in water.

II. bewaarplaats van pas ingezamelde *karet*, zijnde een kleine vierkante of cylindervormige ruimte, omsloten door breede reepen boomschors met de uiteinden aan vier in den grond geplante houten of bamboezen stijlen vastgehecht, terwijl ook de bodem uit boomschors bestaat.

K ĕ r o e n g a n, rijst die aan de prioek. na het ledigen daarvan, blijft hangen.

K ĕ r o e t, het uitschrappen, afschrappen, afkrabben; *pĕngĕroet*, zie dit woord.

K ĕ r o e t o e t, (*bĕroetoet*, Bĕl.), ruw, oneffen, niet glad.

K ĕ r o e s i (Ab. v. H.) = *korsi*.

K ĕ r o e s o e n g, cocos.

K ĕ r o e h a n, zie *ngĕroehan*.

K ĕ r o h, I. (Ab., v. H.) = *kĕra*.

II. *ngĕroh*, bijten van menschen en dieren.

K ĕ r a w, *ngĕraw*, knagen, afknagen.

K ĕ r k a p, borstkas.

K ĕ r t a s, papier.

K ĕ r n i n g, helder van de stem.

K ĕ r d j a = *goewaj*.

K ĕ s a k, gewend, ervaren, gewoon, geoefend, in gebruik, ervaring, gewoonte, oefening.

K ĕ s a m o e n, zie *samoen*.

K ĕ s ĕ m ĕ k (Ab., v. H.), bril.

K ĕ s i h, naaldvormige vezels, zooals bijv. op de spruiten van de bamboe, bij houtsoorten op de breuk.

K ĕ s o e t, rimpel, frons.

K ĕ s o k = *koeroek*.

K ĕ s o l = *pajah*.

K i, indien, bijaldien, ingeval, als, zoo; *ki rĕno*, als het zoo is, in dat geval; *ki kak*, indien, als, wanneer; *ki mani* = *ki kak*.

K i k a t (Ab., v. H.) = *ikat-ikat*.

K i k i r; *ngikir*, vijlen; *kikiran*, vijl.

K i k i s, het afkrabben, uitkrabben, uitschrappen.

K i k o e, I. misschien, gewoonlijk verbonden met *halok*.

II. het gissen, raden, beoordeelen, vermoeden.

K i p, slaghoedje.

K i p a k, I. absurd, wat zou 't.

II. *kipak-kipoek*, het heen en weer slaan van water ontstaan door den wind of door schudden in eene kom of glas.

K i p a s, I. waaier; *njambaj tari kipas*, eene soort van dans.

II. *ngipas*, heen en weer bewegen van den staart bij paarden.

K i p o e k, I. zie *kipak*.

II. *ngipoek-kipoek*, klapperen van eene zeil bij stilte, breken van golven tegen de klippen.

K i b a n g, gewoonlijk *poekibang-kibang*, niet zeker, niet bepaald, niet vast; *djĕlma poekibang-kibang*, landlooper.

K i b a r, *ngibarkon*, met een zwaai uitwerpen, zooals een werpnet.

K i b a d (S. d.), gecastreerde bok.

K i b ĕ l a t, streek, waarheen de geloovigen zich bij het gebed richten.

K i b a w = *kĕbaw*.

K i m a, naam van eene zeer groote eetbare zoetwaterschelp, reuzenschelp.

K i m p a h, uitgestort, vergoten.

K i m b a n g, het heen en weer zwaaien met de armen.

K i t a b, boek, godsdienstig geschrift.

K i t i r, kleine windmolen (speelgoed).

K i t o k, I. vinnen, vinstralen, ook *goendang kitok*.

II. *ngitok-kitok*, kwispelstaarten.

K i t a j, het afhalen, het uitnoodigen, inviteeren.

K i d a n g (samengesteld uit *ki* en *dang*), maar, doch, evenwel, echter, niettemin.

K i d a h, I. = *moenih*.

II. = Mal. aanhechtsel *lah*.

K i n a, begeerte, lust.

K i n a n d i, het is passend, voegzaam betamelijk, (*kinandi datjok njak di toeloeng*.)

K i n t a n g, scheiden, van elkander gaan.

K i n t o e, indien, als, zoo.

K i n d a r, zie *sapkindar*.

K i n d o, een stopwoord; *kindo rĕno paj*, wat er aan te doen (?).

K i n t j a h = *kantjah*.

K i n t j o n g, strak gespannen, of uitgespannen zooals van een doek, van een touw.

K i n t j a w = *kimpah*.

K i n d j a k; *mak kindjak*, niet te brengen, niet weg te brengen (*tiada terbawa*).

K i n d j o e k, indien, bij geval, wellicht.

K i t j a k, hagedis; *kitjak singgranaj*, vliegende hagedis.

K i t j a p, soja.

K i t j i k, (*babalah*, B. d.), het praten, babbelen, vertellen; *sakitjik*, eenstemmig, van hetzelfde gevoelen.

K i t j o e t; *ngitjoetkon bangoek*, vertrekken van de lip.

K i t j o e h, bedrog, list, streek, trek.

K i t j o p, het knipoogen, het flikkeren van eene uitgaande kaars.

K i d j a n g, eene soort van klein hert.

K i d j o k, scheefgetrokken van het gelaat.

K i j a m b a n g, lotus.

K i j a m b i h, waarschijnlijk zou; *mak kijambih*, hoe zou.

K i j a n, I. *sĕkijan*, zoo groot (in getal, tijd, uitgestrektheid, ruimte); *roewa kijan*, tweemaal het gegevene, tweemaal zooveel.

II. achtervoegsel overeenkomende met het Mal. *lah*.

K i j a s, vergelijking, analogie.

K i a m a t, opstanding.

K i l a k, lidteeken, schram.

K i l a n g, tuinhagedis.

K i l a p, bliksem, weerkaatsing van het licht.

K i l a n, span (lengtemaat).

K i l o e, (*ngaloe*, B. d.), verzoek; *ngiloe*, verzoeken, vragen, bidden om iets; *ngiloe doe'a*, een gebed doen; *ngiloe-kiloe*, bedelen.

K i l o r, de kèlorboom.

K i r a, I. berekening, gissing, vermoeden, gedachte.

II. schaal van een schildpad.

K i r a n g, (*'antjag*, Bĕl.); bamboezen raam, waarop tabak gedroogd wordt.

K i r i, links.

K i r i n g, I. (Kal.), overrijp.

II. *kiring-kiring*, belletjes.

K i r i m, het zenden, verzenden.

K i r o e n g, uitgesneden, uitgehold.

K i r o (Ab., v. H.) = *kira*.

K i s a, mandje van rotan (bergplaats van borden).

K i s a h, I. *ngisah-kisah*, doorloopend.

II. *kisah-ngisah*, goed onderhouden zooals van het plein van eene doeson.

K i s i r, I. gedraaid, gewonden, in de rondte gaan; *kisiran*, takel.

II. het opschuiven, opschikken, op zijde gaan.

K i w i n g, I. alles wat niet rond is tengevolge van deuking.

II. vertrokken van den mond of van het gelaat.

K i w o l, een heester.

K i h a k, indien, wanneer, zoo.

K i h a p, het slaan met den vleugel *ngĕkihap-kihap*, klapwieken.

K i h o e n g, soort van visch.

K o e, I. subj. passief, aanduiding van den eersten persoon enkelvoud.

II. als achtervoegsel, bezittelijk voornaamwoord van den 1en persoon enkelvoud.

K o e k = *dalih*.

K o e k a p, blindemannetje spel.

K o e k a n g, luiaard (viervoetig dier).

K o e k o e k, I. aardbeving.

II. *koekoek bakoeli*, — *bĕroega*, — *loempat tahoen*, — *mĕhoewig*, verschillende wijzen van hanengekraai.

K o e k o e t (Ab., v. H., Kom.) = *tjoekoet*.

K o e k o e r, het raspen; *koekoeran*, rasp.

K o e k o e h, hecht, sterk, stevig.
K o e n g, zie *mak*.
K o e n g k o e n g, *mangoengkoeng*, iets tusschen de lippen vastdrukken.
K o e n g k o e n, bevel, last, boodschap.
K o e p a r a = *kĕpara*.
K o e p ij a (Ab., v. H.) = *koepjah*.
K o e p o e, een soort van beest, waaraan door den Lamponger bovennatuurlijke macht wordt toegeschreven.
K o e p o k, I. (Bĕl.) = *'oeloh*.
II. = *djawab*.
K o e p j a h, kallotje.
K o e b a n g, modder, modderpoel waarin de buffels zich wentelen.
K o e b ĕ l, zie *mandi*.
K o e b i s, kool: *tĕloejni koebis*, hart van de kool.
K o e b o r, begraven; *koeboran*, begraafplaats.
K o e m a n o, een tusschenwerpsel.
K o e m a n a j, waarschijnlijk, wellicht.
K o e m a j a n g a n, het is goed, welaan.
K o e m i s, snor, knevel.
K o e m p a l, klont, klomp.
K o e m p a s, passer.
K o e m p a j, eene grassoort groeiende op sawahdijkjes en aan de kanten van vijvers.
K o e m b a j a, kabaja.
K o e m b o e t, een kain of iets dergelijks om het hoofd winden.
K o e t a, omheining, heg.
K o e t i (Bĕl.) = *nikoe*.
K o e t o e, luis; *koetoeni waj* of *kĕkoetoeni waj*, waterjuffer; *koetoeni katji* vloo.
K o e d a (ook Ab., v. H.), paard; *kĕkoeda*, schraag; *koeda bĕlang*, gevlekt paard; *koeda langsak*, vos; *koeda soeloeh*, bruin paard; *koeda hamboewa*, schimmel; *koeda halom*, zwart paard; *koeda 'oeloeng*, valk.
K o e d i h, scheermes.
K o e d o e l, bot, stomp.
K o e d o, het aanhechtsel *lah*.
K o e n a n g, het blinken; *koenang-koenang*, vuurvlieg; *ngoenang-oenang*, het schitteren van een vuurgloed.
K o e n i, woordspeling van *nikoe*.
K o e n i n g a n, geel koper.
K o e n o n g, sperma.
K o e n t a n g - k a n t i n g, het in drukte heen en weer loopen en nu dit en dan dat doen.
K o e n t a l - k a n t i l, het heen en weer schommelen van de borsten eener vrouw.
K o e n t a j, *ngoentaj*, iets in handen houden en daarmede slingeren zooals met een zakdoek.
K o e n d a k - k a n d i n g, het in drukte heen en weer loopen en nu dit en dan dat doen.
K o e n d a k - k a n d o h = *koendak-kanding*.
K o e n d a n g, verkeering, vertrouwelijke omgang.
K o e n d a r, I. *lambah koendar*, voornaam huis, huis van een voornaam persoon.
II. wijd, ruim.
K o e n d é r i, naam eener kruipende plant, waarvan de in peulen groeiende vruchten als goudgewicht worden gebezigd.
K o e n d i, aarden waterkruik.
K o e n d o r, *moendor*, *ngoendor*, achteruitgaan, aftrekken, heengaan, wijken, van iets afgaan.
K o e n d o e (B. d.), zie *'oentoeng*.
K o e n d a j, alleen bekend in *tjoetjoek koendaj*, haarspeld.
K o e n t j a n g, *ngĕkoentjang*, iets of ergens aan schudden, op en neer schudden.

K o e n t j a r, het uitwasschen van vleesch, visch of oebi.

K o e n t j i, *koentji kawaj*, knoop (vgl. *kantjing*); *kĕlabajni koentji*, slot; *'anakni koentji*, sleutel.

K o e n d j i r, kurkema, geel; *ngoendjir* geel verven met kurkema.

K o e t j a k, *ngoetjak*, plagen, sarren, tergen.

K o e t j i n g, kat; *saboeloeni koetjing*, ontelbaar; *koetjing mĕmaj*, soort wilde kat.

K o e t j o e r = *para*.

K o e d j o k, schrikken, verschrikken.

K o e d j o r, koubeitel.

K o e j o e n g, boom, waarvan de schors gebezigd wordt voor dakbedekking, omwandingen.

K o e j o e t, het opscheppen van droge waren met de handen aaneen gesloten.

K o e n j a h, I. (S. d.), kauwen.
II. vertrapt, vertreden.

K o e n j i r (Ab., v. H.) = *koendjir*.

K o e l a k (ook Ab., v. H.), schimmel, paddestoel.

K o e l a g, inhoudsmaat; *koelag pro'atin* (*parwatin*), inhoudende 4 kati's rijst; *koelag gĕdoeng*, inhoudende 10 kati's rijst.

K o e l a n g - k a l i n g, terugkaatsen.

K o e l a m, vijver. Bij een vijver is voor eene goede afwatering gezorgd; daartoe heeft men door het benedeneinde van den dam een uitgeholden boomstam (*pĕmĕtoeng*) gestoken, die aan het uiteinde, waarmede hij met het water in den vijver in aanraking komt, gesloten en aan het andere einde open is; op een palm afstands van het gesloten einde van den *pĕmĕtoeng* wordt daarin eene opening gemaakt, waardoor men eene holle bamboe van een vaam lengte en een span middellijn (*boenga takoer*), steekt, die tot aan den bodem van den *pĕmĕtoeng* reikt; nog een ander bamboelid van drie spannen lengte en van grooter afmeting dan de *boenga sakoer* aan het uiteinde scherp gesneden, *tering* genoemd, plaatst men in de opening van de *boenga takoer*. Het niveau van het water in den vijver reikt gewoonlijk tot de aansluiting van *tering* met *boenga takoer*, wordt het niveau hooger, doch stijgt het water nog niet tot aan de opening van de *tĕring*, dan wordt om het overtollige water te doen uitstroomen de *tering* uitgenomen. Bij hooger waterstand stroomt het water door *tĕring*, *boenga takoer* en *pĕmĕtoeng* uit den vijver.

K o e l i, dagloonen, ook heeredienstplichtige.

K o e l i k, I. lichaam, huid; het hout;
II. geschild, gepeld, gevild.

K o e l i j a n g = *kalijang*.

K o e l ŏ e k, de nog niet besneden penis.

K o e l o k, doerian met suiker en kokosmelk toebereid.

K o e r a k, melaatschheid, zie ook *sĕkĕdi*.

K o e r a n g, te weinig, niet genoeg, gebrek aan iets hebben, verminderen, afnemen; *kakoerangan*, gebrek hebben aan iets, tekortkoming.

K o e r a h, wat overblijft, restant, het overgeblevene.

K o e r i, zie *lawang*.

K o e r i t, (*bĕlawik*, Bĕl.), werktuig bij den sawahbouw gebezigd, zijnde een mes, dat met zijn handvatsel een' rechthoek vormt, en met zijn breede zijde naar den grond is gekeerd.

K o e r i s (*rĕmong*, Bĕl.), huiduitslag.

K o e r o e k (ook Ab., v. H.), ingaan,

binnen gaan, intreden, inkomen, binnen komen.

K o e r o e n g, opgesloten, ingesloten.

K o e r a j, schram, teeken.

K o e r b a n, offer, offerande.

K o e r s i, = *korsi*.

K o e s i, het ontginnen van den grond, door het zuiveren van onkruid, het omkappen, wegkappen.

K o e s o e k, verward, in de war.

K o e s o e m b a, plant, die eene roode kleurstof levert.

K o e s o e r, het schuiven, wegschuiven, op zijde schuiven, op zijde duwen.

K o e s o r, uitglijden; *tikoesor* uitgegleden.

K o e w a t, wild, woest, sterk, krachtig, hard op, luide, dikwijls; *ngoewati*, ergens toe dwingen, met geweld of aandrang iets doen.

K o e w a j a n, badplaats.

K o e w a l, een uit fijn gespleten rotan of bamboe gevlochten dop of mandje, die een beenwond dekt om die tegen aanraking of schuring behoeden.

K o e w a l i, ijzeren pan.

K o e w a r, *bakoewar*, elkander luizen.

K o e w a r i, familieleden, gast; onder *koewari* worden meestentijds verstaan alle personen die op de *pĕngantak* geinviteerd worden, zie *'antak*.

K o e w a s a, I. zie *saj*.

II. macht, gezag, vermogen, volmacht, gezaghebbend.

K o e w a w a = *koewasa*.

K o e w i, soort dobbelspel.

K o e w a w, I. soort boom met eetbare vruchten.

II. de argusfaisant.

K o k i k, gekko.

K o p; *kop'ibi*, schemerdonker tegen 6¼ ure.

K o p o k (Ab. v. H.), nog, meer, ook, zelfs.

K o t a k I. *ngĕkotak*, kakelen van kippen.

II. sirihdoos.

K o t ĕ b a (S. d.) = *gatĕba*.

K o t o (Ab., v. H.), omheining, heg.

K o d i, twintigtal.

K o d o (Ab., v. H.), paard.

K o t j a k, het schudden, schommelen, bewegen van vloeistoffen.

K o j a n, maat voor ladingen.

K o l a n g - k a l i n g = *koendak-kanding* en *koendak-kandoh*.

K o r a n g (Ab., v. H.) = *koerang*.

K o r a'a n, de koran.

K o r m a, dadel.

K o r m o (Ab., v. H.), korma.

K o r s i, stoel.

G.

G a, I. tweede letter van het Lampongsche alphabet.

II. (als achtervoegsel), zeer, bovenmate, uiterst.

G a g a n g, bloem of bladsteel.

G a g a h, I. sterk, krachtig van het lichaam.

II. *ngĕgagah*, schielijk grijpen, ontrukken, trachten de een van den ander te nemen, met zijn velen wedijveren om iets meester te worden, elkander verdringen.

G a g ĕ t i, een soort gebak.

G a g ĕ l i n g, lies.

G a g i k, het persen van kokossoorten, van de noot van de *kĕpajang* en van de *kĕmiri*; ook wat overblijft nadat men die noten geperst heeft, *gagik kalapa*, *gagik kĕpajang*, etc.

G a g i t, moeielijkheid, verdriet, verlegenheid, zorg, ongerustheid, drukte, beslommering.

G a g o e l o e k, kunstspoor.

G a g o k, stamelen, stotteren, hakkelen.

G a n g s a, groot presenteerblad van geel koper.

G a p a n g, I. baadje (dracht van kinderen).
II. (Ab., v. H.) = *gampang*.

G a p i t, al wat dient om iets tusschen te klemmen of geklemd te houden.

G a b a h-g a b a h, nabootsend geluid van water dat uit een pantjoran vloeit.

G a b o e s, soort van boom met zacht hout.

G a m i k, een soort liaan met vele doornen voorzien.

G a m o l a n, muziekinstrument.

G a m p a n g, licht, gemakkelijk, zonder moeite te doen.

G a m p i (Bĕl.), het hangen, opgehangen zijn aan iets; ook *poegampi-gampi*.

G a m b a n g, bevreesd, bekommerd, ongerust, vgl. *rabaj*.

G a m b a n, vlechten, klossen, ook *poegamban-gamban* of *gamban goemamban*.

G a m b a r, teekening, plaats,

G a m b i r, (*pĕngilom* Bĕl.), gambir; *pĕgambiran*, een der doosjes van sirihdoos om de gambir te bevatten.

G a m b o e n g, opgezet, gezwollen, van den buik.

G a t ĕ b a, preek.

G a t o l, jeukte; *gatolan*, vurig, wellustig.

G a t t j a k (Ab., v. H.), hoog.

G a t t j i k, gramstorig, vergramd, toornig, vertoornd, verstoord, boos, kwaad.

G a d a, knuppel, knods.

G a d i n g, olifantstand, ivoor.

G a d o e n g, eene soort van plant met bedwelmenden wortel.

G a d a j, pand, onderpand, het verpanden; *gadaj'an*, pandgoederen.

G a n t a, tegenwoordig, nu, maar nu, dan, straks, meteen, zoodra.

G a n t i, *tantan boeganti* of *tantan goemanti*, zie *tantan*.

G a n t o e n g, hangen, ophangen, afhangen; *ngĕgantoengkon*, iets ophangen; *ngĕgantoeng'i*, aan iets op hangen; *gantoeng sĕrindik*, met de beenen in de lucht; *pĕnggantoengan djan*, leuning van de trap.

G a n d a s o e l i, soort plant met witte bloemen.

G a n t j a n g, vlug in zijne bewegingen, snel, spoedig.

G a n t j i (Bĕl.), zie *njoewoh*.

G a n d j o e r, onverwijld na, onmiddellijk na, terstond, daarop, vervolgens, zich snel voortbewegend.

G a d j a, raadsheer (een stuk in 't schaakspel).

G a d j i, natuurlijke eigenschap, vorm, gedaante, uiterlijk, voorkomen, gestalte, soort; *sĕgadji* van dezelfde natuurlijke eigenschap etc.

G a j a h, ongeluk, tegenspoed.

G a j o e h, het steken met iets puntigs.

G a j o k, de wortel van den zeepboom.

G a j a w, wilde pisang.

G a l a n g, steunpunt, stutsel.

G a l a h (ook Ab., v. H.), hals, steel, stengel; *galah kĕdjang*, uitgerekte hals; *batang galah* zie *batang*.

G a l i g i t a, onophoudelijk, zonder ophouden, voortdurend.

G a l i n g, krullend, doch niet kroes van het haar.

G a l i n g g a n g, naam eener heester, waarvan de bladeren een geneesmiddel zijn tegen den ringworm.

G a l i n g g o e n g a n, het waggelend loopen als van een zieke.

G a l i h, het hart van boomen.

G a l o e, *pĕnggaloe*, een soort lepel van bamboe of van het hout der palmboomen om beslag om te roeren, opdat 't niet aanbrandt.

G a r a k, I. *tahi garak*, roest.
II. krab; *garak 'andjandjang*, kreeft; *garak 'abak*, *garak batoe*, schaaldieren.

G a r a g a d j i, zaag; *tahi garagadji*, zaagsel.

G a r a n g, streng van een bestuur, geen tegenspreken kunnen verdragen, zijn wil doorzetten.

G a r i m, een persoon aan het bestuur van den *langgar* toegevoegd, die inzonderheid belast is met het schoonhouden en verlichten van den *langgar* en het slaan op de *bĕdoeg*.

G a r o e n g g o e n g a n, wordt gezegd van *kĕladi* of onrijpe vruchten, die hoewel gekookt of gestoofd toch hard blijven.

G a r a j, aderen van sirihbladeren.

G a r d o e (Ab., v. H.), gardoe, wachthuis.

G a s a k, *mĕnggasak*, opstoken, stoken.

G a w a n g, I. een veld van onkruid ontdaan.
II. (Ab., v. H.), vlakte, plein, open veld.

G a w i (Kom., Ran.), I. *bĕgawi*, een feest vieren.
II. = *goewaj*.

G a w o (Ab., v. H.); *bĕgawo* = *gawoh*.

G a w o h, slechts, maar alleenlijk.

G a h a r o e, aloëhout.

G a h o e n g, holte, gat, in een heuvel of berg.

G ĕ g a k; *tĕnggĕgak*, op den rug liggen, achteroverleggen.

G ĕ g a g, gèkko.

G ĕ g a m a n, onderscheidingsteekkenen (vgl. *'alat*), wapenen.

G ĕ g a d i n g, spant.

G ĕ g a n d i n, hamer van hout.

G ĕ g a r a h, zorg, moeite, verlegenheid ongerustheid, verdriet, beslommering, last.

G ĕ g a w i n, wapenen, inzonderheid van Madjapahit.

G ĕ g ĕ g o k, nabootsend geluid van den *gamolan*.

G ĕ g ĕ p i l, betasten, aanraken.

G ĕ g ĕ n i l, kaal van het hoofd.

G ĕ g ĕ l i n g, lies.

G ĕ g i n t o p, het onophoudelijk flikkeren van bliksemstralen.

G ĕ g o e k (Ab., v. H.), zwak, mat, slap, flauw, lusteloos, loom.

G ĕ g o e g o e p, het flikkeren van licht.

G ĕ g o e j o k, los en verward van de haren.

G ĕ g o e l i n g, zie *bantal*.

G ĕ g o e r o e h, tuiten van de ooren, gieren van den wind, geluid van de branding.

G ĕ g o e r a j, bekladden met streepen bijv. van papier.

G ĕ g o k, *ngagĕgok*, bijten.

G ĕ g o r a n, bevreesd, het krijgen van rillingen door het lichaam, hevig kloppen van het hart, klapperen van de tanden van koude.

G ĕ g o s, I. tegen iets aanstooten.
II. het aanbinden van bossen sirihbladeren.

G ĕ g o h (ook Ab., v. H.; *pĕrda*, Bĕl.), evenbeeld, hetzelfde, gelijk zijn, een paar, een koppel.

G ĕ g a j, I. het halen van de handen door het haar.
II ontward, in orde gebracht, geschikt, vereffend, beslecht.

G ĕ p i t, het klemmen, het persen.

Gĕpoeng, omringd, omsingeld.
Gĕbik, het inbuigen van een vloer.
Gĕbog = *kĕbog*.
Gĕmĕntar, beven, sidderen.
Gĕmoel (ook Ab., v. H.), beer.
Gĕmoeroeh, zie *goeroeh*.
Gĕmok, dik, vet, zwaarlijvig.
Gĕta, vlug, mal, spoedig.
Gĕtas (ook Ab., v. H.), oogstmesje; *ngĕgĕtas*, oogsten van padi.
Gĕti (Ab., v. H.) = *balin*.
Gĕting, ravijn.
Gĕtil, eene hoeveelheid gambir tusschen duim en vinger besloten.
Gĕtoeg, het ombolsteren van een kokosnoot.
Gĕtok, het knarsen van de tanden.
Gĕdang, papaja.
Gĕdap, het bestrijken van het lichaam met iets, met de vingers over iets strijken.
Gĕdaboes (Ab., v. H.) = *kĕlaboe*.
Gĕdah, I. *gĕdahni*, omdat, de reden daarvan.
II. *gĕdah-gĕdo* = *kidang*.
Gĕdĕbong; *gĕdĕbong poenti*, pisangbast.
Gĕdi (B. d.) = *balag*.
Gĕdoek = *poengah*.
Gĕdoeg, trom waarop geslagen wordt om de gebedstijden aantegeven.
Gĕdo, zie *gĕdah*.
Gĕdong, een groot huis, gewoonlijk het groote huis, d. i. de woning van den besturenden ambtenaar.
Gĕdop, verbleekt van glans, ook bewolkt.
Gĕdor, slap, loshangende, ook niet gespannen van een touw.
Gĕna (Bĕl.) = *'oewat*.
Gĕnok, toereikend, genoegzaam, voldoende, vol, voltallig, in zijn geheel; *sagĕnok*, een geheel.

Gĕdja, iemand toetsen, op de proef stellen.
Gĕlang, armband; *gĕlang boelat*, *gĕlang kĕrontjong*, twee soorten van armbanden.
Gĕlanggang, vechtplaats van hanen.
Gĕlamaj, een gebak (dodol).
Gĕlar, aangenomen naam, titel, bijnaam; *'asing gĕlarni*, het een of ander.
Gĕlas, (ook Ab., v. H.), glas, glaswerk.
Gĕlĕgosan, rillen, beven van koude.
Gĕlĕpoeng, meel.
Gĕlĕr (Ab., v. H.) = *gĕlar*.
Gĕli, kitteling gevoelen, een drang tot lachen gevoelen.
Gĕlik, I. (ook Ab., v. H.) = *bĕla*.
II. eene uitdrukking, welke men bij het vingt-et-un bezigt, als men zes kaarten in de hand heeft zonder dood te zijn.
Gĕlita (S. d.), karaf van glaswerk.
Gĕlitak, een der wijzen op de gamolan gespeeld.
Gĕlindam, bel op het water.
Gĕloek (ook Ab., v. H.), vlug in zijne bewegingen.
Gĕloeng. rondom, in het rond,.
Gĕloempaj, dak van gespleten bamboe.
Gĕloembang, het in beroering zijn van het water.
Gĕlong, bandworm.
Gĕloro, hooge golven, springvloed.
Gĕrak, geplozen, vezelige bast van de kokosnoot; *ngĕgĕrakkon*, kalefateren.
Gĕring, begeeren, belust zijn op iets, genegen zijn, liefhebben.
Gerok langzaam, traag, talmend, laat, te laat.
Gĕrog, dof, rommelend geluid zooals dat van den verren donder, verre donder.

G ĕ r g a h, stroomversnelling.

G ĕ r g a j, uitgedroogde rijst.

G ĕ s i n g, het gedeelte van de bamboe, waar zij uitstoelt.

G i g i, tandvleesch.

G i g i k — *gĕgok*.

G i g i r, in opschudding zijn, in groote beweging van zijn, luidruchtig zijn, razen, tieren.

G i n g g a n g, geruit goed.

G i n g g o e n g, bamboezen instrumentje: dat men tusschen de standen steekt en waarmede men de geluiden *ginggoeng* voortbrengt.

G i p i h (Bĕl.) het onderdoen, verliezen, overwonnen worden.

G i b a t, *nganggibat*, om zich heen slaan met de staart zooals paarden.

G i m p a, geluid, klank, galm: (gewoonlijk *goemimpa*).

G i m b a r, hulp, bijstand, steun.

G i t o h, plantengom, plantensap.

G i d o e g-g i d o e g, I. het gekraak dat teweeggebracht wordt door het opnemen van een *kĕpit*.

II. (Kal.), het slingeren van een vaartuig.

G i n a, zorg, moeite, last.

G i n d a n g, een soort van trom.

G i n d a m, I. glans, licht.

II. *gindam-gindam*, het bewegen van het water, wanneer men iets daarin geworpen heeft.

G i n t j i n g, hellen, overhellen, ook op eene zijde liggen.

G i n d j a n g, verkeerd zijn, ongelijk hebben, missen, 't mis hebben, verkeerd.

G i n d j a l, niet op eene lijn, niet in dezelfde richting.

G i n d j o e n g, heen en weer schudden.

G i n d j o e h, wordt gezegd van iemand, die geene vaste woonplaats heeft.

G i n d j o r, (*gihok* Bĕl.), heen en weer schudden.

G i n s i r *kisir*.

G i j a n g, gewoonlijk *gijang-gijang* of *gijang-gijangan*, erg stil, verlaten, onbewoond.

G i j a m (S. d.), zie *gijom*.

G i j a t, tegenstribbelen, zich verzetten bijv. van een misdadiger, die gevat is.

G i j a r, lintworm.

G i j o m (*gijam* S. d.), soort heester, waarvan de bladeren voor dakbedekking worden gebezigd.

G i n j a r *gindam* I.

G i l a, toch (?); *sĕpa gila rang daj koetoetoek dipa*.

G i l a g - g i l o e g, slingeren van een vaartuig, heen en weer schommelen.

G i l a p, het schitteren van juweelen, van sterren.

G i l i n g, rol, het rollen, vermalen; *pĕnggilingan pari*, rijstpelmolen.

G i l i r, beurt, vervanging, afwisseling, aflossing.

G i l o e g, zie *gilag*.

G i l o e h; *giloeh-giloeh*, heen en weer schudden van een paal en die los te maken.

G i l o k; *bĕgilok*, slingeren van een schip (vgl. *gilag-giloeg*), van het lichaam.

G i r i k, door rollen vermalen, het afscheiden van kapaszaden door eene ronde niboenglat stevig aangedrukt over de kapas heen en weer te rollen.

G i r o k, het in beweging zetten, zich bewegen, het heen en weer schudden, ook het hoofd schudden.

G i h o g (Bĕl.) = *gindjor*.

G o e g o e r, het uitspreken van de talak (bij echtscheiding).

Goegor, I afvallen, nedervallen.
II *goegor majang*, overvol, propvol.

Goenggong, hard, stijf, zooals een dood lichaam.

Goenggom, hulp, bijstand, steun.

Goebal, zie *kajoe*.

Goebar, het losmaken van een touw.

Goemantoeng, zie *goela*.

Goemah = *lamon*.

Goempĕni, de compagnie.

Goembal (Bĕl.), langwerpige pakmand, (vgl. *saraw* en *karangking*).

Goembas, eene grassoort.

Goembor, waterzucht.

Goetika, tijd, wijl, tijdstip, oogenblik, rechte of geschikte tijd voor iets.

Goeting (Ab., v. H.), schaar, knipschaar.

Goedang (ook Ab., v. H.), pakhuis.

Goedig, bakkebaarden.

Goedoe, flesch.

Goedoeng, eene rol gedroogde pisangbladeren voor cigaretten.

Goedog, los om iets zittende, speling hebbend.

Goena, (*'anggoe*, B. d.), waarde, nut, deugdzaamheid.

Goeni, plant, die het jutevlas levert; *karoeng goeni*, goenizak.

Goenik, overhalen, verleiden, bepraten, vleien, vriendelijke woorden geven.

Goenoeng, (Ab., v. H.), berg.

Goenom (Bĕl.), raadsvergadering, beraadslaging, overleg.

Goenting, schaar, knipschaar.

Goentor, donder; *tok goentor*, inslaan van den bliksem.

Goendang, staart; *tjĕtoewak goendang*, den staart in de hoogte steken; *goendang kĕlabaj*.

Goendjoeng, wrong (vgl. *poelas*.).

Goendjor, dom, onbevattelijk.

Goejang (Ab., v. H.), zacht heen en weder bewegen.

Goejoe, de les lezen, onder het oog brengen.

Goejoer, eene grassoort.

Goejoeh, het uitspreken, vermelden, noemen, gewag maken van iets.

Goejok, gewoonlijk *goejok-goejok*, verward van het haar.

Goe'al, aardworm.

Goela, suiker: *goela goemantoeng* een soort gebak.

Goelisa, karaf van glaswerk.

Goeloeng, *ngĕgoeloeng*, oprollen: zich oprollen, omkrullen.

Goelaj; toespijs, *goelaj lajoe*, groenten: *goelaj'an* of *gĕgoelaj'an*, allerlei groenten.

Goerami, een soort visch.

Goerah, het zich oprichten, opstaan, het oprichten; *ngĕgoerahkon*, wekken.

Goeri, soort martavaan.

Goerik, streep, met pen en inkt getrokken.

Goerit = *goeris*.

Goeritan (Bĕl.), zwavelstokje, lucifer.

Goeris, krab, kras, streep.

Goeroe, (*pĕtoewah*, Bĕl.), leeraar. schoolmeester; *bĕgoeroe*, leeren.

Goeroes (Bĕl.) = *gagok*.

Goeroeh, de donder en in het algemeen ieder dof, dreunend geluid; *gĕmoeroeh*, zulk een geluid makend.

Goeraw, I dobbelen.
II *goeraw-goeraw*, gekscheren, gekheid maken.

Goerdi, boor.

Goerling, rollen, voortrollen.

Goesi (Kom.) = *koeti* (vgl. *kangaw*).

Goesom, boos, toornig, gramstorig, vergramd, verstoord, kwaad.

Golo (Ab., v. H.) — *goela*.

Gosong (Ab., v. H.), zandbank, koraalrif.

Goewaj, I. werk, dat men te verrichten heeft, handeling die men te doen heeft, handeling, daad, werk; *bĕgoewaj*, werken, dienen; *goewaj'an* feest, feestviering.

II. (Ab., v. H.), in dezelfde beteekenis als hiervoren, komt ook voor in de beteekenis van maken, doen.

Goj, he!

NG.

Nga, derde letter van het Lampongsche alphabet.

Nganga, open van den mond.

Ngangas, het kauwen van sirih.

Ngatoe (B. d.) — *kiloe*.

Ngadé, worden, ontstaan, geboren worden, slagen, gelukken, gedijen, gebeuren, geschieden, doorgaan.

Ngajoeng, schreeuwen, gillen.

Ngalat — *roempak*.

Ngalalasan, stout, vermetel, driest, onversaagd, vrijpostig, dapper, kloekmoedig.

Ngaris, dicht, dicht bij, nabij, bijna.

Ngas, I. adem; *pĕtong ngas*, den adem lang inhouden.

II. *ngas*, *ngĕlĕngis*, vuil, smerig, gemeen.

Ngasan, het kauwen van sirih; *pĕngasanan*, sirihdoos; *roekoenan ngasan*, de ingredienten voor den betelpruim.

Ngawan, geleding van riet, bamboe (van geleede planten).

Ngĕkag, het uitschateren van het lachen.

Ngĕngal (Bél.), kauwen.

Ngĕngoes, bovenlip.

Ngĕngok, I. het knarsen met de tanden.

II. dicht, dicht aaneensluitend, dicht bij.

Ngĕngor, hard, stijf, onbuigzaam; *ngĕngoran*, slapen van het been.

Ngĕngos — *ngĕngok II*.

Ngĕba, reden, om der wille van; *api ngĕbani*, waarom, wat is de reden.

Ngĕbas (Bĕl.), zie *lidjoeng*.

Ngĕmĕtong, vruchtzetting.

Ngĕdi, met de voorzijde toegekeerd zijn naar iets, front maken naar iets, zich bevinden voor of tegenover iets, verschijnen voor iets; zijne opwachting maken aan iets.

Ngĕlar, een classificeerend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal bladeren, gewoonlijk sirihbladeren, aanduidt.

Ngĕlĕngis, zie *ngas II*.

Ngĕri, het gevoel in de tanden wanneer zij met iets zuurs in aanraking komen, ook samentrekken van de huid door ijzing (gewoonlijk *mĕngĕri*).

Ngĕroehan, ijverig, vlijtig, naarstig.

Ngingi, koud van vloeistoffen en eetwaren.

Ngingit, I. het huilen van honden.

II. *ngingit-ngingit*, trillen van snaren op een viool.

Ngipi (Bél.), zie *hanipi*.

Ngiman; *pĕngiman*, aandenken bij voortduring en herhaling, aandenken in liefde, belangstelling, deelneming, bezorgdheid, bekommering, toegenegenheid, liefde, verlangen, begeeren, wensch.

Ngitop (Ab., v. H.), spugen, bespuwen; *pĕngitopan*, kwispedoor.

Nginah, I. — *sampaj*.

II. — *ki*.

Ngija, dat is het, juist daarom; *ngija*

goj ngija, om volzinnen aan elkander te hechten.

N g i j o k-n g i j o k, dwingen van kinderen.

N g i j o t, kraken van deuren, vensters en luiken.

N g i j a w, miauwen van eene kat.

N g i l a p (Kal.), het braken van zuigende kinderen.

N g i l i n g = *li'ak*.

N g i s ĕ n (Ab., v. H.) = *ngison*

N g i s o n, koud van het gevoel.

N g o e m b a r, het meenemen van een vechthaan naar de plaats waar hanengevechten gehouden worden.

N g o e n o e t (Ab., v. H.) = *sĕpok*.

N g o e r a, jong, jeugdig, onrijp, onvolwassen.

N g o r o (Ab., v. H.) = *ngoera*.

P.

P a, vierde letter van het Lampongsche Alphabet.

P a k, vier; *kapak*, de vierde; *ngĕpakpak*, vier aan vier.

P a k a k, aan het einde van volzinnen gebezigd (de beteekenis wist niemand te verklaren).

P a k a k a s, werktuigen, gereedschappen, benoodigdheden.

P a k a k o e l o h a n, gewricht, geleding.

P a k a t (Ab., v. H.) = *pangkat*.

P a k a n, de horizontale draden in geweven goed.

P a k a l, het stoppen van eene prauw, die lek is.

P a k o e. I. (*pasok* Bĕl.), spijker, nagel, draadnagel.

II. *pakoe goelaj'an*, *pakoe sĕlĕra*, *pakoe kĕbaw*, varieteiten van varens; *pakoe hajok*, de koningsvaren.

P a k o m, vergif.

P a k a j (ook Ab., v. H.), aandoen, aanhebben, gebruiken zooals kleederen, geschut, wapenen.

P a g a s, iets puntigs om mee te steken; *magas*, steken zooals met een kris, doodsteken

P a g a w a j, priesterstand, onderscheiden in twee categoriën: de *pagawaj marga* en de *pagawaj doesoen* (*pĕkon*).

P a g ĕ l a n g a n, zie *panggĕlangan*.

P a g i, ochtend; *pagi-pagi*, in den vroegen morgen.

P a g o e k, tuit van een ketel of trekpot, snavel.

P a g o e n (Bĕl.) = *loewot*.

P a g o n (Ab., v. H) = *pagoen*.

P a n g a n = *rik*.

P a n g i r a n, titel, eerenaam van margahoofden.

P a n g o e t, mes; *matani pangoet*, lemmer van het mes; *balangni pangoet*, rug van het mes.

P a n g k a k, waarzegtafel, waarzegfiguur (*koetika*).

P a n g k a t, verheven plaats, rang, betrekking.

P a n g k a l, I. het voorste einde van iets, begin van eene zaak; *pangkal* (*ni*) *paha*, heupgewricht; *pangkal* (*ni*) *tangan*, handgewricht; *pangkal* (*ni*) *kĕpi*, vleugelgewricht.

II. kapitaal, handelskapitaal.

P a n g k a l a n, badplaats.

P a n g k i n g, schreeuwen, gillen, ook het geluid door een hert voortgebracht.

P a n g k i h, zie *tjoegoek*.

P a n g k o e k, *mangkoek*, stil houden, stil zijn, verblijven; wonen.

P a n g k o e s a r a = *anak mantoha*.

P a n g k o e n g, gras, wild kruid.

Panggang (ook Ab., v. II.), op een rooster aan het vuur geroost, wat geroost is.

Panggalah, een soort piek.

Panggar, zoldering.

Panggawa, inlandsch hoofd in rang staande onmiddellijk onder het mangahoofd (*pasirah*).

Panggĕlangan, onderarm, mouw; *boekoehni panggĕlangan*, polsgewricht.

Panggol, slag (niet veldslag).

Panglajan, (*pélĕsan*, Bĕl.), bovenarm.

Panglalajangan, steile zijdaken van eene woning.

Panglimoenan, onzichtbaar.

Pangroela, waaronder een ladang verstaan wordt, die voor het eerst wordt beplant.

Panghaloe, gedachte, nadenken, overdenken.

Pangharingan, de scherpe kant van het mes.

Papa, arm, behoeftig; *pamapa*, een aan zijn lot overgelatene.

Papag, achternakomen, tegemoet gaan.

Papat (Bĕl.), zie *lĕgoh*.

Papasih, titel oudtijds aan doesonhoofden toegekend.

Papari, bloem, tros, inzonderheid van den arĕnpalm.

Papah, het op de vlakke of in de holle hand houden, het ondersteunen; *pamapah*, schut- en kelkbladen.

Paboentor, raamwerk, waarop het dak ligt.

Pabon, raadsvergadering, beraadslaging.

Pamoelong = *kamoelang*.

Pamor, I. een soort van ijzer om wapenen mee te damasceeren, het damasceersel op krissen en klingen.

II. jaarring.

Pampang, gevorkte boomtak.

Pampan; *pamampan*, verzadigd, voldaan, het genoeg van iets hebben.

Patak, een soort van zangvogel ter grootte van een lijster.

Pati, I. kokosmelk.

II. *mati*, dood, gestorven, doodgaan, sterven.

Patik, I. vechthaan.

II. kweeken, fokken, houden, er op na houden van dieren.

Patil, smalle dissel met het ijzer overlangs.

Patoet, passend in physieken, logischen en moreelen zin.

Patoenang, 'ilmoe van den jager.

Patoeroen, I. geschenk van hoogere wezens.

II. *patoeroen* (*rija*), reeds, afgedaan, ten einde.

Patoewahan (B. d.), zie *anak*.

Patoh, geknakt, afgebroken, breken, afbreken, in stukken breken.

Pada, dunne latten van een wand.

Padang, boomlooze vlakte; *padangan li'oh*, alang-alang veld.

Padan, het aanhitsen van twee vechthanen, door ze, terwijl men ze vasthoudt, elkander te laten zien en pikken.

Padah, einde, vervulling.

Padoeka; *sri* (*sĕri*) *padoeka*, titel van hoog geplaatste personen.

Padoeman, I. = *panghaloe*.

II. kompas.

Padok, vast, hard; het vasten, in een persen, het aanstampen van den grond.

Padom, uitgebluscht van licht of vuur, uitgaan van licht; *padom bara*, opvliegend.

Panas, I. heet, hitte, warmte.

II. (Ab., v. H.), dag; *mato panas*, zon,

Panah, pijl, pijl en boog; *mĕmanah djĕlma*, met pijlen op iemand schieten; *mĕmanahkon*, een pijl afschieten op iemand.

Panoempon, bedijking van sawahs en vijvers.

Pantang, verbod, verboden.

Pantis, was.

Pantoen, gelijk, gelijk zijn, gelijkenis, gelijk als, evenals, bij voorbeeld, gesteld.

Pantok, (*kari* B. d.), het weven; *pantok'an*, weefgetouw.

Pantong, opgedroogd van tranen, gestelpt van bloed.

Pantos, I. een kinderspel.

II. *pantos paras*, afsnauwen.

Pantaj, kust, strand.

Pandang, het naar iets kijken, iets beschouwen, aanzien, op iets zien, op letten, er om geven, aanzien voor.

Pandan, pandanus; *pandan lawok*, *pandan 'irong*, *pandan wangi*, *pandan pi'os*, *pandan ladangan*, varieteiten daarvan.

Pandir, wellustig, vurig.

Pandoek = *toegal*; *pandoek kĕtir* waaronder men het beplanten van een ladang voor den tweeden keer verstaat.

Pandoejoe, lange stok, boom, van bamboe.

Pandos, dicht, dichtbij, nabij, op een korten afstand.

Pandaj (ook Ab., v. H.), weten, kundig zijn, ervaren zijn, weten te doen, volleerd zijn; *ngĕni pandaj*, kennen geven.

Pantja niti = *mĕlĕgaj*.

Pantjang, paal.

Pantjar = *ralis*.

Pantjah, afgesneden; *mantjah* den hals afsnijden.

Pantji, teeken, kenteeken, merk.

Pantjoeng, I. afgesneden, afgehouwen.

II. loop van een geweer.

Pantjor, het met een straal weder uitstorten.

Pandjak, I. gezien kunnen worden, zichtbaar zijn, te zien zijn, zien kunnen.

II. *pandjak rani*, heldere dag, fig. bedriegelijk. zooals bijv. van eene vrucht die van buiten rijp of lekker schijnt, terwijl zij 't niet is.

Pandjadjag, dieplood.

Pandjing, gestraft, veroordeeld; *djĕlma pandjingan*, veroordeelde, gestrafte.

Pansan, in onmacht, in flauwte, in zwijm.

Patjak, knap, ervaren, bedreven.

Patjar, de tuinbalsemien met welks fijngewreven bladeren men nagels en palm van de hand roodbruin verft.

Patjoe; *matjoe*, een paard berijden.

Patjoendang, zie *manoek*.

Patjoel, schop; *matjoel*, met de schop werken, den grond omwerken.

Patjog, hrt loodrecht en met eene vaart naar beneden steken.

Padjak (ook Ab, v. H.), *madjak* te vuur zetten om te kooken.

Padjoeh; *madjoeh* (plat Lampongsch) eten, verobberen, vreten.

Pajan (ook Ab., v. H.), een groote lans.

Pajah (*boeja* B. d.), (*lĕsoe* Bĕl.), vermoeid, moeilijk, wien de krachten ontzinken, dood vermoeid.

Pajis, (Ab., v. H.) — *napoeh*.

Pajoe = *pajo*.

Pajoeng (ook Ab., v. H.), zonnescherm.

Pajo, vooruit, komaan.

Pala; *batang pala* muskaatnotenboom;

boewah pala, muskaatnoot; *kambang pala*, toelie.

Palangan, (oud Lampongsch), I. verhinderd zijn.

II. te buiten gaan, overschrijden, te veel gezegd, zich eigenlijk verspreken, zich vergaloppeeren.

Palanggaj, veelkleurig zijden slendang.

Palajan — *panglajan*.

Palik, smetstof eener ziekte; *haban palik'an*, overerfelijke ziekte.

Paling, clitoris.

Palita, lamp.

Paloe, slag, slaan, ook hamer; *měmaloe tangan*, de handen in elkander slaan.

Paloengloeng, (*paloeloeng* Běl.), huisgenoten.

Paloet, overtreksel.

Palaj (Ab., v. H.) — *pajah*.

Palsoe (ook Ab., v. H.), valsch, onecht (vgl. *sadoran*).

Par, om breuken te vormen; *partěloe*, $^1/_3$, *parpak*, $^1/_4$, *roewa partěloe*, $^2/_3$.

Para, het aanbieden van de sirihdoos of van het eten al toeschuivende.

Parak, ervaren in iets, bedreven, geoefend.

Parang, kapmes, houwen.

Paras, I. het slaan, kloppen met iets.

II. zie *pantos*.

III. zie *maras*.

Parawatin — *parwatin*.

Pari (ook Ab., v. H.), de rijstplaat; *pari sabah*, sawahrijst; *pari darak*, ladangrijst; *pari karawang*, vroegrijpe padi; *pari sadjěroe*, laatrijpe padi; *pari karawang handak*, *pari karawang koering*, twee soorten van vroegrijpe padi op sawahs uitgeplant; *pari sadjěroe pandak*, *pari sadjěroe lěmaw*, *pari sadjěroe njělinggom*, soorten van laatrijpe padi op sawahs uitgeplant. Soorten van padi op ladangs uitgeplant zijn; *pari sěrěnik*, *pari sěloedang pandan*, *pari sěmoesong*, *pari sěkěrbang*, *pari sěmakoet*, *pari si'arong*, *pari koendjir*.

Parik, ieder, elk, telkens.

Pariksa, onderzoek, navraag.

Parikso (Ab., v. H.) = *pariksa*.

Parintah, hoog bevel, dat van hooger hand komt.

Parih, optellen, opsommen, rekenen, berekenen.

Paroeng, tooverformule, die men uitspreekt om iemand onkwetsbaar te maken.

Paroet, rasp.

Paroeh, uitgeholde bamboe om daarin water te bewaren.

Parok (Ab., v. H.) — *pasoek*.

Parog, het met de voorzijde toegekeerd zijn naar iets, front maken naar iets, zich bevinden of staan voor of tegenover iets, het zijne opwachting maken.

Paropag, een vierendeel.

Parom, stuk brandhout, dat men op het vuur legt om het te doen voortsmeulen.

Parkara, zaak, onderwerp.

Parkaro (Ab., v. H.) = *parkara*.

Parngik, onaangenaam, van de lucht van een massa menschen.

Parpas, aanklotsen van golven tegen schepen, breken van golven op klippen.

Parmadani, tapijtwerk, tapijt.

Parman, groot stuk brandhout.

Parda, gelijk zijn, gelijk, even.

Pardah, greep van een bijl., houwer.

Pardaw = *paroeh*.

Partjaja, vertrouwen stellen, vertrouwend, lichtgeloovig.

Partjajo (Ab., v. H.) = *partjaja.*

Partjit = *rĕtjit.*

Partjoema, (*mak 'angkohni* B. d.), ijdel, doelloos.

Parlintih, *djĕlma parlintih*, losbol, leeglooper, fat.

Parsi = *pasirah.*

Parwatin, doesonhoofd, zie ook *pĕro'atin.*

Pasak (Bĕl.), zie *pakoe.*

Pasang (Ab., v. H.), *waj pasang*, vloed.

Pasĕnggiri, klacht, aanklacht.

Pasig, zie *wali.*

Pasirah, titel van margahoofden.

Pasoe; *masoe*, jagen, najagen, vervolgen, naloopen, aanzetten, bespoedigen, op de jacht gaan.

Pasoek, dicht bij, nabij op een korten afstand; *kĕpasoek*, erfgenaam.

Pasoeng, opgesloten, het opsluiten, gevangen zetten in een blok.

Pasok, houten klink.

Pasowan, eene ziekte, door geesten veroorzaakt.

Pastiti; *djĕlma pastiti*, iemand, die met overleg handelt.

Passik (Ab., v. H.) = *hĕni.*

Paha, dij; *kakoeloni paha*, heup.

Pahak, beitel, gebeiteld; *pahak bĕloem*, zie *bĕloem.*

Paham, begrip, besef, verstand, kennis.

Pahalo (Ab., v. H.) = *pala.*

Pahar, groote ronde koperen bak op pooten om de schotels met spijzen op te zetten.

Pahik, bitter; *pamahik*, gal.

Pahit (Bĕl.) = *kajoen.*

Pĕkat, eensgezindheid, gemaakte afspraak.

Pĕkasom, I. bedorven visch, die eene zekere bereiding ondergaat (*bĕkasĕm* genaamd).

II. zie *toĕngkoes.*

Pĕkik, (*nangkĕrik*, Bĕl.), gillen, schreeuwen.

Pĕkih = *malim.*

Pĕkoeng, eene soort ziekte.

Pĕkoer, honger hebben, hongerig zijn.

Pĕkon, bewoonde plaats, doesoen; *pĕkonan* gehucht.

Pĕgaga, soort gras als groenten bij de rijst genuttigd.

Pĕgat, I. het dooden van levende wezens.

II. zie *pikir.*

Pĕgĕng (Ab., v. H.), sterk van koffie.

Pĕgo = *sampaj.*

Pĕngaboer, scheepsballast.

Pĕngantak, zie *'antak.*

Pĕngarag, regenbui in den drogen moeson.

Pĕngĕroet, bamboe van $2^1/_2$ vaam lengte en één span breedte om de modder massa op de sawahs gelijk te strijken (eene der bewerkingen bij den sawahbouw).

Pĕngilom (Bĕl.) = *gambir.*

Pĕnggoelang, echo.

Pĕpakoer (oud Lampongsch), al wat door God geschiedt.

Pĕpanggar, soort gras.

Pĕpat, insnijding, inkeping.

Pĕpatah, gebod des Heeren.

Pĕpantja, rustbank.

Pĕpara, rek.

Pĕpas, geroosterd met santen en olie; *manoek pĕpas*, op die wijze geroosterde kip.

Pĕpasan, muurplaat.

Pĕpah = *pĕlĕpah.*

Pĕpĕkon, kring om de maan of zon.

Pĕpĕdos, gebrek aan iets, z. a. aan geld, aan verstand.

Pĕpĕlĕgo'an, gewricht.

Pĕpis, I. slaapbeen; *téloej pĕpis*, de slapen.

II. smeden, hameren.

Pĕpoeloeng, twee stijltjes nabij de sanggar (zie dit woord) geplaatst, met een dwarslat verbonden, waaraan worden gehangen eenige heesters en planten als: *'andamali pari, kĕkoela kĕnoej, kĕkoela kĕdjang, rĕrĕbo pari, ba'it mangsan, poedak kidjang, tjoeping kangkang, kiwol.*

Pépoeroe, de Pléjaden.

Pĕpoeh (Ab., v. h.) = *pépoh*.

Pĕpotan = *péralihan*.

Pĕpoh, het wasschen.

Pĕmakoman (Ab., v. h.), begraafplaats.

Pĕmangkoe, titel van onderdoesoen- en onderpasarhootden.

Pĕmatang, bergrug, berg; *pĕmatang 'apoej*, vulkaan.

Pĕmĕpon, dijk, bedijking: *nĕtak pĕmĕpon*, bijwerken van de sawahdijkjes.

Pĕmĕtoeng, duiker (zie ook *koelam*).

Pĕmĕnah, zie *harta*.

Pĕmĕlang = *pĕmĕpon*.

Pĕmoegoengan, nok.

Pĕmoentar, gording.

Pĕmoeras, donderbus.

Pĕtar, eene boomsoort met stinkende boonen, die als toespijs en in sambel worden gebruikt (*pĕtaj*).

Pĕtĕnah, smet, klad; *mĕtĕnahkon djĕlma*, iemand een slechten naam bezorgen.

Pĕtĕra (*pitĕrah*, S. d.), vrijwillige bijdrage na de vasten, bestaande in rijst

Pĕtĕri, vorstin, prinses.

Pĕti (ook Ab., v. h.), kist, koffer.

Pĕtikan, trekken; *tjoeping pĕtika* trekkerbeugel.

Pĕtig, klappen met vinger en duim.

Pĕtoewah (Bĕl.), zie *goeroe*.

Pĕtong, zie *ngas*.

Pĕdang (ook Ab., v. h.), zwaard degen.

Pĕdati, tweewielige vrachtkar; *koeda pĕdati*, draagpaard.

Pĕdada, een soort van strandboom

Pĕdajo (Ab., v. h.), list bedrog

Pĕdĕm (Ab., v. h.), = *pedom*.

Pĕdik, al peinzende voor zich uitzien

Pĕdom, slaper; *pĕpĕdom*, slaapkop

Pĕnakaj, handelwijze, gedrag, hoedanigheid, leefwijs, manieren, handeling.

Pĕnago, zie *kajoe*.

Pĕnan, I. holle bamboe om iets in te bewaren.

II. *sapĕnan*, in den tusschentijd, terwijl, zoolang als.

Pĕnano (Ab., v. h.), zooals dat, zoo, aldus.

Pĕnadjo (Ab., v. h.), zooals dit.

Pĕnah, het wachten, ophouden, vertoeven.

Pĕnĕkon, voorhoofdsband.

Pĕnĕngon, het leesteeken.

Pĕnĕtoh, kleine kip, krielkip.

Pĕnĕda = *pinĕda*.

Pĕnĕdoeh, gedachte, nadenken, overdenken.

Pĕnĕdaj, eten dat men bewaart, voor den komenden man (zie ook *tĕdaj*).

Pĕnĕnok, zorg, hoede, bescherming.

Pĕnik (Ab., v. h.) = *bagi*.

Pĕniti, speld.

Pĕnira (Kom.) = *pasirah*.

Pĕnok, het naar iets kijken, iets beschouwen, aanzien.

Pĕndjara, een val om dieren te vangen.

Pĕndjoelang, onderdorpel; (vgl. *pĕnjilik'an tjoekoet*, zie *tjoekoet*).

Pĕndjoerit, een vechthaan, die meermalen de overwinnaar in het strijdperk is geweest.

Pĕtjat, van zijn rang ontzet, uit zijne betrekking ontslagen.

Pĕtjoet = *loetjoek*.

Pĕtjoh, stuk, in stukken zijn, in stukken breken, gebroken, gebarsten, kapot.

Pĕnjĕsa'an, omhulsel van bamboe of riet.

Pĕnjĕsaj'an, balk die op de *'oeboengan* rust.

Pĕnjit, het zich aansluiten, dicht naast elkander plaatsen; dringen, benauwen; het iets rakelings doen aansluiten aan iets.

Pĕlangaj, sjerp van zijde.

Pĕlatik, clitoris.

Pĕlatoeg, haan van een geweer.

Pĕlano, zadel.

Pĕlanting, terugkaatsen van een veerkrachtig lichaam, terugspringen, afstuiten.

Pĕlandoek, I. = *pĕroetoeh*.
II. dwerghert, dwergree (*napoeh*).

Pĕlajar, (*pĕlĕsan*, Bĕl.) = *panglajan*.

Pĕlas, laadstok.

Pĕlĕpah, hoofdnerf van een palm of varenblad.

Pĕlĕsan (Bĕl.) = *pĕlajan*.

Pĕlik, benauwd, opgepropt, nauw; *pĕlik dada*, aamborstig.

Pĕlitot, gewoonlijk *pĕlintot*, verzwikt, verstuikt, bijv. van den voet.

Pĕlin, zich met geweld een weg banen door eene menigte menschen, door het kreupelhout.

Pĕlintot, zie *pĕlitot*.

Pĕlisa, soort katjang.

Pĕlihara, zorg, hoede, bescherming, bewaring, bewaren, kweeken, houden, er op na houden.

Pĕloedahan (grondwoord *loedah* nooit gebezigd), kwispedoor.

Pĕloendoe, het schuimen van kokosmelk.

Pĕloeroe, kogel.

Pĕloes, aal, paling.

Pĕlok (ook Ab., v. H.), afgesneden.

Pĕlot, een classificeerend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal gambirbladeren aanduidt.

Pĕrang (ook Ab., v. H.), oorlog, slag, gevecht.

Pĕrangak (ook *pĕranggak*), gewoonlijk verbonden met *tjoeak*; *tjoe'ak pĕrangak*, heen en weer rollen van een paard.

Pĕrangaj, inborst, aard, geaardheid.

Pĕrangka = *rangka* II.

Pĕranggak, zie *pĕrangak*.

Pĕraboet (Bĕl.), zie *dandan* I.

Pĕrada, klatergoud.

Pĕradah = *padah*.

Pĕran (S. d.) = *pĕpasan*.

Pĕranti, attribuut bij de benaming van voorwerpen of zaken.

Pĕrandam, het slaan op de rijstblokken vooral door ongehuwde mannen.

Pĕrandos; *mĕrandos:* dood knijpen of dood drukken van ongedierte.

Pĕrarĕpi, het inwonen bij iemand zonder eenig werk te verrichten.

P ĕ r ĕ p o k, naam van een wortel.

P ĕ r ĕ m a n, vruchten, moerbei.

P ĕ r i n g, bamboe; soorten zijn: *pĕring kawoer kĕroej*, *pĕring kawoen mĕdjong*, *pĕring boeloeh moenti*, *pĕring pĕdindingan*, *pĕring boeloeh bawang*, *pĕring bingkal*, *pĕring majan*, *pĕring 'oedjan*, *pĕring tĕla*, *pĕring kawoer gading*, *pĕring bamban*, *pĕring dabok*, *pĕring kati'an*, *pĕring bĕtoeng*.

P ĕ r i t, een soort vogel.

P ĕ r i n t a h, hoog bevel, last.

P ĕ r i j a, eene soort moeskruid.

P ĕ r i ' o e k (S. d.), aarden pot; *pĕri'oek rajoh*, *pĕri'oek boejoeng*, twee soorten daarvan.

P ĕ r o e g a n, I. veranda (vgl. *bĕroega*). II. (Ab., v. H.), kamer.

P ĕ r o e n g g o e, wordt gezegd van een *talam*, waarvan het verguldsel verbleekt, vergaan is.

P ĕ r o e t o e h, ontuchtige vrouw.

P ĕ r o e n, het aanleggen van een vuur om de nog overgebleven stoppels op een ter bebouwing bestemd boschland uitteroeien.

P ĕ r o ' a t i n = *parwatin*.

P ĕ r o s, zuurachtig van smaak, ook iets, dat een zwavelsmaak of reuk heeft.

P ĕ r k a l o, vierkante doek van gebloemde stof of zijde, die over den schouder hangt en aan den hals wordt vastgeknoopt.

P ĕ r k a s i h, een middel, om dengenen of degene, waarop men de zinnen gezet heeft, voor zich te winnen.

P ĕ r m a n, de koran.

P ĕ r m i s i (Ab., v. H.), verlof, vergunning, toestemming.

P ĕ r d o e l i (Ab., v. H.), zich bemoeiend met zaken, die iemand niets aangaan, bemoeial.

P ĕ r l o e s; *tipĕrloes*, ingezakt, ingevallen.

P ĕ s a h, uit elkander, van elkander gescheiden.

P ĕ s ĕ k a m (Ab., v. H.), benaming van verheven personen (padoeka).

P ĕ s ĕ n g i t, het tegenovergestelde van *pĕrkasih*.

P ĕ s ĕ l o e, zie *sĕloe*.

P ĕ s i r o e m p o k — *poesiroempok*.

P ĕ s o (Ab., v. H.), schrikken.

P ĕ s o l (Kom.), een kip slachten.

P i k, I. *ngĕpik*, op den grond neerzetten.
II. *ngĕpik*, een kind aan den borst leggen.
III. wijze; *'api pikni* (*rapa sanina*, Bĕl.), op welke wijze, hoedanig.

P i k a t, lokvogel.

P i k i r, gedachte, nadenken, overdenken, oplettende overweging, overpeinzing.

P i k o e l, een gewicht van 100 katis.

P i n g k a t, voltallig, uitgerust.

P i n g k o r, uitsteken door het vel, zichtbaar zijn van beenderen.

P i n g g a n, bord.

P i n g g i r, kust, strand, rand, boord, zoom, oever.

P i n g p i n g, schouder.

P i p i s, fijn wrijven op een steen zooals kruiderijen; *pipisan*, de steen, waarop de kruiderijen fijn worden gewreven.

P i t ĕ r (Ab., v. H.) — *pintor*.

P i t ĕ r a h (S. d.) — *pĕtĕra*.

P i t i t; *mitit*, met de hand in het vleesch knijpen.

P i t i s, geld.

P i t o e, zeven; *kapitoe*, de zevende; *ngĕpitoe-pitoe*, zeven aan zeven; *mĕmpitoe*, zevenmaal.

P i t o k, karbouwenvlieg.

Pina (Ab., v. H.), pen.
Pinang; *mëmpinang*, opiumschuiven.
Pinëda, I. verzoeken, vragen, bidden om iets.
II. zou ook wel in de beteekenis van *mjat* voorkomen (?).
Pintasan, de kortste weg, zijpad.
Pintor, bedreven, knap, schrander, vernuftig, slim.
Pinding, een zilveren of gouden ceintuur of gordel.
Pintjak; *mintjak*, schermen met zwaarden, eene soort zwaardendans.
Pintjang = *'intjoet*.
Pinsan (ook *pisan*), een, de eerste keer, ten eenemale, volkomen, zeer, gansch, ganschelijk, heel.
Pitjit; *mitjit* zacht tusschen de vingers knijpen.
Pitjoeng, wordt gezegd van eene kip met eene scheeve staart.
Pinjawa - *tjawa*.
Pijamah, gulzig.
Pijasat, moe, vermoeid.
Pijah, vleugel, gewricht.
Pijoe, dekkleed; *pijoe kaboeloe*, wollen deken; *pijoe roelang*, *pijoe séboekaw*, deken van fijngeklopte of fijngeslagen boomschors.
Pijoen, opium.
Pilih, het kiezen, uitkiezen, eene keuze doen uit.
Pir, veer van een horloge, van een voertuig.
Pira, hoeveel; *pira rani sakani*, hoe lang is het geleden.
Pirak (Ab., v. H.), zilver.
Piring, schoteltje, bordje.
Piro (Ab., v. H.) = *pira*.
Pisan, *misan* = *pinsan*.
Pisaw, mes.
Pisah, I. uit elkander, van elkander gescheiden.
II. *soemang*.
Pising, (*latoeroenan*, B. d.); *mising*, zijn gevoeg doen; *pisingan*, No. 100.
Pisin (Ab., v. H.) *piring*.
Pisoetang, uitstaande gelden.
Pisoeh (ook Ab., v. H.); *misoeh*, uitschelden, beschimpen, uitjouwen.
Pisog, plat van de neus.
Pihak, de helft; *pihak 'oemor*, middelbare leeftijd.
Poekat, werpnet.
Poekan, ter aarde gebogen van rijstaren.
Poekal, bocht in het lemmer van een kris: *kéris sépoekoel*, zie *kéris*.
Poekibang-kibang, zie *kibang*.
Poekoek, I. handelskapitaal.
II. (B. d.) *tarima*.
Poekoet, I. het nazeggen, navertellen
II. zich snel voortbewegend.
Poekoel, het slaan, kloppen met iets *pémoekoel*, hamer.
Poekaw, I. het bedekken van den wond van een gesneden, afhangenden bloemsteel van den arenpalm met lombok om het uitvloeien van het sap te bespoedigen.
II. iets ingeven om iemand bewusteloos te maken.
Poengoe (Kom., ook Ab., v. H.) = *tangan*.
Poengah, lomp, onbeschoft.
Poengoek, een bos padi van drie *séngol* gewicht.
Poengkoeh, het uitvallen van tanden en kiezen, het loszitten van tanden en kiezen.
Poenggoek, uil (vogel).
Poenggoeng, mons veneris
Poenggol, lont om cigaren aantesteken.

Poengloe, kogel.

Poengsoe, de jongste, laatstgeborene.

Poepoeg, ontmoeten, tegenkomen van elkander, bijzonder van twee personen.

Poepoet, het blazen, aanblazen van vuur.

Poepoeh, het najagen, op iets afgaan, inhalen.

Poepor, smeersel, rijstmeel, waarmede men zich het gelaat besmeert.

Poebah, zie *'oebah*.

Poetĕr; *poetĕr ginding*, blik.

Poetĕri = *pĕtĕri*.

Poetik, I. tepel; zie ook *tjoeping*.

II. (Ab., v. H.), soort vogel.

Poeting, ronde pen waarin de *loeloeng* (zie dit woord) eindigt, de ijzeren pen, waarmede een wapen in het heft zit.

Poetil, eene hoeveelheid rijst tusschen wijsvinger en duim besloten, het bij beetjes nemen.

Poetoe, I. een soort gebak.

II. (Kom.), kleinkind.

Poetoeng, afgesneden.

Poetoes, gebroken, doorgebroken, afgebroken, stuk van touw, ten einde, afgedaan, beslist van eene beraadslaging.

Poetok, I. zorg, moeite, last.

II. vuil, onrein.

Poetor, gedraaid, gewonden, in de rondte gaan, verdraaien van woorden.

Poetti (Ab., v. H.) = *poenti*.

Poettong (Ab., v. H.), brandhout.

Poedak, I. gelaat, aangezicht.

II. (*tagak*, Bĕl.), voorhoofd.

III. *poedak kidjang*, een heester.

Poeding, zeker struikgewas met veelkleurig blad; *poeding bĕlawan*, *poeding 'alom* (*halom*), *poeding 'oedjaw* (*hoedjaw*), soorten daarvan.

Poedor, duizelig, zie ook *'oeloe*.

Poen, I. (B. d.); *ijapoen* (het best te vergelijken met Jav. *noen 'inggih*).

II. (B. d.), mijnheer, heer.

Poenakawan, page.

Poenaga, zie *taw*.

Poenaj, de wilde of groene duif; soorten zijn, *poenaj djamboe*, *poenaj 'oegoe poenaj 'inggok*, *poenaj gading*, *poenaj lantjang*.

Poentan; *moentan*, toppen, aftoppen, (fig.) niet uitvoeren van zijn plan, zijn voornemen.

Poenti, banaan; *poenti toengkah*, *poenti bĕtawi*, *poenti moeli*, *poenti tahoen*, *poenti mandaw*, *poenti mas*, *poenti mas poegoeng*, *poenti batin*, *poenti radja manggala*, *poenti hoewi*, *poenti radja taloen*, *poenti nipah*, *poenti bamban*, *poenti bamban djamboe*, *poenti wangwang galah* soorten daarvan.

Poentoeng, afgehouwen, stuk, overgebleven stomp.

Poentoet, stuit, achtereinde, achterste van menschen en dieren, het ondereinde.

Poentjag, top, kruin.

Poendjoel, plus, zie ook *li'oe*.

Poensoe = *poengsoe*.

Poetjoeng, een jonge spruit.

Poenjoe (Ab., v. H.) = *'iwa*.

Poejoe, roos op het hoofd.

Poejoeh, I. kwartel.

II. *kalapa poejoeh gading*, zie *kalapa*.

Poe'ari, schoonbroeder of schoonzuster van manszijde; *minak poe'ari*, meer in gebruik *minak moe'ari*, alle bloedverwanten van den manskant.

Poelang, I. naar huis gaan, terugkeeren, teruggaan, heengaan; *boepoelang*, sterven van vorstelijke personen.

II. *poelang 'ari*, visch, die na de vangst onmiddellijk wordt gebraden.

III. *poelangan*, bezoek door bruidegom en bruid een paar dagen voor de voltrekking van het huwelijk bij bloedverwanten en kennissen afteleggen.

P o e l a n (*las*, Bĕl.), woud, bosch, wildernis; *poelan toeha*, urwoud (ook *poelan bana*); *poelan ngoera*, jong bosch.

P o e l a s, I. vlas van de *harami* plant.

II. *poelas bĕrantaj*, vischnet.

P o e l ĕ n g (Ab., v. H.), *poedor*.

P o e l ĕ l o e n g (Bĕl.), zie *lĕloeng*.

P o e l i n g, kain van buitenlandsch fabrikaat; soorten: *poeling 'oedjaw* (*hoedjaw*), *poeling sélĕra, poeling boegis*.

P o e l i s, politieoppasser.

P o e l a w, eiland.

P o e l o e k, getah, gom, ook de inwendige draden van de nangka.

P o e l o e n g = *radoe*.

P o e l o e h (ook Ab., v. H.), tiental; *sĕpoeloeh* ook *sapoeloeh*, tien; *roewa ngĕpoeloeh* (ook *roewang ngĕpoeloeh*), twintig; *téloe ngĕpoeloeh*, (ook *tĕloeng ngĕpoeloeh*), dertig; *pak ngĕpoeloeh*, veertig; *lima ngĕpoeloeh*, vijftig; *nom ngĕpoeloeh*, zestig, enz. In plaats van *ngĕpoeloeh* wordt ook wel *ngampoeloeh*, gebezigd. In 't Abongsch dialect (Ab., v. H.), is twintig *rong poeloeh*, dertig *tégo poeloeh*, veertig *pak ngapoeloeh*, vijftig *lémo ngapoeloeh* (of *sawik*), zestig *nĕm ngĕpoeloeh* (of *séwidak*), zeventig *pitoeng poeloeh*, tachtig *waloeng poeloeh*, negentig *siwong poeloeh*.

P o e l o s, opgenomen van het haar.

P o e r a t, padikorrels in rijst.

P o e s a n g = *soesah*.

P o e s i k a m (B. d.), zie *nikoe*.

P o e s i b a n — *paséban*.

P o e s i r o e m p o k, gijlieden.

P o e s a w, bevoelen, even met de vingers aanraken, liefkoozen.

P o e s o r, navel, middelpunt.

P o e s o h (Kom. en Bĕl.) = *poesor*.

P o e s a j, ook *poesajan*, zelf, op zich zelf, bij zich zelf.

P o e j a n, zie *taw*.

P o e w a r i = *poe'ari*.

P o e w a s (ook Ab., v. H.), dikwijls, verzadigd, voldaan, zie *mĕlĕdjoe*.

P o e w a s a, de vasten.

P o e w o k, uil.

P o k (ook Ab., v. H.), plaats, plek, oord, verblijfplaats, zie voorts *'asing*.

P a j, eerst, even; *kanah paj*, zie *kanah*.

B.

B a, de vijfde letter van het Lampongsche alphabet.

B a k, oorzaak, beweegreden.

B a k a k, penwortel, knol, bol van gewassen, gezamenlijke wortels van planten.

B a k a t, spoor, indruksel.

B a k a s, mannetje van menschen en dieren.

B a k o e l, (*soemboek*, Bĕl.), mand, korf.

B a k a j, in het algemeen een voorwerp om iets daarin te bewaren, te leggen.

B a g, klank van een dof, klappend geluid.

B a g i, I. (*'agih*, Bĕl.), deel, gedeelte, het deelen.

II. *bagi roewa*, de helft.

III. gift, het wegschenken, weggeven.

B a g a j, I. mooi, fraai, prachtig.

II. *bagaj-bagaj*, schertsende of in schijn onwaarheid zeggen, jokken, voor den gek houden, foppen, beet nemen, den spot drijven met iemand.

B a n g, I. verkondiging van de gebedsuren.

II. eilieve, toch!

III. een stopwoord om klem bij een woord te zetten, (*api sintani tijan roewa bang rigoe*).

Bangat (Ab., v. H.), sterk, straf, streng, geweldig, vast, stevig.

Bangik (ook Ab., v. H.), aangenaam van de zintuigen en van het gevoel, lekker om te eten, pleizierig, verkwikt; *mak bangik*, ongerust.

Bangoek (ook Ab., v. H.), mond van menschen en dieren; *ngĕljoetkon bangoek*, met den mond vertrekken.

Bangoen, I. bloedgeld.

II. *bangoenan*, de grond waar een huis op staat.

Bangkang, ledig, waar niets in is; *djĕlma bangkang*, geen hoogvlieger.

Bangkah, oude pinangnoot.

Bangkil, zie *boengkal*.

Bangkawan, daklat.

Bangkaj, dood lichaam, kreng.

Banggan, I. gelofte, afspraak, verbintenis, overeenkomst.

II. *kitjik*.

Bangsa, I. geslacht, stam, (vgl. *boewaj*).

II. *bangsa rama*, laag Lampongsch; *bangsa dalom*, hoog Lampongsch; *bangsa Boewaj-Bĕloengoe* of *bangsa Bĕlalaw*, het Bĕlalawsch dialect gesproken in de margas Boewaj Kanjangan en Boewaj Bĕloengoe.

Banggi — *bagaj*, II.

Bangsal, bergplaats, loods.

Bapak, vader; *bapak balag*, vaders of moeders oudere of oudste broeder; *bapak loenik*, vaders of moeders jongere of jongste broeder: *'ina bapak* vader en moeder; *bapak tiri*, stiefvader.

Babak (Ab., v. H.; Kom.) = *bawak*.

Babang (Bĕl.) = *wawang*.

Babatang (plat Lampongsch), lijk.

Babatan, weg.

Babatjar, hanakam.

Babaja, gloeiende kool.

Babaladingan, hermaphrodiet.

Babalah, zie *balah*.

Babar, uitspreiden, ook bijzetten van zeilen, (vgl. *kĕkor*).

Babi, zie *boeloe*.

Babilah (*hoentoeng*, Bĕl.), spaander.

Babaj, het dragen van een kind in een slendang of den rug.

Baboerih, kruiderijen, smeersel, waarmede men zich het lichaam inwrijft.

Baboej (ook Ab., v. H.), varken.

Bambang, schaken; *sabambangan* (ook *sajbambangan*), met elkander wegloopen; *ngambambangkon*, iemand schaken; *tanda bambangan* schakingsgeld.

Bata, baksteen, metselsteen.

Batang, I. stam, boomstam.

II. in samenstellingen gebezigd als: *batangni 'iroeng*, de rug van den neus; *batang galah*, nek, ook tweede wettige vrouw; *batang 'ari* (*hilijan* Bĕl.), rivier.

Batat, ziekte van het padigewas.

Batal, slecht, leelijk, kwaad, van nul en geener waarde.

Batin, rijk, voornaam; *kĕbatinan* rijkdom; *sĕbatin*, naam waarmede de margahoofden door hunne onderhoorigen worden aangesproken.

Batoe (ook Ab., v. H.), steen; *batoe tĕwing*, zwarte klei; *batoe napal*, roode klei; *batoe lijoet*, gladde keisteen; *batoe bĕboelang*, vuursteen, graniet; *batoe singaj*, rotsgesteenten, graniet; *batoe kĕlawis*, steensoorten uit water afgezet; *batoe ijoeh*, puimsteen, tuf en zandsteen; *batoe soeloeh*, soort vuursteen, ook tegelsteen; *batoe*

kërëkaj grind; *batoe pénëtjik* (Ab., v. H.), vuursteen.

Batok, I. *boebatok*, feestvieren; *boebatok ngoembaj*, *boebatok nanom*, *boebatok géngëtas*, feesten gevierd respectievelijk bij het uitzaaien van de padi op het kweekbed of op de ladang, bij het beplanten en bij het oogsten.

II. *ngambatok* — *ngoesoeng*.

Battjik (Ab., v. H.), kikvorsch.

Badak (ook Ab., v. H.), rhinoceros.

Badan, (*diri*, Bël.), lichaam, eigen persoon, zelf; *badankoe*, ikzelf; *badanmoe*, gijzelf; *badanni*, hijzelf.

Badi (Ab., v. H.) = *badik*.

Badik, soort van kleine dolk met ééne snede en zonder bocht.

Badaj, hevige storm, orkaan.

Bana; *poelan bana*, zie *poelan*.

Bani (ook Ab., v. H.), gewoonlijk *mëbani*, stout, vermetel, onversaagd, driest, kloek, dapper.

Baning, eene soort van landschildpad.

Banir, uitwas aan de wortels.

Bantang, het spreiden, uitspreiden, uitspannen.

Bantal, kussen; *bantal gëgoeling*, rolkussen.

Bantah, woordentwist.

Banting = *hampas*.

Bantajan, soort mat waarop bij feesten de jonge meisjes zitten.

Banda, kapitaal.

Bandala = *mandala*.

Bandar, land, streek.

Bandi, handelskapitaal.

Banding, gelijk, gelijk als, bij voorbeeld; *mak bandingni*, zonder weerga.

Bandoeng, dicht bij elkander, dicht naast elkander.

Bantja (Kal.) = *poekaw* I.

Bantjang = *tjawa*.

Bantjéngah, volgegeten; *djëlma bantjéngah*, veelvraat.

Bantji, dissel.

Bantjong, recht, zonder omwegen, oprecht; *tjawani bantjong nihan*, op zijne woorden kan men staat maken.

Bandjar, rij, gelid.

Bandjir, overvloeiend, boordevol, overstroomend, overstrooming.

Batja, het lezen, opzeggen.

Batjak, beter, het is beter; *batjak . . . . . 'amon*, het is beter . . . . dan.

Batjaw, zie *ri'ah*.

Batjo (Ab., v. H.) = *batja*.

Badja, stuk van idjoek touw vervaardigd.

Badji, wig.

Badjaw, I. zeeroover.

II. het spatten met water.

Baja, I. *baja najoch*, degeen die een feest geeft, feestgeven.

II. *baja-baja*, gloeiende kool, gloeiende asch.

Bajang, achter iets verborgen, bedekt.

Bajas, soort niboengpalm.

Bajoe (Bël.) = *wajoe*.

Bajoh, gezwollen van het lichaam.

Ba'it, liaan; *ba'it karik-karik*, *ba'it halimawoeng*, *ba'it labaj'an*, *ba'it boeloeh*, *ba'it mansam*, *ba'it gang*, *ba'it balidah*, *ba'it kawang*, *ba'it kalas*, *ba'it sërangwali*, *ba'it santaw*, varieteiten daarvan.

Bala, ongeluk, ellende, ramp.

Balag, I. een tweeduitstuk.

II. (ook Ab., v. H.), (*gëdi*, B. d., *sahal* Bël.), groot, groot van gestalte; *balag hati*, trotsch.

Balang, achterkant, rug, inzonderheid de rug van een mes.

Balat, (*sëbat*, Bël.), slaan bijv. met een stuk rotan, een zweep.

Balah (B. d.), zie *kitjik.*

Balik, achterkant, achterzijde, keerzijde, het tegenovergestelde, het tegendeel, omgekeerd, het zich omkeeren, terugkeeren; *bolak-balik,* er om heen draaien, ook zijne woorden verdraaien; *tibalik,* het onderste boven.

Balimbing, een vrucht.

Balidang, eene soort gras.

Balin, (*silih,* Bĕl.), in de plaats van iets anders komende, het anders maken, verwisselen, schade vergoeden; *boebalin,* verwisselen, verruilen, veranderen.

Bali'aw (Ab., v. H.) = *bĕli'aw.*

Balir; *'akil balir,* volwassen.

Baloe (ook Ab., v. H.), weduwnaar, weduwe.

Baloeng, been, gebeente.

Balok, dwarslegger van eene brug.

Balor, I. soort visch.

II. groote gedroogde tabaksbladeren om daarin tabak te wikkelen.

Balos, het weeromgeven, weeromdoen, beantwoorden, vergelden, vergoeden, beloonen; *boebalos,* wederkeerig; *ngabalos* (*ngambalos*) *dĕndam,* zich wreken.

Balaw, eene der wijzen op de *gamolan* gespeeld.

Balaj, rijstschuur.

Baloej, bij het hanenvechten spreekt men van *baloej,* indien het gevecht van twee hanen onbeslist is.

Bara, I. *boelan bara,* volle maan.

II. *bara-bara,* eene door ploepoe ter hoogte van een span omsloten ruimte van 2—3 vaam in het vierkant, waarin de koffiebessen bijeen worden geworpen om ze tot ontbinding te doen overgaan.

III. buffelkraal.

IV. zie *padom.*

Barak (ook Ab., v. H.), of *bĕrak,* groot, ruim, uitgestrekt.

Barang, (*sĕrana* of *taja sĕrana,* B. d., *roekoen poelangan,* Bĕl.), goed, goederen.

Barat, het westen; *'angin barat,* westewind; *barat lawok,* noordwestewind; *barat daja,* zuidwestewind.

Barah, bloedzweer; *barah batoe,* steenharde bloedzweer.

Bariga, het in elkander slaan van katoen met een rotan.

Baringin, de baringin; *baringin soensang,* eene soort daarvan.

Baribih, beletten, verhinderen, tegengaan, weerhouden (het grondwoord is wellicht *ribih* ?).

Barita = *kabar.*

Barilang, zwavel; *tjolok barilang,* zwavelstokje.

Barilong (Kal.), mandje van niboenghulsel in den vorm van een peperhuisje.

Baris, (*tandjar,* Bĕl.), rij, reeks, gelid; *pĕmatang barisan,* de Barisanketen.

Barih (ook Ab., v. H.), afzonderlijk, vreemd, eigen, ander, uitheemsch, vreemdaardig, vreemdsoortig, verschillend.

Baroe, I. zie *kambang.*

II. de waroe.

Baroega, zie *manoek.*

Baroet, soort slendang om daarin een kind te dragen.

Baroenang, (*koesa* Bĕl.), pakmand.

Baroetji; een kleedingstuk (*kain*) met goudraad doorweven.

Baroewang, de geest van gestorven kraamvrouwen.

Baro (Ab., v. H.), stem, geluid.

Barong, met zijn allen, gezamenlijk.

Barkat, zegen, geluk.

Barkoekoeng, ruggestreng.

Barngis (Bĕl.), wreed, boosaardig, nijdig.

Barlas, ruim van uitzicht, onbelemmerd.

Barsog; *mabarsog*, door den neus spreken.

Basi, I. schotel.

II. *basi hoerik*, veel praats hebben; *djĕlma basi hoerik*, praatjes maken, schetteraar.

III. = *sak lajoe*.

Basing = *asing*.

Basoeng, holte waarin de djagoeng korrels besloten zijn of zitten.

Basoeh, het wasschen, inzonderheid van de handen.

Basaw, half rot.

Basoh, (*bĕnjog* Bĕl.), nat, vochtig; *mambasoh*, nat maken, betten; *ka'in basohan*, badkleed.

Basti (B. d.), echter, maar, evenwel.

Bawak, vel, schors, schil.

Bawang, I. moeras.

II. (*djangkol* Bĕl.), ui; *bawang 'andak* (*handak*), sjalotten; *bawang soeloeh*, gewone ui; *bawang ganda*, crocus.

Bawi, veer tot vuursteenslag.

Bawoek, haar onder de kin bij pluimgedierte.

Bawoer (ook *bawor*), zie *tjampor*.

Bah, wat beneden is, ondereinde; *di bah*, beneden, onder.

Baha, kamachtige afdeeling van vruchten als de pisang.

Bahagi, deel, aandeel.

Bahas, iemand tegenspreken.

Bahasa, taal.

Bahoen (Kom., Nas.) = *lamban*.

Bĕka, stuk, in stukken zijn, in stukken breken, ook springen van eene laag steenen.

Bĕkam (S. d.) = *bĕkom*.

Bĕkoe, stollen, stremmen.

Bĕkom, vuist, het vasthouden.

Bĕkol, benaming die het kleinkind aan de grootouders geeft.

Bĕgaraw, restant van rijst, dat na gedroogd te zijn met olie gebakken wordt.

Bĕgĕnik, bajonet.

Bĕgoe-bĕgoe, uitwas dat men aantreft aan het middengedeelte van den stam van enkele boomen.

Bĕng (Ab. v. H.), plaats, plek, oord, verblijfplaats.

Bĕngis, kwaadaardig, driftig.

Bĕngoek; *djĕlma bĕngoek*, domoor, iemand van weinig ondervinding, iemand die om niets geeft.

Bĕngol, dom, onverschillig voor vermaningen.

Bĕngkoewang, I. soort oebi.

II. *lop bĕngkoewang*, gepraat, dat tot twist leidt.

Bĕbaboej, roos op het voorhoofd.

Bĕbatang, I. (plat Lampongsch), lijk, kreng.

II. *bĕbatang ni'or*; *bĕbatang midjan*, grafsteen.

Bĕbadoeng, voorplaat van een ceintuur.

Bĕban, een mansvracht.

Bĕbalang, langwerpige pakmand.

Bĕbaraw, slim, sluw, geslepen, leep, listig.

Bĕbĕngaj, een heester rondom de moerassen groeiende.

Bĕbĕt (Ab., v. H.), gordel, buikriem.

Bĕbĕnjas, een rijstveld, met niet voldoende water.

B ĕ b ĕ l k i h, louter, geheel en al, inzonderheid van goud.

B ĕ b i k, het pluizen van gereinigde katoen.

B ĕ b i n t i n g, doek van zijde om den middel gedragen.

B ĕ b i r, lip; *bĕbir djalak*, schaamlip.

B ĕ b o e k, zwarte torretjes in hout, bamboe, granen.

B ĕ b o e g, toebereid toespijs uit het plantenrijk.

B ĕ b o e t a, zie *kenoej*.

B ĕ b o e n t o r, nul.

B ĕ b o k, jonge rijst, die in den bolster geroost en daarna gestampt is.

B ĕ b o t, gouden of zilveren ceintuur.

B ĕ b o r, zaadpadi voor droge velden.

B ĕ b o h, I. *djĕlma bĕboh*, iemand die op het oog er welgedaan uitziet, doch in werkelijkheid zulks niet is.

II. wrok, gevoeligheid, lichtgeraaktheid.

B ĕ b a j, vrouw; *bĕbaj randa* of *bĕbaj baloe* (ook Ab., v. H.), weduwe; *bĕbaj pĕsi'ang*, gescheiden vrouw.

B ĕ t a r a, hoek,

B ĕ t a w i, Batavia; *poenti bĕtawi*, de radjasĕré (zie ook *poenti*).

B ĕ t ĕ n g (Ab., v. H.) — *tĕnaj*.

B ĕ t i k, mooi, fraai, lief, bevallig, goed; *bĕtikdo*, het is goed, welaan; *bĕtik*..... *bĕtik*, hetzij.....of; *sabĕtik*....*bĕtik*, zoo goed mogelijk.

B ĕ t i h, ongebolsterde kleefrijst, in de pan geroosterd totdat de schil gebarsten is, met arèn suiker vermengd.

B ĕ t o e, slaan met een stok.

B ĕ t o e n g, zie *pĕring*.

B ĕ t o n g, I. (Bĕl.), = *tĕnaj*.

II. verzadigd.

B ĕ t o r, bekend, beroemd.

B ĕ t o h, honger; *kabĕtohan*; verhongerd.

B ĕ d a k, rijstpoeder.

B ĕ d a g, het najagen, op iets afgaan, inhalen; *tipoebĕdak*, ingehaald.

B ĕ d i l, vuurwapen, het schieten, op iets schieten.

B ĕ d o e n g, I. windsel.

II. doek of kleed om een kind daarin te wikkelen.

B ĕ d o e w a (Ab., v. H.; Bĕl.) — *boedak*.

B ĕ d o e w o, het galoppeeren van paarden.

B ĕ n a, I. *lawok bĕna*, vloed.

II. (Bĕl.) — *rési*.

B ĕ n a t o k — *binatok*.

B ĕ n a t a t, de Lampongsche aap.

B ĕ n i (Bĕl., ook Ab., v. H.) = *saka*, gewoonlijk *mabĕni* of *mambĕni*.

B ĕ n i k o k, het met de armen omvatten, omhelzen.

B ĕ n o r, zoo zijnde als het wezen moet, goed, waar, eerlijk, billijk, juist, degelijk, volkomen.

B ĕ n o s, poreus.

B ĕ n d i r a, vlag.

B ĕ t j o n g = *nihan*.

B ĕ d j i, haat.

B ĕ d j i l a n; *babĕdjilan*, half rijp.

B ĕ n j a s, vochtig van kleedingstukken; *bĕbĕnjas* (zie dit woord).

B ĕ n j o g (Bĕl.) = *basoh*.

B ĕ l a, op, niet meer voorhanden.

B ĕ l a k, het lekken met de tong om te drinken, eene wond belekken.

B ĕ l a n g, gevlekt; *koeda bĕlang*, zie *koeda*.

B ĕ l a n g a (Ab., v. H.), een aarden pot.

B ĕ l a n g a n (Ab., v. H.), deur.

B ĕ l a d a w, eene soort wapen.

B ĕ l a n d a; *djĕlma belanda*, hollander, nederlander.

B ĕ l a n d j a, wat men heeft om ergens voor uit te geven; *doewit bĕlandja*, geld om uit te geven voor zijn levensonderhoud.

B ĕ l a t j o e, soort van ongebleekt indisch katoen.

B ĕ l a t, woord, waarmede de getallen van elf tot negentien worden uitgedrukt.

B ĕ l a w i k (Bĕl.) = *koerit*.

B ĕ l a h, I. gebarsten, gespleten, gekloofd.
II. *bĕlah dada*, eene lengtemaat, zijnde de afstand van het midden der borst tot aan den top van den middenvinger van rechter- of linkerhand.

B ĕ l a h a n, vlaktemaat van 40 vaam in het vierkant; *bĕlahan balag*, eene vlaktemaat van 60 vaam lang en 40 vaam breed; *bĕlahan rĕnik*, eene vlaktemaat van 15 vaam in het vierkant.

B ĕ l ĕ b a t, dwarsbamboe van een omheining.

B ĕ l ĕ b a r = *toembak*.

B ĕ l i, (ook Ab., v. H.), het koopen; *bĕli'an*, koopwaren.

B ĕ l i n g, porselein van allerlei verglaasd aardewerk.

B ĕ l i t, atap van poewarbladeren.

B ĕ l i d a, eene breede niboeng of arenlat, die men zijdelings door de ketting draden steekt om de doorgestoken draden aan een te drukken.

B ĕ l i ' a w, heer, mijnheer; *bĕli'aw panajjakan*, titel aan pasirahs gegeven, in wier geslacht de waardigheid van margahoofd erfelijk is.

B ĕ l o e k a r, *bĕloekar toeha*, oud kreupelbosch; *bĕloekar ngoera*, jong kreupelhout.

B ĕ l o e m; *pahak bĕloem*, breekbeitel.

B ĕ l o e l a n g, huid, vel.

B ĕ l o e l o e t, het inslikken zooals van pillen.

B ĕ l o e w a h, witte vlekken op de huid, (Mal. *panaw*).

B ĕ l o n g; *'api bĕlongni*, wat haalt 't uit; *'api bĕlongni kada poeloeh rapijah mit di Bĕngkoeloe, ki roewangpoeloeh wat gĕnok*.

B ĕ l o t, in eens doorslikken, opslikken.

B ĕ r a k, groot, ruim, uitgestrekt.

B ĕ r a n d a, zijgalerij, veranda.

B ĕ r a d j a, staal.

B ĕ r i = *'itik*.

B ĕ r i t a, nieuws, tijding, gerucht.

B ĕ r i t o (Ab., v. H.) = *bĕrita*.

B ĕ r i l o t, het met groote oogen aanzien, de wenkbrauwen fronsen.

B ĕ r o e g a, zie *pĕroegan*.

B ĕ r o e n g o e k, haar op de schaamdeelen.

B ĕ r o e t o e t, ruw, oneffen.

B ĕ r o e s, I. het spuwen op het voorhoofd, voorafgaande aan het besmeeren met *baboerih*.
II. (Kal.), *ngambĕroes*, blazen van slangen en katten.

B ĕ r a w, I. schor, heesch van veel praten.
II. eene ziekte bij de padi veroorzaakt door eene bladluis.

B ĕ r a j, I. zie *tjĕraj*.
II. *sĕbĕraj*, (Ab., v. H.) = *sĕrbok*.

B ĕ r a t i h, roover, dief.

B ĕ r s i n, het niezen.

B ĕ s i (ook Ab., v. H.), I. wapen.
II. ijzer.

B ĕ s a j (Ab., v. H.) = *lamon*.

B i k, blaten van schapen en geiten.

B i n g i (ook Ab., v. H., Kom.), nacht beginnend te 6 u. n. m.; *bingi kĕlom* een duistere nacht; *mĕrlom bingi*, diep in den nacht; *sabingi roewa*, een dag

of twee; *di bingi* (ook Ab., v. H.), 's avonds.

II. *mingi* (Kom.), overnachten.

B i b i k (Bĕl.), knijpen aan de wang.

B i m b a n g (meer Maleisch), feest.

B i m b i n g, I. = *tjawa*.

II. het samenbinden van kweekplantjes.

B i m b i n, rand, zoom, zie ook *sabah*.

B i t a n g (Ab., v. H.) *bintang*.

B i t a n, de klinker *oe*, *bitan talingaj* of *bitan katalingaj*, de tweeklank *oej*.

B i t a h, wordt gezegd van de rijst, die de kinderen onder het eten van het bord of iets dergelijk laten vallen.

B i t i (B. d.) — *tjoerita*.

B i t i n g a n, een dubbeltje.

B i d a k, I. pion in het schaakspel.

II. kain van Lampongsch fabrikaat, in vroegere jaren boven de offerplaats gehangen.

B i d a n g, I. vlaktemaat.

II. *bidang roewang*, van eene andere marga.

B i d a r, een klein vaartuig.

B i d a r a, *bidara lawok*, eene soort van boom, waarvan de wortel in de geneeskunde wordt gebezigd.

B i d i, huiverig, na eenig tegenstribbeling tot iets overgaan.

B i d i n g = *pinggir*.

B i d o e k, kleine prauw.

B i d o g, klein meer, kleine vischvijver.

B i n a t o k, zie *harta*.

B i n a s a, verdelgd, in het verderf gestort.

B i n t a, het bewust denken, zich bewust zijn, attent zijn, zich iets herinneren, onthouden.

B i n t a n g, ster; *bintang timoer*, venus als morgenster; *bintang pĕpoeroe*, het zeven gesternte; *bintang tahoen* = *mata tahoen*, *bintang babi*.

B i n t o k, gevatte koude, verkoudheid, hoest, het hoesten.

B i n t o r, onderbeen; *tĕloejni bintor*, de kuit.

B i n t j a n a, het praten zonder slot of zin; *ngani bintjana*, iemand suf maken met onzinnig gepraat.

B i n t j a r a, het vergaderen, vergadering: *pabintjara'an*, vergaderplaats, plaats waar rapat gehouden wordt.

B i n d j o l a n, vermoeid, strak van de kuit.

B i n d j a j, eene vrucht.

B i t j a k, de klinker *o*; *bitjak talingaj* of *bitjak katalingaj*, de tweeklank *oj*.

B i d j a k, (*tjalak*, Bĕl.), knap, ervaren, handig, bedreven.

B i d j i, *sangabidji*, één.

B i d j o (Kom.), morgen ochtend.

B i j a k, zwaar, gewichtig, bezwaard.

B i j a s (ook Ab., v. H.), gebolsterde rijst; *bĕbijasan*, een soort spel.

B i j a s a, gewoon aan of met iets, geoefend in, omgaan met.

B i j o l a, viool.

B i l a n g; *mĕmbilang*, tellen, meerekenen.

B i l a n g a n, evenals, gelijk als.

B i l a l, priester belast met het uitspreken van den adsan.

B i l a s, ontstoken van de oogen.

B i l a h i, bij God.

B i l ĕ n g (Ab., v. H.) = *bilong*.

B i l o e g, het omdraaien, omkeeren, omwinden.

B i l o n g; *ngambilong* = *mit*, ook = *ngĕhadap* (zie *hadap* II).

B i l a j, I. = *soemang*.

II. uit elkander, van elkander gescheiden.

III. ook gezegd van vloeistoffen die zich niet met elkander vermengen, als olie en water.

B i r, grootmoeder.

B i r a j, daklat.

B i s m i l l a h, in den naam van Allah.

B i w a n, rijstdiefje.

B i h a m (S. d.) = *bihom*.

B i h o e, een tapis, dat pas is afgeweven.

B i h o m, (*biham*, S. d.), wang.

B o e k; *boek daloeng*, koperen tablet, voorschriften bevattende destijds door den Sultan van Bantam aan de pasirahs gegeven.

B o e k a, I. open en bloot, met niets bedekt; *ngĕboeka* of *mĕmboeka* ontblooten, openen.

II. feest, dat gevierd wordt na het einde van de vasten.

B o e k o e s (Ab., v. n.) = *boengkoes*.

B o e k o e h, I. geleding; *boekoehni tangan*, pols.

II. zie *sanga*.

B o e k o r, houten bak op lage pooten om eten rond te brengen.

B o e g a n g, dom, onwetend.

B o e g i s, Boegineesch; *sindjang boegis*, Boegineesche kain.

B o e g o e = *boegang*.

B o e n g, eetbare uitspruitsels van het bamboeriet.

B o e n g a, bloem; *boenga tahoen*, een heester; *boenga taboer waj*, een plomp; *boenga takoer* zie *koelam*; *boenga mĕlor*, *boenga tandjoeng*, *boenga sĕsĕpang*, soorten van bloemen.

B o e n g o k, een zeekwal.

B o e n g k a n g, dik en vooruitstekend van den buik.

B o e n g k a r (S. d.), het lossen, ontladen van schepen, het onderste boven halen.

B o e n g k a m (S. d.) = *boengkom*.

B o e n g k o m, I. de hand op den mond houden.

II. wordt gezegd van halskettingen en armbanden die aaneen gesoldeerd zijn.

B o e n g k a l - b a n g k i l, verdraaien van woorden; *djĕlma boengkal-bangkil*, iemand, waarop geen staat kan worden gemaakt.

B o e n g k a h, I. bloesem van de *pĕtaj*.

II. een kluwen *poelas* of *idjoek*.

B o e n g k o e k, krom, gebogen.

B o e n g k o e s, I. het inwikkelen, inpakken van platte breede voorwerpen, pakbundel, pakket; *boengkoesan*, omslag, omhulsel.

II. *sanak boengkoes*: een kind met den helm geboren.

B o e n g k o p, de holle hand voor den mond houden om het schreeuwen te beletten.

B o e b o e, een van voren spits uitloopend mandje.

B o e b o e k, het plukken van vogels.

B o e b o e t, draaiwerk.

B o e b o e r, pap; *boeboer tabag gindjoeng*, een soort gebak.

B o e b o e h = *lapok*.

B o e b o n g a n, balken die op de *'atoeng pĕninggam* rusten.

B o e m i, de aarde.

B o e m b o e n, rond gat midden in de sawah na den oogst gegraven, op welke sawah kunstmatige vischteelt plaats heeft.

B o e m b o n g, anus.

B o e t a, blind; *boeta mĕtiloe*, blind en doof.

B o e t o n g, boos, toornig,

B o e d a k, I. (*mardjaka*, B. d., *badoewa*, Bĕl.), kind.

II. woord waarmede een schoonbroeder door eene oudere schoonzuster aangesproken wordt.

B o e d a n = *midor*.

B o e d a r, kreng.

B o e d a h, mild, goedgeefsch, goedkoop.

B o e d i, verstand, overleg, list.

B o e d i k; *boedik-boedik*, voor den gek houden, foppen, beet nemen, den spot drijven met iemand, gekscheeren.

B o e n, een sirihdoos van zilver.

B o e n i, zaadpadi, zaadkorrels, zaailingen voor sawahs.

B o e n o e h, vloek, vervloeking.

B o e n t a k, I. kort, niet lang: *ngĕboentakkon*, verkorten, bijv. van een verhaal.

II. *boentak-banting* I. = *toejoen*; II. loopen en spartelen van eene kip, die pas geslacht is.

B o e n t a l, in de rondte, eene rol; *ngamboental*, oprollen, garen opwinden.

B o e n t i n g, verloofd; *bĕbaj boenting*, ook gezegd van eene jonggehuwde vrouw, die nog geen kind heeft gebaard.

B o e n t i l a n, pakje, bundel, pakket.

B o e n t o e k = *toeloeng*.

B o e n d j a k, I. meer, meerder, over, te veel.

II. boven op elkander gestapeld zijn, hoog van afkomst.

B o e t j a h (B. d.) = *boedak*; *baboetjah*, bevallen.

B o e d j i l a n; *baboedjilan*, stout van kinderen.

B o e d j o e k, I. lof, loftuiting.

II. het bepraten, vleien.

B o e d j o e n g (Ab., v. H.) = *tandjoeng*.

B o e d j o e r; *tiboedjoer*, overlangs.

B o e n j i, geluid, klank, inhoud.

B o e j o e, verjagen, verdrijven, wegdrijven, achternazetten, vervolgen.

B o e j o e k, stinkend, vuil, morsig, smerig, stank, vuilheid, morsigheid, smerigheid

B o e l a g (Ab., v. H.) = *roebok*.

B o e l a n g, het aanbinden, om iets winden, zooals bij de kunstsporen aan de pooten der vechthanen.

B o e l a t, rond van omvang.

B o e l a n, maan, maand: *baboelanan*, menstruatie.

B o e l a l a j, snuit.

B o e l a r, grijs van de oogen.

B o e l i h (Bĕl.), zie *mansa*.

B o e l o e, haren aan het lichaam, vederen; *boeloeni mata*, ooghaartjes; *boeloeni kĕning*, wenkbrauwhaartjes; *boeloe 'anak*, de donsveeren van een vogel; *boeloe galahni koeda*, manen; *boeloe rabaj*, haren boven het oog van een haan of kip; *boeloe pĕnoeloep tjoeping*, haren vlak boven het oor van een haan of kip; *kaboeloe*, behaard.

B o e l o e n g, blad, kelkblad; *boeloengi tjoeping*, blad van het oor; *boeloengan* nagemaakt blad.

B o e l o e p = *simpok*; *boeloepan*, afzetter van een boom.

B o e r a, een soort hout van welks bast een smeersel gemaakt wordt.

B o e r i t a n, I. achtersteven.

II. (Ab., v. H.) = *toendoen*.

B o e r i h = *baboerih*.

B o e r o e n g, vogel; soorten van vogels: *boeroeng 'oejak*, *boeroeng kapok*, *boeroeng kĕling*, *boeroeng namajoe*, *boeroeng patak*, *boeroeng toentoeng kalis*, *boeroeng*

mĕngĕpor, *boeroeng sĕrindik, boeroeng sĕnggoeling, boeroeng djoewit, boeroeng tijoeng, boeroeng pangaw, boeroeng djawoh, boeroeng kangking, boeroeng poejoeh, boeroeng toegang, boeroeng gading, boeroeng kantjil, boeroeng tĕtis, boeroeng kĕkitjaw, boeroeng poenaj, boeroeng handak 'oeloe.*

Boerong, het allen in zijn geheel doen, in eens aannemen.

Boeroh, schuim.

Boesap, het wasschen van het gezicht.

Boesi (oud. Lampongsch), feest na afloop van het tandenvijlen gegeven.

Boesoek (*borok*, Bĕl.) = *boejoek*.

Boesoeng, de lever: *boesoeng 'apoej* de milt.

Boesoh (Bĕl.) — *basoh*.

Boesma, in godsdienstige afzondering leven, een eenzaam leven leiden.

Boewak, gebak; soorten zijn: *boewak poetoe, boewak sĕlimpak, boewak ondih-ondih, boewak timpa, boewak siwok, boewak tjoetjor, boewak djalĕbi'a, boewak sĕlimpok bĕrisi, boewak sĕlimpok boengking, boewak tjoetjor mandan, boewak kĕwih sĕpit, boewak kĕwih kĕnari, boewak kĕwih talam, boewak tjoetjor betawi, boewak tapaj.*

Boewar-boewar, vlammen.

Boewah, I. vrucht; *boewah-boewahan*, ooft.

II. betelnootpalm.

III. zie *tĕngah*.

Boewĕt (Ab., v. H.), eekhooren.

Boewok, hoofdhaar, haar van manen en staart van een paard; *boewokni djagoeng*, haar van de djagoeng.

Boewaj, stam; *kaboewaj'an*.

Boeh; *ngĕmboeh*, bergen, wegleggen, bewaren, bij de hand hebben, opruimen.

Boeha, krokodil.

Boehoeng, onwaarheid, leugen, leugentaal.

Boehol, knoop aan een zakdoek, uitwas aan een boom.

Bo (Ab., v. H.) = *'oesoeng*.

Boko (Ab., v. H.) = *boeka*.

Boboh, niet sterk, geen kracht genoeg hebben.

Borok (Bĕl.), zie *boesoek*.

Boho (Ab., v. H.) = *boeha*.

Baw, haat, nijd.

M.

Ma, I. de zesde letter van het Lampongsche alphabet.

II. de tong.

Mak = *mawat*; *mak 'oelah*, wat er aan te doen; *mak 'angkohni* (B. d.), zie *partjoema*; *mak dapok mak*, het moet, volstrekt; *mak wat* (Ab., v. H., Kom.) = *mawat*; *makloeng*, nog niet.

Makloem, bekend, erkend, zeker, bekend zijn met iets.

Maksoed, voornemen, plan, verlangen, bedoeling, beteekenis.

Magrib, een der gebedstijden na zonsondergang.

Mangi, onbewoond, onbezocht door menschen, doodstil, waar alle geluiden zwijgen, afgezonderd, alleen.

Mangkoek = *mĕma*.

Mangkoedoe, de *mĕngkoedoe*.

Mangkok, kopje, kom.

Manggoes, de manggistan.

Mangsa = *mansa*.

Mangsor, gebrand, aangebrand.

Maboek; *maboek lawok* (ook Ab., v. H.), zeeziek.

Mamak (ook Ab., v. H.): *kamamak'an*, oom.

Mata, oog; *matani panah*, pijl; *matani djan*, sport van een ladder; *mëmatani waj*, waterbron; *sëbalik mata*, goochelarij; *matani rang*, weg; *matarani*, de zon.

Matang, slag van een vuurwapen, van den donder.

Mataboh, zacht zoet, lekker toebereid, smaak zooals die van amandelen.

Matalang (Ran.), wordt gezegd van eene doesoen of woning, die op eene hoogte is aangelegd.

Matah, I. (ook Ab., v. H.), rauw, onrijp. II. zie *kalah*.

Mati, I. (ook Ab., v. H.), dood, einde, uitgaan van iets, gaan liggen van den wind.

II. = *moenih*.

Matoe (Ab., v. H.), zie *'anak*.

Matoewahan, ook *patoewahan* (B. d.), *'anak*.

Matoeh, nog.

Matoeha, een wegens ouderdom van heeredienst vrijgestelde.

Mato (Ab., v. H.) = *mata*; *mato panas mata rani*.

Matok; *matok sila*, met de beenen kruislings zitten.

Madat, opium.

Manang, drek, vuil.

Manatoe (Ab., v. H.), *toekang manatoe*, waschman.

Mani - *kidang*.

Manisan, honig.

Manoek (ook Ab., v. H.), hoen, kip; *manoek baroega*, boschhaan; *manoek liman*, kalkoen; *manoek bajan*, parkiet; *manoek tikolan*, slachtkip; *manoek këlabaj*, legkip; *manoek patik*, vechthaan; *manoek kati*, krielkip; *manoe minjak*, kip met donsachtige vederen; *manoek 'andolan*, vechthaan, die iederen anderen staat.

Manom -- *dibi*.

Mantang, zelden, raar, zeldzaam, schaarsch, zeldzaamheid, schaarschheid.

Mantap - *gëgoh*.

Mantiga (ook Ab., v. H.), boter.

Mantijara, paarlemoer.

Mantoe, schoonzoon, schoondochter.

Mantoha, schoonvader, schoonmoeder; *'anak mantoha*, zie *kampoeng* II.

Mantaj, het geveld houden van een geweer, van een lans.

Mandam, dronken, beschonken, onbezonnen in eene vlaag van duizeligheid.

Mandara, plaats, waar de bilal de adzan uitspreekt.

Mandala, mannetje in de maan.

Mandi, zich baden; *mandi koebël*, *mandi djënasa*, lijkwasschingen; *pëmandi'an*, vruchtwater.

Mandira; *'oebi mandira*, aardappelen.

Mandoer, opziener.

Mandoesi'a, mensch.

Mandok, koorts bij ongehuwde lieden.

Mandog -- *méma*.

Mandop, lauw van water.

Mandaw (Bël.) -- *djawok*.

Mandjaw, bezoeken, ergens zoo heengaan, bij iemand aanloopen.

Mansa, (*boelih*, Bël.), gekregen worden, verkrijgen, krijgen, in zijne macht bekomen, vinden.

Matjam, monster, soort, varieteit.

Madja; *madja pëtëri*, aankomend meisje, bakvisch.

Majang, I. pinang in de taaie bladschede.
II. zie *goegoer*.
Manjing = *mit*.
Manjaw (Kal.), voordragen van liedjes.
Ma'it, dood lichaam, lijk.
Ma'in, I. het jokken; *ngama'in-ma'in*, schertsen, de onwaarheid zeggen.
II. het spelen.
Malang, tegenspoed, ongelukkige uitkomst, ongelukkig.
Malap, jonge bamboe.
Malam, schietgeweer aan een toestel om wilde beesten te dooden.
Mala'ikat, engel.
Malas, lui, traag.
Malah, verlies, schade.
Maligaj, vorstelijke woning, paleis.
Maling, het stelen, heimelijk wegnemen.
Malim, geleerde in den godsdienst.
Malija, waardig, aanzienlijk.
Malih, verhuisd van plaats, veranderd, verplaatst: *bintang malih*, verschietende ster.
Malaj, pluim van bloemen, bloesem van de pinang.
Malloeh (Bél.) = *njangoe*.
Mara, kom aan, het is goed, vooruit maar.
Marangrang, dun bezet met bladeren.
Mararĕda (Bĕl.) = *indah*.
Maras, boos, toornig zijn.
Mari, I. tevens; *marini* voor hoofd- en andere zinnen gebezigd woord; *marini toeroen rija*, vervolgens, daarna: (*maka kamoedi'an dari pada itoe*).
II. (Ab., v. H.), broeder.
Marik (Bĕl.), bij geval, bij aldien mocht.
Maring (Ab., v. H.), koorts.
Marijam, kanon.
Maroe (Bĕl.), zwager.
Marga, district.
Marbaw, zie *kajoe*.
Martika, parel.
Mardika, vrij, vrij man.
Mardjaka (B. d.) = *boedak*.
Mas (ook Ab., v. H.), goud; *kamasan*, (zie dit woord).
Masigit (Ab., v. H.), kerk, moskee.
Masing, ieder op zich zelf, iedereen, allen.
Masin, zout, brak.
Masih, nog, steeds.
Masoed, voornemen, plan, bedoeling.
Masoerah (B. d.) = *mĕsimah*.
Maso (Ab., v. H.) = *mansa*.
Mastahil, absurd.
Masdjid, moskee.
Mashoer, alom, bekend, beroemd.
Mawat, samentrekking van *mak 'oewat*, niet zijn, niet bestaan, voorhanden zijn, onbestaanbaar zijn, neen, niet.
Mawar, rozenwater.
Mawas, 's morgens vroeg, in den vroegen morgen; *samawas loenik*, 3 u. in den morgen; *samawas balag*, 4. u. in den morgen.
Mawèk of *mawik* (dialect Pr. Kroë); *mawat*.
Mawong (Ab., v. H.) = *halimawong* of *'alimawong*.
Mah (Bĕl.) = *soesoe*.
Mahapog = *hapog*.
Mahajoe, 's morgens.
Mahit = *kajoen*.
Mahoe, dorst.
Mahloek, ook *mahaloek* = *dĕnija*.
Mĕkalaw, overrijp.
Mĕkar, het ontluiken van een bloemknop, het zwellen, groot worden van vruchten, opengaan van een waaier.
Mĕko (Ab., v. H.) = *kĕdaw*.

Měga, zeer, bovenmate, met oplettendheid gadeslaan.

Měgag, gezwollen van het aangezicht en de oogen.

Měgě (Ab., v. H.) = *ratong*.

Měngan (ook Ab, v. H.), eten in allerlei beteekenissen; *měngan ngingi* of *měngan mi ngingi*, het ochtend- of koude maal tegen 6 s'morgens gebruikt; *měngan běljong*, het voormiddagmaal om 11 v. m.; *měngan di bingi*, avondmaal tegen 7 s'avonds.

Měpawar = *městar*.

Měma, zie *hěma*.

Měmang, spreuk, die men bij ziekte opzegt (gepreveld door den doekoen).

Měmělo; *boeměmělo*, mompelen met den mond dicht.

Měminjak, zie *minjak*.

Měmis, palmwijn.

Měmoek, eene soort insect.

Měmok, I. kort, niet lang, niet hoog. II. benaming aan een varken gegeven.

Měmog = *mok*.

Mětah, visehjes pas uit het ei gekomen.

Měti (Ab., v. H.) = *koeti*.

Mětijak, spat, klad.

Mětoe = *timboel*.

Mětong, verzadigd.

Mětor = *tor*.

Mědang, zie *kajoe*.

Mědoe, honig.

Měna (grondwoord *hěna?*), vooruit, voorop.

Měnang, overwinnen.

Měněng (Ab., v. H.) = *měma*.

Měno (Ab., v. H.), vorig, vroeger, eer voorop, eerder, voorheen.

Měntěri, I. koningin bij het schaakspel. II. afdeelingsmantri.

Měnti'ara, paarlemoer.

Měndira, vlag.

Mědjal, (*mědjahal*, Běl.), versleten, leelijk, slecht.

Mědjahal (Běl.) = *mědjal*.

Mědjěng (Ab., v. H.) = *mědjong*.

Mědjong, zie *hědjong*.

Měnjan = *kěměnjan*.

Měnjingok, wesp; *měnjingok taboe'an*, sluipwesp; *měnjingok jangjang*, graafwesp; *měnjingok tiha*, springwesp; *měnjingok tagi*, *měnjingok raral*, *měnjingok takoeng*, *měnjingok takoeng*, *měnjingok naning*, *měnjingok koendjir*, andere soorten van wespen.

Mělatat (Ab., v. H.), aap.

Mělatok, springende bloedzuiger.

Mělasa, soort artocarpus met groote vruchten.

Mělor, melati.

Měradaj, bedelen van den garim.

Měranaj, ongehuwd jongeling.

Měroejoeh, koorts.

Měroeh, in menigte neervallen zooals bladeren, bloesems en vruchten, ook het inzamelen van neergevallen vruchten.

Měsak, rijp van ooft, murw, gaar.

Měsang = *panas*.

Měsimah, (*masoerah*, Běl.), liefdadigheid.

Měsbih, rozenkrans, bidsnoer.

Městar, hersteld, genezen van eene ziekte.

Měharat = *harat*.

Měhěni, vischachtig, traanachtig.

Mi (ook Ab., v. H.), rijst.

Mikak, wijdbeensloopen.

Miga, wolk.

Migoe (Ab., v. H.), week.

Mingan, laat het zijn, het zij zoo.

Mimang = *mirog*.

Mimbar, preekstoel.

Mit, gaan, weggaan, heengaan, zich begeven, zich vervoegen; *mit ratong* heen en weer gaan, uit en tehuis; *mit hadji* of *mit mĕkah*, ten bedevaart gaan.

Midang, rondkuieren, rondloopen.

Minak, zie *moe'ari*.

Minoem (Ab., v. H) = *'inom*.

Minti, I. wachten, toeven, verbeiden.
II. zie *kak*.

Mintjik = *tjoetik*

Mintjar, schittering, weerkaatsing, weerschijn.

Mindjak, het zich oprichten, opstaan, het oprichten, overeindzetten; *mindjak-mĕdjong*, neerhurken en onmiddellijk weer opstaan.

Midja, tafel.

Midjan = *tjirin*.

Midjo (Ab., v. H.) = *midja; ngĕbok midjo* de tafel dekken.

Minjak (ook Ab., v. H.), olie; *mĕminjak noenggal, mĕminjak roewa bandjar, mĕminjak pampang*, vetblaasje op de stuit van pluimgedierte inz. van vechthanen.

Mijamoh, neerslachtig, veel zorg hebben.

Mijah, weer bijkomen na eene bewusteloosheid, ontwaken.

Mijoh, zie *'ijoh*.

Mirak = *gĕring*.

Mirih, zeer, bovenmate; spoedig, onverwijld.

Mirog (Bĕl.) = *sĕnangoen*.

Mis, zoet.

Misiti (Ab., v. H.) = *misti*.

Misti, zeker, vast, moeten.

Miwang, zie *hiwang*.

Moe, I. voorvoegsel.
II. als achtervoegsel het bezittelijk voornaamwoord van den tweeden persoon.

Moekim, een persoon, die zijne godsdienstoefeningen met de meeste nauwgezetheid vervult.

Moengkir, verloochenen, verwerpen, niet van willen weten.

Moenggi, katoen.

Moenggol, kaal, zonder takken.

Moebĕtik (B. d.) = *karindang*.

Moetah, misselijk, het braken, braaksel.

Moetoeng, aangebrand, weggebrand, verbrand.

Moetor, macht, volmacht, krachtig, gezaghebbend; *moetor pĕkon*, doesonhoofd; *moetor nĕnggĕri*, bestuurder van het land.

Moedah, gemakkelijk te doen.

Moedi, roer van een vaartuig.

Moeni (Ab., v. H.) = *loewot*.

Moenih, wederom, zelfs, verder, voort.

Moenoen; *moenoen kadak 'oemoen* (B. d.), een betoon van eerbied daarin bestaande, dat men de vingers tegen elkander houdt, dan de handen zoo omhoog heft, dat de duimen het voorhoofd aanraken.

Moenti'ara = *moeti'ara*.

Moendi, klapperaap.

Moendoek (Bĕl., ook Ab., v. H.) = *tikoes*.

Moentja, kuif van vogels.

Moedjoer, rechtuit, gelukkig.

Moe'ag, de eerste, vooreerst, in de eerste plaat, oorsprong, aanvang, begin; *moea'g-moe'agni*, aanvankelijk.

ook aan het begin van zinnen gebruikt.

Moe'ari, zie *poe'ari*.

Moenjaj = *mĕslar* en *radoe*.

Moelan, zaad.

Moelah (Kal.) = *'oebah*.

Moeli (ook Ab., v. H.), ongehuwd jong meisje, maagd.

Moeloe, I. zie *kajoe*.

II. het van gedaante verwisselen.

Moera (Ab., v. H.), goedgeefsch, mild, goedkoop.

Moerak, vermolmd, vergaan, verteerd.

Moeranggi (oud Lampongsch), gelijk, gelijk als, betreffende.

Moerip = *moerid*.

Moerid, leerling.

Moeroep = *roepa*.

Moero (Ab., v. H.) = *ngoera*.

Moeraj, soort vogel.

Moesang, een roofdier.

Moesah, onrustig slapen, woelen in den slaap.

Moesim (ook Ab., v. H.), jaargetijde; *moesim laboeng*, natte moeson; *moesim kamarau*, droge moeson.

Moesoeh, vijand.

Moewarla (B. d.) = *kĕdjang*.

Moewas (Ab., v. H.); *moewas-moewas* = *mauas*.

Mok, veel, hoeveelheid, dikwijls, zeer.

Moko (Ab., v. H.) = *poedak*.

Mon, I. = *mok*.

II. *monmon* = *rĕdok*.

III. dicht van het woud.

IV. ook gezegd van plant of boom, die vele wortels en doornen heeft.

Moloej (Ab., v. H.), oorsprong, aanvang, begin.

Moloh (Ab., v. H.) = *moeloh*, zie *oeloh*.

Mowarla, vlammen, ontvlammen.

Moh (Ab., v. H.) = *ma*.

Mohal (Ab., v. H.), duur, hoog in prijs, schaarsch.

Moharam, 1e maand van het mohammedaansch jaar.

Maj (Kom.); *maj sino*, kom hier.

T.

Ta, I. de zevende letter van het Lampongsche alphabet.

II. komt wel als achtervoegsel voor.

Tak, klank van een dof kloppend geluid.

Taka, laag, rij voorwerpen.

Takar, maat, het meten van natte en droge waren.

Takoe, het opvangen bijv. van water.

Takoeng, taaie bladscheede van den pinang- en niboengpalm dienende om iets daarin te wikkelen.

Takoen, het vragen.

Takbir, zie *hanipi*.

Takdir, beschikking, voorbeschikking.

Taga (Kal.), het voorhoofd.

Tagih, manen, eene schuld invorderen.

Tagoe = *takoen*.

Tagkoewin, almanak.

Tangan; *'atini* of *hatini tangan*, palm van de hand; *tanda tangan* handteekening.

Tangi (Kom.) = *dĕngi*.

Tangih = *saka*.

Tangkap, het aanvatten, vastgrijpen, pakken, vatten, gevangen nemen.

Tangkadak, gewoonlijk verbonden met *hamara*, vloed.

Tangkar, krakeel, harrewarrerij.
Tangkit (Ab., v. H.), berg.
Tangkil, de *bagoe*.
Tangkis, het afweren, afwenden, pareeren.
Tangkoep, het op elkander leggen van twee borden.
Tangkop *inggop*.
Tangkoel, een soort net.
Tangkaj, halm van de padi.
Tangga = *toenggoe*.
Tanggang, op elkander stapelen van hout, inzonderheid het kruislings op elkander plaatsen van balken, zooals van de *kĕlindang* (zie dit woord).
Tanggap, het aannemen, ontvangen, goedvinden, toestaan.
Tanggal, het slaan, kloppen met iets.
Tanggara, zuidoost.
Tanggarah, naar boven zien, naar boven kijken.
Tanggawa, I. geisoleerd, eenzaam, verlaten, weinig bewoond; (*mĕtanggawa nihan rangni lamban 'oedi*).
II. wijd, ruim, vrij.
Tanggawi, eene soort *kĕladi* in het wild aangetroffen.
Tanggĕgak, op den rug liggen.
Tanggoek, soort van net.
Tanggoeng; *mananggoeng*, op de schouders dragen, verdragen, dragen, ondervinden, ondergaan, op zich nemen.
Tanggoeli, suikerstroop van den arenpalm.
Tanggoeh, I. (Kal.) vertellen, mededeelen.
II. offermaal, maaltijd met gebed.
Tanggom — *goena*.
Tanggaj, nagel, klauw.
Tapa, het rooken van visch.
Tapag, afdruksel, indruksel, spoor, palm, voetzool (ook *talapag*).
Tapis, vrouwenrok.
Tapaj, zie *boewak* (eene soort gebak van gegiste rijst of ketan).
Tappi, wan om padi te zuiveren.
Taban, I. oorlogsbuit, krijgsgevangen.
II. een kind op den arm dragen.
Tabarag, de koran.
Tabajan, voorbeeld, model.
Tabi (Ab., v. H.) = *tabik*.
Tabik, groet, gegroet.
Tabir, gordijn, om ergens voor te hangen.
Taboe, zoowel placenta als navelstreng; *malajar taboe*, wegwerpen van de placenta.
Taboeh (ook Ab., v. H.), een stok, een soort hamer waarmede op de gamolan geslagen wordt, het slaan daarmede; *taboeh njambaj*, een der wijzen op den gamolan gespeeld.
Tabor; *boetabor*, verspreid, verstrooid zijn; *toemabor*, *tinabor*, *tabor tjitar*, overal verspreid.
Taboh (ook Ab., v. H.), vet als schapenvet etc.
Tamapas *pĕpas*.
Tamat (ook Ab, v. H.), medelijden, deernis: *boetamat*, medelijden hebben.
Taman, put.
Tamaninah, rustplaats.
Tamĕnoeng (stam *tĕnoeng*), zie *tĕnoeng*.
Taming, I. klein rond schild.
II. *taming 'apoej*, vuursteenslag.
Taminoewah (B. d.) = *baja* I.
Tamĕng (Ab., v. H.), kleinkind.
Tamong, oudje, grootvader.
Tampang, I. *kajoe tampang*, zie *kajoe*.

II. staal.

III. *tambakoe tampang*, eene tabaksoort in de Bĕlalaw geteeld.

T a m p a n, geweven goed

T a m p a l, iets dat men ergens opplakt, lap.

T a m p a, klap, oorveeg, het slaan met de vlakke hand.

T a m p a h, sirihdoosje van hout somtijds met koralen bewerkt; *tampah loenik*, een doosje van gevlochten bamboe om daarin tabak en sirih te doen.

T a m p i n g, mand waarin tabak wordt verpakt.

T a m p i t, I. = *tampal*.

II. belenden, aan elkander sluiten.

T a m p i l, een offerfeest bij het oogsten van padi gevierd; een gebak, dat bij dat feest niet mag ontbreken is de *sirok gĕgĕti*, hetgeen in een mandje van gevlochten arènbladeren den gasten wordt voorgezet.

T a m p o e k = *poetoeng*.

T a m b a k, kunstmatige ophooging van den grond, dam, dijk, bedijking, bedijkt, afgedamd.

T a m b a k o e, tabak; *tambakoe tampang, tambakoe kĕbawok*, twee soorten van tabak in de bergdistricten van de afdeeling Kroë gecultiveerd; *tambakoe soegi'an, tambakoe 'arapan, tambakoe kĕpala*, 3e 2e, 1e soort van tabak.

T a m b a n g (ook Ab., v. H.), het aanbinden, vastbinden, aan iets vastmaken.

T a m b i n g k a r = *tĕmbikar*.

T a m b i l o n g, ook *tambiloeng*, mandje van niboenghulsel in den vorm van een peperhuisje.

T a m b o e n, afgetrokken, zijne gedachten niet bij elkaar hebbend, onoplettend, onattent, niet bij zijn werk, onverschillig.

T a m b o e h = *boeboeh* en *lapok*.

T a t a, waaronder een kind wordt verstaan dat pas eenige klanken begint uittestooten.

T a t a h, I. gebeiteld.

II. schub van een hanepoot.

T a t ĕ n g a h; *katatĕngahan*, juist, juist van pas.

T a t o e (Ab., v. H.) = *tantoe*.

T a d a h = *tandjag*.

T a n o m (ook Ab., v. H.); *nanom*, in de aarde leggen, planten, begraven.

T a n o h (ook Ab., v. H.), aarde, grond, land.

T a n t a n g; *tantang tali*, het losmaken of losbinden van touw.

T a n t a n, oorsprong, begin, eeuw; *tantan boeganti* of *tantan goemanti*, van geslacht tot geslacht.

T a n t o e, vast, bepaald, zeker; *manantoekon*, eene vaste bestemming geven, iets uitmaken.

T a n d a, merk, zichtbaar teeken, kenteeken, voorteeken, bewijs, grafsteen; *tanda tangan*, handteekening.

T a n d a k, I. het van plaats veranderen, zich verplaatsen, verzetten, verhuizen.

II. (Ab., v. H.) = *mit*.

T a n d o k, I. vast tegen iets aanzitten, aankleven, vast blijven zitten.

II. (Kal.), een kind laten zuigen.

T a n d a n g, zoeken, vinden, in het bosch gaan om naar boschproducten te zoeken.

T a n d o e, draagbaar.

T a n d a j a n, bamboelat waarmede het weefgetouw aan de onderzijde is verbonden.

T a n n o, tegenwoordig, nu, zoodra, en nu, dan, straks, maar nu.

T a n d j a k, I. wedden bij dobbelspel.

II. het uitzetten, stellen van netten.

T a n d j a g, hieronder verstaat men het begin van alle werkzaamheden.

T a n d j a r, I. (Bĕl.) = *baris*.

II. het ter ontkieming leggen van de padi bij geheele halmen.

III. *tandjar lamban*, wordt gezegd van iemand, die na met een' ander te hebben samengewoond, eene nieuwe woning betrekt.

T a n d j o e n g = *pĕkon*.

T a n d j o e n g a n, kaap, punt.

T a j a, goederen, erfgoederen.

T a j a p, verdwaald, dwalen.

T a j a r; *najar*, gooien, weggooien.

T a j o e h, feest, festiviteit, openbare vermakelijkheid; *najoeh*, feestvieren.

T a d j a m, scherp, scherpsnijdend.

T a d j a l a n, I. de horizontale planken of bamboes van een rak.

II. begin van een gezegde, inleiding, voorrede.

T a d j i, kunstspoor van vechthanen.

T a d j i n, stijfsel van rijst; *nadjin*, stijven van een hoofddoek met sagoe.

T a d j o r, I. vischhaak.

II. het uitzetten van eene vischlijn.

T a n j a, het vragen.

T a' a l a h, bijnaam van God.

T a l a, metalen bekken, gong.

T a l a n g, gehucht.

T a l a m, groote metalen bord of schaal op een' voet.

T a l i, I. touw; *tali njawa*, een versiersel bestaande uit twee gouden of zilveren platen aan een dunnen band van zijde bevestigd, die zoodanig gedragen wordt, dat een plaat op de borst en de andere op den rug hangt; *tali tĕnaj*, darmen.

II. *satali*, een kwart gulden.

T a l o e m, indigoblauw; *taloem soerok*, indigo gewonnen door zaad; *taloem kajoe*; gewonnen door stekken.

T a l o e h (Ran.) = *lĕgoh*.

T a l o s, keladi.

T a r a, hanespoor; *tara lindoe*, *tara taring*, *tara soeroej*, *tara noenggal*, *tara poeloeh*, namen aan verschillende soorten van hanesporen gegeven.

T a r a d j o e, weegschaal, evenwicht.

T a r a g, godsdienstige afzondering; *boetarag*, zich met godsdiensdige overpeinzingen bezig houden.

T a r a h, het ruw schaven met een dissel.

T a r i = *njambaj*; *tari kipas*, *tari sĕkĕli*, *tari soedjoeng*, *tari dibingi*, Lamp. dansen.

T a r i k, (*rĕdoet* Bĕl.), het naar zich toetrekken of halen; uittrekken, aanhalen, sleepen.

T a r i n g, snijtand.

T a r i m a, (*poekoek* B. d.), het aannemen, ontvangen, goedvinden, toestaan; *narima kasih*, bedanken, in dank aannemen.

T a r i m o (Ab., v. H.) = *tarima*.

T a r o e = *taro*.

T a r o e p, I. tegen elkander opvliegen van hanen.

II. het ontmoeten van de oogen van verliefde lui.

T a r o (ook Ab., v. H.), het ophouden, vertoeven, uitscheiden.

T a r o h, het ergens wegleggen of weggelegd hebben om het te bewaren, bewaren, zetten, plaatsen, stellen, leggen; in pand geven, in bewaring geven, inzetten, inleggen.

Targoek (Kom.) = *paroeh*.

Tarpoeng, afwaaien van een dak

Tarbang, vliegen.

Tasak (Ab., v. H.), = *mĕsak*.

Tashoed, gebed.

Tawak-tawak, een soort van gong op vaartuigen in gebruik.

Tawar, I. krachteloos, laf, zoetwater.
II. *manawar*, bieden: *tawaran*, bod.

Tawas, aluin.

Tawit, iemand bij de vingers naar binnen leiden.

Tawok = *lawan*.

Tawaj = *'adjar*.

Tah, ik weet niet, ik weet het niet.

Tahan, I. = *kĕbol*.
II. het standhouden, uithouden.

Tahi; *tahi garagadji* of *tahi ragadji*, zie *ragadji* en *garagadji*.

Tahil, Chineesch goudgewicht = 1/16 kati.

Tahoem, I. *katahoeman*, gevat, gevangen.
II. te voorschijn gekomen.

Tahoen (ook Ab., v. H.), jaar; *mata tahoen*, gordel van Orion; *tahoeni laja* of *tahoeni pangroela*, een ladang voor den eersten keer beplanten; *tahoeni djami*, een ladang voor den tweeden keer beplanten.

Tahok, krekelig, lichtgeraakt; *djĕlma tahok*, iemand van een onaangenaam humeur.

Tahoej, zie *kakarik*.

Tahloej (Bĕl.) = *tĕloej*.

Tĕkatjir, zacht, week van kippendrek.

Tĕkopan, I. (Kal.), zons- en maansverduistering.
II. een maat (hetgeen men met de beide armen kan omvatten).

Tĕkoek, eene soort vogel.

Tĕkon, dat waarop men drukt.

Tĕgak, overeind, opgericht.

Tĕkor, I. geraas en getier makend zooals eene troep apen.
II. = *toejoen*.

Tĕgah, verboden zijn, beletten, tegengaan.

Tĕgi, I. (ook Ab., v. H.), 12 u. in den middag.
II. (ook Ab., v. H.): *tĕmĕgi* = *tĕgak*.
III. *tĕgi'an*, vertikale draden in geweven goed.

Tĕgoer, het aanspreken, toespreken.

Tĕgok, sterk, hecht, onverbreekbaar, duurzaam.

Tĕgos, juist, juist zijn, wat het zijn moet: *tĕgosni*, dat wil zeggen.

Tĕngan = *tĕmoe*.

Tĕngah (ook Ab., v. H.), I. midden, te midden van: *satĕngah*, de helft; *di tĕngah rang*, halfweg: *tĕngah bingi*, 12u 's nachts; *boewah tĕngah*, de nieren.
II. de lendenen, het middel.

Tĕngĕbah, plein van de doesoen.

Tĕngĕrang, gedroogd van vruchten (grondw. *kĕrang* ?).

Tĕngi, ranzig, sterk van reuk en smaak.

Tĕgis (ook Ab., v. H.) = *dĕngi*.

Tĕngok = *rabaj*.

Tĕngot, opzet.

Tĕngos, verdragen, ondervinden, ondergaan, op zich nemen.

Tĕpa, het slaan, kloppen, smeden.

Tĕpar = *tampar*.

Tĕpas, het met de platte hand ergens op leggen of slaan, een stok van rotan om daarmede vliegen te slaan; *pĕnĕpasan 'agas*, schouder; *nĕpaskon tjoeloek di dada*, de hand op de borst leggen.

Tĕpĕril, gecastreerd: *manoek tĕpĕril*, kapoen.

Tĕpi, rand, zoom.

Tĕpik (ook Ab., v. H.) = *tinggal*.

Tĕpijoek, mat om padi te drogen.

Tĕpok, met de vlakke hand slaan: *tĕtĕpok*, in de handen klappen.

Tĕpong; *boetĕpong*, een moesje maken tusschen de wenkbrauwen met een mengsel van kalk en kurkema.

Tĕpaj = *tepok*: *tĕtepaj* = *tĕtĕpok*.

Tĕpoej (Ab., v. H.), vooreergisteren.

Tĕba, zoowel eene rijzing als eene daling van den bodem.

Tĕbak, I. *titĕbak*, overdwars.

II. dwars over iets heen, iemand in den weg komen.

Tĕbako (Ab., v. H.) = *tambakoe*.

Tĕbing, heuvel: *tĕbing 'apoej*, vuursteenslag.

Tĕbijoe, glagariet.

Tĕbih, instorten, ineenzakken inzonderheid aan den kant, aan den kant afbrokkelen.

Tĕboe, suikerriet; *tĕboe pantis*, *tĕboe halom*, twee varieteiten.

Tĕboek (*toekik* Bĕl.), een gat ergens door maken.

Tĕboet: *tĕboet-tĕboet*, eene soort van vogel.

Tĕboes, het lossen van een pand, loskoopen; *pĕnĕboes*, losprijs; *pĕnĕboes tĕlak*, geld door de vrouw te betalen om echtscheiding te verkrijgen.

Tĕboeh, bergen, wegbergen, wegleggen, bewaren, opruimen.

Tĕbong, I. de juiste richting, de juiste plaats.

II. *rang tĕbong*, rechte weg.

Tĕmat, einde: *tĕmat kadji*, volleerd in het koran lezen.

Tĕmadan = *kahoet*.

Tĕmĕn (Ab., v. H.) = *tĕmon*.

Tĕmijang, half wit, half zwart.

Tĕmoe, het bij iets komen, ontmoeten, tegenkomen.

Tĕmoes = *nijat*.

Tĕmon, juist, waar, zeker; *tĕmon-tĕmon*, inderdaad, ten stelligste: *satĕmon-tĕmon*, zekerlijk.

Tĕmoh = *mijamoh*.

Tĕmpoejak, verzuurde brij van gegiste doerijan.

Tĕmpoeling, weerhaak.

Tĕmpoeroeng, dop van een kokosnoot.

Tĕmbikar, vergruisd aardewerk.

Tĕta, het ophouden van regen en wind.

Tĕtak, het schoonmaken van sawahdijkjes.

Tĕtangon = *soegih*.

Tĕtala, I. kring om maan of zon.

II. een soort muziekinstrument van bamboe gemaakt, dat hetzelfde geluid geeft als een gong.

Tĕtar, het voor het eerst de schietspoel door het weefgetouw brengen.

Tĕtara, enkel.

Tĕtaroep, een uitgespreide hemel op het plein van de doesoen, waaronder gedanst wordt.

Tĕtas, een afgesneden stuk, een stuk, een deel.

Tĕtah; *nĕtah parintah*, een bevel geven, bevelen.

Tĕtĕmoe; *tĕmoe lawak*, eene medicinale specerijachtige plant, overeenkomende met kurkema.

Tĕtigkan, tonder.

Tĕtijoeng, schietlood.

Tĕtoengkoe, inhoudsmaat voor padi = 6—10 *toembang*.

Tĕtoetoe = *'oerog.*

Tĕtoetoekan (Kal.) = *tĕtoetoe.*

Tĕtoeh, een weinig uitkappen van een bosch, etc.

Tĕtok, het houwen, kloven, kappen.

Tĕtop, vast, standvastig, onwrikbaar, gerust.

Tĕtol, stevig en dik van geweven stoffen.

Tĕtoh, ijverig, naarstig.

Tĕtaj, het loopen over iets, dat boven den grond verheven is, als over een balk, een boomstam.

Tĕtajan, zie *tikoes.*

Tĕtoej, fijn gestampt, vergruisd.

Tĕdah, spijzen, die na een *sĕdĕkah* aan de gasten mêe naar huis worden gegeven.

Tĕdoeng, zie *'oelaj.*

Tĕdoeh. I. gissen, raden, verbeelding, voorstelling, waan: *talĕdoehan*, raadsel.

II. (Ab., v. H.), geheim.

Tĕdos = *tahan.*

Tĕdaj, wat expres wordt overgelaten inzonderheid van spijzen, waarvan men een gedeelte met opzet overlaat om 't laten te nuttigen

Tĕnangaw, de walang sangit.

Tĕnamboen, bult op den rug van een os.

Tĕnadaj = *tinadaj.*

Tĕnĕmoe, voorbeschikking van God.

Tĕnoeng, I. het in gedachte staren, staren in de toekomst, waarzeggen: *djĕlma* (ook *toekang*) *pĕtĕnoeng*, waarzegger.

II. *tamĕnoeng*, stil zijn, zwijgen, neerslachtig.

Tĕnoenggoewan, I. (B. d.), erfgoederen.

II. gegrond van eene gedachte, meening.

Tĕnong; *katĕnongan 'angin*, door windstilte overvallen.

Tĕnaj, (*bĕtong*, Bĕl.), buik, ingewanden van menschen en dieren.

Tĕntang, het losmaken van een touw.

Tĕntong (Kal.), uiteinde, punt.

Tĕndĕrok (Kal.) = *tĕrok.*

Tĕdjang, (Ran. ook Ab., v. H.) = *kĕdjang.*

Tĕdjoeh = *tĕbih.*

Tĕnjor, verteerd van hout, van goederen, van spijkers, ook opgelost van suiker.

Tĕlak, *talăq*; *tĕlak rĕnik*, *tĕlak balag.*

Tĕlap = *kamah.*

Tĕladan, model, proef, voorbeeld.

Tĕlah hanaw (Bĕl.) = *kadjong.*

Tĕlĕkin, voorlezing bij het graf.

Tĕlĕkoeng, bidsluier der vrouwen.

Tĕlĕma, vloo.

Tĕlĕtoek'an, hol van de tanden of kiezen.

Tĕlĕn = *bĕlot.*

Tĕling, testis.

Tĕloe, drie: *kĕtĕloe*, vooreergisteren; *pĕntĕloe*, een derde; *mĕntĕloe*, driemaal; *ngatĕloe-tĕloe*, drie aan drie.

Tĕloengkap (S. d.) = *tĕloengkop.*

Tĕloengkop. (*tĕloengkap*, S. d), op den buik liggen.

Tĕlok. I. baai, inham.

II. verbeelding, waan, voorstelling.

Tĕlop, gulzig.

Tĕloej (ook Ab., v. H.; *tahloej*, Bĕl.), ei: *tĕloejni koebis*, hart van de kool.

Tĕlpoeng = *tarpoeng.*

Tĕrang, helder, licht, duidelijk; *mak tĕrang*, ook betrokken, van de lucht.

Tĕranggaw, het reiken naar iets waar men niet bij kan.

Tĕras, het besproeien van iets, totdat het doornat is.

Tĕring, zie aanteekening bij *koelam*.

Tĕripindang, paarlemoer.

Tĕroempah, houten klos voorzien van een pannetje met knop dat tusschen de toonen gestoken en onder den voet bevestigd wordt.

Tĕroes, recht door heen, door en door, zonder omwegen.

Tĕrok, zeer vurig wenschen of willen.

Tĕropong, kijker.

Tĕraj (*laboeng*, Bĕl.), regen.

Tĕrkak, bespringen, op iets aanvallen zooals een tijger op zijne prooi, zich met eene vaart op iets werpen.

Tĕrgam, de ringduif.

Tĕrgah, kakebeen.

Tĕrbit, uitkomen, voor den dag komen, opkomen van hemellichamen, opwellen uit het hart.

Tĕrmĕnoeng = *tamĕnoeng*, zie *tĕnoeng* II.

Tĕrtoeh, I. geluid van den drup.
II. (Kal.), drup, druppel.

Tĕrtor (*tahtoh*, Bĕl.), nabootsend geluid veroorzaakt door het knappen van het hout wanneer men den brand in een ladang steekt.

Tĕrdjang, met de hielen trappen.

Tĕsak (Ab., v. H.) = *tasak*.

Ti (of *tĕ*), I. teeken van het passief.
II. aanduiding van den superlatief.

Tika; *tĕtika*, raad, gevoelen, gedachte; *'api tĕtika ikam tanno*, wat zullen wij nu doen.

Tikap, het betasten van iemand of iets zooals blinden doen.

Tikah (Ab., v. H.) = *kĕriloh*.

Tikoes (*moendoek*, Bĕl.): *tikoes kĕmoerak*, muis; *tikoes balag*, rot; *tikoes lĕgoe*, muskusrat; *tĕtajan tikoes*, bindbalk; *sĕmbĕtik tikoes*, rottenval.

Tiko, theepot.

Tikol, slachten, dooden.

Tikor, mat.

Tigal, kleine vleermuis.

Tigo (Ab., v. H.) = *tĕloe*.

Tingkak, open en bloot.

Tingkir, twijnen; *tingkiran*, spinnewiel.

Tingkis, van uiterlijk voorkomen, bevallig, aardig, net, sierlijk, iets wat goed afgewerkt is.

Tingkok (B. d.), makker, vriend kameraad.

Tinggam, loeren, even uitkijken, om het hoekje zien.

Tinggal, alleen overblijven, achterblijven, blijven, vertoeven, wegblijven, blijven liggen van werk.

Tinggoel, (*tiloet*, Bĕl.), het met de hand aanraken, tasten, betasten, bevoelen.

Tipak, sirihbakje van hout.

Tipik, plaatsen, zetten, nederzetten, leggen, nederleggen.

Tipoe (Ab., v. H.) = *timpo*.

Tipoek, steel van bloemen en vruchten, handvatsel van potten en pannen.

Tiba, tegen iemand opkomen, ook in iemands radius komen.

Tibaj = *lĕbon*.

Timah, tin; *timah 'alom* of *timah halom*, lood; *timah 'arĕng* = *timah 'alom*, *timah 'andak* = *timah*.

Timoer, het oosten.

Timpa, koek van meel en suiker.

Timpang, niet gelijk.

Timpat, het nedertreden, nedertrappen, vertreden, vertrappen.

Timpan, I. te buiten gaan. overschrijden, te veel gezegd, zich ergelijk verspreken.

II. het afbreken van een voorwerp in een lichaamsdeel, zooals een doorn. waarop men trapt.

Timpas, verschil, onderscheid.

Timpo, tijd, vervaltijd; *timpo sĕkĕdji*, toen, in der tijd, ten tijde dat.

Timba, bakje, emmer; *timba roewang*, hol van een schip.

Timbak, schieten, een schot doen.

Timbang, gelijk in gewicht: *timbangan*, balans.

Timbal, antwoorden, antwoord geven.

Timboek, het opscheppen van water met de holle hand. met een kom of met een houten bak of vat.

Timboel, drijven, aan de oppervlakte van het water komen van visschen, even ergens boven of uit voor den dag komen bijv. van zon en maan boven den horizon.

Timboen. hoop, stapel, opgehoopt.

Timboet, breken van golven op het strand.

Timbog, steenen muur.

Timbaj, I. = *saka*.

II. *tatimbaj*, verhaal.

Titi = *tĕtaj*.

Titik, druppel.

Tinamoe = *tĕnĕmoe*.

Tinadaj, of *tĕnadaj*, verloofd, verloofde.

Tinah, zien, opnemen, aanzien, bekijken.

Tini (Kom.) = *kanah*.

Tinoek, I het richten van een geweer: *tinoek'an*, vizierklep of viziermik.

II. timmermansmeetsnoer.

Tinoug, rijstkorf van boomschors.

Tintang, het ophouden zooals van regen. van schreien.

Tindak (S. d.), *tandak*.

Tinding = *timpat*.

Tindiran, horizontaal stokje in een kooi, waarop de vogel zitten kan.

Tindih, leunen.

Tindaj = *tinah*.

Tindjak, wordt gezegd van padi, die neergeslagen door den wind of regen, zich weer opricht, of van gras, dat vertreden, zich weer opricht.

Tindjoek, het aanvatten, vastgrijpen, pakken, gevangen nemen.

Tindjaw = *tinah*.

Titjoel, het buiten iets uitkomen, het uitsteken ook van een berg boven een andere.

Tidjak = *hinggop*.

Tijak, I. een druppel, het druppen.

II. het afvallen van bladeren.

Tijap, I. *tijap-tijap*, ieder, elk, telkens.

II. = *tinah*.

Tijan, I. zie *kadjong*.

II. (Ab., v. H.) = *djĕlma*.

Tijas, kern.

Tijĕng (Ab., v. H.) = *dĕngi*.

Tijoeng, de térong.

Tijoeh (Ab. v. H.; Kom.), doesoen.

Tijong (Bĕl) = *dĕngi*.

Tila, daarenboven, bovendien, hoeveel te meer

Tilasih, I. (Bĕl.) = *sasar*.

II. overhangen van zwaar met ooft beladen takken.

Tilik = *tinah*.

Tilig, scheef, hellend, hellen, overhellen.

Tiloe, doof, hardhoorig.

Tiloet (Bĕl.) = *tunggoel*.

Tilok = *telok*.

T i l o r, het gebrekkig uitspreken van sommige letters.

T i r, I. teer.

II. kasteel in het schaakspel.

T i r a m, I. huisslak.

II. sterk verlangen, snakken.

T i r a h, restant, wat overgebleven is.

T i r i, stief- in *bapak tiri*, stiefvader etc.

T i r o e, voorbeeld, voorschrift, model: *tiroe-tiroe'an*, naäperij.

T i r a j, gordijn.

T i w a n g, gebrek, te weinig, niet genoeg, gebrek aan iets hebben.

T i w a t, het grijpen, vastgrijpen, aanvatten, pakken.

T i w a s = *malah*.

T i h, thee.

T i h a n g, mast, paal; *tihang doedoek*, rij palen waarop de huizen rusten; *tihang rangok*, deurstijl; *pĕmoelak tihang*.

T o e k, veest.

T o e k a k, I. een gat door en door iets heen.

II. een soort ziekte (bloedzweer aan de beenen, die om zich vreet).

T o e k a n g (ook Ab., v. H.), iemand die knap en ervaren is in het omgaan met iets, werkman, ambachtsman: *toekang pĕtĕnoen*, waarzeggen.

T o e k a l, I. knoest, knobbel.

II. streng, kluwen.

T o e k ĕ r (Ab. v. H.) = *toekor*.

T o e k i (Ab. v. H.) = *toekor*.

T o e k i k (Bĕl.) = *tĕboek*.

T o e k o e k, I. = *lapok*.

II. (Ab., v. H.) = *pagi*.

III. het slaan, kloppen met een houten hamer.

T o e k o k (Ab., v. H.), stut, steun, wandelstok.

T o e k o r, het ruilen, verwisselen, wisselen, inwisselen; *bĕtoekor-toekor*, beurtelings, bij afwisseling.

T o e g a l, puntige stok, waarmede men gaten in den bodem steekt, om daarin de zaadpadi uit te strooien.

T o e g o e (Ab., v. H.) = *toenggoe*.

T o e g o k, I. = *sampaj*.

II. = tegen iets stooten, tegen iets aankomen.

T o e n g o e t, pruttelen, grommen, mopperen, mompelen.

T o e n g k a t, het gieten, uitgieten, uitstorten, schenken, uitschenken.

T o e n g k a h, hoorn.

T o e n g k o e, drie steenen voor treeft om een kooksel op te zetten.

T o e n g k o e l, I. (Kal.), vast, standvastig, bestendig, rustig, gerust.

II. bekennen, borg blijven, belooven, voor instaan.

T o e n g k o e s, I. een met sago gesteven hoofddoek.

II. *toengkoes pĕkasom*, lederen of zilveren gordel.

T o e n g k o k, stut, stok.

T o e n g k o p = *kimpah*.

T o e n g k o l a n, ongezeggelijk.

T o e n g g a, het bij iets komen, ontmoeten, tegenkomen, samenkomen, samentreffen.

T o e n g g a n g, aan beide einden van een stok over de schouder dragen van lasten.

T o e n g g a l, eenig, alleen; *liman toenggal, baboej toenggal*, een olifant, een varken buiten de kudde of de troep; *toenggal-toenggalan*, een voor een.

T o e n g g a r, tronk of boomstam onder water.

T o e n g g o e, het bewaken, waken, de wacht houden.

T o e n g g o e l, I. overgeblven stam zonder kruin of takken, tronk.

II. regenboog als de zon ten westen neigt.

T o e n g g o e w a n, erfgoederen.

T o e n g g o l, het beweenen van een afgestorvene, het weenen bij sterfgevallen.

T o e p a n g, speelkaarten.

T o e p i t, een rond stuk *oepih pinang* (taaie bladscheede van de pinang), aan den binnenkant van den rechter voet vastgebonden bij het kaatsspel.

T o e p a j, I. eekhoorn.

II. zie *rasoek*.

T o e b a, I. *toeba bakak*, een plant waarvan het wortelsap als bedwelmingsmiddel wordt gebezigd.

II. *toeba*, vrucht van de *kĕpajang*.

T o e b o e h = *badan*; *kĕmoeroeng toeboeh*, lengtemaat, afstand van het schouderblad van den rechter- of linkerschouder tot aan den top van den middenvinger der linker- of rechterhand.

T o e m a, luis; *toema lawoet*, wandluis.

T o e m a n g, eene wormsoort, die in de vruchten zit.

T o e m a n = *timboel*.

T o e m o s, voorover, voorovervallen.

T o e m p a k, I. plaats, verblijfplaats, waar.

II. = *sampaj*.

T o e m p a n g; *noempang*, inwonen, tijdelijk verblijven, tijdelijk logeeren.

T o e m p i l, spaak, koevoet.

T o e m p o e h, voorbijgaan, voorbij, gepasseerd, vervolgens.

T o e m b a k, I. lans.

II. neerkomen, vallen, terechtkomen, omvallen, belanden.

T o e m b a n g a n, maat voor padi = 5—6 *kĕtik*.

T o e m b o e, aaneengehecht, samengelascht zooals touw, samengevoegd, gelascht, aangelascht.

T o e m b o (Ab., v. H), = *tĕmoe*.

T o e m b a j = *sĕkĕdji*.

T o e t o e, het stampen; *pĕnoetoe'an*, bamboelid, waarin met de *'anak toetoe'an* (een stamper) sirih fijn gestampt wordt.

T o e t o e g (ook Ab., v. H.), het op elkander volgen, volgens; *noetoeg* gehoorzamen, opvolgen, achternagaan, meegaan; *toetoeg'an*, voorbeeld; *tĕtoetoeg*, ingehaald.

T o e t o e n g (ook Ab, v. H.), verzengd, verschroeid.

T o e t o e p, al wat dient om te sluiten, deksel, het sluiten, toemaken, dekken.

T o e t o e l = *toetoeg*.

T o e t o r, spreken, praten, keuvelen.

T o e t a j, ook *noetaj-toetaj* = *ralis*.

T o e d o e n g, alles wat dient om te bedekken, hoofddeksel, hoed; *toedoeng pi'os*, hoofddeksel van pandan doeri vervaardigd.

T o e n a, te weinig, niet genoeg, aan iets ontbreken, gebrek aan iets hebben, verminderen, slinken.

T o e n a n g, huwelijksovereenkomst; *toenangan*, verloofd, verloofde.

T o e n a s, uitbotsel, waterloot, uitspruitsel.

T o e n o e, het aansteken zooals van eene sigaar.

T o e n a j, I. contant; *timbang toenaj*, contant geld.

II. gemakkelijk, licht.

T o e n t o e n g, uiterste punt, uiteinde.

T o e n t o e n g k a l i s, specht.

T o e n t o e m, eene soort net.

T o e n t o e t, het najagen, nastreven, vorderen, eischen.

T o e n t o e n, naar iets zien of kijken.

T o e n t o n g, het smachtend elkander aanzien van verloofden.

T o e n d a n, I. lange bamboe van $2^1/_2$—3 vaam lengte, waarin regenwater wordt opgevangen.
II. plaats waar een rapat belegd wordt.

T o e n d i n. gelijk, gelijk als, bijvoorbeeld.

T o e n d o e k, I. bukken, omlaag zien, het hoofd laten hangen.
II. het aanrijgen van atap met rotan.

T o e n d o e n, achterzijde, de rug: *toendoen djampal*, wreef.

T o e n d o e n a n, een aar, een tros.

T o e n d o, zie *djoekoeng*.

T o e n d j a n g = *toelak*.

T o e n d j o e k, het wijzen, aantoonen, laten zien; *pĕnoendjoek*, wijsvinger.

T o e d j a h, I. = *pagas*.
II. verweermiddel bij visschen.

T o e d j o e, I. richting, doel, bedoeling.
II. *kĕtoedjoe*, behagen in iets scheppen, van iets houden.

T o e j o e k (ook Ab., v. H.), overgrootvader.

T o e j o e n, hard loopen, inzonderheid wegloopen, snel weggaan, vluchten; *toejoen boentak-banting*, hals over kop wegloopen.

T o e j o e l, de tong uitsteken.

T o e l a k, het terugkaatsen, afstooten, wegstooten, afweren, voortduwen; *toelak'angin*, spruit.

T o e l a n (ook Ab., v. H.), been, gebeente; *toelan paha*, dijbeen.

T o e l i s (ook Ab., v. H.), I. patroon, II. het teekenen, schrijven.

T o e l o e n g (ook Ab., v. H., *sangkoeta*, B. d.), hulp, bijstand.

T o e l o e s, trouw; *hati toeloes rik'iglas*, trouw en oprecht hart.

T o e l o e j. in het voorbij gaan iets halen.

T o e r a - t o e r a, het insmeeren, van de kruin van het hoofd van kleine kinderen met *boera* om den kwaden invloed der geesten af te wenden.

T o e r i j a n g, (S. d. *tĕrijang*), padi halen die na den oogst nabloeit.

T o e r o e k, I. = *toetoek*.
II. = *tjampor*.

T o e r o e t = *toetoek*.

T o e r o e n; *toeroen tĕmoeroen*, van geslacht tot geslacht; *tatoeroenan* = *mising* (zie *pising*); *toeroen radoe*, zie *radoe*.

T o e r o e l, het verhitten van hout om 't te laten krom trekken, het verhitten van bamboe om 't recht te maken speciaal voor het vervaardigen van blaaspijpen.

T o e r o e s, I. tuin.
II. (kal.), de peperplant.

T o e r o e h, lek.

T o e r o e j, I. (Bĕl.) = *pĕdom*.
II. (Ab., v. H.) = *doelig*.

T o e w a k, partes pud. masc.

T o e w a g, palmwijn.

T o e w a n, heer, meester.

T o e w a j a = *sĕbik*.

T o e w a r, het rooien van boomen, eene der bewerkingen bij den ladangbouw.

T o e w a h, geluk, voorspoed.

T o e w ĕ t (Ab., v. H.) = *toewot*.

T o e w o t, knieschijf.

T o e h a. oud in allerlei beteekenissen.

T o e h a n, het Opperwezen.

T o e h o, ook *toho* (Ab., v. H.) = *toeha*.

T o e h o t, stronk.

T o k, het wegwerpen.

Tongkok, schuine paal, stut, schraag.

Tobat, berouw, bekeering.

Tontong, het naar iets kijken, iets beschouwen, aanzien, op iets zien, opletten, aanzien voor, beschouwen als.

Tor; *mĕtor*, zoet, liet, innemend.

Taw, kalebas: *taw poewajan*, *taw poenaga*, *taw tapaj*, *taw koering*, *taw galah*, *taw kĕbajan*, *taw tjiri*.

D.

Da, de 8e letter van het Lampongsche alphabet.

Dakda (Kom.) — *mawat*.

Dakwa, aanklacht, rechtsvordering.

Dagang, in het klein handelen, handel drijven, verkoopen: *dagangan*, koopwaren.

Daging (ook Ab., v. H.), vleesch.

Dagoe, kin.

Dang (ook Ab., v. H., Kom.), dat niet (bij verbieden); *njin dang*, opdat niet; *dang do*, laat dat toch niet: *dang mak*, laat toch.

Dangkal, ondiep, niet diep.

Dangkoeng, (samengesteld uit *dang* en *koeng* van *makkoeng*) nog niet, nog niet.

Dapok (ook Ab., v. H.), gekregen worden, verkregen worden, in bezit genomen, gevangen genomen, vinden, bevinden, uitvinden: *mak dapok mak*, het moet, het koste wat het wil.

Damar (ook Ab., v. H.), I. boomhars, fakkel, toorts, soorten van damar zijn: *damar koenan*, *damar boeloeh*, *damar katja*, *damar batoe*, *damar salaj*.

II. *damar koeroeng*, (Ab., v. H.), lantaarn.

Dami, bij (in eeden).

Damaj, vrede.

Dambih — *la'in*: *api dambihni*, absurd, wat zou 't.

Damni, damspel.

Datoek, titel van passerhoofden.

Dada, borst; *bĕlah dada* zie *bĕlah*.

Dadak, de dadap.

Dadampa, I. een rak van bamboe om daarop de voor de huishouding benoodigde pisangbladen te bergen.

II. (Kal.), opeenstapeling van watten geplaatst voor de kamer waar verloofden ten toon worden gesteld, (als iemand op die watten zit, verbeurt hij eene boete van *f* 25).

Dadampar (Bĕl.) — *lajas*.

Dadar, I. eierstruif.

II. erfgoederen uit Bantam afkomstig ten tijde dat de landstreek Kroë onder Bantam's (Banton) souvereiniteit stond.

Dadih, melk.

Dadoe, dobbelsteen.

Dan *mit*, zie ook *djingkawan*.

Dana: *balaj dana*, wachthuis.

Dantar, vlak, effen.

Dandam: *rindoe dandam*, wordt gezegd van jongelingen en jonge meisjes, die veel van elkander houden.

Dandan, I. (*pĕraboet* Bĕl.), kleeding, opschik, tooi, sieraden.

II. maker, vervaardiger.

Datjing, balans, unster.

Datjok, kunnen, mogen; *sadatjok-datjokni*, zooveel mogelijk, naar zijn vermogen.

Dadjo — *didja*.

Daja, I. *tĕdaja*, verdwaald.

II. in samenstellingen als *barat daja*, zuidwest.

D a j o e n g, roeiriem, borstvin van de visschen.

D a ' a, een zekere, N. N, een zeker iets.

D a l i m a, granaatappel.

D a l i h, benevens, met, en.

D a l o e n g, koper, rood koper: *boek daloeng*, zie *boek*.

D a l o m, gelar van pasirah.

D a r a k, ladang, droge velden.

D a r a h = *rah*.

D a s a r, vloer, grond.

D a w a t, inkt.

D a w a h, licht, daglicht, dag.

D a h o e p a = *doepa*.

D a h p a n (Bèl.), een kind van voren dragen.

D ĕ k o t — *sènèmoen*.

D ĕ k o p = *kop*.

D ĕ g a k - d ĕ g o e r, geluid voortgebacht door het loopen met schoenen op een planken vloer.

D ĕ g a n g, loopen zooals iemand die pas van eene zware ziekte hersteld is.

D ĕ n g i (ook Ab., v. H.); *méndéngi*, hooren, met de ooren vernemen, hooren kunnen.

D ĕ n g k i, haatdragend, wangunstig.

D ĕ p o e n = *ijapoen* (zie *poen*).

D ĕ b a r, het kloppen van het hart.

D ĕ b o e s; *dĕboes-dĕboes*, met hevige vlagen aankomen.

D ĕ m o n = *gĕring*.

D ĕ t a n g, nabootsend geluid bij het weven.

D ĕ t a s, geluid van papier of harde bladeren, die doorgeknipt worden.

D ĕ t i n g, nabootsend geluid van het slaan van eene bel.

D ĕ t o g, nabootsend geluid van het knappen met de vingers.

D ĕ t o m, het geluid van vallende zware voorwerpen.

D ĕ d o k = *kĕdaw*.

D ĕ d o g, I. = *tinggal*.

II. (Kal.), uiterlijk voorkomen, zichtbare gedaante.

D ĕ d o e j, het in slaap sussen van een kind.

D ĕ n i j a, wereld, het tegenwoordige.

D ĕ n i j o (Ab., v. H.) = *dĕnija*.

D ĕ n d a, boete, geldboete.

D ĕ n d a m, wrok, afkeer.

D ĕ t j i s, nabootsend geluid van het niezen.

D é n j o e t; *dènjoetdenjoet*, steken van eene wond.

D ĕ l i b - d ĕ l i b, het hevig naar alle kanten schieten van den bliksem.

D ĕ l o m, in, binnen: *dèlom réno*, intusschen.

D ĕ r a k - d ĕ r a j, nabootsend geluid van luidkeels lachen.

D ĕ r a p; *ngĕndĕrap*, neervallen, neerstorten van een regenbui.

D ĕ r i k = *dĕtas*.

D ĕ r i n g - d ĕ r i n g, geluid door een hert voortgebracht.

D ĕ r i j a n, doerian.

D ĕ r i ' a b, fixeeren.

D ĕ r o k - d ĕ r o k, kraken van deuren en vensters.

D ĕ r o g, I. (Kal.), de zeepvrucht.

II. *dĕtog*.

D ĕ s o e r = *koesoer*.

D ĕ k o e n g, het dreunen, gonzen, gieren van den wind, het brommen van insecten.

D ĕ k a j = *'indoeh*.

D i (ook Ab., v. H.), I. in, te, op de vraag waar, ook het Mal. *kapada*.

II. *ngĕdi-ngĕdi* (B. d.) = *hadap*.

III. aanduiding van het zuivere passief

D i k i r, het reciteeren van gebeden, ter eere van den profeet.

D i g o k, het schudden van het hoofd.

D i n g k a b; *dingkab-dingkab*, het zich in iets, zooals in een deken, wikkelen.

D i n g g o k = *'aga*.

D i p a (grondwoord *'ipa)*, waar, waarheen; *djak dipa* (beter *djak 'ipa*), waar van daan.

D i b a n g, het hangen, opgehangen zijn aan iets.

D i b i, duister, avond.

D i d o k, bezitten, hebben, vermogend, bemiddeld.

D i n o e g, gezet, goed in het vleesch.

D i n d i n g, reepen in de zon gedroogd vleesch.

D i d j a (grondwoord *'idja*), heer.

D i d j o (Ab., v. H.) = *didja*.

D i j a = *lah* (Mal. aanhechtsel).

D i l a n, trassie.

D i r i (Bĕl.) = *badan*

D i s a n (grondwoord *'isan*), daar, ginds.

D i w a n g (Bĕl.), klein mandje van bamboe om daarin kopjes of waterkruiken te bergen; *diwang ratoe*, mand versierd met glaskoralen, gebezigd voor bergplaats van hoofddoeken en hoofddeksels.

D o e (*noe*, Bĕl.), subj. passief in den 2en persoon.

D o e k o e, soort van vrucht.

D o e k o e n, inlandsche arts; *doekoen mĕloengkos*, zie *loengkos*, *doekoen mĕnjamboet*, zie *samboet*.

D o e n g a s, welbehaaglijk, tevreden.

D o e d i (grondwoord *'oedi*), daar, ginds.

D o e d o e k, zie *tihang*.

D o e d o e n g a n (B. d.), hoofd des huisgezins, titel door de vrouw aan haar man gegeven, zoo hij van aanzien is en eene hooge betrekking bekleedt, als *pasirah*, *pro'atin*

D o e d o e j, schreeuwen, schreeuwend toeroepen, gillen.

D o e n d o m, het minder helder schijnen van de zon, als zij achter de wolken verscholen is.

D o e ' a, gebed; *kiloe doe'a*, een gebed doen.

D o e l i; *pédoeli*, om iets geven.

D o e l i g, het nederliggen om te rusten.

D o e r a k a, ongehoorzaam zijn jegens de overheid.

D o e r o e m, eensgezind, eensgezindheid.

D o e w a r; *ngéndoewar*, van duister op eens licht worden.

D o e w a r a, ingang van een doesoen.

D o e w i t, geld, duit.

D o e h o e n g, een soort kris.

D o, het Mal. aanhechtsel *lah* = *dija*.

D o g o k, knikkebollen, met het hoofd knikken van ouderdom.

D o d o l, een soort gebak.

D o ' a (Ab., v. H.) = *doe'a*.

D o l a k - d a l i k, verdraaid, verkeerd.

D o s a, zonde, schuld tegen Allah, misdaad.

D o h, benedenloop van eene rivier, het stroomafwaarts gaan.

D a w (Bĕl.) = *djoedjoer*.

N.

N a, de negende letter van het Lampongsche alphabet.

N a k a l (ook Ab. v. H.), ondeugend, kwaaddoende.

N a k a n, jongere broeder of zuster.

N a k b a j, schoonbroeder of schoonzuster van vrouwszijde.

N a n g o e k, het open en dicht gaan, zooals de mond van een zieltogende.

N a n g k ĕ r i k (Bĕl.) = *pĕkik*.

N a n g g a r a, land, landstreek, staat.

N a n g g ĕ r i = *nanggara*.

N a n g g o e n g a n, iets wat tusschen beide is, half rijp van vruchten; (*nanggoengan nihan koeti 'akoek limoes*).

N a n g s i, een houtsoort.

N a p o e h, een soort hert.

N a b i, profeet.

N a b o r, de balam perkoetoet.

N a m b i (*karijan*, Bĕl.), gisteren.

N a n a, vorig, vroeger, voorheen; *kala di nana*, in vroeger tijd, eertijds.

N a n a h, etter.

N a d j i n, alhoewel, ofschoon, al is het.

N a d j o, die, dat; *nadjo dija*, dat is het nu.

N a d j o r (Kom.), deze, dit.

N a j a, onrecht aandoen, nadeel aandoen.

N a j a h (Ab., v. H.) = *goemah* en *lamon*.

N a j o e h, feest.

N a' a n (Ab., v. H.) = *kanah*.

N a l o m, (*nalam*, S. d.), knap, een die alles weet, bedreven in eenig handwerk.

N a r a k a, de hel.

N a r i s, genaderd, nabij, bijna.

N a s i, I. *pĕnasi'an*, mand, waarin rijst wordt voorgezet.

II. *kajoe nasi*, zie *kajoe*.

N a s o e (Ab., v. H.), begeerte, lust.

N a h (Kom.) = *li'ak*.

N a h a s, slecht, kwaad, wat niet goed is, ongunstig.

N ĕ g a r a = *nanggara*.

N ĕ g a r o (Ab., v. H.) = *nanggara*.

N ĕ n g a h (Ab., v. H.), de helft.

N ĕ n g g a l a n, uitdrukking van het wederkeerig voornaamwoord.

N ĕ n g g ĕ r i = *nanggara*.

N ĕ m (Ab., v. H.) = *nom*.

N ĕ t i s, van zelf opengaan, van zelf gespleten van een ei.

N ĕ n a k a n, wilde artocarpus.

N ĕ n a w a j, een wesp.

N ĕ n o g (Bĕl.), effen, vlak van het water.

N ĕ r a m, (*nĕram roempok*, B. d.), wij, de toegesproken persoon meegerekend.

N ĕ r ĕ n a j, het wegvloeien van tranen.

N ĕ r n a m, het in menigte neervallen, zooals tranen.

N i, I. ook *ni'adjo* (*ni'adji*, Bĕl.), bezittelijk voornaam woord van den derden persoon.

II. = *di*.

III. (Ab., v. H.) = *'oedi*.

N i k a p, blind.

N i k a h = *ngadjong*, zie *kadjong*; *nikah tidosa*, *nikah ganggang*, twee soorten van huwelijken.

N i k o e (ook Ab., v. H., *poesikam*, B. d., *koeti*, Bĕl.), persoonlijk voornaamwoord van den tweeden persoon enkel- en meervoud.

N i p a h, de nipahpalm.

N i p i s, dun, fijn.

N i m p a t, tred, stap, sport.

N i t i (oud Lampongsch) = *bĕtik*.

N i t o e, zie *'asoe*.

N i j a t, voornemen, plan.

N i j o e h, gaan naar iemand of iets.

N i' a j a = *naja*.

N i h a n, I. (*'irih*, Bĕl.), echt, inderdaad, waarlijk, drukt den superlatief uit.

II. *mak nihan*, nooit; *makkoeng nihan*, nog nooit.

N o e (Bĕl.) = *doe*.

N o e n g k o e s; *manoengkoes*, op horens nemen, met de hoorns steken.

N o e m a n, arènsap.

N o e m p a j = *naris*.

N o e d j o e m = *tĕnoeng*.

N o e l i, vervolgens, daarop (ook het Mal. *maka*).

N o e w o (Ab., v. H.), huis; *'isi noewo*, huisgenooten; *pĕkakas noewo*, huisraad.

N o = *indji*.

N o m, zes: *kanom*, de zesde: *ngĕnom-nom*, zes aan zes.

N o n a, juffrouw.

Tj.

T j a, de tiende letter van het Lampongsche alphabet.

T j a k a k, (ook Ab., v. H.), omhoog, omhoog gaan, klimmen: *tĕngah tjakak* ce. 9 uur in den morgen.

T j a k a p, aannemen, zich bereid verklaren, snoeven.

T j a k i h, zie *tjokah*.

T j a g a k, I. standaard van een olielampje (*kĕnoewih*).

II. een houten vork voorzien van bamboe doeri om dieven te vangen (een wapen in de wachthuisjes).

T j a k i n g, I. het kant en klaar zijn van eene vracht om weggebracht te worden (*bĕban radoe kĕtjangking koedo*).

II. = *tjantjan*.

T j a n g k i h, kruidnagel.

T j a n g k o e k, scheppen van water met de holle hand, ook eene hoeveelheid padi besloten in de holle hand.

T j a n g k o k = *bĕla*.

T j a n g g a h, damarlamp.

T j a n g g o e t; part. pud. masc., voornamelijk van oude personen.

T j a n g g o n g, erectie van den penis.

T j a p, zegel.

T j a p a, een houtsoort.

T j a p a n g, schrede, stap, tred, eerste schrede van een gang of eene reis: *njapang*, schrijden, stappen, overschrijden, overtreden.

T j a p i n g, een metalen plaatje dat jonge meisjes dragen om de schaamdeelen te bedekken.

T j a p i t, pers.

T j a b a n g, I. eene soort wapen.

II. *tjabang waj*, tak van eene rivier.

T j a b i, lombok.

T j a b i k, gescheurd.

T j a b o e k, zweep.

T j a b o e t, uit iets, waar het in vast zat, uit zijn, uittrekken, ook uitlichten van een wapen uit de scheede.

T j a m p a k, het ontdoen, wegnemen, uithalen: *njampak 'oerak*, uithalen van de vezelen der tabaksplant (eene der bewerkingen bij de tabaksfabricage).

T j a m p a n g, eene enkele zijde, of kant, aan de eene zijde, aan de andere zijde, naast.

T j a m p o e g = *tjampor*.

T j a m p o r (*bawor* Bĕl.), vermengd, ondereengemengd.

T j a m b o r, I. zie *'adat*.

II. naar beneden springen.

T j a m b a j (ook Ab., v. H.), de sirih.

T j a t i n g = *tjantjan*.

T j a t o e r, schaakspel.

T j a d a n g (ook Ab., v. H.), geschonden, vernield, kapot.

T j a n a, toelaten: *tjanani*, laat.... het zijn: opdat.

T j a n a n g, metalen ketel van den gamolan, omroepersbekken.

T j a n a j, lans.

T j a n t i k, I. = *tjaboet*.

II. fraai, sierlijk, mooi, bevallig.

T j a n t i n g, I de kop van eene opiumpijp.

II. (Kal.), een lepel om toespijzen op te scheppen.

T j a n d a t, het uit iemands handen weggrijpen.

Tjandana, eene houtsoort.
Tjandit — *tjoegoek sanggoel*, zie *tjoegoek*.
Tjandoeng, hak- of kapmes.
Tjantjang, korte kain reikende tot aan de knie.
Tjantjan, het houden, vasthouden, aanvatten.
Tjatjat, gebrek, fout, smet, vlek, iets leelijks, iets berispelijks.
Tjatjar, pokken.
Tjalak, I. (Bĕl.) = *bidjak*.
II. veel praats hebben, schetteren.
Tjara, wijze, gewoonte.
Tjarak, water in de keel gieten (wijze van drinken bij den inlander).
Tjarakah; *djĕlma tjarakah*, iemand, die niet weet wat hij doet.
Tjarit; *tjorat-tjarit*, in alle richtingen gescheurd.
Tjaroek, houten lepel om rijst en toespijs op te scheppen.
Tjarom, I. = *barong*.
II. eensgezindheid, gemaakte afspraak.
Tjas (Ab., v. H.) = *tĕroes*.
Tjawa, het zeggen, wat door iemand gezegd wordt, iemands woorden; *tjĕtjawa'an*, litteratuur-product; *tjawa rota*, gemeene vuile praat.
Tjawang, vork in de wachthuizen gebruikt.
Tjawis, gereed, klaargemaakt, afgedaan, klaar, ten einde.
Tjawo (Ab., v. H.) = *tjawa*.
Tjawot, schaamlap, ook vestis menstrualis.
Tjawol, gebatikte stof.
Tjahaja, glans, luister.
Tjĕkik, wurgen.
Tjĕkoek, adamsappel.
Tjĕkoeng, holte, bult in den weg, kuiltje in de wangen, ook ingevallen van de oogen.
Tjĕngak, I. *tjĕngang*.
II. zie *tjĕngaw*.
Tjĕngang, verstomd, verbaasd staan, zich verbazen, zich verwonderen.
Tjĕngat; *poetjĕngat-tjĕngat*: zich een air geven, een' hoogen borst zetten.
Tjĕngol — *poekaw*.
Tjĕngaw, of *tjĕngak tjĕngaw*, onthutst, verbouwereerd, niet geheel bij zijne zinnen.
Tjĕngkĕlang, draven van een paard; *tjĕngkĕlang lĕpas*, rennen.
Tjĕngkĕring, de dadap doeri.
Tjĕnggĕrik, een soort wapen.
Tjĕbar, I. = *doewar*.
II. gudsen van bloed.
Tjĕboel; *kĕtjĕboel-tjĕboel*, krom spreken, zooals kleine kinderen.
Tjĕboer, het ploffen van iets zwaars in het water.
Tjĕmoendik, kalf van eene karbouw.
Tjĕmpaka, eene houtsoort met welriekende gele bloesems.
Tjĕndĕrong, *hati tjĕndĕrang*, geneigd zijn tot iets, begeerig zijn.
Tjĕtja, het uitspreken van een tooverformulier over een vechthaan.
Tjĕtjak, het ontdoen van de koffijboon van de hoornschil.
Tjĕtjangking, belletjes.
Tjĕtjap, het in stukken houwen, in stukken deelen, in stukken hakken.
Tjĕtjar, het banen van een' weg door het bosch.
Tjĕtjas, het proeven van eten.
Tjĕtjah, een grijze aap met een langen staart.

Tjĕtjirik, krekel.

Tjĕtjih, metalen bekken.

Tjĕtjoeroeng, trechter, huis.

Tjĕtjoewitan, een kind op den schoot laten op en neer wippen.

Tjĕtjok, eene soort vogel.

Tjĕtjog, staan, recht overeind staan.

Tjĕtjopan, de verticale stijlen van eene omheining.

Tjĕtjoh, het bij grootere hoeveelheden uitstorten bijv. het gieten, plengen van water op iets.

Tjĕlak, fijn zwart poeder om de randen van de oogen mee te bestrijken.

Tjĕlana (ook Ab., v. H.), broek; *tjĕlana pandjang*, broek van laken, linnen of tricot.

Tjĕlih (B. d.) = *lantih*.

Tjĕloep, I. indompelen, indoopen van kleedingstukken in verf.

II. soort ziekte.

Tjĕlor, soort ziekte; *tjĕlor boeroeng, tjĕlor ma'it, tjĕlor boenga, tjĕlor halibambang, tjĕlor mala'ikat, tjĕlor widadari.*

Tjĕratjas, soort visch.

Tjĕrit, piepen van jonge vogels.

Tjĕrido, mopperen, ook lastig vallen met vragen.

Tjĕroetoe (Ab., v. H.), cigaar.

Tjĕrog, water bij groote hoeveelheden uitstorten, begieten, besproeien.

Tjĕraj-bĕraj, overal verspreid.

Tjĕrdik, slim, bij de hand, geslepen.

Tjĕrlop, holte, bult in den weg.

Tjikak, het in stukken houwen, afhouwen, in stukken deelen.

Tjikan = *naris*.

Tjigoeg, eene soort van aap.

Tjingak, even om zich heen zien, even omzien.

Tjingkoeng, het slaan op de rijstblokken door drie personen tegelijk om aan te kondigen dat een hoog personaadje in aantocht is.

Tjinggĕrik = *tjĕnggĕrik*.

Tjinggoe; *tjinggoe-tjinggoe* ook *tjĕtjinggoe*, zacht met elkander spreken, met elkander keuvelen.

Tjipak, I. schoppen, slaan van paarden.

II. ook *tjipak raga*, kaatsspel.

Tjipir, plat, ondiep van schotels.

Tjipaj, teenen van haan en kip; *tjipaj loewar, tjipaj dalam.*

Tjimoendik = *tjĕmoendik*.

Tjimpoeng, ronduit in het uiten van zijne gedachten, vast, bepaald, zeker.

Tjit, vert.

Tjitak, het drukken, persen, stempelen.

Tjitar, zie *tabor*.

Tjina, Chinees.

Tjinah, gewoonlijk; *tjinah-tjinah*, vreugde.

Tjinta, droeve gedachte, droefheid.

Tjintangan, schijf, doel om te schieten.

Tjindana = *tjĕndana*.

Tjindi, een soort van zijden kain.

Tjindaj, geschilderde zijden of katoenen doek.

Tjintjin, ring.

Tjintjoen (Kal.), een nacht op het hoofd doen.

Tjitjik, wordt gezegd van kippen of hanen die elkander naloopen om te vechten.

Tjitjin (Ab., v. H.) = *tjintjin*.

Tjijak; *njijak-tjijak*, piepen van kuikens.

Tjijar, loslijvig.

Tjilaka, ongeluk, onheil.
Tjirik, waterketel.
Tjirin, grafsteen.
Tjis, nabootsend geluid van het niezen.
Tjih, foei.
Tjoeki, hoofdelijke belasting in de Residentie Bengkoelen geheven.
Tjoekik, het plagen, lastig zijn, tergen, sarren.
Tjoekoet (ook Ab., v. H., *kĕtjal* Bĕl.), been, voet, poot; *boekoehni tjoekoet*, de enkel; *talapagni tjoekoet*, plat van den voet; *lamboeng tjoekoet*, wreef: *kalimpoeni tjoekoet*, kleine toon.
Tjoekoer (ook Ab., v. H.), het scheren, het haar knippen.
Tjoekoeh, kaap, uiterste punt, uiteinde.
Tjoekop (Ab., v. H.) = *gĕnok*.
Tjoegoek, het scheren van het hoofd van kleine kinderen; *tjoegoek toengkah*, als aan weerszijden van het hoofd haarbossen worden gelaten; *tjoegoek pangkih*, als aan de slapen haarbossen werd gelaten: *tjoegoek tjandit*, als een lok aan voor- en achterhoofd wordt gelaten; *tjoegoek djoempoeng*, als een haarlok op de kruin werd gelaten.
Tjoengkil, I. iets waarmede men iets uitpeutert, uithaalt.
II. *tjoengkil-bangkil* = *'itjoeg-itjoeg*.
Tjoengkaj, boven iets uitsteken, uit iets steken.
Tjoepak, eene maat van droge en natte waren.
Tjoeping (ook Ab., v. H.), oor: *poetikni tjoeping*, oorlel; *tjoeping kangkang*, een heester.
Tjoepoe, doosje van tabak.
Tjoeba (Ab., v. H.) = *tjoba*.

Tjoebak-lantag, wanorde, verwaring.
Tjoeboek (Kom.) = *'anak tĕlak*, zie *'anak*.
Tjoebog, met iets in iets steken zooals een stok in de modder of in het water.
Tjoemit, het bestrijken van een sirihblad met kalk.
Tjoemboe, I. = *gĕring*.
II. (Kal.), bepraten, vleien, lieve woordjes, complimentjes.
Tjoemboeng, kop, kom, kommetje zoowel voor drinken als voor wasschen.
Tjoetang, uit elkander, van elkander gescheiden.
Tjoetik (ook Ab., v. H.), een weinig.
Tjoetok, het pikken van vogels en kippen, het bijten van slangen.
Tjoenoeng, hard wegloopen, snel weg gaan.
Tjoendang, een *paroeh* van keine afmeting (zie *paroeh*).
Tjoentjoen, iets dragen zooals een vracht op het hoofd.
Tjoetjoek, pen om iets mee aan te rijgen of vast te steken als *tjoetjoek koendaj*, het steken, prikken, uitsteken, het met iets fijns en puntigs in of door iets steken zooals met eene naald of met een draad door de naald.
Tjoe'ak, I. zie *pĕrangak*.
II. (Kal.) = *'oeraw*.
Tjoela, rhinoceroshoorn.
Tjoelik, iets even aanraken met de vingers, het met een veeg van den vinger iets nemen uit iets, bijv. kalk uit eenig sirihdoos.
Tjoeloek, vinger en hand; *'atini* (*hatini*) *tjoeloek*, de palm van de hand; *tjoeloekni langit*, bindbalk; *kalimpoe(ni) tjoeloek*, duim.

Tjoerik, I. een soort zwaard (*pĕdang*).
II. (Ab., v. H.), een houwer (*golok*).
III. (Kal.), streep met pen en inkt getrokken.

Tjoering, I. 't gevlekte van een snavel (wit met rood, wit met zwart).
II. *tjoering-tjoering*, krabbel op 't papier.

Tjoerita (*biti*, B. d.), verhaal, tijding, nieuws.

Tjoeroep, waterval.

Tjoerom, stroef van het gelaat, zuur van het gezicht.

Tjoewak (Ab., v. H.), aanroepen, toeroepen.

Tjoewar; *njoewar*, een licht (bijv. een lucifer) ontsteken om iets te zoeken.

Tjok = *tjampoeg*.

Tjokah, met de punt schuins omhoog gestoken van een piek of lans; *tjokah-tjakih*, naar alle richtingen zooals pieken die verward zonder orde door elkander staan.

Tjoba, proef, het beproeven, de proef nemen.

Tjomo (Ab., v. H.) = *'ingkah*.

Tjombong (Ab., v. H.) = *tjoemboeng*.

Tjondong, hellen, overhellen, dalen van de zon, geneigd zijn tot iets, begeerig zijn.

Tjolok, lucifer, zwavelstokje.

Tjorat, zie *tjarit*.

Tjorlap, het braken, van kleine kinderen.

Dj.

Dja, I. elfde letter van het Lampongsche alphabet.
II. = *djoega*.

Djak (ook Ab., v. H.), van iets uit, van, afkomstig van, van den kant van; *djak 'ipa*, waarvan daan; *djak rĕpa*, op welke wijze, hoedanig.

Djakol (Ab., v. H.) = *djangkol*.

Djaga, I. waken, wakker zijn, wakker worden, waakzaam zijn, de wacht houden.
II. *djaga boejoe*, feest bij geboorte van een kind gegeven, de viering van dit feest behoort tot het verledene.

Djagoeng, mais; soorten zijn: *djagoeng kĕtoengkah*, *djagoeng bĕlanda*, *djagoeng loenik*, *djagoeng koering*.

Djago (Ab., v. H.) = *djaga*.

Djangat, het ontdoen van de opperhuid, het door iets heenhalen bv. van gespleten rotan, door dien tusschen twee kruislings tegen elkander geplaatste mesjes door te halen, of van ijzerdraad door 't door een nauw gat te halen; *bĕsi djangat*, de hiervoren vermelde mesjes; *papan djangat*, ijzeren plaat met gaten van verschillende grootte om er ijzerdraad door te trekken.

Djangkar, uitwas, aangetroffen aan het bovengedeelte van den stam van enkele houtsoorten.

Djangkop, voldoende, genoegzaam, toereikend.

Djangkol, in: *djangkol soeloeh*, gewone ui: *djongkol poeti*, witte ui.

Djanggoet, baard.

Djabat, het grijpen van een kip, karbau bij den nek om te slachten, aanvatten, aangrijpen.

Djaboeng, eetbaar vruchtbeginsel van de *poewar kĕtimbang*.

Djam, uur, tijd, klok.

Djama, met, door middel van, aan, tot, voor, jegens; *boedjama*, ook den coïtus uitoefenen.

Djami, stoppel op het veld; zie ook *tahoen*.

Djamo, (Ab., v. H.) — *djama*.

Djamondjam, omlaag zien, het hoofd laten hangen, bukken.

Djampal, zool van den voet; *djampal sĕsoek*, hiel.

Djambar, soort gebak.

Djambi: *padjambi'an*, bakje voor pinang.

Djamboe, vrucht; *djamboe bidji*, *djamboe nona*, *djamboe bol*, *djamboe 'air*, *djamboe landa* (zuurzak).

Djati, hart, kern van het hout.

Djatoeh, alleen bekend in de uitdrukking *mandjatoehkan hoekoeman*, een vonnis vellen.

Djadi; *mandjadi*, groeien, opkomen, worden.

Djan, trap, ladder; *djan toendjangan*, stut waartegen de weefster de beenen aandrukt.

Djantoeng, hart, ook de in de scheede besloten bloemknop van de pinang.

Djandji, (*samaja*, Bĕl.), overeenkomst, verbintenis; *njampajkon djandji*, zijn verbintenis nakomen; *ngiloe djandji*, om uitstel verzoeken.

Djadjak, I. = *toedjoek*.

II. (Ab., v. H.) — *toejoen*.

Djadjag; *pandjadjag*, loglijn.

Djadjap = *bijasa*.

Djadji (Ab., v. H.) = *djandji*.

Djadjoe, deugdzaamheid, waarde, nut: *mak boedjadjoe*, van nul en geener waarde.

Djadjaw of *djĕdjaw* (Bĕl.) = *djawoh*.

Djaji, soort dobbelspel.

Djajo, volkomen, volmaakt, zonder gebreken, volledig, voltooid, volbracht, afgeloopen.

Dja'oem; *kĕdja'oem*, baardig, behaard.

Djal = *djahal*.

Djala, werpnet, *djala djarang*, werpnet met breede mazen.

Djalak, part. pud. fem.

Djalang, I. verwilderd.

II. *mandjalangkon*, eene bedevaart doen naar de graven van zijne dierbare afgestorvenen of van zijne voorouders.

Djalan, reden, om der wille van.

Djalatong, ook *djĕlatong*, brandnetel: *djalatong harami*, *djalatong kĕbaw*, *djalatong waj*.

Djalit, mat.

Djalin, het omwinden van iets.

Djarag, een soort boom waaruit de ricinusolie wordt verkregen.

Djarang, I. zeldzaam, schaarsch.

II. wijd, uit elkander van de mazen van een net (zie *djala*).

Djarĕdjak (S. d.), dunne houten of latten van een wand, waartegen matwerk of dergelijke gebonden wordt.

Djari, vinger: *djari(ni) tjoekoet*, toon: *djari mati*, middenvinger: *djari manis*, ringvinger.

Djaring, een soort vischnet.

Djaroe, hoofd, opperhoofd; *djaroeni marga*, pasirah; *djaroeni pĕkon*, doesoenhoofd.

Djaroengkoeng, op het punt zijn van voorover te vallen.

Djaroem, *kĕdjaroem* — *kĕdja'oem* (zie (*dja'oem*).

Djaroewan, (*djawan*, Bĕl.), brandhout, *djaroewan sarangan*, gew. *djawan sarangan*, brandhout onder de huizen opgestapeld.

Djasat = *badan*.

Djawa, Java; *'asam djawa*, tamarinde.

Djawab, antwoord.

Djawan, I. (Bĕl.) = *djaroewan*.

II. (Ab., v. H.) eene soort van maand.

Djawi, rund.

Djawik, het kleuren van de lippen met *sihoeng* (zie dit woord).

Djawoh, (*mandaw*, Bĕl.), ver, verte.

Djah, foei.

Djahat = *djahal*.

Djahas, een talam van hout.

Djahi; *rop djahi* — *rop*.

Djĕkat, de zakat.

Djĕngan, I. zitmat: *djĕngan mangkok*. een mat waarop bruid en bruidegom zitten (op verbeurte van *f* 6 —*f* 12 boete is het een ander verboden daarop plaats te nemen).

II. *djĕnganan*, plaats, verblijfplaats.

Djĕngok, het ruiken; een kus.

Djĕbag, vogelkooi om vogels te knippen.

Djĕmami, planeet Venus.

Djĕman, eeuw.

Djĕma'at (Ab., v. H.) = *djĕmahat*.

Djĕmahat; *rani djĕmahat*, Vrijdag.

Djĕmoel, zie *djimak*.

Djĕmoh (ook Ab., v. H.), morgen, den volgenden dag of dagen.

Djĕmbija, eene soort van wapen (de *kĕrambik*).

Djĕna (Bĕl.) = *djĕno*.

Djĕnasa, zie *mandi*.

Djĕno, (ook Ab., v. H.), zoo even, onlangs.

Djĕnong (B. d.) = naam.

Djĕdjĕlit: *ngĕndjĕdjĕlit*, grijnzen, aangrijpen.

Djĕdjoet, I. het door een zachten ruk in beweging brengen, zooals een visch de vischlijn:

II. *djĕdjoetan*, vogelverschrikker op rijstvelden.

III. (Kal.), het nemen van padi bij kleine hoeveelheden uit de rijstschuur.

Djĕdjoh: *ngĕndjĕdjohkon*, iemand met den nek naar beneden drukken.

Djĕdjaw, zie *djadjaw*.

Djĕlamak, onderste vlakte van de poot van eene kip.

Djĕlas — *sĕlĕsaj*.

Djĕlit, opengespalkt van de oogen.

Djĕlma, (*'anak 'oemat*, B. d.), mensch.

Djĕrambah, brug.

Djĕrambaj, *djĕrambaj tĕloe rani*, 3e—; *djarambaj waloe rani*, 8e—; *djarambaj tĕloe bĕlas rani*, 13e—; *djĕrambaj waloe bĕlas rani*, 18e—; *tĕloe likor rani*, 23e—; *djarambaj waloe likor rani* 28e— dag van de maand.

Djĕrimoet, grimlachen.

Djĕri'aw, balken, waarop de vloerplanken liggen.

Djĕrih; *mĕdjĕrih*, arm.

Djĕroeg, ingemaakt zuur van rijpe pisang, waarvoor gebezigd wordt de *poenti manggala*.

Djĕroemoes, het inzakken met de voeten in de modder, in het mulle zand.

Djĕrnang, een kleursel (kurkema met kalk), waarmede de jonge meisjes moesjes op de wangen maken.

Djĕhĕnam, de hel.

Dji = *rĕdji*.

Djingkawan, I doel, voornemen; *'api djingkawan moe ratoeng*, wat is het doel van uwe komst.

II. verbonden met *dan*, *dan djingkawan* in dezelfde beteekenis als *'api djingkawan moe mit doedi*, wat wenscht ge daar te doen (lett. daarheen te gaan); *'ada dipa dan djingkawan moe*, wat is het doel van uw gaan daarheen.

Djinggi, hieronder wordt een kip of haan met recht opstaande nekvederen verstaan.

Djimak-djĕmoel, het nu eens, dan weder niet, zichtbaar zijn.

Djimat, amulet.

Djimo (Ab., v. H.) = *djĕlma*.

Djimpang, stap, schrede, stap over iets heen, al te, over.

Djiten (Ab., v. H.) = *koendjir*.

Djin, geest, zoowel goede als kwade: *djin kajoe*, *djin goenoeng*, *djin boemi*, *djin waj*.

Djintĕn, komijn.

Djindjing = *ngĕba*.

Djiwa, ziel.

Djoek = *kĕni*.

Djoekoek (ook Ab., v. H.), gras: *djoekoek 'antjing*, *djoekoek tĕki*, *djoekoek haham bĕtik*, *djoekoek 'isisah*, *djoekoek pangkong*, *djoekoek bĕbilang*, *djoekoek ron*.

Djoekoeng, sampan; *djoekoeng kawil*, *djoekoeng poekat*, *djoekoeng toendo*, gebezigd voor de vischvangst: *djoekoeng lĕpa*.

Djoega, in bevestigenden zin, ook, zelfs, wel, juist, dezelfde; *gĕgoh djoega*, geheel dezelfde.

Djoegoel, blootshoofds loopen.

Djoego (Ab., v. H.) = *djoega*.

Djoeng, vaartuig.

Djoengoek (Bĕl.) = *bangoek*.

Djoenggoek, eene soort van reiger: soorten zijn: *djoenggoek (h)alom*, *djoenggoek (h)andak*, *djoenggoek oelaj*, *djoenggoek kapoetjoeng*.

Djoengkoeng, lage heuvelreeks.

Djoenggoeng; *djoenggoeng-djoenggoeng*, de beweging van iemand die in gebogen houding al springend loopt.

Djoeboeng, bedekking, gewelfd dak op een vaartuig.

Djoebor, uitzakking van den aarsdarm.

Djoemadilakir, 6e maand van het Mohammedaansch jaar.

Djoemadilawal, 5e maand van het Mohammedaansch jaar.

Djoemarijoek, het neuriën enz. van kleine kinderen.

Djoemariloek, zuiver van de lucht.

Djoempon; *djoempon tĕngah*, de handen in de zijde zetten.

Djoempaj = *tĕli'oe*, zie *lioe*.

Djoembang, halsvederen bij den haan.

Djoemlah, de som.

Djoedi, een hazardspel.

Djoedoe, wat voor elkander bestemd is, wederzijdsche begeerte van verliefden om te huwen.

Djoenop; *mandi djoenop*, het baden nadat men den coitus heeft uitgeoefend.

Djoentaj, los neerhangend zooals de beenen bij het zitten.

Djoendjoeng, I. iets op zijn hoofd zetten, boven zijn hoofd houden als teeken van onderdanigheid.

II. *badjoengdjoeng*, een leesteeken, (de *r* aan het einde van eene lettergreep tot sluiting).

Djoendjom: *waj djoendjom*, water in de put te Mekka.

Djoedjoer, koopschat, zie *'adat*.

Djoelat, overlangs meten.

Djoelat hadan = *dalih*.

Djoelig, slecht mensch, dobbelaar, schavuit.

Djoeling, scheel zien van de oogen.

Djoeloek, aangenomen naam, titel, bijnaam in het algemeen.

Djoelaj. in uitdrukkingen gelijk 't Hollandsche, help mij aan iets.

Djoelka'idah, 11e maand van het Mohammedaansch jaar.

Djoelhadji, 12e maand van het Mohammedaansch jaar.

Djoerak, het onderste boven.

Djoeragan, schipper, gezagvoerder.

Djoering = *ginggoeng*.

Djoeroe, meester in eenig vak: *djoeroe moedi*, stuurman: *djoeroe batoe*, de uitkijk op een vaartuig.

Djoeraj, ertdeel.

Djoergab, het pronken van mannelijke vogels.

Djoewajok, uitslag, vurigheid in het aangezicht.

Djoewal, het verkoopen.

Djoewaro, bedreven in het laten vechten van hanen, een hartstochtelijke hanenklopper.

Djoewit, het op en neer gaan zooals de staart van een kwikstaart: *boeroeng djoewit*, kwikstaart.

Djo = *'indji*.

Djok (Ab., v. H.) = *kĕni*.

Djob = *'angon*.

Nj.

Nja. de twaalfde letter van het Lampongsche alphabet.

Njak (ook Ab., v. H.) = *njakkoe*.

Njakkoe (*sikindoewa* B. d.), ik.

Njangoe, droog, uitgedroogd.

Njapah, doesoen bij eene rivier gelegen.

Njaman (Kom.) = *kintoe*.

Njamar, vermomd.

Njata, duidelijk, zichtbaar, helder, begrijpelijk.

Njan = *njin*.

Njana; *panjana* (Kal.), gedachte, nadenken, overdenken.

Njanjas, ananas.

Njawa, ziel.

Njawangan, gezegd van eene doesoen die geisoleerd staat.

Njawau (Ab., v. H.), eene soort van mand.

Njawo (Ab., v. H.) = *njawa*.

Njĕtoeng, blaas.

Njĕnjap, kindsch.

Njĕnjik, eene soort kleine mug, die men vooral in de bosschen aantreft.

Njĕnjoet; *njĕnjoet-njĕnjoet* = *dĕnjoet-dĕnjoet*.

Njĕnjong, de zwarte houttor.

Njĕrot, koorts, inzonderheid bij kleine kinderen.

Njin (*njin kĕnaj*, B. d.), opdat, dat; *njin dang*, opdat niet.

Njindjong. rijstkoken in een pot met water; *pĕnjindjongan batin*, 3 u. in den namiddag.

Njinjil = *njĕnjap*.

Njilih; *njilih darah* of *njilih rah*, wassching van het kind onmiddellijk na de geboorte.

Njiwan. bij.

Njiwi (Kom.) = *kalapa*.

Njoe, een rijstwan van vlangwerpigen vorm.

Njoeloej, het hangen van luchtwortels.

Njoewak (Ab., v. H.) = *'oeraw*.

Njoewoh (*gantji*, Bĕl.), haat, wrok, hartzeer.

Njo (Ab., v. H.), *api*.

J.

Ja, I. de dertiende letter van het Lampongsche alphabet.

II. persoonlijk voornaamwoord van den derden persoon, hij, ja; *jabang*, waarom, wat is de reden; *japoen*, jawel, zie ook *poen*.

III. achtervoegsel.

J o e, het aannemen, ontvangen, goedvinden, toestaan, in iets berusten.

J o e k, bamboe om vuur aan te blazen; *pĕnjĕsa'an joek*, bamboe mesje om de navelstreng af te snijden.

J o (Ab., v. H.) = *ja*.

J o t (Kom.) = *mit*.

J o h, urine; *mijoh* (*tatoeroenan rĕnik* B. d.), urineeren.

J a w, I. overeenkomende met het maleische aanhechtsel *lah*.

II. men zegt, er wordt verhaald.

J a j j o e h, vuil, afval.

'**A**. de veertiende letter van het Lampongsche alphabet.

'**A k a t** (Ab., v. H.) = *angkat*.

A k a l (Ab., v. H.), verstand, beleid, raad.

'**A k i k**, I. *batoe 'akik*, carnéool, agaatsteen.

II. een woordje, dat tot nadruk dient, inzonderheid bij een subject om dit te doen uitkomen tegenover een ander.

'**A k i t** (te Pr. Kroë *'angkit*), het van zijne plaats nemen, inz. een pot van het vuur nemen.

'**A k o e**, erkennen als het zijne, belooven, borg blijven, bekennen, voor instaan; *'akoe'an*, bekentenis; *salah 'akoe'an*, misverstand.

'**A k o e k** (ook Ab., v. H.), nemen, wegnemen, halen.

'**A g a**, I. (*haga* Bĕl.), verlangen, begeeren, wenschen, willen, verkiezen.

II. hulpwoord voor het futurum.

'**A g a s**, muskiet.

'**A g a h**, vlak tegenover iets.

'**A g i**; *agi-agi*, met iemand spelen, iemand voor den gek houden, gekscheren.

'**A g i h** (Bĕl.) = *bagi*.

'**A g o e n g**, groot, voornaam, aanzienlijk; *kagoengan*, ook: alles wat in grootte zijn soort overtreft.

'**A g o e r** (Ab., v. H.) = wijn.

'**A g o** (Ab., v. H.) = *'aga*.

'**A n g a h**, het openmaken, inzonderheid het openmaken van den bek van een vechthaan om daarin te blazen.

'**A n g i n** (ook Ab., v. H.), wind; *'angin-'angin*, los gerucht; *'angin poejoeh*, wervelwind; *katĕnongan 'angin*, door windstilte overvallen worden.

'**A n g o k**; *'angok-'angok*, vlug, snel in zijn bewegingen.

'**A n g o n**, het peinzen, overpeinzen, gedachte, nadenken, overdenken.

'**A n g o r**, het is beter.

'**A n g k a t**, het verheffen tot eene waardigheid of rang, aannemen in eene familiebetrekking.

'**A n g k i t**, I. (te Pr. Kroë) = *akit*.

II. *'angkitan*, opbrengst, oogst.

'**A n g k o e k**, knijpertje, inzonderheid om haar van baard of knevel uit te trekken.

'**A n g k o**, teeken, cijfer.

'**A n g k o n g**, pop in 't kaartspel; *angkong hir, pĕraw, patah*, (heer, vrouw, boer).

'**A n g k o n**, I. = *'iwoh* en *kahoet*.

II. aannemen in eene familiebetrekking, als een familielid beschouwen.

'**A n g k a w** (oud Lampongsch), iemand roepen, toeroepen.

'**A n g g a p** (S. d.) = *anggop*.

'**A n g g a n** (S. d.) = *'anggop*.

'**A n g g a n** (*hanggan*, Bĕl.), grens, tot aan, tot dat.

'**A n g g i k**, (*hanggik*, Bĕl.), te boven gaan, buitengewoon, veel meer dan gewoonlijk.

'**A n g g i n** = *pakaj*.

'**A n g g o e**, I. tevredenheid.

II. (B. d.) = *goena*.

'**A n g g o e k**, I. *nganggoek*, den boeg omhoog steken van een vaartuig.

II. het zieltogen.

'**A n g g o e n g**: *nanggoeng*, zich zelf in de hoogte steken, zich boven anderen verheffen.

'**A n g g o k**, I. tevreden zijn, prettig gestemd; *sanggok-'anggok*, wederzijdsche genegenheid.

II. toelaten; *'anggokni njakkoe mati*, laat ik het zijn, die sterft.

'**A n g g o p** (*'anggap*, S. d.), voornemen, plan, bedoeling.

'**A n g g o m a n** (B. d.) echtgenoote; *roewa manggoman*, man en vrouw.

'**A n g g o t a**, lichaamsdeel.

'**A n g g a w**, zie *'adat*.

'**A n g s o r**, minder, minder worden, van eene schuld door afbetaling; *angsoran*, wat in mindering betaald wordt,

'**A p a k** (Ab., v. H.) = *bapak*.

'**A p a m**, eene soort gebak.

'**A p a h** = *kisir*.

'**A p i**, wat, welk: *'api ngĕbani*, hoe, hoedanig, wat is de reden; *'api-'api*, wat ook; *'api pikni*, hoe, op welke wijze: *manapi* ook *mĕngapi*, er iets toe doen, wat doet er toe, waarvan; *'api 'oeloek 'ala moe*, wat hebt ge er mee te maken, wat hebt ge u er in te mengen.

'**A p i r** (Ab., v. H.) = *pasoek*.

'**A p o e n g**, ton, boei; *ngapoeng-'apoeng*, als een ton of boei op het water drijven.

'**A p o e h** (Ab., v. H.), grootouders, kleinkinderen (?).

'**A p a j**, I. (Bĕl.) = *soelan*.

II. (Ab., v. H.) = *'ampaj*.

'**A b a n**, wolk.

'**A b a h**, het maken van eene insnijding in eene boom aan den kant waar men dien wil laten vallen.

'**A b o e t** = *bijak*.

'**A m a**, vader.

'**A m a n**, gerust, rustig, vertrouwd.

'**A m a l** — *hanipi*.

'**A m a s**, goud.

'**A m i t**, het vragen om heen te gaan na een bezoek.

'**A m i n**, amen.

'**A m o e** = *koeli*.

'**A m o e g**, het in razernij rondloopen en zonder aanzien des persoons wonden.

'**A m o n**, indien, als, bijaldien, zoo.

'**A m a j**; *amaj boenting*, hiermede wordt schoonzoon, schoondochter door schoonmoeders aangesproken, indien zij nog geene kinderen hebben: *amaj tamong*, wanneer zij reeds kinderen hebben.

'**A m p a r** (*hampar*, Bĕl.), matje van *rédoek* (eene biezensoort) dienende om daarin placenta en de *pĕnjĕsa'an ijoek* te wikkelen.

'**A m p i n**, een blad of iets dergelijks om daarmede iets heets, zooals een ketel, optenemen.

'**A m p o e n** (*hampoen*, Bĕl.), vergiffenis.

'**A m p o r**, koud maal.

'**A m p o h**, de gebruikelijke vragen, die men iemand doet bij eene eerste ontmoeting, bijv. *nikoe sampaj djak Kroe'i, pira bingi diranglaja, 'api kabarni di Kroe'i*.

'A m p a j, nieuw, pas, eerst.

'A m b a t; *ngambat-'ambat*, langzaam, traag.

'A m b a n, gewoonlijk; *amban goemamban*, streepen over elkander, wordt ook gezegd van de draden die aan den achterkant van eene sirihdoos te voorschijn komen, indien die met allerlei kraaltjes bedekt is.

'A m b a l o e, soort gomlak, waarmede eene soort van mieren hare nesten rondom boomtakken plakt.

'A m b ĕ n (Ab, v. H.), het ophouden, vertoeven, uitscheiden.

'A m b i h = ten cenemale, volkomen, geheel; *mak 'ambih*, in het geheel niet, volstrekt niet, volstrekt nooit.

'A m b o n, een vierkant stuk schapenvacht, dat door twee stevige koorden aan de *tandajan* verbonden is, waartegen de weefster zich met den rug plaatst.

'A t a k (Bĕl.) = *'anggan*.

'A t a t, het opnemen en wegbrengen; *ngatat salaj*, zijn nest bouwen.

'A t a r, eene verzameling van droge velden boven de 5 *bindang*, die aan elkander palen.

'A t a s, bovenste grens, bovenste oppervlakte, boven.

'A t a w a (Ab., v. H.), of.

'A t i (ook Ab., v. H, *hati*, Bĕl.), hart; *'ati 'arian*, opvliegend, driftig; *'ati 'ajam*, slot van een geweer; *'ati hampang*, de long.

'A t o e n g; *'atoeng pĕninggam*, de balken, die op de palen van huis rusten.

'A t o e n, schildpad.

'A t o r, I. (*hator*, Bĕl.), het rangschikken, regelen, in orde brengen het beredderen.

II. = *hadap* II.

'A d a k, (Nas.) = *mawat*.

'A d a t (*hadat*, Bĕl.); gewoonte, gebruik; *'adat djoedjoer*, patriarchaal huwelijk; *'adat sĕmanda* (ook *samanda*, en *sĕmĕndo*) *radja-radja*; *'adat sĕmanda mantjantjan moelan*, *'adat sĕmanda tjambor soembaj*, *'adat sĕmanda iring*, *bĕli*, matriarchale huwelijken; *'adat 'anggaw*, leviraat-huwelijk; *'adat tanggoeng mĕnanggoeng*, hieronder wordt verstaan, dat elke ingezetene van eene doesoen hoofdelijk en solidair verantwoordelijk is voor de handelingen zijner medeingezetenen; *'adat mĕmĕmang*, een voorschift na te komen bij eene gemaakte afspraak, betreffende roerend of onroerend goed, dat in gemeenschappelijk bezit is; *'adat pĕlangka'an*, indien in een huis de jongste dochter eerder wordt uitgehuwelijkt dan hare zusters, is de echtgenoot verplicht aan ieder van zijne schoonzusters een stel kleeren te geven; *'adat pĕmadoe'an*, eene gehuwde man eene tweede vrouw tot zich nemende, betaalt eene boete aan de eerste vrouw, die het bedrag van *f* 40 niet mag overschrijden, de boete wordt onder hare naastelijke bloedverwanten verdeeld; *'adat pĕngoesian*, bestaande in eene vergoeding van *f* 10 door een vluchteling aan een margahoofd uit te keeren, wiens hulp hij heeft ingeroepen; *'adat larangan*, aan een ieder is het verboden om eene afgesloten ruimte in eene woning binnen te gaan waarvoor eene mat onder den naam *djĕngan mangkoek* (zie *djĕngan*) bekend, geplaatst is; *'adat sira*, indien in een huisgezin waar zoons zijn, de jongste gehuwd is, doch de oudsten nog ongehuwd zijn, is het aan de echtgenoote

van den jongsten zoon verboden om met hare schoonbroeders een woord te wisselen op verbeurte van *f* 2 boete, waarvan de helft aan den *pro'atin* (*parwatin*) en de helft aan dengenen of degene die de vrouw op de overtreding betrapt heeft, moet worden toegewezen; *koeroek 'adat*, besneden.

'A d i; *'adi-'adi*, lied.

'A d i n g, (*long* Bĕl.), jongere broeder of zuster.

'A d o e = *radoe*.

'A d o e h, het weeklagen: och! helaas.

'A d o g = *gĕlar*.

'A n a, die, dat.

'A n a k, I. (ook Ab., v. H., *matoewahan* B. d., *boetjah* Bĕl.), kind; *nganak*, baren; *'anak lindoe*, tweeling.

II. *'anak majaw*, ringvinger.

III. *'anak nakan* (Bĕl.) = *kamanakan*.

IV. *'anak 'oemat* (B. d.) = *djĕlma*.

V. *'anak tĕlak*, een inhoudsmaat voor droge waren inzonderheid voor rijst, bevattende ± 1/3 kati.

'A n a g a j a n i, het maleische *dĕmijkianlah 'adanja*.

'A n ĕ k (Ab., v. H.) = *pĕkon*.

'A n i, (*hani* Bĕl.), antwoord, ook = *tjawa*.

'A n i ' a t i, (verkorting van *pikirani 'ati*), naar zijne meening, zijn inzien.

'A n o e m, alom bekend, beroemd.

'A n a w, (*hanaw* Bĕl.), de arènpalm.

'A n t a k, I. het meebrengen van goed, levensmiddelen, bij feestelijke gelegenheden; *pĕngantak*, feest, dat de jongeling het door hem geschaakte meisje aanbiedt bij de komst in het ouderlijk huis.

II. (*hantak* Bĕl.) = *'anggan*.

'A n t a r, (*hantar* Bĕl.), gezonden, verzonden, overgezonden, overgebracht, zenden, overzenden; *'antaran*, bruidschat.

'A n t a w a (Ab., v. H.) = *'atawa*.

'A n t i (Bĕl.) = wachten, toeven, verbeiden.

'A n t i l, oorhanger.

'A n t o e, (*hantoe* Bĕl.), geest: *'antoe pĕpoedji'an*, geest van de voorouders; *'antoe tinggi*, geest van afgestorven dierbare betrekkingen: *'antoe ngĕrĕrabaj*, kwade geest: *'antoe lĕma*, vloo; *'antoe lĕgoe*, een beest met lange varkensnoet en scherpe nagels.

'A n t o n; *nganton*, gaan naar iemand of iets.

'A n t a w = *'oeraw*.

'A n t a j, benaming, waarmede de jongere schoonzuster door de oudere wordt aangesproken.

'A n d a k, (*handak* Bĕl.), wit, blank, licht van kleur.

'A n d a p (S. d.) = *andop*.

'A n d a m a l i; *'andamali pari*, een heester.

'A n d a n, (*handan* Bĕl.) = *pĕlihara*.

'A n d ĕ r o e w a n g, de andjoewang; soorten daarvan zijn: *'andĕroewang poejoeh*, *'andĕroewang bĕsi*, *'andĕroewang oedjaw*, *'andĕroewang soeloeh*.

'A n d i, I. berekening, gissing, vermoeden, gedachte: *andine*, mocht het zijn (het Maleische *kiranja*).

II. (Bĕl.) = *'oepok*.

'A n d o e n, het gaan van hanekloppers of spelers naar de doesoen, waar haneklop of hazardspel plaats grijpt.

'A n d o p, (*andap* S. d.), te vuur zetten om te koken; *'andop-andop koekoe*, lauw van het water.

'A n d o l, I. het vertrouwen, hopen, staat maken op iets of iemand.

II. *manoek 'andolan*, een vechthaan. die iederen anderen haan staat.

'A n d a w (Bĕl.) = *djawoh*.

'A n t j a k = *batjak*.

'A n t j a g, naar of bij iemand gaan, afgaan op iets.

'A n t j a m, voornemen, plan, bedoeling.

'A n t j i n g, (*hantjing* Bĕl.), sterke lucht, zooals van urine.

'A n t j o n g, I. = *tajar*.

II. *'antjong-'antjong*, op en neer gooien van iets dat men op beide handen heeft.

'A n d j a k = *djak*.

'A n d j a n g; *'andjang-'andjang*, soort schelpdier.

'A n d j o e n g, een hut op hooge palen.

'A n d j o r, I. = *boehoeng*.

II. te buiten gaan, overschrijden; *ti'andjor*, te veel gezegd, zich ergerlijk verspreken, zich vergaloppeeren.

'A n d j a w; *mandjaw*, bij iemand gaan zonder ander oogmerk dan om hem te ontmoeten, een bezoek brengen.

'A n n j a m, het vlechten, klossen.

'A n s a, gans.

'A n s o r, (*hansor* Bĕl.), I. aangebrand, verbrand.

II. onaangename reuk van den oksel.

'A t j a k = *batjak*.

'A t j i, I. voor iets zorgen, voor iets passen.

II. (Kal.), afval, bezinksel.

'A d j a l, vooruitbepaalde tijd voor iemands dood, ook wel vastgestelde termijn voor de aflossing van eene schuld (evenwel zelden gebezigd.)

'A d j a r (ook Ab., v. H.), onderwijs, leeren; *koerang 'adjar* (*korang adjar* Ab., v. H.), onbeschoft, lomp.

'A d j i, I. het lezen en voorlezen van den koran of van andere godsdienstige boeken.

II. *'adji-'adji*, iemand nabootsen, iemand belachelijk maken.

'A d j o = *'indji*.

'A n j i n g, maar, evenwel, niettemin.

'A j a k, wan voor meel, het zeven.

'A j a p, dom, onwetend, komt voor in den uitroep van zelfverwijt: *ajap njakkoe*, wat ben ik toch een domoor.

'A j i r l o d j i (Ab., v. H.), horloge.

'A j o e n g: *ngajoeng-'ajoeng*, weeklagen bij pijn, klagend schreien van pijn.

'A j o e n, 't heen en weer schommelen.

'A j o e h, het uitlachen, bespottelijk maken.

'A j o l; *ngajol-'ajol*, kauwen.

'A j o r (Kom.) = *waj*.

'A i t, het met de hand drukkend over iets inzonderheid over eenig lichaamsdeel strijken, kunstmatige behandeling van hoofdpijn, buikpijn bestaande in wrijvingen met de hand of drukkingen met duim en vinger.

'A ' o e m, geluid van tijgers.

'A ' o e s, (Ab., v. H.) = *mahoe*.

'A l a n g, I. = *'andini* (*kiranja*).

II. *'alang lima rani*, 5^e^ dag; *'alang sapoeloeh rani*, 10^e^ dag: *alang lima bĕlas rani*, 15^e^ dag; *alang roewa ngĕpoeloeh rani* (*alang roewa likor rani*), 20^e^ dag; *alang lima likor rani* (*alang lima ngĕpoeloeh rani*), 25^e^ dag; *alang tĕloe ngĕpoeloeh rani* of *tĕloe likor rani*, 30^e^ dag van de maand.

'A l a m, heelal, wereld.

'A l a m a t, herkenningsteeken, kenteeken, adres.

'A l a t, I. onderscheidingsteeken.

II. = *ladjoe*.

'**A l a ' i k o e m**; *salamoe 'ala'ikoem*, *'ala'ikoem 'isĕlam*, vrede zij ulieden (aanhef van de *hiwangs*).

'**A l a s**, kleed om iets mede te dekken.

'**A l a h**, het verliezen, onderdoen, overwonnen worden.

'**A l i**, *'ali-'ali*, ring; *'ali-'ali boelat*, *'ali-'ali parmata*, *'ali-'ali 'oendang*, *'ali-'ali boewah anggor*, *'ali-'ali kambang dĕrijan*, soorten van ringen.

'**A l i p a t i**, *dĕpati*, een gelar.

'**A l i b a m b a n g**, *'alibambang*, vlinder: *'alibambang ranaw*, *alibambang poelaw*, twee exemplaren van dagvlinders; *'alibambang sĕtĕra*, een nachtvlinder (de larven van de *'alibambang sĕtĕra* omspinnen zich als zij tot de verpopping overgaan met den cocon, die afgehaspeld zijnde eene soort zijde levert).

'**A l i b i s o e n g**, (*halibisoeng*, Bĕl.), duizendpoot.

'**A l i m**, schors om er op te schrijven.

'**A l i m a w o e n g**, (*halimawoeng* Bĕl.), tijger; *alimawoeng 'oeloeng*, matjan koembang; *'alimawoeng taboe'an*, koningstijger; *'alimawoeng toetol*, panter.

'**A l i t**, het vangen van een paard, sapi of karbouw door middel van een touw aan beide uiteinden door een' persoon vastgehouden.

'**A l i t a m b a r**, (*halitambar* Bĕl.), groote soort van glimwormen.

'**A l i r**, haak om krokodillen te vangen.

'**A l i h**, I. = *tandak*.

II. *pĕralihan* (of *paralihan*) de laatste vijf dagen van de maand.

'**A l o e**, leguaan.

'**A l o e n**, I. golf.

II. gemakkelijk.

'**A l o e s** (ook Ab., v. H.), dun.

'**A l o m** (*halom* Bĕl.), zwart.

'**A l o n** (Ab., v. H.) = *lĕgoh*.

'**A l o r a n** = *waris*.

'**A l l a h**, God.

'**A r a p**, (*harap* Bĕl.), vertrouwen, hopen, staat maken op iemand of iets

'**A r a t** (Ab., v. H.) = *lĕbon*.

'**A r ĕ n g** (Ab., v. H.), = *halom*.

'**A r i**, I. paal, stijl.

II. zie *batang*.

'**A r i k**, ijzeren staafje aan het uiteinde omgebogen en in eene scherpe punt eindigende, gebezigd bij het aftappen van karet.

'**A r i p**, het afhalen van vruchten met een meisje aan eene lange staak verbonden.

'**A r i s**, (*haris* Bĕl.) = *pinggir*.

'**A r o e**, tijd van iets, gelegenheid, tijdstip.

'**A r o**, kind van circa een half jaar.

'**A r o k**, het ruiken, een kus.

'**A r o h**, *boe(w)aroh*, eene der bewerkingen bij den sawahbouw bestaande in het heen- en weerdrijven van karbouwen in de modder ter omwerking van den grond.

'**A r a j**, *'araj-'araj*, rollen van den donder.

'**A r d j o** (Ab., v. H.) = *nambi*.

'**A s a** = *rasa*.

'**A s a k**; *ngasak-'asak*, iemand heimelijk tegen een ander ophitsen.

'**A s a m**, zie *djawa*.

'**A s a l**, oorsprong, oorspronkelijke toestand; *'asal-'oesoel*, afkomst; *djĕlma boe(w)asal*, lieden van afkomst.

'**A s a r**, een der gebedsuren.

'**A s a h**, het door wrijving op of met eene ruwe oppervlakte afslijpen, wetten, aanzetten bijv. een mes;

'asahan slijpsteen.

'A s i n g, allerlei: *'asing rang*, de eene of andere plaats: *'asing pok*, waar ook; *asing saj*, al wat: *'asing kadjĕlmani*, al wie, ieder.

'A s i n, (*hasin*, Bĕl.): zout, brak, zie ook *masin*.

'A s i l, (*hasil*. Bĕl.), opbrengst, product, voordeel.

'A s o e (Bĕl.), hond; *asoe-nitoe* wilde hond.

'A s o k (ook Ab., v. H., Bĕl.), rook, damp, stoom; *bintang boewasok*, komeet.

'A s t a g a p ĕ r l a h, het om vergiffenis verzoeken, een gewone uitroeping van berouw, angst, schrik of verwondering.

'A s t a p i r o e l a h = *astagapĕrlah*.

'A w a n g, *'awang-'awang*, het uitspansel, firmament.

'A w a t = *'ikok*.

'A w a n, wolk.

'A w a s, voorzichtig, oplettend; *'awas nikoe*, pas op.

'A w i k, I. *awik sĕlaka*, een bandelier van zilver; *awik djoedi*, een bandelier van koralen.

II. *tali pĕnjawik*, draagband.

'A w o k = *kawok*.

'A w o s, enface, voor.

'A w a j, ik weet niet, ik weet het niet.

'A h a d; *rani 'ahad*, Zondag.

'A h i r, laatste einde, ten slotte.

'A h i r a t, het toekomend leven.

'I k a t: *'ikat-'ikat*, hoofddoek.

'I k i n, nut, noodig zijn; *mak 'ikin*, het is niet noodig, behoeft niet.

'I k o k, het door een band vastmaken, binden, aanbinden, vastbinden, toebinden; *'ikok'an*, band.

'I g a m = *sikop*.

'I g a m a, godsdienst, geloof.

'I g o r, zonsverduistering.

'I g a w; *ngigaw*, naar iets reiken, grijpen, waar men moeilijk bij kan.

'I n g a n (Bĕl) = *'anggok*.

'I n g o e, snot.

'I n g o k, (ook Ab., v. H.), I. het bewust denken, zich bewust zijn, attent zijn.

II. *'ingok-ingok'an*, hardop droomen, ijlen.

'I n g o h = *pĕlihara*: *'ingonan*, huisdier.

'I n g k a h, ijdel, doelloos, slechts, behalve.

'I n g k o h, het drukken, persen bij hardlijvigheid.

'I n g g o k = *'mawat 'aga*.

'I n g g o p, zich neerzetten zooals vogels op een tak etc.

'I n g g o m; *'inggom-'inggom*, (*'inggam-inggam* S. d.), planten die goed in de bladeren zitten.

'I n g g o n, makker, kameraad.

'I p a; *dipa*, waar; *djak 'ipa*, van waar.

'I p i k, de borsten, melk; *poetikni 'ipik*, (ook alleen maar *poetik*), tepel; *ngipik'i*, zogen.

'I p o e s, afvegen, afwrijven, afdroogen.

'I p o n, slag, slagtand.

'I p o s, kakkerlak.

'I b a r a t, uitlegging, verklaring, uitdrukking voor iets.

'I b a h (*ébah*, Ab., v. H.) = *boentak*.

'I b i = *dibi*; *silop 'ibi* = *kop 'ibi*, zie *kop*.

'I m a m, voorganger in het gebed.

'I m a n (B. d.) = *ingok*.

'I m o e l a n, waschwater inzonderheid voor kleine kinderen.

'I m b o e n, nevel, mist.

'I m b o e s; *ngimboes*, den neus met de vingers snuiten.

'I m b a w, (*'oembaw*, Bĕl.), reuk, geur, lucht; *simbaw*, van een lucht, van een geur.

'I t ĕ n (Ab., v. H.) = *'inton*.

'I t i k, eend; *itik sérati*, groote soort van eend; *'itik boelan*, rijstvogel.

'I t o e n g (ook Ab., v. H., *hitoeng*, Bĕl.), het tellen, rekenen, berekenen.

'I t o k (Ab., v. H.), aardvrucht.

'I d a h; *'idah wapat*, de *idda* bij sterfgeval; *'idah tĕlak*, de *idda* bij echtscheiding.

'I d ĕ n g (Ab., v. H.), ieder elk.

'I d ĕ r (Ab., v. H.) = *'idor*.

'I d o, hé (tusschenwerpsel), ook *'idoh*.

'I d o r, *midor*, loopen, gaan.

'I n a, moeder; *'ina balag*, vaders of moeders oudste of oudere zuster; *'ina loemk*, vaders of moeders jongere of jongste zuster; *'ina bapak*, vader en moeder; *'ina tiri*, stiefmoeder; *kamunan*, vaders of moeders zuster; *'ina soembahan batin* of *'ina soembahan goesti*, hiermede wordt eene schoonmoeder (vrouw van *pasirah*) door hare schoondochter aangesproken.

'I n a n g, *'inang-'inang*, of *'indok-inang*, vrouwen die de eerste huwelijksnachten d. i. tot de coitus heeft plaats gehad, in de kamer der jongehuwden blijven om hen te bewaken.

'I n a h, ach! helaas; *nginah-'inah* weeklagen, steunen.

'I n ĕ k a n (*inĕkan*, Bĕl.), eterij, eetwaren, inzonderheid gebak.

'I n o e n g (S. d), zie *inong*.

'I n o k; *minok*, overnachten.

'I n o n g, I. (*'inoeng*, S. d., *hinoeng*, Bĕl.), het uit elkander kennen, onder eene massa herkennen, kennismaken, ook zien, opnemen, bekijken, aanzien.

II. *nginong*, bijkomen uit eene bewusteloosheid.

'I n o m; *nginom*, drinken.

'I n o h, een kleedingstuk.

'I n a j, hiermede wordt eene schoondochter door hare schoonouders aangesproken (zie ook *'amaj*).

'I n t a n g = *taro*.

'I n t a r; *mintar* = *mil*.

'I n t i n, geraspte kokosnoot in suiker gekookt als toespijs, bijgebak.

'I n t o n, diamant.

'I n t o r, I. rijstwan.

II. *ngintor* = *ngoentjar* (zie *koentjar*).

'I n t a j = *sĕnop*.

'I n d a; *'inda-'inda*, gelijk, gelijk als, bij voorbeeld, gelijkenis.

'I n d a m (S. d.) = *indom*.

'I n d a n a n, vriend, kameraad, makker.

'I n d a h, (*mararĕda*, Bĕl.).

'I n d o e h, ik weet niet, ik weet het niet; *'indoeh* ..... *'indoeh*, mogelijk ..... of wel.

'I n d o k (Ab., v. H.) = *mak*.

'I n d o m (*'indam*, S. d.), schaduw, schaduwbeeld.

'I n d a j (B. d.) = *kantja*.

'I n t j a n g (*hintjang*, Bĕl.) = *iwak*.

'I n t j a l; *'intjal-'intjoel*, de beweging van iemand die kreupel loopt.

'I n t j i t = *tjoetik*.

'I n t j o e t, kreupel, mank; *'intjoet-'intjoet*, de beweging van iemand die kreupel loopt.

'I n t j o e l, zie *'intjal*.

'I n d j a k; *mindjak*, opstaan om ergens heen te gaan.

'I n d j a n g, geweven kleedingstof.

'I n d j ĕ m, te leen, wat teruggegeven

moet worden: *ngindjĕm*, leenen, van iemand te leen vragen.

'**I n d j i**, deze, dit, hier, op dit oogenblik.

'**I n d j o e k** = *'inda-'inda*, (zie *'inda*).

'**I n s a 'a l l a h**, zoo God wil.

'**I t j a k**; *'itjak-'itjak*, veinzen, voorgeven.

'**I t j o e g**; *'itjoeg-'itjoeg*, kwaadspreken.

'**I d j a**, kom hier, herwaarts, hierheen.

'**I d j a n** (Ab., v. H.) = *djan*.

'**I d j o e k** (Ab., v. H.) = *kĕni*.

'**I l a**, het Mal. *ijalah*.

'**I l a k**, los, vrij, ontkomen, afweren, pareeren, voorbij om, na.

'**I l a n g**; *'ilang-'ilangan*, grijpen naar eene prooi en die niet bemachtigen.

'**I l i k**, I. het met de voeten uittreden van padi.

II. *'ngilik-'ilik*, fijn en losmaken van den grond, eene der bewerkingen bij den sawahbouw.

'**I l i n g**, het naoogen, nastaren, nakijken van iemand, die heen gaat.

'**I l o e g**, boos, wrok, lichtgevoeligheid, lichtgeraaktheid.

'**I l o**, el.

'**I l m o e**, wetenschap waardoor men zich in contact met de geestenwereld kan stellen; *'ilmoe mĕnahoen*, waardoor men de wetenschap bezit de geesten te dwingen, zorg te dragen voor zijne rijstvelden, zoodat het gewas gevrijwaard blijft voor aantasting of vervuling; *'ilmoe mahoerik tanoman*, de wetenschap waardoor men in staat is vele kinderen te verwekken; *'ilmoe kasihan pangawasa*, de wetenschap waardoor een *boedjang* de macht bezit om alle meisjes op hem verliefd te doen raken.

'**I r a n g** (Ab., v. H.) = *rilaw*.

'**I r a n**, verbaasd, verwonderd.

'**I r i n g**, I. zijde, flank, het begeleiden, vergezellen van een meerdere of iets; *'iringan kĕdjang*, golvend stormen van eene menigte.

III. zie *'adat*.

'**I r i s**; *ngiris*, fijn snijden, kerven van tabak.

'**I r i h** (Bĕl.) = *nihan*.

'**I r o e n g** (ook Ab., v. H., *hiroeng*, Bĕl.) neus: *siring 'iroeng*, gleuf in de bovenlip; *rawong 'iroeng*, neusgat.

'**I r o e p**, het slorpen, leppen.

'**I r a w**, het brengen van menschenoffers.

'**I s a**, een der gebedstijden.

'**I s a n**, die, dat; *disan*, daar, ginds.

'**I s a l a h**, hé, ei.

'**I s ĕ m o e**, aard, inborst, geaardheid.

'**I s ĕ l a m**, zie *'ala'ikoem*.

'**I s i**, inhoud, het vullen, laden; *'isini tĕnaj*, de ingewanden; *'isini lamban*, huisgenooten.

'**I s i s i n g**, de anus.

'**I s o e t**; *'isoet-'isoet*, zittende schuivelen zooals kleine kinderen doen.

'**I s o p** (*sĕdoet*, Bĕl.), het zuigen, inzuigen, opzuigen.

'**I s a w**, de dunne darmen.

'**I s t a** (ook *hasta*), zie *hasta*.

'**I w a**, visch; *'iwa tanggiri*, *'iwa gagok*, *'iwa sĕra*, *'iwa gĕbor*, *'iwa bĕlindjawan*, *'iwa pĕpa'oes*, *'iwa bada tĕntoenggoeloe*, *'iwa tamban poelaw*, *'iwa tamban*, *'iwa tjĕratjas*, *'iwa toehoek*, *'iwa pari*, *'iwa bĕlanak*, *'iwa hijoe labajan*, *'iwa hijoe kĕtoengkat*, *'iwa hijoe rimaw*, *'iwa lĕloemba*, (zeevisschen): *'iwa ringkis*, *iwa sĕmah*, *iwa siran*, *iwa kepijak*, *iwa lĕkok* *'iwa pĕloes*, *'iwa lĕpoe*, (riviervisschen); *'iwa palaw*, *'iwa baboet palaw*, *'iwa tĕbakang*, *'iwa kĕhoeng*, *'iwa*

haboewang, *'iwa kěpěras,* (visschen in kunstmatige vijvers geteeld).

'I w a k, het optellen, opbeuren, opnemen, aannemen; *anak tingiwak,* aangenomen kind; *bapak tingiwak*, aangenomen vader.

'I w o h = *kahoet.*

II. *mak 'iwoh,* het niet kunnen schelen, om niets geven.

'O e k a l, patroon van een kleed.

'O e k i r, het insnijden, uitbeitelen.

'O e k o r, I. het met eene lengtemaat meten.

II. = *loenas* II.

'O e k a w, de wawwaw (een apensoort).

'O e k o e j; *'oera 'oekoej*, eene slangensoort.

'O e g a j (Ab.), pinang.

'O e n g o e, paars.

'O e n g a j, het aannemen van een kind uit iemands handen.

'O e n g k a n g, vooruitstekend van den buik.

'O e n g k a l (Ab. v. H.), slijpsteen.

'O e n g g a l, ieder, elk, telkens; *'oenggal rani*, dagelijks.

'O e n g g a h, de bovenloop eener rivier; de bovenlanden, eene rivier opvaren, zich naar de bergstreken, de bovenlanden begeven.

'O e n g g o r, aanmoedigen, aansporen; uitnoodigen, opwekken, verzoeken om iets te doen.

'O e p a k, soort van dunne krakende koek.

'O e p a m a, gelijk, gelijk als, bij voorbeeld, gelijkenis.

'O e p a t, achterklappen, iemands goeden naam benadeelen.

'O e p a s, ziekte; *'oepas ngison*, *'oepas panas*, *'oepas angin*.

'O e p a h, loon voor diensten, werkloon, geld, waarvoor men iemand afhuurt om iets te doen.

'O e p i, een kind ouder dan 4 woorden.

'O e p o e n g, nazetten, vervolgen.

'O e p o k, iets berispelijks, gebrek, smet, klad; *poedji rik 'oepok*, lof en blaam; *ngoepok*, beschimpen, bespotten, bekladden.

'O e b a, stom.

'O e b a h, het anders worden, veranderen, het anders maken.

'O e b i, meelachtige knollen; *'oebi mandira* (aardappelen), *'oebi karang, 'oebi katila, 'oebi kajoe* (cassave).

'O e b o e n, *oeboen-oeboen*, de opening van de nog niet gesloten hersenpan, de kruin van het hoofd.

'O e b o n g a n, I. waarop de *pěnjasajan* rusten.

II. (Kal.), kooi voor kippen.

'O e b o r, I. stamper van een bloem.

II. = *'oemboet.*

'O e m a, (*hoema* Běl.), bouwgrond.

'O e m a n g; *'oemang-'oemang*, schelpdier.

'O e m a t, zie *djělma.*

'O e m o e r, een sěmbah (betoon van eerbied) maken.

'O e m o r, (ook Ab., v. H.), leeftijd, ouderdom.

'O e m p a g, kolf, greep.

'O e m p a n, aas, lokaas.

'O e m p a s, overblijfsel van iets nadat dit tot een zeker einde gediend heeft, of van zijne beste deelen beroofd is, afval, bezinksel, drab, dik.

'O e m p o e, kleinkind.

'O e m b a n, I. = *tok.*

II. (ook *'oemban-'oemban*) = *kantja.*

'O e m b a r, zwamachtige zelfstandigheid op de bloemscheede van de arenpalm.

'O e m b o e l, I. gehucht.

II. *'oemboel-'oemboel*, pak, één der onderscheidingteekenen van den pasirah (vlaggetjes).

'O e m b a w (Bĕl.) = *imbaw*.

'O e t a n g (*hoetang* Bĕl.), schuld.

'O e t a r a, het noorden.

'O e t o e n g (Ab., v. H.) = *'oentoeng*.

'O e t o k, de hersenen.

'O e t o n, 't aanbieden van een sirihpruim, van eene cigaar.

'O e d i, die, dat; *doedi*, daar, ginds.

'O e d i n g (Ab., v. H.), = honig.

'O e d o e t, het rooken van tabak, van eene cigaar.

'O e d o k, het van den grond oprapen, plukken van groenten.

'O e n i (Kom.) = *saka*.

'O e n o e t (Ab., v. H.) = *sĕpok*.

'O e n a s, (*hoenas* Bĕl.), vezel van de idjoek.

'O e n t a, kameel.

'O e n t o e n g, (*koendoe* B. d.), lot, fortuin, geluk, noodlot, kans, baat, voordeel, winst; *'oentoeng-'oentoeng*, ter goeder ure.

'O e n d a n g, I. wet; *'oendang-'oendang*, verzameling van wetten.

II. (Kom.) = *kajoen*.

'O e n d a m (S. d.) = *oendom*.

'O e n d a h, het uithalen, uitnemen; *ngoendahkon parkara*, oude koeien uit de sloot halen.

'O e n d o e h, het plukken van vruchten, aftappen van damar, inzamelen van vogelnestjes.

'O e n d o m (*'oendam* S. d.), dop van eene kokosnoot; *oendomni 'oeloe*, schedel.

'O e n d o r = *koendor*.

'O e n t j a n g (*kampil* Bĕl.), reiszak, tasch.

'O e n t j a l (ook Ab., v. H.), hert.

'O e n t j o e k, top, kruin, uiterste punt.

'O e n t j o e j, tabakspijp van bamboe.

'O e n d j a k (Ab., v. H.) = *li'oe*.

'O e n d j o e n g; *ngoendjoeng*, gaan naar iemand of iets.

'O e n d j o r; *ngoendjor*, schuiven, voortschuiven, doen vooruitgaan, voortduwen.

'O e t j a k, het luiden van iets, dat uitgesproken wordt; *ngoetjak*, uitspreken van een woord, een' naam.

'O e t j i r = *tinggal*.

'O e t j o k (Ab., v. H.), = *'oentjoek*.

'O e d j o k, van natuur, natuurlijk, van ouds, van altijd, van zelf sprekend, alvast.

'O e d j o r, het naar voren uitstrekken van beenen en armen.

'O e d j a w, I. (ook Ab., v. H., *hoedjaw* Bĕl.), blauw, groen.

II. zie *pĕring*.

'O e j a k, (ook Ab., v. H.), pees; *'oejak kambing*, achillespees.

'O e j a n g, benaming, waarmede de oudere schoonzuster door de jongere wordt aangesproken.

'O e j a n (Ab., v. H.), *roejan*.

'O e j a h (Bĕl., Kal., Ab., v. H.), ook *hoejah* = *sija*.

'O e n j i n (ook Ab., v. H.), geheel, uit een aantal deelen of individuen bestaande, al, gansch, alle, alles, allen, geheel en al.

'O e l a = *sani*.

'O e l a n g (ook Ab., v. H.), *moelang*, naar hier gaan, naar hier keeren, teruggaan, terugkeeren.

'O e l a n, de klinker *i*.

'O e l a n d a = *bĕlanda*.

'O e l a s a r, schatting, verplichte opbrengst, proceskosten.

'O e l a h, I. zie *mah*.
II. *pangoelah*, gedrag, handelwijs, manieren, handel en wandel, ook = *kĕriloh*.

'O e l i r; *'oelir-'oelir*: kurketrekker.

'O e l i h, het vragen.

'O e l o e (ook Ab., v. II., *hoeloe* Bĕl.) hoofd; *poedor 'oeloe*: hoofdpijn.

'O e l o e k, zie *'api*.

'O e l o e n g = *halom*.

'O e l o e n (*hoen* Bĕl.) = *djĕlma*: ook vreemd, vreemd mensch.

'O e l o k, diepe plaats in eene rivier.

'O e l o t; *'oelot-'oelot*, een gebak.

'O e l o r, larve.

'O e l o h (*koepok* Bĕl.); *moeloh*, teruggaan, terugkeeren, heengaan.

'O e l a j (ook Ab., v. II.), slang; *oelaj naga*, zeeslang; *oelaj waj*, waterslang; *'oelaj sabah*, python; *oelaj poenti*, boomslang; *'oelaj lidi*, bloemslang; *'oelaj bĕlang*, *'oelaj hadji*, *'oelaj lĕmpanas*, *'oelaj tĕdoeng*, *'oelaj lĕhok*: verschillende adders.

'O e l o e j, stengel van klimplanten.

'O e l o e j a n, takel.

'O e r a k, vezel, zie ook *tjampak*.

'O e r a n g (*hoerang* Bĕl.), garnaal; *'oerang napal*, *'oerang bijas*, *oerang batoe*, *oerang ranggah*, *oerang saboengan oerang karang*.

'O e r i, (Ab., v. II.), = *doeri*.

'Ó e r i k; *sanga-oerik*, een pruim tabak.

'O e r i n g (Kal.), gleuf in de bovenlip.

'O e r o e p, het in ruil nemen, wisselen van geld.

'O e r o k (Bĕl.), bamboelid met stamper, waarin de tandeloozen de betelpruim met de ingredienten stampen.

'O e r o n g, niet doorgaan, niet plaats hebben, niet tot stand komen, afraken, afspringen.

'O e r o l, kleine wurmen, rups; *oerol boeloe*, rups op tabaksbladeren; *oerol tjĕngkiloeng*, rups op bamboe.

'O e r a w, het roepen, bij den naam roepen, noemen.

'O e r a j, I. (Kom.), pinang.
II. *mas oerai*, stofgoud.

'O e s a n g, verlaten van sawahs en ladangs.

'O e s o e n g, het bij zich hebben of dragen, mee- of wegdragen, meenemen, wegbrengen.

'O o e s o e l, zie *'asal*.

'O e w a, oudste broeder van den vader.

'O e w a t = *wat*.

'O e w i k, het geluid voortgebracht bij het braken.

'O n g k o s, onkosten.

'O p o (Ab. v. II.) *roepa*.

'O b a t (ook Ab. v. II.), geneesmiddel; *obat pasang*: kruit.

'O m b a k (Ab. v. II.) = golf.

'O m b a g; *'ombag-'ombag*, gordijn.

'O n d i h; *'ondih-'ondih*, soortgebak.

'O l i (Ab. v. II.) = *'olih*.

'O l i n g (gewoonlijk *'oling-'oling*), verzadigd, overvol.

'O l i h = *mansa*.

'O l o k, draaiing; *'olok moelang*, draaikolk.

'O r a t (Ab. v. II.) = *lĕbon*.

'O j, hè (tusschenwerpsel).

L.

L a, de vijftiende letter van het Lampongsche Alphabet.

L a k a r, grondvorm, model, natuurlijke of primitieve toestand, grondaanleg.

L a k a w, schoonbroeder (*lakaw raga;*

Ab, v. h.) schoonzuster (*lakaw sebaj* Ab., v. h.).

Laksa, I. soort van vermicelli.

II. *salaksa*, 10000.

Lakwat (ook *la'oewat;* Ab. v. h.) = *makkoeng*.

Laga, gevecht

Lagan, talang.

Lagi = *loewot*.

Lagoe, een wijsje, liedje.

Lagok = *tjĕngang*.

Langĕk; *waj langĕk* (Ab, v. h.) = *langok*.

Langik, heuvel, uitspansel; *lalangik*, hemel van een bed; *langik-langik*, verhemelte.

Langit = *langik*.

Langir; *bĕlangir* = *bĕlimaw:* zie *limaw*.

Langok, ebbe, droog, laag.

Langoej, zwemmen.

Langkak, de langkappalm.

Langkoet, aanbrandsel, aangebrande korst bijv. van de rijst.

Langkok = *gĕnok*.

Langkop (Kal.) = *langkok*.

Langgak, de twee lange staartvederen bij pluimgedierte; *langgak pĕngritik*, de korte staartvederen bij pluimgedierte.

Langgar, I. bidkapel.

II. tegenaan; *malanggar*, tegenaan loopen, aanranden, bestormen, aanloopen tegen iets, een inval doen in iets; *malanggar 'adat*, eene overtreding begaan.

Langgawah, rondkijken, rondzien.

Langgoek, onbeschoft, lomp, ongepast.

Langsak, een vrucht (*langsĕp*).

Lapah, I. (ook Ab., v. h.) = *mit*.

II. *'api lapahmoe:* wat is uw voornemen, uwe bedoeling, uw plan?

Lapik, onderlaag, zitmat.

Lapoe (Ab., v. h.) = *lampoe*.

Lapok, het vermeerderen, toenemen, optellen.

Labajan, streng, kluwe.

Labah; *malabah*, verkwisten.

Laboeng (Bĕl. ook Ab., v. h.), *tĕraj*.

II. *laboeng 'angin*, eene der wijzen, die op den gamolan bespeeld wordt.

Laboe'an (Ab., v. h.) = *laboehan*, zie *laboeh*.

Laboeh; *boelaboeh*, geankerd zijn; *laboehan*, ankerplaats, reede.

Lamik, onderlaag, onderstel, grondslag.

Lamoedja, de semangka (vrucht).

Lamon, veel, hoeveelheid, dikwijls, vele malen, zeer; *salamonlamonni*, op zijn meest.

Lampoe, lamp.

Lampaj, waterleiding.

Lamban, huis, woonhuis; *lamban gadjah hamĕrom* (ook *gadjah hamĕrom limas*), *lamban boewah sĕpang, lamban kawi boentoer*, soorten van huizen; *lamban koeda*, paardenstal; *roekoen lamban*, het benoodigd materiaal om een huis te bouwen. Over de inrichting en de namen van de bestanddeelen van eene Lamp. woning geven de platen en ondervolgende beschrijving inlichting.

Fig I. Inwendige verdeeling van een huis van een' margahoofd.

A. *lapang loewar, marga basa*; *toendan*.

B. *lapang tĕngah rĕsi*.

C. *lapang. sĕrambi.*
D. *pĕnjindjongan.*
E. *bĕroega, pĕroegan.*
F. *lĕbing kĕbik.*
G. *pĕnghĕpak kĕbik.*
H. *haloenan kĕbik.* slaapvertrekken.
I. *lĕbing tĕngah.*
K. *haloenan.*
L. *lĕbing tĕbĕlajar.*
a. rang ni djan.
b. rangok balag.
c. singkapan 'oenggah.
d. singkapan kĕbik loewar.
e. singkapan kĕbik.
f. de gestippelde lijn duidt eene groote balk aan, die de vertrekken B. en C., — vertrek B. is een weinig hooger dan vertrek C., — scheidt.
g-g' zijn wanden ter hoogte van een vaam of meer, doch reiken in geen geval tot de zoldering;
h-h' zijnde de ruimten achter de wanden *g-g'* heeten *pĕrtambang* en zijn de zitplaatsen van de vrouwen der huizen.
i. rangok doh; k. sĕkĕlak; l. rangok bĕroega; m. singkapan doh; *m. pĕroegan loewar; m' pĕroegan doh* of *ilir.*

Fig II. Inwendige verdeeling van de woning van een gegoed Lamponger.
A. *lĕbing kĕbik;* B. *lĕbing tengah;* C. *lĕbing tĕbĕlajar;* D. *haloenan;* E. *sĕrambi;* F. *pĕnjindjongan;* G. *garang;* de gaanderij buiten het eigenlijk huis, doch onder hetzelfde dak;
a. singkapan kĕbik, een venstertje (luik) dat op het plein van de doesoen uitziet en gesloten kan worden door een valluik. *b-b'. rangok,* die op de *garang* uitkomen. *c. rangok balag; d-d'. singkapan*; *e. boedjoer di doh*; *f-f'. pĕrtambang; g-g'.* opstaande wanden, die niet tot de zoldering reiken; *h. djan* (trap van bamboe).

Fig. 3. Inwendige verdeeling van een gewoon Lampongsch huis.
A. *lĕbing kĕbik;* B. *lĕbing tĕngah;* C. *lĕbing tĕbĕlajar;* D. *haloenan;* E. *pĕnjindjongan* of *lapang sĕrambi;* F. *garang: a. singkapan kĕbik: b. rangok; c. boedjoer didoh: d. singkapan: c-e'. pĕrtambang: f.-f'.* opstaande wanden, die niet tot de zoldering reiken; *g.* trap van bamboe (*djan*).

In de *lapang loewar* worden de hooge gasten ontvangen; in het vertrek *lapang tĕngah rĕsi* houdt zich meer het gezin op. De *pĕrtambang* is eene verboden plaat voor gasten, aangezien daar de vrouwen des huizes zich ophouden. In de *lĕbing kĕbik* houdt zich de oudste of oudere mannelijke bloedverwant van den eigenaar der woning op; de eigenaar slaapt in het vertrek *lĕbing tĕbĕlajar.* Eerst als de eigenaar der huizen geen' ouderen broeder heeft, mag hij van het vertrek *lĕbing kĕbik* gebruik maken. De jongere broeders houden zich naar gelang van hun ouderdom op in de *pĕnghĕpak kĕbik, haloenan* (*kĕbik*) of *lĕbing kĕbik* op. De *pĕngindjongan* is bij hoofden en gegoeden reeds vaak onder een afzonderlijk afdak gebouwd. Geringe lui nemen in de woningen van margahoofden steeds plaats in de *lapong sĕrambi*; hetwelk door de *boedjoer didoh* van het een half voet hooger vertrek, *lapang tĕngah rĕsi*, gescheiden is; doesonhoofden mogen die grens overschrijden. Men onderscheidt drie soorten van woningen: *lamban*

Fig. 1.

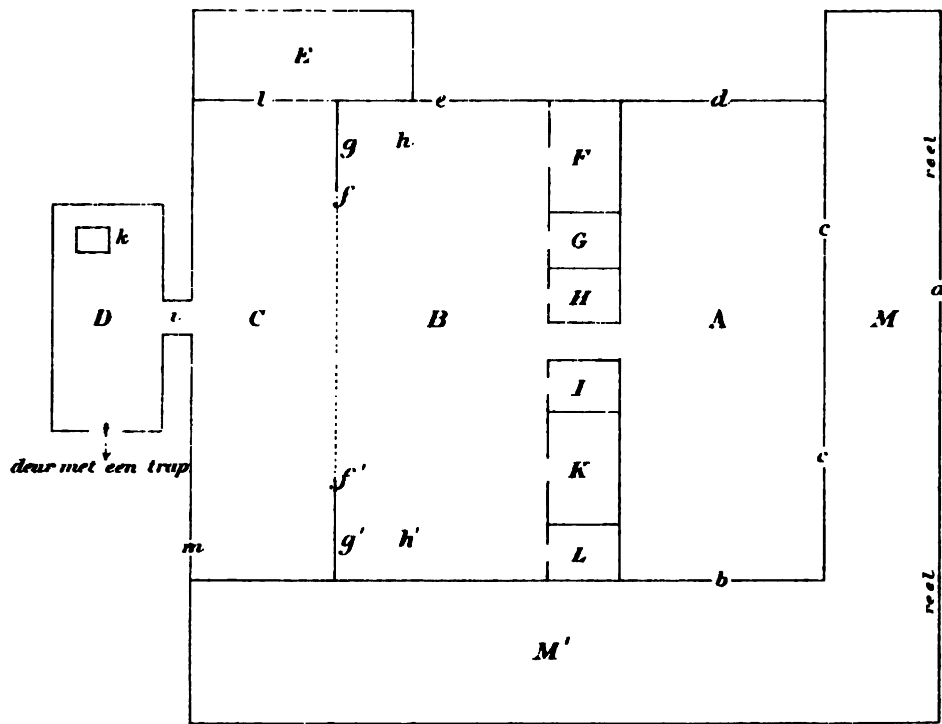

Fig. 3.

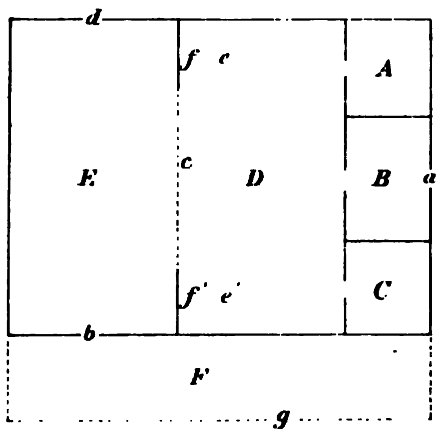

Fig. 2.

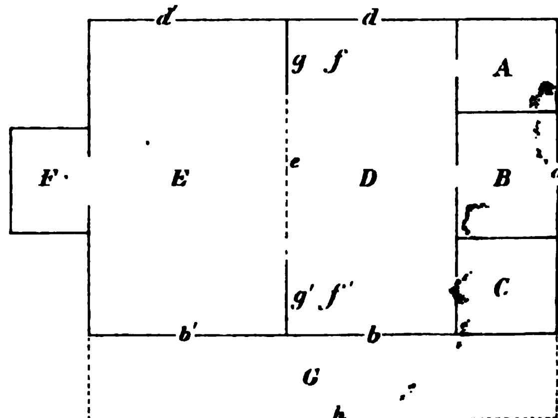

Fig. 4.

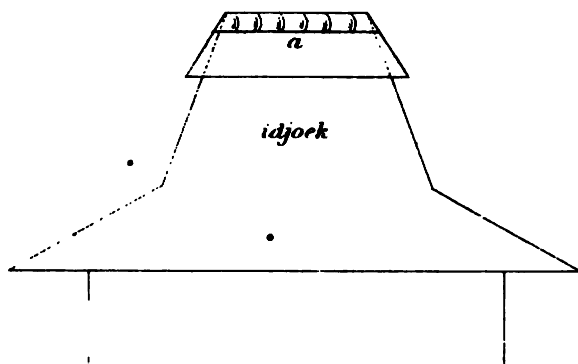

Fig 8.

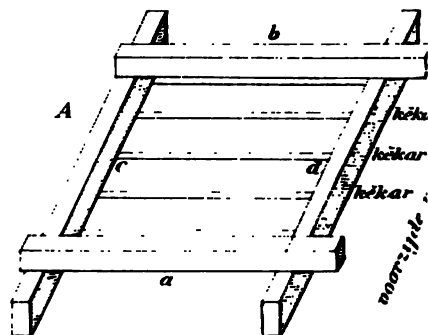

Fig. 5.

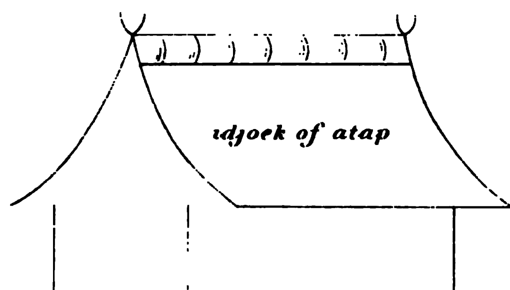

Fig. 9.

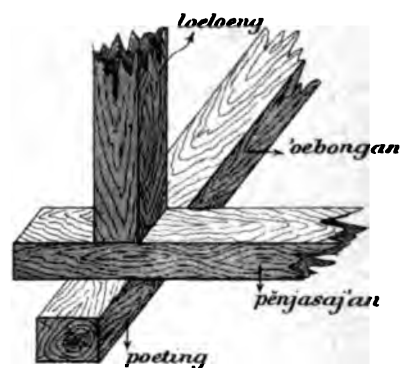

Fig 6.

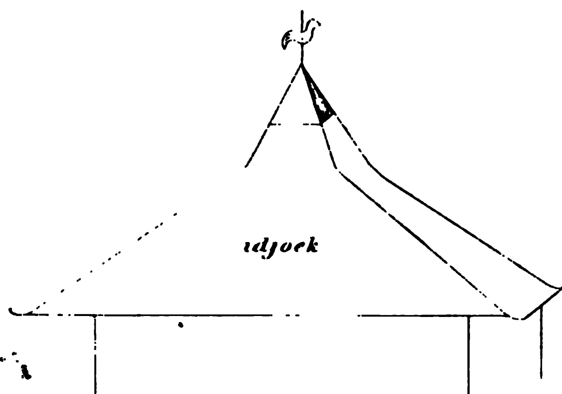

Fig. 10

Fig 7.

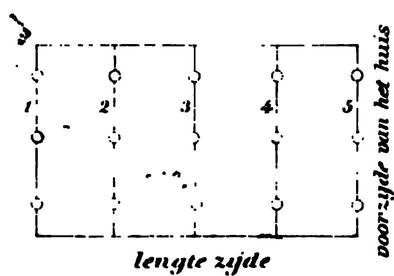
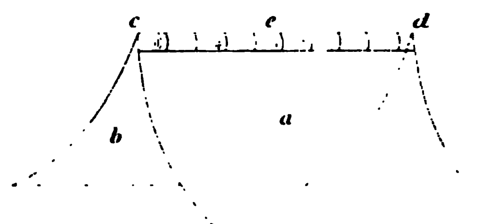

Fig 11

gadjah hamĕrom (of *gadjah hămĕrom limas*), *lamban boewah sĕpang* en *lamban kawi boentoer;* het kenmerkend onderscheid bestaat in den vorm van het dak (fig 4, 5, 6), bij de *gadjah hamĕrom* treft men niet zelden nog een *hatok toempang* (*a.* fig 4) aan. Kegelvormige daken (*kawi boentoer*; fig. 6), worden hoofdzakelijk in de Bĕlalaw aangetroffen; ook zijn de meeste rijstschuren in de bergdistricten van zulk een dak voorzien. Volgens de adat mogen alleen lieden van rang en stand in een huis *lamban gadjah hamĕrom* wonen. De huizen staan hetzij op palen (*tijang doedoek*), hetzij op balken, die kruislings op elkander geplaatst zijn (*kĕlindang*).

Gewoonlijk rusten de huizen op 3 rijen palen in de breedte en 5 in de lengte (fig. 7), op de 5 rijen palen rusten 5 balken 1, 2, 3, 4, 5, (*'toeng pĕninggam*); de buitenste balk is gewoonlijk zeskantig, gladgeschaafd en netjes bewerkt. Voor de balken 4, 3, 2, 1, neemt men dikwijls eenvoudig rondhout of ronde boomstammen. Op de *'atoeng pĕninggam* wordt het eigenlijke huis opgetrokken bestaande uit een raam A van balken en een dito raam b o v e n; welke beide zamen aan de v i e r hoeken door stijlen, *loeloeng,* onderling met elkander verbonden. De balken *a* en *b* heeten *pĕnjasaj'an*, en rusten op de balken *c* en *d*, *'oeboengan* genaamd. In eene woning heeft men dus 4 *pĕnjasaj'an,* 4 *'oebongan* en 4 *loeloeng* (fig. 8). De onderlinge verbinding van de *pĕnjasaj'an* en *'oebongan* met de *loeloeng* geschiedt als in fig. 9 wordt aangeduid. De *loeloeng* eindigt in een lange ronde pen, *poeting,* welke in eene ronde opening in de *pĕnjasaj'an* en *'oebongan* wordt gestoken. Op de *pĕnjasaj'an* van het bovenste raam rust een ander raam, *paboentor* genaamd, waarop het dak ligt. Voorts rust de dakbedekking op sparren van hout *rĕmandjang* waarop een netwerk van bamboelatten (*lajas*) wordt bevestigd, op welk netwerk de *idjoek* of *atap* gelegd wordt.

De vloer (*rĕsi*) der woning uit planken, dan wel uit pĕloepoe (*rĕsi, bĕna*) bestaande, wordt gelegd op dwarshouten (*kĕkar*), die op de *'atoeng pĕninggam* rusten. De *kĕkar* steken aan de voorzijde (breedtezijde) der woning een weinig uit en hebben het aanzien alsof zij de *'oebongan* steunen. Men geeft vaak aan het vooruitstekende gedeelte van de *kĕkar* eenen sierlijken vorm; de gewone vorm is die afgebeeld in fig. 10. Onder het dak strekt zich over de geheele uitgebreidheid der woning de zoldering uit (*panggar*).

Het naar voren en achter hellende dak bij een *lamban boewah sĕpang* noemt men *hatok balag* (*a*) en de steile zijdaken *panglalajangan* (*b*) (fig. 11). De nok *cd.* (fig. 11), *pĕmoegoengan* genaamd, bestaat uit eene dikke laag idjoek *c* (fig. 11). De omwanding der woningen bestaat uit planken of pĕloepoe of uit gevlochte bamboe.

L a m b a h a n (Kom.) = *lamban.*

L a m b o e n g = *'atas*, zie ook *tjoekoet.*

L a m b o e w a j, een schaaldier, door verbranding van de schaal wordt een kalk verkregen bij het sirihkauwen gebezigd.

L a m b a j, een merkteeken in den vorm

van een kruis gesneden inzonderheid in *damar* of *karèt* boomen ten teeken van inbezitneming.

L a t; *ngĕlat*, spannen van een draad langs de rijstvelden om het neervallen van de padi te verhinderen.

L a t a p, vol, gevuld, volkomen zijn, in menigte ergens zijn, vol van iets zijn.

L a t o e k, I. *bĕlatoek*, de wenkbrauwen fronsen.

II. (Kal.); *malatoek* = *lĕtoep*.

L a t a w, goed rijp, zacht van rijpheid, murw.

L a d a (ook Ab., v. n.), peper.

L a d a n g a n = *toeloeng*.

L a d i n g, soort mes

L a d o e g, soort houwer.

L a n a, wordt gezegd van deugdzame houtsoorten.

L a n a k (ook *lanas*), sirih die pas is aangeplant.

L a n a s, zie *lanak*.

L a n o e n, de beteekenis is niet bekend; dit woord komt o. a. voor in de toespraak van den *kapala mĕranaj* bij festiviteiten „*Prahoeni anak sĕram di samoen djawa lanoen*".

L a n t a k, iets puntigs om mede te steken; *mĕlantak*, steken zooals met eene kris, een kríssteek geven.

L a n t a g = *tjoebag*.

L a n t a r a n, een plank, een bord van hout, waarop men iets fijn snijdt, iets aanzet.

L a n t i n g, een vlot (= *rakit*).

L a n t i h, slim, knap, schrander.

L a n t a j, vloer van een op palen staand huis.

L a n d a k; *ngalandak*, zwart maken van de lippen met *sihoeng* (zie dit woord).

L a n d a p, I. *malandap* (ook *ngalandap*) ééne der bewerkingen bij den sawahbouw bestaande in het voor den tweeden keer gelijk strijken van de moddermassa, nadat men ter omwerking karbouwen op het veld heen en weer gedreven heeft.

II. het glad maken, slijpen zooals van een mes.

L a n d a s, onderlaag, waarop iets geslagen, geklopt, gebeukt, gedrukt, of eene andere kracht wordt uitgeoefend; *landasan*, ijzeren aanbeeld.

L a n d o e n g, het hangen van een kain of iets dergelijks om het lichaam op de wijze van een slendang om daarin een kind te dragen; *pĕlandoengan*, een kain, dien men op dezelfde wijze als een slendang, bestemd om een kind in te dragen, om het lijf hangt om daarin iets te doen.

L a n d o k, I. het beeindigen van iets, zooals bijv. het besmeeren van de lippen met olie na het *bĕdjawik* (zie *djawik*).

II. ook gezegd van een weg, die goed begaanbaar is.

L a n d o s, vlakte

L a n d a j, een korte dolk met breed lemmer.

L a n t j a p, zeer scherp van wapenen en gereedschappen.

L a n t j a r = *ladjoe*.

L a n t j i p, soort houwer.

L a n t j o e n g, I, valsch, vervalscht van metaal.

II. het afsnijden inzonderheid van den bloemtros van den arènpalm.

L a n d j a k (Bĕl.), dicht, dicht bij.

L a n d j a n g, I. ledig, geen of weinig inhoud hebben.

III. fig.; *bĕbaj landjang*, onvruchtbare vrouw.

Landji; *landji-landji* (?) (de Mal. beteekenis zou moeten zijn *pandjang tinggi*).

Lanlang = *lĕgoh*.

Lansar, I. glad.
II. (B. d.) = *ladjoe*.

Latja, het plaatsen van een teeken met *djĕrnang* op het oorlelletje daar, waar de opening voor den oorring geboord moet worden.

Latjor, wordt gezegd van iemand die door de wol geverfd is.

Ladjoe, (*lansar* B. d.), voorbij (langs iets), voorbij (in tijd), over, daarna, waarna, en toen; voorbijgaan (ruimte en tijd), gepasseerd, overgaan; zich naar eene andere plaats begeven, heengaan, uit den weg gaan, afwijken.

Ladjoer, *sĕladjoeran*, onophoudelijk, zonder ophouden, gedurig, voortdurend, bij voortduring, gestadig, door.

Laja (Kom.) = *pangroela*.

Lajang, I *soerat lajang*, litteratuur, product.
II *lajang-lajang* (ook *lĕlajang*), zwaluw die de eetbare vogelnesten bouwt.
III *lalajang*, de twaalf meisjes die tegelijk met de dochters van een *pasirah* moeten dansen.
IV. vliegen.

Lajar zeil; *lajar toepang*, fokzeil.

Lajar, (*dadampar* B. d.), netwerk van bamboelatten waarop de 'idjoek wordt gelegd.

Lajoe, I verwelken van bloemen.
II *sak lajoe* (wellicht verkorting van *masak lajoe*), niet goed rijp, wordt ook wel gezegd van iemand, die niet veel zaaks is.

Lajor verzengd, verschroeid.

Lajaw = *tjadang*.

La'in, iets niet zijn, geenszins; in het algemeen te kennen gevende dat iets niet iets anders is, het dient voorts spec. om iets alleen en bij uitsluiting voor een deel van een zin hetzij subject, object of praedicaat te uit te drukken, verhoudingen die wij veelal uitdrukken door den klemtoon op dat zindeel te leggen (v. D. WALL.)

La'ilahha'illolah, daar is geen god dan Allah.

La'oem, béo.

La'oet, (Ab, v. H.) = *lawok*.

Lalak, I. heet, scherp op de tong; steken, zeer doen zooals de oogen door peper.
II. zie *sija*.

Lalang, lachen, hardop lachen.

Lalangga, de *tĕngkĕrawak* (een groote eekhoorn).

Lalap, rauwe plantaardige toespijs bij de rijst.

Lalambaj, dwarsbalken, waarop de vloerplanken worden gespijkerd.

Lalat, tusschenruimte, tusschentijd, tusschen; *lalat... djama*, tusschen ... en ...

Lalas, het schroeien van de haarveertjes van eene geplukte kip.

Lali, langzaam, traag, talmend, laat, te laat.

Lalik, smeerachtige afscheiding der huid, waaraan zich stof en andere onreinheden vastzetten en die door wrijving der huid loslaat; *lalik poeloek* inzonderheid aan den hals.

Laloeng, I walmen, branden met eene vlam.
II. (Kal.), roet van 'n vlam.

Laloewang, papier.

Larat, zich langzaam verspreiden, uiteen gaan, toenemen, erger worden.

Larom (Ab.; v. H.) = *la'oem*.

L a s, *poelan*.

L a s o e n (Ab., v. II.) = *bawang*.

L a s o e h; *ngëlasoeh*, wasschen van de rijst in stroomend water.

L a w a n g, I. (Ab., v. II.) = *lo'angan*.
II. ingang van de *doesoen*; *lawang koeri*, eereboog.

L a w a s (Ab., v. II.) = *makkoeng*.

L a w a n, met, en.

L a w a s, de langkoewas.

L a w a h, spinnekop, spinachtig dier; *lawah manang*, *lawah lamban*, soorten van spinnen; *lawah kala*, *lawah samang*, schorpioensoorten.

L a w i, I. *koelawi* (dit woord komt vaak in manuscripten voor; niemand wist mij daarvan de beteekenis op te geven).
II. *lawi-lawi* = *tjëngang*.
III. *lawi-lawi* (Kal.) verdriet, zorg, ongerustheid, beslommering.

L a w o k, zee.

L a w o r, I. deeg, beslag.
II. dooreengemengd, door elkander gemengd; *lawoer-bawoer*, pêle-mêle.

L a w a j, allerlei soorten van werktuigen om dieren te vangen.

L a h a n g, I. (Kal., Sëm.), arènsap.
II. vrijwillige opslag.

L a h o g = *djahal*.

L a h a j; *ngëlahaj*, lachen, uitlachen, uitschateren van het lachen.

L ë k o k, I. een riviervisch.
II. kleven, aankleven, vastkleven, vastzitten, blijven kleven.
III. wordt ook gezegd van iemand, die gekwetst is en voorheen beweerde onkwetsbaar te zijn.

L ë k o t = *'aroe lëkot* = *'aroe*.

L ë g o h (ook Ab., v. II., *papat* Bël.), langzaam, traag, talmend, laat, te laat (z. v. als *lali*), gewoonlijk *pëlëgoh*.

L ë n g i t (plat Lamp.) = *mati*.

L ë n g i s, spierwitte kip.

L ë n g o e, de widjen.

L ë n g g ë n a (ook *langgëna*), afgetrokken, zijne gedachten niet bij elkander hebbend, niet bij zijn werk, onoplettend, onattent, onverschillig.

L ë p a n g, een komkommersoort.

L ë p a s, zie *këmoeroeng*.

L ë p i t, vouw, gevouwen voorwerp.

L ë p o e, soort van vergiftige zeevisch.

L ë p o k = *këni*.

L ë p a w, voorgaanderij.

L ë b a g, moeras, modderpoel.

L ë b i n g, slaapkamer.

L ë b o e h (of *lëboehan*), het gedeelte van het huis, dat nog door de overhellende atap wordt bedekt.

L ë b o n, verdwenen, verloren, het verliezen.

L ë b o r, opgelost, gesmolten van metalen, ook aangebrand.

L ë b a j, een godsdienstig, vroom mensch, iemand die zijne godsdienstplichten getrouw nakomt.

L ë m a n g, gerecht bestaande uit *këtan* en *santën* in een bamboe koker gaar gekookt; *lëmang kantjah*, *këtan* en *santën* in een pot toebereid.

L ë m a s, klam, zweeterig van handen en voeten.

L ë m o t, I. bekleedsel, omhulsel, vruchtvleesch van den doerian.
II. kroos.

L ë m o t = *soesah*.

L ë m o h, slap, zwak, krachteloos.

L ë m a w, op 't water drijven.

L ë m b o e s o h = *lëmoh*.

L ë t o e p; *mëlëtoep*, knappen van hout in het vuur.

Lĕtoes, *mĕlĕtoes*, uit elkander springen, openspringen, barsten.

Lĕtog, I. bevuild, smerig, vuil zooals door modder, slik.

II. (Kal.), onaangenaam gevoel bijv. als men een nat pak krijgt.

Lĕnak; *lĕnak-lĕnaw*, heen en weer bewegen van boomen door den wind.

Lĕtjoet, van of uit iets losraken.

Lĕdjoe; *mĕlĕdjoe*, verzadigd voldaan, te vreden gesteld.

Lĕlakoen = *kĕriloh*.

Lĕlang = *djoeling*.

Lĕlangganan (oud Lampongsch), plaats waar men bij elkander komt om te dobbelen, handel te drijven etc., verzamelplaats.

Lĕlangsi, gordijn, voorhangsel.

Lĕlat, zwachtel.

Lĕlasah = *kĕtjah*.

Lĕlik, I. soort vogel.

II. de wijze waarop met *'arik* of *loenas* karet ingezameld wordt.

III. (Kal.) uitwrijven van de oogen bij jeukte.

Lĕlimaw, het pikbeen.

Lĕloek, I. het uitwrijven van de oogen bij jeukte of na den slaap.

II. het wegwrijven van het vuil op het lichaam met de vingers.

Lĕloeg; *tĕlĕloeg*, openslaan van een kain bij 't loopen of bij 't opstaan.

Lĕlok, I. een diepen slaap slapen.

II. vast, ineengedegen, zooals bijv. gedegen rijst, die men aan kleine kinderen geeft.

Lĕlog, het weeken van zaadpadi.

Lĕlom, kletsnat.

Lĕloh, verkreukeld.

Lĕlohor, hemel van een ledikant, ook behangsel, draperie, gordijn, voorhangsel.

Lĕsah, in wanorde, door elkander over den grond liggen.

Lĕsoe, I. (Bĕl.) = *pajah*.

II. (Kal.) hoop, stapel.

Lĕsoeng (ook Ab., v. H.), rijstblok.

Lĕsop, *sĕlĕsopan* = *sĕrdedok'an*.

Lĕsom, azijn.

Lĕsaj = *sĕlĕsaj*.

Lĕhot, last, boodschap.

Lika, I. iemand indachtig zijn.

II. gedachte, voorstelling, inval, gemoed, ingeving van God, kwade gedachten, kwade vermoedens, gejaagde onzekerheid of iets zal gebeuren of niet gebeuren, bezorgdheid, ongerustheid (Mal. *koewatir*).

Likoe, bocht, kromming.

Likoet, het niet weer terugkeeren naar zijne vorige woonplaats.

Likor, woord, waarmede de getallen van 20 t/m. 29 worden uitgedrukt.

Lingot, verborgen, verscholen.

Lingkawan, stap, schrede.

Lingkong, omtrek, rondom, in de rondte.

Lingkop, = *sĕgok* en *lingot*.

Lingkor, draai, kronkel van een slang; ook het omwinden van iets.

Linggang, het slingeren, zwaaien met de armen.

Linggam (S. d.) = *linggom*.

Linggom (S. d. *linggam*), zware, dichte schaduw.

Linggoh = *linggang*.

Lipang, van elkander gaan, scheiden.

Lipat (Ab., v. H.) = *lĕpit*.

Lipoh, het bestrijken van iets bijv. metkalk.

Liba (Kom.), de benedenloop van eene rivier, de kuststreken, het stroomafwaarts gaan.

Libak; *libak-liboek*, om een licht fladderen zooals een bij.

Libo (Ab., v. H.) = *liba*.

Lima, vijf; *kalima*, de vijfde; *ngalima-lima*, vijf aan vijf.

Liman (ook Ab., v. H.), olifant.

Limoek, wild struikgewas, onbegaanbaar.

Limoes, zekere manggasoort.

Limo (Ab., v. H.), = *lima*.

Limaw, djeroek, citroen; *limaw těloej*, *limaw manis*, *limaw koentji* (Koempforia pandurata); *koeroek bělimaw* of (*bělangir*), het besprenkelen van iemand met citroenwater waarover een formulier is uitgesproken.

Limaw mis (Ab., v. H.)=*limaw manis*.

Limpah, lever.

Limpoera, *ngalimpoera*, de handen naar het voorhoofd brengen als teeken van onderdanigheid, vergiffenis vragen.

Limbang, I. eene biezensoort, die aangeplant wordt en waarvan matten en hoofddeksels worden vervaardigd.

II. het afwasschen van koffie in de roode schil.

III. een kemirienoot, die drie pitten inhoudt.

Limban = *balin*.

Limbajan; *limbajan sabah*, gaten is sawahdijkjes om het water van het eene afgeschoten vak in het andere af te voeren.

Litak; slib, modder.

Litik, beven, sidderen.

Litoek, *kalitoek'an*, leed, ellende.

Litoh, I het nederbuigen van padihalmen.

II. *litoh litoh*, zwevende gang bij het wandelen inzonderheid van eene bruid.

Lidag; *lidag-lidoeg*, heen en weer drentelen.

Lidang = *lipang*.

Lidoeng; *sělidoeng*, beschut, bedekt, verborgen.

Linoeng, een hazardspel.

Linkor, kromte, boog, hoepelvormig voorwerp.

Lintas; *lintasan*, de kortste weg.

Lintah, bloedzuiger.

Lindih = *rintih*.

Lindih, het wegtrekken van overhangende takken.

Lindoe, tweeling.

Lidjoeng (*ngěbas* Běl.), het uitbreken, verdwijnen, drossen, wegloopen.

Lidjo, soort kain.

Lijang, gat op vlak terrein.

Lijam (S. d.) = *lijom*.

Lijěm, (Ab., v. H.) = *lijom*.

Lijoe, I. (ook Ab., v. H.), meer, over, te veel.

II. (Kal.) = *ladjoe*.

Lijoet, (*lijor* Běl.), glad.

Lijom (S. d. *lijam*); *malijom*, beschaamd, verlegen.

Lijor (Běl.) = *lijoet*.

Lijoh, alang-alang.

Li'ak (*sarijoeng* B. d.), opnemen, bekijken, opletten, aanzien, afzien.

Lilik, in de rondte, omwinden, bewinden, omwoelen, zich winden om iets, zich slingeren om iets; om zich zelven winden; *lilik'an*, leiboom.

Lilik'an (B. d.) = *paruatin*.

Lilim, het bijwerken van sawahdijkjes.

Lisah = *soesah*.

Liwan, zeer, bovenmate, te bovengaan, overschrijden.

Liwih, voortdurende genegenheid tusschen jongens en meisjes.

L i h a j, de nerf der kokosbladeren.

L o e k; *loekni 'ati*, ongerustheid, verdriet.

L o e k a n, naam eener eetbare zout- en zoetwaterschelp.

L o e k o e k, mos, wier; *loekoek 'agar*, eetbare zeewier; *loekoek boewok*, *loekoek pĕmatang*, *loekoek tahi 'angin*, *loekoek hamboeng panaj*, varieteiten van mos.

L o e g, gebogen van een krislemmer.

L o e g i, nut; *'api loegini*, wat voor nut heeft 't.

L o e n g k o e s, keel, luchtpijp.

L o e n g k o s, I. *mĕloengkos tjoeloek*, de armen over elkander kruisen; *mĕloengkos toewot*, in hurkende houding zitten met de armen om de knieen geslagen.

II. het wrijven en drukken op de lendenen van eene kraamvrouw om de barensweeën te verlichten; *doekoen mĕloengkos*, de doekoen die die handeling verricht.

L o e n g g o e k, op elkander gehoopt, op elkander gestapeld, hoop, stapel.

L o e n g g o e h, beschaduwen zooals met een scherm.

L o e n g l o e n g = *loeloeng*.

L o e p a, vergeten zijn, vergeten

L o e p i n g, vlies, schil, hulsel, inzonderheid van de jonge bamboe.

L o e p o e t, mis, ontglippen, ontsnappen, ontkomen, vrij, bevrijd, verlost.

L o e m p a k, overzijde, overkant, overwal, aan de overzijde

L o e m b a n g, spleet, kuil, speciaal eene kuil veroorzaakt door het omvallen van een boom.

L o e t a n (Bĕl.) = *sapoek*.

L o e t i k = *loenik*.

L o e t i h = *lakar*.

L o e n a n (Ab. v. H.) = *bantal*.

L o e n a s, I. werktuig bij het inzamelen van karit gebezigd.

II. het boren in bamboe of hout met gloeiend ijzer.

L o e n i k (ook Ab., v. H., *rĕnik*, B. d.), klein, jong, gering, onaanzienlijk.

L o e n o k, zemelen, vergruisde padi bij het stampen.

L o e n t j a t, met twee beenen tegelijk springen, sprong.

L o e n t j o r, van zelf naar beneden schuivelen, zooals een voorwerp op eene helling, ook het dalen van eene helling zonder zich te kunnen tegenhouden.

L o e n d j o e k, meer, meerder.

L o e n d j o e r, eene of andere bepaalde landstreek.

L o e t j o e k = *loeloes*.

L o e t j o e t, het afschilferen van wonden die genezen zijn.

L o e j o e t = *kas* I.

L o e l o e n g, stijl, die de *pĕnjasajan* met de *'oebongan* verbindt.

L o e l o e p = *boengkoes*.

L o e l o e r (Kal.), scheenbeen.

L o e l o e s, los, losgelaten, bevrijd, ontslagen, ontheven, ontlast, na, om, voorbij.

L o e l o m, nat, vochtig.

L o e r o e n g (Ab.), een terrein door vele wegen doorsneden.

L o e s i, binnenschors.

L o e s i n, dozijn.

L o e w a k, I. *loewak ga*, het is toch te erg, het is wel, het gaat te ver.

II. weemoedig, bewogen, ontroerd, aangedaan, weemoedigheid.

L o e w a n g = *koerang*.

L o e w a r, buiten; *di loewar*, uit, buiten.

Loewas, wijd, ruim, breed, uitgestrekt (van eene vlakte).

Loewah, I. (Bĕl.), begraafplaats.
II. (Ab., v. H., Kal.) = *loewar.*

Loewih = *lijoe.*

Loehot (*pagoen* Bĕl.), nog meer, ook, zelfs; *lagi moenih,* daarenboven, buitendien, wijders, voorts.

Loeh, zie *waj.*

Loehot (Ab., v. H.) = *léhot.*

Loehor, 12u. in den middag.

Lok (Kom.) = *goemah.*

Long (Bĕl.), = *'ading.*

Longkag; *longkag-langkig*, geaccidenteerd.

Longgar (ook Ab., v. H.), los, ruim, van kleederen, los, van een spijker.

Lopo (Ab., v. H.) = *loepa.*

Lom; *dilom*, in, binnen (ook *dĕlom*)

Lontjing, bel, klok.

Loej, speeksel.

R.

Ra, de zestiende letter van het Lampongsche Alphabet.

Rakalan, een vlot.

Rakik, een vlot.

Rakrik, nabootsend geluid van het scheuren van linnen.

Raga (Ab., v. H.) = *bakas.*

Ragadji (Kal.) = *garagadji.*

Ragi, I. gist.
II. patroon van een kleed.

Rang, (*ranglaja* Bĕl.), plaats, verblijfplaats, weg, pad, gang, middel; *dipa rang*, waar.

Rangok, poort, opening van de deur, deur; *rangok loenik* (*rangok rĕnik*) = *singkapan.*

Rangaw; *mĕrangaw*, dun bezet met vruchten.

Rangka, I. (plat Lampongsch) = *badan.*
II. = lade v/e geweer, ook scheede van een wapen.

Rangkak, I. het stoppen met de naald.
II. 't tusschenvoegen, tusschensteken, ingestoken, tusschengestoken.

Rangkang, het kruipen inzonderheid van kleine kinderen.

Rangkap, spiraalsgewijs om iets heenkronkelen zooals slangen, slingerplanten.

Rangkop = *rop.*

Rangkaj, geraamte van een huis, van een vlieger.

Rangkajan = *bangkawan.*

Ranggak, bergeend.

Ranggang, reet, opening in de deur.

Ranggam = *rop.*

Ranggal, boven iets uitsteken, hooger dan.

Ranggoet, zich spoeden.

Ranggom, eene greep rijst.

Ranggaj, eene kip zonder staartveêren.

Ranglajo (Ab., v. H.) = *ranglaja.*

Rapa, I. (Bĕl.) = *rĕpa.*
II. *rapa sanina* (Bĕl.) = *pik* II.

Rapak, steen, waarop specerijen met een steen (*'anak sija*) worden fijngemaakt.

Rapas, gebroken, doorgebroken, afgebroken, stuk van touw, afgedaan, beslist ter einde; *ragas njawani,* zijn leven plotseling eindigen.

Rapijah = *roepijah.*

Rapot, dicht, goedsluitend.

Rabi'oelahir, 4e maand van het Mohammedaansche jaar.

R a b i ' o e l a w a l, 3e maand van het Mohammedaansche jaar.

R a b o e (Kal.), dicht van het loof der boomen.

R a b o e t, I. = *těbor*.

II. wordt gezegd wanneer men bij het vangen van eene kip, die ontglipt, eenige veêren in de hand houdt.

R a b o e n, niet goed kunnen zien.

R a b a j, bevreesd, bang; *rěrabaj*; vogelverschrikker.

R a m (ook Ab., v. H.) = *něram*.

R a m a n, uitleggers van een vaartuig.

R a m a h, vlak, effen, gelijk met.

R a m i k (ook Ab., v. H.); *měramik*, met zijn velen gelijk, volkrijk, talrijk,

R a m o l a n, 9e maand van het Mohammedaansche jaar.

R a m p a s, niet gewild, ontnemen, rooven; *rampasan*, buit.

R a m p i n g, I. slank van gestalte; schoon van leest, tenger.

II., zie *rompang*.

R a m p i t; *boerampit-rampitan*, dicht bij, dicht bij elkander, naast elkander.

R a m p o g, doodslaan met een zwaard.

R a m b a k, I. katoen.

II. = *goěwaj*.

R a m b a n g, = *djarang*; *djala rambang*, = *djala djarang*.

R a m b a h, het wieden van hoog gras op de sawahs.

R a m b i h, zie *roembah*.

R a m b a j, rugvederen van pluimgedierte.

R a t a k (Kal.) = *rětak*.

R a t i p, gejammer, klaaglied.

R a t o e, I. titel van de oudste wettige vrouw van den pasirah.

II. vorst, koning, ook bij het schaakspel.

R a t o e s, een honderdtal.

R a t o n g, komen, aankomen, gebeuren; *ratong moenih*, terugkomen; *ratong pikiran*, op de gedachte komen; *boeratong sěmbah* (zie *sěmbah*).

R a d a g (Kal.) = *rědag*.

R a d i n, zekere titel.

R a d o e, (ook Ab., v. H.), afgedaan, klaar, ten einde, geeindigd, voleindigd, voltooid, afgeloopen, genoeg, reeds, alreeds, bereids, al; *toeroen radoe*, nadat, toen.

R a d o h; *ngaradoh*, eene der bewerkingen bij den ladangbouw, de omgekapte boomen van de takken ontdoen.

R a n i, dag; *matarani*, de zon; *dirani*, daglicht, licht.

R a n t i (Běl.) = *rantaj*.

R a n t i n g, twijg (inzonderheid zonder bladeren), dood takje

R a n t a w, stroomversnelling.

R a n t a j (*ranti*, Běl.), keten, ketting.

R a n d a n, het ondersteunen bij den oksel of bij de armen inzonderheid van een zieke.

R a n d o e k, een groote oude bok.

R a n d a j, de meliwis (wilde eend).

R a n d a w, een soort van gierst.

R a n t j a k, kort, niet lang, niet hoog.

R a n t j a n g = *poeloes*.

R a n t j a p, het toppen van de kweekplantjes op 1 span en drie vingers van den wortel.

R a n t j o e n g (Kal.), fijn snijden, tot iets snijden, vermaken van eene pen.

R a n d j a n g, I. ledikant.

II. (Běl.) eene groote langwerpige kist of koffer, tegelijk tot legerstee dienende.

R a n d j o e n g a n, eene soort van garak, zie *garak* II.

Randjaw, scherp aangepunte bamboe, die men in den grond steekt, om eene plaats ontoegangkelijk te maken.

Ratjah = *timboel.*

Ratjoen, vergif.

Ratjok, het plaatsen van moesjes op de wangen; *karatjok'an*, ook door de pokken geschonden.

Radja, vorst, koning.

Radjang; *ngaradjang*, fijn snijden van tabak; *lading paradjangan*, mes waarmede tabak fijn gesneden wordt.

Radjoeh (ook *rĕdjoeh*), springvloed.

Ranjat = *tarik.*

Rajak, jonge rijst nog ongebolsterd zijnde, geroost met suiker.

Rajang, mager, smal, tenger.

Rajih, I. = *tarik.*

II. het overhalen van den haan.

Rajoh, aarden pot of metalen ketel om rijst te koken; *rajoh balag*, *rajoh loenik.*

Ra'ong (Ab., v. H.) = *ranglaja.*

Ralang, verboden zijn, schaarsch, zeldzaam, zelden, raar.

Ralik, I. vlak, effen, overal geregeld, overal gelijk.

II. = *landap.*

Ralis, recht, zonder bochten, oprecht.

Raraba, I. wellicht, het is mogelijk, waarschijnlijk.

II. vermoeden, verbeelding, waan, argwaan, verdenking, onderstelling.

Raral, gewone vlieg; *raral pitok*, paarden vlieg; *raral balag.*

Raras = *lalas.*

Rarilah, zie *rilah.*

Raraj, bamboe gestorven op den stoel.

Rasa, smaak, gevoel, gewaarwording, gevoelen.

Rasat, laag, nederig, ootmoedig, bescheiden; *ngarasatkon badani*, zich vernederen.

Rasan, I. de voorspraak van iemand inroepen.

II. = *rop.*

Rasija, geheim.

Rasoek; *rasoek toepaj*, waarop de *lalambaj* (zie dit woord) geplaatst worden.

Rasoel, gezant, afgezant.

Raso (Ab, v. H) = *rasa.*

Rasaj = *rasa.*

Rawang, I. bandjir, hoogwater.

II. franje.

Rawat, verplegen, onderhouden, in orde houden, verzorgen, behandelen.

Rawan = *'oentoeng.*

Rawing, scherf, afgebroken stuk van een kopje.

Rawong, een gat door en door iets heen, kuil, gat in de rijstblok; *rawong sĕnapang*, tromp van een geweer; *rawong 'iroeng*, neusgat.

Rah (ook Ab., v. H.), bloed; *ngani rah*, kwaadaardig, boosaardig zijn.

Rahasija = *rasija.*

Rahim, zie *rahman.*

Rahman; *'Allah arrahman, arrahim.*

Rĕkang, een span; *rĕkang toendjoek*, afstand van duim tot top van den wijsvinger langs eene rechte lijn gemeten.

Rĕkop — *mĕma.*

Rĕga, waarde, prijs; *pira rĕgani*, hoeveel kost 't; *rĕga kawin*, of *harga kawin*, huwelijksgift.

Rĕgĕk (Ab., v. H.) = *toembak.*

Rĕgah, omlaag, naar beneden gaan of komen, dalen.

Rĕngok, voornemen, plan, bedoeling.

Rĕpa, (*rapa*, Bĕl.), hoe, hoedanig, op welke wijze; *rĕpa sakani*, hoe lang geleden. (Wordt in de manuscripten

ook wel in den zin van evenals, gelijk als, ontmoet).

Rĕpong, een uitgestrekte tuin of aanplant.

Rĕbana, soort van handtrommel met een vel.

Rĕboe, I. *rani rĕboe*, Woensdag.
II. dicht van het loof van boomen.

Rĕboeh, met de hielen trappen.

Rĕbo (Ab., v. H) = *rĕboe*.

Rĕmandjang, dakrib; *rĕmandjang pĕnoekoe*, hoekkepen.

Rĕmas, I. soort toespijs bestaande uit palmiet met kokosmelk gekookt.
II. uitpersen.
III. *rĕmasan*, onthutst, ontsteld bijv. bij het hooren van het geluid van den tijger.

Rĕmis, kleine glaskoralen van allerlei kleuren.

Rĕmog = *pĕtjoh*.

Rĕmong (Bĕl.) = *koeris*.

Rĕmaj, toespijs van kip of visch.

Rĕtak, I. gebarsten.
II. boon; *rĕtak mĕdjong* (katjang kĕdĕlé); *rĕtak kapal*, snijboon; *rĕtak poejoek* stokboon; *rĕtak ridip* (katjang idjaw); *rĕtak tanah* (katjang tjina).

Rĕti (ook Ab., v. H.), zin, beteekenis, meening, bedoeling; *rĕtini*, dat wil zeggen; *mak ngĕdok rĕti*, zonder zin; *gĕgoh rĕti*, dezelfde zin, dezelfde beteekenis.

Rĕti, het afsnijden, afkorten, doorsnijden.

Rĕtok, vermetel, stout, stevig, sterk hecht, onverbreekbaar, duurzaam, onwankelbaar.

Rĕdag, de dadap doeri.

Rĕdi, op die wijze.

Rĕdik (Bĕl.) = *pasoek*.

Rĕdoek, iets van binnen schoonmaken, reinigen bijv. van een paroeh, het uitpompen van een geweer.

Rĕdoeg, eene soort van matten bies.

Rĕdoet, = *tarik*.

Rĕdoes, geknakt van een tak door te veel ooft.

Rĕdok = *rĕtok*.

Rĕna (Bĕl.) = *rĕno*.

Rĕnik (B. d.) = *loenik*.

Rĕno, alzoo, op die wijze.

Rĕntjaka (B. d.), beraadslaging, onderhandeling, bespreking, raadsvergadering, het in beschouwingen treden, het spreken over iets, het beraadslagen, het beramen van middelen, het onderhandelen.

Rĕtjik, het besprenkelen; *rĕtjik waj tjindana*.

Rĕdjĕki, levensmiddelen, levensbehoeften, dagelijksch brood.

Rĕdji, op deze wijze.

Rĕdjoeng, vaartuig.

Rĕdjob, 7e maand van het Mohammedaansche jaar.

Rĕnjit, soort van kleine mugjes.

Rĕnjok (Kal.), het kneden van kleine balletjes tusschen wijsvinger en duim.

Rĕnjog, gebroken, stuk, kapot, aan stukken (door klemming).

Rĕlak = *langgar*, ook het omverstooten van eene omheining door karbouwen.

Rĕlog, volloopen van een vaartuig met water, gezonken, vergaan, weggezonken.

Rĕlom, diep.

Rĕranggaw = *djari manis*, ook de middelste teen van pluimgedierte.

Rĕrap, strooien, zaaien.

Rĕrah, een ladang of een gedeelte

van eene ladang, die onbeplant blijft liggen omdat er niet kan worden afgebrand door natte weersgesteldheid.

R ĕ r ĕ b o; *rĕrĕbo pari*, een heester.

R ĕ r o p, I. = *rop* en *rop djahi* (zie *rop*).

II. ook gezegd van het padigewas als de vruchtzetting geheel heeft plaats gehad.

R ĕ r o h = *rĕmas* II.

R ĕ r a j, sukkelen, kwijnen; *haban rĕraj*, kwijnende ziekte; *rĕrajan*, ziekte bij de vrouwen na de bevalling, tengevolge waarvan de borsten opdrogen.

R ĕ r o e j, = *djĕdjoetan* II.

R ĕ s a n (Sĕm.) = *rĕno*.

R ĕ s i (*bĕna*, Bĕl.), plat geklopte bamboe, waarvan eene soort grof vlechtwerk gemaakt wordt voor wanden, vloeren, zolderingen.

R ĕ s o k, wordt gezegd van een visch die niet in het aas wil bijten, van een vogel die zich niet laat vangen, van iemand die zich over het een of ander niet wil uitlaten.

R i k, I. (*kadoewa* Bĕl.) = *kantja*.

II. benevens, met, in gezelschap van.

R i k a = *pikir*.

R i k a s = *gĕloek*.

R i k o h, afgeschoten vak van de rijstvelden; *rikoh loenik* (of *rĕnik*) = 1/16 *bĕlahan* (zie dit woord); *rĕkoh tĕngah* = 1/8 *bĕlahan*; *rikoh balag* = 1/4 *bĕlahan*.

R i g o e, geraas, getier, leven, rumoer, twist hebben; *pĕrigoe'an*, ruzie, standje.

R i n g, latten, waaraan de dekking van een dak wordt bevestigd, panlat.

R i n g o e p = *soetor*.

R i n g a w; *mĕringaw* = *gĕloek*.

R i n g k o s, I. goedzittend, goed sluitend van kleederen.

II. = *son*.

R i n g g a m (S. d.) = *ringgom*.

R i n g g i t, rijksdaalder.

R i n g g o m (*ringgam*, S. d.), beschaduwd, beschut.

R i b o e, duizendtal.

R i b o e t (ook Ab., v. H.), storm, stormwind.

R i m p a k, I. tijd, wijl, tijdstip, oogenblik, ten tijde dat, tijdens, toen; *rimpak-rimpak* van tijd tot tijd.

R i m p i j a n (Ran.), kleine vierkante horde van bamboe om daarop tabak te drogen.

R i m p o e n g; *rimpoeng hĕnoeroeng*, zie *hoeroeng*.

R i d o e = *risok*.

R i n a, het toegeven aan een kind, dat drijnt.

R i n o k, mak, tam, getemd, gedwee.

R i n t i h = *bĕtik* en *hĕlaw*.

R i n t o k = *rop*.

R i n t o g, I. op denzelfden tijd, gelijkelijk.

II. bijeen; *'adoe rintog 'oenjin ratong*.

R i n t o h, bijna geheel doorgekakt, bijna geheel stuk, bijna geheel gebroken.

R i n d a, kant, speldewerk.

R i n d i n g, mat voor wandversiering.

R i n d o = *rinda*.

R i n t j i, monster, koopwaar, soort.

R i n t j o n g, I. fijn snijden, vermaken van eene pen.

II. in de schuinte knippen.

R i j a, aldus, dus, dusdanig.

R i j a l, I. geld, geldstuk; *sarijal*, twee gulden.

II. goudgewicht = 1/32 *kati*, 1/2 *tahil*.

R i j o e h, luidruchtig, woelig.

R i ' a p = *liak*.

R i ' a l, wild, niet tam of mak.

R i ' a h, gewoonlijk verbonden met *batjaw*, *ri'ah batjaw*, gegons, geraas, getier.

R i ' o s, I. betten, met water nat houden.
II. uitblusschen, uitdooven van vuur door water.

R i l a, toestemming, berusting.

R i l a n g, eene maat voor manufacturen, zie ook *kaboeng*.

R i l a h; *rarilah*, splinter, spaander.

R i l i n g, begaan zijn met iemand; *riling nihan hatikoe di sida'a*.

R i l o n g, geheel omzien.

R i l a w I. helder, doorschijnend.
II. schaduw op het water, het flikkeren van water, waarop de zon schijnt.

R i r i k = *baris*.

R i r i s, *riris-riris*, geknetter van brandstoffen.

R i r i h, het laten aanspoelen van losgewerkte aarde door water, o. a. bij het daarstellen van een dijk voor den aanleg van vischvijvers.

R i s o k, dikwijls, vaak.

R i s a w, roover, dief.

R o e; *kajoe roe*, zie *kajoe*.

R o e k a, tijd, termijn, tijdstip.

R o e k o e k, cigaar, strootje.

R o e k o e n, I. de noodzakelijke godsdienstplichten.
II. zie *ngasan* en *lamban*.

R o e g i, schade, nadeel, verlies.

R o e n g o e k = *soesah*.

R o e n g o k, in een onzekeren toestand verkeeren zooals bijv. voor een kruispunt van wegen staan en niet weten welken weg te kiezen.

R o e n g k a k = *roeboeh*.

R o e n g g a, holte, gat als in een boom, of in een heuvel, uitgehold van een heuvel.

R o e n g g a k, het koken van water, borrelen.

R o e p a, uiterlijk voorkomen, zichtbare gedaante, natuurlijke eigenschap, vorm, soort, gelaat, schijn, kleur.

R o e p i k, eng, nauw, beëngd, benauwd.

R o e p i j a h, guldenstuk.

R o e b a n, een booze geest.

R o e b o e h, instorten, invallen.

R o e b o k, troebel.

R o e m, geur, reuk.

R o e m i k; *mëroemik*, dun bezet met vruchten.

R o e m p a g, elkander in den weg loopen.

R o e m p o e n g, geknakt door den wind, stuk geslagen door de golven.

R o e m p o e n, I. stoel, punt, stengel van planten.
II. *përoempoenan*, de plaats waar de teenen van eene kip bij elkander loopen.

R o e m p o k *djëlma*.

R o e m p o g, het trekken aan de vingers door ze te laten knappen.

R o e m b a n g, ruimte tusschen twee huizen.

R o e m b a h; *roembah-rambih*, los naar beneden hangen, los naar beneden hangend versiersel zooals snoeren.

R o e m b i h, martavaan.

R o e m b o e k, tegenstander, wederstrever, tegenstrever, tegenpartij, partij in eenigen strijd, mededinger.

R o e m b o e n g I. (Kal.) het bedekken van aanplantingen met klapperbladeren, het beschaduwen van aanplantingen met bladeren om ze tegen de zonnehitte te vrijwaren.

II. het ompaggeren van een veld met losse staken.

R o e m b a j, I. soort van mattenbies.
II. het hellen van takken over het water.

R o e t o e, stof van tabak.

R o e d a p, niet duidelijk kunnen zien, beneveld, triestig, flauw branden van een licht.

R o e d i, I. (Bĕl.) = *rĕdi*.
II. = *parintah*.

R o e n i h, regenboog.

R o e n t a; *ngaroentakon*, voor den dag halen, naar buiten brengen.

R o e n t o e n g; *roentoeng-roentoeng*, verbrande stronken op de ladang, drijfhout.

R o e n d i n g, overwegen, beraadslagen, iets met iemand afspreken inzonderheid over een meisje.

R o e n d o e n g, diep van borden.

R o e n d o m, ingedoopt, doortrokken van water, zich in eene vloeistof bevinden, weeken, in de week staan.

R o e n t j a h (Bĕl.) = *roesoeh*.

R o e n t j o e n g, groot aarden watervat.

R o e n s i n g, verdriet, zorg, ongerustheid, bekommering.

R o e t j i n g (Ab., v. H.) = *tadjam*.

R o e d j o e n g, I. eerbewijs, eerbetoon.
II. hulp, bijstand.

R o e j a n g, ontwikkeld voor zijne jaren.

R o e j a n, stekelvarken.

R o e j o e n g, het hout van de palmboomen, lat of rol daarvan gemaakt.

R o e l a n g, boomschors, welke na geklopt te zijn voor het vervaardigen van dekens, kleedingstukken, benut wordt.

R o e l a h, ravijn.

R o e r o e l, scheenbeen.

R o e s a k (Ab., v. H.) = *tjadang*,

R o e s i n g = *roensing*

R o e s o c h, (*roentjah* Bĕl.), geraas, getier, geweld, rumoer.

R o e w a, I. twee; *karoewa*, de tweede, eergisteren; *ngĕroewa-roewa*, twee aan twee; *roewa manggoman*, man en vrouw.
II. *roewa di atas*, een leesteeken (de klank *an*).

R o e w a n g, het bewaken van de rijstvelden als de padi of djagoeng tot rijpheid komt.

R o e w a t, versperd door omgevallen boomen.

R o e w a h, de 8^e maand van het Mohammedaansche jaar.

R o e w i, doorn, stekel.

R o p, en *rop djahi* = *rĕntjaka*.

R o m p a n g; *rompang-ramping*, met scheuren en gaten, aan flarden.

R o m b a k: *mĕrombak*, afbreken, slechten, omverhalen, uit elkander nemen.

R o t a, vuil, gemeen, smerig.

R o t i (ook Ab., v. H.), brood.

R o n t a n, de rĕmbio (sago palm).

R o s: *manoek ros*, gevuld gevogelte.

S.

S a, I. de zeventiende letter van het Lampongsche Alphabet.
II. of *sĕ*, (ook Ab., v. H.), het voorvoegsel.
III. achtervoegsel (Kom.) = *'indji*.

S a k, I. = *mĕsak*.
II. zie *saklajoe*.
III. verdenking.

S a k a, lang geleden, vroeger, vorig, langdurig, lang geleden enz. zijn, langdurigheid, lengte van tijd; *pira sakani*, hoe lang is het geleden.

S a k a t (Bĕl.) = *soesah*.

Sakar = *sĕpok*.

Sakaran, eene dunne niboeng of arèn lat die zijdelings door de ketting draden wordt gestoken om den inslag uiteen te houden.

Sakĕdar, alleen, slechts.

Sakik (ook Ab., v. H.) = *haban*.

Sakban, 8e maand van het Mohammedaansche jaar.

Saksi, getuige, ooggetuige; *kasaksian*, getuigenis.

Saga; *sagani* (ook *sagatoelatin sagani*), laat het zijn.

Sagaga, wedijveren, om strijd doen, om het hardst doen, om den voorrang strijden, ook = *gagah*.

Sagalo (Ab, v. H.) = *'oenjin*.

Sagah (oud Lampongsch) = *tarima*.

Sagi, kant van een lichaam, de zijde van een vlak.

Sagoe, meelachtig plantenmerg, inzonderheid van den rĕmbio palm; (*rontan* Lamp.).

Sagoetji kambang, een kistje, een koffertje om daarin sieraden te bewaren.

Sanga, een; *sanga boekoeh*, voornamelijk, althans, zooveel te meer; *sanga boekoeh lagi*, allermeest; *sanga panjĕloek'an* eene maat, zijnde de afstand van een der schouderbladen tot aan den top van den middenvinger; *sanga soeka*, inhoudsmaat van droge waren, inzonderheid van rijst = 3 *'anak tĕlak* = 2 à 2½ *kati*.

Sangadja, wil, voornemen, opzet, willens, opzettelijk.

Sangar, eene soort ziekte in de beenen.

Sangitah = *sangintah*.

Sanginah; *sanginah radoe, masaka rija*, reeds geruimen tijd ging 't zoo voort.

Sangintah of *sangitah*, omdat, daar, dewijl, aangezien, om reden.

Sangoe, leeftocht, voorraad.

Sangoen (ook Ab., v. H. = *mirog* Bĕl.), natuur, van ouds, van altijd, van zelf sprekend, uit den aard der zaak voortvloeiend, dat spreekt van zelf.

Sangaj, vensterkozijn.

Sangkak, gewoonlijk; *sangkak manoek*, legplaats voor legkippen.

Sangkan = *sangintah*.

Sangkaran, I. kooi, vogelkooi.
II. eene hoeveelheid van 10-15 kippen.

Sangkĕlak = *sĕkĕlak*.

Sangkiman = *'ibarat*.

Sangkir (Ab., v. H.), aan den linkerkant.

Sangkoet, ergens aan blijven hangen, haken, vastzitten, gehecht zijn, aanhangen, aankleven, haperen.

Sangkoeta (B. d.) = *hoerik* (*'aga kiloe sangkoeta* = *'aga kiloe hoerik*), ook = *toeloeng*.

Sangkoer, overbuigen van takken, overhangen van veeren bij pluimgedierte.

Sangko, vermoeden, verbeelding, waan, argwaan, verdenking, onderstelling.

Sangkok = *gĕnok*.

Sangga I. *njangga*, beletten, verhinderen, tegengaan, weerhouden, stuiten.
II. = *tangkis*.

Sanggaja, leunen.

Sanggajok; *njanggajok*, op het droge brengen van een of ander drijvend voorwerp.

Sanggar, altaar, waarop geofferd wordt bij offermalen aan de geesten.

Sanggĕlak, vertoornd, wrokkig.

Sanggĕranaj, kaméléon.
Sanggĕrok, rhinocerosvogel.
Sanggir = *soesah*.
Sanggoep, zich in staat verklaren iets te doen, durven, zich genegen of bereidvaardig verklaren iets te doen, iets op zich nemen.
Sanggoel, I. zie *tjoegoek*.
II. manentop.
Sanggoeling, eene soort van vogel (*pijaling*).
Sanggok, zie *'anggok*.
Sangsat = *sanggoep*.
Sangsaja, onveilig.
Sangsara, ellende, die men in het leven te verduren heeft, moeilijkheid, verlegenheid, neteligheid, kwelling, plaag, pijn, leed, marteling.
Sangsaj = *soesah*.
Sap, een mand; *sap kindar*, mand van bamboe, waarin men de tabak laat zweeten.
Sapa, wie.
Sapatoe, schoen; *sapatoe 'arab*, sandaal, ook lederen zool.
Sapadan, zie *padan*.
Sapar, 2e maand van het Mohammedaansche jaar.
Sapĕnan = *pĕnan*.
Sapi, I. (Ab., v. H.), rund.
II. maar, evenwel, niettemin.
Sapoe, I. bezem, veger.
II. (Kal.), een huisje op ladang of sawah.
Sapoek, draad, garen.
Sapoeg = *tjampoer*.
Sapaj, I. = *timboen*.
II. (Ab., v. H.) = *sampaj*.
Saptoe (ook Ab., v. H.); *rani saptoe*, Zaterdag.
Sabanan, stuipen bij kleine kinderen.
Sabar (ook Ab., v. H.), geduld, standvastigheid.
Sabah, nat rijstveld; *sabah rĕlom*, diepe sawah; *sabah bimbin*, sawah aan den voet van het gebergte aangelegd; *sabah 'oesang*, braak liggende sawah.
Sabit, grasmes.
Saboek, vezelachtig omhulsel van de kokosnoot.
Saboeg, gordel.
Saboeng, het hanen laten vechten.
Sabon, zeep.
Sabaj, waarmede jongelingen (*mĕranaj*) elkander aanspreken.
Samang (ook Ab., v. H.), de sijamang.
Samaja, (Bĕl.) = *djandji*.
Samar = *'indoeh*.
Samawas, zie *mawas*.
Samĕntoeha; *samĕntoeha bakas*, getrouwde man; *samĕntoeha baj*, getrouwde vrouw.
Samikoe, eene lengtemaat zijnde de afstand van den linkerelleboog tot aan den top van den middenvinger.
Samir, de bladeren van de pandan ladangan, waar van hoofddeksels worden gemaakt en die ook gebezigd worden om daarin tabak te wikkelen.
Samoen, I. *njamoen*, rooven (op het land), plunderen, struikroof plegen.
II. *kĕsamoen*, onbegaanbaar.
Sampang, een kain van Lampongsch fabrikaat.
Sampan, bootje, schuitje.
Sampi: *sampi-sampi'an*, kapstok, rek.
Sampaw = *naja*.
Sampaj, tot aan, tot, aan, bij, aankomen, komen, tot aan, voldoende.
Samban, het ergens wegleggen of weggelegd hebben om het te bewaren, zetten, plaatsen, stellen, leggen, in

pand geven, in bewaring geven, inzetten, inleggen.

Sambajaw, I. prutteleu, grommen, in oppositie.

II. onpleizierig, onlekker, niet gestemd.

Sambilar = *rik* II.

Samboeng; *samboeng manoek;* de halsvederen van een haan.

Samboet, het van een ander nemen of overnemen, het aannemen, ontvangen.

Sambon, slendang om een kind in te dragen.

Sambaj, het bespelen van den *gamolan*.

Samsam, verward, in de war van een draad, het haar, een zaak, verlegen, confuus.

Sat = *'ibarat*.

Satak (Bĕl.), 150.

Satanggi, zeker reukwerk om te branden.

Satoes (Ab., v. H.), 100.

Sadak, het betasten, tasten, bevoelen, met de hand aanraken.

Sadija, gereed, bereid, klaar.

Sadoendoman, persoonlijke vijaud.

Sadoran, valsch, onecht.

Sanak, I. familie, bloedverwant, nabestaande.

II. *sanak baj*, een meisje.

III. *sanak bakas*.

IV. *sanak kapijah*, zie *kapijah*.

Sani, het doen, maken, vervaardigen, verrichten; *njani gagang 'ali'ali* invatten; *njani kanjoewohan*, hartzeer verwekken; *sani'an*, wat iets moet worden, de ruwe vorm of stof van iets; *sani'an lamban* = *roekoen lamban* (zie *lamban*); *sani'an djĕlma*, het menschelijk embrijo.

Santak, gestoken zooals door een bij.

Santina, offerplaats.

Santoek, tegen iets aanstooten.

Santoen I. = *tamat*.

II. = *toeloeng*.

Santor, vast, onbeweeglijk, bestendig, volhardend.

Sandang, het dragen, verdragen, ondergaan, ondervinden, op zich nemen; *sinangdangan* (of *sĕnangdangan*), allerlei lusten, zorgen, verplichtingen.

Sandalaj (*balang* Bĕl.), sprinkhaan, soorten daarvan zijn; *sandalaj toegor*, *sandalaj kĕkah*, *sandalaj kĕtoeting*, *sandalaj dalih koekoesan*, *sandalaj koesi*, *sandalaj dalih talos*.

Sandawa, salpeter.

Sanding (B. d.) = *rik*, II.

Sandoewat, omdat, aangezien, omreden, wegens, om.

Sandjoen, 6 uur in den avond.

Sansang, I. het opgespannen weefgaren.

II. spinneweb.

Sansat, onverschillig, het niet kunnen schelen, om niets geven.

Sadjaro (Kal.) = *sadjĕroe*.

Sadjĕroe, laatrijpe padi.

Sadji, deksel over de gerechten.

Sanjana, goed met elkander omgaan, eensgezind zijn, met elkander op goeden voet zijn; *mawat tĕmon sanjana djĕlma roewa manggoman*.

Sajak, het afstroopen, het aftrekken van de huid van een beest.

Sajan (Ab., v. H.) = *nĕnggalan*.

Sajit = *saksi*.

Sajoek, ontoereikend, min, te min; *djan sajoek*, eene trap, die te kort is.

Salawat (ook Ab., v. H.), welvaren, behoud, voorspoed, gezondheid; *ngĕni salamat*, goede reis, gezondheid wen-

schen, gelukwenschen; *salamat ratong*, welkom.

Salambok, halssnoer van aan elkander geregen zilveren of gouden muntstukken.

Salat, I. gebed.
II. ziekte in de beenen.

Salasa (ook Ab., v. H.); *rani salasa*, Dinsdag.

Salah (ook Ab., v. H.), verkeerd, valsch, het mis hebben, ongelijk hebben, fout, feil, misslag, verkeerde handeling, overtreding, schuld; *njalahkon*, beschuldigen, in het ongelijk stellen.

Salahijang, *njalahijang* (Bĕl.), wasschen, zuiveren.

Salĕng (Ab., v. H.) = *harong*.

Saligah (Kal.), zie *saloenggah*.

Saloenggah, eene inkeping in het hout en den vorm van een X

Salindang, een lange smalle doek.

Salisih, verschillen, geschil hebben.

Saloemsor, onder water zwemmen.

Saloensom, onder de oppervlakte van iets verdwenen.

Saloewang, een zoetwatervisch.

Salok, al wat dient om te sluiten, deksel, kurk, het sluiten, toemaken, dekken.

Salaj, nest; *salajni djĕlma*, placenta.

Sara, I. = *sangsara*.
II. getroffen door verliezen.

Sarak, gescheurd, aan stukken gescheurd, verscheurd.

Sarangan, brandhout.

Sarap, spruw.

Sarat, I. voorschrift, goddelijke wet.
II. zijn vollen last hebben, zwaar geladen, ook gezegd van een vruchtboom, die goed in de vruchten zit, veel vruchtdragend van een boom.

Saran, alleen, alleenig, leeg, onbewoond, wat achtergelaten is; *sanak saran*, alleen, achtergelaten kind.

Sarani, inlandsch christen.

Saring, doorzeven, filtreeren.

Sariboek (Bĕl.) = *hĕri*.

Sarijoeng (Bĕl.) = *li'ak*.

Sarih — *'iman*

Saroe, van een soort, van een monster.

Saroeng, hulsel, scheede.

Saroep, te ver, te zeer, uitermate.

Saroenaj, fluit.

Saraw (Ran.), langwerpige pakmand.

Sarma, gelijk, gelijk zijn, even.

Sardang, het dragen van een voorwerp kruislings over de schouders, draagriem.

Sasar, weemoedig, bewogen, aangedaan.

Sasĕra, naijverig, ijverzuchtig, achterdochtig.

Sasi'ah, fluisteren.

Sasih, grondhuur.

Sawik, 50.

Sawidak, 60.

Sawiding; *sawiding sarani*, 1e; *sawiding nom rani*, 6e; *sawiding sabĕlas rani*, 11e; *sawiding nom bĕlas rani*, 16e; *sawiding salikor rani*, 21e; *sawiding nom likor rani*, 26e dag.

Sawoeh, anker.

Sawaj (ook Ab., v. H.), overmorgen, den navolgenden dag.

Sah, verbannen, verwijderen.

Sahadat, geloofsbelijdenis.

Sahal (Bĕl.) = *balag*.

Sahing — *'indjoek*.

Sahit = *sajit*.

Sakoer, het eten des morgens alvorens men begint te vasten.

Saknjaw, waterpokken.

S ĕ k a n g, het overhalen van den haan van een geweer.

S ĕ k a n d o e k a n, het bad, dat eenige uren na het huwelijk gezamenlijk door man en vrouw genomen wordt.

S ĕ k a l a, eetbare vrucht van de *poean kĕtimbang*, waarvan ook sĕrbat gemaakt wordt.

S ĕ k a h, afgescheurd van takken.

S ĕ k ĕ d i, melaatschheid.

S ĕ k ĕ d j i, eer, vroeger, destijds, eertijds.

S ĕ k ĕ l a k, stookplaats.

S ĕ k ĕ l a t, laken, lakensche stof; *sĕkĕlat singatjĕti*, eene soort van laken.

S ĕ k ĕ l i, schietspoel.

S ĕ k o t = *soesah*.

S ĕ k o t j i, schuitje, sloep.

S ĕ g a r = *tor*.

S ĕ g a r a, zee.

S ĕ g a h, schrikken, verschrikken.

S ĕ g i h, het openbersten van vruchten, het splijten van de grond bij warmte.

S ĕ g o e n g, met de vuist slaan, stompen.

S ĕ g o k, verborgen, verscholen.

S ĕ n g i k, angel.

S ĕ n g i t, I. (Kal.) = *sĕngik*.

II. het zichtbaar worden van iets dat bedekt is, doordat datgene, waarmede 't gedekt of gesloten is, gescheurd niet goed toegebonden is etc.

S ĕ n g i h, I. = *sĕgih*.

II. gapen van eene wond.

III. lachen, glimlachen; *sĕngih wirang*, glimlachen van verlegenheid, van schaamte.

S ĕ n g o l, I inhoudsmaat voor padi.

II. een bos padi, bevattende eene hoeveelheid halmen, die men met midden vinger en duim kan omvatten.

S ĕ p a, waar.

S ĕ p a n g, houtsoort, waarvan de bast eene roode kleurstof levert.

S ĕ p a j a = *njin*.

S ĕ p a h, gekauwde sirihpruim of gekauwd riet.

S ĕ p i, I het vijlen van de tanden; *sĕpi saboet*, wanneer de tanden in het midden worden afgevijld; *sĕpi tanda kasan*, wanneer zij gelijkmatig worden afgevijld; *sĕpi karang*, het puntig of spits vijlen der tanden (heeft thans niet meer plaats en geschiedde vroeger alleen bij de voorvechters).

II. (Kal.) = *mangi*.

S ĕ p o e k, blaaspijp.

S ĕ p o e l o e t, kleefrijst (z. v. als *siwok*).

S ĕ p o e h, wellen (smidswoord).

S ĕ p o k; *njĕpok*, zoeken, opzoeken, opsporen, navorschen.

S ĕ b a k, het aftappen van arènsap.

S ĕ b a g i, breede slendang van geweven rood garen (wordt thans niet meer gedragen).

S ĕ b a t (Bĕl.) = *balat*.

S ĕ b ĕ r a n g, de overzijde van eene rivier of van de zee; *njĕbĕrang*, oversteken, overzetten, naar de overzijde gaan.

S ĕ b i k, boos, haatdragend.

S ĕ b o e, het blazen van doekoens onder het prevelen van formulieren.

S ĕ b o e t; *njĕboet*, uitspreken, vermelden, noemen, gewag maken van iets.

S ĕ m a; *bĕsĕma*, in afzondering en onthouding leven.

S ĕ m a p o e = *soemang*.

S ĕ m a n d a, zie *'adat*.

S ĕ m o e, goede manieren, goede inborst, goed karakter.

S ĕ m o e n g g i n, zich geheel en al in iemands handen stellen.

S ĕ m o e n; *njĕmoen-sĕmoen*, opstijgen van gassen, dampen, rook.

S ĕ m o k, I. = *sak.*

II. (Kal.), nauw, eng, benauwd.

S ĕ m b a h = *soembah.*

S ĕ m b ĕ t i k, zie *tikoes.*

S ĕ m b ĕ r a n a, onverschillig, iets niet naar behooren doen; alles met den Franschen slag afdoen.

S ĕ t a p o l a n, bezoeken.

S ĕ t a w i t a n, bad, dat bruid en bruidegom één uur voor dat het huwelijk gesloten wordt, gezamenlijk nemen.

S ĕ t ĕ r a, zijde.

S ĕ t ĕ r i k a (ook Ab., v. H.), strijkijzer.

S ĕ t ĕ r o (Ab., v. H.) = *sĕtĕra.*

S ĕ t i k; *tĕsĕtik*, gekleurd, gedrukt.

S ĕ d i n g, afkeerig, lusteloos, geen zin hebbend, geen trek hebbend om iets te doen.

S ĕ d o e; *njĕdoe-sĕdoe*, luidkeels weenen.

S ĕ d o e k, I. het gevoel van te moeten niezen zonder gevolg.

II. (Kal.), boer, oprisping.

S ĕ d o e d o e w a j ' a n, het bad, dat op den dag van het huwelijk door de echtgenooten gezamenlijk wordt genomen.

S ĕ d o e t, I. (Bĕl.) = *'isop.*

II. (Kal.), = *sĕding.*

S ĕ d o k; *njĕdok-sĕdok*, al snikkende weenen.

S ĕ d o n g, juist, juist van pas, juist op zijn tijd, juist, goed, juist rijp, juist bezig zijn met iets, juist terwijl, terwijl, dewijl.

S ĕ n a n g (ook Ab., v. H.), kalm, rustig, gerust, op zijn gemak, in vrede, tevreden, vergenoegd, gestemd tot iets.

S ĕ n a n g o e n = *sangoen.*

S ĕ n a d j i n = *nadjin.*

S ĕ n a p a n g, geweer; *rawong sĕnapang*, tromp; *rangka* (*pĕrangka* Kal.) *sĕnapang*, lade; *pĕlas* (*pĕlantak* Kal.) *sĕnapang*, laadstok; *pĕlatoeg* (*pĕroewit* Kal.) *sĕnapang* haan; *pĕtikan* (*pĕmbĕkas* Kal.) *sĕnapang*, trekken; *'oempag* (*wawangka* Kal.) *sĕnapang*, kolf; *bĕgĕnik* (ook Kal.) *sĕnapang*, bajonet; *pantjoeng sĕnapang* loop; *tjoeping pĕtikan sĕnapang*, trekkerbeugel; *'oempag sĕnapang*, greep (ook kolf); *tĕbing 'api sĕnapang*, vuursteenslag; *taming tĕbing 'api sĕnapang* veer tot steenslag; *kantjing sĕnapang*, schroef; *hati* of *'ati ajam sĕnapang*, *bawi sĕnapang*, *kĕtik bĕlalang sĕnapang*, slot; *simpaj sĕnapang*, lade-, tromp-, greepbeugel; *tinoek'an*, vizierkeep, viziermik; *soemboe*, schoorsteen.

S ĕ n a r a h (B. d.) = *daw.*

S ĕ n a w i, wordt gezegd van bamboestoelen, die bladerloos zijn.

S ĕ n ĕ m o n, inspanning, arbeid.

S ĕ n ĕ r n a j, het in overvloed vloeien van tranen.

S ĕ n i m b a n g, *simbang.*

S ĕ n i n, (ook Ab., v. H.); *rani sĕnin*, Maandag.

S ĕ n i j a, (B. d.) = *haban.*

S ĕ n o k, I. naam van een stoofsel van pisang, pompoen, oebi met eene saus van suiker en kokosmelk.

II. (Kal.), het indringen en wegtrekken van het water.

S ĕ n t ĕ r i = *malim.*

S ĕ n t i l a h = *'ibarat.*

S ĕ d j a n g k a k; *sĕdjangkak roewa rani*, 2e; *sĕdjangkak pitoe rani*, 7e; *sĕdjangkak roewa bĕlas rani*, 12e; *sĕdjangkak pitoe bĕlas rani*, 17e; *sĕdjangkak roewa likor rani*, 22e; *sĕdjangkak pitoe likor rani*, 27e dag van de maand.

Sĕdjar, gierig, vasthoudend, karig, vrekkig.

Sĕla, zich door iets heen dringen als door eene menigte menschen.

Sĕlak, het vallen door eene opening, door eene reet.

Sĕlaka, zilver.

Sĕlang, I. hieronder worden die personen verstaan die bij een feest toekijken, toezien, toeschouwen, toeschouwer.

II. *'api sĕlang*, hoeveel te meer of minder dan nog.

Sĕlangka, sleutelbeen.

Sĕlabih, ongelijk, niet van dezelfde kleur.

Sĕlampaj, een slendang, dien men over den schouder hangt.

Sĕlatan, zuid.

Sĕlan, moeilijk, lastig, zwaar, netelig.

Sĕlawi, 25.

Sĕlĕsaj, ontward, in orde gebracht, geschikt, vereffend, beslecht.

Sĕlit, part. pud. masc., voornamelijk van jongens, die nog niet besneden zijn.

Sĕlidoeng, zie *lidoeng*.

Sĕloe, het samenvouwen van de handen.

Sĕloet, part. pud. masc. van volwassen personen.

Sĕlok, I. *daging sĕlok*, haas.

II. iets ergens tusschenin steken, zooals een wapen in den wand (*tisĕlok dĕlom sĕsaj*).

Sĕlog, hoeveelheid sirih genoeg voor een maal kauwen, ook = *ngĕlar*.

Sĕlom, duiken.

Sĕlkah, afgescheurd van takken.

Sĕlpa, een plat rond doosje voor tabak of sirih.

Sĕrak, het booren van gaten in de ooren om een versiersel te dragen.

Sĕrabi, een gebak.

Sĕraman, tot aan, totdat, zoodat.

Sĕrambi, vloer nabij de stookplaats.

Sĕrana (B. d.) — *barang*.

Sĕranta, benevens, met, in gezelschap van, met dat, toen, er bij (zooveel als *rik* II.)

Sĕrah, het overgeven, aan een ander in handen geven.

Sĕrĕbaja, Soerabaja; *ka'in sĕrĕbaja*.

Sĕrĕng (Ab., v. H) = *panas*.

Sĕrijan, I. een houtsoort.

II. sergeant, titel waarmede de korporaal of sergeant der gewapende politiedienaren wordt aangesproken.

Sĕroek, het naaien; *sĕroek bĕrak*, een prachttapis; *sĕroek pĕlalas*, ook een soort prachttapis.

Sĕrok, naald, wijzer van een uurwerk: *bĕsĕrok* (Kal.), het doorboren van oorlellen.

Sĕrom (*sĕram* S. d.), mier; *sĕram katanom*, roode mier; *sĕrom ligoh, sĕrom djangkik*.

Sĕrot, angel.

Sĕrajkaja, I. de vrucht.

II. een gebak waarvan de ingredienten zijn eieren, kokosmelk en suiker.

Sĕrkat, vrije keus, vrije beschikking, keus der middelen voor iets, de bezorging der middelen, de middelen zelve, beraadslaging daarover, raad, oordeel (*ichtijar*).

Sĕrba, alle, geheel, voltallig, allerlei gereedschap.

Sĕrbat, sorbat (Mal. *sĕrbat*).

Sĕrbok, een oogenblik, oogenblikkelijk, op het oogenblik.

Sĕrbong = *pakaj*.

Sĕrdam, eene soort van fluit of pijp van bamboe.

Sĕrdang, een waaierpalm, waarvan de bladeren tot dakdedekking gebezigd worden.

Sĕrdĕkok'an = *sĕdoe*.

Sĕrsaw, verplaatsbaar scherm van *gijom* bladeren, in de benedenstreken gebezigd om zich bij het oogsten tegen de zonnewarmte te beschutten.

Sĕsabi, eene soort van mosterdplant.

Sĕsat, gemeentehuis.

Sĕsatang, lange stok, boom om vaartuigen voort te duwen.

Sĕ-sah, I. zie *hoewi*.

II. het schoonmaken, poetsen van de tanden.

Sĕsĕpang, bigonia, soorten zijn: *sĕsĕpang 'andak* (*handak*), *sĕsĕpang soeloeh*, *sĕsĕpang 'oedjaw* (*hoedjaw*).

Sĕsikok, het slaan op een der schouders van een jongeling na de besnijdenis met een dubbel omgeslagen kain van Lampongsch fabrikaat.

Sĕsih, onanie, masturbatie.

Sĕsoek, I. zie *djampal*.

II. naam van een aromatische plant (*poewar* Mal.); varieteiten daarvan zijn *sĕsoek pĕpandjang*, *sĕsoek gĕdjabak*, *sĕsoek kĕtĕtoek*, *sĕsoek sĕsoemboeh*, *sĕsoek perlako*; ook *sĕsoeh*.

III. het doen van vleesch of visch aan een spitje.

Sĕsoeka, een heester, waarvan de vruchten als toespijs worden genuttigd.

Sĕsoengoet, zie *soengoet*.

Sĕsoembar (B. d.), het prevelen van gebeden of *mĕmangs* door den doekoen.

Sĕsoeti, opgehitst, opgestookt.

Sĕsoeroeng, een koker van hout of bamboe om daarin kunstsporen te doen.

Sĕsoch, zie *sĕsoek*, II.

Sĕsol, schuldgevoel, berouw.

Sĕsor, het kruipen in of door iets zooals eene muis door eene opening enz.

Sĕsaj, wand, beschot, scherm, schut.

Sĕwaka, wordt gezegd van iemand, die gaarne wordt geprezen.

Sĕhadja, of *sajhadja*, wil, voornemen, opzet, willens, opzettelijk.

Sik, part. pud. fem. van meisjes, die nog niet zijn besneden.

Sikam, ook wel *sĕkam*, (ook Ab., v. II, *sikam roempok*, B. d.), persoonlijk voornaamwoord van den eersten persoon meervoud, wij, den toegesproken persoon uitsluitend.

Sikat, kam.

Sikindoewa (B. d) = *njakkoe*.

Sikoe, rechthoek, elleboog.

Sikoek, verborgen, verscholen.

Sikop, I. liefelijk bruin, van de kleur van het gelaat of het geheele lichaam.

II. *sibopan*, *djĕlma sikopan*, iemand die steeds netjes gekleed gaat (tiré à quatre épingles), een fat.

Siksa, straf, pijniging; *haban siksa*, gevaarlijke ziekte als cholera etc.

Sigop, robust, sterk gespierd.

Sigor, kroon van klatergoud.

Singa, leeuw.

Singkapan, luik, vensterluik.

Singkal, na over en weer gepraat tot iets besluiten, ook zooveel als *soerok*.

Singkil, halsketen (sieraad).

Singkok; *njingkok*, breien van netten.

Singgah, op weg ergens aangaan of bij iemand vertoeven.

Singgir, I. het ontwijken van een houw, uitwijken.
II. in de manuscripten ook aangetroffen in de beteekenis van *bĕtĕmoe.*

Singsah = *singgir* I.

Sipa = *sĕpa.*

Sipag, eene soort van kaatsspel.

Sipat, I. = *'oekor.*
II. (B. d.) = *soenat.*
III. (Kal.) een merk, streep met teer of verf of iets dergelijks op iets aangebracht.

Sipang (B. d.) = *simpang.*

Sipok (Ab., v. H.) = *boengkoes.*

Siba (B. d.) = *hadap* II.

Sibir = *babi.*

Sibok, naam van een vloo bij eekhoorns.

Sibaj (Ab., v. H.) = *bĕbaj.*

Simak, terechtwijzing.

Simag, behoorlijk, betamelijk, welvoegelijk, voegzaam, passend, overeenkomstig.

Simabahoem (*simalaham*, S. d.), kies.

Simoeng, etter.

Simpang, zijweg, zijpad; *njimpang*, een zijweg inslaan, op zijde gaan, een anderen weg inslaan, uit den weg gaan.

Simpin (Kom.) = *kĕdah.*

Simpok = *boengkoes*; *simpok'an* = *boengkoesan* en *boentĕlan.*

Simpon = *boeh.*

Simpaj, I. *simpaj sĕnapang*, ladebeugel, trompbeugel.
II. hoepel.
III. de rotan waarmede de scheede van wapenen omwonden wordt, ook het omwinden daarvan.

Simbang, afstamming; *simbang-mĕnjimbang*, van geslacht tot geslacht; *simbangan*, oorsprong, afkomst; *sĕnimbang*, erfgoederen.

Simbin, het bewonen van een eenzame plek, ook het verblijf van een melaatsche in het bosch.

Simboen = *sĕgok.*

Simbor, het spuiten van of met water, of iets dergelijks.

Sitan, duivel.

Siti, naam aan de dochters van margahoofden toegekend.

Sidang boelawan, zoon van een geest, een bovennatuurlijk schepsel.

Siding, strik, werpstrik of net voor visschen en vogels.

Sina, overspel.

Sini (Ab., v. H.) = *sino.*

Sino, I. die, dat; *sinodo*, dat is het.
II. op deze wijze, aldus.

Sinong = *tanda.*

Sinta = *ngĕba*; *'api sintani tijan roewa manggoman bang rigoe.*

Sintoeng, een ijzeren lepel om daarmede de aangebrande korst van rijst uit den prioek te peuteren.

Sindik; *njindik-sindik*, langzaamaan loopen, in statige beweging voortloopen zooals een bruidegom, die zich met staatsie van de eene plaats naar de andere begeeft.

Sindir, I spreekwoord.
II. (Ran.), heeredienstplichtige.

Sindok (Ab., v. H.), lepel.

Sindja, glans.

Sindjakĕra, avondrood.

Sindjang, (ook Ab., v. H.), geweven kain; *sindjang sĕrĕbaja*, kain Soerabaja.

Sindji, dit, deze, hier.

Sidjo (Ab., v. H.), = *sindji.*

Sidjok, sedert, sinds.

Sija (*hoejah* Bĕl., Ab., v. H., Kal.),

keukenzout; *sija lalak,* zout met lombok fijngewreven; *sija péring,* ook *sija kajoe,* eigengemaakt zout in bamboezen kokers verzameld en als geneesmiddel gebezigd.

Sijang, uit elkander, van elkander gescheiden.

Sijar, zonnestraal.

Sijoet (Ab., v. H.) = *sedjar.*

Sijoh, rivierslak.

Sijaw; *sijaw maraw,* heldere glans van vruchten.

Sila; *njila,* met de beenen kruislings onder het lichaam zitten, ook *sila dépa* of *matok sila.*

Silat, uit het gelid van arm en been door een val.

Silik, een zwaardedans.

Silir I. een wenk, een knipoog geven.
II. (Kal.) *gélang silir;* eene soort van armband.

Silih (Bél.) = *balin.*

Silop, zie *'ibi.*

Silaw = *li'ak.*

Sirang, voorbij, voorbijgaan, heengaan, uit den weg gaan.

Sirap, houten tegel.

Siri = *rabaj.*

Siring (ook Ab., v. H.), goot, vore, greppel, zie ook *'iroeng.*

Sirok, knoop; *sirok mati,* eene vaste knoop.

Sirop, een soort van gras.

Sisip, niet van willen weten, zijne belofte breken, zijne belofte loochenen, afvallig worden, meineedig zijn.

Sisil, ongelukkige uitkomst, tegenspoed, tegenvallend, tegenloopend; *hara sisil ngawil 'oeloen mansa njak mawat.*

Sisoej (Kom.) = *manoek.*

Siwa, negen; *kasiwa,* de negende.

Siwan = *témoe* en = *dapok.*

Siwar, eensnijdige dolk.

Siwil, fluiten met den mond of van vogels.

Siwo (Ab., v. H.) = *siwa.*

Siwok, kleefrijst; *siwok soewa kintja,* eene soort van gebak; *siwok 'andak* (*handak*), *siwok koendjir, siwok 'alom* (*halom*), *siwok sétawas.*

Sihoeng, het sap, hetwelk men verkrijgt bij het branden van de *kakanan* (eene houtsoort), zie *kajoe.*

Soeka, genoegen, vreugde, pleizier, verheugd, tevreden zijn met iets.

Soekang, stut bij kleine valluikjes.

Soekat, natuurlijke gesteldheid, inborst, aard, geaardheid.

Soekoe, I. halve gulden.
II. vereeniging van kampongs of van kawoems (zie die woorden).
III. een goudgewicht = 1/4 *rijal.*

Soeko (Ab., v. H.) = *soeka.*

Soekoer, dank, dankzegging, vergoeding.

Soekor = *pajah.*

Soegi; *soegi tambakoe,* een tabakspruim, die bij het betelkauwen gebruikt wordt en waarmede men van tijd tot tijd langs de lippen strijkt om het sirihspog af te vegen; *soegi'an* zie *tambakoe.*

Soegih = *maksoed.*

Soengoet, lange haren op de bovenlip; *sesoengoet,* knevel.

Soengkak, ergens gebogen onder gaan.

Soengkik, het ophalen van draden.

Soengkok, kapje, kallotje, muts van rotan.

Soenggoek, het maken van eene buiging, krom gebogen zitten, om-

slaag zien, het hoofd laten hangen, met gebogen hoofd staan.

S o e n g g o e h, waar, werkelijk, in ernst, niet in scherts.

S o e n g g a j, een priem van sepanghout of van zilver om oorgaten te boren.

S o e n g s a n g, het onderste naar boven gekeerd, het bovenste naar beneden gekeerd, het voorste naar achteren gekeerd, tegen den draad, met het hoofd naar beneden hangen.

S o e n g s o n g, I. (*hahaloewan* Bĕl.), *njoengsong*, iets te gemoet gaan, zich tegen iets in bewegen.

II. *soengsong kalang*, onder water zwemmen.

S o e b a n g, oorsieraad.

S o e b a h i n a l a h, een uitroep.

S o e b o e n g -- *toemboe*.

S o e b o e h, 5 uur in den morgen.

S o e m a n g (ook Ab., v. H.), ander, anders, verschillend, onderscheiden; *njoemangkon*, onderscheid maken tusschen, niet gelijkstellen, uit elkander houden.

S o e m o r, I. (ook Ab. v. H.), put.

II. *soemoran*, berekening, taxatie.

III. naar iets verlangen.

S o e m p a h, eed, vloek.

S o e m p i k, het dragen van een haan onder den arm.

S o e m b a r (B. d.) = *tjawa*.

S o e m b a h, zichtbaar eerbetoon, aanbidding, eerbiedige groet.

S o e m b a h j a n g, vereering der godheid, verrichting van godsdienstige gebruiken, gebed; *soembahjang ma'it* lijkdienst.

S o e m b o e, de pit van eene lamp, lont; *soemboe sĕnapang*, schoorsteen.

S o e m b o e k (Bĕl.) = *bakoel*.

S o e m b o r, gezwollen van het lichaam, een ziekte.

S o e m b a j, gezin.

S o e t o r, oppervlakkig, niet diepzinnig, niet doorgrondend.

S o e d a k; *soedak-sadik*, *djĕlma soedak-sadik*, iemand, die in het onzekere werkt.

S o e d i, dat, daar, ginds.

S o e d o e, lepel.

S o e d o e k, iets van beneden naar boven aanreiken en omgekeerd.

S o e d o e g; *njoedoeg*, omkoopen.

S o e n a t, besnijdenis.

S o e n a r, verblind door het licht.

S o e n a r a j, verloofd, een verloofde.

S o e n o e k, puist, zweer.

S o e n t a g, van beneden naar boven steken.

S o e n t o k — *lĕdjoe*.

S o e d j i, doorweven met gouddraad.

S o e d j o e d, nederigheid, ter aarde buiging, zich nederbuigen ten teeken van eerbied.

S o e n j i n (*sa'oenjin*), zie *'oenjin*.

S o e j a, boos, kwaad, nijdig.

S o e j o (Ab., v. H.) -- *soeja*.

S o e ' a k a, iemand, die in betere dagen veel goed gedaan heeft, zoodra hij aan lager wal is geraakt, den rug toekeeren.

S o e l a n g, I. *njoelang*, een kleedingstuk knippen.

II. los in iets zittend zooals bijv. het lemmer van eene kling in het heft.

III. (Kal.), verzwikt.

S o e l a n (*'apaj* Bĕl.), onderlaag, onderstel, mat; *soelan bantal*, mat en kussen; *soelan soembahjang*, bidmatje.

S o e l a h, kaal van hoofd van natuur, kaalkop.

S o e l i n g, eene soort van fluit.

S o e l o c h (ook Ab., v. H., *hinar* Bël.), rood; *pĕnjoeloch*, toorts, fakkel; *pĕnghinar*, toorts, fakkel, bruidschat; *soeloeh nihan*, donkerrood; *soeloehni tĕloej*, dooier van een ei.

S o e l a j; *njoelaj*, het hoofdhaar met de vingers kammen, in orde schikken.

S o e l o e j, het van boven naar beneden (of van beneden naar boven) schuiven van planken, balken enz.

S o e r a k, wordt gezegd, van hout dat niet wil splijten, dat zich niet laat splijten.

S o e r a g, geschreeuw, gejuich, vreugdekreet.

S o e r a t (ook Ab., v. H.), geschrift, brief; *soerat panoedjoeman* = *pangkak*.

S o e r a t a n, voorspoed, geluk.

S o e r o e n g = *koeroek*.

S o e r o e l, naar boven schuiven, sleepen, halen.

S o e r o k, I. zie *taloem*.

II. afkeerig, lusteloos, geen zin hebbend, geen trek hebbend om iets te doen.

S o e r a w, bidkapel.

S o e r b a n, tulband.

S o e s a h, moeilijkheid, verlegenheid, verdriet, zorg, ongerustheid, drukte, beslommering, verlegen, ongerust, niet op zijn gemak, moeilijk van een werk, niet gemakkelijk.

S o e s o e, I. (*mah*, Bël.), borsten van eene vrouw; *poetikni soesoch*, tepel.

II. gebruikt in samenstellingen; *poewari soesoe*, zoogbroeder, zoogzuster.

S o e s o e k, I. = *sani* (in de manuscripten in die beteekenis aangetroffen).

II. (Kal.) = *sĕsoek*.

S o e s o e g k a n, knoopsgat.

S o e s o e p, het slobberen, slurpen.

S o e s o e n, op elkander gestapeld, op of over elkander.

S o e w a = *tjampor*.

S o e w a k, omgevallen van een' boom door den wind.

S o e w a k a = *roedjoeng*.

S o e w a l, halfronde kam.

S o e w a l a, tripang.

S o e w a r g a, hemel als de verblijfplaats van de zaligen.

S o e w a h, het branden, het verbranden, in brand steken, het blakeren, het roosten.

S o e w i k, een voorwerp waarmede men iets uithaalt, uitpeutert.

S o e h o e (*soehoeh*, Bël.), kuchen, ook als een teeken.

S o e h o e n, I. op den rug dragen van een vracht.

II. (oud Lampongsch) = *sigor*.

S o k o (Ab., v. H.) = *soeka*.

S o b a t, vriend, kameraad.

S o t ĕ r o (Ab., v. H.) = *sĕtĕra*.

S o n, het verzamelen, bij elkander tellen, bijeenbrengen, vermenigvuldigen.

S a j, I. (ook Ab., v. H.), een, eenig, enkel; *toehan saj*, God; *koerang saj sĕratoes*, 99.

II. (ook Ab., v. H.), die, dat, wie, welke, dewelke, welk, hetwelk; *saj koewasa*, de Almachtige, God.

III. zooveel als *sa* of *sĕ*.

IV. overeenkomend met het Mal. aanhechtsel *tah*; als *'api saj goena*.

S a j k a l i = *sĕkali*.

S a j m a j a = *samaja*.

S a j t i j a r, verkiezing, keuze, vrije wil.

S a j j a, I. die, dat.

II. = *sĕkĕdji*.

S a j j o e k = *sajoek*.

W.

W a, de achtiende letter van het Lampongsche alphabet.

W a k a p, liefdadige stichting, gift.

W a k a t = *tjawa*.

W a k i l, gemachtigde, plaatsvervanger.

W a k t o e, tijd voor iets, gelegenheid, tijdstip.

W a k ' i, woord waarmede jonge meisjes elkander aanspreken.

W a n g, I. geld, munt, vermogen; *wang pĕnjarak*, scheidingsgeld; *wang pĕnjingsingan*, geld door het meisje aan den jongeling uittekeeren, als zij het engagement verbreekt

II. goudgewicht = 1/8 *soekoe*.

W a n g a n, de ramboetan.

W a n g o e n (Bĕl.), *wangoenan* = *bangoenan*.

W a t, en *'oewat* (*gĕna*, Bĕl.), zijn, wezen, bestaan, zich bevinden, voorhanden zijn.

W a t i r, vrees, dat iets zal gebeuren of niet gebeuren, bezorgdheid, ongerustheid.

W a t a r o, de vier hoeken van de wereld (*'ampat pĕndjoeroe 'alam*).

W a t o e j = *hiwang*.

W a d a, onvolmaaktheid, gebrek, fout, vlek, smet.

W a d j a, staal.

W a j a, innemend, voorkomend.

W a j a k, lied, minnelied; *boewajak*, het voordragen van liederen.

W a j i t (Ab., v. H.), wortel, kruipende plant, slingerplant.

W a j o e, (*bajoe*, Bĕl.), bedorven, veranderd van spijzen en dranken.

W a ' i, woord waarmede men zijn jongeren broeder of zijne jongere zuster aanspreekt.

W a l a n d a; *nĕnggĕri walanda*, Nederland; *djĕlma walanda*, Nederlander.

W a l a r = *sĕlĕsaj*.

W a l a h; *walah wo'alam*; God weet 't het best.

W a l i, voogd; *wali pasig*, dwingende voogd.

W a l e n — *waktoe*.

W a l i ' a n, naam van den persoon, die de besnijdenis verricht.

W a l o e, acht; *kawaloe*, de achtste.

W a l o e ' i r i = *lidag-lidoeg*.

W a l a w, hoewel, ofschoon.

W a r a s = *sĕnang*.

W a r a h, het vertellen, verhalen; *wawarahan*, verhaal, vertelling, ook sprookje.

W a r i (B. d., ook Ab., v. H.) = *poewari*.

W a r i s, erfgenaam.

W a r o e, de waroe.

W a r n a, kleur.

W a r t j a h = *tjawa*.

W a s i j a t, uiterste wil, testament.

W a w a n g, (*babang*, Bĕl.), zorg, hoede, bescherming, bewaren, kweeken, fokken, houden, er op na houden van dieren.

W a w a j a n g a n (Ab, v. H.), afbeeldsel, beeldtenis, beeld, portret, schilderij, teekening.

W a w a j (Ab., v. H.) = *bĕtik*.

W a h = *boewah*.

W ĕ r n o (Ab., v. H.) = *warna*.

W ĕ w o s (ook *wawos*) = *'antjam*.

W i k i s (Ab., v. H.) = *kidjang*.

W i r a n g, beschaamd, bescheiden, zedig, schande, hoon, smaad, zich schamen.

Wiwik, het knijpen aan de wang.
Woeloek, voorgeschreven wassching.
Woewasa, klokkenmetaal.
Woewah (Kal.) = *wawwah*.
Wo (Ab., v. H.) = *roewa*.
Wok = *boewok*.
Wo'alam, zie *walah*.
Wor (oud Lamp.) = *goewaj*.
Woh = *'iwoh*.
Wawwah, helder van maan, zon, ook van duister op eens licht worden.
Waj, I. (ook Ab., v. H.), water; *waj manisan*, honig; *waj kĕlawis* (of alleen *kĕlawis*), kwijl, speeksel; *waj loej* (of alleen *loej*), spog; *waj loeh* (ook alleen *loeh*), tranen; *waj tĕtap*, sap uit een boom, als geneesmiddel aangewend; *waj 'ioh*, urine; *waj nipik*, zog; *waj gĕlĕpoeng*, beslag; *waj tĕboe*, suikerwater.
II. *waj-waj*, naam van een vogel.
III. *djadjak waj*, eene moerasplant.

H.

Ha, I. de negentiende letter van het Lampongsche alphabet.
II. tusschenwerpsel.
Hak, I. rechtmatig bezit, goederen, bezittingen.
II. de eene kant, de andere kant; *hak idja*, hier.
Hakal = *boedi*.
Hakim, rechter.
Hakoe (Bĕl.) = *'akoe*.
Haga (Bĕl.) = *'aga*.
Hangkĕloet, naar boven klimmen, naar boven kruipen.
Hangkirat, het toekomende leven.
Hanggan (Bĕl.) = *'anggan*.
Hanggik (Bĕl.) = *'anggik*.
Hapak, wachten op iets, afwachten, belagen.
Hapan = wat men voor zich heeft, ruimte of plaats voor de voorzijde.
Hapik (*pahapik*), wordt gezegd van twee voorwerpen die recht tegenover elkander liggen.
Hapog; *mahapog*, ransig, sterk van reuk en smaak, muf.
Hapoej, kalk voor de bereiding van den sirihpruim gebezigd; *pĕhapoejan* = *pĕkapoeran*.
Haba, deernis, medelijden, droefheid.
Habang; *hoemabang*, vliegen.
Haban (ook Ab., v. H., *sanija*, ook *sĕnija*, B. d.), ziek, ongesteld, onpasselijk, krank; *bĕhaban*, ziek zijn.
Habandjal, melaatschheid.
Haboewan, een zeevisch (*ikan gaboes*).
Ham = *koelam*.
Hama, kleine insecten op planten en dieren.
Hamara, I. monding van eene rivier.
II. *hamara langok*, eb; *hamara tangkadak*, vloed.
Hamĕrom, op eieren zitten, broeien.
Hamoe (Bĕl.), uwe woorden, uw gezegde (Mal. *kata kamoe*).
Hamoen, zie *padan*.
Hampang, licht (niet zwaar), lichtheid.
Hampar (Bĕl.) = *'ampar*.
Hampas, I. (Kal.), wat overblijft van iets, nadat daaraan de beste bestanddeelen ontnomen zijn.
II. het kloppen, slaan, op den grond neersmijten, neersmakken, tegen iets slaan.
Hampĕroe, gal.
Hampi'oen, opium.

H a m p o e t, I. (plat Lampongsch), coiren; *hampoet 'inamoe* (scheldwoord). II. bestialitas.

H a m p o e n (Bĕl.) = *'ampoen.*

H a m p o e l o r, zachte mergpit van planten.

H a m b a, dienaar, ik.

H a m b a t, wachten op iets, afwachten, belagen.

H a m b a l o e, zie *'ambaloe.*

H a m b ĕ r o k, bedorven van eieren, ook gezegd van eieren, die niet uitbroeden.

H a m b o e n g, het nemen van groote sprongen, ook in de hoogte werpen, gooien.

H a m b o e w a, asch.

H a t a n g; *mahatang,* schel, doordringend van een geluid, van de stem.

H a t i (Bĕl.) = *'ati.*

H a t i k, eene vierkante lat van aren of niboeng om den afgeweven kain opterollen.

H a t o k, atap, dak; *hatok balaj,* naar achter en voren hellend dak.

H a d a, leugen, leugentaal, onwaarheid.

H a d a n g, wachten op iets, afwachten, belagen.

H a d a n g a n, maansverduistering.

H a d a p, het met de voorzijde naar iets toegekeerd zijn, front maken naar iets, zich bevinden of staan voor of tegenover iets; *ngĕhadap* of *mĕnghadap* (*ngator'ator* B. d.), bij iemand zijne opwachting maken.

H a n a (Bĕl.), die, dat.

H a n a t, afschraapsel van boombast inzonderheid van de *kĕkapong,* uitwendig aangewend bij milt- of leverziekte.

H a n a n, het Mal. aanhechtsel *lah*; *'akoek hanan sindjang.*

H a n i (Bĕl.) = *'ani.*

H a n i p i (*ngipi,* Bĕl.), droom.

H a n i b o e n g, de niboengpalm.

H a n o e w a n g, antilope.

H a n a w (Bĕl.) = *'anaw.*

H a t a k (Bĕl.) = *'antak.*

H a n t a g, op iets slaan of stampen zooals met een stamper in het rijstblok.

H a n t a m, het slaan, neerslaan, slag geven.

H a n t a r (Bĕl.) = *'antar.*

H a n t a r a, tusschenruimte, tusschentijd, onderlinge afstand, ruimte, tusschen, onder.

H a n t i m o e n, komkommer.

H a n t o e (Bĕl.) = *'antoe.*

H a n d a k; *hamandak* (Bĕl.) = *'andak.*

H a n d a n (Bĕl.) = *'andan.*

H a n d o p (Bĕl.) = *'andop.*

H a n t j i n g (Bĕl.) = *'antjing.*

H a n t j o e t, paederastie.

H a n t j o r, verteerd, vergruisd, opgelost, verbrijzeld.

H a n d j a, I. het aanhitsen van hanen onder 't gevecht.
II. (Kal.), zich achter iets verbergen en iemand opwachten om hem aan 't schrikken te maken.

H a n d j a k (Bĕl.), genoegen, vreugde, blijdschap, behagen, zich verheugen, blijde zijn, zich gelukkig gevoelen.

H a n s o r (Bĕl.) = *'ansor.*

H a d j a t, voornemen, plan, verlangen, bedoeling,

H a d j ĕ r a t, de hedjra.

H a d j i, een hadji.

H a d j o k, het doen van een schijnaanval.

H a d j o r, met den stroom of wind wegdrijven of waaien.

H a j o e m, bajĕm; soorten zijn *hajoem handak, hijoem kĕroej, hajoem soeloeh.*

Hal, toevallig beletsel, dat iemand verhindert zijn plan ten uitvoer te brengen.

Halang = *dang*.

Halibisoeng (Bĕl.) = *'alibisoeng*.

Halimawoeng (Bĕl.) = *'alimawoeng*.

Halitambar (Bĕl.) = *'alitambar*.

Halis, voorhoofd; *panghalisan*, idiotenfranje.

Haloe (Bĕl.), I. = *'aloe*.

II. *ngahaloe* = *mansa*.

Haloepan, een duizendpoot.

Haloewan, het voorste van iets, voorsteven van een schip.

Halok, I. (B. d.) = *bĕtik*.

II. *halok-halok* of *halokkikoe*, wellicht, misschien.

Halom (Bĕl.) = *'alom*.

Hara, I. *hara poelan*, ficus.

II. een uitroep; *hara djawohni*; *hara monni koesi'an*.

III. zie *hiroe*.

Harak, het met staatsie zich ergens heen begeven of ergens heen brengen.

Harap (Bĕl.) = *arap*.

Harapan, zie *tĕmbakoe*.

Haraboek, (Kal.), zwamachtige zelfstandigheid op de bloemscheede van den arenpalm.

Haram, ongeoorloofd, verboden.

Harami, ramihvlas.

Harat; *mĕharat*, *mĕharat kandoeng*, hoogst zwanger.

Haringa, iemand toeroepen, toeschreeuwen.

Haringan, soort steen (zwarte kleur), die als slijpsteen wordt gebezigd.

Harijoek, wolk, regenwolk.

Haris (Bĕl.) = *'aris*.

Haroe, houten lepel om de rijst te roeren en van de prioek op te scheppel.

Haroek, ook *haroek boewang*, wees.

Haroes, snel van gang, met snellen en gestadigen voortgang en opvolging van den stem.

Haroewang; *maharoewang*, helder van de stem.

Harong, I. houtskool; *batoe harong*, steenkool.

II. *harong noenas*, eene uitdrukking die in pantoens voorkomt; *sanak saran titĕngan tah kapan harong noenas* (eene onmogelijkheid.

Harga; *harga kawin*, huwelijksgift.

Harboek, stof (fijne deeltjes van lichamen).

Harta, goederen; *harta binatok*, goederen door den man ten huwelijk meegebracht; *harta pĕmĕnah*, goederen door de vrouw ten huwelijk meegebracht; *harta pĕnjĕpok'an*, goederen staande het huwelijk verkregen.

Has, de aas in het kaartspel.

Hasam, eene plant met harde stekels (eene varensoort).

Hasin (Bĕl.) = *'asin*.

Hasil (Bĕl.) = *'asil*.

Hasok (Bĕl.) = *'asok*.

Hasta (ook *'ista*), lengtemaat, afstand van den midden vinger; *hasta kĕtjik*, afstand van den elleboog tot aan den top van den pink; *hasta 'anak majaw*, de afstand van den elleboog tot aan den top van den ringvinger; *hasta bĕkom*, de afstand van den elleboog tot den knokkel van den ringvinger na de hand gebald te hebben.

Hawa, damp, wasem, stoom.

Hawos = *hadjat*.

Hahangap, buiten adem zijn.

H a h a p o e j ; *hahapoejni kĕrak,* vliesje in het binnenste van de bamboe.

H a h a m p o r (Kal.), koud maal.

H a h a n a ; *hahanani,* slechts dit.

H a h a l o e w a n (Bĕl.) = *soengsong.*

H a h ĕ l o k = *hantara.*

H a h i b o e s (Kal.), de jonge bladeren van den arin.

H ĕ g o l (*hijok,* Bĕl.), hoest, het hoesten.

H ĕ n g a k , diep hijgen, ook het kloppen van het hart door vermoeidheid, buiten adem zijn van vermoeidheid.

H ĕ n g a s , naar zijn adem gapen, diep adem halen om tot adem te komen.

H ĕ p a k , de middelste van drie kinderen.

H ĕ b o r , in wanorde door elkander liggen, verspreid, door elkander over den grond liggen, wanorde.

H ĕ b o s , I. te ver weg, weg, uit het gezicht verloren.

II. (plat Lampongsch), dood gaan, sterven.

H ĕ m a ; *mĕma,* stil zijn, zwijgen, verblijven, zich ophouden, wonen.

H ĕ m a n = *kalam.*

H ĕ m p a s , het met geweld neersmakken of omlaag smijten.

H ĕ n a , zie *mĕna.*

H ĕ n a k , schub van plant, of dier.

H ĕ n i , zand.

H ĕ n i n g , kalm, rustig; *lawoek hĕning,* kalme zee.

H ĕ d j o n g , I. *mĕdjong* (ook Ab , v. H.), zitten, gezeten zijn.

II. te voorschijn komen, geboren worden.

H ĕ n j o n g , afsnauwen.

H ĕ l a n g , de kiekendief.

H ĕ l a r ; *mahĕlar* = *sĕlĕsaj.*

H ĕ l i n o e , schaduw, schaduwbeeld.

H ĕ l o e , stamper.

H ĕ l a w = *bĕtik.*

H ĕ l a j (B. d.), kleedingstukken.

H ĕ r a k , fluim, slijm.

H ĕ r a w a t (Kom.) = *keljik.*

H ĕ r i (*sariboek,* Bĕl.), woordentwist, krakeel.

H ĕ r o k , kain gedragen om de heupen of vlak onder de borsten.

H ĕ r o n g , het grommen van een tijger, een varken.

H ĕ h o l , zweer in de liezen.

H i , hei! (tusschenwerpsel).

H i g a r (oud. Lampongsch) = *sĕpok.*

H i n g g a , aard, inborst.

H i n g g o e n , vast, bepaald, zeker.

H i n g g o p , zich nederzetten van een' vliegenden vogel of dergelijke.

H i p o e n g , het afvallen van bladeren, van vruchten.

H i b o e s ; *hahiboes,* gekookte en daarna gedroogde bladeren van de wilde pisang om daarvan cigaretten te maken.

H i b a r , het met een zwaai uitwerpen van een net.

H i m p o e n , bijeenbrengen, vereenigen, vergaderen, verzamelen.

H i t i n g , zweet; *waj hiting,* zweetdruppels.

H i t o e n g (Bĕl.) = *'itoeng.*

H i n ĕ k a n (Bĕl.) = *inĕkan.*

H i n o k (*hindop* Bĕl.), indommelen, inslapen vooral van kleine kinderen.

H i n o n g (Bĕl.) = *'inong.*

H i n d o p (Bĕl.) = *hinok.*

H i n t j a n g (Bĕl.) = *'intjang.*

H i d j o e (Kom.) *'oedjaw.*

H i d j o , het spellen.

H i j o k (Bĕl , ook Ab., v. H.) = *hĕgol.*

H i j o n = *mangi.*

H i j o e , zie *'iwa.*

Hijaw, men zegt, de menschen vertellen.

Hil, menstrua; *mandi hil*, het bad, dat de islam voorschrijft na iedere maandelijksche zuivering.

Hilap (Kal.), misleiding, dwaling.

Hilam, vuurrood.

Hili, het stromen, vloeien, vlieten; *hili'an* stroom, rivier.

Hilim (Nas.) = *tjambaj*.

Hilok, handelwijs, gedrag, gedraging, hoedanigheid.

Hiri, I. *sahiri* eensgezind.

II. *sahiri-hirian*, complimentjes maken (?).

Hiroe; *hiroe-hara*, ontroering, groote ongerustheid.

Hiroeng (Běl.) — *'iroeng*.

Hiwang, I. het weenen, tranen storten; *hiwang-miwang*, tegen elkander weenen.

II. een litteratuur-product.

Hoekoem, wet, vonnis, straf, rechterlijke uitspraak.

Hoeban (Běl.) = *hoewan*.

Hoema = *'oema*.

Hoemara — *hamara*.

Hoemboek, palmiet.

Hoetang (Běl.) = *'oetang*.

Hoen (Běl.) = *hoeloen*.

Hoenos (Běl.) = *'oenos*.

Hoentoeng (Běl.) = *babilah* en *roentoeng*.

Hoendjar, een houten lepel om de rijst onder het kooken om te roeren opdat die niet aanbrandt.

Hoejak (Běl.) = *lamon*.

Hoejan, mand om rijst op te disschen.

Hoejah (Běl.) = *sija*.

Hoenjong, snuffen, door den neus spreken.

Hoeloe, I. begin, het opperste, het bovenste, hoofd.

II. (Běl.) = *'oeloe*.

Hoeloeng, (Běl.) = *'oeloeng*.

Hoeloebalang, legerhoofd, voorvechter.

Hoeloen (*hoen* Běl), vreemd, vreemd mensch.

Hoerang (Běl.), — *'oerang*.

Hoerik, leven, in het leven bewaren, laten leven, levend, levendig, versch.

Hoerip (Kom.) = *hoerik*.

Hoeroeng; *rimpoeng hěnoeroeng*, de benaming van een meisje, zoodra zij het haar laat groeien en 't tot een wrong kan binden.

Hoerong, kraakbeen.

Hoewang, het vallen van iemand, die zijn steun verliest, doordien hem die steun plotseling wordt ontrukt.

Hoewan (*hoeban* Běl), grijze haren.

Hoewi, rotan; *hoewi sěsah* (rotan sěga) *hoewi sěmamboe, hoewi nanga, hoewi kikir, hoewi pampang, hoewi kěrtas, hoewi měrnoe, hoewi měmboewaj, hoewi kalimama, hoewi kěsoeh, hoewi palik, hoewi saboek, hoewi sěrimi, hoewi gělang, hoewi lělok, hoewi pantis*.

Hoewok, zemelen.

VERZAMELING

LAMPONGSCHE

TEKSTEN,

GETRANSCRIBEERD ONDER TOEZICHT VAN

O. L. HELFRICH,

Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur.

L. S.

In dezen bundel vindt men een 39 stukken vereenigd, die men als Lampongsche literatuurproducten beschouwen kan Dat geldt ook voor de Tatimbaj's, XXXIII — XXXVII (Radin Boengsoe, Boedjang Roemaloen, Pangoentjang boemi, Anak dalam en Midah), waarvan de taal echter veeleer Maleisch dan Lampongsch geheeten worden moet. Maar deze verhalen uit den voortijd, die zeer veel overeenkomst hebben met de Soendaneesche pantoenverhalen, zijn bij de Lampongers zoo bekend en gelietd, dat ook hen hier wel een plaats mocht worden gegund.

Het meerendeel dezer stukken zijn kopien in Latijnsche letter van eene verzameling handschriften door mij in originali aan het Bataviaasch Genootschap geschonken. No. XI, XII, XIII, XIV, XV, XVIII, XIX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXVII, XXVIII en XXIX vertegenwoordigen 14 andere handschriften, die het Genootschap reeds bezat, en mij om ze in afschrift gelijktijdig met de eersten te kunnen uitgeven, werden toegezonden.

Voor het vervaardigen van de transcripties heb ik gebruik kunnen maken van de hulp van Raden Mangkoe, denzelfde dien ik reeds genoemd heb in het voorwoord voor de „Proeve van een Lampongsch-Hollandsche woordenlijst, bepaaldelijk voor het dialect van Kroë."

Enkele vreemde woorden, die in de hierachter volgende teksten voorkomen, zijn:

'ambin (Makakawsch), middel.
'aloen do (Kisamsch), wacht toch! = *kanah paj.*
goebar-kigoebar (Makakawsch), hier en daar, overal.
koedaj (Sĕrawajsch, Pasĕmahsch, Makakawsch), eerst, eerder, voor, vooruit.
kĕpoch (Makakawsch), onzichtbaar, niet te zien.
kati (id.), waar (bepaling van plaats).
kĕtjanda (id.), maar, evenwel.
lawas (id.), verheven.
manoengkadak (id.), voorbij, voorbijgaan.
manjoelidan (id.), in het midden.
soeroem (id.), aankleeden, aandoen, aanhebben.
hĕnong (id.), geboren worden.
sangkan (Sĕrawajsch, Pasĕmahsch, Makakawsch), reden, waarom.

Van andere heb ik de beteekenis niet kunen ontdekken.

O. L. HELFRICH.

INHOUD.

I.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isĕlam bintang sajoek koelawi moendor toeroen dĕnija pĕralihani hadji boelan mak pajo bara djak nikoe kagi 'agi mak tĕmon doeharinga njawa mak nĕkon diri tjawa tĕmon doehada wat nijat mak goenani 'asing hadjat koe toena mak sampaj poedjini 'ati kĕmalangankoe djoega loeh tintok mak bĕrĕnti rambak loeh miwang djoega di bingi diharani pajah dĕlom dĕnija mak kagĕgoh koelagi haga ti'apikon dija bagi'an moela rĕdji di papa saj kawasa dipa tĕngos sĕkali nadjin njĕpok mak mansa ginalah 'indjoek rĕdji miwang salinggom boewok nakoe loeh nĕtok tanggaj kada njak radoe tintok tikambang ti'oembankon paj 'indjoek loenok di hoewok nampit kidang kabilaj ngahandja 'oenjin roempok rĕdji do badan pandaj sakikni ngagĕgok wok rĕdji koedo padahni njak ngipi boepakaj'an bĕtik ram sĕlama dji bang ti'oemban di kĕbijan 'adoedo mak goenani mak njak titok ki doewiman kidang 'api goenani tinggal do nikoe pĕkon tjakak di'aboeng waj bĕsaj roempok mak ki mahijon ki mak ti'oembankon paj tinggal do toendan pangkalan rangmoe mandi dang doetjantjan nanggoengan 'antjak kaskon sajkali sĕdang sakikkoe 'oelihmoe nadjo dipa koebiti kati watni pikiran nikoe moelang djak mandi salinggomkon basohan ngimbangkon tjoeloek kiri djak 'isan hati nakan doendom mawat sintani mandjaw njak di pĕroegan nikoe rambak njĕngkĕli haga njoengkik kariwan toeroen radoe mĕmbĕni koeroentakon kitjik'an rapa 'indani ki njak noempang laboehan kitjik dĕlom 'andan di waj poelan lamban sanak saran miwang di bingi njak haga kahoerik'an 'akoe lagi sĕkĕdji kidang timbalmoe nakan lagi kala di nana 'api bak moe kamaman njadang tjadangkon hati njakkoe dĕlom saj boelan lajaw 'indoeh sintani koe tĕdoeh do wat nihan nikoe saj ngagi 'agi ram ngitjik lĕlĕbonan pĕkat di rani pagi mingan dĕlom kĕbijan sajmaja pitoe bingi njak moelang dilamban boewarah di minak moewari njĕpokkon kakoerangan sampaj di lima bingi njak pĕdom di bantajan katĕmoe di hanipi lamban tjadang pĕroegan tjintjin tjaboet djak djari rasa bĕkĕroegi'an maloe mak 'oerong lagi moeloh njak gintjing kanan sampaj di tĕngah bingi boeroeng mindjak tindiran bĕritamoe koedĕngi radoe ngalih doedoengan radoe pindah nĕnggĕri kidang ijoe mara nakan djoelah njak saj ngambiti di rasan poebangganan ladjoekon do ni'atmoe 'andan djoega pĕroegan pangkalanmoe dandanni rang koeti sĕroedjoengan lamon kak dibi pagi 'ana hiwangkoe nakan njakkoe goj kambang dibi kalapa poejoeh gading nĕbak pasar Bangkoeloe mati tĕgak njakkoe 'ading ki mati ngiman nikoe hiwangkoe di doewara 'amit di lawang koeri tinggal do kandang marga njak 'indoeh haroengankoe samar dapok koetangga poelaw lampoeng koelawi lidjoeng la'in njak soeja ngandawkon loekni hati kipak pĕkon koetangga

mak boegoena di koeti koewakoe badankoe toena loengah roesingga koeti ja moelani njak gila batjak njimbin karanani ngĕkaskon rik kadoewa ngindaj'i boeroeng dibi kada sĕboet mak roewa 'oendam 'alini kisi rĕno nihan kĕkira 'angon dĕlomni hati lapah kĕna goetika ngakoek nahasni rani lapah poedajadaja wat koedo hoeloen rĕdi njoemang djak rik kadoewa sara mak bĕrĕnti pagoen koesoesoel djoega waj roebok koegindami pagoen koesoesoel djoega rĕdi koedo padahni doebĕtikkon pinjawa doepakom djama boedi tjawamoe hĕlaw nana hamoe lagi sĕkĕdji haga 'ngĕhoerik badan haga si birni diri djĕngan pandanpoelau njak mak doeladang lagi nalikoet djoega badan mak njin rĕdji doesani kidang radoe bagi'an hakoe lagi sĕkotji njak njandang kamalangan didjo di tambah lagi papa ratong djak nakan tĕmon moenih ja gila njak boewok bĕlah siwa la'in gantoenggantoengan mak patoet rangmoe mati 'api dambihni diwiman bitah di tĕngah rĕsi joe mara 'oembankon do pandaj njak rĕdji kambang di minjak dĕlomkon do koendang moe pĕnĕnok tjamboer 'angok-'angok koendang dalammoe doedi rarisok ja doepĕnok kintoe balin roepani kapan ja mandjaw minok minjak roem dang mak kari pantok do pantok'an moe dang lika njĕngkĕli ladjoekon do rasan moe dang liwih di njak lagi kada njak gila nakan hoewok di'oedjoeng tĕpi balag mak nangga lamban mak tjampoeg minak moewari tano kindo njak nakan mak njin ki doewiman lagi mak nĕmoe hati wawaj waj di lamboeng kaladi 'oentoeng ram sapa pandaj indoeh rangni tihili koebagaj mak natoenaj liwan nihan sakikni njak kĕlop la'in di waj loelom di loeh njak lawi badankoe mak boebagaj ngambatok loekni hati 'asing rang mak matoenaj nikoe badan koelawi ginalah koe la'in saj mak nĕmoe hĕning lagi sakik nĕram poetjĕraj mawat dapok koebiti nikoe santor ngĕlahaj doewajoehkon njak kinandi badan santor kabilaj 'asing rang njirini 'ati ki dapok riloug paj ki wat tamatni hati mawat dapok koebagaj pamapa moe diri.

II.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem poen salam lagi doeri doesoerat hiwang papa ngambiti kandjak njak lagi sanak malang toeroen di boemi djo dija nginah ganta roempok ramah ngahandja ngali'ak 'indjoek rĕdji pĕrahoeni 'anak tjina dajoeng lampoeng kĕmoedi tangiskoe di dĕnija hiwang koesani njanji naris njak hilang njawa disan loehkoe tihili toebat gantoengan njawa miwang moenih njak lawi boedi dajakoe bĕla padoemankoe mak lagi 'oembak njapoe di tihang gĕloembang noempoeh diri boendjak 'angonkoe tjadang lamon kati bintani ralik tandjoeng-tandjoeng'an soengaj koenawaj hati 'aga mak kahaloewan boendjak moenih sakikni koek pĕdom kalaboengan toeroej di biding hĕni 'aga ngangas mak ngasan 'aga mĕngan mak bĕmi nginom la'in pamampan 'ajor sĕrasa doeri mandang waj dĕlom taman gagit moenih njak lawi hoeloen kĕdaw wawangkan moela rĕdji roepani djak loenik soemban 'oemban di poepoeh haroek papa lidjoeng di las njawangan patoengga boeroeng

dibi patoengga sanak saran djak ratong mak boekantja 'ido goj boeroeng hoetan 'ajam ngoembar dĕnija tijongkon koepabanggan sapĕnan poetangga kati toeroen koe di 'alam di toempoeh sakat djoega 'api ladjoemoe badan ki pagoen rĕdji djoega 'angon dĕlom ni hati hinĕkan loeh dimata pakak misni tanggoeli sagoe djawa pĕrija ngakoe djoega di diri dagang banda sĕtali siba mak boebĕlandja padoemankoe 'adjo lawi djoeng gintjing mak katimbang langgar hilang sĕntĕri pĕkon mak boepanggawa samang handak kaboenji kajoe nangga doewara roenih mĕtoe di bingi gading njoewara radoe boelimban djaman makkoeng wat 'indjoek rĕdji njak toemban mawat ngiman haroengan koe dji dipa boebanggan di haroengan disan loehkoe tihili njak nijong di haloenan roempok ngabimbing diri kintoe sida'a mĕngan mak 'ikin ti kĕni mi nĕngah bĕla 'inĕkan boedjang mak didok goena sindjang boerak ka'imboenan ka'in mak njangoe lagi toeroej njak gintjing kanan loeh djatoeh kanan kiri lidjoeng dipa haroengan mampir dipa do diri ram hoeloen njoeja badan roempok bĕdjie soenjinni sakikni la'in hanggan lĕpas kanan ki mati ki rĕdji kalakoewan damoe diri koelawi sĕbik mak pandaj gĕlik koebintjara mak toenaj tjawamoe di njak 'adik boedjang mati mĕranaj nikoe tĕpik mak bangik njak toemban doepakatjaj nanti 'alam maramik soeltan ngintjakon tjambaj nanggara poelaw dajik 'andaj-'andajmoe sampaj tjanani badan tipik boeloeh bamban mĕringgaj sakikni ngija 'adik kidang ijoe 'api sampan njirang waj loenik radoe saka njak pandaj taloek bĕtoeng sĕmangka tjoekoeh tandjoeng bangkoeloe tangisni diri soeja pĕsijang mari radoe poesikam sikindcewa poesiban ni malajoe di roedjoeng kandang marga ki nikoe mak kanani tjawakoe dikoe gila kidang mak djoega hamoe djo dija nginah ganta tĕmon moenih tjawamoe toerijang mĕtahni 'oema tĕrĕtoehni pandoejoe sĕbik mak djĕngan soeja djo koelangkon di njakkoe doeratongkon do handja tingkok sĕgaga goejoe mati mak doeharinga dadjo dija doepĕladjoe kinandi moenik gila sapo do hoeloen njiman 'ibarat ranting mati djoekoeng pĕpahni rontan kambang mak mĕkar lagi kamaraw pitoe boelan di tijoep hoedjan pagi kĕna tĕraj hĕbijan kati lajaw moe diri noentoen gindamni boelan ginjarni matarani inton goegoer ditaman tĕpik mak kĕna tjari 'asing dajoeng koe toemban 'oetjap mak tinggi lagi lajar koebabar pinsan tida koegiling lagi hoedjan saj gĕbog 'alam mĕnangis djoeroemoedi mak pijasat sĕladjoer'an sakat sĕtĕngah mati tandang mak pandaj moelang kipak mati mak haba kadi kalijang habang pĕmbatokni daja 'indoeh rangni tikambang haroengan koedji dipa nĕtaj waj banjoe mili sĕgara lĕnak lĕnaw lawok tangkadak pagi ginalah tisambajaw mawat 'inggoen koe lagi laboeng nĕda kĕmaraw rawangloeh dibi pagi djak rĕdik kisir 'andaw ija do lĕlakon koe dji sindji sakikni miskin sĕgalani tibinta pasar djawa tjaringin langgar banton saj mĕna tjoerita 'indah ijakin labih sajriboe laksa soetan balin tagkoewin djo tijoeh mak koetangga kadar dĕlom kĕsamin kadji'an waktoe lima 'ana do parwatin koeti sĕntĕri djawa 'ali tjakak di datjing nikoe mas timbang njawa kantoe djĕman poebalin soemang djak lakoe ganta ramik tĕlĕkin ngambatja 'allah hoema binara pagoen batin pangkak katibinta pĕnankoe njawakoe lapah siba noempang djoeng

karam 'angin bakalankoe tidaja dadjo tibinta soenjin sakik sĕranta papa 'alam pangkoewan batin pĕtĕri simboeran tjahaja toenggal sĕriboe loesin mak pantong loeh di mata tjawakoe ratong soenjin dĕpa haroengan ganta lĕbon 'api pĕmbĕli ki lĕpas mak poetoengga poetoes tali kasĕmin tipik paj nikoe kantja kidang ja la'in batin mak simag moenih gila sĕbik koebatok soenjin 'indoeh koeti goj manna pasisirni waj hoerang soemoer banton koelawi dadjo ganta koesirang sakik lamon koebiti mak taroe rambak hiwang tangis saj gĕbog boemi koebabangkon di lalang la'in ija katoenajni sipa koewawas mak tĕrang roempok dji goenah bĕdji dang miwang badan malang radoe soeratmoe diri takoeng bandoeng di majang soebahinalah lawi 'anggokmoe haga lidang 'aloendo mak sajoekni nanti njak kisir 'oembang mak koewawa roesoeh lagi sanak malang tikambang rop dibi pĕrarĕpi haga moelang mawat rang noempaj djoega di mati rabaj tipapas malang dirikoe dji mak kasi gĕnok mak mingan koerang tinamoe dji diri bintang poebandjar boelan mirog gila kinandi boeginalah nĕnggalan nikoe diri koelawi tah karom di 'oembak bĕna nikoe diri koelawi ratong sĕgala tjoeba nadjo ngamboenoeh diri lĕlakonkoe dji gila sakik saj nandjang rani mak tintang loeh di mata banjoe sangko tanggoeli loeh toemban mak koewasa toeloeng 'oematmoe nabi ki pagoen rĕdji djoega rapa daga ladjoeni soerat toena djak kantja mak dapok tisinggiri pantoenan katjang djawa gajoen toemboeh di soengi tah kapan dija sarma nikoe diri koelawi hati poetok mak nawaj lamboeng boekirakira ninding poelaw djadi waj saj koewĕwos boemi sipa roengok dija haroengan sakik ngija kinandi napas sijang djak badan kapan saj bandoeng lagi boepantoen paj njak kidah harijoek sanding 'angin hoedjan toeroen dĕnija loeh djoega koepĕma'in 'asing rang sasar daja ki njak di gila 'ading moendoer poedaja boelajar noetoek 'angin djoeng kasat 'oembak bĕna noempang pĕrahoe dagang 'indoeh 'aga ladjoeni rawan ki lagi moelang hoedjan do nikoe rani rawang 'agoeng nikoe waj hanjoetkon njak di rantaw pĕnah njak boeroeng lawi miwang sĕrdĕdok'an gambang njak di ladjoeni ka titanggalni boelan njambĕrang patoh titi tikas tali tjantjanan lajar mak boeka moedi 'indoeh kati hampiran mati di lamboeng boemi rĕdido kalakoewan boeroeng sakikkoe lawi moendor nĕtapkon djaman soekatmoe ngadjo badan nijat sĕladjoeran tandang poekĕbangkĕbang moelang mak boedjĕnganan mĕnangis di ranglaja loeh mak kahisap di boemi gambang di 'aga ladjoeni haroengan sĕpa lagi habis sĕgala pikir gĕnok koepara boedi koepandang 'alam kisir hilang njawa ki sindji mak dapok koepabanggan mĕna loehkoe tibili njak miwang napas tangan badan mak 'inggoen lagi loeh bĕla badan pijasat tinggal gambaran lagi djak loenik soemban 'oemban 'asing rang pĕrarĕpi.

III.

HIWANG.

Bismillah kalam gintjing noelis laloewang tjina mati sakik njakkoe 'ading

njandang papa dĕnija 'ibaratni ki loeping boeloeng tikĕbang dipa doehandja nihan 'ading kidang mak 'oelah dija tinĕmoe makkoeng balin papa toeroen dĕnija sakikkoe la'in 'anggik malang sariboe laksa djahat koetjakkon bĕtik gĕdahni hati papa kaboewang kandjak loenik di tokkon kandang marga haga ngambilang sĕbik kidang mak goena dija njak djoega noepasakik kiboeroeng mawat rĕna njak timah saka tipik toemban mak goena dija kinandi liwan sakik kaboewang mak boedoesa lijom kikoepabanggan di 'oeloen saj bangik hati djak loenik nikoe badan mak tjampoeg 'adik poewari diboewang boelambanan mak kĕna tjari lagi moelang mak boedjĕnganan lidjoeng njak sapa koe di 'aslilah 'ido badan sapa ngiman njak poewari diboewang boelambanan mak kĕna tjari lagi loemapah toedoeng tangan rĕpa kimbangkoe lagi risok njak moendor mĕngan di sampang loeh tihili sapa saj ngiman badan disan soengi boehĕnti gĕnokni tinanggoeng'an sakat toeroen di boemi kamaman moe njak nakan 'adik kalijang tarbang lagi wat saj ngimani poewari lamon ki diri malang mak kĕna tjari lagi masaka ngo njak gambang di 'oentjoek pĕradahni lamon hoeloen saj malang mak sampaj di 'indjoek njak dji hoen lagi nĕmoe sĕnang ki diri mak sĕkali 'anak moerip tjakak bang hoeloen ngĕladjar ngadji kajoe ranting tikambang kiloe hidoep njak poewari sĕbab mak nĕmoe sĕnangki mak ram namat hati sanak pĕngadji socrat permoelajan kaganga tah kapan haga tĕmat hiwangni boedjang papa mak tilipang ki hadjat sĕboet kalawan doe'a radoe habisdo pijasat diri toeroen dĕnija mak didok lawan pĕkat sĕbab dirikoe papa boetoelak boesĕsangga nadjin di roendom karam nikoe boeroeng mak loepa koebiti hati lijom hiwang boelaksa laksa rĕdi damikijani ki nĕram namat hati kasih di djĕlma pijasat ngahoerik ranting mati bĕtikni pasar tjina di nanggara palimbang kiloe hadjat njak da'a nadjo haga tikambang tawaj moe 'ading rĕpa pĕladjari paj do njak sanak malang nikoe mas ka'in ralang 'asing pikmoe boegoena njak boeloeng lajoe di rang 'asing pik koe dji toena nikoe kambang saj ralang njak noempang rindoe boenga mati sakik kaboewang loempat djak tanoh djawa ki nikoe radoe sĕnang sampaj sĕpa pĕnĕda 'ikin njak do pakoendang mak 'ikin doeharinga ki haga mit palimbang djalan kapal goempĕni mati lĕdjoe njak miwang sasar dikoe njak poewari mit di waj rani tĕraj koemboet basohan handak haloepan nandok tanggoj doekĕtirkon kada njak mati lijom njakkoe 'indaj kak sino tibintjara tjawamoe ganggoe lawaj 'aloes nihan rasija saj toeha moe 'adoe pandaj kitjik'an kita roewa djo tano do pĕkatjaj loewak nikoe ngahandja 'ading boedjalan noetoek karang ngĕndĕrap 'oembak rĕdjoeh boenga lajoe tĕngĕrang ladjoewan koe lagi 'indoeh mak tĕman didok ladjoe mak rambak kintoe hiwang ngambiti pinjawamoe galoembang tandjoeng ralang mak kanani ki nikoe djoeng sarat kapal dagang sampan kandas dibatoe diri pijasat tikamkang 'asing pik mak boedjadjoe 'ajam mĕndjadi hĕlang 'asing rang mak kaladjoe djak loenik poekakambang mĕmbalag simpin sakik tisaloensom rasani boerak sindjang sarilang panjampor loeh tihili badan malang tikambang mak didok timbang lagi tah kapan nĕmoe senang 'asing rang pĕrarĕpi lalang hoeloen saj sĕnang sapa saj bangik hati djoelah njak do kaboewang

'andan nanggëri koeti gambang moenih ram bandoeng kapan kak toeroen doeri rëpa di lampin 'oentoeng tjawamoe di njak poewari laboehan tëloek bëtoeng gëdah sakikni hati sanak saj mawat ngiman ram hoeloen ramah bëdji ngëli'ak kalakoewan tah kapan do tibiti 'indjoek sanak moenih njak tjawa sëpaja hamoe ki nikoe sangoen boendjak njak tëpik mak boetantoe sëlamat pandjang 'oemoer sangoen bëtik tënëmoe ki pintak mak boelahir kidang sapa këtahoe.

IV.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isëlam tangisni boedjang miskin 'asing ram mak boegoena malamon hoeloen batin kidang mak goena dija badan tëlampaw sangsaj mëngan dibi mak pagi mit di waj rani teraj ti'andjor mak pajoe mandi boeginalah mak lësaj nikoe badan koelawi pantoenan koendjir poelan makaj saj nëmoe tëmoe tënëmoewani badan radoe sakatsa ki koekandjak loenik njak toemban mabalag mak kalakoewan saj koekan wahni roentan saj koe 'inom 'imboen bajoe tangis paj njak njangkiman toewan Sa'it bangkoeloe haga siba di djoedah sakik djoega koe tëmoe 'oentoengmoe djido badan kidang joe djoega hakoe mak 'ingok di kitjik'an kinandi kalakoewankoe wak'i poenggoek ngarindoe boelan di bingi koehanipi dawah ja koepabanggan mak pandaj loepa lagi poebangganan moe badan kidang joe gila lawi sakikkoe dji nënggalan ki nikoe mak kanani mak noewalang kipak mati kidang mak 'oelah dija kandjak njak lagi sanak hoerik mak didok boemi mati mak bësoewarga kidang sisilkoe nihan mak goena dija lagi sanak malang ija rëdi ki tëmon doetarima tëmon moenih ija gila djoelah njak do narima tëngis hiwangkoe 'ading watoej koesani kidang tjawakoe 'ading toeloeng njak boepinëda njin sampaj sëboet poedji kidang njak mak boegoena 'oembankon mak gindjangni salah di djalan hoerik 'alam wawah do koedo lijom sëranta sakik njak njamboet goejoemoe 'ading kidang njak gila wari 'asing pikkoe mak kasi 'api ladjoe moe diri njak mëngan hoen ngakoe wat hoerik samar di mati 'asing koetiba toena di rëdjoeng 'adik poewari njani sani biti'an mak pajoe mandjang hari mak sampaj nantang djaman kinandi gila wak'i ngëlagok njak kidoewiman pijasat mak boegoena 'api 'aga harapmoe ki nikoe gila 'ading djimatni paboewahan 'anak toeha nanggara djaroeni boelambanan kintoe tjadang boerita 'imanmoe 'adoe doepoentan 'adik wari mak rila radoe do kidah pangan lamon 'aboet hampangni miwang ngoemboetkon sindjang loeh ti'oemban sënërnaj ladang djoega ram koendang mak tëmon pinjawa moe radoe sëboelan lijoe bingi koewitoeng bang koerang njak nëmonkon tjawa moe bang barih saj doeladang bëtik hilokmoe goenting niroe tanggang sërani ninding përaboe miring rëlog mawat nimbangi koetijap 'alam handak boemi mak tantoe lagi ninding djambat titijak dang lamon koewatirmoe sindjang handak saj narak rëgani pitoe kajoe nikoe dang njoeja di njak tëpi tjawa koe dikoe 'indjoek sanak moenih njak tjawa sëpa ja hamoe tjëlaka tipik di njak hatini hoeloen sak

dikoe hiwangni sanak moenih kak koebiti tjawamoe dang nikoe watir di njak titokkon nĕgĕrimoe ki nikoe mak kanani djoeng tjina moelang siba laboehan kiri kanan masigit djaga raga gĕdoeng 'inton poebijan ki njak 'ading mak pira pajah njak la'in lagi njak sarat boekakira mawat rĕntini lagi 'indoeh kirapas njawa sandang do diri lawi papani saj kawasa hoerik mak di dok soengi mati mak boehangkirat toehan sangoen djoendjoengan tano njak lagi 'indoeh 'angonan sĕpa pandaj sĕpa djoega bagi'an 'asing pikkoe mak moedah 'alam sĕpa saj koe di 'indoeh soebahinalah kiloe hoekoem dang hoeni hambamoe toehan pajah hoerik samar di mati 'allah soebahinalah toendjoekkon djoega 'iman diri mĕnah parintah noenggoe kasihni toehan 'asing pik mak mamoedah ki rĕdji saj mandangan njak kindo radoe ti'oemban hoerik bilangan mati boepamilih noenggalan mak nĕmoe hĕning lagi njak radoe katinggalan toeroen mandjaw do diri mĕdjong dibah lingkawan 'alang sakik ni tirapa do ki radoe diman mak dapok tantang lagi hiwang radin bangsawan sĕmalam di lagoendi tĕdos rasaj do badan sandangi paj do diri bitah tinggal di hoejan toemban mak kĕna tjari 'astoebat 'ido badan tah rapa ladjoe koe dji ti'oemban mawat saj ngiman di hoewang loekni hati dipa tĕngos 'indanan ladjoe di nikoe poewari rapa ladjoemoe badan miwang dawah di bingi kiwat toewahni badan kakalaw do dangkoeng mati lapah di rawang-rawang langoej do nikoe diri babanggan sambil mĕngan sisil moe ngadjo diri kok sanak toeroek lalang ngali'ak njak tikambang djoekoeng njambĕrang barat badan tidjĕdjaw ti'oemban mawat pandjak koeli'ak haroengan nampoeh badan djo tano rabaj ki njak bĕla loeh koe njak miwang njak radoe balik toemban la'in datjok koebiti 'imanmoe lĕpas pinsan ram bandoeng mak poedjama djadjama nawaj hati kindjoek njak rambak njoerat loeh ti'oemban dibi pagi soerat salah koetjantjan bagi'an noempoeh diri haga moelang mak djĕngan lidjoeng dipa do soengi dang nikoe miwang badan lĕlakoen 'indjoek rĕdji djo diri saka toemban ngapa ma'in loekni hati sakikkoe nantan djaman mak lĕpas nadjin mati la'ilah mati sakik njating soerat djak toehan hoekoem djoega hambamoe sindji bagi'an badan mak dapok titidakon toewahmoe badan rĕdi lamon sirni hati tĕtap-tĕtap pangiman dang gindjang gindjoeh lagi njĕrah djoega di toehan partjaja nadjin mati nikoe dang miwang badan roempok bĕdji soenjini mak 'iman di njak toemban mak miwang ki njak mati do nikoe koedo badan ki roeka pinsan sindji tinĕmoe moe dadjo badan pajah dilamboeng boemi harap njak di wat ngiman ki wat sĕnangni hati 'astapiroelah badan sakikga 'adjo diri lĕlom sindjang sĕrilang pengipoes loeh tihili harijoek sanding hoedjan 'angin toeroen di boemi loeh djoega koepĕma'in 'asing rang sasar djoega nikoe badankoe lawi 'alibambang di lawok tah sĕpa boemi koe dji mari mak lĕlom di 'oepok mak dapok boekadĕrat mĕnah kasihni nabbi njin sĕboet naram sampaj ngija badankoe lawi mirok mak datjok koetjak njak santor njirini 'ati la'in gimak doeli'ak kintoe njoekoepkon lawi la'ilah mati sakikni boewang boelambanan ladjoe dibah mĕkanan mak 'iran di njak toemban mak haba di njak mati ki nikoe gila badan mawat saj liwih lagi radoe kak miwang badan bĕla loeh mak goenani saka dirikoe toemban kidang 'api padoeli

rĕdji do ki kaboewang 'asing rang pĕrarĕpi loewang djak bah mĕkon'an mak diman hoeloen lagi tiktjah nikoe badan sasar di 'adik wari haga moelang mak djĕngan mati sakik dadjo kak lapah galinggoengan loeh djatoeh mak bĕrĕnti kidang ijoe mara pangan sapi nikoe sĕgadji di goenggom boelambanan di wohkon 'adik poewari njak tipik di nanggoengan nĕram mak 'iwoh lagi 'api lagi ki pangan doewajoehkon dĕlomni hati kidang ijoe mara nakan mati sakik njak lawi sĕnang 'ama kamaman mak di 'alang kipak mati djoelah badan kinak'an mak haba di njak mati soekordo kamajangan mawat njak soemang hati soedi radoe bagi'an sandang'an moe dji diri.

V.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isĕlam tĕngis paj njak njoerita kapajahanni badan lagi kala boehari sanak saj mawat ngiman njak miwang njĕdoksĕdok nĕrĕnaj loeh di mata 'oedi lamon ki roempok kidang mak goena dija poetoes sansang tali wok njanggajok ranting mati 'indjoek ngĕbangkon hoewok nikoe ngĕmboewang diri wawwah kalawan kĕlam njak santor soesah hati kidang ijoe moenih hakoe sapi dang ki sĕboedi 'oelah nikoe do kanggoe tjawa soedi dang loepa koepatoenggal di nikoe ido boeroeng mak 'inah rapa kidah gajahni sabah radoe tilĕsah djandji mak bĕni lagi koeroek di boelan roewah loewar di boelan hadji 'api lagi tipĕnah boelan sĕpa saj ti'anti kinandi njak no salah makkoeng sampaj timponi moelani koepĕbalah mak gindjangni sĕgadji 'api kitjik'an kidah tadjalan tjawa 'api haga ngĕmbilang pajah nikoe mak moeba lagi sakikni badan pijamah ki diri koe dji lawi kinandi nikoe malah pajahmoe la'in sapi moela pagoen koepĕnah kakalaw do hakoe dji la'ilah ha'illĕlah api ladjoemoe diri rasan rapa dang tisah lidang di rani pagi boenoeh ganta njak kidah kok njin mati sĕkali tĕdjangga boeginalah ngalimak nikoe diri gĕdahga do saj pajah sampaj nihandi diri nginah radoe mapisah dang toena djobni hati rasan radoe mĕrĕdok bang sijang mak sintani radoe saka njak njĕpok ki ngangonkon di toena pĕtĕnahkon di roempok di 'agi-'agi saj rija nadjin wat hoeloen ngoepok 'api padoeli dija 'angon ram tipagĕnok dang mamoedahga kĕna 'anjing timbalmoe da'a partjaja nikoe di njak basa djoega njak moeba kipak mak rasan hamoe sangoen pilihkoe rĕno tĕmon nihan boeboedi mak nihan kahantara 'isĕmoe la'in roewa 'api ki mak koeroengok njak bĕnar 'akoe dija 'alih tjawa moehalok kapan toetoengga kita ijoe poewari dang toena lapahan moe dang toena sĕgalani badan tintok 'api padoeli dija 'ampaj moenih njak pandaj bĕrita moe koe dĕngi badan radoe doepisah mawat 'imanmoe lagi la'ilah mati toenaj nikoe ngoembankon badan rop djahi koeti mindaj pĕkat dĕlomni hati ki ngitoengkon di bĕboh kasi kipak mak boewiman 'api ki mak koe mijamoh djak loenik kĕlot hati balag mak sarma di 'indaj hoeloen saj bangik hati koerang nikoe mak pandaj nikoe mak moeba lagi sino djoega koebagaj la'in dapok koebiti njak rabaj kintoe

hada nganggoejoe njak ladjoeni nikoe goesom koetindaj pilih mak toenggal lagi tinadajmoe la'in saj 'oenjini bangik hati njak ngĕrasat nikoe paj tĕmou koedo do mari njak ganta lagi rabaj kintoe bang masang boedi 'angon moe njak mak pandaj sapa tahoe di hati kitoe makkoeng 'angon saj sĕbangsa tindih pati ki tjawa gila toenaj dang soeroet djak saj radoe njin kĕnaj nikoe pandaj saj tĕmonni 'adjarkoe saj ganggoe kindo toenaj saj bĕtik mak doehaloe ralis kok djoega 'indaj dang laman sĕpok'anmoe roempok malamon pandaj ganta njak njoewoh di koe di'ampaj nikoe koendang dang lamon sĕpok'anmoe parahoe lajar tjambaj 'anak koeda malajoe mak tanggoeng rasan sampaj ki mak moendor djak nikoe laboeng saj nĕrajtĕraj ngĕlitoh pakoe lajoe kagĕpoeng pĕkon kĕnaj sapi poebandoeng dikoe bandjir balag nikoe waj njak ti'anjoet dang padoeli tjawamoe nganggoe lawaj mati 'aloes boedimoe rĕmog boewak doepakaj rĕmog bamban saj doewanggoe njak ti'anjoet la'in di waj njak kĕna di hakalmoe pĕnjanamoe mak njak pandaj radoe saka njak tahoe ijoe pajoe koesandang paj sindji saj pĕmbagimoe kinandi liwan sakik tinĕmoewani badan katjawamoe bĕtik boedi moe noemor satoe la'in ki soeja dikoe la'ilah mati sakik ngarang kambangni djamboe radoe do koendang sakik rasando nikoe koedo sakik sĕlama hoerik ijoe pajo njak narima la'ilah ni 'ati bĕtik djĕman kita saj radoe 'asing 'asing doekanik badan marat loepamoe djawoh kalawan rĕdik 'asingni lapahanmoe badan mak 'indjoek tipik wat djoega pangliwihmoe ganta ram moendor bĕtik lamon saj njampang nikoe mak doendjoek di saj ramik 'iboe bapak mak rila 'adik wari mak ngĕni pĕkon djadi hamboewa ki pilih mak 'oendori sampaj boekira-kira moendoran nawaj hati 'api saj goena dija nikoe ijoe koendang lawi njadang-tjadang bĕrita mak hadani saj kali dang rindoe di saj papa tjadang bangsani diri koerang koedo manoesi'a sapi dang 'oemat soedi nikoe mirok mak haga mak koewawa tindih pati 'indoeh saj kĕdaw tjawa rasan kabar koedĕngi 'ibaratni tjoerita nikoe ma'in tĕdoehkoe kidang mak goena dija saj njadangkon kita dji pĕroetoeh sanak ngoera mati loewak roempak dji mirok kanggasa djoega djak toemang mĕtoe siri lamon 'oepok koedĕngi tjawakoe di koe da'a 'andjak pasal moelani pilihmoe bĕla-bĕla kintoe njĕsol ladjoeni sindjido koesĕntaha njak digoewaj babangi pĕnjambananni tjawa panglindoeng rasan koeti koendangmoe saj noeladang sĕhimpoenmoe saj tĕmonni ijoe mara njak narima mak moenih djawoh hati.

VI.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala-ikoem 'isĕlam hiwang tjoetang djak koendang njak ngambiti sakikni kandjak njak lagi sanak mĕtjohkon boekampoengan mak koekalimak hoerik badan hilanghilangan palita tĕngah bingi hoerik njak ki wat ngiman kidang 'api goenani kamoendor djoega badan hoeloen mak namat hati tĕmon moenih ja gila njak boewak bĕlah siwa 'aloes la'in gantoengan mak patoet rang moe mati mak simag poegantoengan do hamoe boeroeng lawi kidang ijoe mara 'ading njata-

kon tjĕrdikmoe toeroen bĕlimban boelan ratong moenih njak wak'i ngadakon poebangganan lamon noenggoe sajmaja tano sampaj di djandji tawaj moe di njak rapa timbalmoe di njak 'api poenjĕm aja saj mĕna tano sampaj di djandji kidang timbalmoe gila lagi kala sĕkĕdji rimpakni lawak langok kamaraw siwa boelan panjĕmaja ram toegok ram bak ram pĕralangan rĕtini kindo wak'i soesah nihan do njakkoe 'api djĕmĕlahni timbang djoega 'oelihmoe 'oelangkon paj di diri patoet koedo di 'atimoe ki rĕdi saj djalani la'in njak mamak satoenggoe tjoba paj djoega kadji mak barih saj pilihkoe rang hoerik djalan mati 'akoe lagi saj radoe la'in njak kimak haga kidang pantang'an rĕdi sapa katahoe dija sĕsolan ram kak nanti batjak nandjak sajmaja ram toekor 'ali'ali tandani mak saj hada 'amon kimak boedjandji tandani mak saj hada kidang ki nikoe moengkir mak gindjangni njak kaskon njak boepantoen paj kidah sĕlkah pampangmoe pari rani laboeng ngambi'an saj doehandan la'in barih djaroeni bah mĕkonan nganggiukon kawaj handak kapitan djak lom gĕdong poemandjak 'ani kinjak rang koeti boesĕlidoeng 'api dambihni doewiman njak 'ading 'angin dibi djoekoek di tĕngah poelan sansang nĕbak ranglaja hawosan koe dji 'indoeh mĕnahpĕnah liwihmoe mari mangsa dĕnija kiwat sĕpah moelijoe kiloe njak goewaj boera kakalaw 'indjoek nikoe sampaj sĕpa panĕda baboetjahni tarkoekoe samoe napa sajlaka rĕno njak lawan nikoe kidang nikoe mak rija ijoe mara moenih hakoe ram mak djawoh hantarani nanti njak ngĕdi nikoe ram ngitjik djama makkoeng bĕla pilih moe doebĕngis di saj toeha kitjik'an mak doetoenggoe 'oelangni waj hoemara mati sakik hati koe ngambiti tjawa bĕla pintakoe mak bĕrlakoe poedji toemban boesadja moerip soedjoet di goeroe 'oemoenkoe mak boegoena bĕlajar patoh tihang kajoe roempoeng kamoedi pajah njak mantang malang bang sisil koelajari ijoe mara oembankon do pandaj njak kindo radoe kambang tjamboer di minjak dĕlomkon do koendang moe nakan.

VII.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isĕlam tĕngis paj njak njoerita kamalanganni badan wat koedo hoeloen rija nabik poendi saj ramik njak haga babar kata tinadaj koendang sakik mak lagi ram saj njana nĕram poesimbat ngitjik tjawamoe no mas njawa djoek rapa ki ram ngitjik lagi kala di nana harapkoe ladjoe bĕtik nĕram ladjoe sĕbangsa 'angon radoe tĕrsĕdik djamondjam toentong moeka kinandi boedjang ramik kidang mawat saj njana timpan ladjoe ram bĕtik sasar ki mak poetoengga mawat hatikoe bangik ki mak ram samboet kata 'ana pakat ram 'adik lagi kala di nana ganta njak radoe tipik ijoe mara koetarima mak moenih datjok sĕbik njak gila sanak papa nikoe njĕpok saj 'adik sama timbang di bangsa tinadaj koedang sakik mak lagi ram saj njana salamat moenjaj 'adik ki njak dang doeharinga saj koeti ladjoe bĕtik sama timbang di bangsa kidang njak kindo 'adik 'asing rang mak boegoena mak 'ikin pak di roedjoeng kintoe hamoe mak rila njak ham-

pangni baboeloeng 'api dambihni sarma nikoe djoeng njakkoe 'andjoeng mati salibah kita sasar ram kipoebandoeng baringin bandjar tjapa ladjoe rasan moe boeroeng kita soemang dĕnija 'indjoek mak ram poebandoeng lagi kala di nana boelajar njirang tandjoeng kĕna daja sajmaka saj doehandan kindo rĕdjoeng njak sampan batang tjapa 'oedjan toeroen djak goenoeng 'oedi toempak dĕnija 'alam moe mawat tanggoeng kipak diri mak didja roempok lamon ngĕroedjoeng banton dalih samaka djangan kiloe toeloeng moela njak mak boegoena toenggal rasanmoe boeroeng njak 'ikin doebintjara toenggalkon do dang bimbang njak 'indoeh haroengankoe roempok koebatok tjadang kintoe toena bangsamoe ka'oentar di bidang roewang hoeloen ngĕgoejoe nikoe lika di rambak hiwang njak ngingokkon tjawamoe noempang djoeng kapal dagang lajar kandas dibatoe koetĕdos nadjin mati radoe tantoe goejoe moe 'ajam mĕndjadi hĕlang 'asing pok moe ijoe ganggoe sakik sijang djak koendang njak 'indoeh haroengankoe sapa lalang koetoempang lĕlakon koedji lawi rambak kartas laloewang loeh kadi banjoe mili sakik mak didok timbang miwang 'api goenani kindjoek njak kapoemalang lĕlakon koedji lawi takoeng sijang djak batang halok mak bandoeng lagi naram mak 'oendor lidang 'amit njak koendang lawi 'anggopmoe 'aga sijang mak datjok koetanggoehi sĕlang poesinggir di rang kok di rilong mak lagi nikoe ngantjam saj ralang marap di pantjaniti badan poekĕbangkĕbang taroe di boemi sĕpi kadi kalijang habang njak sampan poetoes tali 'anggokni njak tikambang kadamoe gila lawi bĕtik samboetkoe koendang mawat salah sĕkali 'aloen ram moeloh bĕtik kak nĕram toeroen doeri halok la'in koeng koendang mawat salah sajkali bĕtik ram pinsan sindji diri malang di boewang ki nikoe bangik hati radoekon njak doeladang batjak kaskon sĕkali mĕnangis mandang bintang soebahinalah lawi koetijap 'alam tĕrang mak nĕmoe roebok lagi saj nikoe nandak koendang diwa toeroen di boemi nikoe mĕdjong di garang njak ratong tiram hati koeti sagah lalang njak njimbin njirini 'ati koetijap 'alam soemang diri mak kĕna tjari 'oetjak moe gila koendang lagi sĕlamanidji dang doetjantjan nanggoeng'an 'antjak kaskon sĕkali kintoe nikoe sandjoran mawat tĕmon sahiri mak 'ingok di kitjik'an lagi djaman kapira ki mati 'awok midjan saj toenggal 'oela'oela hamoe gila 'indanan kintoe njak mati mĕna di djambat poemĕnahan mak radoe koepabanggan sanga patoh mak loepa kitjik'an ram 'ampaj dji djo ganta koepabanggan soeja moe mak koerasa salah djak ngajoen pinsan ki nahoi njak mak haga 'oelihni boepalangan djak nana sampaj ganta 'indjoekni sasoeja'an kidang nikoe no gila pilihmoe pĕgat pinsan 'indjoekni koesoek sĕtĕra mawat didok djoelaj'an tjawamoe salah mĕna sakikni koepabanggan mak 'ingok di kitjik'an kidang mak goena dija hoeloen tandak lahoehan tjawa tĕmon doehada batjak djoega djoeragan njak gila 'anak koedo wat noempaj haga toemban sajtoehamoe mak rila soeja moelang di badan tjawamoe no mas njawa rasan moe radoe mingan kabarni hoeloen radja noenggoe pasar tandjoengan moela njak mak boegoena ija ngoendang poedagan ladjoe rasanmoe boeroeng lawi 'aloen njak ratong disan lapahkoe mana kawan hakoe gila mas njawa pajah kiloe pĕngiman nikoe toenggal dĕnija

radoe sampaj lapahan ki njak kindo mas njawa 'indoeh haga haroengan saj koe 'antjam lawok běna hak 'oedini salatan disan njak běrkata njak nětapkon pangiman tědoehni saj koewasa radoe pakoen djak toehan njak toemban mak boegoena něram soemang djangan tangisni diri papa miwang sěrdědok'an kak kita toenggà moeka mak lagi saliwihan něram didja saj rija ki njak kindo 'indanan pagoen liwih děnija sěnadjin balin djaman mak poedak moe ki loepa 'ana dija 'indanan 'iman njak dikoe gila ram moeloh sěroedjoengan kidang nikoe mak haga tjawa moe těmon moenih batjak goj ratoe diwa lawanmoe nantan djaman sěbangsa kawok njana diwa 'andjak 'atasan dajang rindoe kapira kantjani sindja boelan sědong moentor něnggěri kantja radja 'inawan moetori dajang singa koeti sarop'aropan kada njak mak boegoena soerat titahni badan mak datjok ngoetjak soeja djělma sěmapoe rawan kindjoek njak tiba toena pisah djak 'indaj pangan moelohkoe sělam doe'a koekoesoen poedikiran něram moendor saj njana mak pajoe něram himpoen rasan djoedoe dalih piněda mak koeng 'izin djak toehan kakalaw do mas njawa ki kak djaman koelimban něram moeloh saj njawa sěpakat di kitjik'an ki ganta kindo poewari lagi lamon rawatan ki ram haga saj njawa tjakak langit mak boedjan la'in sikam mak haga nikoe lamon pilihan sangkoetan wat salaksa tangisni boeroeng bajan njak nganah mas koe njawa moelang di'atas poesiban njak doeririh kantja soedi pěnoetoep 'iman nikoe gila mas njawa hěning něnggalan pandaj njak di běrita kitjikni 'indaj kantja nikoe lalang nganandja ngali'ak njak tikambang pagoen njak wawwah moeka mawat salah kitjik'an koerang mak kadar tjawa ratong djak kiri kanan 'ibaratni njak indaj boeroeng lěpas djak tangan mak lagi di haringa samantolah ki di 'iman boelamban do mas njawa sělamat do lapahan mak 'ikin doeharinga basa rědji ki doe 'iman tinadaj rambang mata nikoe liwan sandjoran mak ngaliwih saj papa mak těmon nantan djaman saj doehantjam 'anak koeda noenggoe pasar tandjoengan boeroeng lawi pajoe ram lidang tjoetang kitjik'an mak doetangga 'ading.

VIII.

HIWANG.

Timbajtimbaj dahoeloe kala djadi 'akoe manjoerat manjoeritakon badan pajah badan malang badan tikěbang titah malangmoe badan sěnandangan moe toeboeh ngija goj badan pajah badan malang tikambang titah malangmoe badan sěmandanganmoe toeboeh tintok do nikoe badan mak těmon ki boegoenani boewang 'iboe děngan bapak di boewang kakak děngan 'adingni boewang minan děngan kamamanni boewang sěbatin parawatin ni boewang ni boewang panggawa pěmangkoe sěrěrop djahi mak njantjani no ngija goj badan pajah titah malangmoe badan no ngija goj badan pajah sangitoh ram mahělaw lělakoen něram ti'amaw sino dang tipakaj něngija goj badan pajah tinamoe koe 'adjo kikoe sěrba sakat djo koe 'ala saj mati mari makkoeng nikoe tano koetědoeh wat hati koerang boedi lělakoen koerang sěmoe rabaj lagi noepakaj lijom lagi noeběkom 'isěmoe mak noehaloe 'isěmoe ram di běbaj

tikĕni 'oeraj tjambaj njin hatini masĕnaj 'isĕmoe ram di sanak tiparatong'i boewak njin saj toehani mirak no ngija goj badan pajah 'atjak nikoe loemĕbon dang njinta moelang lagi ki mak tĕmon boegoena 'oenjini 'oemat ngahandja djaroeni 'iboe bapak mawat kĕdar koetangga tĕpik paj tamaminah kasat dang ki poebalin lapah liwan di pajah wat boewok kĕdar kirim.

IX.

HIWANG.

Timbajtimbaj dahoeloe kala djadi 'akoe manjoerat manjoeritakon soerat tjoeritani sanak malang tikambang titah malangmoe badan sĕnandangan moe badan sajang soekat moe toeboeh soeratan kandjak 'oedi mak nĕmoe hĕning hatini boewang boelambanan njoemang djak rik karimpak tĕdos rasaj do koelik mak nikoe pandaj koedo kaboegoewanmoe badanni boewang kakak dĕngan 'adik kĕlpah dĕngan poewarini boewang minan dĕngan kamamanni boewang sanga lambanni boewang saj ramik ni boewang sanga tĕngĕbah sanga pĕkonni boewang saj toeha pangkoesarani boewang sĕbatin parawatin ni boewang kandang margani boewang 'indaj lawan tinadajni boewang koendang dĕngan soenaraj mit tintok gila badan mak goewaj nangga didja koetandjakkon sajmaja njakkoe mĕdoh di lawok sampaj di tĕloe bingi moelang njakkoe di pĕkon ngahaloe pĕkon hijon dipa 'ipa roempok dji parik bidang bangoenan rangni diri boenjanji moeloh moenih nimpat djan miwang njĕrdĕdok di 'ari moelang njakkoe di lamban njak mĕdjong di sĕrambi loewakga boelambanan mak haba di njak lagi wat domi koedo 'ina njak haga mĕngan pagi 'ani timbalinani 'api goewajmoe didja dang nikoe madjoeh lagi tintokga nikoe ganta 'ido 'ina dang tjawa lampaw 'iga masakik kabitini boetong titĕdaj waja ngadang kadang saj doeri radoekon kidah 'ina mak 'ikin doe kĕni mi haga tanda njak gila mak njinta moelang lagi radoe nandjak sajmaja samaja tiloe bingi sampaj di pagi sindji kipak pagoen kakira mak njin tilijoe lagi boetong radoe mirihga djoek la'in tjoeba lagi naranam loeh di mata sakik lamon koebiti tandak njak djak sĕrambi mĕdjong njak di bantajan toempak ngamboekak pĕti ngaboengkar pĕngĕkosan njak ngoendahkon sĕbagi palipanganni diri ngoendah ka'in boerintji saj koesta saj kambaja saj rilang mak ni diri saj rilang makni bapak palipang'ankoe saja koekoentji moenih pĕti 'ana do kidah bapak pĕngĕkosan moe didja koeti wat pĕngasanan tipak koembaloe tjina poelangkon paj do ngasan njak haga ngangas boera minta toeloeng di toehan njak mĕdjong siladĕpa tĕdakoe kamoedjoeran sasoembar ngangas boera kiloe moenjai marawan boera tandjoeng ladangan nikoe ngaladang badan nikoe ngaladang njawa nikoe ngaladang pati nikoe ngaladang lijom boera nikoe boera boera talikoet tĕba nalikoet nikoe toeboeh nalikoet nikoe badan nalikoet nikoe njawa mari njakkoe 'indjakan makkoeng njapang lingkawan ngadĕtjis njakkoe bĕrsin tiloewar njak di garang mawat bĕrĕnti miwah roemagah njak di lĕboeh poedakkoe mawat malloeh titĕngah di tĕngĕbah poedakkoe mawat wawwah tjakak

njak koe di sĕsat mĕdjong njakkoe dipa miwang sĕrdĕdok'an ginalah koe tibinta tirĕgah moenih di bah koetjoengak kiri kanan sanak saj mawat ninggam djawoh ki ngantak'antak poetoeroen di doewara poedakkoe mawat moewaja mit ngantak sambil miwang 'indaj lawan tinadaj koendang lawan soenaraj mit moeloh djoega koeti njak kindo haga 'tandang mak njinta moelang lagi koetantang pĕring bamban koedjoekkon di 'indaj pangan koepĕtjoet ko 'ali'ali koedjoekkon di 'indaj moeli koetantang simpaj tanggaj koedjoekkon di 'indaj mĕranaj koelĕtjoetkon do gĕlang koedjoekkon do di koendang 'adoe do goj mit moelang djoega koeti njak haga tandang paj 'indoeh bĕni landjakni la'in ngija ki toenaj mindor kidang ngidorkon hati mit moeloh koeti 'indaj tanggado pĕkon koeti kinjak haga lantjar paj badan midor sĕndiri badan koe pajah poesaj mawat saj nawaj hati mĕdoh nikoe tinadaj njak koe 'indoeh ladjoeni sĕlang 'indaj mĕranaj kalipang kita poewari sĕpa sĕboetmoe sampaj 'amit njakkoe kanoebi djo goedoeng sanga goeloengni radoe koepĕlandoenganni ngasan sanga sĕlogni radoe koepĕhĕrok djo sangoe ki wat rang minok koekoemboetkon basahan mari njakkoe loemadjoe njak mĕdoh do kidah ijoe 'indoeh haga haroengan koeroek di poellan toeha loewar di rimba bana ngadĕkop rani manom lindom di bahni kajoe mangkoek di boemi gĕting patoeroen njakkoe pĕdom ngapaj'apajkon kawaj koekĕtjatkon basohan ija soelan ija do pijoe mawat bĕrĕnti miwang ngingokkon kampoeng kawoem 'indaj lawan tinadaj 'astaga pĕrlah badan mak rĕdji ki boegoena mak ti'oemban ki wat ngiman ngantjan saj bĕtik dipa rang soeja taroe paj miwang badan toeroen do tĕngah bingi mak mĕdjong sila dĕpa sambilan ngakan mĕnjau haga kiloe ranglaja minta toeloeng di toehan patoeroen bingi boeka mari njakkoe loemadjoe sampaj njakkoe di lawok njak noempak djoeroebatoe marakon rijal tĕloe haga noempang pĕrahoe toeroen di tĕngah lawok kĕna riboet pĕtong 'angin dĕras mĕmatoh rĕboeng sĕkilan doewa djari poelaw mawat daratan mak boetantoe djadi njak njoembarsoembar ki tĕmon nja[illegible] boetoewah makkoeng ranglaja lĕbon kiloe hoerikan kidah djo njakkoe lĕmot ha[illegible] sambil njak ngakan mĕnjĕmbah di saj koewasa ki makkoeng djalan lĕbon toeloen[illegible] tĕrang dĕnija poepoet njak njoembarsoembar ngandoewar 'alam tĕrang riboet pĕtong mak lagi mari sikam loemadjoe 'ampaj wat pitoe bingi ratong moenih gĕga[illegible] toeroendo pasakik'an mawat pardani lagi tjilakamoe 'adjo badan hoerik sĕtĕnga[illegible] mati mak dĕdok kasĕnangan 'api moelani rĕdji halok 'adoe bagi'an kandjak [illegible] lagi doedi djo ganta koepabanggan koebagaj paj soenjini kandjak lagi moewa[illegible] sampaj di rani sindji djanggoek loeh ngakĕbijanan hati sangsaj sĕkali mak nĕm[illegible] padoengasan sakik sĕmandjang hari malijom di 'indaj pangan kidang 'api goen[illegible] soeratan 'andjak toehan sisil moelani rĕdji koelanggawah lawotan mak nĕmoe [illegible] rang lagi 'astapiroelah badan ladjoe ki minsan sindji sĕlangini 'ama kamaman m[illegible] sajang di njak lagi nadjo njak radoe ti'oemban hĕningdo hati koeti ngija goj dj[illegible] ngiman njakkoe 'indaj ladjoeni boewang bah mĕkonan ladjoe di kĕlpah poew[illegible] gĕnokga tinĕmoewan sandang do kidah diri kakalaw kak boelimban boebaloe [illegible] mak mati ki wat kasihni toehan kipak ladjoe di nabi ki tĕmon sipat rahman k[illegible] do njak rĕdjĕki sakikga tinanggoengan pajah mahloek 'indji partjaja di pĕrm[illegible]

wat balosan kak nanti sindji saj partjoba'an ijoe pajoe koesandangi njakkoe pijasat nĕnggalan tjoba sĕriboe rintji gantji dipa do djĕngan disapa rang bĕdji sĕlamat nikoe pangan njakkoe 'indoeh ladjoeni moendor djadi pikiran 'akoe salamani dji.

X.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem isĕlam la'in ki bani ni 'ati njak haga manjoerita roempok parda ngadĕngi hiwangkoe di dĕnija soeratni sanak haroek nadjo haga tiwakat lantaran banggan ngambiti loekni hati kandjak lagi maloenik tandang poekĕbangkĕbang 'asing pik njandang sakik mawat 'oelah boekĕnan rintjini saj matjoetik sipa mak kanjoemangan nikoe diri koelawi lamon dang tipoe banggan la'in datjok koebiti sampan di poelajaran bidoek nangga kĕmĕring hoeloen pijamah boerimpak ija noenggoe mak bĕradoe liwan sakikni di njak kak koebiti tinĕmoe malang pagoen tipandjak ginalah tĕloe riboe hilang saj koepĕrambak loeh tirimpoeng di dagoe habis djadi biti'an dani gila kinandi kidang 'api bintjara badan 'indoeh ladjoeni soetoer dĕlom dĕnija sipa saj haga koewawos lagi moeba njak di haroengan mawat katoenaj'ani boepĕkonan mak ngiman roempok kadjoedjoe 'api sĕlangni boelambanan rangkop ngĕboewang diri kidang ijoe mara badan sandangdo koelik lawi mawat miwang di toemban sangkan rĕdji ki kasi wat lamban pĕboewangan gĕdong pĕtong djĕnongni soerat 'adoe bagi'an mak dapok moendor lagi 'oentoeng toendjoek ni toehan sanak haroek koelawi loeh ti'oemban kadi hoedjan 'indoeh bingi rik rani samsam pandos mak boe'iman hoerik samar di mati ngangonkon sinandangan lamon hambani ijalah sĕkantja barang toeroen mawat rĕdji djangkopni sakik rĕdi di tĕmoe kintoe diri poesajan ijado kalambangkoe dji djoeng karam di lawotan djoekoek njĕmbĕrang hĕni pangkoeng toemboeh di djalan tĕrapak niti soengi bakajoeh di lawok loeh ti'anjoet di rantaw hiwang djo toeboeh salah nĕdoeh boepilih hati tjadang kidang 'aga koewapikon njakni do soemban'oemban 'indoeh boemi moe toeboeh moendor kapa saroepan diri sĕtĕngah mati di papa saj kawasa dang nikoe miwang badan bĕla loeh mak goenani mak njin tĕmon wat ngiman nikoe diri koelawi sanak malang tikambang hiwang sama poerintji noempang pĕrahoe dagang ngahadjat boemi mak djadi miwang nanggarah bintang di toeloek loeh tihili gambang tiladjoe tjadang ki roeka pinsan sindji njĕmbĕrang banjoe rawang djambat mak nganggoe titi ngĕmbĕdag 'angon tjadang la'in ngija moedah ni boelajar patoh tihang lajar rampoeng kamoedi moelang noempang gĕloembang kapal kandas di hĕni di sĕgarani hiwang rantaw ni poesanggiri pajah njak moentan malang djo sisil koelakoeni watoej ni sanak malang ringoep-ringoep saboeng tĕtika lalang poesinggir di rang doewajoehkon rasa ni 'ati badan pijasat kaboewang tah kapan mak koebiti sĕboet ram soembahjang tipoedji dibi pagi kintoe kikak berpoelang soerat tipik di boemi sapa ngiman bĕbajang mawat kantjani diri dĕnija 'alam soemang nĕgĕri pintoe rintji kipak koerang pĕmbilang dang titjĕtjog di hati tandang

mak njinta moelang 'indoeh haroengankoe dji miskin tiganggang hiwang 'asing rang boe'angon'angon ngĕpaliwih tarsona nĕnggara bidang pĕkon ganta ralang koesiba rop dibi kindo rani ralik soengaj koetĕtaj batang 'ari rang mandi poelaw mawat kintoe saj tanoh lampoeng koelawi 'oedi ladjoe tikatjaj njak miwang pitoe bingi loeh ti'oemban si nĕrĕnaj tjampoeghoen njiri ni 'ati kadi minjak tjampoeg waj sĕpa do koewawos lagi 'asing rangni kĕbilaj dĕnija saj titiba sanak haroek kaboewang mak nĕmoe wawwah moeka mamak malang moe nakan tano lĕbih sangsara kiloe hormatni hati ni toehan boesĕrah di saj koewasa ngambijan njak mak mĕngan hoen mawat ngabaringa kiloe toeloeng djoendjoengan hambamoe pijasat ganta sangoen moenjaj marawan saj njoerat saj ngĕmbatja hiwang sakatkoe nakan lijom njak ngambimbing ija 'aga kiloe tambahan njin dang ti'oemban boesadja kajoe di pĕkoeboeran 'api tandani kidah kitĕmon wat saj ngiman njantoen hoen boeginalah sanak saran ngambijan 'asing rangni salah kok mĕdjong mak boekanan rapado mari 'oelah sĕlang 'ama kamaman soeka di njak ki pindah djoelahhadan ki nakan 'adoe do sanak pijamah nikoe haroek poesajan batjak mapĕnah lĕbih kintoe kak barang mĕngan nikoe pĕnĕtoh bitah kindjoekni papatik'an 'asing rang koesalah mĕdjong njak di bangoen'an mak nĕmoe poedak wawwah goesom djoega mandjangan lailah mati sakit di boewang boelambanan gĕgok rasaj do koelik sakik ni tĕnĕmoewan pajahkoe la'in hanggik tah kapan do boelimban saj djabal mingan bĕtik la'in wakatwakat'an di sĕpa rang sĕbik sindji radoe soeratan mawat tibalik sĕgala kalakoewan mawat koeng datjok bĕtik kamalangan ni badan 'amitkoe di saj ramik njak moendor djak djĕnganan kintoe njak saj tjilaka djak loenik mak ngaroewan mamboegoena.

XI.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem koebiti paj kidahni djaman lagi kapira mak dapok ngo koebiti goemindam loeh di mata soenggoeh kada bardiri badan mak ngĕdok goewajan mak 'intangni dang lika boehinaba rop dibi kindo rani goetika katoen tindja pandjak poelaw sabĕsi waj handak radja basa lĕlakoen noempoe diri, tĕdjang djadi tjoerita, sampan poetoes djak tali saj koe'awos boemi sĕpa, dĕnija sĕpa koedi kok ganta timban njawa, mawat sajangmoe lagi sindji radoe toelisan mak dapok njingkal djandji, radoe doewiman djak toehan malang mawat bĕtikni tĕgi 'imanmoe badan, doetoeloeng kidang boedi, mak moenih ka toetoelan rabaj njak djawoh hati tjawa tĕmon poelahan sĕlan gila kinandi 'akik poewari kamaman di boentoek kidang sapi ladjoe di bĕnorga mĕtoe kada tjawani ki lagi banggan banggan dilomni batjak njak mati dani hoeloen saj rĕsan saj bĕdji sĕding hati tjadangga boemarga'an dani djĕlma saj bĕdji hani hoeloen boebanggan di roeka walin sindji lagi saj dilom pikkon njak mak saj dilom boemi ramah ngoetjakkon ijapoen dani roempok 'oenjin ni rilang mak lika toendoen, mati do nikoe hani kitjik goejoeni hoeloen, mak datjok koebiti kati lahir koetoeroen, mak nĕmoe hĕning hati

rijok rijoen boewinggon harijoek niti miga goetikani 'angin toeroen mit nangga rantaw tělok samaka, parik bidang laloe roeng koepara saj koetangga 'ibarat pantjor boeloeng sino timbangan sěbik mawat rang sěbik 'aga toewaja dipa miwang loeh radoe běla boemi sěpa do rantaw poelaw lampoeng kampoeng moelohkoe tangga lamon toehan mak noeloeng parda sělamat kita ginalah kadi boeroeng 'indoeh rangni tidaja boelan tahoen mak koe hitoeng tissah djak kandang marga mangkok di boemi nanggoeng ramah bědji soenjin ni kandjak moela koetoeroen di poesing 'adik wari djak di ram sampaj di 'oeloen haga ngamboe'ang diri radoe njak mandi di 'imboen nginom waj rasa roewi balag di boemi ni 'oeloen tikěmbang wak ngantjani běla boelan rik tahoen njak ngadji dik goempěni lagi 'oemor nom tahoen mak njampoeg 'adik wari gěnok nihan lělakoen mak dindjoek koerang lagi miwang njak kindjoekni 'oeloen rědji poetok ni hati boepasar ka'in těnoen tjindi kantja sěbagi ngahandja nikoe tědoeh ngěnah njak pěrarěpi badan mak boeharoengan njoembah sikin doe'a poen di nabi saj koewasa ki malang santor pagoen dang lama di děnija ki hoeripan wak boe'inggon 'angon njak 'ilang njawa kikoe pabimbing di 'oeloen di la'in ni poelaw raja sěgara lawok měrěng 'angin silok goetika 'ibarat kambang patjing anak 'andini tjawa 'indoeh boemi koetinding děnija saj koetiba pěkon rědik tjangkoening tědjang djadi tjoerita lijom njak kindjoek ni 'oeloen gěnok sěgala tjoeba nanggara poelaw da'ik 'andaj'andajmoe sampaj kěmasan lagi loenik boeloeh tandjoeng maringgaj saj makkoeng noempoeh koelik timah sijang djak tjěraj těngiskon pantoen koe 'adik pangrětisanni tanggaj mak lěkat němoe bangik hělaj 'andjak kajoe'an saj gěgoh 'atjak bang soemang ginalah koe la'in saj bangik ki lagi měngan mětong boekirakira 'oepok goejoehni roempok nabik ki saj mak ri'ah danidani sikindoewa poen tarok njakkoe sěboelan poendjoel pakbělas rani santor ngakan kaměnjan dibi kalawan pagi bidang bara pěpotan njak ngapa toenggal hati ngira kok 'agak běrasan ki wat namatni hati mirak ngahoerik badan běla bingi rik rani njak ngoendang poerasanan wat nihan ija sarasi haga djoedoemoe badan koebělakon do tjawa njak haga ka hoerik'an kiloe tamatni hati kiloe toeloeng njak dikoe hoerik paj ranting mati 'ana tjawakoe dikoe rang rangmoe ngangonkon ija sěněmonni hatikoe kidang doe timbal nihan tjawa těmon doehada kipak di poebangganan 'oedjokni ngitjik-itjik nikoe sěněmon nihan ram himpoen bětik-bětik lamon djoedoe tětěmoe nanti ram banggan-banggan haga djadi warahkoe saj toeha boelambanan radoe djadi warahkoe saj toeha radoe soeka kipak di boelambanan ki doetoenggoe tjawa koe di koerang ngambimbingkon ija sěněmonni hatikoe kidang doe timbal nihan tjawa těmon doehada.

XII.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isělam bintang sajoek koelawi hoerong mandjang denija pěralihanni hadji boelan mak pajoe bara djak nikoe kagi'agi mak

tĕmon doeharinga njawa mak doewangkon diri tjawa tĕmon doehada badan pĕrarĕpi 'asing rang mak boegoena 'asing rang koedji miwang sindji bagi'an lawi soeratan djak saj koewasa mak dapok koe singsahi boeboehan di dĕnija mak dapok koerang lagi hanipi goenoeng bĕla mata rani mak lagi pĕdoeman di dĕnija nabi 'oesoel koelawi tĕdjang djadi tjoerita nadjo haga koebiti mak nihan pandaj loepa tawajkoe dikoe diri watoejkoe di dĕnija nijatkoe di saj koewasa 'asing hadjat mak sampaj sĕpa hadjat koe toena kambangkoe kar kak dibi lajoe mawat bĕgoena sangsang nĕbak ranglaja djoekoek toemboeh di hĕni sakik saj mandjang hari papa sĕlamalama mak nĕmoe doengas lagi doeliwih doe'ajoehkon loengah ija tjadang hati nambang manoek baroega doe tambang mak boetali tjawa tĕmon doehada njak ngakoe di malangkoe 'asing rang nihan bĕdji boebanggan di haroengan di parangkoe dji nanti hinĕkan koe saj koekan mĕnah tamatni hati mari dapok ija koekan gĕdahni diri lawi gĕnok papani toehan 'iboe bapak kamaman gĕring di njak ki mati boetong mak kangon lagi tjawani 'ama kamaman kintoe da'a moelang dang doekĕni koeti mi loengah bĕlah hinĕkan tĕmadan di kanik ni djĕlma mawat kĕdawija radoe masok di tangan nikoe diri koelawi kidang ijoe pajoe badan sandang do koelik lawi mampir mak ngahaloe soengi rambak loeh miwang djoega lali loeh dibi pagi rĕnodo diri koesa ri'ap batoe tindiran mandi ka'in poeling sĕtĕra sĕsat kĕdjang mak lagi lĕbon pangli'ak mata njak 'iman damoe lawi nadjo pagoen koe tangga marik rĕdji ladjoeni mak tĕmon doeharinga ijoe radoe koe pandaj pikiran mak boegoena la'in ngija 'ampaj ni kintoe kak kandjak saka boemi lampoeng koe lawi boedagang noempang djawa samar njak gila lawi disan loehkoe tihili toeboeh koeroengan njawa miwang moenih njak lawi boedi daja koe bĕla nĕnggara bintang pagi pĕdoeman mata rani 'oembak njĕrampoeng tihang gĕloembang noempoeh diri handja ni hoen njak tjadang 'ana kati bintani ralik tandjoengtandjoengan rang rangkoe nawaj hati pagoen mawat kaloewan 'idjap moenih sakik ni kok pĕdom kalaboengan nakoe 'imboen rik hĕni mindjak njak mak boesoelan bantal batang kĕladi mindjak moenih njak lawi hoeloen kĕdaw wawangkan lidjoeng di lat njawangan bĕtoengga boeroeng diwa djak 'ipa sanak saran djak ratong mak boekantja 'idoh goj boerong poelan manoek djoembang dĕnija tijong kok koepabanggan sapĕnan ram' poetoengga kati lahir koe di 'alam di toempoeh sakik djoega ladjoeni pagoen rĕdji di gawi tikĕsak di mak rawan 'amit dilom dĕnija kanik'an dibi pagi sagoe dalih perija tawaj koe dikoe diri watoejni radja ijasa dagang rĕga sĕtali siba mak boebĕlandja sĕsinoengan koelawi djoeng kasat mak katimba langgar lĕbon sĕntĕri pĕkon mak boepanggawa samang handak koeboedji koewaw nangga doewara roenih mĕtoe di bingi dang moerahga di njawa rĕradoe di njak dikoe di boewang 'iboe bapak mak boegoena ki njak ijoe mirok mawat harapmoe tjambaj waj sanga lĕkoe sĕntaha koe saj radoe tĕloek bĕtong sĕmaka tjoekoeh loendjoer bangkoeloe tangisni diri lawi malang koe mak boeradoe koeliling poelaw djawa pasiban ni mĕlajoe di roedjoeng rambang mata ki nikoe mak kanani handjamoe djoega saj wat doetambahi di goejoe pĕgat do hamoe ganta njoemang nihan tĕnĕmoe njak miskin djak koendangmoe

kinandi gila lawi sapa hoeloen saj njantoen 'ibarat ranting mati djoekoeng pĕpahni rontan kambang roem mak lagi kamaraw pitoe moesim di sirang hoedjan pagi kĕna tĕraj kĕbijan kati lajaw moe diri 'awan kandog di boelan sijarni matarani 'inton goegoer di taman tipik mak kĕna tjari saj tĕgoh koe'aga ti'oemban 'antjak mak tinggi lagi lajarkoe babar pisan mawat koe giling lagi tĕraj saj kĕbog boemi miwang do djoeroemoedi pijasat poelajaran sakik saj tĕngah mati sĕlangni mala'ikat mak dinggok bandoeng lagi tiradjoeh moenih hati mawat sampaj nijatkoe 'asing pik sama halok nikoe diri koelawi njĕpok kantja rik pangan sapa hoen malang lagi 'adoe do kidah badan tisĕlom nikoe badan 'ajapmoe diri lawi hoen moenggah di kagoengan njak mati toemban di rang mak ngaliwih njak mati sidjokkoe di dĕnija kok lalang njakkoe koerang 'ibarat boerong daja di pĕpokni lĕlakoen mardjaka 'asing rang kamanoman sakat nangga dĕnija malang mak di dok hanggan sĕpa boemi koe tangga toeroen di 'alam tanggoengan 'api mak mati ganta ki njoemang djadi nĕmoe ralik bidang ranglaja soengajkoe saboesori sĕratoes poendjoel siwa mak ngaharinga lagi ramah ninggikon handja pĕros pahik saj koekan mak pandaj sari goela hinĕkan wahni rontan balag di roedjoeng papa mak diman boemargaän 'indoeh ladjoemoe badan sindji pĕmbagi toehan soerat dilom dĕnija saj moenih mawat koekan toeba koetjakkon goela pĕpĕdos noempoeh badan lijom njak di rik kantja sĕlang tandjar wangoenan ramah ninggikon handja djak loenik soemban'oemban mak tjampoeg diboe bapak radoe bĕtik lantaran lĕlakoen koe dji ganta ratong 'imboen kimboenan soedi badan marĕraj sangkiman koe 'indanan boerong mas mibor pisan ralik bidang nĕnggĕri djĕngan noembankon diri 'indoeh haga ladjoeni kĕlot djoega saj koekan toeroen koe pisan soedi mak tĕngah di saj rawan hoerik mak boedjĕnganan koe tindaj ramah bĕdji wat soeja mak kĕsiwan gambang njak di ladjoeni ki rĕdji lĕlakoen la'in dapok koebiti saj radoe noempoeh badan kĕmajangan ki mati la'in njak kĕdaw tjadang tjawani hoeloen saj bĕdji lijom njak di lĕlakoen pĕmatĕngosmoe di njak djak sanak haroek boewang sapa ratong nganggoejoe mĕngan dibi mak pagi rintjana noempoeh badan ki njak dji mak ngĕroehan ramikko pantjaniti disan rang saroedjoengan noempang pĕrahoe dagang moelang mak ngĕdok soengi hoeloen lalang njak miwang lika di 'aga ngoemboelan mĕdjong di panjiringan mĕngan sagoe ni poenti hoeloen soerawan mĕngan badan mak kĕna tjari soerat pĕmbagi toehan mak datjok koesinggiri hinĕkan koe nĕnggalan nginoem loeh dibi pagi risok koe tandak djĕngan ralik bidang nanggĕri lijom koe mak sandang noengoet di haris hĕni nontong di poelajaran mak pantong loeh tihili gĕdahga nikoe badan ditokkon 'adik wari kipak wat hoeloen ti'oemban kidang mak 'indjoek njak dji toeloeng hamba moe toehan dang mapapaga lagi kimak barlakoe sĕboet 'akoek napas koe toehan ijoe pajoe kida badan sandang do diri lawi mak nĕmoe padoe ngasan papani 'allahhoerabbi rĕlog di loeh njak miwang pangsan do diri lawi mati do nikoe badan kiroeka pisan sindji kĕna 'oembak dĕlapan napas sijang djak diri toeroen dilom koeroengan mawat noenggangi diri rĕpa pik moedji badan mawat ngoeboerkon diri koe koeboerkon nĕnggalan koek napas koe mak lagi mak

njak harap di měngan sapi koeboerkon koeti sěgaga napas ti'oemban mawat goegoer di boemi těpik paj sanak saran 'oesoeng měnjan tjindana disan njak pěngatoe'an koeboerbon njakkoe didja kimak nikoe němadan kikirkon paj tjindana njak mati mak boeměnjan soelan boeloengni talos nérima sanak saran lantjar djoega do nikoe nikoe roegi kěměnjan mawat saj pang'oelohkoe.

XIII.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isělam hiwangni sanak haroek di boewang minak moe'ari 'oelih ni mak ngěroehan hoerik samar di mati ngakalaw ladjoe ti'oemban ditokkon 'adik poe'ari mak moendor ki titěngan ki roeka pisan sindji toeroen di 'alam nanggoengan mak němoe lěsaj hati pagoen roebok saj djaman měngan dibi mak pagi rintjana noempoeh badan 'ina bapak koelawi ki njak kěroehan ti-'oemban ramik kok pantjaniti kipak moelang mawat rang roempok bědji soenjinni nadjo koebatok tandang mak lěsaj nadjin pagi 'ibaratni lalajang diri samar di mati noempang pěrahoe dagang moelang mak ngaloe soengi moeloh rěgah njak dibah djamoendjam loeh tihila mělamon roempok pijamah mawat gěnok njakkoe dji sandang'i dji dolf toeboeh toena djak rik kadoewa soeroet djak rik karimpak 'anjing těmondo rěno ngalawkalaw kak minti kintoe wat harong noenas hamboewa djadi batang 'imboen djadi hoemara rěno mari njak sampaj ki 'agah gěgoh di roempok rintjana noempoeh diri lajar pandjoekaw djannan gěnok ki walin sindji goejoeni minak moe'ari la'in dapok koebiti risok njak moendor měngan ginalah ratong pagi sampan nihan di badan kamajangan ki mati hěni lěbon sébidji lěpok mak djadi gěnok loewang mak djadi toena dagang mak njinta moelang 'anjoet'anjoet moe diri sanghijang rang koe midang rakata rang boehěnti sépa 'alamkoe tarbang boemikoe tindang nanti manom rani kébijan mak taroe walaw wiri ralik lamban bidang djanmit di waj moendor mandi těpik nikoe peroegan ki njak 'indoeh ladjoeni la'in wat kasěbik'an diri ngakoe mak kasi ralik tandjoengtandjoengan soengi koenawaj hati boelajar kariboetan sěpa daja koe lagi 'oembak nganggiling tihang laboeh lěbon kěmoedi haroes moe dji do ba'ian sawoeh mak makan lagi radoe bětik lantaran lělakoenkoe dji lawi moelang mak pěngatoe'an soenjinni bědji hati sěrdědok'an miwang rabaj loeh tihili sělěsopan ngambi'an sindjang mak njangoe lagi tor koekan rasa pěros ladjoe ki pisan sindji tédjang sěmarga lijom 'oelih moe badan lawi lalang waja do koeti ngěnah njak soemban'oemban mak koepadjawoh hati koepědom kělaboengan disan loeh koe tihili kěsiwan radoe ti'oemban mawat saj nědaj lagi lijom mawat timbangni djoekoek di těngah rang rang hoerik kada njawani sino 'andimoe badan moela pagoen koebiti djak loenik haroek boewang měnah tamatni hati mari mingan saj koekan mak rawan toeroen di boemi kaboewang tipoe sangkan ranggam sanga nanggěri dang nikoe miwang badan mak moedah djawoh hati tangisni sanak ti'oemban boewatoej dibi pagi sangkimankoe 'indanan boerong tilijoe

dibi mak radoe koepabanggan sino 'andini diri mak tintok ki mak ti'oemban soemoeranmoe mak lagi malang koe karang gĕnok ki pisan sindji limaw kantja wah rontan hinĕkan dibi pagi kĕlotkoe nantan djaman kapan mari boerinti tangga toewah djak toehan kakalaw wat balikni gĕdahga dikoe badan ngalik mak wat njarini tjoendang didoh pangkalan rĕsijakon paj mari sampan poetoes di djalan 'indoeh boemi koewinggopi sanak haroek mak 'andan rĕno lĕlakoenkoe dji dani hoen bidang lamban mit di saj walaw wiri dipa pok kamanoman disan djĕngan boehĕnti pĕdom 'oedjor sansangan mindjak loepa hanipi dipa djĕnganmoe badan saj njantoen loek ni hati lawankoe tandjar lamban gĕring di njak ki mati roempok ramah rĕsan ranggom sanga nanggĕri sanak saj mawat ngiman lamon do mak padoeli ladjoe do nikoe badan pĕngatoe'an mak lagi ka'in djatoh di misan salinggomkoe mak boewadji lamon ngandawi pĕkon njata njak saj rasani sĕgalani mak tĕmon ranggom ki bĕdji hati sewa ka doepa lĕbon kidang ijoe 'api padoeli ti'oemban di 'alam tanggoengan 'andoen ngoembankon diri ratong riboet rik hoedjan mak pandaj di ladjoeni rĕdji rasani ti'oemban mak kĕna tjari lagi mangkoek di katanggoengan 'indoeh boemi koenanti 'ajor di babaloengan mak kĕring nadjin pagi poelidang la'in oentoeng liwan sakikni hati noentong 'oembak gĕmoeloeng disan loehkoe tihili saj pijamah kiloe toeloeng di 'oeloen saj bangik hati tĕrtoeh lamboeng boeloeng malang mak pandaj rintih ki njak kindo mak pira sindji sakikni lawi panjambanan tjĕlaka di sapa rangkoe sĕbik boeboehan radoe njata nikoe koetawaj koelik 'ingok 'ingok dang loepa nanti 'alammoe ramik rangkoe sĕpa tjawamoe liwan bĕtik sĕgala pangan toeha di lĕbaj no koe sĕbik 'iman kada pinjawa 'indoeh boemi rang nanti samar didok dĕnija poelaw lampoeng koelawi lidjoeng la'in njak soeja ngandawkon poetokni hati kidang radoe do badan nikoe 'api kanani njak djoega katanggoengan mati do nikoe badan njin roempok hĕning hati 'akoek poepor rik mĕnjan tjindana kantja koendi mĕdjong di 'atas papan limaw pĕnjoetji diri sipatni badan ti'oemban radoe mak doewiman lagi tĕngis kidah wawangkon koesajitkon di pangan salah njak njantjan 'iman dang doe'ajoehkon njak ti'oemban diri malang koelawi mak dapok gĕgoh rawan nijat moe lagi tinggi mak radoe koepabanggan boerong sijar koelawi moendor nĕgikon djaman mak njak 'asa di hatikoe tĕlok kon mak rĕsan nadjo tano bang hada hĕlawga doh bahasa nalom nikoe 'indanan kok pandaj di bahasa pantas sandjor'andjoran sĕpa boedimoe kĕna nikoe kĕdaw pikiran tjawamoe bang do hada matoenaj kalingkapan basa mak doeraraba pilihmoe bĕla pisan kinandi 'ana da'a sĕtĕra sanding loetan pakan gĕgawin tjina nadjin tjakak timbangan sĕdong njak boepinĕda 'iman di poentan toehan radoe gĕnok tinĕmoe wawangkon moendor mingan djoekoek toemboh di batoe kamaraw siwa boelan lĕlakoen saj koetĕmoe mak didok kahoerik'an 'ampaj hoerik djak lajoe di tjĕtjoh laboeng pisan rĕtok moenih hatikoe ngalaw-kalaw pĕnĕraj moendor mak tĕmon ladjoe ngajoen njak katanggoengan ngambilang soeratni 'oeloe soetor njak di haroengan malang djoega koetĕmoe boe'angon'angon nĕnggalan soerat koe tjangkoek salah moela njirang mak rawan kandjak sanak njak pijamah mak bangik koepabanggan

nĕngis tjawa saj sakik ginalah hantjor pisan djoekoeng mak boeka moedi poetĕri tandjong hiran hiwang mak pandaj gĕlik njak boewatoej nĕnggalan malang sĕlama hoerik.

XIV.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem 'ala'ikoem 'isĕlam boeroeng titi'an 'iman nikoe tadjalan pilih mawat hoeloen saj ngiman djoela hadan tisarih koe 'itoeng rani sĕboelan sĕhari dibi sindji kapan doh pĕralihan disan sampaj ni djandji pilih moengkir moengkiran doegoebar sirok tali doetĕpas tangan kanan malang mawat boehĕnti 'alam sĕpa saj koe 'antjam boemi lampong koelawi bĕdagang noempang djawah samar njak moelang lagi rawan lamon ram toengga balajar silop 'ibi njirang sĕgara bĕna dajong pata kamoedi ngaris njak ilang njawa disan loehkoe tihili tanggoengan moedi njawa disan loehkoe tihili boedi daja kak bĕla nanggarah langik gawang pĕdoeman koe mak lagi 'oembak mĕnjapoe tihang boendjak moenih sakikni koe pĕdom kalaboengan toeroej di biding hĕni njak singgah di kiloe'an 'oedjoeng poelaw sĕbĕsi mampir mak boedaratan karam badan ki sindji njĕboet paj nikoe kadan ija 'aman toebilahi 'oentoeng bĕtik rik djahal njĕrah njakkoe di 'allah ijoe badan pajoe badan sandang pijadoh diri mak njak miwang di toemban mirok diri mak kasi moela 'oetjak koe sanak ladjoekon 'anggop koeti dang nikoe miwang di njak radoe bagimoe diri masang kok doepĕgĕnok lĕlakoen koeparintji lĕlom di'oepokni roempok sandang doh diri lawi mak njak pandaj di tingkok ki mak kak walin sindji loewak njoemangmoe badan tĕsŏlok djak rik kantja 'api mak mati badan ki rĕdi saj tanggoengan ti'andjor toeroen dĕnija njĕsol njak noenggoe boemi njak lijom di karimpak mawat malang kintoe njak soedi djalan koe malang kidang ti'apikon badan soeratkoe barong pĕpakoen djak saj kawasa pĕrintah djak djoendjoengan pamĕtĕngosmoe moenih djama ngiman tjawa tĕmon doehada mawat liwihmoe di njak kada njak kindo 'ading nĕmonkon pantoen ni 'oeloen parik soengaj koetindaj batang hari rang mandi kajoe tĕnganjoet ni waj sarangan pinggir hĕni 'anak pok tiba di njak kidang tiba di nikoe dilom gĕdong kikis mas kĕraton koeta 'intan mak kĕna pandang lagi mĕdjong di pantjaniti sĕnang sĕkandak hati di roedjoeng kĕpah boe'ari lamon njak kaponakan nĕmonkon pantoenni hoeloen wang banton kakoeningan rijal djak gĕdong tjina badan timbang sĕkiping mak bagoena di marga kajoe tĕng hanjoetni waj bakaj sĕkaparkapar noenggoe saj katjah-katjah hoerik ijoe mati radoe noetipok tiba di njak babar sĕrom kĕtanom toeroek ngakankon mĕnjan nĕdahkon njin njak mati nikoe goj koendang lawi kidang tĕmon doehada 'ikat'ikat sĕkĕlat singa tjĕti bintawi sapi nikoe sĕlamat gĕgoh di njak rasani dang salah hatimoe tĕngis paj njak boepantoen boeroeng koening kĕtapang goenoeng djawoh koelawi pantjaniti dang tjadang kĕratonmoe dĕndani njĕdoksĕdok njak miwang ngambiti loekni hati mabalag di tikambang moelang mak bangik lagi nadjin njak datjok moelang di pĕkon

siri hati kapan kak hambor kĕnaj kak nikoe sĕboet ni 'ati njak djoega ngĕsaj sajang di tingkok ram 'ampaj dji njak sampaj di doeboe'ang mak 'iman moe roepani saparti hoewok ganggang hapa tirah moe napi 'api dambihni sĕnang koepilih moenih djaman hoerik mari ngĕlagok mak moenih djawoh hati kidang tĕmon doehada ngalimak di boegoena 'api dambihni doe'angkon mĕmis di lamboeng boenga miwang paj nikoe badan ngambiti lĕlakoen 'alam koesamboet sajoek dĕnija koe'antjam toena boemi lampoeng koelawi 'iman mak pandaj pĕgat la'in koerang rikinan nanggara saj koewi dori banton dalih palimbang njakkoe ngamboe'ang rĕni halok djoega njak tintok mak hoerong ki kaboe'ang waj taman soemoer loenik mak sĕloman moe di njak tĕngis paj doh 'indanan njak ngambatja loekni 'ati kidang tĕmon doehada ngalimak di doebimbing badan tĕlĕbih toena 'api dambihni radjin njak lĕsom nikoe goela 'indoeh djoega njak pangan njawa di hoedjoeng djari laman pok tiba di njak radoe koetĕngat tjadang kidang ki nikoe 'ading pĕrahoe moelang dagang lawok sanding daratan gĕdong poesahing pasar lamban pandos doewara ratong djak kiri kanan rĕno ki koeti 'ading ki njakkoe kindo pangan sidjok 'iman doepoentan koek lalang kisir djarang ngan tĕmoe di tinĕmoe njak mĕpoh tinĕmoe'an wawwah mak datjok lagi lamon tibinta nikoe nĕrĕnaj loeh tihili di tjadang kindjoek rĕpa nikoe diri koelawi kalimat koe no gila koerah njin ki 'aga rĕdi tjawa tĕmondo hada kintoe kagaris koeti kadar njakkoe no gila satimbang wah koen dĕri tĕngĕbah poemidanan lain njak kĕdaw lagi sĕdong sakik koe ngoela djak sanak ram poelĕloeng 'ina balag ram poesjang 'api tĕgosni soerat ka ga nga koe dji moelang radoe 'oentoengmoe badan satantan dilom koebor badan pagoen ngalimak sani boerong tĕhabang 'inggop di ranting mati njak djoega di saj bimbang ngiman hoen di pĕkonni ki nikoe kindo 'ading mintjik koerangmoe lagi mĕdjong di loenggoeh pajong njin dĕdok di kĕrosi mas djĕdjalan wasawasa lampit mas tikor tjindi di parag pina kawan mintjik koerangmoe lagi saj batin sĕnang hati 'akik dajing bangkoeloe di nikoe rang ningoela lamon ki njakkoe 'ading bĕlajar kariboetan kĕna gĕlombang tiga mawat hoeripan lagi djak loenik nanggoeng sara di kaskon 'adik wari boelambanan mak ngiman roempok kĕdjoedjoe 'api tĕdos rasaj doh badan papani hoen saj bĕdji ngambi'an njak mak mĕngan rambak loeh dibi pagi pikir djoega doh badan ki hoeloen mak kanani nikoe tjakak kan njak tipik mak bangikni pĕtĕri di 'atasan dajang rindoe koelawi sĕmoela ram boebanggan harap mak tjoetang lagi 'oelangni hak doepoentan doe tadjari diboedi dang nikoe miwang badan 'api moenih 'ambihni hoen batin liwan sĕnang mahĕlaw bangsani wat njak djoega saj pĕngatoe di hoen lijoe lamon tjakak di di timbang njak 'aboet kambang lajoe nadjin toemban mak ngiman mak njĕding nadjin mati kidang ija kindo 'ading njak harap di koe djoega djoendjom noenggoe waj bĕsaj mĕdjong di lamban katja nikoe djoendjoengan koe saj toehan njata dĕnija rĕno do sĕntilahni 'anak 'angonkoe dikoe kidang mak goena dija mak katawok'an tĕtangankoe mak toegok nikoe milih saj lijoe lawan moe sama timbang saj sĕbangsa di nikoe sĕbatin liwan hĕlaw koedoeroemi doh 'ading ki rĕno saj ha-

djatmoe kada saj moelang di njak radoe saka doe boe'ang tĕmadan nihan nikoe ki 'aga koebatok tjadang saj toeha moe mak soeka sĕbatin sajang dikoe boemarga'an mak ngĕni 'api 'oerongni 'ading mak lawanmoe sĕkantja kintoe soentan palimbang rĕno ki nikoe 'ading 'indjoek di 'ani hoeloen mantoenkon boewahni nipah balag di poelawni hoen noenggoe toeha rik titah njak malang lagi pagoen sĕladjoeran di pajah salamoe 'ala'ikoem boerong 'indar bĕdoeri midor dilom dĕnija koe pandang dilomni hati nikoe mak pagoen njata nikoe mĕnjoetji diri makaj sĕlidoeng njawa njak doe'andjorkon di boedi doegĕdja di pinjawa bilang ni bingi rani sĕlaksa sampaj rasan radoe mĕndjadi kari nandjak sĕmaja 'oetjapmoe mak tjok lagi doenahkon mak njan tana radoe matĕtag hati njak partjaja di tjawa nikoe midor di hĕni ranggang naram poetoengga nikoe soemang roepani 'aga wat saj kahaga njak doeboewang rasani ijoe mara njak narima nikoe moengkir di djandji tjawamoe doepahada mawat 'imanmoe lagi nikoe tandak rang ngoela nikoe kĕna sĕsoeti baribihni saj marga djoelak njak do ngambiti tah kapan dija loepa ki nikoe mak kanani tĕtĕpaj tjoeloek roewadi goejoeh 'adik wari doe gĕdja di pinjawa radoe noeli ki sindji ki nampak di naraka mawatni tisisiki njakkoe no 'adinda lamon lagi 'ampaj dji harap njak di kaparda mĕpat galih dilom waj ka'in 'aloes djak banton nadjin lĕbar mak tjadang nadjin hantjor mak ngoebah ram haroek pĕngasanan ngangas kok dibi pagi mak poeli'ak kabi'an djadi poetokni hati djo tano poenti poelan doerintjaka mak lagi makkoeng balimban boelan wat kabar nikoe dĕngi nikoe nandak laboehan tipik kambang dibi basa moeba toehan nimbang bĕnor salahan ram lidang soemang pangan nĕtas djantoeng sakikni sĕlang bangikni mĕngan mawat koetjinta lagi sidjok 'iman doepoentan kak lalang siri'hati tĕngĕbah poemidanan mak njin koe tinding lagi kapan kak pĕralihan boelan tinggal sahari mak bĕtjong datjok koe 'andan ki rĕdji dja loekni hati bintang poebandjar boelan rindoe di matarani kinandi ngija pangan liwih 'api goenani sĕnadjin nikoe ngiman 'ingkah boedi roepani.

XV.

HIWANG.

Salamoe 'ala'ikoem poen sĕlam poenggoek kĕboenji dibi miwang narindoe boelan ti'andjoer toeroen diboemi bang rĕdji sinandangani 'oelah mak dapok lagi sanak saj mawat ngiman ki sakik la'in lagi 'anggok mak sĕralisan moela pagoen koebiti mak ngĕdok saj radoe'an djak loenik sindjang lilik balag nanggoeng tjilaka mak koekĕlimak hoerik la'in saj tahoen roewa djawoh kalawan rĕdik rangrang ngambilang papa radoe boegĕlar gĕlik sino rang boeka kira tjadangkoe la'in 'anggik mak tĕmon dapok parda kĕdjang liwan di sakik maloe njak di 'indaj kantja sangsara kandjak loenik mati salah rang laja radoe djandji roepani bagi'an moela rija mĕngan mak bangik lagi pĕdom di maling mata kabar lamon koedĕngi lagi di boelan mĕna lamon saj ngagi'agi njawa kĕna tjilaka rani loepoet djak tĕgi 'angon moe di njak

ganta la'in mak koepandaj'i pagoen koesoesoel djoega njak mĕna tĕrang di hati kidang nikoe mak rija 'allah sakikni lawi badan si'ang djak njawa 'indoeh boeni saj koedi dĕnija saj koe lamon boetoewah diri ram moeloh toengga moeka lamon ki ratong djandji parda sĕlamat kita moeloh tano koebiti njak ngambagaj tjoerita djaman lagi sĕkĕdji 'ampaj sĕtahoen roewa njak ninggalkon nĕnggĕri boepoengadji di basa nginom waj 'oedjoeng djari karimpakkoe wak rija loehkoe sangko tanggoeli ijoe pajoe hoetarima wak koerang 'adik poewari parwatin dilom marga kidang 'api goenani doeboentoek kĕdar tjawa mak tĕmon tĕroes di 'ati batja saj 'andjak roewa sino toempakni rĕdi pĕmangkoe sanak ngoera tjoetik mĕhĕri saj ramik lagi moeba di bantang 'oenggal rani koeli rang kĕpas 'ista kajoenan ni goempĕni lamon ram sĕmbĕrana ki kĕboen mak mĕndjadi maloeni timbang pira lijom tjoeroep di boemi 'angor njak bilang njawa batjak saj ramik bĕdji njin ki toe'an soeja handjani 'anak koeli mak taroe lalang waja mak dapok ija koebiti djaman lagi koepira ganta sindji pĕkon bidang nanggara bĕtik dilom nanggĕri sĕpĕrti tanah djawa ija ngangoe lawang koeri pantosni saja njata laloeroeng kanan kiri ranglaja bĕtik nana pĕrintah djak bĕtawi dapok djalan karita kagĕloeng poelaw lampoeng tĕloek rantaw samangka pamatang tĕloek bĕtoeng batoe handak kapira batang hari sĕkampoeng waj lima radja basa sĕpa 'oelah mak gambang njak sanak lagi moebah dilomni pĕgoenoengan sampaj katandjoeng tjina mak sakat 'indjoek badan boepĕngatoe di sapa pihaloeni wat nihan saj ngagimbari njawa kop 'ibi pamidangan goetika toeroen sindji disan ginala tjadang sĕgalani tibinta loendjoer pasisir pandjang tjakak pĕnggawa lima sĕntĕrini soembahjang hakim kapara radja la'in ki basi pandaj njak ngambaga tjoerita lagi kala 'ampaj dji lagi di toeroen mĕna roedini mak mĕndjadi pĕrĕntah lĕmoh nana mawat ija goemah roedi mak lamon tikatika nginah di toeroen sindji pĕkon radoe sampoerna bidangbidang nanggĕri 'anjing badankoe malang lagi tibah sĕkali mak djoega datjok sĕnang ki di toeloeng goempĕni saj ramik liwan poesang kĕrdja goemah sĕkali makkoeng ngĕmik lapang ki lagi moesim sindji kĕboen radoe tipasang lamban harap mĕndjadi kok disan ngĕmik lapang saj ramik kandjak hati ngalawkalaw do sĕnang ki lagi toe'an sindji harap di sĕladjoeran kini toeloeng goempĕni rĕpa ladjoeni badan ki tjilaka ladjoeni kiloe toeloeng di toe'an kiloe ralisni hati rĕdji malang ni badan lagi bingoeng sĕkali rĕdji saj tinanggoengan toempak roedi di goempĕni hoeloen toeha kapira goempĕni mak pĕdoeli radoe soekat djak toehan badan malang koelawi moesim radoe koetoekor djaman radoe boebalin 'indoeh ladjoemoe badan ki mak goempĕni noeloeng njak ngantjam tanoh djawa loepoet djak tanoh lampoeng ki mak badan boetoewah marik njak kĕna boedi ija pantos noeloeng nihan ija ngakoe di badanni ija toemban di badanni mak kaboetongan ija kanggoe di goempĕni roedini la'in tanggoengan ngĕba saj ramik mati panĕngisan koerĕsan sĕpa kepoetoesanni lagi saj tĕmon djak toe'an.

XVI.

TJĔTJAWA'AN.

Ja doelansar djoelah hadan ladjoeni ladjoeni tjawa sino sĕpa ki mak ni rĕno 'oedi do 'oedi dija koeli'ak sikindoewa pinggan saj mak lijoe djak saj roewa titĕngah di kalasa kintoe dija koemanaj wat rija di 'isini pinggan soedi djoeng loenik njindiksindik djak kapalni 'oelanda wat siwok sanga loenik wat timpa salah rasa gĕgĕti salah sani rajak koerang tanggoeli goela goemantoeng 'oeroeng wat tapaj singgan poesaj wat poenti sanga bidji mawat ki lamon la'in mawat sambil ngajoenan pĕsiroempok basoehbasoeh njalah jang mĕngan boewak rija do kikak nanti ki mani wat roekoeni djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano ija doelansar djoelah hadan ladjoeni ngoerani tjawa sino 'oedi do 'oedi dija bamban poegambangamban rĕmis poegampigampi boewahni kajoe hara tampah djĕnongni kikoe njaman dija koemanaj wat rija do 'isini tampah soedi wat tjambajni sĕngĕlar wat boewahni kabĕlah wat kapoer sanga tjoelik gambir wat sanga gĕtil tambakoe roetoeroetoe karoekoenan koemano mawat ki lamon la'in ngajoeni pĕsiroempok ngangas rija kak nanti ki mani wat roekoeni djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano pantoenan kambang gĕdang sanak baj ngakoek boeloeng hoeloer dilom ni sagoe radoe paj sanga pangkat sanga bĕhinti lagi tanggoehni tijan roempok bĕnama rija baja moeli sanding mĕranaj moeranggi lading djawa lawaj poelas bĕrantaj sĕminoeng dan pĕsagi matimpas kidang parda nadjin tijan timabĕni mak 'oebah ngadi wartja bĕtik poelasmoe moeli niroe hĕlang hoemabang tjawa wat lagi doeri saj mĕna lagi koerang rĕno paj moenih tjawa ija doelansar ngoerani tjawa sino 'oedi do 'oedi dija wat gangsa tĕpa nipis talam sani ni kikoe mak lijoe djak saj roewa titĕngah di kalasa kintoe dija koemanaj wat rija do roekoeni 'isini talam soedi wat sihoeng sanga tjoelik gĕnok singgan boedjawik wat minjak sanga tijak gĕnok singgan ngalandak baboerih sanga rĕtjok gĕnok singgan di poedak karoekoenan koemano mawat dana ki la'in ngajoeni pĕsiroempok boerĕtjok boekapilis boewang sanding boetĕpong djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano ija doelansar tiladjoe di pinjawa saj halokni goewajan saj bĕtikni 'itoengan tijan roempok saj toeha rija dija ngapoer 'angkatkon madjoe nginaj 'amajkon boenting sanak baj sanak bakas koeroek di 'adat sipat mahalok bĕnor dĕpoen malangkok dan magĕnok madandan karoekoenan kanan lawan 'inĕkan ngasan lawan tambakoe sihoeng minjak baboerih tipara tisamoeka tikatoen tisĕmoenggi di hadap pĕsiroempok bĕnama rija sĕlang 'anjing di soedi kindo mak moenih rija do wat nĕmonkon pantoenni 'oeloen sĕpa ki mak rĕno njakak tĕba malanggar nĕtok 'awi sangawan titĕtok ti'anggan'anggan tatĕngot tikoerangi sangkan djak lamban titĕngot titinggalkon tikanik kapan mangi la'in paj moenih dija kihak rĕno sirangni kintoe marini kindo pantoenan 'iwa lawok kajoe di poelan ngoera masoerok di boesĕpok matalang di bĕlandja sĕpa ki makni rĕno 'alipati mas lĕmak bĕlajar ngambat'ambat tĕngĕbah 'ampaj mawat tĕnjĕpok masaka mak nimba lawok mak langok kasiwa

batoe karang la'in ki mak boesĕpok di sampang hĕbos koerang ija moela landji landji kĕtapang ninggam 'oelok saj balag mak kabĕli saj loenik mak kasĕpok tĕmon pasoek di bandar siba kidang mak dagang tĕmon pasoek di pasar kidang bĕlandja koerang 'isĕllah 'ido 'ading njak noempang rambang mata mĕtjoh pitis sakiping moelani babĕlandja sĕpa ki mak ni rĕno kajoe roewa pahapik saj balag ngĕba ringgom tĕmon poen soekoe ramik najoeh kidang mak tjarom dipa mak dĕtang tandajan di doewara rarajni sanak baj ngaboekak pĕti bangkang njoemor 'oeloen saj moeba bani 'atini saj pandaj boeloeng gijom dilom poelosni moeli la'in ki mak malijom tigoewaj mak poenjani sĕsoek ngambang di lamboeng sĕkala ngambang dibah pantoenan limoes poelan katĕtok kĕhabaran rĕno ki tijan roempok bĕnama taminnoewa koe pĕma'inkon kipas baj batin djawa lanoen marakon kanan nahas mak dapok ngadji hoeloen 'oelok pandjang sĕlawi sĕsatang pandjang rĕkang lima soetor saj haga di 'awos gambang saj haga di tiba kanan lawan 'inĕkan ngasan lawan tambakoe sihoeng minjak baboerih tipara tisamoeka tikatoen tisĕmoenggi tikoetjoer tisĕmbĕrang di hadap pĕsiroempok bĕnama rija sĕlang mari tjawa saj tĕmon di pinjawa koemano ija moela dini do moenih ngabintjarakon tjawa dipinjawa koemano tarbang boeroeng kĕloewang didjak matarani rani nĕgah bimbang mak boewang malijom kada hati maloe di bidang roewang ngalimpoera boekoehni poetĕri ramboet pandjang njĕrdam di atas mandara saj nanggoeh noempoeh wirang ngoesor kanan mak njata moendor sampan mak laboeh risok mak koetarima marano paj moenih tanggoeh tĕgos moelang di wartja kidah poen.

XVII.

TJĔTJAWA'AN.

Disan nihan saj di toempak pinjawa poesikam bĕli'aw poen 'alah sahing ki bandjar bajang kabĕlinoewan poesikam bali'aw poen 'api nihan di 'ado sikindoewa dji tano sajhadja nihan wartja ngaloewarkon pinjawa tjawa toempak poesikam di kajoen tijan roempok bĕnama rija baja moeli sanding mĕranaj lamon di ki saj halok djoelah hadan saj bĕnor kikak boenji kajoenan di kajoen tijan roempok bĕnama taminnoewa sindapatini moeli panggawani mĕranaj mabalok bĕnor dija tjawano djadi bilang mahatang maharoewang matinkis dan maralis magĕgaj bĕtik sapaj mahĕlar dan makatjar tjawa titok matĕgok 'anjing ni dilom ni sino mak moenih rija do wat mak matĕtok matĕgok mak matang maharoe wang mak magĕgaj malĕsaj mak matingkis maralis 'oelihni sikindoewa pĕmatang goenoeng tiga kĕbog di 'oeraj tjambaj mak roempok silih moeba sikindoewa mak pandaj njoemoer hoeloen saj moeba banini 'atini saj pandaj kindjoekni sikindoewa pantoenan ma'in sipag kĕlikni 'oeloen boedjoedi pĕkon djawoh waj ranaw waj tilig tingkah ti'oeloh ranglaja palimbang tiliba di hak idja tibatok di hak 'oedi tidjawoh tipasoekkon ti'oelang di sikindoewa kajoenan pinsan soedi rang lat poen mak di lat rang tiga mak di tangga rang toedjoeh mak di toempoeh

rang simpang mak di sirang santana mak 'anani sikindoewa mak pandaj gĕgoh nadjin tilingot boegoe djoega tĕgosni ngabintjarakon tjawa di pinjawa koemano 'ingan ija doelansar djoelah hadan ladjoeni ngoerani tjawa sino poesikam bali'aw poen sikindoewa dji kindo nĕmonkon pantoenni hoeloen pĕsiroempok saj halim poesikam hijaw makaj pantas saboeng pantoen pĕrĕtini boedi makaj parwatin pasar kabĕtor di nĕnalom kasĕboet di marĕsok sikindoewa poen moeba lĕbaj poesahing goeroe kiloe ladjar paj kidah sanak balag mĕranaj kindjoekni 'oeloen mĕdjong ija tangih simak tjawani mak boesoesoen 'oelanda djadi sinjoer djoendjom noenggoe waj bĕsaj matoeha kadar 'oemoer kidang sanak pĕnakaj makĕdok djoega laboeng 'angin mak tiboetĕta mĕnalom ki hoen di'aboeng kidang mak goena dija tijas batangni tjabi mak djadi tihang laloe kandjak loenik mak kasi mabalag mak boedjadjoe lanak poemadok paj mak niroe tjambaj saj nangkaj sanak ngĕmoerak paj njak niroe hoeloen saj pandaj balag batang kalawi niroe batang kaloewang titarah mak boedjati titjakak mak boepampang kandjak loenik makasi mambalag djo mamboegang hĕlaw kĕtapang lĕbag di salaj boeroeng bajan tĕmon toeboeh mabalag kidang sanak kapandajan mĕlĕgaj sĕsaj tanggaj bang kitap koendak 'anding saj tĕmon 'igamni mak pastiti makni kating 'intjang bidoek mĕrantjak tilamik di koembaja tikĕsak lakoe sanak tibatok di matoeha bamban ti roembaj di waj tipantjah sambil mandi kandjak loenik mak pandaj tilansar di makasi tikĕsak di boedarak djadjapan di malagan tikĕsak lakoe sanak di lansar di maminngan babatan tandjoeng kĕmon lintasan di hak 'oedi wat dampingni 'aga tĕmon sanak koerang pastiti rijado sikindoewa tĕgak soeraw pinggir waj djak loenik mawat pandaj tilansar di makasi salamoe 'alaikoem samboet sĕlam di lĕbaj saj toeha koerang hoekoem sikindoewa mak pandaj ija moela bamban toemboeh bĕtik djoendjoengan tjambaj kandjak djĕno mak nanggoeh noehapan di mak pandaj lawang koeri kĕnali tĕngĕbah soeka dana liwan sirini 'ati noempak poesikam tjawa 'ido ni poejoeh tĕba mindaj djama tarkoekoe mawat poesikam moeba sikindoewa maboegoe lawok tĕngkadak dawah poelaw ngĕgaris tĕmpat saj 'adi bawah titah mak dapok bakĕdĕrat 'alang sahingki bandjir bajang kahalinoewan djĕnongni bali'aw poen ija doelansar djoelah hadan ladjoeni ngoerani tjawa sino 'indjoek dani hoeloen dji kamoendoer longni pitor 'indakon tawar pasar boenji ngoendangi kajoenan tibabar lajar handak sampan ngoela di lidjo lawok tĕngah mak boembak di tjadangkon kalimak gĕdahga do kirano mak haga ngatoen tanggoeh pantoenan djarak djawa mandjaw sĕrbok mak minok nanggoehkon nambang wirang maloewak ngandoen soerok waj sijang djak hoemara pitor djak lawok kawor migang hoekoem bintjara 'ina loewak njak njoemoer mak moenih hak marĕpa mak sanggoep nanggoeng hoetang djadi boenji kajoenan kaboenji boeroeng moeraj njoewara tĕgi rani lapah sanding boedjalan nikoe ngoetjak mak pandaj ija moelani boegoeroe ija do boenji kajoenan 'ido pangan koelawi manapi bang saj maras wat ngasan mawat ngoeton 'api pasanggirini pinakaj ralis poelas njak lajaw di boedikon kĕlahaj moeli ratoes nanja 'oerang dĕnija tampat sahadat gĕring saj 'idja moelang bandi ki ngangonkon di basa mak datjok kok tibimbing badan mak

didok 'adji lagi tjawa mak kĕna tjawa mis kadi goela manis parda di taboe titjantik nihan boekoeh ti tjandat nihan ngawan kok tĕroes dikoe tĕdoeh sanak koerang pikiran parwatin tison goenom njak ngalindihkon langkah njĕnoenggi di kimpoenan sĕpa ija djoega kidah djadi boenji kajoenan noedĕhaj 'ana dĕhaj lilik ridoe timbalmoe sĕnadjinmoe mak pandaj lantaranmoe boegoeroe kak saka di pakitjik tijan roempok saj toeha nikoe haga tikajoen haga mit na'ik hadji noetoek pinakaj lĕbaj moeli mantok di lĕboeh pakan sĕtĕra handak lalaj loeh poen batanggoeh ki dang kapoekoel ki mak poesikam ralang mandjaw koesoemor laboeng basa dang dĕpoen djoekoeng ranaw sikam sanak saj moeba tjambaj saj njapajsapaj djingkawan mak boehanggan tigĕgos di mak pandaj tipoengsoe di mak mingan tipik paj nikoe tijoeh radin ngoentaj midor paj bĕni landjak koe 'indoeh oentoengkoe sapa pandaj tjampaka djak lagoendi kambang roem djak lom rĕkna singa pati ni moeli siba di moelang maja nabik di bidang parsi sikindoewa boekata la'in poen tĕmon bĕni ngabilang rija tjawa di batin.

XVIII.

TJĔTJAWA'AN.

Disan nihan saj ditoempak pinjawa poesikam ramik mas bidang soekoe masaka ramah batin mari langsar djoelah hadan ladjoeni ladjoeni tjawa sino sikindoewa dji tano sahadja hoekoem wartja ngababarkon pinjawa tjawa toempak poesikam lamon do kisaj hĕlok kasikopanni nihan katoempakni saj bĕnor ki sanak dji kajoenan ija mĕdjong matog sila baris poen di kĕlasa ija halim boepapantoen mapantos boesĕsikoen noe dĕpoen kisaj hĕlok karindoewa saj bĕnor kidang di sino ijaw poen pok tidji ti'ana di moelang di sikindoewa rang rang lat mawat di 'alat rang roewa mak di tangga rang toedjoe mak di toempoeh pandaj mak matĕtoh mak lijom di toenda rabaj di toenda rabaraba gĕgoh kipak tilingot boegoe djoega tĕgosni ngabintjarakon tjawa di pinjawa koemano mak roeroeng ki tĕnggĕlom parahoeni 'anak koeda mak 'oeroeng kimak lijom kidang mak 'oelah dija sindji sikindoewa dji dĕpoen pantoenan sanak balag mĕranaj ki di hoeloen mĕdjong ija tangih simak tjawani mak boesoesoen tjambaj nangkaj nganggaraj titjĕtjas rasa lanak tĕmon toeboeh mĕranaj kidang bahasa sanak tijas batangmoe tjabi mak djadi tihang laloe kandjak loenik mak kasi mabalag mak boedjadjoe kindjoekni sikindoewa nĕmonkon pantoenni hoeloen sĕrian djaroe mimbak soentan tapa di la'in waj tĕmon toeboeh mak balag kidang sanak pinakaj tĕmpat silih poen tipak pangasanan ni mĕlajoe singĕladjar poen tidak sikindoewa maboegoe sĕtra sangsang tanggang limar njamar sĕtĕra basa ki rĕdi ki wat hoen namatni hati ija moelani hijaw poen sikindoewa no djĕno nĕmonkon pantoeni hoeloen satni boeboe katjawang sĕsatang moenggah 'aroes tarini 'anak mĕlajoe lĕbaj mĕndjalang godong 'oelagni boera lalat njaboeng manoek pandjoerit batoengkok di 'oenggah rakit hĕlang ngalajang goenoeng boepintjak boe'ilak boetoelak boesĕsangga mĕlawanan di tjawa sikindoewa no djĕno kidang ija poen sino 'oetjakni tijan roempok bĕnama rija baja waj dĕdaj poen waj dĕdaj pangkalan pa-

dang ratoe sĕnadjin moe mak pandaj lantaran moe boegoeroe koe'angonkon sikindoewa pisan soembahjang batal kapandjing di naraka pisan kajoen tisingkal lĕban soe'aka mĕna hoewi talini kĕbaw pari di pemboeni'an pak kĕlok ni la'in koeng kaiisokni wat moenih di kajoen tijan roempok moeli nadjin mĕranaj ija moela moenih kindo tjĕmoendik 'anakni 'aroh 'ikok pak tampan kirim bijas sangoe rang darak pĕrahoe babar lajar kapal ngoentang di tĕngah lanting tjambor gĕgah sĕrta nijoepni 'angin sĕpangoeutjangni 'oembak sĕpangajoen moenih sikindoewa no djĕno kintoe dija koemanaj tjawa no kak tibilang magĕgaj mak malĕsaj mak mabantjong matĕbong mak matingkis mĕra mak mawalar makatjar mawat ki lamon la'in 'indjoek di pantoenni hoeloen ngĕrajak mak makambang sanak pĕngadji tjawa njĕtjarkon rang malilik niti kajoe maboengkoek sipatan pakaj mata nĕtok pandoejoe sajoek njoebang pandoejoe lijoe basa djoega moeba poesikam poesiroempok ngintok rija di ngoedok ngoembankon tjawa salah ngĕpa rantaj saj kĕna djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano sibat ngasan moe moeli koendang dalom moe di dja 'anak paj poerandini lagi 'apaj di tjawa lidi sĕkĕli moeli mantak di garang tjawa wat lagi doeri di mĕna lagi koerang 'ingon ija do saj di langsar ladjoeni tjawa sino 'api nihan daja poen saj boenji poemahit ni tijan roempok di nama rija baja moeli nadjin mĕranaj 'oedi do 'oedi dija sanak ni baja koeli'ak sikindoewa ngahĕnahĕnakon waj di 'iringkon pĕrĕgahan mak koerang ki saj roewa njaman dija koemanaj 'oewat rija di roekoeni djahas soedi siwak wat sanga 'oerik poenti wat sanga bidji tapajni singgan 'oeraj goela goemantoeng 'oeroeng gĕgĕti salah sani rajak koerang tanggoeli karoekoenan koemano boewak rija sani ni mak dana wat ki la'in mahit sanding ngajoeni poesiroempok basoehbasoeh njalahijang mĕngan boewak nja do kikak nanti kimani wat roekoeni djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano 'ana dĕpoen tanggoeh sanga parkara karoewa parkarani katilindoeni tanggoeh 'oedidoh 'oedi dija koeli'ak sikindoewa tampah saja mak koerang djak saj roewa doenggakni poerĕgah'an kintoe dija koemanaj wat nihan do roekoeni roekoeni tampah soedi boewahni wat kabĕla tjambajni wat sangĕlar hapoej wat sanga tjoelik sĕpĕlot sanga 'oerik tambakoe pisan njoegi roekoek gĕnok di tĕtok tigiling kidang bangkang pĕraboet ngangas ngoedoet pĕrĕnti mĕngan ngasan kĕroekoenan koenano mak dana wat kiloe 'indjoek tjawa saj mĕna mahit sambil ngajoeni poesikam poesiroempok bĕnama rija sĕlang kimano wat roekoeni djoega tĕbongni tjawa di pinjawa koemano 'ingon ija do saj di langsar ladjoeni tjawa sino poesikam ramik mas bidang soekoenoe tjawa tilangsarkon saminoeng dan bĕsagi matimpas kidang parda nadjin ti'anti mabĕni mak'oeboh djadi wartja boewah hĕpakni bangkah kĕpalang gĕgoh djoega maranggi lading djawa tipoe lalaskon di 'api 'oedi dija koeli'ak sikindoewa talam saj ija mak koerang ki saj roewa njaman dija koemanaj wat nihan doe diroekoeni talam soedi sihoeng wat sanga tjoelik gĕnok singgan boedjawik minjak wat sanga tijak gĕnok singgan ngĕlandak baboerih sanga timboek gĕnok singgan di tjoeloek 'oedag koe kalawan djĕrnang karoekoenan koemano mak dana wat kila'in 'indjoek tjawa saj mĕna mahit sambil ngajoeni poesiroempok bĕnama rija sĕlang basoeh njalahijang mĕngan boewak lansar di ngangas

ngoedoet boeratjok boeka pilis boeang sanding boetĕpoeng rija do kikak nanti ki mani wat roekoeni lamon do ki saj kĕlok ngarindoewa saj bĕnor kok rĕdi nihan dija bĕtikni di hitoengan hĕlokni di goewajan ngapoerang katkon madjoe nginaj 'amajkon boenting mahalok bĕnor dija kipak boendjak djak rĕdi tiba loendjoek djak rasan kanan lawan 'inĕkan ngasan lawan tambakoe sihoeng minjak baboerih tipara tisĕmoe nika di harap poesiroempok kidang di sino ijaw poen mak moenih rija di wat santana 'anani sakni boelang gĕmoedog goembas nganggĕloeng pĕkon sĕranani baj mantok djoekoek di poenampilan mak kiwor mak kapoetor mak kahigar kasakar mak kitong mak kapĕpoeloeng 'olihni tijan roempok bĕnama rija baja moeli nadjin mĕranaj djoeng 'agoeng tihang sĕrok bajar tjindi sĕdjari 'agas siba di mĕkat lajar boeloengni poenti soetĕro di 'awos gambang 'aga di tiba kanan lawan 'inĕkon sĕrana manjĕrana pantoenan dajoeng kĕpas kalikoeb di galangan langgar djan boentak hĕbos sĕrbani koerang kanan lawan 'inĕkon djindo la'in dija kindjoek 'ani hoeloen dji tjakak tĕba mĕlanggar nĕtok 'oewi sĕngawan titĕtok ti'anggan sanini djak lamban mak datjok ki 'aga lijoe titĕngot tikoerangi batjak ngĕsokkon nganik 'oetjakni tijan roempok bĕnama rija baja moeli nadjin mĕranaj la'in paj moenih dija kibang rĕno sirangni 'intakkon kintoe kasat djoeng tjina lajar handak njĕpok 'ampaj mawat tangĕboeh masaka mak radin tjili nĕtok tihang di lawok sĕbalag mak kabĕli saj loenik mak kasĕpok ija moela tjambaj djatoeh koelijang mandjak ngambilang tanggoeh tĕgosni ngalimpoera djo moenih djo djoega ngahagoek poesiroempok binama rija sĕlang djoega tĕbongni tjawa pinjawa koemano pinjawa kiroeni poen kipak mani di wartja walar moelang di tanggoeh tanggoehni tijan roempok bĕnama rija baja moeli nadjin mĕranaj njan kĕnaj djama pandaj di sampaj moenih tjawa.

XIX.

TJĔTJAWA'AN.

Rĕkop kĕpara lĕbaj kijaj lawan pandita pĕkih ngoendang pĕnakaj ngawaskon bilang lima pangkak papag saj wawaj ratoe tjawis goetika mindjak sambil bĕkĕlaj ija sanggoep tila kawasa tandjoeng ladan sino saj kĕris samintja roewa kalawan minjak tangaj njak djido diwa kawasa njin ram ma'in gĕgawin nadjo haga koetjoeba habis sikam lĕbon laboeh di poelaw rĕmis ladjoe bajan badiman dang soembah salah tadah nikoe koe'angkon goeroe pandaj di boeroeng pingaj ija toempakni 'ilmoe poesikam hijaw pandaj.

'Oedi 'angin gĕmoeroe tanggara barat daja tangi sabidang tijoeh sapa koe taboe dija nom riboe pak ngapoeloeh pandjoerit saj mak njata noempang 'angin gĕmoeroe hoen sino ngoelah bala tipĕdang ija mak djatoh tisoedoek ija mak kĕna pĕsan mak lĕkot nanggoeh mak 'ikin ki doetjoeba 'anak ratoe bĕgĕlang dang doekĕni ki lijoe rĕdjoengni mak kabilang pandjoeritni pak pĕkoe ramah tisa sĕnapang nganggoe gilok mĕlajoe kipak boekak sĕnapang mawat kĕna pangoeloe lagi patoengga

tihang balag patoh tĕdoeh koe bidoek saroenih pandjang laboeh di rantaw kindoe ratong toempak boepĕrang sĕdjaroeni pĕrahoe hoen sino ngoelah bajang njamboet 'angin tilijoe kĕrasa radoe sĕnang sĕporti njoedoek batoe pagoen djoega njak lalang nandakan pangtahoe moelang saj ngadji bajang njoedoek hoen saj tilijoe ngĕbatok kĕris soengsang pamoer hidjoe kilir sanding paroe'ang gaboes radoe tĕdoeh koe tadjamni dang doebilang poetoes kĕloeloeng sĕnaboe sĕboe nadjin hoeloen tihabang lagi taloe tĕdoehkoe.

nikoe koebabar kipas 'angin satjirin diwa koendoe ki mog mas 'alam si moekmin batin sino wat kata tiga la'in ki wat ladjoewan sĕpaja malah mĕna disan ija noenggalan niti di lawok bĕna di poelaw kamoedi'an pĕrahoe soerapina ti tatah di boeritan tali djangkar sĕtĕra lajar pĕnĕda djaman babajang di sĕgara mak tanggom moedi lawan 'oembakni mak koewawa 'angin baginsir kok 'iman gambang sajgala gĕsa rasa mak kahinggoenan kata tiga koeloepa bintang pak kĕlom pisan ija saj ngoeroeng njawa Pĕtri Tandjoeng Hiran wajangni hoeloen tjĕrboen niti 'oembak sangi'ak ti kĕsaw gandangni 'iman nadjo 'aga tiboekak ki la'in kasalahan.

Babar sĕtĕra tjindi bĕlaj ka'in dĕndoeman sapĕrti tĕroes tali 'ilang mak kali'akan saj doedi djintan di soembahja karoewa 'ampoen ngariko dan ngariki 'iwoh di kata sampoen ladjoe kambaja tjili ija haga pĕrang di'imboen moeloh sĕkinakina ija moelang di pangkalan tjawa tĕmon doehada sĕmbah soedjoed habiskon kak mĕtoe do sĕgala kanan sikam mak boejoen mak 'ikin doe tarima kidah poen.

'Api kĕsalahni poen toeroen takoen bartanja lakoe sikindoewa poen dang nikoe masampawga kadalamanmoe koelalawan rambang mata mak didja poesikam ganta hoekoem moe lamon rambang mata 'ana patik djalangkoe karana patik sino ija 'ang'anggoe tjawa sĕpatoh sariboe ma'ana ni ja ngoendang tadji bisa sĕgala bĕrsĕdija mak radoe laboeng batoe tikĕna 'alam loenik pĕtjah boetijoeptijoep pĕrang 'olihni badjaw makkoeng njakkoe hak gipih nadjin hoen haga nihan toeroen pilih sĕkabih saj sikam di dĕnija 'aga ngoendjoengi nabi mak nikoe pandaj koedo njak do saj djĕlma wali maj ratjoen moe sanga boen mawat njak rabaj lagi.

XX.

WAJAK.

1. Nikoe koetoelis soerat lantaran pengadji'an di dĕnija 'abirat nikoe sangoen djoendjoengan.
2. Njak rabaj di simboer waj kintoe mak tĕmon mandi tjambaj djatoeh sĕtangkaj djĕrĕdjak sanding hoewi.
3. 'Aga kidang poekintang ki ngangonkon di hati njak harap kiloe ladang ki lagi rantaj boemi.
4. Dĕnija mak boerasa ki tibanding kak nanti sĕrah dikoe 'adinda hoerik kalawan pati.
5. Mandi di mas sĕlam saloensor di 'inton nikoe panjoeboeng napas ngaradoekon 'angon.

6. Tano njakkoe pĕngatoe 'aga kiloe sangkoeta koeparadoe di nikoe ngandan badan rik njawa.

7. Sĕgalani koe sangsat sinadjin laboeng batoe di nikoe rang boepoekat ngaradoekan tinĕmoe.

8. Kidang ija gila 'ading masiri nihan hati ki tidatjing njak miring hoewok di hoedjoeng tappi.

9. Soedi djalankoe maloe lagi sĕlamani dji njak njangkiman paj dikoe kajoe lilik'an 'oebi.

10. 'Api daja 'oepaja. ki la'in naram noeloeng saj koeharapkon gila kajoe laboehan bĕtoeng.

11. Ki dapok ngoetjakkon 'anggok rĕno nihan pĕngatoe koe ijoekon nadjin sĕrbok kĕnaj djadi pikirmoe.

12. Pikirkon kidah nakan parkara tjawa sino ki dapok kiloe 'andan walaw sĕkidjab mata.

13. Kada maloe njak tĕmon karimpak koe mak lagi djoelah koe 'awos padakon kada sĕmoesim lagi.

14. Mawat hakni sĕgadji ki ngangonkon di bangsa mas 'oeraj djak lom pĕti njakkoe sĕlaka ngoera.

15. Kintoe wat ngoelih'oelih 'oetjakkon radoe sampaj ki doepoekoek mak 'ambih kidang kindo rĕno paj.

16. Lamon sĕkadar sĕboet 'ikin titĕtol lagi mawat njak ki poeloepoet ki lagi rantaj boemi 'ading.

17. Ngalawkalaw do hakoe pantok tarima pakan kintoe bang radoe djoedoe lantarankoe boelamban.

18. Bĕtikkon do kadji moe njin tamat di tabarag mĕkana ki nikoe makaj 'ilmoe nimbak.

19. Ki mak tĕmon sĕgadji 'atjak kaskon nanggoengan satĕngah mati badan ngiman di djĕnganan.

20. Mak noenggak ki mak minggoe djoeroetoelis ni madam matjoemboe salah di koe mak tjoemboe hati tiram.

21. Datoeh tano boelimbing sakaga sijaw maraw djatoeh tano kagĕring sakaga 'angon lajaw.

22. Kĕris roewa njak koedo kihaga siba banton soempah njawa njak 'oedo ki rija mari nĕmon.

23. Koeli'ak nihoe mĕdoh hilokmoe pakoe lajoe rĕpa waj disop tanoh kagĕringkoe di nikoe.

24. Pĕmatang goenoeng tiga 'oedi kĕbog di kawat noempoeh rĕrabaj gila biti'an gawoh saj wat.

1. Toelisanmoe 'adoe sampaj salamat dĕngan patoet dang doetjakkon mak pandaj mak njin koemoekoet.

2. Radoe tjawa koerah paj ki hak rěno 'angonan mawat datjok 'oebagaj 'angon tano di nikoe 'ading.

3. Mastahil dana 'oedo mawat kihak saj těmon kintoe marini tano dang mambělaga 'angon.

4. Mak datjok rang boesěrah njakkoe tilěbih miskin madjěrih tila pajah nikoe 'oedo mambatin.

5. Ibarat lapah di rang mak dapok rangmoe taroe nikoe ijoe 'alim toekang 'asing rangmoe kanggoe.

6. Djoeroetoelis bangkoeloe midor di loewar koeta mak sanggoep ngandan nikoe mak njin těmon boegoena.

7. Mak dapok rang boepoekat njakkoe ti lěbih toena radoe koerah ki njangsat pandaj njak di běrita 'ading.

8. 'Ibarat sansang di rang sarangan pinggir hěni mak 'ikin doetimbang njak hoewok di 'oedjoeng tappi.

9. 'Api sěbabmoe maloe nikoe noradoe sampaj kajoe di 'oeloe bangkoeloe djoedjoek di sindalapaj.

10. Mawat dapok koe harap njakkoe mawat boedaja di děnija 'ahirat mawat nikoe ki loepa.

11. 'Api ki makni dapok kěnaj dadji pikiran tibidi nadjin sěrbok ki 'adoe djoedoe sanakan.

12. Pintakkoe mak boelahir nikoe lamon tjarido mawat lagi njak pikir parkara tjawa sino.

13. Ikin tigoewaj parkara di karimpak dang doe pěnah tědoehkoe mak bělongni kada njak.

14. Mak 'ikin pak doetanja kada moelang di njakkoe nadjin sampaj mak pira nikoe ijoe tano kanggoe.

15. Kipak těmon sěgadji titimbang mak ki parda 'ampoen bariboe kali mahap nihan kakanda.

16. Njěboet 'api salahni ngalawkalaw boegoena dang njasat ki tambidi tah njěsol kak masaka.

17. Kariwan koesoek pinsan mawat hakni malěsaj kintoe nikoe boelamban harap njak kěni pandaj.

18. Tangi paj kihak tamat kadji'an makkoeng sampaj di děnija 'ahirat nikoe toetoek'an koe saj.

19. Měgang tali mětali makoekoeh pěgantoengan tiram mawat bandingni 'awaj ki lagi diman.

20. Mak ngělagok di rěno ki lagi tjakak paham mastahil dana 'oedo ki hak saj těmon tiram.

21. Djoekoeng loempak djak poelaw mawat kalapa moeda pati tjampoeg běgaraw salindang mak boerinda.

21. Mak 'ikin mambĕlaga kintoe njĕsol ladjoeni 'oema di loewar koeta sarangan pinggir hĕni.

23. Poelos maringgoeng koening di tĕkon soewal boelan dang doetjakkon kĕgĕring mak tĕmon sanga lamban.

24. Tamat paj nikoe soerat soe'al dalih djawabpan harapkoe waj bangkoenat djoekoek pinggir babatan.

XXI.

WAJAK.

Indji wajak kirimni moeli lampoeng di mĕranaj lampoeng ngoetjakkon soeja rasanni radoe mingan 'oerong djak mĕránajsa.

Lĕmapah njandajsandaj pĕrajaji goempĕni kada pintak moe sampaj 'oedjoet koe koesoeng mati radin pasĕrong gĕlong mit siba di waj bĕsaj sangitahni njak tanggoeng bangdoekĕni katjawaj la'in sikam ki pĕdom tingkiran mak kaboenji la'in sikam ka dilom samimbin njiri ni 'ati ngakoe mak boegoena djoeroetoelis di Manna njoerat di lamboeng batoe radoe saka pandaj njak wat ngandalom ki nikoe kidang ijoe mara nakan djoelah njak koeta di waj dang nikoe 'iwoh lagi saj malang do tirandah mak nikoe koerang lamban papan tarik gĕmĕlong mak nikoe koerang rasan 'oeloen malamon njantoen dang gambang di mak boemo sabah mĕlagan moenih 'api doh 'oerong ni gila nikoe sĕbatin milih boelongni boeloeh tĕlah goegoer djatoh sĕtangkaj ngalagok njak gila kihak kan tjambaj waj 'ana do 'ibaratni nakan dang njoemoer di 'oembak koebang tĕtapnj boenga mĕlor rĕnodo santilahni koeli'ak sipang liwas mĕranaj parlintih lamon ki tjakak katas nikoe has njak sinom ni pandaj njak di tjoerita pĕrahoe moelang dagang lamban pandos doewara gĕdong pĕsisir pasar sĕpa tjĕtjok moe gĕnok ijoe doe hilang mak koerang goenoeng pinang lintasan waj tjangkoening njak ngĕboen kambang di rang lantaranni doe bimbing 'ajaj nakan boeroeng bajan hinggap diranting tjapa kalapa kĕtjil pisan ki sikam mak boegoena hilok ni hoeloen boebidaknoe ki njak damoe ganta ngahandja sanak ti'oembak mati do hamoe tano nakan kamoendor dalih babar rĕno do 'ibaratni ki nikoe tano nakan 'aj'aj nakan sampajkon do 'oedjoet moe saj sikam rĕdji djoega ngamboekak kawaj handak parwatin Bangkoeloe radoe saka pandaj njak wat ngandalomkon nikoe nakan toenggalkon do poedjimoe djoeroetoelis Bangkoeloe mahidjo 'alif ba ta, ki wat sĕpa moelijoe kiloe njak goewaj boera kakalaw 'indjoek nikoe sampaj sĕpa pĕnĕda Raden Pĕrmatasari djak wakil djadi djaksa 'angon dilomni hati nikoe rĕndam ni njawa 'ajaj nakan sampajkon pĕnĕda moe kambang boenga galinggang nikoe kambang saj roem mak njak miwang tikambang ki nikoe kĕdaw hoekoem Radin rija goempĕni mit moenggah boebintjara djoelah njak do ngambiti kapan do mari loepa ki nikoe mak kanani tĕtapaj tjoeloek roewa kidang njak dija nakan di goejoe 'adik wari di handja kandang marga singa ralang poelimbang wat hijaw di pĕtani nikoe ijaw ka'in ralang datjok koedo ngambĕli doe timbal dalih

moelang mak datjok ki saj koedi siri hati njak moelang bĕlĕbar loeh tihili kapan kak nikoe di bah toedoeng pajoeng pak gimbar pandaj njak di bĕrita nikoe kĕna baribih 'api 'ambihni gila nikoe sĕbatin milih nakan goenoeng mĕnjan rambak loeh dibi pagi gĕdong moehammad doe'andan ki nikoe mak kanani nakan kaliling rindoe 'agoeng sĕlindang 'ikat'ikat ki nikoe kindo boeroeng. bĕroega sanding pikat boepantoen paj njak kidah boeroeng koening kĕtapang goenoeng djawoh koelawi pantjaniti dang tjadang kĕraton moe dandani ki njak radoe doeboewang mak ngantjam bĕtik lagi ijoe mara njak narima kasih sangoen nanggapi kada njakkoe mak pira hoewok ganggang timbangni 'ajaj nakan sampaj kon do 'oedjoetmoe njak tipik di nanggoengan ngijah nakan.

XXII.

WAJAK.

Sindji kirimni mĕranaj djaw moeli ija harap haga goewaj kadjongni lali loeh nawaj toeboeh boepilih miwang moenih mati tĕgah tiradjoeh tiram tĕsarih moenih mak dapok koebintjara 'angon salamani dji lahir kidang mak njata nikoe tingok di hati lapahni soerat siba mit matorkon loek ni hati 'oepok kada njak tano sanak koerang pastiti mak pandaj ngarang basa toeloeng njak 'andan poedji saj malang kiloe njawa kiloe tamatni hati lapahkoe kiloe toeloeng kitjik'an mak makĕdjang ki sĕranta ija hamoe mak barih rangkoe hoerik djalan mati njin nikoe mikirkon ija sino nihan harapkoe ki nikoe nĕmon doehada tano njakkoe kiloe nadjin mak nĕmon doehada mak barih kintoe nikoe njin nikoe mikirkon ija 'ading 'ajaj.

XXIII.

MĔMANG.

Salamoe 'alaj'ikoem mala'ikat sĕrkop djati, salamoe 'alaj'ikoem mala'ikat soparna djati, salamoe 'alaj'ikoem mala'ikat sĕsĕmoe pĕkatjing djana pati di liman 'idor 'oemat sibor 'adok latah mahaw mahaw koenang bĕtih takir pak di toekoepak katji 'itam koetjing bĕsar ngatjing sariat rĕnohrĕnah ki njak tiga ngampoeloeh tiga matjan 'irong djaga 'oelahmoe.

Tinjoe 'akoena 'allah kasih 'allah jat nikoe sĕpabit lida nikoe saj masin lida ot nikoe bĕbajang soesoe koe bĕlah nikoe saj gantjang lapah 'akoek'i njawani tiga poeloeh tiga mas koening mas kemoening mas poedji mas koepoedji rina hati 'akoe tjinta rina mata rina ki njak ja sirih koesirih goesar 'awang boenga sĕlasih ijoe koepandang 'arina goesargoesar katigabĕlas kasih ija Rabbi ija sa'idi ija toehan ija maulawa 'alip 'allah hak 'akoe la'ilahillallah badan salimoena hoela'ila ha'illallah kaloehoe 'allahhoe kadiroen 'alim malapat mohamat kamolossan la'ilaha 'illallah.

Mikat pĕtĕdim 'allah pĕnĕdakoe di 'allah djarki tjondong 'oerip badan 'oerip pinjawa 'oerip badan pagar hati hasal kamoe dang 'man toeha lajak sadat salawat

boewat nadikir 'allah ija 'allah ija rapa 'allah 'oelak 'alim toebat minkoeli djambin 'alim tahiran babatinan la'ila sarta porlah 'ara 'aj tollah do'a sara kawkah ngantasam sarta kĕmara 'ara 'aj toehim lissadjidin tita tadiroe'ang di panah barong lima kĕna tĕtongkoe sarah djin radjin 'ambil 'ati 'anak 'adam mandoesi'a.

Nor poetih pĕnoetoep sidji 'allah kadoewa njawa sĕtanah 'allah di pangkal lidakoe sĕrasoell'oellah di tĕngah lidakoe sĕtanah moehamad di poetjoek lidakoe ija di'oetjap mala'ikat djĕbara'il hong sĕpahit lida 'akoe makaj poehoen sĕpahit lida ija di bisakan 'allah ija di bisakan moehamad sĕkali'an pĕngoetjapkoe.

Sindji mĕmang 'aboeng, soesoenan pĕnambahan ija ngajoen nabi hawa ngambilong nabi 'adam ngatori sĕdang boelawan njoeboeng njawa ngandjĕnongi pĕtĕri dara patih pĕtĕri 'itam poetih pĕtĕri koening pĕtĕri kĕmala pĕtĕri sĕwawaj 'oepoh pĕtĕri boesboes soekak sidang boelawan ngatori ni mĕti nom makĕl pah mator di sangkĕrisor mak toeron 'ina bapakni 'antoni ija dilom kĕbon koenoellah ngajoen moehamad nador ki ija 'oerip nador 'oerip saj ngajoen nador.

Sidjo tjawo iwak kampak djak 'amparan no tjara 'aboeng salamoe 'ala'ikoem wataro 'oemor waras nikoe 'anakkoe ijoe ijoe ijoe.

Sindji mĕmang pĕrĕkap kapan tjakak lamban ni 'oeloen tjara koemĕring 'oeloe.

Pasoe koe'ang pasoe koewing pangaligang sapartiwi rimaw poetih dalam djantong makan makanan pasoe 'akoe rop sirop 'orang sĕroema 'ini tjoewing bangking tandjoeng ngaliki halimawang ngandĕngi rop sirop 'orang sĕroema ini.

Sidjo mĕmang kak radoe mandi djak koemĕring djoega 'oeloe toehan di babak noehan di daging daging noehan di dara dara noehan di 'orat 'orat noehan di balong balong noehan di 'oerong 'oerong noehan di minjak minjak noehan di roehilapi, roehilapi 'oeripni njawa nabi mohamad tangi tasira gĕmĕlor kabih jang saj kĕta kĕta 'iang saj kĕtoe kĕtoe njak 'allah toehan moe rop sirop mas kĕtipanggaw diwa baroe.

Hoeng nang sita bakoe mĕnanggoengi di 'oemati di 'oedoet ladjoe gila gila hatini sĕmandjang hari noedjoe ba noedjoe djantong noedjoe poesoh noedjoe rang kapoetoeh noedjoe hatini mati noedjoe boewakni riri tjawa noenggoe bĕnor ija 'allah ija rasoel'oellah sapa tjinta djahat kapada 'akoe ija koe sahitko di 'allah ija koe sahitko di rasoel'oellah ija koe sahitko di mohamad ija koe sahitko di rasoel'oellah ija koe sahit di 'adam ija koe sahitko di mala'ikat sabĕnor kasih 'allah berkat doewa kasih 'abdoel kadir kon kata 'allah pi'akon kata moehamad rabbikom kata djĕbrail 'allah katah 'adam tiada mati kata 'allah.

Sidjo djimat ki wat tjambaj ngarangkap di poenti 'akoek kak bara pak bĕlas malam djoemahat djimak balak nihan.

XXIV.

TOEWAH MANOEK.

Sindji toewahni manoek djak sĕblah Kroë marga Panggawa lima 'oeloe.

Taboe'an gading halom di bahni pagoekni roepa 'isini lĕngoe halom maminjak di pangkalni si sĕngok gĕlarni mak milih lawan; Boeloe tĕmiang tatah toenggal halom tanggaj ni kĕpi kĕroewa bĕlahni sibawang lakaj gĕlaran lawan 'oeni daging; Boeloe tĕmi'ang haroeng tanggaj waloe koembang daba koembang langgak 'indjoek djawik talingani sibĕranting 'itam gĕlarni mak milih lawan; Boeloe tĕmi'ang gading tara lindoe pasok tara handak djilamak roepa koembang tandjoeng matani, sapĕring gĕsing gĕlarni lawan kĕlaboe; Kĕlaboe sĕpang harang tanggaj waloe 'indjoek moetoeng dadani 'indjoek poetjoek rĕboeng dadahni lawan boeloe tĕmiang; Boeloe hara halom tanggaj waloe roepa 'isini lĕngoe roepa pagoekni 'andolan; Boeloe tĕmiang gading pantai handak goendang kapan ija pĕdom pagi naroeh matani rani matani kĕtjikni kĕbĕgoe sanggaragoe gĕlarni lawan kĕlaboe; Boeloe tĕmiang rĕrak kĕtjil hantara tĕloe djak tanggaj lawan kĕlaboe; Boeloe tĕmiang bĕlah randang tatah toenggal dadah pĕrit ngĕranggaj goendang ni si'oepas gĕlar ni lawan kĕlaboe; Boeloe tĕmiang pilas, halom hĕnak rĕranggaw nĕkan tanggaj lawan kĕlaboe koendjar tjoekoet, kĕlaboe hanaw ngalimaw poeroet 'oeloeni bĕbat toenggal ngĕbĕkom tara sĕtoenggang nĕmang gĕlarni lawan boeloe tĕmi'ang; Kĕlaboe mangkas rangkos soeloeh talinga soeloeh mata siboedjang tandang gĕlarni lawan boeloe tĕmi'ang; Kĕlaboe hanaw bĕbat bah toewat kĕroewa bĕlahni sabĕbaj toeha gelarni lawan boerik; Kĕlaboe bĕbat di pĕroempoenan 'alam tanggajni kĕpi hoeloe balang gĕlarni mak milih lawan; Manintiug tara poeloe mak nĕtok matinting karang masi gĕlarni mak milih lawan; Pilas lantar kĕtjah lĕngis halom pangkal maminjak halom tanggaj kĕpi halom bahni raranggaw ngawak boeloe gĕlarni ngĕlawan biring taboe'an; Boerik kalintik maminjakni loeh matani kak tĕpinok boerik saroeraw tangis 'andolan mak milih lawan; Soeh soeloeh mata soengsang hĕnakni toewotni soeloeh talinga soeloeh tarani si sangga lobang gĕlarni lawan biring taboe'an; Taboe'an pantaj pitjoengkanan bĕlang mata taboe'an sabalik moesim gĕlarni 'andolan; Djalag di tjoering dipangkal pagoekni dibah babatjarni 'indjoek sĕrak djalag sangoenang'oenang patoh gading toemboe bĕlalaj lawan biring taboe'an; Kĕlaboe karas djinggi 'andolan mak milih lawan; Boeloe boenga djoembang 'oeloe kilang si kĕbajan gĕlarni lawan kĕlaboe; Biring tara noenggal maminjak toenggal tatah toenggal sĕrandjaw toenggal satoepaj djantan gĕlarni lawan boeloe boenga; Bĕroelang bĕbat toenggal boerik rambaj boerik samboeng ngĕlawan poetjat, bĕroelang sĕbalik batang gĕlarni; Boeloe boenga kĕtjah bĕla randang kabĕla bĕbot roewa kabĕla ngoeroeng tatah boeloe boenga si pĕkan tĕgoeh gĕlarni hoeloebalang 'ada di dalam mak milih lawan; Boerik mas handak tjoekoet handak pagoet halom dada halom langgak 'anak samang di hoeloe soengaj gĕlarni lawan boeloe boenga; Boeloe boenga moentja sĕrandjaw toenggal kasi ring maminjakni boeloe boenga sĕbĕlah goento gĕlarni mak milih lawan.

XXV.

PANGKAK.

Rani. 1 Tijap 'imboen moesoe kita.
„ 2 Lawok moesoeh kita dinana.
„ 3 Magas kita dinana.
„ 4 Tjaja kita dinana
„ 5 Sĕlawi lawan kita mawat bakas kipak saj.
„ 6 Mawat mara kita dinana.
„ 7 Mĕngan kita dinana.
„ 8 Balag mansa kita dinana.
„ 9 Mak patĕgah lawan.
„ 10 Makan kita dinana.
„ 11 Balag mansa kita dinana.
„ 12 Soegal kita dinana
„ 13 Rawan kita dinana.

Rani. 15 Bĕla mansa kita dinana.
„ 16 Wotwot kita dinana.
„ 17 Mati kita dinana.
„ 18 Pajah kita.
„ 19 Tĕloe boelan hĕning.
„ 20 Patoengga djĕlma mati.
„ 22 Balandja ratong.
„ 23 Loeloeh laloh kita.
„ 24 Bĕlah boeloeh.
„ 25 Lamon mansa.
„ 26 Lanlan kita.
„ 27 Waja kita dinana.
„ 28 Bĕla ratong di kita.

XXVI.

LALAJANG.

Njoembah di 'allah njoembah di toehan 'akoe 'aga ngambatja soerat 'andi kalajang hator sija mapoedor hoeloe sikindoewa poen panajakan ba'ik mas sijang hari dan malam nikoe djoega ngarindoe hati boelan bĕloem pĕrnama kala kita djoemadjar boemi poen makkoeng djadi sipat tamoeroen 'iboemoe lagi moeli bapakmoe lagi mĕranaj lagi 'indoeh sapa tahoe lagi wallahhoe 'alam kapirani bingi dji loehot ni 'iboe bapak dang makaj boeka'in 'indjĕroe 'allah ngarintjikon karna pasoeroeh datang si djĕbĕra'il bertindjak si djĕbĕra'il di boemi jang sinoekani 'allah ngoetjap djĕbĕra'il bĕrkata nabi moehamad pasoeroeh 'allah toeroenkon kitap sagala 'anak 'adam di gawi satoe kali badjĕnong darah moeroep sinboer tjahja boetampat dalam boelan di gawi doewa kali lagi bĕlom 'adam boedjĕnong roeh boetampat di matarani di gawi tiga kali bĕloem 'adam boetampat roeh ni 'iman boetampat dilom langit di gawi 'ampat kali bĕloem 'adam sanggoe moentor nama moe boetampat di 'awang 'awang di gawi lima kali bĕloem 'adam manĕgor 'allah boetampat dilom lawok 'asalmoe lamoe djadi di gawi 'anam kali bĕloem 'adam boedjĕnong pahitan 'allah di gawi toedjoeh kali mari boedjĕnong 'anak 'adam djangkop karang katoedjoeh poeloeh bĕrtoetoep kantjing karang ka'ampat poeloeh pĕkoer sambilan manoeroenkon sagala siti hawa dahoeloe toeroen 'oetjapkon di ratoe pĕtani 'oendangkon kita sagala hawa mangoetjap djĕbĕra'il mawat dapok ratoe pĕtani lamon la'in sinoeka 'allah tida dapat manjingkal lagi radoe sinoekani 'allah manangis sagala hawa satitik loehnja tibaj loembang tanah tiga dĕpa salambar ramboetnja hilang riboet

pĕtong toedjoeh hari toedjoeh malam mangagah kawin la'in sadjoedoe 'adoe si djĕbĕra'il hatorkon di pĕrĕman 'allah tapa djĕnong namamoe bapakmoe 'apa djĕnong 'iboemoe 'asal dapat mamĕgang kawin panjimbat toehankoe tida dapat noesingkal lagi 'iboemoe bĕloem karna nikoe dahoeloe djadi manjimbat 'ading koe si hawa panjoe djoega mamĕgang kawin sapi 'anak 'adam boewang sarana hilangkon toelangmoe sabilah mari dapat mamĕgang kawin mana kambang si mandoelika mana tjintjin kantjana doeri 'ali'ali pĕrmata inton mana loewih kagoengan lamon tĕmon pasirin 'allah 'atjakni 'adingkoe si hawa mana toelangnja sabilah 'oetjapni 'adingkoe si hawa manjimbat 'andika toehan kalaw kawoela nabi jang moekmin 'oendangkon kita si 'anak 'adam soedah datang nabi 'adam mangoetjap 'andika 'allah mana toelangmoe sabilah mana tjintjin kintjana doewiri 'ali 'ali parmata 'inton manjahoet 'ajoenkoe nabi 'adam basa koepoentan toelang sabilah masakoe sading tjintjin kintjana doeri 'ali'ali parmata 'inton mangoetjap ratoe pĕtani rĕkapkon kita ginawi gawi'an kita ginawikon 'oendom ginoendom gawikon kita langir simboer tjaja 'adakon kita 'ajer djoendjom 'oetjapkon di nabi jang moekmin gĕnok pĕranti ganta toeroenkon 'adingkoe si hawa sĕranta nabi 'adam taboehkon gindang gĕbog 'alam kimbangni hawa kadi bĕrtoejang hirau di kiri soeka di kanan sirap parda koewasa kimbangni 'adam rangga wani soedi ngadjĕnong 'ali ngalamoh birikbirik kaparda nabi satak salawi kiri kanan taboeh saroenaj si bandoeng doewa sahĕlaj kĕmbang mamalatih maramik parak 'agoenganni hawa 'anak 'adam patindih sila sirap 'oerang sakabih 'adam manĕgor kata salĕlah waloe'iri wasalam moekmin njata di 'oerang sakti 'akoe narima kawin njimbat nabi 'adam wak'ala'ikoem salam goeroe karna lagi panggawini djĕbĕra'il kadoewa hamba 'inggokni moeli rik mĕranaj dang makaj dadak sara bĕla boedi rik samoe pakaj koengoelih sĕtindja sipat ganta ki sahadat sino roewa di soembah 'ampat parkara sapa mari djĕmĕnong toehan dang noehan di babajang karna lagi pasoeroeh nabi dang noehan di mata doewa lagi tah mawat kadoewa lagi panggawi djĕbĕra'il dang noehan di djasat lĕbih djasat kak djĕmog sawaj djadi malikat malikat panoenggoe koeboer tahoe di 'oerang tahoe di diri 'aloes ni ilmoe parda ganta djadi sĕwarga karana njawa gilanggamilang soetor di hoesi sikindoewa poen ba'ik mas panajakkan mas boeroeng mas diwa koe malikat saj sakti di 'awangan ngatorkon 'aboet kalawan hampang sino hator sikindoewa poen boeroeng mas diwa koemala soedi hator sikindoewa poen ngahatorkon kandjak sipat gĕbog sĕgara tĕnong boemi 'aloes 'oera pinantjawarna ijoe do 'ading ijoe do moenih ko djak ga batal di koedi tahoen kala djadi di boelan 'asa di ratong hawa koebimbing dikoe parintah kandjak mĕkah tjawa djak lom soewarga tĕradjoeh soeroeh mĕni namamoe moesoeh mĕni namakoe itoe narkala sanjabali toelangni 'adam patah sabilah itoe narkala djadi wadoen toelangni 'adam patah sabilah 'itoe narkala djadi lanang toembajni kita 'anak 'adam manjingkal sapanggawi satak sĕpĕkoe satak sariboe bajang rĕmatong lamon di kiloe pada djandji ngoelih 'oelih do nikoe di 'asal moela tamoeroen lamon tĕmon do nikoe tahoe di 'asal moela djadi roempoet nikoe di hatam 'allah 'akiki boemi ki disan patimbangan dalam sandi dalan dalam kalboe moekmin

si 'ilin mamandang diri boekan sawang dalam dĕnija karna soerat dalam kalboe mas koe sinang maskoe sanom boedjodjor dalam toembak dalam sanggaloeh di katako papanggih dalam paj do poen pandan boemi sanaring djaba sarning tjaja 'oenani katilangan maskoe si boentou si bok si kopoen mak marok mas wata rigalni boemi katingalan 'awoer 'oentoeng sikindoewa poen panajakan baik mas ngijahkijah sanak toembak di djami doehintjangkon dang doerilong sikindoewa ki ngitoeng 'oedi poen goenoeng parkara damar moeroep 'api soembahni poen 'oedi do poen tampa toelis tampa natar 'oedi gĕdoeng sinarawa di 'allah 'inton katoen marok parda njaj mas 'atoer'atoeran gadoeh kawawah parintah 'allah pada sasati nĕradjoe karadjawan lĕbar sĕgara kapira ni bingi dji pandan roewat koenangkoenang mak ratong wat ngija ki kapira 'oendang 'oendini dalam mak rija lagi gĕdoek tjindana dilom kagoengan 'allah koe 'angkon kambang kapas boenga padi la'in koe'angkon sikindoewa poen dawat sanding lĕloewang la'in moenih koe 'angkon roehni 'iman sadjatini ija moela gila njin koe 'angkon sikindoewa tjawa loepa sahadat saj mak ngoetjap la'in moenih koe 'angkon sadjati ni 'iman la'in moenih koe 'angkon pangoedjar djang pinoeroet pinanggoeroe kĕmiri la'in moenih koe'angkon 'ali'ali ngasi saboem[i] ija doe sanding boelan djo ija djimat pangawasa ija gĕdoeng djadjaga la'in moenih nĕgah boelan pisan masar ngingi dĕnija pangda ganta 'ajoen pisan ngĕni papanggih dilom kalboe la'in moenih di kata la'in kon kidah kastoeri ranggoe dini sarak si' banding rangbar malam lamon mandi tĕmon di batoe ki di 'oerang ki di djawa lamon mati sakoeboer midjan doewa lagi la'in moempoeng la'inkon kidah lamon boewang sĕrana dilom mĕkah kampoeng kambang sadjatini 'aloes ni hati poen panija kan njaj mas sijang hari dan malam kala kita djoemadjar 'allah bimbing paj sapi pisan saboelan ki nikoe ngoelih'oelih mak rimpak ni koebimbing soembah sikam kaharinga'an di soerat toeha.

XXVII.

TJOERITA.

Salamoe 'ala'ikoem salam nabik kĕpara 'iboe bapak salamoe 'ala'ikoem salam nabik kĕpara nabi toelong partoelong 'allah sipat nabi rasoel'oellah waktoe noendoek di banton ija di boe'at kiaji lagoendi moega di 'ampoen 'oleh 'allah sĕgala salah dalih doesani mangka ija boleh bĕrkat mohamad toehankoe njata djatoh kalam dalih toelisan rani saptoe boelan moharam tinggal salikor rani tahoen ki'an hadjĕrat nabi mohamad sĕpĕkoe paklikor tahoen 'akoe njalin soerat 'indji ija disalin disĕbĕrang di boelan sawal rani sĕnin tanggal roewa bĕlas hari boelan hadjĕrat nabi kita mohamad rasoeloellah sĕpĕkoe roewa ratoes nom poeloeh nom tahoen 'oesoel tikat gĕlarni soerat mĕngarang ki'an kitab 'allah basa 'arap di balik ki'an basa lampoeng baroe poen lamon hoeloen pandaj 'ampan sĕgala di saj nĕngis kintoe koerang tambahi lagi karana 'akoe moeda bingong 'asal dahoeloe djadi moela djadini bahari siroellah dama tjintanja hamba kon 'ada pia'kon sakdanja toehan kon itoe

těgosnja ki'an pi'akon 'itoe těgosnja djadi 'alam moellah dalam mahaloeknja 'adalah djoega mangatahoewi ěntah lama děngan lamanja siroellah djadinja 'adam 'alam di djadikannja lahir dilom nom hari boelan hari 'ahad moelanja lahir 'ari djoemahat kasoedahannja langkap sěgala 'alam langit měndjadi toedjoe lapis bintang dan boelan matarani 'itoe ki'an koempoel sěgala 'isi langit boeminja ki'an toedjoe pangkat koempoel sěgala 'isi boemi saměsta děngan saměstanja mangka lahir sěgala 'isi 'alam goenoeng djabarkap 'oempama langit ki'an djadi 'adak děngan tibangnja 'aras korsi radoe mandjadi loeh dan kalam radoe djadi njoerat sěgala 'isi 'alam sěrga něraka radoe djadi bětik dan djahat dipartimbangkan salamoelah dengan salamanja salamoelah dama tjintanja 'adoeh lah ki'an djěběra'il koempoelkon sěgala mala'ikat bator manis děngan salamnja 'adam tapol měndjadi kalam'oellah dengan salamnja noer moehamad njawanjá 'adam mangka sampoerna nabi 'adam 'adoe měndjadi kalam'oellah dengan salamnja 'adoelah kangaw djěběra'il njěmbahlah kangaw mala'ikat satoe ki'an 'adakkan soedjoed 'anggoeng diri bangsanja 'aloes dari 'apoej 'adam djadi dari tanah itoe ki'an djadi 'iblis laknat'oellah dama sitan 'itoe 'anak 'iblis měngoetjap 'iblis djadi sětěroe moesoeh kita 'anak poetoe nabi 'adam kalam'oellah dengan salamnja 'adalah kangaw djěběra'il 'akoek ka toehan nabi 'adam toehan 'iga di lamboeng kiri toehan satoe di hoedjoeng pinggang manis hator děngan salamnja djěběra'il mator di toehan di'akoek djěběra'il toelan sabilah di pinggang kiri 'itoe djadi 'iboe hawa 'akan djadi bininja 'adam sědang lama děngan lamanja kalam'oellah 'adoehlah kangaw nabi 'adam kadoewa děngan hawa doedoeklah kangaw dalam soewarga minom makan 'adakkan koerang djanganlah kangaw měmakan dija 'itoe boewah larangan dilom soewarga lamon kangaw měmakan dija djadi siksa soesah ki'an dirimoe soerang 'apa katjinahtjinah nabi 'adam doedoeknja děngan hiboe hawa di parok 'oelih bidadari doedoek di'atas mělěgaj katja parmata 'inton měnti'ara bapoentjak rěkna djoemanton boegilap děngan ginjarnja 'allah gilapnja matahari tananja 'aroem kadi kastoeri djoekoekdjoekoek kamkoema tanomtanoman dalom sorga lěbih 'ilok 'ajir di těngahnja soewarga itoe namanja kalkawsar poetihnja lěbih dari soesoe manisnja lěbih dari 'ajir mědoe batoer pinggir kiri kanan masělaka ki'an batornja kan di pakaj di 'atas bator 'adak tahoe bilangbilangnja saparti bintang di langit 'isinja ki'an měntjahwarna tanahnja 'aroem kadi kastoeri lamon haga ngěnděngi boenjinja 'ajor soewarga toetoep tjoepingmoe kiri kanan 'itoelah boenji 'ajor soewarga 'adapoen soewarga itoe sělaksa nanggěrinja didalamnja nanggěri satoe sělaksa roewa riboe pědalomannja gilang goemilang 'allah katja roemahnja ki'an dari djěmanton gilapgoemilap mantjawarna 'iloeknja 'adak bandingbandingnja roemahnja satoe ngěmboewat katil roewa laksa latih děngan tjahajanja tingginja ki'an kasornja 'ada sariboe sěranta děngan lělohornja bantal soesoen bantal gěgoeling pětiban kiri kanan roepanja moeroep tjahajanja mantjawarna 'adak bandingbandingnja pěnjisirnja dari sětěra mantjawarna tjětjangkiknja mas 'inton di gawi kitirkitir sěsělang rakna djěmanton goemilap goemi'ar 'akan warnanja di toenggoe bidadari sěrta roepanja moerok hiloknja ki'an 'ajis pěraboe poepor bědak kari makaj kambang dilom

soewarga roepanja 'ilok mantjawarna 'aroemnja tĕroes katoedjoe lampis langit soehoen rĕkna kĕsoema soewal 'inton rĕkna mĕnti'ara sĕlang-sĕlang djĕmanton tjintjin 'inton sĕra poedi gĕlang kana tjampaka ka'in sĕtĕra mantjawarna 'itoe ka'in 'iloeknja bidadari 'ada sariboe pĕtoenggoe kasornja satoe boenjiboenji'an dalam soewarga bĕgitik 'ampang dĕngan 'oempangnja soewarga gamolannja dalam soewarga 'itoe 'adak malam si'angnja toetoep lĕlangsi boeka lĕlangsi 'itoe tandanja malam sijang mĕngoetjap 'ibĕlis laknat'oellah 'anak tjoetjoengkoe kangaw 'apa rasan daja kita 'adam soedah masoek soewarga satĕlah pikir dalam pikirnja 'ibĕlis laknat'oellah barkata dĕngan naga pĕtoenggoe lawang soewarga masoek 'iblis dalam moeloetnja naga berkata dĕngan mĕrak masoek 'iblis dalam moeloetnja mĕrak bĕrkata dĕngan hawa masoek 'iblis dalam moeloetnja hawa bĕrkata dĕngan 'adam masoek 'iblis dalam moeloetnja 'adam di soeroeh 'ambil boewah koeldi doewa boewah satoe dimakan 'olih 'adam satoe dimakan 'olih hawa 'adak dapat tĕlang ki lagi 'angin dĕros manjoep 'adam dengan hawa sĕranta naga dĕngan mĕrak dĕngan 'iblis di bawak 'olih 'angin dĕros 'adam manggajoeh poetjok koeldi doewa poetjoek 'akan di bawa 'olih 'adam satoe lintar satoe sĕlimoet satoe bĕboewah 'akan ditanam 'itoe mandjadi sakĕliran 'adam djatoeh dalam soerandil hawa djatoeh di boemi djoeda ramboet di pakaj sĕlimoet mĕrak 'akan pĕtoenggoe lawang soewarga djatoeh di boemi kĕnahar naga toenggoe lawang soewarga djatoeh di boemi 'ispalit 'iblis laknat'oellah marintjana djatoeh di boemi kĕling 'antah lama dĕngan lamanja nabi 'adam manjinta hawa hawa manjinta nabi adam bardjalan kĕlontar-lontar bardjalan sambajawan banjoe mata tĕtijak boe'iring 'iring laboeh dipangkoe kiri kanan 'adoh koe njawa 'adoeh koe badan 'adoek koe toewan nabi 'adam mana djalan kita katĕmoe koewaw-koewaw boeboenji pĕtang poenggoek bĕboenji sijang hari 'api 'alih mĕnjĕding badan malam sijang 'adak bĕrĕnti lagi 'antah lama dĕngan lamanja toeloeng allah hambamoe toehan toebat 'allah toendjoekan toehan paja 'adak koewaw lagi babindoe toehan toebat hambamoe toehan sapa barih narima toebat nabi 'adam lagi sariboe 'ampoen sĕlaksa 'ampoen sapa narima toebat kaloe toehan djoega narima ja nabi 'adam poen toebat toehan tĕmoekan dĕngan rahmattoellah kalam oellah dĕngan salamnja 'adoehlah djĕbĕra'il tĕmoekan kian nabi 'adam dĕngan hawa tĕmoekan di goenoeng 'arpah namanja goenoeng tĕmoe di hari 'ahad tinggal sĕpoeloeh hari boelan hadji 'antah lama dĕngan lamanja 'allah djoega mangatahoewi 'adam mĕndjadi dari tana lamalama mĕnoesia djadikan dari mĕni bĕtĕmoe kian dengan hormat tĕmoe didalam rahmatnja 'ampat poeloeh hari kalam oellah dĕngan salamnja pĕgila kangaw djĕbera'il bawakan kian koelimah 'ampat parkara tampakkan pada lombĕrah tĕgosnja ki'an 'itoe lombĕrah djadi daging bargĕlar sakiliran bagaj-bagaj dahoeloe ki'an koelimah panggoewaj bĕtik dĕngan djahat dalam sahari mangka ditoelis 'olih mala' ikat raman katibin kadoewanja ki'an koelima 'adjal bawa toeroen ka dĕnija katiga kalima rĕdjĕki banjak dĕngan koerangnja ka'ampat koelima rawan djama sisil dilom dĕnija digantoengkan di galah 'anak 'adam manoesia tidak tahoe mangka di tijoepkan njawanja 'itoelah bangsa 'ampat parkara soewatoe bangsa dari 'allah

dahoeloe kian pangoetjap kadoewa pangimbaw katiga panglihat ka'ampat pandĕngarnja kalima ki'an nama 'imannja mangka djadi lima pĕrkara soewatoe bangsa dari bapak dahoeloe namau 'orongnja kĕdoewa nama toelangnja kĕtiga nama 'oerat balag 'oerat kĕtjiknja 'adapoen bangsa dari 'iboenja soewatoe koelit kĕdoewa daging katiga darah kĕ'ampat ramboet mangka djadi parkara djadi bangsa tiga bĕlas lamalama mangka lahir dalam dĕnija boegĕlar 'iman 'adam bawa rahmattoellah 'adak koerang 'apa koerangnja dalam dĕnija barsamboeng 'oemor sampaj mati masoek koeloewat rahmattoellah pagoen djoega 'adak koerangnja tjoerita dalam hadis pirapira damar mati di tijoep 'angin dĕros pirapira djĕlma pantas tjadang 'olih kĕpantaskon ni pirapira djĕlma boegoe tjadang di kaboegoe'an ni pirapira djĕlma tjĕrdik tjadang dikatjĕrdikkan ni pirapira djĕlma 'alim tjadang di 'ilmoe ni pirapira djĕlma djahat tjadang di kadjahatan ni pirapira djĕlma 'apit tjadang di ka 'apitanni pantoenan kata didalam hadis 'oembak pantoen 'oeloen boelajar di la'oet 'agoeng 'adak poelawnja 'oembaknja bĕsar 'aroesnja dĕros mĕmata hoeloeng tjoeping 'imat'imat kangaw bardandan pĕrahoemoe djangan koerangkoerang kĕras gĕgading dĕngan pakoe moedang koerang di pĕlajaran ngambatok sangoemoe kaloe koerang dimana dapat pakaj boekirakira mati mak 'oeroeng lagi dang katoengkoel di bangik tah tikoedjok kak ratong saj sakik bangik sakik bĕtik kalawan djahal mak 'oeroeng sĕtimbangan lamon djoega saj sakik kirakirakan djoega dang koewat ngoepok boedjoek sino djadi bahala dang moenih li'ak di bong mak ngali'ak sĕnawi giborgibor goewaj dilom dĕnija tjamporbawor bĕtik kalawan djahal tawajkoe dikoe koelik dang matjandang tah kasi 'oentong mak pandaj dija mak toeha mak goewa ran kikak ratong parintah 'allah mak dapok nanggoeh lagi hawa napsoe mak pĕgat goewaj dilom dĕnija dang koerangkoerang pikir bĕbaj bakasni rija saj ngasi mari ngasi 'intjikni boemarga'an lamon saj djadi moesoeh tjoeloek kiri lawanni tjoeloek kanan lamon sisip kok 'anak djadi lawan 'ampir di rangrang roewa simpangan soewatoe djalan napsoe lĕbih 'ilok mĕtor lĕbih djak mĕdoe taboh lĕbih djak santan wanginja ki'an lĕbih 'andjak kastoeri soedi rang mit naraka 'adoeh lah ki'an djalan masoek soewarga kĕrih gatol koempoel sĕgala roewi pĕros pahik kĕlot riboet kĕrigis laboeng panas soekor 'ajor 'ana dija rangrang hoerok soewarga mĕdjong soesah tĕtĕgak soesah sitan 'ibĕlis ratong ngaharoebiroe karna dĕnija pĕtĕna lamon nana 'imat'imat mariksa diri kalam'oellah dalam koera'an nanti koe tjoeba hoenjin roempok koe tjoeba bakaj siksa njin hati koeti lĕmoh mĕroejoeh rik malĕtoh 'ilmoe pagoeroekon sahadat sipat 'iman soembahjang lima waktoe poewasa boelan ramĕlan djĕkat pĕtĕra moenggah hadji lamon ram koewawa lapah dalih wat bĕlandjani 'adapoen 'ilmoe 'ampat parkara soewatoe ki'an nama sari'at kĕdoewa nama tarikat kĕtiga nama hakikat kĕampat nama maripat 'itoelah ilmoe 'ampat parkara kaloe 'adak dĕngan sari'at sĕgala 'ilmoe 'adak mĕndjadi karana 'itoe poehoen 'igama soembahjang lima waktoe sapa ki'an tinggal soembahjang di koetoek 'allah masoek djĕhĕnam sĕgala 'amalnja tarboewang kalam'oellah dĕngan salamuja dilom kora'an 'innahoe tawabina tĕgosni ki'an lapal itoe lamon toebat'alah narimanja 'oempama soembahjang lima wak-

toe bak pantoen mĕdjong di lamboeng tĕbing pinggir 'ajor pinlima mandi sahari dimana ki'an dapat lalik tarboewang sĕgala lalik poeloeh nadjor njak kak matoha midormidor ngolihkon tjawa sino pĕnĕngisan ni badan kipak tjawa ni hoeloen 'arap kĕlawan djawa koedja mĕlajoe koegoeroewi toenggal djoega dang koetoengkoel di bangik 'ilmoe mak radoe 'olihni balahbalah pandaj habang di langit mak di tarima 'allah ki mak pandaj soembahjang saklat dang sak lagi radoe pĕpika toedoeh pandita tĕrsĕboet dilom koera'an habis lawok di goewaj dawat habis kajoe di goewaj kalam tambah lagi adak ki habis 'ilmoe 'allah tĕrsĕboet dalam koera'an soewatoe djalan mĕnjampaj kan djoega 'adapoen djalan sĕbĕnornja 'itoelah masoek soewarga bĕtik lah kangaw pĕgoeroekan 'inilah sipattoelah seboetni sipat doewa poeloeh pĕrtama 'oedjoed kidam baka moehallil patoelil hawadis kijamoehoe bĕnapsihi wahada niat 'itoelah sipat salabi'ah 'oedjoed sipat napsijah koedĕrat 'iradat 'ilmoe hajat samak basir kalam itoelah sipat ma'ani koediroen moeridoen 'alimoen hajoen sami'aoen basiron moetakalimoen 'itoelah sipat maknanja namanja djadi roewa ngapoeloeh sipat 'allah ta'allah tĕgosnja 'oedjoed 'itoe 'adaw njaw hoeta'allah tĕgosnja kidam itoe dahoeloe hoeta'allah tĕgosnja baka itoe kĕkalnja hoeta'allah tĕgosnja moehallil patoelil hawadis 'itoe bersalahan hoeta'allah hijamoehoe binapsihi 'itoe bagĕdiri dĕngan sandirinja hoeta'alah tĕgosnja wahadaijat 'itoe toenggalnja hoeta'allah tĕgosnja kadĕrat 'itoe koewasa hoeta'allah tĕgosnja 'iradat 'itoe sĕkahĕndak hoeta' allah tĕgosnja 'ilmoe 'itoe tahoe 'allah hoeta'allah tĕgosnja hajat 'itoe hidoepnja hoeta'allah tĕgosnja samak itoe ngandĕngi hoeta'allah tĕgosnja basir 'itoe malihat hoeta'allah tĕgosnja kalam itoe bĕrkata-kata hoeta'allah 'ana sipatni toehan wadjib pada kita tĕgosnja wadjib 'itoe mak datjok mak tikapandaj'i tĕgosnja ki'an sipat roewa poeloeh djak 'isan kita pandaj di hamba dĕngan toehan halik kĕlawan mahalok tamat soerat.

XXVIII.

TJOERITA.

Salamoe 'ala'ikoem salam nabi digoeroe dan 'iboe bapak nabi diwalli dĕngan nabi-nabi diwa kĕpara diwa saj noeroenkon poedji pandang toenggal sĕdjati ni moehamad ija ngĕrintjikon lĕlakoen dilom di dĕnija noeroenkon wadoen ka dĕngan lanang toeroen lanang ka dĕngan wadoen mangoetjap paroeman 'allah ijalah nabi rasoel'oellah toeroenkon lanang rindoe di wadoen toeroenkon wadoen rindoe di lanang ngoetjap nabi rasoel'oellah ija 'apa koerang goendang lĕlakoen dilom dĕnija ijalah manjimbat paroeman 'allah ijalah nabi rasoel'oellah taksir 'olihmoe ki njin ija ladjoe rindoe djadi tiladjoe kawin 'adam dĕngan hawa ngoetjap nabi 'apa toeroen ni wadoen 'apa toeroen ni lanang 'atorkon di nabi 'adam mĕngoetjap nabi moehamad 'adoeh koe ki'an nabi 'adam 'apa koerang ngoendang lĕlakoen dalam dĕnija 'akoe di 'oendang paroengan 'allah ta'allah mana toeloengmoe sabilah 'akoe ngandjadikan wadoen manjimbat nabi 'adam

'adak dapok lamon la'in sinoeka 'allah ijalah nabi 'adam radoe pĕpatah dĕngan toehan basa koe sĕding toelangkoe sahbila mangka mandjadikon wadoen ana kalani kita djĕmĕnong boelan poen bĕloem boemi poen bĕloem djadi sipat iboe lagi poen bĕloem bapakmoe lagi beloem 'indeek sapa koe tahoe dija karana nikoe dahoeloe djadi lĕhot ni 'iboe kalawan bapak dang makaj boekan soeroeh 'indjĕroe karana 'allah ngarintjikon sĕlang ki toehan lagi rindoe samantĕlah ki lagi nabi karana nikoe dahoeloe djadi mangoetjap paroeman 'allah ta'allah 'adoeh ki'an djĕbĕra'il 'oendangkon kita nabi moehamad kĕdoewa nabi bĕrahim kĕtiga nabi moesa ka' ampat nabi 'issa kalima nabi daoed ka'anam nabi 'oejoep kapitoe nabi dĕris bardjalan ki'an djĕbĕra'il ada goetika sĕpanginang maka tĕrkoempoel sĕgalanja mangoetjap paroeman 'allah ta'allah 'adoehlah kijan djĕbĕra'il 'oendangkon kita nabi 'adam kĕdoewa dĕngan hawa mangka bĕrdjalan djĕbĕra'il mĕmanggil 'adam dĕngan hawa akoe di'oendang paroeman 'allah mĕmanggil adik kĕdoewanja maka manjimbat siti hawa tidak dapat mamĕgang kawin lamon la'in sinoeka 'allah manjimbat si djĕbĕra'il tidak dapat doe singkal lagi karana radoe papatah toehan mangka manangis siti hawa sĕtitik loehni ti'oemban lamboeng tanah sĕdĕpa salambar ramboetni goegoer toedjoe malam mĕngagah kawin la'in sĕdjoedoe damoe 'allah ki 'akoe gawi dami toehan ija mangoetjap siti hawa 'apa djĕnong nama 'iboekoe 'apa djĕnong nama bapakkoe manjimbat si djĕbĕra'il kĕdĕratoellah kamani 'iboe bapakkoe bartjindjak si djĕbĕra'il di boemi sinoeka 'allah mapak sĕgala nabi karana ratoe para ratoe targanggang boemi dĕngan langit 'adam bĕtĕmoe dĕngan hawa babajang simboer tjajanja boetampat didalam boelan di gawi sakali lagi bĕloem bĕdjĕnong 'anak 'adam toeroen boetampat dalam langit ija di gawi sĕkali lagi bĕloem bĕrnama 'anak 'adam bartampat didalam boelan ija di gawi kapitoe kali mari boedjĕno 'anak 'adam djangkap 'adak koerangnja bartoetoep kantjing karang pakngapoeloeh 'anak 'adam bertĕmoe kawin tartoetoep pintoe pĕtoedjoe lapis langit soewatoe pintoe rahman kadoewa pintoe rahim kĕtiga pintoe rasa ka'ampat pintoe tĕrasa kalima pintoe naraka ka'anam pintoe soewarga katoedjoe pintoe 'adam dĕngan hawa koerang kagoengan 'allah lamon la'in 'adam di tarboekakon dalam dĕnija tarkala 'adam dikĕloewarkan djak soewarga di batak 'angin toepan dĕros sĕkali 'adam lanang hawa mĕndjadi wadoen lanang itoe dahoeloe djadi wadoen itoe dahoeloe toeroen pikirkan 'olihmoe karana kitab 'indji tjoerita 'asal pĕrmoelajan manoesia mamoela'ikan kĕrdja'an manoehidkan pandang mamandang noenggalkan sahari dan samalam pakardja'an dalam dĕnija tĕgosnja kijan mamoedji 'allah.

XXIX.

Sindji tjoerita sa'ih walli bartanja di rasoel'oellah di padang mahaloe'as bertĕmoe nabi rasoel'oellah lagi djawoh mĕndjoengdjoeng soembah dami ija damping mĕngangkat soembah mĕndjoengdjoeng djari sapoeloeh ija ngandĕrop sila dĕpa ija

mĕrĕndahkan dirinja maka mangoetjap nabi rasoel'loelah ija sa'ih walli mohamad 'apa kĕrdja datang di sini ija manjimbat sa'ih walli boekan datang 'ada mĕnjoeroeh 'adalah kata hamba tanjakan 'apa ni'an parlakoewan dalam dĕnija jang sĕbĕnarnja jang noenggalkan sĕhari sĕmalam manjimbat nabi rasoel'oellah bĕrapa kantjamoe bĕrdjalan bĕrapa 'imanmoe doe bawak manjimbat sa'ih walli 'ampat kantjakoe bĕrdjalan kalima dĕngan hamba pitoe bĕlas 'iman koe batak soewatoe djoega maninggalkan, manjimbat nabi rasoel 'oellah pira pĕrloe saj doe batok lima pĕrloe saj koe batak partama sahadat karoewa sĕmbajang kĕtiga djĕkat pitĕra ka'ampat poewasa boelan ramdlan kalima moenggah hadji kĕnal dan toenggal mamoedji toehan mangoetjap nabi ras'oeloellah kangaw bĕlangin batja sahadat moedji toehan djoenoeb djĕnabat satindja boeko rana maka manjimbat sa'ih walli boekan itoe hamba tanjakan mana nihan sabĕnar-bĕnar parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija jang sabĕnarnja manjimbat nabi rasoel'oellah tĕtapkan pĕrloe kĕrdjakan soenat djawohi haram boewang mĕkĕroeh pĕrangi hawanapsoemoe maka manjimbat sa'ih walii mana lagi parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija jang sĕbĕnarnja maka manjimbat nabi rasoel 'oellah, 'adoelah sa'ih walli bar'iman dĕngan 'allah doedoek 'iman berdiri 'iman 'aloesnja 'iman mamoedji 'allah mangka manjimbat sa'ih walli boekan 'itoe 'akoe tanjakan jang mana nihan parlakoewan 'anak 'adam jang sabĕnarnja noenggalkan 'iman dalam sĕhari sĕmalam maka manjimbat nabi rasoel'oellah 'inilah parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija dĕngan sabĕnarnja nihan 'adapoen kajoe sĕbatang toemboe di padang 'alam oellah ija mĕmbatangkan bismillah ija mandjangkarkan patiha ija mĕmbawakan sipat mampangkan tarikat ija ngambangkan sari'at ija ngamboewa sĕgĕtog 'alam ija ngarintjikan 'ilmoe dalam dĕnija 'itoe parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija maka manjimbat sa'ih walli 'apa lagi parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija, manjimbat nabi rasoel'oellah 'adalah soewatoe lagi parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija tijada kĕtjil dan tijada bĕsar tijada djawoh tijada damping tijada tĕrang tijada kĕlam, tijada tinggi tijada rĕndah 'itoe parlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija maka manjimbat sa'ih walli toehankoe nabi rasoel'oellah bĕsar dan kĕtjil 'itoe mana tandanja, djawoh dan damping 'itoe mana tandanja tinggi dan rĕndah 'itoe mana tandanja maka manjimbat nabi rasoel'oellah djawoh 'itoe sapĕrti matamoe kiri kanan bintang timoer, di lawoetan dapat kija mandampingkan kĕtjil 'itoe sapĕrti boewok di bĕlah pitoe dapat ki 'angkaw mambĕsarkan ijalah kĕtjil sandirinja tinggi 'itoe sapĕrti langit dapat 'angkaw marĕndahkannja ijalah tinggi sĕndirinja kĕlam 'itoe sapĕrti malam dapat ki 'angkaw mangkĕlomkon 'ijalah kĕlam sĕndirinja tĕrang 'itoe sapĕrti boelan pĕrnama 'ampat bĕlas, dapat ki 'angkaw mangkĕlomkon 'ijalah tĕrang sĕndirinja mangka manjimbat sa'ih walli doedoek dimana satoe njawa kini mangoetjap nabi rasoel'oellah doedoek ni njawa 'iman dan toehid ti'ada di'atas dan dibawah, ti'ada di kiri kanan, ti'ada di toendoen di hadapan 'itoelah kalakoewan hamba dĕngan toehan 'ija manjimbat sa'ih walli dimana dan mohamad kini, manjimbat nabi rasoel'oellah doedoek dĕngan kahandaknja njata haloesni ti'ada njata sabalni ti'ada kali'atau manjimbat sa'ih walli 'apa nihau sabĕnor

bĕnor pati boekan pati hangkikat jang sabĕnornja, manjimbat nabi rasoel'oellah 'isi samista 'alam kabih simpan ti'ada di dĕngar lagi di sana haloes kita kĕrdjakan kaloewar dari koeroengan 'itoe sabĕnor toetoekkon kita 'aloes noenggalkan toehan sabĕnornja, manjimbat sa'ih walli 'apa njawani djĕbĕra'il manjimbat nabi rasoel-'oellah bangsa hak 'allah njawani djĕbĕra'il roeh boemi njawani 'insoen mangka barkata nabi rasoel'oellah ija sa'ih walli 'apa sabdamoe tarkala toeroen 'apa tjahaja tarkala djadi manjimbat sa'ih walli bismillah sabdakoe toeroen tjahaja mohamad tarkala djadi manjimbat nabi rasoel'oellah 'apa damanja boemi dan langit 'itoe 'apa damanja lawok dan 'angin itoe, manjimbat sa'ih walli maloen 'allah damanja lawok 'asdjoe misap damanja 'angin 'indĕra 'allah damanja boemi sampoerna 'allah damanja langit, manjimbat nabi rasoel'oellah pira pangkat bilang diboemi pira pangkat bilangni langit pira pangkat bilangni lawok sapa noenggoe boelan sapa noenggoeh matani rani, sapa mamĕgang bintang manjimbat sa'ih walli pitoe pangkat bilangni boemi pitoe lapis bilangni langit soewatoe djoega manoenggalkan roewa bĕlas bilangni lawok waloe bilangni 'angin mamĕgang bintang sa'ih loellah di matani rani bajang allah di boelan nabi tamah, manjimbat nabi rasoel 'oellah ija sa'ih walli doe'angkon 'apa boemi 'itoe doe'angkon 'apa langit 'itoe doe 'angkon 'apa lawok dan 'angin 'itoe, manjimbat sa'ih wali mohamad lawok 'itoe mĕngandoeng boemi, boemi 'itoe mĕngandoeng 'angin, 'angin 'itoe mĕngandoeng sĕr, ser 'itoe mĕngandoeng njawa kita, kitapoen mĕngandoeng 'iman, imanpoen manjĕboet toehan maka manjimbat sa'ih walli 'apa pĕrlakoewan 'anak 'adam dalam dĕnija mangoetjap nabi rasoel'oellah poetih tiada kĕna kiliran garinda, landap la'in di gaboes, 'ilang gĕmilang tjahajanja manĕroes goenoeng pitoe lapis poetih sapĕrti tjĕrmin basah targantoeng ti'ada bĕrtali tartjantjang ti'ada bartihang haloes ti'ada poetoes sabal ti'ada kali'atan roepanja 'oera bartĕntoe mangoetjap sa'ih walli koe'angkan goeroe bĕsar hambamoe toehan mangoetjap sa'ih walli 'apa nihan 'artinja boemi langit bintang matahari lawot dan 'angin, manjimbat nabi rasoeloellah 'adapoen 'artinja boemi langit, boelan bintang matarani, wat kalani bĕtik wat kalani djahal 'itoelah tjĕrmin manoesija mangoetjap sa'ih walli 'apa 'artinja la'ilaha'illalah 'itoe manjimbat nabi rasoel'oellah 'artinja la'ilaha'illelah 'itoe mawat toehankoe saj koe soembah kintoe 'allah 'artinja 'alhamdoelillah 'itoe sĕgala poedji bagi 'allah, 'artinja 'astarpiroellah 'itoe dang loepa di diri kita ngoetjap sa'ih walli 'apa 'artinja sipat 'itoe manjimbat nabi rasoel'oellah sipat 'oellah lahir mohamad, sipat toehan toenggal di iman kita.

XXX.

TJOERITA.

Wat ijaw tjoeritani hoeloen mawat nganaknganak radoe poewas njĕpok sarkat sajtijar mawat djoega mansa 'anak djadi pakardja'anni njĕbak 'anaw 'ija njĕbak sĕpĕnoeh djoega pĕnanni di mĕmis bidang pagi di silawni latap di toengkopkonni mawat nihan djoega di'akoekni mara toeroen rija 'oenggal'oenggal pagi

di silawni rĕno djoega mari di silawni moenih toeroen di silawni moenih pagi saj di haloeni latap pĕnanni di tambaga di toengkopkonni mari toeroen pagi saj moenih di silawni pĕnanni radoe radoe pĕnoeh nihan di rapijah soewa ringgit 'isini pĕnanni rĕno djoega di toengkopkon mari ija boewarah djama kadjongni 'isini pĕnanni latap nihan di rapijah djadi 'ani kadjongni 'api goenamoe ngĕtokkon ija bang mak doewakoek djadi timbalni bakas saj ija 'api do goenakoe dija doewit ki mawat 'anak djawabni djama kadjongni toeroen pagi saj ja njĕbak samoenih di haloe di haloeni radoe latap di doewit mas rĕno djoega di toengkopkonni toeroen ija moelang di 'oetjakkonni moenih djama kadjongni sa'api bang mawat di 'akoek djadi'ani bakassa rĕno djoega 'api 'aga goena di wang ki 'anak mawat mĕma moenih bĕbaj sajja djadini toeroen pagi saj mit moenih njĕbak toeroen pagi saj djadi di haloeni pĕnanni ngisi kangkang balag nihan toeroen sajja mari di 'akoekni di'oelangkon di lambani di pĕlihara tijan roewa makadjong 'indjoek mĕlihara 'anak ni toeroen radoe masaka rĕno mari kamintjak sa di 'oesoeng'oesoeng mĕranaj ni hoeloen mandjaw di moeli kamintjaksa tikangkang djoega asing rangni mĕranaj barih ngitjikngitjik ija kindo rijado masaka rija oenggal roempok mandjaw rĕno djoega tijan roewa makadjong moekahoet nihan nihan tijan roewa makadjong sanginah radoe masaka rija ngitjik tijan roewa makadjong rĕpado 'aga pikni kamintjak 'indji pajoe tisĕpokkon kadjoeng djadi 'ani saj bakassa pajoe kidang sapado roempok pak 'aga djama 'adjo djadi 'ani saj bakassa kakalaw rija dji do titjoeba tjoeba djoega wat kabarni 'anakni mas radja pĕtĕri pitoe moewari pajoe tirasankon saj ngoerani kakalaw wat tamatni hati noeloeng djĕrih toeroen rija mari mit do bakassa mit ngĕdi mas radjasa ngarasankon pĕtĕri poensoe tjawani 'aga kiloe toeloeng kiloe hoerik djadi tjawani di tambal mas radja koemajangan djoega kidang tĕmon do rĕno sikam 'oenjini soeka kidang rĕpa djoega 'ani poensoe ki sikam radoe ija sikam tarlĕbih soeka djadini toeroen rija dirasankon do djama pĕtĕri poensoe djadi timbalni poensoe ki radoe soeka rija bapak pajoe 'api kĕdaratkoe djadi mingan rasansa sajmaja lima bĕlas bingi toeroen radoe rija sampaj di sajmaja ni mari bĕbaj roewa makadjongsa boe'itoeng 'aga najoeh balag 'aga nanggap kĕbajan djadini roempak barih ngalagok 'olihni mawat hakni 'ani hoeloen hak wat hoeloen 'aga mankadjong djama kamintjak sat di ramah nihan hoeloen moepoengah rik ngĕmastahilkon ija toeroen rija sampaj sajmaja mari di tanggoehni do nihan pĕtĕrisa hoeloen najoeh balag nihan kĕbajan pĕtĕri poensoe hĕlaw nihan ngalagok 'oenjin roempok hak 'aga ngadjongkon kamintjak toeroen rija sampaj sajmajani mari ratong do pĕtĕri poengsoesa di 'antakkon 'oeloen koewari balag nihan dalih pĕtĕri ngoesoeng binatok lamon djadi najoeh balag nihan kamintjaksa toeroen rija radoe kawin radoe saboelan mak djoega sanggok'an roewa boelan rija djoega tĕloe boelan rija djoega 'adoe sajja mari pĕtĕrisa nijoe djadi 'api nom kakakni poensoe sama poengah nihan nihan ngas ngĕlĕngis katjawa'ani tijan nam 'api mak doesoeng poensoe kadjongmoe kamintjaksa balagsa njin koepanggol sikam djama hĕloe djadi mĕma sipoensoesa malijom tijan no ngapi'api djoega djadi lidjoeng ija lain kanani djadi toeroen ija radoe sampaj ija di lambani kangkangsa

mari pikirdo ija pĕtĕri poensoesa 'api 'aga ladjoeni ki 'aga rĕdji djoega djadi tĕrbit pikirani djadi di sĕnop ni kapan kamintjaksa di waj toeroen rija di li'akni kamintjaksa ngĕloeloeskon karoempangni di li'ak ni radoe mĕndjadi sidang boelawan hĕlaw nihan djadi di 'akoekni karoempangsa di soewahkon di 'apoej djadi toeroen sidang boelawansa moelang djak waj miwang dalih ngoelih'oelih ija djama pĕtĕri poensoesa djadi 'ani poensoesa ija tĕmon njak ngakoek ija dalih radoe koesoewahkon 'olihni 'api 'aga loegini ki 'aga rĕdji djoega djadi 'ani 'api goenamoe njoewohkon ija djadi 'ani mak 'oelah dija kĕpak njak doetikol ija mani njak sampaj lijom ka di'ajoehkon hoeloen djadi toeroen masaka rija mari 'ampaj sapĕrti patoet tijan roewa moekadjong djadi toeroen rija mit do nijoeh pĕtĕri poensoesa di 'oesoengni sidang boelawansa mari toeroen dija ngĕlagok 'oenjin roempok ngĕli'ak hĕlawni sidang boelawansa mari toeroen dija di li'ak pĕtĕri nom sa sidang boelawansa rija hĕlawni 'api tijan nom no sanggĕlak djama si poensoe mirak nihan njakkoe 'ani saj ni 'api haga hakal kita njin ija mati pĕtĕri poensoe no njin ija mati njin nĕram kĕdaw sidang boelawansa djadi rĕno do mak pandaj poensoesa 'adoe makahoet nihan tijan roewa moekadjong moebatin sakma bangik sĕrta hĕlawni mĕlamon nihan 'oeloen mirak dija moehĕlaw tila moebatin mak kakoerangan ni lagi sapa titjinta ija wat djadi toeroen rija tijan roewa minok 'aga moelang djak nijoeh saj ja di tahan pĕtĕri nomsa mĕna do nikoe poensoe 'adik boenting doeri paj sikam makkoeng mapampan katiram djadi 'ani poensoesa pajo moelang paj djoega gampang ram ratong moenih djadi tijan roewa moelang djadini mak pandaj do hijaw tijan nom boehampashampas miwang ngilingkon tijan roewa.

XXXI

TJOERITA.

Koembang 'anak koembang bĕkol koembang 'anak sikoembang la'in di njak koembang bĕkol sikoembangni pangandol koembang lawi si koembang la'in mati 'akoe tano maj tĕngiskon paj njak boewatoej kandjak moewak kalani sisĕrba boemi djawa makahoet di sajmarga kada 'ingok koe dija kandjak njak lagi sanak mak katiwangan boewak sampaj njak rangkang-rangkang makatiwangan gapang malamon saj ngababang pama'innani bĕbaj moeli sanding mĕranaj njak kala nidinana kada 'ingokkoe dija toeroen masak saka kisir moenih mabalag moeli madja poetĕri njakkoe kala di nana toeroen masaka saka hakkoe tjawa nihan kakak saj njaj mas laboeng basa 'ido goj 'antaj sarba pangadji'an do nĕta nikoe radoe mabalag-mabalag kindo toeboeh malijom ram pangoelih kidang koetimbal kindo 'ado sah kaka njaj mas laboeng basa palĕgoh papat mak sajoekni pangadji 'akoe kala di nana 'akikni mantok tapis kalika'an moe djoega djoelah hadan kitampan tĕdoeh koe ija masĕlan taroe paj 'anggan 'isan di kitjik poebangganan pagi nihan do bingi tjantjang matanirani rĕgoh do kaka 'oejang hak njansangkon kariwan manom moenih do rani kak radoe mĕngan dibi tjawado kaka 'oejang njaj mas laboeng basa 'ido goj 'antaj

sarba 'oedi sansangan radoe pantok do kapan ija 'amoe kidang koetimbal kindo 'ido sah kaka palĕgoh papat papat 'akik ni mantok tapis kalika'anmoe djoega djoelah hadan ki tampan mak 'oeroeng ija masĕlan taroe paj 'antah 'isan di kitjik poebangganan pagi nihan di rani loewar njakkoe di garang koewakoek do pantok'an tjakak njak di pĕroegan koe soekang do singkapan koe toendjang do kariwan mawat nihan di rani pandas ngadjawik tĕgi koelanggawah tĕngĕbah koeli'ak djĕlma ratong tikoeroek di doewara koe 'inong ija titjakak di sĕsat sambilan nimbaj timbaj 'adat parawatini ki 'aga mandjaw di moeli toeroen masaka saka tirĕgah dija dibah tikoeroek ija di lĕboeh tjakak ija di pĕroegan koekatjajkon pantok'an koeroek njakkoe di lamban ngakoek tampah toenggangan sakantja pangoetonan koe goeloengkon do roekoek koesĕlogkon do ngasan loewar njakkoe di garang koekĕtjatkon do djĕngan koekoesarkon do ngasan 'api do kandoewatmoe pĕkon limoek mak djoekoek djarang ngangas mak 'agas di timbal mamak walang kandoewatni do rapa kada 'angon koedija mak salah batoe di waj karang di tĕngah lawak gĕsing di 'oenggakni pĕring kĕmasi di 'oenggak 'anaw pĕnjapoe di sĕrambi bitah di tĕngah rĕsi mini mirok karoenggani masaka masaka di 'angonkon hati njakkoe haga mit didja gĕgoh dana ti kanah ti djĕmohkon djingkawankoe mit didja 'aga pĕngatoe dikoe kiloe tamatni hati kiloe ladang sangkoeta ngahoerik ranting mati kidang koetimbal kindo patoet djoega tjawa tĕmon doehada mamak walang 'akoe kala di nana wat lapah mawat lapah 'oedjokni sĕtapolan bĕtik mingan bĕtik mak sapi tjawa tiboekak 'akoe kala di nana kidang tĕmon do rĕno hak marantjak timbalkoe roempok parda ngali'ak njak dji lagi sanak 'alang do 'alang gila ki kak radoe mĕbalag ratong djoega do nikoe tigoewaj poebangganan 'akoe kala dinana tirĕgah do ija dibah titĕngah di tĕngĕbah kaka 'akoe kala dinana soedi dija si walang djak poematang bĕsini bĕsi pĕdang di pĕsĕlok titoekang di tjantjan gajah ngimbang di sardang ija ti dibang poebĕdigangbĕdigang ija lapah di pĕmĕlang toengkok tĕbijoe rĕkang babinting kĕpas rĕkang mak kalilik di 'oengkang njoempik manoek patjoendang di tjitjih manoek djalang sajoek di tĕngis 'angor njak mati moeli lamon njak pajoe doedi 'antjak njak mati didja lamon njak haga dija mawas moenih do rani kak radoe tĕgi rani radoe nihan tĕtaran hak 'adoe koek 'oekalni hak tjawa nihando njak kaka njaj mas laboeng basa nadjo tĕtaran radoe 'oendahi njak tabajan loewar do kaka 'oejang ngoesoeng tabajan roewa 'ido goj 'antaj sarba sang tĕtok saj sindji saj moedahni tabajan tangkaj tjambaj gĕlarni sang tĕtok saj lagi tampan koembaja tjahaja manom moenih do rani hak radoe sanga tĕtok kitjikni sanak babalahni mĕranaj si sarba boemi djawa makahoet di saj marga kada 'ingokkoe dija manom moenih do rani pagi nihando bingi loewar njakkoe di garang koeroek njak di pĕroegan koekĕtjatkon do djadjĕnganan koe soekang do singkapan koe toendjang do kariwan mawas 'awasdo rani koelanggawah tĕngĕbah koeli'ak djĕlma ratong tikoeroek di doewara koewinong'inong sirapik djak kĕkarik tikoeroek ija di lĕboeh titjakak di pĕroegan koekatjajkon do pantok'an koeroek njakkoe di lamban ngakoek tampah toenggangan sakantja pangoetonan koegoeloengkondo roekoek koesĕlogkondo

ngasan loewar njak di pěroegan koekětjatkondo djěngan koekoesoerkondo ngasan koe'ampoh koekamana 'api do sandoewatni nikoe ratong mit didja pěkon limoek mak djoekoek djawoh waj langgar těba djarang ngangas mak 'agas sandoewatni do ratong nikoe tingandjoer didja 'akoe kala di nana kidang di timbal moenih sandoewatni do rapa kada 'angon koe dija mak salah batoe di waj kěrěkaj dilom 'oelok djoekoek di těngah landos bitah di těngah rěsi pěnjapoe di sěrambi maběni mirok karoengan ni masaka saka di 'angonkon hati njakkoe haga mit didja haga noenggaj nikoe haga wat saj pangatoe kiloe tamatni hati 'ani kala di nana kidang koetimbal moenih tjawa těmondo hada 'oedjokni ngitjikkitjik bětik ija mingan bětik mak 'akoe kala di nana taroepaj 'antak 'isan di kitjik poebangganan 'akoe kala dinana tirěgah do ija dibah koetinggam disingkapan kaka 'akoe kala dinana soedi dija sirapik djak kěkarik sikoeni 'indjoek pěnjoewik 'oeloe gědang tisětik 'ipon papandjang ramik tjoekoetni sanggar tipik pědikni kěra loenik 'angor haga koebětoe kintoe saj toeha maloe 'atjak njak mati moeli lamon njak pajoe di 'oedi ki'aga ngangonkon pasoekni hělok lagi di děnija manom moenih do rani kak pagi nihan bingi loewar mantok koesoekang do singkapankoe toendjangdo kariwan mawas 'awas do rani tangih ngadjawik těgi ninggam njak di singkapan koeli'ak djělma ratong tikoeroek di doewara koe'inong'inong sirampoeng tandjoeng goenoeng titěngah di těngěbah tikoeroek ija di lěboeh tjakak ija di pěroegan koe pětjoetkon kariwan koeroek njakkoe dilamban njakoek tampah toenggangan sěrta pangoetoeran koegoeloengkondo roekoek koesělogkondo ngasan loewar njakkoe di garang koekětjatkondo pantok'an koe'ampoh koekamana 'api do sandoewatni mamak rapik 'akoe kala dinana ijado ditimbal moenih 'indjoek rapado rija sandoewatni do rapa kada 'angon koe dija mani lamoni hoewi moela mak saj sampajan boentak titokni 'atoeng moela mak sanga lamban mirok nido sangoen didja rangkoedo karoewani lagi 'aga wat saj kitjik'an ki rija kipak ijamoe 'aga wat saj pěngatoe njakkoe dji kiloe hoerik kiloe tamatni hati ki lagi běnor ijamoe 'ani kala dinana kidang koetimbal moenih 'oedjoknido ngitjik kak kanah kidang těmon do rano njak koe dji lagi sanak makkoeng di 'angonkon hati 'alang do 'alang gila kikak djěmoh sawajni masaka saka tirěgoh do ija dibah hělok kipak di děngi ki ngangonkon pasoekni kaka 'akoe kala dinana soedi dija sirampoeng tandjoeng goenoeng tali pěpis těmbiloeng djanggokni 'indjoek hoeroeng 'ipon 'indjoek kapak boemboeng tjoekoetni pantjoeng toendoen ni toendoen takoeng kělapah djoenggoeng djoenggoeng kimbangni 'indjoek njěgoeng lapah boehamboeng batjak njak mati moeli lamon njak mati di 'oedi dibi moenih do rani koegoeloengkon kariwan koeroek njakkoe di lamban sambil ngoelangkon djaroewan ladjoe njindjong bagoelaj kak radoe měngan dibi tjawa do kaka 'oejang njaj mas laboeng basa 'ido goj 'antaj sarba radoe rapa pantok'an ki 'adoe dapok di rika 'adoe do moenih ki rija kintoe makkoeng koemanaj 'oedi wat saj tabajan bětik nihan tampan satiga warna sanimbang kandjak toembaj ijado koetimbal kindo pajoe ti'oendahkon djěmoh kakalaw ija katiroe djoelah ti lalěgohi 'akoe kala dinana pagi nihan do bingi tjantjang matanirani loewar njakkoe di garang koeroek njak di

pĕroegan koekĕtjatkondo djĕngan koesoekangdo singkapan koetoendjangdo kariwan koelanggawah tĕngĕbah koeli'ak djĕlma ratong koe'inong minak sawaka tjili tikoeroek ija di laboeh tjakak ija di pĕroegan koepatjoetkon pantok'an koeroek njakkoe di lamban ngakoek roekoek rik ngasan loewar njakkoe di garang koekĕtjatkon do djĕngan koekoesoerkondo ngasan 'api do sandoewatni mamak sawaka tjili 'akoe kala di nana kidang di timbal kindo sandoewatni do rapa kada 'angon koe dija mak salah batoe di waj pĕnjapoe di sĕrambi bitah tĕngah rĕsi mini mirok karoenggani masaka mari masaka saka di 'angonkon hati njakkoe haga mit didja haga pĕngatoe dikoe kidang koetimbal kindo mak salahni doerino kidang koetimbal njakkoe dji lagi sanak kikak radoe mabalag 'oedjokni tipakitjik taroe paj 'anggan 'isan di kitjik poebangganan 'akoe kala dinana.

XXXII.

TJOERITA.

Timbaj timbaj dahoeloe kala djadi tarkala djadi wat tjoeritani hoeloen radja nganak bakas saj toeroen masakasaka sanak sajja mabalag djadi dihimpoenkon hoeloen haga njĕpokkon ija kadjong kidang di timbal toewan boedjang sajja dangkoeng njak makkoeng haga ngadjong la'in sino koepikirkon djadi 'ani hoeloen parwatin parwatin dilom nĕnggĕri sino nikoe radoe mabalag mak patoet ki mak ngadjong marikas djalani radja radoe matoeha djadi ditimbal toewan boedjang pajoe kidang njak haga kakoempoelan 'anak boewahkoe pindah dilom pĕkon koedji njani bangsal koeboe balag di tĕngĕbah sindji djadi timbalni parwatin parwatin pajoe ki rĕno mari 'oeloen malih 'oenjin 'oenjin ni kadama parwatin sĕrĕnta 'anak boewahni 'indoeh pira moesim ni djadi bĕranak saj mantĕrini bĕtik nihan toewan boedjang timpo kĕmisi djadi di li'ak saj bĕbaj nganak hĕdjong ija bĕbaj mari di 'akoek toewan boedjang sanak sajja lantas dibambangkon diboehkon dilom poelan mari ĕranaj sino njĕpok toekang njani lamban dilom poelan sapĕrti gĕdong kapan tiboekak rangokni 'indjoek lamban kapan tikĕbok 'indjoek batang kajoe dilom poelan djadi dikardjakon toekang sapĕrti parintah toewan boedjang radoe lambansa djama patoetni djadi sanak bajsa di batok toewan boedjang dilom lambansa toekang di boenoeh sĕbab kintoe wat hoeloen pandaj di ranglajani mit disan djadi sanak bajsa di'andankon mĕranaj bĕtik sajja sĕbab 'aga bakalan kadjongni kak mambalag ija hantara pitoe bingi dikĕni makanan sĕrta dipĕlihara bĕtoel sanak bajsa mari nginah masakasaka sanak bajsa mabalag djadi di kĕni toewan boedjangsa pardjandji'an kintoe wat 'oeloen mit dija misti ditoetoep rangokni njin dang ija kali'ak'an karna lamban sajja kapan tiboekak djandilani sapĕrti gĕdong kapan titoetoep sapĕrti batang kajoe dan lagi pĕtinongani kĕrna bĕjasnisa sangoeni sanak bajsa pĕtjampor djama rĕtak kapan ija njindjong 'adatni saj radoe kapan tisoewik mini koepara bijas tjampoeg bijas koepara rĕtak tjampoeg rĕtak rĕno 'adatni saj radoe djadi kapan ija mawat boebilaj rĕno rĕtini wat hoeloen ratong disan radoe pandaj di poe-

tĕri sajja disan rangni dilomni rĕno toewan boedjang mit nihan ngĕdi poetĕri sajja sĕrta ngoesoeng pakakas patoet koersi midja sĕrta makanmakanan djama 'ingon 'ingouan sapĕrti manoek kambing di'oesoeng mit disan kĕrna ija manjoekakon hati poetĕri sino kidang hoeloen mawat nihan pandaj koengdi tingkalmi toewan boedjangsa sapĕrti rĕno dilomni rĕno toewan boedjang moelang di pĕkon kidang parkara lĕhotni radoe habis nihan di poetĕrisa djadi toeroen masakasaka wat moenih hijaw 'anak ni hoeloen radja djadjak nĕgĕri barih moenih koeroek poelan sĕrta ngoesoeng rajat 'anak boewahni mit masoe 'oentjal di toetoek 'oeloen ramik djadi radoe tilĕpaskon katji dilom poelan ngahaloe 'oentjal di toetoek 'oeloen dilom poelan djadi tilijoe di lambani toewan poetĕri dilom poelansa djandila sĕdong boekak djadi di tinggam poetĕri sa pataroep mata djama 'anak radja saj masoe barong dipali'ak djadi ditoetoep poetĕri sa rangokni djadi mandjadi batang kajoe mawat pantjini lamban lagi dilom ni rĕno 'anakni radja saj masoe sajja tĕrlaloe hiran sĕbab djak lamban bĕtik pangli'akni sĕrta poetĕri hĕlaw nihan dilom ni kirani radoe mandjadi batang kajoe djadi 'anak radja mirih nihan ngalĕgak mari 'anakni radja sa mak nihan dinggok tisijang lagi djak batang kajoe dalih ja sapĕrti gila di tangli'akni djadi sampaj 'anak rajjatni ngĕli'ak toewanni gila dibahni kajoesa mawat pandaj di halni disangka kĕna panjakik poelan djadi di'oelangkon tijan 'oenjini 'anakni radja 'oedi nginah sampaj dipĕkon mawat djoega moenjaj koempoel do sĕgala doekoen ija mawat djoega moenjaj djadi ratong doekoen saj pantos 'indji kĕna djak batang kajoe mari kĕtambani 'aga di'oesoengkon pakakasni haj tjoekoep sindjang salindang gĕlang kĕraboe pinding 'ali'ali sampaj tibatak nihan sida'a dji dibah kajoe sa tjawani doekoen lĕbaj toeha sa mari diboewati bapak radja sa sapĕrti rĕno dalih hoeloen mit ngambatok ija di rangni kajoe panjakik sa mari lĕbaj toeha sa badandan di pakaj 'oenjin'oenjin ni sindjang salindang gĕlang pinding kĕraboe sapĕrti pakajan moeli dalih ija nari sambil boenjanji dibah kajoesa boenji njanjini haj 'anakkoe radoe masaka didja mak nihan njak ratong mandjaw nja ratong ngoesoengi pakakasmoe tindjaw paj njakkoe 'anak djadi katĕngisan 'oelih poetĕri dilom lamban sa ija wat 'oeraw dibah di sangkoni 'inani sĕbab di tĕngis ija njĕboet 'anak ija ditimbal poetĕri sa tiram nihan di 'inani djadi ditindjaw ija ngamboekak rangok mandjadi lamban bĕtik nihan roepani bĕbaj toeha sa di'oelangkon dalih mĕranaj 'anak radjasa djĕno moelang moenih djadi 'ani poetĕri di tijan roewa koeti roewa sĕgok dilom pĕti hĕmahĕma sĕbab toewankoe 'aga ratong kak djĕmah djangkoni mit didja ngambatak makanankoe djadi sampaj nihan djandjini ratong nihan toewan boedjang sajja kĕbak toenangan sa hijaw sĕrta ija sampaj di kajoeni nihan poetĕri sa njindjong djadi poetĕri sa njindjong nihan sampaj disoewik mini dili'ak toewan boedjang mini masih boetjampoeg djama rĕtak djadi pikir ija 'api halni rĕdji retini radoe wat nihan poetĕri njimpon mĕranaj didja tano karna hikĕmatni saj radoe mawat rĕno misti boebilaj bijas djama rĕtak djadi ija tarlaloe soesah mijamoh boegoejanggoejang di'atas koersini pasok djandila sĕbab 'indji lamban tĕrlaloe djawoh djak nĕgĕri kirakira lapahan pitoe rani ki rani bang wat hoeloen

pandaj dilom ni rĕno di li'ak toewan boedjang télijoe djama saj bangsa toewan 'adji singgah mandi disoemoer ni poetĕri 'aga soembahjang loehor dili'ak toewan boedjang sĕgala kalakoewan hadji sa soembahjangsa dilomni toewan sa soembahjang loewar kadjangni djaklom tjoepoe sĕrta bĕgĕgaj loewar moenih mĕranaj sa djaklom poelosni rĕtini kadjongni hadji soedi ngĕboeh mĕranaj moenih mawat di kapandaj hadji sajja kĕdaw kadjong radoe sĕlĕsaj ija soembahjang mĕranajsa sĕgok moenih dilom poelosni bĕbajsa dan lagi bĕbaj sa sĕgok moenih dilom tjoepoe sa di'impon-kon toewan hadji sajja 'aga ladjoe lapah djadi dipasinggah toewan boedjang tjawani haj toewan hadji djak 'ipa nikoe pajoe singgah paj didja djadi djawab hadji pajoe djadi singgah hadji 'oedi dilamban saj ja djadi 'ani toewan boedjang djama poetĕri sajja dikajoenkon ni goelani djĕlma pito njin nĕram mĕngan djamadjama hadji didjawab poetĕri 'api goenani mi goemah karna mawat kintoe nĕram tiloedjoeng gawoh djadi ditimbal toewan boedjang haj toewan poetĕri dang njak doekitjoeh misti gĕnok ram pitoe didja tano 'ani poetĕri mawat sĕpa saj hoeloen mit didja 'ani toewani dang doelingot 'oendahkon djoega tĕngĕboehmoe nikoe njĕgokkon mĕranaj tano 'adoe lĕdjoe rano di'oendahkon mĕranaj saj bĕbaj saj djak la'in pĕti djadi tjawa moenih djama toewan hadji 'oendahkon moenih djama moe di timbal toewan hadji mawat djadi 'ani dang doelingot karna koeli'ak djĕno nikoe soembahjang djama roewa dilom poelos tjoepoe djadi di'oendahkon moenih kadjongni djak lom tjoepoe kidang mĕranajsa mawat di'oendahkon sĕbab ija maloe nihan di toewan hadji sajja njimpon mĕranaj djadi poewas ditanjatanja djoega mari di 'oendahkon radoe rintok tijan pitoe mari tjawa toewan boedjang ija toewan hadji tano njak mawat lagi haga di toewan poetĕri mari nikoe saksini ija haga koekawinkon djama mĕranaj soedi djo njakkoe dihalalkon djadi kawinkon toewan hadji djama mĕranaj sa djadi kadjong toewan hadji sa ditĕlak moenih di kawinkon djama mĕranaj saj tĕngĕboehni tamat.

XXXIII.

TATIMBAJ (SI RADIN BOENGSOE.)

Timbajtimbaj dahoehoe kala djadi tarkala djadi 'akoe manjoerat manjoeritakon sang ratoe 'agoeng tiga bĕradik satoe bĕrnama sang ratoe 'agoeng ija kadoewa pandjoerit 'agoeng ija katiga laliwan pĕrang pangkat radja simbangan ratoe sĕdang ija moetoer parwatin kabih sĕdong lama dĕngan lamanja nĕtah parintah sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan taboeh tjanang pangarah dalam poekoel gĕdoeg manoekang langit ija tikoempoel parwatin kabih nĕtah parintah sang ratoe 'agoeng 'adoeh koe kijan parwatin kabih kita 'aga ngamboewat doesoen tjana giri sangkan diboewat parwatin kabih ki doesoen tjana giri noeli ija radoe di koesi 'oerang banjak tarak tapa sang ratoe 'agoeng di baringin soensang patapa'an gantoeng tigol sĕdong lama dĕngan lamanja maka ija ratong diwa toeha 'ada tanah di tĕpi pantaj di sana tampat bakal nĕgĕri dapat toenak mĕndjadi ratoe mangka ija toeroen

sang ratoe 'agoeng dari 'atas patapa'an 'adoeh lah boedak pinakawan taboeh tjanang pangarah dalam gĕdoeg 'orang manoekang langit kata di simbat pinakawan goesti lawas djoendjoengan sakti sakata toewan ditoeroetkan noeli boedjalan pinakakawan ija naboeh tjanang pangarah dalam sĕrta gĕdoeg 'arang manoekang langit sangkan tikoempoel ki 'oerang banjak sĕrta parwatin kabih ija mandĕngar soewara tjanang sapar 'andang madoe lamon tipantoen ki boenji gĕdoeg saparti goeroeh kamaraw pandjang gigir koe gigir kintjana giri kadi sĕmoet mĕnganaj'anaj kadi koelak toemboeh dibatang 'oerang pata boetoengkok tiga 'oerang boeta patikaptikap mangantjam kampoeng dalam mangka ija doedoek parwatin kabih boesila dĕpa 'oemoen tigandjoer mangalimpoera goesti koe lawas sang ratoe 'agoeng 'apa sĕbab koengkoenan bangat pĕrang dimana handak dibantoe, koeta mana dirĕlak moesoeh kapal dimana disamoen badjaw gadis mana ngamboewat maloe noeli di simbat sang ratoe 'agoeng pĕrang tidak 'aga di bantoe koeta tidak di rĕlak moesoeh, kapal tidak diroendom badjaw gadis tidak ngamboewat maloe tĕtapi 'ada bitjara di pagoenomkan 'ada kijan rimba sapoetong di tĕpi pantaj ba'ik tĕbas mĕndjadi doesoen dapat kaja 'oelih harta tantan goemanti mĕndjadi ratoe ngisahkisah kamaraw pandjang kĕring kiloeboek rantawwan kĕring sĕgala batang 'ari sĕdang lama dĕngan lamanja 'oerang banjak mĕnĕbas di sana radoe ditĕbas laloe ditĕbang 'oerang banjak kardja di sana lamalama sĕdong di panggang sĕgalagala lamon tarpantoen kapada pantoen habis rimba bĕrĕsih sĕgala lĕsah kitjana giri dantar saparti pitis sakipang pitis sakiping lagi ija miring lamon ki doesoen tjana giri ija boemoelaj manĕgak pasar pitoe boeririk'an satoe pasar satoe panghoeloe sangkan titĕgak roemah gĕdi di kampoeng dalam 'itoe roemah sang ratoe 'agoeng ija titĕgak roemah saboewah hatok badik dĕngan tjĕnggirik sĕsaj pĕdang dĕngan kaliwang 'itoe roemah laliwan pĕrang boekan ki ija poestaka lama tapak panjamoen laliwan pĕrang ija titĕgak roemah bĕsar 'itoe roemah pandjoerit 'agoeng habis koehabis titĕgak mangka titĕgak balaj pandjang pabintjara'an ija titĕgak balaj pandjang poedanginan sangkan ki soedag dandanan roemah mamboewat koeta 'oerang disana koeta batoe bĕtanam toengkoe koeta kapoenggoer manjapoe 'aban koeta baroemboeng barisi 'ajir takoet kipoengloe koelang kalingan koeta pandan kaliling doesoen takoet moesang manangkap 'ajam koeta kawoer kaliling doesoen takoet 'oerang handak mantjoeri koeta roela pandjang salaksa koeta bĕsi lantas di langit koeta gamik maroembaj djalan sangkan koe habis dandani koeta 'inggom'inggom tjindana bĕsar di tĕngah laman baringin soensang di tĕngah padang ija titĕgak katapang sangkoer maka tĕtĕgak nijoer gading boebarisan pandan wangi pandan 'irong ija tigandjoer di 'indar dalam habis koe habis tanamtanaman tĕgoeh nihan bandar disana sĕdang lama dĕngan lamanja sang ratoe 'agoeng bĕranak doewa satoe lĕlaki satoe bĕtina jang lĕlaki bĕrnama si radin boengsoe jang bĕtina ija bernama dajang noertjaja pandjoerit 'agoeng bĕranak satoe soenggoeh ija satoe tapi lĕlaki jang bĕrnama si radin gĕdi, laliwan pĕrang bĕranak satoe soenggoeh satoe tapi lĕlaki jang bĕrnama tarijang koening sĕdong koe 'anoem kintjana giri sĕdong lama dĕngan lamanja nĕtah pa-

rintah sangratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan taboeh tjanang pangarah dalam gindang pandjang manoekang langit mangka disimbat pinakawan goesti lawas djoendjoengan sakti sakata toewan ditoeroetkon noeli boedandan pinakawan bĕbatnja pa'oel boetali datoe dĕrak dĕraj boebadjoe rantaj bakapijah boehoeloehoeloe ija tihoeraj ramboet pandjang doehoeng di'ambil di tjampang kanan tjanang di 'ambin di tjampang kiri mangka ija tĕgak laloe bĕrdjalan pinakawan dĕgak dĕgoer di balaj pandjang ija diloempat di tangga 'oeling tĕras djanaboen djak tĕngah lawok tangga soedah toekang di boenoeh 'itoe pangoelah djaragan toeha laloe titĕngah di laman libar mamoekoel tjanang pangarak dalam gindang pandjang manoekang langit tijap kampoeng dimasoeki gigir koe gigir kintjana giri kadi goentoer mangaraj'araj kadi gĕrog hari kamaraw kadi sĕmoet manganaj'anaj kadi koelak toemboeh di batang 'oerang ladang boe'arang'arang 'oerang sawah boeloeloekloeloek 'oerang patah boetoengkat tiga 'oerang boeta boetikaptikap ija mangantjam kakampoeng dalam noeli ija na'ik di balaj pandjang pabintjara'an lagi djawah ngadjoendjoeng soembah dami ija damping ija ngadĕrap boesila dĕpa 'ocman tigandjoer mangalimpoera goesti lawas djoendjoengan sakti toewan koe njawa sang ratoe 'agoeng koeta dimana di rĕlak moesoeh rĕdjoeng mana disamoen badjaw gadis mana mamboewat maloe sangkan koe kĕras koengkoenan bangat kata di simbat sang ratoe 'agoeng koeta tida di rĕlak moesoeh pĕrang tida bakal di bantoe rĕdjoeng tida di roendom badjaw gadis tida mamboewat maloe 'ada bintjara dipagoenomkon 'ada bitjara barang sadikit kintjana giri sĕdong lama 'anoem titĕgak 'ada tjĕla boekan tjilaka 'ada tjĕla boekan sĕdikit 'akoe 'ini bĕloem boemantoe panjimbang ratoe di tjana giri sangkan mamoetoer dikampoeng dalam mangka mandjawab parwatin kabih 'ada kabar di koendang 'angin 'ada barita di koendang boeroeng 'ada pĕtĕri 'amboeran tjahja tapa paniding si radin koening toenangan lama si radin djawa di nĕgara rĕdjang djawoh mangka boehata pangiran tjanda 'adoeh koe 'anak siradin boengsoe 'akoe koerang tandang lajaran 'akoe malihat 'amboeran tjahaja ija di djawab si radin boengsoe ba'iklah 'akoe soerang tandang lajaran 'akoe mangantjam rĕdjang djawoh mangka boedandan siradin boengsoe ngaboekak pĕti ngambil ka'in poetih satoe lambar sambil ija toeroen di laboehan ija titĕgak mangangkaw 'angkaw di laboehan 'angkaw diwani boemi dĕngan langit 'angkaw diwa di goenoeng boengkoek 'oeloe bangkoeloe 'angkaw diwa di boekit saboentang 'oeloe palimbang 'angkaw diwa ni koebang darah di hoeloe mĕkah lamon tĕmon 'akoe ini 'anak diwa 'anak kawasa patoeroen toehan djadikon rĕdjoeng si sampaj nijat dari ka'in poetih salambar ija titĕngah di lawotan manjoelidan di lawot lĕpas sĕdong lama dĕngan lamanja ija dipandang si radin boengsoe lagi damping di tjana giri laloe djoega si sampaj nijat lamon tarpantoen kapada pantoen ladjoeni rĕdjoeng si sampaj nijat kadi tĕdoeng rĕgah djak goenoeng kadi kidjang malangkah batang kadi pipit tarbang sakawan kadi tjĕratjas mamoenggah haroes sĕdang lama dĕngan lamanja mangka sampaj di laboehan tamboen toelang doesoen njak di hoelat lawot mangka bĕrkata si hoelat lawot 'apa kardja datang disini ija di djawab si radin boengsoe

'akoe mangantjam rĕdjang djawoh rĕdjoeng tisakat 'olih 'oembak rĕdjoeng tikĕbas 'oelih 'angin ija di djawab si hoelat lawot 'apa rĕdjoeng di tĕngah lawot 'apa 'ada 'apa tida ija di djawab si radin boengsoe tida 'ada rĕdjoeng di lawot noeli di kĕni si hoelat lawot koersi mas bĕrtihang gading sampaj djoega tiga malam di tamboen toelang mangka ija laloe si radin boengsoe sampaj djoega sanga djoemahat ija tidamping di laboehan rĕdjang djawoh sampaj djoega tiga malam mangka ija datang bĕtina satoe pĕgi kajĕr mangambil banjoe mangka bĕrkata bĕtina satoe boekan tjangkak boekan ki poengah boekan langgoek ngoendang lălakoen 'antah ki minak panggoeng dapati 'antah pangiran panggoeng ngambihi bĕloem tahoe di djoelok kamoe ija di djawab si radin boengsoe 'akoe ini tandang lajaran handa mantjari 'iboe dan bapak rĕdjoeng tikasat 'oelih 'oemkak rĕdjoeng tikĕbas 'oelih 'angin 'akoe boedjang mara tandang ija di djawab bĕtina satoe kamoe 'ini boedjang mara tandang ija di djawab si radin boengsoe 'apa kardja 'oerang dalam nĕgĕri soewara 'oerang 'ambak 'amboenan soewara 'oerang di langit ija di djawab si radin boengsoe batina satoe si radin koening manĕgak bimbang bĕsak di 'oedjoeng tandjoeng djoewara banjak sasoeka hati mangka bĕrkata si radin boengsoe sapa djoewara datang djawab bĕtina satoe lamon dilom tjaritanja 'anak dalom bandar bangkoeloe ringgan sidajoe djak tandjoeng mĕnang tjarintjing 'alip koeta di badjaw radin mas pandji bandar katawon tinantan tĕloer djak hara mantaj pangoentjang boemi djak tandjoeng bĕsar si radin kamala djak loeboek toenggal ki mas kidoel djak tandjoeng baroe boedjang 'indanan djak 'oedjoeng poelaw malim pandjang dari soewarga lamon koe 'itoeng 'oerang di sana matjan sakampoeng gadjah boegoenoeng mangka di djawab si radin boengsoe sapa djoewara kabilang mĕnang sapa djoewara kabilang kalah ija di djawab bĕtina satoe lamon dalam tjoeritanja 'anak dalom kabilang mĕnang pangoentjang boemi kabilang mĕnang ringgan sidajoe kabilang mĕnang malim pandjang kabilang mĕnang tjarintjing 'alip kabilang kalah ki mas kidoel kabilang kalah tinantan tĕloer kabilang kalah lamon koepantoen tinantan tĕloer kĕna di tĕmpat si malim pandjang kĕna dikitjoeh radin mas pandji lamon koé pantoen si malim pandjang lagi bakoentjang boekiringkiring ngama'inkon harboek di bah tangga patjak manjimpaj manggoe rĕgaj pantjak mangambil toendjoek tĕbing patjak boepoekat sambil bardjalan ija di djawab si radin boengsoe tahoelah 'akoe bĕtina satoe ba'iklah kamoe kambali poelang noeli ija ba'ik kambali poelang batina satoe sĕdang lama dĕngan lamanja ija bĕrdandan si radin boengsoe ija di soeroem saloewar pandjang ija di tĕkon saloewar 'pindik toedjoeh taka tapak di soelam di bĕnang mak ija di soedji dĕngan rĕmas djoemarilap bintang sakaboen boelan bara laga di tĕngah soedjinja madam doedoek boekoersi gigir pasar gigir malajoe kawajnja haloes saparti 'imboen bĕnang boekan sĕtĕra boekan ririsriris sĕtĕra djoega ka'in saliroen bidadari kabawa toeroen djalapang rĕmas listarnja 'abang padoe 'alam maganggoe soedji pinarada bĕbatnja tjindi pandjang salawi ija tikĕtjat salibar djagat ija tikoetjoem salibar. koekoe sangkan koe tjawis poedandanan mandamping doe-

hoeng saparboejoetan lamon koepantoen kapada doehoeng batoe kĕpajang djak 'awang 'awang batoe kĕpajang mandjadi bĕsi ija di tĕpa boeroeng garoeda ija di poepoet sasangkoemora pisan mandjadi bĕsi 'angkoesa dijam di gandja tandjoeng ladan di pangharingan lidahni tĕdoeng dijam di toentoeng satoe di toedjah doewa loekanja 'ampat mati waloe loemabon sangkan kahabis padandanan noeli bĕrdjalan si radin boengsoe lipas ki bajang pandan wangi di samboet bajang pandan 'irong lĕpas bajang pandan 'irong di samboet bajang kawoer gading lĕpas bajang kawoer gading di samboet bajang baringin soensang lĕpas bajang baringin soensang di samboet bajang kĕtapang koening lĕpas bajang kĕtapang koening di samboet bajang kĕtapang sangkoer lĕpas bajang kĕtapang sangkoer di samboet bajang bidara djawa lĕpas bajang bidara djawa di samboet bajang pasiban 'amboeran tjahja noeli di lihat 'amboeran tjahja toendoek sĕnjoem 'amboeran tjahja lamon koepantoen kapada pantoen si radin boengsoe litohlitoh sapĕrti pakoe lajoe di toeloej rawang sapĕrti diwa toeroen di boemi noeli ija sampaj di lawang 'agoeng mangka bĕrkata siradin boengsoe 'adoehlah boedak mantĕri lawang boekaklah 'akoe mantĕri lawang ija di djawab mantĕri lawang tida boelih kamoe masoek 'akoe tahoe si radin boengsoe bĕkas 'anakni sang ratoe 'agoeng jang kadoewa batin pinatih di nanggara tjana giri 'oerang gagah 'oerang tjĕrakah 'oerang pĕramak kapal dagang tida boelih masoek disini tirasa soesah si radin boengsoe doedoek tamĕnoeng boe-'itoeng'itoeng ija di toetoel lagi berkata ija di tjijoem lagi bĕrbawoen ija dipandang kalihatan tawajni goeroe di 'ingokkon ija ngadĕrop 'oedjan panas djoemariloek kitiran 'oeloeng 'itoe lah tanda diwa bĕrtoeloeng laloe di tĕpas si radin boengsoe kaliwang 'agoeng di hati tangan djoemariloek soewara pasok djamariuing soewara kantjing ija tigĕgor lawang 'agoeng noeli timasoek si radin boengsoe tjĕngak tjĕngaw panoenggoe lawang laloe bĕrdjalan si radin boengsoe ija manoedjoe kampoeng dalam 'amboeran tjahja sĕdang bĕtĕnoen di 'atas pasiban mangka ija doedoek si radin boengsoe di bah poehoen kambang tandjoeng ija boedjoentaj ma'in kaki ija ngandĕrop poetarop mata noeli boekata si radin boengsoe maboek mandamlah kamoe 'amboeran tjahja kĕna patikan 'anak mata kĕna di panah paharipat kĕna koebawak mandala boelan tidalah kamoe loepoet lagi 'amboeran tjahja kita di samboet 'amboeran tjahja kakakkoe nikoe si radin boengsoe maboek mandamlah kamoe kakak kĕna boetikam 'anak mata kĕna di timpat maharipat kĕna dipanah si boeroeng koembang kata koebawak mandala boelan koebawak toeroen djalapang rĕmas tidaklah kamoe loepoet lagi si radin boengsoe nĕtah parintah 'amboeran tjahja 'adoehlah boedak pinakawan pĕrgilah kamoe di hoedjoeng tandjoeng soeroeh poelang si radin koening djangan lambat djangan langgĕna kaloe kamoe lambat di djadi kamoe koepantjoeng maka ija dandan pinakawan bĕbotnja pa'oel boetali datoe dĕrak dĕraj bĕrbadjoe rantaj ramboet pandjang di boental toenggal doehoeng di 'ambil di simpang kiri noeli tĕgak laloe bĕrdjalan ija boedjalan bĕrlarilari tikaroempat laloe maloempat tidjaroengkoeng laloe bĕrhamboeng pĕloeh tĕrboewang mandi ramboetnja pandjang di pakawaj limpar di kiri limpar di kanan sĕdang lama dĕngan lamanja

ija poetamoe galanggang satoe 'oerang manjaboeng taroeh sarijal roewa rijal laloe djoega pinakawan mangka ija nampak galanggang 'agoeng ija titĕgak pajoeng 'oeloeng kasah 'oeloeng karang mandani 'itoe tanda galanggang 'agoeng lamon koepantoen poetoesnja boelang saparti 'oembak 'amban goemamban lamon koepantoen ki boeloe 'ajam saparti di'oembak mangambang kapas lamon koepantoen patahnja tadji bak saparti doeri bajas lagi djawoh bĕrdjalan tĕgak dami ija damping boedjalan doedoek ki pinakawan sila tilĕtak manoengkadak 'oemoen tigandjoer mangalimpoera djama litik djari sapoeloeh goesti lawas djoendjoengan sakti sangoen goeroe si radin koening 'akoe di 'oendang 'amboeran tjahja ngandakkon toewan masoek nĕnggĕri djangan lambat djangan langgĕna kata disimbat si radin koening 'adoehlah boedak pinakawan 'apa sĕbab sangkan bagitoe koengkoenan bangat koeta mana dirĕlak moesoeh kampoeng mana dibakar 'oerang boedjang mana saj bambangan gadis mana mamboewat maloe kata disimbat pinakawan sapa koetahoe di tjoendoeng rĕboeng bĕras lagi didalam padi 'ajir lagi didalam bamboe doehoeng lagi didalam rangka 'indoeh ki handak 'indoeh ki halom kata lagi di 'amboeran tjahja mangka bĕrkata pinakawan laloe di simbat si radin koening dahoeloe kamoe pinakawan 'akoe mĕnanti salĕpas lagi mangka ija poelang pinakawan masoek nĕnggĕri rĕdjang djawoh ija mangantjam kamĕlĕgaj 'amboeran tjahja sĕdang lama dĕngan lamanja mangka ija datang si radin koening 'adoeh lah 'adik 'amboeran tjahja 'apa sĕbab koengkoenan bangat koeta mana dirĕlak moesoeh kampoeng mana dipanggang risaw gadis mana sabambangan noeli disimbat 'amboeran tjahaja koeta tiada dirĕlak moesoeh kampoeng tiada dipanggang risaw gadis tida sabambangan 'akan tĕtapi 'ada sa'oerang parlintih 'amonkoe dĕdog sambahawa 'amon koepatik dalam hati si radin boengsoe djak tjana giri 'anak kija'i sang ratoe 'agoeng 'anak nakan laliwan pĕrang oerang gagah 'oerang tjoerakah 'oerang pangiwat 'oerang pangoeloer 'oerang paramak kapal di tĕngah 'anak diwa mandala boelan lamon di dalam pikirankoe batjak djoega ti'angkon bĕtik kaloe tida di 'angkon bĕtik kaloe nĕgĕri kita binasa mandjadi rimba padamaran sidjak tilĕpas di kata 'itoe noeli ija toeroen si radin koening ija di tijap di sarijoeng ija mantjari si radin boengsoe tijap kampoeng di masoeki tijap pasar di djalani tida poetĕmoe si radin boengsoe mangka ija poelang si radin koening marahmarah si radin koening 'alang ki boehoeng 'amboeran tjahja dimana kijan si radin boengsoe mangka di djawab 'amboeran tjahja 'itoe tanda 'oerang koewasa 'amon koepatik koekirakira dalam hati 'ada ija doedoek di bawah poehoen ki kambang tandjoeng tiga sabandoeng noeli ija toeroen si radin koening mangka dilihat dari djawoh ija tidamping si radin koening salamat datang 'adikkoe si radin boengsoe di rĕdjang djawoh di simbat si radin boengsoe salamat 'akoe kakak radin koening marilah poelang di'atas maligaj 'amboeran tjahja makan sirih kaloe 'ada kata disimbat si radin boengsoe ba'iklah kakak si radin koening sakata kakak di toeroetkan mangka ija na'ik si radin boengsoe sĕdang lama dĕngan lamanja nĕtah parintah 'amboeran tjahja 'adoeh lah boedak pinakawan moewatkan sirih di talam kĕling pangoetonan tipak 'oeloeng

kambaloe tjina djoemarilip tjoepoe nom bĕlas 'amas sĕgala mangka berkata 'amboeran tjahja 'adoeh lah kakak si radin boengsoe makan sirih kaloe ija 'antah 'ada 'antah ija tida sirih disini mahal harganja laloe boepantoen 'amboeran tjahja 'anak kambing radja wali 'ajam baroega di bawah roemah sirih di lĕtak pambĕri kami kaloe dimakan djangan dikoenjah laloe disimbat si radin boengsoe patah kĕpi boeroeng tarkoekoe kĕna ditĕrkak salinggam 'inton sirih tilĕtak kami makan sadikit tidak kabajaran boepantoen djoega si radin boengsoe 'adoeh koe kijan 'amboeran tjahja lamon koepantoen kapada sirih koening toemboeh di batoe djoendjoengan kajoe kampoengkampoeng 'antara padang dĕngan bĕloekar dipandjat boedjang pitalangan 'oeratnja koening bak kadi tjoekoet poenaj lamon koepantoen kapada pinang wangi boeloepan 'idjoek di paloepaj di tikar pandan poetih saparti tĕlor 'ajam 'aroem saparti boenga mĕlor lamon koepantoen kapada kapoer karang kalamboewaj toedjoeh kali mandjing saringan loemboet saparti 'oetak saloewang banjak timakan tida ija moetoeng dikit dimakan kĕrasa djoega 'amon koepantoen kapada gambir koembang djak riboet pĕtong ija diboewat boelan saboelan ija di tĕpa diboeloeh moeda ija dipidjak ditangan ija didjĕmoer di hoedjoeng poelaw sĕdang ija kĕring di'angkitkan lamon koepantoen kapada tambakoe tambakoe 'idjaw panghapoes daboeng tambakoe koening pangabisan kĕtjil dimakan soedah kĕrasa mandam banjak dimakan kĕrasa maboek sangkan koehabis dandanan sirih laloe bĕrkata si radin boengsoe 'adoehlah 'adik 'amboeran tjahja maksoedkoe datang di rĕdjang djawoh tida doewa kalawan tiga 'akoe 'ingok di pĕrdjandji'an di mandalaw boelan koebatok toeroen djĕlapang rĕmas noeli disimbat 'amboeran tjahja 'adoeh koe kakak si radin boengsoe sidjak lagi mandala boelan 'akoe tida loepakan djandji laloe bĕrkata si radin boengsoe 'ada tjĕla boekan tjĕlaka ada tjatjat boekan sadikit 'adik radoe titoenang di radin djawa koeta gĕgĕlang bĕli radoe ka kiloe radoe kari kawini djoega lagi tahoe 'akoe 'oerang gĕgĕlang 'oerang gagah 'oerang tjoerakah 'oerang pangandjak nĕgri rami toedjoeh poelaw ada disana boekan dija boetamboen batoe boekan dija boetamboen karang boetamboen toelang 'oelih ngambadjaw koeta gĕgĕlang mangka di djawab 'amboeran tjahja soenggoeh koe nihan katamoe 'itoe lamon didalam rasa hatikoe ramboetkoe handak ramboetkoe tĕtak tida doewa kalawan tiga kakak djoega di pandang hati sĕdang lama dĕngan lamanja tijan roewa bantjangbantjang bintjara djawoh dipasoekkon bintjara pasoek didjawohkon bintjara pandjang dipindikkon bintjara pindik dipandjangkon kĕtoeman djoega di pahati'an sĕdang lama dĕngan lamanja 'ada koenihan ki boedjang satoe tapak pinading si radin djawa mambawak pĕdang tida dija bĕrsaroeng lagi dija mangintaj di bawah maligaj mangka barkata 'amboeran tjahja 'adoeh koe kakak si radin boengsoe 'ilok di balin poebintjara'an 'ini 'ada boedjang satoe jang bĕrnama si boedjang djawa 'ada dibawah sĕkarang kini laloe di'oebah poebangganan mangka boekata si radin boengsoe 'adoehlah 'adik 'amboeran tjahja 'api karanani kaloe 'adik soedah titoenang di radin djawa koeta gĕgĕlang kaja banjak harta 'oerang bĕrani kampoengnja rami 'oerang di sana toenak sĕgala bagitoe kata si radin boengsoe

mangka di djawab 'amboeran tjahja soenggoeh nihan kakak si radin boengsoe 'akoe titoenang di radin djawa koeta gĕgĕlang 'oelang toenak mandjadi ratoe bolih radoe kakiloe radoe kari kawini djoega lagi sĕdang lama dĕngan lamanja mangka ija datang si radin djawa marah si radin djawa 'adoeh koe kijan si radin boengsoe marilah kita toeroen boema'inkon kartas dĕngan kartoe ma'in djoedi dĕngan koewi ma'in saboeng dĕngan boelinoeng 'adatnja 'anak radjaradja mangka didjawab si radin boengsoe tidalah 'akoe handak boema'in mambawa 'ajam sa'ikoer tida mambawak tadji sabilah tida mambawak boelang salambar tida mambawak taroeh sakiping tida mangka didjawab si radin djawa sambil marah sakalikali bĕloem di djawab si radin boengsoe ija bĕrkata 'amboeran tjahja 'adoehlah kakak si radin boengsoe ba'ik lah kakak toeroen gĕlanggang 'ajam 'ada dalam sangkaran tadji 'ada barang sabilah bĕnang boelang 'ada salambar sĕdang lama dĕngan lamanja mangka si radin boengsoe sambil mambawak ki biring koening lamon koepantoen ki 'ajam biring koening tara toedjoeh taring sĕgala langgak salawi ngawak sĕgala koekoek bandoeng boekoelikoeli koerang sali'ak salikoe lagi noembaj maniroe soewara 'amboeran tjahja noeli boedjalan si radin boengsoe sambil mambawa si biring koening ija pĕtĕmoe gĕlanggang satoe taroeh sarijal doewa rijal ladjoe djoega si radin boengsoe ija pĕtĕmoe gĕlanggang satoe tampatni 'oerang boema'inma'in taroeh sapoeloeh roewa ngĕpoeloeh ladjoe djoega si radin boengsoe ija pĕtĕmoe gĕlanggang satoe taroeh sariboe doewa riboe ladjoe djoega si radin boengsoe ija pĕtĕmoe gĕlanggang 'agoeng tampatni 'oerang radjaradja taroeh salaksa roewa laksa mangka ija doedoek si radin boengsoe sambil mamigang biring koening ija dilihat si radin djawa noeli datang si radin djawa sambil mambawak 'ajam koerik 'amboen si djilaj batoe ija bapadan ki 'ajam doewa tinggi sadikit ki biring koening gĕdang sadikit ki boerik 'amboen ija bĕrkata si radin djawa mantjoeng djoega ki 'ajam doewa ija di djawab si radin boengsoe 'ajamkoe 'ini tida boetaroeh ija didjawab si radin djawa djadi djoega taroeh sadikit noeli boetjĕraj 'ajam doewa karana soedah ija boepadan ija boekata si radin djawa 'adoeh koe kijan ki radja djĕnang 'ambil djoega taroeh ki biring koening mangka datang taroeh sapoeloeh dibawak djĕnang mangka bĕrkata si radin djawa tida maloe si radin boengsoe bĕloem djadi 'ajamkoe 'ini ija koe'angkonkon kalah matah boerik 'amboen si djĕlaj batoe kaloe tida ditambah taroeh ija ditambah saratoes doewa ratoes dibawak djĕnang tida djadi kaloe tida di tambah lagi mangka ditambah ki 'anak dalam ija dibantoe pangoentjang boemi sariboe roewa riboe di bawak djĕnang noeli bĕrkata si radin djawa koeta gĕgĕlang koe'angkon kalah matah kaloe tida ditambah taroeh mangka dibantoe si malim pandjang ija dibantoe ringgan si dajoe tamago taroeh ngambilang laksa bĕloem ki djoega djadi 'ajam kaloe tida ditambah taroeh lagi boekan 'anak radjaradja kijan' si radin djawa sĕdang lama dĕngan lamanja tĕpĕgo taroehni 'ajam doewa taroeh boedak toedjoeh 'oemboelan taroeh kambing toedjoeh sangkaran taroeh kĕbaw toedjoeh padangan taroeh 'itik toedjoeh kabanan taroeh rijal toedjoeh pikoelan mangka bĕrkata si radin djawa ba'ik nihan si radin boengsoe 'itoe 'adat anak radja-

radja maugka dikilir tadji sabilah diboekak běnang boelang sělambar sědang lama děngan lamanja těmasoek kijan dalam gělanggang noeli ti'oetjoel ki 'ajam doewa laloe boekata si radin djawa sambil boetjětjah toewah 'ajam boerik 'amboen si djělaj batoe samoesim tapa di'amboen samoesim tapa di 'angin djangan dipagaskon di 'ajam pagaskon djoega di 'anak mata si radin boengsoe laloe manjimbat si radin boengsoe sambil bětjětjah boetoeratoera nikoe 'ajam si biring koening tara toedjoeh taring sěgala langgak salawi ngawak sěgala karkoet sadoendoen boekoelikoeli koerang sali'ak salikoe lagi mari mak niroe soewara 'amboeran tjahja djangan dipagaskon di toewannja pagaskon di pijah batang galah boerik 'amboen si djělaj batoe noeli di'oentjoel ki 'ajam doewa poewas boelaga ki 'ajam doewa tida djoega sapa kalahan noeli tarbang ki boerik 'amboen di 'awangan ija ditoeroet si biring koening toedjoeh hari toedjoeh malam ija boepěrang di'atasan laloe titijak darah satitik nganděraj soerak si radin djawa soedah mati ki 'ajam biring tida kija salamat lagi sědang lama děngan lamanja maka tidjatoeh ki 'ajam boerik 'amboen si djělaj batoe ija ditoeroet si biring koening laloe ija hinggop di maligaj 'amboeran tjahja karana 'aga di'amoek si radin djawa noeli boekata si radin djawa taroeh dakda 'akoe běri ki radin boengsoe 'antah děngan toentoengnja doehoeng kaloe kamoe běloem tahoe saboeng 'atjih 'adat malaka měnang 'akoe kalah mak ngindjoek mangka manjimbat si radin boengsoe 'alang ki langgoek bahasamoe 'ajam koe měnang mana taroehnja 'akoe tak ma'oe toentoengnja doehoeng mangka běrkata si radin djawa taroeh tida 'akoe bajar sambil boebani si radin djawa ngadjoendjoengkon kěris noeli ija lidjoeng si radin boengsoe soenggoeh maloe 'akoe 'ini 'alang ki maloe di bidang soekoe 'alang ki wirang di 'oenggal roewang 'ajam měnang taroeh mak ngakoek noeli ija na'ik di 'atas maligaj 'amboeran tjahja sambil běrkata si radin boengsoe 'adoeh koe 'adik 'amboeran tjahja 'apa 'ingok di pardjandji'an apa tida ija disimbat 'amboeran tjahja 'akoe 'ingat di pardjandji'an mangka ija dandan 'amboeran tjahja di 'ambil ka'in děngan salindang pakakas sěgala pinsan mindjak noeli ija těgak laloe běrdjalan manoeroet si radin boengsoe pagi laboehan na'ik di rědjoeng si sampaj nijat sědang lama děngan lamanja mangka na'ik si radin boengsoe di 'atas djoeboeng sambil boetoeratoera njěmoensěmoen ngakan měnjan di hati tangan mantaw diwa koepara diwa mantaw diwa toeha poetih kapala bandala boelan kaloe ija soenggoeh 'akoe 'anak diwa patoeroen toehan goeroeni wali roewa bělas 'akoe mintak toeroenkon 'angin sampajkon 'akoe di tjana giri sangkan dilěpas dikata 'itoe ija goeměgog di 'awangan ija goemimpa di 'ingkasa djoemariloek kitiran 'oeloeng djoemaratjah bintang di langit 'itoe tanda diwa běrtoeloeng rědjoeng mangoewak di sěgara manjoelidan di lawotan sědong lama děngan lamanja mangka ki tahoe si radin djawa 'amboeran tjahja saj bambangan děngan si radin boengsoe maka běrkata siradin djawa 'adoehlah boedak pinakawan ba'iklah kamoe kambali poelang di něgěri koeta gěgělang běri tahoe 'oeloebalang kita manoetoel 'amboeran tjahja di těngah lawot sampaj djoega di tjana giri kita habiskon něgěri si radin boengsoe kambali poelang pinakawan di něgěri koeta gěgě-

lang lagi djawoh pinakawan bĕtarik pangking mamanggil sĕgala 'oerang koeta gĕgĕlang kami di'oendang si radin djawa sikat 'oerang koeta gĕgĕlang dan 'oeloe balang 'ampat poeloeh sadija sĕkali'an kamoe 'oerang kita manoetoel 'amboeran tjahja sakarang kini djangan kija ki lambat lagi lamon koepantoen 'oerang gĕgĕlang hiroek koe hiroek mantjari rĕdjoeng masingmasing koempoel segala bĕsibĕsi'an ngambatok gandin dĕngan gada ngambatok pĕdang dĕngan kaliwang ngambatok bĕdil sabidang djĕlma kĕbok koe kĕbok ki lawot libar 'oelihni rĕdjoengni 'oerang gĕgĕlang tida kijan kabilang lagi tirasa soesah si radin boengsoe mangka boelaboeh si sampaj nijat di poelaw kambang sĕdong lama dĕngan lamanja diboewangkan sawoeh 'agoeng mangka dilipoh di panglimoenan noeli ija tarbang si radin boengsoe mambawa 'amboeran tjahja di mandala boelan sangkan ija sampaj di mandala boelan mangka kambali si radin boengsoe di poelaw kambang sĕdang ija kĕbok di 'oerang gĕgĕlang mangka boedandan si radin boengsoe ija disoeroem saloewar pandjang toedjoeh lampis ija ditĕkon saloewar pandak toedjoeh lampis ija boebĕbot boeboelang ija manjaroem kapijah latja 'anggoewan dalam ija tidamping doehoeng si parboejoetan lamon koepantoen si parboejoetan boekan kija bĕsi boesadja bĕsi boebilaj boekarang kidjang bĕsi barani boetandjoeng ladan malila koening pangharingan bĕsi 'angkoesa dijam di gandja ija ditĕpa boeroeng garoeda ija dipoepoet si sangkoe mara satoe ditoedjak doewa loeka 'ampat mati waloe loemabon mangka ija doedoek boesila takon si radin boengsoe tawajni goeroe di'ingatkon ija ditijoem lagi barbawan ija ditĕtal lagi bĕrkata ija di'oedji lagi ija masih maka tĕgak si radin boengsoe ija ngandĕraw boepĕkik toenggal sambil ngamoek manggali gita 'amoek di kiri dan di kanan lamon koepantoen boenjini pĕdang saparti lipas mandi lamon koepantoen soewara gada bak saparti gadjah laga si radin boengsoe ija mangamoek manggali gita saparti matjan kilang'ilangan si radin boengsoe saparti mandi mandi napas kadi poepoetan pĕtjoh mabok darah si radin boengsoe tĕrasa soesah si radin boengsoe noeli bĕrkata siradin boengsoe di 'adik 'amboeran tjahja lihatlah 'akoe di pĕpĕrangan mangka ditinggam 'amboeran tjahja dari 'awangan tĕrlaloe soempit si radin boengsoe ngakan kamĕnjan simboeran tjahja ngiloe bantoe diwa djak mandala boelan si djak tilĕpas dikata 'itoe mangka ija ratong bantoewan djak mandala boelan mangka ija rĕgah pandita tiga ija manoeloeng si radin boengsoe ija mangamoek manggali gita di rĕdjoeng banjak 'oerang gĕgĕlang lima lima roeboeh di kiri lima roeboeh di kanan sĕdong lama dĕngan lamanja habis koe habis 'oerang gĕgĕlang tinggal lagi si radin djawa jang kadoewa si boedjang djawa pĕrang boepoepoeg si radin boengsoe sama gagah sama ringkihnja sama pintor sama boedinja pĕrang saparti radjaradja noeli bĕrkata si radin boengsoe adoehlah kijan si radin djawa pajoe kita pĕrang di tĕngah lawok ija didjawab si radin djawa ba'iklah kijan si radin boengsoe mangka ija pĕrang di tĕngah lawok tĕrlaloe rami pĕrangnja gigik manggigik saparti 'asoe laga tĕparmanĕpar paloemĕmaloe tida djoega sapĕkalahan karna sama bĕrani kadoewanja mangka bĕrkata si radin boengsoe 'adoehlah kijan radin djawa marilah kita pĕrang di daratan kita mangadoe kasaktijan mangka di

djawab si radin djawa ba'iklah kijan radin boengsoe mangka ija pĕrang di daratan panahmamanah loetarmaloetar mawat djoega sapa kalahan noeli bĕrkata si radin boengsoe 'apa'apa kasaktijanmoe tjoeba mĕtoekan 'oelihmoe maka didjawab radin djawa tahan djoega 'anakpanahkoe jang bĕrnama si sapoe rantaw laloe di lĕpaskan sandjatoe 'itoe laloe mandjadi 'oelaj naga handak manĕlĕn si radin boengsoe noeli ditikam si radin boengsoe ki dĕngan doehoeng saparboejoetan laloe mati ki 'oelaj balag mangka bĕrkata ki radin boengsoe tarima 'oelihmoe radin djawa 'anak panahkoe jang bĕrnama doehoeng si parboejoetan sĕdjakkoe bawak toeroen djak mandala boelan boekan ditĕpa dĕngan goerinda ija dipitjit si madjapahit satoe ditoedjah doewa loeka 'ampat mati waloe lamoebon mangka ditikam radin boengsoe si radin djawa disangga tida kasangga ija ditangkis tida katangkis kĕna koe kĕna panghalisan tĕmâsoek doehoeng sadjoelat padi loewar doehoeng bĕrsamboeran darah manganak pantjoer ija ngandĕtoem babatang roeboeh mangka bĕrkata si radin boengsoe poelanglah 'angkaw kadjaradjat poelanglah 'angkaw kadjaroedjoet si radin djawa 'amon koepantoenkon di moeloet moeka kadi moenjit mangoengkoeng padi 'amon koepantoenkon di mata kadi bintang kasijangan mangka di djawab si radin djawa boekanlah 'akoe mati 'oelihmoe 'akoe mati dipinta toehan 'allah sambaj 'agoeng dalam soewarga mangka ija lĕngang mangantikan 'akoe noeli ija mati si radin djawa sĕdong lama dĕngan lamanja mangka bĕrkata si radin boengsoe 'adoeh koe 'adik 'amboeran tjahja marilah kita laloe tandang lajaran mangka ija toeroen 'amboeran tjahja dari 'atas mandala boelan sĕdang di 'antak'antak pandita tiga djak mandala boelan ija mangantjam si sampaj nijat sĕdong poedjama si radin boengsoe ija boelajar sĕnĕmoennĕmoen rĕdjoeng 'agoeng si sampaj nijat saparti tjĕratjas manĕtaj 'oembak saparti tĕdoeng rĕgah djak goenoeng saparti hĕlang manjimbar boewih sĕdong lama dĕngan lamanja mangka ija sampaj di 'indar dalam 'iroek gampar 'oerang banjak dalam nĕgĕri tjana giri ija manjoensoeng si radin boengsoe di 'indar dalam mangka boelaboeh si sampaj nijat rĕdjoeng mangoewak tjakak galangan mangka ija toeroen si radin boengsoe ija kadoewa 'amboeran tjahja 'amon koepantoen ki 'oerang banjak kadi sĕmoet manganaj'anaj kadi koelak toemboeh di batang koempoel sĕgala tataboehan koempoel sĕgalâ boedjang dan gadis tĕgak mĕnjambaj di tjana giri sĕgala ma'in dima'inkon 'oerang banjak sasoeka hati toedjoeh hari toedjoeh malam timpo si radin boengsoe kawin dĕngan 'amboeran tjahja. tamat.

XXXIV.

TATIMBAJ (BOEDJANG ROEMALOEN).

Timbajtimbaj dahoeloe kala djadi ija tina'ik djadi batja'an sang ratoe 'agoeng manjoesoek doesoen di 'indagiri ngisahkisah kamaraw pandjang kamaraw kijan toedjoeh boelan kĕring koe kĕring batang 'ari kĕna dititi kamaraw pandjang kamaraw toedjoeh boelan lamoen libarni doesoen lapahan toedjoeh malam tarpantoen

datarni doesoen datar saparti pitis sakiping 'itoe ki'an datarnja doesoen boetĕgak koeta di 'indagiri tĕgak koeta roelah pandjang salaksa koeta kapoenggoer manjapoe 'aban koeta taboeng barisi 'ajer koeta salak rantjang pamatang koeta pisang ngandjoer di pantaj koeta sĕnapang sabidang roewang koeta pajan sabidang tangan tida tilĕbih gĕgaman tiga satoe bĕrdjoeloek saringgoeng goenoeng satoe bĕrdjoeloek goeroeh koemaraw satoe bĕrdjoeloek si sapoe rantaw 'itoe pangadok gagaman 'agoeng dilom nĕgĕri boetĕgi roemah di 'indagiri satak salawi bilangan roemah tida ki lĕbih di roemah satoe ija badjoeloek roemah gĕdi lagi tida dinding bamboe lagi bahatap dĕngan tjĕrmin lamon tarpantoen pada laj hanjoeksaksa boekan saksoe tida hatap 'idjoek lagi tida dinding bamboe lagi hatap pĕdang dĕngan kaliwang dinding badik dĕngan tjĕnggĕrik boekan dija poesaka lama tapak ngabadjaw laliwan pĕrang sangkan koetĕgoeh koeta disana 'ada tjĕla 'ada tjilaka 'ada tjĕla boekan sadikit 'andika ratoe bĕranak doewa satoe lĕlaki satoe batina laliwan pĕrang beranak doewa satoe lĕlaki satoe batina sang ratoe 'agoeng tida bĕranak 'itoe tjilaka dalam nĕgĕri sĕdong lama dĕngan lamanja tarik pantang sang ratoe 'agoeng makan tida minoem tida habis boelan saboelan pandjang sĕdong lama dĕngan lamanja toeroen ka 'ajir sang ratoe 'agoeng maka dipandang boeloeh marindoe 'ada satĕtak riris riris moenggah haroes mangka boekata titiran 'oeloeng 'ilah koe kijan sang ratoe 'agoeng kaloe handak 'anak 'ambil 'oelihmoe boeloeh marindoe dija satĕtak mangka di'ambil sang ratoe 'agoeng maka dibawak kambali poelang madilĕtak di korsi 'amas boetihang gading di bawah lĕlohor sabagi tĕroes sĕdong lama dĕngan lamanja mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah ki boedak pinakawan panggillah kĕtib 'imam panghoeloe langgar soeroeh datang ka balaj pandjang mangka ija pĕgi pinakawan mangka ija datang kĕtib 'imam panghoeloe langgar mangka boekata sang ratoe 'agoeng 'adoeh koe kijan kĕtib 'imam panghoeloe langgar boekakon pangkak noedjoem nabi noeh noeli di boekak kĕtib 'iman panghoeloe langgar ija diboekakan di pangkak ija di'itoeng didalam noedjoem noetajtoetaj boenjinja pangkak boeloeh marindoe barisi 'oerang djantan jang bĕrnama boedjang roemaloen mangka ija pĕtjah boeloeh marindoe ija kaloewar boedjang saboewah jang bĕrnama boedjang roemaloen mandjadi 'anak sang ratoe 'agoeng sĕdong lama dĕngan lamanja mangka ija tidoer sang ratoe 'agoeng mangka datang pandita tiga pakajan kijan hitam sĕgala mangka bĕrkata pandita tiga 'adoeh koe kijan sang ratoe 'agoeng boewangkon djoega boedjang roemaloen kaloe diboewang boedjang roemaloen bĕrtambah toewah ki 'indagiri kaloe tida diboewang boedjang roemaloen tida lama lagi nĕgĕri 'ini djadi bidjan 'ari poesiban djadi kastoeri lawang 'agoeng di batoer moesoeh dari 'atjih 'itoe koe kata pandita tiga mangka ija bangoen sang ratoe 'agoeng boekoetoekkoetoek sang ratoe 'agoeng di mana boelih ija diboewang 'anakkoe ralang boedjang roemaloen 'itoe kata sang ratoe 'agoeng sĕdong koe lama dĕngan lamanja mangka tidoer sang ratoe 'agoeng sĕkali lagi mangka ki datang pandita tiga pakajan kijan poetih sĕgala njoeroeh mamboewang boedjang roemaloen mangka ija bangoen sang ratoe 'agoeng boekoetoekkoetoek sang ratoe 'agoeng 'ilok

diboewang boedjang roemaloen kapada doesoen handak roesak noeli bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan taboeh tjanang ralangan dalam panggilkon 'adik laliwan pĕrang jang kadoewa 'andika ratoe kandak'an datang di balaj pandjang mangka ija toeroen pinakawan naboeh tjanang ralangan dalam mangka tikoempoel parwatin banjak mangka ija na'ik di balaj pandjang noeli bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoeh koe kijan parwatin banjak 'akoe bĕrmimpi sĕmalam 'ini mangka datang pandita tiga njoeroeh mamboewang boedjang roemaloen kaloe tiboewang boedjang roemaloen bĕrtambah toewah ki 'indagiri tida diboewang boedjang roemaloen tida lama nĕgĕri 'ini djadi bidjan 'ari poesiban djadi kastoeri lawang 'agoeng dibatoer moesoeh dari 'atjih 'ilok diboewang boedjang roemaloen lamon nĕgĕri handak roesak laloe bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan boewat rakik batang pisang tampat mamboewang boedjang roemaloen ngatakon 'inggih batoer balag mangka diboewatkon pinakawan rakik batang pisang soedah koe kijan rakik batang pisang mangka boekata pinakawan goesti sang ratoe 'agoeng rakik soedah ngatakon 'inggih sang ratoe 'agoeng mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe 'anak boedjang roemaloen kamoe 'ini 'andak tiboewang 'oerang koewasa mambĕri tahoe di 'akoe kamoe tiboewang di lawotan toenggangan rakik batang pisang 'itoe kata sang ratoe 'agoeng ngatakon 'inggih boedjang roemaloen bĕrkata djoega sang ratoe 'agoeng 'ilah koe boedak pinakawan koempoelkon boedjang dĕngan gadis handak mamboewang boedjang roemaloen manjatakan 'inggih pinakawan mangka toeroen pinakawan ngoempoelkon gadis kalawan boedjang mangka ija koempoel sĕgalanja ija mamboewang boedjang roemaloen di lawotan toenggangan rakik batang pisang noeli bĕrlajar di lawot libar sĕdong lama dĕngan lamanja toetoep hari satoe djoemahat di poelajaran daratan tida nampak lagi habis boelan saboelan pandjang mangka tiliwat di poelaw boeroeng mangka dipandang boedjang roemaloen rĕdjoeng tida di poelaw boeroeng noeli ija lantjar boedjang roemaloen toetoep ki boelan roewa boelan di poelajaran mangka diriloeng boedjang roemaloen dikata rĕdjoeng 'alang bĕsarnja dikata poelaw 'alang kĕtjiknja mangka di'antjam boedjang roemaloen noeli ija laboeh di poelaw pandan mangka ija laloe mandaratan maka dipandang boedjang roemaloen 'oerang tida 'ada disana 'ada maligaj dija saboewah ija didĕngar boedjang roemaloen 'ada soewara 'oerang di'atas maligaj noeli ija na'ik boedjang roemaloen di'atas maligaj tida 'oerang di'atas maligaj mangka dipandang boedjang roemaloen 'ada maligaj sapangkat lagi na'ik djoega boedjang roemaloen tida djoega bĕrtĕmoe 'oerang mangka ija na'ik sapanggoeng lagi maka bĕrtĕmoe pĕtĕri pandan noeli bĕrkata pĕtĕri pandan salamat kakak datang kamari maka didjawab boedjang roemaloen salamat 'adikkoe datang mangka diparog pĕtĕri pandan tipak 'oeloeng kĕmbaloe djawa pĕnoeh dihilim ngasan tambakoe sambil boerambak boebantjangbantjang kata pandak dipandjangkon kata pandjang dipandakkon kata damping didjawohkon kata djawoh didampingkon sĕdong boerambak boebantjangbantjang boedjang roemaloen dĕngan pĕtĕri pandan sĕdong lama dĕngan lamanja mangka tilijak dahoennja nijoer salambar di lam-

boeng sila boedjang roemaloen laloe diboeka bĕrisi soerat noeli dibatja boedjang roemaloem soerat 'ini soerat dajang djoelinggan pĕgi di kakak boedjang roemaloen ngatakon doesoen soedah roesak dibatoer moesoeh dari 'atjih djadi bidjan 'ari poesiban djari kastoeri lawang 'agoeng djadi gijang gijang djadi kapadang'ani tarkoekoe gadis banjak djadi taban satak sawidak bilangan gadis ija ditaban 'oerang djak 'atjih mangka mĕnangis boedjang roemaloen mangka bĕrkata pĕtĕri pandan 'ilah koe kakak boedjang roemaloen 'apa sĕbab kakak mĕnangis noeli didjawab boedjang roemaloen sĕbab 'akoe diboewang 'iboe kalawan bapak di lawok libar toenggang rakik batang pisang mangka didjawab pĕtĕri pandan 'ilah koe kakak boedjang roemaloen 'apa nihan boenjinja soerat mangka didjawab boedjang roemaloen 'apa boenjinja tidak mangka didjawab pĕtĕri pandan 'akoe tahoe boenjinja soerat 'adik dajang djoelinggan ngatakon doesoen soedah roesak dibatoer moesoeh dari 'atjih 'itoe kata pĕtĕri pandan mangka didjawab roemaloen 'adik tinggal disini 'akoe handak tandang lajaran 'itoe kata boedjang roemaloen mĕngatakan 'inggih pĕtĕri pandan mangka ija toeroen boedjang roemaloen dija kabawah mangka pĕgi di poelaw pandan laloe boelajar pĕgi ka 'atjih toenggangan kijan ka'in poetih sanga lambar 'itoe pangandok boedjang roemaloen sĕdong ija lama mangka ija sampaj di nĕgri 'atjih mangka masoek dalam nĕgri soedah ija poewas mantjari nak bajnja dajang djoelinggan mangka poetĕmoe di roemah tinggal noeli bĕrkata boedjang roemaloen 'allah koe kijan gadis taban minta sirih barang sabisoel minta roekoek barang satĕtak 'akoe samalam tida tidoer disoeroeh djaga sang ratoe 'agoeng djaga gadis taban mangka didjawab dajang djoelinggan 'adoeh koe kijan boedjang djaga na'ik djoega kamoe di roemah mangka didjawab boedjang roemaloen tida bĕrani na'ik di roemah kaloe tahoe sang ratoe 'agoeng 'akoe dipantjoeng tĕgak tida bĕrbangoen mangka didjawab dajang djoelinggan na'ik djoega boedjang djaga na'ik kamoe djoega di roemah mangka ija na'ik boedjang roemaloen mangka dikasih dajang djoelinggan makan sirih barang sabisoel misok roekoek barang satĕtak sirih dimakan djadi 'abang roekoek ditoenoe djadi 'asap mangka didjawab dajang djoelinggan maka dipandang dajang djoelinggan tjintjin 'amas parmata 'inton noeli bĕrkata dajang djoelinggan dari mana tjintjinmoe mamak lamon koetilik roepanja tjintjinni kakak boedjang roemaloen mangka didjawab boedjang roemaloen bĕtoellah 'adik bagi'an 'akoe dari si hoelat lawot kami malanggar 'indagiri mangka didjawab dajang djoelinggan 'alang pamboehoeng kamoe mamak tjintjinni kakak boedjang roemaloen dibawak koeboewang di tĕngah lawok mangka didjawab boedjang roemaloen 'ilah koe 'adik dajang djoelinggan 'akoe nilah boedjang roemaloen mangka mĕnangis dajang djoelinggan 'ilah koe kakak boedjang roemaloen lamon tarpantoen di 'indagiri djadi bidjan 'ari poesiban djadi pĕrĕpok gijang gijang djadi kapadangani tarkoekoe sang ratoe 'agoeng kapantjoeng tĕgak di balaj pandjang batin pinatih tarikat di batang nijoer poeding balaris tĕrkoeroeng di goetji koembang di loewar koeta mangka didjawab boedjang roemaloen 'adoehlah adik dajang djoelinggan djanganlah banjak poekata'an ija madĕraw 'ajam bĕr-

koekoek mangka toeroen ija kabawah mangka ija masoek di kampoeng dalam mangka ija tidoer di bawah tangga di balaj pandjang sĕdong koe madjar pagipagi matahari manoenggang goenoeng mangka ija bangoen sang ratoe 'agoeng mangka dilihat sang ratoe 'ada boedjang saboewah tidoer di bawah tangga di balaj pandjang mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ılah koe boedak pinakawan bangoenkon boedjang saboewah 'ini mangapa tidoer dibawah tangga balaj pandjang matahari soedahlah tinggi mangka ija bangoen boedjang roemaloen mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe kijan boedjang satoe na'ik lah kamoe di balaj pandjang mangka ija na'ik boedjang roemaloen di balaj pandjang mangka ija doedoek di padoen balaj mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe kijan boedjang saboewah djangan kamoe doedoek di sana doedoek kamoe di 'atas korsi batihang gading mangka ija bangoen boedjang roemaloen laloe ija doedoek di 'atas korsi batihang gading mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilahkoe kijan boedjang saboewah kamoe handak koe'angkon 'anak si boedjang pandan kambali hidoep mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe kijan pinakawan taboehkon tjanang pangarah dalam koempoelkon kijan parwatin kabih jang kadoewa si hoelat lawot ngatakon 'inggih pinakawan toeroen kabawah pinakawan naboeh tjanang ralangan dalam sama mandĕngar parwatin kabih jang kadoewa si hoelat lawot ngahandakkon datang di balaj pandjang mangka ija koempoel parwatin kabih ija kadoewa si hoelat lawot mangka ija pĕnoeh di balaj pandjang parwatin banjak koempoel sĕgala ija bĕrkata sang ratoe 'agoeng sama mandĕngar parwatin banjak kamoe 'ini koekoempoelkom ini dija boedjang saboewah datang disini dija handak koe'angkon 'anak lamon koetilik kapada matanja si boedjang pandan kambali hidoep bĕloem mandjawab parwatin doeloe mandjawab si hoelat lawot 'adoeh lah kakak sang ratoe 'agoeng djangan dija di'angkon 'anak lamon koetilik roepanja mĕtoe boedjang roemaloen djak 'indagiri mangka didjawab sang ratoe 'agoeng 'ilah koe kijan si hoelat lawot soedah kalama dija mati boedjang roemaloen soedah diboewang sang ratoe 'agoeng di tĕngah lawot toenggangan rakik batang pisang soedah dimakan 'ikan gĕdang toeroen kabawah si hoelat lawot sambil mĕnangis tida lama lagi nĕgĕri 'ini roesak djadi bidjan 'ari poesiban djadi kastoeri lawang 'agoeng dibatoer moesoeh dari 'atjih boedjang roemaloen soedah ija masoek dalam nĕgri maka ija bĕrkata balik parwatin kabih mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe 'anak si boedjang pandan pagi kamoelihatkon gadis taban mana dija doe-karindoekon ngatakon 'inggih boedjang roemaloen mangka ija pigi malihatkon gadis taban mangka ija tiba di sana na'ik di roemah gadis taban mangka bĕrkata boedjang roemaloen 'ilah koe 'adik dajang djoelinggan di mana tĕmpat 'adik poeding boelaris mangka didjawab dajang djoelinggan ija tikoeroeng di goetji koembang di loewar koeta mangka ija pĕgi boedjang roemaloen di loewar koeta ija di djoenpon boedjang roemaloen ki goetji koembang mangka ija hantjor mandjadi 'ajir mangka kaloewar poeding boelaris mangka bĕrkata boedjang roemaloen 'ilah koe 'adik poeding boelaris pĕgilah kamoe di 'adik dajang djoelinggan 'ambil doehoeng di 'adik

dajang djoelinggan kita bĕrdjandji toedjoeh hari bĕrpĕkik toenggal 'akoe di kampoeng dalam mangka ija na'ik di balaj pandjang misti 'akoe datang di sana balik poelang boedjang roemaloen di kampoeng dalam mangka ija na'ik di balaj pandjang mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoeh koe 'anak boedjang pandan di mana gadis koerindoekon mangka didjawab boedjang roemaloen satoe tida koekarindoekon mangka bĕrkata boedjang roemaloen 'ilah koe paman sang ratoe 'agoeng 'adjarlah 'akoe kata toenggoewan ngatakon 'inggih sang ratoe 'agoeng mangka diladjar kata toenggoewan mangka diladjar sang ratoe 'agoeng kata toenggoewan bĕrkata djoega boedjang roemaloen 'ilah koe paman sang ratoe 'agoeng ladjarlah 'akoe mintjak silik mangka diladjar sang ratoe 'agoeng mintjak silik sĕdong koe lama dĕngan lamanja bĕrkata djoega boedjang roemaloen 'ilah koepaman sang ratoe 'agoeng di mana toembak 'awoer boetaming boelan handak koe bawak bĕrma'in ma'in 'ada kabar barang sadikit tida lama lagi boedjang roemaloen masoek disini mangka didjawab sang ratoe 'agoeng 'ilah koe 'anak si boedjang pandan tida boelih toembak 'awoer boetaming boelan dibawak boema'inma'in poesako lama dalam nĕgri bĕrkata djoega boedjang roemaloen 'ilah koe paman sang ratoe 'agoeng 'ambil djoega toembak 'akoe handak bĕrma'inma'in sambil mananti boedjang roemaloen sĕbab dija tida lama lagi masoek dalam nĕgri 'atjih mangka di'ambil sang ratoe 'agoeng toembak 'awoer boetaming boelan poesako lama dalam nĕgri mangka di'ambil boedjang roemaloen 'ilahkoe paman sang ratoe 'agoeng ba'ik kita toeroen kabawah 'adjar 'akoe mintjak silik handak mananti boedjang roemaloen ngatakon inggih sang ratoe 'agoeng mangka ija toeroen kabawah mangka bĕladjar boedjang roemaloen sang ratoe 'agoeng maloempat pandjang sadĕpa boedjang roemaloen pandjang doewa tarasa pajah sang ratoe 'agoeng mangka bĕrĕnti dija boema'in boedjang roemaloen djoega dija bĕrĕnti mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe boedak pinakawan panggil hoeloebalang 'ampat poeloeh mangka ija pigi pinakawan manggil hoeloebalang 'ampat poeloeh mangka ija datang hoeloebalang 'ampat poeloeh mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'ilah koe kijan hoeloebalang 'ampat poeloeh tangkapkon kijan si boedjang pandan mangka di tangkap hoeloebalang 'ampat poeloeh mangka boepĕkik boedjang roemaloen boekan 'akoe si boedjang pandan 'akoe 'inilah boedjang roemaloen 'indagiri mangka ija lari sang ratoe 'agoeng mangka ija na'ik di balaj pandjang mangka datang poeding boelaris dimana kijan sang ratoe 'agoeng mangka na'ik di balaj pandjang poeding boelaris mangka disoedoek poeding boelaris sang ratoe 'agoeng ija ditangkis tida katangkis ija disangga tida kasangga toentoeng doehoeng bĕrdjalan djoega kĕna koe kĕna tapak moekanja kaloewar darah ngaboenga randji mangka ija hilang sang ratoe 'agoeng mangka ija toeroen kabawah poeding boelaris mangka ija mangamoek manggala gita dalam nĕgri lamon tarpantoen boedjang roemaloen ija mangamoek manggala gita pĕrang tida bĕrtantoe lagi mangka bĕrkata boedjang roemaloen di mana djantan bandar 'atjih 'inilah djantan djak 'indagiri mangka ija datang pangiran tjili 'ilah koe kijan boedjang roemaloen nanti kijan soedoek 'akoe mangka didjawab

boedjang roemaloen 'ilahkoe kijan pangiran tjili laloekon djoega soedoek'amoe mangka boema'in boedjang roemaloen main mintjak lalajang mandi ma'in mintjak hoelat boedjambat manantikon soedoek pangiran tjili lamon tarpantoen pangiran tjili ma'in soedoek gindang goemoeloeng mangka ija njoedoek. boedjang roemaloen soedoek di kiri linggang di kanan soedoek di kanan linggang di kiri bĕloem pajah bĕloem bĕrĕnti si boedjang roemaloen kajakaja manjoedoek lalat manjoedoek lalar lagi kĕna lamon manjoedoek boedjang roemaloen tarasa pajah boedjang roemaloen mangka ija tidĕdos di kambang tandjoeng ija ditangkis tida katangkis kĕna koe kĕna koekoe pandjangnja ija mandĕbar 'api kaloewar nana dimakan bĕsi tida dimakan bĕradja lagi djin 'isĕlam malijarakan mangka boekata boedjang roemaloen nanti dija soedoek 'akoe boema'inma'in boedjang roemaloen mangka manjoedoek pangiran tjili mangka disoedoek boedjang roemaloen mangka ditangkis tida katangkis kĕna koe djoega djari-manisnja kadi dibiris balidang toelang kaloewar darah barang sadikit lamon tarpantoen pangiran tjili linggok di kiri tarboewang listar linggok di kanan tĕrhoeraj ramboet mangka mandĕtom babatang roeboeh mangka ija hilang pangiran tjili mangka bĕrkata boedjang roemaloen 'ilahkoe kijan pangiran tjili ba'ik djalan sawarga toenggangan poelang toentoeng doehoengkoe mangka didjawab pangiran tjili boekan 'akoe poelang toenggangan toentoeng doehoengmoe 'akoe dipinta 'oerang soewarga 'oerang soewarga handak bimbang rami djaroeni boedjang kalawan gadis mangka bĕrantak mangintam tanah boedjang roemaloen dimana djantan nĕgri 'atjih 'inilah djantan djak 'indagiri sĕdong ija lama dĕngan lamanja mangantaw'antaw boedjang sĕboewah 'ilah koe 'adik boedjang roemaloen kaloe kamoe lagi hidoep timbali 'akoe dija 'oeraw kaloe kamoe soedah mati dimana tampat babatang kamoe mangka mandjawab boedjang roemaloen 'ilab koe kakak radin saliman mangka di'antjam radin saliman boedjang roemaloen mangka bĕrkata radin saliman 'ilah koe 'adik boedjang roemaloen 'apa kabar 'antara pĕrang 'apa mĕnang 'apa ija tida mangka didjawab boedjang roemaloen mĕnang tida kalah ija tida mĕnang djoega rasanja hati sĕdong ija lama dĕngan lamanja mangka dipandang boedjang roemaloen si tinggang wajang si sampaj nijat mangka bĕrkata si dang salih dari kajangan 'ilah koe 'adik boedjang roemaloen 'apa kabar pĕrang 'apa ija mĕnang 'apa ija kalah mangka didjawab boedjang roemaloen 'ilah koe kakak si dang salih soekar sakit dija kalah nĕgri 'atjih doesoennja tĕgoeh nĕgri rami 'oerang koewasa banjak didalam mangka bĕrkata si dang salih dari kajangan 'ilah koe 'adik radin saliman ba'ik kita ngamoek dalam nĕgri ngatakon 'inggih radin saliman ija mangamoek manggala gita pĕrang tida bĕrĕnti lagi tijan 'ampat si poeradingan lamon tipantoen si hoelat lawot mangka tarboeka si lawang maling mangka ija lari masoek di hoetan 'itoe pangambik si hoelat lawot lamon tĕrpantoen dalam nĕgri banjak 'oerang lari masoek di hoetan sĕdong koe lama dija bĕrpĕrang mangka ija habis nĕgri 'atjih mangka bĕrkata si dang salih 'ilah koe 'adik boedjang roemaloen lamon dalam pikiran 'akoe nĕgri 'atjih dija tipanggang gadis banjak dija titaban mangka didjawab boedjang roemaloen ba'ik lah kita panggang nĕgri 'atjih gadis banjak kita taban bĕrkata

djoega sidang salih 'inilah toenggangan 'adik bawak djoega si tinggang koe wajang si sampaj nijat toenggangan poelang di 'indagiri lamon tarpantoen dalam nĕgri satak sawidak bilangan gadis ija ditaban boedjang roemaloen si dang salih mangka ija balik tĕrbang ka kajangan satinggang koe wajang mangka ija balik ka tjanagiri maka taliwat di hoedjoeng poelaw mangka bĕrkata si hitam manis 'ilah koe kakak boedjang roemaloen ba'iklah kita singgah di hoedjoeng poelaw ngatakon inggih boedjang roemaloen mangka ija singgah dihoedjoeng poelaw mangka di hidoep boedjang roemaloen ki hoedjoeng poelaw tjarintjing 'alit mangka disĕlam boedjang roemaloen djak lom lawot mangka ija balik ka tjanagiri mangka ija sampaj di tjanagiri patoetkon doesoen sapĕrti dahoeloe.

XXXV.

TATIMBAJ (PANGOENTJANG BOEMI).

Timbajtimbaj lagi dahoeloe sang ratoe 'agoeng manjoesoek doesoen di tandjoeng bĕsar ngisahkisah kamaraw pandjang kĕring roelah dan boeloeran kĕring soengaj dan batang 'ari sang ratoe 'agoeng manĕgak koetakoeta tabang bĕrisi boengin koeta salak rantjang pamatang kapoenggoer maninggoek 'aban koeta karang gandjoer di lawot koeta kawoer boekap koelaj manĕgak roemah gĕdi toedjoeh kampoeng pasar didalam satoe kampoeng pasar malajoe boegis mangkasar kampoeng tjina kampoeng 'oeloewan kampoeng dalam 'awoer goemawoer 'oerang didalam tĕrlaloe rami bilangan boedjang toedjoeh ratoes bilangan gadis toedjoeh ratoes dĕrak daring mangintjang pakan tĕtik saratoes mamigang doesoen tĕtik mandadaw koendang djawah pĕrijaji 'agoeng sang ratoe 'agoeng bininja toedjoeh sama lantjak sama lintjirnja sama 'ilok sama djĕlĕrnja sama tinggi sama rĕndahnja tĕtapi bĕloem djoega bĕranak bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoeh kijan batina toedjoeh toenggoe kijan roemah gĕdi 'akoe handak batarik pantang gantoeng sarindik di'atas baringin soensang sĕdong masoek dipitak 'agoeng mamboekak pĕti lantjar kaloewar boekoer 'amas palimawan ka'in poetih toedjoeh lambar toeroen mandi di 'oeloek tjĕratjah tannoeng tampat boegagaj di batoe poetih tampat boekokok di batoe hitam mangka na'ik di'atas baringin soensang toetoep hari saboelan mandjang gantoeng sarindik disana boelan pĕrnama 'ampat bĕlas datanglah 'oerang toeha boengkoek tibĕrkoengkoeng sĕrbannja katja sama bĕramas ija bĕrkata 'oerang toeha 'adoeh koe kijan sang ratoe 'agoeng poelanglah kamoe diroemah gĕdi bantang kasoer toedjoeh pangkat bantang kalamboe toedjoeh lampis panggang kĕmĕnjan djangan poetoes toetoep hari toedjoeh djoemahat ija ditoeroet sang ratoe 'agoeng sĕdong ija sampaj satoe djoemahat dija manangis didalam bilik sĕdong dipandang sang ratoe 'agoeng boedak kĕtjil sĕdong lĕlaki ija boenama pangoentjang boemi kadoewa doehoeng 'ada sabilah jang bĕrnama bĕtok soetanam goeroe bĕsi tjintjin ramas pĕrmata 'inton sĕdong lama dĕngan lamanja pangoentjang boemi tandjoeng bĕsar lagi kĕtjil sama 'alip lagi ija bĕsar mirah koekoe lagi bakitjah boekiringkiring lagi boepakaj pasoeng ramas datanglah kijan

si hoelat lawot sĕdong boelaboeh di 'indar dalam toenggangan rĕdjoeng kapal koembang ija manjilap marijam gĕdi bĕkas rantak sabidang tangan lantas di langit boenji marijam manjarasap 'asapnja bĕdil poelang poengloe taboewang dalam nĕgri babar koeta toedjoeh lampis sĕdong tĕlpoeng masigit 'agoeng balaj pandjang sĕdong ija miring nijoer gading 'ilang sabatang mangantaw kijan pangoentjang boemi 'adoeh sang ratoe 'agoeng toeroenlah kamoe sangsaj nĕgri sĕkali 'ini toeroen kabawah sang ratoe 'agoeng ija dikipas di tangan kanan balik ditĕgak sĕgalanja ija boekata si hoelat lawot 'adoeh mamak si djoeroe batoe 'amboe boedji sawa ngaroendam kita lari tandang lajaran tida katoempoe tandjoeng bĕsar 'oeraug koewasa banjak didalam sĕdong lama dĕngan lamanja nĕtah parintah sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan panggillah 'oerang parwatin kabih 'ada bitjara 'ampaj mĕtoe ija boedjalan pinakawan mambawak tjanang pĕngarah dalam nganggoe roeloeng kaloewar roeloeng sambil manaboeh tjanang noepoet saroenaj nganggoe salikoe di balaj pandjang maka laloe di balaj pandjang ngoenang'oenang manaboeh tjanang ija dipoepoet saroenaj giudang 'awoeran ija mangantaw pinakawan 'adoeh koe kijan parwatin kabih 'akoe disoeroeh sang ratoe 'agoeng baik poelang di roemah gĕdi 'ada bintjara 'ampaj mĕtoe kata disimbat parwatin kabih djanda dimana mamboewat maloe koeta dimana dirĕlak moesoeh karang dimanakan ija roentoeh 'apa bitjara dipigang goesti manjimbat kijan pinakawan sapa tahoe ditjoendoeng rĕboeng 'ajir lagi didalam bamboe bĕras lagi didalam padi tida 'ada 'akoe tahoe balik poelang pinakawan ija ditoeroet parwatin kabih poelang di roemah gĕdi mangka doedoek parwatin kabih mandjoendjoeng sĕmbah goesti sang ratoe 'agoeng 'apa bintjara sajkali 'ini kata disimbat sang ratoe 'agoeng 'adoeh koe kijan parwatin kabih ba'ik kita bimbang rami poetong karbaw toedjoeh 'ikoer boedjang gadis tĕgak manjambaj djoewara banjak koempoel manjaboeng mangka ija bimbang rami di tandjoeng bĕsar djoewara banjak sĕdong manjaboeng sapa djoega kabilang mĕnang 'anak dalam bandar bangkoeloe radin kĕling pinang doelapis radin gĕdi djak koeta nambak mĕnang boedak toedjoeh poetalangan mĕnang gading toedjoeh kapala mĕnangkarbaw toedjoeh padangan mĕnang 'amas sagoetji 'oeloeng mĕnang 'intan sakantoeng pandak mĕnang poendoek salawi soeroem sapa djoewara tibilang kalah ringgan sidajoe djak koeta 'aboeng lingit lindjang djak 'aloen pandjang rija barabaj djak 'atas 'angin koeboe lajaran djak talang sawah kalah boedak toedjoeh poetalangan kalah karbaw toedjoeh padangan gading toedjoeh kapalah kalah ramas sagoetji 'oeloeng kalah 'inton sakantong pandak kalah poendoeg salawi soeroem lamon tipantoen di tandjoeng bĕsar patah tadji mandoeri bajas bĕnang boelang 'amban goemamban boeloe 'ajam mangambang kapas toetoep hari saboelan pandjang bimbang rami pangoentjang boemi soedah boedjang doedoek bĕrdjoentaj bĕr'ajoen kaki di lamboeng korsi batihang gading sĕdong boedindang dĕngan kira di bawah tiraj kĕlamboe tjindaj manjanggajar di sakasaka di kiri lampan salawi di kanan 'amboen mangoenang ija mangadap tipak 'oeloeng kambaloe tjina ditanam tjoepoe nombĕlas pĕnoeh dihilim dĕngan tambakoe kaloe tarpantoen kapada sirih, sirih koening toemboe di napal pinang moeda toengkoesan 'idjoek loe-

loepan boedjang poetalangan poetih bintang kasijangan lamon tarpantoen kapada kapoer, kapoer lamboewak lamboewajan kapoer karang dari poelimbang toedjoeh kali mandjing saringan haloes gĕlĕpoeng batina djanda makan sirih ada sabisoel ngoedoet roekoek barang sabatang satoe dihisap tĕrasa maboek doewa dihisap tĕrasa mandam maboek dipijoen tiga kati nĕtah parintah pangoentjang boemi 'adoehlah kijan boedak pinakawan panggil 'oerang dalam nĕgri parwatin kabih si boedjang djawa tijan lima sapĕradingan djangan lambat djangan lĕggĕna djangan tamboen di djoedi saboeng djangan tamboen di boedjang gadis noeli lagoet kikil bĕrdjalan tika roempoet noeli ija loempat rĕndah di langkah tinggi di soengkok ramboet dipakawaj pĕloeh di pamandikanlah saparti 'andjing boedjĕmoer nganggoe roeloeng kaloewar roeloeng nganggoe pagar bĕrlikoelikoe ija tigandjoer di kampoeng dalam mantaw kijan pinakawan 'adoeh nilah parwatin kabih 'akoe disoeroeh pangoentjang boemi 'ada bitjara 'ampaj mĕtoe kanggoekanggoe parwatin kabih sĕdong mangantjam roemah gĕdi boekata si boedjang djawa kakak koerang pangoentjang boemi 'apa sĕbab manggilmanggil parwatin kabih 'apa bintjara sĕkali 'ini kata disimbat pangoentjang boemi 'adoehlah 'adik si boedjang djawa ba'iklah kita boerambak bantjangbantjang mapahmapah mangoebaj lawot ngandang baloekar tiga tahoen dimana 'inilah gadis ringkih patoet pĕgawaj panggĕnti ratoe moetoer kita dalam nĕgri mandjawab parwatin kabih 'ada gadis ijang bĕrnama dajang djoelinggan tapak kalawaj boedjang roemaloen ija boedoesoen di 'indagiri bĕsak tinggi pada toeboehnja moeka kadi boelan pĕrnama pinggang kadi tĕradjoe mantap boeloe kĕning lingkoeng tadji limaw tĕloer saboewah pinggang kadi labajan bangkang kata disimbat pangoentjang boemi 'ilok sĕdong gadis 'itoe tapi ada tjĕla barang sadikit boeka'in tjantjang 'iga djanggal bahasa 'oerang itoe manjimbat si boedjang djawa 'ada gadis di koeta bangaw kalawaj tjarintjing 'alit ija bĕrnama dajang boernaj lamon tarpantoen kapada pimping, pimping kadi taradjoe mantap moeka kadi boelan pĕrnama pinggang kadi labajan bangkang manjimbat pangoentjang boemi soenggoeh 'ilok gadis 'itoe tapi tjĕla barang sadikit bĕkata sambil boesĕnjoem banjak paroetoeh 'oerang 'itoe ija manjimbat si samoe djawa 'ada gadis satoe bĕrnama dajang tĕrdjĕnoen ija boedoesoen di bandoe hijang soenggoeh kĕtjil toenggangan diwa pandjang ramboet pandjang koekoenja satoedjoeh dĕpa manjimbat pangoentjang boemi soenggoeh 'ilok gadis 'itoe tapi tjĕla barang sadikit sanggoel miring kadi mati 'anak lĕlaki boekata djoega parwatin kabih di mana djo nihan gadis ringkih manjimbat pangoentjang boemi 'ada gadis satoe bĕrnama dajang noeriti 'anak sang ratoe 'agoeng bandar mantaram tĕrlaloe ringkih mandjawab boedjang djawa gadis 'itoe soedah titoenang di 'anak dalom bĕli radoe kakiloe radoe tinggal kawinni djoega lagi lamon tipantoen 'anak dalom matjam sakampoeng dalam nĕgri manjimbat pangoentjang boemi djangan soesah djangan sangsaja 'oerang tĕrbang 'ada poeloeknja 'oerang salah 'ada pĕtoenang 'oerang koewasa 'akoe roemboeknja lamon sĕtangkaj boemi dan langit boelih koe djindjing di tangan kanan ija tamĕnoeng parwatin kabih nĕtah parintah pangoentjang boemi 'adoeh kijan parwatin

kabih koempoelkon toekang 'ampat poeloeh di 'indar dalam mĕnĕbang balam tambaga si kalĕkah dĕrak dĕraj mangintjang bantji dĕgak dĕgor mambĕlah papan toetoep hari satoe djoemahat rĕdjoeng soedah kon diboewat di 'indar dalam nganggoe 'oekir manganak 'ikan 'oekir sĕmoet manganaj'anaj naga ngalingkor di pangkal tihang matjan ngaloenggoek di haloewan gadjah ngagĕram di boeritan poetjoek tihang bertatah 'inton bĕrkata pangoentjang boemi 'adoeh mamak pandjoerit 'agoeng moewatkon marijam gĕdi sĕnapang sabidang tangan oerang banjak boepilih sapa sanggoep mĕnahan loeka saloebang sapa sanggoep mĕnahan lapar saboelan koebawak tandang lajaran mamboekak pĕti lantjar kaloewar soerat panoedjoeman nabi mamboekak pangkak di padoeman nĕtaj boenjinja pangkak lamon boedjalan sahari lagi kaloe loeka sanggoep ngĕbangoen ija di'itoeng panggoentjang boemi dapat goetika sakda boedjang lĕpas goetika tĕngah malam bĕrdaraw 'ajam bĕrkoekoek ririsriris hari sijang pagi'an pandak soedah laloe pagi'an pandjang bĕloem sampaj matahari manoenggang goenoeng tjantjang toembak bĕloem babajang goetika samang koemarindaw pangoentjang boemi manjoeroem saloewar pandjang tapak disoelam sagigir babaroeng kamok bĕbot djambĕlaw 'anataw 'idjaw bĕbot tjindi pandjang salawi sahoerag manoengkat boemi sahoeraj manoengkat langit manjoeroem badjoe basirak basiroeng badjoe rambing bĕlah makaj badjoe 'aloes baroetji 'abang badjoe hitam mangapi koembang badjoe kadi mananggoek 'angin 'indang salĕbok 'abang tĕrlipat salibar koekoe ka'in 'oelin sĕdoesin bĕnang boekan soetĕra boekan ririsriris sĕtĕra djoega ija dipakaj listar batik sapadoe 'alam nganggoe rindo 'atas 'angin bintang toemaboer pada toelisnja boelan pĕrnama laga di'atas poetjoek rĕboeng boekaliling moerap mintjar paradanja manjisip doehoeng bĕtok sataman goeroe bĕsi ija boedangan tjoela boengalan poeting didalam kalihatan warna soensang boenga bĕdoerijan pamadok 'inton salawi tahil nganggoe boepoendok salawi soeroem tasirampoe boemi toeroen kabawah mangadoe kimbang linggoh di kiri boepakoe laloe linggoh di kanan raraj koendang linggok djawa 'indoen malajoe sĕdong sampaj di lawang 'agoeng dibawah bĕdara djawa lĕpas bĕbajang bĕdara djawa dapat bĕbajang baringin soensang lĕpas bĕbajang baringin soensang dapat bĕbajang kambang tandjoeng ija tigandjoer di 'indar dalam maka bĕloempat di lamboeng rĕdjoeng sĕdong masoek di pitak 'agoeng djoeroe batoe ngamboeboedji djoeroemoedi kisir kamoedi 'anak kantoeng soeroengkon dajoeng 'anak maniga koendjoengkon lajar rĕdjoeng mamatjak manjoegara manjoelidan di lantan toetoep hari satoe djoemahat lagi manginak dahoen nijoer gading mamanggang mĕnjan 'oeraw diwa dan diwata di pintoe langit diwa toeha poetih kapala di roemah katja mandala boelan toeroenkon lawot bĕsar toeroenkon barang dĕngan 'angin gĕdi malimpar goenoeng patah rĕboeng pandjang sakilan rĕdjoeng saparti loembaloemba kapar tilanggar di lamboeng djoeboeng 'ikan boedoendang ditimba roewang 'oembak manimba di pisang toetoep hari saboelan pandjang gantoe kapoeh di poelajaran ija dipandang si djoeroebasa ija manginak rĕdjoeng saboewah kapal koembang boetoengkoe tiga toenggangan si hoelat lawot ija boekata pangoentjang boemi djoeroemoedi kisir kamoedi kiri ko kamoedi kita

manjinsah kapal koembang batoengkoe tiga mandjawab pandjoerit 'agoeng djoeroemoedi pisar kamoedi kanan kamoedi kita mandamping kapal koembang batoengkoe tiga toenangan lama si hoelat lawot bĕloem bĕtĕmoe bakata djoega pangoentjang boemi kiri kamoedi kita ija boepĕtak pandjoerit 'agoeng 'anak patjat 'anak kaparat 'anak patjal boewangboewangan djangan kamoe tandang lajaran kaloe sajang kandi mati mandjawab pangoentjang boemi nanti koedaj bĕrĕnti koedaj nanti koedaj 'andah dan dak 'oeloe djangan dahoeloe bĕrani djangan satjantjing di moeloetan mangka tidoer di pangkal tibang pandjoerit 'agoeng boengkoes kaki boengkoes kapala saboelan mandjang rĕdjoeng 'agoeng bĕrdjalan djoega sĕdong sampaj di kapal koembang dirantaj ditoboetoboe bĕrkata djoega djoeroebasa di kapal koembang batoengkoe tiga rĕdjoeng boetoelak dari mana batangan 'angin 'apa sĕbab tandang lajaran 'akoe mintak siwani lawot mĕndjawab djoeroe batoe rĕdjoeng boetoelak tidak bĕrtantoe batangan 'angin dari 'oetara sangkan tandang lajaran handak boedagang gambir mantjakar 'iboe kalawan bapak ija bĕrloempat pangoentjang boemi di kapal koembang mambawak rijal pitoe ratoes gading toedjoeh kapala ramas sagoetji 'oeloeng 'adoeh mamak si hoelat lawot 'inilah raroeba 'akoe di kamoe mintak rĕdjoeng tandang lajaran manjimbat si hoelat lawot raroeba kĕtjil koetarima raroeba bĕsak koetanggapi rĕdjoeng tida koebĕri laloe 'antah ki doehoeng di pinggang kamoe dibĕrikan di 'akoe listar di kapalamoe dibĕrikan di 'akoe boelih rĕdjoeng koebĕri laloe mandjawab pangoentjang boemi 'antah ki toelang di goenggoeng hilang darah dikoentjang lawot napas dikoendang angin mangka boelih doehoeng di'ambil sĕkali 'ini handak manjoedoek pangoentjang boemi si hoelat lawot pangoentjang boemi manggoejang pandjoerit 'agoeng mamak bangoen kamoe sĕkali 'ini rĕdjoeng dihambat si hoelat lawot bangoen pandjoerit 'agoeng badan manjoeroem saloewar boeling bĕbot boetjawat boetali datoe njoentjoen kapijah kahoeloe mambawak pĕdang parangkap batang manjisip doehoeng tambilang karang sĕdong sampaj di kapal koembang batoenggoe tiga ija mangamoek manggala gita pĕrang tida kasangga lagi lima lima roeboeh di kiri lima lima roeboeh di kanan pĕrang tida kasangga lagi sĕdjak sijang tarlaloe malam kaki tjatjat ditimpa majat tangan tapĕkang ditimpa darah ramboet 'ikal saparti 'ikoer karbaw ditimpa darah kĕring habis 'oerang di dalam rĕdjoeng baringin moeda sakaboen milir pangiran tjili si hoelat lawot mandaratan di tamboen toelang mangka ditoeroet pandjoerit 'agoeng mandaratan bĕrdjalan, di padang libar pĕtĕmoe karbaw banjak di parangi mangka laloe di lawang 'agoeng matahari lawang boekak lawangmoe gantjang tida dibĕri matari lawang ija dipidjak pandjoerit 'agoeng boedjalan di doesoen pinggang poetĕmoe 'oerang banjak kadi sĕmoet manganaj'anaj ija boepĕrang pandjoerit 'agoeng mangamoek manggala gita pĕrang tida kasangga lagi kadi matjan ka'ilang'ilangan tanah randah koebang darah tanah talang tamboenan toelang mangka kĕna djala bĕsi ija digada 'oerang di 'atjih 'oembak manggada tĕboe sabĕlah 'alangnja banjak njamoek di sini tida njamoek di tandjoeng bĕsar mantaw pandjoerit 'agoeng toeloeng nakan sĕkali 'ini 'akoe kĕna pakarangan 'oerang di 'atjih mandarat pangoentjang boemi diganggam di tangan

kanan hantjor mandjadi 'ajir pandjoerit 'agoeng pĕrang djoega mangka kĕna poekarangan tjĕtjoep bĕsi kadi bintjaj kĕna poekarangan mantaw djoega pandjoerit 'agoeng toeloeng nakan sĕkali 'ini 'akoe kĕna poekarangan digĕnggam di tangan kanan hantjor mandjadi 'ajir pĕrang djoega pandjoerit 'agoeng ija timasoek didalam loebang pandjang salawi diboeboet dĕngan tjindi kaloewar pandjoerit 'agoeng boekata pangoentjang boemi ba'iklah mamak pandjoerit 'agoeng kita laloe tandang lajaran sĕkali 'ini lagi sĕrĕboet dikata 'itoe boe ljang martandang mandaratan di bandar bangkoeloe bĕrkata kijan 'anak dalam 'adoehkoe kijan boedjang martandang apa kabar di poelajaran manjimbat boedjang martandang 'ada barita di sĕgara rami boepĕrang ditamboen toelang pangoentjang boemi dihambat si hoelat lawot tandang lajaran handak mangantjam bandar mantaram handak mandjoedjoer dajang noeriti dapat didjoedjoer handak didjoedjoer dapat dirĕboet handak dirĕboet mangka bĕrkata ki 'anak dalam adoeh 'adik manoek mintjoer 'apa kita tandang lajaran 'apa tida ija disimbat manoek mintjoer 'alang kimalang dibidang roewang 'alang maloe dibidang soekoe ĕkali tida njoembah dilawan ija boelajar tijan toedjoeh sipoeradingan toengganagan rĕdjoeng di roenih pandjang boetĕmoe rĕdjoeng 'agoeng singgaroegijan soedah sampaj di laboehan bandar mantaram mandarat pangoentjang boemi ditoeroet si 'anak dalom masoek dalam negri poetĕmoe sang ratoe 'agoeng boerambak boebantjang di tĕngah laman boekata pangoentjang boemi 'adoehkoe kijan 'anak ba'ik manjaboeng sapatjoendangan ija manjaboeng tijan doewa sĕkali mĕnang pangoentjang boemi sĕkali mĕnang 'anak dalom lah malam disana mangka ditoedjoe pangoentjang boemi dajang noeriti mangka padam dajang noeriti boekata pangoentjang boemi 'adoeh koe kijan 'anak dalom toenangan kamoe soedah mati hilang sĕkali 'ini boekata kijan 'anak dalom hidoeplah 'oelih kamoe kamoe kakak poenja toenangan mangka dihidoep pangoentjang boemi tĕrlaloe ringkih pangawasanja dajang noeriti mangka poelang pangoentjang boemi mambawak dajang noeriti di tandjoeng bĕsar sĕdong lama dĕngan lamanja mangka datang ki 'anak dalom toenggangan rĕdjoeng si roenih pandjang ija sĕranta si manoek mintjoer ija mamintak poesoetang lama sĕdong bĕrlaboeh di 'indar dalam mangka mandarat si manoek mintjoer dalam nĕgri dija na'ik di roemah gĕdi pĕtĕmoe pangoentjang boemi boekata manoek mintjoer 'akoe kakak disoeroeh ki 'anak dalom mamintjak pisoetang lama lagi dahoeloe sidjak lagi bandar mantaram manjimbat pandjoerit 'agoeng 'oetang nakan tidakoe bajar lamon koebajar mata pĕdang lamon koebajar toentoeng doehoeng mangka toeroen kabawah manoek mintjoer ija mandĕring boepĕkik toenggal dimana djantan tandjoeng bĕsar ba'ik boepĕrang sĕkali 'ini datang 'oerang kadi sĕmoet manganaj'anaj mangadjar mintjak si manoek mintjoer pintjak kadi lalangan mandi mintjak djĕdjak paloepoeh mintjak 'oelat boedjambat lima roeboeh di kiri lima roeboeh di kanan pĕrang tida kasangga lagi tanah talang tamboenan toelang tanah randah tamboenan darah djadi soengi lawang kastoeri djadi bidjan 'ari poesiban djadi kapadangani tĕrkoekoe roesak di tandjoeng bĕsar 'anak dalam poelang di goenoeng boengkoek pangoentjang boemi poelang di boekit siboentang.

XXXVI.

TATIMBAJ ('ANAK DALOM.)

Timbajtimbaj dahoeloe kala djadi tarkala djadi 'akoe mĕnjĕboet manjoeritakon 'anak dalom bandar bangkoeloe 'adalah kijan sang ratoe 'agoeng jang kadoewa si radja moeda 'oerang doewa sapĕradingan sang ratoe 'agoeng bĕranak satoe jang bĕrnama pandji dilangit ki radja moeda bĕranak doewa satoe bĕtina satoe lĕlaki jang bĕrnama sarindang papan jang bĕtina bĕrnama pĕtĕri pandan sĕdong lama dĕngan lamanja sang ratoe 'agoeng toeroen ka banjoe mangka dilihat di tĕngah lawot saparti poelaw tarlaloe bĕsar dami dija damping saparti kapal roepanja handak masoek di nĕgĕri bandar bangkoeloe tiba tjĕngak tiba tjĕngaw sang ratoe 'agoeng moeloh dipandang disarijoeng ija tidamping saparti djoekoeng ija tihampir di tĕpi pantaj maka mandjadi bamboe sapoetoeng mangka diambil sang ratoe 'agoeng dibawak poelang di kampoeng baroe mangka marintah sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan poekoelkon tjanang koengkoenan dalam ija tilĕpas dikata 'itoe bĕrdjalan pinakawan mamoekoel tjanang koengkoenan dalam noeli tikoempoel 'oerang banjak 'oerang ladang bĕrharangharang 'oerang sawah bĕloeloekloeloek ija tikoempoel parwatin banjak mangka bĕrkata ki radja moeda sang ratoe 'agoeng mandapat bamboe sapoetong datangnja dari tĕngah lawot ini sakarang bali'aw boekak mangka diboeka sang ratoe 'agoeng tida pĕtjah sĕdong sĕkol tida tiboekak mangka dipanggang sang ratoe 'agoeng tida moetoeng sangkan ki kĕsol sang ratoe 'agoeng ija bĕrkata sang ratoe 'agoeng 'adoehlah boedak pinakawan pĕgilah kamoe di kĕtib 'imam panghoeloe langgar tjoeba boekakon dipangkak dĕngan noedjoem parkara 'ini 'apa ba'ik 'apa djahat 'akan padahnja mangka ija dandan pinakawan ija boebĕbot boeboelangboelang sambil bĕrdjalan pinakawan sĕranta sampaj di kĕtib 'imam mangka bĕrkata pinakawan 'akoe disoeroeh pinakan sang ratoe 'agoeng jang kadoewa ki radja moeda toeloeng boekakon dipangkak 'itoeng djoega didalam noedjoem 'apa padahnja 'ini parkara mangka dijam pinakawan mangka dijam kĕtib 'imam sambil tamĕnoeng boe'itoeng'itoeng ija di'itoeng goetika lima ija disoesoen di bintang toedjoeh ija dipandang di dalam palak sĕdong lama dĕngan lamanja ija bĕrkata kĕtib 'imam panghoeloe langgar salamat djoega pinakawan bamboe sapoetong tiboekak djoega ija bĕrisi mandoesi'a 'oerang koewasa didalamnja 'akan tĕtapi lĕbih dahoeloe panggang kamĕnjan sambil bĕrkata batoeratoera bamboe digaris dĕngan koekoe 'insa 'allah boekak lah 'itoe kambali poelang pinakawan sarta sampaj boetjarita ija diboewat sang ratoe 'agoeng saparti parintah kĕtib 'imam laloe digaris dĕngan koekoe mangka tiboeka bamboe sapoetong kalihatan mandoesi'a tangan kanan mamigang kĕris si lidah sitan tangan kiri mamigang tĕloer mandjadi 'ajam boeloe batoe tatah sawatoe batoe bagoelik dari talang mangka bĕrkata sang ratoe 'agoeng boedak 'ini koenamakon 'anak dalom sababnja dari dalam bamboe 'itoe sĕbabnja 'anak dalom bandar bangkoeloe lamon koepantoen kapada pantoen 'anak dalom bandar bangkoeloe lagi boekintjah boekiringkiring ma'in haraboek dibawah

tangga sĕgala ma'in dima'inkon ma'in sandjata dĕngan wadja ma'in sipak satijap hari sĕdong lama dĕngan lamanja moenggah boedjang ki 'anak dalom sĕdong koe rami bandar bangkoeloe radoe kabilang di 'oenggal roewang maka marintah ki 'anak dalom bĕrkata dĕngan radja moeda 'adoeh lah paman ki radja moeda 'akoe mamintak 'ampat 'oerang bakal kawankoe kagoenoeng boengkoek patapa'an mangka didjawab radja moeda ba'ik lah 'anakkoe 'anak dalom mangka mamilih ki radja moeda di dalam nĕgĕri bandar bangkoeloe mangka dapat 'ampat 'oerang sĕdong sabangsa dĕngan dija mangka bĕrkata 'anak dalom dimana 'adik ka'ampatnja marilah kita bĕrdjalan kini laloe bĕrdjalan 'anak dalom ija ditoeroet ki 'ampat 'oerang satoe badjoeloek ki 'anak dalom jang kadoewa si manoek mintjoer jang katiga si boeroeng dinang jang ka'ampat si limang batoe jang kalima si param gĕtas mangka bĕrdjalan kalima 'oerang sapĕradingan kagoenoeng boengkoek patapa'an gantoeng tigal di baringin soensang makan tida minoem poen tida mangka sampaj satoe djoemahat toetoep djoega satoe boelan 'oerang lima sapĕradingan tarak tapa di goenoeng boengkoek nasi poen tida barang sabitah 'ajir tida miski satjangkir maka ija gĕnok toedjoeh boelan mangka ija datang diwa toeha poetih kapala mindara boelan 'adoehlah 'anakkoe 'anak dalom kambali poelang kamoe 'anakkoe 'apa maksoedkoe kaboekan 'apa tjintamoe koeparkanankon mandjawab si 'anak dalom dimana 'adik si boeroeng dinang jang kadoewa si manoek mintjoer jang katiga si limang batoe jang ka'ampat si param gĕtas marilah kita balik poelang ka bangkoeloe laloe bĕrdjalan 'anak dalom ditoeroet si boeroeng dinang jang ditoeroet si manoek mintjoer ija ditoeroet si limang batoe ija ditoeroet si param gĕtas sĕdong lama dĕngan lamanja lamon tarpantoen kapada pantoen ki 'anak dalom saparti diwa 'anak 'anboetan sarampak toeroen dĕngan wali roewa bĕlas mangka ija sampaj di kampoeng baroe nĕtah parintah ki 'anak dalom 'adoehlah paman radja moeda 'akoe minta toekang 'ampat ngĕpoeloeh 'akoe handak mamboewat rĕdjoeng si roenih pandjang 'akoe handak tandang lajaran sĕdong lama dĕngan lamanja mangka tikoempoel toekang 'ampat poeloeh 'akan manĕbang kajoe sĕraj lamon koepantoen ki kajoe sĕraj bĕsak saparti kajoe hara tinggi saparti kajoe djati tampat diwa nom bĕlas magang kardja radja toena pampangni radoe rangrang boeloengni mawat lagi tampatni ninik poejangrangni sitan boenjanji mangka dipasang sanggar sambilan noeratoera kami di'oendang ki 'anak dalom akan manĕbang kajoe sĕraj bakal diboewat parahoe si roenih pandjang sangkan tilĕpas dikata 'itoe baboenji soewara di 'atasan djangan ditĕbang kajoe sĕraj djikaloe tida bĕrani mati sĕrĕnta kĕlam pamandangan bĕla bĕsar panoenggoe kajoe balik poelang toekang 'ampat poeloeh ija ditoeroet 'oerang banjak mangka bĕrkata toekang toewankoe njata ki 'anak dalom tidak boelih ditĕbang kajoe sĕraj sangat panjakit hantoe kajoe banjak sitan panoenggoe kajoe sampaj djoega mandjadi rĕdjoeng tida salamat di pĕlajaran mangka didjawab ki 'anak dalom 'adoehlah toekang 'ampat poeloeh balik djoega kamoe sĕgala tĕbang djoega kajoe sĕraj mangka manitah ki 'anak dalom mana 'adik si boeroeng dinang pĕgi lah kamoe mambawak sanggar tjoekoepkon djoega pakakasmoe mangka bĕrdandan

si boeroeng dinang ija disoeroem badjoe hitam kantjing nom bĕlas ija disoeroem kapijah latja tjara mangkasar laloe bĕrdjalan si boeroeng dinang ija ditoeroet toekang 'ampat poeloeh sĕrta ditoeroet 'oerang banjak mangka ija sampaj di tĕmpat kajoe maka dipasang si boeroeng dinang sanggar roekoen sĕrba hitam sambil manjoembar boetarik pangking si boeroeng dinang 'adoeh lah toekang ija didjawab pangking di 'atasan 'itoe tanda diwa bĕrtoeloeng mangka bĕrkata si boeroeng dinang adoehlah toekang 'oempoe hawang tĕbang djoega kajoe sĕraj mangka ditĕbang hoempoe hawang kajoe sĕraj sĕrta ditoeroet 'oerang banjak sĕdong lama dĕngan lamanja mangka ija roeboeh ki kajoe sĕraj ija goemaroek di 'awangan ija goenimpa di 'atasan soeraknja sampaj di 'atasan sĕdong lama dĕngan lamanja mangka dibĕlah doewa mangka ija boekak ki kajoe sĕraj mangka loewar hantoe djin bisoe panoenggoe kajoe kĕpas dada rĕkang hahĕlokni mata 'ipon saparti kapak boemboeng ija mangamok manggalagita noeli dilihat si boeroeng dinang ija ditangkap si boeroeng dinang 'adoehkoe kijan si doelang mangap djangan lah 'angkaw ma'in gila kamoe manggil panghoeloe rĕdjoeng kita boelajar kapatani manoeroet toewan 'anak dalom mangka ki dijam si doelang mangap lamon koepantoen kapada pantoen toekang hawang panghoeloe kĕrdja djama lĕtak boenji boepahak djoemarining boenjinja kantjing djoema lĕtah boenjinja batarah garagadji sambil ngambingkoek sĕdong lama dĕngan lamanja habis koe habis padandan rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang ija di'oekir toekang hawang naga gamihor diboeritan matjan ngaloenggoek di haloewan samang boedjampi dipangkal tihang naga ngalilik di'atas rindang sĕdong koe habis poedandanan mangka ija poelang ki 'oempoe hawang ditoeroet toekang ki 'ampat poeloeh laloe ija sampaj di kampoeng baroe lagi djawoh mandjoengdjoeng soembah dami ija damping djamalitik djari sapoeloeh toekang hawang sambil ngandĕrom sila dĕpa toewankoe njata ki 'anak dalom sangkan ija soedah dandanan rĕdjoeng laloe disimbat ki 'anak dalom ba'ikloh toekang 'ampat poeloeh sĕdong lama dĕngan lamanja nĕtah parintah ki 'anak dalom 'adoehlah paman ki radja moeda baiklah kita koempoelkon 'oerang ba'ik kita toeroenkon rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang mangka didjawab ki radja moeda ba'iklah 'anakkoe ki 'anak dalam mangka bĕrkata ki radja moeda 'adoehlah boedak pinakawan poekoellah gindang pangarah dalom gĕdok 'arang manoekang langit kita koempoelkon 'oerang banjak sidjak tilĕpas dikata 'itoe mangka bĕrdandan pinakawan laloe bĕrdjalan mamoekoel gindang pandjang pangarah dalom gĕdok 'arang manoekang langit mangka tikoempoel 'oerang banjak kadi sĕmoet manganaj'anaj kadi koelak toemboeh di batang 'oerangpatah batoengkok tiga 'oerang boeta batikaptikap sĕdong lama dĕngan lamanja ija tikoempoel parwatin banjak mangka bĕrkata parwatin banjak koeta mana dirandjah moesoeh moesoeh mana marandjah koeta gadis mana mamboewat maloe sangkan ki kĕras koengkoenan dalam mangka disimbat radja moeda 'adoehlah kijan parwatin banjak moesoeh tida marandjah koeta koeta tida dirandjah moesoeh gadis tida mamboewat maloe 'angkau tĕtapi 'anak dalam minta toeloeng manoeroenkon rĕdjoeng si roenih pandjang di lawotan mangka disimbat parwatin banjak ba'iklah

kaloe bagitoe mangka bĕrdjalan 'oerang banjak mangka ija sampaj di tĕmpat rĕdjoeng parwatin banjak ija tilĕtak rantaj bĕsi bapilin tiga rantaj tambaga bapilin doewa ija ngandĕring 'oerang boepangking poetoes koe poetoes rantaj bĕsi poetoes koe poetoes rantaj tambaga tida ija kisir rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang soesah ki soesah parwatin banjak 'alang ki maloe di bidang soekoe 'alang ki wirang di bidang roewang kaloe rĕdjoeng tida titarik dibawak poelang mangka disamboeng rantaj tambaga bapilin tiga rantaj bĕsi salawi rintji tali 'idjoek pilin sariboe mangka boepĕkik sambil manarik ki 'oerang banjak tida djoega rĕdjoeng bĕrdjalan tĕrlaloe soesah parwatin banjak mangka bĕrkata ki radja moeda 'adoehlah boedak pinakawan poelanglah kamoe di kampoeng baroe katakon djoega di 'anak dalom rĕdjoeng 'agoeng tida bĕrdjalan mangka bĕrdjalan pinakawan sambil boedjalan bĕrlarilari badingoengdingoeng 'angin di koeping ija tihoeraj ramboet pandjang mangka ija sampaj di kampoeng baroe mangka ija na'ik di roemah gĕdi lagi djawoh mandjoendjoeng soembah toewankoe njata ki 'anak dalom saja disoeroeh ki radja moeda sĕrta dĕngan parwatin banjak rĕdjoeng 'agoeng tida bĕrdjalan 'apa boedi bitjara toewankoe mangka manitah ki 'anak dalom 'adoehlah 'adik si manoek mintjoer pĕgilah kamoe 'adik sĕrta bawakan tjindi pandjang salawi djadikon tali panggang kĕmĕnjan di boeritan poekoel dĕngan toedjoeh lidi kalapa 'idjaw goesoek dĕngan kapoer baroes sidjak tilĕpas dikata 'itoe mangka disimbat si manoek mintjoer goesti lawas djoendjoengan sakti toewankoe njata ki 'anak dalom sakata toewankou ditoeroet mangka bĕrdandan si manoek mintjoer ija disoeroem saloewar pandjang ija ditĕkon saloewar pindik ija boebĕbot boetali datoe ija masĕlok 'abir 'anggoewan dalam laloe bĕrdjalan si manoek mintjoer sĕdong lama di poedjalanan mangka ija sampaj di tampat rĕdjoeng mangka manitah si manoek mintjoer 'adoehkoe kijan parwatin banjak boewangkon djoega rantaj tambaga boenoeh sakali'an rantaj bĕsi tali 'idjoek boewang sĕgala mangka diganti di tjindi pandjang salawi manggang kĕmĕnjan di boeritan ija dipoekoel si manoek mintjoer dĕngan lidi kalapa 'idjaw ija digoesoek dĕngan kapoer baroes mangka boedjalan rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang kadi tĕdoeng toeroen djak goenoeng rĕdoeng djak goenoeng rĕdjoeng mangoewak sambil bĕrdjalan ija timasok di laman libar tiloewar di kampoeng baroe ija tigandjoer di koewala laloe disamboengkon rantaj bĕsi laloe dipĕtjat tali tjindi rĕdjoeng tilĕtak di sĕgara nĕtah parintah ki 'anak dalom kapada parwatin banjak kita mamboekak sambaj dĕngan gandaj mamboekak pama'inan sasoeka hati ngoempoelkon gadis dĕngan boedjang mamboekak sambaj dĕngan gandaj mamboekak djoedi dĕngan koewi, mamboekak saboeng dĕngan linoeng mamboekak dadoe dĕngan tjapoe sĕdong koe rami pama'inan ma'in pĕdang dĕngan kaliwang ma'in toembak gadjah moengkoer sipak wadja pasagi 'ampat ma'in sipak siparan gĕtas ija tina'ik singgan poehoen pinang ija disamboet si lĕmang batoe satinggi kalapa lawi mangka disamboet si boeroeng dinang ija tina'ik di 'atasan ija disamboet si manoek mintjoer ija tilĕtak di 'aban handak mangka disamboet ki 'anak dalom ija tina'ik di 'aban 'idjaw toedjoeh hari mangka ija djatoeh di tĕngah lawot manoempoeh karang bintang sakaboen moeroep

mintjar paradanja lamon tarpantoen 'indang'indangnja 'indang si lobok 'abang ija tĕrlipat salibar koekoe ija tĕrbantang salibar 'alam bĕnang boekan sĕtĕra boekan ririsriris sĕtĕra djoega tĕnoenan 'oerang mĕndala boelan kiriman 'adik dajang tĕrdjili di pintoe langit mamakaj boenga karang saratoes dandanan boenga dari soewarga kiriman'an 'adik dajang tĕrdjinoen lamon koepantoen haramnja boenga mangka ija hantjor mandjadi haboe sĕdong lama dĕngan lamanja mangka habis pĕrma'inan mangka bĕrkata 'anak dalom 'adoehlah kijan si boeroeng dinang koempoelkon djoega poedandanan moewatkon djoega di dalam rĕdjoeng gagaman pĕrang moewatkon djoega toeroenkon bĕdil si sapoe rantaw sakantja bĕdil si laboer habis toeroenkon sĕnapang sabidang 'oerang toeroenkon sĕgala makan-makanan mangka boedandan si boeroeng dinang kaki tjĕpat tangan poen ringan ija boemoewat dĕngan tjipat sambil boedandan dĕngan gantjang sangkan koe habis poedandanan mangka bĕrkata ki 'anak dalom 'adoehlah boedak pinakawan pĕgilah kamoe di kĕtib 'imam panghoeloe langgar boekakon pangkak dĕngan noedjoem 'itoeng djoega di djaja taloe kapan goetika kita bĕrdjalan sidjak tilĕpas dikata 'itoe mangka bĕrdjalan pinakawan sambil bĕrdjalan bĕrlari-lari mangka ija sampaj di kĕtib 'imam panghoeloe langgar ngandĕrap boesila dipa pinakawan 'oemoen tigandjoer mamandjing djangko saja disoeroeh 'anak dalom kapan goetika kami bĕrdjalan tjoeba boekakon di pangkak tjoeba 'itoengkon di dalam noedjoem mangka didjawab kĕtib 'imam ba'iklah boedak pinakawan mangka diboekakkon di pangkak ija di'itoeng di 'idoer naga laloe bĕrkata kĕtib 'imam panghoeloe langgar 'adoehlah boedak pinakawan ba'ik tinanti sahari lagi kaloe mati sanggoep boebangoen kaloe loeka sanggoep koe tĕpoeng kalah 'oelaj lawan kamintjak kalah koetjing lawan tikoes kalah harimaw lawan mandjangan kalah 'oenta lawan gadjah 'oerang bertindjak di tanoh taloe kita bĕrtindjak di tanoh tjaja kambali poelang pinakawan mangka ija sampaj di kampoeng baroe ija tina'ik di roemah gĕdi lagi djawoh mandjoendjoeng soembah pinakawan sambil bĕrkata boetjarita ba'ik tinanti sahari lagi 'itoe koe kata kĕtib 'imam panghoeloe langgar mangka didjawab ki 'anak dalom ba'iklah djoega pinakawan kita boemoewat gagaman pĕrang sasapoe rantaw di hoeloewan salĕboer habis di boeritan ditoendoeng moesoeh di pangkal tihang toeroen sĕnapang sabidang djĕlma sĕdong lama dĕngan lamanja mangka ija sampaj di djandji 'itoe mangka bĕrkata 'anak dalom 'adoehlah 'adik si boeroeng dinang jang kadoewa si manoek mintjoer jang katiga si lĕmang batoe jang ka'ampat si param getas jang kalima doelang mangap marilah kita toeroen di rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang mangka bĕrdandan 'anak dalom ija disoeroem saloewar pandjang ija ditĕkon saloewar pindik toedjoeh lampis tapak disoelam dĕngan 'amas ija disoedji dĕngan bĕnang mas bĕbĕbotnja tjindi pandjang salawi ija tikĕtjak salibar djagat ija tikĕlim salibar koekoe ija disoeroem badjoe sĕkĕlat hitam kadi kapini rijang soedjini madam doedoek boekorsi gigir pasar gigir malajoe listarnja haloes padoe 'alam mangganggoe rindoe 'atas 'angin tidamping doehoeng si lidah sitan tawajni goeroe di'ingatkon mangka ija tĕgak laloe bĕrdjalan 'anak dalom ija di'iring si boeroeng dinang ija ditoeroet si manoek mintjoer ija titĕngah di laman pasar di-

samboet bajangni nijoer gading lěpas bajangni nijoer gading disamboet bajangni baringin soensang lěpas bajangni baringin soensang disamboet bajang katapang sangkoer lěpas babajang katapang sangkoer disamboet bajangni rědjoeng 'agoeng si roenih pandjang lamon tipantoen ki 'anak dalom litoh-litoh saparti pakoe lajoe di toeloej rawang saparti 'anak diwa 'antoeban ija tina'ik di rědjoeng 'agoeng si roenih pandjang ija maloempat di boeritan haloewan kijan mananggoek 'aban boeritan kijan mananggoek lawat ija maloempat di haloewan boeritan kijan mananggoek 'aban haloewan kijan mananggoek lawat mangka běrkata ki radja moeda 'adoehlah 'anakkoe ki 'anak dalom doedoeklah kamoe di pangkal tihang mangka ija doedoek di pangkal tihang matapkoe mantap rědjoeng 'agoeng si roenih pandjang mangka ija těgak ki 'anak dalom manggang kěměnjan di hati tangan mantaw diwa koepara diwa 'angkaw koe diwani goenoeng boengkoek 'oeloe bangkoeloe 'angkaw diwani boekit saboentang 'oeloe palimbang 'angkaw diwa toeha poetih kapala bindara boelan 'angkaw diwa dan diwata 'angkaw diwani koebang darah di hoeloe makah 'akoe minta 'angin děros mamatahkon rěboeng sakilan doewa djari mambalikkon tjěkoer di těngah padang 'akoe minta 'angin si gandarijah kadoewa 'angin si gadjah laga katiga 'angin si poetoer gindang ka'ampat 'angin poeting balijoeng sidjak tilěpas dikata 'itoe ija goeměgok di 'atasan ija goemimpa di 'ingkasa lamon koepantoen kapada pantoen 'angin sapoetoer gindang ngingit'ingit 'indjoek boenjini sardam soeling lamon ki 'angin si ganda rijah saparti boenjini 'asoe laga toeroen lagi malipir těbing lamon koepantoen kapada pantoen ladjoeni rědjoeng si roenih pandjang kadi tjitjok njamběrang lawot kadi tjěratjas manataj 'oembak kadi tědoeng toeroen djak goenoeng kadi koembang poetoes talinja saparti boeroeng lěpas djak tangan rědjoeng mamitjak manjoegara manjoelidanlidan dilantan 'oembak kětjil dirintjah 'oembak běsar disalisěri ija ti těngah di natar libar ija tikambang di 'indar dalam mangka ija toetoep satoe djoemahat tjoekoeplah djoega 'satoe boelan rědjoeng tikambang di lawotan 'angin tida batijoep lagi 'oembak tida bakoentjang lagi 'ajam tida běrkoekoek lagi tinoeng koe tinoeng di lawotan tirasa soesah ki 'anak dalom mangka běrkata ki 'anak dalom 'adoehlah boedak pinakawan tindjaw badjaw di kiri kanan tindjaw badjaw di haloewan dan boeritan mangka ija na'ik pinakawan di lamboeng djoeboeng mangka ditindjaw kiri kanan mangka dilihat pinakawan disangka poelaw 'alang kětjilnja disangka kapal 'alang gědangnja mangka ija toeroen pinakawan mangka berkata ki 'anak dalom 'itoe rědjoengni lělang lawot kirikon tjatjimoe djoeroemoedi kita malintas lělang lawot laloe disimbat si boeroeng dinang kanankon tjitjimoe djoeroemoedi dikat-dikat di lělang lawot 'akoelah lapar di těngah lawot 'inilah nasi barang sadikit 'akoe sa-'oerang běloem kěnjang 'itoe koekata si boeroeng dinang sědong lama děngan lamanja mangka boekak marijam lělang lawot mangka kěna di haloewan pětjah sabilah papan di haloewan mangka mati boedak satoe dalam rědjoeng si roenih pandjang mangka ija běrdjalan pinakawan djoendjoengan sakti ki 'anak dalom boedak toewan matilah satoe papan haloewan pětjah sabilah kěna ditimbak lělang lawot mangka didjawab 'anak dalom papan 'itoe boelih diganti lipoh děngan kapoer

baroes mangka běrkata ki 'anak dalom 'adoehlah 'adik si boeroeng dinang 'apa di nantak dinanti lagi nasi masak panggilan datang mangka běrdandan si boeroeng dinang ija disoeroem saloewar pandjang ija ditěkon saloewar pindik běbotnja tjindi pandjang salawi ija disoeroem badjoe haloes saparti kěpini rijang ija tikěna kapijah latja ija disardang jang běrnama pědang 'abir 'anggoewan dalam mangka ija těrbang si boeroeng dinang hinggap di tihang lělang lawot mangka běrkata lělang lawot sijapa 'oerang di poentjak tihang kaloe 'oemat mandoesija toeroen kamoe di bawah 'ini kaloe kamoe djin sitan djangan kamoe damping disini mangka toeroen si boeroeng dinang ija běrdjědjak di pangkal tihang ija běrkata si lělang lawot adoehlah kijan si boeroeng dinang ba'iklah kita mangadjar pěrang 'adat lanang ngoentari pěrang nantikon soedoek 'akoe ma'in pintjak doewa pintjak ma'in pintjak lělajang mandi ma'in pintjak djědjak paloepoeh ma'in pintjak 'oelat boedjambat ma'in pintjak kalangkah tiga mětjah galoembang doewabělas ija disoedoek lělang lawot soedoek di kiri lěpas di kanan soedok di kanan lěpas di kiri sijan koendoer sijan diboesoer tida kěna tida běrěnti kaja-kaja manjoedoek lalar di hoedjoeng koekoe lagi lagi ija kěna lamon manjoedok si boeroeng dinang 'oembak manjoedoek 'angin laloe ija tidědos di pangkal tihang kěna koe kěna raridji manis patah tjintjin pěrmata 'inton djoemarintjing baradja djatoeh djawoh sija djak badan laboeh di hoetan rimba bana ija boetjitja si boeroeng dinang soedoek kamoe lělang lawot tida 'ada goenanja malikat 'ampat maliharakon toendjoekni goeroe 'akan dipakaj papatah nabi 'akan ditoeroen djin 'isělam maliharakon noehan di wali roewabělas mangka běranti si lělang lawot si boeroeng dinang nanti soedoek koe lělang lawot kita mangadjar pěrang 'adat lanang ngoentari pěrang nantilah soedok 'akoe di kamoe main pintjak doewa pintjak ma'in pintjak lělajang mandi ma'in pintjak 'oelat boedjambat ma'in pintjak djědjak paloepoeh ma'in pintjak kalangkah tiga mětjoh galoembang doewabělas ija disoedoek si boeroeng dinang soedok di kiri lěpas di kanan soedok di kanan lěpas di kiri sijan koendoer sijan diboesoer tida kěna tida běrěnti kaja-kaja manjoedoek lalar di hoedjoeng koekoe lagikon kěna lamon manjoedok si lělang lawot 'oembak manjoedoek 'angin laloe ija tardědos di pangkal tihang ija di sangga tida kasangga kěna koe kěna tapak moekanja kaloewar darah 'ada satitik tida kěnjang lalar saboewah ija tamoeroen di roesoek pandjang ija mandětoem babatang roeboeh bak kapoenggoer laboeh malam ija běrkata si boeroeng dinang matilah kamoe lělang lawot toentoeng doehoeng toenggangan kamoe tangan kadi mamintak garam kaki kadi manoendjang gahoeng 'arap soemirap tjahaja di moeka manjimbat djoega si lělang lawot boekan 'akoe mati dik kamoe 'oerang soewarga mamiuta 'akoe boekan kaki manoendjang gahoeng kaki běrdjalan padang ma'asar boekan tangan maminta garam tangan maraboet boenga di pasar soeri djoemalagaj bědadari di kajangan karana ija manantikan 'akoe soedah padam si lělang lawot běrdjalandjalan si boeroeng dinang di bingkaj rědjoeng mangka ija masoek di pitak 'agoeng sidong běrtěmoe 'oerang banjak kadi sěmoet manganaj'anaj ija mangamoek manggala gita si boeroeng dinang kadi matjan kilang'ilangan lima roeboeh di kanan lima roeboeh

di kiri 'ambak ngaradjang dahoen lalang 'ambak ngaratjah dahoen kaladi 'ambak manĕbas dahoen poewar satoe disoedoek doewa loekanja tiga mati 'ampat hilang boesadjasadja kaki tjatjat ditimpa majat tangan pĕkang ditimpa darah ramboet 'ikal saparti 'ikoer karbaw habis 'oerang didalam rĕdjoeng, rĕdjoeng dirondam si boeroeng dinang sĕdong diboewat sarangnja 'ikan lagi sarboet dikata 'itoe laloe bĕrkata ki 'anak dalom 'adoeh koe 'adik si boeroeng dinang ba'iklah laloe tandang lajaran mangka ija loempat si boeroeng dinang na'ik rĕdjoeng si roenih pandjang nĕtah parintah ki 'anak dalom djoeroe batoe 'amboe boedji sawa ngaroendam rijok koe rijok di poentjak tihang 'anak maniga ngoendjoengkon lajar rijok koe rijok di bingkaj rĕdjoeng 'anak kantoeng manjoeroeng dajoeng djoeroemoedi ngisir kamoedi rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang sĕdong mamĕtjak manjoelidan di lawotan kadi koembang poetoes talinja 'oembak kĕtjil ditĕtak doewa 'oembak bĕsar salisĕri rĕdjoeng tahoe tandang lajaran toetoep hari satoe djoemahat mangka ija damping bandar pitani noeli dipandang si boeroeng dinang 'ada manginak rĕdjoeng saboewah sĕdong baroendan di 'indar dalam ija bĕrkata si manoek mintjoer 'adoeh koe kakak ki 'anak dalom laboeh dimana si roenih pandjang kaloe bĕrlaboeh di 'indar dalam maloe bĕrsahing dĕngan si boedjang djawa kaloe bĕrlaboeh di 'indar lanang banjak sasikoe pasanggiri ija manjimbat ki 'anak dalom ba'ik bĕrlaboeh di 'indar lanang pasanggiri tida mangapa sĕdong masoek si roenih pandjang mamboewang sawoeh sawa ngaroendom ija bĕrĕnti rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang di sanan toetoep hari satoe djoemahat ija dipandang ki 'anak dalom si boedjang djawa masoek nĕgri sĕdong bĕrdandan ki 'anak dalom ija manjoeroem saloewar pandjang sĕdong disoelam sagigir pasar gigir babaroeng mangka bĕbotnja balang manataw hidjaw bĕbat tjindi pandjang salawi ija sahoeraj manoengkat boemi ija sahoeraj manoengkat langit sĕdong disoeroem poela badjoenja badjoe basirak basiroengan badjoe rĕboeng bĕlah di moeka badjoe haloes baroetji 'abang badjoe hitam mangapi koembang badjoe goebir mananggoek 'angin 'itoe pangambat kapada badjoenja lamon koepantoen pada listarnja listar batik sapadoe 'alam nganggoe barindo 'atas 'angin boelan pĕrnama lagalaga di 'atas poetjoek rĕboeng bĕrkaliling bintang tamaboer pada toelisnja ngoenangkoenang bintang sakaboen moeroep mintjar paradanja lamon tĕrpantoen di 'indangnja 'indang si lĕbok 'abang ija tĕrlipat salibar koekoe ija tĕrbantang salibar 'alam bĕnang boekan sĕtĕra boekan 'iris-riris sĕtĕra djoega tĕnoenan 'oerang mandala boelan kiriman 'adik dajang tĕrdjili di pintoe langit mamakaj boenga karang saratoes dandanan boenga dari soewarga kiriman 'adik dajang tĕrdjinoen lamon koepantoen haroemnja boenga tĕroes koe toedjoeh lampis langit mangka disisip doehoeng doehoeng bĕrnama si lidah sitan sangkan bĕrnama si lidah sitan lidahnja tĕdoeng di dalam rĕdjoeng toemboeh manjarak batoe roemah mandjadi wadja bĕsi bĕrtjampoer boekarang kidjang ija boebilaj bĕsi 'angkoesa 'ada sakilan doewa djari warna soensang boenga doerijan pamandak 'inton salawi tahil ija boedĕngan tjoela boengalan poeting di dalam kalihatan dapat didjoempon dari tangan poendok 'amas salawi tahil soeroem sampoen tjawis dandanan 'agoeng sĕdong ngawatok kata toeng-

goewan mambabar kasihan doewabĕlas manjiram minjak pasirin diwa samambar tjaja toeroen di moeka ija mandaraw 'ajam bĕrkoekoek manjimbar babajang ki 'anak dalom satoe djimpang mangadoe kimbang doewa djimpang mangadoe langkah di kiri bapakkoe lajoe linggang di kanan raraji koendang linggok djawa 'idoen malajoe lamon pangimbang ngimba madang lamon pangaris ngimba boegis ija balistar ngimba mangkasar lamon gilok parajaji lamon pakajan hoelang balang djoemaritjih maniti boewih 'oembak maniti lawat 'iroeng sĕdong ditoeroet si manoek mintjoer ija ditoeroet si boeroeng dinang tida boelih manjimpang lagi mangka mandarat di 'indar lanang pasoek di bawah katapang sangkoer lĕpas babajang katapang sangkoer dapat babajang nijoer gading lĕpas babajang nijoer gading dapat babajang pandan wangi dapat babajang pandan 'irong lĕpas babajang pandan 'irong dapat babajang kambang tandjoeng lĕpas babajang kambang tandjoeng dapat babajang bidara djawa lĕpas bĕbajang bidara djawa dapat babajang kajoe 'irong lĕpas babajang kajoe 'irong dapat babajang baringin soensang mangka ija masoek di lawang 'agoeng ija mamantaw mantĕri lawang boekak lawangmoe gantjanggantjang 'akoe masoek dalam nĕgri ija mangijoen koekoe pandjang binawan mandĕtok lawang tambaga manditing lawang bĕsi ija mandĕngan lawang kakoera ija mandĕring lawang gangsa boekak koentji 'agak sambilan tĕrboekak toendjang doewabĕlas mangka ija masoek dalam nĕgri bĕrdjalandjalan di tĕngah laman 'aworgoemawor 'oerang didalam djoewara banjak sĕdang tĕrkoempoel 'oerang disana bĕrbimbang rami boedjang gadis tĕgak mĕnjambaj tĕgak gĕlanggang toedjoeh lampis satoe galanggang 'oerang rami kadoewa galanggang 'oerang 'oeloewan katiga galanggang 'oerang malajoe ka'ampat galanggang 'oerang pasapah kalima galanggang boegis mangkasar, ka'anam galanggang 'oerang tjina katoedjoeh galanggang radjaradja sapa djoewara 'akan datang ringgan si dajoe djak koeta 'aboeng rija barabaj djak 'atas 'angin lingit lindjang djak 'aloen pandjang radin 'alit djak koeta badjaw tjarintjing 'alit djak 'oedjoeng poelaw radin gangsa bandar katahoen radin kĕling pinang doelapis radin gĕdi djak koeta nambak 'amin nadil djak pandan wangi 'aminoelah djak pandan doelang kimas kidoel djak kampoeng baroe boedjang lalijoen djak tandjoeng bisoe pandita kaja djak koeta soenda koeboe lajaran djak talang sawah boedjang djawa djak rĕdjang djawoh 'anak dalom bandar bangkoeloe tijan toedjoeh sapoeradingan matjan sakampoeng dalam nĕgri 'oerang mati boelih dihidoep panjimpan minjak panghoeboeng njawa sapa djoewara kabilang minang 'anak dalom bandar bangkoeloe radin kĕling pinang doelapis radin gĕdi djak koeta nambak radin gangsa bandar kata'oen mĕnang boedak toedjoeh talangan mĕnang karbaw toedjoeh padangan mĕnang gading toedjoeh kapala mĕnang 'amas sagoetji 'oeloeng mĕnang 'inton sakantoeng pandan mĕnang poendok salawi soeroem mĕnang rijal satamboen boengin sapa djoewara tĕrbilang kalah ringgan sidajoe djak koeta 'aboeng rija boerabaj djak 'atas 'angin lĕngit lindjang djak 'aloen pandjang boedjang lalijoen djak tandjoeng bisoe koeboe lajar djak talang sawah kalah boedak toedjoeh patalangan kalah karbaw toedjoeh pandangan kalah gading toedjoeh kapala kalah 'amas sagoetji 'oeloeng kalah 'inton

sikantoeng pandan kalah poendok salawi soeroem kalah rijal bĕrtamboen boengi mangka bĕrkata si boedjang djawa ba'ik lah kijan ki 'anak dalom kita bĕrambak bĕrbantjangbantjang ija sĕrta sang ratoe 'agoeng bĕrkata kijan sang ratoe 'agoeng manjoeroeh boedak pinakawan mambawak sirih dari poesiban soedah di'ambil pinakawan dibawak sirih doewa satalam satoe didjindjing di tangan kanan satoe didjindjing di tangan kiri satoe talam tĕrlĕbih boeroek sirih karakok tanah pinang kadi dikoeboeng toepaj kapoer karakok tida 'angoes noeli dihadapkon di si boedjang djawa satoe sirih tĕrlĕbih ba'ik sirih koening bĕrgagang koening pinang moeda toengkoesan 'idjoek 'anggoewan boedjang poetalangan poetih bintang kasijangan kapoer karang dari poelimbang toedjoeh kali moenggah saringan 'aloes saparti galpoeng batina djanda tambakoe kijan doewa rintji tambakoe hidjaw panggisik daboeng tambakoe haloes pangoedoetan haloes koe boeloe toepaj djantan satoe dihisap tarasa maboek doewa dihisap tarasa mandam maboek dipijoen tiga kali sirih dikoenjah 'abang boewah roekoek ditoenoe djadi hasap noeli bĕrkata si boedjang djawa 'adoehlah kakak ki 'anak dalom ba'ik kita manjaboeng 'ajam 'ini 'ajam barang sa'ikoer 'ajam koerik soendaj mata loedaj sawa ngaroendom di hoeloeni waj wadja tarkoelik di tĕngah laman satahoen tida dimakan karat lagi ija manjimbat ki 'anak dalom ba'iklah 'adik si boedjang djawa 'inilah 'ajam 'ada sa'ikoer boeloe batoe tatah soewat batoe bagoelik dari talang batoe bĕrdinding garigisan satahoen tapa di lamboeng batoe saboelan tapa di hoedjoeng karang tĕrandam tida basah tĕrpanggang tida 'angoes mangka bĕrpandan tijan doewa sama dikilik sama dikoentjang sama di'alih 'ajam doewa gĕdang tinggi sadikit 'ajam ki 'anak dalom tĕtapi kata si boedjang djawa boelih 'ajam bĕrmantjoeng sadja ba'iklah kata ki 'anak dalom tijan roewa bĕrdjadjar taroeh taroeh boedak toedjoeh patalangan taroeh karbaw toedjoeh padangan taroeh gadjah toedjoeh kapala taroeh 'amas sagoetji 'oeloeng taroeh 'inton satangan badjoe taroeh poendok salawi soeroem taroeh rijal bĕrtamboen boengin mangka bĕrboelang tijan doewa si boedjang djawa ngantjam maligaj mangabat boelang disana 'ada salilit doewa lilit 'ada mandjalang toedjoeh lilit tangan kadi mangĕbat boelang mata tardjiling ka maligaj sĕbab mamandang si ramboet pandjang kaki 'ajam dirampoes boelang tida boelih karoewan lagi 'anak dalom masoek gĕlanggang sĕdong mambabar pajoeng 'agoeng mangabat boelangkan disana 'ada salilit doewa lilit mandjalang katoedjoeh lilit boelangan 'ajam kan ija soedah 'oembak pinang toemboeh sahari pandangan tadji ki 'anak dalom 'oembak kidjang maniti badas 'amon dahoeloe kan ija mĕnang nikam kamoedijan moenggah baloej badjalan siboedjang djawa mangantaw'antaw si ramboet pandjang 'adoeh kakak si boedjang djawa 'inilah tjintjin ada saboewah 'akoe manaroeh di 'ajam kamoe sĕdang disamboet si boedjang djawa ija masoek dalam galanggang 'adoeh koe kakak 'anak dalom 'ini tjintjin saboewah lagi manambah taroeh 'ajam noeli disamboet 'anak dalom noeli disoeroem di toendjoek kiri mangka bĕrtĕmoe 'ajam doewa sama dikilik sama dikoentjang sama di'alih 'ajam doewa bĕrkata doeloe si boedjang djawa 'adoehlah kakak 'anak dalom ba'ik

dilĕpas 'ajam doewa 'ini ba'iklah kata ki 'anak dalom bĕrkata djoega si boedjang djawa 'akoe handak bĕrtjitja toewah 'ajam koerik soendaj mata loedaj sawa ngaroendam di hoeloeni waj wadja tĕrgoelik di tĕngah laman satahoen tida dimakan karat lagi bangoenkon toewah kamoe 'ajam pantakkon tadji kamoe 'ini di 'anak mata ki 'anak dalom ija manjimbat 'anak dalom boeloe batoe tatah sawatoe batoe bagoelik dari talang batoe badinding garigisan satahoen tapa di lamboeng batoe saboelan tapa di hoedjoeng karang tiroendam tida basah dipanggang tida 'angoes bangoenkon toewah kamoe 'ini pantakkon tadji kamoe dikoerik si boedjang djawa 'ajam tĕrlĕpas dari tangan sĕdong bĕrlaga 'ajam doewa toedjoeh kali 'amboeng ka'ätas toedjoeh kali 'amboeng kabawah mangka tĕrna'ik di 'aban koeminsir poewaskoe laga di 'aban koeminsir dija bĕrlaga di tĕngah lawot ija na'ik lagi di 'aban koeminsir sajoem nampak di mata mangka ija djatoeh dalam galanggang dahoeloe 'ajam ki 'anak dalom sĕdong patah kakinja doewa tida boelih bangoen lagi boerantak si boedjang djawa matilah kamoe si boeloe batoe mangka disimbat ki 'anak dalom bangoenlah kamoe si boeloe batoe boekan dija patah kaki 'anak radja batoengkat pajoeng noelilah bangoen si boeloe batoe sĕdong berlaga 'ajam doewa poewas bĕrlaga dalam galanggang tĕrna'ik di 'aban kaminsir sajoem nampak di mata ija tĕrdjatoeh dalam galanggang dahoeloe 'ajam ki 'anak dalom patah kĕpak kadoewanja barantak si boedjang djawa matilah kamoe si boeloe batoe tida boelih ba'ik lagi mandjawab ki 'anak dalom bangoenlah kamoe boeloe batoe boekan dija patah kipaknja 'anak radja mambabar pajoeng sĕbab hari tarlaloe panas mangka ija bangoen si boeloe batoe sĕdang bĕrlaga ki 'ajam doewa poewas bĕrlaga dalam galanggang ija tĕrna'ik di 'aban kaminsir tida boelih dipandang lagi toetoep hari satoe djoemahat mangka ditoeroet si boeroeng dinang sĕdong disoedok si boeroeng dinang mangka ija djatoeh ajam doewa dahoeloe 'ajam si boedjang djawa 'ajam koerik soedah mati boeloe batoe bĕrtindjak di 'atas galanggang mandĕrawkon bĕrkoekoek mambantoen doehoeng si boedjang djawa manjoedoek 'ajam ki 'anak dalom tĕrbang 'ajam ngantjam pasiban handak ditoeroet si boedjang djawa noeli bĕrkata si radin kĕling djangan bagitoe si boedjang djawa maloe di 'oerang dalam nĕgri 'adat djoewara mĕnang kalah mangka tĕrmĕnoeng si boedjang djawa 'irip soemirip hari malam bĕrdjalandjalan di tĕngah laman noeli bĕrkata si radin gansa 'adoehlah mamak 'anak dalom ba'ik marisa diri 'ingat'ingat kapada badan 'oembak bĕrlajar di lawot libar lawot dĕros 'anginnja kantjang banjak poelaw gosong di tĕngah noeli didjawab radin kĕling 'adoehlao kijan si radin gansa djangan banjak 'iga kata sama tahoekon dija 'oerang mata hari sĕdong ija malam soedah di'itoeng ki 'anak dalom dapat goetika sakda boedak lĕpas goetika sakda boedah dapat goetika sakda boedjang lĕpas goetika sakda toeha lĕpas goetika sakda toeha dapat goetika sakda malam lĕpas goetika satĕngah malam dapat goetika sakda mawas ija mandĕraw 'ajam bĕrkoekoek noeli bĕrdjalan ki 'anak dalom ija mangantjam poesiban 'agoeng noeli bĕrkata ki 'anak dalom 'adoehlah 'adik si ramboet pandjang kadoewa pĕtĕri pandan ba'ik bĕrdjalan sĕkarang ini noeli didjawab si ramboet pandjang ba'iklah kakak ki 'anak dalom

ija ditoeroet pĕtĕri pandan mangka kaloewar di lawang 'agoeng mangka ditoeroet si manoek mintjoer katiga si boeroeng dinang bĕrdjalan sanĕmontĕmon sĕdong lama dĕngan lamanja mangka ija sampaj di 'indar lanang noeli ija na'ik di rĕdjoeng si roenih pandjang nĕtah parintah ki 'anak dalom 'adoehlah mamak ki djoeroe batoe 'amboe boedji sawa ngaroendom kita batoelak tandang lajaran 'anak kantoeng soerongkon dajoeng 'anak maniga koendjoengkon lajar djoeroemoedi kisir kamoedi koerang 'angin disoeboeng dajoeng rĕdjoeng mamĕtjak manjoegara manjoelidan di lawotan kadi koembang poetoes talinja rĕdjoeng 'agoeng si roenih pandjang 'oembak kĕtjil ditĕtak doewa 'oembak bĕsar disalisiri riris hari sijang pagijan pandak soedah laloe pagi'an pandjang bĕloem sampaj mata hari manoenggang goenoeng tjantjang toembak bĕloem babajang mangka dipandang ki 'anak dalom lagi damping di 'indar lanang lagi manginak 'ajam bĕrdjalan di tĕpi pantaj mamanggang mĕnjan ki 'anak dalom manjĕroe diwa dan diwata 'angkaw diwa di 'ajoenan 'angkaw diwa di koeta rantjang bandar bangkoeloe 'angkaw koe diwa di goenoeng boengkoek 'angkaw koe diwa boekit saboentang 'oeloe palimbang 'angkaw diwa di'atas miga 'angkaw diwani koebang darah di hoeloe mĕkah 'angkaw diwani ratoe bĕrdjoelang 'angkaw diwa toeha poetih kapala di roemah katja mandala boelan minta toeloeng gimbari 'akoe toeroenkonlah 'angin gĕdi toeroenkonlah lawot bĕsar malimpar goenoeng 'angin gĕdi toeroen manijoep patah rĕboeng sakilan di'amboeng tjĕkoer di poetalangan manggoeliwos rĕdjoeng bĕrdjalan rĕdjoeng saparti loemba kapar dilanggar di lamboeng djoeboeng 'ikan bĕrdoendang ditimba roewang lajar saparti koeboe toetoep hari satoe djoemahat toetoep djoega saboelan pandjang goenoeng tida kalihatan lagi poelaw tida daratan tida gantoeng kapoeh di poelajaran 'mangka tĕrhampir di poelaw ginting panjamoenan bĕrĕnti rĕdjoeng si roenih pandjang bĕrkata kijan ki 'anak dalom 'adoehlah mamak si djoeroe basa pandang di kanan di poelajaran 'apa kabar di lawot libar 'apa barita di soegara noeli dipandang si djoeroe basa 'ada manginak rĕdjoeng banjak lajar kadjang tida kabilang lajar tjindi satak salawi 'angin tida boeboes lagi lawat tida gamoeloeng lagi kĕna disangga lajar 'agoeng mangka dinanti ki 'anak dalom sĕdong lama dĕngan lamanja mangka sampaj rĕdjoeng banjak noeli bĕrkata si boedjang djawa 'adoehlah kijan 'anak dalom dĕngarkon pantoen barang saboewah barang sapatah bĕrapa dalam loeboek kandis kaki basah didoelangdoelang bĕrapa tadjam toentoengni kĕris moela mĕrĕboet toenangan 'oerang mangka disimbat ki 'anak dalom dalam tak dalam loeboek kandis kaki tak basah di doelang doelang tadjam tak tadjam toentoengnja tapi mĕrĕboet toenangan 'oerang loerah tak loerah batang 'ari di sitoe djoega tamboenan batang salah kaloe lĕlaki 'adat lanang mangadjar pĕrang mangka bĕrdandan si manoek mintjoer ija manjoeroem saloewar boeling bĕbot bĕrtjawot tali datoe njoentjoen kapijah kahoeloehoeloe dĕrakdĕraj bĕrbadjoe rantaj dĕrakdĕring babadjoe bĕsi ija manjardang si djambat 'angin noeli ija loempat si manoek mintjoer na'ik di rĕdjoeng si boedjang djawa mangka bĕrkata si boedjang djawa 'adoeh koe kijan si manoek mintjoer 'adat lanang ngoentari pĕrang nantilah soedok 'akoe di kamoe mangka didjawab si boe-

djang djawa ba'iklah djoega si manoek mintjoer ma'in pintjak doewa pintjak ma'in pintjak lělajang mandi ma'in pintjak djědjak paloepoeh ma'in pintjak 'oelat boedjambat ma'in pintjak gindang gamoeloeng mětjoh galoembang doewabělas soedoek di kiri lěpas di kanan soedoek di kanan lěpas di kiri sijan koendoer sijan diboesoer tida kěna tida běrěnti kajakaja manjoedoek lalar di 'oedjoeng lagi ija kěna lamon manjoedoek si boedjang djawa 'oembak manjoedoek 'angin laloe djoemarintjing boeradja laboe kadi katjang toempas koewali kadi běling toempas di batoe 'oeranana tida dimakan boedjara lagi malikat malijara papatah goeroe 'akan ditoeroet toendjoekni nabi 'akan dipakaj djin 'isělam mamaliharakan noehan di wali doewabělas těrasa poewas si boedjang djawa ija tidědos di pangkal tihang ija maloempat manoendjangan kadi koewaw ngalikoet tandjoengan kadi kidjang ngalangkah koeta ija dipantjoeng si djambat 'angin kěna koe kěna hoedjoeng ramboet lěpas koe kijan si boedjang djawa sědong lama děngan lamanja těrasa poewas si manoek mintjoer mangka běrěnti si manoek mintjoer mangka běrkata si boedjang djawa 'adoeh koe kijan si manoek mintjoer nanti soedoek 'akoe dik kamoe noeli didjawab manoek mintjoer ba'iklah djoega boedjang djawa ngambantoen doehoeng si boedjang djawa ija mangadjar pintjak si manoek mintjoer ma'in pintjak kadoewa pintjak ma'in pintjak lělajang mandi ma'in pintjak djědjak paloepoeh ma'in pintjak 'oelat boedjambat ma'in pintjak gindang gamoeloeng mětjah galoembang doewabělas soedoek di kanan lěpas di kiri soedoek di kiri lěpas di kanan soedoek tida běrěnti lagi sijan koendoer sijan diboesoer tida kěna tida běrěnti kajakaja manjoedoek lalar di hoedjoeng koekoe lagi kan kěna lamon manjoedoek si manoek mintjoer 'oembak manjoedoek 'angin laloe djoemarintjing boedjara laboeh kadi katjang toempas koewali kadi běling toempas di batoe 'oeranana tida dimakan baradja lagi malikat 'ampat malijarakon papatah goeroe kandi pakaj djin 'isělam 'antijara koe noehan di wali doewabělas tarasa poewas si manoek mintjoer mangka tidědos di pangkal tihang mangka maloempat manoendjangan kadi koewaw malikoet tandjoengan kadi kidjang malangkah koeta kěna koe kěna djaridji manis patah tjintjin parmata 'inton noeli běrkata si boedjang djawa 'adoeh koe kijan si manoek mintjoer 'akoe běrtanja kapada kamoe 'apalah kěbol dikěbolkan 'apa ija kěbol samoela djadi 'apa ija kěbol samoela toeroen 'apalah kěbol panggoeroewan mangka manjimbat si manoek mintjoer boekannja kěbol samoela djadi salama hidoep toeroen děnija ija dikasih 'iboe kalawan bapak makan nasi dingin sadja 'adoehkoe kijan boedjang djawa 'apa kěbol doekěbolkon 'apa kěbol samoela djadi 'apa kěbol samoela toeroen 'apa kěbol panggoeroewan mangka disimbat si boedjang djawa kaloe kamoe tida ija tahoe satahoen tapa di lamboeng batoe saboelan tapa di hoedjoeng karang tiroendom tida basah tipanggang tida 'angoes mangka disoedoek si manoek mintjoer ija tisangga tida kasangga kěna koe kěna boeloe kěningnja kaloewar darah manganak pantjoer ija tamoeroen di roesoek pandjang mangka měndatam babatang roeboeh 'oembak kapoenggoer laboeh malam kaki kadi manoendjang gahoeng tangan kadi maminta garam běrkata djoega si manoek mintjoer matilah kamoe si boedjang djawa si djambat 'angin toenggangan

kamoe noeli didjawab si boedjang djawa boekan 'akoe mati 'oelih kamoe 'akoe dipinta 'oerang soewarga boekan kaki manoendjang gahoeng kaki bĕrdjalan di padang ma'asar boekan tangan maminta garam tangan marajoep boenga di pasar soeri djamalagaj bidadari di kajangan karana ija mĕnantikon 'akoe soedah ija padam si boedjang djawa mangka toeroen si manoek mintjoer dari rĕdjoeng banjak dija mangamok manggalagita pĕrang tida kasangga lagi matjan kilang'ilangan 'oembak maradjang dahoen 'ilalang 'oembak mariutjah dahoen kaladi 'oembak manĕbas dahoen poewar kaki tjatjat ditimpa majat tangan tipakang ditimpah darah ramboet 'akal saparti 'ikoer kĕbaw toetoep hari satoe djoemahat mangka ija habis 'oerang di rĕdjoeng noeli bĕrkata ki 'anak dalom 'adoehlah 'adik si manoek mintjoer ba'ik bĕrĕnti kita bĕrpĕrang kita laloe tandang lajaran mangka bĕrĕnti si manoek mintjoer mangka ija laloe si roenih pandjang sĕdong bĕrlajar si nĕmontĕmon toetoep hari satoe djoemahat mangka ija sampaj di bandar bangkoeloe mangka ija laboeh si roenih pandjang mangka gigir 'oerang di 'indar dalam nĕtah parintah ki 'anak dalom 'adoehlah boedak pinakawan masoeklah kamoe dalam nĕgri noeli bĕrdandan pinakawan mangka bĕrdjalan sinĕmontĕmon tikaroempat noeli ija loempat rĕndah di langkah tinggi di soengkok ramboetnja pandjang dipakawaj lidah saparti 'andjing bĕrdjĕmoer noeli ija masoek di kampoeng dalam naboeh tjanang pangarah dalam mangantaw'antaw pinakawan 'adoehkoe kijan 'oerang banjak toeroen kamoe di 'indar dalam mangka ija toeroen 'oerang banjak kadi sĕmoet manganaj'anaj 'oerang manjoensoeng ki 'anak. dalom mangka manjilap marijam gĕdi sanapang kadi maroen boeloeh 'anak dalom masoek nĕgri ija mambawa si ramboet pandjang kadoewa pĕtĕri pandan mangka ija damping di lawang 'agoeng noeli bĕrkata lĕmang langkasan 'awang sadĕpa midor sapa sanggoep noempangi djalan sapa 'oerang tĕgak di pintoe kapantjoeng tĕgak tida bĕrbangoen soedah masoek dalam nĕgri ki 'anak dalom bandar bangkoeloe sĕdong mambawak si ramboet pandjang ija kadoewa pĕtĕri pandan nĕtah parintah lĕmang langkasan 'adoehlah boedak pinakawan panggillah 'oerang radja'an sidjak rija panggoeng dĕpati sidjak minak barangkat radin 'angkat dĕmang dadamangan mangka tĕrlĕpas dikata 'itoe mangka bĕrdjalan pinakawan masoek roeloeng kaloĕwar roeloeng ija tĕrlaloe di balaj pandjang naboeh gĕdoeg si noekang 'alam mangka tĕrlaloe di kampoeng dalam moepoet saroenaj 'indang 'aparan naboeh tjanang poengarah dalam mangantaw-'antaw pinakawan 'adoehkoe kijan parwatin kabih 'akoe disoeroeh lĕmang langkasan ba'ik poelang di roemah gĕdi ija disimbat parwatin kabih 'apa bitjara dipagang goesti koeta mana dirĕlak moesoeh djanda dimana mamboewat maloe noeli disimbat pinakawan sapa tahoe di tjoendoeng rĕboeng 'ajir lagi di dalam bamboe bĕras lagi di dalam padi bitjara lagi dipigang goesti 'akoe tahoe tida 'ada mangka ija poelang parwatin kabih mangka ija poelang di roemah gĕdi noelilah doedoek parwatin kabih nĕtah parintah ki 'anak dalom 'adoeh koe kijan parwatin kabih ba'iklah kita bĕrbimbang rami mamoetoeng karbaw toedjoeh 'ikoer mamanggil djoewara sĕdong djawoh bĕrkirim soerat ki 'anak dalom manggil djoewara kijan banjak

noeli datang radin kĕling pinang doelapis ringgan si dajoe djak koeta 'aboeng rija barabaj djak 'atas 'angin lingit lindjang djak 'aloen pandjang 'aminnadil djak pandan wangi 'aminnoelah djak pandan doelang boedjang gadis tĕgak moenjambaj djoewara banjak noeli manjaboeng soedah tĕgak djoedi dan saboeng lamon tĕrpantoen dalam nĕgri patah tadji mandoeri bajas bĕnang boelang 'amban goemamban boeloe 'ajam mangambang kapas toetoep hari saboelan pandjang soedah sĕlĕsaj bimbang rami si ramboet pandjang tĕtap disana ija kadoewa pĕtĕri pandan bininja kijan ki 'anak dalom lamon tĕrpantoen ki 'anak dalom parajaji 'agoeng dalam nĕgri doedoek bĕrdjoentaj bĕrajoen kaki di'atas korsi bĕrtihang gading sĕdong bĕrbanding dĕngan kira ija bĕrsĕmboer dĕngan ramas ija di kiri lampan salawi ija di kanan 'amboen mangoenang mangadap tipak 'oeloeng kambaloe djawa di bawah tiraj kalamboe tjindi doedoek di lampit karang mandani manjanggajar di sakasaka sĕdong diparap pĕtĕri pandan ija kadoewa si ramboet pandjang doedoek toenak di bandar bangkoeloe. tamat.

XXXVII.

TATIMBAJ (MIDAH).

Midah 'anak 'adjo ngija koebiti kandjak moewak kalani ngija midah sakikkoe haga dikoe parwatini bĕbaj taroe njindjong boegoelaj koeti moeli mĕranaj taroe paj ngarang malaj si midah koe rĕgah kimak hiwangkoe bĕla kĕnor pandjang sĕlawi sĕtĕra boental djawa koe 'awat'awat mak pĕgat pĕkasom 'iwa palaw kaloeloeng tjambor minjak malĕmoh dilom boesoh mawat bagajkoe lagi sakikkoe haga dikoe mawat bagajkoe lagi gĕnok mak 'oerang lagi di roewa bĕlas moesim bĕbaj la'in njak midah kĕbajan matoe haga moeli hakoe njak midah katjanda njoetjoen kandoek kĕbajan 'akoe midah kĕbajan matoe haga bĕbaj 'akoe njak midah katjanda mak boeboetjah doedoenganmoe dinana mak hada rija moenih mĕranaj di pĕroegan sĕbatin kak di sĕsat mĕga hoekoemni marga doedoengan moe dinana bĕla sĕrbani bĕlabĕla sapoek rik manoek pangatoe di saj pasoek bĕla soelan rik tampan pangatoe di 'oenggah lamban njak njĕpok boera bisa mawat djoega njak mangsa bĕla rijal koepitoe pangatoe di 'oenggal soekoe bĕla rijal koesiwa panjatoe di 'oenggal marga njak njĕpok boera bisa njin ngĕdok patoewahan mawat djoega njak mangsa tjakak toengkang pĕntjalang rĕgah pĕrahoe dagang tjakak kapal bĕlanda rĕgah pĕrahoe koedja njak njĕpok boera bisa mawat djoega njak mangsa njin ngĕdok pĕtoewahan soentok nihan soemoerkoe mawat boesĕpok lagi tamĕnoeng njakkoe midah 'adoe poepoet soemoerkoe sampaj sajboelan roewa rimpakni pagi sajja njak midah di waj pagi koeli'ak djĕlma roewa tjinggoetjinggoe di sĕsat koewinong 'inong mamak kaloengmoe midah tijan roewa papatih gadjah moeda tjawa moenih papatih gadjah moeda 'ido poen dani tanggoeng sĕpa ngaladang 'api tipĕnah lagi mak njĕpokkon ija lagi gantini radin soerija dalam loepoet paj mawat lagi ki dĕdok patoewahan kintoe saj batin lĕbonlĕbon kindo saj batin saj marga kĕdaw

tjoengak mamak kaloengmoe 'indjoek haga ditimbal njakkoe toempak dili'ak tilantjar njakkoe di waj radoe njak boesap kok boegĕgaj njakkoe mak soelaj 'oelaj njak moelang tjawani bĕbaj lamon mĕnapido bang rĕdi mak nihan 'aroe lĕkot 'api nihan loekni 'atini radin soerija dalam balijaw 'oedi tano do 'ani bĕbaj lamon soelaj-'oelaj njak moelangmoelang njakkoe di lamban mĕdjong njak di djĕngan koe radoe njak ngangasngangas koeroek njakkoe di lĕbing ngagoerah doedoenganmoe 'ido poen do hakoe panajakon kĕrija mindjak paj do poesikam 'aga wat saj kitjik'an 'akoe lagi di nana ngija midah hak mindjak doedoenganmoe tilantjar do mit di waj di'iringkon pinakawan dalih ngoesoeng basohan toeroen masakasaka moelang moenih 'andjak waj mĕdjong do di djĕngani radoe ija ngangasngangas tjawado doedoenganmoe 'ido radin soerija dalam 'adjo dija koebiti gĕnok mak koerang lagi di roewabĕlas moesim kita roewa pĕloeloeng mawat njakkoe doegoerah kintoe di pagi sindji 'api nihan loekni 'atimoe gila goj radin soerija dalam kidang koetimbal kindo patoet djoega di rĕno saj kitjik'an 'akoe kala di nana mak nihan hada ki koe di 'ingokni saj batin kidang di pagi sindji 'aga wat saj kitjik'an dilomni pagi sindji 'akoe kala di nana marini lagi kindo saj warah sikindoewa lagi di djĕno sino sikindoewa mit di waj koeli'ak sikindoewa tanggoeng sapa ngaladang tijan roewa papatih gadjah moeda ngitjikkitjik di sĕsat koetĕngis sikindoewa 'ani papatih gadjah moeda 'api tipĕnah lagi mak njĕpokkon ija lagi radin soerija dalam 'adoe loepoet mawat paj do mansa pĕtoewahan kintoe saj batin lĕbonlĕbon kindo saj batin saj marga kĕdaw tjadang dilomni tjawa sino mak 'oeroeng kaponakan paj djoega 'akoe midah lagi kala dinana ditimbal doedoenganmoe patoet djoega goj radin soerija dalam disino saj kitjik'an mak 'ikin koeng koe timbal dĕngi paj njak njoerita radin soerija dalam nikoe nogoji nak bajni ngambihi 'aga ijoeda saj babin bangik hati mak ngĕdok kakoerangan nikoe radoe titoenang lagi kala dinana 'aga di'akoek toenangmoe la'in sajmaja moesim kintoe sajmaja tahoen la'in sajmaja tahoen kintoe sajmaja boelan la'in sajmaja boelan kintoe sajmaja bingi la'in sajmaja bingi kintoe sajmaja djĕmok ngambihi najoeh balag ija moelangan ko nikoe saj batin moelang batin ramah noentoen poelangan njakkoe goj noentoen moenih nĕram goj di waj koesoek nikoe hak koerasankon rasan kita hak mingan moelang nĕram 'andjak waj nikoe goj koe bambangkon toeroen masakasaka hak di bĕdak'i ngambihi di'iringkon parwatin sĕranta di margani tinggal saj noenggoe lamban saj marga katoempoehan kita koeroek doewara ngambihi rija moenih kita sampaj di lĕboeh ngambihi tjakak sĕsat toeroen masakasaka radoe moenih boebalin nikoe kala dinana moelang nihan kajoenani ngambihi sikindoewa dji moelang tanggoeng sapa ngaladang 'ani kala dinana kajoeni ngambihi 'aga ngahagakon si sĕri rĕgah di bah mari ditimbal tanggoeng sapa ngaladang 'apa mĕna paj nikoe kanah bĕli'aw rĕgah timbalni tanggoeng sapa ngaladang lagi kala dinana toeroen masakasaka tjawa moenih tanggoeng sapa ngaladang ido pinakawan mara midoer paj nikoe njak 'aga ngahagakon saj marga koempoel tano dibahdo pinakawan sambilan naboeh tjanang ditinggam papatih gadjah moeda 'api do kasoesahan tjawani papatih gadjah moeda

lagi kala dinana timbalni pinakawan ngahagakon di moelang 'aga wat saj kitjik'an 'ani tanggoeng sapa ngaladang toeroen masakasaka koempoel do sanga marga tjakak di karadjinan tjawa nihan papatih gadjah moeda tano sikam dji moelang mani djěno kindo ngahagakan di moelang tjawani pinakawan lagi kala di djěno mari ditimbal tanggoeng sapa ngaladang patoet djoega rěno djingkawan moelang mari kindo saj 'aga kitjik'an ram saj batin 'ampaj moelang ngabambangkan kěbajan nak bajni ngambihi 'ada joeda ditoetoeli ngambihi tijan sanga marga'an tano tijan di sěsat kajoenani 'adoe ratong ngahagakon madjoe něram mit di sěsat mari dilomni sino rěpado saj pilih ram mari ditimbal papatih gadjah moeda matětok djadi loenok matětoej djadi hapoej dang tirěgahkon něram sěmapoe dipilihni parwatin ni marga kidang tjawa nihan njak pajoe ram rěgah djoega 'atjak ram tjadang těrang 'akoe kala dinana boepingkas nihan njakkoe boepingkas dandan mati njakkoe kala dinana boedandan moenih tanggoeng sapa ngaladang tijan roewa si djadi ngiringkon nikoe dibah lagi kala dinana tjakak něram di sěsat toeroen masakasaka tjawa nihan ngambihi 'aga joeda 'ido lagi salamani dji kita roewa moewari njakkoe dji dipilijom djak rani kěbijan dji kita roewa poelipang djak rani kěbijan dji mit di rani saj lagi njakkoe mati dang doesilaw nikoe mati djoelah dang ki koesilaw marini lagi kindo njak 'aga sěnarah moe sakoelak goegoer majang sakiping sěkěndali mawat ija mingan koerang djamoendjam loeh tihili njakkoe kala dinana tjamoengak loeh titijak rěgah nihan njak di bah ngakoek rijal sakoelak goegoer majang tjakak njakkoe dilamban njapang pěti těripindang tjoeroep pěti gagoejang ngakoek rijal sakoelak goegoer majang tirěgah do njak dibah tjakak njakkoe di sěsat koekěnikon di nikoe kěnikon sěnarahmoe sakoelak goegoer majang kintoe ngambihi koerang mingan koetambah lagi 'akoe kala dinana doeparakan do rijal hak di koejoet ngambihi lagi kala dinana kita roewa poelipoeng di rani tjawa nihan ngambihi 'aga joeda lagi kala dinana ngambihi rěgah dibah něram moelang di lamban lagi kala dinana 'ana do goj sakikmoe lagi kala dinana mawat nikoe koeganti wat mara mawat radoe kasihni saj koewasa mak nikoe ki koeganti radin soerija dalam dang nikoe soesah hati rěno saj toenggoewankoe kidang koe timbal kindo mak 'oerang kapěnahan katoenggoewan paj djoega di lom saj moesim roewa mindjak njakkoe djak mědjong koeroek njakkoe di lěbing těngah njapang pěti těri pindang njoeroep pěti gagoejang njak ngoendahkon pakajan lagi kala dinana boepingkas njakkoe midah boepingkas tjara bakas njěrbong tjělana pandjang 'indjang poeling sětěra kawajkoe roewa taka koepěsělok siwarkoe ngoentajkon sapoek tangan mědjong njakkoe di djěngankoe mari njakkoe tjawa boedak kaloeng do hakoe njakkoe haga midor paj njakkoe 'aga běsěma di boekit poesawahan pěmatang ninggam 'aboeng 'akoe kala dinana ditimbal mamak kaloengmoe midah mara badan paj djoega kintoe běsěma mansa gěloek poesikan moelang makkoeng koeroek doewara njak gila nikol kěbaw roewa kidang kintoe mak mansa rila dang moelang lagi mindjak do njak djak mědjong tilantjar njak rěgah mit njakkoe di laboehan noempang pěrahoe dagang njak midah lagi kala dinana toeroen masakasaka sampaj nihan njak dija di boekit poesawahan disinggah 'oeloen dija

tjakak nihan njak midah sampaj njak di 'atasni ngakan mĕnjan njak midah ngakan mĕnjan dahoepa dĕkot nihan tanggoehkoe njĕrahkon hoerik pati njak ngiloe patoewahan timboel dilom dĕnija kidang kintoe soeratan radoe bagi koemanaj njak haga kiloe hoekoem kiloe tjaboet njawakoe bĕlani tanggoehkoe koetoenggoe pitoe bingi kok hanipikoe mawat djĕdjawoh ki 'aga 'amal sampaj nihan do midah di pak ngampoeloeh bingi nganik 'asokni mĕnjan djĕdjawoh ki 'aga 'amal kok hanipikoe mawat soetok nihan pilihkoe rĕgah nihan njak midah noempang pĕrahoe dagang njak moeloh di waj 'oerang toeroen masakasaka ngajoenan njakkoe midah ngahagakon tanggoeng sapa ngaladang toeroen paj di laboehan moelangdo kajoenansa tjakak di karadjinan sikindoewa dji moelang di kajoen radin soerija dalam ngahagakon poesikam toeroen paj di laboehan tjawa nihan tanggoeng sapa ngaladang djadi kitaj paj papatih gadjah moedah mari mit do si djadi ngitaj papatih gadjah moeda moelang nihan papatih gadjah moeda sikindoewa dji moelang 'apido saj kitjik'an 'ani papatih gadjah moeda lagi kala dinana mari ditimbal tanggoeng sapa ngaladang 'ija goj papatih gadjah moeda mari saj 'aga kitjik'an radin soerija dalam radoe moelang djak bĕsĕma ija radoe di laboehan rĕpado pilih nĕram 'oetjak koe kindo lamon bĕsĕma mangsa mak ija koeroek doewara ki mak njak nikol kĕbaw ditimbal papatih gadjah moeda toeroen paj do poesikam toeroen di laboehan sikindoewa 'aga mit mindjoek kĕbaw toeroen do tanggoeng sapa ngaladang mit toeroen di laboehan tjakak ija di pĕrahoe poetoengga radin soerija dalam tanggoeng sapa ngaladang njin kĕnaj koeti pandaj njak bĕsĕma mak mangsa 'adoe paj ki 'aga 'amal kok hanipikoe mawat ditimbal tanggoeng sapa ngaladang 'aga ti'apikon dija kintoe radoe bagi'an marini lagi kindo 'antjak pajoe ram moelang 'ikin bĕsĕma lagi titĕlikoetkon hani kidang koetimbal kindo njakkoe mak moelang lagi lamon bĕnor ija 'amoe njak haga ka'antak'an di'atas boekit hoedjoeng ditimbal tanggoeng sapangaladang mak 'ikin tjakak disan masĕlan napal hĕbos djak mata ranglaja tjakak dija mawat tĕmon hak sampaj ija do koetimbal moenih 'aga ka'antak'an djoega mani njak lagi moelang djĕdjama kĕdaw harap kintoe mak moelang lagi radoe 'intaran mati radoe kalah ditjawa tanggoeng sapangaladang pajoe kidah koe hantakkon sikam pak kidang tĕmon do rĕno kintoe bang mawat mangsa mak 'ikin moelang lagi 'ani tanggoeng sapangaladang hak di'antakkon tijan pak di tjoekoehni boekit 'oedjoeng tjawa nihan tanggoeng sapangaladang sikam pak 'aga moelang sĕdong paj 'antak 'idja mit tjakak do poesikam 'ani tanggoeng sapangaladang lagi kala dinana hak moeloh do tijan pak toeroen masakasaka koetanggarah do midah pĕmatang boekit hoedjoeng langgar hĕbos di mata ngakan mĕnjan njak midah ngakan mĕnjan dahoepa tanggoeh bĕla njak midah 'aga ngangkiloe hoerik 'aga ngangkiloe bĕtik ngangkiloe patoewahan kidang kintoe ija mawat mak bĕrlakoe parkiloe njak 'aga kiloe boenoeh kiloe hoekoeman mati 'akoe midah lagi kala dinana tjakak nihan njak midah hangkĕloet napalsa langgar hĕbos djak mata doedoekdoedoek njak tjakak kakari sanga djimpang ngĕdĕsoer njak tikoesoer ti'oeloh nihan njak midah mĕmpitoe njakkoe tjakak mempitoe njak tikoesoer ngakan mĕnjan loewot njak dĕkot nihan tanggoehkoe

kintoe mak dapok bĕtik njak 'aga kiloe hoekoem mawat nanggoeng pajahni 'akoe kala dinana tjakak nihan njak midah 'ampajni njak tilamboeng di'atas napal langgar hĕbos di mata lantjar nihan njak midah toeroen masakasaka patoengga pĕkon njakkoe ngisi moeli mĕranaj matjammatjam goewajni wat mantok wat ngamboental wat moewajak wat boedjoering wat njĕrdam wat boeginggoeng toeroen rija ngĕnjakkon njak dji ratong kidang koetimbal moenih moeli saj mĕranaj saj ngina'ina ija ratong 'idja do 'ina radin soerija dalam masaka koepapĕnah nikoe mak djoega ratong kidang koetimbal moenih 'astaga pĕrlah toebat didjado rangni moeli dalih mĕranaj dalih mawat kĕna tjoeba ladjoe djoega njak midah kok koerilong djo mawat lantjar djoega njak midah toeroen masakasaka poetoengga landos bĕrak poetoengga sanak lamon tandang kadoeroekdoeroek nganikkanik boewahni djoekoek ron ngĕnjakkon njak djo moenih bĕbaj saj rik bakas ngina'ina djo ratong 'idja'idjado masaka koepapĕnah nikoe mak djoega ratong kok koerilong djo mawat 'astaga pĕrlah toebat 'akoe lagi kala dinana didjado rangni sanak dalih mawat njak kĕna tjoeba lantjar djoega njak midah sampaj nihan di lamboeng boekit hoedjoeng nginah toeroen njak sampaj ngakan mĕnjan njak midah ngakan mĕnjan dahoepa ngarĕtjikkon tjindana tanggoeh bĕla njak midah kintoe wat saj bagi'an njak 'aga ngakiloe kidang kintoe bang mawat njak 'aga kiloe hoekoem 'akoe midah lagi kala dinana toeroen dibi do rani ratong do bĕbaj ija ngoesoeng sanak roewa bĕbaj saj rik bakas saj 'api lapahmoe ratong radin soerija dalam 'oetjakni bĕbaj sajja kidang koetimbal moenih sikindoewa dji ratong 'aga ngakiloe hoerik ngakiloe pĕtoewahan njin timboel di dĕnija ditimbal bĕbaj sajja radin soerija dalam sino do saj lapahkoe ngantakkon sanak roewa sindjisindji do patoewahan djoerajmoe di dĕnija kidang tĕmon do rĕno malamon pantanganni dang tiboetĕngi ija mĕngan dang tiboetong di waj dang tisantak hagani kidang koetimbal kindo sikindoewa mĕdjĕrih dang mĕmogga pantanganni ditimbal bĕbaj saj saj 'akoek ki haga nikoe mak nikoe haga radoe tantanmoe mak njin ki wat djadi pikir njak midah 'atjak wat lamen mawat 'idjado 'anak mak koendjoek nikoe loengkoeng mak koendjoek djawoh hati hak koengajkon saj bĕbaj tjawado bĕbaj sajja radin soerija dalam 'ana bĕrani 'anakmoe wat pari sanga tangkaj di bahni tjapa patoh 'ana bĕrani 'anakmoe 'akoek kak nikoe moelang pagi nihan do bingi moelang nihan njak midah mawat koe'angok'angokkon toeroen njak radoe moelang mari patoeroen rija patoengga batang batang sĕraman tĕngah koe tjakak ija mak datjok koerilong di hak kanan koeli'ak di hak kanan wat pari sanga tangkaj di bahni tjapa patoh noeli hak koewakoek midah 'indji bĕrani 'anakkoe mabisa sak masakti sĕnangoen 'anak ratoe lantjar nihan njak midah batangsa mawat lagi dantar pitis sakiping pangrasakoe dinana toeroen 'masakasaka sampaj nihan njak di waj ngajoenan njakkoe midah ngahagakon tanggoeng sapa ngaladang toeroen paj si pangkalan 'akoe kala dinana mari moelang kajoenan moelang di karadjinan sikindoewa poen moelang njin kĕnaj poesikam pandaj radin soerija dalam bĕli'aw kindo moelang 'andjak bĕsĕma mansa njin nĕram roempok pandaj tjawa moenih tanggoeng sapa ngaladang naboeh tjanang do nikoe ngahagakon moe-

lang 'amoe parwatin 'oenjini koempoeldo parwatin moelang di karadjinan tjawado tanggoeng sapa ngaladang koeti kindo koe kahakakon moelang njin kĕnaj koeti pandaj radin soerija dalam 'ampaj moelang bĕsĕma kindo mansa njin kĕnaj nĕram pandaj rĕpado pilih nĕram di timbal papatih gadjah moeda patoet djoega disino saj kitjik'an kipilik sikindoewa pajoe ram nikol kĕbaw roewa tipĕnah di doewara saj batin toeroen paj dipangkalan di'iringkon parwatin toeroendo ija mit di waj mari toeroen boelimaw ija dili'ak kĕrija mangapi do bang rĕdji poepar mandjadi hĕni limaw mandjadi batoe ija do koetimbal kindo tidjawab mari di timbal doedoenganmoe djawab djoega goj radin soerija dalam ki njakkoe mawat pandaj ijado koedjawab moenih poepor mandjadi hĕni sĕnangoen djĕlma kasi limaw mandjadi batoe sĕnangoen tjoetjoeng ratoe radoe moenih do mandi moelang moenih di pĕkon tikoeroek di doewara hak nikol kĕbaw roewa napoeng njakkoe dinana tjakak do njak di lamban sĕmarga najoeh balag toeroen masakasaka sampaj di pamĕnahan di nikoe 'aga hĕdjong koempoel moeli mĕranaj noetoek mak taroe lagi sĕmarga nindjok kĕbaw nambangkon kĕbaw lima mĕnah nikoe kok hĕdjong kĕbaw tikaskon tĕloe 'ingkah titikol roewa djaga boejoe mak 'angkah tĕloe bingi mani nikoe hak bĕbaj toeroen masakasaka roempok ramah ngĕlagok makkoeng kok patoet 'aro nikoe hak 'adoe tĕta makkoeng kok patoet tĕta nikoe hak 'adoe lapah toero en masakasaka nikoe midah 'adoe tapis sabidang moeli madja pĕtĕri nikoe lagi kala dinana toeroen masakasaka njakkoe goj 'iboeng kasa karoewa 'iboeng sinin njakkoe 'aga boerambak sanikon njak pantok'an njak 'aga mantok tampan ditimbal 'iboeng kasa karoewa 'iboeng sinin pĕlĕgoh papat nakan midah masĕlan ngija gila nakan midah.

XXXVIII.

WAWARAHAN.

Koetjing boengkoek boegoeroe mak dinggok boegoeroe ki mak ija mawat pardani lagi di bahni 'alam 'indji djadi ija ngali'ak mata rani lĕbih roepani rik langgarni djadi ija mit do tjakak boegoeroe di matanirani dija nanggoeh tano njak matarani mit ngĕdi nikoe mari njak haga boegoeroe 'ilmoe di nikoe djalani 'oenjinni mawat lĕbih di nikoe lagi tano njak 'aga boegoeroe dikoe djadi ditimbal matani rani pajoe nikoe boegoeroe di njak kidang kindo njak 'alah di ratong 'aban 'idjaw mawat nihan roepa koe lagi sijar koe mak dapok tĕroes lagi kapan 'aban ratong djadi 'ani koetjing boengkoek 'inggok njak boegoeroe dikoe kidah di rĕno rĕtini boendjak 'aban djak nikoe kidah ki rĕno djadi ija mit moenih ngĕdi 'aban nanggoeh tano njak 'aban ngĕdi nikoe djalani njak 'aga boegoeroe di matani rani kidang ija kalah djama nikoe djadi 'ani 'aban ija tĕmondo kapan koehadang mawat lagi sijarni 'ani koetjing boengkoek tĕmondo tano njak 'aga boegoeroe di nikoe 'ani 'aban pajoe 'api 'ilmoe njin nikoe koetawaj kidang njak kindo kapan ratong 'angin balag njak mawat boetahan lagi 'ani koetjing boengkoek 'inggok njak boegoeroe dikoe kidah ki rĕno njak haga ngĕdi 'angin kidah ki rĕno djadi mit moenih ngĕdi

'angin tano njak ngĕdi nikoe 'angin njak haga boegoeroe 'ilmoe di nikoe djalani njak djak ngĕdi 'aban njak gila 'ani 'aban kapan ratong 'angin balag njak mak boetahan lagi 'ani 'angin tĕmondo 'ani koetjing boengkoek njak haga boegoeroe 'ani 'angin pajoe koetawaj 'ilmoe 'api hagamoe kidang njak kindo kapan di hadang boekit njak mak datjok ladjoe lagi 'ani koetjing boengkoek 'inggok njak kidah ki rĕno rĕtini boendjak boekit djak nikoe ki rĕno tano njak haga ngĕdi boekit kidah 'ani 'angin mara djadi ija mit ngĕdi boekit djadi ija nanggoeh tano boekit 'ani koetjing boengkoek njak haga boegoeroe dikoe djalani njak haga boegoeroe di 'angin 'ani 'angin pajoe kidang njak dihapak boekit mak dapok ladjoe lagi 'ani boekit tĕmon do kidang njak kapan ratong kĕbaw mawat dapok koetahan lagi njakkoe tĕdjoeh 'ani koetjing boengkoek mawat njak 'aga kidah ki rĕno njak haga ngĕdi kĕbaw kidah ki rĕno djadi ija mit nanggoeh di kĕbaw tano njak kĕbaw haga boegoeroe dikoe djalani njak boegoeroe di boekit 'ani boekit njak kindo kapan ratong kĕbaw njak tĕdjoeh 'ani kĕbaw tĕmondo pajoe nikoe koetawaj 'ilmoe kidang njak kindo kapan ditarik kĕlok mawat dapok koetahan lagi 'ani koetjing boengkoek 'inggok kidah njak boegoeroe dikoe njak haga ngĕdi kĕlok djadi ija nanggoeh dikĕlok tano kĕlok njak haga boegoeroe dikoe djalani njak ngĕdi kĕbaw 'ani kĕbaw njak mawat dapok boetahan kapan di tarik kĕlok 'ani kĕlok tĕmondo kidang njak kindo kapan digĕgok tikoes mawat dapok koetahan lagi djadi 'ani koetjing boengkoek mawat njak haga kidah kirĕno djadi koetjing boengkoek pĕdom pitoe bingi pitoe rani mawat mindjak djalani ija soesah sĕkali sĕbab tikoes kanik 'ani koetjing boengkoek djadi ija mawat boegoeroe lagi mala'inkon pikir sĕndiri mala'inkon ilmoe mawat ngaradoewi ki mak ngadji sĕndiri di'atas kita poenja pikiran.

XXXIX.

'ADI-'ADI.

1.

Sakni kandik moewara doewa,
Tanaman pasar poelaw,
Kajoe di Tandjoengpoera,
Kambang pandos sĕlalaw.

2.

Nikoe datjok kino mak,
Njak datjok dinong makkoeng,
'Ampaj pisan 'angon hak,
Djoekoeng takoeng.

3.

Waj balambang waj boelimbing,
Samaka laboeng di hoeloe,
Bakak njoeloej djak tĕbing,
Njak boegantoeng di nikoe.

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN.

pag. I. staat *ja* moet zijn *'ija*.

" II. achter strandmargas te voegen: (inz. van de margas: **Panggawa-Lima**, Poegoeng-Tampak, Waj-Sindi, Pr. Kroë).

" II. onder s. d. bij te voegen: Sĕm., Sĕmangka.
Aanteekeningen omtrent de taal van den Lamponger etc.

" 2. staat *ia*; moet zijn: *'ija*; en onder hetzelfde artikel te voegen tusschen *'ija*. en komt: aan het begin van een woord; in hetzelfde artikel achter *il ij a:* overigens uittespreken als onze *j*.

" 3. staat *kali'ak, doeli'ak*, en twee malen *li'ak*; moet zijn: *kalijak, doelijak, lijak*.

" 4. alinéa 3 staat *om*; moet zijn; *am*.
regel 2 alinéa 4 staat: *ng, m, n, nj, ma*; moet zijn: *ng, m, n, nj*.
achter *ngagantoeng* te voegen: (ook *nganggantoeng*).
regel 2 alinéa 11 staat: (*noe* B. Dl.) moet zijn: (*noe* Bĕl)
Laatste alinéa staat: *kali'ak, li'ak* en *kĕtawaj'an*; moet zijn: *kalijak, lijak, kĕtawajan*.

" 5. 1e. alinéa staat *katĕraj'an*; moet zijn: *katĕrajan*

" 5. regel 4 alinéa 4 staat *lapohdo*; moet zijn: *lapahdo*.

" 5. ten 3e. staat *kali'ak'an* en *li'ak*; moet zijn: *kalijak'an* en *lijak*.

" 6. regel 2 alinéa 1 staat *mabapak*; moet zijn: *'ina bapak*.

" 6. regel 2 alinéa 3 staat *poeloe*; moet zijn: *poeloeh*.

" 6. alinéa 5 staat *ɔc p'*; moet zijn: *c, d,*;

" 7. alinéa 2 staat achter of: *ni'adji*; moet zijn; *ni 'adjo*.

" 7. alinéa 4 te voegen tusschen zin en ons: van.

" 7. regel 3 alinéa 6 staat *la'in* en *nambri*; moet zijn: *lajin* en *nambi*;

" 7. laatste alinéa aantevullen achter *djah: haj, 'aj'aj*.

WOORDENLIJST.

" 1. aantevullen onder Ka: III (ook *kĕ*), tegen (tijdsbepaling).

" 1. staat Kakoembang; moet zijn: Kakoembong.

" 1. staat Kagĕgĕdoewang; moet vervallen.

" 1. aantevullen tusschen Kangaw en Kapak: Kangkang padde (gew. *kamintjak kangkang*).

" 1. staat onder Kapar, drijven met den stroom; moet zijn: wat met den stroom drijft, wat bijv. op het strand door aanspoeling ligt, drijfhout.

pag. 1. **staat K a p i l i s; moet vervallen.**
„ 1. staat K a b a r a n; moet zijn: **K a b a b a r a n.**
„ 1. aantevullen achter K a b o e r: (ook *kabor*).
„ 2. aantevullen achter K a m a s i: (ook *kĕmasi*).
„ 2. aantevullen tusschen K a m b a n g en K a m b i n g; **K a m b a s, een gewas** als toespijs gegeten.
„ 2. staat onder K a m b i n g, *beri beri*; moet zijn: *biri-biri*.
„ 2. aantevullen achter K a m b o e r: (ook *kambor*).
„ 2. staat onder K a t a n: woord; moet zijn: wond.
„ 2. staat K a t ĕ t o e k; moet vervallen.
„ 2. aantevullen achter K a t i k: (ook *katih*).
„ 2. aantevullen tusschen K a t i n g en K a t i l a: **K a t i t i r a n, de pĕrkoetoet;** soorten daarvan zijn; *katitiran (h)'andak, katitiran (h)'alom.*
„ 2. aantevullen achter K a t o e n: (B. d.)
„ 2. staat K a d o e n g d o e n g; moet zijn: K a d o e n d o e n g.
„ 3. staat onder K a n d a s, ergens op storten; moet zijn: **ergens op stooten.**
„ 3. aantevullen bij K a n d j a k: sinds.
„ 3. staat onder K a t j o e k, (*kĕtoek* B. d.); moet zijn: (*kitoek* B. d.).
„ 3. aantevullen tusschen K a t j i en K a t j i p: **K a t j i t j i, een soort van** vogel; K a t j i r, zacht, week van kippendrek.
„ 3. tusschen *kajoe kartaw pĕring* en *kajoe toengkah* te voegen: ***kajoe kĕloetoem,*** *kajoe pasang, kajoe mĕdang, kajoe tampang.*
„ 3. staat *kajoe pĕnĕgo* en *kajoe sĕwang*; moet zijn: ***kajoe pĕnago* en *kajoe*** *sĕloewaj.*
„ 4. staat *kajoe sampilangan* en *kajoe kapoenggoel*; moet zijn: ***kajoe tampilangan*** en *kajoe kapoengoel.*
„ 4. aantevullen achter K a l a b a j: (ook *kĕlabaj*) en **achter K a l a s a: (ook** *kĕlasa*).
„ 5. aantevullen bij K a r, achter bloemen: **zwellen, groot worden van vruchten,** opengaan van een' waaier.
„ 5. aantevullen tusschen K a r i en K a r i t a: **K a r i m p a k, I gelijk van leef-**tijd; II *ralong karimpak,* **met zijn allen tegelijker tijd aankomen.** (***Sĕrĕmpak*** *datang* mal.)
„ 5. staat K a r i w a n; moet vervallen.
„ 5. staat K a r o e m p o e n g; moet zijn: K a r o e m p a n g.
„ 5. aantevullen achter K a r o e m p a t: *tikaroempat*;
„ 5. aantevullen tusschen K a s a t o e r i en K a s a h: K a s a m (S. d.) = ***kasom.***
„ 5. staat onder K a s i bij *ngasido*, laat; moet zijn: laat 't.
„ 5. aantevullen tusschen K a s o e l o e j a n en K a s o r: K a s o m (***kasam* s. d**); *pĕkasom* zie dit woord.
„ 6 **staat onder K a w a j, *kawaj kĕpjang*; moet zijn: *kawaj kĕdjang.***

pag. 6. aan te vullen achter **Kahimbas**: (gr.-woord wellicht *himbas*).
" 6. aan te vullen achter **Kĕkarpa**: (ook *kakarpa*).
" 6. aan te vullen tusschen **Kĕkoek** en **Kĕkoemor**: **Kĕkoepil** (S. d) = *gĕgĕpil*.
" 6. staat onder **Kĕpas**, achter ringvingers, van; moet zijn: **na**.
" 7. staat onder **Kĕbiri**, *manok*; moet zijn: *manoek*.
" 7. staat onder **Kĕbaw**, *halom*, *handak*; moet zijn: (*h*)'*alom* (*h*)'*andak*.
" 7. staat **Kĕmasi**; moet vervallen.
" 7. aan te vullen achter **Kĕmik**, vóór ook: **Bĕl**.
" 7. aan te vullen tusschen **Kĕmoelong** en **Kĕmoeroeng**: **Kĕmoerak**, pit van den doerian, tjĕmpĕdak en nangka.
" 7. aan te vullen tusschen **Kĕmon** en **Kĕtak**: **Kĕmboelog** = *tamboeloeg*.
" 7. aan te vullen bij **Kĕtik**, achter *bĕlalang*: *sĕnapang*.
" 8. aan te vullen bij **Kĕdar**, achter slechts: naar den staat van.
" 8. aan te vullen tusschen **Kĕdok** en **Kĕdaw**: **Kĕdol**; *makĕdol*, dik.
" 8. staat **Kĕning**; moet zijn: **Kĕnong**.
" 8. aan te vullen tusschen **Kĕni** en **Kĕnong**: **Kĕning**, wenkbrauwen; zie ook *boeloe*.
" 8. staat **Kĕmoewih**; moet zijn: **Kĕnoewih**.
" 8. staat **Kĕtjambah** en **Ketjorlap**; moet vervallen.
" 9. staat onder **Kĕlik**, *ngelih*; moet zijn: *ngĕlik*.
" 9. aan te vullen achter **Kĕlot**, *mĕngkĕlot*; en achter **Kĕrag**, *mĕkĕrag*.
" 9. staat onder **Kĕrap**, *boemi* en kweekbad; moet zijn: *boeni* en kweekbed.
" 9. staat onder **Kĕroek**, kruipen; moet zijn; krimpen.
" 9. staat **Kéroeng**; moet zijn: **Kĕroeng**.
" 9. staat onder **Kĕroesoeng**, cocos; moet zijn: cocon.
" 9. aantevullen achter **Kĕroehan**: (niet in gebruik).
" 10. staat **Kĕsamoen**; moet vervallen.
" 10. aantevullen bij **Ki**: *kihak* = *kikak*.
" 10. aantevullen bij **Kipak I**: ook = *kĕpak*.
" 10. staat **Kibad**; moet zijn: **Kibas**.
" 10. aantevullen tusschen **Kitir** en **Kitok**: **Kitiran** = *kalitiran*.
" 10. staat **Kina**, begeerte. lust; moet zijn: **Kina**, *kina kina*, hartelust, hartewensch; *sakina kina*, naar verlangen, naar begeeren.
" 10. staat **Kintoe**, indien, als, zoo; moet zijn: **Kintoe**, wellicht, misschien.
" 11. staat **Ki'amat**; moet zijn: **Kijamat** en te plaatsen tusschen **Kijan** en **Kijas**.
" 11. aantevullen tusschen **Kilan** en **Kiloe**: **Kilir**, het aanscherpen van een puntig voorwerp inz. van een kunstspoor.
" 11. aantevullen achter **Kiloe**: (ook Ab v. H)
" 11. aantevullen achter **Kira I**; vóór berekening: *kira — kira*.

pag. 11. aantevullen bij **Kiring** II, vóór *kiring — kiring*: *kĕkiring* ook; en achter belletjes: aan een ring om den enkel.

„ 11. staat **Kiwol** een heester; moet zijn: **Kiwol**, I jonge aren vrucht II een alikruik.

„ 11. staat **Kihak**; moet vervallen.

„ 11. staat onder **Koekoek**, II *mĕhoewig*; moet zijn: *mĕkoewig*.

„ 12. aantevullen tusschen **Koengkoeng** en **Koengkoen**: **Koengkoem** (dialect P r Kroë) = *koengkoeng*.

„ 12. te plaatsen bij **Koepok**, achter *'oeloh*: (?).

„ 12. aantevullen tusschen **Koebis** en **Koebor**: **Koeboeng**, soort vliegende vos met een gevlekt vel.

„ 12. aantevullen tusschen **Koeda** en **Koedih**: **Koedan**, de achterzijde van iets; *koedan lambann sida'a*, achter het huis van N. N.

„ 12. aantevullen bij **Koedo** achter *lah*: ook een stopwoord.

„ 12. staat onder **Koenang**, *ngoenang — 'oenang*; moet zijn: *ngoenang-koenang*.

„ 12. aantevullen bij **Koentaj**: II *koentaj boewok* (kal) = *hoeraj boewok* zie *hoeraj*.

„ 13. aantevullen tusschen **Koetjing** en **Koetjoer**; **Koetjoem**, samengevouwen, gesloten zooals een bloemknop, zich sluiten zooals bijv. sommige bloemen, knop van bladen.

„ 13. **Koenjah** en **Koenjir** moeten geplaatst worden tusschen **Koedjor** en **Koejoeng**.

„ 13. staat onder **Koelam**, regel 17. *boenga sakoer*; moet zijn: *boenga takoer*.

„ 13. staat onder **Koeli**, dagloonen; moet zijn: daglooner.

„ 13. staat **Koelok**; moet zijn: **Koelog**.

„ 13. aantevullen achter **Koerang**: (ook Ab v. H).

„ 14. aantevullen tusschen **Koewaw** en **Kokik**: **Kok** = *ki*

„ 14. staat **Kotak** II sirihdoos; moet zijn: **Kotag**, sirihdoos; I achter **kotak** moet vervallen.

„ 14. aantevullen achter **Gagĕling**: (ook *gĕgĕling*)

„ 14. staat onder **Gagik**, kokossoorten; moet zijn: kokosnoten.

„ 15. aantevullen tusschen **Gampi** en **Gambang**: **Gampoeng**, een boschage te midden van eene alangalang vlakte of van een ontgonnen terrein.

„ 15. staat onder **Gambar**, plaats; moet zijn: plaat.

„ 15. aantevullen bij **Gambir**, tusschen van en sirihdoos: de.

„ 15. staat **Gattjik**; moet zijn: **Gattji**; en te voegen achter **Gattji**: (Ab; v. H).

„ 15. staat onder **Gadaj**, *gadaj'an*; moet zijn: *gadajan*.

„ 15. staat onder **Gantoeng**, *ngĕgantoeng'i*; moet zijn: *ngĕgantoengi* (*ngang-gantoengi*).

„ 15. aantevullen achter **Galinggang**; (ook *gĕlinggang*).

„ 16. aantevullen bij **Garoenggoengan**, achter blijven: van houtsoorten, die voor een gedeelte verteerd zijn.

pag. 16. staat Gĕgĕgok; moet zijn; Gĕgĕgog.
„ 16. staat Gĕgĕling: moet vervallen.
„ 17. staat onder Gĕta, mal; moet zijn: snel.
„ 17. aantevullen bij Gĕtas, achter *ngĕgĕtas:* (*nganggĕtas.*)
„ 17. staat onder Gĕtoeg, het ombolsteren van een kokosnoot; moet zijn: het splijten, kloven van een kokosnoot.
„ 17. aantevullen tusschen Gĕdoeg en Gĕdo: Gĕdoewang; *gĕgĕdoewang*; *kagĕgĕdoewang*, gestreept, gevlekt.
„ 17. aantevullen tusschen Gĕdja en Gĕlang: Gĕtjar = *katjir*.
„ 17. aantevullen bij Gĕlang, achter armbanden; *panggĕlangan*; zie dit woord.
„ 17. aantevullen tusschen Gĕlindam en Gĕloek: Gĕlir, zij (lichaam).
„ 17. aantevullen bij Gĕloembang, achter water; deining.
„ 17. staat Gerok; moet zijn: Gĕrok.
„ 18. staat onder Ginggoeng; standen; moet zijn: tanden.
„ 18. aantevullen bij Gidoeg — gidoeg I, tusschen wordt en door: bijv.
„ 18. aantevullen bij Gindam II, achter heeft: of van het water in een kom, waaraan men gestooten heeft.
„ 18. aantevullen achter Gindjang: *gindjangan*; en in het zelfde artikel achter verkeerd: bijv. *djĕlma soedi mawat gindjangan.*
„ 18. moet Ginjar geplaatst worden tusschen Ginsir en Gijang.
„ 18. aantevullen bij Gijar: II oogziekte bij pluimgedierte veroorzaakt door eene wormsoort.
„ 18. staat in het artikel Gila: *daj*; moet zijn: *saj*.
„ 18. staat onder Giloeh, en; moet zijn: om.
„ 19. aantevullen tusschen Goemantoeng en Goemah: Goemimpa zie *gimpa*.
„ 19. staat onder Goembas, eene grassoort; moet zijn: eene graminea.
„ 19. aantevullen tusschen Goeting en Goedang: Goedag (s. d) = *goedog*.
„ 19. aantevullen achter Goedog: (*goedag* s. d), *gĕmoedog*.
„ 19. aantevullen achter Goendang: *gagoendang*; en achter staart: staartvederen; in hetzelfde artikel staat *tjĕtoewak*; moet zijn: *tjĕtjoewak* en aantevullen achter *goendang kĕlabaj*: de niet overhangende staartvederen bij hanen.
„ 19. staat onder Goendjoeng, *poelas*; moet zijn: *poelos*.
„ 19. staat Goejoer; moet zijn Goejoen.
„ 19. aantevullen bij Goejok achter haar: *gĕgoejok*; zie dit woord.
„ 19. staat Goeal; moet zijn: Goewal; te verplaatsen na Goesom
„ 19. staat Goelisa; moet zijn: Goelita.
„ 19. staat onder Goelaj, *goelaj'an*; of *gĕgoelaj'an* moet zijn: *goelajan* of *gĕgoelajan*.
„ 19. aantevullen bij Goerah, achter *ngĕgoerahkon:* (*nganggoerahkon*).
„ 19. aantevullen bij Goeroeh, achter makend; *gĕgoeroeh*; zie dit woord.

pag. 19. aantevullen bij **Goeraw II**, achter maken: spelen.
„ 20. staat bij **Gosong**, (Ab v. H); moet zijn: (ook Ab v. H).
„ 20. **Goewaj** te plaatsen tusschen **Goewal** en Golo.
„ 20. staat onder **Goewaj**, *goewaj'an*; moet zijn: *goewajan*.
„ 20. staat **Ngadė**; moet zijn: **Ngadi**.
„ 20. staat **Ngajoeng** en **Ngalat**; moet vervallen.
„ 20. aantevullen tusschen **Ngalalasan** en **Ngaris**: **Ngariki**, hier; **Ngariko**, daar, ginds.
„ 20. staat onder **Ngas II**, *ngas, ngĕlĕngis*; moet zijn: *ngas — ngĕlĕngis*.
„ 20. te voegen tusschen **Ngawan** en geleding: lid.
„ 20. staat **Ngĕmĕtong**, vruchtzetting, moet vervallen.
„ 21. aantevullen tusschen **Ngija** en **Ngijok-ngijok**: **Ngijoet** (S. d) = *ngijot*.
„ 21. aantevullen tusschen **Ngijot** en kraken: (*ngijoet* S. d).
„ 21. staat **Ngiling** = *li'ak*; moet vervallen.
„ 21. staat onder Pakoe I, (*pasok* Bĕl); moet zijn: (*pasak* Bĕl); aantevullen bij Pakoe II, tusschen II en *pakoe*: varen; staat in hetzelfde artikel *goelaj'an*; moet zijn *goelajan*.
„ 21. staat onder **Pakaj**, geschut; moet zijn: opschik; in hetzelfde artikel aantevullen achter wapenen: *pĕnakaj*, zie dit woord.
„ 21. aantevullen achter **Pagawaj**: (ook *pĕgawaj*).
„ 21. staat **Pangkoeng**; moet zijn: **Pangkong** (ook *djorkork pangkong*).
„ 22. staat onder **Panggawa**, mangahoofd; moet zijn: margahoofd.
„ 22. aantevullen bij **Pangharingan**: II (dialect Pr Kroë) = *haringan*.
„ 22. staat **Papasih**; moet zijn: **Papatih**.
„ 22. staat onder **Papari**; bloem, tros; moet zijn: bloemtros.
„ 22. aantevullen achter **Papari**: ook *pĕpari*).
„ 22. aantevullen achter **Pamoelong**: (ook *pamoelongan*); staat in hetzelfde artikel *kamoelang*; moet zijn: *kĕmoelong*.
„ 22. aantevullen achter **Pampang**: tak; en in hetzelfde artikel achter boomtak: *mampangkon*: takken schieten.
„ 22. aantevullen bij **Pampan**: II (dialect Pr Kroë) = *dahpan*.
„ 22. aantevullen bij **Patak**, achter lijster; soorten daarvan zijn: *patak balikaw, patak pari, patak waj*.
„ 22. aantevullen achter **Patik I**: *maneek patik*.
„ 22. staat onder **Padang**, *padangan li'oh*; moet zijn *padangan lijoh*.
„ 22. aantevullen bij **Padan**: II wijzen van hanenkloppen als: *padan barat, padan kanan djabor, padan bĕkangkang, padan tjipaj loewar, padan tjipaj lom*: waarbij het kunstspoor bij den grootsten of op het oog sterksten haan aangebonden wordt respectievelijk: tusschen hanespoor en kleine teen; tusschen kleine teen en plat van den poot; rechts van den poot; links van den poot; *padan tĕdjĕroe*: waarbij den kleinsten of op

het oog minder sterken haan aan rechter en linkerpoot een kunstspoor wordt aangebonden; *padan hamoen* waarbij slechts een der hanen een kunstspoor wordt aangebonden.

pag. 22. staat bij Padok; het vasten, in een persen; moet zijn: het vaster in een persen.

„ 23. aantevullen bij Pantok, achter *pantok'an*: (*kariwan* B. d.)

„ 23. staat bij Pandan, *pi'os*; moet zijn: *pijos*.

„ 23. „ Pandoek en *pandoek kĕtir* moet zijn: Pandoe en *pandoe kĕtir* (ook *kitar*).

„ 23. aantevullen bij Pandaj: het kunnen; en staat in hetzelfde artikel; kennen geven; moet zijn: kennis geven.

„ 23. aantevullen bij Pantjoeng tusschen II en loop: *pantjoeng sĕnapang*.

„ 23. staat onder Patjog hrt; moet zijn: het.

„ 23. aantevullen bij Pajoeng, achter (ook Ab. v. H): scherm; en achter zonnescherm: regenscherm.

„ 24. staat onder Palangan II, eigenlijk; moet zijn: ergerlijk.

„ 24 staat Palanggaj; moet zijn: Palangaj (ook *pĕlangaj*).

„ 24. staat onder Parang, houwen; moet zijn houwer;

„ 24. staat onder Pari, de rijstplaat; moet zijn: de rijstplant; in hetzelfde artikel, *handak*; moet zijn: (*h*)'*andak*.

„ 24. aantevullen bij Pari achter *koendjir*: Namen aan de tijdperken van groei van het rijstgewas gegeven zijn:

op de droge velden als het gewas 8 dagen oud is: *njĕgok lijang*;
„ „ natte „ „ „ „ 10-15 „ „ „ *lamantang*;
„ „ droge „ „ „ „ 20 „ „ „ *gagoerawan 'angin*;
„ „ natte „ „ „ „ 20 „ „ „ *gagoendang lipas*;
„ „ natte en droge velden als het gewas 2 maanden oud is: *noengkah kalang*;
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 2½ „ „ „ *minga*;
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 3½ „ „ „ *mĕtong* (*ngĕmbĕtong, ngĕmĕtong*) *hiwos*;
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 4 „ „ „ *mĕtong kĕlabaj*;
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 4½ „ „ „ *randjang lijok* (*rĕrop, rampak*);
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 4 maanden 20 dagen oud is: *kĕmamas 'oedjaw*;

op de natte en droge velden als het gewas 5 maanden oud is: *kĕmamas koendjir*;

pag. 24. aantevullen achter Parintah: (ook *pĕrintah*);
„ 24. staat onder Paroeng, onkwetsbaar; lees: kwetsbaar;
„ 24. aantevullen achter Parom: *paroman*; tusschen Parom en Parkara Paraw = *bĕraw* I; en achter Parngik: (ook *pĕrngik*).
„ 24. staat Parman, groot stuk brandhout; moet vervallen.
„ 24. aantevullen achter Parlintih: (ook *pĕrlintih*).
„ 25. aantevullen bij Pasĕnggiri: (ook *pasanggiri*); en in hetzelfde artikel achter aanklacht: ook adatovertreding.
„ 25. aantevullen tusschen Passik en Paha: Pawar, *mĕpawar* = *mĕstar*;
„ 25. staat onder Paha, *kakoeloni*; moet zijn: *kakoelohni*; en onder Pĕngarag, in den drogen moeson; moet zijn; bij zonneschijn.
„ 25. staat onder Pĕkasom, *bĕkasĕm*; moet zijn: *bĕkasom*.
„ 25. staat Pĕpakoer; moet zijn: Pĕpakoen.
„ 26. aantevullen achter Pĕpĕdos; (*tĕpĕdos*).
„ 26. aantevullen bij Pĕpis, achter *tĕloej pĕpis*: (ook *tali pĕpis*).
„ 26. staat Pĕmakoman: moet vervallen.
„ 26. staat Pĕmoentar; moet zijn: Pĕmoentor.
„ 26. staat Pĕtĕra (*pitĕrah* s. d.); moet zijn: Pĕtĕrah.
„ 26. staat Pĕtikan en; in hetzelfde artikel; trekken; en *tjoeping pĕtikan*; moet zijn: Pĕtigkan; trekker; *tjoeping pĕtigkan sĕnapang*; en moet het woord Pĕtigkan komen na Pĕtig.
„ 26. aantevullen tusschen Pĕdang en Pĕdati; Pĕdam (s. d.) = *pĕdom*
„ 26. aantevullen bij Pĕdik, achter uitzien: stil voor zich uitzien.
„ 26. aantevullen achter Pĕdom: (*pĕdam* s. d.); in hetzelfde artikel staat: slaper; moet zijn: slapen.
„ 26. aantevullen tusschen Pĕdom en Pĕnakaj: Pĕdos; *pĕpĕdos*, zie dit woord.
„ 27. staat Pĕnjĕsaj'an en in hetzelfde artikel, *'oeboengan*; moet zijn: Pĕnjĕsajan en *'oebongan*.
„ 27. staat Pĕlangaj; moet vervallen.
„ 27. te lezen bij Pĕlatoeg: I *pĕlatoeg sĕnapang*, haan van een geweer; II part. pud. masc.
„ 27. staat Pĕlajar moet zijn: Pĕlajan.
„ 27. aantevullen bij Pĕlik, achter nauw: eng.
„ 27. staat onder Pĕrangak twee maal *tjoe'ak*: lees: *tjoewak*.
„ 27. aantevullen bij Pĕrandam tusschen dit woord en het slaan: I (*pĕrandam* dialect Pr. Kroë); in hetzelfde artikel: II twijnen.
„ 28. staat Pĕrĕman, vruchten moerbei; moet zijn: vruchten door broeiing rijpen.

pag. 28. staat onder **Pĕring**, *kawoen;* moet zijn: *kawoer;* in het artikel aantevullen: *pĕring'awi* achter *pĕring bĕtoeng.*
„ 28. staat **Pĕrintah** moet vervallen.
„ 28. aantevullen tusschen **Pĕrit** en **Pĕrija**: **Pĕrindos** = *pĕrandos.*
„ 28. staat **Pĕri'oek**; moet zijn **Pĕrijoek.**
„ 28. aantevullen tusschen **Pĕrijoek** en **Pĕroegan**: **Pĕril**, *tĕpĕril* gecastreerd; *manoek tĕpĕril;* kapoen.
„ 28. staat **Pĕsĕloe**, zie *sĕloe;* moet zijn: **Pĕsĕloe** = *sĕloe.*
„ 28. aantevullen bij **Pik I** achter neerzetten: plaatsen, leggen, nederleggen.
„ 28. staat **Pingkat** moet zijn **Pingkas.**
„ 28. Het artikel **Pitĕrah** (S.d.) etc; te doen vervallen.
„ 29. staat **Pijasat**, moe, vermoeid; moet zijn: **Pijasat**, moeilijk, zwaar, lastig; gezegd van iemand, wien het leven zwaar valt.
„ 29. staat **Pijah**, vleugel, gewricht; moet zijn: vleugelgewricht.
„ 29. aantevullen tusschen **Pijoen** en **Pilih**: **Pilis**, *kapilis*, smeersel bestaande uit een mengsel van kurkema en kalk aangewend bij hoofdpijn en waarmede voorhoofd en slapen worden belegd.
„ 29. staat onder **Poekal**, *kĕris sĕpoekoel;* moet zijn: *kĕris sĕpoekal.*
„ 30. aantevullen bij **Poepoeh** achter inhalen: nazetten, vervolgen.
„ 30. aantevullen tusschen **Poebah** en **Poetĕr**: **Poematang** = *pĕmatang.*
„ 30. moet bij **Poedak**, II (*tagak* Bĕl) voorhoofd, vervallen.
„ 30. aantevullen tusschen **Poentoet** en **Poentjag**: **Poendoeg**, krisscheede in goud of zilver gevat.
„ 30. staat **Poetjoeng**; moet zijn: **Poetjoeg.**
„ 30. Het artikel **Poe'ari**; te doen vervallen.
„ 31. aantevullen bij **Poelang**: IV *roekoen poelangan* (Bĕl) goed, goederen.
„ 31. in het artikel **Poelan**; (*las* Bĕl) te doen vervallen.
„ 31. aantevullen bij **Poelos**: wrong.
„ 31. staat onder **Poeloeh**, *tégo* en *lémo;* moet zijn: *tigo* en *limo.*
„ 31. staat **Poejan**; moet zijn: **Poewajan.**
„ 31. staat **Poewari** = *poe'ari;* lees: **Poewari**, schoonbroeder schoonzuster van manszijde; *minak poewari*, meer in gebruik *minak moewari*, alle bloedverwanten van den manskant.
„ 31. aantevullen bij **Poewok** achter uil: (vogel).
„ 32. aantevullen bij **Bang III** tusschen *roewa* en *bang: manggoman.*
„ 32. aantevullen tusschen **Bangat** en **Bangik**: **Bangan** = *wangan* (Bĕl).
„ 32. aantevullen bij **Bangik**, tusschen eten en pleizierig: smakelijk.
„ 32. **Banggi** moet staan vóór **Bangsa.**
„ 32. Het woord (Bĕl) bij **Babang**, moet staan achter *wawang.*
„ 32. staat **Babatang**; moet vervallen.
„ 32. staat onder **Babatjar**,, hanakam; moet zijn: hanekam.

pag. 32. staat onder **Babar**; (v.g.l. *kĕkor*): moet vervallen.
" 32. staat onder **Batoe**, *batoe bĕboelang* vuursteen, graniet; moet zijn: *batoe bĕloelang* vuursteen.
" 33. staat onder **Batok** I *gĕngĕtas;* moet zijn *nganggĕtas.*
" 33. aantevullen bij **Banir** achter wortels: van boomen.
" 33. aantevullen bij **Banting**; *bantingan* een dobbelspel.
" 33. staat onder **Batjaw**, *ri'ah*; moet zijn: *rijah.*
" 33. staat onder **Badja**, stuk; moet zijn: strik.
" 33. moet onder **Badjaw**, II het spatten met water; vervallen.
" 33. staat onder **Baja** I, feestgeven; moet zijn: feestgever; en in hetzelfde artikel bij II aantevullen achter asch; *babaja,* (zie dit woord).
" 33. Het woord (Bĕl) achter **Bajoe**; moet staan achter *wajoe.*
" 33. staat **Ba'it**; moet zijn: **Bajit** en geplaatst worden tusschen **Bajas** en **Bajoe**; in hetzelfde artikel staat *labaj'an* moet zijn *labajan.*
" 33. staat onder **Balag** II, *hati;* moet zijn (*h*)'*ati.*
" 34. staat **Bali'aw** en *bĕli'aw;* moet zijn **Balijaw** en *bĕlijaw.*
" 34. aantevullen bij **Balor** achter I: (ook *baloer*).
" 34. staat onder **Barak** (ook Ab. v. H.) of *bĕrak* etc. lees: **Barak, I** (Ab. v. H.) = *bĕrak;* II, hooge bandjir.
" 34. staat onder **Baringin**, *baringin soensang,* eene soort daar van; moet zijn: *baringin soensang* (?) (komt voor in de manuscripten).
" 34. aantevullen achter **Barita**: (ook *bĕrita*).
" 34. aantevullen achter **Baroet**: *pĕmbaroet.*
" 34. staat onder **Baroetji** goudraad; moet zijn: gouddraad.
" 35. staat onder **Basoh**, *kain basohan;* moet zijn: *basohan.*
" 35. staat onder **Bawang** II: (*djangkol* Bĕl); moet vervallen.
" 35. aantevullen achter **Bawi**: *bawi sĕnapang.*
" 35. aantevullen bij **Bahas**: ook = *boelong.*
" 35. aantevullen achter **Bĕkom**: (*bĕkam* S.d.); achter **Bĕkol**: (B.d); en bij **Bĕbatang** achter I: (ook *babatang*).
" 35. aantevullen bij **Bĕbĕngaj** tusschen moerassen en groeiende: en sawahs.
" 36. aantevullen bij **Bĕbĕlkih**: II aardkluit, aardklomp, klont.
" 36. aantevullen bij **Bĕbot**: II rond van de schubben op den poot van hanen.
" 36. staat onder **Bĕbaj**, *bĕbaj pĕsi'ang* moet zijn: *bĕbaj pĕsijang.*
" 36. aantevullen bij **Bĕtara**, achter hoek: *bĕtara pak,* de vier uiteinden (hoeken) van de wereld.
" 36. aantevullen bij **Bĕtik**: *moebĕtik* zie dit woord.
" 36. aantevullen bij **Bĕtong** achter II: *mĕlong*; III *ngĕmbĕlong, mĕlong ngĕmĕlong,* vruchtzetten inz. van het rijstgewas.
" 36. aantevullen bij **Bĕtoh** achter dit woord: *mĕloh* (ook Ab. v. H.); en achter honger: hebben, hongerig zijn.

pag. 36. aantevullen achter **Bĕnos**, *mĕnos*; en bij **Bĕdji** achter haat; afkeer.
„ 36. aantevullen tusschen Bĕladaw en Bĕlanda: Bĕlantik = *malam*.
„ 37. staat Bĕlat moet zijn: Bĕlas.
„ 37. aantevullen bij Bĕlĕbar achter *toembak:* II.
„ 37. staat onder Bĕling, van; moet zijn: en.
„ 37. staat Bĕli'aw; moet zijn: Bĕlijaw en in hetzelfde artikel aantevullen: II, naam aan den tijger toegekend.
„ 37. aantevullen tusschen Bĕloem en Bĕloelang: Bĕloendoe = *pĕloendoe*.
„ 37. aantevullen achter Bĕri: (Ab. v. H.).
„ 37. staat Bĕrita; moet vervallen.
„ 37. staat Bĕratih; moet zijn: Bĕrtih.
„ 37. aantevullen tusschen Bĕsaj en Bik: Bĕski (*wĕski* Bĕl); de miereneter.
„ 38. aantevullen bij Bibik, achter dit woord: (*wiwik* Bĕl) en moet (Bĕl) achter Bibik vervallen.
„ 38. staat Bidang I vlakte maat; moet zijn: Bidang I een classificeerend woord vergezellende het telwoord, dat een aantal van zekere breede voorwerpen, waaronder ook stukken grond gerekend worden, aanduidt (mal. *bidang* v. D. WALL).
„ 38. aantevullen bij Binta: zou ook in beteekenis moeten overeenkomen met het mal. *timboel pĕrkata'an* (?).
„ 38. staat onder Bintjana, *ngani bintjana;* moet zijn: *njani bintjana*.
„ 39. aantevullen achter Bir: (Ab. v. H.).
„ 39. staat Boek en *boek dalong*, moet zijn: Boeg en *boeg dalong* en geplaatst, worden tusschen Boekor en Boegang.
„ 39. aantevullen achter Boengkang: (kal).
„ 39. aantevullen achter Boengkom I: (*boengkam* Sd).
„ 39. staat onder Boengkoes I, pakbundel; moet zijn: pak, bundel.
„ 39. aantevullen bij Boeboe achter mandje: fuik.
„ 39. staat Boeboeh = *lapok*; moet zijn: Boeboeh (B.d.) = *lapok; haj sida'a 'alang kĕtjoetik nikoe mĕngan boeboeh do* (neem nog wat).
„ 40. aantevullen bij Boedak II achter II: (ook *sĕboedak*).
„ 40. aantevullen bij Boentoek: II beeindigen, verder afmaken bijv. *'api goewajmoe; nganggĕtas, mamboentoek goewajan makkoeng radoe.*
„ 40. aantevullen bij Boejoe: II *bĕboejoe: dipa sida'a; bĕhaban; 'api bĕboejoem* (waaraan lijdt hij).
„ 40. aantevullen achter Boejoek: (Ab. v. H.).
„ 40. staat Boelag; moet zijn: Boelak.
„ 40. staat onder Boelang, bij; moet zijn: bijv.
„ 40. aantevullen bij Boeloe tusschen ooghaartjes en *boeloeni kĕning: boeloe babi*, stekelachtige ooghaartjes, die in het oog dringen en jeukte veroorzaken.

pag. 40. aantevullen tusschen Boera en Boeritan: **Boerak**, *moerak*, niet gaaf, versleten, vermolmd, verteerd, vergaan.

„ 40. en 41 staat onder Boeroeng; *boeroeng patak* en *boeroeng poenaj* moet vervallen; in hetzelfde artikel aantevullen *boeroeng djami*.

„ 41. staat Boesoeng de lever; en bij *boesoeng apoej* de milt: moet zijn: Boesoeng, de milt; *boesoeng 'apoej* ziekte aan de milt.

„ 41. staat onder Boewak, *boewak sĕlimpak;* moet zijn: *boewak sĕlimpok*.

„ 41. staat onder Boewaj, *kaboewaj'an;* moet zijn: *kaboewajan*.

„ 41. aantevullen achter Boehol; (ook *boehoel*).

„ 41. staat onder Borok, zie *boesoek*; moet zijn: = *boesoek*.

„ 41. aantevullen achter Baw: *baw ni(h)'ati*.

„ 41. aantevullen tusschen Mak en Makloem: **Makam** (Ab. v. H); *pĕmakaman*, begraafplaats.

„ 41. staat Magrib; moet zijn: Magĕrib.

„ 41. staat Mangkoek en Mangsor: moet vervallen.

„ 41. aantevullen tusschen Manggoes en Mangsa: **Manggoman** zie *'anggoman*.

„ 42. aantevullen bij Mata achter *matarani:* (ook *matani rani*).

„ 42. staat onder Matoe, zie *'anak*; moet zijn: = *'anak*.

„ 42. staat onder Matoeh, nog; moet zijn: nog steeds.

„ 42. aantevullen bij Manang achter vuil: uitwerpsel.

„ 42. staat onder Manoek, kip; moet zijn: kip (haan, hen); in hetzelfde artikel staat *manoek kati* en *manoe mmjak;* moet zijn: *manoek katih* en *manoek minjak*.

„ 42. aantevullen achter Mantijara: (ook *moentijara*).

„ 42. staat Mandoesi'a moet zijn: Mandoesija.

„ 42. staat Mandop, lauw van water; Mandaw = *djawoh*; **Mandjaw**, bezoeken enz; lees: Mandop; zie *'andop;* Mandaw; zie *'andaw;* **Mandjaw**; zie *'andjaw*.

„ 43. Manjing en Manjaw moeten geplaatst worden tusschen **Madja** en Majang.

„ 43. aantevullen tusschen Majang en Ma'it, hetgeen **Majit** moet zijn: Majat = Majit.

„ 43. staat Ma'in en *ngama'in-ma'in*; moet zijn: Majin en *ngamajin-majin*.

„ 43. staat Marangrang, dun bezet met bladeren; moet vervallen.

„ 43. aantevullen bij Mararĕda: II zelden, schaarsch, bijna nooit.

„ 43. aantevullen bij Marik: II = *landap* I.

„ 43. staat Masin, zout, brak; lees: Masin, zie *'asin*.

„ 43. aantevullen achter Mashoer: (ook *masĕhor*).

„ 43. staat onder Mawat, voorhanden zijn; lees: niet voorhanden zijn.

„ 43. aantevullen bij Mawèk, tusschen Kroë en *mawat:* =

pag. 43. staat onder Mawong, *halimawong* of *'alimawong*; moet zijn: *halimawoeng* of *'alimawoeng.*

„ 43. staat Mahapog = *hapog*; moet vervallen.

„ 43. staat Měkar, het ontluiken etc.; moet vervallen.

„ 44. staat Měpawar = *městar*; Mětong, verzadigd; Mětor = *tor* moet vervallen.

„ 44. aantevullen bij Měna, achter voorop: vorig, vroeger, eer eerder, voorheen, eerst; *měna.....djak*; eerder.... dan.

„ 44. staat Měnti'ara, paarlemoer; Mědjal (*mědjahal* Běl) enz; Mědjahal (Běl) = *mědjal*; moet vervallen.

„ 44. aantevullen tusschen Měntěri en Měndira: Měndijang in samenstellingen, wijlen; als, *měndijang bapakmoe*, wijlen uw vader.

„ 44. aantevullen tusschen Mělatok en Mělasa: Mělěgaj; verheven zitplaats voor de dochters van pasirahs bij festiviteiten.

„ 44. aantevullen bij Mělor, tusschen dit woord en melati: *boenga mělor, kambang mělor.*

„ 44. aantevullen achter Měsak: (ook *masak*); en achter Měsang: (Ab).

„ 44. aantevullen tusschen Měsang en Měsimah: Měsigit; een klein bedehuis, waar door de heidensche Lampongsche bevolking geofferd werd.

„ 44. staat Měharat = *harat*; moet vervallen.

„ 45. staat onder Mit, achter *mit měkah*, ten; moet zijn: ter.

„ 45. aantevullen tusschen Minak en Minoem: Minan = *kaminan.*

„ 45. staat onder Minak, *moe'ari*; moet zijn: *moewari.*

„ 45. staat Mindjak, het zich oprichten enz; Mijah, weer bij komen na eene bewusteloosheid enz; Mirih zeer enz; lees: Mindjak zie *'indjak*; Mijah zie *'ijah*; Mirih zie *'irih.*

„ 45. aantevullen achter Moenggol: (ook *moenggoel*).

„ 45. staat Moenti'ara = *moeti'ara*; moet zijn: Moentijara = *mantijara.*

„ 45. staat Moe'ag en *moea'g-moe'agni*; moet zijn: Moewag en *moewag-moewagni*; welk artikel geplaatst moet worden na Moesoeh.

„ 45. staat Moe'ari, zie *poe'ari*; moet zijn: Moewari zie *poewari* en geplaatst worden tusschen Moewag en Moewarla.

„ 46. staat Moerak vermolmd etc; moet zijn: Moerak zie *boerak.*

„ 46. aantevullen bij Moeroep, achter *roepa*: en *tjahaja.*

„ 46. staat Moesang en Mowarla; moet zijn: Moesong en Mowala.

„ 46. staat Taga (kal), het voorhoofd; moet zijn: Taga (kal) = *rasan* I.

„ 46. aantevullen tusschen Taga en Tagih: Tagak, voorhoofd.

„ 46. aantevullen bij Tangkap, achter gevangen nemen: *tangkapan* (S.d.), zons- en maansverduistering.

„ 47. aantevullen bij Tangkoep, tusschen leggen en van: bijv.; en in het-

zelfde artikel achter borden: tegen elkander gesloten van twee lichamen, hetzij plat of hol.

pag. 47. staat onder Tangkaj, halm van de padi; lees Tangkaj; steel, stengel, handvatsel, halm.

„ 47. staat Tanggĕgak; moet vervallen.

„ 47. aantevullen tusschen Tanggaj en Tapa: Tangngoewih (dialect Pr. Kroe) = *kĕnoewih*.

„ 47. aantevullen tusschen Tapag en Tapis; Tapas, *tamapas*, zie dit woord.

„ 47. staat onder Tabarag, de koran; moet zijn. hoofdstuk van den koran.

„ 47. aantevullen bij Tabir, achter hangen: voorhangsel.

„ 47. aantevullen bij Taboh, achter etc: *mataboh*, zie dit woord.

„ 47. staat onder Tamaninah, rustplaats; moet zijn: rustpunt; toevende.

„ 47. aantevullen bij Taming II, achter *'apoej*: *sĕnapang*.

„ 48. staat Tampa; moet zijn: Tampar.

„ 48. aantevullen tusschen Tampoek en Tambak: Tampok, werpen, gooien met zand, asch of iets dergelijks.

„ 48. staat onder Tambakoe, *kĕbawok* moet zijn *kĕbawoek*.

„ 48. aantevullen bij Tamboen: II = *timboen*.

„ 48. aantevullen tusschen Tamboen en Tamboeh: Tamboeloeg krop, maag, pens.

„ 48. aantevullen tusschen Tamboeloeg en Tamboeh: Tambon versperd, gebaricadeerd, tegengehouden bijv. *wajni lampaj mak datjok mĕlilih tambon 'olihni 'ijajjoeh*.

„ 49. aantevullen achter Tanno: (*tano*); bij Taja tusschen goederen en erfgoederen: ook.

„ 49. aantevullen bij Tala, achter gong: tĕtala zie dit woord.

„ 49. aantevullen bij Talos, achter kĕladi: *talos (h)'alom*, *talos radin*, *talos banglaj*, *talos siwok*, *talos samaka*, *talos minjak*, varieteiten daarvan.

„ 49. aantevullen bij Tara, achter gegeven: *tĕtara* zie dit woord; bij Taroep, achter hanen: vogels.

„ 50. aantevullen bij Tarpoeng, tusschen afwaaien en van: bijv.

„ 50. aantevullen bij Tahi tusschen dit woord en *tahi garagadji*: = *manang*;

„ 50. staat Tĕkatjir zacht enz; moet vervallen.

„ 50. aantevullen tusschen Tahloej en Tĕkopan; Tĕkas, wegloopen, ontsnappen, wegvliegen, ontkomen inz. van dieren, die opgesloten zijn, vastgĕlegd zijn; Tĕkop = *bĕnikok*; *tĕkopan* zie dit woord.

„ 50. staat bij Tĕkoek een soort vogel; lees: een soort rhinoceros vogel.

„ 50. staat Tĕkor; moet zijn: Tĕgar.

„ 50. aantevullen bij Tĕngah I achter *sĕtĕngah*: (*nĕngăh* Ab. v. H); en achter nieren: *talĕngah* zie dit woord.

„ 50. staat onder Tĕgi III: *tĕgi'an*; moet zijn: *tĕgijan*.

pag. 50. staat Tĕgis; moet zijn: Tĕngis.
„ 50. aantevullen bij Tĕngot, achter opzet: willens, opzettelijk.
„ 51. staat Tĕpĕril, gecastreerd enz.: moet vervallen.
„ 51. aantevullen achter Tĕpok: (ook *tĕpoek*).
„ 51. staat onder Tĕboe, *tĕboe halom*; moet zijn: *tĕbōe* (*h*)'*alom.*
„ 51. staat Tĕboeh, bergen etc; moet vervallen.
„ 51. staat onder Tĕmbikar, vergruisd aardewerk; lees: verglaasd aardewerk.
„ 51. aantevullen bij Tĕmoe achter tegen komen.; *tĕnĕmoe*, zie dit woord.
„ 51. aantevullen bij Tĕtala II achter gong: (speelgoed).
„ 51. aantevullen tusschen Tĕtijoeng en Tĕtoengkoe: Tĕtis, *tĕtisan* neusbloeding.
„ 51. staat onder Tĕtoengkoe, *toembang*; moet zijn: *toembangan.*
„ 52. staat Tĕtoetoekan (kal) = *tĕtoetoe*; moet vervallen.
„ 52. aantevullen achter Tĕtoeh, vóór een: knotten, snoeien, ook.
„ 52. aantevullen tusschen Tĕtol en Tĕtoh: Tĕtos, nederkomen, nedervallen, bijv. van een blad op het hoofd, van een' klapperboom op een huis, in het algemeen van een lichter voorwerp op een zwaarder; ook het drukken, klemmen van een lichter voorwerp op een zwaarder, van een voorwerp van geringe afmeting op een van groote afmeting, bijv. een boek op een tafel,
„ 52. aantevullen bij Tedoeh I achter raadsel:; *pĕnĕdoeh* zie dit woord; en bij Tĕdaj achter nuttigen:; *pĕnĕdaj* zie dit woord.
„ 52. aantevullen tusschen Tĕnĕmoe en Tĕnoeng: Tĕnoek, tapir.
„ 53. aantevullen tusschen Tĕras en Tĕring: Tĕrawang, franje.
„ 53. staat onder Tĕroempah, pannetje; móet zijn: pennetje.
„ 53. aantevullen tusschen Tikar en Tigal: Tig, *tigtig*, nabootsend geluid van het slaan van een uurwerk, *pĕtigkan*; *tĕtigkan*; zie die woorden.
„ 53. aantevullen tusschen Tingkak en Tingkir: Tingkah = *kĕriloh.*
„ 53. staat Tipik, plaatsen etc: moet vervallen.
„ 53. aantevullen bij Timah achter *timah 'arĕng* en *timah 'andak*: (Ab v. h).
„ 54. aantevullen bij Timba, achter emmer: *nimba*, putten uithozen.
„ 54. staat Timboet, moet zijn: Timboes.
„ 54. staat onder Tinoek: *tinoek'an* vizierklep; moet zijn: *tinoek'an*, vizierkeep.
„ 54. aantevullen bij Tijak I, achter druppen: *mĕtijak* zie dit woord.
„ 54. staat Tilasih, moet zijn: Tilatih; aantevullen in het zelfde artikel bij II achter takken: (grondwoord wellicht *latih*).
„ 54. aantevullen achter Tilok (Ab v. h); en voor *telok* te lezen *tĕlok.*
„ 55. staat onder Tihang *pĕmoelak tihang*; lees: *pĕnoelak tihang* schoor.
„ 55. staat onder Toekang, waarzeggen; moet zijn: waarzegger.
„ 55. aantevullen bij Toegok: III standaard voor een olielamp.
„ 55. aantevullen tusschen Toegok en Toengoet: Toengoe, naam van een insect, dat zich in de huid van de dieren of in het lichaam vastzet.

pag. 55. aantevullen bij Toenggoe, achter houden; *tĕnoenggoewan* en *toenggoewan*, zie die woorden.
„ 56. staat onder Toeba II: *toeba:* moet vervallen.
„ 56. aantevullen bij Toema achter luis: ongedierte.
„ 56. aantevullen tusschen Toempoeh en Toembak: Toempok, stapel, hoop, menigte.
„ 56. staat Oembangan; moet zijn: Toembangan.
„ 56. aantevullen bij Toetoe, achter *pĕnoetoe'an* en *'anak toetoe'an:* (kal); en achter wordt: *tĕtoetoe*, zie dit woord.
„ 56. aantevullen bij Toetoeg, achter meegaan: meedoen, nadoen, vergezellen; in hetzelfde artikel staat *toetoeg'an;* moet zijn: *toetoegkan.*
„ 56. staat onder Toedoeng, *pi'os;* moet zijn: *pijos.*
„ 57. aantevullen achter Toentoen: *noentoen.*
„ 57. aantevullen bij Toendan achter II: *toendan pĕroegan.*
„ 57. staat Toeroek I = *toetoek;* II = *tjampor;* lees: **Toeroek, met iets** meedoen, zich inlaten met iets, betrokken zijn in iets.
„ 57. staat onder Toerijang, padi halen; moet zijn: padihalm.
„ 57. aantevullen tusschen Toeroek en Toeroet: Toeroeng = *toeroel.*
„ 57. aantevullen bij Toeroen, achter *radoe: patoeroen,* zie dit woord.
„ 57. aantevullen bij Toewar, tusschen het en rooien: vellen, omkappen.
„ 57. aantevullen bij Toewah, achter voorspoed: *pĕtoewah* en *pĕtoewahan:* zie die woorden.
„ 57. aantevullen bij Toeha, achter beteekenissen: *matoeha*, zie dit woord.
„ 58. aantevullen tusschen Tobat en Tontong: Toban, *tatoban* geboortevlies; *waj tatoban* vruchtwater (v.g.l. *pĕmandi'an;* zie *mandi*).
„ 58. staat onder Dangkoeng, nog, niet: moet vervallen.
„ 58. staat onder Damar, *damar koenan;* moet zijn: *damar koenang.*
„ 58. staat onder Dadampa II twee malen watten; moet zijn: matten.
„ 58. aantevullen tusschen Dadoe en Dan: Dadoeroek = *kadoeroek.*
„ 58. staat onder Dandan II: maker, vervaardiger; moet zijn: maken, vervaardigen.
„ 59. staat onder Daloeng, *boek daloeng* moet zijn: *boeg daloeng.*
„ 59. staat onder Dĕkot, *sĕnĕmoen;* moet zijn: *sĕnĕmon.*
„ 59. aantevullen onder Dĕdok achter *kĕdaw:* en *didok.*
„ 59. aantevullen tusschen Dĕdoej en Dĕnija: Dĕdoj (kal); *djĕlma dĕdoj:* een domoor.
„ 59. staat Dĕlom, in binnen etc; moet vervallen.
„ 59. staat Dĕri'ab; moet zijn: Dĕrijab en geplaatst worden tusschen Dering-Dĕring, en Dĕrijan.
„ 59. staat Dĕkoeng en Dĕkaj; moet zijn: Dĕhoeng en Dĕhaj.
„ 60. staat Dipa (grondwoord *'ipa*) etc; Didja (grondwoord *'idja*) etc; **Disan**

(grondwoord *'isan*) etc; Doedi (grondwoord *'oedi*) etc; moet zijn: Dipa zie *'ipa*; Didja zie *'idja*: Disan zie *'isan*: Doedi zie *'oedi*.

pag. 60. aantevullen bij Doengas, achter tevreden: *pĕdoengasan* tevredenheid.

„ 60. aantevullen achter Doe'a: (ook *doewa*).

„ 60. moet Nakan geplaatst worden tusschen Na en Nakal.

„ 61. staat onder Nanggoengan, *'akoek;* moet zijn: *ngakoek*;

„ 61. aantevullen bij Naja tusschen dit woord en onrecht aandoen: onrecht, geweld, onderdrukking, onrechtvaardig, onrechtmatige handelwijze, het.

„ 61. staat Najoeh feest; moet vervallen.

„ 61. aantevullen tusschen Na'an en Nalom: Nalam (S.d.) = *nalom*.

„ 61. staat onder Nah, *li'ak;* moet zijn: *lijak*.

„ 61. staat Nĕngah, (Ab. v. H.) de helft; moet vervallen

„ 61. aantevullen bij Nĕrĕnaj: II *sĕnĕrĕnaj* of *sĕnĕrnaj*, zie dit woord.

„ 61. staat Nikap, blind en Nimpat, tred, stap, sport: moet vervallen.

„ 61. staat Ni'aja; moet zijn: Nijaja; en geplaatst worden tusschen Nijat en Nijoeh.

„ 61. aantevullen bij Nijoeh, tusschen iemand en of; inz. van eene gehuwde vrouw naar hare ouders.

„ 61. aantevullen bij Nihan, I. achter waarlijk; zeer, bovenmate.

„ 61. aantevullen bij Noengkoes, tusschen op en horens: de.

„ 61. staat Noedjoem = *tĕnoeng* lees: Noedjoem, I. waar zeggen; II. ster (?).

„ 62. aantevullen bij Tjakak, achter klimmen: naar boven gaan toenemen, grooter worden.

„ 62. aantevullen tusschen Tjakap en Tjakih; Tjakar = *sĕpok*.

„ 62. staat Tjaking; moet zijn: Tjangking; in het zelfde artikel aantevullen achter I; gereed; en achter klaar zijn; bijv.

„ 62. aantevullen bij Tjangkoek: II. (S.d.) = *boeloepan*.

„ 60. aantevullen bij Tjampang: II. = *tjabang* II.

„ 62. aantevullen tusschen Tjambaj en Tjating; Tjambah, *kĕtjambah*, uitgeloopen van zaden, erwten, boonen.

„ 62. aantevullen bij Tjadang achter kapot; gehavend, te gronde gericht, onteerd van eene maagd.

„ 63. aantevullen bij Tjantjan, tusschen houden en vasthouden: het in of met de hand vasthouden.

„ 63. staat onder Tjĕboel, *kĕtjĕboel-tjĕboel* moet zijn: *pĕtjĕboel-tjĕboel*.

„ 63. staat onder Tjĕndĕrong, *hati tjĕndĕrang;* moet zijn: *(h)'ati tjĕndĕrong*.

„ 63. aantevullen achter Tjĕtjak: (*tjatjak* kal).

„ 63. staat onder Tjĕtjangking, belletjes; lees: = *kiring-kiring* zie *kiring*.

„ 63. aantevullen tusschen Tjĕtjap en Tjĕtjar: Tjĕtjapan (S,d.) = *tjĕtjopan*.

„ 64. aantevullen achter Tjĕtjopan: (*tjĕtjapan* S.d.).

pag. 64. staat onder **Tjĕlor**, *tjĕlor ma'it*; moet zijn: *tjĕlor majit*; en onder **Tjipaj**, *tjipaj dalam*; moet zijn: *tjipaj lom.*

„ 64. aantevullen bij **Tjinah**, achter vreugde: blijdschap, vreugde smaken, zich tevreden gevoelen, tevreden zijn.

„ 64. staat onder **Tjintjoen**, een nacht; moet zijn: een vracht.

„ 65. aantevullen tusschen **Tjilaka** en **Tjirik**: **Tjirakah**, *djĕlma tjirakah*, iemand, die niet weet wat hij doet.

„ 65. aantevullen bij **Tjirin**: II een insnijding in het oor van een karbaw als merkteeken.

„ 65. staat onder **Tjoegoek**, bij *tjoegoek pangkih*, werd gelaten; moet zijn: worden gelaten; en bij *tjoegoek djoempoeng*, werd gelaten; moet zijn: wordt gelaten.

„ 65. aantevullen bij **Tjoeping**, achter oor: handvat van potten of pannen.

„ 65. aantevullen bij **Tjoemboe** II, achter woordjes: geven; en achter complimentjes: maken.

„ 65. staat **Tjoe'ak**, I. en II. moet vervallen.

„ 65. staat onder **Tjoelik**, eenig sirihdoos; moet zijn: een sirihdoos.

„ 66. staat **Tjoewak** (Ab v. H.) etc: lees. **Tjoewak**, I. (Kal. ook Ab. v. H.) = *'oeraw*; II. zie *pĕrangak.*

„ 66. aantevullen bij **Tjokah**, tusschen richtingen en zooals: uitsteken.

„ 66. aantevullen bij **Tjorlap**, achter dit woord: gew. *kĕtjorlap*; in het zelfde artikel moet in plaats van het braken van kleine kinderen, gelezen worden: braken van zuigende kinderen.

„ 66. aantevullen tusschen **Djaga** en **Djagoeng**: **Djagoek**, hoen.

„ 66. staat onder **Djangkol**, ui; *djangkol soeloeh* etc; moet vervallen en daarvoor gelezen worden: = *bawang* II.

„ 66. staat **Djanggoet**; moet zijn: **Djanggoek**.

„ 67. staat **Djamondjam**; lees: **Djamondjom** (*djamondjam* S.d.)

„ 67. aantevullen tusschen **Djamo** en **Djamondjom**: **Djamondjam** (S.d.) = *djamondjom.*

„ 67. staat onder **Djamboe**, *djamboe 'air*; moet zijn: *djamboe 'ajir.*

„ 67. staat onder **Djatoeh**, *mandjatoehkan*; moet zijn: *mandjatoehkon.*

„ 67. aantevullen tusschen **Djantoeng** en **Djandji**: **Djandjam** (dialect Pr. Kroë) = *djoemdjom.*

„ 67. staat onder **Djadjak**, I. *toedjoek*; moet zijn: *toendjoek.*

„ 67. aantevullen bij **Djadjaw**: II. *tĕdjadjaw* (kal.) = *tĕdaja*, zie *daja* I.

„ 67. aantevullen achter **Djal**; *mĕdjal.*

„ 67. aantevullen bij **Djalang**: III. soort van boschhaan.

„ 67. aantevullen bij **Djalatong**, achter *djalatong waj*: varieteiten daarvan.

„ 67. aantevullen achter **Djaroengkoeng**: *tidjaroengkoeng.*

„ 68. aantevullen tusschen **Djahat** en **Djahas**: **Djahal**, *mĕdjahal*, leelijk, slecht, kwaad, boos, kwaadaardig.

pag. 68. aantevullen tusschen Djĕmahat en Djĕmoel: Djĕmĕlah = *djoemlah.*
„ 68. staat onder Djĕdjĕlit, aangrijpen; moet zijn: aangrijnzen.
„ 68. staat Djĕdjaw zie *djadjaw:* moet vervallen.
„ 68. aantevullen bij Djĕlas: II. (Kal.), vlug, snel.
„ 68. aantevullen bij Djĕlit, achter oogen: *djĕdjĕlit* zie dit woord.
„ 68. aantevullen tusschen Djĕlit en Djĕlma: Djĕloewak, *tidjĕloewak*, nabootsend geluid van iemand die vomeeren wil.
„ 68. staat onder Djĕrambaj, twee malen *djarambaj*; moet zijn: *djĕrambaj*, dat nog voor *tĕloe likor ran* moet worden ingevoegd.
„ 68. aantevullen achter Djĕrimoet: *tidjĕrimoet.*
„ 68. staat Djĕri'aw; moet zijn: Djĕrijaw.
„ 68. aantevullen achter Djĕroemoes; *tidjĕroemoes.*
„ 68. te lezen bij Djingkawan, II. verbonden met *dan*; *dan djingkawan* in dezelfde beteekenis, als: *'aga dipa dan djingkawan moe mit doedi*, wat wenscht gij daar te doen, (letterl. daarheen te gaan); *api dan djingkawan moe mit doedi*, wat is het doel van uw gaan daarheen.
„ 69. aantevullen bij Djoega, tusschen dit woord en in: adv, uitgezonderd, alleen, slechts, ook, insgelijks, desgelijks, niet anders dan, eveneens, toch, evenwel.
„ 69. staat onder Djoenggoek, *djoenggoek halom, djoenggoek handak, djoenggoek oelaj*; lees: *djoenggoek* (*h*)*'alom, djoenggoek* (*h*)*'andak, djoenggoek 'oelaj.*
„ 69. staat onder Djoemarijoek; enz; moet zijn: inz.
„ 69. aantevullen bij Djoemariloek: II. zou ook voorkomen in de beteekenis van: het nu eens dan weder niet zichtbaar zijn, zooals van visschen (?).
„ 69. staat onder Djoempaj, *tĕli'oe* en *li'oe* moet zijn: *tĕlijoe* en *lijoe.*
„ 69. aantevullen tusschen Djoedjoer en Djoelat: Djoelang, onderdorpel.
„ 69. staat Djoelat hadan; moet zijn, Djoelah hadan; in het zelfde artikel aantevullen: II. = *'api lagi*, zie *'api.*
„ 70. aantevullen bij Djoelaj, achter iets: bijv. *djoelajkon njak njan mangsa 'iwa.*
„ 70. staat onder Djoeraj, erfdeel; lees: erf, deel.
„ 70. staat Njapah, doesoen bij eene rivier gelegen; lees: Njapah, (Ran), doesoen op eene vlakte aan of nabij den oever van eene rivier gelegen; terrein nabij eene rivier gelegen.
„ 70. staat onder Njĕtoeng, blaas; moet zijn blaar.
„ 70. aantevullen Njinjil en Njilih: Njijoe, = njoe.
„ 70. staat Njiwan, bij; lees: Njiwan, een bij.
„ 70. staat onder Njoe, vlangwerpigen; moet zijn: langwerpigen.
„ 70. in het artikel Njo te voegen tusschen (Ab. v. H.) en *'api*: =
„ 70. staat J. moet zijn 'IJa.
„ 71. staat 'Ja moet zijn 'IJa; in hetzelfde artikel, II. *jabang* en *japoen*; lees: *'ijabang, 'ijapoen.*

pag. 71. staat Joe en Joek lees 'IJoe en 'IJoek; in het artikel 'IJoek, aantevullen achter *pĕnjĕsa'an joek,* hetgeen *'ijoek* moet zijn; splinter van bamboe;

„ 71. staat Jo=*ja* Jot, Joh, Jaw, Jajjoeh; lees: 'IJo, ='ij a; 'IJot; 'IJoh; 'IJaw; 'IJajjoeh;

„ 71. aantevullen tusschen 'IJa en 'IJoe: 'IJangjang, wesp; en 'IJah *mijah* weer bijkomen na eene bewusteloosheid, ontwaken.

„ 71. staat onder 'Akat, *angkat*; lees *'angkat.*

„ 71. aantevullen bij 'Akik, II. achter een ander; bijv. *'akik sida'a mawat mit 'api lagi ki njak*;

„ 71. staat onder 'Akoe, beloover; lees: beloven.

„ 71. In het artikel 'Agah aantevullen: II. (Kal), lachen met een jong meisje.

„ 71. aantevullen bij 'Angon, tusschen dit woord en het: *'angon-'angon (h)'ati.*

„ 71. staat onder 'Angkit, I. *akit*; lees: *'akit.*

„ 71. aantevullen onder Angkoek, II. *'angkoek-'angkoek*, een soort van wesp, die natte aarde opneemt en wegdraagt, om daarmede haar nest te maken.

„ 71. aantevullen bij 'Angkon, I. achter *kahoet*: bijv. *ki lagi doe'angkon njak poewari kaloe njak kĕris*; *'api angkon moe di njak wat mawat koedo.*

„ 72. staat 'Anggan (s. d), = *'anggop* moet vervallen.

„ 72. aantevullen bij 'Anggik: II. *'anggik 'anggik*, speels tegenstribbelen van een kind; III. (Kal) = *'alang* III.

„ 72. staat onder 'Anggoeng, *nanggoeng* moet zijn: *nganggoeng.*

„ 72. staat in het artikel 'Api, onder *manapi*, wat doet er toe, waarvan; lees: wat doet 't ertoe, waarom; in het artikel aantevullen *'api lagi,* hoeveel te meer of minder dan nog.

„ 72. staat onder 'Amaj, *amaj boenting*; *amaj tamong*; en schoonmoeders; lees: *'amaj boenting*; *'amaj tamong*; schoonouders.

„ 72. staat 'Ampor, koud maal; lees: 'Ampor, *ngampor-'ampor,* het koude maal nuttigen;

„ 72. staat onder 'Ampoh, twee malen *Kroe'i*; moet zijn: *Kĕroej.*

„ 73. aantevullen tusschen 'Ambon en 'Ambih: 'Amboek, *ngamboek* uittrekken van kweekplantjes.

„ 73. staat onder 'Atar, *bindang*; moet zijn *bidang.*

„ 73. aantevullen bij 'Ati, achter *'ati'ajam*: *sĕnapang.*

„ 73. staat onder 'Adat: en *sĕmĕndo:* moet vervallen; in hetzelfde artikel *'adat pĕmadoe'an:* moet zijn: *adat pĕmadoewan.*

„ 74. aantevullen bij 'Anoem, achter dit woord: (B.d.).

„ 74. staat 'Adĕroewang; moet zijn: 'Andĕroewang.

„ 74. staat onder 'Andi I, *andine:* lees: *'andini;* in het zelfde artikel aantevullen tusschen zijn en het Maleische *kiranja:* ook.

pag. 74. aantevullen bij 'Andop, tusschen dit woord en *'andap:* (S.d.) ***mandop*** (***mandap*** S.d.); en achter *koekoe:* (ook *mandop koekoe*).

" 75. aantevullen achter 'Andaw: *mandaw*.

" 75. **staat 'Antjag, naar of bij iemand gaan etc; lees: 'Antjag (Bĕl) =** *kirang*.

" 75. aantevullen bij Antjam: **II naar of bij iemand gaan, afgaan op iets;** ook streven naar iets, bedoelen, op het oog hebben.

" 75. aantevullen achter 'Antjong I: (*hantjong* Bĕl).

" 75. **aantevullen bij 'Andjaw, achter een bezoek brengen: bij iemand aanloopen.**

" 75. aantevullen bij 'Ansor, tusschen Bĕl en I: *mansor* (*mahansor* **Bĕl);** en tusschen II en onaangename: *'ansoran* (*hansoran* Bĕl).

" 75. aantevullen bij 'Atji I, achter passen: bijv. *'atjikon* ***sindjangmoe 'anak*** *njin dang kĕna kamak*.

" 75. aantevullen tusschen 'Anjing en 'Ajak; 'Anjoek, ***nganjoek-'anjoek,*** onophoudelijk, zonder ophouden, voortdurend, gestadig door.

" 75. aantevullen bij 'Ajoeng, tusschen dit woord en *ngajoeng-'ajoeng:* ***nga-joeng,*** schreeuwen, gillen.

" 75. aantevullen bij 'Alang: III interj. van verwondering: dat is **uitermate;** niet recht; IV *'alang gilani njak sampaj di kĕroej 'api 'ani toewan* **(de** beteekenis van *alang* is mij niet duidelijk).

" 76. aantevullen bij 'Alah, achter worden: *malah* zie dit woord.

" 76. staat bij 'Ali: *'ali boewah anggor* lees: *'ali boewah 'anggor*.

" 76. staat 'Alibisoeng, (*halibisoeng* Bĕl); moet zijn: 'Alibisong (***halibi-song*** Bĕl).

" 76. **aantevullen bij 'Alitambar; II. een soort ziekte; en bij 'Alih I, achter** *tandak: malih* zie dit woord.

" 76. staat 'Aloran = *waris;* lees: 'Aloran; I. = *waris,* bijv. ***'aloranni sida'a*** *kĕbak sabah*; II. geul, greppel.

" 76. aantevullen bij 'Aroh, achter *boewaroh:* (*ngaroh* dialect Pr. **kroĕ).**

" 76. aantevullen bij 'Asar: II. (kal) = *dangkal*.

" 77. aantevullen bij 'Asin, tusschen dit woord en *hasin: masin*; in **hetzelfde** artikel: zie ook *masin* laten vervallen.

" 77. aantevullen tusschen 'Awas en 'Awik: 'Awi, zie *pĕring*.

" 77. aantevullen tusschen 'Ahirat en 'Ikat: 'Ikap, ***ngikap-'ikap = dingkab-dingkab.***

" 77. aantevullen bij 'Ingan achter *'anggok: mingan*, zie dit woord.

" 77. staat 'Ingoh; moet zijn 'Ingon.

" 77. aantevullen tusschen 'Ingkoh en 'Inggok: 'Inggap (S d.) = ***'inggop.***

" 77. aantevullen achter 'Inggop: *'inggap* (S.d.).

" 77. aantevullen in het artikel 'Ipa, onder *dipa*, **achter waar; waarheen, waarvan daan.**

pag. 77. staat 'onder 'Ipon; slag; moet zijn: tand.
„ 77. staat onder 'Iman, *ingok;* lees: *'ingok.*
„ 78. staat onder 'Iněkan; (*'iněkan* Běl) moet zijn: (*hiněkan* Běl).
„ 78. staat onder 'Inong, I. (*hinoeng* Běl); moet zijn: (*hinong* Běl).
„ 78. aantevullen bij 'Inoh, achter kleedingstuk: voor vrouwen.
„ 78. staat onder 'Intor, II: *ngintor* = *ngoentjar* (zie *koentjar*); lees *ngintor,* heen en weer schudden, zooals graan op een wan.
„ 78. aantevullen bij 'Indah, achter Běl: voortreffelijk, uitstekend, mooi.
„ 78. staat 'Indjak, *mindjak,* opstaan om ergens heen te gaan; lees; 'Indjak, *mindjak:* zich oprichten, opstaan, opstaan om ergens heen te gaan, oprichten, overeindzetten; *mindjak mědjong,* neerhurken en onmiddelijk weer opstaan.
„ 79. aantevullen bij 'Idja, achter hierheen: *didja;* hier.
„ 79. staat in het artikel 'Ilmoe onder *ilmoe měnahoen:* voor aantasting of vervulling: lees, voor aantasting of vernieling.
„ 79. aantevullen, bij Irih, achter Běl: *mirih.*
„ 80. staat bij 'Oekoej, *'oera 'oekoej;* lees: *'oelaj 'oekoej.*
„ 80. aantevullen bij 'Oenggor: II. (kal) = *'oeraw* en *tjoewak* I
„ 80. aantevullen achter 'Oepat; *ngoepat*; en in hetzelfde artikel achter benadeelen: beschimpen, bespotten, bekladden.
„ 80. staat onder 'Oepi woorden; moet zijn: maanden.
„ 80. staat onder 'Oeboen; *oeboen-oeboen*; lees *'oeboen-'oeboen.*
„ 80. staat 'Oemoer; moet zijn: 'Oemoen.
„ 80. aantevullen achter 'Oempag: *'oempag sěnapang.*
„ 80. aantevullen tusschen 'Oempoe en 'Oemban: 'Oembang. (Běl) = *mandaw*; zie *'andaw.*
„ 81. staat onder 'Oemboel II; *'oemboel 'oemboel,* pak, één der onderscheidingsteekenen van den pasirah (vlaggetjes); lees: *'oemboel-'oemboel pak,* vlaggetjes, één der onderscheidingsteekenen van den pasirah.
„ 81. staat 'Oenas, (*hoenas* Běl); lees: 'Oenos, (*hoenos* Běl).
„ 81. aantevullen tusschen 'Oenoet en 'Oenos: 'Oenok; haakvormige doorn.
„ 81. staat onder 'Oendam (s. d); *oendom*; lees *'oendom.*
„ 81. aantevullen bij 'Oendah achter uitnemen: te voorschijn halen.
„ 81. aantevullen bij 'Oentjang; achter tasch: knapzak.
„ 81. staat onder 'Oendjak, *li'oe*; lees: *lijoe.*
„ 81. aantevullen bij 'Oendjoeng, achter iets: inz. naar een kěramat;
„ 81. moet 'Oenjin geplaatst worden tusschen 'Oedjaw en 'Oejak;
„ 81. aantevullen tusschen 'Oenjin en 'Oejak: 'Oenjoek, het rekken zooals bijv. touw en dergelijke, het trekken van iets rekbaars, tot een draad trekken van goud of zilver.
„ 81. staat 'Oejan (Ab v. H) *roejan*; lees: 'Oejan (Ab v. H) = *roejan*;

pag. 81. staat 'Oelasar; moet zijn: 'Oelasan.

„ 82. moet 'Oeloejan geplaatst worden tusschen 'Oeloen en 'Oelok; in het zelfde artikel aantevullen: II, stapel, hoop, inz. van de padie, die tijdens den snit op de sawahdijkjes wordt uitgespreid.

„ 82. staat onder 'Oelaj; *oelaj naga, oelaj waj*; *oelaj poenti*; lees: *'oelaj naga, 'oelaj waj*; *'oelaj poenti*; onder 'Oerang; *oerang batoe, oerang ranggah, 'oerang saboengan*; *'oerang karang*, lees: *'oerang batoe, 'oerang ranggah 'oerang saboengan*; *'oerang karang;*

„ 82. aantevullen onder 'Oerik, achter *sanga 'oerik*: *tambakoe.*

„ 82. staat 'Oerok; moet zijn: 'Oerog.

„ 82. aantevullen tusschen 'Oerog en 'Oerong: 'Oeroeng (s.d) = *'oerong* I.

„ 82. aantevullen bij 'Oerong, tusschen dit woord en niet: I (*'oeroeng* s. d): en in hetzelfde artikel: II (s. d) = *hoerong.*

„ 82. staat onder 'Oerol, twee malen *oerol* lees: *'oerol* en onder 'Oeraj, *mas oerai*; lees: *mas 'oeraj.*

„ 82. staat 'Ooesoel; moet zijn: 'Oesoel.

„ 82. aantevullen bij 'Ombag tusschen *'ombag-ombag* en gordijn: franjes aan den bovenkant van een.

„ 82. aantevullen onder 'Olih; II ook *'oelih* door, uit kracht van; (praep dienende ter aanduiding van den agens in passieve zinnen of van de aanleiding tot iets, v. d. Wall)

„ 83. staat onder Lakaw, *lakaw sebaj*; lees: *lakaw sibaj.*

„ 83. staat bij Langik, heuvel; lees: hemel.

„ 83. aantevullen bij Langir, tusschen *bĕlangir* en =: al wat dient om met water het hoofd schoon te maken; ook

„ 83. aantevullen tusschen Langir en Langok: Langoek, een vruchtboom.

„ 83. staat Langok, ebbe, droog, laag; lees: Langok van het water, verminderen afloopen, zakken, vallen; ebbe.

„ 83. aantevullen, bij Langgak, tusschen dit woord en de: *langgak 'agoeng*; in hetzelfde artikel tusschen bij en pluimgedierte: mannelijk.

„ 83. staat Lapik, onderlaag, zitmat; moet zijn: Lapik, wat tot bedekking dient, iets waarmede men iets dekt, toedekt.

„ 83. staat Labajan, streng, kluwe; moet zijn: Labajan, I. een toestel van bamboe om garen op te winden; II. een soort van vogel.

„ 83. aantevullen tusschen Labah en Laboeng: Labi, *mĕlabi*; vermengen van rijst met djagoeng, oebi of iets dergelijks.

„ 83. aantevullen tusschen Lamon en Lampoe: Lampit mat zitmat.

„ 83, 84, en 85. staat onder Lamban twee maal, *kawi boentoer*; lees: en *kawi boentor*; vier maal, *pĕnjasaj'an*; lees: *pĕnjasajan*; *'oeboengan*; lees: *'oebongan*; *'toeng pĕninggam*; lees *'atoeng pĕninggam.* In het zelfde artikel sub A.

alinéa 2 staat plaat voor **gasten en** *lapong serambi*; lees: **plaats voor gasten** en *lapang sĕrambi*.

pag. 86. aantevullen tusschen Latap en Latoek: Latih, I. = *tjĕtjar*; II zie *tilatih* II (?).

„ 86. aantevullen tusschen Lada en Ladangan: Ladang, *ngĕladang* = *noeloeng*, zie *toeloeng*.

„ 86. staat Ladangan = *toeloeng*; moet zijn: Ladangan; een pandanus soort

„ 86. staat Lantag = *tjoebag*; lees: Lantag, zie *tjoebak*.

„ 86. aantevullen bij Lantaran; II gelijk, gelijk als, bij voorbeeld.

„ 86. aantevullen bij Landok, achter II: *malandok*; en in hetzelfde artikel achter is; bijv. *ranglaja 'adoe malandok nihan*.

„ 86. aantevullen bij Landjang II; achter fig.: onvruchtbaar.

„ 87. aantevullen bij Ladjoe: II. *kĕladjoe* zie dit woord.

„ 87. staat onder Lajang, IV vliegen; moet zijn: *lajang-lajang*, vlieger; in hetzelfde artikel aantevullen: V. schouder.

„ 87. aantevullen bij Lajaw: II, het wellen (smidswoord).

„ 87. staat La'in; moet zijn Lajin en verplaatst worden na Lajar.

„ 87. staat La'ilahha 'illolah; moet zijn: La'ilahha 'illĕlah.

„ 88. staat Las, *poelan*; moet zijn: Las, I. (Bĕl) = *poelan*; II *poelan las*; = *poelan bana*.

„ 88. staat onder Lawang I, *lo'angan*; moet zijn: *lowangan*.

„ 88. staat Lawas; (Ab. v. H.) moet zijn: Lawat (Ab. v. H.)

„ 88. staat onder Lawor II: *lawoer-bawoer*; lees: *lawor-bawor*.

„ 88. staat onder Lĕkok. III. gekwetst is; lees: gekwetst raakt.

„ 88. staat Lĕkot = *'aroe lĕkot* = *'aroe*; moet zijn; Lĕkot, *'aroe lĕkot*, geschikte tijd, juiste tijdstip (?).

„ 88. aantevullen bij Lĕngis, tusschen dit woord en spierwitte kip: geheel en al; *(h)'andak lĕngis*, spierwit; *manoek (h)'andak lĕngis*.

„ 88. aantevullen tusschen Lĕbag en Lĕbing: Lĕbar, afgeloopen, geeindigd, afgedaan.

„ 88. staat Lĕmot I en II; moet zijn: Lĕmoet

„ 88. te plaatsen na Lĕmas: Lĕmasa, een vruchtboom; en aantevullen tusschen dat woord en Lĕmoet, Lĕmawoeng = *'alimawoeng*.

„ 88. aantevullen achter Lĕmaw: *ngĕlĕmaw*.

„ 89. aantevullen bij Lĕtog tusschen I en bevuild: *mĕlĕtog*.

„ 89. aantevullen bij Lĕlang: II. het bijna droog koken bijv. van groenten van vleesch.

„ 89. aantevullen tusschen Lĕlangsi en Lĕlat: Lĕlam (S.d.) = *lĕlom*.

„ 89. staat bij Lĕlimaw; het pikbeen; moet zijn: het jukbeen.

„ 89. aantevullen tusschen Lĕloeg en Lĕlok: Lĕloeng = *loengloeng*.

„ 89. aantevullen achter Lĕlom: (*lĕlam* S.d.), en achter Lĕloh: *mĕlĕloh*.

pag. 89. staat Lĕsop, *sĕlĕsopan* = *sĕrdĕdok'an*; moet vervallen.

„ 89. aantevullen bij Likoet; II *talikoet* (*tĕlikoet*), voorbij, gepasseerd.

„ 89. aantevullen tusschen Likor en Lingot: Lingoek; iemand den gur toekeeren, toedraaien.

„ 89. aantevullen bij Linggom: II (Kal.) = *'inggom*.

„ 89. aantevullen tusschen Lipat en Lipoh; Lipas; een soort vogel.

„ 90. aantevullen bij Limoes, achter manggasoort: *limoes poelan*, eene in het wild groeiende mangga soort, met oneetbare vruchten.

„ 90. staat onder Limaw, bij *limaw koentji*; koempforia pandurata; moet zijn: Koempferia pandurata.

„ 90. staat Limpah; moet zijn: Limpa.

„ 90. aantevullen bij Litoh I, achter halmen: bamboes.

„ 90. staat Lindih = *rintih*; moet zijn: Lintih = *rintih*; in hetzelfde artikel aantevullen achter *rintih*; *parlintih*, zie dit woord.

„ 90. aantevullen bij Lindoe, tusschen dit woord en tweeling *'anak lindoe*.

„ 90. staat Li'ak; lees: Lijak, welk woord geplaatst moet worden tusschen Lidjo en Lijang; in hetzelfde artikel aantevullen achter afzien: zien.

„ 90. aantevullen bij Lijoe I achter te veel: overschot.

„ 90. aantevullen tusschen Lilim en Lisah; Lilih; het stroomen, vloeien, vlieten.

„ 91. aantevullen bij Loegi: II *'api loegini ki'aga titawaj marini nikoe pandaj*; (de beteekenis van *loegi* is mij niet duidelijk).

„ 91. Te plaatsen onder Loegi: Loengah I = *'api loegini* (?) II indien, bijaldien, ingeval, als, zoo (?); en onder Loengah; Loengkap (S.d.) = *loengkop*.

„ 91. staat Loengkoes; moet zijn: Loengkoeng.

„ 91. aantevullen tusschen Loengkoeng en Loengkos: Loengkop (*loengkap* S.d.), *tĕloengkop* (*tĕloengkap* S.d.) zie die woorden.

„ 91. aantevullen bij Loengloeng, achter *loeloeng*: *paloengloeng* zie dit woord.

„ 91. aantevullen bij Loepa, achter vergeten: verleeren, vergeetachtig.

„ 91. aantevullen bij Loeloeng achter verbindt; *paloeloenq* zie dit woord.

„ 91. staat Loesi, binnenschors; moet zijn: Loesi, I. *loesini 'ipon*, tandvleesch, II *loesini djagoeng* = *basoeng*.

„ 91. aantevullen bij Loewak achter II: (ook *mati loewak*).

„ 92. staat Loehot, en in hetzelfde artikel *lagi moenih;* moet zijn: Loewot en *loewot moenih*.

„ 92. moet onder Lom, (ook *dĕlom*); vervallen.

„ 92. aantevullen in het artikel Lom: *dilom rĕno*, intusschen.

„ 92. aantevullen tusschen Lontjing en Loej: Lowangan: gek, zinneloos.

„ 92. staat Rakalan een vlot; moet zijn: Rakalan: lage zoldering boven de stookplaats.

pag. 100. staat Sapadan zie *padan*: moet vervallen.
„ 100. aantevullen bij Sapĕnan achter *pĕnan:* II.
„ 100. staat in het artikel Saboek, van de kokosnoot; lees: van den arènpalm.
„ 100. aantevullen bij Samikoe, achter middenvinger: van de rechterhand.
„ 100. aantevullen bij Sampaj tusschen tot aan en voldoende: toe,.
„ 101. staat Sambilar; moet zijn: Sambilan;
„ 101. aantevullen achter Sambaj: *njambaj*; en achter (Bel) bij Satak; (ook Ab);
„ 101. aantevullen bij Sanak I achter bestaande: ook kind; in hetzelfde artikel bij *sanak bakas*; een jongen.
„ 101. staat Santina; moet zijn: Santana.
„ 101. aantevullen bij Santor: II: *mak santor*; nooit, nimmer; *makkoeng santor*; nog nooit.
„ 101. staat Sandjoen; moet zijn: Sandjo.
„ 101. aantevullen tusschen Sandjo en Sansang: Sandjoran; leugen; onwaarheid.
„ 101. aantevullen bij Sangsang II, tusschen II en spinneweb: *sangsang lawah-*
„ 101. aantevullen bij Sajit: II schepnet om garnalen te vangen;
„ 101. staat Salawat; moet zijn: Salamat.
„ 102. staat onder Salahijang, (Bĕl); moet zijn: (B.d.).
„ 102. te verplaatsen Saloenggah na Salisih.
„ 102. te plaatsen na Saligah: Salinggam (S.d.) = *salinggom*; na Salinggam: Salinggom (salinggam S.d.); zich het lichaam met iets bedekken, iets om het lichaam slaan een kleed, een kain.
„ 102. staat Saloemsor; moet zijn: Saloensor; en te verplaatsen na Saloensom.
„ 102. aantevullen bij Salok achter dekken: dichtmaken.
„ 102. staat Sarijoeng (Bĕl) = *li'ak*: lees Sarijoeng (B.d.) = *lijak*.
„ 102. aantevullen achter Sasĕra: (ook *sĕsĕra*).
„ 102. staat Sasi'ah lees: Sasijah (ook *sĕsijah*), *sasijahan*.
„ 102. aantevullen tusschen Sasĕra en Sasijah: Sasikoen, spreekwoord; tusschen Sasih en Sawik: Sawal; 10ᵉ maand v/h moh. jaar.
„ 102. aantevullen bij Sawiding achter 26ᵉ dag: van de maand.
„ 102. staat Sahit = *sajit*; Sakoer; Saknjaw; lees Sahit = *sajit* I; Sahoer; Sahnjaw.
„ 103. staat Sĕkandoekan, lees: Sĕkandoek'an.
„ 103. staat bij Sĕkala; *poean kĕtimbang*; lees *poear kĕtimbang*.
„ 103. In het artikel Sĕkĕdi te doen vervallen: melaatschheid; en in de plaats daarvan te lezen: ziekte aan de gewrichten.
„ 103. aantevullen achter Sĕkĕli: (ook *sĕngkĕli*).
„ 103. aantevullen bij Sĕpah: II *sĕpah radja:* een soort van vogel.
„ 103. staat onder Sĕpi, *sĕpi tanda kasan* moet zijn *sĕpi tanda kasaw*.

pag. 103. aantevullen achter Sĕbik: (ook *sĕpbik*).
„ 103. aantevullen bij Sĕboe tusschen dit woord en het blazen etc: het blazen, wegblazen ook.
„ 103. staat Semoenggin: lees. Sĕmoenggi.
„ 104. aantevullen achter Sĕmok I: *sĕmokni* (*h*)'*ati*; in hetzelfde artikel achter *sak:* III.
„ 104. staat onder Sĕtapolan, bezoeken; lees: bezoek.
„ 104. staat onder Sĕtik, *tĕsĕtik*, gekleurd; moet zijn: geklemd.
„ 104. staat Sĕdoedoewaj'an; lees: Sĕdoedoewajan.
„ 104. staat onder Sĕnapang, twee maal *pĕtikan;* twee maal *'api*; moet zijn: *pĕtigkan*; *'apoej*; in hetzelfde artikel staat *bawi sĕnapang* tusschen *'ati 'ajam sĕnapang* en *kĕtik bĕlalang sĕnapang*; moet worden verplaatst na *taming tĕbing 'apoej sĕnapang*; in hetzelfde artikel te plaatsen achter *soemboe*: *sĕnapang*.
„ 104. staat Sĕnimbang, *simbang*; lees: Sĕnimbang, zie *simbang*.
„ 104. aantevullen tusschen Sĕnok en Sĕntĕri: Sĕntaha, verbeelding, waan. voorstelling.
„ 105. aantevullen bij Sĕlabih, achter kleur: niet van dezelfde grootte.
„ 105. aantevullen tusschen Sĕlabih en Sĕlampaj: Sĕlam (S.d.) = *sĕlom*,
„ 105. aantevullen tusschen Sĕlawi en Sĕlĕsaj: Sĕlĕsopan (grondwoord *lĕsop?*) = *sĕrdĕdok'an*.
„ 105. aantevullen bij Sĕloe achter handen: met gekruiste vingers.
„ 105. aantevullen tusschen Sĕloe en Sĕloet: Sĕloengki: het naar voren uitsteken van de tanden.
„ 105. aantevullen bij Sĕlom, achter dit woord: (*sĕlam* S.d.), *njĕlom*.
„ 105. aantevullen tusschen Sĕroek en Sĕrok: Sĕroep, *tĕsĕroep*, vallen met den voet in een gat.
„ 105. aantevullen bij Sĕrot: II. te klein van een gat.
„ 106. staat Sĕrdĕkok'an; moet zijn: Sĕrdĕkok'an.
„ 106. aantevullen achter Sĕsih: *njĕsih*;
„ 106. te lezen bij Sĕsoek II in plaats van, ook *sĕsoeh:* (ook *sĕsoeh?*)
„ 106. aantevullen bij Sĕsoeh; II. het uitkrabben, peuteren van de aangebrande korst van rijst met een ijzeren lepel (*pĕnjĕsoeh*) uit de pĕrioek.
„ 106. aantevullen tusschen Sikoek en Sikop: Sikok, *njikok maja* (S.d.) = *Sĕsikok*.
„ 106. staat onder Sikop II, *sibopan*; lees: *sikopan*.
„ 106. aantevullen bij Singkal, achter *soerok*: II.
„ 106. aantevullen tusschen Singkok en Singgah: Singgan: totaan, totdat, zoodat slechts niet, voordat; ook = *sakĕdar* zie *kĕdar*.
„ 107. staat onder Sipang, (B.d.); moet zijn: (Bel).
„ 107. staat onder Sibir, *babi*; moet zijn: *balin*.

pag. 107. aantevullen achter Sibok: (ook *siboek*).
„ 107. aantevullen tusschen Simag en Simabahoem, dat Simalahom moet zijn: Simalahăm (S.d.) = *simalahom*.
„ 107. staat Simoeng etter; moet zijn: Simoeng, otter.
„ 107. staat onder Simpok, *boentlan*; lees: *boentilan*.
„ 107. aantevullen bij Simbin: II. *njimbin*, op zijde gaan bijv. om voor iemand plaats te maken; en bij Sidang boelawan: II naam aan een wild varken gegeven.
„ 107. aantevullen achter Sinong: *sĕsinongan*.
„ 108. staat onder Silaw, *li'ak*; lees: *lijak*.
„ 109. aantevullen achter Soengsong I: (ook *soengsoeng*).
„ 109. aantevullen bij Soempik; II. = *bĕnikok*; in hetzelfde artikel in plaats. van het woord van, te lezen: zooals.
„ 109. aantevullen tusschen Soempik en Soembar; Soembat (S.d.), een stok van niboeng aan het uiteinde aangepunt, waarmede men kokosnoten ontbolstert.
„ 109. staat onder Soembahjang, *soembahjang ma'il*; lees: *soembahjang majit*
„ 109. het artikel Soe'aka te doen vervallen.
„ 109. aantevullen achter Soelang II: *mĕsoelang*.
„ 110. staat Soeroeng = *koeroek*; moet vervallen.
„ 110. moet onder Soesoek vervallen: I en II (kal) = *sĕsoek*.
„ 110. aantevullen tusschen Soesoen en Soewa: Soesoel, *njoesoel*, door den regen loopen zonder regenscherm, in de duisternis loopen zonder toorts, omdat er haast bij is bijv: *pajo ram njoesoel tĕraj kintoe manom*;
„ 110. aantevullen onder Soesoel: Soesor, *njoesor* I teruggeven van het meerdere dat men bijv. aan geldstukken ontvangen heeft; II iemand achterna oploopen, achternagaan met het doel hem terugteroepen of een bevel overtebrengen.
„ 110. staat Soewaka = *roedjoeng*; lees: Soewaka I = *roedjoeng*; II iemand, die in betere dagen veel goed gedaan heeft, zoodra hij aan lager wal geraakt is den rug toekeeren.
„ 110. staat Sotĕro (Ab. v. H.) = *sĕtĕra*; moet vervallen.
„ 111. staat Wangan de ramboetan; lees: Wangan (Bĕl.) de ramboetan'oetan, welks vruchten eetbaar zijn.
„ 111. aantevullen achter Wataro: (Ab.); bij Wada, achter smet: iets berispelijks.
„ 111. te doen vervallen *bajoe* bij Wajoe.
„ 111. staat onder Wari, (B.d.) moet zijn: (Bĕl.).
„ 111. te doen vervallen *babang* bij Wawang.
„ 111. aantevullen tusschen Wĕrno en Wĕwos: Wĕski (Bĕl. = *bĕski*.
„ 112. intevoegen bij Wiwik, tusschen dit woord en het: (Bĕl.).

pag. 112. aantevullen achter W a j I (ook Ab. v. H.): (*wajil*, Nas.)
„ 112. staat onder W a j I, *waj ioh;* moet zijn: *waj 'ijoh.*
„ 112. aantevullen bij H a n g g i k, achter *'anggik*: I.
„ 112. aantevullen bij H a p a k, achter belagen: ook tegenhouden.
„ 112. aantevullen bij H a b a n, achter krank: pijnlijk, door eenige pijn of eenig ongemak aangedaan.
„ 112. aantevullen tusschen H a m a en H a m a r a: H a m a l o e = *'ambaloe.*
„ 112. te doen vervallen bij H a m p a s: I. en alinea 2.
„ 112. staat H a m p i ' o e n moet zijn H a m p i j o e n.
„ 113. aantevullen tusschen H a m b o e w a en H a t a n g: H a m b o r = *tarbang.*
„ 113. staat onder H a t o k, *hatok balaj;* lees: *hatok balag.*
„ 113. aantevullen bij H a n o e w a n g achter antilope: (Mal kambing 'oetan).
„ 113. staat H a t a k en H a d j o r; moet zijn H a n t a k en H a n j o e t;
„ 113. aantevullen tusschen H a d j o k en H a n j o e t: H a d j o r, vagabond gauwdief.
„ 113. staat onder H a j o e m, *handak* en *hijoem;* moet zijn: *(h)'andak*; *hajoem.*
„ 114. staat H a l i b i s o e n g (Bĕl.) = *'alibisoeng;* lees: H a l i b i s o n g (Bĕl) = *'alibisong.*
„ 114. aantevullen bij H a l i t a m b a r achter *'alitambar*: I.
„ 114. staat onder H a l i s, voorhoofd; moet vervallen.
„ 114. aantevullen bij H a r a I achter ficus: *hara bing*, *hara gatol*, *hara koendjir*, *hara lahoe*; varieteiten daarvan.
„ 114. staat bij H a r a p a n, *tĕmbakoe*; moet zijn: *tambakoe.*
„ 114. aantevullen bij H a r a b o e k: II = *harboek.*
„ 114. aantevullen bij H a r i n g a n: II, *pangharingan*, zie dit woord.
„ 114. aantevullen tusschen H a r o e k en H a r o e s: H a r o e n g a n, lot, deel.
„ 114. staat onder H a r o e s, stem; moet zijn: stroom.
„ 114. staat H a s t a (ook *'ista*) lengte maat, afstand van den middenvinger; moet zijn: lengte maat, afstand van den elleboog tot aan den top van den middenvinger.
„ 115. Het artikel H a h i b o e s (kal) te doen vervallen.
„ 115. aantevullen tusschen H ĕ b o r en in: *tihĕbor.*
„ 115. aantevullen achter H ĕ m p a s: (ook *hampas*); in hetzelfde artikel achter smijten: op den grond neersmijten.
„ 115. aantevullen bij H ĕ n a k achter dier: *hĕnak 'oelaj* inz. de schubben aan den poot van den haan.
„ 115. staat H ĕ n j o n g; moet zijn: H ĕ n j o k.
„ 115. aantevullen bij H ĕ l a n g achter kiekendief: v.g.l. *kĕnoej.*
„ 115. staat bij H ĕ r a w a t, *kĕtjik*; lees: *kitjik.*
„ 115. staat bij H ĕ r o k, kain gedragen, moet zijn: een kain dragen.
„ 115. aantevullen tusschen H i n g g o e n en H i n g g o p: H i n g g a p (S.d.) = *hinggop.*

pag. 115. aantevullen achter Hinggop: (*hinggap* S.d.).
„ 115. staat onder Hiboes, *hahiboes*, gekookte en daarna gedroogde bladeren van den wilden pisang etc; lees: Hiboes, (*hahiboes* Kal.) gekookte en daarna gedroogde jonge bladeren van den aren etc.
„ 115. aantevullen tusschen Himpoen en Hiting: Hit = *hil.*
„ 115, aantevullen tusschen Hidjoe (Kom) en *'oedjaw:*=
„ 116. te doen vervallen onder Hoentoeng: en *roentoeng.*
„ 116. aantevullen bij Hoeroeng achter dat woord: de benaming van een meisje, zoodra zij het haar laat groeien.
„ 116. aantevullen bij Hoerong achter kraakbeen: merg.
„ 116. aantevullen tusschen Hoerong en Hoewang: Hoeraj, *hoeraj boewok,* los, losgemaakt, losgebonden van het haar.
„ 116. aantevullen bij Hoewan achter haren: grijs van het haar.
„ 116. aantevullen onder Hoewok: Haj, tusschen werpsel.

MANNA 9 Mei 1891.

VERBETERINGEN
AANTEBRENGEN IN DE VERZAMELING
LAMPONGSCHE TEKSTEN.

INLEIDING.

pag. 1. staat 'Anak dalam; moet zijn: 'Anak dalom.
„ 1. moet „en midah" vervallen.
„ 1. | aantevullen tusschen „woorden" en „die": uitgenomen.
alinéa 4. | Javaansche en maleische woorden.
onder *sangkan* bij te voegen: *boengin* (sĕrawajsch, Pasĕmahsch): **aangespoeld** grind, zand: *tabang* = *taboeng* (Maleisch); *'iga* = zeer te; ***dama*** = ***nama*** (Maleisch).

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

a: De j als beginwoord moet zijn: 'ija.
b: ija te lezen: 'ija.
c: ma'in, la'in, ka'in, li'ak, ri'ah, ba'ik, na'ik, tĕmi'ang, ki'an, toe'an, bali'aw, si'ang, soe'al, moe'ari, poe'ari; soe'aka: te lezen majin, lajin, kajin, lijak, rijah, bajik, najik, tĕmijang, kijan, toewan, balijauw, sijang, soewal, moewari, poewari, soewaka.
d: dĕlom te lezen: dilom.

pag. 1. regel, 2 van boven staat: pĕralihani; moet zijn: pĕralihanni.
„ 2. „ 8 „ „ „ : si birni en pandanpoelan; moet zijn: sibirni en pandan poelan.
„ 2. regel, 20 van boven staat: natoenaj; moet zijn: matoenaj.
„ 3. „ 7 „ „ aantevullen tusschen bingi en gading: moeraj.
„ 3. „ 17 „ „ staat: ngintjakon; moet zijn: ngintjangkon.
„ 3. „ 17 „ beneden „ : moenik; „ „ ; moenih.
„ 3. „ 14 „ „ „ : hĕbijan; „ „ ; kĕbijan.
„ 3. „ 11 „ „ „ : sĕladjoer'an; „ „ ; sĕladjoeran.

pag. 3. regel, 8 van beneden staat: inggoen; moet zijn; 'inggon.
„ 3. „ 7 „ „ „ : rawangloeh; moet zijn; rawang loeh.
„ 4. „ 3 „ boven „ : dĕpa; „ „ ; dipa.
„ 4. „ 8 „ „ „ ; koewawas en goenah: moet zijn koewawos en goemah.
„ 4. regel, 19 van boven staat: gajoen; moet zijn: goejoen.
„ 4. „ 10 „ beneden „ : boeka moedi: moet zijn: boekĕmoedi
„ 4. „ 4 „ „ „ : 'inggoen; „ „ : 'inggon.
„ 5. „ 5 „ boven staat: kiboeroeng; „ „ : ki boeroeng.
„ 5. „ 6 „ „ „ : kikoepabanggan; moet zijn: ki koepabanggan.
„ 5. „ 11 „ „ „ : tinanggoeng'an; „ „ : tinanggoengan.
„ 5. „ 16 „ „ „ : sĕnangki; „ „ : sĕnang ki.
„ 5. „ 11 „ beneden staat: tanggoj; „ „ : tanggaj.
„ 5. „ 5 „ „ „ : dibatoe; „ „ : di batoe.
„ 6. „ 11 „ boven „ : ki koekandjak: „ „ : kikoe kandjak.
„ 6. „ 12 „ „ „ : roentan; „ „ : rontan.
„ 6. „ 15 „ beneden „ : wawah; „ „ : wawwah.
„ 6. „ 9 „ „ „ : boerita; „ „ : bĕrita.
„ 7. „ 4 „ boven „ : rĕntini en kirapas; moet zijn: rĕtini en ki rapas.
„ 7. regel, 5 van boven staat: di dok; moet zijn: didok.
„ 7. „ 17 „ „ „ : kiwat; „ „ : ki wat.
„ 7. „ 14 „ beneden „ : titidakon en sirni; moet zijn: titidakkon en sirini.
„ 7. „ 10 „ „ „ : dilambong; „ „ : dilamboeng.
„ 7. „ 3 „ „ „ : mĕkanan; „ „ : mĕkonan.
„ 8. „ 1 „ boven „ : mĕkon'an; „ „ : mĕkonan.
„ 8. „ 8 „ „ „ : sandang'an; „ „ : sandangan.
„ 8. „ 20 „ „ „ : moeba; „ „ : moebah.
„ 8. „ 14 „ beneden „ : nihandi; „ „ : nihan di.
„ 8. „ 10 „ „ „ : moeba; „ „ : moebah.
„ 8. „ 1 „ „ „ : moeba; „ „ : moebah.
„ 9. „ 9 „ „ „ : babangi; „ „ : babanggi.
„ 10. „ 3 „ boven „ : poenjĕm aja; „ „ : poenjĕmaja.
„ 10. „ 4 „ „ „ : lawak; „ „ : lawok;
„ 10. „ 5 „ „ „ : ram bak; „ „ : rambak.
„ 10. „ 9 „ „ „ : pantang'an: „ „ : pantangan.
„ 10. „ 18 „ „ „ : panĕda; „ „ : pinĕda.
„ 10. „ 11 „ beneden „ : poendi; „ „ : poen di.
„ 10. „ 8 „ „ „ : djamondjam; „ „ : djamondjom.
„ 11. „ 3 „ „ „ : koedang; „ „ : koendang.
„ 11. „ 14 „ „ „ : nanggoeng'an; „ „ : nanggoengan.

pag. 11. regel, 8 van beneden staat: djoelaj'an; moet zijn: djoelajan.
„ 12. „ 3 „ boven „ : pakoen; „ „ : pĕpakoen.
„ 12. „ 14 „ „ „ : mak koeng; „ „ : makkoeng.
„ 12. „ 8 „ beneden „ : sĕmandanganmoe; moet zijn: sĕnandanganmoe.
„ 12. „ 4 „ „ „ : sangitoh; „ „ : sangitah.
„ 13. „ 19 „ boven „ : boelamhanan; „ „ : boelambanan.
„ 13. „ 10 „ beneden „ : palipang'ankoe saja; moet zijn: palipang-
ankoe sajja.
„ 13. regel, 3 van beneden staat: 'indjakan; moet zijn: 'indjakkon.
„ 13. „ 2 „ „ „ : miwah; „ „ : miwang.
„ 14. „ 6 „ boven „ : koepĕtjoet ko moet zijn: koepĕtjoetkon.
„ 14. „ 10 „ „ „ : mindor; „ „ : midor.
„ 14. „ 16 „ „ „ : poellan; „ „ : poelan.
„ 14. „ 10 „ beneden „ : soenjini; „ „ : soenjinni.
„ 15. „ 13 „ boven „ : soetoer; „ „ : soetor.
„ 15. „ 10 „ beneden „ : toeloek; „ „ : toetoek.
„ 16. „ 5 „ boven „ : tjampoeghoen; „ „ : tjampoeg hoen.
„ 16. „ 17 „ „ „ : bangoen'an; „ „ : bangoenan.
„ 16 „ 13 „ beneden „ : tindja; „ „ : sindja.
„ 17. „ 7 „ boven „ : mangkok; „ „ : mangkoek.
„ 18. „ 18 „ „ „ : koesa ri'ap; „ „ : koesarijap.
„ 18. „ 3 „ beneden „ : pasiban ni; „ „ : pasibanni.
„ 19. „ 13 „ boven „ : djadi; „ „ : djati.
„ 20. „ 3 „ „ „ : koeboerbon; „ „ : koeboerkon.
„ 20. „ 14 „ „ „ : tihila; „ „ : tihili.
„ 20. „ 15 „ beneden „ : tindang; „ „ : tinding.
„ 23. „ 12 „ boven „ : laman; „ „ : lamon.
„ 23. „ 21 „ „ „ : poesjang; „ „ : poesijang.
„ 24. „ 1 „ „ „ : boe'ang; „ „ : boewang.
„ 24. „ 14 „ „ „ : djoelak; „ „ : djoelah.
„ 27. „ 10 „ beneden „ : mabalok; „ „ : mahalok.
„ 28. „ 14 „ „ „ : sahingki; „ „ : sahing ki
„ 29. „ 4 „ „ „ : godong; „ „ : gĕdong.
„ 30. „ 15 „ boven „ : mantak; „ „ : mantok.
„ 30. „ 16 „ beneden „ : poerĕgah'an; „ „ : poerĕgahan.
„ 30. „ 10 „ „ „ : 'ingon; „ „ : 'ingan.
„ 30. „ 8 „ „ „ : mak'oeboh; „ „ : mak'oebah.
„ 31. „ 1 „ boven „ : boeang; „ „ : boewang.
„ 31. „ 13 „ „ „ : 'inĕkon; „ „ : inĕkan.
„ 31. „ 14 „ „ „ : 'oewi; „ „ : hoewi.
„ 31. „ 20 „ „ aantevullen tusschen mandjak en ngambilang: pandjak.

pag. 31. regel, 16 van beneden staat: kiroeni; moet zijn: ki roeni.
„ 32. „ 14 „ „ „ : loenik pĕtjah; moet zijn: loetik pĕtjoh.
„ 32. „ 10 „ „ „ : te voegen voor 1: van den jongeling;
„ 33. „ 4 „ boven „ : ngaradoekan; moet zijn: ngaradoekon.
„ 33. „ 10 „ beneden „ : Datoeh; „ „ : djatoeh.
„ 33. „ 6 „ „ „ : nihoe; „ „ : nikoe.
„ 33. „ 2 „ „ te voegen voor 1: antwoord van het meisje
„ 34. „ 16 „ boven staat: djoedjoek; moet zijn: djoekoek.
„ 34. „ 19 „ „ „ : dadji; „ „ : djadi.
„ 34. „ 12 „ beneden „ : njasat; „ „ : njansat.
„ 36. „ 11 „ boven „ : djaw; „ „ : djama.
„ 36. „ 4 „ beneden „ : malawa; „ „ : mawlana.
„ 36. „ 1 „ „ „ : 'man; „ „ : 'iman.
„ 37. „ 1 „ „ „ : kroë; „ „ : kĕroej.
„ 38. „ 19 „ „ „ : matinting; „ „ : manintiug.
„ 39. „ 5 „ „ aantevullen tusschen: sambilan en manoeroenkon: boelan.
„ 44. regel, 5 van boven: aantevullen tusschen: djadi en parkara: 'ampat.
„ 44. „ 20 „ beneden staat: matjandang: moet zijn: matjandong.
„ 44. „ 19 „ „ „ : ran; „ „ : rani.
„ 44. „ 8 „ „ „ : ramĕlan; „ „ : ramolan.
„ 45. „ 18 „ boven „ : wahadaijat: „ „ : wahada nijat.
„ 45. „ 7 „ beneden „ : ija en goendang; moet zijn: 'ijalah en ngoendang.
„ 45. regel, 1 van beneden staat: toeloengmoe; moet zijn: toelangmoe.
„ 46. „ 4 „ boven „ : 'indoek; „ „ : 'indoeh.
„ 46. „ 19 „ „ „ : kamani; „ „ : damani.
„ 46. „ 20 „ „ „ : bartjindjak; „ „ : bartindjak.
„ 46. „ 14 „ beneden „ : djangkap; „ „ : djangkop.
„ 47. „ 8 „ boven „ : batak; „ „ : batok.
„ 47. „ 10 „ „ „ : bĕlangin; „ „ : bĕlangir.
„ 47. „ 3 „ beneden aantevullen tusschen dimana en dan: 'allah.
„ 49. „ 6 en 7 „ boven staat: saj ija; moet zijn: sajja.
„ 49. „ 18 „ beneden staat: tĕmon do; moet zijn: tĕmondo.
„ 49. „ 12 „ „ „ : mankadjong; moet zijn: mangkadjong.
„ 49. „ 5 „ „ „ : nijoe; „ „ : nijoeh.
„ 49. „ 4 „ „ „ : nam; „ „ : nom.
„ 51. „ 14 „ boven „ : lawak; „ „ : lawok.
„ 51. „ 1 „ beneden „ : toengganggan „ „ : toenggangan.
„ 52. „ 3 „ boven „ : twee malen mak; moet zijn: mok.

pag. 52. regel, 20 van beneden te voegen tusschen: koekĕtjatkondo en pantok'an: djangan koekoesoerkondo.
„ 53. regel, 4 van beneden staat: bĕjasnisa; moet zijn: bijasnisa.
„ 54. „ 4 „ boven „ : koengdi tingkahni; moet zijn: koeng ditoengkahni.
„ 54. regel, 9 van beneden staat: djĕmah; moet zijn: djĕmoh.
„ 55. „ 4 „ boven „ : kadjangni djaklom; moet zijn: kadjongni djak lom.
„ 55. regel, 14 van beneden staat: dihalalkon; moet zijn: di hakalkon.
„ 56. „ 3 „ boven „ : pinakakawan; moet zijn: pinakawan.
„ 56. „ 20 „ „ „ : sakipang; „ „ : sakiping.
„ 56. „ 1 „ beneden „ : kintjana; „ „ : kitjana.
„ 57. „ 9 „ boven „ : pangarak; „ „ : pangarah.
„ 57. „ 14 „ „ „ : djawah; „ „ : djawoh.
„ 57. „ 17 „ beneden „ : paniding; „ „ : pinading.
„ 57. „ 16 „ „ „ : boehata; „ „ : boekata.
„ 58. „ 14 „ boven aantevullen tusschen: 'oerang en di: lantas.
„ 58. „ 11 „ beneden staat: pantjak; moet zijn: patjak.
„ 58. „ 9 „ „ „ : ba'ik; „ „ : balik.
„ 58. „ 6 „ „ „ : mak en djoemarilap; moet zijn: mas en djoemarilip.
„ 59. regel, 18 van boven staat: pĕramak; moet zijn: pĕramok.
„ 59. „ 13 „ beneden „ : patikan; „ „ : patikam.
„ 59. „ 6 „ „ „ : djadi; „ „ : djoedi.
„ 59. „ 16 „ „ „ : peramak; „ „ : paramok.
„ 60. „ 2 „ „ aantevullen tusschen gĕgĕlang en kaja: 'oerang.
„ 62. „ 2 „ boven staat: 'oelang; moet zijn: 'oerang.
„ 62. „ 5 „ beneden aantevullen tusschen radja-radja en kijan: katanja.
„ 63. „ 4 „ boven staat: di'amboen; moet zijn: di'imboen.
„ 63. „ 10 „ „ „ : di'oentjoel; „ „ : ti'oetjoel.
„ 63. „ 8 „ beneden staat: dilĕpas; „ „ : tilĕpas.
„ 64. „ 21 „ boven „ : tijoem en barbawan; moet zijn: tjijoem en barbawon.
„ 65. regel, 5 van boven staat: sandjatoe; moet zijn: sandjata.
„ 66. „ 4 „ „ „ : ngandjoer; „ „ : gandjoer.
„ 66. „ 15 „ beneden „ : diboekakan; moet zijn: tiboekakon.
„ 67. „ 15 „ „ „ : diriloeng; „ „ : dirilong.
„ 67. „ 1 „ „ „ : tilijak; „ „ : titijak.
„ 68. „ 4 „ boven „ : djari; „ „ : djadi.
„ 68. „ 13 „ „ aantevullen tusschen: didjawab en roemaloen: boedjang.
„ 68. „ 8 „ beneden staat: koeboewang; moet zijn: kaboewang.

pag. 69. regel, 4 van boven aantevullen tusschen ratoe en ada: 'agoeng.
„ 69. „ 20 „ beneden staat: koekoempoelkom; moet zijn: koekoempoelkon.
„ 70. „ 5 „ boven „ : koerindoekon: „ „ : doekarindoekon.
„ 72. „ 14 „ „ aantevullen tusschen: pamatang en kapoenggoer: koeta.
„ 72. „ 20 „ „ staat: djawah; moet zijn: djawoh.
„ 73. „ 8 „ „ „ : ngaroendam; moet zijn: ngĕroendom.
„ 73. „ 13 „ „ „ : noepoet: „ „ : moepoet.
„ 73. „ 13 „ beneden staat: amas; „ „ : ramas.
„ 73. „ 9 „ „ „ : kapalah; „ „ : kapala.
„ 74. „ 7 „ boven „ : lĕggĕna; „ „ : lĕnggĕna.
„ 74. „ 9 „ „ „ : roempoet; „ „ : roempat.
„ 74. „ 21 „ „ „ : pinggang; „ „ : pimping.
„ 75. „ 7 „ „ aantevullen tusschen banjak en boepilih: handak.
„ 75. „ 11 „ „ staat: panggoentjang; moet zijn: pangoentjang.
„ 75. „ 16 „ beneden staat: laloe; „ „ : lajoe.
„ 75. „ 6 „ „ „ : barang; „ „ : barong.
„ 76. „ 7 „ boven „ : satjantjing; „ „ : satjanting.
„ 76. „ 17 „ beneden „ : boetjawat; „ „ : boetjawot.
„ 76. „ 15 „ „ „ : batoenggoe; „ „ : batoengkoe.
„ 76. „ 9 „ „ „ : karbaw; „ „ : kĕbaw.
„ 77. „ 15 „ boven „ : ĕkali; „ „ : sĕkali.
„ 77. „ 16 „ „ „ : di; „ „ : si.
„ 77. „ 18 „ „ „ : boebantjang; moet zijn: boebantjangbantjang.
„ 77. „ 14 „ beneden „ : poesoetang; „ „ : pisoetang.
„ 77. „ 11 „ „ „ : mamintjak; „ „ : mamintak.
„ 77. „ 6 „ „ „ : lalangan; „ „ : lalajang.
„ 79. „ 19 „ „ „ : 'anboetan; „ „ : 'antoeban.
„ 80. „ 19 „ boven „ : padandan; „ „ : padandanan.
„ 82. „ 20 „ beneden „ : boebangoen; „ „ : koebangoen.
„ 82. „ 18 „ „ „ : lawan; „ „ : ngalawan.
„ 83. „ 7 en 8 „ boven „ : lawat; „ „ : lawot.
„ 83. te lezen in stede van soedoek en njoedoek: soedok en njoedok.
„ 84. regel, 17 van boven staat: raridji; moet zijn: djaridji.
„ 85. „ 2 „ „ „ : disoedoek; moet zijn: disoedok.
„ 85. „ 18 „ beneden „ : bĕbat; „ „ : bĕbot.
„ 85. „ 11 „ „ „ : lĕbok; „ „ : libok.
„ 86. „ 7 „ boven „ : lawat; „ „ : lawot.
„ 86. „ 11 „ „ aantevullen tusschen wangi en dapat: lĕpas babajang pandan wangi.
„ 86. „ 17 „ „ staat: diting; moet zijn. dĕting.
„ 86. „ 1 „ beneden „ : pandangan; moet zijn: padangan.

pag. 87. regel 21 van beneden staat: bĕrpandan: moet zijn: bèrpadan.
„ 87. „ 17 „ „ „ : gadjah: „ „ : gading.
„ 88. „ 6 „ boven „ : badinding; „ „ : bardinding.
„ 88. „ 8 „ beneden „ : 'adoehlao; „ „ : 'adoehlah.
„ 88. „ 6 „ „ „ : boedah: „ „ : boedak.
„ 89. „ 10 „ boven „ : soedab; „ „ : soedah.
„ 89. „ 14 „ beneden „ : lawat: „ „ : lawot.
„ 89. „ 13 „ „ aantevullen tusschen: mangka en sampaj: 'ija.
„ 89. „ 7 „ „ „ „ salah en kaloe: tak salah.
„ 90. te lezen in stede van soedoek en manjoedoek; soedok en manjoedok.
„ 90. regel, 5 van boven aantevullen tusschen oedjoeng en lagi: koekoe.
„ 91. „ 9 „ „ staat: 'akal: moet zijn; 'ikal.
„ 92. „ 17 „ beneden staat: njoetjoen; moet zijn: njoentjoen.
„ 92. „ 11 „ „ „ : panjatoe; „ „ : pangoetoe
„ 93. „ 1 „ boven aantevullen tusschen kĕdaw en tjoengak: tjadang.
„ 93. „ 19 „ „ staat: moeda; moet zijn: moedah.
„ 93. „ 18 „ beneden staat: sajbabin; moet zijn: sajbatin.
„ 94. „ 4 „ boven „ : ngahagakan; moet zijn: ngahagakon.
„ 94. „ 7 „ „ „ : 'ada; „ „ : 'aga.
„ 94. „ 15 „ „ „ : dipilijom; „ „ : dipalijom.
„ 94. „ 10 „ beneden „ : doeparakan; „ „ : doeparakon.
„ 94. „ 17 „ „ „ : poelipoeng; „ „ : poelipang.
„ 96. „ 16 „ „ „ : saj-saj; „ „ : sajja saj.
„ 07. „ 5 „ „ „ : kipilik; „ „ : kipilih.

MANNA, 25 October 1891.

